AIREPA VAE REO OVOI

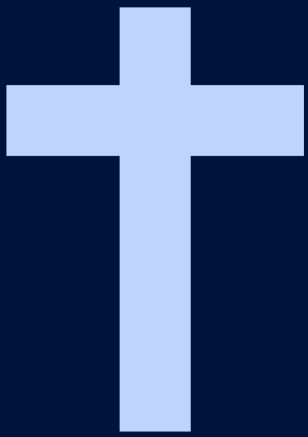

The New Testament in the Rotokas Language of Papua New Guinea

AIREPA VAE REO OVOI
The New Testament in the Rotokas Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rotokas long Niugini

copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rotokas

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
1713bce3-5a15-5918-82c1-6b80c12df3bb

Contents

Airepa Vae Reo Ovoi 1
MATYU 3
MAK 78
LUK 121
JON 204
APOSEL 264
ROM 334
1 KORIN 373
2 KORIN 412
GALESIA 438
EFESAS 453
FILIPAI 466
KOLOSI 475
1 TESALONAIKA 484
2 TESALONAIKA 492
1 TIMOTI 497
2 TIMOTI 508
TAITAS 516
FAILIMON 521
HIBRU 524
JEMS 553
1 PITA 563
2 PITA 575
1 JON 582
2 JON 592
3 JON 594
JUT 596
REVELESEN 600
Bible reading 639
REOARA VITUARO 651

Airepa Vae Reo Ovoi
The New Testament in the Rotokas language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rotokas long Niugini

Airepa Vae Reo Ovoi
The New Testament in the Rotokas language of Papua New Guinea
[roo]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1982 by Bible League International

Web version
© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
http://www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

http://www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-No Derivative Works).
https:
creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org*. Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**
Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.*
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

MATYU
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu disaipel irara iava rera ro Matyu. Ira-ia ovaisivu toupaiveira vao oiso, Livai. Uva oearovu tarai irara oearoa oiso purapaaveira, Ira vo vuku rigatoreva aue-ia 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Ovusa oearovu oiso purapaaveira aue-ia 80 o 90 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava oa rigatoreva.

Ro Matyu Jiu-pato, riro oirao pie vovouto-a rutu. Osa-a eisi osa iava Jiu vo rugorugooroaro ora voea vo tarairoaro sirova vo vukuo rigatoreva. Uva voari tuariripa vuuta-ia uva oisoa rerare tuepaave, oiso ra voeao Jiu tuvetuvereve Pauto vo Saraaro-ia koatasa. Eva-a oa vituaro iava Matyu Jisas iava rigatoreva, uvare rera raga ita arureva Pauto, oisore ra oirara rutu tuvetuvepareve Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaoro. Ora oreorovu oureva Olpela Testamen iava varao oara Jisas iava oisoa tavipape. Eisi osa iava uvuipaai ra Jiu-pa irara ora voea vo reoaro raga-ia Jisas eveiive oiso, O ita, Pauto reraaro rutu ro Mesaia.

Jisas riroara ruu reoro vatepareva oirara siposipopaoro. Uva vara rigatoreva Matyu oara Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipape (Mt 13:1-52).

1. Jisas Krais kavauaro iava vo Betlehem urui-ia, ora rera aao iraraaro vaisiaraaro, 1:1–2:23.
2. Jon Baptais ira pievira oirarapa siposiporeva, 3:1-12.
3. Jon Jisas baptaisreva vo uukova Jodan. Oa iava avaroepa Jisas raaka tapi iare vo uva kokarapato Seten rera-ia kokaraparoepa, 3:13–4:11.
4. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 4:12–18:35.
5. Jisas Galili iava avaroepa oaravu kovoara purapaoro vore Jerusalem-ia, 19:1–20:34.
6. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wik-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 21:1–27:66.
7. Jisas tova tapi iava vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepa. Uva voea arureva vorarore Vearo Siposipo kosi piepasa, 28:1-20.

Jisas Krais Aao Iraraaro Vaisiaro-a Voeao (Luk 3:23-28)

1 Voea-a voeao Jisas Krais aao iraraaro. Uva vaiterei-a vaitereo Ebraham
vaio ora Devit rera aaotoareiaro ro Jisas.
2 ✡ Oire uva Ebraham-a Aisak aitearo. Ari Aisak-a Jekop aitearo. Uva
Jekop-a Juda aitearo ora araoko irara oaro.
3 ✡ Ari Judas-a Peres aitearo ora Sira vo araorei. Uva aakova oaesi-a o-ia
Tema. Uva Peres-a Hesron aitearo. Uva Hesron-a Ram aitearo.
4 Ari Rama-a Aminadap aitearo. Uva Aminadap-a Nason aitearo. Ari
Nason-a Salmon aitearo.
5 Uva Salmon-a Boas aitearo. Ari aakova-a o-ia Rehap. Uva Boas-a Obet
aitearo ari aakova o-ia Rut. Uva Obet-a Jesi aitearo.
6 Ari Jesi-a King Devit aitearo. Uva Devit-a Solomon aitearo. Oire uva
Solomon aakoaro-a Yuraia vatuavaaro tuariri.
7 ✡ Uva Solomon-a Riaboam aitearo. Ari Riaboam-a Abaisa aitearo. Uva
Abaisa-a Esa aitearo.

✡ **1:2:** Jen 25:9-26 ✡ **1:3:** Rut 4:17-22 ✡ **1:7:** 1 Kro 3:10

8 Ari Esa-a Jehosafat aitearo. Uva Jihosafat-a Joram aitearo. Uva Joram-a Asaia aitearo.
9 Ari Asaia-a Jotam aitearo. Uva Jotam-a Ehas aitearo. Uva Ehas-a Hesekaia aitearo.
10 Ari Hesekaia-a Manasa aitearo. Uva Manasa-a Emos aitearo. Uva Emos-a Josaia aitearo.
11 Ari Josaia-a Jekonaia aitearo ora oeavu araoko irara oaro. Oire uva vo vuuta vao oa-ia vo arao touiva Jekonaia arao osa Babilon vata Isrel-pa irara ouiva voea tovosa vo tauai vego-ia Babilon-ia.
12 ✡ Uva voa Babilon-ia toupaoro Jekonaia Sialtiel kavaureva. Oa iava Sialtiel-a Serababel aitearo.
13 Uva Serababel-a Abaiat aitearo. Ari Abiata-a Elaiakim aitearo. Uva Elaiakim-a Eso aitearo.
14 Ari Eso-a Sedok aitearo. Uva Sedok-a Ekim aitearo. Ari Ekim-a Elaiat aitearo.
15 Ari Elaiat-a Eliesa aitearo. Uva Eliesa-a Matan aitearo. Uva Matan-a Jekop aitearo.
16 Ari Jekop-a Josep aitearo. Uva Josep-a Maria vatuatoaaro, o-ia iria Jisas kavaueva. Uva rera-a ro ira vaisiiva oiso, Krais.
17 Oire uva Ebraham isivaaro iava katai tau vo resura (14) aao ora kavakavauaepa. Oa iava Devit-ia aue pura piropa katai tau vo resura (14) aaoro. Uva rera vo vuutaaro isivaaro iava ora kavakavauaepa. Oa iava oavu ita katai tau vo resura (14) aaoro ora puraaepa, voeao oea vo karekeepa vao-ia ovuuta-ia touiva vo Babilon-ia. Uva voa toupaoro Babilon-ia oavu ita katai tau vo resura (14) aaoro ora kavakavauaepa. Uva vo sara-a eva oa isivaaro iava Krais kavauroepa.

Maria Jisas Kavaueva
(Luk 2:1-7)

18 Oire uva va-a vao Jisas Krais kavauaro iava vo siposipo. Uva aakova-a o-ia Maria iria reesiiva, oiso ra oira oureve Josep. Uva rera ou asavira toueva osa vagevagevira kakae kovu-ia taraiopa ora oira-ia vao oa purareva Tugoropato Uraurato.
19 ✡ Uva rera ro oira oiratoaaro torevoko vovouto. Ira viapau oiso rugooparoepa ra reo goru sirova Maria arii piereve. Uva oiso ruipaparoepa ra oisivi raga oira kavureve. Reasiparoepa ra riro irara oira-ia taraiave.
20 Oire uva va-ia Josep rirovira rugorugoo iraoparoepa, osa purapurapato enselto Turaro reraaro urioroepa aue-ia urusia rera iare. Uva oiso puraroepa purapurapato, “Josep, Devit aaotoaaro-a vii. Opeita uriripau riakova oara ou arapa Maria. Vo reo uvuri! Ari kakaeto karekeroi oira kovuaro-ia. Eera ira vaterevorao Tugoropato Uraurato oirapa.
21 ✡ Uva kakaeto kavauevere, ra rera vaisiri oiso Jisas. Eake iava? Uvare oirara oaro rutu iava vuriara verareverea vara opesi pieoro, ra ora rerapa voea oureve vorevira vova vuria iava.”
22 Vara rutu-a varao oiso karekeepa profet vo reoaro oirao piesa. Oreoa vatereva Turaro profet gisipoaro-ia oiso,
23 ✡ ‘Uvuta! Oiso iriavu iria viapau oiratoa vaiva uusiopa iria oiso kakaeto kavaueve. Oa iava rera vaisiiverea Emanyuel.’ Uva vo vaisio oa vituaro oiso toupai, Pauto vigei tapo toupareveira.
24 Oire uva Josep uusia iava toreroepa. Oa iava oiso piereva osa Turaro purapurapatoaaro rera tavireva. Oa iava oira oureva Maria.

✡ **1:12:** 1 Kro 3:17 ✡ **1:19:** Diu 24:1 ✡ **1:21:** Lu 2:21 ✡ **1:23:** Ais 7:14

25 ✡ Uva viapau oiso oira tapo oisoa uusiparo vore osa kakaeto kavaueva. Oa iava oiso rera vaisireva, Jisas.

2

Tarai Irara Urioaepa Jisas Kekesa

1 ✡ Maria Jisas kavaueva Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia, vo osa voa oisoa Herot turaroparo. Oire uva vo vuuta-ia eva oeavu riro tarai irara aaviikoara-ia oea taraioro urioaepa Jerusalem iare tauai iava, vo uva ravireo kae uviroparoveira.

2 ✡ Uva oiso akeiva, “Ovu-ia kakaeto kavauroe ro Turaro oae Jiu? Igei aaviiko sirova utuie iria rera reesipae. Iria kae oviro vova uvava ravireo kaeparo viroveira. Oa iava urioiei rera-ia vuurapa vaisi purasa.”

3 Oire uva King Herot vo reo uvureva. Oa iava rikerikeparoepa rirovira uriripaoro ora voea rutu voeao Jerusalem urui sovara-ia.

4 Uva Herot va iava reipa irara gurureva voeao pris irara oea oisoa tauopaave, ora riro tarai irara oea oisoa taraipaave aue-ia Reo Taisi. Oa iava voea akepareva oiso, “Aa vo uruio-ia kavaurovere Krais?”

5 Uva rera taviiva oiso, “Ari Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia osa profet irara voari tuariri Pauto vo reoaro rigatoiva oiso,

6 ✡ ‘Vii vao vo Betlehem urui-a vo rasio-ia vo Judia taere-ia. Viapau oiso gare vaisi urui-a vii vo Judia taere sovara-ia. Uvare vii sovara iava iravu reito karekeroverea. Ira ragai voeaaro tuvetuvereverea voea tokioro voeao Isrel.’

7 Oire uva oisi-a eisi osa iava Herot oavu iare vataua paua riro tarai irarare keeraroepa voeao oea oisoa aaviikoara-ia taraipaave. Oa iava oiso voea akereva, “E ovirovu voki putevoiva, o-ia taraitae vo osa kaeo viro?”

8 Oa iava voea arureva Betlehem iare. Uva oiso voea tavireva, “Kasikasi pievira rutu rerare taraasa avata. Ra rera keketavora, ragai tavisa voreta. Ra ragai tapo rera-ia vuurapa vaisi puraa.”

9 Oire uva King Herot vo reoaro uvuiva. Uva avaaepa. Oa iava oira eira aaviiko kekeiva oira raga iria keke rovoiva, iria vova kaeo viropa uva ravireo kaeparo viroveira. Uva vo kepao aivaro rueva uvavi-ia kakaeto toupareva.

10 Oire uva aaviiko kekeoro voeare vovouisiro roru iraova rutu.

11 ✡ Uva koataaepa vo kepa-ia kakaeto kekesa ora rera aakovaaro Maria. Oa iava voa kokoto rekuoro takua viropa rera-ia vuurapa vaisi puraoro. Oa iava moni tagiro oaive karuiva. Oire va iava rerapa oaravu vatevateara vateiva auero gol, ora frankinsens avuo geesi ovi, ora oavu mer vearo geesia iisi ovi.

12 Uva urusia-ia Pauto oiso voea vosireva, “Teapi vorepata Herot iare.” Oire uva va iava oraivavu raga gaeoro kareaepa voea vo taerearo iare.

Josep Aao Avaaepa Isip Iare

13 Oire uva kareaepa vo aao kavuoro. Oa iava enselto Turaro reraaro Josep iare karekeroepa urusia-ia. Uva oiso puraroepa rerare, “Toreu ra ovii avaorei oarava tapo avau torioro Isip iare. Uva voa toupatavere Isip-ia ragai vo reoarore tuepaoro. Oa-ia vii taviavere ra kareu vorevira vo avaoreiva, uvare Herot kakaeto uposa rerare taraaparevere.”

14 Uva va-a vao oa iava Josep aao ora vaseaepa vokiaro Isip iare.

15 ✡ Uva voa touiva osa Herot kopiiroepa. Uva oisi-a oiso osa pura piropa

✡ **1:25:** Eks 13:2 ✡ **2:1:** Lu 2:4-7 ✡ **2:2:** Jer 23:5 ✡ **2:6:** Mai 5:2 ✡ **2:11:** Sam 72:10-11 ✡ **2:15:** Hos 11:1

profetato vo reoaro oirao piesa oiso osa vo reo vatereva Turaro Pauto tuariri oiso puraoro,
‘Ragai oviitoa oaare keeraraepa Isip-ia kavusa.’

Herot Voea Tavireva Kakae Vure Uposa

16 Herot oiso tarairoepa, Voeao aaviikoara-ia taraipa irara ragai keaivora. Oa iava rirovira rutu kasipu iraoparoepa. Uva oeavu arureva vo kakaero rutu uposa oea vo peva ivaro-ia tugura asavira toupaiva vo Betlehem urui-ia, ora vo uruiro ouruiroa tutuu pie visivi oisoa toupaive. Aue iava uvare vaore rugooroepa osa tarai irara aaviiko iava rera taviiva oiso, Tuariri o aaviiko kaeo viropa.
17 Oire uva oiso osa varao puraiva Jeremaia vo reoaro oirao pieoro ro profet. Uvare oisi puraroepa voari tuariri oiso,
18 ✡ ‘Gau guruko uvuivoi Rama urui-ia, sirao pie guruko rutu. Ovusa Resel gau iraopaevoi ovii irarapa. Uva viapau irai uvuiparoi ra oira vovouaro sisireve, uvare ovii vure rutu viapau toupai. Oea rutu kopiiae.’

Josep Ovii Avaorei Tapo Isip Iava Vorevira Kareroepa

19 Uva Herot vo kopiiaro isivaaro iava Turaro Pauto reraaro enselto Josep iare karekeroepa urusia-ia, vo osa Isip-ia toupareva.
20 Uva oiso puraroepa, “Toreu! Ra ovii avaorei oarava ora vaseu Isrel iare. Ari ro kopiiroera ira kakaeto uposa aueparoera.”
21 Oa iava Josep ovii avaoreiaro tapo avaroepa Isrel rasi iare.
22 ✡ Uva voa pou virooro Akeleas iava uvureva, uvare aiteto Herot vo tavukiaro oureva. Uva Judia taere-ia turaroparoepa. Eva-a oa iava Josep rirovira uririparoepa voa tou arapa. Uva Pauto oavu-ia urusia Josep ravaavira tavireva. Oa iava Galili taere iare avaroepa
23 ✡ voa tousa atoia Nasaret urui-ia. Oire uva eisi osa piereva oiso osa va puraiva profet irara voari tuariri. Oreoa oirao piereva oisi voa touoro, uvare oiso puraaepa, ‘Ira vaisiiverea oiso, Nasaret-pato.’

3

Jon Baptais Reoa Kosi Piereva
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:18-19)

1 Uva vo voki-a vao oa-ia Jon Baptais urioroepa raaka tapi tousa oiso Judia-ia. Uva voa oiso siposipo rovoroepa.
2 Oa-ia oiso puraroepa voeare, “Sopaura oavisii poreta, ra vuri vovouro kavuta. Uvare Pauto vo Saraaro tutuu pievoi, ra karekepe vova vuvuiua iava.”
3 ✡ Rera ro Jon ira iava taviroepa profet Aisaia ira oiso puraroepa,
‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.’
4 ✡ Oire uva Jon apota visivi toupaoro aue kamel oruaro iava oisoa rera-ia kuvuparo kuvupato ora takipa iro aue iava bulmakau rakari. Uva aio oaro-a vao-ia siiko ora koisi.
5 Uva vo voki-a vao oa-ia voeao Jerusalem vata, ora voea rutu vova Judia distrik, ora voeao vova Jodan taere-ia rutu urioaepa rera iare Jon.
6 ✡ Oa iava vuri vovouro oaive kosi pieiva rera iare. Osa iava Jon voea-ia Tugoropa Sisu Baptais purareva vo uukova-ia o Jodan.

✡ **2:18:** Jer 31:15 ✡ **2:22:** Lu 2:39 ✡ **2:23:** Ais 11:1 ✡ **3:3:** Ais 40:3 ✡ **3:4:** Sek 13:4 ✡ **3:6:** Ap 19:4, 18

7 Oire uva Jon riro irara kekereva lotua-ia irapa irara voeao Farisi-pa irara
ora oearovu Sadyusi-pa irara, oearea rutu urioaepa Baptais ousa. Oa iava
voeare oiso puraroepa, “Visii vao rakoru ovii iraraaro vuri irara. Irouto
visii vosipare, oa iava toripata Pauto vo kasipuaro asavira?
8 Visii iava sopaura poreta, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava oirao
pie vovou oavisii poeravira karekepere oearovupa.
9 Opeita oiso vovoupata ora visii raga vovouaro-ia, Ebraham-a igei aitearo
oa iava igei-a Pauto oiraraaro rutu. Easi Pauto raga uvuipa vo avekero iava
kakae vure purareve. Ra oiso pieive, Ebraham ovii iraraaro.
10 Torara eira iriaei ravaavira evaova vituaro-ia. Oire vo evaro oiso
toupai osa visii, varao oara viapau oiso vearovira kuepape oara rutu taru
toepaiverea vara vikipasa tuitui kasi-ia.
11 “Ragai visii baptaispaavoi uukoa raga-ia visii reesioro visiigoa
vovouisiro oavisii poretavora. Ari ro ira ragai sirova uturovere, ira vo
goruaro ragai vo goruaro-ia putevere, uvare rei vaisito-a. Uva viapau
uvuiparai ra rera vaaro tasipa kaea, uvare akukuto-a ragai. Ari rera
visii vaterevere vao baptaisa Tugoropato Uraurato vaaro visii reesipaoro
Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia ora tuituia vo goruaro.
12 ✡ Ira vururua-ia pitupare wit ragipasa oira rakariaro verapaoro. Oa
iava oira aioaro orirurevere vo aio kitupa tapi oira rakariaro vikioro tuitui
kasi-ia vao roko asa kasi.”

Jisas Baptaisreva Jon (Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 ✡ Vo voki-a vao oa-ia Jisas Galili-ia kavureva uuko ovi iare avaoro vao
Jodan, oiso ra baptaisa oureve Jon vavaearo-ia.
14 Osa Jon rerare korukoruparoepa oiso purapaoro, “Ae, apeisi ragavira
ragai iare uriouei? Easi ragai uvuiparai ra vii ruvara-ia Baptaisa oua?”
15 Oire Jisas rera vo reoaro pukoreva oiso puraoro, *“Eagara, oisi va purave
Pauto vo vovouaro sirova utuoro.”* Oa iava Jon rerapa vasereva.
16 ✡ Oire Baptaisa oureva Jisas. Uva ikauvira uuko ovi iava veraro viropa
osa vuvuiua karu piropa. Uva Pauto reraaro Tugoropato Uraurato kekereva
osa oiso vararoepa osa kurue. Uva Jisas-ia pitusa rerereva.
17 ✡ Oa iava reoreoa varaepa vuvuiua iava oreoa-ia oiso puraroepa Pauto,
“Rera-a eera Oviitoa oaa. Ira kavikopaaveira rutu rera-ia rorupaoro.”

4

Seten Kokaraparoepa Jisas-ia (Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Vo Tugoropato Uraurato Jisas siporeva kuvau rasi iare vo uva viapau
oirara vai toupaive. Uva voa Seten rera-ia kokara ragaparoepa.
2 ✡ Uva Jisas oisoa aio kavuvira toupareve varao-ia vo resura tau (40)
vokiro ora vo resura tau (40) ruparo. Oa iava ogoeroepa.
3 Uva rera ruvara iare kokarapato tutuu piereva oiso purasa, “Vosa vii
Pauto Oviitoaaro rutu, oire ore aveke reou ra opovira ora poreo.”
4 ✡ Uva Jisas rera aatoreva rera vo reoaro tuuoro oiso, *“Tugoropa Reo oiso
purapai,*

*‘Viapau oiso opoa raga tootooa vatepai oiratoapa. Ari oirato uvuiparoi ra
tootooa oupareve vo reoro-ia oara vatepareveira Pauto.’ ”*

✡ **3:12:** Mal 3:3 ✡ **3:13:** Jo 1:31-34 ✡ **3:16:** Ais 11:2, 42:1 ✡ **3:17:** Sam 2:7 ✡ **4:2:** Eks 34:28
✡ **4:4:** Diu 8:3

5 Uva va-a vao oa iava Seten rerava avaroepa ouruivu iare Jerusalem urui
Rovopa Kepa Tugoropa Kepa kukuearo-ia rera tovosa viara-ia rutu.
6 ✡ Uva rera tavireva, "Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire ora vikiu vova
rasiuaarore. Aue iava uvare Tugoropa Reo oisi purapai,
'Ari ita, ensel irara oaro arurevere Pauto, ra vii pituive vo ora voea
vavaearo-ia. Ra viapau vii iava kokotoa tatu piro avekeara-ia.' "
7 ✡ Uva Jisas rera tavireva ita oiso, *"Tugoropa Reo oiso purapai, 'Opeita
Turaro Pautoa oavisii-ia kokarapata.' "*
8 Oire va iava Jisas oureva aia ita Seten oavu iare pukuia-ia riro kaekae
pukui. Uva voava varao rutu-ia osararovu rutu Jisas kareke piepareva
Seten, varao kekekeke pie sararo vo rasio iava.
9 Uva va iava oiso puraroepa Seten, "Vosa ragai-ia vuurapa vaisi purari
ragai iare taku virooro, oire eva-a oa iava vii vateavere osararovu rutu."
10 ✡ Osa iava rerare oiso puraroepa Jisas, *"Verau Seten! Tugoropa Reo oiso
purapai,
'Pautoa raga-ia vuurapa vaisi purapata eera visii reraaro Turaro. Rara rera
raga vo kovoaro purapata eera Kataitoa raga.' "*
11 Uva oisi-a eisi osa iava Seten rera kavureva. Oa iava oearovu enselpa
irara urioaepa Jisas tauvasa.

Jisas Kovo Rovoroepa Vo Galili-ia (Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Uva Jisas Jon iava uvureva osa rera tovoiva tuukepa kepa-ia. Oa iava
Galili taere iare avaroepa.
13 Oire uva voava Nasaret-ia kavureva Kapaneam-ia toupasa. Uva voa
vo Kapaneam urui oa Galili rovu ruvara-ia toupaiveira. Oiso ragavira
Sebyulan Distrikrei sovara-ia ora Naptalai.
14 Vo taererei iare avaoro profetato Aisaia vo reoaro oirao piereva oreoa-
ia oiso puraroepa Jisas iava,
15 ✡ 'Vo rasio Sebyulan ora vo rasio Naptalai vo raivao-ia vore toko rovu
Jodan-ia toapaoro Galili-ia rupa vovou irara voaaro.
16 ✡ Voeao oirara rutu oea rupa pitupitu-ia oisoa toupaive oea riroa aviavia
kekeiverea. Ora voeao-ia roroverea riroa aviavia, oea vo urauraaro
kopiivira toupaiveira vo ovusa rupa rugoovira toupaiveira.'
17 Vo voki-a vao oa-ia Jisas ora rera vo siposipoaro rovoreva. Va
poerapaoro oiso puraroepa, *"Poreta viro vuriara oavisii iava. Ari Pauto vo
Saraaro vova vuvuiua oa tutuu pievoi!"*

Vo Jisas Keeraroepa Vo Resurare Oira Atari Oupa Irara Oiso Ra Rera Sirova Utupaave (Mak 1:16-20)

18 ✡ Jisas vokapareva toko rovu vatuaro-ia vao vo Galili. Uva voa vo
araoreo kekereva Saimon araorei, ro ira oisoa oiso vaisipaive Pita ora
araokoto Andru. Vo osa kuverava vikivikipasiva toko rovu-ia, uvare vo
kovo purapatoarei-a aue atari.
19 Uva vaiterei tavireva Jisas oiso, *"Ragai sirova utusi, ra vei siposipoa oira
ivupasa ragai iare."*
20 Uva ikauvira kuverava kavusiva rera taveosa utuoro.
21 Oire gare visivi vokaoro avaroepa. Oa iava vo araoreo-ia pouro
viropa Jems araorei ora Jon, Sebedi oviitoareiaro. Osa oavu sovara-ia

✡ **4:6:** Sam 91:11-12 ✡ **4:7:** Diu 6:16 ✡ **4:10:** Diu 6:13 ✡ **4:15:** Ais 9:1-2 ✡ **4:16:** Ais 42:7
✡ **4:18:** Jo 1:35-42

toupaiva uvuoa ora ro aiteto Sebedi. Uva voa kuverava torevokopaiva oira rekorekopaoro. Uva voa vo araorei kekeoro vaitereire keeraroepa.
22 Oa iava ikauvira uvuoa kavusiva ora aiteto tapo Jisas sirova utuoro.

Jisas Oirara Siposipopareva Ora Voea Tapo Porete Piepareva (Luk 6:17-19)

23 ✡ Voraro rutu virireva vo taereo-ia vao vo Galili vo oirara rutupa siposipopaoro Reo Taisi Uvupa Keparo-ia aue Sinagog voea varaaro. Uva voeapa Vearo Siposipo kosi piepareva aue iava Pauto vo Saraaro. Oa iava oupiarovu iava oirara porete piepareva, ora orekerovu rutu varao oara oisoa varaura vuri piepaive oirara rutu iava.
24 ✡ Siposipoara rutu viriva rera iava voraro ruture Siria taere sovara-ia. Uva va-a eva vituaro iava vuri upia irara rutu sipopaiva rera iare osasararovu rutuva aue upia, ora voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo toupaive, ora voearo oearoa koakoapeko upiarova oisoa toupaive, ora voearo oearoa oisoa kerau upiarova toupaive. Oa iava voea rutu porete piereva.
25 Uva riro irara rutu vova Galili taere, Dekapolis uruiro, Jerusalem-ia, ora Judia-ia, ora vova uukova Jodan ivirovira oearoa rutu rera sirova utupaaepa.

5

Vo Jisas Voeapa Siposiporeva Pukuia-ia Kukuearo-ia Toupaoro

1 Uva riro irara kekereva. Oa iava iparoepa pukuia-ia. Uva voa rera utuoro ora guruaepa rera voeaaro disaipel. Oa iava voea rutupa voa siposiporeva pauvira toupaoro.

Jisas Siposiporeva Vao Iava Oiraopa Roru (Luk 6:20-23)

2 Oire uva Jisas voea vatepareva reoa oiso purapaoro voeare,
3 *“Oire voeao oea apotavira toupaiveira oea roruiverea. Aue iava rara oiso ora voea-ia taraipaave, Igei apota irara Pauto vo taraiaropa evoea oea Pauto vo Saraaro-ia toupaiveira.*
4 ✡ *“Ari voearo oearoa gaupaive siraopaoro, oearoa roruiverea, aue iava rara Pauto voeapa gavaurea vatereve.*
5 *“Ari voearo oearoa kave vovouvira toupaiveira, oearoa roruiverea. Aue iava rara voeapa vara rutu vatereve Pauto varao oarare voeapa reo ovoi purareva vara vatesa ora rera vo Saraaro iavirava.*
6 ✡ *“Ari voearo oearoa ovovourovu rutupa torevoko vovouro ruipa iraopaave, oiso osa ro ira ogoeparo auepa aio ora rogepareve auepa uuko, evoearo oearoa roruiverea. Uvare Pauto voea vo ruiparoaro uvui pieoro vateroverea voeapa.*
7 *“Ari voearo oearoa oearovupa siraopaave oea roruiverea, rara Pauto voeapa siraoro.*
8 *“Ari voearo oearoa airerei vovouvira toupaiveira, oearoa roruiverea, rara Pauto kekeive.*
9 ✡ *“Ari voearo oearoa gavaure vovou kataia goru piepaiveira vo oirara rutu ruvara-ia, oearoa roruiverea. Oeare oiso puraroverea Pauto, Ragai ovii iraraaro visii.*

✡ **4:23:** Mk 1:39 ✡ **4:24:** Lu 2:2 ✡ **5:4:** Ais 61:2-3 ✡ **5:6:** Ais 55:1-2 ✡ **5:9:** Ro 8:14

10 *“Ari voeao oea Pauto vo ruipaaro sirova toupaiveira, oire va iava vuria oupaiveira voeao ruvara-ia oea viapau oirao pie vovouro vai, oea taru roruiverea, uvare Pauto vo Saraaro-ia toupaiveira.*
11 *“Ari vosa visii kekepaive vo osa ragai sirova utupataveira. Oire visii takaupaive ora visii vuri piepaive, ra oreoreorovu rutu purapaive kuuvu vaisiro visiire ragai iavirava, visiigoa rorutaverea. Oire vo osa oisi eisi visii piepaive visii vuri piepaoro, ra roru iraopata.*
12 ✡ Uvare riroa toupai voria visii vaaro vuvuiua-ia. Ari ita, voari tuariri uva oiso ragavira profet irara oisoa tariopaive voea-ia vuri pitupituro purapaoro, voeao profet irara oea visiipa oisoa irapaave.

Ro Oirao Pie Vovouto Ira Oiso Toupare Osa Avaka Ora Aviavia (Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 *“Oire visii vao oiso toupata osa avaka voeapa vo rasio-ia. Ari vosa avaka vo sipeiaro opesipe, ra apeisi ragavira vorevira avaka vo sipeiaro vorepe? Ari vosa oisi pieive vovueooro, ra viapau kovoa vaiaro va vao avaka. Oa iava va vikipaive, ra voava va-ia tasiasipaive oirara rutu.*
14 ✡ *“Visii-a vao visiigoa oiso toupata osa aviavia rasito vaaro. Oire vosa oai riro urui vai toupaive pukuia vai kukuearo-ia, ra viapau voa utopape.*
15 Vosa iravu vuravu rukuereve, oire ra viapau oiso oira tovoreve baket sopaaro-ia. Ari uvuipa ra oira tovoreve viaevira tebol ivara-ia. Ra voava kepa rutu sopaaro-ia *roropaeve voea rutupa aviavia vatepaoro.*
16 ✡ Eisi osa aviavia oavisii roro piepata vo oirara rutu osireiaro-ia. Ra vearo kovo oavisii kekepaive vao oa purapata. Oa iava Aite oavisii vaisiaro kae piepaivere ro vova vuvuiua.

Pauto Vaaro Iava Reo Taisi

17 ✡ *“Opeita oiso rugoopata, Ragai uriorai Reo Taisi verasa vao Moses vaaro ora voeao profet irara. Viapau! Easi, va uvui piesa uriorai vo reoro rutu oirao pieoro.*
18 Oiraopavira rutu visii tavipaa, Oa-a vao Reo Taisi oa vo tugurasa osa auero rutu karekeperea varao oara Reo Taisi sovara-ia toupaiveira. Uva vuvuiua opesiperea ora rasito, ari viapau oavi gare rigatovi vai opesiperea vova Reo Taisi Pauto vaaro.
19 ✡ Oire vosa ro ira oavivu gareavi putepareve vao iava Reo Taisi, ora vosa oearovu tarai piepareve oisi piepasa, ira vaisiaro gareroverea vo Pauto vo Saraaro-ia. Ari vosa ro ira vearovira Reo Taisi sirova utuparoveira oirara rutu tarai piepaoro oisi piesa, ira riro vaisi oureverea vo Pauto vo Saraaro sovara-ia vao vo vuvuiua.
20 Visii tavipaavoi oiso, Vosa torevoko vovouro oavisii viapau Farisi vo vovouroaro-ia puteve varao torevoko vovouro ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara, oa iava viapau uvuipatai ra Pauto vo Saraaro-ia koatata.

Kasipua Vo Pitupituaro Iava (Luk 12:57-59)

21 ✡ *“Oire vo reo uvutavora oreoa ouiva aao irara oavi oa oiso purapai, ‘Opeita oira upopau. Oire vosa iravu visii iava iravu uporeve, uva rera-a eera ira kortua-ia kosiro viroverea.’*

✡ **5:12:** Je 5:10 ✡ **5:14:** Fl 2:15 ✡ **5:16:** 1 Pi 2:12 ✡ **5:17:** Ro 3:31 ✡ **5:19:** Je 2:10 ✡ **5:21:** Eks 20:13

22 ✡ Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Ro ira araokotoaarore kasipuparo ira rovirieia-ia kosiro virovere. Ora ro ira araokoto oaro takaupareve eera-a ira rovopatoa-ia kosiro virovere kaunsel. Ora ro ira oiso puraro, Vii-a kokoropatoa rutu, ira tuitui kasi iare avaroverea vo kasio oa viapau rokopaive.
23 *"Oire vosa rovopa kue oavisii vatesa tapo auepata Pautoa iare roru vaisi purapaoro, oire araokotoa oavisiire rugoo rovota, uvare rera-ia reoai visiire kasipua.*
24 Oire rovopa kuero oavisii tovo rovota rerava ora reo rovosa. Ra kasipua opesi pie rovota. Oire ra voreta taru rovopa kue oavisii vatesa.
25 ✡ *"Vosa iravu visii tovosa aueparo kortua-ia, oire uva uvuipatai ra ikauvira rera tapo ora agiagi rovota. Teapi rera visiiva avaro reo rovirieipato vavaearo-ia visii tovosa. Oa iava visii vaterevere polis irarapa. Oire evoea visii tovoive tuukepa kepa-ia.*
26 Visii tavipaavoi oiraopavira oiso, Vosa vao visii vaaro voria vo osa tuukepa kepa-ia toupata. Ra viapau va rutu opesi pieta ropa reo rovirieipato, ra viapau oiso tuukepa kepa iava kosi uvirota.

Otopa Pitupituaro Iava

27 ✡ *"Visii vao vo reo uvutavora oa oiso purapapeira, 'Opeita ora oupa oaesi vuri piepasi.'*
28 ✡ Ari ita, oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Vosa iravu iriavu kekereve riakova, ra rerare sopaua ora sitape oirava garagarakooro. Oire ra va raga rerapa vo vovou purave oirare o riakova. Uva va-a eva oa-ia reo goru gasire vao ora oupa taisi vaaro.
29 *"Vosa ro oirapapato osireito vii kove piereve vuria iare, oire rera tateri rera-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua opesipe. Ra viapau oiso ita vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive.*
30 Ora vosa oirapapa vavae vii kove pieive vore vuria, oire vo vavae tokori va-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua oara opesipe, ra viapau oiso vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive.

Ora Oupa Vo Pitupituaro Kavuaro Iava (Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 ✡ *"Tuariri vo reo karekeepa oiso, 'Vosa iravu oirato iriavu kavureve riakova, oire oira vatereve oavu pepa vao oa-ia reo goru iava oreovu toupaive, oiso ra viapau oira oureve vorevira.'*
32 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve, eera-a ira riakova oaro takau pierevoi reo goru-ia vao ora oupa. Oire ra iravu oueve. Osa iava rera tapo ita reo goru gasirevoi ora oupa.

Reo Ovoi Vo Pitupituaro Iava

33 ✡ *"Oire oavu reoa vao oa ouiva aao irara oavisii tuariri oa iava va uvutavora. Oa oiso purapai, 'Opeita vii vaaro reo ovoi puteri. Ari varao purari rutu oarare reo ovoi purarivora Turaropa vara purasa.'*
34 ✡ Ari ita, visii tavi iraopaa oiraopavira oiso, Opeita viara-ia vaisi ragapata reo ovoi purapaoro. Viapau rutu uvuipatai ra vuvuiua vaisi

✡ **5:22:** Je 2:20 ✡ **5:25:** Pro 25:8 ✡ **5:27:** Eks 20:14 ✡ **5:28:** Pro 6:25 ✡ **5:31:** Diu 24:1-4 ✡ **5:33:** Lev 19:12 ✡ **5:34:** Je 5:12

ragapata oreorovu goru pie ragapaoro. Eake iava? Uvare paupa tugoropa Pauto vaaro aue vuvuiua.
35 ✡ Ora opeita rasitoa tapo vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Oavu eva garea paupa oaro Pauto vo rasito uva tasipareveira. Ora viapau uvuipatai ra Jerusalem-ia vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Uvare rei-a urui Turaro vo uruiaro.
36 Ora opeita ora visii kukuearaaro-ia rei piepata oreorovu ora visii vo rugooaro-ia. Aue iava uvare viapau rutu uvuipatai ra kukue iava oavu orua popote pieta, eke voua rupa pieta. Viapau rutu.
37 O ita, uvuipatai oiso purapasa, Iu ita! ora Viapau rutu! Ari vosa ovaisivu outavere ita uvavuva va siguvasa va vao Iu ora Viapau, ra oiso purape, Seten vaaro.

Ora Tuutuukopa Pitupitu Iava (Luk 6:29-30)

38 ✡ *"Ari ita, visii vo reo uvutavora oreoa tuariri karekeepa oiso, 'Vosa iravu vii osireiaro vuri piereve, oire vii ita rera osireiaro vuri pieri. Ari vosa iravu vii reuriaro vuri piereve, oire ita vii ita rera reuriaro vuri pieri.'*
39 ✡ Ari ita, oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Opeita voearova ora tuutuukopata oea visii-ia vuria pura rovopaive. Vosa iravu visii tautauaraaro tapareve, oire rerapa ita ovaratavu poreta aia.
40 Ari vosa iravu visii tovo vovouparo kortua-ia, ra visii reraaro oureve siglis, oire vo popota rutu vateta ora kuvupato.
41 Ari vosa irouto riroto visii kae piereve orekevu-ia, oiso ra katai vuuta-ia va kaepaoro vokata. Oire rera tavita oiso, Erao vuuta-ia viipa va kaepaio.
42 ✡ Ari vosa ro ira visii arepareve orekevure, oire rera vateta. Ora vosa ro ira visii ruvara-ia ou ragasa aueparo, opeita rerare isivapata.

Keripa Irara Tapo Ora Agiagipasa (Luk 6:27-28, 32-36)

43 ✡ *"Ari ita, vo reo uvutavora oa tuariri karekeepa oiso, 'Vii vao voeaopa siraopau ora vii vate iraraaro. Oire ra voeao raga tapo ora kasipupau oea viiva ora keripaave.'*
44 ✡ Ari visii oiso tavipaa, Katai vovou purapata voeaopa siraopaoro oearoa visiiva ora keripaave. Oire Pautoa iare variripata ra voea tauvapareve voeao oea visiire vuri vovoupaave.
45 Eisi osa iava oiso uvuipatai oiso kareketa, Aite ovii iraraaro visii ro ira vuvuiua-ia toupareveira oirara rutupa siraopaoro. Oiso osa ravireo kae piepareveira voeaopa vuri irara ora vearo irara. Ora aue tapo kokeva kove piepareveira voeaopa torevoko irara ora voeaopa tapo riro vakuvaku irara.
46 Vosa voeao ragapa siraopata oea visii tapo ora agiagipaaveira, ra eake vori outa rera ruvara-ia Pauto va iava vao? Easi voeao vuri irara takis oupa irara oea vai pasi viapau oisi vai piepaiveira tapo oiso, raa?
47 Ari vosa vate irara oavisii raga tapo ora reopata, ra va iava rei vaisi outaverea, raa? Viapau. Uvare voeao rupa vovou irara tapo oisi piepaiveira oiso.
48 ✡ Oisi vo vovouo purapataveira osa vo vovouo purapareveira Aite oavisii ro vuvuiua-ia touto torevoko vovoutoa rutu.

6

Oearovivu Tauvapasa

✡ **5:35:** Ais 66:1 ✡ **5:38:** Eks 21:24 ✡ **5:39:** Pro 24:29 ✡ **5:42:** Diu 15:8 ✡ **5:43:** Lev 19:18 ✡ **5:44:** 1 Ko 4:12 ✡ **5:48:** Lev 19:2; Je 1:4

1 *“Oire visii vao-ia vatatopo iraopata. Teapi taavoko ragapata oearovu*
osireiaro-ia visii varaaro purapaoro vearo pitupituro. Vosa oisi piepatavere,
ra viapau voria vai oavisii outa vo Aite oavisii ruvara-ia vo vuvuiua-ia.
2 ✡ *“Vosa apota irarapa orekerovu vatepata voea tauvapasa, ra opeita va*
kareke piepata oirara rutu osireiaro-ia. Uva va-a eva osa voearo toupaiveira
riro kuuvu irara oearoa oiso varao-ia utavepaaveira vo Reo Taisi Uvupa Kepa
aue Sinagog vo raivara sirova ora voea vaisiaro rei piepaoro. Uva oisi-a eisi
osa oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Voea-a evoea riro kuuvu irara oea
voria oaive ou ovoiivora ora voea vaaro.
3 Oire vosa apota irara tauvapata, ra viapau oiso voearo tavitavipata va
iava vate irara oavisii vao iava oa purapata voeapa vatauvira.
4 ✡ Oa-ia taraipa Aite oavisii osa eisi vara purapatavoi rera osireiaro-ia.
Oa iava va-ia voria outavere Pauto ruvara-ia.

Variripa Pitupitu Iava
(Luk 11:2-4)

5 *“Oire vosa visii oiso variria purapata, ra viapau oiso va purapata osa*
voeao riro kuuvu irara. Oearoa tore ruipapaaveira, ra variripaave vo Sinagog
Keparo sovara-ia. Ora vo raivara sirova, oiso ra voea kekepaive. Uva
oiraopavira rutu visii tavi iraopaa oiso, Voea evoea riro rataratаa vovou irara
oea voria oaive ou ovoiivora vo osa oirara raga rei vaisi pieivora.
6 ✡ Oire vosa variri vovoupata, ra tugiaravi iare koatapata rataoara
tupapaoro voa variripasa Aite oavisii iare. Ira vo toupareveira vatau urui.
Eera Aite oavisii ira visii-ia *taraiparoveira osa vatauvira variripata. Oa iava*
vara-ia voriaro outaverea.
7 ✡ *“Ora vosa variripata, opeita riroara rutu purapata reo akukuro oiso*
rutu osa voeao rupa vovou irara. Oea oiso rugoopaai ra riro reoreoro vai
rutu purapaive ra Pauto voea uvupareve.
8 Opeita voeao vo pitupituroaro sirova utupata. Pauto Aite orekerovu
rutu-ia taraipa varao oarapa ruipapataveira. Varao oara-ia viapau rera
arepata oara-ia taraiparoi.
9 ✡ *“Visii uvuipatai ra oiso variripata,*
Igei Aitearo eisi toupari vuvuiua-ia, vii vaisiaropa avivikepaiei vii vaisiaro
kae piepaoro rutu.
10 *Vii vo Saraaro urio pieri. Vii vo vovouaro puraive eisi vuvuiua, oiso osa*
raga igei uvui iraopaiei ra va sirova utuio vo rasito.
11 *Vo vokio igei vateri aioa vao vo vokio iare.*
12 *Igei varaaro vuri vovouro verari, vo rara oeavu iava oaravu vuriara vera*
rovopaio voeao oea igei vuri piepaiveira.
13 ✡ *Opeita igei tovopari kokara-ia. Vara asavira igei vatatopo piepari*
kokarapatoapa tugarato Seten.
14 *“Oire uvuta. Vosa oearovivu iava vuri vovouro vera rovopataveira varao*
oara purapaiveira visii-ia, osa iava Aite oavisii visii iava vuri vovouro oavisii
verapareve.
15 Ari vosa viapau oisi eisi piepata, ra ita viapau Aite oavisii visii iava vuri
vovouro verapareve.

Aio Kavupa Pitupitu Iava

✡ **6:2:** Ro 12:8 ✡ **6:4:** Kl 3:23-24 ✡ **6:6:** 2 Kin 4:33 ✡ **6:7:** Ekl 5:2 ✡ **6:9:** Jo 17:6 ✡ **6:13:** 2 Te 3:3

16 ✡ *"Oire vosa aio kavupata rugooara oavisii vatepasa Pautoa-pa, ra opeita ora sirakoisi piepata oiso osa voearo riro kuuvu irara. Aio kavupaoro ora sirao keke piepaaveira, oisore ra va iava taraipaave oirara oiso, Eari aio kavupai. Uva oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Oea-a evoea riro rataratаa vovou irara oea voria oaive ou ovoiivora, vo osa oirara raga rei vaisi pieivora.*
17 Ari vosa aio kavupata rugoo vatepaoro rerapa. Oire korovo tovo rovopata vo ora visii kukuearo-ia, ora puaura oavisii tapo sisu rovopata.
18 Oire eva-a oa iava oearovu viapau oiso taraipaavere oiso, Voeao aio kavupai. Ari ita, Aite oavisii raga vara-ia taraiparovere. Eera Aite ira visii-ia taraiparoveira osa vatauvira aio kavupata. Oa iava vara-ia voria outavere rera ruvara-ia.

Vearopara Gurupa Pitupitu Iava (Luk 12:33-34)

19 ✡ *"Visii vao viapau oiso uvuipatai ra vearopara gurupata vo-ia vo rasio-ia. Ari ita, vo rasio-ia atarike kare orekerovu vuri piepaiveira ora aue asikauru. Uva aue tapo kavirupa irara kovokovoara kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa.*
20 ✡ Ari vosa vearopara gurupata vo Pauto vo uruiaro sovara-ia, uvare voa viapau atarike kare toupaiveira, ora viapau varao asikauruara, ora viapau voeao kavirupa irara oea kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa.
21 Oire vo uva vearopara oavisii toupaiverea, vo-a vo uva visii varaaro rutu rugorugooara oavisii toupaiveira varaore rugoopasa vearopara.

Osireito-a Aviaviaro Varaua (Luk 11:34-36)

22 ✡ *"Oiso-ia osireitoarei-a aoa auepa sopaua. Vosa osireiara oavisii roroioara, oire sopaura oavisii rutu tapo roroiovira aviavivira toupaive.*
23 Ari vosa osireiara oavisii vuriara, oire oisi raga ita sopaura oavisii rupavira toupaive. Eisi osa raga ita oiso vosa vo aviavio visii sopaaro-ia rupavira toupaive, oire ra voava rirope rutu vo rupa vearo vovou rakusa.

Vaiterei Iava Tokipatoarei, Uva Irai Viapau Uvuiparoi Ra Vaiterei Roaropa Kovopareve (Luk 16:13)

24 *"Viapau irai uvuiparoi ra aitereipa kovo tokipatoarei vai kovopareve. Ra ita iravure vuri vovoupaoro iravu ragapa vearovira kovopareve vo iravupa reasipaoro. Oire visii vao-ia viapau rutu uvuipatai oiso ra kasi pievira rugoopata vaiterei rutu vo kovoreiarore oiso-ia, Pauto vo kovoaro-a vao, ari monito vo kovoaro-a vao.*

Pautoa-ia Rugorugoopasa Rutu Rera-ia Raripaoro (Luk 12:22-31)

25 ✡ *"Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita rirovira rugorugoopata vo ora visii varaarore aue aioara ora uukoara oavisii varao oara visiipa vearo tou vatepaiveira. Ora varao varoara varaura oavisii oritopasa. Eake-a vao rovopa rutu, tootooa eke aioa vore varaua? Ora eake-a vao rovopa rutu, varaua eke varoa varaua oritopasa?*
26 ✡ Oire uva kokio kare kekepataveira oea viapau oiso kukara pau-paiveira. Ora viapau oiso aio gurupaiveira, ra vo tovopaive aio gurupa keparo-ia. Ari ita, Aite oavisii ro vova vuvuiua-ia voea aio piepareveira.

✡ **6:16:** Ais 58:5 ✡ **6:19:** Pro 23:4 ✡ **6:20:** 1 Ti 6:19; 1 Pi 1:4 ✡ **6:22:** Mk 7:22 ✡ **6:25:** Sam 55:22 ✡ **6:26:** Jop 38:41

Easi pasi Aite vo tokiaro visiipa kokio kare vaaro-ia putepaiveira vaopa oa vatepareveira visiipa?
27 ✡ Oire iroutoa vaiei visii iava ira uvuiparoi ra ivaara vai sigusiguvareve
ora rera vo tootooaro uvuioro, vo rara rirovira rutu rugorugooparo ora rera
tootooarore?
28 *“Visii vao eakere tuuparare rirovira rutu rugorugoopataveira?*
Vearovira rutu rugoopata auere kokookoara oara ratau tou ragapaiveira. Ari
ita, viapau oiso ora varapa kasivaripapeira ora tuupara vaire taraapaoro.
29 Ari ita, visii tavipaa aue iava King Solomon riro orekerovu rutu-ia
pituto ira ora rera raga ora oritoroepa. Uva viapau oiso vearo oritoa vaiaro
rera oaiaro oiso osa vao-ia vearoa rutu kokookoa.
30 Iu, isiso kouro toupai varuparo. Oire uva vokipavira vo kouro tateivere
vara vikisa tuitui kasi-ia. Uva vara *evara okouroa oritopareveira Pauto. Oire*
uva apeisi-a? Uva viapau uvuiparoi Pauto ra oisi visii tapo oritopareve? Ari
ita oiraopavira, viapau oiso uvuivira rutu raripatai rera-ia!
31 Eisi ra opeita rirovira rugorugoopata oiso, Eake vai aiopere, o eake vai-
a ukaioviovere, o eakero vai-a ora tuupaviovere?
32 [Ari ita, rupa vovou irara oisi eisi rugorugoopaaveira varare varao.]
Oara rutu-ia taraiparoveira Aite oavisii ro vova vuvuiua varao oarapa
ruipapataveira.
33 Oire vearovira rutu rugorugoopata, ra vo rugoo-ia tagau rovopata
Pauto vo Saraarore rugoo rovopasa ora rera vo ruipaarore tapo. Ra va iava
Pauto visii-ia osireoparoverea. Oiso-ia osa iava viapau uvuipatai ra rera vo
tokiaropa apotavira toupataverea.
34 Eisi osa iava visii viapau uvuipatai ra vo vokiore rugorugoopata
vokipavira. Ovokia-ia tavaka uvuivira toupai. Teapi vo vokio iava vo
tavakao takuvupata vo vokio iavapa ora vokipavira.

7

Oearovu Vo Rugorugooroaro Rovirieipa Pitupitu Iava (Luk 6:37-38, 41-42)

1 ✡ *“Opeita oirara togapata ikauvira reoara-ia. Uva va-a eva osa Pauto visii*
tapo ikauvira togareverea visii rovirieioro.
2 *Uva vo pitupitu-a vao oa purapataveira oearovu-ia oirara voea toga*
ragapaoro reoara-ia ora voea rovirieipaoro, evo pitupitu purareverea Pauto
visii rovirieioro. Vao oa purapataveira oirara-ia voea rovirieipaoro, uva va-a
eva oa kareke piereverea Pauto visiipa.
3 *Eakere koroto kekepaoro rera sisiropari eera araokoara osireiaro-ia? E*
viapau ora vii osireiaro-ia evo keposire rugoo rovo asapau?
4 *Keposiua-a evoua vii osireiaro-ia. Uva apeisi ragavira uvuipau ra*
araokoara taviri oiso, Araoko, oiso ruipaparai ra koroto veraa eera vii
osireiaro-ia?
5 *Uva vii-a eva riro kuuvuto. Viigoa ora vii iava evo keposi vera rovori oa vii*
osireiaro tupapai. Oa iava utupavira araokoara osireiaro-ia vuravurarivere
vearovira ra koro verau.
6 ✡ *“Oire opeita orekerovu vatepata kaakau karepa varao iava oara*
tugoropapeira. Vosa oisi voeapa vara iava piepata, oa iava visii sirova
utuavere visii aiosa. Opeita vearopara tapo varao aasiara vikipata koie
karepa. Teapi vara-ia tasiasipaive vara uverepaoro ora vo kare tasiaro-ia.

✡ **6:27:** Sam 39:5 ✡ **7:1:** Ro 2:1, 14:10 ✡ **7:6:** Pro 9:7-8

Oirato Uvuiparoi Ra Kasivarivira Variriparo (Luk 11:9-13)

7 *"Areri variria-ia, ra viipa vatereve oa arepari. Ora taraari, ra va kekeri. Ora rataoa totori, ra viipa karureve Pauto.*
8 ✡ Voea rutu voeao oea Pautoa-pa variripaave oea orekerovu oupaive. Ora ro ira orekerovure taraapareve, ira vara kekepareve. Ora ro ira rataoa totoreve, irapa karureve Pauto.
9 *"Vosa oviitoa vaiaro irai aitetoa vai visii iava, ra irai areparevе oiso purapaoro, Aite, opoa vai ragaipa. Oire ra aveke vai vatereve?*
10 Ora vosa aiteto ruvara-ia atari arero, ra rerapa vuriva vai rakoru vai vatereve, raa?
11 Eisi osa toupai oiso, Vosa visii vuri irara oaravu vearopara vatevateara vatepata ovii kakaero oavisiipa, uva va-a eva oa iava ro vearotoa rutu Pauto orekerovu vearopara rutu vateparevere pute pievira voeapa oea rerare variripaaveira.
12 ✡ *"Ovovourovu rutupa ruipapata oiso ra vara purapaive oirara visiipa. Oire vo vovouro raga pura rovopata voeapa, uvare va-a vao Reo Taisi rutu vituaro ora vao profet irara vo siposipoaro vituaro.*

Gare Rataovi Tootoopa (Luk 13:24)

13 *"Visii vao-ia koatapatai gare rataoavi-ia. Ari vao raiva vore opesipa tapi riroa rutu ora riro paraka. Oa sirova utupaaveira riro irara oirara.*
14 Ari vao raiva oa riaaro pipigovira toupaiveira vavagisia rutu vore Tootoopa ratao-ia. Oire uva kataipa iraravi raga va vao pipigo raiva gaeiverea pasi voa koatasa.

Visii Vao Ora Vatatopo Iraopata Profet Irarapa Voeao Riro Kuuvu Irara (Luk 6:43-44, 13:25-27)

15 ✡ *"Oire voeaopa vatatopopata riro kuuvu irara profet irara. Oea visii iare uriopaavere sipsip rakariro-ia ora kuvupaoro visii keasa oiso, Vearo pitupitu igei vaaro. Uva oiraopavira rutu vara sovara-ia oiso rutu toupaivere osa vavarai kare kaakau kare vo kareo vuri kare.*
16 ✡ Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro. Ari ita, viapau uvuipatai ra vearoara vai oupata aioara vai vo evaro iava rokarokapa ovaro.
17 Eisi osa raga vearo ova aio kuero purapaiveira vearopara, ora vao oava vuri kuero purapaiveira vuri ova.
18 Oire vao vearo ova oa viapau uvuipai ra vuri kue vai purave. Ora vosa vao vuri ova oa viapau uvuipai ra vearo kue vai purave.
19 ✡ Oeva toeivere va-ia vikisa tuitui kasi-ia.
20 Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro, ra vara iava oiso taraipata voea-ia, Riro kuuvu irara voeao-ia profet irara.

Viapau Vii-ia Taraiparai

21 ✡ *"Visii rutu vao-ia oirara viapau ra oiso rugorugoopata, Oirara rutu ragai vaisipaoro keerapaaveira oiso, Turaro, Turaro, oisore ra koataave Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu. Ari voeao raga oea ragai Aitearo vo ruipaaro sirova utupaaveira ro vo vuvuiua, oea raga rera vo Saraaro-ia koataaverea.*

✡ **7:8:** Jer 29:12-13 ✡ **7:12:** Ro 13:8-10 ✡ **7:15:** Jer 23:16; Re 16:13 ✡ **7:16:** Je 3:12 ✡ **7:19:** Jo 15:2, 6 ✡ **7:21:** Hos 8:2; Ro 2:13

22 Ari ita, riro irara rutu vo vokio-ia vao oa urioperea utupaua ragaire
oiso puraaverea, Turaro, Turaro. Igei-a vao igoa vii vaisiaro sovara-ia
Pauto vo reoaro vatepaioveira. Ora oearovu tapo iava vuri tugararo kosi
piepaioveira vii vaisiaro raga-ia, uvare riro gorutoa vii. Ora oaravu rutu
ravoto kovoro oara tapo purapaioveira.
23 ✡ Oire uva vo voki-a eva oa-ia voea taviaverea oiso, Viapau visii-ia
taraiparai. Voreta ragai ruvara iava. Visii-a riro vuri pitupituro purapa
irara.

Vaitereo Iava Kepa Paupatoarei
(Luk 6:47-49)
24 ✡ *“Ro ira ragai vo reoaro uvureve ra va sirova uturo, eera-a ira oiso*
touparevere, Ira-ia vearo rugorugoo toupai. Oa iava kepa oaro paureva
avekeara ivara-ia.
25 Ra vosa kokeva koveopa, ora vosa pirutupe aue uuko, ora vosa kiuvu
vusireve goruava, oire vara rutu goruaro evara vo kepa-ia ora iupe, ra
viapau oiso kovepe. Aue iava uvare simen votopaoi avekeara-ia vo rasito
sovara-ia.
26 Ari vosa ro ira ragai vo reoaro viapau uvureve, ora viapau va sirova
uturo, ira oiso toupare, Rera-a eera kokoropato. Ira kepa oaro paureva
rogara raga ivara-ia.
27 Uva kokeva urioopa koveoro. Uuko oviro tapo pirutuepa, ora kiuvu
tapo vusireva goruava, oire vara rutu evara goruaro vo kepa gugiugiva. Oa
iava kove ovoiepa vuri ovoioro.”

Pauto Vo Goruaro Iava Oisoa Siposipopareve
28 ✡ Oire uva Jisas vo siposipo opesi pierevoiva, riro irara rutu oirara
tavetave iraopaiva vo reo-ia vao rera vaaro.
29 Eake iava? Uvare viapau oiso voeapa siposiporeva osa voeao tarai irara
vao-ia Reo Taisi. Ari oiso rutu toupai, Goruava voeapa siposiporeva.

8

Oirato Porete Piereva Jisas Ira-ia Oisoa Lepra Upia Toupaive
(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)
1 Oire uva pukui iava vararoepa, oa iava riro irara rutu rera sirova
utuaepa.
2 Uva iravu ira-ia oisoa lepra upia toupaive Jisas iare tutuu piereva.
Oa iava kotupiuarei rekuoro takuro viropa rera ruvara-ia oiso puraoro,
“Turaro. Vosa ruipapau, ra ragai porete pieri.”
3 Uva Jisas rera-ia vavaea taku pieoro oiso puraroepa, *“Oiso ruipaparai,*
ra sisigarueu.” Osa-a eisi osa iava lepra upia opesi ovoiepa. Oa iava
sisigarueroepa.
4 ✡ Uva Jisas rera tavireva oiso, *“Vearovira rutu ora vatatopo iraopauei.*
Opeita irai taviparivere. Viapau. Ari varaua oara karekesa avapau pris
irarapa. Ra tauoa vai purari oiso osa Moses tuariri puraroepa. Oa iava oirara
rutu taraiavere oiso, Upia rutu vii iava opesiepa.”

Rom Amiaro Reitoaaro Kovopatoaaro Ira Porete Piereva Jisas
(Luk 7:1-10)
5 Vo Jisas Kapaneam urui-ia koataroepa. Uva iravu ami viurupa irara
katai vovoto (100) oirara reitoaaro urioroepa rera goruvira rutu aresa.

✡ **7:23:** Sam 6:8 ✡ **7:24:** Je 1:22-25 ✡ **7:28:** Mk 1:22, 6:2; Jo 7:46 ✡ **8:4:** Lev 14:3-4, 10

6 “Turaro. Ragai reraaro kovopato upiaparoi. Uva reraei kepa-ia. Ira iava
keruara rutu kopiiepa aue-ia kerau upia.”
7 Uva Jisas rera tavireva oiso, *“Ira porete piesa urioravere rara.”*
8 ✡ Oire uva rera ro viurupa irara reitoaaro rera vo reoaro pukooro oiso
puraroepa, “Turaro. Viapau oiso vearoto-a ragai ra ragai vo kepaaro-ia
ora kiuu. Ari oiso raga ruipaparai ra vo raga touoro rerare reoreou osa
poretero.
9 Ari ita, ragai tapo ro reroarovi toupaavoi ira reesiiva kepten rutu ragai
tokipasa. Uva ragai raga oearovuva toupaavoi viurupa irara katai vovoto
(100), oea ragai reroarovi ita toupai. Oire uva oiso-ia vosa irai arua voea
iava oiso, Avau, ra avaro. Oire ita, iraire keerara oiso, Uriou, ra urioro. Ra
ita kovopatoa oaa ragai reraaro tavia oiso, Vao purari, oire oai purareve.”
Oiso puraroepa ami reitoaaro. Uva evo reo oa kosi pieva Jisas vo goruaro.
10 Oire uva Jisas varao rutu uvureva rera ruvara-ia. Oa iava rirovira
rutu vara-ia rugorugoo iraoparoepa. Uva voeao tavireva oea rera sirova
utupaaepa oiso, *“Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso-ia, Viapau oiso irai
kekeavora Isrel-ia oiso osa ro-ia amipa irarapa irapato ira-ia oirao pie vovou
toupai.*
11 ✡ *“Oire vo reore rugoopatai oiso, Riro irara oirara oisova uriopaavere
uvarovu rutuva vo uvava ravireo kaeparo viroveira ora vova uva roko-
pareveira. Vo uva aueva Ebraham pauaverea aioa-ia ora Aisak ora Jekop vo
vuvuiua Pauto vo Saraaro-ia.*
12 Ari ita, oirara rutu voeao Jiu-pa irara rera voeaaro oea *reesireva ora
rerapa, oea iava oeavu kosi piereverea vore rupa tapi voea siguoro ora rera vo
tokiaro sovara iava. Oea vurivira gaupaiverea ora voea reuriaro kuripaoro
ora voeapa siraopaoro.”*
13 Oire uva Jisas viurupa irara reitoaaro tavireva oiso, *“Kareu
vaviopavira. Vii vaaro oirao pie vovou oa oiraopavira karekepere viipa.”* Oa
iava vo vuuta raga-ia eva porete ovoiroepa rera kovopatoaaro.

Pita Aigevaaro Iria Porete Piereva Jisas (Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

14 ✡ Jisas koataroepa Pita vo kepaaro-ia. Voa Pita aigevaaro kekereva osa
voa kukue upia iava urua-ia gerevira toupaeva.
15 Oa iava oira vavaearo-ia pitureva. Oire uva kukue upia oira kavu
ovoiva. Oa iava voava porete ovoioro Jisas-pa aioara vatatopo ovoieva.

Jisas Oirara Rutu Ora Riakora Porete Piepareva (Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Uva ovaiaro riro irara rutu oirara ora riakora sipopaiva rera iare Jisas
voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo rutu toupaive. Oa iava voa voeare
reoreoparoepa tugara voea sigupaoro voeao vuri tugararo rutu. Uva voea
rutu upiapa irara vorevira poretepaaepa.
17 ✡ Uva oisi-a eisi osa vara purapareva vo reo oirao piepaoro oa purareva
Pauto Aisaia gisipoaro-ia ro profetato oiso puraoro,
‘Eera ira upiara rutu vo vavataaro kaereverea vara verapaoro vigei iava.’

Voeao Oea Jisas Sirova Utusa Ruipa Ragapaave (Luk 9:57-60)

✡ **8:8:** Sam 107:20 ✡ **8:11:** Mal 1:11 ✡ **8:14:** 1 Ko 9:5 ✡ **8:17:** Ais 53:4

18 Jisas riro irara oirara kekereva oea ora guruaepa rera kovokovopaoro.
Oa iava ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *“Vova iviropaviei vavo*
varata iare.”
19 Oire uva iravu riro taraito Reo Taisi-ia urioroepa oiso rerare purasa,
“Tisato. Vosa ragaipa ruipapau, oire ra vegei rutu avave vo uruiro iare
uvaroare avapau.”
20 Uva Jisas rerare ora rera iavirava oiso puraroepa, *“Ari ita, Akau kare*
vo tavukiroaro toupai uusipa tavukiro rasiuaaro, ora kokio kare oea vo
epitaroaro toupai. Ari ropa Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto viapau oiso tavukia
vaiei rerapa kukuearo vasepasa.”
21 Oa iava iravu disaipelto Jisas tavipareva oiso, “Ragai ava rovoparai aite
tova rovosa, eke?”
22 ✡ Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *“Eagara, voeaope kopii rugoo*
irara, oea raga ora tovapaavere osa ragai sirova utuu.”

Jisas Riroto Kiuvu Rite Piereva
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Jisas uvua sovara-ia koataroepa. Oa iava disaipel irara rera sirova
utuaepa voa.
24 Oire rirova purepava kiuvuva toko rovu ivara-ia urioopa. Oa iava
rirovira rutu uvuoa petopetopaiva toru kouro osa voa Jisas uusiparoepa.
25 Oire uva va-a vao oa iava disaipel urioaepa rera tore piesa oiso puraoro,
“Turaro. Igei tauvari! Easi opesipaviei.”
26 ✡ Uva voeare oiso puraroepa, *“E apeisi iava uriripatai? Easi gare visivi*
raga raripatai ragai-ia.” Uva voava toreroepa purepava kiuvuva rakote
pie ovoisa ora uuko ovi vara ruture reooro.
27 Oa iava ora voea raga va-ia tavetavepaoro oiso ora reopaaepa, “Avoeao,
eaketo-a irao ro oirato ira gisipoaro uvu ovoivoi vo vatakore kiuvu ora uuko
ovi?”

Oiratoarei Iava Aiterea Iava Vuri Tugararo Verareva Jisas
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

28 Jisas ovaratavu iava toko rovu-ia pouro viropa vo Gadara vase vaaro.
Oire uva voa aitereivu oiratoarei rerava aivarosiva raivaaro aitereа-
ia oisoa vuri tugararo toupaive. Oa iava vavaraisiepa tova uruiro-ia
uusipaoro. Uva eisi osa iava oisoa oirara ora riakora vo raiva vao viapau
oisoa gaepaive vaiterei asavira.
29 ✡ Uva rirovira rutu oivepaoro vaiterei iava keerapaaepa oiso pura-
paoro, “Vii Pauto Oviitoaaro! Apeisi vai igei piesa uriouei? Vuuta igei
vaaro tugura asavira toupaivoi ovusa igei rirovira upia piesa vagevagevira
uriouei.”
30 Ovusa oavu koie ragui tauaivi toupaiva aiopaoro.
31 Uva voea voeao vuri tugararo goruvira rutu Jisas arepaiva oiso
purapaoro, “Vosa igei kosi piepari, ra vavore igei sipori koie ragui sovara-
ia.”
32 Uva va-a vao oa iava voea tavireva oiso, *“Avata!”* Uva vaiterei kavuoro
koie ragui-ia koatasa avaaepa. Uva voava vo ragui riro varivarivira rutu
ikauoro varaaepa oavu-ia ora vikisa vagapa toko rovu sovara-ia. Oa iava
voa gisiaepa kopii ovoioro.

✡ **8:22:** Jo 1:43, 21:19 ✡ **8:26:** Sam 65:7, 89:9 ✡ **8:29:** Het 11:12; 2 Sml 16:10

33 Uva koie tokipa irara toriiva riro urui-ia kare uvirosa. Uva voa
toupaoro voeapa siposipopaiva varao iava oara rutu karekeepa vaiterei-ia
tapo aiterea-ia oisoa vuri tugararo toupaive.
34 ✡ Oire uva oirara rutu voeao vo uruia iava Jisas-va aivarosa avaaepa.
Oa iava rera kekeoro rerare oiso puraaepa, “Vova igei vo rasiaro iava avau
uvai ragare.”

9

Jisas Iravu Oirato Porete Piereva Ira-ia Oisoa Kerau Upia Toupaive
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Jisas uvuoa sovara-ia koataroepa ovaratavu iare voresa voa vo
toko rovu-ia. Uva voava vorevira karero viropa vore rera vo uruiaro
torevokoaro-ia.
2 ✡ Uva iravu upiapato kaepaoro urioaepa rera iare ira iava keruara
rutu kopiiepa. Oire uva Jisas rera vurareva peperava uru ivara-ia osa
voa gerevira toupareva. Oa iava voea varaaro eveioro rari vovouro oiso
puraroepa rerare, *“Sopaua oara kavepe viire. Vuria oara vera ovoiavoi vii
iava.”*
3 Evo reo uvupaoro voeao tarai irara aue-ia Reo Taisi oiso rugoru-
goopaaepa, Easi ro Pauto toviparevoi.
4 ✡ Ari ita, vo ovusa Jisas voea varaaro-ia tarairoepa rugorugooara.
Oa iava oiso puraroepa voeare, *“Eakere eisi ora visii vovouroaro ragaire
vurivira rugorugoopatai?*
5 Ari aa vo reo irao-a oa avekatapai rutu ragaipa, ra va-ia oiso purara,
Vuria oara vera ovoiavoi vii iava, eke oiso purara, Toreu ra vokari?
6 Oa-a vao-ia oa purapaavoi visiipa ro vearo pieoro. Oire va kekepaoro
oiso purapata ragai iavirava, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo goruaro vao-ia
oiraopa. Oa-a vao *uvuipai vuriara rutu verapasa oirara iava voeao rasitoa-ia
tou irara.”* Oire uva va-a vao oa iava rerare upiapato oiso puraroepa Jisas,
“Toreu, ra uruara kaepaoro kareu vii vo kepaaro iare.”
7 Uva oisi-a eisi osa iava avaroepa tore ovoioro rera vo kepaaro iare.
8 ✡ Oa iava oirara rutu va vao kekeoro va-ia tavetave iraopaiva. Uva
taraipaaepa oiso, Pauto vo goruaro iava vo karopo vao-ia oa vatereva
oirarapa. Oa iava Pauto vaisiaro kae pieiva.

Vo Jisas Matyu-re Keeraroepa
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Jisas vokapaoro iravu kekereva osa pauparoepa moni oupa kepa-ia
gavman vo kepaaro. Rera vaisiaro Matyu. Oa iava voa rerare oiso
puraroepa, *“Matyu, ragai sirova utuu.”* Uva rera sirova utu ovoisa
toreroepa.
10 Oire uva kepa-ia toupareva voa aiooro. Uva voa riro irara rutu takis
oupa irara ora riro irara vuri irara oearea rutu rera tapo aiosa urioaepa.
Oa iava voea tapo aiopareva ora rera voeaaro disaipel.
11 ✡ Oire uva Farisi va vao kekeiva. Oa iava disaipelre oiso puraaepa, “Uva
apeisi visii reraaro tuvetuvepato voea tapo takis oupa irara ora voeao vuri
vovou irara aiopare?”

✡ **8:34:** Ap 16:39 ✡ **9:2:** Ap 23:11 ✡ **9:4:** Lu 6:8, 9:47, 11:17 ✡ **9:8:** Ap 4:21, 11:18, 21:20
✡ **9:11:** Ga 2:15

12 Uva Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, *“Voeao upia asa irara viapau oiso ra avapaave ruvarupatoa iare. Viapau. Ari voeao raga oea-ia upiara toupaive, oea raga uvuipaai rera iare avapaave ruvarupato.*
13 ✡ Visii vao-ia taraia ousa avata vo reo porearo-ia, oreoa Tugoropa Vuku sovara-ia toupaiveira oiso, ‘Vaopa reasiparai tauo purapa pitupitu. Ragoa vaopa ruipaparai tauva vatepa pitupitu.’ Oire viapau oiso voeaore keerasa urioraera torevoko vovou irara. Viapau. Ari voeaore keerasa urioraera rupa vovou irara vuri irara, oiso ra ora voea varaaro iava vuriara oaive porea viro.”

Jisas Akepaiva Vo Aio Kavupa Pitupitu Iava (Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 Uva vo vuuta-a eva oa-ia Jon voeaaro disaipel urioaepa oiso purasa rerare, “Uva apeisi iava igei rutu vao-ia aio kavupaioveira ora Farisi-pa irara osa vii voeaaro disaipel viapau oisi piepaive?”
15 ✡ Oa iava Jisas voea tavireva oiso, *“Vosa irai oiratoa vai pitu pie asavira toupareve vo raga sara irara ruvara-ia, ra viapau oiso vovousopaave aioa purapaoro vao ora ousapa aio. Aue iava uvare utupauavi ora voea iava rera veraivere vo osa riako ouro. Oire ra viapau ita voea tapo sara irara toupareve. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oisoa aio kavupaave taru voea sara irara rerapa siraopaoro, uvare tauaipa voea arova. Osa eisi ragai voeaaro toupaivoi. Oa vituaro iava viapau aio kavupaiveira vo ragai tapo toupaoro.*
16 *“Viapau rutu irai uvuiparoi ra ruta vai varoa vai taporeve voava airepa. Vosa oisi pieive, ra ita rutapa karikari piro airepa arova. Ra karia ita riro iraope.*
17 Uva viapau irai uvuipa ra tuariripa rakari vai sovara-ia wain ovi vai airepa vai kuvureve. Vosa oisi piereve, ra meme rakariaro kari piro. Ra wain koko viro ovusa va tapo meme rakari opesi ovoipe. Ari vosa aue raga-ia airepa kuvupaave, ra vearovira raga oriruvira toupaive va-ia.” Eisi osa voea vo akearo aatoreva Jon voeaaro disaipel.

Jisas Reito Jiu Oviivaaro Porete Piereva Ora Iriavu Iria Rera Vaaro-ia Varoa Pitueva (Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

18 Oire uva Jisas vo reo raga vao purareva, ovusa ro reito urioroepa kokoto rekusa rera ruvara-ia. Oa iava oiso puraroepa, “Vo vokio raga-ia oviiva oaa kopiioi. Uva oiso ruipaparai ra uriou oira-ia vavaea tovosa, ra vorevira tooo.”
19 Uva va iava Jisas rera sirova uturoepa ora disaipel irara tapo.
20 Uva voa-a evoa uva iriavu riakova toupaeva iria-ia oisoa kekira koveparo vokiara rutu-ia. Uva oisi raga toupaoro katai tau erao (12) ivaro-ia tuguraopa. Oire uva oira o rera isivaaro-ia urioopa varoa vatuaro-ia pitusa rera vaaro Jisas.
21 Uvare ora vovouaro raga-ia oiso rugorugoopaopa, Vosa rera vaaro-ia varoa pitua, ra va iava vearora poreteoro.
22 Oire uva Jisas ora poreroepa oirare oiso purasa, *“Oviiva oaa. Vii iava sopaua varaape kaveoro. Ari vii vaaro oirao pie vovou oa vii ravotovira porete pievoi.”* Uva vo vuutavi raga-ia eva varaa ovoiopa porete ovoioro.
23 Oa iava Jisas voa vo pouro viropa reito vo kepaaro-ia ovusa pupipaiva ora riroa gau guruko purapaiva oirapa gaupaoro.

✡ **9:13:** Hos 6:6; 1 Ti 1:15 ✡ **9:15:** Ap 13:2-3, 14:23

24 Uva oiso puraroepa Jisas voeare, *“Verata vova. Viapau oiso o kopiioe kakaeva. Iria uusi ragapaoi.”* Oa iava rera agesipaiva.
25 Oire uva oirara rutu veraiva. Oa iava koataroepa Jisas oira vo tugiaro-ia oira vavaearo-ia pitusa. Oa iava tore ovoiopa.
26 Uva vo tavitavi vao vokava voraro vo taere-ia vo rasio-ia.

Jisas Voosito Vaio Vearo Piereva Ora Iravu Vaaruuto

27 ✡ Uva voava vo urui kavureva Jisas. Oa iava voosito vaio rera sirova keerapaoro utupasiepa oiso purapaoro, “Vii Jisas vegei aaotoaaro, Devit Oviitoaaro. Vegeivipa siraou.”
28 Oa iava koataroepa oavu-ia kepa. Uva voa vaitereo voosito vaio Jisas iare uriosiepa. Uva vaitereire oiso puraroepa, *“Easi ragai vai-ia raripasiei, oiso ra vao puraa?”* Uva oiso purasiepa, “Iu, Turaro!”
29 Uva vavaerei tovoreva vaiterei osirearo-ia aarovira oiso puraoro, *“Va-a vao oa reivira karekepere vei vaarova oirao pie vovou.”*
30 Oire uva vaitereire osireiara karu piropa. Uva va iava Jisas vaitereipa riro goru reo vatereva oiso puraoro, *“Opeita irai tavipasi vao iava.”*
31 Oa iava voava kosi virooro rera iava Jisas siposiposa kosisi viropa. Uva voraro rutu viriva vo taereo-ia vo rasia vao.
32 Oire uva voava avasieiva, iravu ita sipoiva kapuu gisipoto rera iare ira-ia oisoa vurito tugarato toupareve.
33 Oa iava rera ro vurito tugarato kosi piereva rera iava. Uva voaviva vorevira reoroepa. Uva va iava vao-ia rirovira rutu tavetave iraopaiva oiso purapaoro, “Viapau rutu oiso oai karekeepa Isrel-ia oiso osa vao-ia.”
34 ✡ Oa iava Farisi oiso ora reopaaepa, “Easi eera tugara kare reitoaaro vo goruaro iava varao purapare ro Jisas.”

Jisas Oirara Rutupa Siraoparoepa

35 Uva voava Jisas voraro rutu virireva riropa uruiro-ia ora garepa uruiro-ia Vearo Siposipo kosi piepaoro Pauto vo Saraaro iava. Ora oupiarovu rutu tapo iava voea porete piepareva ora ovovourovu iava raveraveara.
36 ✡ Oire uva voa-a evoa uva oeavu riro irara oirara kekeoro siraoroepa voeapa. Eake iava? Uvare voea varaaro rugorugooara piro piropaepa. Oa iava vurivira rutu toupaiva oiso rutu osa sipsip ragui voeao oea viapau tokipatoa vai oaive.
37 ✡ Uva eisi osa iava oiso disaipelre puraroepa, *“Riroara rutu aioara vioroe oara oiso toupai osa oirao pie asa irara vo ragai-ia Jisas. Osa viapau kovopa irara vai vo voea tavitavipasa.*
38 Eisi osa iava uvuipatai ra rore Turaro Pauto variri iraopata ira ruvara-ia toupaiveira vo kovo. Ra va iava kovopa irara vai siporeve vo kovo aioaro gurusa.”

10

Katai Tau Erao (12) Aposel Vaivaisiaro (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 Jisas katai tau eraore keeraroepa voea iava oea oisoa rera sirova utupaave aue disaipel, auere voeapa goruaro karutusa vuri tugararo kosi piepasa, ora aue okopiirovu rutu iava voea porete piepasa, ora oaravu rutu raverave vovouro verapasa vova varaura.

✡ **9:27:** Lu 18:38-39 ✡ **9:34:** Lu 11:15 ✡ **9:36:** Esi 34:5; Sek 10:2 ✡ **9:37:** Jo 4:35

2 Oire uva voea katai tau erao (12) vaivaisiaro-a voeao aposel irara oisoia, rovopato-a ro-ia Saimon, uva ovaisivu-a vao rera raga-ia aue Pita, ora araokoto aue Andru, ora Jems ro Sebedi oviitoaaro, ora ro araokoto Jon.
3 Ora Filip, ora Batolomyu, ora Tomas, ora Matyu ro moni oupato, ora Jems Alfias oviitoaaro, ora Tadias.
4 ✡ Ora Saimon Selot, ora Judas Iskariot ro ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Jisas Katai Tau Eraopa Aposel Kovo Vateroepa (Mak 6:7-13; Luk 9:1-15)

5 ✡ Oire uva Jisas voea voeao katai tau erao siporeva vao kaepasa Vearo Siposipo. Uva voeapa reo vatereva oiso, *"Visii vao opeita ratau toupa irara iare avapatavere aue Jentael. Ora opeita tapo Sameria uruiro-ia ora kiupatavere.*
6 ✡ Ari visii vao voeao raga iare Isrel-pa irara avapatai oea opesikoaepa rutu oiso rutu osa sipsip ragui voeao oea opesikopaaveira.
7 Ari ava iraopatai ra oiso ragavira siposipota, Pauto vo Saraaro vao vova vuvuiua tutuuvoi.
8 Uva oearovu porete piepatavere upiapa irara, ora oearovu kopiipa irara rutu vorevira tore piepatavere, ora voearo tapo leprapa irara sisigarue piepatavere, ora oearovu iava vuri tugararo tapo kosi piepatavere. Oire vo goru vao oa outavoi oa-ia viapau oiso *voria vaiei. Uva oisi raga ita voea vatetavere akukuvira, ra viapau oiso vori oupata ita va-ia.*
9 *"Viapau oiso uvuipatai ra moniara vai kaeoro avata vo resipotara oavisiiia.*
10 ✡ Visii vao viapau uvuipatai ra oapara vai-ia pitupaoro tapo avatavere varao vokapa oaparo ora aue kuvupara vai. Ari katakataivira oaraiva avatavere ora aue tasipara aue tapo tooroara. Oire vosa ro ira vearovira rutu kovoparevere, ira aioa vatea ouparevere voeao ruvara-ia oea tauvaparevere, aue iava uvare voea vaaro-a rerare rugoopasa rera tokipaoro.
11 *"Vosa visii vao ouruirovu-ia riropa uruiro karepata virovere, eke ouruirovu garepa uruiro, oire vearovira rutu oirara eveipatavere oiso, Aa ro avuo-a vearo vovouto kovu taraa vovouto. Oire rera tapo touta vo tugurasa uva vo urui arova ita avata.*
12 Vosa okepavu-ia koatata, oire vearo voki purata oirarava ora riakora voeao vo kepa-ia tou irara.
13 Vosa vearo vovou irara vai visiiva ora aatopaavere, oire ra voeapa ita kave vovouro oavisii vatepata. Ari vosa viapau visii aatopaive, oire visii iare ita vorevira visii vararo kave vovouro vorepape varao torevokoara.
14 ✡ Ora vosa ouruivu iava visiipa reasipaave vo visii uvu arapa ora reasipaave visii tapo paupa arapa, ra voa ita kavuta. Ra kokotoara tovetove rovota auere rasi voare voea vo vuriaro reesipaoro.
15 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto, ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruireo Sodom ora Gomora urui, ouruirea oisoa vuri pitupitu purapaive vo tuariri. Oa-ia puteverea vo uruio vo vavataaro oa-ia visiipa reasipaave.

Okasipurovu Rutu Karekepere

16 ✡ *"Uvuta! Visii sipopaavoi oiso rutu osa sipsip ragui akau kare vuutaaro iare, riro sipsip aio kare. Eisi osa uvuipatai ra kasivarivira rutu rugoo*

✡ **10:4:** Jo 13:26; Ap 1:13 ✡ **10:5:** Ap 8:5, 25 ✡ **10:6:** Esi 34:5 ✡ **10:10:** 1 Ko 9:7 ✡ **10:14:** Ap 13:51 ✡ **10:16:** Ro 16:19

rovopata oiso osa o rakoru riro kasivari rugorugoova, ora oiso osa ro-ia kurue kave vovouto, aiterea vo pitupituaro sirova utupata. [Ra viapau vuri rugorugooro vai purapata.]

17 Oire vatatopo iraopatavere voearopa oearovu oea visii sipopaivere Kaunsel irara iare, ra visii rovirieipaive visii ragipaoro voea vo keparoaro sovara-ia varao Reo Taisi Uvupa Keparo, Sinagog.

18 Ari ita, oiso purapaavere, Oari Jisas voeaaro-a evoea. Oa iava oiso visii oupaive vore gavman irara oaive vavaearo-ia, ora vore turaro irara oaive vavaearo iare tapo. Oisore ra voea rutupa ora voeao ratau tou irara tavitavipata ragai vaisiaro iava.

19 Uva visii kosi piepaiverea kortua iare, ra opeita uriripata oiso rugorugoopaoro, Apeisi purapaiei? O Apeisi ragavira vo reo purapai? Viapau. Ari evo vuuta raga-ia visiipa Pauto rera vo rugooaro vateparevere.

20 Ra viapau oiso ora visii orugooaro iava tavita. Viapau. Ari Tugoropatoaaro Aite oavisii ira raga reoreoparovere visii gisipoaro-ia.

21 *“Oearovu voearo oea araoko irara oaive oiso vatepaiverea vore gavman vavaearo iare, oiso ra voea kopii piepareve. Ora oearovu oea ovii irara oaive kosi piepaivere gavman vavaearo iare. Ora tapo oiso-ia ovii irara aite irarava ora keripaavere ora aako riako, ra voea vatepaivere gavman vavaearo iare, ra voea kopii piepareve.*

22 ✡ Vo vuuta-ia vao riro irara rutu visiire vuri vovou iraopaavere. Eake iava? Uvare ragai vaisiaro-ia toupata. Ari vosa ro ira goruvira rutu Pautoa-ia rugooa tovopareve vo tugurasa Ovoipa Voki-ia, eera-a ira taru oureverea Pauto ora rera vo Saraaro iare.

23 Ari vosa visii-ia oai puraive vuria vai vo ouruii-ia riro urui vai, oire visii vao torioro ita avata ourui iare ita. Ari ita, oiraopavira rutu visii tavipaa, Asi viapau oiso kovoara oavisii potu pietavere vo uruiara rutu-ia varao vo Isrel-ia vo osa Oirato Oviitoaaro ragai vorevira vorera vore rasito.

24 ✡ *“Voeao tarai taraapa irara viapau oiso uvuipaai ra tarai vatepatoa-ia putepaive ro voea reraaro. Ora kovopa irara tapo viapau uvuipaai ra reito oaive-ia putepaive.*

25 Vosa tarai taraapato oiso toupareve osa ro-ia tarai vatepato rera reraaro, uva vearopai oisi. Ari vosa kovopato oiso toupareve osa ro reito rera reraaro, uva oisi vearopai ita. Vosa vo vaisio vateive *ragaipa visii reitoaaro, Bielsebul [ovaisio porearo vao oiso purapai, Seten], ra va iava vearovira taraipata oiso, Visii-a ragai voeaaro visiigoa tapo vurivira rutu takaupaivere.*

Opeita Vigei Iavapa Irarapa Uriripata (Luk 12:2-7)

26 *“Visii vao viapau uvuipatai rutu ra uriripata voeaopa oirara. Ari ita, orekerovu rutu vatauara poeravira karekeperea utupaua. Ora vara rutu varao vatau reoro oara rutu poeravira karekeperea ra vara-ia taraiave oirara.*

27 Vo reo-a vao oa puraavoi visiipa rupa-ia, oreoa taru vatepatavere vo ravireo-ia roroiovira. Ora vo reo oa ogaoga visivi raga oa uvutavoi vao-ia, oreoava uvuipatai ra ora reopa tapiro-ia toupaoro vo reo-ia riropavira reopata.

28 ✡ Ra visii vao opeita uriripatavere voeaopa oea visii varaaro vuri piepaivere. Ari ita, ra ratarataavira kopiipata osa urauraara oavisii viapau

✡ **10:22:** Dan 12:12 ✡ **10:24:** Jo 13:16, 15:20 ✡ **10:28:** Ais 8:11-13

kopiipape. Viapau. Ari ro raga Pauto irapa uvuipatai ra avivikepata. Ro ira uvuipa ra visii iava varaura rutu ora urauraara oavisii opesi piereve vo vuri tapi.

29 *“Garetoareivi voripaiveira kokiotoarei katai toea-ia akukutoarei. Ari vosa aite oavisii reasiparo, ra viapau oiso kataitoavi kokioto kove ragaro vore rasito.*

30 ✡ Ari ita, visii kukuearo-ia oruara oavisii vieirevora Pauto Aite oavisii.

31 Eisi osa iava viapau uvuipatai ra uriripata vaopa, uvare viapau oiso toupataveira osa kokio kare akuku kare vo Pauto osireiaro-ia.

Ro Ira Jisas Vaisiaro Iava Tavitaviparo (Luk 12:8-9)

32 ✡ *“Ro ira ragai vaisiaro iava tavitavirovere oirara rutu osireiaro-ia, ira iava ita taru taviraverea Aite osireiaro-ia ro vo vuvuiua.*

33 Ari ro ira ragaire isivaroverea vo oirara rutu osireiaro-ia, ragai tapo ita irare isivaraverea vo Aite osireiaro-ia.

Vo Jisas Upoa Kareke Piesa Urioroepa (Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 *“Visii vao viapau oiso ra oiso rugoopata, Ragai vo upo vo rasito opesi piesa urioraera. Viapau. Ora oiso tapo viapau oiso gavaurea vaiva urioraera, ari aue ragava toorio urioraera upo purapasa.*

35 ✡ Ari vao purasa urioraera ora keripa pitupitu oiso ra,

‘Ovii irara aite irara tapo ora upopaave. Osa ita ovii riakoro aako riakoro tapo ora upopaave, ovusa vaireo aako riakoro taato riakoro tapo ora upopaave.

36 *Ari ita, katai kepa raga-ia oa-ia tou irara ora voeava upoaverea.’*

37 *“Oire vosa irouto aitetoarei ragapa siraoparo, ra viapau ragaipa oisi sirao rovoparo rutu, eerapa ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. Ora vosa irouto ovii vavuatareiaro ragapa siraoparo, ra viapau oiso ragaipa sirao rovoparo rutu, eera ita-a ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa.*

38 Ari ro ira rera vaaro riro vavata siitoka viapau oiso oureve va kaesa ragai sirova utuoro, eera-a ira viapau vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa.

39 ✡ Ari vosa ro ira ora tootooaro ragare taraapareve kovopaoro, ira vaaro tootooa taru opesiperea. Ari ro ira ragai raga-ia rugoopaoro rera vaaro tootooa eakapareve, ira oiraopa tootoo rutu oureverea taru.

Ro Iava Ira Vearoa Voria Oureverea (Mak 9:41)

40 ✡ *“Ari ro ira visii vearopareve, eera-a ira ragai tapo vearopare. Ari vosa ro ira ragai tapo vearopareve, ira Pautoa tapo vearopare ro ira ragai siporeva.*

41 Ari ro ira profetato vearoreve aue iava uvare Pauto reraaro-a, ira voria oureverea oiso rutu osa vao profet irara vo voriaro. Ari vosa ro ira iravu vearoreve torevoko vovouto, aue iava uvare torevoko vovou-a rera vaaro oa purapareveira, ira-a eera voria oureverea oiso osa torevoko vovou irara vo voriaro.

42 ✡ Ari vosa irouto voeao *iava ragai voeaaro iravivu vatereve uukoa rera ukaio pieoro, uvare rera-ia taraiparo oiso, Ro Jisas sirova utuparoveira, oire uva oiraopavira oiso visii tavipaavoi ro iava oirato, Ira vao voria rutu ou iraoreverea taru.”*

✡ **10:30:** Ap 27:34 ✡ **10:32:** Ro 10:9; Re 3:5 ✡ **10:35:** Mai 7:6 ✡ **10:39:** Jo 12:25 ✡ **10:40:** Ga 4:14 ✡ **10:42:** Mt 25:40; Hi 6:10

11

Jon Oearovu Disaipel Irara Rera Voeaaro Arureva Jisas Iare (Luk 7:18-35)

1 Jisas vo reo vatereva kovoara purasa auepa katai tau erao (12) disaipel rera voeaaro. Vao isivaaro iava vo uruio kavuoro avaroepa vo uruiro iare tutuu pie uruiro voa voeapa siposiposa.

2 Vo osa Jon tuukepa kepa-ia toupaoro Krais vo kovoaro iava uvureva. Oa iava oeavu arureva rera voeaaro iava disaipel rera iare Jisas.

3 Uva rera-ia pou viropaoro rera akepaiva oiso, “Esa vii-a vao viigoa iava taviroepa Jon oiso, Iravu uriorovere? Eke aa ro-a irare tuepaiei, eke irai raga?”

4 Oire uva Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Vorepata Jon tavisa varao iava orekerovu rutu oara uvuta ora vara keketa oiso-ia,*

5 ✡ Voosi irara vorevira vuraivoi. Ora voearo oearoa iava kokotoara oisoa kopiipape oea tapo vorevira vokaivoi. Ora voeao oea-ia lepra upiaaro toupaiveira oea tapo sisigarueai. Ora voearo uvagi irara oea tapo reo uvuai vorevira. Ora voeao kopii irara rutu oea vorevira tootoopai. Ora voea tapo apota irara oeapa Vearo Siposipo puraavoiva, va uvuivoi.

6 ✡ Ari vosa irouto ragai goruvira oirao pieparevere rutu, eera-a ira taru roruparevе!”

7 Oire uva va iava Jon voeaaro disaipel vorevira kareaepa ovusa Jisas voea isivaaro iava oirara rutu tavitavireva Jon iava. Oiso puraroepa voea akeoro, *“Eake-a vao kekesa avataera vo raaka tapi vo vokio-ia oa-ia Jon iare avataera? Esa pito isiva-ia aisia va ratesa avataera ovusa kiuvu vaisi vurevureparevora, raa? Viapau. Uvare Jon viapau oiso raveravea vaiva siposipoparevora oiso osa pito isi.*

8 Visii vao eake kekesa avataera? Easi pasi irai vaiva oiratoa vai ratepasa avataera osa vearotoa vai-ia kuvuparoera kuvutoa vai? Voearo iava, pasi, irai oirara oearoa vearopara-ia kuvupaoro kepaara raga sovara-ia toupaiveira reipa irara vo keparoaro.

9 Ari eake irao-a oare avataera? Irai vai profetatoa vai kekesa, eke? Iu. Visii tavipaavoi oiso, Eera profetato Jon ira oearovu rutu-ia putepareveira profet irara.

10 ✡ Aue iava uvare rera iava taviepa Tugoropa Vuku oa-ia oiso puraepa,
‘Uvuta! Ro sipopaavoi reo kaepato. Ira viipa irarovere, eera ira raiva oara vatatoporevere va ravaaoro viipa.’

11 *Visii tavipaa oiraopavira oiso, Jon Baptais kataito ira oirara rutu-ia putereva voeao oea karekeaepa vo rasio-ia. Ari ita, vosa aa ro avuo-a ro ira Pauto vo Saraaro-ia akaipavira toupareve, eera-a ira Jon-ia putepare rei vaisi oupaoro.*

12 *“Voea riro kasipu irara oea rirovira kaureopaaveira Pauto vo Saraarore, uvare oiso ruipapaaveira ra Pauto vo Saraaro-ia pituive rutu va vuri piepaoro. Voea vo pitupituaro vao oa rovoiva rutu vo Jon Baptais vo vokiaro-ia. Uva touvira vo vovou voka piepaivoi vo vokio iare.*

13 Varao voeao rutu profet irara ora vao Reo Taisi Moses vaaro oearoa rutu Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipaave vo tugurasa Jon Baptais vo vuutaaro-ia.

14 Oire vosa vo reo uvu ruipapata, ra oiso ragavira taraita, Jon eera-a Ilaija, ira vo urioaro iava tavitaviepa vo reo.

✡ **11:5:** Ais 35:4-6 ✡ **11:6:** Ro 9:32 ✡ **11:10:** Mal 3:1

15 ✡ Ro ira-ia kokito toupareve, oire uvureve!
16 *“Uva aa voeao-a voeao oea uvuipaai ra voeao tapo ora areiiave vo vokio*
iavapa irara? Uva voea-a evoea oea oiso toupaivoi osa kakae vure, oea
paupaai vo uupa tapi okakaerovure keerapaoro.
17 Oiso purapaoro,
Igei visiipa pupiara-ia pupi ragapaio osa reasipatai roru arapa. Ora vo osa
gau guruko tapo pura ragapaio osa reasipatai gau arapa.
18 *Jon urioroepa aio kavuvira ora viapau ukaioparoepa aue-ia wain ovi vai*
aue korovo. Oa iava oiso puraaepa, Ira-ia eera tugarato vurito toupare.
19 Oire uva Oirato Oviitoaaro ragai *urioraepa oearovu tapo aiopasa ora*
ukaiopasa. Oa iava oiso purapaaepa, Rera keketa riro aioto ora riro ukaioto
riroara-ia aue wain oviro korovo. Eera-a takis oupa irara vatetoaaro ora
voeao vuri irara. Ari ita, Pauto vo goruaro-a vegei vo kovoaro vituaro ora
Jon. Eva-a oa iava vegei vo kovoaro kuearo eveipaivere.”

Siraovira Rutu Ouruirovu-ia Varao Oara Viapau Sopaura Oaive Porepai (Luk 10:13-15)

20 Oire ouruirovu-ia uva Jisas riroara purareva ravoto kovoro oirara porete piepara. Uva viapau oiso oearovu iava sopaura oaive porepa piropa. Uva vo voki-a vao oa-ia Jisas voeare kasipuroepa oiso puraoro,
21 ✡ *“Siraovira rutu visiipa vao Korasin urui, ora siraovira rutu visiipa*
Betsaida urui. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Taia uruireipa ora
Saidon urui voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-
ia, oa iava tuariri vuri irara Taia vata ora Saidon vata oearea rutu vuri
varorovi raga-ia tuupaaeri ra vo tuurova gavutara raga ivara-ia paupaave
vuri vovouro oaiveva ariipaoro. Uva va-a eva oa iava vo vovouro evara
tavario pirori.
22 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruireo Taia ora Saidon urui, oarea-ia puteverea vo tavaka visii vaaro.
23 ✡ Ari ita, visii vao Kapaneam vata visiigoa kaeta viroverea vuvuiua iare ora rei vaisipaoro, eke? Viapau. Easi visii oiso vara pieiverea vuri tapire. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Sodom urui-ia voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oire ra vo vokio-ia vearovira toupaive Sodom urui.
24 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruio Sodom urui, oa-ia puteverea rutu vo siitoka visii vaaro.”

Ragai Iare Uriota Reareaa Ousa (Luk 10:21-22)

25 ✡ Vo voki-a vao oa-ia Jisas oiso puraroepa, *“Aite, vii reipau vo vuvuiua-ia*
ora vo rasito. Vearovira rutu, uvare varao rutu vatauriva voeao asavira riro
tarai irara, oa iava voeaopa vara karekeparivorao akaipa irara.
26 Iu ita Aite, vii vo ruipaaro oisi raga toupai oiso osa va puraparivoi.
27 *“Ragai Aitearo vara rutu vasereva ragai vavaearo-ia. Uva viapau irai*
taraipa Oviitoa-ia, ari Aitetoa raga kataito ira raga taraipa ragai-ia. Ora
viapau oiso irai taraipa Aitetoa-ia, ari Oviitoa raga ragai taraiparai rera-ia,
ora voeao oirara oeapa Aite oaa kareke piesa aueparai.

✡ **11:15:** Re 13:9 ✡ **11:21:** Jna 3:7-8 ✡ **11:23:** Ais 14:13 ✡ **11:25:** 1 Ko 1:26-29

28 ✡ *“Oire visii vao raverave vovou irara orekerovu vavataara kaepaoro visiigoa rutu uriota ragai iare ra visii vatea reareaa.*
29 ✡ Ragai vo siposipoaro-a oiso osa evaova kaepa ova vao oa ragai vutuoaro-ia toupaivoi. Oa outa ra va kaeta vo ora visii vutuoaro-ia, ra ragai ruvara-ia tarai outa. Eake iava? Uvare ragai raga gavaure vovou purapaa vo oirara, uvare ora gare pieparai ragai raga. Auere ra visii vao reareaa outa ora visii varaaro-ia urauraara.
30 Vao kae ova ragai vaaro oa tovopaa visii vutuoaro-ia vearoa rutu, oa-ia visii vutuo piepaavoi oa-ia viapau oiso vavataa vaiei. Uva vao rutu-a Vearo Siposipo oa-ia visii kae piepaa varaata.”

12

Kovo Arapa Tugoropa Pitupitu Sabat-ia (Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 ✡ Ovokivu-ia Sabat voki utupavira Jisas vokapareva kukara kovo sovara-ia rera voeaaro tapo disaipel ogoevira toupaoro. Oa iava vo kovo iava tueaepa aue kukara. Uva vara aioiva voea raga disaipel irara.
2 Uva va vao kekeiva Farisi. Oa iava rerare oiso puraaepa, “Kekeri vo pitupituo oa purai voeao disaipel oapa tugoropapeira vo vokio Sabat voki.”
3 ✡ Uva Jisas voea akereva oiso, *“Easi viapau pasi vo siposipo vieipataveira vao iava osa tuariri rutu Devit ogoevira toureva ora rera voeaaro tapo?*
4 Oa-a vao oa iava Pauto vo kepaaro-ia koataaepa oavu bret aiosa. Oa-ia oisoa Pauto-ia vuurapa vaisi purapaive. Oa iava oisoa tugoropape rutu voeaopa akuku irara raga. Uva oisoa pris irara raga va aiopaive.
5 Easi pasi viapau vo siposipo vieipataveira oa vo vukuo-ia toupaiveira oa-ia Reo Taisi toupaiveira vao Moses vaaro? Oa voeao iava tavipapeira pris irara oea oisoa Tugoropa Kepa-ia tauo koko vatatopopaive. Uva oisi eisi kovopaoro Sabat vokiro rutu-ia oisoa Reo Taisi-ia tagaupaive. Uva va iava viapau vuria vai voea-ia.
6 Visii tavipaavoi oiso, Orugoovuei oa vo rugoo-ia putepaivoi orugooa purapataveira vore Tugoropa Kepa aue Tempel.
7 ✡ Ari vosa vearovira rutu vo reore rugoo rovota oreoa oiso purapai, ‘Ragai reasiparai auepa tauo, ragoa kaviko vovou ragapa ruipaparai oirara ruvara iava.’ Ra va iava viapau voea-ia kasipua tovopata oea-ia viapau vuria vai.
8 Easi Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa, varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia.”

Vo Sabat-ia Jisas Vuri Vavaeto Porete Piereva (Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Uva voa vo kavureva Jisas Reo Taisi Uvupa Kepa iare aue Sinagog avaoro voea Jiu vo kepaaro.
10 ✡ Uva voa toupareva iravu vuri vavaeto ira iava vavae keruepa. Oa iava oearovu oiso vovoupaaepa ra Jisas tavatavaeive. Oa iava rera akeiva oiso, “E vearopai ra Sabat vokiaro-ia vo kovo purapape oirara ruvarupaoro, eke?”
11 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *“Vosa irai visii iava iriaiaro sipsip vai rikui vai-ia koveo Sabat voki-ia, ra va iava oiso taraipavio rera-ia, Easi pasi ro viapau oiso sipsip kae pieparoveira vorevira rikui iava, raa?*

✡ **11:28:** Jer 31:25 ✡ **11:29:** 1 Pi 2:21 ✡ **12:1:** Diu 23:25 ✡ **12:3:** 1 Sml 21:6 ✡ **12:7:** Hos 6:6 ✡ **12:10:** Jo 9:16

12 Easi viapau sipsip ragui voriaro oirato vo voriaro-ia putepaiveira? Viapau. Oire uva va-a eva oa iava uvuipatai ra oirara tapo
tauvapata Sabat voki-ia Reo Taisi oavisii sirova utupaoro."
13 Oa iava oiso rera tavireva rera ro puko vavaeto, *"Vavaea oara irairari va torevokooro."* Uva oisi va piereva. Oa iava oiso pieva osa ovavaevu vearo ovoipaoro.
14 Uva va-a vao oa iava Farisi voava vo toreoro avaaepa ora reosa, oiso ra rera upoive.

Kovopatoa Rutu Jisas Pautoa-pa

15 Vosa Jisas vo reo-ia vao tarai ovoiroepa, oire va iava voa kavuoro avaroepa. Uva riro irara oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa-a vo uva riro irara upiapa irara ravotovira porete piepareva.
16 Oa iava oiso voea tavipareva voea vosipaoro, *"Opeita vao iava tavipatavere ragai iava poeravira."*
17 Eisi osa iava vo reo purareva Pauto profetato gisipoaro-ia Aisaia vao oirao pieoro oa purareva Jisas,
18 ✡ 'Ro-ia ragai reraaro kovopato ira ropoavora rera reesioro. Ira kavikopaaveira rutu vovouisi-ia rera-ia rorupaoro. Ira-ia ragai reraaro Tugoropato Uraurato tovo pieaverea. Ira vao kosi piereve ragai vaaro oirara rovirieipa pitupitu vo ratau tou irarapa.
19 Eera ira viapau kaureoparoverea ora viapau oiso rirovira keeraparoverea takatovira reopaoro vo raivaro.
20 Aisivu pito isi aisia vikopi. Uva viapau oiso ra vaisi sigu piereve voava. Iravu wik vuravu iava ira gavagavaruvira rovapa. Oire ra va iava rera viapau oiso roko piereve rutu. Oire kovopareverea vo toupaoro vo tugurasa uva ovovourovu rutu vo pitupituroaro-ia rera vaaro torevoko pitupitu puteve.
21 Uva oearovu osararovu iava ratau tou sararo rera-ia raripaaverea rerare tuepaoro.'

Uva Jisas Vaisiiva Oiso, "Bielsebul Vo Goruaro-ia Kovopareveira" (Mak 3:20-30; Luk 11:14-23, 12:10)

22 Uva vo voki-a vao-ia oa-ia iravu sipoiva oirato ira-ia oisoa toupareve vurito tugarato. Ira iava osireitoarei voosisiepa, ora gisipo tapo rera iava tupao viropa. Oa iava Jisas rera ravotovira porete piereva. Uva vorevira vurareva ora reoreoroepa tapo.
23 Oire uva va-a vao oa-ia voeao riro irara tavetave iraopaiva. Oa iava oiso puraaepa, "Easi pasi Devit Oviitoaaro-a ro-ia ira roporeva Pauto, eke?"
24 Uva va iava Farisi va uvuoro oiso puraaepa, "Easi oiso ragavira vao vituaro toupai. Oa vituaro iava tugara vera purapareveira aue vo goruaro iava Bielsebul tugara kare turaroaro."
25 Ari ita, tuariri tarai rovoroepa voea varaaro-ia rugorugooara. Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Vosa oeavu oirara oavu katai sara ora roopa pieave, oire ora upoave ra va iava ora opesi pie ovoiave. Ora vosa oeavu katai urui iava eke katai kepa iava, ra ora roopa pieave vo sararei puraoro, oire ra ora upoave ra vo urui eva eke vo kepa eva viapau toupaive, ora opesi pie ovoiave.*
26 Ari vosa Seten voeao sigureve ora rera voeaaro tugara kare, oire ra va iava rera vo saraaro pute *ovoireve. Ra apeisi ragavira rera vo saraaro goruvira toupaive?*

✡ **12:18:** Ais 42:1-4

27 ✡ Vosa oiraopavira Bielsebul ragai tauvareve vo tugara kosi piepaoro,
oire ra irou voeao oea visii tauvapaiveira vatepaive gorua tugara kosi
piepasa? Oire voea evoea visii raga voeaaro oea raga oiso visii vo
vovouroaro rataratаa vovouro oavisii oiso kareke pieive, Visii-a vakuvaku-
paaverea.
28 ✡ Ari ita, vosa Pauto reraaro Uraurato ragaipa gorua vatepareveira, oire
ra rera vo goruaro-ia tugara kosi piepaa. Ra va iava oiso taraipata, Pauto
vo Saraaro pou pirora visii iare osa viapau va eveitavora.
29 *“Apeisi-a uvuipa irai oiratoa vai ra riro varivaritoa vai kepaa vaiaro-ia*
koataro vore, ra auero vaiaro kavirusa? Easi viapau uvuipai. Ari vosa rera
tuuke rovoreve iroiro-ia, oire va iava orekerovu rutu rera varaaro kavirureve.
30 *“Vosa irouto ro ira viapau oiso ragai tapo kovopareve, ira-a eera ragaire*
isivapa. Ora vosa irouto ro ira viapau ragai iare oirara gurupareve, uva rera-
a eera ira oirara sikasikapareveira ragai arova.
31 *“Uva eisi osa iava visii tavipaavoi oiso, Pauto vuriara rutu verarevere ora*
orekerovu rutu takau reoro varao oara purapaiveira oirara rutu. Ari vosa ro
ira Tugoropato Uraurato takaupareve rera akai piepaoro, eva-a oa-ia viapau
Pauto uvuipa ra va verareve rera iava va vao vuria oaro.
32 Vosa ro ira oavu purareve takau reo ragai-ia, oa-ia uvuipa Pauto ra va
verareve. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve, oa-ia viapau
uvuipa Pauto oiso ra va verareve rera iava. Eva rera vaaro vuria oava
toupareverea vo vokio ora vo vokiri utupavira rutu. Viapau va-ia opesia
vaiei.

Vo Vuri Ova Kuearo Iava Toupai
(Luk 6:43-45)

33 *“Vosa vearo ova, oire vo eva kuearo tapo vearovira toupaive. Ari vosa*
vuri ova, oire vo eva kuearo tapo vurivira toupaive. Oire ra va iava vearovira
vo evarei eveipari oiso, Vearo ova vao oa kuearo oiso toupai, ari vuri ova vao
oa kuearo oiso toupai.
34 Visii vao-ia rakoru ovii iraraaro. Visiigoa uvuipatai vearo reo purasa,
raa? Apeisi ragavira? Uvare vuri irara visii! Eake iava? Uvare eakero epao
visii sopaaro-ia evara oara raga visii gisipoaro iava kosipa piroveira.
35 Ro vearoto oirato ira sopaaro-ia vearopa rugorugooro toupaive. Oire
ra oisi raga ita vearo reoro kosi piepareve. Ari ro vurito ira sopaaro-ia vuri
rugorugooro toupaive. Ra ita oisi raga ita vuri reoro kosi piepareve.
36 *“Ari ita, oiso visii tavi iraopaa, Varao reoreo akukuro raga oara*
purapaiveira oirara rutu, oarare Pauto voea rutu akereverea vo vokio-ia oa-
ia oirara rutu rovirieireverea.
37 Oire uva va-a vao osa ragavira Pauto visii oirara eveipaoro visii
rovirieireverea oiso, Vearoto-a ro ari vurito-a ro vara iava varao oara
gisipoara oavisii iava kosipapi.”

Vo Oearovu Oirara Jisas Akepaiva Ravotoara Kekepasa
(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

38 ✡ Uva vo voki-a vao oa-ia tarai irara Reo Taisi-ia oiso puraaepa ora
oearovu Farisi-pa irara, “Tisato. Igei oiso ruipapaiei ra oai purari ravotoa
vai, ra oai kekeio.”
39 Oa iava oiso puraroepa, *“Oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara vo*
vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro oirao

✡ **12:27:** Ap 19:13-16 ✡ **12:28:** Dan 2:44, 7:14 ✡ **12:38:** 1 Ko 1:22

pieive? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga vao oa keketaverea oiso osa piereva Jona ravotovira.
40 ✡ Vo tuariri uva Jona vo peva-ia voki toureva ora vo peva-ia rupa riroto atarito sopaaro-ia. Uva eisi osa ragai ro Oirato Oviitoaaro vo peva-ia voki touaverea ora vo peva-ia rupa vo rasito sovara-ia." Uva Jisas ora rera iava vo reo tavipareva voeapa oiso,
41 ✡ *"Utupaua Pauto oirara rovirieireverea vo vokio-ia oa-ia voeao Niniva kortua-ia toreaverea. Oire ra vo vokio iavapa irara togaive reoara-ia. Eake iava? Uvare Jona vo reoaro uvuiva vao oa-ia voea tavireva. Oa iava sopaura oaive poreiva. Ari ita, vo toupare ro ira Jona-ia putepare vo osa viapau rera vo reoaro uvupata vovouisiro oavisii poresa.*
42 ✡ Vo osa vo voki-a vao oa-ia Pauto oirara rovirieireverea ovusa kwin o oisova Siba rovirieia-ia toreoverea. Oire ra voeao vo vokio iavapa irara togaeverea reoara-ia. Eake iava? Uvare oira o kwin tauai rutuva urioopa Solomon vo taraiaro uvusa, uvare riro taraito-a. Ari ita, uva vo touparevoi ro ira Solomon-ia puteparevoi." [Jisas ora rera raga iava voea tavipareva.]

Vurito Tugarato Voreroepa (Luk 11:24-26)

43 *"Vo osa iravu iava kosiro viro ro-ia tugarato rera kavuoro vore avaoro raaka tapi voa ora rerapa toua vaire taraasa reareaa taraapaoro. Oire ra taraa ragaparevora.*
44 Oiso puraro, Voreparai vo kepao iare uva tou rovopaavora tuariri. Oire vorero vo kepa kekesa vo rara vo kepa viouive, ra vo kepa-ia viapau irai.
45 ✡ Oire uva va-a vao oa-ia oisoa oeavu erao vatara tugara tuvetuve-pareve ora rera iare, voeao oea vo vovouroaro vuri vovouro oisoa rera vo vovouroaro-ia putepaive rutu. Oire uva voea rutu tapo koataro vorevira voea tapo toupasa voa. Ra va iava rera vo touaro ro oirato vuri iraope rutu vo touo-ia puteoro oa-ia rera ro rovopato tugarato oisoa rera sopaaro-ia tou rovopareve. Uva oisi raga ita voeao toupaiverea vuri irara vo vokio iavapa irara."

Jisas Aakoaro Ora Rera Araoko Iraraaro Urioaepa Rerare (Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 ✡ Jisas touvira oirara vatepareva reoara osa aakova urioopa ora araoko irara, oisore ra rera tapo ora reoave. Uva ratau toupaiva.
47 Oa iava iravu rera tavireva oiso, "Aako oara uvuri ora araoko irara oara vo avao ratau torepaai. Oea vii kekesa auepaai."
48 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Irouva aako? Ora irou irara araoko irara oaa?"*
49 Oire uva ora rera voeaaro-ia disaipel pirooro oiso puraroepa, *"Aako keketa ora araoko irara oaa.*
50 ✡ Vosa irouto Aite vo vovouaro sirova utuparo ro ira vuvuiua-ia toupare, eera araokotoa oaa ora taataava oaa ora aako."

13

Vo Toupai Reo Ruu Oiratoa Iava Ro Aio Takuraro Vikipato Varuparo (Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Uva vo voki raga-ia Jisas kepa iava kosiro viropa toko rovu ruvara-ia pausa.

✡ **12:40:** Jna 1:17 ✡ **12:41:** Jna 1:2, 3:5 ✡ **12:42:** 1 Kin 10:2 ✡ **12:45:** 2 Pi 2:20-22 ✡ **12:46:** Jo 2:12 ✡ **12:50:** Jo 15:14

2 Uva riro irara rutu oirara ora guruaepa rera ruvara-ia. Oa iava oavu-ia
uvuoa kaero viropa voa pausa ovusa oirara rutu rogaraua-ia torepaaepa.
3 Uva riroara rutu reoara purareva voeapa voa aue-ia ovoovo reo. Oa-ia
oiso puraroepa voeare, *"Iravu iava uvupata ira avaroera wit kokoro vikisa
varuparo.*
4 *"Uva vikivikiparoera aue wit osa oaravu vo kovepaera raivaaro osa kokio
kare voa vara aiopasa uriopaaera.*
5 Osa oaravu vo kovepaera avekeara ivara-ia vo uva viapau riroa vai rasia
vai toupaive. Uva eisi-a osa iava ikauvira kova ragapaera.
6 Vo osa ravireo kaeparo viro vara raverave piesa vara erako pieoro, aue
iava uvare viapau vavurupara vai vara piepaivora vara wit kovaro. Oa iava
kopiipaera.
7 Ari oaravu vo kovepaera kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara.
Oa iava vara ururao papatapaivora rokarokapa kouro vara ruupasa.
8 Vo osa oaravu witara vo kovepaera vearo rasi-ia, uva voa rirovira rutu
witara kuepaera oiso, oaravu katai vovoto (100) kuero, ari oaravu katai
vatara tau (60) kuero, ari oaravu vo peva tau (30) kuero.
9 Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve,
uvare uvupatoa ita kokito."

Jisas Vo Pitupituaro Vo Reo Ruuro Purapasa (Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Uva disaipel irara rera voeaaro urioaepa oiso purasa rerare, "Eakere
reo ruuro purapariveira voeare?"
11 Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, Pauto visii kareke pierevora
aue iava vatau reoro vituaro varao Pauto vo Saraaro-ia oara toupaiveira.
Ari voeao, viapau.*
12 Vosa iravu orekerovu-ia pitupareve. Ra ita Pauto oaravu ita vatereve,
ra riroara rutu pura piro rerapa. Ari vosa ro ira oaravu-ia gareravi
pitupareve oara evara opesi ovoiperea rera arova.
13 ✡ Ari ita, ragai reo ruu vituaro iava voeapa oiso ragavira puraparai.
Uva vura ragapaivo osa viapau vo reo vituaro eveipaivo. Ora va uru pie
ragapaivo osa viapau va-ia taraipaai.
14 ✡ Oire voea-a evoea oea-ia vo reo oirao pievira karekepai oa purareva
Aisaia profetato oiso puraoro,

*'Visii vao reoara uvu ragapata oa iava viapau taraipatai vara vituaro-ia. Vara
vura ragapata uva viapau orekevu avu vai eveipatavoi.*

15 ✡ *Aue iava uvare voea ita iava rugorugooara vavagisiepa ora kokiara voea
iava uvagiepa, uvare voea raga ora uvagi pieaepa. Ora osireiara oaive
voea iava aauepa, uvare voea raga ora voosi pieaepa. Aue vituaro
vosa viapau oisi eisi ragavira toupaive, ra va iava vearovira vurapaive
ora voea varaaro iava osireiara. Ora vearovira tapo uvupaive voea
varaaro iava kokiara vo rara tapo voea vaaro rugorugooara karuvira
toupaive. Ra va iava ragai iare ora goripaave, ra voea porete piepaa
vorevira.*

16 *"Ari ita, visii vao rorupata, uvare visii varaaro osireiara uvuipai
orekerovu kekepasa, ora kokiara visii varaaro uvuipai oreorovu uvupasa.*
17 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaa oiso, Tuariri riro irara profet
irara ora oearovu torevoko irara oea oisoa ruipapaave orekerovu Pauto vo

✡ **13:13:** Jer 5:21 ✡ **13:14:** Ais 6:9-10 ✡ **13:15:** Hi 5:11 ✡ **13:17:** Hi 11:13

Saraaro iava vara kekepasa, ra va iava viapau vara kekepaive varao oara *kekepatavoi vo vokio. Ora varapa ruipapaave vara uvupasa varao reoara raga ita viapau vara uvupaive, varao-ia oara oupatavoi ragai ruvara-ia vo vokio.*

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Aue Iava Ro Aio Takuraro Vikipato (Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 *"Visii uvuta ro iava oirato ira-ia reo ruu vituaro toupai aue iava wit takuraro varao oara vikiparevora varuparo.*

19 Oire vo osa oisoa oirara rutu voeao vo Pauto vo Saraaro-ia reoara rutu oisoa uvupaive, ra viapau roroiopaave vara-ia. Uva va-a eva oa-ia oiso toupai osa takuraro kove ragapapeira raivaro. Oire ra Seten ikaureve vo takuraro verasa varao oara oisoa pau ragapareve Pauto voea sopaaro-ia.

20 Uva oaravu wit takuraro kovepaaepa vo uva rirovira toupaiva avekeara. Oa oiso toupai, Ro ira ikauvira Pauto vo Saraaro iava vo reo uvureve, ra va iava rorupareve rutu.

21 Osa viapau rera sopaaro-ia oriruvira toupaive vo reo oa uvupareve. Oreoa oiso toupai osa ikopito ro ira viapau avekeara rutu-ia goruvira pitupare rokopaoro. Oire utupauavi oearovu Pauto vo reoaro tekipasa opitupiturovu purapaive ro oirato vuri piepaoro. Oa iava rera vaaro rari vuku viapau uvupai ra gorupe vo osa va kavureve.

22 ✡ Oire vo osa oaravu wit takuraro kovepaepa vo uva kokopa kouro toupai uva va-a eva oiso ragavira toupai, Ro ira Pauto vo reoaro uvu ragareve varaore rirovira vovousopaoro vo rasio-ia oiso osa varao orekerovu varaura oritopasa ora auero moniara. Uva vara-a evara oara oisoa Pauto vo reoaro vuri piepave vo rera sopaaro-ia, ra viapau aio kue vai rera-ia karekepe.

23 Ari vao wit oa kovepe vo vearo rasia oa oiso toupai, Ro ira reo uvuro vo rara rerapa aviavive, oire ra vare rugooparo. Oa iava rerapa kuepe oiso, katai vovoto (100), ora katai vatara tau (60), ora vo peva tau (30)."

Reo Ruu Aue Iava Isiso Kou Vuri Kou Vao Oa Karekepapeira Varuparo

24 ✡ Oire uva Jisas oavu reo ruu vatereva ita voeapa oa-ia oiso puraroepa, *"Pauto vo Saraaro oa oiso toupai, Iravu oirato vearo takuraro wit takuraro vikipareva varuparo vo rera voaro.*

25 Ari ita, vo osa oirara rutu uusiave osa rera ro keripato urioro. Oire ra vuri takuraro isiso takuraro vikireve wit takuraro sovara-ia. Oa iava vorero.

26 Oire uva wit kovo kovaepa. Oa iava kuesa auepaepa. Uva vuriva isiso kekeiva vo kovo sovara-ia.

27 Oa iava kovopa irara avaaepa ro iare ira vo kovoaro-a. Uva rerare oiso puraaepa, Turaro. Igei oiso rugoopaiei, Vearoara rutu wit takuraro vikirivora varuparo. Uva eake iava vuri kou isiso kou karekei?

28 *"Oire uva oiso voeare puraroepa, Easi keripatoa va-ia eera ira eisi evo kovo pierevo. Oa iava kovopa irara oiso rerare puraaepa, Uva apeisi vovoupau? Ra avaio oira aruosa eira vuriva isiso?*

29 Uva voeare oiso puraroepa, Viapau. Teapi aruopaoro isiso kou vuri kou sovara-ia wit tapo tatepata.

30 Vairei rutu eakata, ra vairei rutu riroere vo tugurasa uva vairei kuearo tokopere. Oire ra visii tavia visiigoa vo kovoaro-a. Ra oira vuriva isiso guru rovotavere oira tutuukeoro vo tuukero kasisa. Oa isivaaro iava wit kuearo gurutavere ragai vo kepaaro-ia aio orirupa kepa."

✡ **13:22:** Ro 12:2; 2 Ko 4:4 ✡ **13:24:** Lu 13:18-20

Vo Toupai Mastet Kuearo Iava Ora Yis Reo Ruu (Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 ✡ Jisas voea vatereva oavu reo ruu oa-ia oiso puraroepa, *“Sara vao Pauto vaaro oa oiso rutu toupaiveira, Oavu aioa oa oiso vaisipaiveira, mastet. Uva iravu oirato oaravu oureva vara pausa rera vo kovoaro-ia va kuearo iava.*

32 ✡ Gare isivi rutu aisia-ia putepaiveira orekerovu rutu kuearo. Uva vosa kovape, ra kovaoro ipape, ra vara rutu-ia puteve evaoara riropavira rutu rao puraoro. Ra virata kokioro uriopaave epitapasa voa.”

33 ✡ Oire uva oavu ita kosi piereva reo ruu voeapa oa-ia oiso puraroepa, *“Vao Sara Pauto vaaro oa oiso rutu toupaiveira osa yis. Vosa iriavu riakova va oueve va tapo uveresa aue tapo plaua, oire va iava va vao plaua kae piro riropaoro.”*

Jisas Tavitaviparoepa Reo Ruu Raga-ia (Mak 4:33-34)

34 Vo reoro rutu varao oara-ia Jisas voeapa oirara rutu oiso siposipopareva ruuvira. Uva viapau oiso oai-ia voeapa aviavi pievira taviparoepa. Ari ruuvira raga voeapa siposipopareva.

35 ✡ Uva eisi-a osa vo reoa vao oa iava siposiporeva voeapa vo reo oirao piesa oa vatereva profetato. Oa-ia oiso puraroepa,

‘Ragai gisipo karuavere ruuvira reooro. Ora vo reoro iava taviravere vatau reoro, oreoroa oisoa toupaive vova vo rasio rovoaro.’

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Vuri Kou Iava Isiso Kou

36 Oire uva Jisas voea arova oirara avaroepa kepa iare. Oa iava voa rera iare rera voeaaro disaipel irara utuaepa oiso rerare purasa, “Igei taviri vao iava reo ruu aue iava isiso kou vao oa karekeepa vo varuparo. Va vituaro kosi pieri igeipa.”

37 Uva voea vo reoaro pukooro Jisas oiso puraroepa, *“Ro oirato ira vearo takuraro vikireva eera-a Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto.*

38 ✡ Uva va-a vao kovoa vo-ia rasitoa rutu-ia. Ari aue-ia vao-ia wit takuraro kuearo, voeao oirara oea Pauto vo Saraaro sovara-ia toupaiveira. Uva isiso vuriva oiso osa oearovu vuri irara Seten voeaaro.

39 ✡ Eera ro-ia keripato ira oisoa isiso takuraro vikipareve, ira-a vuriara aue Seten. Oire uva vo voki-a vao-ia aio kovo aioaro gurupa voki, vao-ia ovoiopa vuuta oa-ia aioara guruiverea voeao-ia purapurapa irara ensel.

40 Ovokia-ia taru vuriva isiso guruiverea oira vikisa tuituia-ia. Eisi raga osa pieiverea Ovoiopa Vuuta-ia vao vo rasitoa-ia.

41 Uva Oirato *Oviitoaaro enselpa irara siporeverea ora rera voeaaro. Ra orekerovu rutu ouive varao oara oirara oirao pie vovouroaro vuri piepaiveira ora voeao tapo oirara oearoa vuri pitupituro purapaiveira. Oea vova veraiverea Pauto vo Saraaro-ia.*

42 Uva vo voea vikiiverea riroa-ia tuitui kasi. Uva vo kasi-a vao-ia tuitui kasi oa-ia vurivira gaupaiverea siraovira ora reuriara oaive kuripaoro.

43 Oire uva vo voki-a vao oa-ia voeao Pauto voeaaro oirara torevoko irara sisikorepaiverea aviavipaoro oiso rutu roropaoro osa ravireo vo Aiteto oaive vo Saraaro sovara-ia. Ari ita, ro ira-ia kokito toupareve oire vo siposipo orirureve.

✡ **13:31:** Mai 4:1 ✡ **13:32:** Esi 17:23 ✡ **13:33:** Ga 5:9 ✡ **13:35:** Sam 78:2; Ro 16:25-26 ✡ **13:38:** Jo 8:44 ✡ **13:39:** Re 14:15

Reo Ruu Ro Iava Oirato Ira Moni Bokis Kekereva

44 ✡ *"Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa moni bokis vao oa oisoa vataupape varuparo kovoa-ia. Uva iravu va kekereva. Oa iava va vataureva ita vorevira. Uva va-ia rorupaoro kareroepa oaravu rutu-ia moni ousa ora rera varaaro. Uva vara voriiva rera ruvara-ia. Oa iava vo moni-ia vo rasi vorireva ora rerapa.*

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Aasi Isi Riro Vori Isi Rutu

45 *"Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa ro iravu oirato ira oisoa aasi isirore taraapareve vaisiro voripasa.*

46 Oire uva aisivu kekereva vearo isi rutu. Oa iava orekerovu rutu-ia ora rera varaaro monia ousa avaroepa. Oa iava vaisi vorireva vaisio vearo isi rutu aasi isi.

Reo Ruu Kuverava Iava

47 ✡ *"Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa kuverava o iria oisoa vikipaive toko rovu-ia. Oire ra oira-ia osasararovu rutu kuverapaive aue atari.*

48 Oire vosa agasio kuverava, ra oira ivuoro oira vera pieive. Ra pauave vearopa kare rovirieisa voea guruoro atari kare. Ra vo kareo tovoive vearopa kare vo pekuri-ia vo kareo vuri kare vikipaoro.

49 Eisi osa toupai vao-ia *Ovoiopa Vuuta osa pieiverea vo rasio-ia voeao enselpa irara. Oea urioaverea vearopa irara sovara iava vuri irara ro-poropopaoro*

50 voea vikipasa tuitui kasi-ia. Oire uva voa-a evoa uva vurivira siraopaaverea gaupaoro ora reuri oaive raga kuripaoro."

Oirato Ro Ira Airepara Ora Rutaara Oupareveira

51 Uva Jisas oiso voea akereva, *"Asi visii vai taraipatai varao vituaro-ia reoara?"* Uva oiso rera taviiva, "Iu."

52 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oire vo osa voea voeao tarai irara Reo Taisi-ia vao Moses vaaro oea uvuipaai ra Pauto vo Saraaro-ia tapo tarai oupaave. Oea oiso toupaivoi osa ro ira kepa tokipareve rera vaaro kotokoto gurupa kepa. Oire ra voa koataro oaravu ousa airepara ora rutaara, ra vara rutu kosi piereve."*

Vo Jisas-re Isivaaepa Nasaret Vata (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 ✡ Oire uva Jisas reo ruuro pura rovorevoiva, vo urui kavuoro avaroepa.

54 Uva voare avaroepa vo ora rera vo taerearo rutu-ia voa Pauto vo reoaro vatesa oirarapa Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog. Uva va-a vao oa iava ora sitaaepa. Oa iava rirovira tavetave iraopaiva oiso purapaoro, "Vo tarairo-ia ora varao ravotoara, ovu irao vara ourevorao rera ro-ia?

55 ✡ Esa kepa paupatoa avu oviitoaaro-a ro-ia, eke? Easi viapau oiso Maria oviitoaaro-a ro-ia? Ora viapau oiso rera araoko iraraaro-a voeao-ia, Jems vase ora Josep, ora Saimon, ora Judas evoea?

56 Ora vairo taataa riako rutu airoa vigei tapo toupaiveira? Oire uva ovu rutu-a vo uva varao ou iraorevorao?"

57 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, profetatoapa avivikepaaveira vo uruiara rutu. Ari vo ora rera vo uruiaro rutu uva viapau avivikea vaiei rerapa ora vo rera vo kepaaro rutu-ia."*

✡ **13:44:** Ais 55:1 ✡ **13:47:** Mt 22:10 ✡ **13:53:** Mt 7:28 ✡ **13:55:** Jo 6:42

58 Uva va-a vao oa iava viapau uvuiparoepa ra riroara vai rutu purareve
ravotoara vai vo urui-ia vao rera vaaro. Aue iava uvare viapau rerapa
avivikepaaepa ora oisoa rera vo reoroaro reroaropaive.

14

Jon Baptais Kopiiroepa
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20, 9:7-9)

1 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Herot ro Galili vata turaroaro Jisas iava
uvureva.
2 Oa iava ora rera voeaaro kovopa irara tavireva oiso, "Jon Baptais eera
ira tova tapi iava toreroi ravotopa goru ouoro." Oire oiso-ia osa ragavira
iava Jon-ia rugooroepa. Aue vituaro iava uvare
3-5 ✡ Herot ira Herodias oureva rera araokotoaaro Filip vatuavaaro.
Iriapa oisoa Herot-re oiso puraparo Jon, "Viapau uvuipai ra araokotoara
riakovaaro ouri. Viapau oisi torevokopapeira." Oa iava Herot Jon-ia
rovorovosiparoepa, oiso ra rera uporeve. Uva aue ragapa uririparo Jiu-pa
irara, oa iava viapau voa rera uporeva. Aue iava uvare voeao Jiu-pa irara
oiso rugorugoopaaepa, Profetato ro-ia Jon. Oa iava Herot Jon raureva rera
tuukesa sen iro-ia. Uva rera tovoreva tuukepa kepa-ia.
6 Oire uva vo voki-a vao oa-ia Herot kavaueva aakova ovokia-ia aioa
purareva vo voki-a rugorugooro vao oa-ia rera kavaueva. Uva oearovu rutu
tapo pauroepa vo aio-ia vao-ia. Uva vo aio aiopaiva osa Herodias oviivaaro
urioopa vearovira rekurekusa rauraupaoro voea rutu osireiaro-ia. Oa iava
oira vurapaoro rirovira Herot rorupareva rutu ovusa rekurekupaeva.
7 Uva reo ovoi purareva oirare oiso puraoro, "Vosa eakepa ruipapau, oire
ragai taviri, ra vii vatea oai."
8 Uva aakova Herodias oirapa orugoovu vateeva oa-ia oiso puraopa, "Jon
Baptais kukuearo tokopari. Ra ragaipa oira tovori tauo vai-ia."
9 Uva eisi-a osa puraoiva, King Herot sopaaro vavataroepa. Oire uva
vorevira vo reore rugorugooroepa ita oa purareva voea osireiaro-ia oiso
puraoro, "Vosa eakepa ruipapau, oire ragai taviri, ra vii vatea oai." Oa iava
oira vo rugooaro iava pura ovoi piropa.
10 Oa iava iravu arureva tuukepa kepa iare Jon Baptais kukuearo tokosa.
11 Uva rera kukuearo sipoiva iriavu-ia tauo. Uva oira vateiva o tavauruva
vo koko. Oa iava vo koko siposa avaopa aakovapa.
12 Uva voeao Jon voeaaro disaipel oea urioaepa varaua ousa rera iava
voua tovasa. Uva rera tovaivoiva Jon, avaaepa Jisas tavisa.

Jisas Ravoto Aio Purareva Vo Vavae Tukupa (5,000) Aue Oira
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

13 Jisas vo reo uvurevoiva, vo uruio kavuoro avaroepa oavu-ia uvuoa
ipasa uvavure avasa kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive. Rera
raga voare avaroepa. Oire uva rera iava uvuoro oirara rutu uruiara oaive
kavuoro rogaraua-ia utuaepa toko rovu sirova rera iare.
14 Uva voava Jisas veraro viropa. Oa iava riro irara rutu kekereva oirara.
Uva voeapa siraoroepa. Oa iava voea iava oearovu upiapa irara porete
piereva ravotovira.
15 Uva vokiarovi rera voeaaro disaipel urioaepa rera iare oiso purasa,
"Kuvau tapi-a vo-ia uva viapau oirara vai toupaiveira. Uva apeisi viapau

✡ **14:3-5:** Lev 18:16, 20:21

voeao arupari, ra avaave aioara vai vorisa ora voeapa voraro uruiara vo vuutavio-ia? Teapi ogoevira voeare vokipe."
16 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Eake iraore avaavere? Visii raga voea vateta aioara vai."*
17 Uva oiso puraaepa rerare, "Viapau oiso igei aioa vaiei vo-ia. Ari vo vavaevi raga aue bret oava toupaio ora kataitoarei atari."
18 Uva voeare oiso puraroepa, *"Varaviva uriota vore ragai iare."*
19 ✡ Uva oirara tavireva ora riakora oiso, *"Pauta evoa isiso kou ivara-ia."* Oa iava vo vavae oureva breteara ora ataritoarei. Uva vara-ia pitupaoro vuvuiua-ia vurareva vearo vaisi puraoro. Oa iava breteara rekarekareva disaipel vatesa. Uva oirara vatevateiva vara.
20 Voea rutu aioiva, oa iava vukuaepa. Oire uva ururukoara guruguruiva varao oara arova vukuaepa. Uva oisi raga disaipel irara katai tau erao (12) agasi pieiva aue pekuri.
21 Uva voea voeao oirara oea rutu vo aio aioiva vao vo vavae tuku rutu (5,000). Ari ita, viapau riakora vieiiva ora kakae vure.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokapareva (Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

22 Uva Jisas rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Uvuoa-ia irata vavo oisore iviropa varata toko rovu iava."* Oire uva oiso ruipaparoepa ra oirara ruture koruro, ra voreave kareoro uruiara oaive iare.
23 ✡ Uva rera raga oavu-ia pukuia-ia iparoepa voa varirisa. Oire uva voa toupareva osa rerare ovaiaepa.
24 Osa tauai rutu avaaepa uvuoa-ia disaipel irara raga. Oa iava vo rovu toko rovu vuruvuruaro rutu-ia ora tovoaepa. Uva voa riroto kiuvu voeare vusireva. Oa iava toruva uvuoa sisiputapaeva voa voeava.
25 Uva avipaepa ovusa Jisas voea iare uturoepa toko rovu ivara-ia vokapaoro voea ruvara-ia pou virosa, ovusa ravireo kae viro asavira toupareva.
26 Oa iava rera tueiva osa vokapaoro urioparoepa toko rovu ivara-ia voea iare disaipel. Uva rirovira rutu rikerikepaoro oivepaoro uriripaaepa rera asavira. Oa iava oiso puraaepa, "Avoeao, asi tugarato-a ro!"
27 Uva ikauvira Jisas voeare oiso puraroepa, *"Opeita uriri ragapata. Sopaura oavisii goru pieta. Easi ragai-a vao ragoa uturai."*
28 Uva Pita rerare oiso puraroepa, "Vosa vii-a vao Turaro, oire ragaire keerau. Ra vii iare oisi eisi vokaoro uriora vo vao ivara-ia rovua."
29 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Uriou."* Oa iava Pita uvuoa iava rere ovoioro voka rovoparoepa uuko rovu ivara-ia Jisas iare.
30 Uva kiuvu sovooro uririroepa. Oa iava roko rovosa auepaoro osa oiso puraroepa, "Turaro! Ragai-ia pituri!"
31 Oire ikauvira Jisas vavaea tovoreva Pita-ia pituoro. Uva oiso puraroepa, *"Gareavi raga-a eva raria oava touparivoi. Eakere vo rugorugoorei rutuva toupari?"*
32 Oire uva voava kaesi viropa uvuoa iare osa kiuvu rakote ovoiroepa.
33 ✡ Osa voeao oea uvuoa-ia toupaiva oea oiso purapaaepa rera-ia vuurapa vaisi purapaoro, "Oiraopatoa rutu vii Pauto Oviitoaaro."

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piereva Genesaret Urui-ia (Mak 6:53-56)

✡ **14:19:** 1 Sml 9:13; Lu 24:30 ✡ **14:23:** Lu 6:12 ✡ **14:33:** Sam 2:7; Ap 8:37; Ro 1:4

34 Uva toko rovu ivirooro rereiva Genesaret iare.
35 Uva voea voeao voava vo-ia rera eveiiva oiso, Eari Jisas-a ro-ia. Oa
iava reo vikiaepa uruiara rutu iare varao Genesaret taere sovara-ia. Oa
iava upiapa irara rutu sipoiva rera iare.
36 ✡ Osa iava rirovira rutu rerare oiso purapaaepa, “Jisas, igeipa vaseri
eera iava kuvupato, ra rera raga vatuaro-ia pitupaoro poretepaio.” Uva va
iava oisi voeapa rera iava ora vaseroiva, rera vatuaro-ia pitupaoro porete
ovoipaaepa voea rutu.

15

Pauto Vo Siposipoaro Aao Irara Vo Siposiporoaro-ia Putepaiveira (Mak 7:1-13)

1 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Farisi ora oearovu Reo Taisiro-ia tarai
irara oea Jerusalem iava urioaepa Jisas iare. Uva oiso puraaepa,
2 “Apeisi iava voeao disaipel Reo Taisi-ia tagau iraopaiveira vigei aao
iraraaro varaaro? Aue-ia vosa aiosa auepaave, ra viapau oiso vavaeara sisu
rovoave Tugoropa Reo Taisi sirova utupaoro.”
3 Oa iava Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Apeisi ragavira
iava ora visii raga vo pitupituroaro sirova utupataveira Pauto vaaro-ia
tagaupaoro Reo Taisi?*
4 ✡ Pauto oiso puraroepa, ‘Aitetoarei oarapa ora aakoara ora avivikepau.
Ari vosa ro ira aitetoarei takaupareve, eera-a ira kopii pieivere oearovu.’
5-6 ✡ Uva visii oiso purapataveira oirara siposipopaoro, Aako ora aite
viapau uvuiparai ra vei vatea varao vei tauvapasa. Uvare vara rutu
varao vate rovoavora Pautoa-pa. *Vosa eisi oirara tavitavipata oiso, Eagara,
uvuipatai ra oisi eisi aite irara oavisii piepata. Oire eva-a oa-ia Pauto vaaro
Reo Taisi akaipa piepatavere visii vo pitupituroaro rigaoro ora visii iare.*
7 ✡ Visii vao-ia riro rataratаa vovou irara, visiigoa reesireva Aisaia
vearovira rutu oiso puraoro,
8 *‘Voea rutu ragai vaisiaro kae pie ragapai gisipoara raga iava osa voea
sopaaro tauaipai rutu ragaipa.*
9 ✡ *Oea oirara varaaro reo goruro iava tavipaaveira. Uva viapau oiso vo
reo-a eva Pauto vaaro. Eisi osa iava ragai-ia vuurapa vaisi pura
ragapaiveira.’ ”*

Varao Oara Oirara Vuri Piepaiveira (Mak 7:14-23)

10 Oire uva Jisas oirara ruture keeraroepa ora rera iare. Uva oiso
puraroepa voeare, *“Visii uvuta vearovira rutu, ra vare rugoopata.*
11 Viapau oiso vao oa aiopare oirato oa rera sopaaro vuri piepaivoi.
Ari varao-a oara rera sopaaro iava kosipa piroi, evara oara oirato vuri
piepaivoi.”
12 Uva vo voki-a vao oa-ia urioaepa disaipel rera tavisa oiso, “Farisi vii vo
reoaro uvuivo. Oa iava vuri vovoupai. E pasi va vai-ia taraiuei vao?”
13 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa, *“Aite toupare eisi vuvuiua ira auero rutu
ketoo piepareveira. Ari varao oara viapau ketoo piereve oara rutu evara
tatereverea iroara tapo.*

✡ **14:36:** Mt 9:20; Mk 3:10 ✡ **15:4:** Eks 20:12; Diu 5:16 ✡ **15:5-6:** Eks 21:17 ✡ **15:7:** Ais 29:13
✡ **15:9:** Kl 2:18-22 ✡ **15:13:** Ais 60:21

14 ✡ Voea eakata uvare voea-a voosi irara oea raiva purapai oearovupa voosi irara. Ari ita, vosa vaiterei raga voositoarei ora tuvetuvepaoro avapasi raiva-ia, ra kovesi rikui-ia vaiterei rutu."
15 Uva Pita Jisas aatoreva, "Oire vo reo vituaro karuri vao-ia reo ruu. Ra va uvuio."
16 Uva Jisas oiso puraroepa, *"E avoeao, visii tapo viapau rugorugooara vaiei?*
17 Easi visii viapau taraipatai auero rutu-ia varao oara gisipo-ia rokopaiveira vore sare. Oire ra sare vo vikieve vore gare kepa.
18 ✡ Ari vao oa gisipo iava kosipa piroveira vovouisi rutu iava, oa-a eva oirato *vuri piepaiveira.*
19 ✡ Oire uva vo rugooro-a varao vuri rugooro oara kosipa piroveira oirato sopaaro iava, oira upo, otopa pitupituro, kaakau kare vo pitupituaro, kaviru, keakea reo, reo toga.
20 Oara rutu oirara vuri piepaiveira. Ari vosa ro ira vavae sisu asavira aioa-ia pitureve, viapau oiso eva-ia vuria vai epao."

Riakova Kenan Iava Oira Iria Oisoa Jisas-ia Rari Iraopao (Mak 7:24-30)

21 Jisas vo uruio iava avaroepa vo taereo iare oa-ia oisoa vo uruireo toupaive Taia urui ora Saidon urui.
22 ✡ Uva iriavu riakova Kenan iava ratau tou irara iava oira, iria oiso keeraopa rerare, "Turaro vii-a Devit Oviitoaaro viigoa roporeva Pauto. Ragaipa siraou. Vurito tugarato kakaeva oaa vuri piepareveira."
23 Uva viapau Jisas oira vo reoaro aatopareva. Oa iava disaipel urioaepa rera tavisa oiso, "O riakova keerapaoro vigei sirova utupaoi. Oirare koruu."
24 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Pauto ragai siporevora voeao raga iare Jiu, oea oiso toupaiveira osa sipsip ragui voeao vova Isrel-ia oea opesikoaepa."*
25 Uva riakova urioopa rekusa ora taku virosa rera ruvara-ia oiso puraoro, "Turaro, ragai tauvari!"
26 Uva Jisas oirare oiso puraroepa, *"Teapi aioara oupe kakae vure varaaro kaakau karepa vara vikisa."*
27 Uva oiso puraopa, "Turaro, oiraopavira eisi purauei igeire ratau tou irara. Ari ita, kaakau kare ururukoara aiopaiveira varao oara tebol iava kovekovepapeira."
28 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ae auoo, vii vaaro riroa rutu raria. Oapa ruipapauei, oiso ra vii-ia karekepe."* Uva vo vuuta raga-ia eva voaviva porete ovoiopa kakaeva.

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piepareva Ravotovira (Mak 7:31-37)

29 Uva voa vo kavuoro avaroepa Jisas toko rovu ruvara iare vao vo Galili. Uva voa pukuia-ia iparoepa pausa.
30 ✡ Uva riro irara oirara ora riakora urioaepa rera ruvara iare ora gurupasa vuri kokoto irara sipopaoro rera iare, ora voosi irara, ora regorepa keru irara, ora voeao oea iava oisoa gisipoara kapuuvira raga toupaive, ora oearovu rutu oearoa tapo uriopaaepa rera kokotoaro ruvara-ia voea tovopasa. Uva voava voea porete piepareva ravotovira.
31 ✡ Uva rirovira rutu tavetave iraopaiva. Aue iava uvare reoreo asa irara

✡ **15:14:** Ro 2:19 ✡ **15:18:** Je 3:6 ✡ **15:19:** Ro 14:14-21 ✡ **15:22:** Mt 9:27 ✡ **15:28:** Lu 7:50, 17:19 ✡ **15:30:** Lu 7:22 ✡ **15:31:** Mt 9:8

reoreoaepa, ora voeao regorepa keru irara oea tapo vearopaaepa vorevira, ora voeao vuri kokoto irara oea tapo vorevira vokapaiva, ora voeao voosi irara oea tapo vorevira vuravuraiva. Uva eisi osa iava Pauto vaisiaro kae pieiva rera-ia vuurapa vaisi puraoro ro Jiu reraaro.

Jisas Vo Resura Tuku Rutu (4,000) Aio Piereva Ravotovira (Mak 8:1-9)

32 ✡ Uva Jisas disaipelre keeraroepa. Oa iava oiso puraroepa voeare, *“Sirao iraoparai voeaopa oirara, uvare vo peva rutu-ia voki ragai tapo toupaivoi aio asavira. Uva reasiparai ra ogoevira voea arua. Teapi osireiara voeare avavaraopape raveravepaoro ogoetoa iava raivaaro karepaoro.”*

33 Oa iava disaipel rera akeiva oiso, “Uva ovu opoara vai toupai voeapa, ra voea aio piepe? Ari raaka tapi raga vo-ia.”

34 Uva Jisas voea akereva oiso, *“Visii ovirovua toupai aue bret?”* Uva rera taviiva, “Ari erao vatara (7) aue bret oarava toupaio ora garearavi atariara.”

35 Oa iava Jisas oirara rutu tavireva oiso, *“Pauta evoa rasiuaaro.”*

36 ✡ Uva erao vatara-ia bret ora aue atariara vearo vaisi purareva Pautoa-ia. Oa iava voava vara rekarekareva. Uva disaipel vatevatereva. Oa iava evoea oirara rutupa vara vatevateiva.

37 Uva voea rutu vukuaepa. Oa iava aio opesiaepa. Uva ururukoara guruguruiva. Oa iava erao vatara (7) pekuri agasi pieiva.

38 Uva voea rutu vieiaro-a voeao oirara vo resura tuku (4,000) rutu. Uva viapau oiso riakora tapo vieiiva ora kakae vure.

39 Oa iava Jisas voea aru ovoioro kaero viropa uvuoa-ia avaoro Magadan taere iare.

16

Ravotoara Kekepasa Rirovira Ruipapaaepa Rutu (Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Vo Farisi urioaepa voearei ora Sadyusi-pa irara Jisas-ia kokarasa, oiso ra voea osireiaro-ia ravotoa vai purareve Pauto vo goruaro-ia karekeoro.

2 Ari Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“O ita, visii vao visiigoa oiso purapataveira vo ovaiarovi, Vuvuiua revasivira kekepi. Ari vokipavira raipipere.*

3 Ora vokipaua oiso purapataveira, Rukuta rupapaoi. Oa iava vuvuiua revasipai. Uva kiuvu vusirevere ora kokeva koveovere vo voki-ia. Iu ita, visii ita vuvuiua vo reesiaro kekepataveira. Oire vearovira rutu vara rovirieipata. Ari varao kekepataveira oara vo vuuta vao reesipaiveira osa viapau vara eveipata.

4 ✡ Oiraopavira, oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara voeao vo vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro Pauto oirao pieive? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga oa keketaverea oiso osa piereva Jona vo peva voki-ia ora vo peva rupa peva.” Uva Jisas voea arova avaroepa.

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Yis Farisi Ora Sadyusi Vaaro (Mak 8:14-21)

5 Oire voeao-ia disaipel oea toko rovu iviropaoro uriopaaepa auere bret ovaupaoro.

6 Uva Jisas oiso puraroepa voeare disaipel, *“Visii vao-ia uutuvira rutu toupata vaore yis Farisi ora Sadyusi vaaro.”*

✡ **15:32:** Mt 9:36 ✡ **15:36:** 1 Sml 9:13 ✡ **16:4:** Jna 3:4-5; Mt 12:39

7 Oa iava oiso ora voea raga ora reopaaepa, “Ari eake-a viapau aioara
vaiva urioviei, oa iava oiso vigeire reopa?”
8 ✡ Oire uva Jisas voea-ia tarairoepa. Oa iava oiso puraroepa, *“Uva eakere
oiso ora reopatai, Vigeire reopa aio arapa varao oarare ovauviei uriooro? Ari
ita, visii vao gareavi ragava toupatavoi raria.*
9 Easi pasi ragai vo goruaropa sopaivira toupata, raa? E viapau vaore
rugoopatai bret vavae oa vateavora voeaopa vo vavae tuku (5,000) rutu aue
oira, eke? Ora ovirovua pekuri oara agasi pietavora aue-ia aio ururukoro?
10 Ora pasi viapau vaore erao vatara breteara rugoopatai oara vateavora
vo resura tuku (4,000) rutupa aue oira? Uva ovirovua pekuri oa agasi
pietavora?
11 Apeisi iava viapau oiso taraipatai, Viapau visii tavipaavo aue iava bret?
Visii vao ora vatatopo iraopata uutupaoro vaore yis Farisi ora Sadyusi-pa
irara vaaro.”
12 Oire uva va iava oiso taraiaepa, O asi viapau oiso vigeire reoparoi ra
vaopa vatatopopavio yis vao plaua kae piepa. Viapau. Ari vaopa Farisi ora
Sadyusi vo siposipoaro oapa vigei vatatopo pieparevoi.

Pita Jisas Vaisireva Oiso, Krais (Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Jisas oiso ragavira avaroepa Sisaria taere Filipai-ia. Uva vo vuuta-a vao
oa-ia disaipel akereva oiso, *“Apeisi ragavira ragai vaisipaiveira oirara?”*
14 ✡ Uva oiso puraaepa, “Ari oearovu oiso vii vaisipaiveira, Jon Baptais,
ovusa oearovu oiso, Ilaija, ari oearovu oiso, Jeremaia, ora oearovu oiso
purapaai, Vii iravu voea iava profet irara.”
15 Uva Jisas oiso voea akereva, *“Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?”*
16 Uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “Vii-a Krais Pauto Oviitoaaro,
ro Tootoo Ovoi ira vii arureva vore.”
17 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, *“Saimon, Jona oviitoaaro roruri,
uvare viapau oiso vo rasitoa iava irai vii tavirevoi vo vaisio iava. Viapau.
Ari Aite raga ro ira toupareveira vuvuiua-ia ira vo vaisio iava vii tavirevoi
oiraopa.*
18 Uva vii tavipaa oiso, Pita, oiso toupari osa aveke o peka pie asava. Lotua
vituaro aveke-ia iria-ia vo Lotu pauavere. Uva kopiia vo goruaro viapau
uvuipai oiso ra vo Lotu opesi pieive.
19 ✡ Uva viipa ki vateavere karupava o iria-ia uvuipau ra karuri Pauto
Saraaro-ia oearovu oirara koata piepasa. Vosa eake pitupituro-ia taraipau
vova rasito, oire ra vara iava o pitupiturovure korukorupau, oarare
korukorurovere vuvuiua-ia. Ari vao oa iava vaseri vo rasito, oa iava
vaserevere Pauto vova vuvuiua.”
20 Uva Jisas goruvira rutu voeare oiso puraroepa voeao disaipel, *“Opeita
irai tavipatavere oiso ragai vaisipaoro, Ro Krais Pauto reraaro vigei Tuvetu-
vepato.”*

Jisas Vo Ora Rera Iava Disaipelpa Ravaa Reo Vatereva Oiso Voea Tavioro, Ragai Kopiiravere Ora Vorevira Toreravere (Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 ✡ Oire vo vuuta-a vao oa iava vo vokia Jisas ora rera iava roroio
pievira disaipel tavitavireva voea vosipaoro. Oiso puraroepa, *“Jerusalem
iare avaravere turaro irara iare voea rutu, ora voeao pris, ora voeao oea Reo*

✡ **16:8:** Mt 6:30, 8:26, 14:31 ✡ **16:14:** Jo 1:21 ✡ **16:17:** 1 Ko 15:50; Ga 1:16 ✡ **16:19:** Jo 20:23
✡ **16:21:** Lu 17:25

Taisi-ia taraipaai, oiso ra voa riroara vai siitokaara ouavere vo osa ragai upoive. Oire ra vo peva voki-ia vorevira torera."
22 Uva Pita rera auauoro avaroepa vatuarore rerare oiso pura rovosa, "Turaro. Easi viapau vao vii-ia karekepere!"
23 Uva Jisas ora poreroepa Pita-re oiso purasa, *"Seten. Ragai isivaaro-ia ora tovou. E ragai-ia kokarapau ragaire korupaoro Pauto vo ruipaaro pura arapa? Eva vii vaaro rugorugooa, viapau oiso Pauto vaaro-a. Oirara raga vo rugooaro eva."*
24 ✡ Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, *"Vosa irai ragai sirova utu vovouparo, oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoreve. Ra ora rerapa vavata siitoka kaeoro uturo ragai sirova, vo vavata vao oa oiso toupai osa evao parikou.*
25 Ro ira *tootooa virivaripareve, oava eva opesiroverea tootooaro. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro, eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.*
26 Aa vao-a vearoa oa oureverea oirato vo rasio-ia vo rara auero rutu vo rasio iava oureve, vo osa tootooa oaro rutu viki ragapareve rasito oaraaro-ia rugorugoopaoro? Eake vai oureverea vorevira tootoo oaro-ia tavariovira? Viapau oavu avu vaiei rerapa.
27 ✡ Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto kerariava voreroverea Aiteto vaaro. Ora aue tapo enselpa irara oirara vorisa kovoara oaive uvuioro oiso osa uvuivira kovoivora.
28 ✡ Oiraopavira visii tavipaa oiso, Oearovuei vo-ia visii iava oea viapau tuguraaverea kopiia-ia oea tootoovira toupaiverea osa ragai Oirato Oviitoaaro turarovira urioraverea osa ragai kekeive."

17

Vo Sisikorevira Karekeepa Jisas Iava Varaua (Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Uva katai vatara (6) aue voki putevoiva, Jisas vo Pita vase oureva, ora Jems araorei ora Jon. Uva voea tapo iparoepa oavu-ia riro pukui, uva voa raga toupaiva.
2 Uva Jisas iava varaua ora tavarioepa vo voea osireiaro-ia. Oa iava sisikorevira kekero viropa osa rera iava kagave aviavieva sirusiruoro rutu oiso osa ravireo. Varoara tapo rera varaaro popotevira keke piropa oiso osa aviavia.
3 Uva voa-a evoa uva Moses vaio ora Ilaija Pauto ruvara iava ora karekesiepa Jisas iare vo pukuia kukuearo-ia. Uva voa rera tapo ora reopasiepa osa voea disaipel vo peva siituepaiva.
4 Uva va-a vao oa kekereva aue Pita. Oa iava Jisas-re oiso puraroepa, "Turaro, vearovira rutu vo touei vigei rutu vao. Apeisi vovoupauei ra kepa peva vai pauio oiso, vii okepai, ari Moses okepai, ari Ilaija okepai?"
5 ✡ Uva oisi raga puraoepa osa rukuta popoteva voea tavurusa urioopa riro aviaviva. Uva oavu reo guruko karekeepa ruruta sovara-ia. Uva oavu reo guruko karekeepa rukuta sovara-ia oa-ia oiso puraroepa Pauto, "Eera-a ira Oviitoa oaa, ira kavikopaaveira rutu rera-ia rorupaoro. Ira vo reoaro uvuta!"
6 Uva voea disaipel vo reoreo vao uvuoro takua viropa rasiuaaro, uvare va uvuoro rirovira rutu uriri iraoaepa.

✡ **16:24:** Jo 12:25 ✡ **16:27:** Ro 2:6 ✡ **16:28:** Je 5:7 ✡ **17:5:** 2 Pi 1:17; Ais 42:1

7 Uva Jisas urioroepa voea ruvara iare. Oa iava-ia pituoro oiso puraroepa,
“Opeita uriripata. Toreta.”
8 Oa iava vuravuraiva. Uva viapau oiso irai kekeiva oiratoa vai. Ari Jisas
raga.
9 Oire uva pukuia iava varapaoro touvira Jisas oiso goruvira rutu voea
vospareva oiso purapaoro, *“Vao-ia oa keketavoi opeita va iava tavipatavere.
Ari vo raga osa ragai tova urui iava vorevira tore rovoraverea.”*
10 ✡ Uva disaipel oiso rera akeiva, “Apeisi ragavira iava tarai irara Reo
Taisiro-ia oiso purapaaveira, Ilaija urio rovoroverea, ra rera sirova uturo
Pauto reraaro vigei tuvetuvesa?”
11 Uva oiso puraroepa, *“Ari ita, oiraopavira Ilaija urio rovoroverea
orekerovu rutu torevoko rovosa.*
12 ✡ Uva visii tavipaavoi oiso, Ilaija urio rovoroera uva ora voea-ia rera
goguivora. Oa iava rera-ia oiso vo pitupituro puraivora eisi raga ita osa
ragai pieiverea ragaipa siitoka vateoro ita.”
13 Uva oisi-a eisi osa Jisas puraroepa. Oa iava disaipel rugorugooaepa
oiso, O! Ari Jon Baptais iavirava Ilaija vaisirevo.

Jisas Iravu Viovokoto Ravotovira Porete Piereva Ira-ia Oisoa Vurito Tugarato Oisoa Toupareve

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

14 Oire uva oirara rutu ruvara iare avaaepa. Oa iava voa rera ruvara-ia
rekusa urioroepa iravu oirato
15 ✡ oiso puraoro, “Turaro. Siraou ragai oviitoaaropa. Ira kokopeko upia
tapo purapareveira. Oa iava varaua rerare vurivira toupaiveira. Ari ita,
vokiara rutu-ia koveparoveira tuitui kasiro iare. Ora vokiara rutu-ia tapo
uuko oviro iare koveparoveira tuutuusipaoro.
16 Rera sipoavorao oeavu iare disaipel vii voeaaro. Uva viapau oiso
uvuiaerao oiso ra rera porete pieive.”
17 Uva Jisas oiso puraroepa, *“Ae! Visii vao-ia visiigoa-ia viapau oirao pie
vovou vai toupai. Visiigoa viapau torevoko vovou vaiei. Uva ovirovu-ia vuuta
visii tapo toupaaverea? Ora ovirovu purapaaverea visii vo vovouroaro-ia
kasikasipaoro, osa viapau goruvira ragai vaaro-ia pitupata? Rera sipota
ragai iare!”*
18 Uva Jisas rerare ro tugarato kasipuvira reoroepa rera kosi pieoro
viovokotoa iava. Oa iava rera iava upia opesi ovoiepa.
19 Oire uva voea raga disaipel urioaepa Jisas iare rera akepasa oiso,
“Apeisi ragavira iava viapau uvuipaiei tugara kosi piepasa?”
20 ✡ Uva voea tavireva oiso puraoro, *“Raria oavisii garepai oa iava viapau
uvuipatai. Iu, oiraopavira eisi osa visii tavipaa, Vosa rari vukuro vai toupaive
oiso osa mastet kuearo garepa takurarovi rutu, oire va iava vo pukuiore oiso
purata, Toreu ra vova avau uvaire. Ra avape. Vosa oisi eisi visii varaaro
rariara oisi toupaive, oa iava uvuipatai osasararovu rutu purasa kovo oisi
eisi.*
21 [Uva viapau oraivai epao tugara kosi piepa raiva vai. Ari vao raga vosa
aio kavu rovopata variria purapasa katai rugoo raga-ia.]”

Jisas Erao Pievira Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

✡ **17:10:** Mal 4:5-6 ✡ **17:12:** Mt 11:14, 14:3, 10 ✡ **17:15:** Mt 4:24 ✡ **17:20:** Lu 17:6; 1 Ko 12:9

22 ✡ Uva avaaepa Galili iare. Oa iava voa Jisas disaipel vosireva oiso puraoro ora rera iava, *"Tutuu pievoi ra Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovoive oirara vavaearo-ia.*
23 Ra rera upoive rera kopii pieoro. Oire voava vo pevapa vokia vorevira torerovere." Oa iava disaipel vovouaro rirovira vavataaepa.

Jisas Moni Vikireva Lotupa Kepa-ia Takisoro

24 ✡ Oire uva Kapaneam-ia pou virosa avaaepa. Uva voeao moni oupa irara urioaepa Pita ruvara-ia oiso akesa, "E visii tuvetuvepatoaaro avu moniara vai vikipareveira vo kepa-ia Rovopa Kepa Tugoropa Kepa takis voripaoro, eke?"
25 Uva Pita oiso puraroepa, "Iu." Oa iava koataroepa kepa-ia. Uva Jisas reo rovoroepa oiso rera akeoro, *"Saimon. Apeisi rugoopau voeao-ia turaro irara vo rasio tokipa irara. Irou ruvara-ia oisoa moni oupaave, ora voea raga vo ovii irara oaive ruvara-ia, eke oearovu raga voeao tauai irara?"*
26 Oire uva va-a vao oa iava Pita oiso puraroepa, "Ari voearo ruvara-ia oisoa moni oupaave tauai irara iava voea." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"O ita, oa vituaro-a vao oa iava voeao ovii irara oaive viapau moni vikipaaveira takispaoro. Osa ita viapau uvuiparai ra monia vai vatea takisoro vo kepao-ia Aite oaa vo kepaaro.*
27 ✡ Ari ita, teapi voea kasipu piepe. Uva oiso vii tavipaa, Avau toko rovu iare ataritoa vai kaa piesa. Uva rovotoa vai kaa pierivere, ra irai gisipoaro gaari. Ra monia vai ouri. Oire ra oaiva voreu vegeipa takis vorisa Tugoropa Kepa-ia vao uvui pieoro vegei vaaro."

18

Disaipel Jisas Akeiva Oiso, Irou Riropai Sara-ia Vao Vova Vuvuiua? (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Uva vo vuuta-a vao oa-ia disaipel urioaepa Jisas iare oiso akesa, "Irou vai oearovu rutu-ia putepai vo Sarao-ia Pauto vaaro?"
2 Oire va iava Jisas iravure kakaeto keeraroepa. Oa iava rera tore piereva voea vuutaaro-ia.
3 ✡ Uva oiso voeare puraroepa, *"Visii tavi iraopaavoi oiraopavira oiso, Vosa visii vovouisiro oavisii iava viapau poreta viro, ra viapau oiso Pauto vo Saraaropa ruipapata osa ro-ia kakaeto vapa ruipaparoveira, uva viapau uvuita koatasa vo Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu!*
4 Vosa ro ira ora akaipa pieparo ra oiso karekero osa ro-ia kakaeto, ira oearovu rutu-ia putepare Sara-ia Pauto vaaro.
5 ✡ *"Ari vosa irai visii iava ragai vaisiarore rugoopaoro oiso irai tauvareve kakaetoa vai, ira-a eera ira ragai tauvapare.*

Vuri Pitupitu Oa Oirato Vaaro Vuri Piepaiveira Raria (Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 ✡ *"Ari ita, vosa irai oiratoa vai ira kakaeto raria vaiaro vuri piereve voeao iava kakae vure oea ragai-ia raripaaveira, uva vearopai oiso ra oeai rera-ia riroa vai aveke vai tuuive rera okoearo-ia rera roko piesa avakava vuruvuruaro-ia.*

✡ **17:22:** Lu 18:31, 24:6-7 ✡ **17:24:** Eks 30:13, 38:26; Ro 13:7 ✡ **17:27:** Jo 6:61 ✡ **18:3:** Mt 19:14; 1 Pi 2:2 ✡ **18:5:** Lu 18:17 ✡ **18:6:** Lu 17:1-2; 1 Ko 11:19

7 *“Siraovira rutu oirara-ia voeao vo rasio-ia oea oearovu kove piepaiveira vuri vovou-ia. Oiraopavira rutu vao-ia vuri pitupitu oa karekeperea. Ari ita, uva siraovira rutu-a ropa ira voea kove piepareveira vuria-ia.*

8 Oire vosa ovavaevu visii kove pieive ora okokotovu, vearopai va tokooro va-ia vikiu, ra katai vavae ragava ora katai kokoto toupari. Oa iava uvuipau ra vearo tootoo-ia ouri. Teapi vo vavaerei rutuva ora vo kokotoarei rutuva touparivora, vara rutuva vii vikiiverea tuitui kasi iare okasia viapau rokoa vai vo vuri tapi.

9 ✡ Ari ita, vosa osireito vii kove piereve vuri vovou-ia, oire rera tateri rera vikisa, ra kataitoa ragava toupari. Oa iava uvuipau ra tootooa rutu-ia karekeu. Teapi vaiterei rutuva touparivora, vaitereiva vii vikiiverea vo tuituia-ia vao oa viapau rokopaive.

Reo Ruu Aue Iava Sipsip O Iria Opesikoopa (Luk 15:3-7)

10 ✡ *“Visii vao vatatopo iraopata. Teapi oiso keapata voeao vuutaaro-ia kakae vure akaipa irara raga. Visii tavi iraopaavoi oiso, Vo vuvuiua uva enselpa irara epao voeao oea kakae vure tokipaiveira oea vokiara rutu-ia Aite puaaro kekepaiveira ira touparevoi vo vuvuiua-ia.*

11 ✡ [Eake iava uvare ragai-a vao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto urioraera oirara ousa vorevira voeao oea opesikoaepa, ra va iava voea vorevira vorea Pautoa-re.]

12 *“Apeisi vai rugorugoopatai? Vosa irai oiratoa vai katai vovoto (100) sipsip ragui tokipareve. Oire vosa iriavu opesikoo, ra viapau oirare taraapareve, eke? Iu! Ra ita aue raga kavu piro vo resura vatara tau vo resura vatara (99) pukuia-ia vo uva vo ragui tokipareve, ra oirare kataiva rororo. Ra voava oirare taraasa avaro o iria opesikoo.*

13 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa vorevira oira oureve o iria opesikoo, ra rirovira rorupareve rutu. Vo roruo-ia pute pievira oa tou rovopaive vao-ia vo resura vatara tau vo resura vatara (99) sipsip vo rara vorevira oira oureve vo ragui iare.

14 Eisi osa raga vao toupai Aite oavisii vo vovouaro ro vova vuvuiua. Ira vaopa reasiparoveira, opeita iravu opesikoro voeao iava garepa kakaerovi.

Araokoto Torevokopa Pitupitu Ro Ira Vuria Purapareve

15 ✡ *“Oire vosa araokotoa vai oavisii vuria purareve visii-ia, oire avata rera iare, ra rera tapo pauta rera aviavi piesa. Ra rugooro vaore vuria oa purareve visii-ia. Uva oiso rutu toupai, Rera agiagita vo rara visii vo reoaro uvureve.*

16 ✡ Ari vosa viapau visii uvureve, oire aitereivu outa ra visii peva rutu avata rera iare. Uva eva oiso toupai, Vaiterei evaiterei o vo peva oea rutu katai reo purapaoro vii vo reoaro oirao piepai, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku.

17 Ari vosa viapau visii vo reoaro uvureve, oire oirao pie vovou irara gururi voea tavisa va iava vao-ia voeao lotupa irara. Oire ra vosa voa evoa viapau visii rutu uvureve, ra oiso rerare purata, Auoro, oirao pie asato rutu vii kaviruto, takis oupato.

18 *“Oiraopavira oiso osa visii tavipaa oiso, Auero rutu varao oarare korukorupatai vo rasio-ia, Pautoa tapo oarare korukorurovere vo vuvuiua-ia. Ari varao oara rutu tapo vasepata vo rasito, Pautoa tapo-a oara vaseparevere vo vuvuiua-ia visiipa.*

✡ **18:9:** Mt 5:29 ✡ **18:10:** Sam 34:7; Ap 12:11 ✡ **18:11:** Jo 3:16 ✡ **18:15:** Lev 19:17 ✡ **18:16:** Diu 19:15; 2 Ko 13:1

19 ✡ *“Uva vorevira ita aia visii tavipaavoi oiso, Vosa visii iava aiterei katai vovou purasi ora vaiterei-ia vo orekevu avu vai-ia, oire varirisi. Ra Aite oisi va purareve vaitereipa.*
20 Iu, vosa vaiterei o vo peva ragai vaisiarore rugoo rovoave, oire uvavivu ora guruave, ra voa voea vuutaaro-ia toua voea tapo.”

Reo Ruu Kovopatoa Iava Ro Ira Varao Ou Ragaara Kavu Ragapareve

21 ✡ Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pita Jisas iare urioroepa. Oa iava voa oiso rera akereva, “Vosa ovirovu purareve araokotoa oaa vuriara ragai-ia, oire ra ovirovu-ia vuuta rera iava vara veraa? Erao vatara (7) vuutaro-ia?”
22 ✡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Easi viapau oiso eisi vii tavipaa oiso, Erao vatara vuutaro-ia. Ari oiso vii tavipaavoi, Erao vatara tau vuutaro-ia ora erao vatara vuutaro (77).*
23 *“Uva oisi-a eisi osa Sara vao vova vuvuiua oisi toupaiveira oiso, Uva iravu turaro oiso ruipaparoepa ra ou ragaaro torevokoreve kovopa irara varaaro voeao rera voeaaro.*
24 Oa iava rovoroepa vara torevokopaoro. Uva rera iare iravu sipoiva oirato ira varaaro oiso uvuipaepa katai tau ipu kina (Kl0,000) rutu-ia.
25 ✡ Ari ita, osa viapau monia vai toupaiva rera ruvara-ia kovopato. Oa iava turaro rerare oiso puraroepa, Vearopai vii-ia voriparai ora riakova oara ora kakae vure rutu voeao vii voeaaro ora orekerovu rutu varao vii varaaro oara rutu vatepaa iraipa. Oire ragaipa visii voriaro vatereve irai vao opesi piesa osa ragai ruvara-ia monia ou ragariva.
26 Oire uva oisi-a oiso-ia osa iava rera ro kovopato takuro viropa vo rasia vao oiso puraoro turarore, Turaro reito ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oara rutu vore piepaa varao.
27 Oa iava turaro rerapa siraoroepa. Uva vara eaka ragareva varao ou ragaara.
28 *“Uva rera kovopato kosiro viropa iravu iare kovopato ira tapo oisoa kovopareve. Oa iava rerare oiso puraroepa rera okoearo-ia pituoro, Auoro! Ragai vaaro vore pieri erao vovoto kina (K200) rutu.*
29 *“Oa iava rera eera ira oisoa tapo kovopareve ira takuro viropa rerare oiso puraoro, Ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oa vore piepaavere rara viipa.*
30 Vo osa roari reasiparoepa. Oa iava rera tovoreva tuukepa kepa-ia, oiso ra *voa toureve aue vore piepaoro vao oa ou ragareva.*
31 *“Oire uva va vao kekeiva kovopa irara. Oa iava rirovira kasipuaepa rutu. Uva vara rutu varao rera vo vovouroaro karekesa avaaepa turaro oaivepa.*
32 Oa iava turaro rerare keeraroepa ro kovopato rera akesa oiso, E vii-a vao vurito viigoa vao purarivo? Ari ita, riroara rutu eaka ragaavorao vii vore pieoro, uvare ragaire ora sirao pieuerao.
33 Oa iava ita viipa siraoraerao. Uva apeisi iava viapau eerapa ita siraouerao vii tapo kovopato?
34 Uva va-a vao oa-ia rirovira rutu kasipuroepa ro rera reitoaaro. Oa iava rera vatereva voeao vavaearo iare riro upia vate irara, oiso ra voa toureve vao rutu vore pieoro oa ou ragareva.”
35 ✡ Oire uva vo reo opesi pieoro Jisas oiso puraroepa, *“Vosa viapau oisi oiso araoko irara oavisii iava viapau vuriara verapata, ra oisi raga ita Aite ro vova vuvuiua visii oisi piepareverea oiso-ia.”*

✡ **18:19:** 1 Jo 5:14 ✡ **18:21:** Lu 17:4 ✡ **18:22:** Kl 3:13 ✡ **18:25:** 2 Kin 4:1 ✡ **18:35:** Je 2:13

19

Jisas Vao Iava Reoroepa Ora Oupa Pitupitu Putearo (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

1 Oire uva Jisas vo reoara rutu opesi piereva. Oa iava Galili-ia kavureva Judia taere iare oiso ragavira ivirovira Jodan.

2 Uva riro irara rutu oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa voea iava upiara rutu porete piepareva ravotovira.

3 Oa iava vo Farisi rera tavatavaesa urioaepa oiso rera akepaoro, “Vosa oirato ora rera vo ruipaaro-ia riakovaaro kavu ovoireve, uva apeisi-a Reo Taisi vai pasi oisi purapai, Oiso vearopai oisi?”

4 ✡ ✡ Oa iava vo reo pukooro Jisas oiso puraroepa voeare, *“E viapau vo siposipo vieipataveira oa toupaiveira Tugoropa Vuku-ia vao rovoa iava? Oa-ia Pauto oiratoarei pura rovoreva ora riakova ora oupa pitupitu iava*

5 ✡ oiso purapaoro,

‘Vosa oirato aitetoarei kavureve ora aakova. Ora vosa riakova tapo rera oiraaro ra kataito purasi ora vaiterei-ia.’

6 *Eisi osa iava viapau uvuipasiei ra oiso toupasi, Vaiterei. Viapau. Ari oiso piesivoi kataiua varaua. Eisi osa va vao Pauto otavosia purareva oa-ia viapau uvuiparoi irai ra va sikareve.”*

7 ✡ Oire uva Farisi rerare oiso puraaepa, “Ari eakere Moses igei vatereva vao Reo Taisi oiso, Vo osa oirato reo ovoi rigatooro riakova vatereve, ra oira sigureve?”

8 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Riro kaureo irara visii visiigoa vo rugooroaro paivuruvira toupaiveira. Oa iava Moses visii vaipa va vao karureva, oiso ra riakora sigupata. Osa viapau rutu tuariri rutu vo pitupitu oisoa toupaive.*

9 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve, eera-a ira ora oupa vo taisiaro-ia tagaure vo osa iriavu riakova oureve ita.”

10 Va-a vao oa iava disaipel rerare oiso puraaepa, “O ita, vosa Reo Taisire rugooro irai vao ora oupa taisi oiso, Riro gorua rutu-a vao ora oupa taisi. Eerapa vearopa-a ira viapau ousa vo pitupitu purarevori rovoa-ia.”

11 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, viapau oiso oirara rutupa-a vo reoa vao-ia ora riakora. Viapau. Ari voeao raga vaaro-a oeapa va vatereva Pauto.*

12 Aue iava uvare oearovu kavupaiveira aako riakoro oisi raga, ra viapau va iava riakova vai oureve, ora voearo oearoa kakae pura arapa reasipaoro ora itakorepaaveira, ora voearo oearoa vaore rugoopaaveira Pauto vo Saraaro vova vuvuiua. Ari vosa aa ro avuo ro ira vo reo vao sirova utu ruipaparo, oire rera eakata, uvare rera vo reasiaro-a vao riako ou arapa.”

Jisas Garepa Kakaero Viraakoreva (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Va-a vao oa iava garepa kakaero sipoiva rera iare. Oa iava oiso ruipapaaepa ra voea kukuearo-ia ora rera vavaearo tovoreve varirioro, ovusa disaipel voeare korupaaepa.

✡ **19:4:** Jen 1:27 ✡ **19:4:** 1 Ko 14:20; 1 Pi 2:2 ✡ **19:5:** Jen 2:24; Ef 5:31 ✡ **19:7:** Diu 24:1-4 ✡ **19:11:** 1 Ko 7:7-9

14 Uva Jisas oiso puraroepa, *“Kakae vure eakata, ra urioave ragai iare. Opeita voeare korupata. Ari Pauto vaaro Sara voea vaaro oiso osa voeao garepa kakaero.”*
15 Oire uva voea kukuearo-ia vavaearei tovoreva. Uva va eva pu-rarevoiva, voea arova avaroepa.

Vo Viovokotoa Iava Toupaivoi Ro Riro Kotokoto Guruto (Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Iravu viovokoto Jisas iare urioroepa oiso purasa, “Tisato. Eake vai puraa vearo pitupitu vai, ra oai iava Tootoo Ovoi oua?”
17 Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *“Eakere ragaire eisi purauei? Ari kataitoa raga-a vearotoa rutu Pauto. Vosa rera vaaro Reo Taisi rutu sirova utuu vearovira, oire va iava vo Tootoo ouri.”*
18 ✡ Oa iava oiso Jisas akereva, “Aa vao-a Reo Taisi?” Uva Jisas oiso puraroepa, *“Vao-ia Reo Taisi oiso-ia, Opeita oira upopau, opeita otopau, opeita kavirupau, opeita kuuvupau oearovu iava,*
19 aiteara vaiopa avivikepau ora aakoara, ora oearovu rutupa siraopau oiso osa ora viipa siraopauveira.”
20 Oa iava viovokoto oiso puraroepa, “Otaisiroa rutu varao Reo Taisiro sirova utuparaveira. Uva eake vai ragapa potepaavoi?”
21 Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *“Ari ita, vosa vearo vovou rutu purasa auepau, oire auero rutu-ia vii varaaro vori rovou. Oa iava uvuipau vara voriaro vaterivora voearopa apota irara, ra ragai sirova utuu. Eva oa iava viipa varao pere vuvuiua-ia vearopara.”*
22 Uva vo reo uvureva rera ro viovokoto. Oa iava rerare sopaua vavataepa. Uva avaroepa, uvare riroara rutu-a orekerovu rera varaaro.
23 Oire uva va iava Jisas ora rera voeaarore disaipel oiso puraroepa, *“Ari ita, vavagisipapeira rutu voeaopa riro kotokoto guru irara vore ora kiupa arapa Pauto vo Saraaro sovara-ia.*
24 Uva ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito vo osa rirova vai vo kare iava kamel kare iriai voa koatasa auepao. Uva oisi rutu rirovira vavagisi iraopai ropa riro vori guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.”
25 Uva tavetave iraopaiva rera-ia. Oa iava oiso puraaepa, “Uva apeisi-a? Iroutoa vai-a ira uvuipa Tootoo Ovoi ousa?”
26 ✡ Oa iava Jisas voeava vurapareva tuupavira. Uva oiso puraroepa, *“Viapau uvuipa oirato. Ari Pautoa raga uvuiparoi irai oisiri avu pierevora, rera vo Saraaro iare koataro.”*
27 Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Ari ita, igei auero oaio rutu kavuiovora vii sirova utupasa. Uva va iava eake vai ouioverea?”
28 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava, *“Oiraopavira visii tavipaavoi. Vo utupaua orekerovu rutu isivaaro iava varao oara airepavira karekepaperea osa varao vo rasitoa-ia torevoko rovoreverea Pauto, ovuutaroa-ia oiso Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto kerariava pouro viroverea paupa-ia vao king vo vuutaaro. Eva-a oa-ia visii tapo pautaverea aue katai tau erao (12) paupara, visiigoa ragai sirova utupataveira. Oire katai tau erao (12) aue sara vova Isrel oea taavataverea voea rovirieioro.*
29 Voeao oirara ora riakora oea ragai vaisiarore rugoopaoro orekerovu rutu kavuivora oiso-ia, araoko irara, ora taataa riako, ora aite irara, ora

✡ **19:18:** Eks 20:12-16; Diu 5:16-20 ✡ **19:26:** Jop 42:2 ✡ **19:28:** Re 3:21

aako riako, ora kakae vure, ora voea varaaro rasiara, oea vara-ia varao
pute pievira rutu oaravu rutu ouiverea taru aue tapo Tootoo Ovoi.
30 Ari ita, uva voeao oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa
iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa
irapaave, oea taru visii sirova utuaverea.

20

Wain Kovo-ia Kovopa Irara

1 *“Iu, Pauto vo Saraaro oa oiso toupaiveira osa iravu oirato ira vaaro-a
riroa rasia. Oire vokipaua rutu ovokivu-ia avaroepa oearovu kovopa irara
ousa wain kovo-ia kovosa rera vaaro.*
2 Uva oearovu tapo kovopa irara ora reoparoepa katai vovou raga-ia,
oisore ra katai vovou raga puraive. Ra katakataivira katai voki voriaro
oupaive katai kina. Oa iava voea arureva voa kovosa wain kovo-ia.
3 Oire vo peva vuuta isivaaro-ia avaroepa ita oearovu kekesa vo uva oisoa
aivaropaive osa tou ragapaiva voa.
4 Oa iava oiso voea tavireva, Visii tapo avata wain kovo-ia kovosa, ra va
iava uvuivira visiipa monia vai vateavere.
5 Uva *avaaepa. Oire ravireo vuuta-ia ora ovaiaro avaroepa ita. Uva oisi
raga ita piereva.*
6 *“Oire vokiarovi vo vavae vuuta-ia avaoro oearovu ita kekereva osa touiva.
Uva oiso puraroepa voeare, Eakepa tou ragapatavoi vo-ia ro rutu-ia ravireo?*
7 Uva rerare oiso *puraaepa, Ari aue iava uvare viapau irai igei vatepare
kovoa vai. Oa iava oiso voeare puraroepa, Oire visii tapo avata, ra kovota
wain kovo-ia.*
8 ✡ *“Oire uva vokiepa voeare. Oa iava rera ro ira vo kovoaro-a wain kovo
ira tokipato tavireva oiso, Kovopa irarare keerau voea vorisa. Uva voeao iava
rovouvere utupa irara voeao-ia rekasipasa irapa kovo irara.*
9 *“Oire uva voeao oea vo vavae vuuta-ia kovo rovoaepa oea karea viropa
katai kina raga ousa katakataivira.*
10 Uva voeao oea irapavira rutu kovo rovoiva oea karea viropa ita. Uva
oiso keapaaepa, Vigei riroa vai pute pievira oupai, osa viapau. Ari oisi raga
ita katai kina katakataivira ouaepa voea rutu.
11 Oire *uva oisi-a oiso osa ouaiva, vara agarupaiva rerare reopaoro ro ira
vo kovoaro-a.*
12 ✡ Oiso puraaepa, Evoeare oea utupavira kovoivo oea katai vuutavi raga-
ia kovoivoi. Uva voea vo voriaro vaearivo rutu igei vaarova uvuipai. Ari
ita, igei vao riro vavata kovoro rutu pura rovopaiovo rirotoa-ia ravireo.
13 *“Oa iava oiso puraroepa iravure oirato voea iava rera, Vatetoa oaa. Katai
reo puravevo, oisore ra katai kina raga oupata visii rutu katakataivira. Uva
viapau visii vuri pieavoi.*
14 Vii vaaro voria ouri, ra vava kareu, uvare ragai vo ruipaaro-a, oa iava
oisi raga eisi voeao voriavoi utupa irara rutu oiso osa vii vo voriaro.
15 ✡ Apeisi ragavira? Ra vosa orekevu avu vai purasa auepara vao-ia
monia ragai vaaro, uva viapau oisi uvuiparai, eke? Vearo pitupitu puraavoi,
uva va-ia agarupari.”
16 Oire uva vo reo opesi pieoro voea iavirava oiso puraroepa, *“Ari ita, uva
voeao oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iraaverea vo Pauto*

✡ **20:8:** Lev 19:3; Diu 24:15 ✡ **20:12:** Je 1:11 ✡ **20:15:** Diu 15:9

vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea."

Jisas Ora Rera Iava Vo Pevapa Tavi Purareva Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Jisas Jerusalem iare ipasa aueparoepa. Oa iava disaipel ragare keeraroepa, uvare voea raga tapo ora reo ruipaparoepa vo vokapaoro raivaaro. Uva oiso puraroepa voeare,

18 ✡ *"Uvuta! Ipaviei Jerusalem iare uva Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovopai reipa irara vavaearo-ia pris irara ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia. Oea rera tovopai kortua-ia. Ora reo goru puraivere rera kopii piesa.*

19 ✡ Ra rera vateive oearovupa ratau tou irara iava. Ra rera tovipaive rera ragipaoro. Oire rera tapaive evao parikou-ia. Uva taru vo pevapa vokia torerovere kopiia iava tootooro vorevira." Eisi osa voea tavireva ora rera iava.

Jems Araorei Ora Jon Oiso Vovoupasiepa Ra Reipasi
(Mak 10:35-45)

20 ✡ Vo vokio-ia aakova vaitereo oviitoarei sipooro Sebedi oviitoareiaro, rekueva rasiuaaro Jisas areoro orekerovure.

21 Oa iava Jisas oira akereva oiso, *"Eake vaipa ruipapauei?"* Uva oiso Jisas tavieva, "Oiso ruipaparai ra reo ovoi purari vaitereopa oviitoarei oaa. Ra oiso pausiverea utupaua, iravu vo pauroverea oirapapa varata, ari iravu vo koike varata vo osa turarou."

22 Uva Jisas oiso puraroepa vo araorei iare ovoovovira, *"Viapau taraipasiei vao-ia oare akepasi. E uvuipasiei ra o-ia kap ukaiosi iria-ia ukaioravere, iria agasioi aue iava tavaka?"* Oa iava oiso rera tavisiva, "Iu, uvuipaveiei."

23 ✡ Oa iava Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu. O-ia kap iria-ia ukaiosivere ragai oiraaro. Uva irouto-a ira vo oirapapa varata-ia ora koike varata ragai sirova paurovere? Uva vo reoa vao viapau oiso ragai vo reoaro-a. Viapau. Ari varao-ia paupara oara ravaarevora Aite oearovupa oirara voeao oea reesireva."*

24 Uva vo reoa vao uvuiva voea katai tau (10) disaipel. Oa iava vo araoreire aveavepaaepa.

25 Uva va-a vao oa iava Jisas voeare keeraroepa ora rera iare. Uva oiso puraroepa voeare, *"Taraipatai oearovu-ia reipa irara oea ratau tou irarapa turaropaai, oea-ia kae pievira oearovupa toupaiveira uvare pute pievira goruava toupaiveira. Oire ita, oearovu reipa irara rutu voea-ia pute pievira rutu toupaive.*

26 Uva vo pitupitu-a vao-ia oa viapau uvuipai ra visii vuutaaro-ia toupaive. Viapau. Ari ro ira oisi ora rei pieparo vo visii vuutaaro-ia ira oiso toupareverea kovopato visii tauvapaoro.

27 Ari vosa ro ira visiipa rei ruipaparo ira oiso toureverea, Visii reraaro kovopato.

28 ✡ Oiso rutu osa ragai ragoa urioraera vore. Uva viapau oiso ruipaparaveira ra oearoi ragai kovopaive oirara vai. Ragoa urioraepa kovoa purasa voea tauvaoro. Ora ragai *vaaro tapo tootooa vatesa va iava vaseoro oirara rutupa voea oriruoro."*

✡ **20:18:** Mt 16:21 ✡ **20:19:** Ap 2:23, 3:13 ✡ **20:20:** Jo 9:38 ✡ **20:23:** Ap 12:2; Re 1:9 ✡ **20:28:** Fl 2:7; Ais 53:10

Jisas Voositoarei Porete Piereva Ravotovira
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Oire uva Jeriko iava avaroepa. Oa iava oirara rutu Jisas sirova utuaepa.
30 ✡ Uva voa vaiterei voositoarei raiva vatuaro-ia pausiepa, vo osa rera
iava uvusiva Jisas osa vokapareva. Uva oiso puraoro rerare keerapasiepa,
“Turaro. Vii-a Devit Aaotoaaro. Vegeivipa siraou.”
31 Oa iava riro irara vaitereire korukorupaaepa oiso purapaoro,
“Avaitereo, ora tape piesi!” Osa gausiva ita rirovira rutu. Uva oiso
purasiepa ita, “Vii-a Devit Aaotoaaro. Vegeivipa siraou!”
32 Oa iava Jisas voavi toupaoro vaiterei aatooro oiso puraroepa, *“Eake
vai-a oapa ruipapasiei ra oai puraa veipa?”*
33 Uva oiso rera tavisiva, “Turaro. Vegei oiso ruipapaveiei ra vegei
osireiaro karuri.”
34 Oa iava Jisas vaitereipa siraoroepa. Uva vaiterei osireiaro-ia vavaea
tovoreva. Uva va iava vorevira vurasiva. Osa iava rera sirova utusiepa.

21

Jisas Turarovira Koataroepa Jerusalem-ia
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Oire Jerusalem iare avapaoro Betfasi urui iare tutuu pieivoiva, Oliv
Kovo Pukui varataaro-ia aitereivu disaipeltoarei ira piereva vaiterei aruoro
oiso,
2 *“Vo urui-ia kareu virosa irasi. Ra voa donki kekesi ovusa variaua riara-
ia toupaeve oviitoa tapo oira reraaro. Uva vo avaorei rutu karusivere ra
vaitereiva voresi ragai iare.*
3 Oire ra vosa irai vei akepareve oiso, Eakere evaiterei avaorei oupasi? Ra
oiso tavisi, Iria-ia Turaro vo *kovoaro toupaivoi. Oai iare vaitereo oupavevoi.
Ra vaiterei iava vasereve ikauvira veipa.”*
4 Vo reo oirao piesa vao karekei oreoa purareva profetato oiso,
5 ✡ ‘Vii Saion vata taviuverea oiso, Eera visii reraaro King ira urioparoi visii
iare gavaure vovouto. Ira donki kakae ivara-ia paupaoro urioparo.’
6 Oire uva vaiterei vaitereo disaipeltoarei oisi vaiterei piesiva donki
avaorei vaitereiva voreoro oiso osa Jisas vaiterei tavireva.
7 Oa iava varoara tovosiva vaiterei ivara-ia oara ivara-ia popotapavira
pauparoepa Jisas.
8 Uva riro irara oirara ora riakora ora voea varaaro varoara parakapaoro
vara tovopaiva raivaaro. Osa oearovu evaoara tosipaoro vara tovopaiva
voa raga raivaaro.
9 ✡ Uva voea oirara ora riakora pireripaoro rerava irapaaepa, osa oearovu
utupaaepa kaku piepaoro oiso purapaaepa, “Hosana Devit aaotoaaro-ia
Pauto rera viraakoreve, ro-ia ira uriopa Turaro vaisiaro sovara-ia! Hosana
vore viara-ia Pauto!”
10 Oire uva Jisas Jerusalem urui-ia koataroepa. Oa iava oirara rutu ora
riakora voeao vo urui-ia tou irara oea rera kekeoro paripariiva rutu oiso
purapaoro, “Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia?”
11 ✡ Oa iava oirara ora riakora vokapaoro oiso puraaepa rerare, “Profe-
tato ro-ia Jisas, Nasaret iava rera vo Galili taere sovara-ia.”

✡ **20:30:** Mt 9:27; Sam 89:1-5 ✡ **21:5:** Ais 62:11; Sek 9:9 ✡ **21:9:** Sam 118:26 ✡ **21:11:** Jo 6:14, 7:40

Vo Jisas Oirara Sigureva Tempel Sovara Iava (Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Uva Jisas Rovopa Kepa-ia aue Tempel koataroepa. Oa iava voava oirara rutu sigureva vo osa voa ora voripaaepa vo kepa sovara-ia. Uva voa tebolara petopetoreva oara-ia orekerovu-ia moniara ora tuutuukopaaepa, ora varao paupara oara-ia paupaoro ora tuutuukopaaepa kurue kare-ia.
13 ✡ Uva oiso voeare puraroepa, *“Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Ragai vo kepaaro-a vao-ia oa vaisipaiveira oiso, Variripa kepa.’ Uva oiso rutu va piepatavoi, vataupa tapi kavirupa irara voaro.”*
14 Uva voa toureva Tempel sovara-ia osa oearovuva uriopaaepa voosi irara ora kotupipa irara rera iare voa. Oa iava voea ravotovira porete pie ovoipareva.
15 Uva reipa irara pris ora oearovu tarai irara Reo Taisi-ia vao ravotoa kekeiva. Oa iava kakae vure uvuiva osa kaku piepaiva Tempel sovara-ia oiso purapaoro, “Hosana Devit Aaotoaaro-ia!” Osa-a eisi osa iava vuri vovou iraopaaepa rutu rirovira kasipupaoro.
16 ✡ Uva oiso puraaepa rerare, “E pasi vo reo uvurivoi oa purai viire?” Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Iu. Oa uvuavoi. Esa viapau vo reo vieipataveira oa oiso purapai,*
‘Vii garepa kakaero oiso pieriva ora voeao sikeo irara roroara-ia tou irara ra vii-ia vuurapa vaisi purapaive’?”

17 Oire uva voea kavuoro kosiro viropa uruia iare vao Betani voa tousa vo rupa-ia vao.

Vo Jisas Reoroepa Oa Iava Fik Ova Erakoepa (Mak 11:12-14, 20-24)

18 Oire uva vokipaua rutu Jisas voreroepa riro urui iare. Uva voa rirovira rutu ogoeroepa.
19 Oa iava oevavu kekereva fik ova raivaaro. Uva vo eva iare avaroepa. Uva viapau oiso kuea vai kekereva voa. Ari guruvara raga toupaiva voa. Uva vo evare oiso puraroepa, *“Viapau oiso ra kuepauverea ita.”* Oa iava ikauvira erako ovoiepa.
20 Uva disaipel va vao kekeiva. Oa iava tavetave iraopaiva oiso purapaoro, “Apeisi iava fik ova ikauvira erako ovoiei?”
21 ✡ Uva Jisas voea vaaro pukoreva oiso, *“Ari ita, oiraopavira visii tavipaa oiso, Vosa oirao pie vovou rutu purapata vakuvaku asavira, oire ra oiso piepata osa vo evaore fik ova pieavoi oa iava erakoei. Ari ita, ra viapau oiso va raga vao purapata. Ari uvuipatai ra vaore pukuia tapo oiso purata, Toreu ra ora vikiu vore avakava-ia. Oire ra oisi pieive.*
22 ✡ Uva vo *osa raripaoro rutu varipata orekerovupa ruipapaoro, oa iava uvuipatai ra vara oupata.”*

Jisas Akeiva Oiso, Irou Vaore Vii Reesiva (Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 ✡ Uva Tugoropa Kepa-ia aue Tempel koataroepa Jisas. Oa iava oirara rutu siposiporeva voa. Uva reipa irara pris ora oearovu Isrel iava oearoa rutu urioaepa rera akesa, “Eake reesia vao vii vaaro oa iava vo kovo purapari? Irou vii vateva vo reesi?”

✡ **21:13:** Ais 56:7; Jer 7:11 ✡ **21:16:** Sam 8:2 ✡ **21:21:** Mt 17:20; Je 1:6 ✡ **21:22:** Je 5:16
✡ **21:23:** Ap 4:7, 7:27

24 Oa iava Jisas voea aatooro oiso puraroepa, *“Ragai tapo ita visii akepaavoi oavure. Vosa ragai gisipoaro pukota, oire ra ragai tapo ita visii aatoa visii tavioro ragai vo reesiaro iava.*
25 Oire vo baptaiso Jon oa puraparevora, ovuva vo karopoa oa urioera Pauto ruvara-ia, eke vova oiratoa raga? Ra ragai tavita!” Uva ora rugorugoo piepaaepa oiso, Apeisi avu purapaviei? Vosa oiso puravio, Vova Pauto, ra oiso purarovere, Uva apeisi viapau va oirao piepata?
26 ✡ Ari vosa oiso puravio, Oirato vaaro, uva riro irarapa uriripaviei, uvare oirara rutu oiso rugorugoopaai oiso, Jon-a profetato rutu.
27 Oa iava oiso purapaaepa, “Viapau taraipaiei.” Uva Jisas voea tavireva, *“Ragai tapo ita viapau visii tavia vo reesi iava oa iava vo kovo purapaavora.*

Reo Ruu Iravu Oviitoareiaro Iava

28 *“Apeisi rugoopatai? Iravu oirato ira oisoa oviitoareiaro toupasi. Oa iava avaiotoa iare avaroepa oiso rera arusa, Oviitoa oaa avau wain kovo-ia kovosa vo vokio.*
29 Uva rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa avaioto, Reasiparai. Oire va isivaaro iava vovouisi poreoro ita avaroepa kovosa.
30 Oire uva kikootoa iare avaroepa aiteto oiso raga ita rera tavisa. Oa iava oiso puraroepa, Iu aite. Avaparai! Uva viapau oiso avaroepa
31 ✡ Oire uva vaiterei-a vaitereo oviitoarei, uva aa ro aiteto *vo reoaro sirova uturoepa?”* Oa iava oiso puraaepa, “Ari avaioto.”

Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu visii tavi iraopaa oiso, Voeao kavirupa irara takis oupa irara ora vairo otopa riako oea Pauto vo Saraaro-ia koata rovoaverea iraoro visiipa.*
32 Eake iava? Uvare Jon torevoko pitupitu kareke rovosa urio rovoroepa visiipa. Uva viapau rera oirao pietava ovusa voeao takis oupa irara ora otopa riako rera oirao pieiva. Ari ita, uva va keketava oa iava viapau oiso vovouisiro oavisii poretava rera oirao pieoro.

Reo Ruu Vao Voeao Iava Vuri Irara Oea Oisoa Wain Kovo Tokipaive (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 ✡ *“Reo ruu uvuta vao oa oiso purapai, Iravu wain kovo paureva. Uva vo kovo rirore kasura purareva. Oa iava voa rikui tekareva auere gerepara pigipato masin. Uva voa uutupa kepa paureva vo kovo ruvara-ia. Oa iava oiso oeavu kovopa irara tavireva, Vo kovo toki ragapatavere ragai vo kovoaro monia purapaoro ragai vaaro. Voea tavirevoiva, voea tovo pieoro vo kovo-ia otaerevu iare avaroepa.*
34 Uva oivavu sovara-ia oeavu arureva kovopa irara rera voeaaro vo kovo iare, oiso ra vo kovo kuearo iava oarai ouive rerapa voea ruvara-ia voeao oea oisoa vo kovo tokipaive.
35 Oire uva voeao oea arureva rera kovopa iraraaro oea ouiva voeao wain kovo tokipa irara. Oa iava voea iava iravu ragipaiva, ari iravu kopii pie ovoiiva, ari iravu vurokoiva aue-ia aveke.
36 Uva rera ro ira vo kovoaro-a oeavu ita arureva kovopa irara rera voeaaro riro iraravi rutu. Oa iava oisi raga ita voea pieiva.
37 Oire uva ovoiokuvira rutu rera oviitoaaro rutu siporeva voea iare oiso rugoopaoro, Ira vai-ia taru gisipoaro uvuivere ragai rutu oviitoaaro.

✡ **21:26:** Mk 6:20 ✡ **21:31:** Lu 7:29, 50 ✡ **21:33:** Ais 5:1-7

38 ✡ Oa iava oiso ora reoaepa voeao wain kovo tokipa irara, Rera-a ro-ia
turaro oviitoaaro rutu. Irare ra rera upoera, rera varaaro rutu oupe. Ra
oisi iavirava kovoa tokipe ora vigeipa.
39 Uva va iava rera-ia pituiva vo kovo sovara-ia. Oire voava rerava kosia
viropa vo kovo vatuaro-ia rera kopii piesa.
40 Uva apeisi vai rugorugoopatai vo siposipo uvupaoro? E utupavira
urioroverea ro ira vo kovoaro-a? Ra eake vai-a vao oa purasa urioroverе
voea-ia voeao vo kovo tokipa irara, raa?"
41 Oa iava Jisas-re oiso puraaepa, "Ari voea rutu taru uporeverea voeao
vuri irara. Ra oeavu raga ita tovo piereve vo kovo-ia. Uva vo aio oupa
vuutaaro-ia vo kovo iava oupaoro rerapa vatepaaverea torevokovira."
42 ✡ Uva voeare oiso puraroepa Jisas, *"Esa pasi vo reo vaio vieipataveira
Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,*
'O-ia aveke iria veraiva voeao kepa paupa irara oira-ia kepa paupa arapa,
eira rutu ita-a avekeva rovopava rutu kukuuvu tuuta oa eisi piereva
Pauto Turaro. Uva evo kovo purareva oa vigei osireiaro-ia ravotovira
toupaiveira.'

43 *Ari ita, Pauto rera vo Saraaro-ia visii Jiu rui piereverea oeavu raga vatesa*
voeao oea vearo kue purapaiveira va-ia.
44 [Ari vosa ro ira kovero oira ivara-ia o-ia aveke ra ora pegepegeoro ita.
Ari vosa oira o aveke koveo irai ivara-ia, oire ra garepa visivi rutu rera
taritaoro koveo."]
45 Oire uva voea voeao pris ora Farisi va vao reo ruu uvuiva oa purareva
Jisas. Oa iava rera oriorisioro oiso puraaepa, "Asi vigeire oiso puraparoi."
46 Uva va-a vao oa iava oiso vovou ragapaaepa ra rera-ia pituive. Uva
rirovira rutu uriripaaepa ita oirara rutupa voeao oea oisoa oiso purapaave
rerare, Jisas profetato.

22

Reo Ruu Vao Riako Oupa Aio Iava Vao-ia Rei Voki
(Luk 14:16-24)

1 Oire uva oavu ita purareva reo ruu voeare oa-ia oiso puraroepa,
2 ✡ *"Vao Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupai osa iravu reito king, ro ira*
oiso vo pitupitu purareva vo osa oviitoaaro riako ousa aueparo rei voki-ia.
Oire riroa aioa purareva rera ro reito,
3 uvare oearovu oisoa reesi rovopareve oiso, Voeaore kaokaoravere rara
vo aio iare. Oire pura piro vo voki vao oa-ia vo aio purareve. Oa iava rera
voeaaro arureve, Voeaore keerasa avata. Ari vo osa reasipaave vo aio iare
urio arapa.
4 Oa iava oisoa oeavu arupareva ita rera voeaaro kovopa irara oiso
puraoro, Visii avata ita voeare keerasa ita oeare keera ragaraerao. Ra oiso
voea tavita, Uvuta. Ragai vaaro vatatopoei aioa, varao-ia oa puraavo oiso-ia
bulmakau kare ora voeao taoropa kare. Ragai vo karearo oea upoavo. Oa
iava vara rutu-ia vatatopoavo. Ari uriota va iare vao riako oupa aio.
5 *"Uva eisi-a osa kaokaosa avaaepa voea voeao kovopa irara voeare,*
osa reasipaaepa ita vo kaokao uvu arapa. Uva voava ora sikasikaaepa
oiso oearovu ora voea vo kovoroaro iare vikuiva, osa oearovu ora voea vo
kovoroaro purapasa sara kovoro avaaepa.

✡ **21:38:** Sam 2:8; Hi 1:2 ✡ **21:42:** Sam 118:22-23; 1 Pi 2:7 ✡ **22:2:** Mt 13:24

6 Osa oeavu kovopa irara rauiva reito voeaaro voea vuri piesa voea kopii
pieoro.
7 Uva oisi-a oiso osa iava rera ro reito rirovira rutu kasipuoro rera
voeaaro arureva viurupa irara. Oa iava avaaepa voea opesi piesa voeao
oea kovopa irara upoiva. Oa iava voea vo uruiaro-ia tapo piuaepa.
8 *“Uva va-a vao oa iava reito rera voeaaro kovopa irara tavipareva oiso,
Aioa vao oa vatatopoe tuariri. Oa iare voeare keera ragarae oea reesi
rovoavora. Uva viapau uvuipaai ra urioave, uvare viapau uvuivira toupai
voea vo rugorugooroaro.*
9 Oa iava visii tavipaa oiso, Vusita riro raiva iare voa siituepasa oearoire
oirara vai ora riakora vai. Ra oeaire keerapaoro oiso purapata, Uriota riako
oupa aio iare.
10 Uva eisi-a osa puraroepa, oa iava avaaepa kovopa irara riro raiva iare
oirara rutu gurusa ora riakora voearo tapo vuri irara ora voeao vearo irara.
Oa iava voea rutu pausa urioaepa kavatao kepa-ia. Uva agasiepa voea iava.
11 ✡ *“Oire uva voa paupaaepa oirara rutu vo aio-ia osa reito koataroepa
voea kekesa. Oa iava voea sovara-ia iravu kekereva ira viapau vearovira
oritooro urioroepa vo vokia eva riako oupa aio-ia.*
12 Oa iava rerare oiso puraroepa reito, *Vatetoa oaa. Apeisi iava viapau
vearotoa vai-ia kuvutoa vai kuvuoro uriouei vo aio iare? Osa viapau rera
aatopareva.*
13 Oa iava rera voeaaro tavireva oiso, Rera vavaearo tuuketa ora koko-
toarei tapo. Ra oisi rera pieoro rera kosi pieta vova eisire rupa-ia. Ra voa
rupavira toupaoro ora reuriaro kuripareve ora rerapa siraopaoro.
14 Uva oisi-a eisi osa Pauto kaokaoparoveira riro irarare. Ari katakataipa
irara raga ora rerapa reesipareve koatapasa rera vo Saraaro-ia.”

Vo Jisas Akeiva Takis Moni Vatesa Sisa-pa (Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Oire uva Farisi oiso vo reo purasa avaaepa, “Eake reo vai-ia rera
tavatavaepe, ra oa iava rera piro piepe ro Jisas?”
16 Osa iava Herot aruiva disaipel tapo voeao Farisi voeaaro. Oa iava Jisas
iare avaaepa oiso purasa, “Tisato, igei vii-ia taraipaiei oiso, Vii-a oiraopa
reotoa rutu. Uva oiraopa vovou rutu vii vaaro oa iava oirara rutupa
siposipopariveira Pauto vo pitupituaro iava. Uva viapau oiso oearovure
rugoopauveira oiso, Teapi ragaire vuri rugoo puraive. Viapau. Ari katai
reoa raga purapariveira oirara rutupa.
17 Uva oisi-a eisi osa iava igei tavipari, Apeisi rugoopauei? E torevokopai
ra rerapa Sisa takisvio moni vateoro ro gavman vigei reitoaaro, eke
viapau?”
18 Uva Jisas voea vo reoaro oriorisioro oiso puraroepa, *“Visii vao riro
rataratаa vovou irara. E ragai tavatavaepata?*
19 Ragai roro pie rovota oai iava takispa moni vai.” Oa iava oavuva
urioaepa rera vatesa Jisas.
20 Uva oiso voea akereva, *“Irouto puaaro-a ro-ia? Ora irouto vaisiaro-a?”*
21 ✡ Oa iava oiso puraaepa, “Ari Sisa.” Uva oiso puraroepa, *“Vosa Sisa
vaaro, oire rera vateta Sisa. Ari vosa Pauto vaaro, oire Pautoa-pa va vateta.”*
22 Uva vo reo-a vao oa uvuoro rirovira rutu va-ia rugorugoo iraoaepa. Oa
iava rera arova avaaepa.

✡ **22:11:** 2 Ko 5:3; Kl 3:10-12; Re 3:4, 16:15, 19:8 ✡ **22:21:** Ro 13:7

Jisas Akeiva Oiratoa Iava Ro Ira Kopiiro Ra Vorevira Torero (Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Oire uva vo voki raga vao oa-ia reipa irara Sadyusi-pa irara vova lotua Jisas akesa urioaepa. [Evoea oea oisoa kopiipa irarare oiso purapaave, “Viapau oiso torepaaverea vorevira kopii tapi iava.”]
24 ✡ Uva oiso rerare puraaepa, “Tisato, Moses oiso puraroepa, Vosa iravu kakae pura asavira kopiiro riakovapa, oire ra araokoto ita oira oureve. Oire rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purareve araokoto.
25 Oire vo tuariri erao vatara (7) rutu oaraovu oea oiso igei ruvara-ia toupaive. Oea iava iravu avaioto iriavu arova riakova kopiiroepa kakae pura asavira. Oa iava kikooto ita aia oira oureva.
26 Uva eraopato ora vo pevapato oisi raga ita piesiva oira arova. Oa iava vo arao rutu vo rekasiaepa erao vatara rutu-ia oirapa kakae asavira raga kopiipaoro.
27 Oire uva vo arao rutu opesiaepa kopiioro. Oa iava vo arao isivaaro iava kopiiopa ita oira.
28 Uva vo vokio-ia oa-ia oirara rutu toreaverea vova kopiia-ia. Uva irouto vo arao iava oira oureverea? Aue iava uvare vo arao rutu oisoa oira oupaive oira arova kopiipasa.”
29 Oa iava Jisas oiso voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Viapau oiso taraipatai Tugoropa Vuku vo rigatoaro-ia. Ora viapau tapo taraipatai Pauto vo goruaro-ia tapo. Eisi osa kokoropavira ora reopatai.*
30 Oire vo vokio oa-ia oirara rutu kopiia iava vorevira toreaverea oa-ia viapau oiso voreria vaiei riako ou vai. Ari oiso raga toupasa vorevira toreaverea osa purapurapa irara ensel voeao vuvuiua.
31 *“Uva vo reo-a vao oa iava visii akepaa voea iava voeao kopii irara oea torepaaverea. Asi viapau pasi vo reo vieipataveira oreoa iava Pauto visii tavireva? Oa-ia oiso puraroepa,*
32 ✡ ‘Ragai-a Pauto oaive Ebraham, ora Aisak, ora Jekop voeao oea urauraaro tootoovira toupaiverea.’ Ari ita, uva va-a vao vituaro iava oiso purapai, Viapau oiso kopii irara reraaro-a Pauto. Ari Pauto-a voea reraaro oea tootoopai.”
33 Oire uva voea voeao oea vo reo uvuoro vao-ia ora sitaaepa va-ia tavetavepaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Vao Rovopa Rutu Pauto Vaaro (Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

34 Uva voa-a vo uva Sadyusi-pa irara tape piereva Jisas voea vo reoaro tuuoro. Oa iava Farisi va iava uvuoro urioaepa. Oire voava voearei rutu ora guruaepa rera ruvara-ia.
35 Uva voearei rutu iava iravu riro reo kerisito Reo Taisi-ia toupareva. Ira oiso vovouparoepa ra Jisas tavatavaereve rera akeoro.
36 Uva oiso puraroepa, “Tisato. Aa vao-a reo goru oa vara rutu-ia reo goruro pute iraopai?”
37 ✡ Oa iava Jisas vo akeo aatooro oiso puraroepa, *“Reito Pauto vii reraaro irapa sopaua oara rutu vateri, ora rugorugooara rutu, ora taraiara rutu varao vii varaaro rera ragapa vateri.*
38 Va vao-ia reo goru oa reipai rutu ora rovopa rutu.

✡ **22:24:** Diu 25:5 ✡ **22:32:** Eks 3:6, 16; Hi 11:16 ✡ **22:37:** Diu 6:5

39 ✡ Uva eraopa oa vava areiivira raga oiso purapai, Ora vii *sopaaro rutu vatepari voeaopa oea vii ruvara-iavi toupaiveira, oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.*
40 Vo taisireo Reo Taisi rutu vituaro varao Moses vase ora profeta irara varaaro."

Jisas Farisi Akereva Ora Rera Iava Krais
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Vo uvuru raga-ia toupaiva Farisi osa Jisas oiso voea akereva,
42 *"Apeisi rugorugoopatai Krais-ia. Irou aaotoaaro?"* Oa iava oiso rera taviiva, "Ari Devit aaotoaaro."
43 Uva oiso puraroepa voeare, *"Uva apeisi iava Devit vatereva Tugoropato Uraurato vo rugoo oa iava Krais-ia Turaro vaisi tovoreva oiso puraoro,*
44 ✡ *'Turaro Pauto ragai reraarore Turaro oiso puraroepa, Vo paupauverea oirapapa varata-ia vo tugurasa ovokia-ia voeao vii voeaaro keripa irara tovoaverea vii kokotoaro reroaro.'*

45 *Ari ita, Devit raga turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi ragavira? Uvare Devit aaotoaaro-a ro Krais ira Devit sirova kavauroepa."*
46 Oa iava viapau oiso irai uvuiparoepa vo reo pukosa Jisas vaaro. Uva voa-a evoa uva rovoaepa uriripaoro rera ake arapa vorevira.

23

Tisa Irara Vo Pitupituroaro Aue-ia Reo Taisi Voearei Ora Farisi
(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46, 20:45-47)

1 Utupavira Jisas oirara rutu tavireva ora voeao rera voeaaro disaipel.
2 ✡ Uva oiso puraroepa, *"Voeao tisa irara tarai irara Reo Taisi-ia voearei ora Farisi oearea reesiiva oeavu oavu-ia paupa vo uva oisoa Moses varaaro Reo Taisi aviavi piepaive.*
3 Uva oisi-a eisi osa vao oiraopa reo rutu va vatepaiveira visiipa. Uva uvuipatai ra va uvupata, ra va sirova utupata. Ari vao voea vo pitupituaro, viapau oiso vao Reo Taisi sirova utupaaveira oa-ia voeao oirara siposipopaiveira. Eva-a oa vituaro iava viapau rutu oiso ra voea vo pitupituroaro sirova utupata.
4 ✡ Ora riro vavatapa ruuro tuukepaiveira oirara vutuaaro-ia vara tovopasa, vo osa ora voea raga viapau varavi-ia pitupaive sipareoaravi raga iava voea tauvapaoro oea vara kaepaive.
5 ✡ Uva vara rutu purapaiveira oiso ra oirara vara kekepaive. Iu. Riropa pakoro oara oisoa purapaive Tugoropa Reo-ia pakopasa vara-ia. [Oire varava riro kaekaepavira variripaave.] Ora aue tapo papaapa varoro oara-ia oisoa oritopaave, oara oisoa kokotoara rutu iare vara piepaive. [Oire ra vara vituaro-ia riro paraka turua purapaive va iava ora reesipasa, oiso ra oirara rutu vara iava oiso auepaave vara kekepaoro, O, riro tarai irara voeao Tugoropa Reo-ia.]
6 Ora oisoa rovopa tavukipa ruipapaave paupa vo aiopa vokia. Ora vao tapo paupa vo Reo Uvupa Kepa-ia Sinagog oa-ia oisoa paupaave reipa irara.
7 Ora oiso tapo ruipapaave ra oirara rutu voeapa ora avivikepaoro oiso voeare purapaave, Vearo voki, vo uruiara rutu sovara-ia. Ora oiso tapo purapaave, ra oiso voea vaisipaive, Tisa irara.

✡ **22:39:** Lev 19:18; Ro 13:9; Je 2:8 ✡ **22:44:** Sam 110:1; Ap 2:34; Hi 1:13, 10:13 ✡ **23:2:** Esr 7:6, 25; Nie 8:4 ✡ **23:4:** Ga 6:13 ✡ **23:5:** Diu 6:8

8 *“Uva oiso ruipaparai ra viapau oisi visii vaisipaive oiso, Tisa irara. Viapau. Ari kataitoa raga, visii reraaro Tisato. Ari visii rutu-a katai arao rutu.*
9 ✡ Uva vo rasio-ia viapau uvuipatai ra irai rei piepata irai vaisipaoro oiso, Vigei aitearo. Viapau. Ari kataitoa raga Aite oavisii ira oiso toupare vuvuiua-ia.
10 Ora viapau tapo ra oiso visii vaisipaive, Turaro. Viapau. Ari kataitoa raga visii reraaro, Ragai ita Krais.
11 Ari vosa ro ira visiipa reiparo, ira-a eera uvui iraopa ra ora vaisiro oiso, Visii reraaro kovopato.
12 Ari ro ira ora vaisiaro raga kae piepareve, ira-a eera vaisiaro akaipa pierevere Pauto. Ovusa ro ira ora rera vaisiaro vara piepareve, ira vaisiaro kae pierevere utupaua Pauto.

Jisas Tisa Irara Ora Farisi Tavireva Vao Iava Vuri Pitupitu Oa Oisoa Purapaive
(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52, 20:47)

13 *“Oire visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa rataoa tupapataveira vao Pauto vo Saraaro iava vo oirara rutu osireiaro-ia. Ora visii ruture tupapataveira vo osa oearovu koata ruipa ragapaave. Oire ra visii raga vo vovouroaro-ia paipaipaive oearovu rara visii raga voeare tupapata.*
14 *“[Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Ora riro raroe riakore vo keparoaro ou raga irara. Visiigoa vao oirara osireiaro-ia riro kaekaepa varirriro purapataveira vuriara oavisii vataupaoro. Oire uva va-a eva oa vituaro iava vuria rutu oupataverea riroa voria vuria.]*
15 *“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata, riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa avakava-ia viripataveira ora voraro vo rasio rutu-ia kataitoa ragare taraapaoro disaipelto, oiso ra visiipa disaipelparo. Oire ra oisi rera pietavora, rera ava pieta Vuri Tapi iare. Ra visii raga vo vovouroaro sirova uturo ita oiso osa vara sirova utupataveira visii. Uva va iava eva visii vo voriroaro-ia vuriara rera vo voriaro vuria rutu pute pievira karekepe.*
16 *“Visii vao-ia visiigoa oearovu tuvetuvepataveira raivara-ia oiraravoosi-paoro. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa ora visii vo siposiporoaro vatepataveira oearovupa. Oire ra oiso voeare purapata, Vosa irouto Tempel vaisi ragapaoro reo ovoi purareve, ra oiso puraparo, Oiraopavira rutu, oa oiso toupaivoi kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto ro ira gol vaisioro reo ovoi purareve vao oa Tempel sovara-ia toupaiveira, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve.*
17 ✡ *“Visii kokoropa irara ora voosi irara. Eake vai-a vao oa reipai? Gol pasi oa reipai, eke Tugoropa Kepa aue Tempel oa gol tugoro pievira karekepapeira, ra va iava rei vaisipape?*
18 Ora vao tapo osa ora visii vo siposiporoaro iava oaravu *vatepataveira oearovupa. Uva voeare oiso purapata, Vosa irouto eravao raga vaisipaoro oiso puraro, Oiraopavira rutu, oa oiso toupai kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto tauoa eravao-ia toupaive osa oiso puraro, Oiraopavira rutu, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve.*

✡ **23:9:** Mal 1:6 ✡ **23:17:** Eks 30:29

19 ✡ Visii vao voosi irara. Eake vai reipai? E pasi tauoa reipapeira, eke
eravao tauoa rei piepaiveira. Oa iava tugoropavira karekepapeira, eke?
20 Uva eisi osa iava oisoa oirato eravao oirao piepaoro oiso puraparo,
Oiraopavira rutu, ora orekerovu rutu varao oara oira ivara-ia toupaive.
21 Ari vosa ro ira Tempel vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu, oire
uva rera-a eera ira voa Pauto tapo vaisire. Eake iava? Uvare Pauto voa
toupareveira Tugoropa Kepa vao Tempel.
22 ✡ Ari vosa ro ira vuvuiua-ia vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu,
oire uva rera-a eera ira Pautoa tapo vaisire voa. Eake iava? Uvare Pauto
voa pauparoveira.
23 *“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visii
vao garepa aiorovi iava akuku aioro katakataivira vara vatevate ragap-
ataveira varao iava tautauara rutu iava. Oiso osa varao aiorovi taraipara
utuuva geesi piepataveira aue-ia geesi kouro Pautoa-pa tauoa purapasa.
Ovusa varaore reipara ovaupataveira rutu oiso osa varao-ia oira rovirieipa
pitupitu oiraopa, ora oirarapa siraopa pitupitu, ora oirao piea vo pitupituaro.
Oire rovopa vao-ia vosa varao purapata, ra viapau oiso gareparavire tapo
ovaupata vara purapa arapa. [Oiso osa vao-ia taraipa aioro utuuva geesi
piepa.]*
24 Visii toupata oiso rutu osa voosi irara. Visiigoa oisore auepataveira ra
oirara tuvetuvepata vo raivao-ia oa-ia auere ora kasivaripataveira kuvikuvi
kare veraverapaoro roviara iava. Ari vosa koie ra oira rutu kopata.
25 *“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara visii.
Visiigoa kap iava varaua raga sisupataveira ora dis, ovusa vara sopaaro
agasipape varao iava kavirupa pitupituro ora varao ora aio piepa pitupituro
visii raga varaaro.*
26 Vii Farisi voosito! Viigoa kap sopaaro sisigarue pie rovopari, ra oira
varaaro tapo sisigarue epao.
27 ✡ *“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara.
Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa oisi rutu toupataveira osa tova urui. Oa
ivara-ia vatoe kerarire vearo kekepapeira vo ragava ivara-ia. Ovusa rikuara
sovara-ia riroara oira eruro keruara toupaive, ora oaravu rutu eruara.*
28 Eisi osa visii iava varaura sopaaro toupaiveira. Oire ra oearovu rutu
oirara visii varaaro kekepaoro oiso keapaave, Torevoko irara, ovusa visii
iava sopaura oavisii agasipape varao iava rataratаa vo pitupituro ora varao
tapo Reo Taisiva kaureopa pitupituro.

Jisas Voea Rutu Tisa Irara Tavireva Oiso, Vuri Vori Outaverea (Luk 11:47-51)

29 *“Visii tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visiigoa
vatatopo iraopata. Visiigoa tova uruiro oritopataveira vo uruiro uva voeao
tovaiva torevoko irara ora profet irara.*
30 Oire oiso purapataveira, Vosa voari rutu toupaiovori igei aao iraraaro
vo vuutaaro-ia tuariri, oire ra viapau voea tauvapaio profet irara upopaoro.
31 ✡ Uva evo reo oa purapatavoi ora visii iavirava oa-ia vaisipatavoi oiso,
Igei aao iraraaro oea oisoa profet irara upopaive.
32 ✡ Visii vo pitupitu vao ovoi pie iraopata, oa rovoiva visiipa aao irara
oavisii voari tuariri.

✡ **23:19:** Eks 29:37 ✡ **23:22:** Sam 11:4 ✡ **23:27:** Ap 23:3 ✡ **23:31:** Ap 7:51-52 ✡ **23:32:** 1 Te 2:16

33 Visii rakoru kare, ora rakoru kare ovii iraraaro. Apeisi-a oiso osa
rugorugoopatai vao-ia reesia vore Vuri Tapi? Viapau visii ouverea, raa?
Uva ovu rutu iare toritaverea?
34 *"Uva va-a eva oa vituaro iava voeao siposa aueparai visii vuruvuru-*
aro iare riro tarai irara profet irara, ora tisa irara. Oea iava oearovu
upopataverea, vo rara kare uviropaave visii vuruvuruaro iare. Ari oearovu
tapapataverea evao parikouro-ia voea iava, ora oearovu ragipataverea
Tugoropa Keparo sovara-ia. Ora voea tapo iava oearovu sigupataverea
ouruirovu iava, ora voea tariopataverea ra avapaave ouruirovu iare.
35 ✡ Uva eisi-a osa iava vao visii-ia karekeperea oa puraiva visii aao
iraraaro voeao-ia vo rasio-ia. Ari ita, torevokoto Ebel ira kopii pieiva rera
upooro. Oire rera-ia rovoaepa oa iava Sekaraia-ia pou piropa vo pitupitu
raga eera Berekaia oviitoaaro. Uva *voea-a evoea oea upoiva Tempel iava vo*
tugi vuutaaro-ia ora eravao. Uva evoea-a oea-ia eva puraiva ovuria eva oa
vorevira visii-ia kare piereverea Pauto.
36 Oiraopavira oiso visii tavipaavoi vao iava oa puraiva voari tuariri oa
voriaro vuriaro ouiverea voeao vo vokio iavapa irara."

Jisas Gaureva Jerusalem-iapa
(Luk 13:34-35)

37 ✡ Oiso puraroepa, *"Ae! Visii vao Jerusalem vata! Ae, visii Jerusalem*
vata! Visiigoa profet irara upopataveira voea vurukopaoro aveke-ia. Pauto
kovopa irara oaro oea sipo ragapareveira vokiara rutu-ia. Ari ita, visii kakae
vure oaa guru ragapaaveira oiso osa kokootu aakova ovii irara rakupaeveira
putaeuarei-ia, osa ragaire korukorupata ora visii-ia.
38 Oire oiso visii tavipaavoi, Uruia oavisii vao kuvaupai rara.
39 ✡ Uvare oiraopavira visii tavipaa, Viapau oiso ragai keketavere vorevira
vo rekasisa utupaua, vo vuuta-a eva uva oiso puratаverea, Pauto viraakoa
vateri ropa ira urioroi Turaro vaisiaro-ia."

24

Jisas Tugoropa Kepare Reoroepa Oiso Ra Opesi Ovoipe
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Uva kosiro viropa vova Rovopa Kepa-ia Tempel osa disaipel rerare
ravaaepa, vo osa voava urioparoepa. Oa iava Tugoropa Keparore rerare
oiso puraaepa, "Auoro, vo keparo kekeri Tugoropara."
2 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Iu! Oara kekepata evara reipa*
keparo. Uva oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Viapau iriai aveke vai
eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive. Oara evara kururu piroverea
koveoro."

Jisas Voea Tavireva Aue Iava Riroa Tavaka
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Uva vo tou-ia vao-ia pauroepa vo pukuia-ia Oliv Kovo-ia. Oa iava voa
rera iare urioaepa disaipel. Uva voa rera eripaiva rera akepaoro oiso, "Igei
taviri oiso, Aa vo vuutao-a vao oa-ia evara karekeperea? Uva eake vai-a vao
oa iava vo vuuta eveiioverea oiso, Vao vii vo vokiaro vao oa-ia kareuverea,
ari vao ovoiopa vuuta?"

✡ **23:35:** Jen 4:8; Sek 1:1 ✡ **23:37:** 2 Kro 24:21 ✡ **23:39:** Sam 118:26; Mt 21:9 ✡ **24:2:** Jo 2:19

4 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii ora vatatopo iraopata, teapi irai visii kearevere.*
5 Riro irara uriopaaverea ragai vaisiaro raga-ia ora vaisipaoro, ra oiso purapaave, Ragai raga-a vao Krais. Uva riro irara rutu oirara ora riakora keakeapaiverea.
6 Uva oiso upoa gurukoaro uvutaverea, ora va iava siposipo ovusa uvavu toupaive. Ra opeita rirovira rugorugoopata ora sitapaoro vo osa va vao kosi piro. Aue iava uvare va-a eva oa kareke rovoperea, ra vovio vo utupaua ovoiopa voki karekeperea rara.
7 ✡ Oiso-ia oearovu oirara upoa kosi piepaiverea oearovu-ia oirara, ovusa osararovu osararovuva ora upoaverea. Ovusa ogoe vuutaro kosi piroverea voraro rutu ora ravurikeara.
8 Uva varao oiso rutu toupaiveira osa riakova oisoa kakaetoava upia rovopao rera kavausa.
9 *“Vo vuuta-a vao-ia oa-ia visii oupaiverea visii vao kovopa irara oaro Pauto vatepasa upia ora kasipua visii upopaoro tapo. Uva osararovu rutu iava oiso visiire vuri vovoupaaverea rutu. Eake iava? Uvare vaisia oaa visii-ia toupai.*
10 Uva vo vuuta-a vao oa-ia oearovu voea varaarore ovauaverea oirao pie vovouro. Ra araoko irara oaive iava gasipaive keripa irarapa ora voeare kasipupaoro rutu.
11 Riro irara rutu tapo profet irara oea karekeaverea oirara rutu keakeasa.
12 Oiso-ia vuri pitupituro rutu karekeperea riro irara-ia. Oa iava ora voeapa siraopa vovouro oaive kavuiverea.
13 ✡ Ari vosa ro ira viapau raveraveparo vo tugurasa ovoiopa vuuta iava vo voki-ia, uva rera-a eera ira oureverea Pauto ora rera iare.
14 ✡ Ari ita, oearovu Vearo Siposipo kosi piepaivere Pauto vo Saraaro iava *siposipopaoro voraro rutu rasitoa rutu-ia. Ra va iava oirara rutu vo siposipo-ia taraipaave vao-ia. Oa isivaaro-ia karekeperea vao-ia ovoiopa voki.*

Vuri Siitoka Rutu Karekeperea (Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 ✡ *“Oire uva va-a vao riroa rutu vuria oa keketaverea. Eva-a oa vituaro iava vo reo purareva Daniel tuariri voa toupaoro vo Tugoropa Tapi. [Ari ita, ro ira vo reo vieireve vao-ia, oire ra vearovira vare rugooparo.]*
16 Uva vo vuuta-a vao-ia oa-ia oirara rutu Judia-ia touiverea, ra uriripaoro voava tori iraoive pukuia iare.
17 Ari vosa ro ira kepa ivara-ia kiuvu oupaoro uvuruparoverea, ra viapau oiso voava rerereve auero rutu gurusa varao rera varaaro.
18 Ari vosa ro ira varuparo toureverea, oire ra viapau oiso voava ora porero kuvuparare rugooro varao rera varaaro.
19 Siraovira rutu vairoviopa taruko riako, ora vairo airoa sikeo kakaero roro piepaiverea vo voki-ia vao.
20 Variripatavere tuepaoro. Teapi torita vo kiuvupa vuuta eke vao-ia Tugoropa Voki ra Reo Taisi oaro Pauto gasita vokaoro Tugoropa Voki iava vo reo.
21 ✡ Aue iava uvare vo vuuta-ia eva riroa rutu toupaiverea tavaka. Uva viapau oiso oai va-ia putepai vao iava oa pura piropa voari tuariri oa vao vo vokio-ia tugurapai. Va rutu vao isivaaro iava viapau oiso otavakai perea voari rutu utupaua oiso osa va vao-ia.

✡ **24:4:** Jer 29:8; 2 Te 2:3 ✡ **24:7:** Ais 19:2; Sek 14:13 ✡ **24:13:** Re 2:7 ✡ **24:14:** Ro 10:18 ✡ **24:15:** Dan 9:27 ✡ **24:21:** Dan 12:1

22 ✡ Ari vosa Pauto viapau vo vuuta vao poteku piepareve, ra oirara rutu opesiave. Ari ita, voeao ragare rugooro vo vuuta poteku piereverea oea reesireva ora rerapa.
23 *“Vo vuuta-ia vao oire vosa irai visii tavipareve oiso, Krais-a ro vo-ia ira keketa. Eke oiso puraro, Varo vavo-ia, oire ra viapau rera vo reoaro oirao piepata.*
24 ✡ Ora oearovu keakea irara krais irara ora oearovu profet irara oearoa rutu toreaverea karekeoro riropara rutu purapaoro ravotoara. Ora oaravu pisipisa kovoro oara tapo ravotovira puraiverea. Ari ita, vosa uvuipaave, oire ra oirara rutu ivuive ora voea iare voeao *oea reesireva Pauto ora rerapa.*
25 Uvuta! Vao iava visii vosiavoi ravaavira, ra uutupata.
26 *“Eisi vosa visii tavipaive, Rera keketa varo ira vavo toupare kuvau tapi. Oire ra viapau voea vo reoaro uvupaoro voare avapata. Ora vosa oiso visii tavipaive, Ro-ia kepa sovara-ia ira vataupa. Oire ra viapau oiso voea vo reoroaro oirao piepata.*
27 Taraipataveira varakeotoa-ia ira parakaupaoro voraro rutu avi-avipareveira vuvuiua-ia. Eisi osa parakauoro voreraverea Oirato Ovi-itoaaro Ro Ropoto vo oirara rutu osireiaro-ia.
28 *“Uva osa-a eisi osa vatau asavira ruega kare ora gurupaaveira eru karero aiopasa.*

Utupaua Oirato Oviitoaaro Urioroverea (Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 ✡ *“Vo osa vo voki vao tavakapa voki isivaaro iava ravireo ruparoverea, ora kekira tapo oiso viapau rororeverea. Aaviikoara kovekoveperea vova vuvuiua iava. Orekerovu rutu goruara vova vuvuiua ravurikeperea.*
30 ✡ Uva vo vuuta-a vao oa-ia ragai vo reesiaro vuvuiua-ia karekeperea. Oire uva oirara rutu vo rasio-ia va kekeoro gauiverea, vo rara ragai Oirato Oviitoaaro tueiverea ovusa rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora keraria ragai vaaro.
31 ✡ Oire utaveoro varapaaverea vo rara ragai voeaaro aruave enselpa irara, ra voea guruive voeao oea ropoava voraro rutuva vo rasito rekasiaro-ia.

Fik Ova Oa Aue Reesipaiveira Vuuta Vao Rovirieipa Pitupitu Iava (Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 *“Visii uvuipatai ra vao-ia fik ova tarai oupata vo rara airepa guruvaro kosi pieive. Oire ra va iava oiso taraita, Uukoa toupai vai-ia, oa iava poretevira toupaivoi. Ra va iava oisi ragavira taraipata raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere.*
33 ✡ Eisi ragavira ita osa iava uvuipatai ra ragai iava *taraipata oiso, Reraei ira ratao riaaro-ia ora tovoroi koatasa.*
34 Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Oirara rutu voeao vo vuuta-ia eva viapau oiso voea rutu kopiiaverea vosa vara rutu evara kareke rovoperea.
35 ✡ Oire oiso-ia vuvuiua opesiperea ora rasito. Ari ragai vo reoaro viapau rutu oiso opesiperea.

Viapau Irai Taraipa Vuuta-ia Ora Vo Vokio Oa-ia Voreroverea (Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

✡ **24:22:** Ais 65:8-9 ✡ **24:24:** Re 13:13 ✡ **24:29:** Ais 13:10; Esi 32:7 ✡ **24:30:** Dan 7:13 ✡ **24:31:** Sek 9:14 ✡ **24:33:** Je 5:9 ✡ **24:35:** Mt 5:18

36 *“Uva viapau irai taraiparoi vo voki-ia ora vo vuuta-ia, ora purapurapa*
irara voeao ensel oaro tapo voeao vo vuvuiua oea viapau taraipaai, ora
Oviitoaaro tapo viapau taraipa. Ari Aitetoa raga taraipa Pauto.
37 ✡ Vo pitupituro oara puraiva vo Noa vo vuutaaro-ia osa raga eisi osa ita
pieiverea vo vuutao-ia oa-ia voreraverea Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto.
38 Voari tuariri uva rirova pirutuva kareke asavira toueva ovusa vo vuuta-
ia vearovira aiopaiva, ora vearovira ukaiopaaepa osa oearovu vo vuuta-
ia vearopavira raga riako oupaaepa. Oire vo tugurasa urioaepa oisi raga
piepaoro uva Noa uvuoa sovara-ia koataroepa, va vaisiaro, aka.
39 Ari ita, viapau oiso oisi rugoopaaepa. Oa iava akukuvira raga toupaiva
osa rirova pirutuva urioopa voea rutu oirara ora riakora turosa. Uva oisi
raga ita-a eisi osa pieiverea vosa Oirato Oviitoaaro vorero vo uva viapau
rera vorearore rugorugoopaave.
40 Ari vo osa aiterei toupasiverea varuparo vai. Oire uva vaiterei iava
iravu oureverea Pauto iravu arova voa raga.
41 Ari vo osa airei riakorirei vai plaua purapaereverea auere bret, osa
Pauto vairei iava iriavu oureve iriavu arova voa raga.
42 Uva eisi osa iava vearovira rutu uutupata. Viapau oiso taraipataveira
vo vokio-ia oa-ia Turaro oavisii voreroverea.
43 ✡ Vare vao rugoo iraopata. Oire rovovira rutu ro ira vo kepaaro-a
kepa oiso rugorugooparo, Esa vokiaro vai urio viarovere kavirupato, ra
uutuparo. Ra viapau oiso rera eaka ragapareve ovusa rera vo kepaaro
tatepareve koatasa.
44 ✡ Uva visii tapo vao-ia vatatopopata tuevira vokiara rutu-ia vaore
rugoopaoro oa-ia Oirato Oviitoaaro voreroverea. Vo ovuutai-ia viapau oiso
ra *oiso rugoopata, Uriorovere rara. Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia oirara rutu*
rerapa vovou vakuvakuvira touiverea oiso purapaoro, Viapau oiso vo vokio
uriorovere. Ovoki-a eva oa-ia voea sita piereverea.

Vo Toupai Oiratoarei Iava Kovopatoarei Oiso Iravu-a Vearoto, Ari Iravu-a Vurito
(Luk 12:42-46)

45 *“Oire irouto-a ro kovopato ira oisoa toupareve, Eera vearo rugorugooto*
ora vearo kovo purapato. Oare rera tovoreva reito ro rera reraaro oearovu-ia
kovopa irara vuravurapasa voea tokipaoro ora aio vatepasa vo ora rera vo
vuutaroaro-ia.
46 ✡ Oire utupaua reitoa ro voreroverea, ra rera kekereve ro kovopato
ovusa vo kovo purapareve oiso osa vare rera tavireva, ra va-ia rera ro
kovopato rorureve.
47 Uva oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso, Auero rutu rera varaaro
tokipasa rera tovoreva kovopato.
48 Ari vo osa ro kovopato vurito ora rera raga ora keaparo oiso purapaoro,
Ragai reraaro reito viapau uvuipa ra ikauvira urioro.
49 ✡ Oire rovoro ora rera voeaaro upopaoro kovopa irara aue raga
purapaoro ukaio ora aue tapo aio oearovu tapo oirara.
50 Oire rera ro vurito kovopato reraaro reito voreroverea vo vokio-ia
ovokia-ia viapau oiso rerare tuero. Viapau oiso rrare tueroverea viapau
rera-ia taraipaoro osa urioro.

✡ **24:37:** Jen 6:5, 7:6-23 ✡ **24:43:** 2 Pi 3:10 ✡ **24:44:** 1 Te 5:6 ✡ **24:46:** Re 16:15 ✡ **24:49:** Lu 21:34

51 ✡ Ra kovopato oaro vurivira rutu uporeve rera ragipaoro. Ra voava rera tovoreve voeao ruvara-ia riro kuuvu irara. Ra voea rutu voa ora reuri oaive kuripaive ora voeapa siraopaoro evoa opesipa tapi.

25

Reo Ruu Vao Katai Tau (10) Iava Tavauru Riako

1 *“Vo vuuta-a eva oa-ia Pauto vo Saraaro iava oiso karekeperea osa vairoo tavauru riako katai tau (10) rutu. Airoa vuravuara oaive ouoro avaaepa rova aivarosa ira reesiiva oiso ra riakova oureve.*

2 ✡ Uva ovavaevu-a vaaruu vovou riako vairo raga iava, ari ovavaevu-a vearo rugorugoo riako.

3 Oire uva vairoo vaaruu vovou riako vuravuara ragava avaaepa osa viapau aue kerasina vai vara iare auere vosa vara iava ita opesipe, ra ovuva ita oarai tovoive vara-ia?

4 Ovusa vairoo *vearo rugoo riako kerasin oviro tapo ora vairo varaaro kaeiva vuravuara.*

5 ✡ Uva rera ro riako oupato viapau urioroepa ikauvira. Oa iava ruraiva. Uva va iava uusiaepa.

6 *“Uva vo voki vuuta-ia oavu keera urioepa vairore oiso purasa, Rera ro riako oupato ira urioroi. Avata rerare korotosa. Ra rerava aivarooro rerava uriota!*

7 Oire va iava vuravuara vatatopopaiva.

8 Uva vairoo vaaruu vovou riako oiso puraaepa vairore vearo rugorugoo riako, Ae, igeipa kerasinara vai vateta. Ari igei varaaro iava opesiei.

9 Oa iava vairoo vearo rugorugoo riako vo riako aatooro oiso puraaepa, Viapau varao kerasinara vigei rutuva uvuipai. Oara igei raga varaarova uvuipai. Ari avata evoraro voripa kepa vai-ia oarai vorisa.

10 ✡ ✡ Uva avaaepa kerasin vorisa ovusa riako oupato urioroepa. Osa vairo airoa vatatopoaepa airoa raga rera tapo koataaepa kepa-ia rera tapo pausa riroa-ia aioa vao ora oupa aio. Uva rataoa voea ururao tupa piropa.

11 ✡ *“Oire uva utuaepa vairo airoa uutupaaepa. Oa iava voa pou virooro oiso puraaepa, Turaro, turaro, igeivire karuri!*

12 Oa iava vairo vo keeraaro uvuoro vairore oiso puraroepa, Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, viapau taraiparai visii-ia.”

13 ✡ Uva reo ruu opesioro oiso puraroepa Jisas ora rera iava, *“Eisi osa toupai oiso, Vearovira rutu uutupata. Viapau taraipatai vuuta-ia ora voki-a vao oa-ia urioroverea Oirato Oviitoaaro.*

Reo Ruu Kovopa Irara Iava Voeao Oea Moni Ruuro Ouiva (Luk 19:11-27)

14 *“Vao Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa ro iravu oirato ira uvavu vokasa aueparoepa. Oa iava rera voeaarore keeraroepa kovopa irara voea vavaearo-ia varao tovosa rera varaaro, oiso ra vara purapaive vara tokipaoro.*

15 Oire vo voki-a vao oa-ia voea vo pitupituarore rugorugoo rovoroepa ora voea varaaro tapo goruara voea voeao kovopa irara katakataivira. Oa iava monia roo piereva voeapa oiso, iravu vatereva vo vavae tuku kina (K5,000), ari iravu vatereva erao tuku kina (K2,000), ari iravu vatereva katai tuku kina (K1,000). Uva oiso va puraoro voeapa avaroepa vokasa.

✡ **24:51:** Mt 8:12, 25:30 ✡ **25:2:** Mt 7:24 ✡ **25:5:** 1 Te 5:6 ✡ **25:10:** Re 19:9 ✡ **25:10:** Lu 13:25 ✡ **25:11:** Mt 7:21-23 ✡ **25:13:** Mt 24:42, 44

16 Uva avaroepa osa rera isivaaro iava ro ira vo vavae tuku kina oureva, ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea vo vavae tuku.
17 Ari ro ira erao tuku kina oureva ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea erao tuku.
18 Ovusa ro ira katai tuku kina oureva, oa iava vare rikui tekareva va tovasa rasiuaaro. Uva voa-a vo uva rera reraaro reito vo moniaro vataureva.
19 *"Oire uva riro kaekae vuuta rutu puteva. Oa iava va isivaaro iava reito oaive voea iare kovopa irara urioroepa vorevira. Uva oiso rugooparoepa ra voea tapo reoa torevokoreve varao iava moniara oara-ia voea pitupitu piereva.*
20 Uva ro ira vo vavae tuku kina oureva, oa iava oavu ita karekereva vo vavae tuku kina va sipooro. Uva oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora vo vavae tuku kina (K5,000). Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora vo vavae tuku kina pute piea.
21 Oa iava rera ro reito oaro oiso rerare puraroepa, Vii vearoto-a rutu kovopato. Viigoa vearoa purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.
22 *"Ari ro ira erao tuku kina (K2,000) oureva, ira tapo urioroepa. Oa iava oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora erao tuku kina. Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora erao tuku kina pute piea.*
23 Oa iava reito oiso rera tavireva, Vearoto ita vii kovopato. Viigoa vearoa purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.
24 ✡ *"Uva ro tapo urioroepa ira katai tuku kina (K1,000) oureva. Ira oiso puraroepa, Reito, vii-ia taraiparai riro kasivarito vii, viigoa vo kovoro tatepariveira oara viapau oiso paupariveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara vo rasio-ia. Oire uva vara tapo ou ragapariveira.*
25 Uva eisi osa iava uririraepa. Oa iava vao vatauava katai tuku kina vo rasito. Va kekeri vao-ia vii vaaro!
26 *"Uva reito oaro rerare oiso puraroepa, Vurito-a rutu vii kovopato riro reasito. Uva pasi taraipauveira ragai-ia oiso, Ragai vo kovoro tatepaaveira oara viapau oiso paupaaveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara. Uva evara tapo ou ragapaaveira?*
27 Uva eakepa ragai vaaro monia tovo asariva beng-ia? Oa iava voa va iava pute piea tapo ouavori?
28 Oire rera ruvara iava va outa ro vatesa ira vo vavae tuku kina-ia (K5,000) pitupareva.
29 Eake *iava? Uvare oirara rutu vao raga-ia pitupai uva oavu ita vatepaa voeapa tauvavuvira pute piea. Ari ita, vosa iravu viapau orekerovu-ia pitupareve, oire gareavi raga-ia pitupareve eva oa-ia rera itoavere rera ruvara iava.*
30 ✡ Uva oiso voea tavireva rerare vurito kovopato, Rera siguta evoare rupa-ia. Ra voa toupaoro ora rera raga iava reuriara kuripareve ora rerapa siraopaoro.

✡ **25:24:** Jo 10:28-29; 2 Ti 2:19 ✡ **25:30:** Lu 13:28

Oirato Oviitoaaro Oirara Rutu Rovirieireverea Utupaua

31 *"Utupaua turarovira urioraverea aueva keraria voea tapo enselpa irara.*
Uva va iava paupa-ia uvururaverea vao king paupaaro.
32 ✡ Oirara rutu vova rasito ragai ruvara-ia ora guruaverea, ra voava voea
rovirieiaverea oiso osa sipsip ragui ora meme ragui toupaiveira oiso, sipsip
ragui uvavu, meme ragui uvavu.
33 Eisi osa voeao sipsip ragui tovoaverea vo ora ragai vaaro-ia oirapapa
varata, ovusa meme ragui oisova tovoave koike varata-ia.
34 ✡ Oa iava voea-a voeao oirara oea toupai oirapapa varata-ia oea
taviaverea oiso, Visii viraakoreva Aite oaa. Visiigoa uriota ra va outa Sara
oa puraava visiipa voari rutu rasito rovoaro-ia.
35 ✡ Eake iava? Uvare vo tuariri oisoa ogoevira toupaa osa ragai aio
vatepata. Ora vosa uuko regapara, ra ragai vatepata uukoara. Ragai ita
vao ouruivu raga iava taveteto ragoare oisoa keerapata vorarore ora visii
vo keparoaro-ia.
36 Vosa tapo oisoa varo apotapara, ra ragai vatepata varoara. Ora vosa
tapo oisoa upiapara, ra ragai ruvarupata. Ora vosa tapo oisoa tuukea-ia
toupaa, osa voa ragai kekepasa uriopata.
37 *"Uva oisi-a eisi osa iava voeao torevoko irara ragai aatooro oiso*
puraaverea, Turaro. Aa vo vokio vii kekeiovora osa ogoepauera uva vii
vateiovora aioara? Ora aa vo vokio uuko regapauera oa iava vii vateiovora
aue uuko?
38 Ari aa vo vokio-ia vii kekeoro oiso puraiera, Uriou, vii-a taveteto
ouruivu *raga iava vore igei vo kepaaro? Ora aa vo vokio-ia apotapauera*
auepa varo oa iava viipa vaaro vateiera?
39 Ari aa vo vokio-ia vii kekeiovora osa upiapauera, ora tuukea-ia
touparivora, uva aaviopavira vii kekesa urioiera?
40 ✡ *"Uva oiso voeare puraraverea, Ragai visii tavipaavoi oiraopavira oiso,*
Varao oara oisoa purapata ro-ia akaipato ragai araoko iraraaro iava rera,
uva ragai-ia ita rera ragoa-ia vara puratavora.
41 *"Oa iava voeao taviaverea oea koike varata-ia toupai oiso, Opesi irara*
visii. Visiigoa ragai kavupata tuitui kasi iare avaoro vao oa viapau opesipape.
Okasia tovoreva Aite auepa Seten ora voeao purapurapa irara ensel Seten
voeaaro.
42 Eake iava? Vosa oisoa ogoevira toupaa, osa viapau ragai vatepata
aioara vai voari tuariri. Ora vosa oisoa uuko regapara tapo, uva viapau
oisoa ragai ukaio piepata.
43 Ari ita, ragai-a taveteto ouruivu raga iava, uva viapau oisoa ragaire
keerapata vorarore ora visii vo keparoaro iare. Ora vosa oisoa varo
apotapara, osa viapau ragai vatepata varoara vai. Ora vosa oisoa upiapara,
ora vosa oisoa tuukea-ia toupaa, osa viapau ragai kekepasa uriopata.
44 *"Uva eisi osa iava voea tapo ragai vo reoaro pukopaiverea oiso*
purapaoro, Turaro. Aa vo vokio-ia vii keke ragapaiovora osa ogoevira
touparivora, ora vosa uuko regapauera, ora vosa ouruivu raga iava vii-a
taveteto, ora vosa varo apotapauera, ora vosa upiapauera, ora vosa tuukea-
ia touparivora osa voa viapau vii tauvapaiovora?
45 *"Uva voea aatoaverea oiso puraoro, Oiraopavira visii tavi iraopaavoi,*
Ari ita, varao oara oisoa viapau purapata ropa akaipatoavi voeao iava ragai

---

✡ **25:32:** Esi 34:17, 20 ✡ **25:34:** Re 13:8, 17:8 ✡ **25:35:** Je 1:27 ✡ **25:40:** Pro 14:31, 19:17

araoko irara oaro rera, oire uva ragai-a ita rera ragoapa oisoa reasipata oisi vara purapa arapa.
46 Uva eisi osa ragavira iava voeao oirara vuria oaive voriaro ouiverea aue-ia upia ora siitoka ora voeapa vokiara rutu-ia. Osa voeao torevoko irara Tootoo Ovoi ouive vao oa viapau opesipape.”

26

Turaro Irara Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa (Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Oire uva Jisas rera vo siposiporoaro opesi piereva. Oa iava rera voeaaro disaipel tavireva oiso,
2 ✡ *“Visii taraipatai oiso ragavira vo vokirei isivaaro iava Tagausapa Vurei Pasova pura pirovere, ra ragai kosi pieivere ragai vuri piesa evao parikou-ia.”*
3 Uva vo voki raga-ia Rovopato Pristo tauo purapato vo kepaaro-ia ora guruaepa Kaiafas voearei rutu pris irara ora reipa irara vova Isrel.
4 Uva oiso ragavira Jisas-re reo goru puraiva ra rera tuve pieive. Oire ra voava kaviruvira rera rauive, ra rera kopii pieive.
5 ✡ Uva oiso puraaepa ora voea ragare, “Avoeao, asi viapau uvuipaviei ra vao purape vao-ia vo vokio-ia oa-ia riroa aioa purapapi. Teapi oirara rutu ora sitaoro upoa vai kosi pieive.”

Riakova Riro Geesia Ovi Sanda Ovi Petoeva Jisas Kukuearo-ia (Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

6 ✡ Jisas Betani-ia toureva leprapato vo kepaaro-ia Saimon.
7 Uva iriavu riakova urioopa aueva korovo ovi sanda aue-ia popotepa tou vearoa Alabasta, oiso osa aveke. Uva vo ovi kokoeva Jisas kukuearo-ia rera rei pieoro osa tebol-ia pauparoepa.
8 Oa iava oearovu disaipel irara va tueoro oiso ora reopaaepa, “Avoeao, uva apeisi o vao pire ragapae korovo ovi?
9 Ari ita, vosa oira vateeri iraipa, oire va iava oira-ia riroa vai voria vai vatereve vigeipa irai. Oire ra oai vatepe voeaopa apota irara.”
10 Oa iava Jisas voea vo vovouaro-ia tarai ovoiroepa. Oa iava oiso puraroepa voeare, *“Eakere o vovouaro vavata pie ragapata? Iria vearo pitupitu purae ragai-ia!*
11 ✡ Easi apota irara visii tapo toupaiverea vokiara rutu-ia. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaavere.
12 Ari o riakova iria o petoe sanda ragai varaaro-ia tova iare, oa puraevoi ragai-ia ravaavira.
13 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vo uvarovu rutu uva Vearo Siposipo kosi piepaiverea rasitoa rutu-ia, ra va-ia vao tapo ora reopaave vare rugoopaoro oa puraevoi o-ia riakova ragai-ia.”

Judas Reo Ovoi Purareva Jisas Iava Vearo Vaisi Puraoro Turaro Irarapa (Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Vo vuuta-a vao oa iava vo vokia avaroepa iravu voea iava katai tau erao (12) disaipel. Rera vaisiaro, Judas Iskariot. Ira avaroepa reipa irara iare pris
15 ✡ oiso purasa, “Eake vai vate ruipapatai ragaipa, ra visii riara iare rera karekea?” Oire uva va iava rera vateiva vo peva tau (30) aue silva moniro.

✡ **26:2:** Jo 13:1 ✡ **26:5:** Mt 27:24 ✡ **26:6:** Mt 21:17 ✡ **26:11:** Diu 15:11 ✡ **26:15:** Eks 21:32; Sek 11:12

16 Uva voava rovoroepa rerare raiva taraapaoro oiso, Aa vo voki avuo-ia
Jisas kosi piepaa voea vaveaaro iare?

Jisas Ovapa Aio-ia Vao Tagausapa Vurei Pasova Disaipel Tapo Aioreva (Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

17 Uva vo rovo vokiaro-ia Yis Asa Aio aue bret oa-ia disaipel urioaepa Jisas
akesa, "Ovu-ia viipa ravaavira aioa vai puraiovere aue Pasova Vurei vai?"
18 Oa iava oiso voea tavireva, *"Kareta viro evoare Jerusalem urui sovara-
ia irai iare. Ra oiso irai tavita, Tisato oiso puraroi, Ragai vo vuutaaro
tutuu pievoi. Uva Pasova Vurei aiosa ruipaparai voea tapo disaipel vo vii
vo kepaaro-ia."*
19 ✡ Oire voea disaipel oisi va puraiva oiso osa voea tavireva Jisas-pa va
ravaaoro Pasova Vurei.
20 Oa iava ovaiarovi tebol-ia pauroepa voea tapo katai tau erao (12)
disaipel rera voeaaro.
21 Uva aiopaiva ovusa oiso puraroepa, *"Oiraopavira visii tavipaa, Iravu
visii iava ira ragai kosi pieparevoi rara."*
22 Oa iava vovouisiro rutu vavataepa voeare siraooro. Uva voava
rovoaepa rera-ia ora veraoro rera akeoro oiso, "Turaro, esa ragai-a?"
23 ✡ Uva voea aatoreva oiso, *"Easi eera ira bretea rupu piere tapi rovu-ia
va aiosa ragai tapo, ira-a eera ira ragai kosi pierevere.*
24 Iu. Oirato Oviitoaaro avapa kopiia-ia oiso osa Tugoropa Vuku taviepa
ragai iava. Ari ita, siraovira rutu rerapa ro ira Oirato Oviitoaaro kosi
pierevere. Vearopai vosa viapau aakova rera kavauevori?"
25 Uva Judas rera kosi piesoto ira rera akereva oiso, "Tisato. Esa ragai-
a pasi?" Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Iu ita, vii raga-a eva viigoa eisi
purauei."*

Vo Jisas Kovukovu Aio Komunion Vatereva Disaipelpa (Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

26 ✡ Uva voa-a vo aiopaiva uva Jisas bret oureva va-ia vuurapa vaisi
purasa Pautoa-ia. Oa iava va puteputereva voeapa disaipel va vatevatesa.
Uva oiso puraroepa, *"Va-a eva ragai varaaro oa ouri ra va aiori."*
27 Oa iava kap-ia wain karo oureva. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi
purareva va-ia. Uva voava voea vateoro oiso puraroepa, *"Ieta, visii rutu
vao-ia ukaiota.*
28 ✡ Eira revasiva oaa iria paruevere ragai iava osa kopiira oirara rutu
iava vuriara veraoro Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pieoro.
29 ✡ Ragai oiso visii tavipaa, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva
viapau ukaioravere wain karova-ia. Ari ita, vo raga uva airepa karova-ia
ukaioraverea utupaua visii tapo Aite vo Saraaro sovara-ia."
30 Oa iava iriavu-ia eraaepa erava. Uva voava kosia viropa Oliv Kovo
Pukui iare avasa.

Jisas Vo Pita-re Oiso Puraroepa, Ragaire Isivauvere Rara (Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 ✡ Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *"Visii rutu varaaro oirao pie
vovouro vuripai ragaipa vo rupao-ia vo rara ragai arova torita. Ari ita, aue
iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Pauto sipsip ragui tokipato
uporeverea, ra rerare rorooro sikaa viro sipsip ragui.'*

✡ **26:19:** Diu 16:5-8 ✡ **26:23:** Sam 41:9; Dan 9:26 ✡ **26:26:** 1 Ko 10:16 ✡ **26:28:** Eks 24:6-8
✡ **26:29:** Ap 10:41 ✡ **26:31:** Jo 16:32; Sek 13:7

32 ✡ Uva vorevira toreravere kopiia iava, ra va iava visiipa irara Galili
iare."
33 Oire Pita rerare oiso puraroepa, "Ari ita, vosa voea rutu varaaro oirao
pie vovouro vuripere viipa, eagara osa ragai vaaro oirao pie vovou viapau
oiso ra vuripe!"
34 Oa iava Jisas Pita aatoreva oiso purapaoro, *"Pita, oiraopavira vii tavipaa
oiso, Vo vokiaro vo osa kookai gau asavira tourevere ovusa vo peva purari
ragai vaisiaro taeapaoro."*
35 Uva Pita oiso puraroepa rerare, "Viapau rutu. Asi vii tapo kopiiravere
vo rara viapau vii vaisiaro taeaa." Oa iava voea rutu disaipel oisi aga
puraaepa.

Jisas Variriroepa Getsemani-ia (Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Oire uva Jisas voea tapo avaroepa uvavure uva oiso vaisipaive oiso,
Getsemani. Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, *"Vovio toupatavora,
osa vavoviore avara voa varirisa."*
37 Oa iava Pita vase oureva ora Sebedi oviitoareiaro. Uva voea tapo
avaroepa. Oire uva rerare sopaua rirovira rutu siraoepa.
38 ✡ Uva voa oiso voea tavireva, *"Ragaire sopaua rirovira rutu vavatae
siraooro, osiraoa vao oiso rutu sovoa oa iava kopiirai vao-ia. Vo touta ragai
tapo uutupaoro, ra ragai vo vavataaro sovota."*
39 ✡ Oire voava gare visivi avaoro kopukopua ivara-ia gerevira koveroepa.
Oa iava voa variri ovoiroepa oiso puraoro, *"Aite. Vosa ruipapau ra ragai
iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau
uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro
sirova utuu."*
40 Uva voreroepa Pita vase kekesa osa uusipaaepa. Oa iava oiso pu-
raroepa Pita-re, *"E viapau uvuipatai ra ragai tapo uututa katai vuutavi vai
raga-ia, raa?*
41 ✡ Uutupaoro variripata. Teapi kokarapa vovou visii iare uriope visii
kove piesa. Ari ita, vovouisiro oavisii ruipapai oiso ra ragai tapo touta,
ovusa varauraro oavisii raga visii iava raveravepai."
42 Oire uva voreroepa ita erao pie vuuta-ia voare ita varirisa oiso, *"Aite.
Vosa o-ia kap viapau oiso uvuipauei ra oira verari ragai arova, iria-ia
ukaioparai, uvare vii vo ruipaaro-a oa purasa-a."*
43 Oa iava voreroepa ita voea iare osa uusipaaepa, uvare voeare rura-
paiva osireiara.
44 Uva voava voea arova voreroepa ita vo peva pie vuuta-ia varirisa oiso
raga osa variri rovoroepa rovovira.
45 Oa iava voava voea iare urioroepa disaipel. Uva voeare oiso puraroepa,
*"E touvira uusipatai reareapaoro? Oire uvuta! Vuuta vao tuguraei oa-ia
Oirato Oviitoaaro kosi piepai vo vuri vovou irara vavaearo iare.*
46 Toreta ra avavio. Rera keketa! Ro-ia ira ragai kosi pierevoi. Ira-a ro ira
urioroi."

Judas Jisas Kosi Piereva Keripa Irara Vavaearo Iare (Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

47 Oire uva vo Jisas touvira reoreoparoepa, ovusa Judas pouro viropa
voea iava rera voeao katai tau erao (12). Ira riro irara tuvetuveoro

✡ **26:32:** Mt 28:7, 10 ✡ **26:38:** Jo 12:27 ✡ **26:39:** Jo 6:38; Fl 2:8 ✡ **26:41:** Mt 6:13

urioroepa oea toorioara kaepaoro urioaepa ora aue kakuara voeao oea aruiva pris irara voearei rutu ora reipa irara vova Isrel.
48 Uva rera ro ira rera kosi piereva voeapa ira oavu reesia tovoreva voeapa oiso puraoro, “Vosa rerava uugaaravere, oire ra rera-ia pitu ovoita.”
49 Uva voava ikauvira urioroepa Jisas iare oiso puraoro, “Vearo rupa Tisato.” Uva rerava uugaa ovoiroepa.
50 Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, *“Vatetoa oaa, vao oare uriouei oire va pura ovoiri ikauvira!”* Uva evo reo isivaaro iava tupe ovoiaepa rera rauoro Jisas.
51 Iravu ro ira Jisas tapo toupareva ira toorio gororeva. Oa iava Rovopato Pristo kovopatoaaro uvareoaro pakoreva rera toeoro.
52 ✡ Oa iava Jisas rera tavioro oiso puraroepa, *“Toorio vore pieri eera rera vo tavukiaro-ia, uvare oirara rutu toorioara-ia ora upopai, oara-a evara voea upoverea voea varaaro vuria oaive kare pieoro.*
53 ✡ Easi pasi vii viapau taraipauei oiso osa ragai uvuiparai vosa oisi oai purasa ruipapara, oire ra Aite area, ra va iava ragai vatereve riro tuku (tausen) vai rutu aue enselpa irara vai ragai-ia tuesa.
54 ✡ Ari vosa oisi oai purasa auepara, ra apeisi ragavira Pauto vo reoaro oiraopavira karekepe, vo reo oa oiso puraepa, Oiso ragavira oiso pieri?”
55 Uva vo vuuta-a vao oa-ia voeare oiso puraroepa Jisas, *“E ragai ousa uriotai evarava toorioara ora evara ragi vurukoro? Ari ita, oisopai rutu visiipa, Kavirupato ira tuukesa uriotai. Vokiara rutu-ia oirara rutu oisoa siposipopaa Tugoropa Keparo-ia osa eakepa voa ragai rau asapata?*
56 Ari ita, profeta irara vo rigatoroaro ragai iava oirao piesa ragai-ia oara rutu varao kareke piepaa.” Oa iava disaipel rera arova tori ovoiiva.

Jisas Rovirieiiva Kaunsel Irara Osireiaro-ia (Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

57 Oire rera rauoro rerava avaaepa Rovopato vo kepaaro iare Pristo Kaiafas vo kepao, oa-ia voeao rutu toupaiva Reo Taisi-ia tarai irara ora reipa irara.
58 Uva evoa tauaivi Pita rera sirova utuoro riro sitavi-ia kasura-ia rekasiroepa vao Rovopato Pristo vo kepaaro kasuraaro. Oa iava voa koataroepa pausa oeavu ruvara iare polis irara. Aue iava uvare oiso ruipaparoepa ra vao kekereve oa purapai rera-ia Jisas.
59 Oire uva reipa irara pris ora Kaunsel irara oea rutu oiso ora reopaaepa, ra irai oiratoa vai reesiive. Ra irai rera iava Jisas kuuvuro kortua-ia vo kuuvu-ia. Ra oa iava rera upoive.
60 ✡ Oire uva va iava oearovu riro irara uriopaaepa. Oa iava oaravu-ia kuuvu reoro rera toga ragapaiva. Aue iava uvare viapau oiso oai vituaro oiraopavira kekepaiva, oisore ra oai iava rera kopii pieive. Uva va-a vao isivaaro iava aitereivu pousi viropa
61 oreovuva rera iavirava vo reo oa purareva. Uva oiso purasiepa, “Easi ro oiso puraroepa, Ragai uvuiparai ra Pauto vo kepaaro Rovopa Kepa Tugoropa Kepa pakoa. Ra ita vorevira vo peva raga-ia voki vo kepa paua ita.”
62 Oire uva Rovopato Pristo toreoro Jisas-re oiso puraroepa, “E reasipauei vo reo eva aato arapa, raa? Apeisi vo reo-a eva oa-ia vii togapaivoi?”

✡ **26:52:** Jen 9:6; Re 13:10 ✡ **26:53:** Dan 7:10 ✡ **26:54:** Lu 24:25, 44, 46 ✡ **26:60:** Sam 27:12, 35:11

63 ✡ Osa viapau Jisas reoparoepa. Uva Rovopato Pristo rerare oiso puraroepa ita, “Ragai vii ake iraopaavoi Pauto vaisiarore ro Tootoopato, ra igei tavi iraori oiso, E vii-a Krais Pauto Oviitoaaro, viigoa vigei Jiu-pa irara tuvetuvepasa uriouera, eke?”
64 ✡ Uva Jisas rera aatooro oiso puraroepa, *“Eisi osa purauei. Uva visii tavipaavoi oiso, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva ragai-a vao Oirato Oviitoaaro keketaverea, ovusa paupara vo oirapapa varata-ia vao Pauto, ro ira goruara rutuva toupareveira. Uva rukuta sovara-ia tapo vorevira urioraverea vova vuvuiua-ia.”*
65 ✡ Oire uva oisi-a osa puraroiva Jisas, Rovopato Pristo ora rera iava kuvupato karikarioro kasipuroepa oiso puraoro, “Pauto toviparevoi! Uva viapau ita uvuipaviei ra oeaire keeravio rera vo reoaro rovirieisa. Ira ro Pauto tovipare! Ari ita, rera uvutavoi ita!
66 Uva apeisi vai rugoopatai?” Oa iava oiso puraaepa rerare, “Ira-a eera uvuipa ra kopiiro. Ira-ia vuria epao!”
67 Oa iava rera kagavearo-ia ruipaaepa oearovu rera tapatapapaoro.
68 Uva oiso rerare puraaepa, “Vosa oiraopato-a vii profetato, oire igei taviri, Irouto vii tapare?”

Pita Jisas Taeareva Oiso Puraoro, Viapau Taraiparai Eera-ia (Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Uva Pita ratau pauparoepa kepa kasuraaro sovara-ia osa voa iriavu kovopava rera iare urioopa oiso purasa, “Vii tapo-a ita iravu viigoa oisoa Jisas tapo toupari ro vova Galili.”
70 Oa iava Pita oiso puraroepa voea rutu osireiaro-ia, “Easi viapau eva-ia taraiparai osa purapauei.”
71 Oire uva Pita kosiro viropa rataoa riaaro iare. Oa iava voa iriavu ita kovopava oiso puraopa rera kekeoro voeao tavioro oea voa toupaiva, “Easi iravu-a ro ira oisoa Jisas tapo toupareve ro vova Nasaret.”
72 Oa iava Pita taearoepa ita erao pievira oiso puraoro, “Oiraopavira rutu vavo oiso viara-ia, viapau taraiparai rera-ia eera.”
73 Oa iava oearovu ita utupauavi toreoro ita oiso rerare puraaepa, “Oiraopavira rutu. Easi iravu-a ita vii voea iava. Viigoa eveipaio reoa iava vii vaaro.”
74 Oire uva ovoiopa reo-ia oiso voeava kaureopaoro oiso puraroepa, “Avoeao! Oiraopavira rutu viapau rera-ia taraiparai eera. Vosa viapau oiraopa reo vai purapaavori, ra va iava Pauto ragai vuri piereve rutu.” Oire oisi reoroiva, kookai gaureva.
75 ✡ Osa iava Pita vo reore rugooroepa vao oa-ia Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vo osa kookai gau asavira tourevere, ovusa vo peva purari ragai vaisiaro taeapaoro.”* Oa iava kosiro viropa Pita rirovira gaupasa.

27

Jisas Sipoiva Pailat Iare (Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Oire uva avia sikereva ovusa reipa irara pris ora turaro irara voeao vova Isrel ora reopaaepa, oiso ra rera upoive Jisas.

✡ **26:63:** Ais 53:2-11 ✡ **26:64:** Sam 110:1 ✡ **26:65:** Ap 14:14 ✡ **26:75:** Jo 13:38

2 ✡ Oa iava rera tuukeiva iroiro-ia rerava avapaoro rovopatoa iare Pailat
Rom gavman iava rera.

Judas Kopiiroepa
(Aposel 1:18-19)

3 Oire uva rera ro Judas ira Jisas kosi piereva, ira rera-ia voea tuereva osa
rera Jisas ivaoiva kopiia-ia. Oa iava rerare vovouisi ora poreepa. Uva oiso
vovouparoepa ra silva moni vo peva tau (30) vore piereve voeapa voeao
reipa irara pris ora turaro irara.
4 Oa iava oiso puraroepa, “Ari ita, ragai vao ragoa vuria puraavo, uvare
ro kosi pieavo oirato ira-ia viapau vuria vaiei. Ira ivaoivo kopiia-ia.” Oa
iava oiso puraaepa, “Viapau oiso igei vaaro-a. Vii raga vaaro-a vao vuria.”
5 ✡ Uva va iava Judas monia vikireva Tempel sovara-ia. Uva voava voea
arova avaroepa iroiro-ia ora kaasa.
6 Oire uva voeao reipa irara pris irara vo moni vao silva ouoro oiso
puraaepa, “Oira upo voriaro vao-ia oa-ia viapau uvuipaviei ra vao tapo va
takuvupe Tugoropa Kepa-ia tou moni.”
7 Oa iava vo moni-ia oreovu goruiva vao. Oa iava iravu vo rasiaro voriiva
katai vovou raga-ia, ira oisoa pitoka puraparo. Oire va iava vo rasi ouiva
voeaopa tauaipa irara, auere ra voea tovapaive voa.
8 Uva oiso vo rasi vaisiiva, Revasi Tova rasi. Oire uva touvira vo vaisiei
toupai vo vokio voa.
9 ✡ Eisi osa oreovu toupaiveira Pauto oreoa purareva profet Jeremaia
gisipoaro-ia. Uva oisi-a eisi osa oiraopavira karekeepa vao-ia oa oiso
purapai,
‘Vao ouiverea vo peva tau (30) aue silva moni Isrel-pa irara oa reesiiva oiso
ra ro voriive oirato.
10 Ro vo rasiaro vorisa pitoka purapato. Eisi osa ragai tavireva Turaro.’

Pailat Jisas Akepareva
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 Jisas tore pieiva reito gavman osireiaro-ia. Oire uva rera-a eera
rovopato gavman ira rera akepareva oiso, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?”
Uva Jisas oiso puraroepa, *“Vii raga ita-a eva viigoa eisi purauei.”*
12 ✡ Oa iava reipa irara pris ora turaro irara rera togapaiva oaravu-ia
reoara. Osa viapau oarai pukopareva vo reoro iava.
13 Uva va iava Pailat rerare oiso puraroepa, “Easi pasi viapau vo reoro
vaio rutu uvupari oara-ia vii togapai?”
14 ✡ Uva viapau rutu oiso Jisas oreoi aatoreva vo Pailat-pa oreoiaro. Uva
va-a eva oa iava ro rovopato gavman tavetave iraopareva.

Pailat Taviroepa Jisas Tapasa
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-15; Jon 18:39–19:16)

15 Uva vo ivara rutu-ia uva oisoa ro rovopato gavman oiratoa vai kosi
piepareve tuukepa kepa iava vo vokia vao oa-ia oisoa Tagausapa Vurei
Pasova aiopaive, vo rara oirara rutu irai arepaive.
16 Uva vo voki-a vao oa-ia iravu oirato vuritoa rutu toupareva tuukepa
kepa-ia rera vaisiaro, Barabas.
17 Uva oirara rutu ora guruaepa. Oa iava Pailat oiso voea akereva,
“Aa ropa ruipapatai ra visiipa rera kosi piea Barabas eke Jisas ro ira
vaisipaiveira oiso, Krais?”

✡ **27:2:** Ap 3:13 ✡ **27:5:** Ap 1:18 ✡ **27:9:** Sek 11:12-13 ✡ **27:12:** Mt 26:63 ✡ **27:14:** 1 Ti 6:13

18 Ari ita, Pailat voeao-ia tarairoepa oiso osa oisoa rera riiriipaive. Oa-a
eva oa iava rera kosi pieivora kortua iare.
19 ✡ Pailat paupa-ia pauparoepa vo kepa-ia oa-ia oisoa oirara roviriei-
pareve. Oire uva voa-a evoa uva toureva ovusa vatuava rerare oavu tavia
ava pieeva oiso puraoro, “Viapau oiso uvuipauei ra orekevu avu vai purari
eera-ia torevokoto. Vo vokiaro ira kekeavo urusa-ia. Uva riroa rutu sovoavo
vavata vo rera kekeoro.”
20 Uva voeao reipa irara pris ora voeao turaro irara oearea oirara rutu
vovouaro tore pieiva, oiso ra Pailat arepaoro oiso puraave, “Barabas
eakaoro Jisas kopii pieri!”
21 Oire uva ro rovopato gavman oiso voea akereva ita, “Iroutoapa
ruipapatai vaitereo iava, ra rera vorevira eakaa visiipa?” Oa iava oiso
puraaepa ita, “Ari Barabas!”
22 Oire uva oiso puraroepa Pailat, “Ari apeisi ro piepaavoi Jisas ira
vaisipaiveira oiso, Krais?” Oa iava oiso puraaepa raga pieoro, “Rera kotori
evao parikou-ia!”
23 Uva Pailat oiso voea akereva, “Eake rutupa? Eakea vuri-a oa pu-
rarevora?” Osa rirovira rutu raga piepaoro oiso raga purapaaepa oiso,
“Rera kotori evao parikou-ia!”
24 ✡ Uva Pailat ora rera-ia oiso aueroepa, Easi viapau uvuiparai ra oavu
vai purasa rera-ia. Teapi riroa rutu karekepe upoa. Eisi osa iava uukoa
oureva ora rera iava vavaea sisusa voea rutu osireiaro-ia oiso puraoro,
“Viapau vuria vaiei oiso ra oai iava rera upoa. Ari aue oavisii-a visii raga.”
25 Oa iava voea rutu oiso puraaepa, “Oa-a eva vuria uvuipai ra va
kekepaioverea ora voeao igei aao kakaeroaro!”
26 ✡ Eisi osa iava Pailat Barabas iava vasereva voeapa. Oire uva Jisas iava
vasereva voeapa upo pura irara, oiso ra rera ragi rovopaoro rera tapaive
vo evao parikou-ia.

Jisas Tovipaiva Upo Pura Irara
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Oire uva voeao upo pura irara oaro ro Pailat oea Jisas koata pieiva
gavman vo kepaaro-ia. Oa iava vo rerare voea rutu voeao upo pura irara
ora guruaepa.
28 Uva voa rera iava kuvupara veraiva iravu raga tavari pieoro revasito
rera reesioro oiso, Vii-a king.
29 ✡ Uva oavu kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Oa iava va tovoiva
rera kukuearo-ia. Uva pito isi-ia rera tooro pieiva oisova oirapapa vavae-ia.
Oa iava rerare kokoto rekupaoro oiso purapaaepa, “Jiu reraaro king! Vearo
voki rutu!” rera tovipaoro.
30 ✡ Uva rera-ia ruipaaepa. Oire voava vaisi pito isi ouoro rera kukuearo
ragiiva vaisi-ia.
31 ✡ Uva rera tovi rovopaivoiva, kuvupato veraiva rera iava. Uva voava
ora rera reraaro-ia kuvupato rera kuvuiva vorevira. Oa iava rerava
avaaepa rera tapasa evao parikou-ia.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

✡ **27:19:** Ap 12:21 ✡ **27:24:** Diu 21:6-8; Sam 26:6 ✡ **27:26:** Ais 53:5 ✡ **27:29:** Sam 69:19; Ais 53:3 ✡ **27:30:** Ais 50:6 ✡ **27:31:** Ais 53:7

32 ✡ Oire uva voa-a vo uva rera tapo avapaaepa. Oa iava voa avapaoro iravu kekeiva oirato Sairini iava, rera vaisiaro, Saimon. Oa iava voa rera aruiva goruvira rutu Jisas vaaro kaesa evao parikou.
33 Oa iava uvavu poua viropa opukuivu-ia, va vaisiaro, Golgota. Oa poreaaro oiso toupaiveira, Kukue Pukui [aue iava uvare oiso kekepa piroveira osa kukue keru].
34 ✡ Uva voa rera vateiva wain ovi va uvereoro oavu tapo itakopa ovi. Oire uva vapa reasiparoepa ukaio arapa, uvare vo gisipo raga-ia vo ovi sovoreva itakovira.
35 ✡ Oa iava rera tapaiva evao parikou-ia. Uva rera varaaro-ia kuvupara satu visiko purapaiva vara roo piepaoro ora voeapa.
36 Uva voa toupaiva rera-ia uutupaoro.
37 Vo rera kukuearo isivaaro uva vo reo rigatoiva oreoa-ia rera togaiva tavaa iare. Uva oiso vo reo rigatoiva, KING OAIVE JIU.
38 ✡ Oire uva voa-a vo uva rera ruvara-ia Jisas aitereivu tapaiva riro kavirutoarei oiso iravu vova oirapapa varata, ari iravu vova koike varata.
39 Uva oirara rutu ora riakora voa rera tovipaoro putepaiva rerare kukue pikupikupaoro oiso purapaaepa,
40 “Vii-a vao Tugoropa Kepa pakopato. Vo peva raga-ia voki vo kepa paupasa vorevira! Oire ora vii avu raga ora tauvau ita, uvare vii-a Pauto Oviitoaaro. Evoava evao parikou-ia rereri!”
41 Uva voea tapo voeao reipa irara pris ora turaro irara oea tapo rera akaipa piepaiva oiso purapaoro,
42 “Ari oearovu raga oisoa tauvapareve. Uva viapau uvuipa ra oisi ora rera raga ora tauvaro? E rera ro Isrel reraaro king? Uva eakepa ra evao parikou kavureve, ra va iava rera-ia oiraovio!
43 ✡ Ira ro oisoa Pauto oirao piepareve oiso purapaoro, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakepa ra Pauto rera tauvareve, vo rara rera-ia vovouparo!”
44 Oire uva vaiterei-a vaitereo oira upopatoarei ora kavirupatoarei aiterea tapo kotoiva evao parikourei-ia uva Jisas vuruvuru-ia siva. Ari ita, vaiterei apo akaipavira vo reo raga purapasiva rerare Jisas.

Jisas Kopiiroepa
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 ✡ Oire uva ravireo vuuta-ia ravireo utoroiva, rupa rovoepa vo rasitoa rutu-ia. Uva vo peva rutu-ia vuuta (3 klok) rekasiepa vo rupa.
46 ✡ Uva vo peva vuuta ruvara-iavi Jisas koikoiroeva oiso puraoro, *“Eli, Eli, lema sabaktani?”* Oa oiso ragavira porearo toupai, *“Pautoa oaa, Pautoa oaa, Eakere ragaivi kavupari?”*
47 Oa iava voearo oea rera ruvara-ia toupaiva oea rera uvuoro oiso puraaepa, “Easi profetatoare keerapa ro Ilaija.”
48 ✡ Uva iravu ikaureva pupupua rupu piesa aue-ia uureopa ovi viniga ovi. Oa iava evao rao-ia vo ovi vatepareva rerapa Jisas. Osa oearovu oiso puraaepa,
49 “Tue rovou, ra Ilaija rera rere piesa urio rovoro, pasi.”
50 Oire Jisas rirovira koikoioro vovoua vikireva kopii ovoioro.
51 Uva vo voki raga-a vao oa-ia riroua varoua vo rataoa-ia touua Pauto vo topisiaro iava oua vo Tugoropa Kepa-ia aue Tempel vuritavira kari piropa vo rutuva viara-ia vo ruture rasiuaaro. Vouao oua kari pirora, oiso ra oirara

---

✡ **27:32:** Hi 13:12 ✡ **27:34:** Sam 69:21 ✡ **27:35:** Sam 22:18 ✡ **27:38:** Ais 53:12 ✡ **27:43:** Sam 22:8 ✡ **27:45:** Amo 8:9 ✡ **27:46:** Sam 22:1 ✡ **27:48:** Sam 69:21

rutu Pauto ruvara iare tutuu pieive. Ovusa rasito tapo rikerikeroepa. Oa
iava riropa avekero tapo poroporo piropa.
52 Osa tova urui tapo karu piropa vo uva voeao Pauto voeaaro oea oisoa
tovapaive toreaepa tootoooro vorevira.
53 Uva voea-a voeao oea tova urui iava toreaepa vo vokio isivaaro iava
oa-ia toreroepa Jisas. Oa iava voea rutu karea viropa Tugoropa Urui iare
Jerusalem. Osa iava voa voea rutu kekeiva oearovu.
54 Uva voa reito oaive tapo viurupa irara toupaiva Jisas-re uutupaoro.
Uva vao kekeiva osa rasito rikerikeroepa ora orekerovu rutu varao oara
rutu karekeepa. Oara rutu kekeoro rirovira rutu uriripaaepa. Oa iava oiso
puraaepa, “Oiraopavira rutu rera ro Pauto Oviitoaaro!”
55 ✡ Voa riro riako toupaiva vairo airoa Jisas sirova utuaepa Galili-ia
kavuoro rera tauvapaoro. Uva vairo-a evairo airoa tauaivi torepaoro rera
siituepaiva
56 oiso-ia, iriavu-a o-ia Maria Makdala iava, ora iriavu ita Maria, Jems
araorei aakoaro ora Josep. O tapo Sebedi oviitoareiaro aakoaro, ora
airorovu tapo.

Aveke Rikui-ia Jisas Tovoiva
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

57 ✡ Uva vo ovaiarovi iravu Arimatia iava rera riro monito, rera vaisiaro,
Josep ira urioroepa. Uvare iravu Jisas disaipeltoaaro rera-a.
58 Ira Pailat-ia pouro viropa Jisas kopiire rera aresa. Oa iava Pailat rera
voeaaro tavireva, “Vo kopii vatesa rerapa.”
59 Uva Josep vo kopii oureva rera tavurusa airepa-ia varoa popotea.
60 ✡ Oa iava rera tovoreva aveke rikui-ia rera vaaro oa ravaavira teka
ragaiva iriavu-ia aveke. Uva vo rikui iare iriavu rirova aveke perireva vo
riku riaaro ivitasa oira-ia.
61 Ovusa Maria vaio o Makdala iava ora iriavu Maria airea paupaereiepa
vo tova ruvara-ia.

Pailat Uutupa Irara Tovoreva Tova-ia Uutusa

62 Uva aio ravaapa voki putevoiva vao Sabat iare. Oa iava vo voki isivaaro
iava avaaepa reipa irara pris voearei ora Farisi oearea rutu ora guruaepa
rera ruvara-ia Pailat.
63 ✡ Oire uva voa oiso puraaepa rerare, “Oreovu vao-ia oare rugooiei
Jisas vo reoaro. Oa-ia oiso puraroepa rera ro riro kuuvuto, *Vo pevapa voki
isivaaro iava vorevira toreravere*, vo osa touvira toupareva vo.
64 Uva eisi osa iava vii rugoo piepaiovoi, ra taviu va iava. Oire ra vii
voeaaro upo purapa irara tovori vo tova-ia uutupasa vo peva rutu-ia voki.
Auepa teapi rera voeaaro disaipel rera kavirusa urioave, ra oirara rutu
tavitaviive va iava kuuvuvira oiso, Vorevira toreroe tova urui iava. Teapi
vo kuuvuo-ia rovopa puteve vo kuuvuo utupa.”
65 Oa iava Pailat oiso voea tavireva, “Oire uutupa irara vai tavita, ra avata
avukivira rutu vo tova rukusa oiso osa ruipapatai.”
66 ✡ Uva va iava avaaepa vo tova-ia uutupasa. Oa iava pisikui reesivira
tovoiva o ivara-ia aveke iria taku pievira tovoiva vo tova-ia. Oisore ra va-ia
oovaupaave [auepa teapi irai vo tova kavirureve.]

✡ **27:55:** Lu 8:2-3 ✡ **27:57:** Ap 13:29 ✡ **27:60:** Mk 16:4 ✡ **27:63:** Mt 16:21; Mk 8:31; Jo 2:19
✡ **27:66:** Mt 28:11-15

28

Jisas Vorevira Toreroepa Tova Iava (Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Jon 20:1-18)

1 ✡ Oire uva Sabat voki topekakao vo putevoiva, ravireo sikerereva vo vokio iava wiki-ia vituaro vo voki. Oa iava vaireo urioereiepa Maria Makdala ora o iriavu Maria vo tova kekesa.
2 Vo osa rasito ravurike ovoiroepa rirovira rutu. Uva Turaro reraaro purapurapato ensel vuvuiua iava vararoepa aveke vera ovoisa oira peka pieoro. Oa iava voava oira ivara-ia pauparoepa.
3 ✡ Uva rera iava varaua rutu sisikorepaiva aviavipaoro. Ora varoa kuvupara rera iava oisi raga popotevira rutu toupaoro roropaiva. Viapau oiso oai aviaviaro uvuipa ra rera vo aviaviaro-ia puteve.
4 Uva va-a vao oa iava voeao uutupa irara rirovira rutu rope kopii puraiva rirovira rutu uriripaoro. Uva oiso paaepa rutu, Voeapa kopiipai.
5 Oa iava enselpato Maria vaiore oiso puraroepa, "Teapi uriripaere. Taraiparai vei-ia veigoa urioereie Jisas-re vurasa ro ira kotoivorao evao parikou-ia.
6 ✡ Viapau oiso vo touparevoi. Ira toreroi vorevira oiso osa puraroera voviri. Ari ita, urioereiei vo tavukio raga kekesa uva toupaivo vo kopii.
7 Ra ikauvira voreere disaipel irara tavisa oiso, Vorevira toreroe tova iava. Ira visiipa iraroi Galili iare. Rera kekesa utupatai. Uva vo reo-a vao ragai vo reoaro oa vateavoi veipa oare rugoopaerevere." Oiso osa puraroepa enselto.
8 Oa iava vairei riakorirei rirovira rutu uriripaereiepa ora rirovira tapo rorupaereva. Uva ikauvira rikui raga ruvara iava avaereiepa disaipel tavisa.
9 ✡ Uva voa-a vo uva Jisas vairei iare pouro viropa raivaaro. Oa iava vairei kekeoro oiso puraroepa, *"Vearo voki rutu."* Oa iava rera iare tutuu pieereva rerapa avivikepaoro rera kokotoaro-ia pitusa. Uva rera-ia vuurapa vaisi puraereva.
10 Oire uva Jisas vaireire oiso puraroepa, *"Opeita uriripaere. Avaere araoko irara oaa tavisa, ra Galili iare avaave uva ragai kekeivere."*

Vo Uutupa Irara Vo Reoaro-a Vao-ia

11 ✡ Oire touvira avapaereiepa osa oearovu voea iava vo tova-ia uutupa irara karea viropa vo Jerusalem urui iare reipa irara pris tavitavisa varao rutu iava orekerovu oara karekeepa voa.
12 Uva va-a vao oa iava voea rutu ora guruaepa pris irara ora turaro irara. Oire vo pau-a vao oa-ia oavu reoa goruiva. Oa iava riroa monia vateiva voeaopa vo tova-ia uutupa irara
13 oiso voea vosipaoro, "Teapi eisi tavitavipatavere. Ari oiso raga pura-patavere, Rera voeaaro disaipel urioae voava rera kavirusa osa uusivira touiovo.
14 ✡ Ari ita, vosa rovopato gavman vo reo iava vao uvurevere, oire ra rera vovouaro poreio. Ra va iava viapau visii-ia vuria vai karekepe."
15 Uva eisi osa iava monia-ia pituoro voea vo reoaro sirova utuaepa. Oa iava oisi raga vo reo sikataiva Juda taere iare. Oa iava oisi va purapaivoi vo vokio-ia tapo.

✡ **28:1:** Mt 27:56 ✡ **28:3:** Dan 7:9, 10:6 ✡ **28:6:** Mt 12:40, 20:19 ✡ **28:9:** Jo 20:14-18 ✡ **28:11:** Mt 27:65-66 ✡ **28:14:** Mt 27:2

Jisas Ora Karekeroepa Disaipel Irara Iare Voea Tavisa, Avata Oirara Siposipopasa

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 ✡ Vo katai tau katai (11) disaipel irara vokapaoro avaaepa Galili iare.
Oa iava vo pukuio-ia poua viropa oare Jisas voea tavireva oiso ra voare
avaave.
17 Uva voa-a vo uva rera kekeiva Jisas. Oa iava rera-ia vuurapa vaisi
puraiva. Ari ita, vosa oearovu voea iava viapau oiso rera oirao piepaiva.
18 ✡ Oa iava Jisas voea iare tutuu piereva. Oire voava voea tavireva oiso,
"Pauto vo goruro rutu vuvuiua iava ora vo rasito vatereva ragaipa.
19 ✡ Oiso osa iava uvuipatai ra oirara rutu vo rasitoa-ia disaipel pieta
ragai voeaaro. Voea baptaisoro voea reesita Aite vaisiaro-ia, ora Oviito, ora
Tugoropato Uraurato.
20 Rara voea siposipopata vo reoro rutu iava oara vateavora visiipa. Oire
ra vearovira rutu vara sirova utupaave. Ragai uvu iraopata! Ragoa visii
tavipaa oiraopavira rutu oiso, Visii tapo toupaaverea vokiara rutu-ia vo
tugurasa vo rasio vo vuutaaro opesiaro-ia."

✡ **28:16:** Mt 26:32 ✡ **28:18:** Dan 7:13-14; Fl 2:9-10 ✡ **28:19:** Ap 1:8; Ap 2:42

MAK
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ro ira vo vukuo rigatoreva ira oisoa vaisipaive Jon Mak. Rera raga ita ira oisoa Pol vaio ora Pita tauvapareve Pauto vo kovoaro purapaoro (Ap 13:5, 13 ora 1 Pita 5:13). Oearovu oiso rugorugoopaaveira, Ira raga ita ro ira torireva viurupa irara asavira vo osa Jisas ousa urioaepa Oliv Kovo sopaaro-ia (Mk 14:51-52). Uva vo vuku rigatoreva 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava.

Mak rigatoreva voeaopa Rom-pa irara oea oisoa ruipapaave ra vo siposiporo uvupaive oara oirato vo goruaro iava oisoa tavipape. Eva-a oa iava rirovira tavitaviroepa Mak varao iava riro goru kovoro ravoto kovoro oara oisoa purapareve Jisas vo Pauto vo goruaro iavirava.

Uva vo vukuo sovara-ia Jisas vaisireva oiso, Pauto Oviitoaaro (Mk 1:1 ora Mk 15:39), ora oiso tapo Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ari kataitoa raga-a, Jisas ira riro siitoka ou rovorevoiva, vorevira voreroepa Pauto Aite iare. Uva vo utupavira voreroverea oirao pie vovou irara rera voeaaro ou piesa ita (Mk 8:38; Mk 13:26, ora Mk 14:62).

1. Jon Baptais iava vo osa Vearo Siposipo kosi piereva raiva puraoro oa-ia pouro viropa Jisas, 1:1-13.
2. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 1:14–9:50.
3. Jisas vova avaroepa Galili-ia vore Jerusalem, 10:1-52.
4. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wiki-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 11:1–15:47.
5. Jisas vorevira toreroepa vova kopiia-ia, 16:1-8.
6. Vorevira toreroepa Jisas vo pevapa voki-ia, oa iava ovokivu-ia disaipel irara iare ora karekeroepa ora oearovu iare tapo, 16:9-20.

Jon Baptais Vo Siposipoaro
(Matyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)

1 Rovoaro Vearo Siposipo Jisas Krais iava, Pauto Oviitoaaro.

2 ✡ Oa iava oiso va rigatoreva profetato ro reo topa piepato, Aisaia. Oreoa oiso purapai,

‘Uvuri. Ro iava ira ira pieavoi vii iare reo kaepato. Ira raiva oara vatatopoparevere va ravaaoro viipa.’

3 ✡ ‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.’

4 Uva vo reo-a vao oirao pieoro karero viropa Jon baptais vatepato vo raaka tapi. Uva voeapa siposipopareva Jon, oiso ra porea viro ra baptaisa ouive, vo rara Pauto voea iava vuriara verareve.

5 Uva voea rutu avaaepa rera iare voea rutu voeao vova Judia taere ora vova riro urui Jerusalem. Uva vuriara oaive kosi piepaoro vo vuuta raga-ia baptaisa ouiva Jon ruvara-ia vo uukova Jodan.

6 ✡ Uva Jon aue kamel oruaro iava oisoa rera-ia oiso kuvuparo kuvupato, ora takipa iro bulmakau rakari. Uva rera vo aioaro-a vao-ia siiko ora koisi.

7 Uva oisi siposipopareva, “Ro ira utuparoi ira ragaipa reipa. Uva viapau uvuipara ra rerapa akaipa kovo vai pura ragaa, oiso osa vao rera vaaro tasipa oa-ia viapau uvuiparai ra va akaipavira vera ragaa.

✡ **1:2:** Mal 3:1 ✡ **1:3:** Ais 40:3 ✡ **1:6:** Lev 11:22

8 ✡ Uva visii baptaispaavoi aue-ia uukoa. Ari rera visii baptaisrevere
Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia visii reesipaoro rutu.

Jon Jisas Baptaisreva
(Matyu 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 Ovuuta-a eva isivaaro iava Jisas Nasaret iava Galili-ia urioroepa. Oa
iava Jon rera baptaisreva vo Jodan sir.
10 ✡ Oa iava veraro viropa voava uukova sirova. Uva voava vuvuiua
kekereva osa karu piropa. Uva Tugoropato Uraurato oiso vararoepa osa
kurue rera-ia pitusa.
11 ✡ Uva reoreoa varaepa vuvuiua iava oa oiso puraepa, "Vii-a ragai
Oviitoaaro rutu. Viigoa-ia roru iraopaavoi rutu vii kavikopaoro."

Seten Jisas-ia Kokaraparoepa
(Matyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 Uva ikauvira Tugoropato Uraurato rerava avaroepa raaka tapire vo
uva viapau oirara vai.
13 ✡ Uva voa toureva aue-ia vo resura tau (40) voki, osa Seten voa rera-ia
kokara ragaparoepa. Uva okarerovu rutu tapo toupareva vavarai kare, osa
enselpa irara voa rera tokipaiva.

Jisas Ora Rera Vo Kovoaro Rovoreva Galili-ia
(Matyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Oire uva Jon tovoiva vo tuukepa kepa-ia. Oa isivaaro-ia Jisas urioroepa
vore Galili. Uva voa siposipopareva Pauto vaaro iava Vearo Siposipo.
15 ✡ Uva oiso puraroepa, *"Vo vuuta vao-ia oa pou piroi oapa tutuu piei ra
karekepe vo vuutao iare oa-ia Pauto ora rera vo Saraaro tokirevere. Poreta
viro, ra Vearo Siposipo oirao pieta."*

Vo Jisas Ataripa Resua Roporeva
(Matyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

16 Jisas Galili rovu vatuaro-ia vokareva. Uva Saimon vaio kekereva
vaiterei ora Andru vo araorei, ovusa varuerepasiepa. Uvare vaiterei-a
pakupatoarei moni oupasa.
17 Uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Ragai sirova utusi, ra vei siposipoa
oira ivupasa ragai iare."*
18 ✡ Oa iava ikauvira raga kuverava kavusiva rera sirova utuoro.
19 Uva oisivi vokaoro Jems-ia pouro viropa Sebedi oviitoaaro vo araorei
ora Jon, vo osa uvuoa-ia kuverava murupaoro toupasiva.
20 Uva vaitereire keeraroepa. Oa iava Sebedi aiteto kavusiva uvuoa-ia ora
kovopa irara utupaoro rera sirova.

Jisas Vurito Tugarato Verareva Oiratoa Iava
(Luk 4:31-37)

21 ✡ Uva Kapaneam-ia karea viropa. Uva voa-a vo uva Sabat Voki-ia Reo
Taisi Uvupa Kepa-ia Sinagog koataroepa. Uva voa oirarapa siposiporeva.
22 ✡ Oa iava rera vo siposipoaro-ia tavetaveiva, uvare rera vo reoaro-
ia gorua toupaiva. Viapau oiso rera-a osa voeao oea Reo Taisi iava
siposipopaiveira.
23 Uva voa toureva Sinagog sovara-ia evoa uva toupareva iravu oirato
ira-ia oiso toupareve tugarato.

✡ **1:8:** Ais 44:3; Joe 2:28 ✡ **1:10:** Jo 1:32 ✡ **1:11:** Sam 2:7; Ais 42:1 ✡ **1:13:** Sam 91:11-13
✡ **1:15:** Ga 4:4; Ef 1:10; Ap 20:21 ✡ **1:18:** Mt 19:27 ✡ **1:21:** Mt 4:23 ✡ **1:22:** Mt 7:28

24 ✡ Uva-a vo uva oirato iava tugarato oiveoro oiso puraroepa, “Eake vai purari igeire vii Jisas vova Nasaret? Vii uriouei igei opesi ovoi piesa, eke? Ari ita, taraiparai vii-ia. Vii-a Torevokotoa rutu vova Pauto.”
25 Uva Jisas rerare koruoro oiso puraroepa, *“Ora tape pieu, ra eera arova kosiu viro.”*
26 Oa iava voea tugara rera-ia taketokoaepa rera rikerike pieoro, osa rirovira oiveroiva, rera iava kosia viropa.
27 Uva voea rutu tavetaveiva. Oa iava voea raga ora akeakepaaepa oiso, “Eake irao vao-ia? E airepa siposipo-a oa karekei vo goruova oa iava tugara rera uvui?”
28 Osa iava ikauvira rera iava vo siposipo viriva voraro rutu vo Galili taerero sovara-ia.

Jisas Pita Aigevaaro Porete Piereva (Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

29 Uva Jisas tapo kosia viroiva Sinagog iava. Oa iava koataaepa voeao disaipel ora Jems vaio ora Jon, vo kepa-ia Saimon vaio vo kepaaro ora Andru.
30 Uva-a vo uva Saimon aigevaaro kukue upia puraiva. Oa iava oira iava Jisas taviiva.
31 Uva avaroepa oira-ia pitusa vavaea-ia oira tore pieoro. Oa iava kukue upia oira kavu ovoiva. Oa iava voeapa aioara vatatopo ovoieva.

Riro Irara Porete Piereva Jisas Ovaiarovi (Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

32 ✡ Uva vo ovaiarovi ravireo ovusa rokoreva uva rera iare oearovu upiapa irara siposa urioaepa, ora oearovu tugara upo irara.
33 Oirara rutu voeao vo uruio iava vao riroa oea vo uvuruaro kepa rataoaro tupaiva.
34 ✡ Uva-a vo uva oirara iava oupirovu rutu ruvarureva, ora oearovu oearoa iava vuri tugararo kosi piereva. Uva tugarare koruroepa oiso ra ora tape pieave, uvare rera-ia taraipaaepa.

Jisas Siposipopaoro Virireva Galili-ia (Luk 4:42-44)

35 ✡ Vo vokipakou rutu-ia Jisas toreroepa. Oa iava voava kosi virooro avaroepa varirisa kuvau tapi.
36 Uva Saimon vase ora voeao oea rera tapo vokapaiva oea rerare taraapaoro utupaaepa.
37 Oa ava rera kekeoro rera taviiva oiso, “Oirara rutu viire taraapaivoi.
38 ✡ Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Irata. Ra voraro tutuu pievira ourui iare avavio, ra oa-ia voa siposipoa vao iava oa vituaro rutu iava vore urioraera.”*
39 ✡ Uva oiso ragavira avaaepa Galili-ia. Uva voa siposiporeva Sinagog sovara-ia Jiu vaaro, ora tugara kosi pie tapo purareva voraro rutu vo Galili taerero sovara-ia.

Jisas Iravu Lepra Sisigarue Piereva (Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

✡ **1:24:** Jo 6:69; Ap 3:14 ✡ **1:32:** Mk 4:24 ✡ **1:34:** Mt 4:23; Ap 16:17-18 ✡ **1:35:** Mt 14:23
✡ **1:38:** Ais 61:1 ✡ **1:39:** Mt 4:23-25

40 ✡ Uva rera iare Jisas urioroepa iravu ira-ia oisoa lepra upia toupaive. Ira rera areoro rerare rekureva oiso puraoro, “Vosa apeisi vovoupau ra ragaivi porete pieri.”
41 Uva Jisas rerapa siraoroepa rutu. Oa iava rera-ia pitureva vavaea tovooro. Uva rera tavireva oiso, *“Ruipaparai ra sisigarueu.”*
42 Uva va-a eva lepra upia rera kavuva. Oa iava vearoroepa.
43 Uva goruvira rera vospareva rera arupaoro.
44 ✡ Osa iava rerare oiso puraroepa, *“Opeita irai taviparivere. Viapau. Ari varaua oara karekesa avapau pris irarapa. Ra tauoa vai purari oiso osa va iava visii taviva Moses vo rigatoaro. Oire ra oearovu rutu taraiavere oiso, Upia rutu vii iava opesiei.”*
45 ✡ Ari ita, avaroepa voraro rutu siposipopaoro. Osa-a eisi vituaro iava Jisas viapau uvuiparoepa ra avaro ouruirovu iare. Ari ratauro raga toupareva kuvau tapiro-ia. Osa iava rera iare urioaepa oirara vova voraro rutu.

2

Jisas Kerauto Porete Piereva
(Matyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Uva ovokirovu isivaaro iava vo Kapaneam-ia pouro viropa. Uva voa rera iava tavia avaepa vo osa kepa sovara-ia toupareva voa.
2 Uva riro irara rutu ora guruiva, agasiepa. Uva viapau oiso oavi viapaa vai touva vo kepa rataoaro-ia. Uva-a vo uva voeapa siposiporeva va iava vao Vearo Siposipo.
3 ✡ Uva oresuravu iravuva kerauto kaepaoro urioaepa.
4 Ari ita, viapau uvuiaepa vo kaeva koatasa, uvare riroa ita uvurua. Osa iava kepa kukuuvuaro tokoiva Jisas aivarova. Oa iava vo kae vara pieiva.
5 Uva Jisas voea varaaro oirao pie vovouro kekereva. Oa iava kerautore oiso puraroepa, *“Oviitoa oaa. Vii vaaro vuria verapi.”*
6 Vo osa oearovu voavi paupaaepa Reo Taisi-ia tarai irara, oea oiso ora rugorugoo piepaaepa ora voea raga vovouaro-ia.
7 ✡ Eake vituaro iava eisi puraroi rera ro-ia? Ira Pauto toviparevoi rera reroaropaoro. Irou vai uvuipai vuriara verapasa. Easi Pautoa raga.
8 Uva Jisas voea sovoreva ora rera iava sopaua-ia. Oa iava voea oiso akereva, *“Eakere eisi ragaire vurivira rugorugoopatai ora visii raga sopaaro-ia?*
9 E aa vo reo irao-a oa avekatapai rutu ragaipa, ra va-ia oiso purara, Vuriara oara verapi, eke oiso, Toreu ra urua vii vaaro kaeri, ra vava kareu vokapaoro?
10 Ari ita, ragai-ia taraipatai ragoa ro arua oiso, Urua kaeri ra vava kareu vokapaoro, auere ra va kekepaoro oiso purapata ragai iavirava, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo goruaro vao-ia oiraopa. Oa vao uvuipai vuriara verapasa oirara iava voeao vo rasitoa-ia tou irara.”
11 Oire kerauto tavireva oiso, *“Vii tavipaavoi, Toreu, ra urua oara kaeoro ra kareu vii vo kepaaro iare.”*
12 ✡ Uva tore ovoiroepa urua oaro kaesa. Uva kareroepa ora karekesa voeare. Oa iava rera-ia tavetavepaiva. Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva oiso puraoro, “Viapau oiso oai kekeiova oiso-ia.”

✡ **1:40:** Mk 10:17 ✡ **1:44:** Lev 13:49, 14:2-32 ✡ **1:45:** Jo 6:2 ✡ **2:3:** Mt 4:24 ✡ **2:7:** Ais 43:25 ✡ **2:12:** Mt 9:33

Vo Livai Oureva
(Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 ✡ Uva vorevira pouro viropa toko rovu rogaraaro-ia. Uva riro irara rutu
oirara ora guruaepa voa rera iare. Oa iava voa voeapa siposiporeva.
14 ✡ Uva Jisas voava avapaoro Livai kekereva, Alfias oviitoaaro, vo osa vo
pauparoepa takis oupa kepa-ia moni vikipa tapi. Uva rera tavireva oiso,
"Ragai sirova utuu." Oa iava toreoro rera sirova utu ovoiroepa.
15 Uva aiosa avaroepa Jisas voavi pauoro Livai vo kepaaro-ia. Uva
riro irara voeao moni oupa irara ora voeao vuri vovou irara, oea tapo
toupareva, ora disaipel irara voeao rera voeaaro. Aue iava uvare riro irara
rutu rerare utupaaepa.
16 ✡ Uva voeao Reo Taisi-ia taraipa irara Farisi iava voea oea rera tueiva
osa vuri vovou irara tapo aiopareva ora takis oupa irara. Uva voea disaipel
akeiva, "Uva apeisi moni oupa irara tapo aiopare ora vuri vovou irara?"
17 ✡ Uva Jisas va uvureva. Oa iava oiso puraroepa voeare, *"Voeao upia
asa irara viapau oiso ra avapaave ruvarupatoa iare. Viapau. Ari voeao raga
vuri vara irara. Ari ita, voeare torevoko vovou irara viapau oiso keerasa
urioraera. Ari voeao-a vuri vovou irara, oiso ra vuriara oaive iava porea
viro."*

Aio Kavupa Pitupitu Iava
(Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Uva Jon voeaaro disaipel ora Farisi urioaepa voeao aio kavu irara.
Oa iava oeavu Jisas akeiva oiso puraoro, "Uva apeisi Jon voeaaro disaipel
voearei ora Farisi voeaaro aio kavupai, oiso ra vearovira lotu purapaive, vo
osa vii voeaaro disaipel viapau oiso aio kavupaaveira?"
19 Uva Jisas voea akereva, *"E vosa voeao oea saratoaaro riakoparo, oea
uvuipaai ra aio kavuave rera tapo touoro, eke? Asi viapau, uvare toupare
voea tapo.*
20 ✡ Ari ita, ovokivu oa uriopere oa-ia ora voea iava rera veraivere vo osa
riako ouro. Oire evo voki oa-ia oiso aio kavuavere siraopaoro."
21 Uva vo reo-a vao oa iava oiso puraroepa, *"Viapau rutu irai uvuiparoi ra
ruta vai ora airepa varoa vai taporeve. Vosa oisi piereve, ra ita ruta karikari
piro airepa arova. Ra karia ita riro iraope.*
22 Oire vosa airepa ovi wain ovi ora riro piepe, ra viapau rutu irai
uvuiparoi ra va vao airepa ovi wain ovi *kuvureve ruta tou-ia aue iava meme
rakariaro, auepa uvare tuakaka. Vosa oisi va piereve ra poko piro vo oviva,
ra va iava vuri ovoipe. Ari vosa airepa ovi raga kuvureve airepa tou-ia, ra
oriruvira toupaive."*

Disaipel Kukara Tueiva Sabat Voki-ia
(Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 ✡ Uva poua viropa kukara kovo-ia Sabat voki-ia. Uva rera voeaaro
disaipel kukara tuepaoro rovoaepa vo kovo sovara-ia vokapaoro.
24 Uva rerare oiso puraaepa Farisi, "Kekeri. Uva apeisi iava oiso piepai
Sabat voki-ia oa-ia viapau uvuipaai, uvare Reo Taisi putepaivoi?"
25 Oa iava voea akereva Jisas, *"E viapau va vieipataveira vao iava osa
piereva Devit tuariri rutu, ira ogoevira toureva ora voeaovio oea tapo
toupareva?*

✡ **2:13:** Mk 1:45 ✡ **2:14:** Mt 8:22 ✡ **2:16:** Ap 23:9 ✡ **2:17:** 1 Ti 1:15 ✡ **2:20:** Lu 17:22
✡ **2:23:** Diu 23:25

26 ✡ Oa-ia ita koataroepa Pauto vo kepaaro-ia vo vuutao-ia oa-ia Abaiata prisparoepa. Uva bret aioreva vao oa-ia viapau uvuipa akukutoa vai ra va aioreve. Va vao bret oa oisoa vatepaive Pautoa-pa ra va kekepareve. Pris irara raga uvuipaai va aiopasa. Uva rera voeao vatereva oea tapo oisoa toupareve?"

27 ✡ Uva voea tavireva, *"Sabat voki oirato tauvapasa pura piropa. Viapau oiso oirato puraro viropa Sabat vokipa oiso ra rera tokipaive.*

28 Easi Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia."

3

Jisas Pakoeto Ruvarureva (Matyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Uva voava ita vo ovokivu-ia uva vorevira koataroepa Reo Taisi Uvupa Kepa-ia Jiu vaaro, osa voa toupareva iravu oirato kopii vavaeto.

2 ✡ Uva rera-ia siituepaaepa oiso vosa rera porete piereve vo Sabat voki-ia, ra rera iava gasiive oai iava.

3 Uva rera pakoeto tavireva, *"Toreu ra uriou vore."*

4 Oa iava voea akereva Reo Taisi iava oiso puraoro, *"Apeisi torevokopai vao Sabat voki vearoa purapasa, eke vuria purapasa? Oira porete piepasa, eke oira upopasa?"* Oa iava ora tape pieaepa ita.

5 Uva kasipuvira poreroepa voeare, uvare voea iava sopaura vavagisipaepa. Oa-a vao oa iava rerare vovouisi vavataepa. Uva rera pakoeto tavireva, *"Vavaea irairari va torevokooro."* Uva va irairareva. Oa iava rerare vavaea vearo ovoiepa.

6 ✡ Uva Farisi ora reosa avaaepa voeao tapo King Herot tauvapa irara oiso, "Apeisi vai iava rera upope?"

Riro Uvuru Touva Toko Rovu Vatuaro-ia Rogaraua-ia (Matyu 12:15-21)

7 ✡ Jisas rera voeaaro tapo disaipel vararoepa vore toko rovu. Oa iava voeareo vova Galili-ia ora Judia-ia oearea rutu rera sirova utupaaepa.

8 Ora voeao Jerusalem iava ora vova Idumia, ora vova ivirovira Jodan ora voeao Taia-ia vatuaro ora Saidon-ia. Ogururoa rutu-a voeao oea rera iare urioaepa, uvare riro-a Jisas vo kovoaro oa iava uvuiva.

9 Osa iava voea tavireva disaipel irara oaro, oiso ra uvuoa vai ravaaive. Teapi oirara urioave ra rera tavuruoro ora guruave.

10 Uvare voa riro irara rutu porete pie rovorevoiva, oearovu oupiarovuva vo uvuru ugapaoro koatapaaepa Jisas-ia rirupasa.

11 ✡ Uva tugarapa irara rera kekeiva. Oa iava rerare takua viropa oiveoro oiso puraoro, "Vii-a Pauto Oviitoaaro."

12 ✡ Oa-a eva oa iava voea vosireva riro goruvira oiso puraoro, *"Opeita ragai iava tavipatavere poeravira."*

Katai Tau Erao (12) Roporeva Jisas (Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 ✡ Uva Jisas iparoepa pukuia-ia, uvare oiso ruipaparoepa ra oeai reesireve. Oa iava voeare voeao keeraroepa.

✡ **2:26:** 1 Sml 21:1-6; 2 Sml 8:17 ✡ **2:27:** Eks 23:12 ✡ **3:2:** Lu 14:1, 20:20 ✡ **3:6:** Mk 12:13 ✡ **3:7:** Mt 4:25 ✡ **3:11:** Mt 14:33 ✡ **3:12:** Mk 1:25, 34 ✡ **3:13:** Mt 5:1; Lu 9:1

14 Uva katai tau erao (12) roporeva oiso ra rera tapo toupaive. Oa iava
voea vaisireva oiso, Aposel irara. Ra va iava voea siporeve oearovu rutupa
siposipopasa.
15 Uva gorua voeapa karoporeva vaore, oiso ra va iava tugara kosi
piepaive.
16 ✡ Voea-a voeao katai tau erao oiso, Saimon-a ro ira-ia vo vaisio tovoreva,
Pita.
17 Ora Jems Sebedi oviitoareiaro ora Jon, vo araorei vaisireva oiso,
Boanesis. Va vituaro iava uvare riro varakeo reotoarei-a.
18 Andru ora Filip, ora Batolomyu, ora Matyu, ora Tomas. Jems oviitoaaro
Alfias ora Tadias ora Saimon Selot.
19 Ora Judas Iskariot, ro ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Vo Jisas Vaio Vo Reoaro Toupai Ora Bielsebul
(Matyu 12:24-32; Luk 11:14-23, 12:10)

20 Oire uva Jisas kepa-ia koataroepa. Oa iava voa rera iare vorevira ita ora
guruaepa oirara rutu. Osa-a eisi osa iava viapau uvuiaepa oiso ra aioive,
uvare riro uvuru rutu-a.
21 ✡ Uva Jisas sara iraraaro va iava vao uvuiva. Osa iava urioaepa rera ou
piesa, uvare oeavu oirara oiso puraaepa, “Easi ro kokoropa.”
22 Uva voea Reo Taisi-ia tarai irara urioaepa Jerusalem iava varaoro. Uva
oiso puraaepa, “Ira-ia pouparo viroveira tugarapa reipato rera vaisiaro,
Bielsebul. Ira vo goruaro iavirava tugara kosi piepareveira.”
23 Oa iava Jisas voeare keeraroepa ruu reo purasa voeapa oiso, *“Apeisi
ragavira ra Seten uvuipa ra ora siguro?*
24 Vosa osarai ora aveavepaave, ra viapau vearovira toupaive.
25 Ora vosa oaaoi ora sikaave katai kepa vai ora upooro, uva viapau
uvuipaai ra oisi iava vearovira touive.
26 Ra vosa Seten ora vuri pieparo, ra viapau goruvira toupareve. Ra rera
vo saraaro toko ovoi piro, ra oisi iava opesi ovoiro.”
27 ✡ Uva vo reo-a vao oa-ia oiso puraroepa, *“Viapau irai uvuipa ra koata
ragaro vo goruto vo kepaaro-ia rera varaaro kavirusa. Ari vosa rera tuuke
rovoreve iroiro-ia ro goruto, oire ra rera varaaro kavirureve.*
28 *“Oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Pauto vuriara rutu verarevere ora
orekerovu varao takau reoro varao oara purapaiveira oirara.*
29 Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve rera akaipa piepaoro,
eva-a oa-ia viapau Pauto uvuipa ra va verareve rera iava va vao vuria oaro.
Oa touvira rera vuri piepaiverea vokiara rutu-ia.”
30 Uva Jisas oiso puraroepa uvare oearovu oiso purapaaepa, “Ira sopaaro-
ia ro tugarato touparevoi.”

Jisas Aakoaro Iava Ora Araoko Iraraaro
(Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Uva aakova ora araoko irara oavaoa karea viropa ratau tousa uvava
aruaepa rerare, oiso ra vo avao iare urioro.
32 Ari ita, riro uvuru rutu Jisas tavurupaiva. Uva rera taviiva oiso
puraoro, “Kekeri. Aakoara ora vii araoko iraraaro oavaoa oiso torepaai
ratau. Oea vii kekesa auepaai.”
33 Oa iava voea vo reoaro pukooro oiso voea akereva, *“Irouva aako ora
irou irara araoko irara oaa?”*

✡ **3:16:** Jo 1:42 ✡ **3:21:** Jo 10:20; Ap 26:24 ✡ **3:27:** Ais 49:24-25

34 Uva ora poreroepa voea iare oea rera tapo toupaiva voeare oiso purasa,
"Visii-a aakoa vase ora visii-a vao ragai araoko iraraaro.
35 Uvare ro ira Pauto vo vovouaro sirova utuparo, ira ita-a eera araokotoa
oaa ora taataava oaa ora aako."

4

Vo Oirato Vuruara Vikipareva Kovoa-ia (Matyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 ✡ Uva vorerivira ita voea siposipopaoro rovoroepa vo toko rovu-ia Galili-
ia. Uva riro uruiro rera tavuruiva. Oa iava kaero viropa uvuo-ia voa
pausa, osa toko rovu ivara-ia toupaeva. Uva va-ia pauroepa ovusa vo uvuru
rogaraua-ia toupaiva.
2 Uva voava voea siposiporeva riroara rutu-ia ovoovo reoro oara-ia oiso
puraroepa voeare,
3 *"Uvuta. Iravu oirato avaroera wit koko vikisa varuparo.*
4 Uva vara vikiparevora osa oaravu vo kovepaera raivaaro. Uva kokio
kare vara aiopasa uriopaaera.
5 Ovusa oaravu avekepa tapiro kovepaera vo uva viapau rirovira
toupaive rasia vai vearoa vai. Oa iava ikauvira raga kova ovoiera.
6 Uva ita, ravireo kaero viro vara raverave piesa vara erako pieoro. Aue-
ia ita uvare viapau vavurupatoa vai ita. Oa iava raveraveera.
7 Ari oaravu kovepaera kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara. Uva
kokopa kou varare tavuruoro riroera. Oa iava viapau kueera ita.
8 ✡ Ari oaravu koveera vearo rasi-ia. *Oa iava vearovira raga kovaera. Uva
vearovira kueera rirovira. Oaravu aue-ia uvuipaera peva tau (30), ari oaravu
aue-ia katai vatara tau (60), ari oaravu aue-ia uvuipaera katai vovoto (100)."*
9 Uva oiso puraroepa, *"Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve,
vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito."*

Vo Ovoovo Reo Vituaro Toupai (Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Uva oearovu oirara Jisas arova kareaepa ora katai tau erao (12)
disaipel. Ora oearovu oea rera tapo toupaiva, oea rera akeiva vo reoro
porearore varao ovoovo reoro.
11 ✡ Oa iava voea raga tavireva oiso, *"Vo reo vao oa vataupai, oa vituaro
iava visii tavirevora Pauto ora rera vo Saraaro iava. Ari ita, voeao oea
ratauvira toupaiveira ragai vo vovouaropa, oeapa vo siposipo puraavoi
ovoovovira.*
12 ✡ Ari ita,
*'Vura ragapaivo osa viapau vo reo vituaro eveipaivo. Ora va uru pie
ragapaivo osa viapau va-ia taraipai oisopa, Teapi porea viro ra vuriara
oaive vera piro voea iava.' "*

Ovoovo Reo Aue Iava Wit Koko Vikipato Aviavi Piereva Jisas (Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Uva Jisas voea tavireva, *"Vosa viapau vao-ia taraipata ovoovo reo, uva
apeisi ragavira oreorovu-ia taraipatavere ovoovo reoro?*
14 Wit koko vikivikipato ira oiso toupare osa ro ira Pauto vo reoaro
paupare.
15 ✡ Uva varao oara kovepai raiva-ia, uva evoa ora paupai reoa. Ovusa

✡ **4:1:** Mk 2:13 ✡ **4:8:** Jo 15:5; Kl 1:6 ✡ **4:11:** 1 Ko 5:12; Kl 4:5 ✡ **4:12:** Ais 6:9; Ro 11:8 ✡ **4:15:** Mk 2:23, 26

uvupaive ra Seten ita urio ovoiro vo reo kaviru ovoisa vao oa oisoa voea sopaaro-ia toupave.
16 Ari varao oara ora paupape avekepa tapiro oa oiso toupai, Oea-a vo reo uvuivoi. Oa iava va ou ovoivoi roruvira raga.
17 Vo osa viapau ikopitoa vai va-ia, vo osa ovurirovu rutu sasararo pou piro vare vao Pauto vo reoaro. Oire ra va iava ikauvira vo reo kavuive.
18 Ari oearovu *oiso toupai, Oea vuutaaro-ia wit koko kovepai rokarokapa kou sovara-ia. Evoea ita oea vo reo uvuivoi.*
19 Ari ita, rirovira rutu rugorugoopaai varao ruture vo rasio iava vara, uvare oiso rugoopaai ra riroara vai rutu gurupaive moniara vai ora orekerovu rutu riiriipaive. Oara rutu evara oara Pauto vo reoaro tavurupaiveira. Eisi osa vituaro iava viapau vo reo eva kuea vai voea sopaaro-ia.
20 Ari ita, oearovu oiso toupai osa vearoa rasia, oa iava voa vearovira ora pauepa. Uva voa vo reo tokiiva va sirova utuoro. Oa iava rirovira kueepa oiso, oaravu uvuipaepa peva tau-ia (30), ari oaravu katai vatara tau-ia (60), ari oaravu uvuipai katai vovoto-ia (100) uvuiepa."

Vuravu Vatauiva Baket Reroaro (Luk 8:16-18)

21 Uva voea akereva, *"E vuravu kaepatavoi ra oira tovota baket sopaaro-ia, ora uruara ita reroaro oira tovota voa? Viapau. Easi tebol ivara-ia oira tovopata.*
22 ✡ Ari ita, orekerovu rutu vatauvira toupaiveira oara rutu poeravira kosi piroverea. Ora varao oara rakupareve, oara rutu poerareverea rara utupaua.
23 Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito."
24 ✡ Uva voeare oiso puraroepa, *"Vearovira rutu uvupata. Vosa gare visivi uvupata, eva-a oa iava gare visivi taraipatavere. Ari vosa rirovira rutu uvupata, osa iava uvuipatai ita ra taraipatavere rutu. Vosa vearovira rutu vo reo sirova utupata, eisi osa iava vo reo-ia vearovira tarai iraopataverea.*
25 ✡ Vosa vo taraio kovo piereve, ira ita uvuiparoi ita vorerivira ouroverea. Ari vosa ro ira viapau garea vai-ia pitureve, ira uvuiparoi ita apotaroverea rutu."

Ovoovo Reo Aue Kovaaro Iava Wit Koko

26 ✡ Uva oiso puraroepa voeare, *"Pauto vo Saraaro oiso rutu toupai osa oirato ira wit takuraro vikiparoi vo rasitoa-ia.*
27 Uva *kareroe vokiaro uusisa. Uva avitoa-ia eraoroe osa kovae. Osa viapau vara-ia taraiparoe.*
28 Rasito raga iava kovapapeira varao witara. Uva rovovira rovopa vakipa kae rovo piro. Ari va isivaaro iava kuepe viorosa.
29 ✡ Uva vioroepa vo kue. Oa iava rotureva, vo uvare rotupa vuuta-ia tuguraepa."

Ovoovo Reo Mastet Vuruaro Iava (Matyu 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Uva ita oiso akereva, *"Aa vao oiso toupai Pauto vo Saraaro? Ora aa vo reo ovoovo reo vava ovoovopai, oa iava uvuipatai oai iava ra va-ia roroiopata?*

✡ **4:22:** Mt 10:26 ✡ **4:24:** Lu 6:38 ✡ **4:25:** Mt 13:12, 25:29 ✡ **4:26:** Mt 13:24 ✡ **4:29:** Re 14:15

31 Oiso rutu toupaivoi osa oavu aioa oa oiso vaisipaiveira, mastet. Oeva
iava oisoa *aisivu pauive ra kovape. Ra rirovira rirope. Gare isivi rutu aisia-ia*
putepaiveira orekerovu rutu kuearo.
32 Uva vosa kovape, ra kovaoro ipape. Ra vara rutu-ia puteve evaoara
riropavira rutu rao puraoro. Osa iava virata kokioro pitupaive vuavuapasa
voa, ora voa epitapaave tapo."

Jisas Siposipopaoro Ovoovo Reo Purareva (Matyu 13:34-35)

33 ✡ Oire uva vo reoro-ia ovoovo reoro voea tavitavireva, oiso ra uvuiave
vara uvusa.
34 ✡ Uva ita, viapau oiso voeapa vo reoro aviavi piereva varao ovoovo
reoro. Ari vosa disaipel irara oaro raga tapo oisoa toupareve, ra voea
ragapa orekerovu rutu aviavi piepareve.

Purepa Kiuvu Rite Piereva Jisas (Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Ovaiarovi vuri eveivei-ia voea disaipel tavireva oiso, *"Irata, ra ouruiara*
ivirovio ovarata-ia."
36 ✡ Uva vo uvuru arova kaea viropa uvuoa-ia rera tapo Jisas. Vo osa
oaravivu garepa uvuoro oara voea sirova utuepa.
37 Uva vusireva riroto kiuvu. Oa iava sigato kaero viropa uvuoa sovara
iare ora va ivara-ia. Uva gareavi raga kavu piropa, ra agasio uukova uvuoa-
ia.
38 Vo osa rera oira vituaro-ia uusiparoepa orave ivara-ia kukue otara-
paoro. Uva rera eraopaiva oiso purapaoro, "Tisa, e viapau vao sovoparivoi
oa iava viapau igeipa siraopau? Oa-ia igeipa tutuu pievoi ra kopiiio."
39 Oa iava Jisas erao ovoiroepa. Uva kiuvu rakote piesa reoroepa ora
rirova toruva tavireva, *"Varau ra ora siroi pieu."* Uva kiuvu rerereva
riteoro.
40 ✡ Oa iava Jisas voea akereva oiso, *"Eakepa uriripatai? Ari ita, vosa raria*
vai toupaive, oire ra viapau uriripata."
41 Osa uriri iraopaoro ora voea raga oiso puraaepa, "Easi iroutoa rutu-a
ro, uvare kiuvu rera uvu ovoire ora uukova?"

5

Tugara Kosi Piereva Oiratoa Iava Gerasa Taere-ia (Matyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Uva Jisas ora rera voeaaro disaipel rereiva ivirovira rovua iava vao
Gerasa taere-ia sovara-ia.
2 Oire vosa uvuoa iava rereiva uva oiratoava aivaroivoiva, ira tova urui
iava kosiro viropa. Ro ira-ia oisoa toupaive tugara.
3 Uva voa raga oisoa toupareve tova urui-ia. Uva viapau oiso ra oiratoa
vai uvuiro rera tuukesa voa aue-ia sen iro vai.
4 Ari ita, vokiara rutu-ia oisoa rera vavaearaaro tuuke ragapaive sen
iroro-ia. Ora oaravu oara-ia oisoa rera kokotoaro taki ragapaive, ovusa vara
rutu tokotokopareve. Viapau rutu irai uvuiparo ra rera tuukereve rera tarai
piesa.
5 Oire vo osa vokiara rutu-ia aue-ia aviaviaroro ora vo vokiaroro uva
oisoa toupareve vo pukuiara ora vo tova uruiro. Ra gaupareve ora rera
raga ora upopaoro vorarova varaua iava aue-ia aveke ora tatupaoro.

✡ **4:33:** Jo 16:12 ✡ **4:34:** Jo 16:25 ✡ **4:36:** Mk 5:2, 21 ✡ **4:40:** Mk 16:14

6 ✡ Uva Jisas tuepaoro tauai ikaureva rerare taku virosa.
7 ✡ Oa iava rirovira oivepaoro oiso puraroepa, “Apeisi vai ruipapauei ragaire vii Jisas? Pauto Oviitoaaro ro oiso rutu viara-ia. Ragaipe. Vii arepaavoi vo Pauto vaisiaro sovara-ia oiso, Opeita ragai tekipari.”
8 Oiso puraroepa oiso-ia uvare Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oiratoa iava kosi virou eera vii tugarato.”*
9 Oa iava Jisas rera akereva oiso, *“Irouto-a vii vaisiaro?”* Uva rera tavireva, “Vaisia oaa Riro Irara, uvare riro irara igei tugara.”
10 Uva tuupavira oiso raga rera akepareva oiso puraoro, “Opeita igei sigupari tauai vaire.”
11 Uva oisoa koiepa tapatapa toupaive pukuia-ia vatuaro-ia. Oa oisoa aiopaive.
12 Uva Jisas akeiva oiso puraoro, “Igei siguri ra koie kare sopaaro-ia rokoio.”
13 Uva voea iava vasereva. Oa iava voea tugara kosia viropa vo koie kare-ia koatasa. Uvava koie kare ikauoro varaaepa vaesia-ia ora vikisa rovu-ia. Oa iava kopiiaepa uuko ovi sovara-ia. Voea rutu uvuiaro erao tuku (2,000).
14 Uva koie tokipa irara toriiva vorarore uruiara-ia ora uvarovu tapo tavitavipasa. Oa iava urioaepa aue kekesa vao oa purareva.
15 Uva urioaepa Jisas iare. Oa iava rera kekeiva ira-ia oisoa toupaive riro irara tugara, osa varo tuuava pauparoepa ora torevoko rugoo tapo. Oa iava uririaepa.
16 Oire voea-a voeao oea ruvara-ia tugara kosi piereva rera iava ro-ia, oea oearovupa siposipopaiva vao iava, uvare oisoa tugara rera-ia toupaive ora aue iava koie ragui.
17 Oire eva-a oa iava Jisas aruiva, oiso ra uruia oaive iava avaro.
18 ✡ Osa-a eisi osa iava koataroepa uvuoa-ia. Uva rera ro ira-ia oisoa toupaive tugara ira ruipaparoepa oiso ra rera sirova utuparo.
19 Uva Jisas rerare koruoro rera tavireva oiso, *“Avau vore uruia oara ora sara irara oara iare. Ra voea taviri aue iava siraoa oa-ia vo kovo purare Turaro vii-ia.”*
20 Oire uva avaroepa vo uruiro iare Dikapolis oa porearo oiso vaisi-paiveira, Katai Tau Uruiro. Uva voa vao iava tavitaviroepa riro kovo oa purareva Jisas rera-ia. Osa iava uruiara rutu tavetaveiva va iava.

Vo Jisas Reito Oviivaaro Porete Piereva Ora Iriavu Riakova Iria Rera Varoaro-ia Pitueva
(Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Oa iava Jisas iviroroepa ovaratavu iare. Uva riro irara ora guruaepa rera iare. Uva vo raga toureva uuko ovi vatuaro.
22 Uva Jiu vaaro Reo Taisi Uvupa Kepa tokipato urioroepa. Rera vaisiaro ro-ia, Jairas. Uva Jisas kekeoro takuro viropa vo rera kokotoaro-ia rekuoro.
23 Oa iava oiso puraroepa rirovira rutu rera areoro, “Kakaeva oaapa tutuu piepai ra kopiio. Vii arepaavoi ra vavaea oara tovori oira-ia, ra va iava poreteo ora tooo vorevira.”
24 Oire uva Jisas rera sirova uturoepa. Uva riro irara vaiterei sirova utuaepa. Oa iava tutututuu piepaiva.
25 ✡ Uva iriavu riakova iria-ia oisoa kekira koveparo vokiara rutu-ia. Uva oisi raga toupaoro katai tau erao (12) ivaro-ia tuguraopa vo upia purapaoro.

✡ **5:6:** Mt 4:9 ✡ **5:7:** Ap 16:17; Hi 7:1 ✡ **5:18:** Ap 16:39 ✡ **5:25:** Lev 15:25

26 Uva riro irara rutu iare oisoa ava ragapao, oiso ra oirapa vo ruvaru
purapaive, ra opesipe vo kopii. Uva oisoa voeapa ora vori via pie ragapao.
Vo ovusa vo kopii oirare riropape rutu, ovusa ora apota pie ragapao.
27 Uva Jisas iava uvueva, oa iava riro uvuru sovara-ia rera iare koataopa,
oiso ra oira porete piereve. Uva varoa vatuaro-ia pitueva vao rera vaaro.
28 Aue iava uvare oira raga oiso ora rugoopaopa, Vosa rera vaaro-ia pitua
varoa, ra vearora poreteoro.
29 Uva vo vokia-a eva opesiepa upia. Uva varaua sovoeva uvare varaaepa.
30 ✡ Oisi-a eisi osa iava varaua sovoreva Jisas oiso, Easi iravu iare avai
gorua ragai iava. Oa iava ora poreroepa voeare oiso puraoro, *“Irou varoa-
ia pituvoi?”*
31 Uva rera voeaaro disaipel rera akeiva oiso, “E vo uvuruo vurapari oea
vii iare tutuu piepai. Uva apeisi iava oiso akepari, Irouto ragai-ia piture?”
32 Oa iava voea vuravurapareva oiso ra ro kekereve ira rera-ia piturevoi.
33 Osa riakova raga va vao ravaeva oa oira-ia karekeepa. Oa iava rik-
erikepaopa uriripaoro. Uva rekueva rera kokotoaro-ia. Oa iava oiraopavira
rera tavieva.
34 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa oirare, *“Oviiva oaa. Vii vaaro oirao piea vii
porete pievoi ravotovira. Avau gavaurea-ia, ari vearoue i.”*
35 Uva eisi puraparoepa ovusa Sinagog tokipato voeaaro poua viropa oiso
tavisa, “Vii oviivaaro kopiioi. Uva uvuipau ra rerare koruu eera Tisato. Ra
oirape iria kopiioi.”
36 Uva Jisas voea uvupaoro rera tavireva Sinagog tokipato oiso, *“Opeita
uriripau. Ragai oirao pieri.”*
37 Uva voeare koruroepa. Oa iava voea raga oureva oiso-ia, Pita-a ro, ora
Jems, ora Jon araokotoaaro Jems.
38 Uva karea viropa voa vo Jairus vo kepaaro-ia. Oa iava gauara uvuiva.
Uva voea kekereva vo ovusa siraopaaepa gau iraopaoro rutu.
39 ✡ Uva Jisas koataroepa. Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Eake iraopa
gaupata? Ari o kakaeva viapau oiso kopiioi. Iria uusipaoi.”*
40 Oire uva rera agesipaiva rutu. Oa iava voea kosi piereva. Uva
aitetoarei ora kakaeva aakoaro rera sirova utuaepa, ovusa koataroepa vo
uva toupaeva kakae kopii.
41 Oire oira vavaearo-ia pituoro vo reo purareva, *“Talita kumi.”* Oa
porearo oiso purapai, *“Tavauruva, ragai vii tavipaa oiso ra toreu.”*
42 Oire uva oira-a eira tavauruva vaviopavira raga toreopa voka ovoisa.
Oa iava oira-ia tavetave iraoiva rutu. Oira uvuiaro riroaro aue-ia uvuipaoi
katai tau erao (12) ivaro.
43 Uva Jisas voea vosireva va iava vao-ia oa purareva oiso, *“Teapi irai
uvureve oira iava. Oire ra aioa vai vateta oirapa ra oai aioeve.”*

6

Viapau Jisas-pa Oisoa Avivikepaave Vo-ia Nasaret-ia (Matyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Uva Jisas voa kavureva vore rera vo taerearo rutu iare. Oa iava rera
sirova utuaepa rera voeaaro disaipel.
2 ✡ Uva Sabat voki tuguraepa. Uva avaroepa siposiposa vo Reo Taisi
Uvupa Kepa-ia. Uva tavetave iraopaiva rera vo siposipoaro uvupaoro. Osa
iava oiso puraaepa, “Ovu irao ro vo pitupituro ourevora? Iroutoa vai rera

✡ **5:30:** Lu 5:17 ✡ **5:34:** Je 2:16 ✡ **5:39:** Jo 11:11 ✡ **6:2:** Mt 4:23

vaterevora vo tarairo? Ora vao ravoto kovo, oa purapare ora rera vavaearo-
ia?
3 ✡ Easi viapau oiso kepa paupato rera ro-ia Maria oviitoaaro, raa? Uvare
oiratoa raga-a ro-ia. Ari ita, araoko irara voeao Jems vase ora Josis, ora
Judas, ora Saimon, ora taataa riakoaro vairo airoa vigei tapo toupaiveira."
Uva rerare kasipuaepa.
4 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Vosa oearovu voeao ouruirovu raga
iava, evoea-a oea profetatoapa avivikepaaveira. Ari viapau oiso voeao rera
vo taerearo rutu-ia tou irara rerapa avivikepaaveira, ora sara irara oaro, ora
voeao oea vo aao vo kepaaro-ia toupaiveira."*
5 Osa iava viapau uvuipa ra riropa ravotoro vai purapareve voa. Ari
uvuipa ra vavaea raga tovopareve voearovio-ia upiapa irara voea porete
piepaoro.
6 Uva Jisas tavetave iraopareva voea vo vovouroaro-ia varao oirao pie asa
vovouro. Vo osa avaroepa siposiposa uruiara rutu-ia oirarapa.

Jisas Katai Tau Eraopa Disaipel Kovo Vateroepa (Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

7 ✡ Uva voea voeao katai tau erao (12) oeare keeraroepa. Oa iava voea
arureva toatoa pievira. Uva voeapa gorua karoporeva auere ra va iava
tugara kosi piepaive.
8 Uva goruvira voea tavireva oiso, *"Teapi oaravu avu vai kaepatavere
vokapaoro. Ari aue raga tooroara vai. Viapau aue breteara vai ora oapara
vai ora moniara vai.*
9 Ari aue raga tasipara. Ora viapau oiso ra vaiterei kuvupatoarei, ari
kataitoa raga.
10 Vosa ourui-ia kareta virora, uvuipatai ra koatata katai kepa vai-ia. Evoa
uva toupaoro uvuipatai ra oirara-ia kovopata uruia sovara-ia. Oire voava
visii rutu ita kosita viro ita ra avata.
11 Vosa ourui visiipa reasipape visii uvu arapa, ra voa kavuta ora visii
iava kokotoara iava poupou tovetoveoro, voea vo kaureoroaro reesioro."
12 ✡ Uva avaaepa siposiposa oiso ra oearovu rutu iava sopaura poreive.
13 ✡ Uva riro irara rutu iava tugara kosi piepaiva. Uva gorua ovoovopaoro
korovo oviro tovopaiva voeao-ia oea upiaarava toupaiva. Oa iava porete
ovoipaaepa.

Jon Baptais Kopiiroepa (Matyu 14:1-12; Luk 3:19-20, 9:7-9)

14 Uva King Herot uvureva varao iava, uvare uvarovu rutu Jisas vaisiaro
virireva. Osa iava eisi oeavu oiso puraaepa, "Easi pasi Jon Baptais vai-
a eera, ira vorevira tootooroi. Ira uvuipa ra evo kovoro ravoto kovoro
purapareve ita."
15 ✡ Vo osa oearovu oiso purapaaepa, "Easi Ilaija-a eera profetato." Osa
oearovu oiso purapaaepa, "Profetatoa rutu-a eera oiso rera osa tuariri-
pato."
16 Oa iava Herot oiso puraroepa, "Easi Jon vai-a eera ro ira tokoavora, ira
vorevira toreroe."
17-19 ✡ Vao iava osa Herot voea arureva tuaririvi oiso ra rera rauive aue
Jon. Ra rera tuukeive vo tuukepa kepa auepa Herodias riakovaaro Filip
araokoto iria ita oureva Herot. Uva Herodias aveave iraopaopa rirovira

✡ **6:3:** Mt 12:46, 11:6 ✡ **6:4:** Jo 4:44 ✡ **6:7:** Lu 10:1 ✡ **6:12:** Mt 11:1 ✡ **6:13:** Je 5:14 ✡ **6:15:** Mt 16:14 ✡ **6:17-19:** Lev 18:16, 20:21

rerare, uvare Jon Herot-re kasipuroepa oiso puraoro rerare, “Vuria purari ora vii araokotoaaro riakooro. Viapau oisi torevokopapeira. Oa iava Herodias oiso ruipapaopa ra Jon kopiiro. Uva viapau uvuipaopa.
20 Vo osa Herot avivikeparoepa Jon-pa, uvare rera-ia taraiparoepa oiso, Vearo vovouto ora vearo sopato. Oa iava vearovira rera tokipareva. Oire vosa uvureva, oa iava ruruvutuepa rugoooaro rerare. Oa iava oiso ruipaparoepa ra rera rutu tuu pievira rera uvureve.
21 Uva pou piropa vo vuutao oa iava vo vokia kavauroepa Herot, ovokia-ia uvuiopa oiso ra oira vo ruipaaro kosi pieeve. Uva vo vokia voeapa aioa purareva reipa irara oaro, ora ami iava ofisa irara, ora oira vasi irara vova Galili.
22 Oire uva koataopa Herodias oviivaaro rekurekusa. Osa iava eisi Herot vearovira rutu oira vo rekurekuaro tuereva ora voeao oea rera tapo paupaaepa. Uva reito king oira tavireva tavauruva, “Vosa eakepa ruipapau, ra vii vatea va.”
23 ✡ Uva oiso puraroepa oirare reo ovoi puraoro, “Vao oa areri ragai ruvara-ia oa-ia uvuiparai ra viipa va vatea. Eagara vosa eake vatea ragai varaaro iava oara tokipaaveira, oara-ia pute piea vai rutu-ia uvuiparai ra vii vatea oai.”
24 Oire uva va iava avaopa aakova akesa oiso, “Eake vai arepaa?” Uva aakova oira tavieva, “Ari Jon Baptais iava kukue.”
25 Oa iava ikauvira rutu voreopa vore reito. Uva oiso puraopa, “Vao-ia oapa ruipaparai. Ra va vateri ragaipa Jon Baptais iava kukueva, ra rera kukuearo tovori aue-ia tauo vai.”
26 Uva rerare sopaua vavataepa rutu, uvare viapau oiso uvuiparoepa ora rera vaaro reo ovoi gasireve, vao oa purareva oira uvuru osireiaro-ia.
27 Oa iava iravu arureva voeao iava viurupa irara rera voeaaro. Uva rera tavireva oiso ra Jon kukuearova urioro. Uva avaroepa rera tokosa tuukepa kepa-ia.
28 Uva vo kokova voreroepa tauo-ia. Oa iava vo kokoa vatereva oirapa tavauruva. Uva vo kokova avaopa aakova vatesa.
29 Uva disaipel irara voeao Jon voeaaro rera iava uvuoro urioaepa vo kopii ousa. Oa iava rera tovaiva vo tova urui.

Jisas Riro Irara Rutu Aio Piereva Vo Vavae Tuku Rutu (5,000)
(Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

30 Uva aposel irara vorevira kareaepa Jisas iare rera tavitavisa varao iava oara puraiva ora varao oara iava siposipoiva.
31 ✡ Uva oirara rutu ora voreripaaepa. Oa iava Jisas-pa ora rera voeaaro aposel viapau vuutaa vai toupaiva oiso ra oai-ia aioive. Eisi osa iava Jisas voea tavireva oiso puraoro, *“Oire irata ra vigei raga avavio uvavire kuvau tapi vai, ra voa reareata gare visivi.”*
32 Oa iava ipaaepa uvuoa-ia. Oa iava rera tapo avaaepa uvavure kuvau tapi.
33 Uva riro irara rutu voea tueiva vo uva avaaepa. Oa iava taraiaepa voea-ia. Uva rovoaepa ikaupaoro vova atoiaro oaive. Osa iava Jisas-re vage rovopaoro voa poua viropa.
34 Oa iava Jisas vera uviroroepa rogaraua iare, vo osa riro irara rutu kekereva. Oa iava oiso voeapa siraoroepa, uvare oiso rutu paepa voeapa osa sipsip kare, voeao oea viapau tokipatoa vai. Oire uva Jisas rovoroepa voea siposipopaoro riroara rutu iava.

✡ **6:23:** Est 5:3, 6, 7:2 ✡ **6:31:** Mk 3:20

35 Uva ravireo rokosa aueparoepa, oa iava disaipel irara urioaepa rera
iare rera tavisa oiso, “Voavi-a vo-ia kuvau tapi. Uva vokiei vigeire.
36 Voea aruri ra avaave uvaire ora ouruiroi iare, ra aioara vai voriive ora
voeapa.”
37 ✡ Oa iava voea tavireva oiso, *“Voea vateta aioara vai.”* Uva rerare
oiso puraaepa, “E apeisi-a, ruipapau ra vaova avaio vao-ia erao vovoto kina
(K200) bret vorisa voeapa, eke?”
38 Uva voea akereva, *“Aa voviroa aue bret, oara epao visii ruvara-ia?”*
Oire uva va iava rera taviiva oiso, “Easi vo vavaevi raga aue bret ora
kataitoarei ataritoarei.”
39 Uva voea tavireva oiso ra voea pau pieive isiso kou-ia.
40 Uva pauaepa guruvira roopavira. Oeavu aue-ia uvuipaaepa katai
vovoto (100), ari oeavu aue-ia uvuipaaepa vo vavae tau (50).
41 Uva bret vavae oureva ora ataritoarei. Uva viara-ia vurareva vo
vuvuiua vuurapa vaisi puraoro. Oa iava vara puteputereva. Uva vara
vatereva disaipelpa, oiso ra voea roo pieive vara rutu-ia.
42 Oa iava voea oirara rutu aiooro vukuaepa.
43 ✡ Oa iava vara ururukoaro guruguruiva. Uva aue-ia uvuiepa katai tau
erao (12) pekuri.
44 Voea uvuiaro voeao oirara raga ouvurua bret aioiva aue-ia uvuipaaepa
vo vavae tuku (5,000) oirara.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokareva
(Matyu 14:22-23; Jon 6:15-21)

45 ✡ Uva Jisas voea disaipel aru ovoireva uvuoa iare, oiso ra iraave eisire
Betsaida iare voea iava vaseoro oirara.
46 Oa iava voeava tavariooro varirisa iparoepa pukuia-ia.
47 Uva vokiepa rerare osa uvuoa touvira vokapaiva toko rovu vuutaro-ia,
vo osa Jisas raga touvira vo pukuia-ia toupareva.
48 ✡ Uva voea tuereva Jisas osa ora takau piepaaepa tuaapaoro kiuvu iare.
Oa iava voea iare vokipaua rutu vokiroepa vo osa ravireo kae viro asavira
toureva. Uva avaroepa vo toko rovu ivara-ia vokapaoro voeava aivarosa.
49 Uva rera siituepaiva osa uuko rovu ivara-ia vokapaoro urioroepa. Uva
oiso keapaaepa, Rera urauraaro. Uva rerapa uriripaaepa gaupaoro.
50 ✡ Vao iava uvare rera vurapaoro rirovira rutu uriri iraopaaepa. Oa iava
voeare reoroepa oiso puraoro, *“Ora tape pieta. Opeita uriri ragapata. Easi,
ragai-a vao,”* osa puraroepa Jisas voeare.
51 Uva vo osa iparoepa uvuoa-ia, uva kiuvu opesiroepa. Osa-a eisi osa
iava rera-ia tavetave iraopaiva.
52 Ari ita, uvare viapau roroiopaaepa vo kovo-ia oa purareva bret-ia. Osa
iava eisi rera eveiivori rera vo goruaro iavirava. Ari voeare vavagisivira
raga toupaiva rugooara.

Upiapa Irara Porete Piereva Jisas Genesaret-ia
(Matyu 14:34-36)

53 ✡ Uva iviroaepa. Oa iava veraa viropa vo Genesaret urui-ia. Oire uvuoa
tuuiva vo toko rovu vatuaro-ia.
54 Uva vera uviroaepa, oa iava rera evei ovoiiva.

✡ **6:37:** 2 Kin 4:42-44 ✡ **6:43:** Mk 8:14-21 ✡ **6:45:** Mk 8:22 ✡ **6:48:** Mt 13:35, 24:43 ✡ **6:50:** Mt 9:2 ✡ **6:53:** Jo 6:24-25

55 Uva tariripaaepa voraro rutu upiapa irara kaepaoro rakorako ururo-
ia rera iare. Uva ouruirovu iava uriopaaepa Jisas iava uvupaoro vore uva
toupareva.
56 ✡ Oire oa iava Jisas uvarovure oisoa avaparo garepa uruirovu iare ora
riropa uruiro. Uva oisoa upiapa irara tovopaive vo uupa tapiro. Uva rera
arepaiva oiso ra varoa vatuaro-ia pitupaive ra porete ovoipaave. Oa iava
va-ia pitupaiva, uva porete ovoipaaepa voea rutu.

7

Pauto Vaaro Reo Taisi Oisoa Voea Aao Iraraaro Vo Taviaro-ia Putepaive (Matyu 15:1-9)

1 Uva Farisi rera ruvara-ia ora guruaepa ora Reo Taisi-ia tarai irara, oea
vova urioaepa Jerusalem-ia.
2 ✡ Oa iava eva disaipel irara tueiva rera voeaaro osa aiopaiva vavae sisu
asavira raga, vo pitupituo Farisi vaaro gasipaoro.
3 Uva Farisi-pa irara ora Jiu-pa irara vo pitupituaro-a vao-ia vosa viapau
vavaeara sisu rovoive, ra viapau uvuipaai ra aioive. Aue iava aao irara vo
siposipoaro oisoa sirova utupaave.
4 Ora vosa aivaropa tapirova kareave, ra viapau vavae sisuave, ra ita
viapau aioive ita. Uvare vo pitupituro rutu-a varao voea aao iraraaro
varaaro oisi, vao kap sisupa, ari vao pitoka sisupa, ora tauoara varao oara
oisoa purapaive bras-ia.
5 Uva Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara rera akeiva oiso, "Uva apeisi
iava vii voeaaro disaipel viapau vigei aao iraraaro vo pitupituroaro sirova
utupaai? Uva viapau vavae sisuai, oa iava aioivoi."
6 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oiraoei ravaa reo vao profetato
Aisaia oa-ia torevokovira rutu visii reesioro va rigatoreva riro rataratаa
vovou irara visii.*
*'Voea rutu raga vaisiaro kae pie ragapai gisipoara raga iava, osa voea
sopaaro tauaipai rutu ragaipa.*
7 Oirara raga vo siposipoaro iava siposipopaiveira, ra oiso purapaave,
Va vao-ia Pauto vo reoaro. Eisi osa iava ragaipa akukuvira rutu lotu
ragapaaveira.'
Eisi osa puraroepa Aisaia.
8 Oa ita kavutava Pauto vaaro Reo Taisi oirato raga vo siposipoaro sirova
utupasa."
9 Uva voea tavireva, *"Pauto vaaro Reo Taisi gasi iraopatavoi, oisore ra ora
visii vo pitupituaro raga tokipata.*
10 ✡ Uvuta! Moses oiso puraroepa,
*'Aako oarapa ora avivikepau ora aiteara. Ari ro ira aitetoarei takaupareve,
eera-a ira kopii pieivere oearovu.'*
11-12 *Vo osa visii oiso purapataveira, Aako ora aite viapau uvuiparai ra vei
vatea varao, uvare Pautoa-pa vara rutu vate rovoavora.*
13 Vosa oisi piepata eisi, oire eva-a oa-ia Pauto vaaro Reo Taisi akaipa
piepataveira visii vo pitupituroaro rigapaoro oearovu iare. Uva riroara
rutu-a oara purapataveira."

Varao Iava Toupai Oara Sopaura Vuri Piepaiveira (Matyu 15:10-20)

✡ **6:56:** Mt 9:20 ✡ **7:2:** Lu 11:38 ✡ **7:6:** Ais 29:13 ✡ **7:10:** Eks 20:12; Diu 5:16; Lev 20:9

14 Uva Jisas voeare keeraroepa ita. Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Visii
rutu uvuta! Ra roroiota vao-ia.*
15 Viapau oiso vao oa aiopare oirato oa rera sopaaro vuri piepaivoi, ari
vao-a oa rera sopaaro iava kosipa piroi. Evara-a oara oirato vuri piepaivoi.
16 [Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve,
uvare uvupatoa ita kokito.]”
17 ✡ Uva koataroepa kepa-ia oirara rutu arova ratau. Oa iava voa disaipel
rera voeaaro rera akeiva vao iava ruu reo.
18 Oa iava voeare oiso puraroepa. *“E viapau taraia vaiei visii-ia oiso osa
evoea oearovu? Uva viapau vara eveipatavoi varao oirato sopaaro-ia ora
kiupai. Uva viapau rera vuri piepaivoi.*
19 ✡ Ari ita, aue iava uvare viapau ora kiupai sopaua-ia, ari vo raga sare-ia.
Ra vorevira vusive.” Uva vo reo-a vao oa-ia aioara ruture oiso puraroepa,
“Vearoara varao aioara rutu aiopasa.”
20 Uva va-a vao oa iava oiso puraroepa, *“Ari vaoa-ia vuri vovou oa oiratoa
iava kosipapi oa rera vuri piepai.*
21 Ari ita, vo vuri rugooro-a varao oara kosipapi oirato sopaaro iava vuri
rugorugooro oiso-ia, otopa pitupituro, kaviru, oira upo, riako riirii,
22 ✡ Oearovu vaaro riirii, vuri vovou, keakea reoro, getegete, *roruoru, reo
toga, egaega, ora kokoropa vovou.*
23 Evara rutu oara kosipa piroveira visii sopaaro iava oara oirara vuri
piepaivoi.”

O-ia Finisia-pava Iria Jisas Oirao Pieva Rutu (Matyu 15:21-28)

24 ✡ Uva evoava ita toparo viropa Jisas aue iare avaoro Taia-ia. Uva voa
okepavu-ia voea asavira koataroepa. Ari ita, viapau oiso uvuiparoepa ra
tou ragareve rera raga.
25 Oa iava vo voki raga-ia eva iriavu rera iava uvuoro rera iare urioopa,
iria oisoa oviivaaro-ia tugara toupaive. Oa iava rera kokotoaro-ia Jisas
rekueva.
26 Oire uva osaravu raga iava oira, vo sarao vo-ia Finisia oea oisoa Siria
taere-ia toupaive. Iria Jisas areeva oisore ra tugara kosi piereve oviiva iava.
27 Uva oiso oira tavireva, *“Kakae vure aio pie rovopai. Viapau oiso
vearopai ra kakae vure vo kuroroaro aio kuroro oupe vara vikisa kaakau
karepa.”*
28 “Oiraopavira ita Turaro,” osa puraopa riakova, “Uvare kaakau kare
uvuipaai ururukoara raga aiopasa varao oara kovepapeira vova tebol iava
kakae vure vaaro.”
29 Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, *“Kareu ari tugarato kosirovi oviiva
oara iava, uvare vearo reo purari.”*
30 Uva pouo viropa oira vo kepaaro-ia. Oa iava oviiva kekeeva urua ivara-
ia uusivira, vo uvare tugarato oira iava kosiro viropa.

Jisas Uvagito Vaaruuto Vearo Piereva (Matyu 15:29-31)

31 Oire va-a eva oa iava vorevira virireva Taia taere iava vore Saidon-ia
putesa aue iare Galili Rovu. Ora aue-ia tapo putereva Katai Tau Uruiro-ia,
Dekapolis.

✡ **7:17:** Mk 9:28 ✡ **7:19:** Ro 14:1-12; Kl 2:16 ✡ **7:22:** Mt 6:23 ✡ **7:24:** Mt 11:21

32 ✡ Uva iravuva urioaepa uvagito vaaruuto. Oa iava Jisas areiva oiso ra
rera-ia vavaea tovoreve.
33 ✡ Oa iava voea arova rerava avaroepa kuvau tapire. Uva voa sipareo
tovoreva rera kokiaro-ia ora ruiroepa. Oa iava aia ita arevuotoa-ia
pitureva.
34 Uva vuvuiua-ia vurareva. Uva vovou iparoepa rerare oiso puraoro,
“Efata.” Oiso ragavira oa porearo toupai, *“Auero rutu karu piroi.”*
35 ✡ Uva karu ovoiro viropa kokito rerare, osa arevuoto tapo vase
ovoireva. Osa-a eisi osa iava torevokovira reo ovoiroepa.
36 ✡ Uva Jisas riro goruvira rutu voea vosi ragareva va iava vao oiso ra
viapau iraipa taviave. Ari ita, riro goruvira rutu voea vosi ragapareva vo
osa ora gorupaaepa rutu va iava vao siposipopaoro.
37 Uva tavetaveiva rutu oiso purapaoro, “Avoeao, vearoa rutu purarevo
ro-ia voeao uvagi irara oea uvu piepaoro, ora vaaruu irara reoreo pierevo,”
eisa osa purapaaepa.

8

Jisas Vo Resura Tuku Rutu (4,000) Aio Piereva (Matyu 15:32-39)

1 Uva vo vokia-a vao oa-ia riro uvuru toupaiva. Viapau aioa vai voeapa.
Uva voeare keeraroepa rera voeaaro disaipel voea tavisa oiso,
2 ✡ *“Siraoparai voeaopa uvare vo peva-ia voki touivo vigei tapo. Uva viapau
aiopaivo.*
3 Vosa voeare koruvio, ra voreave vorarore ora voea vo uruiroaro. Ra rav-
eraveave vo raivaaro, uvare oearovu riro kaekae tapirova uriopaaerao.”
4 Oa iava disaipel rera akeiva oiso, “Uva ovu vai voea aio piepai. Ari raaka
tapi raga-a vo.”
5 ✡ Eisi osa iava oiso voea akereva, *“Ovirovua bret oa epao visii ruvara-ia?”*
Oa iava oiso puraaepa, “Ari erao vatara.”
6 Uva voea pau piereva vo rasito. Oa iava aue oureva erao vatara (7) bret.
Uva vara-ia vearo vaisi purareva vara puteputeoro. Osa iava vara vatereva
rera voeaaropa disaipel, oiso ra voea vatevateive taru.
7 ✡ Uva toupaiva atari kare gare karevi raga. Uva vo kare-ia ita aia vearo
vaisi purareva. Oa iava voea tavireva oiso, *“Voea vateta atari kare.”*
8 Uva voea aioivoiva, vukuaepa. Oa iava ururukoara guruiva erao vatara
pekuri agasi pieoro vara-ia.
9 Uva voea rutu uvuiaro-a voea oiso toupaiva, vo resura tuku (4,000).
10 Oa iava voeare koruroepa. Uva rera tapo voeava tavari ovoioro uvuoa-
ia ipa ovoiroepa ora disaipel irara tapo vore avasa vo Dalmanuta taere.

Vo Oearovu Jisas Arepaiva Oiso Ra Ravotoara Vai Kekeive (Matyu 16:1-4; Luk 12:54-56)

11 ✡ Uva Farisi-pa irara urioaepa rera akesa oiso, “Ruipapaiei ra ravotoa
vai purari vo goruo kareke pieoro vuvuiua iava.” Oisi-a eisi osa kokara-
paaepa.
12 Oa iava Jisas-re sopaua vavataepa. Osa iava oiso puraroepa, *“Eake vaire
voeao vo vuutao iavapa irara ravoto arepaai? Oiraopavira rutu oiso visii*

✡ **7:32:** Mk 5:23 ✡ **7:33:** Mk 8:23 ✡ **7:35:** Ais 35:5-6 ✡ **7:36:** Mk 1:44, 5:43 ✡ **8:2:** Mt 9:36
✡ **8:5:** Mk 6:38 ✡ **8:7:** Mt 14:19 ✡ **8:11:** Mt 12:38-39; Jo 6:30

tavipaavoi, Viapau rutu uvuiparai ra ora ragai vo ravotoaro vituaro kareke piepaa visiipa."
13 Oa iava voea arova voa kae viroroepa uvuoa iare. Uva avaroepa ivirosa ovaratavu iare.

Jisas Ovoovoa Purareva Yis-ia Vao Farisi-pa Irara Ora Herot (Matyu 16:5-12)

14 Uva disaipel ovauaepa auere bret ora voeapa osa kataiavi raga toupaiva vo uvuoa.
15 ✡ Osa-a eisi osa iava Jisas voeare oiso puraroepa ovoovovira, *"Vaopa yis vatatopopatai Farisi-pa irara vaaro ora ro Herot."*
16 Uva oiso puraaepa ora voea raga, "Aue iava ita oiso vigei tavirevoi, uvare viapau bretea vaiei."
17 ✡ Uva Jisas vo reo sovoreva, oa iava oiso puraroepa, *"Apeisi iava eisi ora reopatai oiso, Viapau vigei bretea vaiei? E viapau sovopata ora viapau taraipatai? E sopaura oavisii vavagisipai?*
18-19 ✡ Ari ita, osireiara oavisii epao, uva viapau vara iava vurapataveira. Ora kokiara oavisii, uva viapau vara iava uvupataveira. E viapau vaore rugoopatai oa-ia vo vavae tukupa (5,000) vo *vavaea bret puteputeavora. Uva ovirovua pekuri oara agasi pietavora?"* Oa iava rerare oiso puraaepa, "Katai tau erao (12) aue pekuri."
20 Eisi osa iava voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, ovokivu-ia resura tuku (4,000) vao aioivora erao vatara bret. Uva ovirovua aue pekuri oa agasi pietavora aue-ia bret ururukoro?"* Oa iava oiso puraaepa, "Erao vatara."
21 ✡ Osa iava eisi voea akereva oiso, *"E touvira vo kovo vituaro iava taraitavere vao-ia, raa?"*

Jisas Voosito Vura Piereva Betsaida-ia

22 ✡ Uva Betsaida urui-ia poua viropa. Oa iava iravu sipoiva rera iare voosito. Uva Jisas arepaiva oiso ra rera-ia pitureve.
23 ✡ Oa iava Jisas rera vavaearo-ia pituoro rerava kosiro viropa uruia iava. Uva Jisas rera osireiaro-ia ruiroiva, rera-ia vavaearei tovoreva. Oa iava oiso rera akereva, *"E oavu avu vai vurapari?"*
24 Uva voosito vurareva viara-ia oiso puraoro, "Ari ita, oirara siituepaavoi oea vokapaivoi. Uva voeapa oisi pai evaoara oara vokapaivoi."
25 Uva Jisas vorerivira ora rera iava vavaearei rera-ia ita tovoreva. Oa iava rera ro voosito tuupavira vurareva. Uva porete ovoiroepa roroiovira vuravura ovoioro.
26 ✡ Osa iava eisi Jisas rera aruoro oiso puraroepa, *"Kareu vii vo kepaaro iare. Ra opeita vo uruio iare vorevira voreu."*

Pita Jisas Vaisireva Oiso, Krais (Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 ✡ Uva Jisas avaroepa rera voeaaro tapo disaipel vo urio iare vo Sisaria voa raga Filipai. Uva voare avapaoro voea akereva oiso, *"Apeisi oirara ragai vaisipaiveira?"*
28 Uva oiso rera taviiva, "Ari oearovu oiso purapaaveira, Jon Baptais eera, osa oearovu oiso purapaave, Ilaija eera ro profetato. Ari oearovu oiso purapaaveira, Vii iravu voea iava profet irara."

✡ **8:15:** Lu 12:1 ✡ **8:17:** Ais 6:9-10 ✡ **8:18-19:** Jo 6:13 ✡ **8:21:** Mk 6:52 ✡ **8:22:** Mt 11:21
✡ **8:23:** Mk 7:33 ✡ **8:26:** Mt 8:4 ✡ **8:27:** Jo 6:66-69

29 ✡ Oa iava voea akereva, *“Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?”* Oa iava
Pita oiso puraroepa, “Ari vii-a Krais ro Ropoto viigoa arureva Pauto vore.”
30 Uva voea vosireva oiso, *“Opeita eisi ragai iava oearoipa tavipatavere.”*

Ravaavira Voeapa Tavitaviroepa Ora Rera Vaaro Iava Kopiia Jisas (Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Va vao isivaaro iava voea siposipooro rovoroepa ora rera iava oiso,
“Oirato Oviitoaaro riroara siitokaara ourevere. Irare isivaavere taru oira vasi irara, ora pris irara voeao reipa irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora rera upoivere. Ra vo peva pie voki-ia torero vorevira.”
32 ✡ Uva poeravira eisi voea tavirevoiva, Pita rera-ia pituoro Jisas oureva
rera tape piesa oiso puraoro, “Opeita oiso purapau.”
33 Uva voeao disaipel vurasa ora poreroepa. Osa iava Pita vo rugooaro
torevokopasa oiso puraroepa, *“Seten, ragai isivaaro-ia ora tovou. Viapau rutu rugoopauei Pauto varaarore. Ari varao ragare rugoopau oirato varaaro,”* osa puraroepa Jisas.
34 ✡ Oa iava oirara ruture keeraroepa ora disaipel irara ora rera iare. Uva
voeare oiso puraroepa, *“Vosa ro ira vovouparo ra ragai sirova uturo, oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoreve. Oa iava uvuipa ra ora rerapa vavata siitoka kaereve, oiso osa vao evao parikou ragai sirova utupaoro vokiara rutu-ia.*
35 Ari ro ira tootooa virivaripareve, oava eva opesiroverea tootooaro. Ari
ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro ora vao iava Vearo Siposipo eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.
36 Aa vao-a vearoa oa oureverea oirato vo rasio-ia, vo rara auero rutu
varao vo rasio iava oureve, ovusa tootooa oaro rutu viki ragapareve?
37 Uva eake vai oureverea vorevira tootooaro-ia tavariovira?
38 ✡ Ro ira ragaipa ariiro ora ragai siposipoaropa tapo vo oearovu
osireiaro-ia voeao iava riro otopa irara ora voea vuri vovou irara, irapa ita eera utupaua Oirato Oviitoaaro ariiroverea vo vokio-ia oa-ia voreraverea vo Aiteto vaarova keraria, ora voeao tapo tugoropa irara ensel irara.”

9

1 ✡ Uva Jisas voea tavireva oiso, *“Oiraopavira visii tavipaavoi, Oearovuei visii iava oea toupai vo-ia oea kopii asavira toupaoro Pauto vo Saraaro keke rovopaivere, vo osa goruvira karekepe.”*

Jisas Iava Varaua Sisikorevira Karekeepa (Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 ✡ Uva katai vatara vokiro putevoiva, Jisas Pita vase tapo iparoepa ora
Jems ora Jon pukuia iare riro pukui vo uva varaua rera iava ora tavarioepa.
3 Varoara tapo oara sisikoreva. Uva viapau oiso irai vo rasio iava ra oisi
eisi sisikoreve osa evara varoara.
4 Uva Ilaija vaio ora Moses ora karekesiepa. Uva vaiterei siituepaiva
ovusa Jisas tapo ora reopasiepa.
5 Oa iava Pita Jisas-re oiso puraroepa, “Tisa, vo toupai vearovira. Uva igei
uvuipaiei ra kepa peva vai pauio oiso, viipa okepai, ari Moses okepai, ari Ilaija okepai aue guruva keparo vai.”
6 Oisi-a eisi osa pura ragaroepa Pita uvare rirovira rutu uririparoepa. Oa
a eva oa iava viapau vearovira rutu reoroepa.

✡ **8:29:** Jo 6:69, 11:27 ✡ **8:32:** Jo 18:20 ✡ **8:34:** Mt 10:38; Lu 14:27 ✡ **8:38:** Mk 13:26 ✡ **9:1:** Mt 24:30; Lu 22:18 ✡ **9:2:** Mk 5:37

7 ✡ Uva rukuta voea ruueva, osa oavu reo guruko karekeepa rukuta
sovara-ia, oa-ia oiso puraroepa Pauto, “Eera rutu ragai Oviitoaaro ira
kaviko iraopaaveira rutu. Ira uvu iraopata.”
8 Osa iava ora vura ragapaaepa. Uva viapau oiso iravu avu vai kekepaiva,
ari Jisas raga.
9 Uva vo osa varapaaepa pukui iava, uva Jisas voea vospareva oiso ra
viapau oearoi tavipaivere vao iava oa kekeivoi. Ari vo raga osa Oirato
Oviitoaaro tore rovorovere kopii tapi iava. Uva oisi-a eisi osa ora rera raga
iava voea tavireva.
10 Uva vo tavi uvu ovoiiva, oiso ragavira ora akepaaepa, Eake rutu-a torea
vituaro porearo?
11 ✡ Oa iava rera akeiva oiso puraoro, “Uva ari eakere Reo Taisi-ia tarai
irara oiso purapaaveira, Ilaija ira urio rovorovere?”
12 ✡ Osa-a eisi osa iava voea tavireva oiso, *“Oiraopavira ita oiso osa
ragaipa irarovere Ilaija, ira auero rutu torevokoreve. Ari apeisi vo rigato
oa oiso purapapeira, Ro-ia Oirato Oviitoaaro ira taru siitoka oureverea, ora
rera akaipa piepaiverea?*
13 Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Ilaija ira urioroera voviri. Uva oirara
oisoa ora voea raga vo ruiparoaro sirova oisoa utupaave. Eisi osa vara
sirova utuaiva, opitupiturovu rutu puraiva rera-ia oiso osa Tugoropa Vuku
purapai.”

Jisas Viovokotoa Iava Tugarato Kosi Piereva (Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Oire uva vo peva evoea disaipel iare poua viropa. Uva voa riro irara
rutu oirara kekeiva osa voa ora gurupaaepa voeao tapo Reo Taisi-ia tarai
irara, oea disaipel irara tapo ora reopaaepa ora kaureopaoro.
15 ✡ Oa iava voea rutu Jisas kekeiva rera-ia tavetavepaoro. Uva ikauiva
rerava ora reosa.
16 Uva voea disaipel akereva Jisas, *“Eake-ia evoea tapo ora reopaoro
voeava ora kaureopatai?”*
17 Uva iravu voea iava Jisas iare urioroepa. Oa iava rerare osa puraroepa,
“Tisa, ragai oviitoaaro vaaruuto ira vaaruu piepareveira vurito tugarato.
Irava uriorai vii iare.
18 Ovuutarovu rutu-ia vurito tugarato rera-ia goruvira rutu pitupaoro
rera-ia vikipareveira rasiuaarore. Oa iava ruiruisoara karekepapeira rera
gisipoaro-ia, ora tapo vo osa ora rera iava reuriara aiopareveira. Vo osa ora
rera iava varaua rutu tuukaupe. Uva eva-a oare vii voeaaro ake ragaavora
disaipel. Uva viapau oiso uvuipaaerao ra rera kosi pieive tugarato.”
19 Uva Jisas vo reo uvurevoiva, voeare oiso puraroepa, *“Avoeao! Visii vao-
ia visiigoa viapau oirao pie vovou vai toupai. Ovirovuro-ia vuuta uvuiparai ra
visii tapo toupaa. Ora ovirovuro-ia vuuta uvuiparai ra visii ateate piepaoro
ragai eisi piepata? Viovokotoava uriota eera ragai iare.”*
20 ✡ Uva rera iare rerava avaaepa. Uva Jisas vurareva tugarato, oa iava
kakaeto tuutuusi piereva. Oa iava koveroepa rasiuaaro vereverekooro
ruiruisopa akutaoro.
21 Uva Jisas aiteto akereva oiso, *“Ovirovua voki oa-ia oiso tourevora?”*
22 Oa iava Jisas tavireva aiteto oiso, “Ari ita, riroara rutu vokiara oara-ia
oisi raga rovoroepa, osa rera tovopareveira tugarato eto kasiro-ia ora vo

✡ **9:7:** Mk 1:11; 2 Pi 1:17-18 ✡ **9:11:** Mt 11:14 ✡ **9:12:** Sam 22:6; Fl 2:7 ✡ **9:15:** Mk 14:33
✡ **9:20:** Mk 1:26

uuko oviro-ia, oiso ra rera kopii piereve. E uvuipauei oavu avu vai purasa ra vegeivipa siraou vegei tauvasa?”
23 ✡ Eisi osa iava oiso Jisas rera akereva, *“Eakere eisi purauei oiso, E uvuipau? Ari ita, ro ira oirao piepareve rutu, irapa uvuipa ra oaravu rutu oiraopape rerapa.”*
24 Uva aiteto rirovira gauoro oiso puraroepa, “Ragai oirao pie iraopaaveira. Uva oiso ruipaparai ra ragai vo oirao piearo vao-ia riro pieri.”
25 Uva Jisas uvurua kekereva osa ora guru ovoiaepa. Oa iava tugaratoare oiso puraroepa, *“Vii tugarato vaaruuto uvagito, viire goruvira reoparai ra kosiu viro rera varaua iava. Ra opeita vorevira ita voreu rera iava varaua iare.”*
26 Oa iava oiveroepa tugarato kakaeto rirovira tuutuusi pieoro. Oire uva rera iava ovoivira kosi ovoiro viropa. Uva oiso paepa kopiito kakaeto. Oa iava oearovu oiso purapaaepa, “Kakaeto kopii ovoiroi.”
27 Eisi osa iava Jisas rera vavaearo-ia pitureva rera tore piesa. Oa iava tore ovoiroepa rera ita.
28 Uva Jisas koataparoepa osa oiso rera akepaiva disaipel, “Eake rutu vituaro iava viapau uvuipaierao tugara verapasa?”
29 Uva voea tavireva, *“Viapau oiso oavu avu vai-a oa uvuipai. Ari variria raga-ia.”*

Jisas Vorevira Voea Tavireva Ita Ora Rera Vaaro Iava Kopiia (Matyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Oire uva evo urui kavuiva, oa iava Galili-ia puteoro avaaepa. Uva oiso rugooparoepa, Teapi vo voka-ia taraiave oearoi,
31 ✡ uvare rera voeaaro raga disaipel ora rera iava siposiposa ruipaparoepa. Uva voeare oiso puraroepa, *“Iravu Oirato Oviitoaaro kosi pierevere oirara vavaearo iare, oiso ra rera upoive. Vosa kopiirovere, ra torerovere ita vorevira vo pevapa voki-ia.”*
32 ✡ Uva viapau roroiopaaepa vo siposipo-ia. Oa iava rerapa uriripaaepa rera ake arapa va iava.

Irouto-a Rutu Rovopato Oirara Rutu Iava? (Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Uva Kapaneam-ia poua viropa. Oa iava koata ovoiroepa kepa-ia. Uva voa disaipel akepareva, *“Eake-ia ora reopatae eisi raivaaro?”*
34 ✡ Uva viapau reopaaepa, uvare ora reopaoro vokapaiva vo raivaaro vao-ia oiso, Irou vai oiso rovope voeapa.
35 ✡ Uva Jisas pauroepa katai tau eraore (12) keeraoro disaipel. Oa iava oiso voea tavireva, *“Vosa irai ira vovouparo ra ita ira pievira rutu ora tovoro, eera-a ira oirara rutupa kovorevere oiso osa ovoiokuto akaipato.”*
36 Oa iava iravu oureva kakaeto rera tore piesa voea vuutaaro-ia. Uva rera kaverukooro rera-ia pitureva oiso puraoro voeare,
37 ✡ *“Oire vosa irai tauvareve kakaetoa vai vo ragai vaisiaro-ia, ira ita-a eera ira ragai tauvapare. Uva viapau oiso ragai raga, ari ro tapo ira ragai siporeva.”*

Ro Ira Viapau Vigeiva Keriparo Ira Vigeiva Tavosivira Toupare (Luk 9:49-50)

✡ **9:23:** Mk 11:23; Lu 17:6; Jo 11:40 ✡ **9:31:** Mt 16:21; Mk 8:31 ✡ **9:32:** Jo 12:16 ✡ **9:34:** Lu 22:24 ✡ **9:35:** Mt 20:26-27 ✡ **9:37:** Jo 12:44, 13:20

38 ✡ Uva Jon rera tavireva oiso puraoro, “Tisa, iravu kekeiovora ira vuri
tugararo kosi pieparevorao vii vaisiaro-ia. Uva rerare koruierao uvare
viapau oiso vigei iava rera-a.”
39 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Opeita rerare korupata. Vosa irai
vao ravoto kovo puraparevo vo ragai vaisiaro sovara-ia, oire ra viapau rutu
oiso ra ragai takaupareve.*
40 Ari ro ira viapau vigeiva keriparo, ira-a eera vigeiva tavosivira toupare.
41 ✡ Oiraopavira visii tavipaavoi. Vosa irouto voeao iava ragai voeaaro
iravivu vatereve uukoa vai rera ukaio piepaoro, aue iava uvare ragai
vaisiaro-ia Krais kovopareveira ira vo vorio ou iraoreverea taru Pauto
ruvara-ia.

Vo Kokara Toupai Auere Vuri Vovou Purapasa (Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 *“Vosa iroutoa vai vo kakaeo kove piereve ragai-ia kavusa okakaea ragai
oirao piepaiveira, uva ita vearopai vosa oiso vo vovou purasa aueparo, oire
voea rutu rera-ia rirova vai aveke vai kotoive iriai tuuoro rera okoearo-ia rera
roko piesa riku rovu-ia.*
43 ✡ Ari vosa vii iava vavaea raga vii kove pieive vore vuria, oire vo vavae
tokori. Oa iava vearopai ra vava avau vao katai vavaea vore uva tootooa
viapau opesipape. Oa iava viapau oiso avauverea vore opesipa tapi eto
kasi-ia vo vavaerei *rutuva.*
44 [Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau
rokopaive eto kasi voava.]
45 Ari vosa vii iava kokoto vii kove pieve vuria purasa, ra va poturi. Oa
iava vearopai ra katai kokotova avau vore uva tootooa viapau opesipape.
Oa iava viapau vii vikiiverea vore opesipa tapi vo eto kasi-ia.
46 [Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau
rokopaive eto kasi voava.]
47 Ari vosa iravu vii iava osireito vii kove piereve vuria purasa, oire
vearopai ra rera tateri. Oa iava vearopai ra kataitoava koatau vo Pauto
vo Saraaro sovara-ia. Oa iava viapau vii vikiiverea vore opesipa tapi eto
kasi-ia.
48 ✡ Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau
rokopaive eto kasi voava.
49 ✡ *“Oire uva oirara rutu ruuverea eto kasi oiso osa aioara ruupaiveira
avakara vara vearo piepaoro.*
50 ✡ Vearoa rutu avaka aioara vearo piepa. Ari vosa opesipe sipeia va
iava, ra apeisi ragavira vorevira va sipei pieta ita. Oire oisi ita toupata visii
vao-ia oiso osa avaka sipei vuutaaro. Osa ragavira ora vovou oavisii tokita
kavevira visii rutu vearoa puraoro oiso osa avaka (sol).”

10

Jisas Siposiporeva Aue Iava Ora Oupa Pitupitu (Matyu 19:1-12; Luk 16:18)

1 Jisas vo uruio kavuoro avaroepa Judia taere iare. Oa iava uukova Jodan-
ia iviroreva. Uva riro irara vorevira voreaepa rera iare, oa iava voea rutu
siposiporeva, uvare rera vo pitupituaro-a oirara rutu siposiposa.

✡ **9:38:** Nam 11:27-29 ✡ **9:41:** Mt 10:42 ✡ **9:43:** Mt 5:29-30, 25:41 ✡ **9:48:** Ais 66:24 ✡ **9:49:** Lev 2:13 ✡ **9:50:** Ro 12:18

2 Uva Farisi-pa irara urioaepa rera-ia kokarasa oiso puraoro, “E vearopai
oiso-ia vao-ia Reo Taisi, vosa iravu vatuava vaiaro kavu ovoireve?”
3 Oire uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Ari aa vo reo goru
reo vatereva Moses visiipa?”*
4 ✡ Oa iava rera aatoiva oiso puraoro, “Moses oiso puraroepa, Uvuipai
vosa riakova kavuoro oavu rigatoreve reo ovoi, ra va-ia oira sigureve.”
5 Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Ari ita, riro kaureo vovou irara visii, oa
iava vo taisi vao reo taisi rigatoreva.*
6 ✡ Ari ita, vo rasito rovo oaro-ia, uva Pauto oirato purareva ora riakova.
7 ✡ *‘Oire vearopai vosa viovokoto aitetoarei kavureve riako ouoro.*
8 *Ra kataivira rutu toupaoro vo tou-ia kataiua varaua purasi.’*
*Osa-a eisi osa iava viapau oiso toupasi vaiterei, ari oiso piesivoi kataiua-ia
varaua toupasivoi.*
9 Vosa vaitereo aiterea pitu piereve Pauto vaiterei aivaro pieoro, uva
viapau irai uvuipa ra vaiterei vorevira sikareve.”
10 Uva vorevira koataaepa kepa sovara-ia ita. Oire uva voa disaipel rera
akeiva vo reo iava.
11 ✡ Uva voea tavireva oiso, *“Ro ira riakova oaro kavu ovoireve iriavu raga
ousa, uva va-a eva oa-ia otopa pitu purare iriavuva ita.*
12 Ora vosa iriavu riakova oirato kavu ovoieve iravu ousa, eva-a oa-ia
rerava otopa pitupitu purapaevoi.”

Jisas Kakae Vure Viraakoreva
(Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Uva vao isivaaro iava kakae vureva urioaepa oiso ra voea-ia pitureve.
Uva disaipel irara voeare korupaaepa.
14 Oa iava Jisas voea kekeoro kasipuroepa. Uva oiso puraroepa, *“Voea
eakata oea kakae vure sipopai ragai iare. Opeita voeare korupata. Pauto vo
Saraaro-a vao oa toupaivoi voeapa oiso osa voeao kakae vure.*
15 ✡ Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, vosa irouto viapau oiso vo ruipaaro
toupaive osa ro kakaeto ira vaopa ruipaparoveira Pauto vo Saraaro, oire
uva rera-a eera *ira viapau uvuipa oiso ra Pauto vo Saraaro sovara-ia
toupareve.”*
16 ✡ Oa iava kakae vure oureva voea kaverukooro. Uva voea viraakosa
voea rutu-ia vavaeareiaro tovoreva.

Viovokotoa Iava Ro Riro Kotokoto Guruto
(Matyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 ✡ Vo osa Jisas voka rovopareva vo raivaaro uva iravu rera iare ikaureva.
Uva rekuoro rerare oiso puraroepa, “Tisa Vearoto. Eake vai puraa, ra
Tootoo Ovoi oua?”
18 Uva Jisas rera akereva oiso, *“Apeisi iava ragai vaisipari oiso, Vearoto?
Asi viapau iraiei vearotoa vai. Ari kataitoa raga Pauto Vearotoa rutu.*
19 ✡ Taraipau vao-ia Reo Taisi Pauto vaaro oa oiso purapai,

*‘Opeita otopau, opeita oira upopau, opeita kavirupau, opeita oearovu iava
kuuvupau, opeita oearovu keakeapari orekerovu karutupaoro, ora
aiteara vaio ora aakoarapa avivikepau.’ ”*

✡ **10:4:** Diu 24:1-4 ✡ **10:6:** Jen 1:27, 5:2 ✡ **10:7:** Jen 2:24; 1 Ko 6:16 ✡ **10:11:** Ro 7:3 ✡ **10:15:** Mt 18:3; 1 Pi 2:2 ✡ **10:16:** Mk 9:36 ✡ **10:17:** Lu 10:25 ✡ **10:19:** Eks 20:12-16; Diu 5:16-20

20 Uva oiso Jisas tavireva, “Tisa, easi varao rutu oisoa tokipaa vova
rovoaro osa kakaevira oisoa toupaa.”
21 Oa iava Jisas rera-ia vurareva rerapa siraooro. Uva rerare oiso
puraroepa, *“Ari ita, vosa vearo vovou rutu purasa auepau, oire auero rutu-ia
vii varaaro vori rovou vara-ia moni ouoro apota irarapa oarai vatesa. Eva-a
oa iava uvuipau ra vearoa ouriverea vo vuvuiua. Oire ra uriou ragai sirova
utuoro.”*
22 Uva vo reo-a vao oa-ia rera tavaka piereva. Oa iava rerare vovouisi
vavataepa. Osa iava avaroepa, uvare riro vori guruto-a.
23 Uva Jisas voeava vurapaoro ora poreroepa rera voeaaro disaipel tavisa
oiso, *“Ari ita, vavagisipapeira rutu voeaopa riro kotokoto guru irara vore ora
kiusa Pauto vo Saraaro sovara iare.”*
24 ✡ Uva disaipel irara vo reo iava rera-ia tavetave iraopaiva. Oa iava Jisas
oiso voeare puraroepa, *“Kakae vure oaa oirara. Vavagisipai rutu voeaopa
oea moni raga-ia rugorugoopaaveira vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.*
25 Ari ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito vosa rirova vai vo kare *iava
kamel kare iriai voa koatasa auepao. Ari ita, uva oisi rutu rirovira vavagisi
iraopai ropa riro vori guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.”*
26 Uva tavetave iraopaive rera-ia. Oa iava oiso puraaepa rerare, “Uva
apeisi-a. Iroutoa vai-a ira uvuipa Tootoo Ovoi ousa?”
27 ✡ Oa iava Jisas voeava vurapareva tuupavira. Uva oiso puraroepa,
*“Viapau uvuipa oirato, ari Pautoa raga uvuiparoi irai oisiri avu pierevora,
rera vo Saraaro iare koataro.”*
28 Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Ari ita, igei auero oaio rutu
kavuiovora vii sirova utupasa.”
29 Uva Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu
visii tavipaavoi oiso, Viapau irai oaravu avu vaiaro rutu kavupare. Ari ita,
vosa oiso-ia irai vara rutu kavureve oiso, kepa-a vao, ari araoko irara, ari
taataa riako, ora aitetoarei ora aakova, ora kakae vure oaro, ora rasiara oaro
rutu vo ragai tauvasa utuoro aue-ia tapo Vearo Siposipo,*
30 rera-a eera ira riroara pute pievira rutu ourevere kepaara, ora araoko
irara ora taataa riako, ora aite *irara, ora rasiara oaro rutu, ora varao sirova
tapo tavakaara vo voki-ia uva utupaua taru Tootoo Ovoi oupareverea.*
31 Ari ita, uva voearo oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa
iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa
irapaave, oea taru visii sirova utuaverea.”

Voea Ita Tavireva Ora Rera Vaaro Iava Kopiia Vo Peva Pievira Jisas (Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 ✡ Uva vokapaoro raivaaro ipapaaepa Jerusalem iare vo osa Jisas
voeapa iraparoepa. Oa iava rirovira tavetave iraopaiva disaipel irara, vo
osa oearovu uriripaaepa oea tapo rera sirova utupaaepa. Oa iava rera
voeaaro ragapa disaipel rovoroepa siposipooro varao iava oara karekepape
utupaua rera-ia.
33 Uva oiso puraroepa, *“Uvuta! Ipaviei vore Jerusalem-ia. Uva voea ragai-
a vao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovopaivere reipa irara vavaearo-ia pris
irara ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara. Oea reo ovoi puraivere oiso, Rera
kopii pieta. Oa iava voeaopa ragai kosi pieivere osararovu iava voea.*

✡ **10:24:** Sam 52:7 ✡ **10:27:** Jer 32:17 ✡ **10:32:** Mk 8:31, 9:31; Lu 9:22

34 ✡ Ra ragai akaipa piepaive, ora ragai-ia ruipaave, ora ragai ragipaive, ora ragai upoive. Oire vosa vo peva voki puteve, ra toreravere vorevira."

Vaitereo Vo Ruipaaro Iava Jems Vaio Ora Jon (Matyu 20:20-28)

35 Uva Sebedi oviitoareiaro Jems araorei ora Jon uriosiepa oiso purasa, "Tisa, vaopa ruipapaveiei ra va purari vegeipa oa arepave vii ruvara-ia."
36 Oa iava oiso vaiterei akereva, *"Eake-a vao oapa ruipapasiei ra va puraa veipa?"*
37 ✡ Uva oiso purasiepa, "Vegeipa vase ra irai pauro vo oirapapa varata oara-ia, osa irai vo koike varata oara-ia vovio uva tokipauveira turaropaoro vii vo goruaro-ia."
38 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa vaitereire ovoovovira, *"Viapau taraipasiei vao-ia oare arepasi. E uvuipasiei ra tavakao ousi oa oupaa o-ia ukaiooro kap iria agasipaoi aue iava siitoka? E uvuipasiei ra koatasi vo tavakao-ia oa-ia koataparai?"*
39 ✡ Oa iava oiso purasiepa, "Uvuipaveiei." Uva Jisas oiso puraroepa, *"O ita. Ukaiosivere o-ia iria-ia ukaioparai. Ora vo tavakao-ia tapo koatasivere oa-ia koataparai.*
40 Uva viapau oiso ragai vaaro-a ra vei pau piea varei-ia oiso, iravu oirapapa varata iava, osa iravu koike varata iava. Ari Pauto auearo-a ira aitereivu reesirevora, oa iva tavukiarei vatatoporevora vaitereipa."
41 Oire vosa katai tau disaipel va iava vao uvuiva, uva kasipuaepa vaitereire Jems araorei ora Jon.
42 Uva Jisas keeraroepa voeareire oiso puraoro, *"Taraipatai voeao-ia ratau tou irara oea vo kovoaro oiso toupaiveira, Oearovu oirara tokipasa. Oea ora rei vaisi piepaaveira voeare. Ora voea iava oearovu riro goruva toupaiveira oea oirarapa kovo vatepaaveira.*
43 ✡ Ari visii viapau oisi eisi toupatavere osa evoea. Ari ro ira ruipaparo oiso ra rera raga ora rei piero visiire, eera-a ira taru visii tauvapaoro kovorevere.
44 Ari ro ira iraparo visiipa, eera-a kovopato oavisii vo utupaua.
45 Oiso rutu osa urioraera vore. Uva viapau oiso kovopa irara vai ousa ora ragaipa, ari kovoa purapasa oeavu tauvapaoro. Ora vaore tapo ragai vo tootooaro vatepasa voea rutupa oirara voea vorevira voripaoro vuri vovou sovara iava."

Voositoa Batimias Ira Vura Piereva Jisas (Matyu 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Va isivaaro iava Jeriko-ia poua viropa. Oire vo osa vo uruio kavureva disaipel irara tapo, ora oearovu riro irara, uva iravu voosito Batimias ro oviitoaaro Timias ira raivaaro pauroepa arepaoro.
47 ✡ Uva Jisas ro vova Nasaret ira iava uvureva. Oa iava rerare keeraroepa oiso purapaoro, "Jisas Devit Oviitoaaro. Ragaipa siraou."
48 Oa iava riro irara rerare reopaaepa oiso purapaoro, "Auoro, ora tape pieu," osa keeraroepa ita rirovira rutu. Uva oiso puraroepa ita, "Vii Devit Oviitoaaro. Ragaivipa siraou."
49 Oa iava Jisas voka tuuke piereva oiso puraoro, *"Rerare keerata."* Uva rerare keeraaepa voosito oiso, "Toreu, ra roruri, uvare viire keerapa."

✡ **10:34:** Mt 26:67, 27:30; Mk 14:65 ✡ **10:37:** Mt 19:28 ✡ **10:38:** Jo 18:11 ✡ **10:39:** Ap 12:2; Lu 22:25-27 ✡ **10:43:** Jo 13:14 ✡ **10:47:** Mt 9:27

50 Osa iava varo rakuraku veraoro tokaoro toreroepa Jisas iare uriooro.
51 ✡ Oa iava Jisas rera akereva oiso, *“Eake vaipa ruipapau ra oai puraa viipa?”* Uva oiso puraroepa, “Tisa, ragaivi vura pieri vorevira.”
52 ✡ Uva Jisas rera tavireva, *“Ora poreu ra avau. Aue iava uvare vii raga vaaro oirao piea vii vorevira ravotovira porete pie ovoivoi.”* Oa iava vearovira vura ovoirevoiva, Jisas sirova utu ovoiroepa raivaaro.

11

Jisas Turarovira Koataroepa Jerusalem-ia (Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 ✡ Uva tutuu pieiva vokapaoro Jerusalem iare. Oa iava Betfasi urui-ia poua viropa ora Betani-ia vo uva Oliv Kovo Pukui toupaiveira. Oa iava Jisas voava aitereivu arureva voea iava voeao katai tau erao (12) disaipel.
2 Uva oiso vaiterei tavireva, *“Vavo oiso avasi vavo uruio-ia. Vosa karesi virovere voa, ra gareva vai kekesi donki iria tuu iro riara-ia toupaevoi, o iria-ia viapau irai vokapareva uvare koruova. Ra oira karusi, ra oira ivupaoro uriosi.*
3 Vosa irai vei akepareve oiso, Eakere purapasi? Ra rera tavisi oiso, Iria-ia Turaro vo kovoaroei. Iria vore pierevere rara.”
4 Oa iava avasiepa. Uva oira donki kekesiva kakaeva osa tuu iro-ia toupaeva kepa rataoaro riaaro-ia vo raivaaro. Oire uva oira karusiva.
5 Vo ovusa oeavu voa toupaoro vaiterei akepaiva oiso, “Eakere eira donki karupasi?”
6 Uva voea tavisiva oiso osa Jisas vaiterei tavireva. Osa iava vaiterei iava vaseiva vorevira.
7 Oa iava oirava voresiepa donki vore Jisas. Oa iava oira ivara-ia varoara tovoiva varao oara-ia pauroepa.
8 Uva vo voki-a vao oa-ia riro irara rutu varoara oaive-ia urupaiva raiva-ia, osa oearovu evaoara tosipaiva vegoaro vara tovopasa raivaaro rera-ia rorupaoro.
9 ✡ Oire uva oearovu irapaaepa osa oearovu ita utupaaepa. Oearea rutu rerava rorupaoro kaku piepaiva oiso purapaoro,
“Hosana! Vigei Kae Pietoaaro! ‘Pauto ira viraakopare ro-ia ira uriopa vo Turaro Pauto goruaro sovara-ia.’
10 Rera-ia vuurapa vaisi purape, eera ira turarorovere oiso rutu osa Devit ro vigei aaotoaaro ira turaroroepa. Vuurapa vaisi purape Pautoa-ia, Reitoa rutu. Hosana vore viara-ia Pauto!”
11 Uva Jisas karero viropa vo Jerusalem. Uva voa koataroepa Rovopa Kepa-ia Tugoropa Kepa Tempel. Uva voa orekerovu rutu vuravurareva. Oa iava vorevira Betani iare katai tau erao (12) disaipel tapo kareroepa, uvare ravireo rokosa aueroepa.

Fik Ova Vao Oapa Kasipuroepa Jisas (Matyu 21:18-19)

12 ✡ Oa iava vokiaepa Betani iava voreoro. Uva vo voka-a vao oa-ia ogoeroepa.
13 Uva oevavu fik ova evaova kekereva tauaivi, riro guruva ova rutu. Oa iava vo eva iare urioroepa oiso ra voava kueara vai oureve. Uva vo evao-ia pou virooro kasikasiroepa vura ragaoro, oiso ra kuea vai kekereve osa

✡ **10:51:** Jo 20:16 ✡ **10:52:** Mt 9:22; Lu 7:50, 8:48, 17:19 ✡ **11:1:** Mt 21:17 ✡ **11:9:** Sam 118:26 ✡ **11:12:** Lu 13:6-9

guruvara raga oisoa voa toupaive. Aue iava uvare kuepa vuuta-ia viapau tuguraaepa.
14 Oa iava Jisas vo evare oiso puraroepa, *"Viapau irai vii kuearo aio-pareverea vokiara rutu-ia."* Vo osa rera voeaaro disaipel rera uvuiva.

Orekerovu Vuriara Sigureva Jisas Tempel Iava (Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

15 Uva urioaepa vore Jerusalem-ia Tempel-ia koatasa. Uva oeavu oirara sigureva osa uupaaepa voa orekerovu-ia ora tuutuupaoro vo Tugoropa Kepa sovara-ia. Uva tebolara petopetoreva voeare oea ora tuutuupaaepa aue-ia moni, ora paupara oaive voeao oea kurue kare-ia ora tuutuupaaepa.
16 Uva voeare korukoruoro rutu goruvira oiso puraroepa, *"Viapau rutu oiso ra ora visii varaarova oapara oavisii vo Tugoropa Kepa sovara-ia ora putepata."*
17 ✡ Uva va isivaaro iava voea siposiporeva oiso puraoro voeare, *"Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Ragai vo Kepaaro-a vao oa oiso vaisipaiveira, Variripa Kepa.' Ari visii vo kepao oiso piepata, vataupa tapi kavirupa irara vaaro."*
18 ✡ Uva voeao pris reipa irara ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara oea vo reo uvuiva. Oa iava raiva taraapaaepa oiso ra rera upoive. Aue iava uvare rera uriripaiva, uvare oearovu rutu tavetavepaiva rera vo siposipoaro-ia.
19 Oire vo osa vokiaroviepa voeare, oa iava kosia viropa voava vo riro uruia-ia.

Fik Ova Iava Vao Raverave Ova Vao Oare Reoroepa Jisas (Matyu 21:20-22)

20 ✡ Oire uva vokipaua avaaepa. Uva voa avapaoro fik ova kekeoro puteva osa raveraveepa vo eva vavurupaaro tapo.
21 Oa iava Pita Jisas vo reoarore rugoooro oiso puraroepa, "Tisa. Vao kekeri fik ova oevare ovoieivira reouerao. Oa iava erakoerao."
22 Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Pautoa-ia oirao pie vovouro oavisii tovota.*
23 ✡ Oiraopavira rutu visii tavipaa, Vosa oirao pie vovou rutu purapata vakuvaku asavira, oire ra vaore pukuia oiso purata, Toreu ra ora vikiu eisi avakava. Oire ra oisi pieive, vo rara evo reo oirao piepata rutu.
24 ✡ Osa-a eisi osa iava visii tavipaa oiso, Vosa variripata orekerovure arepaoro, oire ra vara oirao piepata, ra vara oupata.
25 ✡ *"Oire vosa torepata variripasa, ari vosa iravuva ora aveaveu, oire va eaka pie rovori. Oisore ra vii vaaro vuri vovou verareve Aite oavisii ro vova vuvuiua.*
26 [Ari ita, vosa viapau oiso iravu iava viapau oiso vuri oaro vera rovori, ra viapau vii Aitearo vii iava vuri oara verareve ro ira vuvuiua-ia toupareveira.]"

Oeavu Jisas Akepaiva Rera Vaarore Reesia (Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Uva va vao isivaaro iava voreaepa Jerusalem iare. Uva voa Tempel sovara-ia vokapaoro urioaepa Jisas iare voeao Reo Taisi-ia tarai irara, ora pris reipa irara, ora oira vasi irara.
28 Oa iava oiso rera akeiva, "Eake reesi-a vao vii vaaro oa iava vo kovo purapari? Irou vii vateva vo reesi?"

✡ **11:17:** Ais 56:7; Jer 7:11 ✡ **11:18:** Mt 21:46, 7:28 ✡ **11:20:** Mt 21:19 ✡ **11:23:** Mt 21:21 ✡ **11:24:** Mt 7:7; Jo 14:13-14, 15:7 ✡ **11:25:** Kl 3:13

29 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii akea ra ragaipa vo reo vituaro pukota. Ra visii tavia ita vo reesi iava oa-ia varao purapaa.*
30 Oire e baptaisa vao Jon oa puraparevora, ovuva vo reesia oa urioera Pauto ruvara-ia, eke vova oiratoa raga? Oire ita ragai tavita.”
31 Uva ora rugorugoo piepaaepa oiso, Apeisi avu purapaviei. Vosa oiso puravio, Vova Pauto, ra oiso pararovere, Uva apeisi viapau va oirao piepata?
32 ✡ Ari vosa oiso puravio, Oirato vaaro. Uva ora voea ragapa uriripaaepa, uvare voea rutu oirara oisi taraipaaepa oiso, Rera-a ro profetatoa rutu.
33 Oa iava oiso purapaaepa, “Viapau taraipaiei.”

Uva Jisas voea tavireva oiso, *“Ragai tapo ita, viapau oiso ra visii tavia vo reesi iava oa-ia vo kovo purapaavora.”*

12

Ovoovo Reo Wain Kovo Iava Ora Vo Kovo Tokipa Irara Iava Tapo (Matyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 ✡ Uva rovoroepa voeapa siposipopaoro aue-ia ovoovo reoro oiso, *“Iravu wain kovo paureva. Uva vo kovo rirore kasura purareva. Oa iava rikui tekareva auepa pigipava masin gerep. Uva voa kepa paureva uutupa kepa vo kovo-ia. Uva oeavu kovopa irara tavireva auere ra vo kovo tokipaive moni oupaoro ora rerapa. Oire uva va-a vao oa iava avaroepa otaerevu iare uvavu.*
2 Uva oivavu-ia iravu kovopato rera reraaro siporeva, oiso ra kovoa iava kuearoa vai oureve voea ruvara-ia vo kovo tokipa irara.
3 Oa iava rera rauiva. Uva rera ragipaivoiva, viapavira rera siguiva vorevira.
4 Oire uva iravu ita ava piereva ita. Oa iava rera kukuearo gagoagoiva rera tapatapaoro. Uva rera vuri pieiva.
5 Oa iava iravu ita arureva ita. Osa iava rera kopii pie ovoiiva. Uva oisi raga oisoa piepaive oiso oearovu oisoa ragi ragapaive, ari oearovu oisoa kopii pie ovoipaive.
6 Uva kataitoaviei ira toupare rera oviitoaaro, ira oisoa kavikopareve rutu. Oa iava ovoiokuvira rera utu piereva ita *voea iare oiso rugoopaoro, Ira vai-ia taru gisipoaro uvuivere oviitoa oaa.*
7 Oa iava oiso ora reoaepa voea voeao oea oisoa kovoa tokipaive, Rera ro-ia reito oviitoaaro rutu. Irare ra rera upope. Ra rera vaaro ouoro vo kovo vao tokipe ora vigeipa.
8 Oa iava rera rauiva rera kopii pie ovoisa. Oire wain kovo sovara iava vo kopii kosi pieiva.”
9 Uva vo reo-a vao ovoovo reoa oa iava oiso akereva Jisas, *“Uva eake vai purarevere ro ira vo kovoaro-a vao-ia wain kovo? Oire uva ro ira uriorovere voeao vo kovo tokipa irara opesi piesa voea rutu kopii pieoro. Oire ra ita oeavu raga ita tovo piereve vo kovo tokipasa ita.*
10 ✡ E viapau vo reo vieitavora Tugoropa Vuku-ia oiso,

‘O-ia aveke iria veraiva voeao kepa paupa irara oira-ia kepa pau arapa, eira rutu ita avekeva rovopava rutu kukuuvu tuuta.

11 Easi, vo kovo purareva Turaro, oa vigei osireiaro-ia ravotovira toupaiveira’?”

✡ **11:32:** Mt 14:5 ✡ **12:1:** Ais 5:1-7 ✡ **12:10:** Sam 118:22-23; Ap 4:11; 1 Pi 2:7

12 Uva oiso ruipa ragapaaepa ra Jisas ouive rera kortusa voeao reipa irara
Jiu iava. Ari ita, oeavu ragapa oirara uriripaaepa, uvare oiso taraipaaepa,
Asi vao ovoovo reo vigei togapare vo-ia. Uva rera kavuoro avaaepa.

Jisas Akeiva Takis Moni Iava
(Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 ✡ Uva va-a vao oa iava oeavu Farisi ora voeao tapo King Herot tauvapa
irara oea sipoiva rera iare oiso ra ora rera oaiaro-ia ora rera raga ora kove
piero.
14 Uva evoearei rutu urioaepa. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Tisa,
taraipaiei vii-ia, uvare vii-a oiraopa reotoa rutu. Ari vaeavira rutu voea
rutu siposipopari vo Pauto vo pitupituaro iava. Oire uva apeisi-a? E
torevokopai ra Sisa-pa takisvio moni vateoro, eke viapau?"
15 Ari ita, tarai ovoiroepa voea vo kuuvuaro-ia. Uva voea akereva, *"Eakere
ragai-ia kokarapatai? Oire ragai vateta moni isi vai ra aisi eveia."*
16 Uva aisivu vateiva. Uva voea akereva oiso, *"E irou puaaro-a vao-ia vo
kiro-ia?"* Uva rera taviiva, "Ari Sisa."
17 ✡ Oire va iava oiso puraroepa, *"Vosa Sisa varaaro, oire Sisa-pa vara
vateta. Ari vosa Pauto varaaro, oire Pautoa-pa vara kare pie iraota."* Oa
iava vo reo iava rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa.

Jisas Akeiva Oiratoa Iava Ro Ira Kopiiro Ra Vorevira Torero
(Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Uva Sadyusi-pa irara urioaepa rera iare voeao oea oisoa viapau kopiia
torearo iava oirao piepaive. Oa iava oiso rera akeiva,
19 ✡ "Tisa, Moses oiso igeipa rigatoroepa, Vosa irai araokotoa vaiaro
kopiiro, vo osa riakovaaro toupaeve kakae pura asavira raga. Ra ita
araokoto oira oureve rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purasa.
20 Uva erao vatara oaraovu oea oisoa toupaive. Oea iava avaioto
riakoparoepa. Oa iava oira arova kopiiroepa osa viapau kakaetoa vai.
21 Uva ro kikooto oira ita oureva. Uva kopiiroepa ita, osa ita viapau
kakaetoa vai. Uva peva piepato oisi raga pie ragareva ita.
22 Uva oisi raga piepaoro oira arova opesiaepa vo arao rutu erao vatara,
osa viapau kakaetoa vai kavaupaive. Uva utupaua vo arao isivaaro iava
kopii ovoiopa.
23 Oire uva vo vokio-ia oa-ia oirara rutu toreaverea vova kopiia-ia, uva
irouto vo arao iava oira oureverea? Uvare voea voeao erao vatara rutu oea
oira ouiva."
24 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Rugorugooara oavisii pirovira
avapai. Aue iava uvare viapau taraipatai aue-ia Tugoropa Vuku vo rigatoaro
ora goruaro Pauto.*
25 ✡ Vo kopiia iava torea-ia viapau oiso riako ou vai, uvare viapau ora
oupaaverea. Viapau. Ari oisi rutu oiso toupaiverea osa enselpa irara vo
vuvuiua-ia.
26 ✡ *"Oire ari voeao-ia kopii irara vosa toreave vorevira, uva viapau voea
iava vieipataera vo siposipo-ia oa-ia gare kairi evaoa rovaepa. Osiposipo-
ia Moses tavireva Pauto oiso, 'Ragai-a Pautoaaro Ebraham, ora Pautoaaro
Aisak, ora Pautoaaro Jekop?'*
27 Oire vo Pauto vo rugorugooaro vuraaro-ia voeao tootoovira toupai oea
kopiiaepa. Oa-a vao oa iava oiso puraroepa, Ragai Pauto oaive voeao oea
tootoopai. Ari rugorugooara oavisii viapau oiso torevokopai."

✡ **12:13:** Mk 3:6; Lu 11:54 ✡ **12:17:** Ro 13:7 ✡ **12:19:** Diu 25:5 ✡ **12:25:** 1 Ko 15:42, 49, 52
✡ **12:26:** Eks 3:6

Rovopa Rutu Reo Taisi (Matyu 22:34-40)

28 Oire uva iravu urioroepa Reo Taisi iava siposipopato voea uvusa osa ora akepaaepa. Uva Jisas vo reoaro eveireva osa voea vo reoroaro pukopareva. Osa iava rera akereva oiso, “Aa vao-a rovopa rutu Reo Taisiro rutupa?”

29 ✡ Oa iava Jisas rera vo reoaro pukoreva oiso puraoro, *“Vao-ia rovopa rutu Reo Taisi oa oiso purapapeira,*
‘Isrel-pa irara uvuta. Ro-ia Turaro Pauto oavi, rera raga ira turaroparoveira.
30 *Ira-ia sopaura oavisii rutu tovota, ora rugorugooara oavisii rutu, ora taraiara oavisii rutu, ora goruara oavisii rutu.’*
31 ✡ *Ari erao piepa vao-ia oiso,*
‘Voeaopa oea vii ruvara iavi toupaiveira siraopau rutu, oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.’
Viapau oiso oarai Reo Taisiro vai vareo-ia putepaiveira.”

32 Uva Reo Taisi-ia taraito rera tavireva, “Oiraopavira Tisa. Ari kataitoa raga Turaro Pauto. Uva viapau iraiei turaro vai oiso osa ro-ia.

33 ✡ Uva vosa rera-ia vii iava sopaua rutu tovori, ora rugorugooara rutu, ora vii vaaro gorua rutu, ora vao tapo-ia oiso ra iravupa siraopau oiso osa ora viipa siraopauveira, oire uva vara-a varao oara koruoupa pitupitu-ia putepaiveira, opitupitua-ia oisoa koruoupa kare riipu piepaiveira.”

34 Uva Jisas rera-ia tarairoepa uvare vearovira rera vo reoaro pukopareva. Oa iava rera tavireva oiso, *“Viapau oiso tauaipauei Pauto vo Saraaropa.”*

Osa-a eisi osa iava voea rutu uriripaaepa Jisas ake arapa vorevira.

Vo Devit Oviitoaaro Iava Akea Toupai (Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Vo osa Jisas siposiporeva Tugoropa Kepa-ia Tempel, uva oiso puraroepa, *“Easi eake iava Reo Taisi-ia tarai irara oiso purapaai, Asi Krais Devit aaotoaaro ro vo rasio raga iava.*

36 ✡ Aue iava ita uvare rera raga Devit vatereva Tugoropato Uraurato vo rugoo oa iava oiso puraroepa,
‘Turaro Pauto ira oiso puraroepa rore ragai Turaroaro, Pauu vo oirapapa varata vao-ia vo vuutaore tuepaoro oa-ia vii voeaaro keripa irara tovoaverea vii kokotoaro reroaro, vo rara voea-ia puteri.’

37 ✡ *Ari ita, Devit raga ira turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi-a, Krais rera aaotoaaro Devit ira Devit sirova kavauroepa?”* Uva riro uvuru rera vo reoaro roruvira uvuiva.

Reo Taisi-ia Tarai Irara Vo Pitupituroaro (Matyu 23:1-36; Luk 11:37-54, 20:45-47)

38 ✡ Uva voea siposipopaoro voea tavireva oiso, *“Ora vatatopopata evoeapa Reo Taisi-ia tarai irara oea vearopara-ia kuvupaai kuvupara varoara, ora oiso uvare vaopa tapo ruipapaaveira, oiso ra oearovu oirara voeapa ora avivikepaoro oiso purapaave, Vearo voki voeare vo aivaropa tapi.*

39 Ora oiso tapo osa varaopa ruipapaaveira rovopara paupara varao Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia touara. Ora varaopa tapo vasivasi tapiro roro pie visivi vo vureipa vokiro-ia.

✡ **12:29:** Diu 6:4 ✡ **12:31:** Lev 19:18; Ro 13:9; Ga 5:14; Je 2:8 ✡ **12:33:** Hos 6:6 ✡ **12:36:** Sam 110:1; Hi 1:13 ✡ **12:37:** Jo 12:9 ✡ **12:38:** Lu 11:43

40 Evoea oea auero ou ragapaiveira raroe riako varaaro, ra kuuvuvira riro
kaekaepavira variripaaveira ita. Evoea ita oea riroa siitoka ouiverea. Va-a
eva vuri oaive voriaro oearovu rutu varaaro-ia oara putepaverea rutu."

Raroeva Sirao Vatea Moni isi Vikieva
(Luk 21:1-4)

41 ✡ Uva ipa pie visivi pauroepa Jisas vo moni oupa tapi. Uva voea
siituepareva osa moni vikipaaepa voa. Uva voeao riro moni irara oea tapo
riropara moniara vikipaiva.
42 Osa-a eisi osa iriavu urioopa raroeva apotavavi. Uva aisireivivu vikieva
moni isirei gare isireivi bokis iare. Uva ora takuvuepa, uva aue raga-ia
uvuipaepa katai tau toea (10t).
43 ✡ Uva disaipel irarare keeraroepa ora rera iare. Oa iava voea tavireva
oiso, *"Oiraopavira rutu vikioi apotavavi ita voeao-ia puteoro oea riropa moni
vikipai.*
44 Ari ita, voea rutu vikiae riroara iava ita, osa oiravi ita iria ora oira iava
sopaua rutu tapo vikievo oa-ia oearovu rutu-ia puteevoi."

13

Jisas Voea Ravaavira Tavitavireva Tugoropa Kepa Tempel Opesiaro Iava
(Matyu 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Uva kosiro viropa vova Tempel, osa iravu voea iava disaipel rerare oiso
puraroepa, "Tisa kekeri. Vearopara-ia avekeara ora vearo keparo-ia."
2 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"O ita, oara kekepata riropa
keparo. Ari viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive.
Oara rutu evara kururu piroverea koveoro."*

Vo Siitoka Rovoaro Iava Toupai Oa Karekeperea Vo Ovoio Voki
(Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

3 ✡ Uva-a vo uva pauparoepa Jisas vo pukuio-ia Oliv Kovo Pukui aueva
Tempel tuuravira pauparoepa, osa rera akepaiva vatau visivi voeao Pita
vase, ora Jems, ora Jon aue tapo Andru.
4 "Igei taviri. Aa vo vokio ora purapere vara varao, ora eake ravaa reesiro-
a oara ora purapere vara-ia?"
5 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *"Vatatopopata. Teapi visii piro piereve
oiratoa vai.*
6 Riro irara rutu uriopaaverea ragai vaisiaro-ia, ra oiso puraave, Ragai-a
vao Krais. Ra riro irara vai keakeapaive oirara vai.
7 *"Vo osa upoara siposipoaro iava uvutavere varao oara tauai toupaive
visiipa ora tutuu pievira visiipa, ra viapau oiso uriripata. Uvare vara-a varao
oara pou piroverea taru. Uva viapau oiso vara varao opesiapa tutuu piepai,
ari orekerovu urio rovopapere*
8 oiso-ia, osararovu osararovuva ora upoaverea. Ari gavman tapo ora
rera ragava aia ita gavman ora uporoverea. Ravurikepaperea otaererovu-
ia, ora ogoepa vokiro oara poupa piroverea voraro rutu. Uva vara rutu-a
varao oara-ia siitoka rovoaro pura piroverea.
9 ✡ *"Voeaopa vatatopo iraota oea visii vateiverea auepa Kaunsel irara
oea visii ragipaiverea vo keparo-ia Sinagog keparo. Ora oiso tapo osa visii*

✡ **12:41:** Jo 8:20; 2 Kin 12:9 ✡ **12:43:** 2 Ko 8:12 ✡ **13:2:** Lu 19:44; Ap 6:14 ✡ **13:3:** Mk 5:37
✡ **13:5:** Ef 5:6; 1 Te 2:3 ✡ **13:9:** Mt 10:17

tore piepaiverea vo reipa irara osireiaro-ia, ora vo king irara osireiaro-ia, uvare ragai sirova utupataveira. Uva voea-a voeao turaro irara oeapa tavitavipatavere ragai vo kovoaro iava.
10 Ari ita, vo osa Vearo Siposipo uvu rovoiverea oirara rutu osararovu rutu iava. Oa isivaaro iava taru Opesi Voki pou piro.
11 Vosa visii sipopaiverea voeapa oea visii rovirieipaiverea kortua-ia. Oire uva opeita uriripata oiso rugorugoopaoro, Apeisi purapaiei *voea vo reoroaro pukopaoro. Rera raga visii vatereverea eva oa iava tavitavitaverea. Viapau oiso visii-a visiigoa reoreotaverea, ari Tugoropato Uraurato vo visii gisipoaro-ia.*
12 ✡ Oiso-ia tapo, iravu araokoto vatereverea vore gavman vavaearo iare, oiso ra rera kopii pierevere. Ora aiteto oviito vatereverea iravupa ra rera kopii pierevere. Ari ovii irara aite irarava keriaverea ra voea upoive.
13 Ari ita, oirara rutu visiire vuri vovou iraopaaverea, uvare ragai vaisiaro-ia toupataverea. Ari ro ira goruvira rutu Pautoa-ia rugooa tovopareve vo tugurasa Ovoipa Voki-ia, eera-a ira taru oureverea Pauto ora rera vo Saraaro iare.

Vuria Rutu Karekepere Vo Utupaua (Matyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 ✡ *"Vosa vao keketaverea oa uvuipai riroa vuria pura iraopasa aue-ia Tugoropa Tapi, oire ra uriripaoro torita visii vao Judia-ia tou irara pukuiara iare. [Ari ro ira vao vieipareve, oire tarairo va-ia vao].*
15 Ro ira kepa ivara-ia toupareve, viapau oiso uvuipa ra vararo oavu avu vai ousa vo kepa oaro-ia.
16 Ro ira toupareve varuparo, viapau uvuipa ra ora rakurakupaarore vorero varoa.
17 ✡ Ari vo riakovio airoa tarukovira toupaiverea, oriakoa sirao iraoaverea tavaka ouoro, ora vairo sikeo kakaero roroopa riako vo voki-ia.
18 Variripata. Oa iava viapau pou piroverea vo tavakaro varao vo kiuvupa vuuta-ia.
19 ✡ Oire vo vokio-ia oa-ia rasito rovoreva Pauto vo vokio-ia pou virosa vao-ia, uva varei sovara-ia vareo viapau oiso oavu avu vai tavaka vai vareo sovara iava oai vo tavakao-ia putepai oa urioperea utupaua riroa rutu. Oire ita vara isivaaro iava varao viapau oiso otavakai ita urioperea oiso osa vo tavaka vao-ia.
20 Vosa viapau rugorugooparoeri Pauto vo vuutao poteku piesa, ra viapau oiso iraipe tootoovira toupaoro. Ari voea ragare rugoooro vo vuuta poteku piereverea voeao oea roporeva ora rerapa.
21 *"Vosa irai visii tavipareve oiso, Ro keketa Pauto reraaro Ropoto. O ita, Rera keketa ro, oire ra viapau oiso rera vo reoaro oirao piepata.*
22 Riro irara rutu krais irara kuuvu irara oea urioaverea. Ora riro irara profet irara kuuvu irara oea ravaavira oreorovu puraiverea ora ravoto kovoro. Oara-ia voeao piro pieiverea vosa uvuipaave voea oea roporeve Pauto.
23 Ari ita, visii vatatopo piepaa varao iava visii tavitavi rovopaoro.

Pauto Reraaro Iava Ropoto Vorearo Iava (Matyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

✡ **13:12:** Mai 7:6; Mt 10:21 ✡ **13:14:** Dan 9:27, 11:31, 12:11 ✡ **13:17:** Lu 23:29 ✡ **13:19:** Dan 9:26, 12:1; Joe 2:2

24 ✡ *“Uva tavakapa vuuta isivaaro iava ravireo ruparoverea ora kekira tapo.*
25 Aaviikoara kovekoveperea vova vuvuiua iava. Orekerovu rutu goruara vova vuvuiua ravurikeperea.
26 ✡ Vo voki-a vao oa-ia ragai Oirato Oviitoaaro tueiverea oirara rutu, ovusa iriavu rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora riroa ragai vaaro keraria.
27 Uva voea aruaverea enselpa irara oaa, ra voea guruive voeao oea roporeva ora rerapa voraro rutuva vo rasito rekasiaro-ia.

Fik Ova Iava Voea Tavireva
(Matyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

28 *“Oire uva vo evao fik ova taraitavere rara rovovira airepa guruvaro kosi pieve rovo guruvaro. Ra oiso taraita, Raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere.*
29 Ari ita, visii tapo varao iava taraitaverea vara kekeoro, ra oiso aueta, Ragaipa karepa vuuta tutuu pievoi.
30 ✡ Oiraopavira visii tavipaavoi, Oirara rutu voeao vo vuuta-ia eva viapau oiso voea rutu kopiiaverea vo osa vara rutu evara kareke rovoperea.
31 Oire oiso-ia vuvuiua opesiperea ora rasito, ari ragai vo reoaro viapau rutu oiso opesiperea.

Viapau Oiso Oiratoa Vai Taraipa Karepa Vuuta-ia
(Matyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

32 ✡ *“Uva viapau irai taraiparoi vo voki-ia ora vo aua-ia. Ora enselpa irara tapo voeao vo vuvuiua oea viapau taraipaai. Ora Oviitoaaro tapo viapau taraipa. Ari Aitetoa raga Pauto ira karepa voki rutu-ia taraipa.*
33 ✡ *“Vearovira rutu uutupata. Uvare viapau taraipatai vo vuuta-ia vao oa-ia urioperea.*
34 Oiso rutu osa iravu aapaapauroepa ouruivu iare kepaaro kavuoro. Uva kovoara rovirieireva kovopa iraraaropa. Uva goruvira rutu ratao tokipato tavireva oiso ra vara rutu tokipareve.
35 Oire visii vao vatatopo iraopatai tuepaoro, uvare viapau taraipatai rera-ia eera reito ira voreroverea rera vo kepaaro kekesa ovaiaro eke voki vuuta-ia, eke vosa kookai kare gaupaive, eke vokipaua.
36 Teapi visii sita piesa urioro visii kekeoro osa uusipata.
37 Uva va-ia vao visii tavipaa ravaavira ora oearovu rutu, ra ora vatatopopata rutu.”

14

Reipa Irara Ora Reoaepa Oiso Ra Jisas Upoive
(Matyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 ✡ Oire uva reipa irara pris irara ora Reo Taisi-ia tarai irara oea raiva taraapaaepa ora voea-ia, oisore ra oa-ia kaviruvira rera rauive. Ra rera upoive vo vokireo isivaaro iava, ovokirea-ia aioa pura pirovere Pasova Vurei ora oaiorovu Yis Asa Aioro aue Bret.
2 Oire uva vo voki-ia rugoopaoro oiso ora reopaaepa, “Teapi vo vokiro raga-ia varao oara-ia aioara purapa pirovere rera-ia pituera, oearoi ora sitaoro kasipuave vigei uposa.”

✡ **13:24:** Sef 1:15 ✡ **13:26:** Dan 7:13; 1 Te 4:16; 2 Te 1:7, 10 ✡ **13:30:** Mk 9:1 ✡ **13:32:** Ap 1:7 ✡ **13:33:** Ef 6:18; 1 Te 5:6; Kl 4:2 ✡ **14:1:** Mk 11:18

Iriavu Sanda Ovi-ia Rera Atoatoeva Vo Betani Urui-ia (Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 ✡ Uva Jisas toureva Betani-ia ro leprapato vo kepaaro-ia Saimon. Uva voa pauroepa aiopaoro ovusa iriavu riakova urioopa aueva korovo ovi sanda, oovia vaisipai oiso, nad. Oa oisoa purapaive aue iava airepa ruu piero. Oa toupaiva aue-ia popotepa tou vearoa Alabasta oiso osa aveke. Ipa pie vori ovi oava urioopa. Uva vo ovi keeva, oa iava va kokoeva Jisas kukuearo-ia.
4 Uva oearovu oiso ora reopaaepa kasipupaoro, "Apeisi o vao ropi ragapae korovo ovi?
5 Ari uvuipaoi ra va-ia monia vai oueve korovo ovi vo peva vovoto kina (K300), ra oai vateeve voeaopa apota irara." Uva ora reopaaepa rirovira rutu oirare kasipupaoro.
6 Oa iava oiso puraroepa Jisas, *"Oirape, ra va puraeve. Eakere oira vovouaro vavata pie ragapata? Vearo pitupitu rutu purapae ragaipa.*
7 ✡ Ari ita, apota irara oea toupaiveira touvira rutu visii tapo vokiara rutu-ia. Vosa oisi voeapa oaravu tauvaara purasa ruipapata, uva uvuipatai oisi eisi purapasa. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaavere touvira.
8 Oira o iria va puraevoi oiso osa uvuioi va purasa. Iria ita ragai iava varaua atoato rovoevo ravaavira korovo ovi-ia, auere vava ragai tovasa.
9 Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, Vo uvarovu rutu uva Vearo Siposipo kosi piepaiverea vo rasio-ia, ra va-ia vao tapo ora reopaave vare rugoopaoro oa puraevoi o-ia riakova ragai-ia."

Reo Ovoi Purareva Judas, Oiso Ra Jisas Kosi Piereve Keripa Irarapa (Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 ✡ Uva iravu voea iava katai tau erao (12) disaipel ro Judas Iskariot ira avaroepa reipa irara iare pris voea ravaavira tavisa, "Visiipa Jisas kosi pieavere."
11 Uva Judas vo reoaro uvuoro roruiva rutu. Oa iava ovoivira rera taviiva aue iava moni. Osa-a eisi osa iava ora rerapa raiva taraaroepa, oiso ra Jisas kosi piereve voea vavaearo iare.

Jisas Tagausapa Vurei Aioreva Rera Voeaaro Tapo Disaipel (Matyu 16:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 ✡ Uva vo rovo vokiaro-ia Yis Asa Aio aue Bret oa-ia sipsip kakae-ia koruoua oisoa puraive. Oa iava vo vokia vao disaipel irara Jisas akeiva oiso, "Ovu-ia viipa ravaavira aioa vai puraiovere Tagausapa Aio Pasova Aio vai?"
13 Uva disaipeltoarei arureva oiso, *"Karesi viro urui iare. Vosa iravuva aivarosivere osa uuko ovi vai kaepareve rirova-ia pitokava, ra rera sirova utusi.*
14 Uva iravu vo kepaaro koatarovere. Oire ro *ira vo kepaaro-a irare oiso purasi, Ro-ia Tisato ira oiso puraroi, Ovu-ia ragai vo tugiaro epao tavete tugi uva Pasova Vurei aioavere disaipel irara oaa tapo?*
15 Uva vei kareke pierevere riro tugia oa toupai ravaavira vo viara-ia. Uva voa aioara ravaasivere vigei rutupa."
16 Uva disaipeltoarei karesi viropa urui iare. Uva va kekesiva vao oare Jisas taviroepa. Oa iava voa Pasova Vurei vatatoposiva.
17 Uva vokiarovi pouro viropa Jisas ora katai tau erao disaipel.

✡ **14:3:** Lu 7:37-39 ✡ **14:7:** Diu 15:11 ✡ **14:10:** Lu 22:3-4; Jo 6:71 ✡ **14:12:** Eks 12:11

18 ✡ Oa iava aiopaiva osa Jisas voeare oiso puraroepa, *“Oiraopavira visii tavipaa, Iravu visii iava ira ragai kosi pierevere oearovupa.”*
19 Oa iava vovouisiro rutu vavataepa voeare siraooro. Uva voea rutu oisi raga puraaepa, “Easi viapau ragai-a?”
20 Oa iava oiso voea tavireva, *“Ro katai tau erao iava disaipel, ira vavae roko piere breteva tapi rovu viipaoro va-ia ragai tapo, eera-a ira ragai kosi pierevere.*
21 Iu, Oirato Oviitoaaro avapa kopiia-ia oiso osa Tugoropa Vuku taviepa ragai iava. Ari ita, siraovira rutu rerapa ira ragai kosi pierevere. Vearopai ita vosa viapau aakova rera kavau rovoevori.”

Vo Jisas Komunion Aio Vatereva Disaipelpa (Matyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

22 ✡ Oire vo osa aiopaiva uva Jisas bret oureva va-ia vearo vaisi purasa. Uva va puteputeoro vara vatereva voeapa oiso puraoro, *“Ieta, vao outa ragai iava varaua.”*
23 ✡ Oa iava kap-ia wain karo oureva va-ia vearo vaisi purasa. Uva voea vatereva va. Oa iava voea rutu ukaioaepa oira iava.
24 ✡ Uva oiso voea tavireva, *“Eira ragai iava revasiva iria paruevere ragai iava vo osa kopiira voea rutupa oirara Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pieoro.*
25 Oiraopavira ita visii tavipaavoi, Viapau oiso ra vorevira ita vao-ia wain ovi ukaioravere. Ari vo raga uva airepa karova-ia ukaioravere utupaua vo Pauto vo Saraaro-ia.”
26 Uva iriavu-ia eraaepa erava. Oa iava ipaaepa Oliv Kovo Pukui iare.

Jisas Pita Tavireva Oiso, Ragai Taearivere (Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ragai arova toritavere ragai raga kavuoro, uvare oisi ita va iava rigatoiva vo Pauto vo reoaro-ia oiso,*
‘Pauto sipsip ragui tokipato uporevere ra rerare rorooro sikaa viro sipsip ragui.’
28 ✡ *Vo osa kopiia oaa iava toreoro visiipa iraravere Galili iare.”*
29 ✡ Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Vosa voea rutu varaaro oirao pie vovouro vuripere viipa, eagara osa ragai vaaro oirao pie vovou viapau oiso ra vuripe.”
30 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu vii tavipaavoi, Vo osa kookai touvira erao piepa gau purarevere vo vokiaro, ovusa vo peva purari ragai vaisiaro ora taeapaoro.”*
31 Uva oisi-a oiso osa iava Pita goruvira rutu rera tavitavipareva oiso, “Viapau rutu. Asi vii tapo kopiiravere, vo rara viapau vii vaisiaro taeaa.” Uva voea rutu disaipel oea oisi raga puraaepa oiso osa puraroepa Pita.

Jisas Vaaro Variria Oa Purareva Getsemani (Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Uva avaaepa aue iare Getsemani-ia. Oa iava rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *“Vovio pautaera osa avara variri rovosa.”*
33 Uva Pita vase tapo avaroepa voea Jems ora Jon. Oa iava rovoroepa rirovira rutu siraooro osa vovouisi rerare vavataepa rutu.

✡ **14:18:** Mk 14:44-45 ✡ **14:22:** Mk 6:41, 8:6; 1 Ko 11:23-25 ✡ **14:23:** 1 Ko 10:16 ✡ **14:24:** Eks 24:8; Hi 9:20 ✡ **14:27:** Sek 13:7 ✡ **14:28:** Mk 16:7 ✡ **14:29:** Jo 13:37-38

34 ✡ Uva voea tavireva ita oiso, *“Ragaire sopaua rirovira rutu vavatae siraooro. Osiraoa vao oisi rutu sovoa, oa iava kopiirai vao-ia. Vo tou rovopaoro uutupata.”*
35 Uva gare visivi avapaoro gerevira koveroepa rasiua arore. Uva voa variriroepa oiso ra rera-ia puteve vao tavaka vuuta.
36 ✡ Uva oiso puraroepa, *“Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu.”*
37 Uva voreroepa voea kekesa osa uusipaaepa. Uva Pita-re oiso puraroepa, *“Saimon. Eari uusipauei? E viapau uvuipauei ovuutavi-ia tokisa?*
38 ✡ Uutupata ora variripata. Teapi kokarapa vovouro visii iare uriope visii kove piesa. Ari ita, vovouisiro oavisii ruipapai oiso ra ragai tapo touta, osa varauraro oavisii raga visii iava raveravepai.”
39 Uva voreroepa ita varirisa. Oa iava oiso raga ita variriroepa.
40 Uva ita voreroepa voea kekesa osa uusipaaepa, uvare rura iraopaiva rutu. Uva viapau reoavi vai ra oai iava rera aatoive.
41 Uva ita, vo peva piepa vuuta-ia voreroepa rera ita. Uva voea tavireva, *“Touvira uusipatai reareapaoro? Oire uvuta! Vuuta-a vao tuguraei oa-ia Oirato Oviitoaaro kosi piepai vo vuri vovou irara vavaearo iare.*
42 Toreta ra avavio. Ro keketa ira ragai kosi pierevoi. Ira-a ro ira urioroi.”

Jisas Kosi Piereva Judas Keripa Irarapa Oiso Ra Rera Kortuive (Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Uva Jisas touvira reoreoparoepa, ovusa pouro viropa Judas, iravu ita voea iava voeao katai tau erao (12). Ira riro irara tapo urioroepa auerova kakuara ora toorioara, voeao oea aruiva rovopa irara pris irara ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora oira vasi irara.
44 Uva oisi-a oiso osa voea ravaavira tavireva oiso, “Ro irava uugaaparai, ira-ia pitu ovoita rerava avasa.”
45 ✡ Uva urioroepa Judas rera iare ava ovoioro oiso purasa, “Tisa.” Oa iava rerava uugaa ovoiroepa.
46 Oa iava rera-ia pituiva rera rauoro.
47 Uva iravu ruvara-ia toupareva ira toorio gororeva. Uva Rovopato Pristo reraaro kovopato iava uvareoua pakoreva voua toeoro.
48 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“E oiso rutu ragaire taraapata osa kavirupato? Oa iava toorioara kaepata ora aue kakuara vo ragai-ia pitusa?*
49 ✡ Ari ita, siposipopaavora vokiara rutu-ia visiipa vo Tugoropa Kepa-ia. Uva eakepa viapau *voa ragai-ia pitu asatavora? Oire uva va-a eva oa iava vearopai ra va vao Tugoropa Rigato oirao pieve vao oa pura piropa vo ragai-ia.”*
50 ✡ Oa iava voeao disaipel rera arova tori ovoiiva.

Vo Viovokoto Torireva Gapuvira

51 Uva iravu viovokoto Jisas sirova uturoepa ira varoa-ia tuuparoepa. Uva rera-ia pituiva.
52 Oa iava varoa iava vase ovoioro gapuvira raga torireva rera ita.

Jisas Rovirieiiva Kaunsel Irara Osireiaro-ia (Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

✡ **14:34:** Jo 12:27 ✡ **14:36:** Ro 8:15; Ga 4:6; Jo 5:30 ✡ **14:38:** Lu 11:4; Ro 7:23; Ga 5:17 ✡ **14:45:** Mt 23:7 ✡ **14:49:** Ais 53:7; Lu 19:47 ✡ **14:50:** Sam 88:8; Mk 14:27

53 Uva Jisas-va avaaepa Pristoa iare ro Rovopato, vo uva ora gurupaaepa
pris irara voea reipa irara, ora voeao oira vasi irara, ora Reo Taisi-ia tarai
irara.
54 ✡ Uva tauaivi Pita rera sirova uturoepa. Oa iava rera tapo koataroepa
vo Rovopato vo tugiaro, oa reroarova oisoa toupaive rera vo kepaaro-ia
Pristo. Uva polis irara tapo pauparoepa eto kasi-ia tuituipaoro.
55 Oire uva reipa irara pris irara oearovu reipa irara Jiu iava oearea ora
reoreopaaepa oiso ra Jisas togapaive oara iava reoara vai, auere ra rera
kopii pieive oara iava. Uva taraa ragapaiva.
56 Ari ita, oearovu riro irara rera togapaiva oreorovu-ia kuuvu reoro rera
vo kovoaro iava. Uva viapau oiso vaea reoro-a. Osa-a eisi iava viapau oreoi
puraiva vao oiraopa reo vai rutu.
57 Uva va-a vao isivaaro iava oearovu torepaaepa oiso kuuvupasa oiso-ia,
58 ✡ "Easi oiso rera uvuiova osa oiso puraroepa, *Avoeao, vao Tempel
pakoavere oa puraiva vavaeara iava. Ra vorevira vo kepa paua ita vo pevavi
raga-ia voki. Vo kepao oa viapau uvuipaoi ra vavae-ia oira paureve."*
59 Uva ita, viapau vaea reorovi-a varao oara purapaiva rerare.
60 Uva Rovopato Pristo toreroepa voea vuutaro-ia. Oa iava Jisas akereva
oiso, "E reasipauei vo reo eva aato arapa, raa? Apeisi vo reo-a eva oa-ia vii
togapaivoi?"
61 ✡ Ora uru pie ragapaoro viapau oiso rera vo reoaro pukopareva.
Oa iava Jisas akereva rera ita Rovopato Pristo, "Easi vii avu-a Ropoto Krais
Pauto Reraaro rutu. Ro Oviitoaaro ira-ia vuurapa vaisi purapaioveira?"
62 ✡ Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ragai rutu vao-
ia. Uva Oirato Oviitoaaro ragai ragoa kekeriverea osa paura vo oirapapa
varata-ia Pauto vaaro ira-ia riroa gorua toupaiveira. Ora vo osa rukuta
kouro sovara-ia voreraverea vova vuvuiua."*
63 Oire uva oisi-a eisi osa puraroiva Jisas, Rovopato Pristo ora rera iava
kuvupato karikarioro kasipuroepa rutu oiso puraoro, "Uva aa vo reore
taraapai toga reo?
64 ✡ Ari rera uvutavoi osa Pauto tovipare! Uva apeisi vovoupatai?" Oa
iava voea rutu katai reo puraoro rera iava vaseiva oiso ra rera kopii pieive.
65 Uva oearovu rerapa rui vikipaaepa. Uva rera puaaro tavuruoro rera
tapatapapaoro rerare oiso purapaaepa, "Taviu, irouto vii tapare?" Oire uva
va-a vao oa iava polis irara rera taparakopaiva.

Pita Jisas Taeareva
(Matyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Uva Pita otugivivu-ia toupareva reroarovi. Uva Rovopatoapa Pristo
oiraaro kovopava urioopa
67 ✡ Pita kekesa osa tuituiparoepa. Oa iava rerava vurapaoro rerare oiso
puraopa, "Easi vii vai tapo-a iravu Jisas reraaro ro vova Nasaret-ia."
68 Oa iava taeaparoepa oiso purapaoro, "Viapau taraiparai vao-ia oare
oisi purapauei." Oa iava kosiro viropa rataoa riaaro iare. Uva kookai
kokorokureva.
69 Oa iava ita rera kekeoro voeao tavieva oira o kovopava oea rera ruvara-
ia toupaiva, "Easi iravu-a ro voea iava."
70 ✡ Oa iava ora taearoepa ita.

✡ **14:54:** Jo 18:18 ✡ **14:58:** Jo 2:19; Ap 6:14 ✡ **14:61:** Ais 53:7 ✡ **14:62:** Dan 7:13 ✡ **14:64:** Lev 24:16 ✡ **14:67:** Mk 1:24 ✡ **14:70:** Ap 2:7

Oire uva gare visivi rerare Pita oiso purapaaepa, “E auoro. Easi vii-a iravu voea iava, uvare vii-a ita Galili iava.”
71 Oa iava ora rerare vuri reo purareva goruvira rutu ora takauoro oiso puraoro, “Avoeao, viapau rutu taraiparai eera-ia ira iava ragaire eisi purapatai.”
72 Uva kookai erao pie gau purareva. Oa iava Pita ora rugoo pieroepa Jisas vo reoarore, vo reo oa iava rera tavireva Jisas, *“Kookai touvira erao piepa gau purarevere vo vokiaro ovusa vo peva purari ragai vaisiaro taeapaoro.”* Uva ora rugoo pieoro vo reore Pita gau ovoireva rirovira rutu.

15

Jisas Sipoiva Pailat Ruvara Iare Ro Rom Gavman Iava Rera (Matyu 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

1 ✡ Uva vokipakou rutu ora reopaaepa reipa irara pris irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora oira vasi irara, ora voeao rutu Kaunsel irara ora reoaepa. Oa iava Jisas tuukeiva. Uva voava rera ivuoro avaaepa Pailat iare Jisas vatesa rerapa.
2 Uva Pailat rera akereva, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?” Uva Jisas rera aatoreva, *“Iu. Eisi osa purau.”*
3 Osa iava riroara rutu-ia reoara Jisas togaiva pris irara.
4 Oa iava Pailat vorerivira ita rerare oiso puraroepa, “E reasipau voea aato arapa? Oire uvuri. Easi riro reoro-ia vii togapaivoi.”
5 ✡ Osa Jisas viapau reoparoepa. Oa iava Pailat tavetave iraopareva.

Vo Jisas Vatereva Rera Kopii Piesa (Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16)

6 ✡ Vo osa Tagausapa Vurei vao Pasova pura piro ra oisoa iravu tuukepato karupareve Pailat voeapa ro irapa ruipapaave rera kosi piesa.
7 Oire uva iravu ro-ia Barabas ira toupareva oeavu tapo tuukepa irara voeao-ia oea gavman oaiveva ora upopaoro iravu kopii pieiva.
8 Uva poua viropa Pailat ruvara-ia rera aresa oiso, “Vo pitupitu purari oiso osa vara puraparivеira.”
9 Uva Pailat oiso puraroepa, “E oiso vovoupatai ra rera karua visiipa ro Jiu reraaro king?”
10 Ari ita, rera Pailat voeao-ia tarairoepa oiso osa oisoa Jisas vo goruaro riiriipaive. Oa iava Pailat-pa rera vateiva Jisas.
11 ✡ Uva reipa irara pris irara oearovu rutu vovouaro kasipu piepaiva, oiso ra aue Barabas karureve voeapa.
12 Oa iava Pailat voea akereva ita, “Eake vai purapaa visiipa ro-ia ira vaisipata oiso, Jiu reraaro king?”
13 Uva rirovira ora reoaepa, “Ae! Rera tapata evao parikou-ia!”
14 Uva Pailat oiso puraroepa, “Eake rutupa? Eakea vuri-a oa purarevora?” Oa iava ita voea rutu rirovira ita oiso puraaepa, “Ae! Rera tapata evao parikou-ia!”
15 ✡ Uva Pailat oiso vovouparoepa ra voea rutu vovouaro roru piereve. Oa iava ro Barabas karureva voeapa. Oire uva Jisas vatereva oearovupa. Oa iava rera ragi rovopaoro rera iava taru vasereva voeapa, oiso ra rera tapaive vo evao parikou-ia.

✡ **15:1:** Mt 5:22; Jo 18:28 ✡ **15:5:** Ais 53:7 ✡ **15:6:** Mt 27:15; Jo 18:39 ✡ **15:11:** Ap 3:14 ✡ **15:15:** Jo 19:1, 16

Vo Upo Pura Irara Jisas Akaipa Pieiva
(Matyu 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 ✡ Oa iava upo pura irara rerava koataaepa gavman vo kepaaro-ia,
okepa oisoa vaisipaive oiso, Pretoriam. Uva voa ora guruaepa voea rutu
upo pura irara.
17 Uva Jisas tuuiva varoa-ia revasipa varo, ora kukuvaipa puraiva
rokarokapa iro iava. Oa iava rera kukuvaiva va-ia rera turaro pieoro
kuuvuvira.
18 Uva rerare oiso puraaepa avivikevira, “Riro kaekaevira turarovira
touri vii vao Jiu reraaro king!”
19 Oa iava aue-ia pito tapoko rera ragiiva rera kukuearo. Osa ita rera-ia
rui vikipaaepa rerare taku viropaoro kuuvuvira.
20 Uva voa rera tovi rovopaivoiva, revasipa varo veraiva rera iava. Oa
iava rera vaaro rutu-ia rera tuuiva vorevira. Uva rerava avaaepa rera
tapasa.

Jisas Tapaiva Vo Evao Parikou
(Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 ✡ Oire uva Saimon ro vova Sairini, Aleksanda vaio ora Rufus aitearo ira
urioroepa uvavuva. Uva rera aruiva goruvira evao parikou kaesa vao Jisas
vaaro.
22 Uva avaaepa uvavure voa vaisiaro Golgota-ia. Oa porearo oiso
toupaiveira, Kukue Keru Pukui.
23 Oa iava rera vateiva wain ovi va uvereoro oavu tapo itakopa ovi, oiso
ra ovirei rutu-ia ukaioro. Vo osa vo ovipa reasiroepa.
24 ✡ Oa iava rera tapaiva evao parikou-ia, vo osa rera varaaro-ia varoara
ora roo pieaepa ora voeapa. Oa iava varare satu visiko purapaiva.
25 Aue-ia vo resura vatara vuuta-ia (9 klok) vokipaua, ovuuta-ia rera
tapaiva.
26 Oa iava vo vaisio rigatoiva oa vituaro iava rera tapaiva oiso puraoro,
JISAS KING OAIVE JIU.
27 Uva rera tapo aitereivu tapaiva kavirupatoarei oiso-ia, iravu oirapapa
varata iava, ari iravu koike varata iava.
28 [Va vao Tugoropa Vuku iava vo rigato oa oirao pieiva rera-ia va
karekeoro, uvare oiso purapapeira, ‘Oa-ia oiso rugooaepa, Iravu ro vuri
irara iava rera.’]
29 ✡ Oire vo osa oearovu rera-ia putepaoro rerare kukue pikupiku-
paoro oiso purapaaepa, “Aika, ari vii-a vao viigoa Tugoropa Kepa pakosa
auepauera. Oire vo kepa vorevira paupari vo peva-ia aue voki!
30 Oire ora tauvau ra evao parikou iava varau!”
31 ✡ Uva pris irara reipa irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara tapo rera akaipa
piepaiva rerare oiso purapaoro, “Ia, ari oearovu oisoa tauvapareve. Uva
viapau oiso ra oisi ora rera raga ora tauvaro.
32 Oire vosa vii oiraopatoa rutu Ropoto Krais Pauto reraaro vii Isrel
reraaro King, oire varau evoava evao parikou. Ra vii oirao pieio va iava!”
Vo osa vaitereo tapo aiterea tapo rera tapaiva rera akaipavira reopasiepa.

Jisas Kopiiroepa
(Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

✡ **15:16:** Ap 10:1 ✡ **15:21:** Lu 23:26; Ro 16:13 ✡ **15:24:** Sam 22:18 ✡ **15:29:** Sam 22:7; Jo 2:19
✡ **15:31:** Sam 22:8

33 Oa iava ravireopa vuuta-ia (12 klok), ravireo utoroiva, rupa rovoepa
voeare aue-ia rekasisa vo peva vuuta (3 klok) vokiarovi vo taere rutu-ia
vao.
34 ✡ Oa iava vo peva vuuta-ia rirovira oiso puraroepa Jisas, *“Eloi, Eloi lama
sabaktani.”* Oa vao porearo oiso purapapeira, *“Pautoa oaa, Pautoa oaa.
Eakere ragaivi kavuri?”*
35 Oa iava rera oisi uvuiva voeao oea toupaiva rera ruvara-ia. Oire uva
oiso puraaepa, “Uvuta. Keeraroi Ilaija-re.”
36 ✡ Uva iravu ikaureva iruta rupu piesa aue-ia uureopa viniga ovi. Oa
iava evao rao-ia vo ovi vatepareva rerapa Jisas oiso purapaoro, “Tue rovota
osa Ilaija rera rere piesa urio rovoro pasi.”
37 Uva Jisas rirovira gauoro vovouisi vikireva kopii ovoioro.
38 ✡ Osa riroua varoua Tempel rataoa-ia kotovira touua, oua vurita piropa
varei puraoro vova Pauto vo topisiaro viara iava rovoepa vore rasiuaaro.
39 Oa iava ro ira oisoa katai vovoto (100) viurupa irara tokipareve rera
Jisas eveireva vosa kopii ovoiroepa. Oa iava oiso puraroepa, “Oiraopavira!
Oviitoaaro Pauto eera-a!”
40 ✡ Uva riakora tapo toupaiva voa rerava vurapaoro tauaiva. Uva aue
tapo toupaeva vao Maria aue iava Makdala ora iriavu ita Maria Jems
aakoaro ro avaioto, ora Josis, ora Salomi.
41 Uva voea-a voeao oea rera oisoa sirova utupaave rera tokipaoro vo osa
toupareve Galili, ora airovu riro riako rutu airoa tapo rera sirova utuaepa
Jerusalem iare.

Aveke Rikui-ia Jisas Tovoiva
(Matyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

42 ✡ Uva vo ovaiarovi vo vokio ovokia oisoa vaisipaive, Aio Ravaapa Voki
vo vokio iare Sabat voki.
43 ✡ Ovokia-ia urioroepa Josep vova Arimatia ro torevoko vovouto Kaun-
selto. Ro ira oisoa Pauto vo Saraarore tapo rugorugooparo vare tuepaoro.
Ira Pailat iare uriri asavira avaroepa. Uva Jisas kopiire rera arepareva.
44 Oa iava Pailat rirovira rugorugooroepa, uvare ikauvira kopii ovoiroepa
Jisas. Uva ro ira oisoa katai vovoto (100) viurupa irara tokipareve rerare
keeraroepa Pailat. Oa iava rera akereva, “E kopiiroe Jisas?”
45 Uva viurupa irara tokipato vo taviaro uvureva oiso, Kopiiroe. Oa iava
Jisas iava varaua vatereva Josep-pa.
46 Oa iava rera Josep ouavu vorireva varoua popoteua. Oa iava Jisas rere
piereva rera tavurusa va-ia varoa popotea. Oa iava rera tovoreva aveke
rikui-ia, oa ravaavira teka ragaiva rirova-ia aveke. Uva vo rikui iare iriavu
rirova aveke perireva iria-ia vo riku riaaro ivitasa.
47 Uva vao isivaaro iava Maria Makdala vairei ora iriavu ita Maria Josis
aakoaro airea tapo voa kekeereva vo uva Jisas tovoiva.

16

Jisas Vorevira Toreroepa Tova Iava
(Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 ✡ Oire uva Sabat voki isivaaro iava Maria Makdala, ora Maria aue Jems
aakoaro ora Salomi airoa vearo geesipara voriiva, oiso ra varava avaave
Jisas varaaro kipusa.

✡ **15:34:** Sam 22:1 ✡ **15:36:** Sam 69:21 ✡ **15:38:** Hi 10:19-20 ✡ **15:40:** Sam 38:11; Jo 19:25
✡ **15:42:** Diu 21:22-23 ✡ **15:43:** Ap 13:50, 17:12; Lu 2:25, 38 ✡ **16:1:** Lu 23:56; Jo 19:39

2 Vo vokipakou rutu-ia vo vokio-ia rovopa voki wik iava oa-ia avaaepa
tova urui iare. Vo ovusa ravireo kaeparo viropa.
3 ✡ Oa iava ora akeakepaaepa voa oiso, “Esa, irou vai vigeipa vao aveke
veravere vova rikui riaaro iava?”
4 Uva voava vurapaiva tuupavira. Oa iava ore rirova aveke vura ragaiva
iria voava peri ovoio viropa.
5 Uva koatapaaepa rikui-ia. Uva voa iravu kekeiva viovokoto ira oirapapa
varata-ia pauparoepa popotetoa-ia kuvupaoro. Oa iava ropeaepa.
6 Uva vairo tavireva oiso puraoro, “Opeita uriripata. Jisas ro vova
Nasaret-ia, ro ira kopii pieivora, irare taraapatavoi ita, ira vorevira toreroi.
Viapau oiso vo touparevoi. Keketa. Vo uva ita rera tovoivorao. Uva viapau.
7 ✡ Oire voreta disaipel tavisa rera voeaaro Pita tapo. Ira ita iraroe eisi
Galili-ia. Uva voa rera keketavere oiso osa visii tavirevora.”
8 Uva rikui iava torioro voreaepa osa rikerikepaoro ora ropepaoro tapo.
Uva viapau oiso oearoiva ora reopaaepa, uvare rirovira uriripaaepa.

Jisas Ora Karekeroepa Maria Iare O Vova Makdala (Jon 20:11-18)

9 ✡ Uva toreroepa Jisas vokipakou-ia avitoava rovopa voki rupaaro iava
vo wik iava. Oa-ia Maria o vova Makdala iriare ora karekeroepa rovovira.
O iria iava erao vatara sigureva aue tugara.
10 Oa iava voea tavitavisa kareopa voeao oea oisoa rera tapo toupaive. Vo
osa gau eraro-ia gaupaoro gaupaiva.
11 Oire vo osa oisi uvuiva oiso, Vorevira tootooro toreroi, oa iava rera
kekeeva. Uva viapau oiso oira vo reoaro oirao piepaiva.

Jisas Ora Karekeroepa Disaipeltoarei Iare (Luk 24:13-35)

12 Oire va isivaaro iava vaitereore ita ora karekeroepa pisavira aiterea
raiva-ia vokapasiva.
13 Oa iava va iava voeapa tavitavisa karesiepa. Uva ita, viapau oiso
vaiterei vo reoroaro oirao piepaiva.

Jisas Katai Tau Katai Siporeva Voraro Ruture Aueva Rera Vo Goruaro (Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

14 ✡ Oire uva voea-ia katai tau katai (11) iare ora karekeroepa osa
aiopaiva. Oa iava voeare aveavevira reoroepa aue-ia kaureo rugoo oaive
ora aue vavagisi vovouro oaive. Aue iava uvare viapau voeao reoaro oirao
piepaiva oea rera kekeiva vo osa toreroepa.
15 Uva voea tavireva oiso puraoro, *“Avata voraro ruture vo rasio-ia Vearo
Siposipo iava tavitavisa oirara rutupa.*
16 Ro oirato ira ragai oirao pierevere ra baptaisa oureve, ira-a eera ira
oureverea Pauto ora rera iare. Ari ro ira viapau oirao pieparevere ira iava
viapau oiso opesipaperea rera vaaro vuri vovou.
17 Uva varao ravaa reesiro toupavere voeao-ia oea oirao piepaiveira oiso-
ia, Taraiavere tugara kare sigupasa vo raga ragai vo goruaro-ia, ora pisa
reoro-ia ora reopaaverea.
18 Oea rakoru-ia pituivere, ora itakopara-ia ukaioavere. Uva varei rutu
evarei uvuipai oirato kopii pieve. Ari ita, viapau oiso voea vuri piepaivere
ita vareo. Oea ita vavaeara oaive tovopaivere voeao-ia upiapa irara voea
porete piepaoro.”

✡ **16:3:** Mk 15:46 ✡ **16:7:** Jo 21:1-23 ✡ **16:9:** Jo 20:11-18 ✡ **16:14:** Lu 24:36-38; Jo 20:26

Jisas Iparoepa Vuvuiua Iare
(Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11)

19 ✡ Oire uva vo tavitavia vao isivaaro iava Pauto rera ipa pie ovoireva Turaro Jisas vuvuiua iare vo uva pauparoveira oirapapa varata iava Pauto vaaro.
20 ✡ Uva va-a vao oa iava ava ovoiaepa voraro ruture rera iava siposiposa. Vo osa Turaro voea vo siposiporoaro oirao piereva aue-ia ravoto kovoro.

✡ **16:19:** Ap 2:33-34 ✡ **16:20:** Ap 14:3; Hi 2:3-4

LUK
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Rera-a ro Luk ira oisoa dokta kovo purapareve. Voea iava rera ro Jentaelpa irara. Uva rera vo rigato purareva aue-ia 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava.

Luk oisoa vokapareve Pol tapo vo vuutao-ia oa-ia oisoa Pol tapo toupareve vo Troas urui-ia (Ap 16:10-41). Uva vo vuku-a vao oa rigatoreva Pol tapo toupaoro vo tuukepa kepa-ia (Ap 27:1–28:16).

Oa iava vo siposipo oa rigatoreva Jisas iava, oa-ia oiso puraroepa, Jisas ira oiso rutu oisoa toupareve vo rasio-ia oiso osa oirara. Ira siraoa vo vavataaro sovoreva oiso rutu osa vigei oirara. Ira rirovira voeao rutupa oisoa siraoparo voeao oiso-ia, kakae vure, ora vairo raroe riako, ora voeao apotapa irara, ora voeao upiapa irara, ora oearovu rutu tapo oirara. Luk riro reoro rigatoreva variria vo pitupituaro iava (Lu 3:21, 5:16, 6:12, 11:1, 22:32, 23:24-26), ora aue iava Tugoropato Uraurato vo kovoaro iava tapo (Lu 4:1-14, 10:21, 24:49).

1. Ira pie reo vao iava oa ora karekepere, 1:1-4.
2. Vaiterei kavauaro iava Jon Baptais vaio ora Jisas, ora vo osa riroparoepa Jisas, 1:5–2:52.
3. Jon Baptais voraro virireva oirarapa siposipopaoro, 3:1-20.
4. Jon Jisas baptaisreva vo uukova-ia Jodan. Oa iava avaroepa Jisas raaka tapi iare vo uva
kokarapato Seten rera-ia kokaraparoepa, 3:21–4:13.
5. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 4:14–9:50.
6. Jisas Galili iava avaroepa vore Jerusalem iare Jeriko urui-ia puteoro, 9:51–19:27.
7. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wiki-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 19:28–23:56.
8. Vorevira toreroepa Jisas vo pevapa voki-ia, oa iava ovokivu-ia disaipel irara iare ora karekeroepa ora oearovu iare tapo, 24:1-53.

Luk Vo Siposipo Rigatoreva Auepa Tiofilas

1 Reito Tiofilas, vo tuariri uva oearovu rovoaera siposipoara rutu rigatooro varao rutu iava oara karekereva Pauto igei rutu vuutaaro-ia.

2 ✡ Uva voeao gisipoaro sirova utuaera oea Jisas vo kovoaro kekeiva ora voea osireiaro iava voari rovoa-ia ora vo vokiara rutu-ia tapo. Aue iava uvare voea oea oisoa oiso toupaive, Pauto vo reoaro kosi piepa irara. Uva voea-a evoea oea igei vateivora vo siposiporo varao.

3 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava ragai tapo ita vo siposipo rigatopaavoi, oiso ra viipa reito Tiofilas va sipoa, vo rara vara rutu vituarore taraa rovopaavoi vearovira. Ra va iava torevokovira vara rigatoa oiso rutu osa tuariri karekeepa.

4 Eisi osa iava uvuipau ra vara-ia vearovira taraiu oiso, Oiraopara varao oara-ia vii siposipoivora Jisas vo kovoaro iava.

Vo Sekaraia Tavireva Enselto Jon Iava Ira Kavaurovere

5 ✡ Vo osa King Herot reiparoepa ro vova Judia taere-ia, osa vo vuutaia oisoa iravu koruou purapato pristo toupareve. Rera vaisiaro, Sekaraia

✡ **1:2:** Hi 2:3; 1 Pi 5:1 ✡ **1:3:** Ap 11:4, 18:23, 1:1 ✡ **1:5:** 1 Kro 24:10

voeao iava pris irara Abaisa voeaaro. Ari o-ia tapo Ilisabet vatuava vo sarao iava oira pris irara voeao Eron voeaaro.

6 ✡ Aiterea vaitereo oisoa torevokovira rutu oisoa toupasi Pauto osireiaro-ia. Uva varao Reo Taisiro rutu oara oisoa oirao piepasi, ora varao Pauto vo reoroaro. Oa-a vao oa iava viapau vuria vai vaiterei-ia.

7 Vo osa viapau vaiterei oviitoa vaiaro, uvare Ilisabet-a asaova. Oa iava viapau oiso kakae kavaupao. Uva avuka ragasiepa kakae kavau asavira.

8 Oire uva ovokivu-ia Sekaraia pris kovo purareva Pauto osireiaro-ia vo vuutao-ia oa-ia oisoa rera voeaaro pris kovo purapaive.

9 ✡ Uvare oisi rera reesiiva voea vo pitupituaro sirova utupaoro, oiso ra Tugoropa Tugi-ia koataparo vao Turaro Pauto vaaro, aue koruou kuparero purapasa. Otugia-a vao oa Rovopa Kepa Lotupa Kepa Tempel sovara-ia rutu oisoa toupaive.

10 ✡ Oire uva vo vuuta vao koruou kupare purapa vuuta oa-ia riro irara rutu Jiu ora guruaepa varirisa ratauva.

11 Uva Sekaraia purapurapato enselto kekereva eravao vatuaro-ia oirapapa varata iava, uvare voa rera ruvara iare karekeroepa.

12 Oa iava voa rera kekeoro rirovira ora sitaroepa. Uva uririparoepa.

13 Uva enselto rerare oiso puraroepa, “Sekaraia. Teapi uriripau. Ari Pauto vii vaaro variria uvurevoi. Uva vii tavipaavoi oiso, Vii vatuavaaro Ilisabet veipa oviito oaesi kavauevere. Oa iava oiso rera vaisirivere rara, Jon.

14 Osa iava vii iava sopaua vearovira touvere ora tapo rorurivere. Ra riro irara tapo roruivere rera-ia ovusa kavauro.

15 Ira rei vaisirovere kovopaoro vo Turaro Pauto osireiaro-ia. Uva viapau rutu oiso ukaioparovere varao-ia riro gorupara aue wain oviro, vo oviro oara uvuipai oirara kokoro piepasa. Ira-ia goruvira touparevere Tugoropato Uraurato rera iava sopaua uvui piepaoro vo vuutao-ia vao vo osa aakova kovuaro-ia touparevere, ora vo osa kavauro. Uva vukuparovere Tugoropatoa-ia Uraurato.

16 Ira riro irara roroiovira soporeparevere voeao vova Isrel-ia. Ra Turarore poreave ro voea reraaro Pauto oaive.

17 Ira-ia Tugoropato Uraurato ora gorua toupaivere, ro Uraurato ora vo goruo oarea oisoa Ilaija-ia toupaive vo osa Pauto vo reoaro kosi piepareve voari tuariri. Ra iraparo Reitoapa Turaro. Eera oviitoara ira vo aaoro rutu vovouaro porerevere ra ora agiagiave ora voeao tapo riro kaureo irara. Oire ra va iava vearo rugoo ouive voeao torevoko vovou irara vaaro. Ora voea tapo oirara rera voeaaro ravaarevere ra Reitoare Turaro tuevira toupaive rera vo kovoaro purapasa.”

18 Uva va-a vao oa iava Sekaraia rerare enselto oiso puraroepa, “Uva eake iava oiso puraravere, Oiraopa reo vao-ia? Easi ragai avukaraerao vegei rutu ora riakova oaa.”

19 ✡ Oire oa iava enselto oiso rera aatoreva, “Ragai-a Gebriel ragoa Pauto ruvara-ia toreparaveira. Ari ita, uva Pautoa raga-a ira ragai arurevoi oa iava uriorai vii tavisa vao iava vearo siposipo vii oviitoaaro iava.

20 ✡ Oire uvuri! Vii iava gisipo kapuuevoi, uvare viapau ragai vo reoaro oirao pieparivoi. Ra viapau reopau vo rutu rekasisa, uva vara rutu varao karekepere ragai vo reoroaro oirao pieoro.”

21 Oire uva voea rutu oirara rerare tue ragapaaepa Sekaraia oiso purapaoro, “Eake vai karekei Tugoropa Tugi-ia rerare oa iava viapau vigei tavisa kosiro viroi?”

✡ **1:6:** Jen 7:1 ✡ **1:9:** Eks 30:7-8 ✡ **1:10:** Lev 16:17 ✡ **1:19:** Mt 18:10 ✡ **1:20:** Esi 3:26, 24:27

22 Uva va isivaaro iava kosiro viropa. Oa iava viapau voeapa reoara vai
vatereva. Uva va iava oiso taraiaepa, Easi oavu avu rutu kekerevoi evoa
Tugoropa Tugi sovara-ia. Uva vavaea raga-ia voeare reoreoparoepa uvare
gisipo rerare kapuueva.
23 Oa iava Sekaraia vo kovoaro vao koruou purapa kovo opesiepa. Uva
vorevira kareroepa ora rera vo uruiaro iare.
24 Oire uva va-a vao osa kakae kovu pura piropa oira kovuaro-ia Ilisabet.
Oa iava oisoa toupaeve vo kovuva vo raga oira vo kepaaro raga sovara-ia
vo vavae rutu sovara-ia aue kekira. Oa iava oiso puraopa,
25 "Ari ita, kakae kavau asava ragai. Uva Turaro Pauto ragaipa siraoroi.
Oa iava oiso ragai pierevoi ariia veraoro ragai iava oirara rutu osireiaro
iava."

Enselto Maria Tavireva Jisas Iava Ira Karekerovere

26 ✡ Uva katai vatara-ia (6) kekira kakae kovuva toupaeva Ilisabet-ia,
ovusa Pauto purapurapato Gebriel arureva ouruivu iare vo uruio Galili
taere-ia. Va vaisiaro, Nasaret.
27 Osa iava avaroepa iriavu iare tavauruva riakova iria reesiiva oiso ra
oirato oira oureve. Rera vaisiaro, Josep, King Devit aao iraraaro iava rera.
Uva oira vaisiaro-a, Maria o-ia iria viapau oiratoa vaiva uusiopa.
28 ✡ Oa iava Gebriel oira iare avaroepa. Uva oirare oiso puraroepa,
"Vearovira Maria. Pauto vii viraakopare viipa siraooro. Oa iava Turaro
vii tapo toupareveira vii tauvapaoro."
29 Oire uva Maria vo reo vao uvuevoiva, oirare sopaua vavataepa rirovira
rutu oiso rugorugoopaoro, Apeisi raga reo-a vao-ia?
30 Oa iava purapurapato enselto oiso oira tavireva, "Maria. Opeita
uriripau. Pauto vo vovouaro vearopa vii-ia.
31 ✡ Uvuri! Kakae kovu purapapi vii-ia rara, ra iravu kavauri kakaeto ira
vaisirivere oiso, Jisas.
32 ✡ "Ira turarovira toupareverea. Oa iava oiso rera vaisiiverea, Pauto
Oviitoaaro ro oiso viara-ia. Oa iava Pauto turarovira rutu rera tovoreverea
oiso rutu osa rera aaotoaaro King Devit.
33 ✡ Ira taru Jekop voeaaropa Jiu-pa irara turaroparoverea vokiara rutu-
ia. Ra rera vaaro tokia viapau oiso opesiperea."
34 Oa iava Maria rerare enselto oiso puraopa, "Uva apeisi ragavira
karekepere va vao-ia, uvare oira ou asavira toupaavoi."
35 Oire uva enselto oira vo reoaro pukooro oiso puraroepa, "Ari! Tu-
goropato Uraurato ira vii iare uriopa, vo osa Pauto vo goruaro vii ruuve.
Eisi osa iava rera reraaro kakaeto kavaurivere rara utupavira. Uva va-a
eva vituaro iava oiso rera vaisipaivere oiso, Roroio Vovoutoa Rutu Pauto
Oviitoaaro.
36 "Uvuri! Easi Ilisabet sarava oara iria avukaopa rutu. Iria-ia kakaetoa
epao oira kovuaro-ia. Iriare tuariri oisoa oiso purapaave, Viapau uvuipaoi
ra kakaetoa vai kavaueve. Ovusa vo vokio-ia oira kovuaro-ia kakae kovuei.
Ari ita! Katai vatara (6) kekira oira vaaro oa putevoi.
37 Pauto uvui iraopa auero rutu purapasa." Uva oisi-a eisi Maria
tavireva enselto vo osa vairei reesipareva vaireo airea kakaetoarei kavausa
auepaereiepa.
38 Oa iava Maria rera vo reoaro aatooro oiso puraopa, "Ari ita! Ragai-a
Turaro oiraaro kovopava. Ira uvuipa ra ragaipa oisi va purareve oiso osa
purauei." Oa iava enselto oira arova avaroepa.

✡ **1:26:** Mt 2:23 ✡ **1:28:** Dan 9:23 ✡ **1:31:** Ais 7:14 ✡ **1:32:** Ais 9:6-7 ✡ **1:33:** Hi 1:8

Maria Ilisabet Kekesa Avaopa

39 Oire uva vo vuuta iava vao vo vokia Maria toreoro ikauvira avaopa
ouruivu iare pukuiara vuutaaro-ia vo Judia taere-ia.
40 Oa iava Sekaraia vo kepaaro-ia koataopa. Uva voa Ilisabet-va vearo
voki puraeva.
41 Uva Ilisabet Maria uvueva osa oirava vearo vokieva. Ovusa kakaeto
oira kovuaro-ia toupareva Ilisabet. Uva voa toritoripareva. Oa iava
Tugoropatoa-ia Uraurato agasiopa Ilisabet.
42 ✡ Oa iava rirovira rutu goruvira reoopa oiso puraoro, “Vii-ia riroa
viraakoa toupaivoi Pauto vaaro. Oa vituaro iava vii vo roruaro oriakorovu
rutu vo roruroaro-ia putepaivoi. Uva eera tapo kakaeto vava touparevoi
iraei vii kovuaro-ia.
43 ✡ E apeisi vai ragai iare taveteevoi Turaro aakoaro. Asi viapau riro
vaisivavi-a ragai?
44 Ari ita! Vii uvuavoi ovusa ragaiva vearo vokirivoi vo pou virooro. Oa
iava kakaeto ro iraei ragai kovuaro-ia vo uvava ora sitaoro rorurevoi.
45 Vii-a vao riakova viigoa roruava touparivoi vo rera vo reoaro oirao
pieoro oiso osa vii tavirevo. Uva oisi oiraopavira vii-ia karekepere.” Eisi
osa puraopa Ilisabet oirare Maria.

Erava Maria Oiraaro

46 ✡ Maria oiso puraopa,
“Ragai iava sopaua oaa Turaro vaisiaro kae piepaivoi.
47 ✡ Oa iava ragai reraaro uraurato Pautoa-ia roruparevoi ro ira ragai
virivaripareveira.
48 ✡ Ragai-a vao rerapa kovopava. Ragai akaipavavi raga ragoapa
siraoroi. Vo vokio ora vo utupaua uva oirara rutu ragai iava oiso
purapaaverea, Pauto oirapa riroa vaterevoi rorua.
49 ✡ Aue iava uvare riro gorua rutu purare ragai-ia. Rera raga ro Tugoropa
Vaisitoa Rutu, ira riro kovo purapareveira.
50 ✡ Ira vaaro siraoa voeaopa toupai oea rera rei piepaiveira rerapa
avivikepaoro. Oire uva oisi raga ita voeaopa tapo siraoparoverea ovii irara
ovii iraraaro.
51 Ira iava vavae-a riro goru kovo purava. Ora voea sikasikareva voea
siguoro voeao riro kaureo irara oea oisoa ora rei vaisi piepaave ora voea
raga.
52 Ira reipa irara vaisiaro vara piereva voeao vaisiaro kae pieoro akaipa
vaisi iraravi.
53 Ira voeao sopaaro vuku piepareveira oea iava sopaura ogoepapeira
vearoparapa. Vo osa voeao vore piereve riro kotokoto guru irara, vo osa
viapau oarai ouive rera ruvara-ia.
54 ✡ Uva rerapa kovopa irara tauvarevo vigei vao Isrel, uvare rera vaarore
siraoa rugooroe.
55 Oiso osa puraroepa vigei aao iraraarore oiso, Ebraham-pa siraoparaverea
ora rera voeaaro utupa irara voari rutu tugurasa utupa vokiro rutu-ia.”
56 Maria vo peva-ia kekira Ilisabet tapo toupaeva. Oa iava vorevira ora
oira vo uruiaro iare kareopa.

Ilisabet Jon Kavaueva

57 Oire uva oira vo vuutaaro pou piropa. Oa iava oviito kavaueva Ilisabet.

✡ **1:42:** Het 5:24 ✡ **1:43:** Lu 2:11 ✡ **1:46:** 1 Sml 2:1-10; Sam 34:2-3 ✡ **1:47:** Sam 35:9 ✡ **1:48:** Sam 138:6 ✡ **1:49:** Sam 71:19, 111:9 ✡ **1:50:** Sam 103:17 ✡ **1:54:** Sam 98:3

58 ✡ Uva voeao oira vo uruiaro-ia tou irara ora sara irara oea rutu vo siposipo iava vao uvuiva. Vo uvare Turaro Pauto oirapa siraoroepa rutu. Uva va-a eva oa iava oira tapo rorupaiva.
59 Uva vo peva vatarapa voki (8) pou piropa. Oa iava vo voki-ia urioaepa rera kakaeto iava rakari verasa rera-ia vo vaisio tovooro, Sekaraia, aiteto vaisiaro.
60 Vo osa aakova oiso puraopa, “Viapau. Ari vao iava oiso rera vaisipai, Jon.”
61 Uva oirare oiso puraaepa, “Uvare saratoa vai oara oisi ovaisiei oa oisi toupai, oa iava oisi ruipapauei? Viapau!”
62 Oire oa iava vavaeara raga-ia Sekaraia akeiva oiso, “Aa vo vaisio-a vao oa iava rera vaisipai ro-ia vii oviitoaaro?”
63 Uva slet pero arereva. Oa iava vo vaisi vao Jon-pa rigatoreva va-ia voeapa. Uva rirovira rugorugoopaaepa.
64 Oire uva vo vuuta raga-ia Sekaraia iava gisipo karu ovoio viropa. Oa iava arevuoto rera iava vorevira vearoroepa. Uva va iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoireva.
65 Uva voeao rera vo uruiaro-ia tou irara uririaepa. Oa iava vara rutu iava varao vo siposipo viriva vo Judia pukuiro vo taerearo rutu-ia.
66 ✡ Uva va iava oirara rutu vo siposipo vao uvuoro rirovira rutu tavetavepaiva rugorugoopaoro vo ora voea iava sopaura-ia. Uva oiso puraaepa, “Esa apeisi vai ragavira utupaua touparevere rera ro kakaeto?” Ari ita! Uvare taraipaaepa oiso, Pauto vo goruaro toupai rera-ia.

Sekaraia Oiraaro Erava

67 ✡ Oire uva Tugoropato Uraurato Sekaraia sopaaro-ia koataroepa rera vuku pieoro ro kakaeto aitetoaaro. Oa iava ravaa reo purareva oiso puraoro,
68 ✡ “Turaro vaisiaro-ia vuurapa vaisi purape, ro Pauto Isrel reraaro. Ira vigei oirara tauvasa urioroi ora rera voeaaro. Uvare vigeipa oraivavu purareva oraiva iavirava uvuipaviei ra virivarivira toupape.
69 ✡ Uva vova rera kovopatoaaro Devit ira sara iraraaro iava iravu riro goruto oirato tore pierevoi vigei oupasa vorevira ora rerapa vova vuria iava.
70 Eisi osa siposiporeva voari tuariri profet irara gisipoaro-ia voeao torevoko vovou irara.
71 Oa-ia oiso puraroepa, Vigei virivaripareverea voeao vavaearo iava oea vigeiva keripaaveira, ora voeao tapo vavaearo iava oea vigeire vuri vovoupaaveira rutu.
72 Ira vigei aao iraraarore oiso puraroepa, Visii tauvapaaverea. Oire uva va-a vao Reo Ovoi oare rugoooro va oirao piere vigeipa.
73-75 ✡ Eisi osa puraroepa rore vigei aaotoaaro Ebraham va vao Reo Ovoi puraoro oiso, Vigei vorevira vore ovoireverea voeao vavaearo iava vigeiva keripa irara. Ra va iava rera vo kovoaro purape uriri asavira. Rara avivikepavio rera osireiaro-ia aue torevoko vovou purapaoro vokiara rutu-ia.
76 ✡ “Oire uva vii-a vao kakaeto viigoa vaisiiverea oiso, Profetato Pauto reraaro ro oiso rutu viara-ia. Viigoa irauvere Turaropa raiva vatatopopaoro.

✡ **1:58:** Jen 19:19 ✡ **1:66:** Lu 2:19, 51; Jen 39:2; Ap 11:21 ✡ **1:67:** Joe 2:28 ✡ **1:68:** Sam 72:18 ✡ **1:69:** Sam 89:17, 132:17 ✡ **1:73-75:** Ro 6:18 ✡ **1:76:** Mal 3:1, 4:5

77 Uva oirara rutu siposiporivere voeao rera voeaaro. Oire ra vo reoro iava
taraiave oiso, Ira taru voea iava vuri vovouro verapareverea voea vorevira
oupaoro ora rerapa.
78 Aue vituaro iava uvare rirovira vigeipa siraopa vovou
purapareveira Pauto ro vigei reraaro. Osa oiso piepareverea ro ira ora rera
iava aviavi piea vatepareverea vigeipa.
79 Osa iava voeaopa aviavia vatepareverea oea kopiia vo goruaro sovara-ia
toupaiveira voeao rupa vovou irara. Uva vigei kokotoaro torevokoreverea
vigei tuvetuvepaoro. Ra va iava gavaure vovou vo raivaaro-ia vokape."
Eisi osa puraroepa Sekaraia.
80 Oire uva riroroepa rera kakaeto. Uva rera iava varaua ora uraurato
goruvira karekeepa. Oa iava vo toureva raaka tapi vo tugurasa uva ora
karekeroepa Isrel-pa irara osireiaro-ia ro aue Jon.

2

Maria Jisas Kavaueva (Matyu 1:18-25)

1 ✡ Vo vuuta-ia vao oa-ia King Sisa Ogastas oavu reo ovoi purareva, oiso
ra vo voki-ia oirara rutu vieiaro vaivaisiaro ouive.
2 Oire uva rovopa voki rutu-a va vao oa-ia vaisi oupaaepa oirara rutu iava.
Ovusa aue Sairinias voa reiparoepa gavmanpaoro vo Siria-ia vo vo voki-ia
eva.
3 Uva oisi-a eisi osa iava voea rutu oirara vo urui iare eva voea rutu vo
uruiaro torevokoaro avaaepa, oiso ra voea rutu vaivaisiaro vieiaro ouive
voa.
4 ✡ Ari ita, Josep-a Devit sara iraraaro iava rera. Oa iava ora rera vo
uruiaro iava gare urui avaroepa vao Nasaret vo Galili taere-ia. Oa iava
voare vo Judia avaroepa vo King Devit vo uruiaro-ia uva oisoa vaisipaive
oiso, Betlehem-ia.
5 Uva oira tapo Maria avaroepa voare o iria reesiiva rerapa, oisore ra
vaiterei rutu vaisiaro tapo ouive voa. Vo osa kakae kovuva toupaeva Maria.
6 Uva vo urui raga-ia vao Betlehem urui touvira toupasiva. Oa iava voa
kakaeto kavausa aueopa.
7 Oire uva bulmakau kare vo kepaaro-ia toupaoro rera eera avaiotoa rutu
ira kavaueva voa, uvare tavetepa irara vo kepaaro agasiepa. Oa iava voa
rera ruueva varoa-ia. Uva voa rera uusi pieeva bokis-ia o iria-ia oisoa
bulmakau kare aiopaive.

Purapurapa Irara Ensel Sipsip Tokipa Irara Taviiva

8 Uva voa-a vo uva oearovu sipsip tokipa irara toupaiva vo urui vatuaro-
ia voea vo raguiroaro tokipaoro vokiaro.
9 ✡ Uva Turaro reraaro ensel voea iare urioroepa. Uva voa Turaro vaaro
keraria voeare sisikorevira aviaviva. Oa iava rirovira rutu uririaepa.
10 Uva enselto oiso puraroepa voeare, "Opeita uriripata. Uvuta! Ragai
visiipa Vearo Siposipo sipoavoi vao oa oirara rutu roru pie iraovere.
11 ✡ Vo voki-a vao oa-ia iriavu riakova kakaeto kavauevoi vo King Devit
vo uruiaro sovara-ia. Ro ira visii ourevere vorevira vova vuria iava. Eera
Krais Turaro ira Pauto oiraraaro tuvetuvepareverea.
12 ✡ Uva ora visii vo reesiroaro iava rera vo kavauaro-ia taraitai eisi osa.
Uva rera kakaeto keketavere ira ruuevo varoa-ia rera uusi piesa bulmakau
kare aiopavaaro-ia bokis."

✡ **2:1:** Lu 3:1 ✡ **2:4:** Lu 1:27 ✡ **2:9:** Ap 5:19 ✡ **2:11:** Jo 4:42 ✡ **2:12:** 1 Sml 2:34; Ais 7:14

13 Oire uva voavi ragava riro irara rutu vuvuiua-ia tou irara poua viropa
vuvuiua iava vo toupasa enselto ruvara-ia. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi
purapaoro oiso purapaaepa erapaoro,
14 ✡ “Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purata vo vuvuiua rutu-ia. Ra
gavaure vovou rutu outa vo rasitoa-ia toupaoro visii vao visiigoa-ia roru-
pareveira Pauto.”

Sipsip Tokipa Irara Jisas Kekesa Avaaepa

15 Oire uva enselpa irara voea arova voreaepa vuvuiua iare. Oa iava
voeao sipsip tokipa irara ora reoaepa oiso “Irata, ra avavio voare Betlehem-
ia. Ra va avu kekepe vao oa karekei voa oa iava Turaro Pauto vigei
tavirevoi.”
16 Oa iava ikauvira avaaepa. Uva vaiterei Maria vaio ora Josep kekeiva
voa osa voa toupasiva. Ovusa kakaeto bulmakau kare aiopavaaro-ia bokis
uusiparoepa.
17 Uva rera kekeivoiva, vo reo vao taviiva oa uvuiva rera iava ro-ia
kakaeto vo enselto ruvara-ia.
18 Oire uva voea rutu oirara vo reo uvuiva sipsip tokipa irara ruvara-ia,
oea vo reo-ia rirovira rugorugoopaaepa.
19 ✡ Vo osa Maria vo reoro rutu varao ora oira sopaaro-ia orirupaeva. Oa
iava voa varare rugoopaopa rutu.
20 ✡ Uva sipsip tokipa irara vorevira kareaepa Pautoa-ia vuurapa vaisi
purapaoro. Oa iava rirovira rutu rorupaiva Pautoa-ia vara-ia varao oara
rutu uvuiva, ora vara rutu tapo kekeiva oiso osa enselpa irara voea taviiva.

Jisas Vateiva Vaisia

21 ✡ Uva vo peva vatarapa voki (8) pou piropa, oa iava Jisas rakari veraiva
rera-ia vo vaisio tovo ovoioro, Jisas-pa vaisi. Ari ita, vo osa vo kovutoa-ia
pou viro asavira toureva, ovusa enselto vo vaisi iava rera vaisireva.

Simion Vaio Ora Ana Jisas Kekesiva Lotupa Kepa Sovara-ia

22 ✡ Oire uva vo vuuta-a vao oa pou piropa vo avaorei rutu sisigarue piesa
oiso osa Moses vaaro Reo Taisi puraepa. Oa iava aiteto avukarei vo kakaeva
avasiepa Jerusalem iare Pauto Turaro vatesa rera.
23 ✡ Oiso osa oisoa rigatoa purapape vo Turaro vaaro-ia Reo Taisi oiso,
‘Vosa avaio kakae kavaueve aakova, oire ra Turaropa Pauto rera vateive
rera reesioro rerapa.’
24 Oa iava oiso ruipapasiepa tapo ra pristo koruoua vai tapo purareve
vaiterei vo vovouaro sirova. Oiso osa puraepa Turaro vaaro-ia Reo Taisi
oiso,
‘Viovokotoarei kurue vaio, eke tavaururirei vai uruvaurirei.’
25 Oire uva iravu oirato Jerusalem-ia toupareva rera vaisiaro Simion.
Torevokotoa rutu ora tapo riro aviviketo Pautoa-pa. Ira oisoa rerare ro
tueparo ira Isrel-pa irara vorevira oureverea ora rerapa vova vuria iava.
Vo osa Tugoropato Uraurato oisoa Simion sopaaro-ia toupareve.
26 ✡ Ari ita, Tugoropato Uraurato rera tavireva ravaavira oiso, “Viapau
ikauvira kopiiuvere. Viapau. Ari Krais keke rovorivere, ira arureva Turaro
Pauto vore rasitoa-ia rera voeaaro tuvetuvepasa.”
27 Uva Tugoropato Uraurato Simion tuvetuvepaoro koataroepa Rovopa
Kepa Lotupa Kepa Tempel sovara-ia, vo osa aiteto ora aakova Jisas kakaeva
uriosiepa vo pitupituo purasa osa oisoa purapape Reo Taisi.

✡ **2:14:** Ais 57:19 ✡ **2:19:** Lu 2:51 ✡ **2:20:** Mt 9:8 ✡ **2:21:** Lu 1:31, 59 ✡ **2:22:** Lev 12:2-6
✡ **2:23:** Eks 13:2, 12 ✡ **2:26:** Sam 89:48

28 Oire uva Simion Jisas kavaureva ora rera vavaearo-ia. Oa iava Pautoa-
ia vuurapa vaisi purareva rerava oiso puraoro,
29 “O Turaro Pauto. Ro iava vii reraaro kovopato vaseri ra vova avaro, uvare
ragai vo vovouaro gavaurevira toupai. Ra va iava vii vo reoaro oirao
pieri oreoa purariva voari tuariri.
30 ✡ Aue iava uvare ragai iava osireitoarei oaa vao kekesivoi oa purarivoi
auere vorevira igei ora viipa ousa vova vuria iava. Va-a eva oa iava kopiisa
vovouparai.
31 Vii vao ravaarivora oirara rutu osireiaro-ia
32 ✡ eva aviavia. Oa-a vao aviavia vatepareverea vo osararovu rutu vo
rugorugooroaro karupasa, oiso ra vii vo raivaaro-ia taraiave. Ra va iava
vii voeaaro Isrel riro vaisi ouive.”
33 Aitetoarei ora aakova rirovira rutu rera-ia Simion tavetave iraopasiva
vo reo iava vao oa purareva.
34 Oire uva Simion voea vatereva viraakoa. Oa iava Maria tavipareva
oiso,
“Uvuri! Ro-ia kakaeto ira oearovu rutu Isrel-pa irara kove pierevere ora
riro irara tapo tore pierevere tapo. Ra oiso toupareve, Reesia Pauto
vaaro. Uva riro irara rutu rera takaupaivere rara.
35 Eisi osa iava riro irara varaaro rugorugooara roroiovira karekepere,
[Uva iravu toorio ira avuavuaro oiso toupare osa siraoa ira vii sopaaro
togarevere.]”
36 Oire uva iriavu profetava riakova toupaeva voa. Oira vaisiaro, Ana
o-ia Fanyuel oviivaaro ro vova Asa-pa irara. Iria erao vatara (7) ivaro-ia
vatuato tapo toupaeva. Oa iava kopiiroiva, rera isivaaro-ia avukaopa rutu
raroevira.
37 Uva vo peva vatara tau vo resura (84) ivaro-ia oira vaaro oa-ia
tuguraopa. Uva viapau oisoa Tugoropa Kepa Tempel kavupaeve. Ari ita,
oisoa aioara kavupao katai rugoo purapasa variripaoro, uvare oisoa Pauto
vo kovoaro-ia pitupaeve vo vokiaro ora tapo ravireo-ia.
38 Oire uva vo vuuta raga-ia vao urioopa Pautoa-ia vearo vaisi purasa.
Oa iava oira tapo siposipoeva rera iava ro kakaeto voeapa oirara voeao oea
oisoa Pautoa-re tuepaave, oiso ra Jerusalem vore piereve ora rerapa.

Josep Nasaret Iare Kareroepa Vorevira

39 Oire uva vara rutu varao puraiva oiso osa Pauto vaaro Reo Taisi
puraepa. Oa iava ora voea vo uruiaro iare vorevira kareaepa vao vo Galili
taere-ia gare uruivi Nasaret-ia.
40 ✡ Uva kakaeto riroroepa goruoro rutu. Oa iava vearopa tarairo rera-ia
karekeepa. Uva Pauto vaaro tapo viraakoa toupaiva rera-ia.

Viovokovira Toupaoro Jisas Lotupa Kepa Tempel Sovara-ia Toupareva

41 ✡ Jisas aitearo avukarei ipasiepa ovokivu-ia Jerusalem iare, vao
iare Tagausapa Vurei aue Pasova, oa oisoa purapa piro vo ivara rutu-ia
katakataivira. Ra Pauto vaarore siraoa oisoa rugorugoopaave vorevira vo
osa voea tauvareva Isip iava voea kosi pieoro.
42 Uva Jisas katai tau erao (12) ivaro-ia uvuiroepa. Oa iava vo voki vao vo
pitupituaro sirova utuaepa Pasova Aio purapa voki.
43 Uva vo vokiroa varao Pasova Aio purapa vokiro oara opesieiva,
vorevira kareaepa. Ovusa Jisas viovokoto voa raga touvira toupareva
Jerusalem-ia. Uva aitetoarei viapau rera-ia taraipasiepa vo osa touvira voa
toupareva.

✡ **2:30:** Ais 52:10 ✡ **2:32:** Ap 13:47 ✡ **2:40:** Lu 1:80, 2:52 ✡ **2:41:** Eks 23:15; Diu 16:1-6

44-45 Uva oiso keapasiepa, Oearoi tapo vokapare. Oa iava riro sita rutu purasiva rera kavuoro. Oire uva va iava voeao vuruvuru-ia vate irara oaesi ora sara irara vuravura ragasiva rerare. Uva taraa ragapasivoiva rerare, katai voki rutu isivaaro iava vorevira voresiepa Jerusalem iare rerare taraasa voa.
46 Uva voa raga rerare taraapasiva vo peva rutu-ia voki peva. Oa iava voa rera kekesiva Tempel atoaro, osa voa pauparoepa tisa irara vuutaro-ia vo voea varaaro reoara uru piepaoro. Uva toupareva, ora voea tapo akepareva vorevira vara iava.
47 ✡ Vo ovusa rera vo reoroaro uru piepaiva. Uva rera-ia rirovira rutu tavetave iraopaiva aue iava rera vaaro taraia rutu, ora vo reo vearovira oa purareva voea aatooro.
48 ✡ Oa iava aitetoarei voa rera kekeoro ora sitasiepa rutu. Uva aakova rerare oiso puraopa, “Ae kakaeto. Eakere vegeivi oiso pierivoi oa iava viire taraa raga vasipavevoi?”
49 Uva oira vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Ari eakere ragaire taraa rovo asasivo Aite vo kepaaro-ia? Uva kasikasi ragapasiei ragaire taraa ragapaoro?”*
50 Oa iava vo reo-ia vavagisipasiepa eva oa purareva vaitereire.

51 Uva va-a vao oa iava vaiterei tapo kareroepa. Oa iava Nasaret-ia karea viropa. Uva voa oisoa vokiara rutu-ia vaiterei gisipoaro sirova utuparo. Ari ita, uva aakova vara rutu varao-ia orirupaeva oara kekeeva vo rera ruvara-ia.
52 ✡ Oire uva Jisas riroroepa. Oa iava taraia rera vaaro vearovira rutu karekeepa. Uva Pauto ora oirara rutu rerare vearo vovouaepa rutu.

3

Jon Baptais Siposiporeva
(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

1 ✡ Taibirias Sisa Rom-pa irara tokireva katai tau vo vavae (15) ivaro sovara-ia. osa Pontias Pailat gavmanpaoro toupareva Judia-ia. Uva vo vuuta-a vao oa-ia aue Herot reiparoepa Galili taere-ia, ovusa voraro araokoto Filip reiparoepa Ituria taere ora Trakonaitis, vo osa ro Laisenias Abilin taere-ia reiparoepa.
2 Vo osa Anas vaio ora Kaiafas pris kovo-ia reipasiepa. Vo vuutao-ia oa-ia Jon Sekaraia oviitoaaro vo rasitoa-ia toupareva kuvau tapi. Uva Pauto vo reoaro urioepa rera iare voa.
3 Uvava-a eva oa iava voraro rutu avaroepa Jodan oirara rutupa siposipopaoro, oiso ra sopaura oaive poreive. Ra va iava baptaisa ouive rara Pauto voea iava vuri vovouro vera rovoreve.
4 ✡ Oiso osa profet Aisaia vo vukuaro-ia oisoa rigatoa toupaive,

‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro
vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.
5 Oiso ra goreara rutu agasi pieive pukuiara erioro vara vaeaoro. Regorepa raivaro tapo torevokooro ra torevokope. Ora varao tapo vuri raivaro oara vearo pieive rara.
6 Ra va iava oirara rutu vo kovo vao kekeive Pauto oa purapare vigei vorevira ousapa vuriara iava.’

✡ **2:47:** Mt 7:28 ✡ **2:48:** Mk 3:31-35 ✡ **2:52:** 1 Sml 2:26 ✡ **3:1:** Mt 27:2 ✡ **3:4:** Ais 40:3-5

7 Oire uva riro irara rutu oirara urioaepa Jon vavaearo-ia baptaisa ousa. Oa iava oiso voeare puraroepa. “Visii vao rakoru ovii iraraaro! Irouto visii vosipare, oa iava toripata Pauto vo kasipuaro asavira?
8 Visii iava sopaura poreta, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava oirao pie vovouro oavisii poeravira karekepere oearovupa. Opeita ora visii raga vo vovouroaro iava oreorovu kareke piepata oiso purapaoro, Ebraham-a igei aitearo. Oa iava igei-a Pauto oiraraaro rutu. Ari ita, visii tavi iraopaavoi, Pautoa raga uvuipa vo avekero iava kakae vure purapasa. Ra oisi pieive, Ebraham ovii iraraaro.
9 Torara eira iriaei ravaavira evaova vituaro-ia. Oire vo evaro oiso toupai osa visii. Varao oara viapau oiso vearo kuero vai kaepaive oara rutu taru toepaiverea vara vikipasa tuitui kasi-ia.” Eisi osa puraroepa Jon.
10 ✡ Uva voea rutu Jon akeiva oiso puraoro, “Eake vai puraio?”
11 ✡ Oa iava oiso puraroepa voea aatooro, “Ro ira vaiterei kuvupatoarei, oire iravu vatereve ropa apotato. Ari ro ira aioara toupaive, oire oisi raga ita piereve iravupa oaravu vateoro,”
12 Uva oearovu tapo takis oupa irara urioaepa, oiso ra voea tapo baptaisa ouive rera ruvara-ia. Oa iava rerare oiso puraaepa, “Tisa. Eake vai purapaio?”
13 Oa iava voeare oiso puraroepa, “Ari moni oupatai oiso osa gavman visii tavirevora. Oire ra viapau vo reesi iava ita pute pievira oarai ita ou ragapata.”
14 Uva oearovu tapo ita viurupa irara rera akeiva oiso, “Eake vai purapaio?” Oa iava oiso voeare puraroepa, “Viapau oiso ra oira upopata ora viapau oiso ra kuuvuvira voea rovirieipata kortua-ia voea varaaro ivu ragapasa moniara. Ari voriara oavisii raga rekasiaro reesiaro-ia rorupata.”
15 Oire uva voeare vovouisiro riro varivarivira toreepa. Oa iava rirovira rugorugoopaaepa oiso puraoro, “Easi, Jon-a ro-ia Krais, eke?”
16 Uva va iava Jon voea vo reoaro pukoreva oiso purapaoro, “Visii baptaispaavoi uukoa raga-ia visii reesioro visiigoa vovouisiro oavisii poretavorao. Ari ro ira ragai sirova uturovere, ira vo goruaro ragai vo goruaro-ia putevere uvare riro vasitoa-a. Uva viapau oiso uvuiparai ra rera vaaro tasipa kaea, uvare akukutoavi raga-a ragai. Ari rera visii vaterevere vao baptaisa Tugoropato Uraurato vaaro visii reesipaoro aue-ia Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia ora eto kasi vo goruaro-ia.
17 ✡ Ira vururua-ia pitupare wit ragipasa oira rakariaro verapaoro. Oire ra oira aioaro gurureve rera vo kepaaro-ia wit kepa vo aio kitupasa voa. Oa iava oira rakariaro kasirevere vao-ia tuitui kasi-ia oa viapau rokopaive.”
18 Jon oreorovu rutu tapo purareva voea iava sopaura tore pieoro. Uva vo pitupitu-a vao oa purareva vearo siposipo purapaoro oirara rutupa.

Vo Herot Jon Tuukereva

19 ✡ Oire uva Jon tuu pievira Herot tavireva rera vaaro iava vuria, ro voea reraaro rovopato gavman. Aue iava uvare vuria purareva aue-ia Herodias araokoto vatuavaaro ouoro. Ora opitupiturovu rutu tapo-ia oara oisoa puraparevе rera Herot.
20 Uva varao vuriara oara oisoa puraparevе rera Herot uva vo vuria vao puteva rutu, uvare vao riroa rutu vuria purareva Jon tovooro tuukepa kepaia.

✡ **3:10:** Ap 2:37 ✡ **3:11:** Je 2:15-16 ✡ **3:17:** Ais 30:24; Mai 4:12 ✡ **3:19:** Mt 14:3-4; Mk 6:17-18

Jon Jisas Baptaisreva
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 ✡ Uva vo vuuta-a vao oa-ia oirara rutu baptais rovopaaepa. Oa iava voa raga ita Jon Jisas tapo baptaisreva. Oire voa baptaisroiva, variri ovoiroepa voa. Uva vuvuiua karu piropa.
22 ✡ Oa iava Tugoropato Uraurato vararoepa. Uva oiso rera kekeiva osa kurue. Uva Jisas-ia pitusa rerereva. Oa iava vuvuiua iava Pauto vo reoaro varaepa oa oiso puraepa, “Vii-a ragai Oviitoaaro rutu viigoa kaviko iraopaaveira. Uva vii-ia rorupaaveira rutu.”

Jisas Aao Iraraaro Vaisiaro
(Matyu 1:1-17)

23 ✡ Jisas ora rera vo kovoaro rovoreva vo peva tau (30) ivaro-ia uvuivira toupaoro. Uva oirara rutu rerare oiso puraaepa, “Eera-a Josep oviitoaaro.”
24 Oiso-ia Josep-a Hilai oviitoaaro, ari Hilai-a Matat oviitoaaro, ari Matat-a Livai oviitoaaro, ari Livai-a Melkai oviitoaaro, ari Melkai-a Janai oviitoaaro, ari Janai-a Josep oviitoaaro,
25 ari Josep-a Matataias oviitoaaro, ari Matataias-a Emos oviitoaaro, ari Emos-a Neam oviitoaaro, ari Neam-a Eslai oviitoaaro, ari Eslai-a Nagai oviitoaaro,
26 ari Nagai-a Meat oviitoaaro, ari Meat-a Matataias oviitoaaro, ari Matataias-a Semen oviitoaaro, ari Semen-a Josek oviitoaaro, ari Josek-a Joda oviitoaaro,
27 ✡ ari Joda-a Joanan oviitoaaro, ari Joanan-a Resa oviitoaaro, ari Resa-a Serababel oviitoaaro, ari Serababel-a Sialtiel oviitoaaro, ari Sialtiel-a Nerai oviitoaaro,
28 ari Nerai-a Melkai oviitoaaro, ari Melkai-a Edai oviitoaaro, ari Edai-a Kosam oviitoaaro, ari Kosam-a Elmadam oviitoaaro, ari Elmadam-a Er oviitoaaro,
29 ari Er-a Josua oviitoaaro, ari Josua-a Eliesa oviitoaaro, ari Eliesa-a Jorim oviitoaaro, ari Jorim-a Matat oviitoaaro, ari Matat-a Livai oviitoaaro,
30 ari Livai-a Simion oviitoaaro, ari Simion-a Juda oviitoaaro, ari Juda-a Josep oviitoaaro, ari Josep-a Jonam oviitoaaro, ari Jonam-a Elaiakim oviitoaaro,
31 ✡ ari Elaiakim-a Melia oviitoaaro, ari Melia-a Mena oviitoaaro, ari Mena-a Matata oviitoaaro, ari Matata-a Netan oviitoaaro, ari Netan-a Devit oviitoaaro,
32 Devit-a Jesi oviitoaaro, ari Jesi-a Obet oviitoaaro, ari Obet-a Boas oviitoaaro, ari Boas-a Salmon oviitoaaro, ari Salmon-a Nason oviitoaaro,
33 ari Nason-a Aminadap oviitoaaro, ari Aminadap-a Atmin oviitoaaro, ari Atmin-a Anai oviitoaaro, ari Anai-a Hesron oviitoaaro, ari Hesron-a Peres oviitoaaro, ari Peres-a Juda oviitoaaro,
34 ✡ ari Juda-a Jekop oviitoaaro, ari Jekop-a Aisak oviitoaaro, ari Aisak-a Ebraham oviitoaaro, ari Ebraham-a Tira oviitoaaro, ari Tira-a Neho oviitoaaro,
35 ari Neho-a Serak oviitoaaro, ari Serak-a Reu oviitoaaro, ari Reu-a Pelek oviitoaaro, ari Pelek-a Ebe oviitoaaro, ari Ebe-a Sela oviitoaaro,
36 ari Sela-a Kenan oviitoaaro, ari Kenan-a Apaksat oviitoaaro, ari Apaksat-a Siem oviitoaaro, ari Siem-a Noa oviitoaaro, ari Noa-a Lamek oviitoaaro,

---

✡ **3:21:** Lu 5:16 ✡ **3:22:** Sam 2:7; Ais 42:1; Ap 10:38 ✡ **3:23:** Jo 8:57 ✡ **3:27:** Mt 1:12 ✡ **3:31:** 1 Kro 3:5 ✡ **3:34:** Jen 11:24, 26

37 ari Lamek-a Metusala oviitoaaro, ari Metusala-a Inok oviitoaaro, ari
Inok-a Jaret oviitoaaro, ari Jaret-a Mahalalel oviitoaaro, ari Mahalalel-a
Kenan oviitoaaro,
38 ✡ ari Kenan-a Inos oviitoaaro, ari Inos-a Set oviitoaaro, ari Set-a Adam
oviitoaaro, ari Adam-a Pauto oviitoaaro.

4

Jisas-ia Kokaraparoepa Seten
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Vo Tugoropato Uraurato iava vukuroepa Jisas. Oa iava uukova iava
veraro viropa Jodan. Oire voava voreroiva, Tugoropato Uraurato rera
tuvetuvepaoro avaroepa kuvau tapirore.
2 ✡ Oa iava resura tau (40) vokiro rutu-ia toureva. Uva voa Seten rera-ia
kokara ragaparoepa,
Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia oisoa aio kavuvira toupareve. Oa iava vo
vokiro varao opesieiva, ogoeroepa rera Jisas.
3 Osa iava Seten rera tavireva oiso, "Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire
o taviri aveke ra opovira ora poreo."
4 ✡ Uva Jisas rera aatoreva oiso puraoro, *"Viapau. Uvare Pauto vo reoaro
oiso purapai, 'Opoa raga viapau uvuipai ra oiratoapa tootooa vatepaive.' "*
5 Oire uva voaviva Seten rera ipa piereva. Oa iava osasararovu ruture
voava rera kareke piereva varao vo rasitoa-ia katai vuutavi raga-ia.
6 ✡ Uva va iava rera raga Seten oiso Jisas tavipareva, "Vo goruro rutu-a
varao oara vatepaavoi viipa, ora vao tapo riro vaisi vo vara iavirava, uvare
vara rutu-a evara ragai varaaro. Uva oiso toupai, Vosa irai vate ruipapara
vara, oire ra irai vatea vara.
7 Vosa ragai-ia vuurapa vaisi purapaoro taku virou, oire ra vii ragapa vara
rutupe varao."
8 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa, *"Pauto vo reoaro oiso purapai,*
'Pautoa raga-ia vuurapa vaisi purapata eera visii reraaro Turaro. Rara rera
raga vo kovoaro purapata eera kataitoa raga.' "
9 Uva voa-a vo uvava rerava Jisas avaroepa Seten Jerusalem iare Rovopa
Kepa Lotupa Kepa kukuearo-ia rera tovosa viara-ia rutu. Oire uva voa rera
tavipareva oiso, "Vosa vii-a Pauto Oviitoaaro rutu, oire vo toreu ra voava
ora vikiu.
10 ✡ Uvare vo rigato toupai oa oiso purapai, 'Pauto voeao arurevere
enselpa irara ra vii tokiive vii-ia uutupaoro.'
11 Uva oreovu oiso purapai, 'Oea vii-ia pituivere ora voea vavaearo iava.
Ra viapau oiso avekeara vai-ia ora upou kokotoa iava.' "
12 ✡ Oire uva Jisas oiso puraroepa, *"Easi, oreovu oiso purapai, 'Opeita*
Turaro Pauto oavisii-ia kokarapata.' "
13 Vo kokaraara rutu purareva Seten rera-ia. Uva voa Jisas kavureva Seten
ovokivure ita tueoro.

Jisas Ora Rera Vo Kovoaro Rovoreva Galili-ia
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 ✡ Oire uva Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava vorevira
voreroepa Jisas Galili iare. Uva voa rera iava vo siposipo viriva voraro rutu
vo taere-ia vao-ia.

✡ **3:38:** Jen 5:1-2 ✡ **4:2:** Eks 34:28 ✡ **4:4:** Diu 8:3 ✡ **4:6:** Jo 12:31 ✡ **4:8:** Diu 6:13 ✡ **4:10:** Sam 91:11-12 ✡ **4:12:** Diu 6:16 ✡ **4:14:** Mt 9:26

15 ✡ Uva oisoa oirara rutu siposipopareve voea vo keparoaro-ia, Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog. Oa iava oirara rutu rera-ia rei vaisi purapaiva.

Nasaret Vata Isivaaepa Rerare Jisas (Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Oire uva Jisas Nasaret iare avaroepa. Ari ita, kakaevira oisoa vo urui-ia toupareve. Oa iava voa toupaoro riroroepa. Uva Sabat voki-ia voa Sinagog-ia koataroepa ora rera vo pitupituaro sirova utuoro. Uva voa toreparoepa Pauto vo reoaro vieipasa.

17 Uva oisi-a eisi osa iava profet Aisaia vo vukuaro vateiva rerapa. Oa iava va-ia vo rigato kekereva oa oiso purapapeira,

18 ✡ *'Turaro Pauto reraaro Uraurato ira epao ragai-ia. Ira ragai reesirevora rera vo reoaro iava siposiposa voeaopa apotapa irara. Eera ira ragai arurevora voeaopa tuukepa irara siposipopasa, oiso ra tuukea iava kosipaa viro. Ora voeaopa siposipopasa voosi irara, oiso ra vorevira vuravurapaive. Ora oearovu rutu tauvapasa voeao oea riro vavatapara rutu siitokaara kaepaiveira.*

19 ✡ Ora voea rutu oirara tavitavipasa vo vuutao iava Turaro vaaro, ro ira ora rera voeaaro oureverea vorevira ora rerapa.'

20 Oire Jisas vukua kapu piereva. Oa iava uutupatoapa va vatereva. Uva va isivaaro iava pauparoepa voa Sinagog-ia, ovusa voeao oea tapo voa toupaiva oea rerava tuupavira rutu vurapaiva.

21 Uva voa rovoroepa voea tavitavipaoro oiso, *"Oiraopavira rutu vo rigato-ia Pauto vaaro. Oa oiraoei vo vokio vo osa vo reo uvutavoi."*

22 ✡ Uva va iava rera egaegaiva rutu, uvare vo reoro iare rugoopaaepa vearo reoro oara karekereva ora rera gisipoaro iava. Oa iava oiso puraaepa, "Apeisi ragavira? Easi pasi viapau Josep oviitoaaro ro-ia?"

23 Uva oiso voeare puraroepa, *"Oiraopavira rutu! Osa ita vo reo puratavere ragaire oiso, Ruvarupato ora vii raga iava varaua porete pieri. Ora oiso puratavere, Eva-ia ravoto kovo oa purarivora Kapeneam-ia evoa oa uvuiovora, osa raga ita eisi osa va purarivere vo ora vii vo uruiaro rutu-ia."*

24 Uva oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu visiire oiso puraparai, Oirara viapau uvuipaai ra irai profetatoa vai gisipoaro uvupaive vo ora rera vo uruiaro rutu-ia. Ari ita, voa rera reroaropaive.*

25 ✡ Uva ita, oiraopavira oiso puraparai, Voeao Ilaija vo vuutaaro iava oea iava riro riako toupai Isrel-ia airoa vatua iraraaro kopiiaepa. Vo vokio-ia oa-ia vuvuiua tupa piropa rutu. Oire uva viapau kokeva vai vo peva ivaro rutu-ia ora katai vatara kekira vai-ia. Uva voava riroto ogoeto karekeroepa voraro rutu.

26 Ari ita, oiso-ia viapau oiso Ilaija arureva Pauto iriai iare riakova vai vova Isrel oira tauvasa. Viapau. Ari o ratau touva tauvasa rera arureva iria vo kavauopa Sarefat urui-ia. Iria oisoa raroevira toupaeve vo Saidon-ia.

27 ✡ Oiso osa tapo voari tuariri vo vuutao-ia oa-ia profet Ilaisa epao. Oa-ia riro irara leprapa irara oisoa toupaive Isrel-ia. Oire uva viapau voea iava irai porete piereva Ilaisa. Ari aue raga Neman ro vova Siria ratau touto ira vearo piereva." Jisas evo reo purareva vo Jiu iavirava voeao riro reo uvu asa irara.

28 Oire uva Reo Taisi Uvupa Kepa-ia toupaoro vo reo uvuiva rerare kasipu iraopaoro.

✡ **4:15:** Mt 9:35, 11:1 ✡ **4:18:** Ais 61:1-2 ✡ **4:19:** Lev 25:10 ✡ **4:22:** Sam 45:2 ✡ **4:25:** 1 Kin 17:1, 8-16 ✡ **4:27:** 2 Kin 5:1-14

29 Uva voava vusiiva rera sitasa. Oa iava rera ivupaoro kosia viropa vo
urui isivaaro iava oa oisoa pukuia-ia kukuearo-ia toupaive. Uvare oiso
vovoupaaepa ra voava Jisas-ia vikiave vara pievira.
30 Osa voea raga sovara-ia vokaoro avaroepa voea gogu pieoro.

Jisas Iravu Vurito Tugarato Verareva Iravu Iava Oirato (Mak 1:21-28)

31 ✡ Uva Kapaneam urui iare avaroepa vo Galili taere sovara-ia. Oa iava
voa Sabat voki-ia oirara rutu tarai piepareva voea siposipopaoro.
32 Uva rera vo siposipoaro uvuivoiva, vovouisiro oaive rirovira rutu
ipaepa. Uvare rera vo reoaro-ia gorua toupaiva.
33 Oire uva voa Sinagog-ia iravu oirato toupareva. Ira-ia vurito tugarato
oisoa toupareve. Oa iava voa toupaoro rirovira rutu oiveoro keeraroepa
oiso puraoro,
34 ✡ "Auoro Jisas Nasaret iava! Eake purasa uriouei igei-ia? Igei opesi ovoi
piesa, eke? Vii-ia taraiparai, Tugoropato Pauto reraaro."
35 ✡ Oa iava Jisas rerare koruroepa oiso puraoro, *"Eakau! Eera iava kosi
virou."* Oa iava rera tugarato oiratoa-ia vikiroepa rasiua arore. Uva
voa koveroepa voea vuutaaro-ia. Osa iava rera arova ava ovoiroepa rera
tugarato. Vo osa viapau vuria vai purareva rera-ia oirato.
36 Oa iava voea rutu ropeaepa. Oire ora voea vovouro arova taavi
iraopaiva oiso ora reopaoro, "Avoeao! Apeisi raga reo irao-a vao-ia oa iava
voeaore vuri tugararo reoroi? Easi ro vai-ia reesia vaiei ora gorua vai. Oa
iava rera uvu ovoipaiveira ra oirara arova ava ovoipaave?"
37 Uva oisi-a eisi osa iava rera iava Jisas viriva vo siposipo vao-ia voraro
rutu vo taere-ia vao-ia.

Jisas Pita Aigevaaro Porete Piereva (Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Uva Sinagog iava kosiro viropa Jisas. Oa iava Saimon vo kepaaro-ia
koataroepa. Vo osa voa Saimon vatuavaaro aakoaro riro upia-ia kukue upia
toupaeva. Uva va-a eva oa iava rerare Jisas keeraaepa vo oira porete piesa.
39 Uva voa oira ruvara-ia toresa urioroepa vo upia iare reosa. Uva
oira iava opesi ovoiepa vo upia. Oire voava vearo ovoioro rerapa aioara
vatatopo ovoieva.

Jisas Riro Irara Porete Piereva Ravotovira (Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 ✡ Uva vo ovaiarovi ovusa ravireo rokopareva, uva rera iare oearovuva
vuri vara irara urioaepa, ora voearo tapo tugara oearoa oisoa upopaive. Oa
iava voea rutu porete piereva ravotovira voea-ia vavaearei tovopaoro.
41 ✡ Oire uva riro irara rutu iava kosia viropa. Uva voea evoea vuri irara
tugara oea rirovira oiveoro oiso puraaepa, "Vii-a Pauto Oviitoaaro." Osa
iava voeare koruparoepa rera iava oreoi pura arapa, uvare taraipaaepa
oiso, Rera ro-ia Krais.

Jisas Kovopaoro Virireva Uruiara Rutu-ia (Mak 1:35-39)

42 Oire uva avitoava eraoroepa Jisas. Oa iava rokoreva uvavure kuvau
tapi voa varirisa. Uva voa-a evoa uva toureva osa rerare taraa ragapaiva.
Oa iava rera kekeoro voa oiso rugoopaaepa ra ora voea raga iare rera
voreive.

✡ **4:31:** Mt 4:13 ✡ **4:34:** Sam 16:10; Dan 9:24 ✡ **4:35:** Mt 8:26 ✡ **4:40:** Mk 5:23; Mt 4:23
✡ **4:41:** Mt 4:3

43 Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Oiso ruipaparai ra Vearo Siposipo iava siposipoa aue iava Pauto vo Saraaro voraro ouruirovu-ia tapo. Aue vituaro iava uvare Pauto ragai arurevora okovoa purasa vao-ia.”*
44 ✡ Oa iava vo Judia Distrik-ia riro keparo-ia Reo Taisi Uvupa Keparo siposiporeva va iava vao Vearo Siposipo voeapa.

5

Jisas Pita Tavireva Oa Iava Rirovira Atariroepa (Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Oire uva ovokivu-ia rogaraua-ia toreparoepa vo toko rovu vatuaro-ia vao vo Genesaret. Uva ovaisivu-a vao-ia oiso Galili. Uva voa oirara rutu Jisas tapo toupaiva ora voea-ia paipaoro vo reo vao Pauto vo reoaro uvupasa.
2 Uva voa uvuoarei kekereva uvuoarei rogaraua-ia vo toko rovu-ia. Uva voa voeao atari oupa irara vo uvuoarei iava veraa viropa kuverara sisupasa.
3 ✡ Oire uva vo uvuoarei iava oavu-ia kaero viropa aue Saimon vo uvuoaro. Oa iava Jisas rera tavipareva oiso, *“Vo uvuo gare visivi topari rogaraua iava rovua iare.”* Oire uva vo uvuo-ia paupaoro Jisas voeapa siposipopareva oirara.
4 ✡ Uva voeapa siposiporevoiva, rera Saimon tavireva oiso, *“Uvuoa viru pieri vavore uva riro rokopai. Ra voava kuverava roko pieta. Ra atari kare vai ivuta.”*
5 Uva Saimon oiso puraroepa, “Turaro. Easi igei kasivarivira rutu kovo ragaiovo vo rupao-ia. Uva viapau okarei ivuiovo aue atari. Ari ita, vii uvuavoi osa ragai tavitaviri. Uva oisi va purapaavoi.”
6 Oa iava oisi oira pieiva. Uva riro kare atari kare ivuiva. Oa iava kuverava toko rovoopa.
7 Oisi-a eisi osa iava oearovure puepueiva ora voea raga iava, voeao oea ouvuovu raga-ia toupaiva. Oiso ra urioave voea tauvasa. Oa iava urioaepa. Uva voea rutu vo uvuoarei agasi pieiva vo kare-ia atari kare. Uva roko rovoepa vo uvuoarei rutu vo kare vavatapaoro.
8 Uva va-a vao oa kekerevoiva Saimon Pita, Jisas kokotoaro ruvara-ia kokoto rekuoro pauroepa oiso puraoro, “Turaro, ragai ruvara iava avau. Ari ragai-a vurito.”
9 Uvare vo kare evoea atari kare kekereva okarea ivuiva. Oa iava rirovira rutu roperoepa. Ora voeao oea rera tapo toupaiva oea tapo ropeaepa.
10 Aue oviitoareiaro tapo Sebedi, Jems araorei ora Jon aiterea rera tapo oisoa kovopasi aue Saimon, aiterea tapo ora sitasiepa. Uva va-a vao oa iava Jisas Saimon-re oiso puraroepa, *“Teapi uriripau. Ari utupaua oiso oirara ivurivere rara ragai iare.”*
11 ✡ Oa iava uvuoarei rere pieiva rogaraua iare, vo osa auero rutu voea varaaro kavuiva rera sirova utuoro.

Jisas Iravu Oirato Sisigarue Piereva, Ira-ia Oisoa Lepra Upia Toupaive (Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 ✡ Vo riro urui-ia toureva Jisas. Uva voa-a evoa ouruia-ia iravu oisoa toupareve oirato ira-ia oisoa lepra upia toupaive. Oa iava Jisas kekeoro

✡ **4:44:** Mt 4:18-22; Jo 1:40-42 ✡ **5:3:** Mt 13:1-2 ✡ **5:4:** Jo 21:6 ✡ **5:11:** Mt 19:29 ✡ **5:12:** Lu 17:11-19

kokotoarei-ia rekureva varirioro rerare. Oiso puraroepa, “Vosa ragaipa ruipapau ra ragai porete pieri.”
13 Oa iava Jisas rera-ia vavaea tovooro oiso puraroepa, *“Oiso ruipaparai ra sisigarueu.”* Oa iava vaviopavira raga rera iava vo upia eva lepra upia opesiepa.
14 Uva Jisas riro goruvira rutu rera vosireva oiso puraoro, *“Opeita irai ita taviparivere. Viapau. Ari avapauei ora vii iava varaua karekesa auepa pris koruoua vai puraoro oiso osa purapapeira Reo Taisi vao Moses vaaro. Ra va iava oirara rutu oiraopavira oiso taraiave, O ari vii-a vao viigoa iava upia opesiei rutu.”*
15 ✡ Vo ovusa vara iava vo siposipo viripaoro avaepa varao oara rutu purareva Jisas voea-ia. Oire uva va-a eva oa iava riro irara rutu urioaepa rera vo reoaro uvusa. Ora oiso tapo ra upiara iava voea tapo porete piepareve varao voea varaaro.
16 ✡ Oire uva voea arova rera raga avaparoepa uvavure kuvau tapivi voa variripasa.

Jisas Iravu Oirato Porete Piereva Kerauto (Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 ✡ Ovokivu-ia oirara tarai piepareva ovusa oearovu rataratаa vovou irara aue Farisi ora tisa irara tapo voeao Reo Taisiro-ia tarai irara, oea tapo paupaaepa voa voeao oea vo uruiro iava urioaepa oiso-ia, Galili-ia vo, ari Judia-ia, ora Jerusalem-ia. Vo osa Pauto vo goruarova Jisas toupareva ogorua iava oirara porete piepareva.
18 Uva oresuravu iravu-ia kaepaoro urioaepa. Ira-ia kerau upia oisoa toupaive keruara rutu-ia. Oire uva oiso ruipapaaepa ra rera kaepaoro urua-ia koataave Jisas iare atoaro voa rera tovosa.
19 Vo osa oirara rutu iava tupapaa piropa. Oa iava oiso auepaaepa ra apeisi vai ragavira rera koata pieive rera iare voa atoaro. Oire uva va iava vo kepa ivara iare rera kaepaoro ipaaepa. Oa iava kukuuvua veraiva voava iroiro-ia rera vara piesa urua tapo voa vo voea rutu oirara vuutaaro-ia. Oa iava rera tovoiva vo uva Jisas toupareva.
20 ✡ Uva Jisas voea varaaro oirao pie vovouro eveirevoiva, rerare oiso puraroepa, *“Vatetoa oaa, vii iava vuri vovouro veraavoi.”*
21 ✡ Oire uva va-a vao oa iava voeao riro tarai irara Reo Taisi-ia ora voeao Farisi oearea rutu ora voea raga ora reopaaepa. Oa iava voea iava oearovu riro irara oiso puraaepa, “Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia ira vao tovi reo purare Pautoa-ia? Irou vai uvuipai vuriara verapasa? Easi Pautoa raga.”
22 Uva Jisas voea vo rugorugooroaro-ia tarai ovoiroepa. Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Eakere eisi ragaire vurivira rugorugoopatai ora visii raga sopaaro-ia?*
23 Ari aa vo reoa-a vao oa-ia avekata vaiei ragaipa ra oa-ia oiso purara, Vii iava vuri vovou veraavoi? Eke oiso, Toreu ra vokari?
24 Uva oiso *ruipaparai ra oiraopavira rutu taraita oiso, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto ragai raga goruava toupaaveira vo rasio-ia. Vao oa iava uvuiparai varao verapasa vuri vovouro. Eisi osa iava oiso pururai rore ira iava keruara rutu kopiiepa, Toreu, ra vii vaaro ouri urua, ra avau vore vii vo kepaaro iare.”*
25 Oire uva va-a vao oa iava voea rutu oirara osireiaro-ia toreroepa urua ouoro vao oa-ia uusiparoepa. Uva rera vo kepaaro iare vava avaroepa. Oa iava voa Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva karepaoro.

✡ **5:15:** Mt 9:26 ✡ **5:16:** Mk 6:46 ✡ **5:17:** Mt 15:1 ✡ **5:20:** Lu 7:48-49 ✡ **5:21:** Ais 43:25

26 ✡ Oire uva oirara rutu ropeaepa ora sitaoro. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva rerapa avivikeoro. Osa iava oiso puraaepa, “Vo vokio rutu-ia oavu raga ravotoa rutu kekei.”

Jisas Livai-re Reoroepa (Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Uva utupavira Jisas vokapaoro avaroepa. Oa iava iravu oirato kekereva ovusa takis oupa kepa-ia pauparoepa. Rera vaisiaro ro-ia, Livai. Uva rerare Jisas keeraroepa oiso puraoro, *“Uriou ragai sirova utusa.”*

28 Oire tore ovoiroepa rera varaaro rutu kavuoro, osa toupaiva vo Jisas sirova utuoro.

29 ✡ Uva rera Livai oavu riroa aioa purareva rerapa Jisas ora rera vo kepaaro-ia. Oa iava oearovu riro irara takis oupa irara va iare urioaepa ora oearovu tapo vuri irara. Oea rutu vaiterei tapo paupaaepa aiopaoro.

30 ✡ Uva va-a vao oa iava Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara iava voeare kasipupaoro oiso purapaaepa disaipel ruvara-ia voeao Jisas voeaaro, “Uva apeisi iava takis oupa irara tapo voeao kavirupa irara aiopatavoi ora oearovu voeao vuri vovou irara?”

31 Oa iava Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Ari ita! Voeao upia asa irara oea viapau oiso ruvarupatoa iare avapaaveira. Viapau. Asi upiapa irara raga oea ruvarupatoa iare avapaaveira.*

32 ✡ Ari ita, viapau oiso voeaore keerasa urioraera *torevoko vovou irara. Viapau. Easi voeaore keerasa vuri vovou irara urioraera, oiso ra sopaura oaive iava porepaa viro vova vuria.”*

Vo Toupai Aio Kavupa Pitupitu (Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 ✡ Oire uva Jisas taviiva oiso, “Voeao Jon voeaaro disaipel oea oiso aio arapa kavupaive rirovira rutu variripaoro vo riro vuutaro rutu-ia. Ora voeao Farisi vo disaipelaro oea tapo oisi raga oisoa piepaive. Ari vii voeaaro disaipel oea aioara rutu aiopaiveira ora ukaiopaaveira.”

34 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Easi visii uvuipatai vai pasi ra vova sara irara vai aio kavu piepata oea iava rera sarato riako ousa aueparo, vo osa voea raga ruvara-ia toupareve, eke? Ari viapau uvuipai.*

35 ✡ Oire uva utupavira ora voea iava rera veraive oearovu vo osa riako ouro. Ra va iava tauaivira toupaoro viapau oiso vorerivira voea tapo toupareve evoea sara irara. Oire uva vo voki-a vao oa-ia aio kavuave taru rerapa siraopaoro. Osa eisi ragai voeaaro tapo toupaivoi. Oa vituaro iava viapau aio kavupaaveira vo ragai tapo toupaoro.”

36 Uva Jisas voeapa oavu reo ruu tapo vatereva. Oa-ia oiso puraroepa, *“Viapau oiso irai uvuiparoi ra airepatoa vai kuvupatoa vai karireve, ra rutatoa vaiva oai turureve karia vai-ia. Oire vosa irai oisi oai piereve, ra rera raga airepato vuri piereve. Ra va iava va vao airepa varoa viapau oiso areiivira kekepa piro vao tapo ruta.*

37 Ora viapau irai uvuipa ra airepa wain ovi vai kuvureve ruta rakari vai-ia aue meme. Oire vosa irai oisi oa-ia piereve airepa wain vai kuvuoro, ra ita va vao ruta rakari karikari piro vo osa riropape airepa wain. Ra va vao wain ovi rasiua arore koko piro. Oire ra ita meme rakari tapo vuri ovoipe.

38 Uva oirato uvuiparoi ra airepa rakari-ia airepa wain kuvureve.

✡ **5:26:** Lu 7:16 ✡ **5:29:** Lu 15:1 ✡ **5:30:** Ap 23:9 ✡ **5:32:** 1 Ti 1:15 ✡ **5:33:** Lu 7:18; Jo 3:25-26 ✡ **5:35:** Lu 9:22, 17:22

39 Ari ro ira rutapa-ia ukaioro wain, ra ita viapau oiso auepa airepa
ruipaparo. Oire ra oiso puraro, Va vao vearopai uvare airepa-ia putepai
aue wain!”

6

Jisas Akeiva Tugoropa Voki Iava
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 ✡ Ovokivu-ia Sabat voki Jisas wit kovo sovara-ia vokapareva. Vo osa voa
rera voeaaro disaipel okokorovu ouiva aue wit. Oa iava vara ruviruviiva
ora voeapa vara aiosa.
2 ✡ Uva oeavu rataratаa vovou irara Farisi-pa irara oiso puraaepa, “Easi
varao tugoropapeira Sabat voki-ia. Uva apeisi iava oiso pieivoi?”
3 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Easi pasi, viapau vao vieipataveira osa
tuariri rutu Devit ora rera voeaaro tapo ogoeroepa?*
4 Uva Devit Pauto vo kepaaro-ia koataroepa bret ousa pristo ruvara-ia,
vao oa oisoa Pauto osireiaro-ia toupaive. Va-a vao tugoropa bret oa oisoa
aiopaive koruou purapa irara raga pris irara. Ari ita, uva Devit va aioreva
rera voeaaro tapo Reo Taisi-ia gasioro. Osa-a eisi osa ragai voeaaro tapo
viapau oiso vuria vai purapaivoi wit aiopaoro vo vokio-ia.”
5 Oa iava oiso puraroepa ora rera iava Jisas voea ruture, *“Oirato
Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa
varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia.”*

Jisas Sabat Voki-ia Iravu Vuri Vavaeto Ravotovira Porete Piereva
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 ✡ Vo oavu-ia Sabat voki Reo Taisi Uvupa Kepa-ia Sinagog koataroepa.
Oa iava voa oirara tarai piepareva siposipopaoro. Uva voa iravu oirato
toupareva ira iava oirapapa vavae vuriepa kopiioro.
7 Uva riro tarai irara Reo Taisi-ia voearei ora Farisi oearea rerava
siituepaaepa Jisas. Uvare oiso ruipapaaepa ra oai iava rera tavatavaeive.
Vo rara taraiave rera-ia oiso, Ari Sabat voki-ia va purarevoi upiapa irara
porete piepaoro.
8 ✡ Uva rera raga voea oriorisi ovoioro voea vo vovouroaro-ia tarai
ovoiroepa. Oa iava rera tavireva ira iava vavaea kopiiepa oiso, *“Uriou. Ra
vo-ia torevira toupari.”* Oa iava toreroepa.
9 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii akea oiso, Apeisi purapai vao Reo
Taisi vigei vaaro, ra vuria purapape, eke vearoa purape oirara-ia vo Sabat
voki? Ora oirato porete piepe, eke rera kopii piepe?”*
10 Uva voea rutu-ia vuraoro rera tavireva oiso, *“Vavaea irairari va
torevokooro.”* Uva oisi va piereva. Oa iava rera iava vavaea torevoko
ovoiepa vorevira.
11 Oire uva rirovira rutu kasipu iraopaaepa. Oa iava voea raga ora
reopaoro oiso purapaaepa, “Avoeao! Eake vai purapere ro-ia Jisas?”

Jisas Katai Tau Erao Reesireva Aue Aposel
(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 ✡ Uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas iparoepa pukuia-ia varirisa Pautoa iare.
Oa iava avia-ia rekasiroepa variripaoro.

✡ **6:1:** Diu 23:25 ✡ **6:2:** Eks 20:10, 23:12; Diu 5:14 ✡ **6:3:** 1 Sml 21:6 ✡ **6:6:** Lu 13:14, 14:3; Jo 9:16 ✡ **6:8:** Mt 9:4 ✡ **6:12:** Mt 14:23; Lu 9:28

13 ✡ Uva ravireo kaero viroiva, voeare keeraroepa disaipel voea rutu oea
oisoa rera sirova utupaave. Uva voea iava katai tau erao (12) reesireva. Oa
iava voeapa aposelpa vaisi vatereva voeao reo kaepa irara rera voeaaro.
14 Uva voea katai tau erao vaivaisiaro-a voeao-ia, Saimon [uva Jisas rera-
ia Pita-pa vaisi tovoreva], ari Andru, Saimon araokoaro, ora Jems araorei
ora Jon, ora Filip, ora Batolomyu.
15 Ari Matyu, ora Tomas, ora Jems aue Alfias oviitoaaro ora aue Saimon,
rera raga aue Selot.
16 ✡ Ora Judas, Jems oviitoaaro, ora Judas Iskariot ro ira Jisas kosi piereva
keripa irara vavaearo iare.

Jisas Oirara Rutu-ia Kovoreva (Matyu 4:23-25)

17 ✡ Uva Jisas katai tau erao (12) tapo vararoepa tuuria iare voa toresa
oearovu tapo riro irara disaipel rera voeaaro. Oa iava voa riro irara rutu
voea tapo toupaiva vorarova voea Judia Distrik ora Jerusalem ora voraro
tapova avakava sirova aue ruvara-ia Taia-iarei ora Saidon-ia.
18 Oea rutu uriopaaepa rera vo reoaro uvupasa. Ora oiso tapo ra voea
iava upiara verapareve. Ora voea ro oea-ia oisoa vuri tugararo toupaive
oea tapo urioaepa. Oa iava Jisas voea rutu ravotovira porete pie ovoipareva
vo tugararo kosi piepaoro.
19 ✡ Uva voea rutu oirara rera-ia vavaeara tovo ruipapaaepa. Aue iava
uvare rera vo goruaro ava ovoipaepa oirara porete pie ovoipaoro.

Vo Taviroepa Voeaore Oea Rorupaive Ora Oea Gaupaive (Matyu 5:1-12)

20 Oire uva Jisas ora rera voeaaro-ia disaipel vuraoro oiso puraroepa,
*"Visii vao apota irara Pauto vo taraiaropa visiigoa roruta, uvare visii-ia
Pauto vo Saraaro-ia toupataveira.*
21 ✡ *"Ora visii vao visiigoa ovovourovu rutupa torevoko vovouro ruipa
iraopata oiso osa ro ira ogoeparo auepa aio visiigoa rorupata. Uvare Pauto
visii vo ruiparoaro uvui pieoro vaterovere visiipa.*
*"Ora visii vao visiigoa gaupataveira visiigoa tapo roruta. Aue iava uvare
utupaua taru agesitavere rorupaoro aue-ia Pauto vaaro kaviko vovou.*
22 ✡ *"Vo utupaua oirara rutu visii vuraivere osa ragai sirova utupata. Ra
va iava visiire rirovira rutu vuri vovou iraopaave. Oire ra vurivira rutu
visii vaisiaro akaipa piepaive visii tovipaoro. Oa-a eva oa-ia uvuipatai ra
rorupata.*
23 ✡ Vosa oisi visii piepaive, ra va-ia rorupata vearo vovoupaoro rutu.
Uvuta! Riroa rutu epao voria visii vaaro vuvuiua-ia. Ari ita, voeao aao
irara oaive oea oisi raga eisi oisoa profet irara piepaive voari tuariri.
24 ✡ *"Ari visii vao-ia riro moni guru irara visiigoa ora vatatopo iraopata.
Eake iava? Uvare visii roru piepaiveira varao oara-ia pitupataveira varao vo
rasio iava. Oara rutu opesipere visii arova vo utupaua.*
25 ✡ *"Visii vao visiigoa aiopatavoi oa iava vukupatai, visiigoa ora vatatopo
iraopata rutu. Visiigoa taru ogoetavere utupaua.*
*"Ora visii vao visiigoa agesipataveira, visiigoa ora vatatopo iraopata.
Visiigoa gautavere utupaua, ra visii osireiaro-ia gau oviro varape.*

✡ **6:13:** Mk 6:30 ✡ **6:16:** Ju 1 ✡ **6:17:** Mt 4:25; Mk 3:7-8 ✡ **6:19:** Mk 3:10 ✡ **6:21:** Ais 61:3
✡ **6:22:** 1 Pi 4:14 ✡ **6:23:** Kl 1:24 ✡ **6:24:** Je 5:1 ✡ **6:25:** Ais 65:13

26 ✡ Ora vatatopo iraopata. Teapi visii vaisiaro-ia vuurapa vaisi pura ragapaive oiso rutu osa oisoa voari tuariri voea aao iraraaro piepaive oearovu iava profet irara riro kuuvu *irara. Aue vituaro iava uvare oisoa oearovu roru pie ragapasa oreorovu raga kuuvu reo oisoa purapaive.*

Vo Keripa Irarava Ora Agiagipa Pitupitu Toupai (Matyu 5:38-48)

27 ✡ *"Ari ita, visii tavipaavoi vao visiigoa ragai vo reoaro uvutavoi, oiso ra voearova agiagipata oea visiiva ora keripaaveira. Ora voea tapo ora vearo vovoupata oea visiiva ora vuri vovoupaaveira.*

28 ✡ Ora voeaopa tapo vearo vovou vatepata oea visii vuri piepasa oreorovu purapaiveira. Ra tapo variripata voea tauvapasa voeao oea visii tovipaive.

29 Vosa irai vii tautauaro tapareve, oire otautauvu ita poreri rerapa, ra va tapareve ita. Ora vosa irai vii kuvupatoa vaiaro itopareve, opeita rerare korukorupau. Rera vate vo popota rutu ora siglis.

30 ✡ Vosa irai vii arepareve orekevu avu vaire, rera vateri oai. Ora vosa irai vii oavu avu vaiaro oureve, oire ra viapau oiso va voreri vorevira rera ruvara-ia.

31 ✡ Ari vosa vo vovouroa vo oarapa ruipapata oiso ra oirara vara purapaive visiipa, oire ra visii tapo oisi vara pura rovopata voeapa.

32 *"Ora vosa voea ragapa sirao vovouro oavisii vatepata voeao oea visiipa sirao vovouro oaive vatepaive. Ra eake vai vearoa outa Pauto ruvara-ia, raa? Ari ita! Oiraopavira voeao vuri irara oea oisi raga ora voeapa sirao vovouro oaive vatepaiveira voeaopa oea voeapa sirao vovouro oaive vatepaive.*

33 Ora vosa voeaopa vearo vovou purapata oea visiipa vearo vovou purapaive. Oire ra eake-a vearoa oa outa Pauto ruvara-ia? Oiraopavira, voeao vuri irara oea oisi raga ora voeapa sirao vovouro oaive vatepaiveira voeaopa oea voeapa sirao vovouro oaive vatepaive.

34 Ari vosa voeapa orekerovu vatepata ra oisi rugoopata, Vorevira visiipa vara kare piepaive. Oire aa vao-a vearoa oa outavere Pauto ruvara-ia va-ia vao, raa? Ari ita, voea tapo vuri irara orekerovu vatepaiveira voearopa oearovu vuri irara oisore ra kataia raga oupaive vorevira.

35 Voeao agiagipata oea visiiva ora *keripaaveira, ora voea-ia vearo vovou purapata, ora voeapa orekerovu vatepata. Ra viapau varare vorevira rugoopata oiso ra oarai kare piepaive visiipa vara iava. Oire vosa oisi oiso piepata, ra va iava riroa rutu voria visii vaaro. Uva voeapa siraopaoro oea viapau vearo vaisi purapaiveira visii-ia, uva oiso purapaoro oiso rutu toupata, Pauto ovii iraraaro ro oiso viara-ia. Uvare ro Aite ira voeaopa siraoparoveira oea viapau rera-ia vearo vaisi purapaive. Ora voeao vuri irara oea ora voea raga-ia rugorugoopaaveira, oea tapopa vereopa vovou purapareveira.*

36 Oirarapa siraopata oiso osa Aite oavisii siraoparoveira.

Vo Oirara Rovirieipa Pitupitu Toupai Oiso Osa Jas (Matyu 7:1-5)

37 ✡ *"Opeita oirara vo vovouroaro rovirieipata oiso osa jas, eva-a oa iava viapau ita Pauto visii rovirieireverea. Ora vosa viapau oirara toga ragapata oreorovu-ia, oa iava ita Pauto viapau visii ita togareverea vo utupaua. Ari*

✡ **6:26:** Jo 15:19 ✡ **6:27:** Ro 12:20 ✡ **6:28:** Ap 7:60 ✡ **6:30:** Diu 15:7-8, 10 ✡ **6:31:** Mt 7:12 ✡ **6:37:** Ro 2:1

oiso ruipaparai ra oirara iava vuriara vera ragapata, oa iava ita Pauto visii iava vuri vovouro verarevere.
38 ✡ Orekerovu avu vai vatepata oearoipa. Oa iava Pauto visiipa ita oarai vaterevere oisi ragavira ita osa vao, osa visiipa vavaeara agasi pierevere rutu Pauto pute pievira visiipa vateoro. Vo uvuio-ia oa-ia oearovupa oaravu vatepata, oire uva vo uvui raga-a eva oa-ia visii vaterevere ita Pauto."
39 ✡ Oire uva Jisas oavu tapo reo ruu vatereva voeapa oa-ia oiso puraroepa, *"Easi pasi, voositoa vai uvuipa ra irai voositoa vai tuvetuvepareve raiva vai-ia pasi, eke? Uva viapau. Ra ita vaiterei rutu kovesi vo rikui-ia.*
40 ✡ Viapau oiso tarai taraapato rera reraaro-ia puteparevoi tisato. Ari vorara tarai rovoro, oire ra rerava tisato oaro areiireve.
41 *"Eakere korotoava vurapari eera araokoara osireiaro-ia, osa viapau riro perore rugoo rovopau eva vii osireiaro-ia?*
42 Uva apeisi ragavira uvuipau ra araokoara taviri oiso, Araoko, ragai oiso ruipaparai koroto veraa eera vii osireiaro iava. *Vorara viapau ora vii iava evo keposi riroa rutu viapau vera rovori, vao vuri vovou oa vii tupapai? Ari ita, riro ratarataa vovoutoa rutu vii. Viigoa riro pero rutu vera rovori eva vii osireiaro iava. Viigoa ora osireiara sisiro rovori vearovira. Oa iava araokoara osireiaro sisirorivere rara. Oire ra va iava vearovira vuravurapaoro koro verauvere araokoara osireiaro iava.*

Vo Vuri Ova Iava Toupaiveira Vao Oa Vuri Kue Purapaiveira (Matyu 7:17-20, 12:33-35)

43 ✡ *"Vao vearo ova oa viapau oiso vuri kuero vai purapaiveira. Eisi osa raga ita vao vuri ova oa viapau oiso vearo kuero vai purapaiveira.*
44 ✡ Oire uva oirara oisoa vo eva kuearo keke rovopaive auere tarai rovosa vearovira oiso, O vearo ova, eke vuri ova. Oirara viapau oiso ra rokarokapa iroiro-ia fik ova kuearo oupaive. Ora viapau oiso ra kapuasisi kouro sovara-ia wain kuearo oupaive.
45 ✡ Ari ita, ro vearoto oirato ira-ia vearo rugorugoo rutu toupaive vo rera sopaaro-ia, eva-a oa vituaro iava vearo pitupituro ita purapareveira. Ari vosa ro ira-ia vuri rugorugooro toupaive, oire ra oisi raga ita vo pitupituro kosi piepareveira varao oara iava rera iava sopaua agasipapeira, vo rara vova rera gisipoaro-ia kosipa piro reoara.

Kepa Paupa Pitupiturei Iava (Matyu 7:24-27)

46 ✡ *"Eakere ragai vaisipatavoi oiso, Turaro, Turaro. Vo osa viapau ragai sirova utupataveira varao-ia oara-ia visii tavipaaveira?*
47 ✡ Ari ro ira ragai iare urioparo ragai vo reoaro uvupasa ora ragai vo reoaro purapasa, ira-a eera oiso toupare osa ro ira iava visii tavipaavoi.
48 Ro-ia oirato ira kepa paureva. Oire uva riro kaekaevira rikui teka rovoreva. Oa iava voava aue simen tovoreva rirova-ia aveke oira voto pie rovooro rutu vo *rasito sovara-ia. Ra oira ivara-ia vo kepa tore piereva o-ia aveke. Uva utupaua pirutuva urioopa. Oa iava viapau uvuiopa vo kepa tatesa. Ari va vurevure ragapaeva. Eake iava? Uvare vearovira rutu vo kepa paureva goruvira.*
49 Ari ita, ro ira ragai vo reoaro uvu ragareve ra viapau va sirova uturo, oiso osa ro oirato ira rasito raga-ia kepa paureva. Uva viapau simen tovo

✡ **6:38:** Je 2:13 ✡ **6:39:** Mt 15:4 ✡ **6:40:** Mt 10:24; Jo 13:16, 15:20 ✡ **6:43:** Mt 7:16, 18, 20
✡ **6:44:** Mt 12:33 ✡ **6:45:** Mk 7:20 ✡ **6:46:** Mt 7:21 ✡ **6:47:** Je 1:22-25

rovoreva vo rasito sovara-ia. Oa iava pirutuva vo kepa-ia ora vikiopa ovusa ikauvira peka ovoi piropa. Oa iava vuri ovoiepa rutu.”

7

Jisas Rom Ami Keptentoaaro Kovopatoaaro Porete Piereva Ravotovira (Matyu 8:5-13)

1 ✡ Oire uva Jisas vo reo oirarapa vaterevoiva, Kapaneam-ia kare uvirosa avaroepa.
2 Ovusa voa Rom ami keptentoaro toupareva ira reroaro katai vovoto (100) viurupa irara oisoa toupaive. Ira reraaro kovopato toupareva ira oisoa kavikopareve rutu. Uva upiaparoepa kovopato. Oa iava tutuu pieepa rerapa rutu oiso ra kopiiro.
3 Oire uva rera kepten Jisas iava uvureva osa toupareva. Osa iava oearovu tuvetuvepa irara Jiu iava voea arureva rera ou piesa, oiso ra urioro rera ro kovopato porete piesa.
4 Uva rera-ia poua viropa Jisas. Oa iava goruvira rutu rera kegipaoro oiso purapaaepa, “Vearotoa rutu ira reraaro-ia uvuipau ra rera vearo pieri rera tauvaoro.
5 Ira vigeipa sopaua rutu vatepareveira vigei vao Jiu. Uva rera raga vigei vo kepaaro paurevora vao Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog.”
6 Oire uva Jisas voea tapo voreroepa. Oa iava kepa iare tutuu piereva. Uva rera ro kepten oearovu arureva ora rera vate iraraaro rera tavisa Jisas oiso, “Turaro. Viipe. Teapi ora reasi pie ragau. Ari ita, viapau oiso vearoto-a ragai, ra uriou ragai vo kepaaro-ia koatasa.
7 Uva oisi-a eisi osa rugoorai oiso, Viapau vearoto-a ragai, ra vii iare uriora. Uva oiso ruipaparai ra evoa ragava reou, ovusa ro ragai reraaro kovopato porete ovoiro vorevira.
8 Eake iava? Uvare ragai tapo ro ita reroarovi toupaavoi ira ragaipa kovo vatepareveira. Ari ita, ragai raga oeavuva toupaa viurupa irara oea ragai reroarovi toupaiveira. Oa iava oiso voea piepaaveira. Vosa irai arua voea iava oiso, Avau. Oire ra irai avaro. Ari vosa iraire voea iava keerara oiso, Uriou. Ra ita irai urioro. Ari vosa ragai kovopatoaaro tavia oiso, Vo kovo purari. Oire ra oai purareve.” Oiso puraroepa kepten. Uva evo reo oa kosi pieva Jisas vo goruaro.
9 ✡ Uva Jisas vo reo vao uvuoro rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa rerare ro oirato. Oire voava ora poreroepa voeaore riro irara oiso purasa, *“Oiso visii tavipaavoi, Oiraopavira rutu, Viapau oiso irai oirao pie vovoutoa vai kekeavora Isrel-ia oiso osa ro-ia Rom amipa irara irapato.”*
10 Oa iava voeao oea arureva rera kepten oea vorevira voreaepa kepa iare. Uva voa rera kovopato kekeiva osa porete ovoiroepa ravotovira.

Jisas Viovokoto Porete Piereva Nen Iava Rera

11 ✡ Uva utupa visivi Jisas ouruivu iare avaroepa vo urui vaisiaro vao-ia, Nen. Uva rera voeaaro disaipel ora riro irara rutu oea rutu rera tapo avaaepa.
12 Oire uva riro ratao iare tutuu piereva vao vo urui vo rataoaro, ovusa iravu oirato kaepaoro kosia viropa kopiito. Uvava aakova oisoa raroevira toupaeve ro raga tapo kataito oviito. Iria sirova utupaaepa riro irara oirara vo kae sirova.

✡ **7:1:** Mt 7:28 ✡ **7:9:** Lu 7:50 ✡ **7:11:** 1 Kin 17:17-24

13 Uva Turaro oira o riakova kekereva. Oa iava rera iava sopaua siraoepa
rutu. Osa iava oirare oiso puraroepa, *“Auoo. Opeita gaupari.”*
14 ✡ Oire uva vo kes ruvara iare avaroepa va-ia pitusa vao urua peperava
uru. Uva voeao oea vo kes kaepaiva oea voavi torepaaepa. Oa iava Jisas
oiso puraroepa, *“Viovokoto. Vii tavipaa oiso, Vorevira toou, ra toreu.”*
15 Oa iava rera ro ira kopiiroepa ora porete ovoioro toreroepa voa
paupasa. Oire voava rovoroepa reoreopaoro. Oa iava Jisas aakovapa rera
vatereva.
16 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava oirara rutu rirovira rutu ropeaepa. Oa iava
Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva oiso puraoro, “Iravu ro-ia reito profetato.
Ira vigei vuutaaro-ia pouro viroi.” Uva aia ita oiso puraaepa, “Pauto ro-ia
ira vo pouro viroi rera voeaaro oirara tauvasa.”
17 Uva rera iava Jisas vo siposipo viriva oiso Judia Distrik sovara-ia ora
uvarovu rutu.

Jon Baptais Disaipeltoarei Arureva Jisas Iare (Matyu 11:2-19)

18 Uva vara rutu iava voeao Jon voeaaro disaipel rera taviiva.
19 Oa iava voea iava aitereivure keeraroepa disaipeltoarei. Uva vaiterei
arureva Jon oreovu siposa Turaropa. Oa-ia oiso puraroepa, “Tuariri oeavu
oirara oisoa oiso purapaave, Iravu oirato ira urioroverea Pauto reraaro.
Easi vii vai-a vao viigoa uriouei? Eke iravu raga-a irare tuepaioveira?”
20 Uva Jisas iare uriosiepa aitereivu. Oa iava oiso purasiepa, “Jon Baptais
vegei arurevoi vii iare ira oiso puraroe, Easi vii vai-a vao viigoare tuepaiei
osa uriouei. Eke irai raga-a irare tuepaiei?”
21 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas riro irara ravotovira porete
piepareva oea-ia oupiarovu rutu oiso toupaive oiso-ia, oearovu-ia oisoa
vuri tugararo toupaive, ari riro irara voosi irara oearoa tapo vorevira
vuravura piepareva.
22 ✡ Uva oiso puraroepa vaitereire, *“Voresi Jon tavisa varao rutu iava oara
kekesivoi ora varao oara uvusivoi oiso-ia, voosi irara vorevira vuravuraivoi.
Ora voeao vuri kokoto irara oea tapo vorevira vokaivoi. Ora voeao leprapa
irara oea tapo vorevira sisigarueai. Ora voeao uvagi irara oea tapo reo uvuai.
Ora kopii irara oea tapo vorevira toreai. Ora voeao apotapa irara oea tapo
Vearo Siposipo uvuivoi.*
23 Ari ita, ro ira ragai goruvira oirao piepareverе rutu ira uvuipa ra
viraakoa ouoro rorupareve vo ragai.”
24 Oire uva Jon vaitereiaro disaipeltoarei karesiepa. Oa iava oirara rutu
tavireva Jisas Jon iava oiso puraoro, *“Eaketo-a ro ira kekesa avataera vo
raaka tapi vo vokio-ia oa-ia Jon iare avataera? Esa pito isi vai-a aisia va
ratesa avataera, ovusa kiuvu vaisi vurevureparevora, raa? Viapau. Uvare
Jon viapau oiso raverave vaiva siposiporevora oiso osa pito isi.*
25 Eke eake-a oa kekesa avataera voa. Easi pasi visii vai irai vai kekesa
avataera osa vearopara vai-ia kuvupara vai kuvuparoera voa? Eke viapau?
Oearoi pasi oea vai-ia vearopa kuvuro vaiva toupaivora voa ora varao
vearopara voea varaaro-ia, varao oarava toupaiveira king irara vo voea vo
keparoaro-ia.
26 Ari eake irao-a oa kekesa voa avataera? Easi irai vaia eera profetato?
Iu. Ragai visii tavipaa oiso, Eera profetato Jon ira oearovu rutu-ia profet
irara puterevora rei vaisi oupaoro.

✡ **7:14:** Lu 8:54; Ap 9:40 ✡ **7:16:** Lu 1:65; Jo 6:14 ✡ **7:22:** Ais 29:18; Lu 4:18

27 ✡ Voari tuariri uva Jon iava Pauto Tugoropa Vuku-ia taviroepa oiso,
'Ragai Pauto iravu sipopaa reo kaepato. Ira viipa iraparoverea viipa raiva vatatoposa.'
28 *Uva oiso visii tavipaavoi, Jon voeao rutu-ia puterevora oea vo toupaiveira rasitoa-ia. Ari ro ira Pauto vo Saraaro-ia ora akaipa pieparoi, ira ita Jon-ia puteparevoi rei vaisi oupaoro."*
29 [Oire uva vo reo-a vao oa uvuiva Jisas oa purareva. Oa iava voea rutu ora reopaaepa ora voeao takis oupa irara oea rutu oiso puraaepa, "Iu. Ari Pauto vo pitupituaro-a torevokoa." Oreoroa varao voea varaaro oirao piepaoro baptaisa oupaiva Jon vavaearo-ia.
30 ✡ Vosa voeareo rataratаa vovou irara Farisi ora voeao riro tarai irara Reo Taisi-ia oearea viapau oiso baptaisa ouiva Jon ruvara-ia. Eva-a oa vituaro iava isivaaepa vaore vearo raiva Pauto vaaro.]
31 Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Uva eake vai-a vao oa visii vao vo vokio iavapa irara reesiavere oiso apeisi raga irara?*
32 Visii vao visiigoa oiso rutu toupatavoi osa voeao kakae vure oea uruia vuutaaro-ia paupaaepa okakae vure keerapaoro. Oiso purapaaepa,
Ari ita, igei visiipa pupiara-ia pupi ragapaio, osa kovaa arapa reasipatai. Ora visiipa gau eraro-ia kovaa ragapaiei, osa gau arapa reasipatai tapo.
33 *Uva Jon Baptais urioroera. Uva viapau breteara vai aioparevora. Ora tapo viapau wain oviro vai-ia ukaioparoera. Oa iava eva oisoa oiso purapata rerare, Vuri tugararo ira-ia toupaiveira ro-ia Jon.*
34 ✡ Oire uva Oirato Oviitoaaro ragai urioraera aiopasa ora ukaiopasa tapo aue-ia wain. Oa iava oiso purapataera, Rera keketa eera riro aioto ora riro ukaioto riroara-ia aue wain oviro. Takis oupa irara vatetoaaro ora voeao vuri irara. Eisi osa ragaire purapataveira visii.
35 Pauto vo taraiaro-a vegei vo kovoaro vituaro ora Jon. Eisi osa vegei vo kovoaro kuearo eveipaivere."

Iriavu Riakova Jisas Kokotoaro Iisieva Aue-ia Korovo Ovi

36 ✡ Oire uva iravu Farisi-pato Jisas-re keeraroepa rera tapo aiosa. Oa iava rera iare avaroepa. Uva pauroepa aiosa.
37 Uva voa iriavu vo urui-ia vuriva riakova toupaeva. Oa iava voa toupaoro rera iava Jisas uvueva ovusa rera tapo Farisi-pato aiopareva vo rera vo kepaaro. Oa iava oira o riakova oavu vearo ovi rutu sanda ovi ouoro urioopa, oovia popotepa tou-ia aveke tou sovara-ia toupaiva.
38 Uva Jisas isivaaro iare avaopa rera kokotoaro ruvara iare. Oa iava gaupaeva, vo osa oira osireiaro iava gau oviro kovekovepaepa rera kokotoaro iare Jisas. Oa iava ora oira oruaro-ia vara posiposi piepaeva rera kokotoaro iava. Oire vo osa rerapa avivikepaoro rera kokotoarova uugaapaoro rera kokotoaro kipupaeva aue-ia sanda ovi.
39 Uva va-a vao oa kekereva rera ro Farisi-pato, ira rerare Jisas oiso rugorugooparoepa ora rera raga sopaaro-ia, Vosa oiraopatoa rutu rera ro profetato, oire ra va iava oira-ia tarairo iria rera-ia vavaea tovosa uriooi. Ora varao-ia tapo oira vovouroaro tarairo vara eveioro. Ra oiso auero, Vuriva o-ia otopava.
40 Uva Jisas Farisi-pato vo rugooroaro pukoreva oiso puraoro rerare, *"Saimon. Ragai reo-a vao oava oiso ruipaparai ra vii vatea va."* Osa iava Saimon rerare oiso puraroepa, "Oire Tisato vo reo kosi pieri."

✡ **7:27:** Mal 3:1 ✡ **7:30:** Mt 22:35 ✡ **7:34:** Lu 5:29, 15:1-2 ✡ **7:36:** Mt 26:6-13; Jo 12:1-8

41 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Aitereivu oiratoarei aiterea iravu vaaro moni ou ragasiva oiso, iravu aue uvuiaro vo vavae vovoto kina (K500), ari iravu aue vo vavae tau kina raga (K50).*
42 Oire uva viapau oiso uvuisiepa oiso ra varei kare piesi vorevira rerapa ro oirato. Oa iava vaitereipa varei eaka ragareva. Oire uva iroutoa vaiei vaiterei iava ira pute pievira rorupaoro ora rera iava sopaua vaiaro vaterevere rerapa ro oirato?"
43 "Ari ro oirato ira riroa rutu ou ragareva," osa puraro Saimon. Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ari ita, torevokovira oisi rugoouei eisi."*
44 ✡ Oa iava oirare ora poreroepa o-ia riakova oiso purasa rerare Saimon, *"E oira kekeri o-ia riakova? Ari ita, vii vo kepaaro-ia koatasa uriorae. Uva viapau ragai vaterivo uukoa vai kokoto sisusa vao ragai iava vigei vo pitupituaro sirova utupaoro. Osa o riakova ragai kokotoaro sisuevoi ora oira osireiaro iava gau ovi-ia. Oa iava ora oira iava orui-ia vo ovi posiposi pieevoi.*
45 Ora viapau oiso ragaiva uugaaue. Ari ita, vosa koatarae uva oisi raga ita oiso osa toupaavoi vaviopavira. Oa iava oira o-ia riakova iria ragai kokotoarova uugaapaoi touvira ragaipa avivikepaoro.
46 ✡ Ari ita, ragai kukuearo viapau iisirivo korovo ovi vai-ia. Ari o riakova ragai kokotoaro iisievoi vao-ia korovo ovi aue sanda.
47 Oire uva oisi-a eisi osa iava vii tavipaavoi oiso, Oira-a o riakova iria ora oira iava sopaua rutu vate iraoevoi ragaipa, uvare oira varaaro-a riroara vuriara, oara verarevora Pauto. Ari ita, Pauto oavivu garea vuria verareve iravu iava oirato, oire ra oisi raga ita ro oirato ora rera iava gare visivi sopaua vatereve iravupa oirato."
48 Oa iava Jisas o riakova tavireva oiso, *"Vii iava vuriara veraavoi."*
49 Uva rera tapo paupaaepa oirara tebol-ia voeao oea voa rovoaepa rerare oiso puraoro, "Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia ira vuriara verapare?"
50 ✡ Uva Jisas oirare oiso puraroepa, *"Ari ita, ragai oirao pierivoi, oa iava vii iava vuriara veraavoi. Avau, ra kave vovouvira toupari."*

8

Vo Airorovu Riakora Jisas Sirova Utuaepa Rera Tapo Vokapaoro

1 Oire uva utupa visivi riropa uruiro-ia virireva Jisas ora garepara-ia tapo voraro vokapaoro. Uva Vearo Siposipo vao Pauto vo Saraaro iava voeapa oirara oisoa siposipopareve. Uva voea disaipel katai tau erao (12) rera tapo vokapaiva.
2 ✡ Ora airorovu riakora airoa iava tuariri tugara verapareva Jisas ora oupiarovu rutu. Airoa-a vairo oriakora rera tapo vokapaiva oiso-ia, iriavu o-ia Maria [iria vova Makdala urui iava]. Iria iava Jisas erao vatara (7) aue tugara verareva.
3 Ora aue Joana rera Susa vatuavaaro, ro ira Herot vo kepaaro-ia oisoa tokipareve. Ora o-ia Susana, ora airorovu rutu tapo rera tapo avapaaepa airoa Jisas tauvapaiva ora voea disaipel aue-ia moniara varao vairo varaaro.

Reo Ruu Vao Oirato Iava Ira Wit Takuraro Vikipareva Varuparo (Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Uva oirara rutu urioaepa ora gurusa Jisas iare voeao vova uruiara rutu iava. Oa iava voea vatereva oavu ruu reo. Oa-ia oiso puraroepa,

✡ **7:41:** Mt 18:28 ✡ **7:44:** Het 19:21 ✡ **7:46:** Sam 23:5 ✡ **7:50:** Lu 8:48 ✡ **8:2:** Mt 27:55-56

5 *“Uva iravu oirato avaroera wit takuraro vikisa varuparo. Oa iava vara vikiparevora. Uva oaravu raivaro kovepaera. Oa iava voa vara-ia tasiasipaivora oirara. Uva kokio kare vara aiopasa uriopaaera voa.*
6 Uva oaravu witara kovepaera vo uva avekeara toupaivora. Oa iava voa kova ragapaera osa viapau aue uukoa vai. Uva vorevira kopii ovoipaera voa erako ovoipaoro.
7 Ari oaravu witara vo kovepaera vo kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara. Oa iava voa vo kovaro ururao papatapaivora vara ruupaoro witara.
8 ✡ Ari oaravu witara vo kovepaera vearopa rasiro-ia. Oa iava voa *rirovira rutu kuepaera oiso, oaravu katai vovoto (100) kuero puravora.”* Uva Jisas oisi oiso puraroepa. Oa iava rirovira oiso ita puraroepa, *“Ro ira-ia kokito toupareve, oire vo siposipo orirureve va kuverapaoro ora rera sopaaro-ia.”*

Jisas Vo Pitupituaro Reo Ruu Purapasa (Matyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Oire uva rera voeaaro disaipel va vituarore vao reo ruu rera akeiva.
10 ✡ Oa iava oiso puraroepa Jisas, *“Pauto raga visii tavipare vao vatau reo vituaro iava rera vo Saraaro iava vo reo. Ari oearovupa oirara reo ruuro raga vatepaaveira, oiso ra osireiara voea iava vura ragapaive, vo osa viapau vo reoro vituaro eveipaive. Ora vo reoro tapo uvu ragapaive, osa viapau taraipaive vara vituaro-ia.*

Vo Toupai Wit Takuraro Vituaro Iava Vao Reo Ruu (Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 ✡ *“Vao reo ruu vituaro oiso toupai, Vao-ia wit takuraro oara oiso toupai, Eva Pauto vo reoaro.*
12 Oaravu witara vo kovepaepa raivaro oa oiso toupai, Oirara vo reoro uvupaiva, oa iava Seten urioparoepa vo reoro verapasa voea sopaaro iava. Uvare oiso rugorugooparoepa, Teapi vo reo oirao pieive, ra va iava Pauto voea vorereve vorevira ora rerapa.
13 Ari oaravu vo kovepaepa uva rirovira avekeara toupaiva, oa vituaro oiso toupai, Voeao-ia oirara oea ikauvira Pauto vo Saraaro iava vo reoro uvupaoro vara oupaiva vara-ia rorupasa rutu, osa viapau voea iava sopaura-ia oriruvira toupaive vo reo. Oreoa oiso toupai osa ikopito ro ira viapau avekeara rutu-ia goruvira toupare o pitupare. Oire utupauavi oearovu Pauto vo reoaro tekipasa opitupiturovu purapaive voeao oirara vuri piepaoro. Oa iava voea vaaro oirao pie vovou viapau uvuipai ra gorupe vo osa va kavuive.
14 Ari varao witara oara kokopa kouro-ia kovepaepa oa vituaro oiso toupai, Oirara *evoea oea reoara uvu ragapaoro vokapaiva vo osa orugorugoorovu rutuva toupaiva vo ora voea vo touaro iava, ora orekerovu rutuva rugorugoopaoro moniara oaive, ora varao vearopara rutu oara-ia oisoa rorupaive. Oire uva vara-a varao oara Pauto vo reoaro oisoa vuri piepaive rutu vo voea iava sopaura. Ra viapau aio kue vai voea-ia karekepe.*
15 Vo osa varao vearopa rasiro-ia kovepaepa witara oara vituaro oiso toupai, Evoea oirara oea reo uvupaaepa, oa iava vara goruvira orirupaiva ora voea iava sopaura varao vearopaura. Oa iava kuepaepa voeapa vo osa goru vovouvira toupaive.

✡ **8:8:** Mt 11:15 ✡ **8:10:** Ais 6:9-10; Jer 5:21; Esi 12:2 ✡ **8:11:** 1 Te 2:13; 1 Pi 1:23

Vo Aviavi Iava Toupai Oa Vatauiva Baket Sovara-ia (Mak 4:21-25)

16 ✡ *"E oirara vuravu rukuepaiveira ra oira vataupaive baket sovara-ia, eke uruara reroaro, raa? Viapau! Asi oirara vuravu tovopaiveira tebol ivara-ia viaevira. Oire ra voava roropaeve osa vo aviaviva vurapaoro koatapaavere voeao oea vo kepa-ia toupaiveira.*

17 ✡ Ari ita, varao oara vatauvira toupaiveira oara rutu poeravira ora karekeperea. Ora varao rutu varao oara tavuruparevе oirato, oara rutu tapo oiso utupaua poeravira ora karekepe. Oire ra va iava oirara vara-ia taraiave.

18 ✡ *"Ora vatatopo iraopata visii vao-ia ra vearovira reo uvu iraopata. Vosa irai oiratoa vai oisi vo reo-ia vao pitureve, oire ra ita Pauto aviavi pievira oreorovu ita vatereve rerapa. Ari ro ira oiso kearo, Vo reo ou ovoiavoi va-ia orirusa. Oire uva rera-a eera ira iava vo tarai eva verarevere Pauto."*

Jisas Aakoaro Iava Ora Rera Araoko Iraraaro (Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Vo vuutao iava vo vokia aakova ora rera araoko iraraaro urioaepa Jisas iare, vo osa riro irara rutu ora gurupaaepa. Oa iava viapau uvuipaaepa ra rera iare tutuu pieive.

20 Uva oearovu rera taviiva oiso, "Aakoara vase-a ora araoko irara oiso torepaai ratau. Oea vii kekesa auepaai."

21 ✡ Uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ro oirato ira Pauto vo vovou sirova utuparo eira-a ragai aakoaro ora ragai araokotoaaro."*

Jisas Kiuvu Rakote Piereva (Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 ✡ Ovokivu-ia Jisas oavu-ia kaero viropa uvuoa disaipel iraraaro tapo. Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Oiso ragavira ivirovira toko rovu ava-paviei."* Osa iava voare avaaepa.

23 Uva uvuoa ikauvira avaaepa vo osa Jisas uusiparoepa va-ia. Oire uva riroto kiuvu vusireva voeare uuko rovu-ia. Uva tutuu piepa voeapa oiso ra opesiave.

24 ✡ Oa iava Jisas tore piesa avaaepa oiso puraoro rerare, "Reito! Rokosa tutuu piei." Oa iava toreroepa kiuvu rakote piesa ora rirova toruva. Oa iava vo vatako rutu rakote ovoiepa vao kiuvu ora toruva. Oa iava uuko rovu viapau oiso ora vurevurepaepa.

25 Uva voeare disaipel oiso puraroepa, *"Ovu-ia visii varaaroi oirao pie vovouro?"* Osa iava rirovira rutu rugorugoopaoro voea raga ora reopaaepa oiso purapaoro, "Avoeao! Irouto-a ro-ia ira vo vatakore kiuvu ora uuko ovi reoroi, oa iava rera gisipoaro uvu ovoivoi?"

Jisas Iravu Iava Kokoropato Vurito Tugarato Verareva (Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Oire uva Gegesa-ia poua viropa Galili-ia vo toko rovu isivaaro-ia.

27 Oa iava Jisas uvuoa iava rerereva, osa iravu oirato vo urui iava vao urioroepa rera iare, ira-ia oisoa vuri irara tugara toupaive. Ari ita, riro kaekaevira rutu oisoa varo tuu asavira toupareve. Ora tapo viapau kepaara vai-ia toupareve. Viapau. Ari tova urui raga-ia oisoa toupareve.

✡ **8:16:** Mt 5:15; Lu 11:33 ✡ **8:17:** Mt 10:26 ✡ **8:18:** Mt 13:12, 25:29; Lu 19:26 ✡ **8:21:** Lu 11:28; Jo 15:14 ✡ **8:22:** Mk 6:47-52; Jo 6:16-21 ✡ **8:24:** Lu 5:5, 4:39

28 ✡ Uva Jisas kekereva rera ro. Oa iava rirovira rutu oiveoro koveroepa rasiua arore rera kokotoaro ruvara-ia Jisas-pa avivikepaoro. Oa iava voava rerare riro akutaroepa oiso puraoro, “Jisas. Vii-a Pauto Oviitoaaro ro oiso rutu viara-ia. Viire varirіparai oiso ra viapau ragai vuri pieri.”

29 Uva oisi-a eisi osa puraroepa tugarato Jisas-re, uvare Jisas tugarato kosi piesa aueparoepa oiratoa iava. [Aue iava uvare oisoa oiratoa-ia toupaoro rera varivari piepareve. Ra va iava sen tokopareve ora hankap, vorara vara-ia rera tuuke ragapaive. Oa iava oisoa rera tuvetuvepaoro vorarore kuvau tapiro rerava avaparo tugarato uva viapau oisoa oirara vai toupaive.]

30 Uva oisi-a eisi osa iava Jisas rera akereva oiso, *“Irou vaisito-a vii?”* Uva oiso puraroepa, “Ragai-a, Riro Irara.” Aue iava uvare riro irara rutu tugara irara oea koataaepa rera sovara iare.

31 ✡ Oa iava voeao vuri irara tugara rirovira rutu Jisas-re oiso purapaaepa, “Teapi igei sigupari vuri tapi vaire rikui vai sovara iare.”

32 Uva oavu koue ragui oa pukuia-ia ororoaro-ia aiopaoro voa toupaiva gare pukui raga. Uva va-a eva oa iare Jisas kegi iraopaiva oiso purapaoro, “Igei tariori vavore koue ragui-ia koatapasa.” Osa iava voea sipo piereva voare.

33 Oa iava voeao vuri irara tugara rera iava ro oirato kosia viropa. Uva avaaepa koue ragui-ia koatasa. Oa iava vo ragui vao riro varivarivira ikauoro varaaepa vagapa-ia ora vikioro toko rovu-ia rokosa. Uva voa gisi ovoiaepa kopiioro.

34 Oire uva va vao kekeiva voeao oea oisoa vo ragui tokipaive. Oa iava toriiva oirara rutu tavitavisa voeao oea riro urui-ia oisoa toupaive ora uvarovu rutu tapo.

35 Uva oirara rutu va vao kekesa urioaepa. Oa iava Jisas ruvara-ia poua viropa, ovusa rera kokotoaro ruvara-ia pauparoepa varoa-ia tuupaoro, rera ro ira iava tugara kosia viropa. Uvare rera iava rugorugooara roroioepa vorevira. Uva va vao kekeoro rirovira rutu voea iava vovouisiro uririepa Jisas vo goruaro asavira.

36 Oire uva voeao oea va vao kekeiva opitupitua purareva Jisas. Oa iava siposipopaiva va iava vao oa purareva ro oirato ira-ia tuariri vuri tugararo oisoa toupaive.

37 ✡ Oa iava oirara rutu voeao vorarova Gegesa oea Jisas-re oiso puraaepa, “Vo kavuoro ava iraopauei,” uvare uriripaaepa. Oire uva va-a vao oa iava Jisas uvuoa-ia kaero viropa vorevira karesa.

38 Uva rera ro ira kavuiva tugara Jisas kegipareva rutu oiso purapaoro, “Ruipaparai ra vegei rutu kareve.” Oa iava Jisas vorevira rerare koruroepa oiso puraoro,

39 *“Voreu atoiare vo vii voaaro. Ra voa siposipori varao iava Pauto oara purare vii-ia.”* Oa iava voare kareroepa voea rutupa oirara siposiposa vo rera vo uruiaro vara rutu iava varao Jisas oara purareva rera-ia.

Jisas Reito Oviivaaro Ravotovira Porete Piereva Ora O Iria Rera Iava Varoa-ia Pitueva
(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Oire uva Jisas vorevira kareroepa uuko rovu iviropaoro. Oa iava oirara rutu rera-ia rorupaiva. Uvare rerare tuepaaepa voea rutu, osa vorevira kareroepa voea iare.

✡ **8:28:** Mk 1:24 ✡ **8:31:** Ro 10:7; Re 20:1, 3 ✡ **8:37:** Ap 16:39

41 Oa iava iravu pouro viropa rera vaisiaro, Jairas reito Reo Taisi Uvupa
Kepa iava rera. Ira urioroepa Jisas kokotoaro ruvara-ia rekusa. Oire uva
voava goruvira rutu rerare oiso puraparoepa, “E uvuipauei ra urio iraou
vore ragai vo kepaaro-ia?”
42 Ira oviivaaro kataivavi raga. Iria katai tau erao (12) iva-ia uvuipaopa.
Oire uva tutuu piepa oirapa oiso ra kopiio. Oa iava voare Jisas avaroepa.

Uva riro irara rutu oirara rera kovokovoiva voa rerare ora guruoro.
43 Uva voa-a evoa uva iriavu riakova voea tapo toupaeva. Iria-ia kekira
oisoa koveparo vokiara rutu-ia. Uva aue rutu uvuiaro-ia toueva rera ragava
kekira katai tau erao (12) ivaro vo osa oira oupareve. Uva va-a eva oa-
ia oisoa riroara moniara viki ragapaeve riro irara rutupa ruvarupa irara,
vo rara oira ruvarupaive. Osa viapau irai oisoa oira iava vo upia opesi
piepareve.
44 Oire uva urioopa rera isivaaro iare tutuu pieoro Jisas. Uva voaviva
rera iava varoa vatuaro-ia pitueva. Oa iava vagevagevira raga revasi upia
opesi ovoiepa oira iava posiposi ovoioro. Uva viapau oiso vorerivira ita oira
oupaiva vo upia eva.
45 ✡ Uva Jisas ora rera-ia oira sovooro oiso puraroepa, *“Irouto ragai-ia
piture?”* Oa iava voea rutu taeaaepa oiso puraoro, “Ae, igei viapau.” Uva
Pita oiso puraroepa rerare, “Reito. Easi voeao vaio-a riro irara rutu oea vii
kovokovoivoi viire ora guruoro.”
46 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Iravu ira ragai-ia piturevoi. Oa iava
oavure gorua rororai, oa avaei ragai iava irai vearo piesa.”*
47 Oire uva oira o riakova iria taraiopa. Uva viapau oiso uvuipaopa ra
rerare vatauo. Oa iava rerapa uriripaoro rirovira rikerikepaopa. Uva rera
ruvara-ia rekusa urioopa vo oirara rutu osireiaro-ia. Oa iava voea rutupa
tavitaviopa vao vituaro iava oa iava vavaea tovoeva Jisas-ia pituoro. Uva
oiso puraopa, “Ragai iava ikauvira raga upia opesi ovoiei.”
48 Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, *“Oviiva oaa, vii vaaro oirao pie
vovouaro oa vii ravotovira porete pie ovoivoi. Avau. Ra vii iava sopaua
gavaurevira toupaive.”*

49 Oire uva touvira reoreoparoepa, ovusa iravu oirato ro Jairas vo
kepaaro iava urioroepa rera tavisa oiso, “Vii oviivaaro kopiioi rutu. Teapi
touvira Tisato pugu piepari va iava vao.”
50 Oire uva Jisas va vao uvureva. Oa iava rera vo reoaro aatooro oiso
puraroepa, *“Eakepa uriripauei? Ragai oirao pieri. Oviiva oara ravotovira
poretepaoi vorevira tootoooro.”*
51 Oa iava Jisas avaroepa Jairas vo kepaaro iare. Uva voa voea rutu kosi
piereva. Vo osa voeao raga tapo voare koataro Pita vase ora Jon, ora Jems,
ora aiteto avukarei, vaitereo uvava oviiva.
52 ✡ Ovusa oirara rutu oirapa kakaeva gaupaiva. Uva va-a vao oa iava
Jisas voeare oiso puraroepa, *“Opeita gaupata. Viapau oiso kopiioi rutu. Easi
eira uusi ragapaoi.”*
53 Oire uva rera agesipaiva rutu. Eake iava? Uvare oiso taraipaaepa, Iria
o kopiioe rutu.
54 ✡ Oa iava Jisas oira vavaearo-ia pituoro oirare oiso puraroepa,
“Kakaeva toreu.”

✡ **8:45:** Lu 5:5 ✡ **8:46:** Lu 5:17 ✡ **8:52:** Jo 11:11, 13 ✡ **8:54:** Jo 11:43

55 Oa iava tootooa oira iava kakaeva vorevira voreepa oira iare. Uva
ikauvira vaaraa ovoiopa. Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Oirapa aioara
vai vateta.”*
56 ✡ Uva aitetoarei rirovira rope iraopasiepa. Oa iava Jisas goruvira rutu
oiso vaiterei tavireva, *“Opeita irai tavipasivere.”*

9

Jisas Kovoa Vatereva Katai Tau Eraopa Aposel (Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 ✡ Oire uva voeare katai tau erao (12) disaipel keeraroepa. Oa iava
voea vatereva riroa gorua ora reesia tapo voeapa aue rei vaisi, oisore ra
va iavirava vuri tugararo kosi piepaive, ora oaravu rutu tapo upiara.
2 ✡ Uva voea arureva Pauto vo Saraaro iava siposipopasa ora upiapa irara
tapo porete piepasa.
3 Oire uva oiso voea tavipareva, *“Viapau oiso ra oaravu avu vai rutu
kaepatavere vokapaoro. Ora viapau oiso ra tooroara vai-ia pitupatavere
vokapaoro, ora oapara vai, ora opo, ora moniara vai. Ora viapau oiso ra
eraeraovira kuvupara vai-ia pitupata tapo ora visiipa. Uvare voea auearo-a
visii tokipasa voeao oea tauvapasa avapatai.*
4 Vosa okepai-ia koatata, oire ra vo kepa raga-ia touta vo tugurasa uva vo
kepa-ia toupaoro ouruivu iare topa uvirosa auepata ita.
5 ✡ Ari vosa viapau visii oupaive vore ora voea vo kepaaro-ia, oire ra vo
urui eva kavuoro avata. Ra ora visii iava kokotoaro iava rasiara tovetoveta
voare voea vo vuriaro reesipasa. Ra va iava ora voea vo pitupituroarore
evara rugooave.”
6 Uva va-a eva oa iava avaaepa Vearo Siposipo purapasa vo uruiara rutu-
ia. Uva upiapa irara rutu tapo ravotovira porete piepaiva vorevira.

King Herot Jisas Iava Uvureva (Matyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

7 Oire uva King Herot Galili iavapa irara reitoaaro ira vara rutu iava varao
uvureva. Oa iava vavagisiparoepa rutu. Eake iava? Uvare oearovu oiso
purapaaepa, “Jon eera ira tova tapi iava vorevira toreroi.”
8 ✡ Osa oearovu oiso purapaaepa, “Easi Ilaija eera ira vorevira ora
karekeroi.” Vo osa oearovu oiso purapaaepa, “Easi reo topa piepato-a
profetato eera tuariripato ira vorevira toreroepa.”
9 ✡ Oa iava ro Herot oiso puraroepa, “Jon kukuearore ragai voeaaro
aruavora. Ari iroutoa rutu-a ro ira iava siposipopaivoi oirara?” Oire uva
va-a vao oa iava oiso ruipaparoepa ra Jisas kekereve rutu.

Jisas Vo Vavae Tuku (5,000) Aio Piereva (Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)

10 Uva vorevira rera voeaaro aposel irara kareaepa Jisas iare. Oa iava
rera tavipaiva varao rutu iava oara puraiva. Osa iava voea raga roporeva
voea ouoro oirara rutu sovara iava. Uva ouruivu iare voea tapo avaroepa,
oiso ra reareaave. Vo urui vaisiaro, Betsaida urui.
11 Uva va iava uvuivoiva, voea sirova utuaepa. Uva viapau oiso Jisas
voeare koruroepa. Uva voea rutupa Pauto vo Saraaro iava siposipopareva.
Ora oearovu rutu tapo upiapa irara ravotovira porete piepareva.

✡ **8:56:** Lu 9:21 ✡ **9:1:** Mk 3:13-14 ✡ **9:2:** Lu 10:1, 9 ✡ **9:5:** Ap 13:51 ✡ **9:8:** Mt 16:14
✡ **9:9:** Lu 23:8

12 Ovaiarovi katai tau erao (12) Jisas iare urioaepa rerare oiso purasa,
“Voeao taviri ra evoraro uruiara vai-ia uusisa avaave. Ora voeapa aioara
vai voripaive voraro. Ari kuvau tapi-a vo-ia uva toupai. Uva viapau oirara
vai toupaive.”
13 ✡ Oa iava Jisas voea tavireva oiso, *“Visii raga voeapa aioara vai vateta.”*
Uva oiso puraaepa, “Viapau riroara vaiei vo igei vara. Ari vo vavaevi raga
vao-ia bret ora kataitoarei ataritoarei oaravia rutu-a varao toupai. Esa oiso
vaio ruipapauei ra voeapa aioara vai vorisa avaio, eke?”
14 [Aue rutu vao vo vavae tuku (5,000) rutu uvuiaro oirara, vo osa viapau
riakora ora kakae vure vievieiiva voeao oea toupaiva.]
Uva Jisas rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *“Voea totoevira pau pieta
oiso, oeavu vo vavae tau (50) uvavivu, ra oeavu vo vavae tau uvavivu pauave,
osa oeavu ita vo vavae tau uvavivu pauave.”*
15 Oa iava disaipel oisi voea roorookavira paupau pieiva. Osa iava voea
rutu oirara rutu pau pieiva.
16 ✡ Oire uva Jisas bret vavae ouoro ora ataritoarei vara rutuva vuvuiua-
ia vurareva vearo vaisi puraoro. Oa iava vara puteputeoro voeapa disaipel
vara vatereva, oiso ra vara vateive voeapa oirara.
17 Uva voea rutu uvuivira aioiva. Oa iava ururukoara guruiva varao oara
kavu piropa. Oara-ia katai tau erao (12) aue pekuri agasi pieiva.

Pita Jisas-pa Taviroepa Oiso, Vii-a Krais (Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 ✡ Ovuutavu-ia rera raga Jisas variriroepa vo osa disaipel irara rera
tapo toupaiva. Oa iava voa oiso voea akereva, *“Apeisi ragai vaisipaiveira
oirara?”*
19 ✡ Oa iava rerare oiso puraaepa, “Ari oearovu oiso vii vaisipaiveira, Jon
Baptais, osa oearovu oiso, Ilaija ira oisoa reo topa piepa kovo purapareve
voari tuariri. Ari oearovu oiso, iravu tuariripato profetato roari ira
vorevira toreroepa.”
20 ✡ Oa iava oiso ita voea akereva, *“Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?”*
Oa iava Pita oiso puraroepa, “Ari vii-a Krais ro Ropoto viigoa arureva Pauto
vore.”

Jisas Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera (Matyu 16:20-28; Mak 8:30–9:1)

21 ✡ Oire uva vo reo-a vao oa iava Jisas goruvira voea vosireva oiso,
“Opeita oisi ragai iava irai tavita.”
22 Oa iava topa pievira oiso voea tavireva ora rera iava. *“Oirato
Oviitoaaro oiso riroara vai siitokaara vai oureve. Uva lotupa irapa irara,
ora reipa irara pris, ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara rerare isivaavere. Uva
rera upoivere, ra vo pevapa voki-ia vorevira torerovere.”*
23 ✡ Oa iava oiso voeare puraroepa, *“Vosa ro ira ragai sirova utu ruipaparo,
oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoreve. Oa iava uvuipa ra ora rera vo
vavataaro kaereve, oiso osa vao evao parikou ragai sirova utupaoro vokiara
rutu-ia.*
24 Ro ira tootooaro virivaripareve, oava eva opesiroverea tootooaro. Ari
ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro
eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.

✡ **9:13:** 2 Kin 4:42-44 ✡ **9:16:** Lu 22:19; Ap 2:42, 20:11 ✡ **9:18:** Jo 1:49, 11:27 ✡ **9:19:** Mk 9:11-13 ✡ **9:20:** Jo 6:69 ✡ **9:21:** Mt 16:20 ✡ **9:23:** Mt 10:38

25 Vosa irai sara kovo vai purareve, ra auero rutu oureve varao vo rasio-
ia, vo osa eisi piepaoro ora vuri piero, oire aa vao-a *vearoa oa oureverea*
oirato vo rasio-ia?
26 ✡ Vosa irai ragaipa ariiparo vo oearovu osireiaro-ia ora ragai vo
siposipoaropa tapo. Uva oisi-a eisi osa rerapa ita ariiraverea ragai vao
Oirato Oviitoaaro, vo osa ragai vaarova keraria vorera. Ora vao Aiteto,
ora voeao tugoropa irara enselpa irara vaaro keraria, oea rutu osireiaro-
ia rerapa eera ariiraverea rara.
27 ✡ Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Ari ita, oearovu oirara visii
iava tootoovira toupaiverea oea viapau tuguraaverea kopiia-ia. Oea Pauto
vo Saraaro keke rovoivere taru."

Jisas Iava Varaua Avokorivira Karekeepa (Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13)

28 ✡ Jisas vo reo purareva, oa iava utupavira vo peva vatara vokiro
isivaaro iava vo peva vao oureva oiso, Pita, Jon, ora Jems. Uva voea tapo
iparoepa oavu-ia riro pukuia oiso ra voa variriro.
29 Voa variriparoepa. Uva rera iava puaua avokorivira karekeepa, osa
rerare kuvupara tapo popoteepa rutu oiso sisikoreoro osa aviavia.
30 Oa iava voa aitereivu oiratoarei rera iare ora karekesiepa voava Pauto
vo uruiaro. Uva evaiterei Jisas tapo ora reopasiepa Moses vaio ora Ilaija.
31 ✡ Aiterea Pauto vaaro-ia karekesiepa keraria eva aviavia. Uva voa ora
reopasiepa aue tapo Jisas varao iava oara purarevere Jerusalem-ia kopiioro
Pauto vo vovouaro sirova utuoro.
32 Oire uva Pita vase iava osireiara rurava. Oa iava oiso ruipapaaepa ra
uusiave, osa viapau oiso uusipaaepa. Oa iava vorevira voea iava osireiara
pariiva Jisas vaaro keraria kekesa, ora vaitereo tapo aiterea rera tapo
torepasiepa.
33 ✡ Oire uva va-a vao oa iava Jisas arova avasa auepasiepa ovusa Pita
Jisas-re oiso puraroepa, "Reito. Igei-a vao vo toupaio vearopai ra kepa
peva vai pauio oiso, Vii okepai, ora Moses okepai, ora Ilaija okepai." [Aue
iava uvare Pita viapau vearovira taraiparoepa va-ia vao oa iava oisi eisi
puraroepa.]
34 Oire uva touvira raga vo reo vao purapareva osa iriavu rukuta voea
ruueva. Oa iava rirovira rutu uriri iraoaepa.
35 ✡ Oira sovara-ia o rukuta oreovu Pauto vo reoaro oiso puraepa, "Eera-a
ragai Oviitoaaro ira reesiavora rera ropooro. Ira uvu iraota."
36 Uva oisi-a oiso osa puraeiva vo reo vao, voa rera raga kekeiva osa
toreparoepa. Oa iava ora tape pieaepa. Uva viapau irai tavipaiva va iava
vao oa kekeiva voa.

Jisas Ravotovira Iravu Viovokoto Porete Piereva Vurito Tugarato Veraoro (Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Vokipavira pukuia iava vokiaepa voava varaoro, osa oeavu riro irara
rera iare Jisas urioaepa raivaaro rerava aivarosa voa.
38 Uva iravu oirato voea iava Jisas-re keeraoro oiso puraroepa, "Tisato,
goruvira rutu vii arepaavoi oiso ra oviitoa oaa kekeri kataitoavi raga.
39 Ira-ia pitupareveira iravu vurito tugarato. Oa iava rirovira oivepaoro
ikaupavira kove ovoiparoveira vurivira rutu. Ra popotevira rera gisipoaro-
ia kosikosipa piro aue ruiruiso. Ari ita, rera iava varaua vuri pie
iraopareveira. Ra va iava viapau oiso ikauvira rera eakapareveira.

✡ **9:26:** 2 Ti 2:12; 1 Jo 2:28 ✡ **9:27:** Jo 21:22 ✡ **9:28:** Lu 3:21 ✡ **9:31:** 2 Pi 1:15 ✡ **9:33:** Lu 5:8, 8:24, 45 ✡ **9:35:** 2 Pi 1:17-18

40 Oa iava vii voeaarore gau ragapaavorao disaipel, oiso ra rera ro vurito
tugarato kosi pieive. Osa viapau uvuipaaerao."
41 Oa iava Jisas rera aatooro oiso puraroepa voeare, *"Ae visii vao-ia oirara
vo vokio iava. Viapau oiso oirao pie vovou vaiei visii-ia. Vuri sopa irara rutu-
a visii. Ovirovu-ia vuuta visii tapo toupaaveira? Ora ovirovu purapaavere
visii vo vovouroaro-ia kasikasipaoro, osa viapau goruvira ragai vaaro-ia
pitupata?"* Uva va-a vao oa iava rerare ora poreoro oiso puraroepa, *"Oviito
oarava uriou."*
42 Oire uva rera raga kakaeto urioroepa. Oa iava rera vurito tugarato
rera-ia vikiroepa rasiua arore rera sisiputaoro rutu vurivira. Osa iava Jisas
rerare tugarato kasipuroepa rera kosi pie ovoioro rera iava ro kakaeto. Oa
iava vorevira aiteto vatereva rera.
43 ✡ Oire uva voa-a vo uva oirara rutu vao riroa Pauto kerariaro vo
goruaro kekeiva. Oa iava ora sitaaepa rutu va-ia tavetavepaoro.

Jisas Erao Pievira Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere (Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Oa iava rirovira rutu vara iava rugorugoo iraopaaepa varao oara pu-
rareva. Oa iava Jisas voea disaipel tavireva oiso,
44 *"Vearovira rutu ora visii iava kokiara gereta, ra vo reo uvuoro va oriruta.
Uvare utupauavi Oirato Oviitoaaro vateivere keripa irara vavaearo iare."*
45 ✡ Osa iava viapau vo reo vituaro-ia taraipaaepa vao vatau reo oa
purareva ora rera iava voeare. Oa iava viapau vo reo-ia taraipaaepa
vearovira. Uva vo reore ake arapa uriripaaepa rera asavira.

Irouto-a Reito? (Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Uva voea raga disaipel reoa-ia ora upopaaepa oiso ora reopaoro,
Iroutoa rutupa ro ira vigei iava reiparoi?
47 Uva Jisas voea vo rugorugooaro-ia tarairoepa vao oa toupaiva voa voea
iava sopaura. Oa iava iravu oureva kakaeto garetoavi ora rera ruvara-ia
rera tore piesa.
48 ✡ Uva voeare oiso puraroepa, *"Ro ira ro kakaeto tauvapareve vo ragai
vaisiaro-ia, rera-a eera ira ragai tauvapare. Ora ro ira ragai tauvapare,
ira ita ro tauvapare ira ragai arureva vore. Ari ita, ro ira gare visivi rutu
toupare akaipavira visii rutu vao-ia vuutaaro-ia, ira-a eera rovopatoa rutu
visii rutupa vo Pauto osireiaro-ia."*

Ro Ira Viapau Visiiva Keriparo Uva Rera Eera Vatetoa Oavisii (Mak 9:38-40)

49 Jon oiso puraroepa, "Reito, iravu oirato kekeiovo osa vuri tugararo kosi
piepare vii vaisiaro-ia. Ari ita, vo osa viapau vii sirova utuparoveira oiso
osa igei vii sirova utupaioveira. Uva va-a eva oa vituaro iava rerare koruie."
50 ✡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Eakere rerare korutae? Ari ita, ro
ira viapau vigeiva ora keriparo, eera-a ira vigeiva tavosivira toupare."*

Vo Sameria-pa Irara Ora Voea Vo Uruiaro-ia Korukorupaoro Jisas Siguiva

51 ✡ Vo vuuta-a vao oa tutuu pieiva oa-ia Pauto oiso ruipaparoepa ra
Jisas kae piereve vorevira vuvuiua iare. Oire uva vo vuuta iava vo vokia
rovoroepa rera vo ruipaaro tovooro, oiso ra Jerusalem iare avaro.

✡ **9:43:** 2 Pi 1:16 ✡ **9:45:** Lu 2:50, 18:34 ✡ **9:48:** Mt 10:40; Jo 12:44, 13:20; Mt 23:11-12 ✡ **9:50:** Mt 12:30 ✡ **9:51:** Lu 13:22

52 ✡ Osa iava oeavu ira piereva vo reova vao ora rera iava. Uva ouruivu-ia
karea viropa Sameria vo uruiaro. Oa iava rera varaaro vatatoposa aueaepa.
53 Vo osa voea voeao vo uruia vao rerapa Jisas reasi iraopaaepa vova ora
voea vo uruiaro-ia. Aue iava uvare oiso taraipaaepa rera-ia, Ari ro-ia Jiu ira
Jerusalem iare avaparoi, osaravu rutu iava rera.
54 ✡ Uva va vao kekesiva vaitereo Jems vaio ora Jon. Oire oa iava Jisas-
re oiso purasiepa, "Turaro, apeisi vovoupauei ra tuitui kasire keeravio. Ra
voeao oirara kasisa varape vova vuvuiua iava?"
55 Uva Jisas vaitereire kasipuoro vaiterei tape piesa ora poreroepa.
56 Oa iava ouruivu raga iare topaa viropa ita.

Irouto Ro Ira Jisas Sirova Utu Ruipaparo (Matyu 8:19-22)

57 Oire uva raivaaro vokapaoro avapaaepa. Uva voa iravu oiso Jisas
tavipareva, "Voraro ouruiroa rutu-ia vokapaoro avapauvere, uvaroa vii
sirova utuparavere."
58 Uva oirato vo vovouaro rutu kareke piesa oiso puraroepa rerare,
*"Aakau kare varaaro rikuara toupaiveira rasiuaaro. Ora kokio kare oea tapo
varaaro epitara toupaiveira. Ari ragai Oirato Oviitoaaro viapau oiso oai epao
tavukia vai ragaipa ora ragai iava kukue uusi piepasa."*
59 ✡ Uva va-a vao oa iava Jisas oiso iravu tavireva, *"Ragai sirova utuu."*
Oa iava rera ro oiso puraroepa, "Vearopai ra ragai iava vase rovori. Ra aite
tova rovosa vore rovora, vo rara kopiiro."
60 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Eagara, voeape evoea kopii rugoo
irara ra ora voea raga ora tovapaave. Osa vii Pauto vo Saraaro iava
siposiposa avau."*
61 Uva iravu ita rera tavipareva oiso, "Turaro, oiso ruipaparai ra vii sirova
utupara. Uva apeisi vovoupau? Ra ragai iava vase rovori auere ra sekan
rovosa vore rovora ragai voeaarova."
62 Oire uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Ro ira ora rera vo kovoaro-
ia pitu rovoreve, oire ra voava orugorugoorovu ita porero utupavira, ra
apeisi ragavira rera vo kovoaro vearovira rutu karekepe? Ira-a eera viapau
uvuiparoi vo kovo-ia pitureve Pauto vo Saraaro-ia okovoa toupaiveira."*

10

Jisas Erao Vatara Tau Erao (72) Siporeva Rera Vo Kovoarova

1 ✡ Vo utupavira Turaro erao vatara tau erao (72) reesirevoiva, voea
eraeraopavira siporeva. Uva iraaepa rerapa uruiara rutu iare, varao reipa
uruiro ora garepa uruiro tapo. Uva utupavira rera raga avasa aueparoepa
vo uruiro iare varao.
2 Oire uva Pauto vo kovoaro reesioro oiso puraroepa voeare, *"Riroara
aioara vioroe, oara oiso toupai osa oirao pie asa irara vo ragai-ia Jisas. Osa
viapau kovopa irara vai vo voea tavitavipasa. Eisi osa iava variripatavere
rore ira vo kovoaro-a. Ra va iava kovopa irara vai siporeve rerapa aioara
gurusa aue oirara.*
3 *"Uvuta! Visii sipopaavoi oiso osa sipsip kakaero aakau kare vuutaaro
iare, okarea vo kakaero aiopaiveira.*

✡ **9:52:** Mt 10:5; Jo 4:4 ✡ **9:54:** 1 Kin 1:10, 12 ✡ **9:59:** Mt 8:21, 22 ✡ **10:1:** Mt 10:1; Mk 6:7

4 Opeita moni oaparo vai kaepatavere, ora ogataara vai, ora aue tasipa
su. Teapi ora visii vo vuutaroaro pute pie ragapata ora reoreo *ragapaoro*
oearovu tapo voraro raivaaro.
5 Oire vosa oai-ia kepa vai koatasa auepata, oire ra oisi pura rovota, Visii
vao vo kepao iava kave vovouvira touta.
6 Vosa irai kave vovoutoa vai vo kepa-ia toupareve, oire ra va vao kave
vovou tovota rera-ia. Ra rera iare vira piro. Ari vosa viapau oisi irai, oire
ra visii vaaro kave vovou vao oa vateta oa visii iare ita vorevira vorepere,
vo rara irai viapau va oupareve.
7 ✡ Oire ra voa katai kepa raga-ia toupata. Ra vo kepa raga-ia aiopata
ora ukaiopata tapo varao oara vatepaive visiipa voa. Aue iava uvare ro ira
Pautoa-pa kovopareve oirara tauvapaoro, irapa torevokopai oiso ra tauvaa
oupareve oearovu ruvara-ia, voeao oea tauvapareve voea tokipaoro. Ari
ita, viapau uvuipatai ra okeparovu iare ora sikasikapata. Ari uvuipatai ra
katai kepa raga-ia toupata.
8 *“Oire vosa ourui-ia kare uvirota, ra voa visii ouive vorarore ora voea vo*
keparoaro-ia. Oire ra aioara aiopata varao oara visiipa vatepaive.
9 Upiapa irara porete piepata voa vo urui-ia. Ra oisi voea tavipata tapo,
Pauto vo Saraaro tutuu piepaivoi visii iare.
10 Ari vosa ourui-ia kareu virota vao oa-ia visiire korukorupaave, oire ra
vo urui vuutaaro-ia toresa avata voava voea siposiposa
11 oiso puraoro, Ae! Poupou rasiro igei kokotoaro-ia votoei. Oire uva
visiipa Pauto vo kasipuaro kareke piepaiovoi vara vorevira tovetoveoro
ora igei kokotoaro iava. Ra va iava oiso vearovira taraita, Ari ita, Pauto
vo reoaro visiire keera ragapai osa va uvu ragapatavoi. [Ari ita, tutuu pie
ragavoi Pauto vo Saraaro ovusa vapa reasipatai].
12 ✡ Oire uva visii tavipaa vao iava Ovoiopa Voki oa-ia Sodom vata voeao
oea oisoa vuri pitupitu purapaive, oea vo siitokaaro ouiverea, oa-ia visii vo
siitokaaro puteverea riroa rutu.

Siraovira Rutu Vo Uruiropa Oara-ia Viapau Ora Voea Iava Sopaura Oaive Porepaive

(Matyu 11:20-24)

13 ✡ *“Siraovira rutu visiipa vo Korasin urui. Ora siraovira rutu visiipa*
Betsaida urui. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Taia uruireipa ora
Saidon voari rutu tuariri, oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oa iava
tuariri vuri irara Taia vata ora Saidon vata oearea rutu vuri varorovi raga-
ia tuupaaeri. Ra vo tuurova gavutara raga ivara-ia paupaave vuri vovouro
oaiveva ariipaoro. Oa iava sopaura oaive voea iava pore pirori vova vuriara
oaive iava.
14 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara
rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka ouverea vo uruireo Taia uruirei
ora Saidon, oa-ia puteverea rutu vo tavaka visii vaaro.
15 Ari visii Kapaneam vata visiigoa kae viro ruipapataveira vuvuiua iare,
oiso ra rei vaisipata, raa? Ari viapau. Easi visii vara piereverea vuri tapire.”
16 ✡ Oa iava oiso Jisas rera voeaaro disaipel tavireva, *“Ro ira visii gisipoaro*
uvureve, oire uva rera-a ita eera ira ragai gisipoaro uvurevoi. Ari ro ira visiire
isivaro, eera-a ita ragaire isivaroi ora ro tapore Pauto ira ragai arurevora
vore.”

Erao Vatara Tau Erao (72) Kovopa Irara Oea Vorevira Kareaepa

✡ **10:7:** Mt 10:10; 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18 ✡ **10:12:** Mt 10:15, 11:24 ✡ **10:13:** Lu 6:24-26 ✡ **10:16:** Mk 9:37; Jo 13:20

17 Oire uva utupa visivi erao vatara tau erao (72) vorevira kareaepa. Oa
iava rorupaiva oiso puraoro, “Turaro, igei vii vaisiaro iavirava voeaore
reopaie vuri irara tugara. Oa iava igei vo reoaro uvupaivo rutu, vo osa
oearovu iava voea kosi piepaio.
18 ✡ Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *“Seten tueava osa oiso vararoepa
osa parakauoro vuvuiua iava koveoro, vo uvare viapau gorua vai epao rera
oaiaro.*
19 ✡ Uvuta! Ragai visiipa gorua vatepaavoi. Oa iava ro-ia putetavere ira
vigeiva keriparoveira Seten. Ra va iava vo kareo rutu-ia tapo puteta voea-ia
tasioro rakoru kare ora siikopi kare. Ra va iava viapau visii vuri piereve ro
vurito.
20 ✡ Opeita rorupaoro oiso purapata, Vuri tugararo igei vo reoroaro
uvupaiveira. Viapau. Ari *Pautoa-ia roru iraopata ira visii vaivaisiaro
rigatoreva rera vo uruiaro-ia oiso puraoro, Ragai voeaaro-a visii.”*

Jisas Rorupareva Rutu Oa iava Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia Aiteto (Matyu 11:25-27, 13:16-17)

21 ✡ Vo vuutao-ia Tugoropato Uraurato rorua kareke piereva Jisas
sopaaro-ia. Oa iava oiso puraroepa, *“Aite, vii Reito Turaro vuvuiua-ia
ora vo tapo rasitoa-ia. Vii-ia vearo vaisi puraavoi. Uvare viigoa varao
rutu vatauriva voeao asavira oirara oea-ia taraiara toupai vo ora voea vo
rugorugooaro-ia. Oa iava voeao raga kareke pieriva oea oiso toupaiveira
osa garepa kakaero. Iu ita. Aite, vii raga vo ruipaaro osa oiso vearovira
toupaiveira.*
22 ✡ *“Aite ragai vavaearo-ia varao rutu tovoreva. Uva viapau irai oiratoa
vai taraipa rutu ragai-ia Oviito. Ari Aite raga kataito. Ira ragai tarai iraopa
ragai-ia. Ora viapau irai Aite-ia taraipa rutu. Viapau. Ari ragai raga rera-ia
tarai iraoparai, ora voeao oea-ia Aiteto kareke piepareveira Oviito ora rera
vo ruipaaro sirova.”*
23 Oire uva voea raga disaipel Jisas tapo toupaiva. Oa iava voea iare ora
poreroepa oiso puraoro, *“Oearovu oirara roruive vosa oarai kekepaive varao
oara kekepatavoi vo vokio ragai ruvara-ia.*
24 ✡ Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Voari tuariri uva riro irara profet irara
ora king irara oearoa orekerovu rutupa varao oisoa ruipapaave, oiso ra
vara kekepaive varao Pauto vo Saraaro iava oara kekepatavoi. Uva viapau
oisoa vara kekepaive. Ora vara tapopa ruipapaave oiso ra vara uvupaive
varao oreoroa ragai iava. Uva viapau vo reo oisoa uvupaive.”

Vo Sameria-pato Ora Rera Keripatoaaropa Siraoroepa

25 Oire uva iravu taraito Reo Taisi-ia toreroepa Jisas-ia kokarasa rera
tavatavaeoro. Ira oiso puraroepa, “Tisato. Eake vai-a uvuiparai ra oai
puraa. Ra va iava Tootoo Ovoi oua vao oa opesi asavira toupai?”
26 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oavu rigato-a oa toupai Reo Taisi-
ia. Oire uva apeisi ragavira rugorugoopau va vieipaoro?”*
27 ✡ Uva Jisas vo reoaro aatooro oiso puraroepa, “Turaro eera-a vii reraaro
Pauto. Ira ragapa vii iava sopaua rutu vateri, ora vii vaaro rutu tapo
rugorugooara rutu, ora gorua, ora taraiara rutu rera ragapa. Ora eisi

✡ **10:18:** Jo 12:31; Re 9:1, 12:8-9 ✡ **10:19:** Ap 28:5 ✡ **10:20:** Sam 69:28; Dan 12:1; Hi 12:23; Re 13:8, 21:27 ✡ **10:21:** 1 Ko 1:26-29 ✡ **10:22:** Mt 28:18 ✡ **10:24:** 1 Pi 1:10 ✡ **10:27:** Diu 6:5; Lev 19:18; Ro 13:9; Ga 5:14

osa ropa siraopau ira vii ruvara-iavi toupareveira, oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.”
28 ✡ Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *“O ita! Torevokovira vo reo aatori. Uva oisi-a eisi osa iava uvuipauei ra va iava Tootoo Ovoi rutu ouri.”*
29 Ari ita, ovusa rera ro riro taraito oiso ruipaparoepa ra ora rera raga vaisiaro raga vearoreve. Oa iava Jisas-re oiso puraroepa, “Iroutoa irao-a ira ragai ruvara-iavi toupareveira?”
30 Oa iava Jisas rera vo reoaro topa piepaoro oiso puraroepa,
“Iravu oirato ira Jerusalem iava vararoepa Jeriko iare. Uva vuri irara riro kaviru irara rerava aivaroiva raivaaro. Oa iava auero rutu rera varaaro ouiva voa rera vurivira rutu upooro. Oa iava kopii ragaroepa rutu.
31 Oire uva iravu koruou purapato pris ira vo raiva gaepareva. Oa iava voa rera vatavatareva vo raiva vatuaro-ia avaoro.
32 Uva iravu ita Livai ira oisoa Tugoropa Kepa-ia kovopareve, ira ita oisi raga rera kekeoro rera vatavatareva.
33 *“Oire uva iravu Sameria-pa irara iava rera, voeao oea oisoa voeava Jiu ora keripaave, ira voa rera kekeoro rerapa rirovira rutu siraoroepa.*
34 Oa iava rera ruvara iare tutuu piereva. Uva voa rera-ia aue wel petoreva. Ora wain ovi tapo oa ro iava kokoroepa vorarore kapuara-ia, oiso ra opeisipe. Oa iava rera kae piereva ora rera oiraaro iare donki. Osa iava rerava avaroepa rera tovosa oavu-ia tavete uusi piepa kepa. Oire uva voa-a evoa uva vearovira rutu rera tokireva.
35 Vokipavira moni erao kina (K2) vatereva ropa ira vo kepaaro-a va vao tavete uusi piepa kepa. Uva oiso rera tavireva, Vearovira rera tokipari. Ari vosa vii oaiaro-ia rera tokirivere, oire vosa vorevira vorera ra viipa oai kare piea vorevira.
36 Oire ra apeisi rugorugoopauei? Iroutoa vai-a vo pevao iava ira oisi eisi rera piereva vo uvare rera ruvara-iavi toupare, ro ira vuri pieiva kavirupa irara?”
37 Uva va-a vao oa iava rera ro Reo Taisi-ia taraipato oiso puraroepa, “Ari ro oirato ira rerapa siraoroepa rera tauvaoro.” Uva Jisas oiso puraroepa rerare, *“O ita, uva oisi raga piesa avapauei.”*

Vo Mata Vaio Iava Toupai Ora Maria

38 ✡ Oire uva vokapaoro avaparoepa raivaaro disaipel iraraaro tapo. Oa iava ouruivu-ia karea viropa. Uva iriavu riakova, oira vaisiaro, Mata iria rera ou pieeva ora oira vo kepaaro iare, oiso ra aioa vai vateeve rerapa.
39 ✡ Uva oira Mata taevaaro toupaeva Maria. Oa iava urioopa Maria rera Turaro kokotoaro ruvara iare. Uva voava rera vo reoaro uru piepaeva.
40 Vo osa Mata riro kovo rutu purapaeva aioara ravaapaoro rerapa. Oa iava oirare rugorugooara viriva rutu. Uva Jisas iare urioopa oiso purasa, “Turaro. Asi ragai taevaaro ragai arova avaoi. Oa iava ragai raga varao-ia virikasiparai vara vatatopopaoro aioara. Oire uva apeisi vai-a vao rugorugoopauei? Oiso ruipaparai ra oira aruri ragai tauvasa.”
41 Oire uva oira aatooro oiso puraroepa ro Turaro, *“Mata. Eakere riro rugorugooro rutu purapari ora vii iava sopaua vavata pie ragapaoro?*
42 ✡ Ari ita, kataia ragapa poteparivoi oa vearopai viipa. Oa-a vao oa purasa oira vo vovouaro tovopaevo Maria, oiso ra ragai vo reoaro uru piepaeve. Ari ita, viapau uvuipaveiei ra va vao vearo ruipa verave oira iava.”

✡ **10:28:** Lev 18:5; Mt 19:17 ✡ **10:38:** Jo 11:1 ✡ **10:39:** Lu 8:35; Ap 22:3 ✡ **10:42:** Sam 27:4

11

Vo Toupai Variripa Pitupitu Iava (Matyu 6:9-15, 7:7-11)

1 ✡ Oire uva uvavu variripaoro toureva Jisas. Oa iava variri opesiroiva, iravu disaipelto rerare oiso puraroepa, “Vearopai Turaro ra igei tarai pieri variria vo pitupituaro iava, oiso osa Jon ora rera voeaaro tarai piereva disaipel.”

2 Osa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Vosa variripata, ra oiso purapata,*
Aite. Vii vaisiaropa avivikepaiei va kae piepaoro rutu, uvare Tugoropa Vaisito-a vii.
Vii vaaro Sara urio pieri poeravira.

3 *Vo vokio igei vateri aioa vao vo vokio iare.*

4 ✡ *Igei varaaro vuri vovouro verari, vo rara oearovu iava oaravu vuriara vera rovopaio voeao oea igei vuri piepaiveira.*
Ora vosa kokarapara igei iare tutuu piepaive, oire varapa igei vatatopo piepari oiso, teapi vara-ia koveiovere.”

5 Uva Jisas oiso puraroepa, *“Easi pasi, visii iava irai epao ira vatetoa vaiaro epao. Uva eera ovokivu-ia voki vuuta-ia avaroepa rera tavisa oiso, Ragaipa bret peruva vai vateri vatetoa oaa.*

6 Ari iravu ragai saratoaaro urioparoi raivaaro ragai iare. Uva viapau aioa vaiei oa vateavere rerapa.

7 Oire uva rera ro ira kepa sovara-ia toupareva ira rerare oiso puraroepa, Auoro tupavo. Viapau uvuipauei ra ragai pugu pie ragari uusi arapa. Ari ita, kakae vure uusiai ragai tapo urua-ia. Uva viapau uvuiparai viipa oavu avu vai vatesa! Oire uva apeisi-a?

8 Visii tavipaavoi, Vosa taraiparoeri oiso, Ragai vatetoaaro ro-ia, oire ra viapau rerapa aioa vai vatereva. Uva kasivarivira rutu rera arepareva. Uva va-a vao vituaro iava rera vatereva aioara.

9 ✡ Osa iava oiso visii tavipaavoi, Pautoa-pa variripata arepaoro, ra va iava visiipa vara vatepareve. Taraapata, ra vara kekepata. *Rataoa totota, ra Pauto visiipa karureve.*

10 Ari ita, voeao oirara oea Pautoa-pa variripaave, ra va iava orekerovu oupaive. Ari ro ira orekerovure taraapareve, ra rera ita vara kekepareve. Ari ro ira rataoa totoreve, irapa eera Pauto karurevere, vo rara rera vaaro uvureve variria.

11 *“Oire vosa irai oviitoa vaiaro visii iava irai aitetoa vai arepareve oiso purapaoro, Aite. Ragaipa ataritoa vai vateri, ra irai aioa. Uva apeisi-a? Ra aiteto rakoru vai vatereve rerapa, raa? Viapau.*

12 Ora vosa rera oviito rera aiteto arepareve, oiso ra rera vatereve aue takura vao va aiosa. Ra pasi vuritoa vai vatereve aue siikopi? Easi eva tapopa viapau.

13 Oire visii vao vuri irara visiigoa vearopara vatepataveira ovii irara oavisiipa. Uva oisi-a eisi osa iava vearovira rutu taraipavio va-ia vao, Osa ragavira Aite vearotoa rutu ro vova vuvuiua-ia Tugoropato Uraurato pute pievira vatepareveira voeaopa oea rera arepaiveira rerare variripaoro.”

Vo Oiso Puraaepa, Jisas Bielsebul Tapo Kovopare (Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

✡ **11:1:** Mk 1:35 ✡ **11:4:** Mt 18:35; Mk 11:25 ✡ **11:9:** Je 1:5-8; 1 Jo 5:14-15

14 ✡ Oire uva Jisas iravu vurito tugarato kosi piereva iravu iava oirato ira
iava gisipo kapuueva. Uva rera iava rera ro tugarato avaroepa. Oa iava
ro kapuu gisipoto vorevira reoreoroepa. Uva va-a vao oa iava tavetave
iraopaiva rirovira rutu rugorugoopaoro.
15 Ovusa oearovu oiso purapaaepa, “Easi ro voeao vuri irara tugara kosi
piepare aue Bielsebul vo goruaro iava, ro vuri irara tugara turarotoaaro.”
16 ✡ Vo osa oearovu oiso purapaaepa rera arepaoro, “Ravotoa vai purari.
Ra oai iava vii-ia taraiio oiso, O oiraopavira vii vao arureva Pauto vuvuiua
iava.” Uva va-a vao oa-ia oiso ruipapaaepa ra va iava vao rera tavatavaeive.
17 ✡ Ari ita, osa voea vo vovouroaro-ia tarai rovoroepa. Oa iava oiso
voeare puraroepa, *“Vosa oeavu oirara oavu katai sara ora roopa pieave, oire
ora upoave. Ra va iava ora opesi pie ovoiave. Ora vosa oeavu katai kepa iava,
ra ora roopa pieave vo keparei puraoro. Oire ra ora opesi pie ovoiave ita.*
18 Vosa Seten rera raga ita Bielsebul ira vo saraaro ora *sikaave, ra apeisi
ragavira gorua oupaive ora voea-ia? Eisi osa ragaire purapatai oiso, Aue
Bielsebul vo goruaro iava vuri tugararo kosi pieparevo. Asi viapau oiso
uvuipaai ra voea raga ora kosi piepaave. Uvare voea raga ita-a.*
19 Oire vosa Bielsebul oiraopavira ragai tauvapareve vo osa vuri irara tu-
gara verapaa, oire ra irou visii voeaaro tauvapaive vuri tugararo verapasa,
raa? Uva voea-a evoea visii raga voeaaro oea visii vo vuriaro karekeivere
poeravira rara.
20 ✡ Ari vosa Pauto vo goruaro ragai tauvapaive voeao vuri irara tugara
kosi piepaoro, oire ra va iava oiso taraita, Pauto vo Saraaro pou pirora visii
iare osa viapau va eveitavora.
21 *“Vosa riro varivaritoa vai ora irai okepaiaro-ia uutuparo togava vaiva,
ra va iava vearovira rutu vara rutu rera varaaro oriruvira toupaive.*
22 Oire ra irai riro varivaritoa vai karero viro rera iare. Ra rera-ia
putereve varao rutu itooro rera ruvara-ia togara ora toorio varao upo
purapara oara-ia rariparo. Ra va iava vara rera varaaro roo piereve
oearovu rutupa.
23 ✡ *“Vosa irouto ro ira viapau oiso ragai tapo kovopareve, ira-a eera
ragaire isivapa. Ora vosa irouto ro ira viapau ragai iare oirara guruparevе,
ari ita uva rera-a eera ira oirara sikasikapareveira ragai arova.*

Vurito Tugarato Vorevira Voreroepa (Matyu 12:43-45)

24 *“Vosa iravu iava kosiro viro ro-ia tugarato vore avaoro raaka tapi
voa ora rerapa toua vaire taraasa rearea taraapaoro. Oire ra taraa
ragaparevoiva, oiso puraro, Voreparai vo kepao iare uva tou rovopaavora
tuariri.*
25 Oire vorero vo kepa kekesa, vo rara vo kepa viouive va rekooro.
26 ✡ Uva va-a vao oa-ia oisoa oeavu erao vatara tugara tuvetuvepareve ora
rera iare, voeao oea vo vovouroaro vuri vovouro oisoa rera vo vovouroaro-
ia putepaive rutu. Oire ra voea rutu tapo koataro vorevira voea tapo
toupasa voa vo oirato sopaaro-ia. Ra va iava rera vo *touaro ro oirato vuri
iraope rutu vo touo-ia puteoro oa-ia rera ro rovopato tugarato oisoa rera
sopaaro-ia tou rovopareve.”*

Vo Rorua Rutu Oupa Pitupitu Iava Toupai

✡ **11:14:** Mt 9:32-34 ✡ **11:16:** Mt 16:1; Mk 8:11 ✡ **11:17:** Jo 2:25 ✡ **11:20:** Eks 8:19 ✡ **11:23:** Lu 9:50 ✡ **11:26:** Hi 10:26; 2 Pi 2:20

27 ✡ Jisas vo reo purareva ovusa riro irara toupaiva. Oea vuruvuru-ia iriavu riakova toupaeva. Iria oiso puraopa keeraoro, “O-ia iria vii kavaueva ora vii roro pieeva iria rirovira rorupae, uvare viraakoava toupaevoi.”
28 ✡ Vo osa Jisas oira vo reoaro aatooro oiso puraroepa, *“Viapau. Asi voeao-a oea Pauto vo reoaro uvupaoro va sirova vearovira utupaave, oea roruive.”*

Oearovu Ruipapaaepa Oiso Ra Ravotoa Vai Kekeive (Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

29 ✡ Uva rirovira ora gurupaaepa. Oa iava oiso voea tavireva, *“Visii vao vo vokio iavapa irara vuri irara. Visiigoa ragai arepata oiso ra ravoto reesi vai puraa ora ragai reesipasa. Ra oai keketa. Osa viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga-a vao oa keketaverea oiso osa piereva Jona ravotovira.*
30 Vo tuariri uva Jona ro reo topa piepato profetato vao reesia karekereva voeaopa Niniva, vo osa ravotovira vo pevapa voki-ia vova atarito sopaaro iava vorevira toreroepa oirara vuutaaro-ia. Oire uva oisi-a eisi osa pieaverea ravotovira visiipa va vao reesia karekeoro visiigoa vo vokio-ia toupatavoi.
31 ✡ Uva vo osa vo vokia-a vao oa-ia Pauto oirara rovirieireverea, ovusa kwin o oisova Siba rovirieia-ia toreoverea aue kort. Oire ra voeao vo vokio iavapa irara togaeverea reoara-ia. Eake iava? Uvare oira o kwin tauai rutuva urioopa Solomon vo taraiaro uvusa, uvare riro taraitoa. Ari ita, uva vo touparevoi ro ira Solomon-ia putepare. Vo osa viapau rera vo reoaro uvupata vovouisiro oavisii poresa.
32 ✡ Utupaua Pauto oirara rovirieireverea vo vokio-ia oa-ia voeao Niniva kortua-ia toreaverea. Ra vo vokio iavapa irara togaive reoara-ia. Eake iava? Uvare Jona vo reoaro uvuiva vao oa-ia voea tavireva. Oa *iava sopaura oaive poreiva. Ari ita, vo toupare visii vuutaaro-ia ro ira Jona-ia putepare.”* Eisi osa puraroepa Jisas ora rera iava tavipaoro.

Varaua Vo Aviaviaro (Matyu 5:15, 6:22-23)

33 ✡ Uva oiso puraroepa, *“Viapau vuravuara rukuepaiveira, ra vara tovopaive rikuara sovara-ia vo kepaara sovara-ia, eke vo baket vai reroaro. Viapau. Asi vo tebol ivara-ia oira tovopaiveira. Ra voeao oea koatapaave vo aviavi kekepaoro vao-ia aviavia.*
34 ✡ Oiso-ia osireitoarei-a aoa auepa sopaua. Vosa osireiara oavisii roroiovira toupaive, oire sopaura oavisii rutu tapo roroiovira ita aviavivira toupaive. Ari vosa osireiara oavisii tapo rupavira toupaive, oire oisi raga ita tapo sopaura oavisii rupavira toupaive.
35 Oisi-a eisi osa raga ita ora vatatopopata. Teapi eva aviavia oa visii sopaaro-ia toupai rupape. Ra va iava viapau vearo rugooro eveita.
36 Oire vosa visii iava rugorugooara rutu aviavivira toupaive, ra viapau oa visii vara iava rupapape. Oire ra oiso aviavipaive osa vuravu o iria roropaeve visii rutu-ia.”

Vuri Pitupitu Puraiva Farisi Voearei Ora Tisa Irara (Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

✡ **11:27:** Lu 23:29 ✡ **11:28:** Lu 8:21; Jo 15:14 ✡ **11:29:** Mt 16:4 ✡ **11:31:** 1 Kin 10:1; 2 Kro 9:1
✡ **11:32:** Jna 3:5 ✡ **11:33:** Mk 4:21; Lu 8:16 ✡ **11:34:** Mt 6:22-23

37 ✡ Vo reo-a vao oa purareva Jisas. Oa iava iravu rataratаa vovouto Farisi-pato rerare keeraroepa oiso ra rera tapo aioreve. Osa iava Jisas koataroepa tebol-ia pausa.

38 Oire uva rera ro Farisi-pato rerava vurapareva osa voa paupaoro aiopareva, uvare viapau vavaea sisu rovoreva Reo Taisi sirova utupaoro. Oa-a vao oa iava rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa.

39 Uva Turaro oiso rerare puraroepa, *“Visii vao-ia Farisi visiigoa kap iava varaua raga sisigarue piepataveira ora aue dis, osa visii iava sopaura oavisii agasipape varao iava kavirupa vovouro ora varao vuri pitupituro.*

40 Visii vao evao kukue irara. E Pauto auero iava varaura raga purareva, uva *viapau tapo vara sopaaro purareva, raa?*

41 Ari ita, vao oa visii sovara-ia toupaive oa-ia uvuipatai ra va-ia voeao apota irara tauvata. Oire vosa oisi oiso piepata, ra va iava visii iava auero rutu sisigaruepape.

42 ✡ *“Visii vao-ia Farisi visiigoa ora vatatopo iraopata. Visiigoa vao garepa aiorovi iava akuku aioro katakataivira vara vatevate ragapataveira varao iava tautauara rutu iava. Oiso ra utuuva geesi purapata Pautoa-pa koruou purapaoro. Uva eisi osa piepaoro torevoko pitupitu vatavata iraopataveira ora varao visii varaaro Pautoa-pa siraopa vovouro. Eisi osa vo pitupituro purapata koruou purapasa. Oire ra viapau opitupiturovu varao reipara kavupata. Ra va iava visiipa torevokopape.*

43 *“Visii Farisi ora vatatopo iraopata. Visiigoa oirara rutu osireiaro-ia pau ruipapataveira Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia vo rovopara-ia paupa tavukiro. Ora riro oiso ruipa irara visii ra oirara rutu visiiva vearo voki purapaive visiipa ora avivikepaoro voraro uupa tapirovi.*

44 *“Visii vao-ia ora vatatopo iraopata. Visiigoa oiso rutu toupataveira osa tova vao oa rasito sovara-ia toupaiveira. Oire ra oirara viapau va-ia taraipaoro va ivara-ia tasiasipaoro vokapaive vo eruro ivara-ia. Eisi osa visii iava sopaura toupaiveira vao iava vuri vovouro.”*

45 Oire uva iravu riro taraito Reo Taisi-ia ira rera vo reoaro aatooro oiso puraroepa, “Tisato. Asi vii eisi purapaoro igei tapo toviparivoi.”

46 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia visiigoa ora vatatopo iraopata. Visiigoa riro vavatapa ruuro-ia oirara ogata piepataveira varao visii raga varaaro reo goruro. Vo osa ora visii raga tapo viapau varavi-ia pitupata sipareoaravi raga iava voea tauvapasa oea vara kaepaive.*

47 ✡ *“Visii ora vatatopo iraopata, uvare voari tuariri aao irara oavisii oisoa profet irara upopaive. Oa iava voea vo tova uruiroaro oritopataveira.*

48 Oire uva oisi raga-a oiso osa piepaoro visii vo rugorugooroaro karekepatavorao oiso purapaoro, Vearo pitupitu-a vao oa puraiva voeao igei aao iraraaro voeao profet irara upooro. Uva va-a vao oa iava voea *vo tovaroaro oritopataveira.*

49 ✡ Aue iava uvare Pauto ora rera taraiaro-ia riroa oiso puraroepa, Voea iare profet irara sipoaverea ora voeao aposel irara. Oa iava voea iava oearovu tariopaiverea voea upopasa. Ra oearovu tapo voea iava vuri piepaive.

✡ **11:37:** Lu 7:36 ✡ **11:42:** Mt 23:23 ✡ **11:47:** Ap 7:51-53 ✡ **11:49:** 1 Ko 1:24; Kl 2:3

50 Uva va-a eva oa-ia voeao vo vokio iava voea vo vuriaro vo voriaro ouivere. Aue iava uvare profet irara upopaiva voari tuariri rutu. Uva vo vokio-ia tugurasa urioi oisi raga piepaoro oiso.
51 ✡ Osa raga ita voari tuariri uva Ebel uporeva araokoto ro torevoko vovouto. Oire ira-ia rovoepa. Uva Sekaraia-ia pou virosa vo pitupitu raga urioepa. Uva oeavu tapo ita oea upoiva Tugoropa Kepa iava vo tugi vuutaaro-ia ora eravao. Uva voea-a evoea oea iava eva puraiva ovuria oiso eva oa vorevira visii-ia oiso kare piereverea Pauto.
52 *“Visii riro tarai irara Reo Taisi-ia visiigoa ora vatatopo iraopata. Aue iava uvare ki veratavora o tarai oupava. Oa iava Tugoropa Vuku karupataveira ovukua-ia taraia toupaiveira. Oire uva va-a vao oa-ia ora visii ruture raiva tupatava. Vo osa oearovu oiso ruipa ragapaave ra koataave. Oa-a eva oa-ia visii raga vo vovouroaro-ia paipaipaiveira oearovu, aue iava rara visii raga voeare tupapata.”*
53 Oire uva Jisas vo kepa iava kosiro viropa. Oa iava voearei voeareo Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara kasipu iraoaepa. Oa iava rera togapaiva oreorovu-ia. Vo osa oaravu rutu akeara purapaiva rera akepaoro,
54 oiso ra rera tavatavaeive. Oire ra oreoi uvuivora rera gisipoaro iava rera iava gasiive kortua iare.

12

Ora Vatatopo Iraopata Vaopa Kuuvupa Pitupitu (Matyu 10:26-27)

1 ✡ Riro tukuro rutu (tausen) oirara ora guruaepa. Oa iava voea iava tupa piropa rutu. Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas ora rera voeaarore disaipel reo rovoroepa. Uva oiso puraroepa, *“Avoeao. Vaopa kuuvu pitupitu ora vatatopo iraopata. Oa oiso rutu toupaiveira osa vao yis Farisi vo pitupituaro voeao riro rataratаa vovou irara.*
2 ✡ Ari ita, varao oara rutu vataupapeira, oara karekepere utupaua poeravira vore viaea-ia. Uva ita, tavuruvira oisoa toupave, oire ra utupaua oirara vara-ia taraipaave.
3 Oire vo reoro oara purapataveira vo rupa-ia, oreoroa uvuivere vo ravireo-ia. Ari vo reo oa-ia ogaogavira ora reopataveira vo kepaara sovara-ia, oarava torepaavere oearovu voraro ora reopa tapiro vara iava siposipopaoro.

Oirato Uvuipa Ra Uririparo Kataitoa Ragapa (Matyu 10:28-31)

4 ✡ *“Vate irara oaa, visii tavipaavoi oiso, Opeita voeao ragapa uriripata oea visii iava varaura raga kopii piepaiveira. Uva voea evoea viapau uvuipaai ra utupaua oavu avu vai ita puraive vo visii-ia.*
5 ✡ Ari visii tavi iraopaavoi rutu ro iava irapa uvuipatai ra rerapa uriri iraopata. Ro-ia Pauto irapa uriri iraopata. Ira uvuiparoi ra oirato kopii pie ovoireve. Uva toupai tapo rera vaaro gorua vore utupaua uva oirara vikirevere vore vuri tapi. Iu, eisi osa visii tavi iraopaavoi oiso, Eera irapa uriri iraopata.
6 *“Ari ita, taraipatai oiso, Oirara vo vavae kokio kare garepa kare voripaiveira aue-ia erao toea (2t). Osa Pauto viapau oisi iravire ovauparo eisi.*
7 ✡ Ari ita, visii tokipaoro visii kukuearo iava oruara rutu vieireva. Uva

✡ **11:51:** Jen 4:8 ✡ **12:1:** Mt 16:6 ✡ **12:2:** Lu 8:17; Ef 5:13 ✡ **12:4:** Jo 15:14-15 ✡ **12:5:** Hi 10:31 ✡ **12:7:** Mt 12:12; Ap 27:34

va-a eva oa iava viapau uvuipatai ra uriripata. Visii vaaro voria vo kareo voriaro-ia putepaiveira garepa kare kokio kare. Eva-a oa vituaro iava Aite vearovira visii tokipareveira.

Vo Jisas Iava Siposipopa Pitupitu Toupaivoi (Matyu 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8 ✡ *"Visii tavipaavoi oiso, Vosa irai ragai vaisiaro iava taviro vo oirara rutu osireiaro-ia oiso puraoro, Eera-a ragai reraaro Turaro. Oire uva ira-a eera vaisiaro iava taviraverea ita, ragai Oirato Oviitoaaro vo enselpa irara osireiaro-ia voeao Pauto voeaaro.*
9 Ari ro ira ragaire isivaro vo oirara rutu osireiaro-ia, ragai tapo ita irare taru isivaraverea vo Pauto voeaaro enselpa irara osireiaro-ia.
10 *"Ari ita, ro ira ragaire oavu takau vaisi purareve vuria, oa-a eva verarevere Pauto rera iava. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato-ia takau vaisi purareve, uva va-a eva oa-ia Pauto viapau rutu oiso uvuipa ra evo vuri verareve rera iava.*
11 ✡ *"Oire vosa visii rovirieisa kortua-ia visii sipopaivere vorarore voea vo keparoaro-ia Sinagog. Ora vosa vorarore gavman irara osireiaro-ia ora reipa irara kort purasa visii sipopaivere uvare ragai sirova utupataveira, oire ra viapau oiso uriripata voeapa oiso rugorugoopaoro, Apeisi ragavira reoara pukopaiovere?*
12 Uvare vo vuutavi raga-ia Tugoropato Uraurato visii tavirevere vo reo iava oa-ia voea vo reoroaro pukosa auepata."

Reo Ruu Vao-ia Riro Monitoa Iava Oirato Ira Kokororoepa

13 Oire uva iravu voea iava oirara ira Jisas-re oiso puraroepa, "Tisato, oiso ruipaparai ra araokotoa oaa taviri. Ra auero roo piereve varao aite varaaro. Oire ra ragaipa oarai vatereve."
14 ✡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Irouto ragai reesirevora vei rovirieisa. Ora veipa auero roo piesa vei aitearo varaaro?"*
15 Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Avoeao. Ora vatatopo iraopata. Ra vearovira rutu uutupata. Opeita orekerovu riiriipata. Ari ita, ro ira riroara rutuva toupareve orekerovu, oire uva uvuipa ra vara-ia riro kaekae tootoo tapo oupareve? Easi viapau!"*
16 Uva voeapa oavu reo ruu vatereva Jisas. Oa-ia oiso puraroepa, *"Aio kovo iravu riro monito oirato vaaro, okovoa rirovira aio puraera.*
17 Osa iava ora rera raga sopaaro-ia oiso rugorugooparoera, Eake vai puraa? Viapau oiso kepa vaiei ragai oaiaro oa uvuipai varao aioara gurusa oa-ia vara oriruoro.
18 Uva oiso puraroepa, Oiso ragavira va purapaavoi. *Vara rutu varao aio kitupa keparo pakopaavoi vara rigaoro. Oire ra riroa rutu puraa va-ia vao. Ra va iava vara rutu witara gurua voa ora varao vearopara ragai varaaro vo kepa-ia.*
19 ✡ Ra ora ragai raga ora tavira oiso puraoro, Riroara rutu vearopara vii varaaro. Oara vearovira touvora riroara rutu-ia ivara voarire utupaua tapo uvuivira. Oire reareau aiopaoro, ora ukaiopaoro tapo, ora roruvira touri.
20 ✡ Oa iava Pauto oiso puraroepa rerare, Auoro. Kokoropato-a vii, viigoa kopiipauei vo rupao raga-ia. Osa vara rutupe varao oara vatatoporivo. Oire uva iroutoa vai vii varaaro ourevere?

✡ **12:8:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12; 1 Jo 2:23 ✡ **12:11:** Mk 13:11; Lu 21:14 ✡ **12:14:** Mai 6:8; Ro 2:1, 3
✡ **12:19:** Ekl 11:9; Je 5:5 ✡ **12:20:** Jer 17:11; Sam 39:6

21 Eisi osa ragavira ita oearovu orekerovu rutu vo rasio raga iava voea
varaaro gurupaiveira ora voeapa vo Pauto osireiaro-ia. Vo osa Pauto voea
vaisipareveira oiso, Apota irara raga voea."

Pautoa Raga-ia Raripasa (Matyu 6:25-34)

22 Oire uva Jisas ora rera voeaarore disaipel oiso puraroepa, *"Osa-a eisi
osa iava visii tavipaavoi oiso, Opeita ora visii varaarore rugorugoopata rutu
tootooara oiso purapaoro, Eake vai aiopaio? Ora eake vai-ia varaura oaio
rakurakupaio?*
23 Aioarei ora varoa viapau oiso uvuipai ra visiipa vearo tootoo vai
vatepaive.
24 ✡ Oire voeaore kokio kare rugoopata oea viapau wit taraapaaveira, ora
tapo viapau oiso aio gurupaaveira. Uvare viapau voea kepaa vaiaro aio
gurupasa ora orekerovu oaive tovopasa. Ari ita, Pauto voea vatepareveira
aioara. Oire uva visii oirara voriaro vo kare vo voriaro-ia putepaiveira rutu.
Oa iava Pauto pute pievira visii tokipareveira.
25 ✡ Iroutoa vaiei visii iava ira uvuiparoi ra ivara vai sigusiguvareve ora
rera vo tootooaro uvuioro, vo rara rirovira rutu rugorugooparo ora rera
tootooarore?
26 Oire vosa viapau uvuipatai ra oiso oavi gareavi vai purata ivara
siguvapaoro, ra eakere riroara ruture vovousopata?
27 ✡ *"Vearovira rutu rugoopata auere kokookoara oara ratau tou raga-
paiveira. Ari ita, viapau oiso ora varapa kasivaripapeira kovopaoro ora
rakurakupara vai turupaoro. Ari ita, visii tavipaa aue iava King Solomon
riro orekerovu rutu-ia pituto, ira oisoa ora rera raga ora oritoparo tuariri
rutu. Uva viapau oiso vearo oritoa vaiaro rera oaiaro vearoara rutu oiso osa
varao-ia kokookoara.*
28 Iu, isiso kouro toupai varuparo. Uva vokipavira vo kouro tosiivere vara
vikisa tuituia-ia. Uva vara-a evara okouroa oritopareveira Pauto. Oire uva
apeisi-a? Easi uvuiparoi Pauto ra oiso visii tapo orito iraopareve? Ari ita,
oiraopavira viapau oiso uvuivira rutu raripatai rera-ia.
29 Eisi ra opeita rirovira rugorugoopata oiso, Eake vai aiopere, o eake vai-
ia ukaioviovere? Ra varare taraapata.
30 ✡ Ari ita, rupa vovou irara oisi eisi oiso rugorugoopaaveira varare
varao. Va-ia vao taraiparoveira Aite oavisii ro vova vuvuiua oiso, Vosa
viapau aioara vai, ra ogoepaoro kopiitavere.
31 Easi uvuipatai ra vao ruture rugorugoo iraopata Pauto vo Saraaro vare
taraapasa. Ra va iava vara tapo evara vatereve visiipa.

Vearopara Gurupasa Vo Vuvuiua-ia (Matyu 6:19-21)

32 ✡ *"Opeita uriripata sipsip ragui ragai voeaaro. Ari Aite oavisii reo ovoi
purareva rera vo Saraaro vatesa visiipa, oiso ra va iava oearovu oirara
tokitavere voeapa reipaoro Pauto tapo toupaoro.*
33 ✡ Ari auero rutu vateta oearoipa. Ra vara voriive. Oire voeao vateta
vo moni oea apotapaaveira voea tauvapaoro. Ra vaore moni bokis taraata
oa viapau vuripapeira. Oire ra va-ia vearopara guruta vo vuvuiua varao
oara viapau opesipape vo vuvuiua-ia. Aue iava uvare kavirupa irara viapau
voare tutuu piepaiveira. Ora viapau rivute kare vara vuri piepaiveira voa.

✡ **12:24:** Jop 38:41 ✡ **12:25:** Sam 39:5 ✡ **12:27:** 1 Kin 10:4-7 ✡ **12:30:** Mt 6:8 ✡ **12:32:** Jo 21:15-17 ✡ **12:33:** Mk 6:20

34 ✡ Oire uva vo tavuki-a vao visii vaaro oa-ia visii varaaro vearopara toupaiverea, uva vo tavuki-a eva oa-ia visii vo vovouroaro toupaiverea vearoparare rugoopaoro.

Kovopa Irara Iava Voeao Oea Vatatopopaai Uutupaoro

35 *“Goruvira tuuta aue-ia takipa iroro. Oire ra vuravuara rukueta vatatopovira tuevira tousa.*

36 Ra oiso rutu tuepaoro touta, Oea rore reito tuepaoro toupaivoi. Ira riroa iava riako oupa aio kareparoi. Oa iava rerare tuepai vo osa voava kareparo. Ra voava tupa totosa pouro viro. Oire ra rerapa karuive ikauvira.

37 Ra voava kareoro voea iare pouro viro osa torevira raga toupaive voea kovopa irara. Oire ra va iava rirovira rutu roruive. Ari ita, oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Ora rera raga vaisiaro vara piepaoro ro reito tuu iro goruvira takirevere. Oa iava voava voea tavirevere pausa tebol-ia. Ra rera raga voa voeapa aioara vatevaterevere.

38 Ari vosa voki vuuta rutu-ia pou virooro urioro, eke vo osa rovo gau purapareve kookai, ra voea kekereve osa viapau uusipaave. Oire ra va iava roruive voea kovopa irara.

39 ✡ *“Vaore rugoopata vao-ia. Vosa rera ro ira vo kepaaro-a tarairo oiso, Vo vokio-ia kavirupato urioparoi. Oire ra viapau oiso rera eaka ragaparevori osa vo kepai tateoro kavirusa koataparo. Viapau.*

40 ✡ Oire uva visii tapo vatatopopatavere tuevira. Aue iava uvare Oirato Oviitoaaro vo voki-ia uriorovere oa-ia viapau taraipata oiso, Vo vokio-ia uriorovere.”

Vearotoa Iava Kovopato Ora Iravu Vurito Kovopato (Matyu 24:45-51)

41 Oire uva Pita oiso puraroepa, “Turaro. Easi vii vao reo ruu vatepari igei ragapa, eke oirara rutupa tapo?”

42 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Easi, aa ro-a ro tokipato ira toupare vearo rugorugoo vaiva, ra va iava osivu avu rutu ora rera vo kovoroaro tokipareve? Vosa ro ira oisi ragavira oiso-ia toupareve, oire uva rera-a eera ira reesirevere reito rera voeaaro kovopa irara tokipasa. Ora voeapa aio vatepasa vo voea vo vuutaroaro-ia aiopa vuutaro.*

43 Oire ra utupavira rera reitoaaro vorevira vorero. Uva rera reraaro kovopato kekerevere, vo osa varao rutu purareve oiso osa rera tavireva voari tuariri. Oire ra va iava rorureve rera ro kovopato.

44 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso-ia, Reito oaro oiso rera tovoreve auero rutu tokipasa varao rera varaaro.

45 Oire ra pasi *ora rera raga sopaaro-ia rera ro kovopato oiso rugorugooro, Viapau uvuiparoi ragai reraaro reito, ra vorevira vorero ovoki-ia ikauvira. Oire ra va iava rovoro oearovu kovopa irara upopaoro. Ora airorovu kovopa riako tapo upopareve. Ra va iava rovoro aioa raga purapaoro, ora aue ukaio spak vuri reoreoro raga purapaoro.*

46 Oire vosa oisi piepareve osa rera ro reito vorevira vorero ovokivu-ia, ovusa vo voki-ia rera ro kovopato viapau rerare tuero. Vo voki-a vao oa-ia oisoa viapau rerare rugorugoopaoro toupareve. Oire ra va iava rera ro reito rera vuri piereve rutu. Ra va iava vo vuri tapi rera tovoreve voea ruvara-ia oea viapau vearovira ora voea vo kovoroaro tokipaive.

✡ **12:34:** Mt 6:21 ✡ **12:39:** Mt 24:43; Re 3:3, 16:15 ✡ **12:40:** Mt 24:44; Mk 13:33 ✡ **12:42:** Lu 7:13

47 ✡ *“Kovopato oiso taraiparo rutu rera reraaro reito vo vovouaro-ia. Uva viapau rerare tuevira vatatoporoi, uvare viapau rera vo vovouaro sirova utuparoveira. Oire uva rera-a eera ira vurivira rutu uporevere taru reito.*
48 ✡ Ari ro kovopato raga ira viapau oisoa taraipa vo reito vo ruipaaro-ia, oire ra oiso raga ita tarai asavira viapau vearo kovo vai purareve. Oire ra va iava oisivi raga ita gare visivi rera uporeve reito. Ora iroutoa rutu-a ro ira vearo taraiva toupareve, ira ita uvuiparoi ra vearo kovo purareve rera vo taraiaro oirao pieoro vo oearovu osireiaro-ia. Ora vosa Pauto irai ruvara-ia oisi oiso oai riro kovo vai tovoreve oiso ra va purareve, oire ra utupavira Pauto oiso ruiparo ra vearoa vai kekereve vo kovo-ia vao oa tovoreva.

Jisas Vo Kovoaro Oa Oirara Roo Pieva (Matyu 10:34-36)

49 *“Urioraera tuituia kasisa vo rasitoa-ia. Uva oiso ruipaparai ra ikauvira vuvuoro vuriara rutu rovape vo rasio iava.*
50 ✡ Oa vituaro iava oiso ruipa iraoparai ra ikauvira baptaisa vai oua, ra vo tavakao opesipe vao oa ragaipa siitoka vatepaiveira. Obaptaisa iava sopaua rirovira rutu ragai iava siraope. Ra vo tugurape uva opesipere vo sirao utupaua.
51 Esa pasi oiso vaio *keapatai, Varao rutu upoara opesi piesa urioraera vo rasio-ia, raa? Viapau. Easi oiso oiraopavira visii tavipaavoi, Ragoa voea oirara oisi piesa urioraera, ra ora voea iava voearei puraive ora tokopaoro. Oa iava oeavu ragai vo reoaro uvuive osa voea-ia oeavu raga viapau.*
52 Vo voki-a vao oa-ia oira vavae toupaivere katai kepa-ia. Oire uva voava ora voea-ia voearei puraivere ora voea-ia tokooro oiso, operuvavu aitereivuva ora upoave ragai iavirava. Osa ita aitereivu vo peruvava ora uposi ita.
53 ✡ Ora vo osa aite irara ovii irarava ora upoavere. Ovusa ita voea-ia ita ovii irara aite irarava ora upoavere. Osa ovii riako aako riakova ora upopaave. Ovusa aako riako ovii riakorova ora upoave. Ovusa oirato aakovaaro taatovava ora upopao. Ovusa oirato vatuavaaro oirava ita taatova oira ita ora upopao.”

Vo Pitupituo Varao-ia Taraipasa Oara Karekesa Auepape (Matyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

54 Oire uva Jisas oirara ruture oiso puraroepa, *“Rukuta kekepataveira vo osa uriopaoi vova uva ravireo rokopareveira. Oire ra va iava ikauvira oiso purata, Kokeva kovesa auepaoi. Ari oiraopavira iria kovepaoi rara.*
55 ✡ Oire uva oisoa kiuvu tapo sovopaoro oiso purapata, Ravireo rirovira kasiraoparoi rara. Ari ita, uva oiraopavira osa karekeparoveira eisi.
56 ✡ Avoeao! Riro rataratаa vovou irara rutu visii. E vearovira rasito vo reesiaro kekepataveira ora vuvuiua, raa? Oire uva apeisi iava viapau vo vokio vo reesiaro eveipata varao iava oara purapaavorao.

Vo Toupai Ora Agiagipa Ro Tapo Irai Vii Iava Gasisa Aueparo (Matyu 5:25-26)

57 *“Oire eakere visii raga vearovira rutu rugorugoo rovo asapataveira. Ra va iava viapau torevoko rugooro rovirieipata varao purapaoro?*
58 Vosa touvira raivaaro vokapaoro avapasi ro tapo ira vii iava gasireve, oire ra raivaaro raga tousi. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia uvuipau ra rera tapo vorevira ora agiagiu. Teapi rera eera viiva avaro reo rovirieipato

✡ **12:47:** Nam 15:30; Diu 25:2 ✡ **12:48:** Lev 5:17 ✡ **12:50:** Mk 10:38; Jo 12:27 ✡ **12:53:** Mai 7:6; Mt 10:21 ✡ **12:55:** Mt 20:12 ✡ **12:56:** Mt 16:3

vavaearo-ia vii tovosa. Oa iava vii vaterevere polis irarapa. Oire evoea vii tovoive tuukepa kepa-ia.

59 ✡ Oiraopavira visii tavipaavoi, Viapau rutu uvuipauei oiso ra ikauvira tuukepa kepa iava kosi virou. Ari vo raga rara varavio rutu garepa pitupituro vuriara vori rovori. Ora varao riropara varao rutu oara voriaro opesi pie rovorivere rutu.”

13

Ro Ira Iava Sopaua Viapau Pore Piro Ira Opesirovere

1 ✡ Oire uva ovokivu-ia oeavu oirara toupaiva oea Jisas tavipaiva oeavu iava Galili iava, oea uporeva Pailat voea iava revasiva karasa. Oa iava oira uverereva varao tapo oara-ia Pautoa-pa koruoua purasa auepaaepa voeao Jiu-pa irara.

2-3 ✡ Uva Jisas voea vo reoaro aatooro oiso puraroepa, *“O ita, oiso rugoopataveira, Voeao raga pute pievira vuri vovou purapaiveira oea rirovira tavaka siraoaro oupaiveira oiso rutu osa voeao oea uporeva Pailat. Ovusa oeavu oea vearovira toupaiveira viapau vuri vovou purapaiveira. Uva visii tavipaavoi, Viapau torevokopai evo rugorugoo, uvare vaeapai voeare rutupa. Oa vituaro iava uvui iraopaai ra vovouisi oaive poreive Pautoa iare. Oa vituaro iava vosa viapau visii vao sopaura oavisii poreta vova vuri vovouro oavisii iava, oire uva va-a eva oa vituaro iava visii rutu opesitaverea taru oisi raga ita eisi.*

4 ✡ Oire voeao-ia katai tau vo peva vatara (18) rutu oirara voeao-ia oea rakuva riro kaekae kepa koveoro vo uuko rovu vatuaro-ia vao Siloam, oa iava kopiiaepa. Oire uva apeisi rugoopatai? Voea vo vuriaro oearovu vo vuriaro-ia putepaivoi *voeao oea epao Jerusalem-ia, uvare oisi raga kopiiaepa, raa?*

5 Torevokovira visii tavipaavoi oiso, Viapau rutu. Ari ita, vosa viapau visii vao sopaura oavisii poreta vova vuri vovouro, oire uva va-a eva oa vituaro iava visii rutu opesitaverea taru oisi raga ita eisi.”

Reo Ruu Vo Evao Iava Oa Viapau Aio Kuero Vai Purapaive

6 ✡ Oire uva oavu reo ruu kosi piereva oa-ia oiso puraroepa, *“Iravu oirato varuparo fik ova paureva wain kovo-ia rera vaaro. Uva utupavira urioroepa vo eva kekesa, oiso ra aio kue vai kekereve vo osa viapau oiso kuepape vo eva.*

7 ✡ Oa iava rera roari vo kovo tokipato tavireva rera ro reito oiso puraoro. Uvupari? Vo peva rutu-ia aue ivaara oara sovara-ia oisoa urio ragapara vo eva ivia ragapasa, osa viapau aioara vai vo eva-ia. Oire uva vii taviipaavoi ra vo eva toeri. Eake iava? Uvare rasia goruaro opesi pie ragapaiveira. Osa viapau aioara vai vo evao iava toupai.

8 Oa iava ro kovo tokipato oiso puraroepa, Reito, *eaka rovou. Ra vo eva vituaro eri rovoavere bulmakau opokoaro tovo rovosa voa gorua vatepasa.*

9 Easi pasi, uvuipai ra oiva-ia kuepe vo eva vao. Vosa viapau, oire ra vo eva tateri.”

Iriavu Riakova Iria Ravotovira Porete Piereva Jisas Sabat Voki-ia

10 Jisas ovokivu-ia Sabat voki voeapa siposiporeva Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog sovara-ia,

---

✡ **12:59:** Mk 12:42 ✡ **13:1:** Mt 27:2 ✡ **13:2-3:** Jo 9:2-3 ✡ **13:4:** Lu 11:4 ✡ **13:6:** Mt 21:19 ✡ **13:7:** Mt 3:10, 7:19; Lu 3:9

11 ovusa voa iriavu riakova toupaeva iria-ia vurito tugarato oisoa toupareve. Oire uva oira-ia oisoa toupaoro oirapa riroa upia rutu oisoa vatepareve katai tau vo peva vatara (18) ivaro rutu sovara-ia. Uva va-a vao oa iava oira iava avuaua puko piropa. Osa iava viapau oisoa torevokovira torepao.
12 Oire uva Jisas oira kekereva. Oa iava oirare oiso puraroepa, *"Vii iava upia opesi pieavoi."*
13 ✡ Uva oira kukuearo-ia vavae tovoreva. Oa iava ravotovira raga torevokovira tore ovoiopa. Osa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoieva.
14 ✡ Vo osa ro ira oisoa Sinagog-ia reiparo rirovira rutu kasipu iraoparoepa, uvare Jisas vo voki-ia vao oa purareva oira ravotovira porete pieoro. Oa iava oiso puraroepa reito voeare, "Ari katai vatara (6) vokiro toupai visiipa kovopasa, ovokiroa-ia uriopata ruvarupa tauva oupasa. Uva viapau uvuipatai ra vore uriopata varao purapasa vo vokio-ia vao Sabat voki."
15 ✡ Oa iava reito vo reoaro pukooro oiso puraroepa Jisas, *"Avoeao! Riro rataratаa vovou irara rutu visii. Easi Sabat Vokiro-ia avapataveira bulmakaupa kepa iare vo karere karupasa voeaore bulmakau kare, ora aue donki kare tapo auere vo kare ukaio piepasa, eke?*
16 ✡ Ari o-ia riakova eira iriavu aue Ebraham aaovaaro Jiu-pava, iria tuukereva Seten aue rutu uvuiaro-ia katai tau vo peva vatara ivaro (18). Oire uva va-a eva oa iava oira iava vo tuuke karuavoi oira porete piepaoro vo vokio sovara-ia vao Sabat voki. Uva apeisi-a? Oira-ia vuria puraavoi?"
17 Oire uva oisi-a eisi osa puraroepa. Oa iava voeao rerava keripa irara rirovira ariiaepa rutu. Osa oirara rutu rirovira roru iraopaiva vara rutu-ia varao vearopara oara oisoa purapareve.

Reo Ruu Mastet Kuearo Iava Ora Aue Yis (Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Uva va-a vao oa iava voea oirara akereva Jisas oiso, *"Aa vao oiso toupai Pauto vo Saraaro?*
19 Oa-a eva oiso rutu toupaiveira, Oavu aio kue oa vaisipaiveira oiso, mastet. Oa iava aisivu oureva gare isivi rutu iravu oirato vaisi pausa varuparo vo ora rera vo kovoaro-ia. Oa iava voa rirovira rutu riroepa oiso osa evaova. Uva va iava oisoa kokio kare vo eva raoaro-ia pitupaoro epitapasa uriopaave voa."
20 Oire uva Jisas oiso ita puraroepa, *"Apeisi ragavira vai uvuiparai ra Pauto vo Saraaro ovoovoa? Eake vai-ia?*
21 Oa oiso toupai osa aue yis. Vao yis oa oueva iriavu riakova aue tapo plaua dram va uveresa. Oa iava utupavira va vao plaua kae piropa riropaoro."

Gareavi Rataoa (Matyu 7:13-14, 21-23)

22 ✡ Oire uva Jisas vokapaoro avaroepa ouruirovu-ia reipa uruiro ora varao tapo garepa uruiro. Oirara rutu tarai piepaoro vokapaoro avaparoepa. Uvare oiso vovouparoepa ra Jerusalem-ia kare uviroro.
23 Oa iava iravu oirato oiso rera akereva, "Turaro. Esa Pauto katakataipa iraravi vai vorevira oureverea ora rerapa pasi, raa?" Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa,
24 ✡ *"Ora visii vo vovouroaro goru pie iraota. Oa iava uvuipatai ra vaovio*

✡ **13:13:** Mk 5:23 ✡ **13:14:** Eks 20:9; Lu 6:7 ✡ **13:15:** Lu 7:13 ✡ **13:16:** Lu 19:9 ✡ **13:22:** Lu 9:51 ✡ **13:24:** Mt 7:13

gare ratao-ia koatata Pauto vo Saraaro iare taru. Visii tavi iraopaavoi oiso, Riro irara rutu oiso ruipapaave oiso ra koataave, vo osa viapau uvuipaai.
25 Ari ita, vo utupaua uva ro ira vo kepaaro-a ira rataoa tupareverea. Oire ra ratau torepasa uriota vo ratao totopaoro. Uva oiso purapataverea, Reito. Rataoa karuri igeipa. Osa iava oiso visii akereverea, Ovu iava visii? Viapau visii-ia taraiparai.
26 Oire ra oiso purapata, *Easi igei vii tapo aioiovora ora ukaioiera, vo uva igei vo uruiaro vuutaaro-ia torepaoro igeipa siposipoparivora.*
27 ✡ Oire uva visiire oiso puraroverea, Avoeao! Ovu iraova visii? Viapau visii-ia taraiparai. Visii-a riro vuriara pura irara. Visiigoa ragai ruvara iava vova avata.
28 ✡ Oire uva voeao Ebraham vase ora Aisak ora Jekop, ora voea rutu reo topa piepa irara profeta irara oea rutu keketaverea, ovusa Pauto vo Saraaro-ia toupaive. Ovusa visii raga ratau toupata ora visiipa vurivira rutu gaupaoro, ora visii iava reuri oavisii raga kuripaoro siraovira.
29 Vo osa oirara rutu vorarova rutu vo rasio-ia ora aivaro piesa urioaverea pauoro vo Pauto vo Saraaro sovara-ia aiopaoro vearotoa-ia tebol.
30 Ari ita, uva voearo oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea."

Jisas Gaureva Jerusalem-pa (Matyu 23:37-39)

31 Oire uva vo vuutavi raga oa-ia torevokovira urioaepa Farisi oiso rera tavisa, "Avau vova uvai ragare. Ari King Herot vii uposa aueparoi."
32 ✡ Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *"Voreta oiso rera tavisa Herot ro ira vuri rugoo purapareveira kaakau aakauto. Uvuri! Vo vokio-ia ora vokipavira uva vuri irara tugara kosi pieavere, ora upiapa irara porete piepaavere. Oire uva vo pevapa voki-ia ragai vo kovoaro opesi pieavere.*
33 Ari ita, vo vokio ora vokipavira ora vo vokipari-ia utupa uva vokapaoro avaravere Jerusalem iare. Aue iava uvare voeao vo kovoaro-a profet irara upopasa oea Jerusalem-ia toupaiveira. Teapi oeai raga ragai upoive ourui raga-ia.
34 ✡ *"Ae! Visii vao Jerusalem vata! Ae, Visii Jerusalem vata! Visiigoa profet irara upo iraopataveira. Ora voeao vuroko iraopataveira aue-ia avekeara Pauto oea sipo ragapareveira visii iare. Visii ovii iraraaro-ia guru ruipa ragapaaveira oiso osa kokootu ovii irara tavurupaeveira putaeuarei-ia. Vo osa visii vao reasipataveira ragaipa.*
35 ✡ Uvuta! Pauto visii vo uruiaro *kavurevoi. Uva oisi-a eisi osa iava visii tavipaavoi, Viapau oiso ragai keketaverea vorevira vo rekasisa utupaua, uva oiso puratаverea ragaire ragoa roporeva Pauto, Pauto vearoa viraakoa vatereva ropa ira urioroi Turaro vaisiaro-ia."*

14

Iravu Oirato Ira Iava Varaua Rutu Tuvuuepa Ira Vorevira Porete Piereva Jisas

1 ✡ Uva ovokivu-ia Sabat voki Jisas aiosa avaroepa iravu vo kepaaro iare ro Farisi reraaro reito. Osa voa Jisas siitueiva kasikasi pievira.

✡ **13:27:** Mt 7:23, 25:41 ✡ **13:28:** Mt 8:11-12 ✡ **13:32:** Hi 2:10, 7:28 ✡ **13:34:** Mt 23:37-39; Lu 19:41 ✡ **13:35:** Sam 118:26; Mt 21:9 ✡ **14:1:** Mk 3:2

2 Oire uva iravu oirato ira iava varaua tuvuuepa rera ruvara-ia toupareva.
3 ✡ Uva Jisas rera kekeoro voeao Reo Taisi-ia tarai irara akereva voearei rutu ora rataratаa vovou irara Farisi oiso, *"E pasi, uvuipaviei ra Sabat vokiia upiapa irara ruvarupape, eke viapau?"*
4 Uva ora tape pieaepa. Osa iava rera oureva. Uva rera vorevira ravotovira porete piereva. Oa iava rera iava vasereva. Uva avaroepa.
5 ✡ Oire uva oiso voeare puraroepa, *"Vosa irai oviitoa vaiaro visii iava, eke bulmakau vai kove rikui vai-ia uukopava vai, oire ra viapau pasi ikauvira rera vorevira kae piereve vo voki-ia vao Sabat voki, raa?"*
6 Oa iava ariipaoro viapau rera vo reoaro vao aatoiva.

Ro Ira Ora Rera Raga Ora Akaipa Pieparo

7 Oire uva Jisas voea siituepareva, ovusa vo aio iare urioaepa varao ragaia rovopara paupasa paupara. Osa iava voeapa oavu reo ruu vatereva. Oaia oiso puraroepa,
8 ✡ *"Vosa irai viire keeraro kaokaooro, oire ra avau vao iare riako oupa aio. Ra viapau oiso paupau vao-ia rovopa paupa. Auepa teapi rera ro iravure ita keerarovere, ro rei vaisitoa rutu ro ira vii vaisiaro-ia pute pievira toupare.*
9 Oire ra rera ro ira veire keeraro ira urioro oiso puraoro viire, Evoava rovopa-ia paupa verau eerapa. Ra va iava rirovira rutu ariioro vuria-ia pausa rereri.
10 Ari vosa irai viire keeraro, oire ra avau vo aio iare. Ra isivauaro rutu pauu. Oire vosa oisi pieri, ra rera ro ira viire keeraro urioro viire oiso purasa, Vatetoa oaa, uriou vo pausa viara-ia ragai ruvara-ia. Oire ra oisi vii piereve oiso-ia. Oa iava uvuipau ra riro vaisi rutu ouri vo oirara rutu osireiaro-ia voeao oea tapo aiopari.
11 ✡ Ari ita, vosa ro ira ora rera raga vaisiaro kae piepareve, uva reraa eera Pauto ira vaisiaro akaipa piereverea. Osa ro ira ora rera vaisiaro akaipa piepareve, eera-a Pauto ira vaisiaro kae piereverea taru."

Oirarare Kaokaopa Vo Aioa Iare

12 Oire uva Jisas oiso puraroepa rerare ro ira rerare keeraroepa vo aio iare, *"Vosa oai aioa vai purarivere, ra viapau oiso ora vii vate iraraarore keerau, ora araoko irara vai oara, ora vii sara irara vaiaro, ora oearoi vii iavapa irara vai voearo riro moni irara. Auepa teapi vorevira viire keeraave, ra avau voea vo kepaaro iare aiosa. Oire ra vo aio vao vii vaaro kare pieive viipa vorevira.*
13 Viapau. Ari vosa oai riroa vai purari aioa vai. Oire ra voeaore apota iraravi keerau, ora voeao vuri vara irara, ora voeao vuri kokoto irara, ora voeao voosi irara.
14 Oire uva voea-a evoea oea viapau uvuipaai ra viipa oaioi puraive vo aio kare pieoro oa purarivora voeapa. Ari ita, uva oisi-a eisi osa iava uvuipau ra roru iraopari. Eake iava? Uvare Pauto viipa vo aio vao purareverea vo vokio-ia oa-ia voeao torevoko irara toreaverea vova tova urui-ia."

Reo Ruu Vao Riroa Iava Aioa (Matyu 22:1-10)

✡ **14:3:** Mt 12:10; Mk 3:4 ✡ **14:5:** Eks 23:5; Lu 13:15 ✡ **14:8:** Pro 25:6-7 ✡ **14:11:** Mt 23:12; Lu 18:14; Je 4:6; 1 Pi 5:5-6

15 ✡ Uva va isivaaro iava iravu voea iava voeao oea rera tapo aiopaiva ira vo reo vao uvureva. Oa iava rerare Jisas oiso puraroepa, “Ro ira Pauto vo Saraaro sovara-ia paupaoro aiopareverea, ira uvuipa ra roru iraopareve.”
16 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Iravu ira riroa aioa purasa aueparoepa. Oire uva va iare riro irarare keeraroepa kaokaooro vo aio iare oiso ra urioave.*
17 ✡ Oire uva vo vuuta rutu-a vao vo aio vaaro oa karekeepa. Oa iava voeare rera voeaaro arureva kovopa irara, oiso ra voeare avaave oeare kaokaoa pura rovopareva. Oa iava oiso voeare puraaepa, Uriota aiosa. Ari auero rutu vatatopoe.
18 Uva voea rutu vaea reo raga ita purapaiva oiso, Viapau uvuipai oiso ra evo aio iare avavio. Oire uva va-a vao oa-ia iravu oiso puraroepa, Oavu aio kovo voriavo. Vearovira rutu ari viapau uvuiparai ita ra evo aio iare uriora. Uvare oiso ruipaparai vo kovo keke rovosa ava rovora.
19 Ari iravu oiso voea tavireva, Ari ita, katai tau voriavo aue bulmakau kovopa kare. Oire uva oiso vovouparai ra voea akeakesa avara. Vearovira kaokaoa-ia. Ari viapau uvuiparai oiso ra evo aio iare uriora.
20 ✡ Uva ita, iravu voeare oiso puraroepa, Ari ita, vaviopavira raga riako ourai. Oa iava viapau uvuiparai ra uriora evo aio iare.
21 *“Oire uva oisi-a eisi osa iava kovopa irara voreaepa reito tavisa va iava vao-ia. Oa iava rera ro ira vo kepaaro-a rirovira rutu kasipuparoepa. Uva oiso kovopa irara tavireva, Ikauvira avata oiso ragavira riropa raivaro iare, ora varao garepa raivaro varao vorarore riropa urui sovara-ia. Voeaore avata apota irara rutu, ora voeao vuri vara irara, ora voosi irara, ora voeao vuri kokoto irara. Oire ra voea rutu koata piesa uriota vo ragai vo kepaaro-ia.*
22 Oa iava voea voeao kovopa irara oiso puraaepa, Ari ita, reito vii vo reoaro puraiovora. Ari touvira oaravu-a varao paupa tavukiro viapavira.
23 *“Oa iava ita rera ro reito voea tavireva oiso, Avata vorarore riropa raivaro, ra voa kasuraara gaeta varao aio kovoro. Oire ra voava voea rutu ivuoro voreta voea koata piesa vo-ia ragai vo kepaaro. Uvare oiso ruipaparai ra ragai vo kepaaro agasipe rutu.*
24 ✡ Uva oiso visii tavi iraopaavoi, Voeao iava oeare keera ragaraerao oea viapau rutu uvuipaai ra vo aio ouive ragai vaaro.”

Vearovira Rutu Rugorugoo Rovoparo Ra Jisas Sirova Uturo (Matyu 10:37-38)

25 Riro irara rutu Jisas tapo vokapaiva. Uva voeare ora poreoro oiso puraroepa,
26 *“Oire vosa ro ira ragai sirova utu ruipaparo, oire ra aitetoareire isiva rovoro ora aakova, ora riakovaaro, ora kakae vurearo, ora araoko iraraaro, ora taataa riakoaro, ora vao tapo rera vo tootooaro raga. Vosa viapau oisi pie rovoreve ragaire pute pievira rugoopasa, oire uva viapau oiso rera-a eera ragai reraaro-a disaipelto.*
27 ✡ Ora ro tapo ira viapau ragai sirova utuoro ora rerapa evao parikou aue siraoa vo tavakaaro kaereve. Oire uva rera-a ita eera viapau oiso ragai reraaro-a disaipelto.
28 *“E apeisi-a? Vosa irai visii iava riro kaekae kepa vai pausa aueparo viara-ia ruture. Oire ra pau rovoparo vo kepa voriarore vearovira rutu rugoo*

✡ **14:15:** Re 19:9 ✡ **14:17:** Pro 9:2, 5 ✡ **14:20:** Diu 24:5; 1 Ko 7:33 ✡ **14:24:** Ap 13:46 ✡ **14:27:** Mt 16:24; Mk 8:34; Lu 9:23

rovopasa oiso rugoopaoro, Esa ragai vo moniaro uvuipai avu ra va-ia vo kepa vao opesipe, eke viapau?
29 Vosa viapau oisi vo kepa pie rovoreve, ra va iava utupavira simen tovoreve. Oire ra viapau oiso ikauvira vo kepa opesi piereve. Ra ita, riro irara rutu rera agesipaoro rera tovipaive.
30 Ra oiso puraave, E rera-a ro ira vo kepa rovorevorao? Uva apeisi viapau vo kepa opesi pierevo?
31 *"Ora vosa irai king vai iraiva ita king vai ora uposa avaro. Oire ra oiso pau rovoro vearovira rutu rugorugoo rovosa. Aue iava uvare rera voeaaro-a katai tau tuku rutu (10,000) viurupa irara voeao rera voeaaro. Vo osa roari iravu erao tau tuku rutuva (20,000) urioro voeao rera voeaaro viurupa irara. Uva va-a eva oa iava vearovira rutu oiso ora rugorugoo pie rovosa pauro oiso, Esa pasi uvuiparai ra rera roari king upoa rera siguoro, eke viapau?*
32 Ari vosa oiso rugooparo, Viapau uvuiparai. Ra va iava rerava keripatoapa tauaivira toupareve. Oire ra va iava oearovu arupareve rera iare roari rera arepasa, oiso ra vearo reoa vai purasi vo upo opesi piesa.
33 ✡ *"Osa raga ita oiso-ia, vosa irai visii iava vearo rugoo-ia varao ruture rera varaarore isiva rovoparo vara iava vase rovopaoro, oire ra oiso toupareve, Ragai reraaro disaipelto.*

Vo Toupai Avaka Iava Uvakoa (Matyu 5:13; Mak 9:50)

34 *"Avaka vearoa rutu. Ari vosa va vo sipeiaro opesipe, ra uvuipai ra oai purape vare? Ra oai iava vorevira sipeipe, raa?*
35 ✡ Vo avaka vao-ia oiso-ia, oa-ia viapau uvuipaviei ra va tovopape varuparo aue tapo bulmakau eekoaro vao uverepaoro, auere gorua vatepasa rasiapa. Oire ra va iava avaka vera ovoiive. Ari vosa ro ira-ia kokito toupare, oire vo siposipo orirureve va kuverapaoro ora rera sopaaro-ia."

15

Reo Ruu Sipsip Iava O Iria Opesikoopa (Matyu 18:12-14)

1 ✡ Takis oupa irara ora oearovu vuri irara oearea rutu Jisas iare urioaepa rera vo siposipoaro uvusa.
2 ✡ Uva va-a vao oa iava rataratаa vovou irara Farisi ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia oearea rutu rirovira kasipu iraopaaepa oiso purapaoro, "Rera-a ro-ia vuri irara vatetoaaro. Ira voea tapo aiopareveira."
3 Uva oisi-a eisi osa iava vao reo ruu vatereva Jisas voeapa.
4 *"Vosa irai visii iava oaiaro aue katai vovoto vai (100) sipsip. Oire vosa iriai voava opesikoo. Oire ra rera ro ira vo raguiaro-a aue raga kavureve vo resura vatara tau vo resura vatara (99), ovusa aiopaive toupaoro uvavivu. Osa avaro oirare o taraasa sipsip iria opesikoo. Osa iava oirare voraro kasivarivira taraapareve. Ra vova oira oureve vorevira.*
5 Oire vo osa oira ouro, ra oira kaverukopaoro vorevira karero oira-ia rorupaoro.
6 Oire ra ora rera vo kepaaro iare urioro oirava. Ra voava ora *rera iavapa irarare keeraro voeao rera vate iraraaro. Ra voava urioave ora gurusa. Oa iava voa voea tavireve oiso, Ragai tapo rorupata. Uvare iriavu sipsip ragai oiraaro opesikoora virataoro. Oa iava oirare taraaavoi vorevira oira ousa.*

✡ **14:33:** Fl 3:7; Hi 11:26 ✡ **14:35:** Mt 11:15 ✡ **15:1:** Lu 5:29 ✡ **15:2:** Mt 9:11

7 ✡ Uva oisi-a oiso osa visii tavipaavoi, Oiso osa raga ita vuvuiua-ia
rorupaiveira oearovu-ia oirara oiso, Voea torevoko vovou irara vo resura
vatara tau vo resura vatara (99). Aue iava gareara voea varaaro vuri
vovouro. Oire uva vara iava vorevira porepaa virove sopaura oaive iava.
Ari ita, vosa irai vuritoa vai iava sopaua vai oisi oiso vorevira pore piro,
oire ra va iava riroa rutu rorua karekepe pute pievira vuvuiua-ia.

Reo Ruu Moni Iava Vao Oa Opesikoepa Voraro

8 *“Vosa iriai riakova oaiaro katai tau (10) aue monia vai. Oire ra utupaua
aisivu voava monia-ia opesikope. Ra vaisire vuravu rukueeve vo aviavia kepa
iava vearovira rutu viousa vuravurapaoro. Oire uva vaisire taraapaeve vo
tugurasa uva vaisi kekeoro vaisi oueve vorevira.*

9 Oire vaisi ouoro keerao oearovure voeao oira iavapa irara. Ra va iava
urioave oira ruvara-ia ora gurusa. Ra voa voea tavieve oiso puraoro, Ragai
tapo rorupatavoi. Uvare aisivu moni isi ragai vaisiaro opesikoera. Uva
taraaavo vaisire, oa iava vorevira vaisi kekeavo.

10 Uva oisi-a eisi osa raga ita Pauto voeaaro purapurapa irara ensel
rorupaiveira, vo rara kataitoavi raga vuritoavi vorevira ora rera iava
sopauaaro porereve.”

Viovokoto Ira Aiteto Kavureva

11 ✡ Jisas oiso puraroepa, *“Iravu oirato ira-a vaiterei oviitoarei.*

12 ✡ Uva kikooto oiso puraroepa, Aite. Ragai vateri varao oara iava ragai
taviriva oiso, Veipa oiso varao roo piea vovio utupauavi. Oire ra ragai oai
oua, rara ragai vateri oai. Uva vearo vaisi purareva aiteto. Oa iava vara
rutu roo piereva vaitereipa.

13 Ikauvira raga rera ro kikooto auero rutu gurureva ora rerapa. Oa
iava varava ouruivu iare tauai rutu avaroepa. *Osa iava vara rutu moniara
oisoa viki ragapareve opitupiturovu rutu-ia vuriara. Uva oisi-a eisi osa oisoa
piepareve rera ro kikooto.*

14 Oire uva vara rutu moniara varao vikireva. Uva va-a vao oa iava ogoeto
karekeroepa voa vo taere sovara-ia. Uva viapau monia vai rerapa vao rera
tauvapasa.

15 Osa iava iravu ruvara-ia kovo ousa avaroepa voava rera vo taere-ia.
Uva vuri kovovi raga iare rera siporeva vo ora rera vo rasiaro iare, oiso ra
koie ragui tokipare voa.

16 Uva oevavu kuearo iava eva ova vo ragui oisoa aio piepareve, uvare
vo ragui raga vaaro-a aioa. Oire uva oisoa rera tapo oiso ruipaparo ra vo
ragui tapo aiopareve. Uvare viapau irai rerapa aio vatepasa.

17 *“Uva va-a vao oa iava rera rugorugooa karu piropa. Oa iava oiso
puraroepa, Aite voeaaro kovopa irara oea riroa rutu aioara aiopaoro
toupaiveira. Ari vo uva toupaavoi uva vuri iraorai ogoetoa iava.*

18 Eagara, uvava vo kareparai aite iare. Ra oiso rerare purara, Aite, asi
Pautoa-ia vuria puraavora ora vii-ia tapo.

19 Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra oiso ragai vaisipari, Vii oviitoaaro
ragai. Viapau. Ari ragai tovopari oiso, Iravu ragai viipa kovopato.

20 ✡ Oire uva voava kareroepa rera iare aiteto.

*“Oa iava tauai rutu urioparoepa, osa aiteto rera tuereva. Uva va-a vao
oa iava aitetoa iava rirovira rutu sopaua sirao iraoepa. Uva voava ikaureva
oviitoa-ia pitu ovoisa. Oire uva rerava uugaa ovoiroepa.*

✡ **15:7:** Lu 19:10; Je 5:20 ✡ **15:11:** Mt 21:28 ✡ **15:12:** Diu 21:17 ✡ **15:20:** Jen 45:14, 46:29

21 ✡ Oa iava oviito oiso rerare puraroepa, Aite. Ragai Pautoa-ia vuria puraavora ora vii-ia tapo. Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra oiso ragai vaisipari vii oviitoaaro ragai.
22 Oa iava aiteto rera voeaaro kovopa irara tavireva oiso, Roari rovopato kuvuto ragai reraaro ouoro uriota ikauvira, ra rera-ia rera kuvuta. Ring vai tapo rera sipareoaro-ia tovopatavoi. Ra va iava vorevira reesia oureve oiso, Ragai oviitoaaro-a rutu. Ora tasiparei vai rera kokotoaro-ia tapo tovopatavoi.
23 Ra taoropa koruou vai bulmakau upooro oaiva tapo uriota. Ra oai aiopaoro rera tapo *rorupe.*
24 ✡ Eake iava? Uvare rera ro ira opesikoroepa oiso rutu osa kopiito ragai oviitoaaro. Oire uva vo vokio vorevira ita ira tootooroi. Ira-a ro opesikoroepa. Oa iava vorevira rera kekeoro rorupai ita. Osa iava rovoaepa rera tapo aiopaoro rorupaoro.
25 *"Vo ovusa avaioto varuparo toupareva kovoa-ia. Uva voava kareparoepa. Oa iava kepa iare kare uviro tutuuroepa. Uva voava pupi guruko uvureva ora aue raurauara.*
26 Uva va-a vao oa iava iravure kovopato keeraroepa oiso rera akesa, Eake-a vao oa purapai?
27 Uva oiso kovopato rera tavireva, Ari vii araokotoaaro ira vorevira karero viroi. Oa iava aiteara taoropa koruou uporevo aue bulmakau. Uvare rera iare vorevira voreroe oviito, osa viapau oiso oavu avu vai vo rera varaaro-ia.
28 Uva va-a vao oa iava avaioto rirovira rutu kasipu iraoparoepa. Osa iava reasiparoepa koata arapa. Oa iava aiteto kosiro viropa rera vovouaro vuavua piesa rerare kavevira ora reooro.
29 Uva aiteto vo reoaro pukooro oiso puraroepa avaioto, Ari ita, riroara rutu-ia ivara vii vo kovoaro-ia pitu ragapaaveira oiso rutu osa ro kovopato akukutoavi. Osa viapau ovokivi-ia vii varaaro-ia reo goruro tagaupaa vara gasipaoro. Uva va-a eva oa iava viapau ragaipa oavi meme kakae vai vatepariveira, oiso ra ragai voeaaro tapo vate irara oaa rorua oai aiooro. Osa viapau rutu.
30 Vo osa eera oviito oara vii varaaro rutu opesi pie ragaparevora vairoropa otopa riako. Oa iava vorevira kareroi. Uva rerare rugooro rerapa taoropava bulmakau uporivoi.
31 *"Oa iava aiteto rerare oiso puraroepa, Oviitoa oaa. Vokiara rutu-ia toupaveaira vegei rutu. Osa iava auero rutu-a varao vii varaaro vo ragai vo kepaaro sovara-ia.*
32 Uva vo vokio-ia roru iraopai, auere ra vigei iava sopaura vearope rorupaoro rera-ia ro araokotoa oara. Ira opesikoroepa rutu oiso rutu osa kopiito. Oa iava tootooroi. Osa iava vorevira rera kekepai ita."

16

Tokipatoa Iava Ira Oisoa Vuri Kovo Purapareve

1 ✡ Oire uva Jisas ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Iravu riro monito ira reraaro kovo tokipato oisoa toupareve. Uva oearovu rera iare ro riro monito urioaepa. Oa iava rera ro kovo tokipato togapaiva oaravu-ia reoara. Varao oara-ia oiso purapaaepa, Eera vii reraaro kovo tokipato ira auero rutu viki ragapareveira.*

✡ **15:21:** Sam 51:4 ✡ **15:24:** 1 Ti 5:6 ✡ **16:1:** Lu 15:13

2 Oa iava rerare keeraroepa ro kovo tokipato. Uva oiso rera akereva, Auoro. Apeisi ragavira vii iava uvuavoi? Avau auero rutu torevokovira vieisa, varao oara oisoa oupari oeavu ruvara-ia, ora varao oara oisoa vikipari oaravu voripaoro ragai varaaro. Uva viapau rutu uvuipauei oiso ra vorevira kovo tokipau.

3 *"Oire uva rera ro kovo tokipato ora rugorugoo pie iraoparoepa vo ora rera raga vovouaro-ia. Oa iava oiso puraroepa ora rera ragare, Esa eake vai purapaavoi? Uvare reito ragai sigurevoi vao iava kovo tokipa kovo. Viapau rutu ragai-ia gorua vaiei vo aio kovo vai purapasa. Ora rirovira rutu arii iraoparai oearovu goruvira are arapa auere aioara vai.*

4 Oire oavure rugoorai. Vosa va puraa vao-ia, ra va iava ragai ou piepaive vorarore ora voea vo keparoaro-ia, vo rara reito ragai verareve.

5 Oa iava katakataivira voea ruture keeraroepa voeao oea oisoa orekerovu rutu ou ragapaive rera ruvara-ia ro-ia reito. Oire uva iravu kovo tokipato iare urioroepa. Oa iava oiso rera akereve, Ovirovuei varao oara oisoa ou ragapari ragai reraaro ruvara-ia reito?

6 Uva oiso puraroepa, Katai vovoto (100) auero wel dramro. Oa iava oiso puraroepa, Ie, tiket oa-ia reo goru purarivora vara ouoro. Oire vara rutu vievieioro vara iava vo vavae tau (50) raga rigatori ikau visivi vara vieiaro tavariooro.

7 Oire uva iravu ita rera iare urioroepa. Oa iava rera ro kovo tokipato oiso rera akereva, Aa voviroa *varao akuku ouara vii varaaro? Uva oiso puraroepa, Ari katai vovoto (100) auero wit bekro. Oa iava oiso rera arureva. Vao ouri tiket. Ra vii vaaro tavariori varao vieiaro rigatooro vo peva vatara tau raga (80).*

8 ✡ *"Oire uva va-a vao oa iava ro reito rera reraaro vurito kovopato oiso tavireva, Auoro, kasivarivira rutu vii vo kovoaro purarivo oirara varaaro gare piepaoro varao oara oisoa ou ragapaive ragai ruvara-ia. Uvare eisi piepaoro voea roru pierivo ora vii-ia.*

"Ari ita, oiraopavira voeao oirara oea vo rasio raga-ia rugorugoopaaveira oea kasivarivira rugorugoopaaveira ora voea vate iraraaro roru piepasa, oea raga ita vo pitupituaro oearovu vo pitupituroaro-ia putepaiveira voeao torevoko vovou irara. Aue iava uvare voeao torevoko vovou irara kasivari rugoo asavira voea vo kovoaro purapaiveira ora voea voeaaro vate irara tauvapasa.

9 *"Oire uva visii tavipaavoi vao iava moni vo rasio-ia vuria, vo osa vuri rugooro-ia osivu ragavira va kovo piepata. Uva vara moniara vearovira kovo piepata. Ra vara-ia visii voeaaro vate irara roru piepata. Oire vosa opesipe moni ou vo rasio iava ora orekerovu rutu, ra visii vo pitupituaro iavirava visii oureve Pauto vo ora rera vo uruiaro iare, oa-ia toupaivoi Tootooa opesi asa vo vokiara rutu-ia.*

10 ✡ *"Vosa irai orekerovi garepara vai vearovira tokipareve, oire ra ita oisi raga reipara vearovira rutu tokipareve. Ari ro ira viapau torevokovira kovopareve varavi-ia garepara, oire ra ita oisi raga viapau oiso reipara-ia torevokovira kovopareve tapo.*

11 Vosa viapau va-ia vao vuri moni vearovira va kovo piepataverea vo rasio-ia, ra irou rutu visii vatepaive oiraopara vai? Ra oarai tokipata vearovira, raa?

12 Vosa viapau vearovira oearovu varaaro tokipata, ra irou visii vatepaive orekerovu avu vai, oiso ra oarai-ia pitupata, raa?

✡ **16:8:** Jo 12:36; Ef 5:8; 1 Te 5:5 ✡ **16:10:** Mt 25:21

13 ✡ *“Viapau kataitoa vai kovopatoa vai uvuiparoi ra aiterei rutupa reitoarei vai okovoreiaro-ia pitupareve. Oire vo osa iravure vuri vovoupaoro iravu ragare vearo vovouparo, eke rerapa ruipaparo rutu roaripa reasipaoro. Ari ita, visii vao viapau uvuipatai ra vo rugoorei rutu sirova ututa oiso, Pauto-a ro, ari vao moniapa.”*

Vo Toupai Reo Taisi Iava Ora Pauto Vo Saraaro

14 ✡ Voeao Farisi oea moniapa ruipa iraopaaveira rutu vare rugoo iraopaoro. Oa iava vo reoro rutu uvuiva Jisas oreoroa purareva. Oire uva rera tovipaiva va iava vao.

15 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *“Ari ita, visii oiso ruipapataveira ra ora visii vo pitupituroaro vearopa vovouro karekepata oirara rutu osireiaro-ia. Vo osa Pauto visii vo vovouroaro-ia taraiparoveira torevokovira. Oire ra oirara visii vo pitupituroaro kekepaoro oiso purapaave, Torevoko vovouro rutu varao. Vo osa Pauto osireiaro-ia vuivuivira rutu kekepa piro.*

16 *“Reo Taisi vo reoroaro Moses vaaro ora profet irara vo reoroaro oara rutu oisoa toupaive oirarapa torevoko rugoo vatepasa. Oa iava vo rutu tugurasa urioepa Jon Baptais vo vuutaaro-ia. Oire uva Jon vo vuutaaro isivaaro iava Pauto vaaro Vearo Siposipo rera vo Saraaro iava vo uruiara rutu-ia kare pirorao. Osa iava oirara rutu kasivarivira kovopai, oiso ra Pauto vo Saraaro-ia koataave.*

17 ✡ *“Utupaua vuvuiua ora rasito oiso opesiperea taru, ovusa Reo Taisi iava viapau oavi gare rigatovi vai opesiperea vao Pauto vo reoaro.*

Jisas Reoroepa Riako Kavupa Pitupitu Iava (Matyu 5:31-32, 19:9; Mak 10:11-12)

18 ✡ *“Vosa oirato riakova kavureve iriavu raga ousa, oire ra va-ia ora oua vuri piereve otopa pitupitu purapaoro. Ora vosa ro ira oira oureve o iria kavu rovoreve roari, uva rera-a eera ira ora oupa vo taisiaro vuri pierevoi otopa pitupitu purapaoro.*

Lasaras Iava Vao Apotatoavi Ora Ro Riro Monito Ira Viapau Oisoa Sopauaaro Porepareve Vo Pauto-ia Rugoopasa

19 *“Tuariri iravu riro monito ira oisoa toupareve. Uva oisoa vokiara rutu-ia vearopa kuvuro-ia kuvuparo revasipara. Ora vokiara rutu-ia vearo aio rutu oisoa tapo aiopareve riro rorua oupasa ora rerapa.*

20 ✡ Ovusa rera vo kepaaro rataoaro ruvara-ia iravu apotato oirato toupareve. Rera vaisiaro, Lasaras riro kapukapuato vova varaua-ia.

21 Oa iava oisoa rurukopara kavopareve rera ro riro monito reraaro tebol reroarova. Oire ra varavi-ia ora reravi iava kovuto vuku pie ragapareve. Uva voa oisoa kaakau kare rera kapuaaro veaveapasa uriopaave ora voea arevuoaro-ia.

22 ✡ *“Oire uva rera ro apotatoavi kopiiroepa. Oa iava enselpa irara rera kaeiva Ebraham ruvara-ia rera tovosa, uva oisoa rera tapo toupareve. Oire uva rera isivaaro iava rera ro riro monito kopiiroepa. Oa iava rera tovaiva.*

23 Uva vo toupare vuri tapi riro siitoka oupa tapi rutu. Uva voava taraapavira tuupavira aue Ebraham vaio vurapareva, ovusa Lasaras rera sirova toreparoepa, ovusa tauaivira toupasiva rerapa.

✡ **16:13:** Mt 6:24 ✡ **16:14:** 2 Ti 3:2; Lu 23:35 ✡ **16:15:** 1 Sml 16:7; Pro 21:2 ✡ **16:17:** Ais 40:8; Mt 5:17-18 ✡ **16:18:** Mt 5:31-32, 19:19; Mk 10:11; 1 Ko 7:10-11 ✡ **16:20:** Ap 3:2 ✡ **16:22:** Jo 13:23

24 ✡ Oire uva voa-a vo uvava rera ro riro monito keeraroepa oiso puraoro, Aite Ebraham. Ragaivipa siraou. Lasaras aruri, ra sipareo rupu pieoro urioro ragai iava arevuotoa-ia oira tovosa. Ra rera vuavua piereve gare visivi. Ari ita, vurivira rutu upia sovo iraopaavoi vo kasio-ia.

25 ✡ *"Vo osa Ebraham oiso puraroepa rera aatooro, Oviitoa oaa. E rugoopauei voarire tuariri uva tootoovira touparivora vearopara aiopaoro, ora vara oupaoro ora viipa? Osa ro-ia Lasaras ora rerapa vuriara oisoa oupareve. Uva va-a eva oa iava rerare sopaua vearovira toupaivoi vo uruio-ia, osa vuri siitoka ouparivoi ita vii.*

26 Ora oavu tapo vo vigei vuutaaro-ia oa tovoreva Pauto vigeipa tugivira rirova apui. Eira iria-ia viapau voeao uvuipaai ra oira iviropaoro visii iare uriopaave. Ora voea tapo ita eisiva viapau uvuipaai ra oira-ia iviropaoro vore uriopaave igei iare.

27 *"Oa iava riro monito oiso puraroepa, Ari ita, aite Ebraham. Oiso viire keeraparai ra Lasaras aruri. Ra aite vo kepaaro iare avaro.*

28 Okepa-ia toupai vo vavae voeao ragai araoko iraraaro. Oire uva oiso ruipaparai ra goruvira rutu Lasaras voea tavirevere auepa, teapi voea tapo ita vore urioave riro-ia siitoka. Vo osa viapau voea iava sopaura pore rovo piro vova vuri vovouro.

29 ✡ *"Ari Ebraham rera aatooro oiso puraroepa, Ari ita, reoreoara toupaiveira voea ruvara-ia, oreoa rigatoiva tuariri rutu Moses ora voeao profet irara. Uva vii voeaaro araoko irara uvuipaai ra evo reoreo sirova utupaave.*

30 Uva riro monito oiso puraroepa, Viapau aite Ebraham. Viapau oiso evara uvuipai. Ari vo raga osa irai kopiitoa vai tovaa vai iava toreoro voea iare avaro. Oa iava uvuipaai ra sopaura oaive iava porea viro vova vuri vovou.

31 Uva va-a vao oa iava Ebraham oiso rera tavireva, Ari ita, vosa viapau Moses ora profet irara viapau vo reoroarore rugoopaave, oire ra apeisi ragavira ita irai oreoiaro oirao pieive, vo rara tova tapi vai iava vorevira vorero voea tavisa?"

17

Vuri Pitupitu Iava Oa Oirato Vaaro Oirao Piea Vuri Piepaiveira (Matyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 ✡ Jisas ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Oiraopavira rutu, oaravu rutu vo vokio kareke iraopapeira oirara rutu kove piepasa, oiso ra vuri vovouro purapaive. Ari ita, uva siraovira ropa ira oisi vo pitupituro kareke pieparevoi vo vokio oirara kove piepasa.*

2 ✡ Vosa irai oiratoa vai irai raverave vovoutoa vai oirao pie vovouaro vuri piereve voeao iava raverave vovou irara oea ragai-ia raripaaveira, oire uva vearopai oiso ra oeai *rera-ia rirova aveke vai tuuive rera okoearo-ia rera roko piesa avakava vuruvuruaro-ia.*

3 ✡ *"Ora vatatopo iraopata. Vosa araokotoa oara vuria purareve, oire rera tarairi. Oire vosa ora rera iava sopaua vorevira porereve vo rara vii vo reoaro uvureve, ra va iava rera iava va vuria verari.*

4 Ari vosa vii-ia voreripavira vuria purareve rirovira vo katai voki-ia, oire ra katakataivira vara rutu isivaaro iava vii iare urioparo oiso purapasa,

✡ **16:24:** Mt 25:41 ✡ **16:25:** Lu 6:24 ✡ **16:29:** Jo 5:45-47 ✡ **17:1:** Mk 9:42; 1 Ko 11:19 ✡ **17:2:** 1 Ko 8:12 ✡ **17:3:** Mt 18:15

Ragai iava sopaua pore piroi vova vuria oa puraavo vii-ia. Oire ra va iava uvui iraopauei ra rera iava vara rutu evara vuriara verapari katakataivira."

Oirao Pie Vovou

5 ✡ Uva aposel irara Turarore oiso puraaepa, "Igei varaaro oirao pie vovouro riro pieri rutu."

6 ✡ Uva Turaro oiso voeare puraroepa, *"Eagara ita, vosa visii varaaro oirao pie vovouro oisivi raga toupaive oiso osa mastet kuearo garepa takurarovi rutu, oire ra va iava evare riropa eva oiso purata, Vavurupara rutu iava tate uviro, ra avau vavore avakava sovara-ia. Ra voa ora pauu ita. Oire ra va iava visii gisipoaro sirova utupe ita. Aue iavirava visii varaaro oirao pie vovouro.*

Vao Kovopato Vo Kovoaro

7 *"Vosa visii iava irai kovopatoa vai varuparo vai gaaripareve rasia porepaoro, eke sipsip ragui vai tokipareve. Oire ra voava karero viro kepa iare. Ra pasi, rera reitoaaro rerare keeraro oiso, Uriou ikauvira pausa ra aiori?*

8 ✡ Viapau. Ari oiso vaio rera tavireve, Varoa tavario rovori. Ra ragaipa aioara ravaari. Oa iava varava uriou. Ra aio rovoa ora tapo ukaio rovora. Oa iava utupavira aiorivere ukaiooro tapo.

9 Ra apeisi-a? E rera-ia roru vaisi purareve ro kovopato vo rara rera gisipoaro sirova vearovira utuparo, raa? Ari viapau rutu.

10 Oire uva oisi-a eisi osa iava visii tapo uvuipatai vosa orekerovu rutu kovoara opesi pie rovopata oiso osa Pauto visii tavireve, oire *ra va iava oiso purata, Igeivi-a viapau vearo irara kovopa irara, ra va iava vearo vaisi ouio reito ruvara-ia. Igoa vo kovo raga purapaioveira. Ari viapau oaiei."*

Katai Tau Leprapa Irara Oea Sisigarue Piereva Jisas

11 ✡ Oire uva Jisas vo raivao Jerusalem iare gaeoro avaroepa. Oa iava Sameria-iarei vuruvuruaro-ia vokapaoro avaroepa ora Galili-ia.

12 ✡ Uva voa ouruivu-ia karero viropa. Oire voava katai tau leprapa irara urioaepa rera iare raivaaro. Uva voava tauaivi torepaaepa

13 keerapaoro oiso, "Jisas, Reito. Igeipa siraou!"

14 ✡ Oa iava Jisas voa voea vuraoro oiso voeare puraroepa, *"Avata ora visii iava varaura karekesa koruou purapa irarapa pris irara."* Oa iava vokapaoro avapaaepa. Uva voa voeare varaura sisigarue ovoiepa.

15 Uva voa voea iava iravu ora rera iava varaua kekereva uvare sisigarueepa. Oa iava voreroepa. Uva rirovira Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapareva.

16 ✡ Uva voa Jisas ruvara-ia kokotoaro rekureva rera-ia vearo vaisi puraoro. Ro Sameria iava rera.

17 Uva va-a vao oa kekereva Jisas, oa iava oiso puraroepa, *"Eari keaparai oiso katai tau rutu sisigaruei. Uva ovu-ia avaai vo resura vatara?*

18 Easi pasi, viapau irai voreparoi Pautoa-ia vuurapa vaisi purasa? Ari ita, ro-ia kataitoavi raga uvavu ragava rera ratau touto."

19 ✡ Oire uva Jisas oiso rerare puraroepa, *"Toreu ra avau. Vii vaaro oirao pie vovou vii ravotovira porete pievoi vorevira."*

Pauto Vo Saraaro Oa Karekeperea (Matyu 24:23-28, 37-41)

✡ **17:5:** Mk 6:30 ✡ **17:6:** Mt 17:20, 21:21; Mk 9:23; Lu 7:13 ✡ **17:8:** Lu 12:37 ✡ **17:11:** Lu 9:51-52 ✡ **17:12:** Lev 13:46 ✡ **17:14:** Lev 13:2, 14:2 ✡ **17:16:** Mt 10:5 ✡ **17:19:** Mt 9:22; Mk 5:34

20 ✡ Uva Farisi oiso Jisas akeiva, “Aa vo vuutao-ia Pauto vo Saraaro
karekeperea?” Oa iava voea aatooro oiso puraroepa, *“Vosa Pauto vo
Saraaro karekepere, oire ra oirara viapau oiso va kekeive ora voea osireiaro
iava.*
21 Ra viapau irai oiso purarovere, Keketa va vao vo-ia. Eke, Asi va vao-a
vavo oiso. *Oire uvuta! Pauto vo Saraaro epao visii vuutaaro-ia.”*
22 ✡ Uva va-a vao oa iava Jisas ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso,
*“Easi utupaua oiso ruipa ragapatavere ra ragai Oirato Oviitoaaro kekesa
katai vokivi vai raga-ia, osa viapau.*
23 Oire uva oearovu visii tavitavipaivere oiso, Keketa. Asi ro-a vo-ia
toupare. Eke, Varo vavo-ia. Oire ra viapau rutu uvuipata ra voea sirova
utupata.
24 E varakeotoa-ia taraipataveira? Ira parakaupareveira voraro ruture
vuvuiua-ia roropaoro. Oire uva oisi-a eisi osa ragai Oirato Oviitoaaro
pieoro karekeraverea vo oirara rutu osireiaro iare katai vuutavi raga-ia.
25 Ari ita, riroara vai siitokaara vai kae rovopaa. Oa iava voea vo vuutao
iava voea ragaire isivapaavere.
26 ✡ *“Vo pitupituro-ia oara puraiva vo Noa vo vuutaaro-ia. Oire uva oisi
raga ita eisi osa pieiverea vo ragai Oirato Oviitoaaro vo vuutaaro-ia.*
27 Uva voea rutu oisoa aiopaive, ora ukaiopaave, ora vearovira raga riako
oupaave. Oa iava voa vo rekasisa urioaepa oisi raga piepaoro uva Noa sip
uvuo-ia koataroepa vo tuariri rutu. Osa iava rirova pirutuva karekeopa.
Uva oirara rutu gisiaepa oira-ia.
28 ✡ Osa raga ita-a eisi pieiva vo Lot vo vuutaaro-ia tapo voari tuariri.
Uva oisoa aiopaive, ora ukaiopaave, ora orekerovu voripaive, ra oearovupa
vara sipopaive moni oupasa. Ora aio kovoro paupaave, ora kepa paupaave.
29 Oire uva Lot Sodom-ia kavuoro avaroepa. Uva vo voki raga vao oa-
ia tuitui kasi karekeepa, oa-ia vitavokovira kovekoveoro vuvuiua iava oiso
osa kokeva. Oa iava oirara rutu kopii pieva voa.
30 Uva oisi raga ita eisi osa pieiverea vo vokio-ia oa-ia Oirato Oviitoaaro
karekeroverea poeravira ragai raga ita.
31 *“Uva vo voki raga-ia ro ira kepa ivara-ia toupareverea, vo osa rera
varaaro vo kepa sovara-ia toupaive, ira viapau oiso voava rere rovoreve
vara ou rovosa rera varaaro, uvare viapau vuutavi toupaive. Eisi osa ro ira
varuparo toupareverea ira viapau oiso voava karero ora rera vo kepaaro iare
rera varaaro ousa.*
32 Vearovira rutu rugoopata Lot vatuavaarore. Iria porepaoro kopii
ovoiopa.
33 ✡ *Ari vosa ro ira ora rera tootooaro ragare taraapareve kovopaoro, oa
taru rera iava opesi ovoipere. Ari vosa ro ira ragai-ia vovoupaoro ora rera
iava tootooa eaka ragapareve, ira-ia Oiraopa Tootoo rutu toupaiveira.*
34 *“Visii tavipaavoi oiso, Vo voki iava vo rupa-a vao oa-ia aiterei atarapa-
siverea katai uru vai-ia. Oire ra voava Pauto irai raga oureverea vaiterei iava
iravu kavuoro vo osa toupareve.*
35 Ari airei riakorirei vai plaua purapaereverea auere bret, osa Pauto
iriavu raga ita oureve vairei iava iriavu arova voa osa toupaeve.
36 Ari aiterei oiratoarei vai varuparo vai toupasiverea osa Pauto vaiterei
iava iravu raga ita oureve iravu arova voa raga osa toupareve.”

✡ **17:20:** Lu 19:11 ✡ **17:22:** Mt 9:15; Mk 2:20 ✡ **17:26:** Jen 7:1-24 ✡ **17:28:** Jen 18:20-33, 19:24-25 ✡ **17:33:** Lu 9:24

37 Uva va vao uvuoro oiso puraaepa disaipel, “Turaro, ovu-a vo uva va
eva karekeperea?” Oa iava Jisas ruuvira raga voea tavireva oiso, *“Ari vo
uva okarerovu rutu kopiipaaveira, uva ruega kare ora gurupasa rerepaiveira
eru karero aiopasa.”*

18

Reo Ruu Vao Vo Osa Riakova Reo Rovirieipatoare Keeraopa Oira Tauvasa

1 ✡ Oire uva Jisas oavu reo ruu vatereva voeapa voea tarai piepaoro, oiso
ra variripaave vokiara rutu-ia reasi asavira.
2 Uva oiso puraroepa, *“Ouruivu-ia iravu reo rovirieipato oisoa toupareve
ira viapau Pautoa-pa uririparo ora avivikepaoro. Ari viapau oiso ra oirarare
vearo vovouparo.*
3 Uva iriavu raroeva riakova oisoa toupaeve vo urui-ia uvava vatuato
kopiiroepa. Oire uva vokiara rutu-ia oisoa uriopao rera ro reo rovirieipato
tavipasa oiso, Keripato ragai vuri piesa aueparoi. Oiso ruipaparai ra ragai
tauvari va-ia vao-ia kort puraoro torevokovira!
4 Uva voari rovovira viapau oiso vovouparoepa ra oira tauvareve rera
ro reo rovirieipato. Uva utupavira oiso puraroepa ora rerare, Oiraopavira
rutu viapau oiso Pautoa-pa uririparai. Ora tapo viapau oiso oirarare
rugorugooparaveira voeapa avivikepaoro.
5 ✡ Ari ita, oira o-ia raroeva ragai pugu pie iraopaeveira. Oire ita, eagara
ra oira tauvaa kort puraoro oirapa. Teapi ora voreri vasipao. Ra va iava
ragaire varaua reasipe rutu.”
6 Oa iava Turaro Jisas voeare oiso puraroepa, *“E vo reo vao uvutavoi,
oreoa purarevora ro-ia vurito reo rovirieipato, raa?*
7 ✡ Uva apeisi-a voea-ia oirara Pauto oea reesipareveira ora rerapa,
oea rerare gaupaiveira arepaoro vo aviaviaro ora vo vokiaro tapo? Oire
uva apeisi-a? Ra viapau Pauto voea tauvareve, raa? Ra ateate piepaoro
toupareve?
8 Ari ita, ira uvuipa ra ikauvira voea tauvapareve. Uva va-a eva
oare rugoopaoro visii akepaavoi oiso, Ovirovua vao oirara voeao oea
goruvira ragai-ia raripaaveira oea perea ovusa vorevira vorera ragai Oirato
Oviitoaaro rara?”

Reo Ruu Farisi Iava Ora Takis Oupa Irara

9 ✡ Oearovu oea ora voea raga-ia raripaaveira oiso, Igei torevoko irara,
ovusa oeavure oiso purapaave, “Vuri irara voeao.” Oire uva voea-a evoea
oeare Jisas oavu reo ruu purareva.
10 Uva oiso puraparoepa, *“Aitereivu oiratoarei aiterea oiso ruipapasiepa
ra varirisi. Oa iava Rovopa Kepa Tempel iare ipasiepa oiso, iravu-a rataratаa
vovouto Farisi-pato, ari iravu-a takis oupato.*
11 ✡ Oire uva rera ro Farisi-pato toreroepa ora rera sopaua raga iava
oiso variripasa, Pauto, ragai viapau oiso osa oearovu vuri irara voeao
oea kavirupaaveira, ora varao tapo kuuvu pitupituro purapaiveira, ora
riakorava otopa pitupituro tapo purapaiveira. Ora viapau oiso toupaavoi
osa ro-ia takis oupato. Eisi osa iava vii-ia vearo vaisi purapaavoi.
12 Ari ita, vo wikiara rutu-ia eraeraovira vo vokirei-ia aio kavuparaveira
vii ragare rugoopaoro. Uva vara rutu varao oara oupaaveira oara iava katai
taupara putepaaveira viipa oavu vatepasa voava.

✡ **18:1:** Lu 11:5-8; Ro 12:12 ✡ **18:5:** Lu 11:8 ✡ **18:7:** Re 6:10; Ro 8:33; Kl 3:12; 2 Ti 2:10 ✡ **18:9:** Lu 16:15 ✡ **18:11:** Mt 6:5

13 Oire ro takis oupato ira tauaiviva toreparoepa reasipaoro vuvuiua vura
arapa taraaoro. Ira ora kopukopuaro raga tapatapapareva siraopaoro. Uva
oiso puraparoepa, Pauto, ragaivi vurito ragoapa siraou.
14 ✡ *“Oire uva visii tavipaavoi oiso, Ro-ia takis oupato ira iava vuriara*
verareva Pauto. Osa iava rera vaisireva oiso, Torevokoto ro-ia oirato. Oa
iava vorevira kareroepa ora rera vo uruiaro iare. Vo ovusa ro Farisi-pato
ora rera varaarova vorevira kareroepa, oiso osa raga ita varava vuriara
urioroepa. Aue vituaro iava uvare ro ira ora rera raga vaisiaro kae piepareve,
ira vaisiaro akaipa pierevere Pauto. Ari ro ira ora rera vaisiaro akaipa
piepareve, ira taru vaisiaro kae pierevere utupaua Pauto.”

Jisas Kakae Vure Viraakoreva
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Oire uva garepa kakaero sipoiva Jisas iare. Uvare oiso ruipapaaepa
ra voea-ia vavaeareiaro tovoreve varirioro. Uva disaipel irara voea tueoro
voeare korupaaepa.
16 Oa iava Jisas ora rera ruvara iare voeare kakae vure keeraroepa oiso
puraoro, *“Kakae vure eakata. Ra urioave ragai iare. Opeita voeare korupata.*
Ari ita, Pauto vo Saraaro oa oiso voea-ia toupaiveira oea oiso purapaa
viroveira osa voeao-ia garepa kakaero.
17 ✡ Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Voeao-ia kakae vure riro
rari irara rutu ragai-ia. Vosa irouto viapau oiso vo ruipaaro toupaive osa
ro kakaeto ira vaopa ruipaparoveira Pauto vo Saraaro, oire uva rera oirato
ira viapau uvuipa oiso ra Pauto vo Saraaro sovara iare koataro.”

Iravu Reito Riro Kotokoto Gurupareve
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 ✡ Oire uva iravu Jiu-pato reito oiso rerare puraroepa, “Vearoto Tisato.
Eake vai-ia uvuiparai ra oai puraa, ra Tootoo Ovoi oua?”
19 Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *“Eakere eisi ragai vaisipari oiso,*
Vearoto? Vo osa kataitoa raga-a vearoto Pauto.
20 ✡ Ari ita, aue-ia taraipauei vao-ia Reo Taisi Moses vaaro. Oa oiso
purapapeira, Opeita otopau. Ora opeita oira upopau. Ora opeita kavirupau.
Ora opeita oearovu iava kuuvupau. Aiteara vaiopa ora aakoara tapo
avivikepau.”
21 Oa iava ro reito oiso puraroepa, “Ari ita, vo osa kakaevira oisoa toupaa,
uva va eva Reo Taisi oisoa uvupaa va tokipaoro.”
22 Uva Jisas rera vo reoaro uvuoro oiso puraroepa, *“Ari oavivu ragapa*
touvira poteparivoi vao-ia oiso-ia, Auero rutu-ia vii varaaro vori rovouvere
vara-ia moni ouoro apotapa irarapa oarai vatesa. Vosa oisi pieri oiso, ra va
iava vearoa ouri vuvuiua-ia. Oire ra ragai sirova utuu.”
23 Osa vo reo uvuoro vao vovouisi vavatareva rutu rera ro reito. Eake
iava? Uvare riro monitoa rutu-a.
24 ✡ Oa iava Jisas rera-ia vurapaoro oiso puraroepa, *“Oiraopavira ita.*
Voeapa voeao riro kotokoto guru irara vavagisi iraopapeira varaova ora kiu
arapa vore Pauto vo Saraaro-ia.
25 Ari ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito, vosa rirova vai vo kare
iava kamel kare iriai voa koatasa auepao. Uva oisi rutu rirovira vavagisi
iraopai ropa riro moni guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.”

✡ **18:14:** Mt 23:12; Lu 14:11; 1 Pi 5:6 ✡ **18:17:** Mt 18:3 ✡ **18:18:** Lu 10:25 ✡ **18:20:** Eks 20:12-16; Diu 5:16-20; Ro 13:9 ✡ **18:24:** Pro 11:28

26 Oire uva va vao uvuoro oearovu oiso puraaepa, “Vosa oisi eisi, uva iroutoa vai uvuiparoi ra va eva Tootoo Ovoi oureve?”
27 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, vao oa viapau pura-pareve oirato, Pauto oa-ia uvuiparoi ra va purareve.”*
28 Uva va iava Pita oiso puraroepa rerare, “Uvupari? Igei varaaro uruiara kavuiova vii raga sirova utuoro.”
29 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *“Oiraopavira visii tavi iraopaavoi oiso, Voea rutu oea Pauto vo Saraarore rugoopaoro orekerovu rutu kavu-paiveira oiso-ia, kepaara varao, ari vatua riakoro, ari araoko irara, ari aite irara, ari kakae vure voea voeaaro.*
30 Oeapa riroara rutu vatepare Pauto vo vokio-ia voea varaaro-ia pute pievira. Oire va iava utupavira Opesi Asa Tootoo oupaiverea.”

Jisas Vo Peva Piepa Tavi Purareva Ora Rera Iava Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera
(Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 ✡ Oire uva voea katai tau erao (12) oureva disaipel. Oa iava oiso voeare puraroepa, *“Uvuta vao. Vo vokio-ia ipapaviei Jerusalem iare. Oire ra vo reoro rutu oiraope profet irara vo reoroaro oara rigatoiva ragai iava ro Oirato Oviitoaaro.*
32 Uvare ragai vateivere voeao vavaearo iare osararovu iava voea. Oire ra va iava ragai tovipaive, ora ragai vuri piepaoro ragai-ia ruipaave tapo.
33 Ra ragai ragipaive ragai kopii piepaoro. Ra vo pevapa voki-ia vorevira torera voava kopii tapi tootoopaoro.”
34 ✡ Oa iava voeao disaipel viapau oiso vo reo-ia vao aviavipaaepa oreoa ruureva voeare. Uva va-a vao oa iava viapau oiso vearovira taraipaaepa vo reo vituaro-ia.

Jisas Iravu Voosito Porete Piereva Riro Oira Areareto
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Oire uva Jisas Jeriko urui ruvara-ia karero viropa vo uva iravu voosito oisoa raiva vatuaro-ia pauparo. Uva oisoa moni areparo oirara rutu ruvara-ia.
36 Uva voava riro irara iava uvureva, ovusa vokapaoro uriopaaepa voare. Oa iava oiso voea akepareva, “Eake purapaivoi?”
37 Uva oiso rera taviiva, “Ari Jisas ro vova Nasaret-ia ira vokapaoro vigei-ia puteparevoi.”
38 ✡ Oa iava rirovira oiso puraroepa, “Jisas! Vii-a Devit aaotoaaro. Ragaivipa siraou!”
39 Oire uva irapa irara rerare kasipupaaepa oiso purapaoro, “Auoro! Ora tape pieu.” Ovusa rirovira rutu keera iraoparoepa oisi raga purapaoro oiso, “Vii-a Devit aaotoaaro! Ragaipa siraou.”
40 Uva Jisas voari toresa urioroepa. Uva voava voea tavireva oiso, *“Voea tavita ra rera sipoive ragai iare.”* Uva tutuu pieoro rera iare urioroepa. Oa iava Jisas rera akereva,
41 *“Eake vaipa ruipapau, ra oai puraa viipa?”* Uva oiso puraroepa, “Turaro. Oiso ruipaparai ra vuraa.”
42 ✡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vorevira vurari. Uvare vii raga vaaro oirao piea vii vorevira ravotovira porete pie ovoivoi.”*

✡ **18:27:** Jop 42:2 ✡ **18:31:** Lu 9:51; Sam 22 ✡ **18:34:** Mk 9:32; Lu 9:45 ✡ **18:38:** Mt 9:27
✡ **18:42:** Mk 5:34; Lu 17:19

43 ✡ Oire uva oisi-a eisi osa iava vorevira vurareva. Oa iava Jisas sirova utu ovoiroepa. Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoireva, osa oirara rutu va vao kekeiva. Oa iava voea rutu Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva.

19

Vo Toupai Sakias Iava Vo Siposipo

1 ✡ Jisas Jeriko iare vokapaoro karero viropa.
2 Oire uva vo urui eva kavupasa aueroepa, vo osa iravu oirato voa toupareva rera vaisiaro, Sakias rera ro takis oupa irara reitoaaro. Uva rera-a riro monito.
3 Uva oiso ruipaparoepa ra Jisas-ia tarairo oiso, Iroutoa rutu-a? Ari viapau oiso uvuiparoepa ra rera kekereve, uvare riro irara rutu Jisas utopaiva. Uvare ita potekuto-a rera Sakias.
4 ✡ Oa iava ikauvira iparoepa oevaovu-ia riro ova, uvare oiso rugooparoepa ra Jisas kekereve rutu. Ari ita, oiso taraiparoepa, Vo raivao-ia vokapaoro uriorovere Jisas.
5 Oire uva Jisas voavi pouro viropa. Uva voa vo viara-ia vurareva. Oa iava oiso puraroepa rerare, *“Sakias. Ikauvira varau evoava. Ari vo vokio-ia vii vo kepaaro-ia toupaa.”*
6 Uva oisi-a eisi osa iava ikauvira vararoepa, uvare rera iava sopaua rirovira rutu roruva. Oa iava rera tapo Jisas avaroepa ora rera vo kepaaro iare.
7 Oire uva oirara rutu va vao kekeoro aveavevira reoreopaaepa oiso purapaoro, “Uva apeisi vurito vo kepaaro-ia koataro rera tapo tousa?”
8 ✡ Ari toreroepa rera Sakias oiso purasa, “Reito. Oiso ruipaparai ra ora ragai varaaro rutu roo piea oiso, oavu voeaopa apota irara. Ora varao tapo kare piea oara oisoa ou ragapaa kuuvuvira oearovu ruvara-ia katakataivira. Uva voeapa oiso vara kare piepaavere iravu vaaro rekasiaro-ia oresuravu tovoa rerapa pute pievira.”
9 ✡ Oire uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vo vokio-ia Pauto voeao oea vo kepa-ia toupaiveira oea vorerevoi ora rerapa vova vuriara oaive iava. Ari ita, uvare vii tapo-a iravu Ebraham aaotoaaro.*
10 Ragai-a vao Oirato Oviitoaaro ragoa oirara ousa urioraera voeao oea opesikoaepa, ra va iava voea vorevira vorea Pautoa-re.”

Katai Tau Iava Kovopa Irara Voeao Oea Moni Ouaepa

11 ✡ Oire uva vo reo-a vao oa uvuivoiva, oavu reo ruu vatereva voeapa. Eake iava? Uvare tutuu piereva Jerusalem iare. Vo osa oiso keapaaepa, Vo voki raga-ia Pauto vo Saraaro roroiovira ora karekepai.
12 ✡ Oa iava oiso puraroepa, *“Iravu reito ira oiso ruipaparoepa ra tauai ruture avaro, oisore ra voa rera king pieive. Ra va iava vorevira karero.*
13 Uva katai taure kovopa irara keeraroepa rera voeaaro. Oa iava voeapa katakataivira erao tau kina (K20) vatereva. Uva oiso voea tavireva, Vao-ia sara kovoro vai puratavere vore tuepaoro uva vorevira voreravere.
14 *“Vo osa rera vo uruiaro iava voea rerare vuri vovoupaaepa. Oa iava voea arova avaroepa. Uva voeao rera iavapa irara oearovu aruiva ora voea raga iava rera sirova utupasa. Oa iava oiso purasa utuaepa, Igei reasipaiei ra ro igeipa kingparo turaropaoro.*

✡ **18:43:** Mt 9:8 ✡ **19:1:** Lu 18:35 ✡ **19:4:** Ais 9:10 ✡ **19:8:** Eks 22:1; Nam 5:7 ✡ **19:9:** Ro 4:16; Ga 3:7 ✡ **19:11:** Ap 1:6 ✡ **19:12:** Mt 25:14-30; Mk 13:34

15 *“Oire rera king pieivoiva, voava vorevira voreroepa vore rera vo uruiaro-ia. Oa iava oiso puraroepa, Oirarare keerata voeao oeapa moniara vateavora. Aue iava keeraparai voeare uvare oiso ruipaparai ra taraira oiso, Aa voviro kareke pieivora katakataivira vara rutu iava moniara.*
16 *“Oire uva iravu iraroepa oiso purasa, Reito, vii vaaro-ia monia sara kovo puraavora aue rutu erao tau kina (K20). Oa iava va-ia pute piea ouavora aue rutu erao vovoto kina (K200) rutu.*
17 ✡ Uva va iava king oiso rera tavireva, Vii vearotoa rutu kovopato. Viigoa vearovira gareparavi-ia vurapariveira vara vearovira rutu tokipaoro. Oire uva va-a eva oa iava vii vatepaavoi oavu reesia. Ra va iava katai tau rutu tokipari aue riropa uruiro (10 taun).
18 *“Oire uva erao pieto ita rera iare pouro viropa oiso purasa, Reito, vii vaaro-ia erao tau kina sara kovo puraavorao. Oa iava aue katai vovoto kina (K100) pute piea ouavorao va-ia ita.*
19 Osa iava king oiso rera tavireva, Vii tovopaavoi, ra vo vavae tokipari riropa uruiro (5 taun).
20 *“Oire uva iravu ita kovopato rera iare pouro viropa. Oa iava rerare oiso puraroepa, Reito, vii vaaro-a vao erao tau kina vo-ia. Oa ruuava aue-ia varoa va oriruoro. Oa iava vo toupaiveira.*
21 Eake iava? Uvare vii-ia oisoa taraipara, Riro kasivaritoa rutu varao ou ragapaoro oara tovopaivora oearovu. Ora varao aioara oara paupaiveira oearovu raga, oara tapo tatepariveira vii raga. Eisi osa iava viipa oisoa uriripara varao moniara kovo pie arapa.
22 ✡ *“Oa iava rera ro king rerare kovopato oiso puraroepa, Vii vurito kovopato. Viigoa iava gasipaavoi vii raga vo reoaro-ia. Ari ita, ragai-ia oiraopavira oisoa taraipau oiso, Riro kasivarito ragai varao ou ragapaaveira oara tovopaivora oearovu raga. Ora varao tapo tatepaaveira oara paupaiveira oearovu raga.*
23 Ari apeisi iava viapau va vao ragai vaaro moni tovo asariva beng-ia? Oa iava voreraeri voava va ousa aue tapo pute piea vai interes.
24 Oire uva oiso puraroepa voeaore oea tutuu *pievira rera ruvara-ia toupaiva. Vao outa eva erao tau kina. Ra eera vateta ira erao vovoto kinava touparevoi.*
25 *“Oa iava oiso rerare puraaepa, Reito. Easi rerapa erao vovoto kina pura piroi.*
26 ✡ *“Uva oiso puraroepa, Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Oirara rutu oea oisi vara-ia pitupaivoi, uva voeapa ita oarai vatereverea Pauto pute pievira. Ari vosa viapau oisi oai-ia pitupareve irai, oire ra gareavi raga-ia pitupareve, eva-a oa verareverea rera ruvara iava Pauto.*
27 Ari evoea oea oiso purapaaveira ragaire, Reasipaiei rerapa oiso ra igeipa kingparo turaropaoro. Oire uva voea evoea ragaiva keripa irara. Uva voeava uriota vore ragai osireiaro-ia voea uposa.”

Jisas Turarovira Jerusalem-ia Karero Viropa (Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

28 ✡ Oire uva Jisas vo reo vao purareva. Oa iava vokapaoro iraroepa vo raivao gaepaoro oa-ia oisoa Jerusalem iare ipapaave.
29 Oa iava Betfasi urui ruvara-ia pouro viropa vo uruirei ora Betani-ia vo pukuio-ia oa oisoa vaisipaive oiso, Oliv Kovo Pukui. Oire uva voava

✡ **19:17:** Lu 16:10 ✡ **19:22:** 2 Sml 1:16 ✡ **19:26:** Lu 8:18 ✡ **19:28:** Mk 10:32; Lu 21:37

aitereivu disaipeltoarei ira piereva vo uruiri iare oa oiso oisiriva pute pievira vo pukuio-ia toupaive.
30 Uva oiso vaiterei reesireesireva, *“Vo uruiri iare irasi, ra vo urui-ia kareu virosi. Oire ra voa gareva kekesivere donki, osa variaua riara-ia toupaeve, iria-ia viapau oisoa irai pauparo voari tuariri uvare koruova. Oire ra voava oira karuoro oirava voresivere.*
31 Vosa irai vei akepareve oiso, Eakere eira donki karupasi? Oire ra oiso ragavira irai tavisi, Iria-ia Turaro vo kovoaroei.”
32 ✡ Oire uva Jisas vaiterei arureva. Oa iava avasiepa. Uva oisi vara rutu kekesiva oiso osa vaiterei tavireva.
33 Uva oira iava iroiro karupasiva o-ia donki. Oa iava voea-a voeao oea oiraaro-a oea oiso vaiterei akeiva, “Eakere eira koruova donki karupasivoi?”
34 Uva va-a vao oa iava oiso voea tavisiva, “Iria-ia Turaro vaaroei kovoa.”
35 Uva oirava koruova donki voresiepa rera iare Jisas. Uva vaiterei varaaro varoara tovosiva oira ivara-ia. Uva vara ivara-ia Jisas pau piesiva.
36 ✡ Uva oira ivara-ia paupaoro avaroepa, ovusa voea rutu oirara varoara-ia uruiva parakavira raivaaro vo raiva oritopasa.
37 Oire uva voava tutuu pieoro avaroepa vo raivao-ia vova varapaoro Oliv Kovo Pukui iava. Oa iava riro irara rera voeaaro disaipel irara rovoaepa rorupaoro. Uvare varao ruture rugooaepa ravotoara oara oisoa kekepaive, vorara vara purapareve. Oa iava rirovira rutu raga pieiva Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro.
38 ✡ Oiso purapaoro kaku piepaiva,

“Reito king vaisiaro rei piepe. Ira urioroi Turaro Pauto vaisiaro-ia. Uvare Pautoa iava sopaua vearoi vigeipa oirara, uvare kasipua opesiei. Oire ra Pauto vaisiaro rei piepe ro oiso vuvuiua-ia viara-ia rutu.”

39 Oire uva oearovu rataratаa vovou irara Farisi iava voava vo uvuru vao sovara-ia toupaiva, oea Jisas-re oiso purapaaepa, “Tisato! Evoea disaipel tapetaperi vii voeaaro. Opeita eisi piepaive.”
40 ✡ Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Vosa voea varaaro gisipoara tuupaive, oire ra varao avekeara raga kaku piepaive vuurapa vaisi puraoro.”*

Jisas Jerusalem-iapa Gaureva

41 ✡ Oire uva tutuu piereva Jisas voare vo Jerusalem urui-ia. Oa iava vo urui kekeoro siraovira gaureva
42 oiso puraoro, *“Vosa vo vokio raga-ia vao-ia vo pitupituo-ia vearovira taraitai oa oiso toupai, Visiipa gavaure vovou vatepai, ra va iava vearota. Ari ita, vo vokio-ia opitupitua vao vataupai. Ra viapau va keketa.*
43 ✡ Uvuta! Vo utupaua uva ovuutavu karekeperea oa-ia visii voeaaro keripa irara uutuva purasa urioaverea, o ora upopava visii ururao visii kovokovooro voraro rutu.
44 ✡ Oire uva visii kepikepiiverea visii vuri pieoro rutu. Vii urui ora ovii irara oara voeao oea epao vii urui sovara-ia oea toupai. Uva viapau oiso vii iava iriai aveke vai eakaiverea, oiso ra iriai toupaeve vo *iriai ivara-ia ita. Eake iava? Uvare viapau vo vuutao eveitavoi oa-ia Pauto urioroi visii tauva ragasa visii oriruoro.”*

✡ **19:32:** Lu 22:13 ✡ **19:36:** 2 Kin 9:13 ✡ **19:38:** Sam 118:26 ✡ **19:40:** Hab 2:11 ✡ **19:41:** Lu 13:34-35 ✡ **19:43:** Ais 29:3; Jer 6:6 ✡ **19:44:** Mt 24:2; Mk 13:2

Jisas Voea Sigureva Osa Ora Tuutuupaaepa Ora Voripaoro Tugoropa Kepa Sovara-ia
(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Uva Rovopa Kepa-ia Tugoropa Kepa Tempel koataroepa. Oa iava rovoroepa voava voea sigupaoro, ovusa sara kovoro purapaiva voa Tempel sovara-ia.
46 ✡ Uva oiso voeare puraroepa, *"Tugoropa Vuku oiso purapai,*
'Ragai vo kepaaro eakata eva oa oiso toupai Variripa Kepa ragai vaaro.'
Oa oiso rutu piepatavoi,
'Vataupa tapi uva visii vao kavirupa irara vataupaaveira sara kovoro oavisii purapaoro.' "
47 ✡ Oire uva vokiara rutu-ia voea tarai piepaoro voa toureva vo kepa sovara-ia vao Tempel. Oa iava voeao reipa irara pris ora voeao tarai irara aue-ia Reo Taisi, ora voeao tapo oirara rutu reipa irara oea rerare raiva taraapaaepa, oiso ra oai iava rera upoive.
48 Vo osa oirara rutu goru iraopaaepa rera vo reoaro uvupaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava voeao reipa irara viapau oiso uvuipaaepa oiso ra oraivai kekeive rera uposa.

20

Jisas Akeiva Oiso, Irouto Vii Vatereva Vo Reesi?
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 ✡ Ovokivu-ia Jisas voea siposipopareva Rovopa Kepa Tempel Tugoropa Kepa sovara-ia Vearo Siposipo-ia. Uva voea reipa irara koruou purapa irara pris ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara, ora voeao tuvetuvepa irara Jiu iava oea urioaepa rera iare Jisas.
2 ✡ Oa iava rerare oiso puraaepa, "Igei taviri oiso, Eake reesi-a vao oa iava varao kovoara purapariveira? Uva irou-a vao oa vii vateva vo reesi eva?"
3 Oa iava voea aatooro oiso puraroepa, *"Ari ita, uva ragai tapo ita visii akepaavoi oreovu iava, ra ragai tavita.*
4 Irouto-a ro ira Jon vatereva vo kovo oa iavirava oirara baptaisreva, Pauto eke oirara raga?"
5 Oire uva voea raga ora reopaaepa oiso purapaoro, "Vosa oiso puravio, Pauto ruvara iava va, ra ita oiso puraro, Uva apeisi viapau va oirao piepata?
6 ✡ Ari vosa oiso puravio, Ari oiratoa raga vaaro, oire ra oirara rutu va iava vigei vurokoive aue-ia aveke voeao oea goruvira rutu Jon oirao piepaiveira oiso purapaoro, Profetato Jon."
7 Oire uva oisi-a oiso osa iava rera vo reoaro aatooro oiso puraaepa, "Viapau oiso igei eva-ia Jon vo baptaisaro taraipaiei oiso, Ovu iava karekeepa."
8 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ragai tapo ita viapau uvuiparai ra visii tavia vo reesi iava oa iava vo kovo purapavora."*

Vuri Irara Iava Reo Ruu Oea Oisoa Wain Kovo Tokipaive
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 ✡ Uva oisi-a oiso osa puraroiva, voeapa reo ruu vatereva oiso puraoro, *"Iravu oirato ira wain kovo paureva. Oa iava vo kovo-ia kovopa irara tovoreva, oiso ra vo kovo-ia sara kovo puraive. Vo osa rera ouruivu iare avaroepa tauai rutu voa toupasa.*

✡ **19:46:** Ais 56:7; Jer 7:11 ✡ **19:47:** Mt 26:55; Jo 7:19 ✡ **20:1:** Mt 26:55; Lu 8:1 ✡ **20:2:** Jo 2:18; Ap 4:7 ✡ **20:6:** Mt 14:5; Lu 7:29 ✡ **20:9:** Ais 5:1-7; Mt 25:14

10 Oire uva aio oupa vuuta-ia vo kovo iava iravu kovopato rera reraaro
arureva voea iare voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive vao wain kovo.
Uvare oiso ruipaparoepa ra rera vateive oarai aioara vai vo kovo iava. Vo
ovusa voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive rera ro upopaoro viapavira
rera siguiva vorevira.
11 Oa iava iravu ita kovopato voea iare arureva reito. Oire uva rera
upooro rera vuri pieiva. Oa iava oisi raga akukuvira rera sigu ragaiva ita.
12 Oa iava vo peva piepato arureva voea iare. Uva rera upooro rera kosi
pieiva rera-ia vikioro rataure.
13 Osa iava rera ro ira vo kovoaro-a oiso vovouparoepa, Eake vai puraa?
Oire ra ro ragai oviitoaaro rutu arua ira kavikopaaveira rutu. Ira vai-ia taru
gisipoaro uvuivere.
14 *Oa iava voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive rera tueiva. Uva voea raga*
ora reopaaepa oiso, Rera-a ro ira utupaua auero rutu varao aiteto varaaro
oureverea. Avoeao! Rera upope. Ra va iava vigei raga vo kovo-ia pitupere.
15 Osa iava vo kovo iava rera kosi pieoro rera-ia vikiaepa rataure vo wain
kovo vatuaro-ia rera kopii pieoro. Oire uva ro ira vo kovoaro-a wain kovo,
eake vai purareverea voea-ia?
16 ✡ Ira uriorovere taru voea kopii piesa voeao oea oisoa vo kovo-ia
kovopaive vao wain kovo. Oire ra va iava oearoi raga vatereve vo kovo.”
Uva vo siposipo uvuiva oa purareva Jisas. Oa iava oiso puraaepa, “Ae! Teapi
eisi vai piereverea.”
17 ✡ Oa iava Jisas voeava vurapaoro oiso puraroepa, *“Eake-a vo reo vituaro*
vao oa toupai Tugoropa Vuku-ia?

‘O-ia aveke kovopa irara iria veraiva, iria oiso karekeopa o aveke rovopava
rutu kepa iava kukuuvuva.’

18 ✡ *Oirara rutu oisoa o-ia aveke ivara-ia kovepaave ora tarita ovoipaoro.*
Ari vosa oira o aveke irai ivara-ia koveoverea, oire ra irai tarita ovoieve
garepa visivi oiso rutu osa poupou.”
19 Oire uva voea voeao Reo Taisi-ia tarai irara ora reipa irara pris oiso
taraiaepa, Easi Jisas vigei togaparevoi vao-ia reo ruu. Uva va-a eva oa
iava oiso vovoupaaepa ra voa raga rera-ia pitu ovoiive. Uva oirara ragapa
uriripaaepa rera-ia pitu arapa.

Jisas Akeiva Sisa-pa Takis Vatesa
(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Oire uva rera siituepaiva. Oa iava oeavu tagorovira aruiva rera iare.
Uva kuuvuvira oisoa torevoko pitupitu pura ragapaive rera ruvara-ia, vo
osa rera siituepaiva. Uvare oiso rugoopaaepa ra ora rera raga vo reoaro-ia
rera iava gasiive auepa reito gavman. Ra gavman vavaearo-ia rera tovoive.
21 ✡ Oisi-a eisi osa rerare oiso puraaepa, “Tisato, vii vo reoaro-a torevokoa
oa vatepariveira oirara rutupa. Uvare viapau oiso rei vaisi irarapa
uriripauveira. Viapau. Ari vaeavira rutu oirara rutu tarai piepariveira
Pauto vo pitupituaro-ia. Oa uvupaiveira oiso purapasa, Oiraopavira rutu!
22 Uva apeisi vai vovoupauei vao-ia vigei vaaro Reo Taisi? E torevokopai
ra Sisa-pa takispaviei?”
23 Vo osa Jisas vo kuuvu-ia tarairoepa va eveioro. Oa iava oiso puraroepa
voea tavioro,

✡ **20:16:** Lu 19:27; Ro 3:4, 6, 31 ✡ **20:17:** Sam 118:22-23 ✡ **20:18:** Ais 8:14-15 ✡ **20:21:** Jo 3:2

24 *“Oire oa-ia monia vai ragai kareke pieta. Vao oa-ia irou puaaro toupai? Ora irou vaisiaro toupai vo va varaaro-ia?”* Uva oiso puraaepa, “Ari King Sisa!”
25 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Oire rera vaaro Sisa oa rera vateta Sisa. Ari vao Pauto vaaro, oire ra Pauto vateta va.”*
26 Oire uva va-a eva oa iava viapau oiso rera rauiva vao-ia rera vo reoaro vo oirara osireiaro-ia. Oa iava rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa vo reo-ia vao oa pukoreva voeare. Osa iava ora tape pieaepa rutu.

Jisas Akeiva Rore Ira Kopiiro Ra Ita Vorevira Torero (Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 ✡ Oire uva Sadyusi-pa irara iava oeavu urioaepa rera iare Jisas [oea oisoa oiso purapaave, “Voeao kopii irara, viapau uvuipaai ra vorevira torepaave.”]
28 ✡ Oa iava rerare oiso puraaepa, “Tisa, Moses oreovu rigatoreva vigeipa oiso, Vosa iravu kakae pura asavira kopiiro riakovapa, oire ra araokoto oira ita oureve. Oire ra rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purareve araokoto. Eisi osa toupai Reo Taisi.
29 Uva oeavu erao vatara rutu (7) oaraovu oea oisoa toupaive. Uva avaioto vo arao iava riakova oureva. Oire uva kakae kavau asavira kopiiroepa oira arova.
30 Uva kikooto ita oira oureva o-ia riakova.
31 Oire uva vo pevapato ita oisi raga oira oureva ita. Uva oisi raga-a eisi osa vo arao rutu voeao oira oisoa oupaive. Oa iava kakae kavau asavira raga oira arova vo arao rutu oisoa kopiipaave.
32 Uva vo arao isivaaro iava utupavira kopiiopa.
33 Oire uva vo vokio-ia oa-ia kopii irara oiso vorevira toreaverea, uva iroutoapa oira perea o-ia? Ari ita, vo arao voeao erao vatara (7) oea oisoa oira oupaive. Oa iava voea rutu vatuavaaro-a.”
34 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Voea-ia oirara ora riakora vo vokio iava, voea-a oea ora oupaaveira.*
35 Ari voeao oirara Pauto oeare oiso puraroverea, Uvuipatai ra vorevira tootoota toreoro, voeao oea viapau oiso ora oupaaverea.
36 ✡ *Oea viapau uvuipaai ra kopiiave ita. Oea oiso raga ita toupaiverea oiso osa purapurapa irara ensel, vo rara Pauto voea vorevira tore piereve kopii tapi iava. Oire ra oiso toupaive rera ovii iraraaro Pauto.*
37 ✡ Ari ita, Moses tapo roroio pievira rutu vigei tavireva oiso, Kopii irara vorevira torepaaverea kopii tapi iava, vo siposipo oa-ia gare kairi evaoa rovaepa. Oa-ia ita oiso puraroepa Pauto, Ragai-a Pautoaaro Ebraham, ora Pautoaaro Aisak, ora Pautoaaro Jekop. Voeao oea urauraaro tootoovira toupaiverea.
38 ✡ Ari ita, viapau oiso kopii irara reraaro-a Pauto. Viapau. Ari voeao reraaro oea tootoopaai rutu vo rera osireiaro-ia.”
39 Oire uva oisi-a eisi osa puraroiva, oearovu riro tarai irara iava Reo Taisi-ia oiso puraaepa, “Tisato. Vearovira rutu eisi osa reouei.”
40 Oire uva va-a vao oa iava uriripaaepa vorevira Jisas ake arapa.

Jisas Farisi Akereva Auere Krais-pa Vaisi Vituaro Iava (Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

✡ **20:25:** Ro 13:7; Lu 23:2 ✡ **20:27:** Ap 23:6, 8 ✡ **20:28:** Diu 25:5 ✡ **20:36:** Ro 8:16-17 ✡ **20:37:** Eks 3:6 ✡ **20:38:** Ro 6:10-11

41 Oire uva oiso voea akereva, *“Apeisi iava oiso purapataveira, Asi Krais Devit aaotoaaro ro vo rasio raga iava?*
42 ✡ Uvare vao-ia Sam Vuku Devit raga voari tuariri oiso puraroepa Krais iava,
‘Turaro Pauto rore ragai reraaro Turaro oiso puraroepa, Vova pauu ragai vaaro-ia oirapapa varata
43 vo tugurasa uva voeao viiva keripa irara tovoaverea taru vii kokotoaro reroaaro.’
44 *Oire uva rera raga Devit turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi ragavira ita oiso purapataveira, Krais Devit aaotoaaro, ira Devit sirova kavauroepa?”*

Jisas Voea Vosireva Voeaopa Oea Reo Taisi Iava Siposipopaiveira (Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Oirara rutu touvira toupaiva Jisas vo reoaro uvupaoro. Oa iava disaipelre oiso puraroepa,
46 ✡ *“Vearovira rutu Reo Taisi-ia tarai irarava siitueta. Evoea riro oiso ruipa irara, ra riro kaekaepa kuvuparo-ia kuvupaave oritopaoro. Ra varava vokapaive. Evoea oea rirovira oiso ruipapaaveira ra voeava oirara oiso purapaave avivikepaoro, Vearo voki, voraro uupa tapiro. Ora oiso tapo ruipapaaveira ra rovopa tavuki-ia paupaave vo Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia. Ora riro varaopa ruipa irara rovopara paupara vo vurei aiopa vokiro-ia.*
47 Oea vo riakoro vo keparoaro-ia koatapaaveira vairo varaaro ou ragapasa vairo keakeapaoro raroe riakora. Oire ra vo pitupituro vataupaoro riro kaekaepa varirro purapaive. Uva oisi-a eisi osa iava voea vaaro voria riroa rutu ouiverea siitoka vavata.”

21

Apotava Riakova Iria Tauoa Vateeva Pautoa-pa (Mak 12:41-44)

1 ✡ Oire uva Jisas voeava vurapareva vo Rovopa Kepa Tugoropa Kepa sovara-ia toupaoro, ovusa voa sirao vate vikipaiva bokis-ia moni tovopaoro o Pauto oiraaro.
2 ✡ Oa iava iriavu apotava raroeva tuereva Jisas, ovusa gare isirei-ia vikiopa moni isirei bokis iare.
3 Uva va-a vao oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Oiraopavira visiire oiso puraparai, O-ia apotapava raroeva iria gare isireivi vikievoi ora oira iava sopaua rutu tapo, oa-ia oearovu rutu-ia puteevoi.*
4 Osa voeao oea riroara *moniara toupaivoi oara iava oaravu-ia sirao vate viki ragapaivoi Pautoa-pa. Ovusa o apota iraopaoi rutu. Oa iava ora oira vaaro rutu viki ovoievoi moni-ia. Uva viapau oai ora oirapa aio voripasa.”*

Vo Jisas Oiso Puraroepa, Tugoropa Kepa Opesi Ovoiperea (Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 ✡ Uva oeavu oirara ora reopaaepa Rovopa Kepa-ia Tempel oiso, uvare vo kepa oritoiva vearopara-ia avekeara ora varao sirao vatero oara oisoa vatepaive Pautoa-pa. Oa iava Jisas oiso puraroepa,
6 ✡ *“Vara-a oara kekepatavoi. Ari vo vuutao-ia vao oa urioperea, ra viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive. Oara rutu evara*

✡ **20:42:** Sam 110:1; Ap 2:34 ✡ **20:46:** Lu 11:43 ✡ **21:1:** Mk 12:41-44 ✡ **21:2:** Mk 12:42 ✡ **21:5:** Mk 13:1 ✡ **21:6:** Lu 19:44

kururu piroverea koveoro. Vo osa vara rutu-ia vikiavere voraro voeao keripa irara."

Jisas Riroa Iava Siraoa Ora Tavaka Disaipel Tavireva Oarea Karekeperea (Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

7 Uva rera akeiva oiso puraoro, "Tisa, aa vo vuutao-a oa-ia va vao vuria karekeperea? Uva eake iava va reesiioverea, ra va iava oiso va eveiio, O, ari va-a vao oa karekesa tutuuvoi?"

8 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa voeare, *"Voeaopa ora vatatopo iraopata vearovira. Teapi visii keaive. Riro irara rutu uriopaaverea ragai vaisiaro-ia ora vaisipaoro, oiso purapaaverea, Ragai raga-a vao-ia Krais. Uva oiso tapo purapaaverea, Vo vuuta-a vao-ia oa tutuu pievoi. Oire ra viapau oiso voea sirova utupata.*

9 Ari ita, utupaua uva riroara iava tatuara upoara uvutaverea taru. Oire ra viapau oiso rikerikepata uriripaoro. Oara-a evara kareke rovoperea, ovusa Ovoiopa Voki kareke asavira touve."

10 ✡ Uva oiso voea tavireva, *"Osaravu oa osaravu tapo ora upoaverea. Ovusa iravu king voeaaro iravu king voeaaro tapo ora upoaverea.*

11 Uva riroara aue ravurikeara karekeperea vo rasitoa-ia, ovusa uvarovu rirovira ogoepaave. Ora riroara upiara karekeperea, ovusa vuvuiua-ia riroara reesiara keketaverea ora osasararovu rutu, varao oara visii uriri pieverea ora karekepaoro.

12 ✡ *"Oire uva vara-a varao oara ora kareke asavira toupaiverea, ovusa visii ragai voeaaro visiigoa oiso raupaive visii vuri piepasa. Ora tapo visii iava gasipaiverea Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia visii rovirieipasa kortua-ia. Oa iava visii tovopaiverea tuukepa keparo-ia. Aue iava uvare oiso vovoupaaverea ra ragai vaisiaro akaipa piepaive eisi piepaoro. Ora king irara puaaro iare visii sipopaiverea ora gavman irara oisore ra ragai iava siposipopata.*

13 Oire uva va-a vao visii vo raivaaro vao iava Vearo Siposipo tavi-tavipaoro.

14 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava uvui iraopatai ra rugorugooara oavisii rukupata. Auepa teapi oraivaroi vatatopo rovopata ravaavira, oa-ia voea aatotaverea reoreoara oavisii-ia.

15 Ari ita, ragai raga visii *gisipoaro-ia reoparaverea visiipa vearoa taraia vatepaoro. Oire ra voeao oea visiiva keripaave, viapau oiso uvuipaave ra visiiva ora kaureopaave vo reo-ia vakupaoro vao oa vatepaa visiipa.*

16 *"Ora voeao tapo aite irara oavisii, ora aako riakoro oavisii tapo, ora araoko irara, ora taataa riakoro oea tapo visii tovopaiverea vo visiiva keripa irara vavaearo-ia. Oire ra visii iava oearoi upopaiverea.*

17 ✡ Ora oirara rutu tapo oea visiire vuri vovou iraopaaverea. Eake iava? Uvare ragai vaisiaro toupaverea visii-ia.

18 Ari ita, ra viapau oiso visii kukuearo iava ouai orua vai opesiko ragape, vo rara virivarivira toupataverea Pauto vavaearo-ia.

19 ✡ Goruvira rutu toupataverea. Ra va iava visii vaaro Oiraopa Tootooro outaverea vorevira.

Jisas Jerusalem-re Oiso Puraroepa Ra Opesi Ovoiperea (Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 ✡ *"Ari ita, vo utupaua uva viurupa irara keketaverea, ovusa Jerusalem-ia*

✡ **21:8:** Lu 17:23 ✡ **21:10:** Ais 19:2 ✡ **21:12:** Jo 16:2 ✡ **21:14:** Lu 12:11-12 ✡ **21:17:** Mt 10:22 ✡ **21:19:** Re 2:7 ✡ **21:20:** Lu 19:43

kovokovoiverea. Oire ra va iava vo vuuta eveita oiso, Uruia vuri piepa vuuta vao-ia oa tutuu pievoi.

21 Uva vo voki-a vao oa-ia Judia-ia tou irara uriri iraopaaverea, ra toriiverea pukuiara iare. Ovusa voeao oea Jerusalem urui sovara-ia toupaiveira oea uvui iraopaai ra va kavuiverea uvai ragare avaoro. Ovusa voeao oea vo urui vatuaro-ia toupaiveira viapau oiso uvuipaai ra karea viro vo urui sovara iare.

22 ✡ Uvare vo voki-a eva oa-ia Pauto vuriara vorevira kare piereverea. Oire ra oisi iava vo reo oa epao Tugoropa Vuku-ia oiraope rutu.

23 Uva siraovira rutu-a vairopa taruko riakovi, ora vairopa tapo airoa sikeo kakaero roro piepaiverea vo vuuta-ia eva. Ari ita, riroa rutu siraoa oa vo rasio-ia karekeperea. Uva va-a eva Pauto vo kasipuaro oa voea-ia voeao oirara karekeperea.

24 ✡ Uva aue-ia toorioara voea toepaiverea. Ra va iava keripa irara voea tuukeive. Oire voava voea ouoro voeava avaave osararovu sovara iare. Ra voa toupaive, ovusa osararovu raga *iava Jerusalem-ia tasive vo urui upooro. Oire ra oisi raga toupaive vo vuutao rutu-ia rekasisa, oa-ia oearovu vova ratau tou irara iava oea osararovu iava opesiaverea.*

Oirato Oviitoaaro Ira Voreroverea (Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

25 ✡ *"Uva oaravu rutu reesiara karekeperea taru aue-ia ravireo ora kekira ora aaviikoara. Ora vo rasitoa-ia uva oirara rutu vovouaro vuriaverea rutu uririoro auepa toruva gurukoaro uvuoro, ovusa pokoo viro avakava-ia.*

26 Oirara rutu varao iava rirovira rugorugoopaaverea oara vo rasio-ia karekeperea. Oire ra va iava voeare vovouisiro rirovira uriri iraopape rutu. Ra avavaraopaoro osireiara iava kovepaaverea. Eake iava? Uvare aaviikoara ora tavariopaoro vuvuiua-ia rikerikepaperea.

27 ✡ Vosa va vao karekeperea, oire uva ragai Oirato Oviitoaaro tueiverea oirara rutu, ovusa iriavu rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora riroa ragai vaaro keraria.

28 ✡ Oire uva vara-a evara oara rovopaperea karekepaoro. Uva vo vuuta-a eva oa-ia toretaverea ora visii iava torevokovira kukueara kae pieoro taraasa. Uvare vo vuuta-a eva Pauto vaaro visii vorevira ousa, oa pou virosa tutuu piepai."

Fik Ova Oa Vo Pitupituaro-a Vuutara Rovirieipasa (Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

29 Oire uva va-a vao oa iava oavu reo ruu vatereva Jisas voeapa. Oa-ia oiso puraroepa, *"Fik ova kekepataveira ora oevarovu tapo.*

30 Oire vosa vo evao keketa ovusa aruapaive airepa guruvaro purapaoro, oire ra va iava taraita oiso, Raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere.

31 ✡ Eisi raga ita-a oiso osa vara keketaverea varao ovusa karekepape. Oire ra vara iava vearovira taraita oiso, Pauto vo vuutaaro tutuu pievoi. Vao oa-ia ora rera voeaaro vorevira ouparevoi rara ora rerapa voea tokipasa.

32 *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Oirara rutu voeao vo vuutao iava oea kopii asavira toupaiverea, ovusa vara evara karekeperea.*

33 ✡ Vuvuiua ora rasito oara rutu opesiperea, vo osa ragai vo reoaro viapau rutu oiso opesipe.

✡ **21:22:** Ais 63:4; Dan 9:24-27 ✡ **21:24:** Dan 8:13, 9:27, 12:7; Re 11:2 ✡ **21:25:** 2 Pi 3:10, 12 ✡ **21:27:** Re 1:7, 14:14 ✡ **21:28:** Lu 18:7 ✡ **21:31:** Mt 3:2 ✡ **21:33:** Lu 16:17

Disaipel Irara Vearovira Rutu Uutupaave Ora Vatatopopaoro

34 ✡ *"Ari ita, vearovira rutu uutupata. Teapi aio ragapata vo vokiara rutu-ia spak ragapaoro. Ora viapau oiso ra varao ragare rugorugoopata tapo varaura vo ruiparoaro. Uvare vo pitupituro-a evara oara uvuipai ra visii vuri piepaive. Ovusa vao Turaro vo vokiaro ravotovira raga visii iare pou piro. Oiso rutu osa kuverava atari kare-ia poupa viroveira voea kuverapaoro sita pievira.*

35 Oire uva vo voki-a vao oa voeao oirara rutu kuveraverea vo oea rasitoa rutu-ia toupaiveira voea-ia vakoravira pou virooro.

36 ✡ Vuutara rutu-ia vokiara rutu-ia uutupata toupaoro Pautoa iare variripaoro, ra visii vatepareve gorua. Oire ra va iava vara rutupa varao oara virivaripata oara visii-ia karekepaperea. Ora vo osa tapo vo utupavira uva ragai ruvara-ia toretaverea vo ragai osireiaro-ia."

37 ✡ Vokiara rutu-ia Jisas oisoa oirara rutu siposipopareve voea tarai piepaoro vo Tempel-ia. Oire uva vokiaro pukuia-ia oisoa toupasa vorevira kareparo vao oa vaisipaiveira oiso, Oliv Kovo Pukui.

38 Uva oirara rutu oisoa vokipaua rutu torepaoro rera iare uriopaave rera vo reoaro uvupasa Tugoropa Kepa-ia, vo osa voea siposipopareve.

22

Judas Reo Ovoi Purareva Jisas Vatesa Reipa Irarapa
(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

1 ✡ Oire uva vo voki-a vao tutuu pieva oa-ia Jiu-pa irara bret-ia aioive vao oa-ia viapau yisa vai. Vo vokiore oisoa rugorugoopaave oa-ia Pauto Isip iava Isrel-pa irara oureva voea oriruoro. Ovokia-a vao oa oiso vaisipaive oiso Tagausapa Pasova Ovapa Vurei.

2 ✡ Uva voea reipa irara voeao iava koruou purapa irara pris, ora voeao riro tarai irara Reo Taisi-ia oea rutu rirovira uriripaaepa oirara asavira. Oa iava oiso puraaepa, "Apeisi vai ragavira rera upopai rara ro-ia Jisas?"

3 ✡ Oire uva va-a vao oa iava Seten Judas sopaaro-ia ora kiuroepa. Ro ira oisoa vaisipaive oiso, Iskariot. Voea iava katai tau erao (12) disaipel rera.

4 Oire uva voea tapo reipa irara ora reoroepa pris ora reipa irara voeao oea Rovopa Kepa-ia Tempel oisoa uutupaave. Oea rutu ruvara-ia raiva taraaroepa Jisas kosi piesa voea vavaearo iare.

5 ✡ Osa iava rirovira rutu rorupaiva. Oire uva oavu reoa goruiva rerapa moni vatesa.

6 Osa iava Judas voea vo reoaro aatoreva oiso puraoro, "Vearopai." Uva va-a vao oa iava ora rerapa raiva taraaroepa rera kosi piesa Jisas voea vavaearo iare. Oa iava oiso aueparoepa ra arakasi vuuta vai kekereve vao oa-ia viapau oirara vai Jisas tapo toupaive.

Disaipeltoarei Tagausapa Vurei Vatatoposiva
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

7 ✡ Vao Tugoropa Voki Yis Asa Bret vo vokiaro oa karekeepa. Oire uva vo vokia-a vao oa-ia oisoa sipsip vai kopii pieive koruova vai aue iare Tagausapa Vurei Pasova.

8 ✡ Osa iava Jisas Pita vaio arureva ora Jon oiso puraoro, *"Irapasiei ragaipa Pasova Vurei vatatoposa ravaavira ra va aiope."*

✡ **21:34:** Mk 4:19; Lu 12:45; 1 Te 5:6-7 ✡ **21:36:** Lu 18:1 ✡ **21:37:** Mk 11:19 ✡ **22:1:** Jo 11:47-53 ✡ **22:2:** Mt 12:14 ✡ **22:3:** Jo 13:2 ✡ **22:5:** Sek 11:12 ✡ **22:7:** Eks 12:18-20; Diu 16:5-8 ✡ **22:8:** Lu 19:29; Ap 3:1

9 Oa iava oiso rera akesiva, “Ovu-ia vo aio ravaaveare?”
10 Uva oiso vaiterei tavireva, *“Uvusi. Jerusalem-ia kare uvirosivere. Oire iravu veiva aivarorevere raivaaro. Ira uuko ovi kaeparevere rirova-ia pitokava. Ra rera sirova utusi vo kepa-ia koatasa oa-ia koatasa kareparovere.*
11 Oire uva rera-a ro ira vo kepaaro-a tavi rovosivere rerare oiso puraoro, Tisa oiso puraroi, Ovu-ia ragai vo tugiaro epao tavete tugi oa-ia ragai voeaaro tapo disaipel Pasova Vurei aiopaavere?
12 Oa iava vei tavirevere oiso, Otugivu-a vao riroa oa epao oiso viara-ia. Oa-ia aue epao *tebolara ora paupara. Oire ra vo tugi-ia Pasova Vurei ravaasi.”*
13 Uva va-a vao oa iava avasiepa. Oire uva oisi va kekesiva oiso osa Jisas taviroepa. Osa iava Pasova Vurei ravaasiva voa.

Jisas Komunion Aio Vatereva Voeapa Disaipel (Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

14 Oire uva vo vuuta-a vao oa pou piropa, oa iava Jisas tebol-ia pauroepa. Uva voea aposel irara rera tapo voa pau ovoiaepa.
15 Uva voa oiso voea tavireva, *“Oiso ruipa iraoparai ra visii tapo vao Pasova Vurei aio rovopaavoi, uvare utupavira riroa siraoa oupaavoi rara.*
16 ✡ Uva visii tavipaavoi oiso, Viapau vorerivira Pasova aioavere ita vo rutu rekasisa uva va vao oiraopere rutu Pauto vo Saraaro sovara-ia.”
17 Oire uva kap oureva. Oa iava oira-ia okarovu puraoro va-ia vearo vaisi purareva Pautoa-ia. Oa iava oiso puraroepa, *“Vao outa, ra va roo pieta ora visiipa.*
18 Uvare oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vo vokio ora vo utupaua uva viapau wain kuearo-ia ukaioraverea vo rutu tugurasa uva Pauto vo Saraaro karekeperea.”
19 Oa iava bret oureva va-ia vearo vaisi purasa Pautoa-ia. Uva va puteputeoro voeapa va vatepaoro oiso puraroepa, *“Vao-ia ragai iava varaua. Oa vatepaavoi visii tauvapasa. Oa iava ragaire rugoopataverea.”*
20 Oire uva va aioivoiva ita, oisi raga piereva aue-ia wain karo kap-ia ouoro. Oava oiso puraroepa, *“Eva airepa agiagi Pauto vaaro o-ia revasiva ragai iava. Iria petoavoi visii tauvasa.*
21 ✡ *“Ari! Rera kekepata ro-ia ira vavaearo ragai vate ruipaparoi voeao vavaearo iare ragaiva keripa irara. Ro-ia ira ragai tapo touparevoi vo-ia tebol.*
22 ✡ Iu. Ragai Oirato Oviitoaaro vo raivao sirova uturavere Pauto oa reesireva ragaipa. Ari ita, uva siraovira rutu rerapa ro ira ragai kosi piepare rara voeaopa ragaiva ora keripa irara.”
23 Osa-a eisi osa iava voea raga ora akeakepaaepa oiso puraoro, “Iroutoa rutu-a vigei iava ira vo pitupitu vao puraparevoi?”

Disaipel Irara Ora Kaureopaaepa Ora Voea Raga Oiso, Irouto Vigei Iava Reiparoi?

24 Oire uva voea disaipel ora kaureopaaepa ora reopaoro. Uva oiso purapaaepa, “Iroutoa vai vigei iava reiparoi?”
25 Oa iava voeare oiso puraroepa Jisas, *“King irara osararovu voeaaro oiso toupaiveira reipa irara voea voeaaro. Oa iava voeao oea-ia gorua toupaiveira*

✡ **22:16:** Lu 14:15; Re 19:9 ✡ **22:21:** Jo 13:21-30 ✡ **22:22:** Ap 2:23, 4:28

voea oirara oaive voeao tokipaiveira. Oea oiso ora vaisipaaveira oiso, Vigei vearo pitupitu purapa irara oirarapa.

26 ✡ Ari viapau uvuipatai ra oisi piepata oiso. Viapau. Ari vosa ro ira visiipa oiso reiparo, ira oiso viovoko visivi visii reroarovi toupareve. Ari ro ira visiipa reiparo, ira oiso tou iraopareve visii kovopatoaaro visii tauvapaoro.

27 Irouto-a reito? E pasi ro-a ira aioa-ia pauparoi? E pasi kovopato rerapa aio tovoparoi sipopaoro? Eera ro ira aioa-ia pauparoi, eera raga ita. Ari ita, ragai visii vuruvuruaro-ia toupaavoi oiso, Kovopato visii tauvapaoro.

28 ✡ *"Voari tuariri uva orekerovu karekepaera ragai-ia varao tavaka vovouro. Oara ragaipa riroara vavatara vatepaivora, vo osa ragai tapo toupatavora. Uva viapau ragai kavupatavora.*

29 ✡ Ari ita, Aite ragai reesireva oiso ra oirara rutupa reipaoro voea tokipaa. Eisi raga ita osa visiipa vo reesi vateaverea.

30 ✡ Oiso ra tokia vao ragai vaaro oa-ia aiotaverea ora ukaiotaverea vo ragai reraaro-ia tebol. Uva oiraopavira king varaaro-ia paupara paupataverea. Oa iava voa toupaoro oiso toupataverea, Reo rovirieipa irara visii vigeipa Isrel katai tau erao (12) sararo Jiu-pa irara.

Jisas Pita-re Oiso Puraroepa, Ragaire Isivauvere (Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

31 ✡ *"Auoro Saimon, Saimon uvuri! Seten visiire arereva oiso ra visii ro-poroporeve voeao raverave vovou irara veraveraoro. Oiso osa wit rogetaaro veraverapaiveira oira aioaro ariarava.*

32 ✡ Ari ita, vii tauvapaoro varirirai, oiso ra vii vaaro oirao pie *vovou viapau raveravepape. Ra va iava ora poreuverea vorevira voreoro ragaire. Oa iava araoko irara oara goru pieriverea rutu."*

33 Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Turaro. Easi vatatoporai, oiso ra vii tapo tuukea iare avara. Ora oiso tapo ra vii tapo kopiira."

34 Uva Jisas Pita-re oiso puraroepa, *"Vo rupao-ia vo osa kookai gau asavira touparevere, ovusa vo peva purari oiso purapaoro, Viapau taraiparai eera-ia Jisas."*

Bokis Moni Iava Ora Ogataara Ora Toorio

35 ✡ Oa iava Jisas voea rutu tavireva oiso, *"Voari tuariri uva visii sipoava. Uva viapau auero vai kaeoro avataepa moni bokisro vai, ora ogataara vai, ora tasipara vai, ora toorioara vai. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oaravu avu vaipa apotataepa, eke viapau?"* Oa iava oiso puraaepa, "Viapau."

36 Oire Jisas oiso voeare puraroepa, *"Ari ita, irouto vo vokio-ia moni bokis vaiva touparevе, oire ra vava avaro aue tapo ogata. Ora aue tapo toorio vai. Ari vosa viapau iraipe ira ruvara-ia, oire ra kuvupatoa vai-ia monia vai ou rovoreve ora rerapa irai toorio vai vorisa oa-ia.*

37 ✡ Eake iava? Uvare Tugoropa Vuku oiso puraepa, 'Rera tapo takuvuiverea vuri pitupituro purapa irara tapo.' Oire uva oiso visii tavipaavoi ra vo reo eva oiraope rutu vao oa karekeepa ragai iava. Ari ita, vo reoro rutu varao Tugoropa Vuku oara purava ragai iava, evara-a oara oiraosa auepai rutu."

✡ **22:26:** Lu 9:48 ✡ **22:28:** Hi 2:18, 4:15 ✡ **22:29:** 2 Ti 2:12 ✡ **22:30:** Lu 14:15; Re 19:9 ✡ **22:31:** Jop 1:6-12; Amo 9:9 ✡ **22:32:** Jo 17:9, 15, 21:15-17 ✡ **22:35:** Mt 10:9; Lu 9:3, 10:4 ✡ **22:37:** Ais 53:12; Mk 15:28

38 Uva disaipel irara rerare oiso puraaepa, “Turaro. Kekepari? Easi
igei ruvara-ia vaiterei-ia vaitereo toorio vaio vo-ia.” Oa iava voeare oiso
puraroepa, *“Ovoiei.”*

Jisas Variria Purareva Getsemani-ia (Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 ✡ Oire uva Jisas riro urui kavuoro avaroepa Oliv Kovo Pukui iare oiso
osa raga oisoa piepareve vokiara rutu-ia. Oire uva disaipel irara rera sirova
utuaepa voare.
40 ✡ Oa iava voa pou viro ovoioro oiso voea tavireva, *“Variripatai. Ra va
iava varao kokarapara viapau visii-ia poupa piro visii kove piepaoro.”*
41 Oa iava voea arova gare visivi avaroepa. Uva voavi kokoto rekuroepa
varirisa oiso puraoro,
42 ✡ *“Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue
iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova
utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu.”*
43 Uva va-a vao oa iava iravu ensel vuvuiua iava vararoepa rera goru
piesa.
44 Oire uva riroa siraoa sovoreva Jisas ora rera-ia. Oa iava goruvira rutu
variriroepa. Uva rirovira rutu pupuraki iraoroepa oiso osa revasiva iria
kosikosio viropa rera iava rasiua arore kovekovepaoro.
45 Uva variri opesiroiva, rera voeaaro iare voreroepa disaipel. Oa iava
voea kekereva, ovusa uusipaaepa. Uvare rirovira siraopaaepa, oa iava
rurapaiva.
46 Osa iava voea erao piepaoro oiso puraroepa voeare, *“Eakere uusipatai?
Toreta ra varirita. Teapi kokarapa vovouro visii iare uriope visii kove piesa.”*

Judas Jisas Tovoreva Keripa Irara Vavaearo-ia (Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

47 Oire uva Jisas touvira raga reoreoparoepa, ovusa riro irara rutu
urioaepa. Uva rera ro Judas voeao raga iava aposel irara ira voeapa
iraroepa. Oa iava Jisas iare tutuu piereva rerava uugaasa.
48 Uva Jisas oiso puraroepa rerare, *“Judas. E Oirato Oviitoaarova
uugaapauei, oiso ra keripa irarapa rera kosi pieri, eke?”*
49 Oire uva voeao disaipel irara oea Jisas tapo toupaiva, oea voea kekeoro
voea-ia taraiaepa oiso, Asi vo vuuta-a vao oa-ia karekepai vao vuria. Oa iava
oiso puraaepa, “Turaro, oiso ruipapaiei ra voeao upoio vara-ia toorioara,
eke?”
50 Oire uva va-a vao oa iava iravu voea iava Rovopato Pristo kovopatoaaro
uvareoaro toereva rera pakooro oisova oirapapa varata-ia. Oa iava voava
koveepa.
51 Uva Jisas rera kekeoro oiso puraroepa, *“Ae! Vo pitupituo eakari!”* Oa
iava rera kokiaro-ia vavaea tovoreva rera iava uvareoua vore pieoro. Osa
iava rera iava vorevira vearoepa.
52 ✡ Oire uva Jisas voea voeao reipa irara pris irarare vo reoro puraparea,
ora voeao Tempel-ia uutupa irarapa reipa irara, ora voeao Jiu-pa irara
oira vasi irara oea rutu urioaepa rera rausa. Uva voeare oiso puraroepa,
*“E toorioarava uriotai ora kakuara, eke? Oire uva oiso pai rutu visiipa,
Kavirupatoa vai ira tuukesa uriotai varava evara, raa?*

✡ **22:39:** Lu 21:37 ✡ **22:40:** Mt 6:13 ✡ **22:42:** Jo 5:30, 18:11 ✡ **22:52:** Lu 22:4, 37

53 ✡ Ari ita, vokiara rutu-ia oisoa visii tapo toupaa vo Tempel-ia. Uva eakepa oisoa voa ragai-ia pitu asapata? Eagara! Va purata. Uvare vo vuuta vao-ia visii vaaro oa-ia rupa vovou vo goruaro riropai rutu."

Pita Oiso Puraroepa, Viapau Eera-ia Taraiparai Jisas
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

54 ✡ Oire uva oisi-a oiso osa reoroiva, rera-ia pituiva. Oa iava rerava avaaepa. Uva rera koata pieiva Rovopato Pristo vo kepaaro-ia. Uva Pita rera sirova uturoepa. Oa iava voa rerapa tauaivi toureva.
55 Uva voa vo kepa kasuraaro sovara-ia tuitui kasi puraiva. Oa iava vo kasi-ia tuituipaoro paupaaepa. Oire uva voa-a evoa uva Pita voea tapo pauparoepa.
56 Uva iriavu kovopava rera kekeeva, ovusa pauparoepa tuituipaoro. Oa iava tuupavira rerava vurapaoro oiso puraopa, "Easi ro tapo oisoa Jisas toupareve."
57 Vo osa Pita oiso puraroepa ora taeaoro, "Auoo, viapau eera-ia taraiparai irare purauei."
58 Oire uva va ita isivaaro iava iravu ita rera kekereva. Oa iava oiso puraroepa, "Auoro! Vii tapo iravu voea iava." Oa iava Pita oiso puraroepa, "Easi ragai viapau."
59 Oire uva katai vuuta putevoiva, va isivaaro iava iravu ita rirovira oiso puraroepa, "Oiraopavira. Ari rera tapo eera oisoa tapo toupareve. Rera ro-ia Galili iava."
60 Vo osa Pita oiso puraroepa, "Auoro! Viapau evo reo-ia taraiparai oa purapari." Oire uva oisi raga oiso puraparoepa Pita, osa ikauvira kookai gau ovoireva.
61 ✡ Uva Turaro Jisas ora poreroepa Pita-va tuupavira vurasa. Oa iava Pita vo reore rugooroepa oa purareva rerare Turaro oiso puraoro, *"Vo rupao-ia kookai gau asavira touparevere, ovusa vo peva purari oiso purapaoro, Viapau taraiparai eera-ia Jisas."*
62 Uva va-a vao oa iava Pita atoarova kosiro viropa rataure. Oa iava voa rirovira rutu gau iraoreva siraopaoro.

Jisas Agesipaoro Rera Upopaiva
(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

63 ✡ Oire Jisas rauivoiva, rera tovipaiva rera upopaoro.
64 Uva rera iava osireito tavuruiva varoa-ia. Oa iava oiso puraaepa rerare, "Oire profet reo purari. Irouto vii taparevoi? Uvare ora vaisipauveira, Profetato-a ragai."
65 Oa iava rera-ia oreorovu rutu takau reoro purapaiva rera-ia.

Jisas Rovirieipaiva Kaunsel Irara Ruvara-ia
(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 ✡ Ravireo kaero viropa ovusa reipa irara Isrel iava ora guruaepa, ora voeao tapo riro tarai irara Reo Taisi-ia. Oa iava ora voea voeaaro iare Kaunsel irara rerava Jisas avaaepa. Uva oiso puraaepa,
67 "Igei taviri. Vii-a Krais viigoa roporeva Pauto, eke?" Oa iava oiso puraroepa, *"Vosa visii tavia, ra viapau va oirao pieta.*
68 Ora vosa visii akepaa oarai iava reoara vai, ra viapau ita ragai vo reoaro pukopata.

✡ **22:53:** Jo 12:27 ✡ **22:54:** Mt 26:58; Mk 14:54 ✡ **22:61:** Lu 22:34 ✡ **22:63:** Jo 18:22-23
✡ **22:66:** Mt 27:1; Mk 15:1

69 Ari vo vokio ora vo utupaua taru, uva Oirato Oviitoaaro oirapapa
varata-ia pauparoverea vao Pauto vaaro vo uva riroa gorua toupaiveira.”
70 ✡ Oa iava voea rutu oiso puraaepa, “O! Ari vii raga-a vao Pauto
Oviitoaaro, raa?” Uva oiso puraroepa, *“Ari ita, oiraopavira eisi osa ragai
vaisipata oiso, Ragai raga ita vao-ia.”*
71 Oire uva oiso puraaepa, “Avoeao! Ra eake vaisi vai uvupe vuri vaisi vai
rera ruvara-ia. Uvare ora rera gisipoaro-ia vo reo purarevoi oreoa uvuei
ita.”

23

Jisas Rovirieiiva Pailat Ruvara-ia Kortua-ia (Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 Oire uva voea rutu rerava avaaepa Pailat iare.
2 ✡ Oa iava voa rovoaepa rera iava gasioro. Uva oiso puraaepa, “Rera-a ro-
ia ira kekeiovora vo osa igei sara iraraaro piro pieparevora. Uva igeire tapo
koruroera Sisa-pa takis vate arapa. Ari ita, ora vaisiparoveira oiso puraoro,
Ragai raga-a Krais. Ragai king.”
3 ✡ Oire uva Pailat rera akereva oiso, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?” Oa
iava Pailat aatooro oiso puraroepa, *“Vii raga ita eisi purauei.”*
4 ✡ Uva va-a vao oa iava Pailat reipa irara pris irara ora Jiu-pa tuvetuvepa
irara oearea rutu tavioro oiso puraroepa, “Viapau oiso oavu avu vai vuria
vai kekeavoi ro-ia Jisas.”
5 Oa iava goruvira oiso puraaepa, “Ae! Ira-a eera vurivira oirara rutu
sita piepareveira voea siposipopaoro vo Judia taere-ia. Uva Galili iava
rovoroepa evo pitupitu raga purapaoro. Oa iava vo rutu pouro virorao va
raga purapaoro vo ruture.”

Jisas Rovirieiiva Herot Ruvara-ia

6 Oire uva Pailat va uru pieparevoiva, voea akereva oiso, “Esa rera ro-ia
Galili taere iava, raa?”
7 ✡ Oa iava rera taviiva vo osa rera-ia Jisas taraiparoepa oiso, Vo rasio
iava rera orasia oisoa tokipareve rera King Herot. Osa iava Pailat rera iare
Herot Jisas siporeva, vo osa Jerusalem-ia toupareva.
8 ✡ Oire uva Herot rera kekereva Jisas. Oa iava rirovira roruparevа. Uvare
tuariri rutu oisoa rera iava uvupareve. Oa iava oisoa rera keke ruipaparo
rutu. Oire uva oiso ruipaparoepa ra Jisas oai purareve ravotoa vai, ra oai
kekereve.
9 Uva oisi-a oiso osa iava Herot rera akepareva orekerovu ruture riroara.
Vo osa Jisas viapau rerapa oreoi pukopareva vara iava.
10 Oa iava reipa irara pris ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia oearea rutu
vovio rera ruvara-ia toresa urioaepa uvavi-ia rera rovirieipaiva. Uva va
iava goruvira rutu rera togapaoro rera iava gasipaiva.
11 ✡ Osa iava Herot ora rera voeaaro viurupa irara oea rutu Jisas akaipa
piepaiva. Ora rera tovipaiva tapo. Osa iava iravu vearoto kuvuto ouiva
rera-ia rera kuvusa. Oa iava rera vore pieiva aue iare Pailat.
12 ✡ Ari ita, voari tuariri uva oisoa Herot Pailat tapo ora keriparo. Uva vo
vuutao raga-ia ora agiagisiepa.

✡ **22:70:** Mt 27:11; Lu 23:3 ✡ **23:2:** Lu 20:22; Jo 19:12 ✡ **23:3:** Lu 22:70; 1 Ti 6:13 ✡ **23:4:** 1 Pi 2:22 ✡ **23:7:** Lu 3:1 ✡ **23:8:** Lu 9:9; Mk 6:14 ✡ **23:11:** Jo 19:2-3 ✡ **23:12:** Ap 4:27

Pailat Jisas Tapasa Evao Parikou-ia Taviroepa
(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39–19:16)

13 Oire uva Pailat reipa irarare pris keeraroepa, ora Jiu voeaaro tuvetu-
vepa irara tapo, ora voeao rutu oirara. Uva ora gurusa urioaepa.
14 Oa iava voeare oiso puraroepa Pailat, “E rova uriotai ragai iare, oa iava
oiso puratai, Ira-a ro oirara rutu vo pitupituroaro piro piereva? Uva rera
akeavo vo visii osireiaro-ia torevokovira. Oire uvuta! Viapau oavu avu vai
vuria vai kekea rera-ia ro-ia vao oa iava rera iava gasitavoi.
15 Oiso osa raga ita aue Herot ira rera vore pierevorao vore vigei iare,
uvare viapau vuria vai kekerevora rera-ia ro-ia. Oire uvuta! Ro viapau
oiso oavu avu vai vuria vai purarevora, ra oai iava rera kopii piepe.
16 Uva voeaopa rera vate rovopaavoi, ra rera ragiive. Oa iava rera iava
vaseavere rara. [
17 Oire uva oiso toupaiveira vo pitupituo Tagausapa Vurei Pasova vo
pitupituaro. Ra va-ia Pailat iravu kosi piereve tuukepa kepa iava voea iare.]
18 ✡ Oa-a vao oa vituaro iava voea rutu oirara rirovira kaku pieoro raga
pieiva oiso purapaoro, “Rera kopii pieoro Barabas iava vaseri tuukepa kepa
iava igei iare!”
19 Ari ita, Barabas ira oavu upoa kosi piereva gavmanva vo riro urui
sovara-ia. Uva oirato tapo kopii piereva. Oa-a eva oa iava rera tovoiva
tuukepa kepa-ia.
20 Oire uva Pailat voeare ita reoa purareva ita. Uvare Jisas iava vasesa
aueparoepa.
21 Oa iava kaku pieoro ita oiso puraaepa, “Rera tapari evao parikou-ia!”
22 Oa iava ita vo peva pie vuuta-ia vorevira voea ita akereva oiso,
“Eakepa? Ro oirato Jisas, aa vao vuri pitupitu purarevora? Viapau oiso
rera-ia vuria vai kekeavoi, ra oai iava rera kopii piepe. Uva va-a vao oa iava
oiso ruipaparai ra ragai voeaaropa rera vate rovoa, ra rera ragi rovoive. Ra
rera iava vasea.”
23 Vo ovusa rirovira rutu goru iraopaaepa. Oa iava goruvira rutu voea
rutu raga piepaoro rerare oiso puraaepa, “Rera tapari evao parikou-ia!”
Osa iava voea vo reoaro uvuparevoiva Pailat, goruvira vorevoreripavira
rera iava vasereva.
24 Uva va-a eva oa iava Pailat reo goru purareva voea vo ruipaaro sirova
utuoro.
25 Uva ro-ia riro kaureoto gavmanva ora upo purapato ira tovoiva tuukea-
ia, ira arepaiva oirara, oiso ra rera vore piereve Pailat vorevira voeapa. Osa
iava Pailat Barabas iava vasereva voeapa voea vo ruipaaro sirova utuoro.
Ari rera Jisas tovoreva keripa irara vavaearo-ia.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia
(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Oire uva rerava Jisas avaaepa. Uva iravu-ia oirato pituiva aue Saimon,
aue iava rera Sairini urui. Uvare rerava aivaroiva ovusa riro urui-ia kare
uvirosa aueparoepa. Oa iava rera vutuoaro-ia evao parikou tovoiva vao
Jisas oa kaepareva. Oa iava vava rera sirova uturoepa.
27 ✡ Ovusa riro irara rera sirova utupaaepa. Riro riako tapo airoa rerapa
gau eraro-ia gaupaoro utupaaepa rerapa siraopaoro.
28 Oa iava Jisas vairore oiso purasa ora poreroepa, *“Avairo Jerusalem iava.*
Opeita gaupata ragaipa. Easi vearopai ra ora visiipa gaupata ora voearopa
visii ovii iraraaro tapo.

✡ **23:18:** Ap 3:13-14 ✡ **23:27:** Lu 8:52

29 Uvuta! Vo utupavira uva ovuutavu urioperea uva oiso puraaverea,
Vairo riako, ora vairo kavau asa riako, ora vairo airoa viapau kakae vure
roro piepaiva, airoa rutu roruive, uvare viapau ovii irara vai epao siraoa
vo vavataaro oupasa.
30 ✡ Vo vuutao-ia oa-ia oiso puraaverea pukuiarare, Igei rakuoro *koveta.*
Ora varaore garepa pukuirovi tapo oiso puraaverea, Igei tavuruoro koveta.
31 Aue iava uvare vosa vo vokio-ia oiso ragai piepaivoi osa vo evao oa-ia
uuko ovi toupaivoi, oire ari eake vai puraive vao-ia erako ova?" [Ro Jisas ira
oiso toupare osa eva ova vo eva-ia uuko ovi toupai vearoa. Uva erako ova
oa oiso toupaivoi vao erako ova osa voeao vuri irara vova Jerusalem-ia.]
32 ✡ Oire uva Jisas oiso puraroiva, rerava avaaepa ora aitereivu
tapo vaitereo aiterea oisoa vuri pitupituro rutu purapasi. Uvare oiso
vovoupaaepa ra vaiterei tapo rera upoive Jisas.
33 Uva va-a vao oa iava uvavu poua viropa va vaisiaro, Kukue Keru Pukui-
ia opukuia-a vao oa-ia rera tapaiva evao parikou-ia. Oire uva evaiterei tapo
tapaiva voa oiso-ia, Iravu oisova oirapapa varata vao Jisas, ari iravu oisova
koike varata.
34 Oire uva Jisas oiso puraroepa, *"Aite! Voeao iava vuriara verari. Oea*
viapau va-ia taraipaai vao oa puraivoi ragai-ia." Uva kuvupara-ia satu
visiko purapaiva vara roo piepaoro ora voeapa.
35 Vo ovusa oirara rutu voeava vurapaiva. Ari voeao tuvetuvepa irara
Jiu iava oea oiso puraaepa, "Ari oearovu raga oisoa tauvapari. Oire vosa
vii oiraopatoa rutu Ropoto Krais Pauto reraaro, oire uva va iava vii raga
uvuipau ra ora tauvau."
36 ✡ Uva voa voea tapo viurupa irara rera tovipaoro putepaiva. Oa iava
rera vateiva aue viniga itakopa ovi
37 oiso purapaoro, "Vosa vii Juda kingaro rutu, oire ra ora vii raga ora
tauvau."
38 Oire uva oavu rigatoa rera kukuearovi-ia toupaiva. Oa oiso purapaepa,
JISAS KING OAIVE JIU.
39 Uva vaitereo aiterea tapo rera kotoiva aiterea iava iravu rerare oiso
puraroepa rera tovipaoro Jisas, "E vii-a Krais, raa? Oire vii raga ora
tauvapaoro vigei rutu tapo tauvari."
40 Ovusa iravu vaiterei iava rera uvuoro kasipuoro oiso puraroepa, "Easi
vii tapo evo siitoka ourivoi, oiso osa reraei. E viapau Pautoa-pa uriripauei,
raa?
41 Vegei tapo torevokovira vo siitoka ouvevoi oa torevokopai vegei vo
pitupituroarova. Ari ro-ia ira viapau vuria vai purareva."
42 Oa iava oiso puraroepa, "Jisas. Vosa turarouvere, uva evo vuuta-ia
ragaivire rugoouvere."
43 Uva Jisas oiso rerare puraroepa, *"Oiraopavira rutu vii tavipaavoi oiso,*
Vo vokio-ia ragai tapo tourivoi vo Peradais-ia vo roru oupa tapi."

Jisas Kopiiroepa
(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44 Oire uva ravireo vuuta uvuiaro rutu-ia kopiiroepa. Oa iava ravireo
utoroiva, rasitoa rutu-ia rupaepa vo rutu tugurasa vo peva vuuta-ia (3 klok)
ovaiaro.
45 ✡ Vo osa va vao varoua oua oisoa Rovopa Kepa-ia Tempel kotovira
toupaive vo rataoa-ia touua Pauto vo topisiaro iava, oa ariarava oua

✡ **23:30:** Ais 2:19 ✡ **23:32:** Ais 53:12 ✡ **23:36:** Sam 69:21 ✡ **23:45:** Eks 26:31-35; Hi 9:8

vuritavira rutu kari piropa, oiso ra oirara rutu Pauto ruvara iare tutuu pieive.

46 ✡ Uva Jisas rirovira rutu oiveoro keeraoro oiso puraroepa, *“Aite! Ragai vii vavaearo-ia urauratoa oaa tovoavoi.”* Uva oisi-a oiso osa pura ovoioro vovouisi vikireva kopii ovoioro.

47 Oire uva va-a vao oa kekereva ro viurupa irara reitoaaro. Oa iava Pauto vaisiaro kae piereva rera-ia vuurapa vaisi puraoro. Oiso puraroepa, “Oiraopatoa rutu ro-ia, torevokoto Jisas.”

48 Osa-a eisi osa voea rutu oirara voeao oea urioaepa siituesa oea vara rutu varao kekeiva oara karekeepa. Oa iava ora voea iava kopukopuara tapatapapaoro kareaepa sirao iraopaoro.

49 ✡ Vo osa rera Jisas vate iraraaro tauaivi toko pievira torepaaepa, voeao oea Galili rutu iava utuaepa rera sirova. Airorovu tapo riakora airoa vara rutu varao siitueiva.

Jisas Iava Varaua Tovoiva Aveke Rikui-ia (Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50-51 ✡ Oire uva iravu oirato voa toreparoepa. Rera vaisiaro, Josep eera Juda vo uruiaro iava vao oa oisoa vaisipaive oiso, Arimatia uvava rera-a vearoto torevoko vovouto eera. Reipa irara iava rera-a Kaunsel irara voea vo Jiu. Ari ita, ira ro viapau oiso voeao Kaunsel irara vo vovouaro sirova utuparo vao Jisas kopii piepa vovou. Ari oisoa Pauto vo Saraarore rugooparo vare tuepaoro.

52 Ira-a ro ira Pailat iare avaroepa Jisas kopii aresa rera ruvara-ia.

53 Oire uva va-a vao oa iava vo kopii rere piereva rera tavurusa popotepaua-ia varoua. Oa iava rera tovoreva oavu-ia tova urui. Uva voa-a vo uva rikui tekaiva ravaavira aveke-ia rirova voari tuariri uva oirara-ia viapau oisoa irai tovapaive.

54 Oire uva vo voki-a vao orekerovu ravaapa voki aue iare Sabat voki oa-ia Josep vao purareva. Oa iava Sabat vokipa tutuu pieva oiso ra karekepe.

55 Oa iava vairo riakora Jisas sirova utuaepa Galili rutu iava, airoa Josep sirova ita utuaepa voare vo tova siituesa oiso, Apeisi avu ragavira rera tovaparevoi? Oire uva va-a eva oa tapo kekeiva.

56 ✡ Uva rera siitueivoiva, vorevira kareaepa ora vairo vo uruiaro iare. Oa iava voa korovo oviro ravaasa kareaepa varao vearopa geesi oviro. Oire uva Sabat voki-ia reareaaepa oiso osa oisoa purapape Reo Taisi.

24

Jisas Toreroepa Vorevira Tootoopaoro (Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

1 ✡ Oire uva rovo voki rutu-a vao wik vituaro iava, ovokia-ia avaaepa tova iare vo ovirova varao riro geesi oviro aue korovo oara ravaa rovoiva.

2 Uva avekere vura ragaiva iria pekaiva vo tova riaaro iare. Oa iava viapau vo tova-ia toupaeva.

3 Uva va-a eva oa iava voa koataaepa. Oire uva voa viapau rera iava varaua kekeiva Turaro Jisas.

4 ✡ Oa iava rirovira rugorugoo iraopaoro vavagisipaaepa rutu. Uva voa aitereivu oiratoarei kekeiva, ovusa voavi ruvara-ia torepasiepa. Aiterea iava kuvupara rutu sisikorepaiva.

✡ **23:46:** Sam 31:5 ✡ **23:49:** Sam 38:11; Lu 8:2-3 ✡ **23:50-51:** Lu 2:25 ✡ **23:56:** Mk 16:1; Eks 12:16, 20:10 ✡ **24:1:** Lu 23:56 ✡ **24:4:** Ap 1:10

5 Oa iava rirovira rutu uririaepa vo riako vairo. Oire uva takua viropa
rasiua arore. Vo ovusa vaiterei oiso vairore purasiepa, “Eake-a vao oare
rore taraapatai ro tootooto vova kopii irara voaro?
6 Viapau oiso vo touparevoi. Ira vorevira toreroe. Ari ita, vo reore rugoo
iraota oa vaterevora visiipa vo osa Galili-ia touparevora.
7 Vo uva oiso puraroepa, *Ragai vatepaivoi rara vuri irara keripa irara
vavaearo iare. Ra ragai tapaive evao parikou-ia rara. Oire uva vo pevapa
voki-ia toreravere vorevira.*”
8 ✡ Oiso osa iava vo reore rugooaepa Jisas oa purarevora.
9 Oire uva tova tavukiaro kavuoro vorevira kareaepa katai tau katai (11)
disaipel tavisa ora oearovu rutu.
10 ✡ Oiso Maria o Makdala iava, ari aue Joana, ari Maria Jems aakoaro
airoa rutu toupaiva. Ora airorovu airoa tapo toupaiva, ovusa vo reo iava
vao voea aposel irara tavipaiva.
11 Ari voeao aposel irara keapaaepa oiso, Kiuvu reo raga-a oa tavipaivoi.
Oa iava viapau oiso vo riako vo reoaro oirao piepaiva.
12 Vo osa Pita ikauvira avaroepa vo tova iare. Oa iava takuro viropa
uva voa kokepareva. Uva varoara raga kekereva osa voa toupaiva. Oa
iava vorevira voreroepa kepa iare. Osa iava rirovira rutu rugorugoo
iraoparoepa tavetavepaoro va-ia vao oa karekeepa.

Aitereivu Jisas Tapo Vokapasiva Vo Raivao-ia Vo Emeas (Mak 16:12-13)

13 Oire uva vo voki raga-a vao oa-ia aitereivu voea iava vokapasiva gare
uruivi iare. Va vaisiaro aue-ia, Emeas. Aue iava Jerusalem-ia oisoa vo raiva-
ia avapaave voare Emeas. Uva aue-ia oisoa uvuipape voare katai tau katai
vuuta rutu (11 kilomita).
14 Oa iava voa vokapaoro avapasiepa varao rutu-ia ora reopaoro oara
karekeepa.
15 Oire uva voa ora reopaoro vokapasiva. Uva rera Jisas vaiterei ruvara-ia
ora karekeroepa. Oa iava vaiterei tapo vokapaoro avaparoepa.
16 ✡ Ari vaiterei iava osireiara aauepa. Oa iava viapau oiso rera eveipasiva
oiso, Jisas ro-ia.
17 Oire uva oiso vaitereire puraroepa vaiterei akeoro, *“Eake-a vao oa-ia
ora reopaoro avapasiei?”* Uva oisi-a oiso osa puraroiva, ruusiva siraooro
rutu.
18 Oa iava iravu rera vaisiaro, Kliopas rera aatooro oiso puraroepa, “Riro
irara rutu ouruirovu iava vo-ia Jerusalem-ia toupaivoi. Ari vii vai pasi
kataito, viigoa viapau pasi taraipauei vao-ia oa karekeerao oiso Jerusalem-
ia vo vuutao raga-ia, raa?”
19 ✡ Uva vaiterei akereva Jisas oiso, *“Eake-a?”*
Oa iava oiso purasiepa, “Auoro! Vao-ia oa karekeei ro-ia Jisas vova
Nasaret eera profetato. Ira oisoa riro gorupa kovoro purapareve, ora riro
gorupa reoro tapo vo Pauto osireiaro-ia ora vo tapo oirara rutu osireiaro-ia.
20 Aue tapo uvare voeao reipa irara pris irara ora voeao tuvetuvepa irara
vigei voeaaro rera tovoivorao voeao gavman irara vavaearo-ia. Oa iava
voea gavman irara reo goru puraivorao rera uposa. Uva rera tapaivorao
evao parikou-ia.
21 Ari ita, voari tuariri uva oisoa igei rera oirao piepaio, Eera ira voea
oirara karureverea Isrel-pa irara vova tuukea-ia. Iu. Ora oreovu tapo vao
iava rera vo kopiiaro isivaaro iava vo vokio-ia vo pevapa voki vo vokio.

✡ **24:8:** Jo 2:22 ✡ **24:10:** Lu 8:1-3 ✡ **24:16:** Jo 21:4 ✡ **24:19:** Lu 7:16, 13:33

22 Ari ita, airovua vairo igei iava airoa igei sita pieivoi rutu. Uvare vokipaua rutu vokiae voarire tova-ia.
23 Oa iava voa viapau rera iava Jisas varaua kekeivo. Osa iava vorevira voreae igei tavisa. Ari ita, uva voa oearovu enselpa irara tapo kekeivo oea oiso puraae, Ira tootoovira touparevoi.
24 Oa iava oearovu igei iava voare tova-ia tavariivo. Uva oisi raga ita va kekeivo oiso osa vo riako taviae. Vo uvare voa viapau rera kekeivo."
25 Oire uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Ari ita, viapau oiso visii-a rugorugooa vaiei. Uvare visii iava sopaura vavagisi iraopapeira. Oa iava viapau vo reoro oirao piepataveira profet irara oara iava oisoa tavipaave voari tuariri.*
26 ✡ E apeisi-a? Esa pasi viapau taraipataveira oiso, Vo raga osa Krais siitoka ou rovo iraoreve, oire ra utupavira rera vaaro keraria ora gorua oureve?"
27 Uva vova varao rovoepa Moses vo reoaro-ia vo pou virosa voea rutu profet irara. Oa iava vaitereipa siposiporeva oiso vo reo rutu varao oara Tugoropa Vuku-ia oisoa toupaive, vo reoro iava rovopaoro oreoroa rigatoiva Moses ora profet irara. Oara rutu oisoa rera raga iava tavitavipape.
28 Oire uva vo urui iare tutuuiva vao oa iare avapasiepa. Oa iava Jisas oiso rovoroepa ra vo urui-ia vaiterei veraoro putereve rera raga avaoro.
29 Vo osa rera voresivoiva, oiso purasiepa, "Vo tou rovori vegei tapo. Uvare ravireo rokorevoi. Uva rupasa auepai." Oire uva vaiterei tapo tousa koataroepa.
30 Oa isivaaro iava aiosa auepaaepa. Uva vaiterei tapo pauroepa rera Jisas. Uva bret oureva va-ia vearo vaisi purasa Pautoa-ia. Oa iava vaitereipa va puteputereva vaiterei vatevatesa vara.
31 Uva oisi-a oiso osa va purarevoiva, vaiterei iava osireiara karu piropa roroiooro. Oa iava vearovira rutu rera-ia taraisiepa rera eveioro. Uva va isivaaro iava vaiterei arova opesikoroepa avaoro.
32 Oire uva ora reopasiepa vaiterei raga oiso, "Ari ita, vo osa vokapavevo raivaaro, ovusa vegei tavitaviparevo aue iava Tugoropa Vuku vituaro iava. Uva oiraopavira ita, vegei iava vovouisirei roruoro rirovira rutu kovatae rera vo reoaro sovooro."
33 Oire uva vo voki raga-ia Jerusalem iare vore karesiepa katai tau katai (11) disaipel iare pou virosa ora oearovu. Uva ora guruaepa voea rutu
34 ✡ oiso puraoro, "Oiraopavira rutu Turaro Jisas vorevira toreroi Saimon ira kekerevo."
35 Oa iava voeapa siposiposiva varao iava oara vaiterei iare karekeepa raivaaro. Uva oiso purasiepa voeare, "Easi eera vegeipa bret puteputerevo. Oa iava rera-ia taraiveie rera eveioro."

Jisas Ora Karekeroepa Rera Voeaaro Iare Disaipel (Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Oire uva oisi-a oiso osa ora reopaoro toupaiva, ovusa Jisas voea vuutaaro-ia ora tore pieoro ora karekeroepa voea iare.
37 Uva rirovira rutu ora sitaaepa. Oa iava uriripaaepa rutu oiso keapaoro, Iravu uraurato tugarato ira voea iare pouro viroi. Oa iava rera kekeivoi.
38 Uva voeare oiso puraroepa, *"Eakepa vurivira rutu ora sitatai? Ari eakere visii iava sopaura ragai-ia vakuvaku asapai?*

✡ **24:26:** Hi 2:10; 1 Pi 1:11 ✡ **24:34:** 1 Ko 15:5

39 ✡ Ragai vavaearo keketa ora ragai kokotoaro viupara kekesa. Easi ragai
raga-a vao, ragoa toupaavoi. Oire ragai-ia pituta ora visii varaaro iava
vavaeara, uvare tugaratoa-ia viapau keruara vai toupaiveira oiso osa varao
oara ragai-ia toupaivoi oara kekepatavoi ragai-ia."
40 Oire uva oisi-a oiso osa puraroepa ora rera iava vavaearei karekeoro
ora kokotoarei voeapa.
41 Oa iava rirovira rutu roru iraopaiva. Ari touvira viapau rera oirao
piepaiva rutu. Uva rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa. Osa iava voea
akereva oiso, *"Esa aioara vaiei voraro?"*
42 Oa iava rerapa ataria vateiva oa oriiva.
43 ✡ Uva va ouoro va aioreva ovusa rera siituepaiva rugorugoo iraopaoro.
44 Oire uva voeare oiso puraroepa, *"Voari tuariri uva visii tapo toupaa-
vora, uva visii taviavora vo reoro rutu iava varao ragai iava vo Reo Taisi-ia
vao Moses vaaro, ora varao rutu oara rigatoiva profet irara vao-ia Vukua
voea vaaro, ora vo Sam. Uva vo reoro rutu-a varao oara oiraoei."*
45 Uva va-a vao oa-ia voea vovouaro roroio piereva. Oa iava Pauto vo
reoroaro-ia taraiaepa rutu.
46 ✡ Osa iava voeare oiso puraroepa, *"Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
Krais tavaka vo vavataaro kae rovo iraoreve. Oa iava vo pevapa voki-ia
vorevira torerovere taru tova tapi iava.*
47 Oa iava rera vo kovoaro iava siposipo iraopaivere vo oirara rutupa
voraro rutu okovoa-ia raiva purareva Pautoa iare. Ra va iava voea iava
sopaura oaive vorevira pore piro vova vuri vovouro oaive. Oire ra Pauto
voea iava vuriara oaive verareve. Uva vova Jerusalem-ia vo siposipo vao
rovo iraopatavoi rara.
48 ✡ Uva uvui iraopatai ra vara iava varao siposipota oara keketavo rutu.
49 ✡ Oire uvuta! Va-a vao-ia oa iava Aite taviroepa voari tuariri, ira-a ro
ira visiipa vatepaavoi Tugoropato Uraurato. Uva rera sipoavere visiipa vo
osa vo urui-ia Jerusalem urui-ia tou rovota. Oa-ia visii iare va vao rera
vo goruaro vuvuiua iava varapere visii-ia okovorovu purapasa oearovupa
oirara vao Pauto vo kovoaro."

Pauto Jisas Kae Piereva Vuvuiua Iare (Matyu 16:19-20; Aposel 1:9-12)

50 ✡ Oire uva voava vo voea tuvetuvereva aue-ia ruture Betani-ia. Oa
iava vavaea kae piereva voea vateoro viraakrovopaivoivaoa vao Pauto vo
goruaro iava.
51 ✡ Oire uva voa-a vo uva voea viraakopareva touvira, ovusa Pauto rera
kae piereva vuvuiua iare.
52 Uva voa raga rera-ia Jisas vuurapa vaisi pura, Jerusalem iare voreaepa.
Oa iava rirovira rutu rorupaiva rutu.
53 ✡ Oa iava vao oisoa vokiara rutu-ia Rovopa Kepa-ia Tempel toupaive.
Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro rorupaive rera-ia.

✡ **24:39:** Jo 20:27 ✡ **24:43:** Ap 10:41 ✡ **24:46:** Ais 50:6; Hos 6:2 ✡ **24:48:** Ap 1:8 ✡ **24:49:** Jo 14:16; Ap 1:4 ✡ **24:50:** Ap 1:12 ✡ **24:51:** 2 Kin 2:11 ✡ **24:53:** Ap 2:46

JON
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu-a ro Jon katai tau erao disaipel iava rera, ira oisoa kaviko irao-pareve rutu Jisas. Vaitereo ora Pita aiterea oearovupa disaipelpa irara oisoa irapasi. Uva Jisas vo araoreire keeraroepa ora Jems vo osa sara kovo purapasiva atari oupaoro ora aitetoa tapo Sebedi (Mk 1:19-20). Oa iava aiteto kavuoro utusiepa ora kovopa iraraaro Jisas sirova utuoro.

Oire uva vo rera vaaro-ia rigatoa Jisas iava poeravira rutu tavitaviroepa oiso, Rera raga Pauto ira oiravira karekeroepa vo rasio-ia toupasa oiso rutu osa vigei oirara. Uva viapau riroara vai siposipoara vai rigatoreva Jisas vo kovoaro iava, viapau. Ari Jisas vo siposiporoaro iava ora rera vo kovoaro vituaro iava rigatoreva Jon, oiso ra oirara uvuipaai ra roroiovira taraiave oiso, Jisas-a ro Krais, Pauto Oviitoaaro rutu. Ira iavirava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi oupe vo rera vaisiaro-ia ora rera vo goruaro-ia.

Uva Pentikos Voki isivaaro-ia Jon toupareva Pita tapo vo Jerusalem-ia (Ap 3:1, 4:23). Oire vaitereo aiterea Kristen irara tauvasiva voeao oea oisoa Sameria-ia toupaive (Ap 8:14-25).

1. Aviavi pie reoro aue iava Pauto vo Reoaro rera raga ita Krais, 1:1-18.
2. Jon Baptais vo tavitaviaro iava, ora vo osa Jisas rera vo kovoaro rovopasa voeao disaipel ropo rovoreva, 1:19-51.
3. Voraro virireva Jisas rera vo kovoaro ravoto kovoro purapaoro, okovoroa iavirava lotupa irapa irara Jiu reoa puraiva Jisas kopii piesa, 2:1-50.
4. Jerusalem-ia toupaoro disaipel irara siposiporeva ora rera iava. Oa iava oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 13:1–19:42.
5. Jisas tova tapi iava vo pevapa voki-ia vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepa, 20:1-29.
6. Vo toupai vao vituaro iava oa iava Jon vo vukuo rigatoreva, 20:30-31.
7. Galili-ia Jisas disaipel tapo toureva, 21:1-25.

Reo-a Vao Oa-ia Tootooa Toupaiveira Oa Oiravira Karekeepa Ro Vaisiaro Jisas Krais

1 ✡ Voari tuariri vo uva vo rasio pura asavira touva Reoa raga touva. Oa-a Reoa oa Pautoa tapo touva. Uva oisi-a eisi osa Pauto toureva, osa-a eisi osa Reoa raga touva.

2 Oa tuariri rutu Pautoa tapo touva.

3 ✡ Oreoa orekerovu rutu vituaro. Oa iavirava Pauto orekerovu rutu purareva. Ari ita, viapau oiso oai oraivai raga iava karekeepa. Viapau. Ari Reoa raga-a orekerovu rutu vituaro.

4 ✡ Oa-a Reoa Tootooa rutu vituaro. Oa iava va Tootooa oirara rutupa Aviavia.

5 Uva va-a eva Aviavia oa rupapa aviavia vatepaiveira vare roropaoro. Osa iava eisi rupa viapau oiso vo Aviavi papupaiveira.

6 Oire uva iravu oirato urioroepa rera vaisiaro Jon, ro ira arureva Pauto.

7 Ira urioroepa oiraopa reo siposiposa. Va iava vao Aviavia tavitaviroepa voea rutupa, oiso ra va iava vao Aviavia uvuoro oirao pieive.

8 Uva rera-a viapau oiso va eva Aviavia. Viapau. Ari eera urio ragaroepa va iava vao Aviavia tavitavisa.

✡ **1:1:** Kl 1:17; 1 Jo 1:1 ✡ **1:3:** Hi 1:2 ✡ **1:4:** Sam 36:9

9 Oaviavia rutu-a eva oiraopa. Oa oirara rutupa aviavia vatepaiveira.
Rera-a eera Aviaviaro oirara rutupa ira urioroepa vo rasio iare.
10 Oa raga-a eva Reoa oa urioepa vo rasio-ia tousa. Uva rera-a ro ira
iavirava Pauto vo rasio rutu purareva. Uva oirara voea vo rasio-ia oisi
iavirava viapau oisoa rera eveipaive.
11 Osa iava vararoepa vo tousa uva purareva rera voaaro. Ari ita, uva
viapau oiso voeao rera voeaaro rutu rera ouiva.
12 Vo ovusa oearovu raga voea iava rera eveioro rera ouiva voeao oea
oisoa rera-ia oirao piepaive. Oa iava voea vo vovouroaro-ia taraipaoro voea
reesireva, ra oiso toupaive rutu, voea-a Pauto ovii iraraaro rutu.
13 Ari voeao oea oiso toupaiveira, Pauto ovii iraraaro viapau oiso eisire
voea kavauivora aite irara ora aako riakoro oaive. Ora viapau oiso varaua
raga vo ruipaaro-ia. Ora viapau oiso vo oiratoa raga vo ruipaaro-a. Viapau.
Ari Pautoa raga ora rera vo ruipaaro-ia voea kareke piepareveira oiso rutu,
ra oiso toupaive, Rera ovii iraraaro rutu.
14 ✡ Oa raga-a vao-ia Reoa oa oiravira ora poreepa. Osa iava igei vuutaaro-
ia toureva. Oa iava igei rera vaaro keraria kekeiova. Vao keraria-a rera
vaaro ro-ia Kataitoa raga Oviito Aite ira arureva oa iava urioroepa. Ira-
ia vereopa vovou toupaiveira ora aue oiraopa pitupitu. Oara rutu iava
agasiroepa.
15 Uva Jon Baptais rera iava tavioro oiso puraroepa, “Eera oirato tuariri
rutu ira iava visii taviavora oiso-ia, Ro ira ragai sirova uturovere ira ragaipa
reiparoveira. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva ovusa ragai kavau
asavira touava.”
16 Ari ita, vigei rutu ovatevatearovu rutu vorevoreripavira sirao vatero
oisoa oupape rera ruvara-ia. Varao oara rutu iava agasiroepa.
17 ✡ Eake iava? Uvare Pauto vigeipa Reo Taisi vatereva Moses vavaearo-
ia. Ari va vao riroa rutu vereopa vovou ora oiraopa pitupitu oara rutu Jisas
Krais iavirava karekeepa.
18 Viapau oiso irai gare visivi Pauto kekereva. Viapau rutu. Ari rera raga
ro-ia Pauto Oviitoaaro ira Aiteto ruvara-ia oisoa toupareve. Oire uva va-a
eva oa iava Aitetoa rutu iava oisoa vigei soporepareve.

Jon Baptais Tavitaviroepa
(Matyu 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

19 Oire uva Jiu iava voea reipa irara oearovu tauo purapa irara pris irara
aruiva ora oearovu tapo Livai-pa irara voeao oea oisoa Tugoropa Kepa
tokipaive. Oea Jerusalem iava urioaepa Jon akesa oiso, “Vii-a irouto?”
20 Uva Jon roroio pievira rutu voeapa siposiporeva. Uva oisi
siposipopaoro viapau oiso voeapa oreoi vairupaoro oai vataupareva. Ari
oisi raga siposipopareva oiso purapaoro, “Viapau oiso Krais-a ragai ro ira
roporeva Pauto, oiso ra Jiu-pa irara tuvetuvereve.”
21 ✡ Oa iava rera akeiva “Ari apeisi-a. Vii-a profetato Ilaija, eke?” Oa
iava oiso puraroepa, “Viapau.” Uva oiso ita puraaepa, “Asi rera vai-a vii ro
profetato viigoare tuepaioveira. Ro ira iava tuariri reo purareva Moses?”
Uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Viapau.”
22 Osa iava rerare oiso puraaepa, “Ari irouto-a vii? Igei oiso ruipapaiei
ra voeao oreoiaro pukoio oea igei aruivoiva, urioie. Apeisi-a oiso osa
purapauei ora vii ragare?”

✡ **1:14:** Jen 3:15; Re 19:13 ✡ **1:17:** Ro 3:24 ✡ **1:21:** Diu 18:15

23 ✡ Oa iava Jon oiso puraroepa profetato Aisaia vo reoroaro sirova utuoro, “Ragai-a iravu gisipoaro. Ragoa vo toupaoro raaka tapi oiso keeraparai, Turaro vo raivaaro torevokota.”
24 Uva Farisi oearovu aruiva ora voea raga iava. Oa iava avaaepa rera iare.
25 Uva rerare oiso puraaepa, “Ari viapau vii-a Krais, eke viapau vii-a Ilaija, ora viapau vii-a profetato. Vosa viapau Krais vii, uva apeisi ragavira vii reesirevora oa iava oirara rutu baptaisparivoi?”
26 ✡ Oa iava Jon voeare oiso puraroepa, “Ari ita, voea baptaispaaveira uukoa raga-ia. Vo ovusa visii vuutaaro-ia iravu toupareveira ira viapau eveipataveira.
27 Ro ira ragai sirova utuparoi. Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra rera vaaro iava tasipa tuukea karua.”
28 Vo reoro rutu purareva Betani urui-ia ovaratavu iava uuko ovi iviropavira vo ovio Jodan vo uva Jon oirara baptaispareva.

Jisas Ira-a Sipsip Kakae Pauto Vaaro

29 ✡ Uva vokipaua Jon Jisas tuereva osa vokapaoro urioparoepa rera iare. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Va kekepata eva tauo puraso kakae Sipsip Kakae Pauto vaaro. Oa vuriara veravere oirara rutu iava vo rasio-ia.
30 Eera ira iava tuariri taviraepa oiso puraoro, Iravu oirato ragai sirova uturovere ira ragaipa reiparoi rutu. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva vo osa kavau asavira ragai touava.
31 Ari ita, viapau vearovira rera-ia tarai rovoraepa. Oa iava urioraepa oirara rutu baptaisisa uukoa raga-ia ro oirato kareke pieoro voeaopa Isrelpa irara.”
32 ✡ Oire Jon oiraopa reo vatepaoro oiso puraroepa, “Uraurato tueavora ovusa vuvuiua iava vararoera oiso rutu osa kurue rera kukuearo ariaraaro toupasa.
33 ✡ Ari ita, viapau rera-ia tarai rovoraepa vo ovusa ro ira ragai arureva oirara rutu baptaisisa uuko raga-ia. Ira ragai tavirevora oiso puraoro, Uraurato kekerivere. Ira vararovere iravu kukuearo ariaraaro iare oirato. Eera ira oirara baptaispareverea rara aue-ia Tugoropato Uraurato. Oa iava aue-ia vukupaaverea Uraurato vo goruaro.
34 Uva ragai raga rera kekeava. Oa iava rera iava tavitaviparai oiso purapaoro, Oiraopavira rutu, uvare Pauto Oviitoaaro-a rera ro-ia.” Oiraopavira rutu Jon osa oiso puraroepa.

Jisas Disaipel Resura Oureva

35 Oire uva ovokivu vokipakouaro-ia Jon aitereivu tapo disaipeltoarei rera vaitereiaro toreroepa.
36 Uva voa-a vo uvava Jisas tuereva ovusa vokapaoro urioparoepa. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Eva Sipsip Kakae Pauto Oviiaro.”
37 Uva disaipeltoarei rera uvusiva ovusa oisi puraroepa oiso. Oa iava Jisas sirova utusa avasiepa.
38 Uva Jisas vaiterei akesa ora poreroepa ovusa rera sirova utupasiepa. Oa iava oiso puraroepa vaitereire, *“Eakere taraapasivoi?”* Oa iava rerare oiso purasiepa, “Rabai, ovu-ia touparivoi? Aa vo kepao-ia?” [Ovaisi-a vao, Rabai porearo oiso toupai, Tisato.]

✡ **1:23:** Ais 40:3 ✡ **1:26:** Ap 1:5 ✡ **1:29:** Ais 53:7 ✡ **1:32:** Mt 3:16; Mk 1:10; Lu 3:22 ✡ **1:33:** Ap 1:5

39 Uva vaitereire oiso puraroepa, *“Uriosi kekesa.”* Oa iava avasiepa vo kepa kekesa voa oa-ia toupareva. Uva voa voeare vokiepa, vo uvare vo resura vuuta rutu-a vao oa-ia rera iare pousi viropa voa.
40 ✡ Andru, Saimon Pita araokotoaaro eera iravu vaiterei iava vaitereo aiterea Jon vo reoaro uvusivoiva, avaroepa Jisas sirova utusa.
41 ✡ Uva Andru araokotoare taraa rovosa avaroepa aue Saimon. Oa iava rera tavireva oiso, “Igei Mesaia kekeiovoi.” [Ovaisia porearo-a vao oiso, Krais.]
42 ✡ Oa iava Andru rera tapo avaroepa Jisas iare. Uva voa Jisas rera kekeoro oiso puraroepa, *“Vii-a vao Saimon Jon oviitoaaro. Viigoa vaisiaro perea utupavira oiso, Sifas.”* [Ovaisia porearo-a vao oiso, Pita eera Aveke.]

Jisas Filip Vaio Roporeva Ora Nataniel

43 ✡ Oire uva Jisas Galili iare vokioro Filip kekeoro rera tavireva oiso, *“Ragai sirova utuu.”*
44 [Uva rera-a Filip aue iava Betsaida-ia, Andru vo uruiaro rutu vaiterei ora Pita.]
45 ✡ Uva Filip Nataniel kekesa avaroepa. Oa iava rera tavireva oiso “Ro ira iava tuariri Moses reoa rigatoreva Reo Taisi-ia. Ora aue tapo profet irara oea rera iava va rigatoiva, eera ira kekeiovorao ro Jisas Nasaret iava Josep oviitoaaro.”
46 Uva oisi-a eisi osa iava Nataniel rerare oiso puraroepa, “Esa pasi oavu avu vai vearoa vai uvuipai avu ra Nasaret-ia karekepe, raa?” Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa. “Urio ragau kekesa.”
47 ✡ Oire uva Jisas Nataniel siituepareva ovusa urioparoepa rera iare. Oa iava rerare oiso puraroepa, *“Keketa ro-ia Isrel-patoa rutu. Ira-ia viapau kuuvua vai toupaivoi.”*
48 Oa iava Nataniel rera akeoro oiso puraroepa, “E apeisi iava ragai-ia maraiuera?” Uva Jisas oiso puraroepa, *“Ari ita, vo osa Filip viire keera asavira tourevora ovusa fik ova vituaro-ia touparivora, ovokia-a eva oa-ia vii keke rovoavora.”*
49 Oa iava Nataniel oiso puraroepa, “Tisato, vii-a Pauto Oviitoaaro. Vii Isrel-pa irara reraaro rutu Kingto.”
50 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vii tavipaavoi vao iava osa vii keke rovoavora fik ova vituaro-ia. Uva va vai-ia pasi oiraopau vao, raa? Uva utupavira oaravu kekepariverea oara vao-ia putepaiverea rara.”*
51 Uva Jisas rera ita vorerivira tavireva oiso puraoro, *“Oiraopavira rutu eisi osa visii tavipaavoi oiso, Vo utupavira vuvuiua keketaverea ovusa karu piro, ra purapurapa irara ensel keketa voa Pauto voeaaro ovusa voare ipapaave ora voava varapaave Oirato Oviitoaaro iare ragai.”*

2

Iravu Oirato Ira Riako Ouroepa Kena-ia

1 ✡ Vo pevapa voki-ia iravu oirato riakova oureva Kena-ia oiso Galili taere sovara-ia. Uva Jisas aakoaro voa kavatao kepa-ia toupaeva.
2 Uva Jisas-re tapo keeraaepa ora igei rera voeaaro disaipel va vao ora oupa pitupitu kekesa.

✡ **1:40:** Mt 4:18-22 ✡ **1:41:** Dan 9:25 ✡ **1:42:** Mt 16:18 ✡ **1:43:** Mt 10:1-6 ✡ **1:45:** Hi 11:1-6 ✡ **1:47:** Sam 32:2, 73:1; Ro 9:4, 6 ✡ **2:1:** Jo 4:46

3 Uva wain ovi opesieiva, aakova Jisas tavieva oiso, “Voeao viapau wain
ovi vaiei.”
4 Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, *“Riakova, ragai auearo. Viapau oiso
vii auearo-a. Uvare ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi [ovuuta-ia
ragai vaisiaro roroiovira kareke pieavere].”*
5 Oa iava aakova kovopa irara tavioro oiso puraopa, “Vosa eake reo
purapareve visiire, uvuipatai ra oisi va sirova ututa.”
6 Oire uva voa toupaiva aue katai vatara (6) pitokaara avekeara oara-ia
Tugoropa Sisu oisoa purapaive vo vavaeara oaive-ia aue Jiu. Oara oisoa
uvuipape vo osa vara uukopaoro vara agasi piepaive oiso uvuivira erao
tau (20) galen ora vo peva tau (30) galen aue uuko vo kataiva-ia pitokava.
7 Oa iava varare Jisas voea tavireva oiso, *“Uukoara vai kuvuta vo
pitokaara rutu-ia.”* Uva vara agasi pieiva rutu.
8 Jisas voea tavireva oiso, *“Oarai kokota. Ra ro vatesa avata ira aioa-ia
tokipa.”* Oa iava varava avaaepa.
9 Oire uva rera ro ira vo aio-ia tokiparoepa vo ovi togovireva, ovusa
wainvira ora poreepa. Uva viapau taraiparoepa oiso, Ovu-ia vo ovi
ouivo. Vo osa voea raga kovopa irara taraipaaepa voeao oea vara-ia
uuko kuvupaaepa. Oa iava rera ro aioa-i tokipato rerare ro riako oupato
keeraroepa
10 oiso puraoro, “Oirara rutu vearopa oviro wain oviro roo pie
rovopaiveira. Oire ra rirovira ukaioave, ra va isivaaro iava taru wain turi-ia
akukuara raga ukaio ragaave. Uva viapau oisi eisi pieri. Uvare vo vuuta-a
vao oa-ia vearopara wain oviro roo pieparivoi oirara rutupa vo oviro oara
rukurivo.”
11 ✡ Oire uva vao rovopa rutu ravotoa Jisas oa purareva oiso Kena urui-ia
Galili taere sovara-ia. Oa-ia rera vaaro keraria vo goruaro kareke piereva
voeapa. Oa iava voeao disaipelpa irara rera voeaaro rera oirao pieiva rutu.
12 Uva va vao isivaaro iava Jisas Kapaneam iare tavetereva aakova tapo,
ora araoko irara, ora igei disaipel irara. Uva voa ovokirovu-ia vo urui-ia
touiova.

Jisas Voripa Irara Sigureva Tugoropa Kepa Iava Aue Tempel (Matyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-46)

13 ✡ Vo Tagausapa Vurei Pasova Vureipa Jiu vaaro tutuu pieepa oiso ra
karekepe, ovusa Jisas Jerusalem iare iparoepa.
14 Uva voa Rovopa Kepa Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia oirara rutu
kekereva, ovusa orekerovu-ia voriara ora tuutuupaaepa aue-ia tapo sara
kovoro purapaoro bulmakau kare, ora aue sipsip, ora kurue kare, vo kareo
okarea-ia oisoa tauo purapaive. Uva voa voea kekereva ovusa paupaaepa
oisi eisi vara-ia ora piepaoro.
15 Uva kopirovu kekereva Jisas. Oa iava rera-ia aue purareva ragi vuruko.
Osa iava va-ia voea oirara tarioreva voava vo Tempel-ia vo kareva aue
sipsip ora bulmakau. Uva voea varaaro petopetoreva moniara voeao oea
moni tavariopaaepa varao tapo tebolara voea varaaro.
16 ✡ Uva va-a vao oa iava voeare oiso puraroepa voeao oea sara kovoro
purapaiva kurue kare-ia, *“Vo kareva kosita viro. Opeita Aite oaa vo kepaaro
oiso piepata, Vori oupa kepa.”*
17 Uva igei disaipel oreovure rugooiepa oa epao Tugoropa Vuku-ia oa oiso
purapapeira, ‘Kasivarivira rugorugoo iraoparaveira vii vo kepaarore oiso
vovoupaoro, ra vearovira touve.’

✡ **2:11:** Jo 1:14 ✡ **2:13:** Diu 16:1-6 ✡ **2:16:** Lu 2:49

18 Oire uva va vao kekeivoiva, reipa irara Jiu iava oiso puraaepa, “Eake
ravoto rutu-a vao oa-ia igei kareke pierivoiva, uvuipaiei ra vii-ia taraiio
oiso, Viigoa eva vo reesiva touparivoi oiso piepasa, raa?”
19 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Tugoropa Kepa vao Tempel rigapata
okepa rara tore pieavere ita vo pevapa voki-ia.”*
20 Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso puraaepa, “Vo resura tau katai
vatara (46) ivaro-ia vo kepao pauiva. Uva apeisi-a? Vo pevavi raga-ia voki
uvuipauei ra vo kepao vorevira tore pieri, raa?”
21 ✡ Jisas vo kepaore Tugoropa Kepa Tempel oisi eisi puraroepa varaua
vouao ora rera iava.
22 ✡ Oire vo tore vokiaro vo osa Pauto vorevira tova tapi iava rera tore
piereva ovokia-a eva oa-ia igei disaipel rera vo reoarore rugooiepa vao
oa purareva. Oa iava Pauto vo rigatoaro oirao pieiova ora vo reo vao oa
purareva Jisas.

Jisas Oirara Rutu-ia Tarairoepa

23 Oire uva Jisas Jerusalem-ia toureva va-ia vao Tugoropa Voki Pasova
Vurei vaaro. Uva riro irara rutu oravotorovu rutu kekeiva varao oara
purapareva voa. Uva vara-a evara oara iava rera oirao pieiva rutu.
24 Osa Jisas viapau oiso voea vo oirao piearo oirao piepareva. Viapau.
Oa-a eva vituaro iava viapau oiso voea vavaearo-ia ora tovoroepa.
25 ✡ Eake iava? Uvare taraiparoepa voea rutu-ia. Viapau oiso vavagisivira
toureva ra irai rera tavireve vo oirara vo pitupituroaro iava. Viapau. Ari
rera taraiparoepa voea vo sopaaro-ia.

3

Jisas Nikodimas Tapo Ora Reoroepa

1 ✡ Iravu ro oirato toupareva rera vaisiaro, Nikodimas rataratаa vovoutoa
rutu Farisi-pato. Uva iravu-a voea iava reipa irara Jiu voeaaro.
2 Ira urioroepa Jisas iare vokiaro oiso rerare purasa, “Tisato. Igei
taraipaiei oiso, Pauto vii siporevora oiso rutu osa iravu tisato. Ari vosa
viapau Pauto irai-ia toupareve, ra viapau uvuipa ra vo ravotoro purapareve
irai oara purapariveira.”
3 ✡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu oiso osa vii
tavipaavoi oiso, Vosa ro ira viapau airepavira kavauro, ira viapau uvuiparoi
ra Pauto vo Saraaro kekereve ora viapau Pauto vo goruaro sovopareve.”*
4 Oa iava Nikodimas oiso puraroepa, “Apeisi ragavira irai avukaoro
uvuiparoi ra vorevira ita kavauro? E pasi uvuiparoi ra vorevira aakova
kovuaro-ia koataroera vorevira rera kavaueve ita, raa?”
5 ✡ Oire uva Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Oiraopavira
rutu osa vii tavipaavoi oiso, Vosa viapau uukoa-ia kavau rovoro oirato, ora
tapo vosa viapau Tugoropatoa-ia Uraurato ita kavauro, ira viapau uvuipa ra
Pauto vo Saraaro-ia koataro ora viapau Pauto vo goruaro sovopareve.*
6 Ari ro oirato ira oiravira kavauro eera oiratoa raga. Ari ro ira
Tugoropatoa-ia Uraurato kavauro, eera oirato ira sopaaro-ia Tugoropato
Uraurato toupareveira.
7 Opeita rirovira rutu rugorugoo iraopau vo osa oiso vii tavipaavoi,
Vorevira kavauu airepavira.

✡ **2:19:** Mk 14:58 ✡ **2:21:** 1 Ko 6:19 ✡ **2:22:** Lu 24:6-8 ✡ **2:25:** Jo 6:61, 64, 13:11 ✡ **3:1:** Jo 7:50 ✡ **3:3:** Ta 3:5; Je 1:18 ✡ **3:5:** Ef 5:26

8 Kiuvu ora rera raga vo ruipaaro sirova utuparoveira uvarovu vu-
vurepaoro avapaoro. Uva rera vo gurukoaro uvupariveira, ra viapau
taraipau oiso, Ovu iava urioparoi, eke ovu-ia avaparoi. Ari ita, oirara rutu
uvuipaai ra kiuvu vo goruaro kekepaive. Uva oisi-a eisi osa roroiovira
rutu Pauto vo Urauraaro ora rera vo goruaro eveiparivere vo osa vorevira
kavaupau, ra airepa rugooro purari."

9 Oa iava Nikodimas rerare oiso puraroepa, "Uva apeisi ragavira va vao
uvuipai ra karekepe?"

10 Osa iava eisi Jisas rerare oiso puraroepa, *"Ari apeisi ragavira-a va-
ia vao? Uvare vii-a Isrel-pa irara tuvetuvepato. Oa iava viapau va-ia vao
roroiopauei, raa?*

11 Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso, Igei varao-ia reopaiei
oara-ia taraipaiei. Ora varao iava siposipopaiovoi oara kekeiovora. Osa
visii vao vo reore isivapataveira oreoa vao oa iava oiraopavira rutu
siposipopaiovoi.

12 Visii tavipaaveira vara iava varao vo rasio iava. Uva viapau vara oirao
piepataveira. Vosa visii tavia ita varao iava vuvuiua iava, ra apeisi ragavira
vara oirao piepata ita rara, raa?

13 Viapau oiso irai vuvuiua iare iparoepa. Ari Oiratoa raga Oviitoaaro-a
ragai ragoa vuvuiua kavuoro vararaepa. Ira raga-a ita ragai Kataito.

14 Tuariri Moses brasva rakoru toorotoa-ia kae piereva kuvau tapi iria
purareva. Eisi raga ita osa Oirato Oviitoaaro kae pieiverea rara evao
parikou iare.

15 Ra oisi iavirava oearovu oirara rutu iava ragai oirao pieive. Ra va iava
Tootoo Ovoi ouive.

16 ✡ *"Oreoa vituaro iava oiso toupai, Pauto ora rera vaaro sirao vovou
rutu oirara rutupa vatepareveira voeao oea vo rasio-ia toupaiveira. Eva-a oa
vituaro iava ro kataitoa raga Oviito voeapa vatereva, oisore ra oirara rutu
iava oearovu rera oirao pieive. Ra va iava viapau opesiave. Viapau. Uva
uvuipaai ra Opesi Asa Tootoo ouive.*

17 Pauto viapau oiso Oviito siporeva oirara rovirieipasa voeao vo rasio-
ia oiso osa ro reo rovirieipato aue jas. Viapau. Ari eera siporeva vorevira
voea kae piepaoro voea oupasa ora rera iare.

18 Ro ira Pauto Oviitoaaro oirao piepareve ira viapau rovirieia vai. Ari ro
ira viapau rera oirao piepareve eera ira opesi ovoiroverea rovirieia-ia. Eake
iava? Uvare viapau Kataitoa raga Oviito Pauto Oviitoaaro oirao piepareve.

19 Uva va-a vao rovirieia *vituaro oa oiso toupai, Aviaviaro oirarapa oa-a
vao oa pou pirora vo tuaririvi vo rasio-ia, ovusa oirara rupapa ruipapaaveira.
Eake iava? Uvare vuri pitupitu-a voea vaaro.*

20 ✡ Uva voeao oea vuri pitupitupa ruipapaaveira oea aviaviava ora up-
opaaveira oiso reasipaoro, Teapi voea vo pitupituroaro vuriara poeravira
karekepape. Eva-a oa iava viapau uriopaaveira aviavia iare.

21 ✡ Ari ro ira oirao pie vovou rutu puraparevе ira aviavia iare uri-
oparoveira. Oire ra va iava oirara vearovira rutu rera vurapaive. Ra
oiso puraave rerare, Eera ira ora rera vo kovoaro puraparevеira Pauto vo
rugooaro-ia."

Jon Poeravira Rutu Siposiporeva Jisas Iava

✡ **3:16:** Ro 5:8 ✡ **3:20:** Ef 5:11, 13 ✡ **3:21:** 1 Jo 1:6

22 Oire uva va vao opesieiva, Jisas rera voeaaro tapo disaipel avaroepa
oisore Judia Distrik sovara-ia. Uva voa igei tapo toupaoro oearovu
baptaispareva Jisas ora rera vaisiaro-ia.
23 Uva aue tapo Jon Baptais voea rutu tapo baptaispareva vo aue-ia Inon-
ia aue ruvara-ia Selim-ia uva oisoa toupaive riroara uuko oviro. Uva oirara
rutu iava oearovu baptaisa ousa urioaepa voa.
24 Vo ovusa Herot Jon tovo asavira toupareva tuukea-ia.
25 Uva va-a vao oa iava oreorovu kosi pieiva Jon voeaaro disaipel ora
iravu Jiupato. Oreoroa-ia ora reopaaepa baptaisa vo pitupituaro iava.
26 Oa iava voea disaipel Jon voeaaro rerare avaaepa. Oa iava oiso
Jon tavipaiva, “Tisato, ro-ia oirato ira vii tapo touparevora oiso Jodan-ia
iviropavira uva rera iava siposipoparivora, ira-a ro ira oirara rutu iava
voea baptaisparevoi ora rera iava. Oa iava voea rutu rera iare avapaae.
Ari apeisi viapau oeai uriopaai vii iare?”
27 ✡ Uva Jon voea vo reoaro pukopaoro oiso puraroepa. “Vosa Pauto iraipa
viapau kovoa vai vatereve, ra viapau oiratoa vai raga uvuiparo oavu avu
vai purasa.
28 Ari ita, visii raga ita vao visiigoa vo reo uvutavora oa puraavora
tuaririvi oiso, Viapau oiso Ropoto Krais-a ragai. Ari Pauto ragai ira
pierevora. Oa iava iraraera rerapa ro Krais ira ragai sirova uturovere.
29 ✡ Oire vosa irai riakova vai oureve, ra rerapa oirape ro ira oira
oureve. Ra sarato toreparo rera gisipoaro uvupasa. Ra oisi iava rorupareve
rutu rera uvupaoro rera ro ira riakova oureve. Uva ragai tapo oiso rutu
rorupaavoi, uvare sarato oaa ira iare oirara rutu ora gurupaaveira.
30 Ira vaisiaro uvui iraopa ra reiparo, ovusa ragai vaisiaro varapara.”
31 ✡ Ro ira viara iava urioroera ira oirara rutupa reipa. Ari ro ira
rasitoa iava karekero eera ita vo rasio iava rera-a. Ira varao rutu iava vo
rasio-ia reoreoparoveira. Ari ro ira vuvuiua iava urioro ira oirara rutu-ia
putepareveira eera.
32 Ira varao iava siposipopareveira oara rutu kekereva ora vara rutu iava
uvureva. Ari viapau irai vara iava vo reoro oupaoro vara-ia goruvira rutu
pitupareveira.
33 ✡ Vosa ro ira vo reo oureve, ra va iava goruvira vo reo-ia pitupareve.
Ora tapo vosa ro ira iureve vo Pauto vo reoaro-ia, eera-a ira oiraopa pitupitu
kareke piepareveira Pauto vaaro.
34 Uva Pauto Oviito arurevora, oa iava urioroera. Oa iava Pauto vo reoaro
iava siposipopareveira. Eake iava? Uvare Tugoropato Uraurato vatereva
Pauto. Oa iava rera-ia vukuparoveira.
35 Ari ita, Pauto Oviito kaviko iraopareveira. Oa iava orekerovu rutu
vateparevora rera vavaearo iare.
36 ✡ Ro ira Oviitoaaro oirao piepareve, ira-ia Tootoo Ovoi toupaiveira. Ari
vosa ro ira viapau Pauto Oviitoaaro vo reoroaro sirova utuparo, ira-a eera
viapau uvuiparoi ra Tootoo Ovoi oureve. Viapau. Ari Pauto vaaro kasipua
ira-ia eera toupaiverea opesi asavira rutu.

4

Jisas Riakova Tapo Ora Reoparoepa Sameria Iava

1 Vo vuuta-a vao-ia oa-ia oeavu ratarataa vovou irara Farisi oea iava
oreovu uvuiva vao oa oiso purapai, Jisas oearovu rutu oupaoro riro irara
rutu disaipel baptaisparevoi. Oa-ia Jon-ia puterevoi rutu.

✡ **3:27:** 1 Ko 4:7; Hi 5:4 ✡ **3:29:** Mk 2:19, 20 ✡ **3:31:** 1 Jo 4:5 ✡ **3:33:** Ro 4:11 ✡ **3:36:** Jo 5:24, 6:47

2 Uva viapau Jisas voea baptaispareva. Ari igei raga rera voeaaro disaipel
igoa voea oirara baptaispaiova.
3 Uva Jisas oisi oiso-ia tarairoepa oiso, Farisi vo reoaro-a vao oa uvuivoi
oiso, Oirara baptaisparevoi Jisas aue-ia Jon putepaoro. Oa iava Judia-ia
kavuoro vorevira kareroepa Galili iare.
4 Oa iava vo raivao gaereva oa Sameria-ia vuruvuruiaaro-ia oisoa
toupaive.
5 ✡ Oire uva riro urui-ia karero viropa vao Sameria taere-ia oa oisoa
vaisipaive oiso, Saika vo rasio ruvara-ia Jekop oa tuariri rutu vatereva
oviitoapa Josep.
6 Ouruia-a eva oa-ia vao uuko oupa riku oisoa toupaive oa purareva
Jekop. Uva Jisas vokapaoro avaroepa voare. Oa iava varaua rerare
raveraveepa riro kaekae voka-ia. Osa iava vo riku vao uukopa ruvara-ia
pauroepa Jisas aue rutu torevokoaro-ia ravireo vuuta 12 klok.
7 Oire uva voava iriavu riakova Sameria-ia urioopa uukosa. Uva Jisas
oirare oiso puraroepa, *“Ragaipa uukoa vai. Ragoa rirovira rutu uuko
regaparai.”*
8 Vo ovusa igei disaipel irara riro urui iare kareio viropa aio vorisa.
9 ✡ Uva va-a vao osa oira o Sameria iava rerare oiso puraopa, “Easi vii-a
Jiu-pato? Oea viapau oiso Sameria-pa irara tapo paupaaveira. Uva ragai-
a vao Sameria iava. Uva apeisi-a oiso osa iava eisi purauei oiso, *Ragaipa
uukoa vai. Ragoa uuko rega iraoparai?”*
10 Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, *“Vosa taraipau Pauto vaaro-
ia vatevatea, ra oisi iavirava va iava ro-ia taraiu ira vii areparevoi oiso
purapaoro, Ragaipa uukoa vai. Ragoa uuko regaparai. Oire ra oisi iavirava
rera vai areri pasi vaore uukoa oa-ia Tootoo Ovoi toupaiveira. Ra oisi iava
va iava vii vatereve.”*
11 Oa iava riakova rerare oiso puraopa, “Turaro. Viapau baketa vaiei vii
iriaiaro, uvare vo rikuo uukopa rokovira rutu toupai. Uva oisi-a eisi osa
iava vo uuko eva oa-ia Tootoo Ovoi toupaivoi oa ovu ourivere, raa?
12 Oa-a vao uuko riku oa vatereva igeipa aaoto oaio Jekop. Aue iava uvare
rera raga va-ia oisoa ukaioparo ora rera ovii iraraaro tapo, ora bulmakau
raguiro, ora sipsip raguiro voeao rera voeaaro. Uva vii vai pasi rera vai-ia
puteparivoi, raa?”
13 Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, *“Ari ita, oiraopavira rutu oirara
rutu-ia voeao oea vo rikuo iava ukaiopaaveira. Oea ita vorerivira uuko
regapaaveira.*
14 Ari vosa irai vao-ia uukoa ukaioro oa vate ruipaparai, ra viapau
vorerivira uuko regaparo. Viapau rutu. Oire uva vo uukoa-a vao oa vate
ruipaparai, oa oiso rutu toupai tuputupue riku. Oa rera iava sopaua-ia
toupaiverea. Oire ra voava vusivusipaive rerapa tootooa vatepaoro vao oa
uvuipai toupaive vo vokiara rutu-ia.”
15 Oa iava riakova rerare oiso puraopa, “Turaro. Vo uuko vate iraori
ragaipa. Oa iava viapau uvuiparai ra voreripavira uriopara uukopasa vo
rara uuko regapara.”
16 Osa-a eisi osa iava Jisas oira tavireva oiso puraoro, *“Avau vatuato
oarare keerasa. Oa iava vorevira vore voreuvere.”*
17 Oa iava Jisas aatoeva oiso puraoro, “Viapau ragai oiratoa vai oaa.” Osa
iava Jisas oirare oiso puraroepa, *“Vii-a ita vao viigoa oiso purauei, Ragai
viapau oiratoa vaiei. Ari ita, uva oiraopavira oisi ita eisi purauei.*

✡ **4:5:** Jen 33:19 ✡ **4:9:** Mt 10:5

18 Eake iava? Uvare voari tuaririvi vo vavae rutuva oirara oisoa tou rovopari. Oire uva eera ita irava touparivoi, viapau oiso vii reraaro rutu-a. Ari ita, evo reo vii vaaro oiraopai."
19 Uva rerare oiso puraopa, "Turaro. Ragai vii-ia tarai iraorai oiso, Profetatoa rutu vii, viigoa ragai vo rugooaro sisiro iraopari.
20 ✡ Ari ita, voari tuariri rutu voeao Sameria-pa irara igei aao irara oaio oisoa vo pukuio-ia ora gurupaave lotupasa. Ari visii Jiu oiso purapatai, Vo uva Jerusalem-ia toupaiveira uva oirara uvui iraopaai ra voa Pautoa-pa lotupaave."
21 Oire uva Jisas oiso puraroepa, *"Riakova, ragai vo reoaro oirao pie iraori. Ovuutavu urioperea taru oa-ia viapau oiso lotutaverea Aitepa vo pukui raga-ia eva. Ora viapau oiso rerapa lotupataverea tapo Jerusalem raga-ia.*
22 ✡ Visii ropa lotupataveira ira-ia viapau oiso taraipataveira. Ari igei Jiu igoa ropa lotupaioveira ira-ia taraipaioveira. Eake iava? Uvare Pauto vo kovoaro-a vao vorevira oirara oupasa ora rera iare ro iavirava ira Jiu-pa irara iava karekeroepa.
23 Ari ita, tutuu pievoi vo vuutapa eva oiso ra karekepe uva karekei. Ra oirara rutu oiraopavira rutu lotupaave vuurapa vaisi purapaoro ora voea vo urauraro oaive iavirava Aitepa ora varao voea vo vovouroaro oiraopara. Oeare taraapareveira Aite evoea oea oisi eisi ragavira rera-ia vuurapa vaisi purapaive.
24 Pauto-a uraurato. Oa iava uvuipaai oirara rera-ia vuurapa vaisi pura iraopaive. Vo osa ora voea vo urauraroaro iavirava vuurapa vaisi pura iraopaive, ora voea vo vovouroaro oiraopar rutu."
25 Uva riakova rera tavioro oiso puraopa, "Taraiparai oiso, Mesaia uriorovere ro ira vaisipaiveira oiso, Krais. Vosa uriorovere, ra vigei tavireve orekerovu rutu iava."
26 Uva Jisas oira tavireva oiso, *"Easi ragai raga-a vao ragoa vii tapo ora reoparai."*
27 Uva oisi-a oiso osa puraroepa ovusa rera voeaaro disaipel igei igoa vorevira urioiepa. Oa iava rirovira rutu rera-ia rugorugoo iraopaiepa, uvare oira tapo eira riakova ora reoparoepa. Uva viapau oiso irai oira akepareva oiso, "Eake vai ou ruipapauei?" Eke, "Eakere vii Jisas eira tapo ora reopauei?"
28 Oire uva oira o riakova ora oira oiraaro kavuoro uuko kaepava pitokava kareopa riro urui iare oirara rutupa tavitavisa.
29 Oiso puraopa, "Avoeao, uriota oirato kekesa ira ragai vo pitupituaro sisiro iraorevo opitupitua oisoa purapaa voari tuariri. Oa iava ragai tavirevo. Esa pasi Krais vai-a vigei muvetuvepatoaaro, eke?"
30 Uva va-a vao oa iava riro urui iava urioaepa rera kekesa Jisas.
31 Ovuuta-a vao oa-ia uriopaaera ovuuta-ia igei disaipel rerare oiso puraiepa, "Tisato. Tepa aio iraori taru."
32 Oa iava igeire oiso puraroepa, *"Ragai oaravu aioara toupai. Oara-ia viapau taraipatai."*
33 Uva igei raga disaipel oiso ora reopaiepa, "Easi pasi irai vai rerapa oai aioa vai siporevo?"
34 Oa iava Jisas igei tavioro oiso puraroepa, *"Ragai vaaro-a vao-ia aioa oa oiso toupaivoi, Ro vo ruipaaro sirova utuparai ira ragai arureva. Eva oa*

✡ **4:20:** Diu 11:29 ✡ **4:22:** Ro 3:1-2, 9:4-5

oiso toupai osa vao aioa oa aiopaavoi. Uva uvui iraoparai ra rera vo kovoaro opesi pie rovoa.
35 *"Visii vao visiigoa oiso purapataveira, Vo resuraei touvira aue kekira, ra aio oupa vuuta karekepe. Ari oiso rutu visii tavipaavoi, Vuravurata ra riro irara keketa oea uriopaaveira ragai iare. Voeao oea sopaura oaive oiso toupai osa vo kuero okueroa vioro varavaravira toupai. Oea oiso rutu toupai, ragai oirao piesa auepaai.*
36 ✡ Voeao oea ragai vo reoroaro iava siposipopaiveira oea oiso toupaiveira takuraara vikipaiveira. Oea oiso toupai ragai vo reoroaro paupa irara vo oirara sopaaro-ia. Ovusa aia oearovu ita oea ragai vo reoroaro aviavi piepaiveira oea oiso toupai kuero rotupa irara. Oire vo reo uvupaoro oearovu ragai oirao piepaive. Ra va iava Tootoo Ovoi ouive. Eva-a oa vituaro iava voeao takuraara paupa irara ora kue rotupa irara voea rutu rorupaive, uvare ragai-ia oirao piepai. Eva rorua voearei vo kovoreiaro iava.
37 Oiraopavira rutu oirara oiso purapaaveira, Iravu raga-a vo kovo paupato ari iravu-a vo kovo kuearo rotupato.
38 Oisi-a eisi osa iava visii aruavora vo kovoro kueroaro rotupasa okovoroa evara viapau oiso pau rovotavora. Ari oeavu raga vo kovoro pau rovoivora. Va-a vao osa oirara siposipo rovoivora oeavu Vearo Siposipo ragai iava. Vo osa oirarapa Vearo Siposipo aviavi piepatavora. Oa iava ragai-ia oirao pieivora."
39 Oire uva va-a vao oa iava riro irara Sameria vo uruio iava voea oira reoroaro uvuoro Jisas oirao pieiva rutu. Eake iava? Uvare oira eira oiso puraopa, "Ira ragai tavitavirevoi varao iava muariri oisoa oara purapaa."
40 Oisi-a eisi osa iava voea Sameria-pa irara urioaepa rera iare. Oa iava rera pieoro oiso puraaepa, "Igei tapo vo tou rovori." Uva vo vokirei-ia tou rovoreva vo urui-ia voea tapo.
41 Osa iava riro irara rutu rera raga vo reoroaro uvuoro rera-ia oirao pie iraoiva rutu.
42 ✡ Uva oirare oiso puraaepa, "Viapau oiso vii raga vo taviaro uvuoro eera oirao pieiovoi oirato. Viapau. Ari igei rera vo reoroaro uvuiovoi. Oa iava taraiiei oiso, O ari rera raga ro-ia ira oirara rutu vorevira oureverea vo rasio iava ora rera iare."

Jisas Reito Kovopatoaaro Oviitoaaro Ravotovira Tore Piereva

43 Uva vo vokirei vareo opesiepa oarea isivaaro iava Jisas vo uruio kavureva Galili iare avaoro.
44 ✡ Uva va-a vao osa Jisas siposipopaoro voeare oiso puraroepa, *"Profetato ro reo topa piepato ira viapau vaisia vaiei rera oaiaro vo rera vo taerearo rutu-ia."*
45 Osa iava Galili-ia kare uvirosa avaroepa. Uva voa Galili-pa irara rera-ia roru iraopaiva, uvare voea iare avaroepa. Uva voea tapo varao kekeiva oara purareva voa evoa Jerusalem-ia vo vokio-ia Tugoropa Voki oa-ia Tugoropa Vurei pura piropa aue Pasova vao Tagausapa Vurei.
46 ✡ Uva voava ita aue iare karero viropa Kena-ia vo Galili taere sovara-ia. Ouruia-a eva oa-ia uukoa wainvira porereva. Uva Kapaneam urui-ia iravu ofisato reito toureva. Ira oviitoaaro-ia upia toupaiva.
47 Uva Jisas iava uvureva ovusa Judia iava ora vaseroepa Galili iare uriooro. Oa iava rera iare avaroepa goruvira rutu rera tavisa, oiso ra vararo rera oviitoaaro porete piesa irapa tutuu pieepa oiso ra kopiiro.

✡ **4:36:** Ro 1:13 ✡ **4:42:** 1 Ti 4:10 ✡ **4:44:** Mt 13:57-58 ✡ **4:46:** Jo 2:1-11

48 ✡ Uva Jisas oiso rera tavireva, *“Vosa visii vao ravoto kovoro viapaua vai kekepata, ra viapau oirao pie vovouro vai purapata.”*
49 Oa iava rera ro ofisato rerare goruvira rutu oiso puraroepa, “Reito. Ikauvira varau. Teapi oviitoa oaa kopiiro.”
50 Uva Jisas oiso puraroepa rera aruoro, *“Avau oviitoara tootoovira touparevoi.”* Uva Jisas vo reoaro oirao piepaoro vorevira voreroepa.
51 Oire uva vaova kareparoepa ovusa kovopa irara rera voeaaro raivaaro rerava aivaroiva. Oa iava voa oiso rera taviiva, “Oviitoara vorevira tootooroi.”
52 Uva oiso voea akereva, “Aa vo vuutao-a vao oa-ia gare visivi tootooroi vorevira?” Oa iava oiso puraaepa, “Ari aruvea aue-ia ravireo sipoko. Oa rutu-ia upia rera kavuvo.”
53 Oa iava aiteto oiso tarairoepa, O ari vo vuuta raga ita-a vao oa-ia ragai tavirevo oiso puraoro, *“Oviitoara vorevira tootooroi.”* Oire uva oisi-a eisi osa iava Jisas oirao piereva ora voeao rera voeaaro, oea tapo Jisas oirao pieiva rutu.
54 ✡ Uva Jisas Judia iava urioroepa vore Galili taere-ia. Uva va vao erao pie ravoto oa purareva voa vo Galili taere-ia.

5

Jisas Iravu Oirato Vorevira Porete Piereva Toko Rovua Vao Vo Betesda

1 Oire uva va-a vao opesieiva, oavu Tugoropa Voki Jiu vaaro pou piropa. Oa iava Jisas Jerusalem iare iparoepa.
2 ✡ Uva voa-a vo Jerusalem-ia uva riro ratao toupai sipsip ragui vaaro. Uva oavu gareavi toko rovu toupaiveira oa oiso vaisipaiveira, Betesda vo Hibru reo-ia. Uva voa vo rovu vatuaro-ia ovavaevu aue kiuvupa keparo toupaiveira.
3 Uva vo keparo-a varao kiuvupa keparo oara-ia riro irara voosi irara, ora voearo vuri kokoto irara, ora voearo oearoa oisoa kerau upiaro iava kopiipaave. [Uva auere voa oisoa tuepaoro toupaive vo osa ora vurevurepe uuko rovu.
4 Aue iava uvare ovokirovu-ia Turaro Pauto reraaro purapurapato ensel oisoa varaparo vo rovu sovara iare vao toko rovu voava va vurevurepasa. Oire ra vo rovu vao ora vurevurepe. Ra iravu ira rovoro vo rovu sovara iare, vosa apeisi rera vaaro upia, oa iava vorevira vearoro.]
5 Uva va-a vao osa oisoa iravu voa toupareve vo kiuvu oupa kepa-ia. Ira vo upiaaro aue rutu-ia uvuiepa vo peva tau vo peva vatara ivaro rutu (38 ivaro).
6 Uva voa Jisas vo gerepa kekereva. Osa iava rera-ia oiso tarairoepa, Riro kaekaevira rutu oisoa upiaparo. Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *“E oiso ruipapau ra va iava eva vii vo upiaaro vorevira vearovira karekeu?”*
7 Oire uva rera ro upiapato rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Turaro. Viapau oiso irai ra ragaivi siporeve uuko rovu sovara-ia ragai tovosa vosa ora vurevurepe. Ari ragaivi raga ora akeake ragaparaveira oiso ra avara. Vo ovusa oearovu ragai-ia putepaoro voare ava rovopaave.”
8 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava Jisas rera tavireva oiso, *“Toreu. Ra urua ouoro vava vokari.”*
9 ✡ Oire uva ikauvira raga rera iava varaua vearo ovoiepa. Oa iava vokareva urua ouoro vao rera vaaro vava avasa.

✡ **4:48:** Dan 4:2 ✡ **4:54:** Jo 2:11, 23 ✡ **5:2:** Nea 3:1 ✡ **5:8:** Mt 9:6 ✡ **5:9:** Jo 9:14

Oire uva Sabat voki-a vao.
10 Oa iava Jiu rerare ro ira vorevira poreteroepa oiso puraaepa, “Auoro. Sabat voki-a vao. Oa-ia viapau rutu uvui iraopauei ra ora vii vo uruaro kaepari vo voki-ia vao Tugoropa.”
11 Oa iava voeare oiso puraroepa, “Easi ro-a ira ragai vorevira porete pierevoi ira oiso ragai tavirevoi, *Vii uruaro ouoro vava vokari.*”
12 Oa iava rera akeiva oiso, “Iroutoa rutu-a ira vii tavirevoi oisi osa iava vii vaarova urua ouoro vava vokari, raa?”
13 Oire uva rera ro ira vorevira poreteroepa ira viapau oiso taraiparoepa. Uvare riro irara rutu oirara oea-ia ora riroirooro Jisas avaroepa.
14 ✡ Uva utupa visivi Jisas rera tavireva Tugoropa Kepa-ia Tempel rera kekeoro oiso, *“Uvuri. Vorevira poreteue. Uva viapau rutu uvuipauei ra ita vorevira vuria vai purari ita. Viapau rutu. Teapi pute pie upia vai rutu ita vii-ia karekepe.”*
15 Osa iava avaroepa Jiu tavisa oiso, “Rera-a ro oirato ira ragai vorevira porete pierevorao aue Jisas.”
16 Oire uva oisi-a eisi osa iava rovoaepa rera Jisas vuri piepaoro, uvare Sabat voki-a oa-ia va eva purareva.
17 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Aite oaa vokiara rutu-ia kovo-pareveira. Osa raga ita ragai tapo kovopaavoi ita.”*
18 ✡ Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso vovoupaaepa rutu ra Jisas kopii pieive rera upooro. Eake iava? Uvare viapau oiso vao ragapa-a Sabat voki vo taisiaro reo goru. Ari aue tapo uvare oiso puraroepa, Pauto-a rera rutu Aitetoaaro. Uva vo reo-a eva oa-ia oiso rutu rera raga ora kareke pieparoepa Jisas, Oiso rutu toupare osa Pauto.

Pauto Oviitoaaro-ia Reesia Toupai Kovo Purapasa

19 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava, *“Oiraopavira rutu oiso-ia osa visii tavipaavoi, Viapau uvuiparai ra ora ragai vo vovouaro iava oavu avu vai puraa. Viapau rutu. Ari vao raga-a oa purapaa oa kekeava ovusa Aitetoa oaa va purapareva. Oire ra ragai tapo ita rera Oviitoaaro ragoa uvuiparai oisi raga va purapaa.*
20 Aite ruipa iraoroepa ragaipa, ra va iava ragai kareke piereva varao iava oara purareva. Uva ita, ragai tavirevere okovorovu iava ita riropara rutu oara varao-ia putepaivere rutu. Ra va iava rirovira rutu rugorugoo iraopata vara-ia tavetavepaoro.
21 ✡ Aite ro ira kopii irara vorevira tootoo piepaoro voea vatepareveira tootooa vorevira. Uva oisi raga ita-a eisi osa oearovu vatepaavoi tootooa vorevira voeaopa oea reesipaaveira ora ragaipa.
22 ✡ Aite viapau irai rovirieipareveira taavaa vai-ia kort. Oara rutu varao rovirieia purapa kovoro oara vatereva ragaipa.
23 ✡ Oa iava oirara rutu uvui iraopaai ra ragai vaisiaro kae piepaive osa raga ita oiso uvuipaai osa Aiteto vaisiaro kae piepaiveira. Ro ira viapau ragai vaisiaro kae piepareve, eera ira viapau Aite vaisiaro kae pieparevoi ro ira ragai arureva vore rasito puaaro-ia.
24 *“Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Ro ira ragai vo reoaro uvupareve, eera-a ira ro oirao piepareve ita ira ragai arureva oa iava*

✡ **5:14:** Mk 2:5 ✡ **5:18:** Jo 7:1, 19, 10:30-33 ✡ **5:21:** Ro 4:17, 8:11 ✡ **5:22:** Ap 17:31 ✡ **5:23:** 1 Jo 2:23

urioraera, ira-ia Tootoo Ovoi toupaiveira rutu. Ira ita viapau oiso kortua-ia karekeroverea. Viapau. Ari ira kopiia-ia puterevora vore ivirooro Tootoo Ovoi vo raivaaro-ia.
25 *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vuuta-a vao oa karekesa auepapeira. Uva vo vuuta-a vao oa karekeiei vo vokia-ia oa-ia kopii roro tou irara Pauto Oviitoaaro gisipoaro uvuivere. Oire ra voea evoea ragai vo reoaro uvuoro tootooave rutu.*
26 Ari Aite-a Tootooa rutu vituaro, uvare rera raga ita. Oa iavirava gorua vatereva ragaipa rera Oviitoaaro. Oire uva ragai tapo ita oisi raga ita toupaavoi osa rera, Tootooa rutu vituaro.
27 Ragai-a vao Oirato Oviitoaaro ragoa roporeva Pauto. Oa vituaro iava Aite ragai vatereva reesia oirara rutu rovirieipasa taavaa-ia kort.
28 Visii vao opeita rugorugoo iraopata vaore oa oiso purapai, Tutuuvoi vo vuutao oa-ia oirara rutu tova uruiro iava ragai gisipoaro uvuiverea.
29 Uva tova uruiro iava kosipaa piroverea voeao oea vearo pitupituro purapaiveira. Oea vorevira toreaverea taru Tootoo Ovoi rutu ousa. Ari voeao oea vuri pitupituro purapaiveira oea tapo ita vorevira toreaverea voea vo pitupituroaro vo voriaro ousa taavaa-ia kort.

Oearovuei Oea Oisoa Jisas-re Rutu Vaaro Rutu Vituaro Iava Oiraopavira Siposipopaiva

30 ✡ *"Viapau rutu uvuiparai ra oavu avu vai puraa ora ragai vo vovouaro iava. Vo reo oa uvuava Aite ruvara-ia oreoa-a eva raga ita sirova utupar-averea oirara rovirieipaoro kortua-ia. Uvare ragai vo rovirieiaro-a torevokoa rutu. Uvare viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utuparaveira. Ari ro raga vo ruipaaro sirova utuparaveira ira ragai arurevora vore.*
31 *"Vosa ora ragai raga vo reoaro iava siposipopaa, ra va iava vo reo eva viapau oiso oiraopape.*
32 Ari iravu toupare ro Aite ira uvuiparoi ra ragai vo reoaro iava oiraopavira rutu siposipopareve. Taraiparai oiso, Rera vo reoaro oiraopai ragai iava, eisi osa oiraopai rutu.
33 *"Voari tuariri Jon iare oreovu sipotavora ragai iava akesa. Oa iava oiraopa reo rutu iava siposiporevora.*
34 ✡ Ragai viapau oiso rerare rugorugoo iraoparai rutu, Irouto ro ira ragai iava siposiporevora. Viapau. Ari oiso ruipa iraoparai ra Pauto visii vorevira oureve. Eisi osa iava vo reo puraavoi vo reo iava Jon *vo reoaro oisi osa ra rera vo reoarore rugoopata.*
35 Jon oiso tourevora osa vuravu aviavipava. Osa iava eisi oirarapa aviavia vaterevora. Oire uva oisi iava visii iava sopaura vearoepa. Oa iava poteku vuutavi-ia rorutavora rera vo aviaviaro-ia.
36 *"Ari oaravu epao oara Jon-ia putevoi vo osa ragai iava oiraopavira siposiporevora. Oara oiso toupai, Varao kovoara oara vaterevora Aite ragaipa oisore ra vara purapaa. Oara iava evara oirara tavipaiveira ra oiso taraipaave, Aite ragai arureva oa iava urioraepa.*
37 ✡ Uva Aite tapo ira ragai rutu iava siposipoparevora. Ari viapau oisoa rera gisipoaro uvupata gare visivi. Viapau rutu. Ora viapau oisoa rera puaaro kekepata.
38 Uvare tapo rera vo reoaro viapau visii sopaaro-ia toupaiveira. Eake iava? Uvare viapau eera vo reoaro oirao piepataveira Aite ira ragai arureva.

✡ **5:30:** Jo 8:16, 4:34 ✡ **5:34:** 1 Jo 5:9 ✡ **5:37:** Diu 4:12; 1 Ti 1:17

39 Ari ita, riro goruvira rutu Pauto vo rigatoaro aue Tugoropa Vuku
vieipaoro va-ia tarai iraopataveira oiso rugorugoopaoro, ra oisi va iavirava
Tootoo Ovoi oupata. Origatoa raga-a eva oa ragai rutu iava viaevira rutu
siposipopaiveira,
40 vo osa ragai iare urio arapa reasipataveira vo Tootoo eva oupa arapa.
41 *“Viapau oiso ruipaparai ra irai ragai rei vaisi piepareve vova oirara.*
42 Ari visii-ia taraiparaveira visiigoa sopaaro-ia Pautoa-pa siraopa vovou
viapau toupaive.
43 Aite oaa vaisiaro-ia urioraera. Uva viapau ragai vo reoaro uvu-
pataveira. Vosa irai urioro vo ora irai raga vaisiaro-ia, ra irai vo reoaro
uvuta.
44 Visii vao visiigoa oearovu raga ruvara-ia vuurapa vaisipa ruipap-
ataveira. Vo osa viapau oiso rugoopata oiso, Vearopai vosa oai purape ra
va iava Kataitoa raga Pauto ruvara-ia vuurapa vaisi oupe. Oire uva apeisi
ragavira-a oiso osa iava uvuipatai ra ragai oirao pie iraopata, raa?
45 ✡ Viapau oiso ra ragai-ia rugorugoo ragapata oiso, Visii iava gasiaverea
Aitepa. Viapau. Ari ro raga Moses ira oirao piepataveira oiso, Ira visii
tauvareverea, ira-a eera ira visii iava gasireverea.
46 Vosa rera vo reoaro oirao pietavori Moses, oire ra oisi ragavira ragai
oirao piepatavori tapo. Eake iava? Uvare rera-a eera ira ragai iava vo reo
rigatoreva.
47 Ari vosa viapau vo reo *oirao piepata oa rigatoreva, ra apeisi ragavira
ragai vo reoaro oirao piepata, raa?”*

6

Jisas Vo Vavae Tukupa (5,000) Aio Vateroepa
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Uva vo reo opesieiva, Jisas toko rovu iava ovaratavu iare urioroepa. Vao
toko rovu Galili-ia oa vaisipaiveira ovaisivu iava vao oiso, Taibirias.
2 ✡ Uva riro irara rutu riro ravotoro kekeiva oara purareva upiapa irara-
ia. Osa iava rera sirova utupaaepa.
3 Uva-a vo uva Jisas iparoepa pukuia iare. Oa iava voa pauroepa igei tapo
ae disaipel.
4 Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaropa tutuu pieepa oiso ra
karekepe. Evo voki-a Tugoropa Voki Jiu vaaro.
5 Uva Jisas vuravurapareva. Oa iava riro irara rutu oirara kekereva ovusa
utupaaepa rera iare. Osa iava Filip akereva oiso puraoro, *“Ovu-ia breteara
vai voripai voeaopa oirara, ra oarai aioive?”*
6 ✡ Uva oisi-a eisi osa Filip akeakeparoepa vo osa rera raga taraiparoepa
vao-ia oa purapare rara.
7 Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa, “Vosa aue-ia erao
vovoto kina (K200) bret vorivio, ra pasi viapau vai voea-ia uvuipe vo osa
garepa visivi ouave voea voeao-ia.”
8 Uva iravu disaipelto Andru aue araokotoaaro Saimon Pita, ira oiso
puraroepa rerare,
9 ✡ “Iravu viovokoto ira vo touparevoi ira varaaro vo vavae epao bret ora
vaiterei ataritoarei. Ari ita, uva viapau vai uvuipai pasi voea-ia voeao-ia
riro irara rutu.”

✡ **5:45:** Ro 2:17; Jo 9:28 ✡ **6:2:** Jo 2:11 ✡ **6:6:** 2 Ko 13:5 ✡ **6:9:** 2 Kin 4:43

10 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Voea tavita, ra pauave evoa isiso kou ivara-ia.”* Uva voea rutu uvuiaro-a voeao-ia oiso-ia, vo vavae tuku rutu uvuiaro (5,000). Uva voa-a evoa uva pauaepa.
11 Oa iava breteara ouoro Jisas vara-ia vearo vaisi purareva. Oa iava voeapa oirara vara roo piereva. Uva oisi raga ita ataritoarei piereva voea roo pieoro, voea vo ruiparoaro uvui pieoro.
12 Uva uvuivira aioivoiva, igei disaipel tavireva oiso, *“Aio ururukoro guruta evara oara touvira toupaivoi. Teapi oarai opesiko ragape.”*
13 Oa iava vara guruguruiova. Uva katai tau erao (12) pekuriara agasiepa vo vavae iava vao bret vo ururukoro-ia oara iava aiooro vukuaepa.
14 ✡ Oire uva vo ravoto vao kekeivoiva, voea oiso puraaepa, “Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia, Profetato ira vo rasio iare urioroera irare tuepavioveira.”
15 ✡ Uva Jisas voea-ia tarairoepa oiso, Rera ousa uriopaai ora voeapa, ra oiso toupareve, Voea reraaro reito king. Uva va-a eva oa iava rera raga pukuia iare voreroepa.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokapareva (Matyu 14:22-23; Mak 6:45-52)

16 Oire uva vuri eveveia-ia Jisas voeaaro disaipel igei toko rovu iare varaiepa.
17 Uva uvuoa-ia kaeio viropa. Oa iava va-ia toko rovu ivara-ia avaiepa, uvare oiso vovoupaiepa ra Kapaneam iare avaio. Uva rupaepa ovusa Jisas voa igei iare pou viro asavira toureva.
18 Uva voa riro gorutoa rutu kiuvu purepato igeire vusireva. Ira uuko rovu sigasiga piereva.
19 Uva voa rera-ia tuepaoro avapaiepa aue uvuiaro-ia vo peva vuuta, eke vo resura vuuta rutu-ia (6 kilomita). Uva voava ora poreiepa Jisas aivaro rera kekesa, ovusa toko rovu ivara-ia vokapaoro utuparoepa. Uva voa-a vo uva uvuoa iare tutuu pierevoiva, uriripaiepa.
20 Oa iava voa igeire oiso puraroepa, *“Asi ragai-a vao. Ragoa visii iare uturai. Opeita uriri ragapata.”*
21 Oire uva voare uvuoa-ia rera kae pieoro rera-ia rorupaiova ovusa ikauvira uvuoa vo pou piropa uvare avapaiepa.

Jisas-re Taraapaiva Oirara

22 Uva vokipavira voea oirara touvira toupaiva iviropa varata-ia vao toko rovu iava. Uva Jisas viapau vo uvuo-ia kaero viropa igei tapo disaipel. Viapau. Ari igei raga vo uvuo-ia ipaiepa avaoro. Eisi osa iava oirara taraiaepa, uvare katai uvuovi raga oa voa touva. Oa iava Jisas viapau voea tapo avaroepa va-ia.
23 Ari ita, vo osa oaravu uvuoara Taibirias iava vara voavi ruvara iare vera piropa vovio uva Turaro breteara-ia vearo vaisi purareve, vao oa aioiva.
24 ✡ Oire uva voea oirara rutu roroaepa Jisas-re ora disaipel. Uva viapau oiso voea kekeiva osa voa toupaiva. Oa iava ipaaepa uvuoara-ia Taibirias iava oara-ia urioaepa. Uva aue iare Kapaneam-ia avaaepa rerare Jisas voa taraasa.

Jisas-a Bret-ia Vuvuiua Iava Va-a

25 Oire uva rera Jisas kekeiva iviropavira toko rovu-ia. Oa iava rerare oiso puraaepa, “Tisato. Aa vo vuutao iava vo vokio-ia vore uriouei?”

✡ **6:14:** Jen 49:10; Diu 18:15, 18 ✡ **6:15:** Jo 18:36 ✡ **6:24:** Mt 14:34; Mk 6:53

26 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ragai oiso oiraopavira visii tavipaavoi, Viapau oiso ra varare varao rugorugoopata ravotoara oara keketavo oa iava ragaire taraapatavoi. Viapau. Ari oa aiotavorao ita eva bret oa iava visii iava kovuara vukuerao. Eva-a oa vituaro iava ragaire taraapatavoi.*
27 ✡ Viapau oiso ra kovopata vo aio eva oupasa oa *vuripapeira. Viapau. Ari vo aio ou iraopata oa vokiara rutu-ia toupaiveira. Eva-a tootooa vo aioaro, oa vokiara rutu-ia toupaiveira vearovira. Vo aio Oirato Oviitoaaro ragai oa vateaverea visiipa. Aue iava uvare Pauto Aite ragaipa reesia vatereva.”*

28 Oa-a eva oa iava rerare oiso puraaepa, “Eake vai uvuipai ra oai puraio, ra Pauto vo kovoaro puraio?”
29 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Pauto vo kovoaro oiso toupai, Visii ro oirao pie iraota Pauto ira ragai arurevora vore.”*

30 Oire uva rera akeiva oiso puraoro, “Eake-a reesia oa kekeiovere vii-ia, ra vii oirao pieio. Ora tapo eake kovo-a vao ravoto kovo oa purarivoi, ra va kekeiovora, vii vo reoaro oirao pieio?
31 ✡ Vigei aao iraraaro aue aioiva kuvau tapi mana voari tuariri rutu oiso osa Tugoropa Vuku purapai. Uvare vuvuiua iava vo bret vatereva voeapa oa iava va aioiva.”
32 Uva oisi-a oiso osa iava Jisas voea tavioro oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Viapau oiso Moses visii vatereva bret vao vova vuvuiua-ia. Viapau. Ari Aite rutu-a ira oiraopa bret vatepareveira vova vuvuiua-ia visiipa.*
33 Vao bret Pauto oa vateparevora, Ro ira vuvuiua kavuoro vararoepa oirarapa tootooa vatesa voeao vo rasio-ia.”
34 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Turaro. Igeipa va eva bret vateri vokiara rutu-ia.”
35 Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Ragai raga-a ita bret vao Tootoo Vatepa. Ari ro ira ragai iare urioro ira viapau oiso uvuiparoi ra ogoero vorevira. Ora vosa ro ira ragai oirao piepareve ira ita viapau oiso uvuiparoi ra vorevira uuko regaro ita.*

36 *“Ari ita, visii tavipaavoi, Ragai kekepatavoi ovusa viapau oiso ragai-ia oirao piepataveira.*
37 Oiraravi voeao Aite ragaipa oeavi-a vatereva, oisore ra voeavi rutu ragai iare uriopaave. Oire vosa ro ira ragai iare urioro, irare viapau uvuiparai ra rerare isivapara. Viapau rutu.
38 Aue iava uvare ragai-a vao ragoa vuvuiua iava vararaera vore. Uva viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utusa-a. Viapau. Ari ragai vararaera ro vo ruipaaro sirova utusa ira ragai arurevora vore oa iava *urioraera.*
39 Uvare ro vo ruipaaro-a ira ragai arurevora, vao oiso ragavira viapau uvuiparai ra oearoi kavua voeao rutu iava oea vatereva Pauto Aite ragaipa. Viapau. Ari oea rutu ita evoea vorevira tore pieaverea voea tootoo pieoro vo Ovoiopa Voki-ia.
40 Aite oaa vo ruipaaro oiso toupaiveira, Oirara rutu voeao oea Oviitoa oaa kekepaoro rera oirao piepaive oea uvuipaai ra Tootoo Ovoi oupaive vao oa viapau opesia vai. Evoea oea vorevira tore pieaverea voeapa tootooa vateoro Ovoiopa Voki-ia.

✡ **6:27:** Ais 55:2; Jo 4:14 ✡ **6:29:** 1 Jo 3:23 ✡ **6:31:** Eks 16:15; Nam 11:8

41 *“Ragai raga-a ita vao bret ragoa vuvuiua iava vararaera.”* Uva oisi-a oiso osa puraroiva, Jisas Jiu-pa irara kasipu iraopaaepa. Oa iava rirovira rutu reoreopaaepa.
42 Uva oiso purapaaepa, “Avoeao! Eaketoa vai irao-a rera ro-ia Jisas Josep oviitoaaro? Ari ita, vigei rutu tarai iraopavioveira aitetoarei-ia ora aakova. Uva eake vai iava oiso puraroi, *Ragai vuvuiua iava vararaera?*”
43 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Teapi rirovira rutu ora reo ragapata ora visii raga vuutaaro-ia.*
44 Viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai iare urio ragaro. Viapau rutu. Easi Aite raga-a. Vosa irai ivureve vo ragai iare, oire ra rera-a eera urioro ragai iare. Uva rera ita-a eera ira vorevira tore pieaverea taru voari Ovoiopa Voki-ia.
45 ✡ Vo reo toupaivoi vo vukuo-ia profet irara vaaro oiso,
‘Pauto oirara rutu tarai piereverea.’

Oire ra voea rutu rera uvuive vo rera ruvara-ia Aite taraia ouoro. Ra va iava ragai iare uriopaave.
46 *“Viapau oiso irai Aite kekereva. Ari ragai raga-a ragoa Pautoa tapo oisoa toupaa ragoa urioraera. Uva ragai raga ita-a ragoa Aite kekeava.*
47 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavi iraopaavoi oiso, Vosa ro ira ragai oirao piepareve, eera-a ita ira-ia Tootoo Ovoi rutu toupaivoi.
48 Ragai raga-a ita bret Tootooa Vatepa.
49 Tuariri aao irara oavisii mana aioiva kuvau tapi uva raga-a vo uva kopiiaepa voari tuariri.
50 Ari bret oa vuvuiua iava varaepa. Vosa irouto ro ira va iava aio ruipaparo, ira viapau uvuiparoi ra kopiiro.
51 Ragai raga-a ita bret vao *Tootoo Vatepa ragoa vuvuiua iava vararaera. Vosa irai va vao bret iava aioro, ira uvuiparoi ra tootoovira toupareve ovoieivira rutu. Oa-a vao bret uvuiparai ra rera vatea vao-ia ragai iava varaua. Oua vatepaavoi oirara rutupa voea vo rasio-ia ra tootoovira toupaive.”*
52 Oire uva va-a vao oa iava voeao Jiu ora voea raga ora kaureopaoro oiso purapaaepa, “Eaketoa vai-a ro ira uvuiparoi ra ora rera iava varaua vatereve vigeipa? E uvuiparoi ra ora rera iava voua vatereve, ra voua aiope rera iava, raa?”
53 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *“Oiraopavira osa visii tavipaavoi, Vosa viapau Oirato Oviitoaaro iava varaua aiota, ora vosa viapau ragai revasiaro-ia ukaiota, ra viapau Tootoo Ovoi outa.*
54 Ari ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai revasiaro-ia tapo ukaioro, ira tootooparoverea vokiara rutu-ia. Ora ira vorevira tore pieaverea Ovoiopa Voki-ia rera tootoo pieoro.
55 Eake iava? Uvare ragai iava varaua-a oiraopa rutu aioa. Ora revasiva oiraopava rutu ukaiopava.
56 Ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai iava revasiva-ia ukaioro, ira ita-a eera ragaiva ora tavosivira rutu toupare, ovusa ragai rerava ora tavosivira rutu tapo toupaavoi.
57 ✡ Aite ira tootoovira toupareveira ira ragai arurevora oa iava urioraera. Oa iava ragai Aite vo goruaro-ia tootoovira toupaavoi. Osa-a eisi osa uvuiparoi ro ira ragai iava varaua aioreve, oire ra va iava tootoovira toupareve ragaiva ora tavosipaoro.

✡ **6:45:** Ais 54:13 ✡ **6:57:** Jo 3:17

58 Vao bret oa vuvuiua iava varaepa oa viapau oiso vo bretova vaeavira
toupaivoi oa aioiva vigei aao iraraaro tuariri. Oa iava kopii ovoiaepa.
Viapau. Ari vosa ro ira vo breto aioreve, ira-a eera uvuiparoi ra vokiara
rutu-ia tootooparo."
59 Vo Jisas voea siposipopareva Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog sovara-ia
vo Kapaneam-ia uva reo eva vatereva voeapa.

Jisas-ia Tootoo Vatepa Reo Rutu Toupaiveira

60 Oire uva riro irara disaipel vo reo vao uvuiva. Oa iava oiso puraaepa.
"Vo reo vavagisi iraopai. Irou vai uvuipai ra vo reo uvuve?"
61 ✡ Vo osa ora rera iava sopaua-ia voea-ia tarairoepa Jisas oiso, Vo reo
iava vao disaipel rirovira rutu oiso ora reopaai. Uva va-a vao oa iava
voeare oiso puraroepa. *"Evo reo ragai vo reoaro visii vo rugorugooroaro
vuri piepaivoi, raa?*
62 Ari vosa Oirato Oviitoaaro ragai tueta ovusa ipara vore uva oisoa
toupaave tuariri, ra apeisi?
63 ✡ Urauratoa raga tootooa vatepareveira oiratoapa. Varaua-a viapau
oiso Tootoo Ovoi vituaro-a. Ari vo reo oa vateavoi visii vo urauraroaro aio
piepasa. Oa iava uvuipai ra visiipa tootoo vatepaive vo reo.
64 Osa oearovu visii vuutaaro iava vo reo vao viapau oirao piepaivoi." Ari
ita, Jisas voea-ia tarai ovoiroepa oea viapau rera vo reoaro oirao piepaiva.
Ora tapo osa ro-ia tarairoepa ira keripa irarapa rera kosi piereve.
65 Oa iava oiso puraroepa. *"Ari ita, va raga vituaro-a vao oa iava visii
taviavo oiso. Vosa Aite viapau oirato oisi piereve, ira viapau uvuipa ra ragai
iare urioro."*
66 Oreoa vao vituaro iava riro irara disaipel irara Jisas kavuoro sikaa
viropa. Oa iava viapau oiso rera tapo vorerivira touiva.
67 ✡ Oire uva Jisas igei katai tau erao (12) akereva oiso, *"E visii vai tapo
ragai kavuoro avapatai?"*
68 ✡ Oa iava Saimon Pita oiso puraroepa, "Turaro. Ra irou iare avaio?
Uvare vii raga-a viigoa-ia Tootoo Vatepa Reo toupaivoi.
69 Uvare igei vii raga-ia vovouisi oaio tovoiova vii raga oirao piepaoro.
Uvare ita vii raga-ia taraiiepa oiso, Vii-a Tugoropato Pauto reraaro rutu."
70 Osa iava Jisas oiso igei akereva, *"Apeisi ragavira iava visii katai tau erao
(12) oiso ropooro visii reesiavora, ovusa iravu epao visii vuutaaro-ia vurito
ira ragaiva keripa?"*
71 ✡ Auere oiso puraroepa Judas Saimon oviitoaaro Iskariot. Eera-a iravu
igei iava vao katai tau erao (12) disaipel. Aue iava uvare rera-a eera ira
utupavira Jisas kosi piereve voeaopa oea rera upoive.

7

Araoko Iraraaro Rutu Viapau Jisas Oisoa Oirao Piepaive

1 Oire uva va vao opesieiva, Jisas oiso ragavira vokareva Galili taere-ia.
Uva aue Jiu rera uposa auepaaepa vo Judia-ia. Oa iava voare ava arapa
reasiparoepa.
2 ✡ Uva va vao Tugoropa Voki Jiu vaaro oa oiso oisoa vaisipaive Oovapa
Voki aue-ia Rovopa Kuero-ia. Ovoki-a vao oapa tutuu pieepa.

✡ **6:61:** Mt 11:6 ✡ **6:63:** 2 Ko 3:6 ✡ **6:67:** Mt 10:2 ✡ **6:68:** Mt 16:16; Ap 5:20 ✡ **6:71:** Jo 13:26 ✡ **7:2:** Lev 23:34; Diu 16:16

3 Uva oisi-a eisi osa iava araoko irara rera arupaiva oiso, “Vo uruio iava
avau Judia Distrik iare. Ra voa vii voeaaro disaipel vo kovoro kekeive oara
puraparivoi.
4 Ari ita, vosa irai oavu avu vai purasa aueparo, ra riro vaisi oureve vo
oirara osireiaro-ia. Ra viapau oiso uvuiparoi ra vatau tapi vai oai purareve.
Oire vosa oiso varao puraparivoi, uva uvuipauei ra viaevira rutu torepau
oirara rutu osireiaro-ia.”
5 Uva voea tapo-a araoko iraraaro oea oisoa viapau rera oirao piepaive.
Oa iava oisi eisi puraaepa.
6 Va-a vao oa vituaro iava Jisas oiso voeare puraroepa. *“Ragai vo vuutaaro
tugura asavira toupaivoi oa-ia ragai vaisiaro karekeavere. Ari visii raga vo
vuutaroaro-a varao-ia.*
7 ✡ Voeao oirara rutu vo rasio-ia viapau uvuipaai ra visiiva ora keripaave.
Ari ragai ragava ora keripaaveira. Eake iava? Uvare vo pitupiturore
reoreoparaveira vuriara oara purapaiveira vurivira rutu.
8 Uva oiso visii tavipaavoi, Visii raga avata voare evoa Oovapa Voki-ia. Ari
ragai viapau oiso va iare eva Oovapa Voki avaparai. Aue iava uvare ragai
vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi.”
9 Osa oiso-ia voea tavireva. Oa iava vo raga Galili-ia toureva.

Jisas Rovopa Kuero Iava Oovapa Voki-ia Toureva

10 Uva voea Jisas araoko iraraaro avaaepa Oovapa Voki kekesa. Oa iava
rera tapo voare uturoepa vatauvira. Viapau oiso viaevira voare iparoepa.
11 Uva va-a vao osa voea Jiu rerare taraa ragapaiva va-ia vao Oovapa Voki
oiso puraoro, “Ovu irao ro epao?”
12 Voea rutu rirovira rutu rera-ia ora reopaaepa. Uva oearovu oiso pu-
rapaaepa, “Avoeao. Asi vearoto-a eera.” Ovusa oearovu oiso purapaaepa,
“Viapau. Ari oirara rutu keakea iraopareveira eera.”
13 ✡ Vo osa oearovu Jiu-pa irarapa uriripaoro vatau visivi raga rera-ia ora
reopaaepa.
14 Uva vo voki rutu-a vao Oovapa Voki oa vo vuutaaro-ia Jisas Tugoropa
Kepa iare iparoepa oirara rutupa siposiposa voa.
15 Osa iava voea Jiu iava voea reipa irara rirovira rutu oiso rugorugoo
iraopaoro oiso puraaepa, “Eake rutu-a vao oa iava rera vo vukuara
vieiparevoi. Viapau oiso taraia vai oureva rera ro oiso osa voeao tarai irara
rutu tisa irara.”
16 ✡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Vo reo oa vatepaavoi visiipa
viapau oiso ragai raga vo reoaro-a. Viapau. Ari Pauto vo reoaro-a ro ira
ragai siporevora ragai aruoro.*
17 Vosa irai Pauto gisipoaro sirova utu ruipa iraoparo, ra ragai vo reoaro
iava vao tarairo oiso, Oiraopavira vo reo Pauto iava poupa piroi, eke ora
ragai raga vo vovouaro iava oiso reoparai.
18 Ro ira ora rera raga vo vovouaro iava reoreoparo, ira-a eera oiso
vovoupa ra ora rera raga ora vaisiaro kae piepareve. Ari vosa ro ira roari
vaisiaro kae pie ruipaparo ira rera siporeve, ira-a eera torevokoto. Ira-ia
viapau vuria vai toupai.
19 ✡ *“Tuariri Moses visii vatereva Reo Taisi. Uva apeisi iava viapau irai visii
iava viapau vo taisi sirova utuparoveira? Eake-a vao oapa ragai kopii piesa
auepatai, raa?”*

✡ **7:7:** Jo 15:18-19, 3:19-20 ✡ **7:13:** Jo 9:22 ✡ **7:16:** Jo 3:11, 8:28, 12:49 ✡ **7:19:** Eks 24:3

20 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Iravuei vurito uraurato vii-ia. Uva irou
vii uposa auepai, raa?”
21 Ua Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, vo kovo-ia tavetave iraopatavoi
vao-ia, Oirato vorevira porete pieavo vo Sabat voki-ia. Oa iava rirovira rutu
rugorugoo iraopatai eisi.*
22 ✡ Easi Moses visiipa rakari verapa pitupitu vatereva. Opitupitua-a eva
oa viapau Moses iava kosi piropa. Oa-a eva voeari iare vigei aao iraraaro
karekeepa. Uva visii kakae vure rakariaro rooroopaoro voea rakariaro
verapataveira vo voki-ia eva Sabat voki, vosa vo voki-a eva rakari verapa
voki rera vo vokiaro kakaeto.
23 Oiso rugorugoopataveira ra *vearovira rutu Moses vaaro Reo Taisi sirova
utu iraopata. Oa iava kakae vure rakariaro rooroopataveira va-ia Sabat.
Oire uva voa-a vo Sabat uva ragai iravu oirato vorevira porete pieavorao.
Uva eakepa ragaire kasipupatai, raa?*
24 ✡ Opeita orekerovu rovirieipata ora visii iava osireiara raga-ia oiso
osa ragai piepatavoi. Ari uvui iraopatai ra oearovu sopaaro rutu-ia tarai
rovopaoro voea vo rugooroaro kerikerisipata.”

Oeavu Oirara Oea Oiso Puraaepa, Easi Krais Vai-a Ro-ia?

25 Oearovu Jerusalem iava oiso puraaepa, “E apeisi-a rera ro uposa
auepaai, eke?
26 Rera kekepata eera ira viaevira rutu reoreoparoi. Oa iava viapau oiso
oreovu avu vai purapaivoi rerare. Easi pasi oiraopai rutu, uvare vai reipa
irara taraipaai rera-ia oiso, Krais vai pasi, raa?
27 ✡ Ari ita, vigei taraipaviei rera vo uruiaro rutu-ia. Ari vosa Krais
karekero, ra viapau irai taraiparo rera vo uruiaro rutu-ia.”
28 ✡ Oire uva Jisas Tugoropa Kepa-ia Tempel toupareva voeapa
siposipopaoro. Uva rirovira rutu gisipo karureva voeare oiso puraoro,
*“Ragai-ia taraipatai ita. Ora ragai vo uruiaro rutu-ia tapo taraipatai. Ari
ita, osa viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava urioraera. Ari Aitetoa
oaa raga ragai arurevora, oa iava urioraera. Ira vo vovouaro-a oiraopa. Uva
viapau visii rera-ia taraipatai.*
29 Ragai ira-ia taraiparai uvare rera tapo oisoa toupaa rera voaaro. Oa
iava voava ragai arurevora vore.”
30 Uva oisi-a eisi osa iava rera tuukesa auepaaepa. Vo ovusa rera vo
vuutaaro tugura asavira toupaiva. Oa iava viapau irai rera-ia vavaea vai
tovoreva. Viapau.
31 ✡ Uva riro irara rutu oisi iava rera oirao pieiva. Oa iava oiso puraaepa,
“Vosa Krais pouro virovere, ra pasi riroara ravotoara vai purareve. Oara
vai-a uvuipai ra vo ravotoro-ia puteve oara purarevoi ro-ia, eke?”

Oeavu Polis Irara Aruiva Jisas Tuukesa

32 Oire uva Farisi rataratаa vovou irara voea oea uvuiva uvare oirara rutu
oreorovu rutu purapaiva rerare Jisas. Osa iava reipa irara Pris ora aue
Farisi oearovu polis irara aruiva. Oa iava urioaepa oiso ra rera tuukeive
Jisas.
33 ✡ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Gare visivi visii
tapo toupaavoi. Ra ro iare vorera ira ragai arurevora vore.*

✡ **7:22:** Lev 12:3; Jen 17:10 ✡ **7:24:** Lev 19:15 ✡ **7:27:** Mt 13:55 ✡ **7:28:** Jo 8:14 ✡ **7:31:** Jo 8:30; Mt 12:23 ✡ **7:33:** Jo 13:33

34 ✡ Uva ragaire taraa ragapatavere. Ra viapau oiso ragai keketa. Ora viapau tapo oiso ra vo urui-ia pouta viro vao oa iare avaravere. Vao iava uvare viapau oiso uvuipatai ra voare avata."
35 ✡ Oire uva voea raga Jiu ora reopaaepa oiso purapaoro, "Ovu iare avarovere vo uva viapau rera kekeperea? Easi pasi vigei iavapa irara vai iare avarovere voeao oea vigei arova sikasikaaepa vorarore avaoro vo voea vo uruiroaro iare Grik-pa irara? Uva voea tarai pieparevere vai Grik, raa?
36 Uvare oiso puraroi, *Ragaire taraa ragapata. Ra viapau ragai keketa.* Ora oiso tapo puraroi, *Ra viapau voare avata vo uvare avaravere voa tousa.* Uva aa vao-a vo reo vituaro, raa?"

Vo Toupai Uukoa Iava Vao Tootoo Vatepa

37 ✡ Ovoiopa voki vaopa Oovapa Vurei, reipa voki rutu oa-ia Jisas toreroepa rirovira rutu reooro oiso purasa, *"Vosa irai uuko regapaoro urioro, ira-a eera uvuiparoi ra urioro vo ukaiosa ragai.*
38 ✡ Oiso-ia osa Pauto vo rigatoaro oiso purapapeira,
'Ro ira ragai oirao piepareve ira-a eera sopaaro-ia uuko ovi Tootoo Vatepa ovi karekepapere rera iava vusivusipaoro.' "

39 ✡ Oire Jisas vo ruu reo purareva ro iava Tugoropato Uraurato ira ouiverea vo rara rera oirao piepaive Jisas. Uvare vo vokia-a eva oa-ia Jisas touvira keraria ou asavira toureva. Aue iava uvare rera eera Tugoropato Uraurato urio asavira toureva irare eisi puraroepa.

Oirara Ora Roo Pieaepa

40 ✡ Oire uva oearovu oisi eisi vo reo uvuoro oiso puraaepa, "Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia profetato irare tuepavioveira."
41 Ovusa oearovu oiso puraaepa, "Eera Krais." Ari oearovu oiso puraaepa, "Ra viapau oiso Galili iava uriorovere Krais.
42 ✡ Tugoropa Vuku taviepa Krais iava ro Devit voeaaro iava rera. Ira Betlehem-ia pouro virovere vo uruio-ia oa-ia tuariri Devit tou rovoreva."
43 ✡ Oisi-a eisi osa iavirava ora voearei-ia varei puraiva ora roo pieoro Jisas iavirava.
44 Uva oearovu oiso vovoupaaepa ra rera tuukeive. Uva viapau oiso irai rera-ia vavaea vai tovoreva.

Reipa Irara Jisas Viapau Oirao Piepaiva

45 Oire voea polis irara vorevira voreaepa reipa irararei iare Pris ora Farisi. Oa iava voeare oiso puraaepa, "Eakepa viapau rerava voretai?"
46 ✡ Uva polis irara voeare oiso puraaepa, "Ari ita, voari tuariri uva viapau oisoa irai oiso reoparo osa ro reoparoi."
47 Osa iava Farisi voeare oiso puraaepa, "Easi visii vai tapo pasi keakeaparevoi, raa?
48 ✡ E pasi oearoi igei vai iava Farisi, o voeao iava reipa irara irai vai keketavo ovusa rera vo reoroaro oirao piepareVo, raa? Viapau.
49 Uvare akuku iraravi raga-a evoea oirara oea Jisas vo reoroaro uvupaoro viapau taraipaai Reo Taisi-ia vao oa-ia vuria puraivoi Pauto osireiaroia, osa iava opesikoaverea rara."

✡ **7:34:** Jo 8:21, 13:33 ✡ **7:35:** Je 1:1; 1 Pi 1:1 ✡ **7:37:** Ais 55:1; Re 22:17 ✡ **7:38:** Ais 12:3 ✡ **7:39:** Joe 2:28; Jo 20:22 ✡ **7:40:** Mt 21:11 ✡ **7:42:** Jer 23:5; Mai 5:2 ✡ **7:43:** Jo 9:16, 10:19 ✡ **7:46:** Mt 7:28-29 ✡ **7:48:** Jo 12:42

50 Oire uva iravu-a ro-ia Nikodimas ira tuariri avaroepa Jisas iare. Voea
iava rera, ira voeare oiso puraroepa,
51 ✡ “Esa vigei vaaro Reo Taisi oiso toupaivoi ra iravu iava akukuvira
gasi ragape, eke? Uvui iraopaviei ra rera vo reoaro uvupe. Oire ra va iava
vearovira tarai rovovio vao-ia oa pura rovoreve.”
52 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Easi vii tapo-a iravu Galili iava, raa?
Vearovira rutu Pauto vo reoaro viei rovori, ra taraiu. Viapau irai profetatoa
vai uvuiparoi ra Galili iava karekero.”

8

Riakova Ora Oua Vuri Pieeva

[1 Oire uva voea rutu oirara sikasikaaepa vorarore ora voea vo keparoaro
avaoro, ovusa Jisas Oliv Kovo Pukui iare avaroepa.
2 Oa iava vokipakou rutu voava vokiroepa Tugoropa Kepa iare vao
Tempel. Uva riro irara rutu voa rera iare urioaepa. Oire uva paupaoro
voea tarai piepareva.
3 Uva voa-a vo uva riro tarai irara ora rataratаa vovou irara Farisi
iriavuva riakova urioaepa rera iare. Aue iava uvare oira kekeiva iravu tapo.
Oa iava ora voea vuruvuruaro rutu-ia oira tore piesa urioaepa.
4 Uva oira iava Jisas tavipaoro oiso purapaaepa, “Tisato. O riakova iria
ora oua vuri pieevo. Uva oeavu oira-ia poua viro osa eisi pieevorao.
5 ✡ Vao-ia Reo Taisi Moses igei tavireva oiso puraoro, Vosa oiso iriavu
riakova vuria puraeve, oire ra oira vurokope aue-ia aveke. Ra oisi iava eisi
apeisi purau?”
6 Oiso osa puraaepa rera-ia kokarapaoro. Uvare oiso vovoupaaepa ra
oaire reoa vai taraaive rera-ia. Auere ra oreoi iava rera iava gasiive taru.
Vo osa Jisas takuro viropa rasia-ia rigatopaoro ora rera iava sipareo-ia.
7 ✡ Oire uva rera akepaiva voreripavira. Oa iava voava toreoro voeare
oiso puraroepa, *“Vosa irai visii vuruvuruaro-ia toupareve ro ira-ia viapau
vuria vaipe, ira uvuiparoi ra rovova vai-ia aveke vai oira vuro rovoreve o-ia
riakova.”*
8 Uva takuro viropa ita vo rasi rigatosa ita.
9 ✡ Oisi uvuivoiva, voea rutu ora voea-ia vesipaoro kosikosia viropa oiso,
reipa irara rovovira ira rovoaepa. Oa iava oearovu tupepaaepa utupaoro.
Osa iava rera raga Jisas kavuiva. Uva rera raga oira tapo toupareva, ovusa
torepaopa voari rera puaaro-ia.
10 Oire uva Jisas toreoro riakova akereva oiso, *“Ovu-ia oirara epao? E
viapau irai epao vii iava gasiparevoi, raa?”*
11 ✡ Oa iava riakova oiso puraopa, “Reito. Easi viapau irai epao.” Oa
iava Jisas oiso puraroepa, *“Ari ita, ragai tapo viapau oiso vii iava gasipaavoi.
Avau vova, ra viapau ita vorerivira oai vuria vai purari.”]*

Jisas Ira-a Rasitoapa Aviavia

12 Jisas voea tavioro oiso puraroepa, *“Ragai-a rasitoapa aviavia. Ro ira
ragai sirova uturo ira viapau uvuipa ra rupa-ia vokareve. Viapau. Ari
aviavia-ia touparevoi vao Tootoo Vatepa vituaro.”*
13 ✡ Oa iava Farisi rerare oiso puraaepa, “Easi vii ora vii raga vo reoaro-
ia siposipopariveira. Eva-a oa iava vii vo reoaro iava viapau oarai oirao
piepaioveira.”

✡ **7:51:** Diu 17:6, 19:15 ✡ **8:5:** Lev 20:10; Diu 22:22 ✡ **8:7:** Diu 17:7 ✡ **8:9:** Ro 2:22 ✡ **8:11:** Jo 3:18, 5:14 ✡ **8:13:** Jo 5:31

14 ✡ Osa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu ita. Ora ragai raga vo reoroaro iava siposipopaaveira. Ari ita, vo osa oiraopa reo rutu-a ita vao ragai vo reoaro. Eake iava? Uvare vo urui-ia taraiparaveira vao oa iava urioraepa. Oa iava vo urui-ia taraipaoro voare avaravere. Vo osa visii viapau voa taraipatai vo uva vo urui iava urioraera. Ora vo uva ragavira avaravere uva tapo viapau taraipatai.*
15 Visii vao visiigoa oearovivu oirara roviriei iraopataveira vo vovouo-ia vo rasio-ia. Ari ragai viapau irai rovirieipaaveira.
16 Ari vosa ragai irai rovirieia, oire ra torevokovira rutu irai rovirieia. Eake iava? Uvare viapau oiso ragai raga kataito. Viapau. Ari iravuei Aite, ro ira ragai arurevora. Ira ragai tapo kovopareveira.
17 ✡ Vo visii vaaro-ia Reo Taisi oiso toupai, Vosa vaiterei katai reo raga iava siposipopasi, oire ra vaiterei vo reoaro torevokopape rutu.
18 Ari ita, ragai raga ora ragai iava siposipopaaveira ora vo osa Aite ragai arurevora. Ira tapo ragai iava oiraopavira tavitaviparoveira.”
19 Oire uva voea rerare oiso puraaepa, “Ovu-ia vii Aitearo epao?” Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Viapau oiso ragai-ia taraipatai. Eisi osa viapau Aite oaa-ia taraipata.”*
20 ✡ Vo reo pukoreva Jisas monipa tugi-ia toupaoro. Vo osa oirara tarai piepareva voa evoa Tempel-ia. Uva oisi-a oiso osa iava viapau irai rera tuukepareva voa, uvare rera vo vuutaaro tugura asavira touva.

Vo Toupai Uvare Viapau Uvuipauei Ra Voare Avau Uvare Avaparai

21 ✡ Jisas vorerivira oiso voea tavireva, *“Avarai vore uva ragaire taraa ragapatavere. Ari ita, kopiipataverea visii varaarova vuriara oavisii, vo rara Aite viapau visii iava vara vera rovopareve. Oa iava viapau uvuipatai ra vo poupata viro uvare avaparai.”*
22 Uva va-a eva oa iava Jiu reipa iraraaro oiso puraaepa, “Apeisi ragavira eisi reoroi oiso, *Viapau uvuipatai ra vo uruio iare avata oa iare avaparai?* Asi evo reo vai porearo oiso vaio toupai, Ra rera raga ora uporo, eke?”
23 Uva voeare oiso puraroepa, *“Visii reroarova. Ari ragai viara iava. Uvare visii-a vao vo rasio iava. Ari ragai viapau vo rasi iava vao-ia.*
24 ✡ Osa iava visii taviavoi oiso, Kopiipatavere ovusa vuriara oavisii visii-ia touvira toupaive. Ari ita, vosa viapau ragai vo reoroaro oirao piepata vo uvare ora ragai raga iava visiipa siposipopaavoi. Oire uva oisi-a eisi osa iava vuriara oavisiiva kopiipatavere ovusa touvira visii-ia toupaive.”
25 Uva rera akeoro oiso puraaepa, “Iroutoa irao-a vii?” Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ragai raga ita vao-ia oiso osa ora ragai iava tuariri visii taviavora.*
26 Riro reoro rutuva toupaavoi. Oara-ia uvuiparai ra visii vo pitupituroarore reoreora. Ora visii vo vovouroaro tapo rovirieia oiso osa jas ro reo rovirieipato. Ari ro ira ragai arurevora ira vo vovouaro-a oiraopa rutu. Ora vo reoro rutu oara uvuava rera ruvara-ia, evara-a oara iava siposipopaaveira oirara rutupa voeao vo rasio-ia.”
27 Oire uva viapau roroioaepa. Vo uvare voea tavipareva Aitetoa iava.
28 ✡ Uva osa-a eisi osa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Voari utupaua oiso Oirato Oviitoaaro kae pietavere rera kotosa. Uva vo vuuta-a eva oa-ia taraitaverea, Oiraopavira oisoa ora rera iava siposipopareve. Oire ra oisi iavirava taraita. Ari ragai viapau oiso oavu avu vai purapaavo ora ragai raga*

✡ **8:14:** Jo 18:37, 13:3 ✡ **8:17:** Diu 17:6 ✡ **8:20:** Mk 12:41; Jo 7:30 ✡ **8:21:** Jo 7:34, 36 ✡ **8:24:** Mk 13:6 ✡ **8:28:** Jo 3:14, 12:32

vo rugorugooaro iava. Viapau. Ari ragai vo reo iava siposipopaavo oa iava ragai tavireva Aite.
29 ✡ Aite ragai siporeva ira ragai tapo toupareveira. Uva viapau oiso ragai kavurevora ra ragai raga toupaa. Viapau. Uvare vokiara rutu-ia varao *purapaaveira oarapa ruipaparoveira."*
30 Oire uva oisi-a oiso osa puraroiva, oirara rutu iava oearovu rera oirao pie iraoiva.

Oiraopa Reo Rutu Uvuipai Ra Visii Oiso Pieve, Viapau Oiso Ra Akukuvira Iraipa Kovo Ragapata Oiso Rutu Osa Voeao Oea Tuukepa Kepa-ia Toupaiveira
31 ✡ Oire uva Jisas Jiu tavireve, voeao oea rera oirao pieiva oiso, *"Vosa vokiara rutu-ia ragai vo reoaro vearovira uvupata, oire ra va iava visiipe oiso, Ragai rutu voeaaro disaipel.*
32 ✡ Ra oisi iava oiraopa reo rutu-ia taraita. Oa iava oiraopa reo rutu uvuipai ra oiso visii pieve, Viapau uvuipatai ra akukuvira iraipa kovo ragapata. Oiso osa ro ira tuukepa kepa-ia toupareva."
33 Oa iava rera vo reoaro pukooro oiso puraaepa, "Igei-a Ebraham iava vo sara. Viapau oiso irai igei iava akukuvira kovo ragapareveira iraipa. Uva apeisi iava eisi purauei oiso, *Viapau oiso akukuvira iraipa kovo ragapatavere?*"
34 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Irou irara voeao oea vuri vovou purapaiveira. Uva varao vuri vovouro oaive oara voea tuukepaiveira. Oa iava akukuvira kovo ragapaiveira vaopa vearo rugoo viapavira.*
35 Oviito ira vearovira kepaaro-ia aiteto toupareveira eva kepaaro rutu. Ari ro ira tuukepa kepa-ia toupareveira akukuvira kovo ragapaoro, uva viapau kepaaro rutu-a va vao.
36 Ragai-a vao Oviitoaaro ragoa uvuiparai ra tuukepa kepa iava visii kosi piea vao iava vuri vovou. Oa iava uvuipatai ra vearovira toupata vo Aite oaa vo kepaaro.
37 *"Taraiparai oiso, Ebraham sara iraraaro visii. Uva apeisi viapau ragai vo reoaro visii sopaaro-ia toupaivoi, raa? Eisi osa iava oiso ruipapatai ra ragai upooro ragai kopii pieta.*
38 ✡ Ari ita, ragai siposipopaaveira varao rutu iava oara kekepaaveira Aite oaa ruvara-ia, ovusa visii evo pitupituro purapataveira oara oupataveira ro ruvara-ia visii aitearo."

Visii Aitearo-a Seten
39 ✡ Oire uva rerare oiso puraaepa, "Eari igei aitearo Ebraham." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Vosa oiraopavira visii Ebraham ovii iraraaro, oire ra rera vo pitupituroaro rutu tapo purapata oiso osa rera Ebraham oisoa piepareve.*
40 Visiipa oiraopa reo rutu iava siposipo iraopaavoi varao oara uvuavora Pauto ruvara-ia. Oara-a varao oarapa vo vokio-ia ragai uposa auepatai. Ari ita, viapau oiso Ebraham oisi oiso piereva.
41 ✡ Oiraopavira uvare ora visii aitearo vo pitupituaro purapataveira."
Uva va-a eva oa iava rerare oiso puraaepa, "Easi igei aako riakoaro viapau oiso otopa vovouro vai purapaoro igei kavaupaivora. Igoa-a kataitoa raga Pauto ovii iraraaro."

✡ **8:29:** Jo 4:34 ✡ **8:31:** 2 Jo 9 ✡ **8:32:** Ro 8:2; Je 2:12 ✡ **8:34:** Ro 6:16; 2 Pi 2:19 ✡ **8:38:** Jo 5:19, 30 ✡ **8:39:** Ro 9:7; Ga 3:7 ✡ **8:41:** Ais 63:16

42 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Vosa oiraopavira rutu rera Pauto visii aitearo rutu, oire ragaipa siraopata. Eake iava? Uvare ragai oisoa Pauto ruvara-ia toupaa. Ora vo uvare tapo rera vo ruipaaro-ia urioraera. Viapau oiso ora ragai vo ruipaaro-ia vore urioraera. Viapau. Ari Pauto ragai arurevora oa iava vore urioraera.*
43 Uva eakepa viapau ragai vo reoroaro-ia roroiopatai? Oa vituaro vao-ia oiso toupaivoi, Viapau oiso uvuipatai ra ragai vo reoroaro uvupata riro vavagisiara.
44 ✡ *“Visii-a Seten ovii iraraaro. Uvare goruvira rutu rera vo vovouaro sirova utu iraopataveira eera visii aitearo. Ari ita, voari tuariri rera-a eera riro oira upoto, ora tapo viapau oisoa oiraopa vovou rutu sirova utuparo. Uvare oiraopa vovou rutu viapau oisoa rera-ia toupaive. Uvare kuuvu reoro raga oisoa purapareve ora rera raga vo reoroaro torevokoaro. Eera-a riro kuuvuto, uvare rera raga-a kuuvu reoro rutu vo vovouaro vituaro.*
45 Ari ragai oiraopa reoro rutu iava siposipopaaveira. Uva apeisi viapau vo reoro oirao piepataveira? Uva kuuvu reoro raga oirao piepataveira ro aite oavisii vo reoroaro Seten.
46 Iroutoa vai visii iava uvuiparoi ra ragai iava oai vuria vai kosi piereve vao oa toupaive vo ragai-ia, raa? Ari ita, oiraopa reo rutu kosi piepaavoi. Uva apeisi iava oisi eisi viapau ragai vo reoaro oirao piepatavoi, raa?
47 ✡ Ari Pauto ovii iraraaro rutu rera *vo reoroaro rutu uvupaiveira. Ari viapau oiso rera ovii iraraaro-a visii. Oa iava viapau rera vo reoroaro uvupataveira.”*

Ebraham Kareke Asavira Toureva Vo Vuutao-ia Oa-ia Touava

48 ✡ Oa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Eari, igei viire oiso pura-paioveira, Sameria iava vii. Viigoa-ia iravu vurito tugarato toupareveira. Uva oiraopavira vai oisi eisi purapaioveira viire, eke?”
49 Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *“Ragai viapau tugaratoa vaiva toupaaveira. Viapau. Ari Aite oaa raga vaisiaro kae piepaaveira, ovusa visii ragai vaisiaro akaipa piepata.*
50 ✡ Ari ragai raga viapau oiso uvuiparai ra ora vaisi oaa kae piepaa, uvare iravu raga uvuiparoi ra ragai vaisiaro kae piepareveira. Uvare rera-a eera oirara vo vovouroaro rovirieipato.
51 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vosa irai ragai vo reoaro sirova uturo, ira-a eera viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro.”
52 Oire uva voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Tarai iraoiei vii-ia. Viigoa-ia touparevoi vurito tugarato. Easi Ebraham kopii ovoiroepa, ora voeao reo topa piepa irara profet irara oea tapo kopiiaepa. Uva apeisi-a oiso osa iava oiso purauei, *Vosa irai vearovira rutu ragai vo reoaro sirova uturo, eera-a ira viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro?*
53 E apeisi-a? Easi pasi vii vigei aaotoaaro-ia puteparivoi Ebraham, raa? Ira kopiiroepa ora voeao profet irara oea tapo kopiiaepa. E vii raga apeisi ora kareke piesa auepauei?”
54 ✡ Uva Jisas voea aatoreva oiso puraoro, *“Vosa ora ragai raga vaisiaro kae piepaa, ra oisi iavirava ragai iava vaisia akukupapavira raga toupaive. Ari Aite raga-a ira ragai kae piepareveira ro irare oiso purapataveira, Visii reraaro Pauto,*

✡ **8:42:** 1 Jo 5:1 ✡ **8:44:** 1 Jo 3:8 ✡ **8:47:** 1 Jo 4:6 ✡ **8:48:** Jo 7:20, 10:20 ✡ **8:50:** Jo 5:41 ✡ **8:51:** Hi 11:5 ✡ **8:54:** Jo 16:14

55 vo osa viapau rera-ia taraipataveira. Ari ragai rera-ia taraiparaveira. Vosa oiso purapara, Viapau rera-ia taraiparai, oire ra oisi iava riro kuuvu-toape ragai oiso osa visii. Ari rera-ia *taraiparai. Osa iava vearovira rera vo reoroaro sirova rutu utuparaveira.*
56 ✡ *"Aaoto oavisii Ebraham rorureva vo vuutao-ia ragai vaaro-ia taraioro, oa iava urioraera vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa iava rera iava sopaua roruva rutu taraioro."*
57 Uva va-a vao oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, "Easi vii viapau vo vavae tau (50) ivaro-ia tugurauera avukaoro. Uva apeisi-a? Rera vai kekeriva Ebraham, raa?"
58 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vo osa Ebraham kareke asavira toureva, ovusa vo vuuta-a eva oa-ia ragai voari tuariri touava."*
59 Oire uva oisi-a eisi osa iava rerare avekeara kae pie ragaiva, oiso ra vara-ia rera vurokoive. Vo osa Jisas voava Tugoropa Kepa-ia vatauvira kosiro viropa.

9

Vo Toupai Voosito Iava Vo Siposipo

1 Uva vokapaoro Jisas avaroepa. Oa iava iravu voosito oirato kekereva. Aakova oisi raga rera kavaueva voosivira.
2 ✡ Uva voa igei disaipel Jisas akeiova oiso, "Tisato. Irou vaaro-a vuria oa iava aakova oiso ro voosivira kavauevora? E rera raga vo vuriaro oa iava oisi karekeroepa? Eke aitetoarei vaaro vuria oa purasiva?"
3 ✡ Uva Jisas igeire oiso puraroepa, *"Viapau ro oirato vuria vai purareva, ora aitetoarei ora aakova, ra oisi iava eisi voosivira karekero. Viapau. Ari vaore ro oiso toupareveira, ra rera-ia Pauto vo kovoaro viaevira rutu roroiovira karekepe.*
4 Vosa ravireo touvira touparevoi, uva uvui iraopaviei ra Pauto vo kovoaro-ia pitupe va puraoro. Uvare rupa urioei oa-ia viapau irai uvuipa ra kovoreve.
5 Vosa ragai vo rasio-ia touvira *toupaavoi, uva ragai-a aviavia voeaopa oea vo rasio-ia toupaiveira."*
6 Uva oisi-a oiso osa iava vavaea-ia ruiroepa. Oire rasia uverereva va tovure pieoro. Oa iava rera osireiaro vavoreva vo tovure-ia.
7 ✡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Avau sisusa uuko rovu-ia va vao Siloam."* [Oa porearo oiso toupai, Rera aruiva]. Oa iava avaroepa sisusa. Uva vorevira vorepaoro vuravurareva.
8 Uva va-a vao oa iava voeao rera vo uruiaro iava ora oearovu tapo voeao oea oisoa rera kekepaive ovusa pauvira raga tou rovopareve, oea rutu rerare oiso puraaepa, "E rera-a ro-ia ira oisoa rirovira moni areparo oirara rutu ruvara-ia, eke viapau?"
9 Uva osa iava rerare oiso puraaepa, "Iu. Rera raga-a ita ro-ia." Ovusa oearovu oiso purapaaepa. "Viapau. Easi oisi raga keketo-a ro-ia. Ari ita, uva iravu raga." Oa iava rera raga voeare oiso puraroepa, "Easi ragai raga-a ita vao-ia."
10 Uva rera akeiva oiso, "Uva apeisi-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo, raa?"

✡ **8:56:** Mt 13:17; Hi 11:13 ✡ **8:58:** Jo 1:1; Re 1:8 ✡ **9:2:** Eks 20:5; Esi 18:20 ✡ **9:3:** Jo 11:4
✡ **9:7:** Lu 13:4; Jo 11:37

11 Uva voeare oiso puraroepa, “Ari ro oirato ira vaisipaiveira oiso, Jisas
ira rasia uverererevo va tovure pieoro aue tapo uukoa. Oa iava vo tovure-ia
ragai osireiaro vavooro oiso puraroe ragai aruoro, *Avau sisusa vavo uuko
rovu-ia Siloam.* Oire uva voa sisuoro vuravura ovoiavo. Oa iava uvuirai
orekerovu kekepasa.”
12 Uva eisi osa iava oiso rera akeiva, “Ovu-ia rera epao?” Uva oiso voeapa
taearoepa, “Viapau taraiparai.”

Farisi-pa Irara Vo Ravoto Vituarore Taraapaiva

13 Oire uva rera tapo ro voosito tuariri ira voosivira oisoa toupareve
avaaepa Farisi iare voeao rataratаa vovou irara.
14 Uva Sabat voki-a vao oa-ia Jisas va vao rasia tovure pieoro va-ia rera
iava osireito karureva.
15 Osa iava vorerivira ita rera akeiva oiso puraoro, “Apeisi ragavira
rutu-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo?” Oa iava oiso
voea tavireva, “Ragai osireiaro vavorevo tovurea-ia rasia. Oa iava sisusa
avaraiva, ragai iava osireitoarei vuravura ovoisivo roroio ovoioro.”
16 ✡ Osa iava oearovu Farisi oiso puraaepa, “Viapau oiso Pauto rera
siporeva, uvare viapau oiso Sabat voki vo pitupituaro sirova utuparoveira
ora vao Reo Taisi.” Oa iava eva oearovu oiso puraaepa, “Uva apeisi
ragavira-a ro ira-ia vuria toupaive, ra oaiva varao purapareve ravotoara,
raa?” Oire uva-a vao oa iava ora voearei-ia vo uvururei purapaiva.
17 Uva rera akeoro ita oiso puraaepa, “Uva apeisi vai purapauei rerare
ro ira vii iava osireitoarei vura pierevo?” Oa iava oiso puraroepa, “Ari
profetato eera.”
18 Oiraopavira rutu ira-a ro oisoa voosivira toupareve. Oa iava vo vokio
vuravurarevoi. Uva voea Jiu vo reo vao viapau oirao piepaiva. Oa iava
aitetoareire keeraaepa vaitereo uvava oviitoa rera ro ira iava osireitoarei
karusi viropa.
19 Vaiterei akeoro oiso puraaepa, “E rera vai-a ro vei oviitoaaro, pasi?
Ira iava oisoa oiso purapasi, Ira kavaueva aakova, ovusa voosivira raga
toureva. Oire uva apeisi iava vuravurarevoi?”
20 Osa iava aitetoarei voea tavisiva oiso, “Ari ira-ia taraipaveiei eera vegei
oviitoaaro, osa raga voosivira aakova rera kavaueva. Oa iava oisi raga
karekeroepa.
21 Uva vo vokio viapau taraipaveiei oiso osa ragavira iava rera iava
osireitoarei aviavisivoi. Ora tapo viapau taraipaveiei oiso, Irouto rera
osireiaro karurevo. Rera ake iraota. Ira riroroera. Ira uvuipa ra ora rera
raga tavitaviro.”
22 ✡ Oire uva aitetoarei voea tavipasiva oisi eisi, uvare Jiu asavira
uriripasiepa, voeao oea oiso purapaaepa reo goru puraoro, Vosa irai Jisas
oiso vaisirevere, Ari Krais-a eera, oire ra oisi iavirava irai siguive vova Reo
Taisi Uvupa Kepa Sinagog.
23 Oa-a vao oa vituaro iava aitetoarei voea tavioro oiso purasiepa, “Ora
visii raga rera aketa. Ira riroroera. Osa iava uvuipa ra ora rera raga visii
tavitavireve.”
24 ✡ Oire uva rerare vorerivira keeraaepa ro ira voosivira tou rovopareve.
Oa iava rerare oiso puraaepa, “Pauto vaisipaoro oiraopavira rutu taviu.
Uvare Jisas-ia taraipaiei oiso, Vurito.”

✡ **9:16:** Mt 12:2 ✡ **9:22:** Jo 7:13, 12:42 ✡ **9:24:** Jos 7:19; 1 Sml 6:5

25 Oa iava voeare oiso puraroepa, “E vurito-a eera, eke viapau? Uvare viapau taraiparai rera vo vovouaro-ia. Ari ita, oiso raga ora ragai-ia taraiparai osa oisoa tuariri voosivira raga toupaa. Uva vo vokio raga-ia ragai iava osireitoarei aviavisivoi karu uviro ovoioro.”
26 Oa iava oiso rera akeiva, “Eake rutu purarevo viire? Apeisi ragavira rutu vii iava osireitoarei karurevo, raa?”
27 Oire uva voeare oiso puraroepa, “Visii tavi ovoiavo ita. Uva apeisi ragavira uvusa auepatai ita? Easi visii vai tapo oiso ruipapatai ra oiso pieta, Rera voeaaro disaipel, raa?”
28 Oa-a eva oa iava rera takaupaoro oiso puraaepa, “Vii raga ita rera disaipeltoaaro. Ari igei-a Moses voeaaro disaipel.
29 Uvare taraipaiei oiso, Pauto Moses vatereva reoa. Ari ovu irao rutu iava evo oira urioei? Ira-ia viapau taraipaiei.”
30 Uva oiso puraroepa, “Avoeao. Avokoria vao-ia. Oa-ia viapau taraipatai oiso-ia. Uvare oiso purapatai, Ovu iava urioroe? Ira-ia viapau taraipaiei. Rera raga-a ita ro ira ragai iava osireitoarei aviavi pierevo.
31 ✡ Taraipaviei oiso, Pauto viapau oiso vuri irara vo reoroaro uvupareveira. Ari vosa ro ira rerapa lotuparo ora rera vo reoroaro rutu sirova utuparo eera Pauto, ra va iava rera Pauto vo reoroaro uvupareve vara purapasa.
32 Vokiara rutu-ia voari tuariri viapau oisi osiposipoi oisoa toupaive irai iava ira voositoa vai osireiaro vura piereva ro ira voosivira raga kavaueve aakova vai.
33 Vosa Pauto viapau ro siporevori vo rasio iare, ra viapau oiso uvuiparoeri oaravu avu vai purapasa.”
34 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Auoro! Aakoara vii kavaueva vuri pitupitu raga-ia. Osa iava oisoa vurivira rutu toupari. Apeisire auepauei, ra igei tarai pieri, raa?” Uva oiso pura ovoioro rera siguiva vova Sinagog.

Vovouisi Osireiaro Aisia Voosivira Toupaiveira

35 Uva Jisas rera iava uvureva uvare rera siguiva. Oa iava rerare taraapareva. Oa iava rera kekerevoiva, rera akereva oiso, *“E Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto oirao pieparivoi, eke viapau?”*
36 Oa iava rerare oiso puraroepa, “Reito. Iroutoa rutu-a Oirato Oviitoaaro? Rera iava ragai taviri, ra rera oirao piea.”
37 ✡ Osa iava Jisas oiso puraroepa ora rera iava, *“Ira kekerivoi ro-ia ovusa vii tapo ora reoparoi.”*
38 Uva oisi-a eisi osa iavirava oiso puraroepa, “Turaro. Ragai vii oirao pieavoi.” Oire eisi pura ovoioro takuro viropa Jisas-ia vuurapa vaisi pura ovoisa.
39 ✡ Oire uva Jisas oiso puraroepa, *“Ragai urioraera vo rasio iare oirara rovirieisa. Osa iava voearo vuravura asa irara vuravurapaiverea. Ovusa voeao oea vuravurapaiveira oea iava osireiara voosipapere rara.”*
40 ✡ Uva oearovu Farisi iava voa rera ruvara-ia toupaiva. Uva rera uvuoro rerare oiso puraaepa, “E apeisi-a? Igei tapo-a voosi osirei irara, raa?”
41 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Vosa vovouisiro oavisii osireiaro visiire voosivira toupaive, oire ra oisi iava viapau uvuipaai ra oeai visii togapaive aue-ia reo. Ari ita, oiso purapataveira, Igei iava vovouisiro*

✡ **9:31:** Sam 34:15; Pro 15:29 ✡ **9:37:** Jo 4:26 ✡ **9:39:** Jo 5:22, 27; Mt 13:13 ✡ **9:40:** Ro 2:19 ✡ **9:41:** Jo 15:22, 24

osireiaro aviavipaiveira oiraopara rutu-ia taraipaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaai ra visii togapaive oeavu aue-ia reo.

10

Reo Ruu Sipsip Kovokovo Iava

1 *"Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Ro ira viapau rataoa rutu-ia vao sipsip kovokovo vaaro koataro, ora vosa uvavu ragava putereve vo kovokovo kukuearo-ia voare koataoro, ira-a eera oiso toupare, Kavirupato ira orekerovu rutu ou ragapareveira.*

2 ✡ Ari vosa ro ira rataoa rutu-ia koataparo, ira-a eera sipsip ragui tokipatoaaro rutu.

3 Rataoa tokipato ira rataoa karupareveira ropa ira sipsip ragui tokipareveira. Oa iava sipsip ragui rera gisipoaro uvupaiveira vo osa vo ragui vaivaisiarore keeraparo vo raguio rera voeaaro. Osa iava oisoa vo ragui kosi piepareve rataure vo ragui tuvetuvepaoro.

4 Uva oisoa vo ragui sipsip ragui ora rera voeaaro kosi piepareve rataure. Oire ra vo raguipa iraro. Vo rara vo ragui sipsip ragui rera gisipoaro eveipaoro rera sirova utuave.

5 Viapau uvuipaai ra iravu raga sirova utuave. Viapau. Ari eera asavira oisoa toripaive, uvare viapau rera gisipoaro eveipai eera iravu raga."

6 ✡ Va-a vao reo ruu Jisas oa voeapa vatereva. Uva viapau roroiopaaepa vo reo vituaro-ia vao oa purareva voeare.

Vearoto Sipsip Ragui Tokipato

7 ✡ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare ita oiso puraroepa, *"Oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Ragai-a vao rataoaro sipsip ragui vova kovokovoa.*

8 Voeari oirara oea ragaipa iraaepa oea-a kavirupa irara oea oisoa urio ragapaave sipsip kavirupasa, osa viapau sipsip kare voea gisipoaro uvupaoro voea iare utupaave.

9 Ragai raga ita ratao-a. Vosa irai ragai iare urioro koatasa vo kasura sovara-ia, ira-a eera orirurevere Pauto vo rara koataro. Ra voava ita kosiro viro aio oupasa. Ra oisi raga ora voreripaoro urioparo koatapasa ita.

10 *"Kavirupato viapau oiso orekerovu avu vaire urioparoveira. Ari sipsip ragui kavirupasa urioparoveira voea upopaoro vo kare vuri piepasa rutu. Ari ragai vaore urioraera, ra tootooa rutu oupaive. Oire ra oisi iava voea-ia agasipape rutu vo tootoo.*

11 ✡ Ragai vearoto sipsip ragui-ia tokipato. Uvare rera raga vearoto sipsip ragui tokipato ira ora rera iava tootooaro viki ragareverea rara vo ragui iavirava.

12 Ari ro kovopatoa raga ira voria ragare kovopareve, viapau oiso sipsip ragui tokipatoa rutu-a. Uvare viapau oiso rera vo raguiaro-a sipsip ragui. Eva-a oa vituaro oiso toupai, Ro ira aakau kare tueoro torirevere sipsip ragui kavuoro. Ra oisi iava aakau kare sipsip ragui aiopaoro vo ragui sikasikapaive.

13 Eake iava? Uvare eera voria ragare kovoparevoi. Viapau oiso sipsip raguire rugooparo.

14 *"Ari ita, ragai-a vearoto sipsip kare tokipato. Ragoa vo ragui-ia taraiparaveira, ovusa vo ragui tapo ita ragai-ia taraipaave.*

✡ **10:2:** Mk 6:34 ✡ **10:6:** Jo 16:25 ✡ **10:7:** Jer 23:1-2; Esi 34:2 ✡ **10:11:** Ais 40:11; 1 Pi 5:4

15 Oiso-ia Aite ragai-ia taraiparoi, ovusa ita Aite-ia taraiparai. Oa iava ora
ragai iava tootooa oaa vikiavere rara sipsip ragui tauvaoro.
16 Oire uva oraguirovu tapo tou ragapaiveira sipsip ragui. Uva viapau
oiso vo kovokovo iava vo raguiro-a. Oraguiroare tapo oiso ruipaparai ra
vo raguiro tuvetuvea. Ra va iava ragai raga gisipoaro uvuive. Ra oisi iava
katai ragui rutu puraa viro ora takuvuoro. Osa iavirava kataitoa raga pere
vo ragui rutu tokipato aue ragai.
17 ✡ Osa raga vituaro iava Aite ragaipa vo sirao vatereva vare, oiso ra ora
ragai vaaro tootooa viki ragaa vo raguipa otootooa vorevira ouaverea.
18 ✡ Viapau oiso irai ragai iava tootooa verarevere rara. Viapau. Ari ragai
raga-a ragoa vare rugoopaoro va viki *ragapaavoi vao tootooa. Ari ita, gorua
toupaivoi ragai vaaro tootooa viki ragasa. Ora oiso osa tapo toupaivoi vo
goruo vo tootoo vorevira ita ousa. Oare oisi vo reo ouavora Aite ruvara-ia
vare vao."*
19 Oire uva voeao Jiu vo reo vao uvuoro ora voea-ia voearei ita puraiva
ora roo pieoro oisi vo reo iavirava.
20 Uva oisi-a oiso osa iava riro irara rutu oiso purapaaepa, "Vurito
tugarato ira-ia toupare eera oa iava kokoroparoi. Uva eakere rera vo reoaro
uvupatavoi?"
21 ✡ Ovusa oearovu voe iava oiso purapaaepa, "Viapau oiso vo reo-a vao
ro vo reoaro ira-ia vurito tugarato toupareve. Eari apeisi ragavira vurito
tugarato uvuiparoi ra voeao voosi irara osireiaro vorevira vura piepareve,
raa?"

Jiu Jisas-va Keriaepa

22 Uva Jerusalem-ia Tugoropa Voki karekeepa vao oa-ia oisoa Oovapa
Vurei purapaive vo vokio reesipaoro oa-ia Tugoropa Kepa Tempel vorevira
rataoaro karuiva voari tuariri. Ovuuta-a eva riro uteo vuuta.
23 Uva voa Tempel sovara-ia Jisas vokareva rakorako uru ivara-ia vao oa
paureva Solomon.
24 Oire uva voa-a vo uva Jiu rera kovokovosa urioaepa ora guruoro rera
iare. Oa iava voa rerare oiso puraaepa, "Auoro. Aa vo vokio igeipa aviavi
pievira rutu ora vii iava siposiporivere? Vosa vii rutu Krais, oire igeipa
roroio pievira rutu tavi iraou."
25 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Visii tavipaavora vo vaisio
iava. Uva viapau oiso oirao piepataveira. Uvare vo kovoro rutu varao
oara purapaaveira Aite vaisiaro-ia oara iava ragai vaisiaro oiraopavira
karekeparaveira.*
26 Ari ita, oearovu raga-a visii. Viapau oiso ragai vo raguiaro iava sipsip
ragui visii-a. Osa iava viapau oirao piepataveira.
27 Ari ragai vo raguiaro sipsip ragui ragai gisipoaro uvupaiveira. Oa iava
ragai tapo vo ragui-ia taraiparaveira. Osa iava eisi ragai sirova *utupaaveira.*
28 ✡ Oa iava vo ragui vatepaaveira Tootoo Ovoi vao vokiara rutu iarepa.
Ra oisi iava viapau oiso opesikopaave. Viapau rutu. Uva viapau irai
uvuiparoi ra vo ragui verareve ragai vavaearo iava.
29 Aite oaa ragaipa oraguia vatereva, uvare rera gorutoa rutu ira
orekerovu rutu-ia pute iraopareveira. Uva viapau oiso irai uvuiparoi ra
vo ragui verareve vova Aite vavaearo iava.
30 Ragai ora Aite vegoa-a kataitoarei rutu."

✡ **10:17:** Ais 53:7-8, 12 ✡ **10:18:** Hi 5:8 ✡ **10:21:** Jo 9:32-33 ✡ **10:25:** Jo 5:36 ✡ **10:28:** Jo 17:2-3; 1 Jo 2:25

31 Osa-a oiso osa vituaro iava voea Jiu avekeara kae pie ragaiva, oiso ra
rera vurukoive vara-ia.
32 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii tue pieavora riroara rutu-ia*
vearopa kovoro Aite varaaro. Ari aa vo kovo-a vao oa-ia rugorugoopaoro
ragai vurukosa auepatai evara-ia avekeara, raa?”
33 Osa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Viapau oiso igei okovoi-ia
vearoa vai rugorugoopaoro vii vurukosa auepaiei. Viapau. Ari aue iava
uvare Pauto toviparivoi vii vao oirato akuku raga. Ora tapo vaopa uvare
ora vii ragare oiso purapauei, Vii-a Pauto.”
34 ✡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Apeisi ragavira? Uvare rigatoa oiso*
toupaivoi vo visii vaaro-ia Reo Taisi oreoa-ia Pauto ora rerapa oeavu reipa
irara reesireva voari tuariri oiso puraoro, Visii-a pau irara.
35 Uva voea voeao tuariri oea iare Pauto vo reoaro avaepa vao oa oiso
puraepa, Voea-a pau irara. Ari ita, Tugoropa Vuku viapau uvuipai ra oku
pieive.
36 Uva Aite ragai reesioro ragai arureva vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa
iava oiso purarai, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakere oiso purapatai,
Pauto toviparivoi, raa?
37 *“Vosa viapau Aite vo kovoaro purapaa, ra opeita ragai vo reoaro oirao*
piepata.
38 ✡ Ari ita, ragai rera vo kovoaro purapaavoi. Vosa irai ragai vo
reoroaro oirao pie arapa reasiparo, oa iava uvuiparoi ra vo kovoro raga
oirao piepareve oara purapaavoi. Osa iava uvuipatai rutu ra taraita ora
vearovira rugorugoota oiso-ia, Ragai-ia toupare Aite, ovusa ita ragai Aite-ia
toupaavoi.”
39 Uva rera tuuke rovosa auepaaepa ita, ovusa voea vatavataoro
avaroepa.
40 Uva Jisas vorevira voreoro uukova Jodan iviroreva. Oa iava vo pouro
viropa uva tuariri Jon oirara baptaisreva. Uva voa toureva.
41 ✡ Oire uva voa riro irara rutu rera iare urioaepa. Oa iava oiso puraaepa,
“Oiraopavira rutu. Viapau oiso Jon oravotoi purareva. Ari vo osa Jon rera
iava ro reoara rutu purareva, oara-a oiraopara rutu.”
42 Uva voa-a vo uva riro irara rutu rera oirao pieiva rutu.

11

Vo Lasaras Iava Toupai Uva Kopiiroepa

1 ✡ Uva iravu upiaparoepa eera Lasaras aue iava rera Betani urui-ia. Uva-
a vo Betani-ia Maria vo voaorei vo uruiaro ora Mata.
2 Eira Maria iria oiso vo utupaua sanda kokoeva Turaro kokotoaro iare.
Oa iava kokotoarei posiposi pieeva ora oira oruaro-ia. Uvava taataato-a
eera Lasaras ira upiaparoepa.
3 Uva va-a vao oa-ia taataarirei keeraereiepa Jisas-re oiso puraoro,
“Turaro. Ro ira kavikopariveira ira upiaparoi.”
4 ✡ Oa iava Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, *“Viapau ovoieivira rutu*
kopiipasa eva upiaro. Ari auere-a keraria vo goruaro kareke piepasa vao
Pauto vaaro. Ra oisi iavirava ragai vaisiaro kae pieive rara.”
5 Uva Mata ora Maria ora Lasaras ovavuatapa oisoa rirovira siraoparo
Jisas.

✡ **10:34:** Sam 82:6 ✡ **10:38:** Jo 14:10-11 ✡ **10:41:** Jo 2:11 ✡ **11:1:** Mk 11:1; Lu 10:38 ✡ **11:4:** Jo 9:3

6 Uva Lasaras iava uvureva uvare upiaparoepa. Oa iava vo vokirei-ia toureva vo uruia eva oa-ia toureva.
7 Uva utupavira igei disaipel tavioro oiso puraroepa, *“Irata ra vorevio Judia Distrik iare.”*
8 Oa iava igei disaipel rerare oiso puraiepa, “Tisato. Airevi raga ita voa vii vurukosa Jiu aue ragaae. Uva voare ita voresa auepauei, raa?”
9 ✡ Jisas oiso puraroepa, *“Asi viapau pasi oiso katai tau erao (12) vaiei o ravireo-ia, eke? Vosa ro ira ravireo-ia vokapareve, ra viapau oiso koveparo. Eake iava? Uvare vo rasio aviaviaro kekeparevoi vokapaoro.*
10 Ari vosa vokiaro vokapareve, ra koveparo, uvare viapau aviavia vai rerapa.”
11 Uva oisi-a eisi osa pura rovoroiva, oiso ita puraroepa, *“Vatetoa oavi Lasaras uusiroi. Ira tore piesa avaparai.”*
12 Oa iava igei rerare oiso puraiepa, “Turaro. Vosa uusiroe, uva uvuiparoi ra vorevira torero poreteoro, eke?”
13 Jisas Lasaras kopiiaro iava eisi puraroepa. Oa iava oiso keapaiepa, Ira uusi ragaparoi.
14 Osa iava Jisas aviavi pievira oiso igei tavireva, *“Lasaras ira kopiiroe rutu.*
15 Uva visiire rugorugoopaoro rorupaavoi. Aue iava uvare viapau rera tapo touavo vo vokia eva. Osa iava rera iare avapaviei ra oiraota.”
16 Uva Tomas ro ira oisoa vaisipaive oiso, Didimas tavarato, igei disaipel arupareva oiso purapaoro, “Oire irata, ra Tisato tapo kopiisa avavio.”

Jisas-a Oirato Vorevira Vo Torearo Vituaro Ora Tootooa

17 Oire uva Jisas avaroepa. Uva pouro viropa. Oa iava tarairoepa oiso, Lasaras vo resura rutu-ia voki toureva tova-ia.
18 Betani-ia uva Jerusalem-ia ruvara-ia toupaiveira aue uvuiaro-ia vo peva vuutara (3 kilomita).
19 Uva-a vo uvare riro irara rutu Jiu iava urioaepa Mata voaorei ora Maria vo vovouaro varaata piepasa, uvare taataato vairei arova kopiiroepa.
20 Uva Mata Jisas iava uvuoro avaopa raivaaro rerava aivarosa. Ovusa Maria kepa raga sovara-ia paupaoro toupaeva.
21 Oire uva Mata rerare oiso puraopa, “Turaro. Vosa vo tourivori, ra viapau taataatoa oaa kopiiro.
22 ✡ Ari taraiparai oiso, Vosa Pautoa iare variriu, ra vii vatereve oavu avu vai vii vo ruipaaro sirova.”
23 Oa iava Jisas oiso oira tavireva, *“Taataatoara vorevira toreparoi, rara.”*
24 ✡ Uva Mata rerare oiso puraopa, “Ari ita, ragai oiso taraiparai, Ira Ovoiopa Voki-ia toreroverea vo rara tootooro rera raga vo vokiri-ia oa-ia oirara rutu vorevira toreaverea.”
25 ✡ Uva Jisas oira tavireva, *“Ragai raga ita vorevira torea vituaro ora tootooa vituaro eva-a ita ragai raga. Ro ira ragai oirao piepareve eagara vosa kopiiro, ira ita taru oiso tootoovira toupareverea.*
26 Ora voeao oea tootoovira toupai ragai oirao piepaoro oea viapau uvuipaai ra ovoieivira kopii ovoipaave. Viapau. Ari evoea uvuipaai ra tootoovira raga toupaive vokiara rutu-ia. Eva-a vai vao oirao pieparivoi, eke viapau?”

✡ **11:9:** Lu 13:33; Jo 9:4, 12:35 ✡ **11:22:** Jo 9:31 ✡ **11:24:** Dan 12:2; Jo 5:28-29 ✡ **11:25:** Jo 1:4, 5:26

27 ✡ Osa iava Mata rerare Jisas oiso puraopa, “Aure, Turaro. Vii oirao piepaa, uvare vii-a Krais Pauto Oviitoaaro. Vii vao viigoa iava Pauto taviroepa, oiso ra uriou vo rasio iare.”

Jisas Gaureva

28 ✡ Mata oiso puraopa. Oa iava taevare keerasa avaopa Maria. Oire uva oira ou pieoro vatuarore oirava voreopa. Uva voa gare visivi oiso oira tavipaeva, “Tisato eera ira urioroi vo tousa. Ira viire keeraparoi.”

29 Uva Maria vo reo uvuoro ikauvira avaopa Jisas iare.

30 Oire uva Jisas kare uviro asavira toureva. Uvare voari raga toupareva uva Mata rerava aivaroeva.

31 Ari ita, vo osa Jiu-pa irara Maria tapo toupaiva kepa-ia oira vovouaro varaata piepaoro. Uva voa-a evoa uvava oira tueiva ovusa ikauvira kosio viropa. Oa iava oira sirova utuaepa uvare oiso keapaaepa, Tova-ia gaupasa avaoe.

32 Oire uva Maria vo pouo viropa uva toureva Jisas. Uva voa rera kekeoro rera kokotoaro ruvara-ia rekuoro takuo viropa rerare oiso puraoro, “Turaro. Vosa vo tourivori, ra viapau oiso taataatoa oaa kopiiro.”

33 ✡ Uva voa Jisas oira vurareva ovusa gaupaeva. Ora voea tapo kekereva Jiu-pa irara oea oira tapo urioaepa. Oea tapo gaupaiva. Osa iava vurivira rutu rera iava sopaua vavataepa kopiia vaarore kasipu iraopaoro aue siitoka. Oa iava siraoroepa rutu.

34 Osa iava oiso akereva, *“Ovu-ia rera tovatavo?”* Uva rerare oiso puraaepa, “Turaro. Uriou vo tova kekesa.”

35 Osa iava Jisas gaureva ora rera sopaaro raga-ia.

36 Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Rera kekepatavoi. Ro ira ro kaviko iraopareveira.”

37 ✡ Ovusa oearovu oiso purapaaepa, “Ira-a eera oearovu osireiaro vura pieparevora voosi irara. Easi pasi, viapau vai uvuiroeri vai, ra ro tauvarevora, viapau vai kopiiroeri?”

Jisas Lasaras Vorevira Tore Piereva

38 ✡ Jisas rirovira siraoa vo vavataaro sovorevoiva ora rera sopaaro-ia, vo pouro viropa uva toupaiva vo tova aveke rikui-ia. Uvare iriavu-a rikui iria tekaiva rirova rutu-ia avekeva. Uva iriavu o rikui riaaro veropava aveke tupapaeva.

39 Uva Jisas voea tavioro oiso puraroepa, *“Aveke verata o-ia.”* Oa iava Mata o uvava taataato ira kopiiroepa iria oiso puraopa, “Turaro. Easi kopiiroerao. Vo resura voki putevorao rera isivaaro-ia. Uva eru geesi viapau kosi pirovere rara, eke?”

40 Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, *“Ari apeisi vii tavi rovoavo? Uva oiso purarae, Vosa oirao pieri, osa iava uvuipauei ra keraria vo goruaro kekeri Pauto vaaro.”*

41 ✡ Oire uva aveke veraiva.

Oa iava Jisas viara-ia vuraoro oiso puraroepa, *“Aite. Vii-ia vearo vaisi purapaavoi, uvare ragai vaaro variria uvurivoi.*

42 ✡ Taraiparai oiso, Vii ragai vo varirriroaro uvupariveira varao oara purapaaveira. Ari voeare oirara rugooparai. Oa iava vo varirio puraavoi, oisore ra oisi vo reo uvuoro vao oirao pieive osa ragai arurivora vore.”

✡ **11:27:** Mt 16:16 ✡ **11:28:** Mt 26:18; Lu 22:11 ✡ **11:33:** Jo 12:27 ✡ **11:37:** Jo 9:6-7 ✡ **11:38:** Mt 27:60 ✡ **11:41:** Jo 17:1 ✡ **11:42:** Jo 12:30

43 Eisi puraroiva, rirovira rutu rerare keeraroepa oiso puraoro, *“Lasaras! Kosiu viro!”*
44 Oa iava rera kopiito kosiro viropa kokoto tuukerova ora vavaeara varao oara tuukeiva aue-ia varo iroro. Ora rera puaaro tapo tavuruiva oavu-ia varoa oa oisi raga toupaiva. Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *“Varoara verata. Ra oisi iava vokareve.”* Uva oisi pieiva rera-ia.

Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa (Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 ✡ Riro irara Jiu iava urioaepa Maria tapo va kekesa vao oa purareva. Uva va-a eva oa iava rera Jisas oirao pieiva rutu.
46 Osa oearovu rataratаa vovou irara aue Farisi iare avaaepa voea tavisa va iava vao oa purareva Jisas.
47 Osa iava reipa irara pris voeao tauo purapa irara voearei ora Farisi Kaunsel irara guruiva. Oa iava voea oiso akeiva, “Apeisi rera piepai ro ira riroara rutu ravotoara pura vasiparevoi?
48 Vosa rera eaka ragapapere, oire ra oisi raga piepareve. Ra va iava oirara rutu rera raga oirao piepaive. Vosa oisi eisi ra Rom gavmanaro rera voeaaro arureve, ra urioave vigei vaaro Rovopa Kepa Tugoropa Kepa pakosa. Ora orekerovu rutu vuri pieive varao vigei varaaro ora voeao vigei voeaaro.”
49 ✡ Oire uva iravu oirato rera vaisiaro, Kaiafas vo vuuta iava eva vo iva-ia pris kovo-ia reiparoepa. Ira voeare oiso puraroepa, “E viapau gare visivi taraipatai?
50 Opeita voeaore rugorugoopata. Vosa kataitoavi vai raga kopiiro oirara rutupa tootooaro vateoro, eva vearoa rutu visiipa. Teapi oirara rutu voeao vigei voeaaro opesi ragaave.”
51 Uva viapau oiso ora rera vovouaro iava oiso vo reo purareva. Ari eera pris kovo-ia reiparoepa vo iva sovara-ia voa-ia. Oa iava Pauto iava vo reo urioepa. Oa iava ravaavira oiso puraroepa, Jisas kopiirovere Jiu-pa irarapa tootooaro vateoro.
52 ✡ Uva viapau oiso Jiu ragapa tootooaro vatereve kopiioro. Viapau. Ari eera kopiirovere Pauto ovii iraraaro rutu gurusa. Voeao oea vo rasio-ia sikasikavira toupaiveira. Ra va iava katai irara raga puraive.
53 Uva vo voki-a eva Jiu reipa iraraaro rovoaepa reoa puraoro Jisas uposa.
54 ✡ Eva vituaro iava viapau oiso poeravira vokapareva Juda taere vuruvuru-ia. Uva vo taere kavureva eva. Osa iava uvavure avaroepa kuvau tapi ruvara-ia vo uruio iare riro urui oa voavi oisoa toupaive oa oisoa vaisipaive, Efraim. Uva vo uruia eva toureva igei disaipel tapo.
55 ✡ Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaropa tutuu pieepa Jiu vaaro. Uva Pasova vurei oa touvira toupaiva ovusa oirara rutu uruiara rutu iava Jerusalem iare ipaaepa, oisore ra ora voea raga ora sisigarue pie rovoave oavu-ia tugoropa pitupitu voea vaaro.
56 Uva osa iava Jisas-re taraapaiva. Uva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia torepaaepa. Oa iava voea raga voa ora reopaaepa oiso purapaoro, “Apeisi vai rugoopatai visii vao? Easi viapau pasi eera Tugoropa Voki kekesa urioparoi vai?”
57 Uva voeao reipa irara pris irararei ora Farisi oiso reesia puraiva. Vosa irai Jisas-ia taraiparovere vo osa ovu-ia toupareve, oire irai rera iava taviro. Oa iava uvuipaai ra uvai rera tuukeive.

✡ **11:45:** Jo 2:23 ✡ **11:49:** Mt 26:3 ✡ **11:52:** Ais 49:6; Jo 10:16 ✡ **11:54:** 2 Kro 13:19 ✡ **11:55:** Mt 26:1-2

12

Maria Sanda Petoeva Jisas Kokotoaro Iare (Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

1 ✡ Oire uva touvira katai vatara vokiro toupaiva auepa Tagausapa Vurei Pasova oiso ra karekepe. Uva vo vuuta-ia Jisas Betani iare avaroepa Lasaras vo uruiaro iare ro ira vorevira tore piereva tova iava.

2 Oa iava vo urui-ia Jisas-pa aioa puraiva. Uva Mata urioopa aio tokesa. Oire voa Lasaras voea tapo oirara pauparoepa oea Jisas tapo paupaaepa.

3 ✡ Uva Maria aue uvuiaro katai vavata (paun) korovo ovi oueva. Oovia vaisipai oiso, Nad. Oovia puraiva aue iava airepa ruu piero. Ipa pie voriva rutu. Oa iava oira-ia Jisas kokotoaro kipueva. Uva ora oira iava orui-ia rera kokotoaro posiposi pieeva. Oira vearo geesi va vaaro vao sanda kepa sopaaro vogisi pieva.

4 Uva iravu disaipelto Judas Iskariot ro ira Jisas kosi pierevere keripa irarapa ira oiso puraroepa,

5 "Eakepa iraipa vo ovio sanda ovi vate asapai, ra va vorireve irai? Oa iava uvuipaviei ra va-ia aue vo peva vovoto kina (K300) oupe vo ovi-ia. Ra oai apota irara vai vatepe rara."

6 Uva viapau oiso apota irara-a oeare rugorugoopaoro oisi eisi puraroepa. Viapau. Ari ora rera ragare-a, uvare rera-a riro kaviruto. Ira oisoa moni bokis tokipaoro va kaviruparevе.

7 Uva oisi-a eisi osa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oira eakata eira. Iria eisi pieevoi ragai kipuoro vo vokio iare ravaavira ovokia-ia ragai tovoivere tova-ia. Uvare ragai vo vokiaro tutuu pievoi.*

8 ✡ Apota irara visii tapo vokiara rutu-ia toupaiveira. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaavere touvira."

Reipa Irara Pris Reo Goru Puraiva Lasaras Uposa

9 ✡ Oire uva riro irara Jiu iava taraipaaepa oiso, Jisas vo uruio-ia touparevoi. Oa iava rera iare urioaepa. Uva viapau oiso rera raga kekesa urioaepa. Viapau. Ari vao iava tapo-a, uvare Jisas Lasaras tuaririvi vorevira tore piereva tova tapi iava. Oa iava rer tapo kekesa urioaepa.

10 Uva oisi-a oiso osa iava reipa irara reo goru puraiva, oiso ra Lasaras tapo upoive.

11 Eake iava? Uvare riro irara rutu Jiu iava Lasaras-re rugoopaoro voea kavuiva reipa irara pris Jisas raga oirao piesa.

Jisas Jerusalem-ia Karero Viropa Oiso Osa King (Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

12 Oire uva vo vokio isivaaro riro irara Pasova vurei-ia toupaoro Jisas iava uvuiva oiso, Urioparoi vore Jerusalem-ia.

13 ✡ Osa iava sorapita raoro ouiva. Oa iava varava rerare korotosa avaaepa raivaaro. Oa iava raga piepaiva varava kaku piepaoro rerava oiso purapaoro,

"Hosana! Ro vaisiaro kae piepe ira urioroi Reito Turaro vaisiaro-ia Isrel-pa irara reraaro King!"

14 Uva Jisas iriavu donki kakae kekereva. Oa iava oira ivara-ia paupaoro urioroepa oiso osa Tugoropa Vuku purapapeira,

---

✡ **12:1:** Lu 7:37-39 ✡ **12:3:** Jo 11:2; Mk 14:3 ✡ **12:8:** Diu 15:11; Mk 14:7 ✡ **12:9:** Mk 12:37 ✡ **12:13:** Sam 118:25-26; Jo 1:49

15 ✡ ‘O Saion-pa irara. Opeita uriripata. Visii reraaro King keketa. Eera-a
ira urioroi aue-ia paupaoro donki kakae.’
16 ✡ Oire uva rovoa-ia igei disaipel viapau oiso va vituaro-ia taraiiepa.
Ari rera vo torearo isivaaro iava Jisas keraria oureva. Ovuuta-a eva oa-ia
vorevira ora rugorugoo pieiepa vaore osa Tugoropa Vuku purapapeira rera
iava. Osa iava tapo oirara ruture rugooiepa voeao oea orekerovu purapaiva
vo rerare.
17 Tuariri Lasaras kopiiroepa. Oa iava tova-ia toureva. Uva riro irara
Jisas tapo toupaiva ovusa Lasaras-re keeraroepa rera vorevira tore pieoro.
Uva va-a vao oa iava riro irara tavitavi iraopaaepa va iava vao oa purareva
Jisas.
18 Osa iava rera iava uvuiva oirara, uvare ravotoa purareva. Oa iava
raivaaro rerava aivarosa avaaepa.
19 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava voea raga Farisi ora reopaaepa oiso purapaoro,
“Va eva keketavoi. Visiigoa voeare korukoru ragapataveira, osa viapau.
Uva oirara rutu rera raga sirova avaai.”

Oearovu Grik Jisas Keke Ruipapaaepa

20 Oirara rutu Jerusalem iare ipaaepa Pautoa-pa lotusa vo vokia vao
Tugoropa Voki Oovapa. Uva oearovu tapo Grik-pa irara voare ipapaaepa.
21 Uva Grik-pa irara urioaepa Filip iare aue iava rera Betsaida vo Galili
taere sovara-ia. Uva oiso rerare puraaepa, “Auoro. Oiso ruipapaiei ra Jisas
kekeio.”
22 Oa iava Filip avaroepa Andru tavisa. Uva vaiterei rutu avasiepa Jisas
tavisa.
23 Uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *“Easi Oirato Oviitoaaro ragai vo
vuutaaro-a vao oa pou piroi. Oa-ia keraria oupaavoi.*
24 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa vei tavipaavoi ragai vo vuutaaro iava oiso,
Vosa wit takura viapau rasiua arore kovepe kopiisa voa, ra va raga kataia
toupaive. Ari ita, vosa kopiiro, oire voava vorevira torero riro kouro aioara
karekeoro.
25 ✡ Ari ro ira ora rera iava tootooa-ia virivirioparo ira iava opesi ovoipere
eera. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova
utupaoro, eera-a ira ora rera vaaro tootooa oureverea vao Tootoo Ovoi rutu.
Oa viapau opesia vai.
26 ✡ Vosa irai ragai vo kovoaro-ia pitureve, ira uvui iraopa ra ragai sirova
uturo, oiso ra ragai tapo toupareve, Kovopatoa oaa vo uva toupaaverea.
Vosa ro ira ragai vo kovoaro-ia pitupareve, irapa rei vaisi vatereverea Aite
oaa taru.

Uvuipaai Ra Oirato Oviitoaaro Vaisiaro Kae Pie Iraopaive

27 ✡ *“Vo vokio ragai iava sopaua vavataei. Uva apeisi puraparai? E
uvuiparai ra oiso vaio pasi purara, Aite vao verari oa ragai-ia karekesa
auepai? Eke viapau uvuiparai ra eisi purara? Viapau. Uvare va raga-a eva
oare poura viropa vo vuutari-ia oa-ia siraoa vo tavakaaro ouavere.*
28 ✡ Aite. Uvuipauei ra ora vii vaisiaro rei pieri oisi iavirava oiso.” Eisi
osa puraroepa Jisas. Oa iava Pauto vo reoaro vuvuiua iava varaepa. Oreoa-
ia oiso puraroepa, “Tuariri ora ragai iava vaisia rei pieavora. Oire uva
vorerivira ora ragai vaisiaro rei piepaavoi rara.”

✡ **12:15:** Sek 9:9 ✡ **12:16:** Mk 9:32 ✡ **12:19:** Jo 11:47-48 ✡ **12:24:** 1 Ko 15:36 ✡ **12:25:** Mt 10:39; Mk 8:35; Lu 9:24 ✡ **12:26:** Jo 14:3; 1 Te 4:17 ✡ **12:27:** Mt 26:38-39 ✡ **12:28:** Mk 1:11, 9:7

29 Oirara voeao oea rera ruvara-ia tutuu pievira torepaaepa oea vo
guruko uvuiva. Oa iava oiso puraaepa, “Varakeoto ira pokoro viroi.” Ovusa
oearovu oiso puraaepa, “Iravu purapurapato enselto ira rera tapo ora
reoparoi.”
30 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Viapau oiso ragai tauvasa oiso
vo reo karekeei. Viapau. Ari visii tauvasa-a.*
31 ✡ Vo vokio Pauto oirara rutu voeao vo rasio-ia rovirieiparevoi. Vo
vuuta-a vao oa-ia vo rasio vo pitupituaro vo goruaro tokoparevoi Seten vo
goruaro-ia pute iraooro.
32 Vo vokio vo rasio-ia toupaa. Uva vovio utupauavi ragai kae pieivere
ragai kotooro rara. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oirara rutu vo rugooroaro
ivuavere ora ragai iare. Ra oisi iavirava ragai oirao pieive.”
33 Uva oisi-a oiso osa puraroepa ora rera vo kopiiaro reesioro.
34 ✡ Oa iava oearovu rutu rera vo reoaro pukooro rerare oiso puraaepa,
“Igei oiso vo reo uvuiova Reo Taisi-ia, Krais oiso touvira rutu toupareve.
Uva eake-a vao oa vituaro iava oiso purauei, Oirato Oviitoaaro kae pieivere
rera kotooro? Uva aa ro rutu-a ro Oirato Oviitoaaro, raa?”
35 Oa iava Jisas oiso voea tavireva ora rerare, *“Gare vuutavi raga-ia
aviavia visii tapo toupaivoi. Uva uvui iraopatai ra vo aviavio-ia vokata. Teapi
rupa visii tavuruve. Ro ira rupa-ia vokapareve oire ra viapau taraiparo oiso,
Ovu avaparoi.*
36 Vo osa aviavia vaviopavira visii tapo touvira toupai, oire uva uvui
iraopatai ra vo aviavi oirao pie iraota. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu
kareketa, Visii-a aviavia-ia vokapa irara rutu.”

Riro Irara Rutu Jiu Viapau Oiso Jisas Oisoa Oirao Piepaive

Vo reo-a vao oa purarevoiva, Jisas voea kavuoro avaroepa voea osireiaro
iava vatausa.
37 Ari ita, rera oisoa siitue ragapaive Jiu, ovusa riro ravotoro rutu pura
ragapareve. Ovusa viapau rera oirao piepaive oisi iavirava.
38 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava profetato Aisaia vo reoaro oiraoepa vao oa
iava oiso puraroepa,

‘Turaro Pauto. Irouto igei vo reoaro oirao piepare? Irouto-a ro ira Turaro
Pauto vo goruaro eveiparevoi? Viapau rutu oiso iraiei.’

39 Uva viapau oiso uvuipaavere ra Jisas oirao piepaive. Oa vituaro iava
Aisaia oiso oreovu rigatoreva. Oa-ia oiso puraroepa,
40 ✡ ‘Pauto voea osireiaro voosi ovoi piereva. Ora voea vo rugorugooroaro
tapo tupareva. Osa iava viapau uvuipaai ra oaravu avu vai kekepaive
ora voea osireiaro iava. Ora vo vearo rugoo-ia voea iava sopaura-ia.
Oire ra oisi iavirava viapau ora voea iava sopaura oaive porepaive.
Osa iava viapau uvuiparai ra voea porete piepaa. Viapau rutu.’

41 ✡ Ari ita, voari tuariri Aisaia ira Krais vaaro keraria kekereva. Oa iava
vo reo purareva rera ragare Krais.
42 Riro irara reipa irara Jiu iava rera oirao pieiva. Osa Farisi ragapa uriri-
paaepa. Oa iava viapau ora voea vo oirao pieroaro iava tavitavipaaepa,
uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vigei siguive Reo Taisi Uvupa Kepa iava
Sinagog.

✡ **12:31:** 2 Ko 4:4; Ef 2:2 ✡ **12:34:** Sam 110:4; Ais 9:7 ✡ **12:38:** Ais 53:1; Ro 10:16 ✡ **12:40:** Ais 6:9-10 ✡ **12:41:** Ais 6:1-4

43 Aue iava uvare oiso raga oisoa ruipa iraopaave ra oirara voea vaisiaro
kae piepaive. Vo osa oisivi raga Pautoa-re oiso rugoopaave. Ra voea
vaisiaro-ia vearo vaisi purapareve.

Jisas Vo Reoaro-a Vao Oa-ia Oirara Rovirieireverea

44 ✡ Oire uva Jisas rirovira rutu reooro oiso puraroepa, *“Ro ira ragai oirao*
piepareve ira viapau oiso ragai raga oirao pieparevoi. Ari Aite tapo oirao
pieparevoi ro ira ragai arureva vore.
45 Ora ro ira ragai kekereve eera ita-a ira Aite tapo kekepare ro ira ragai
arureva.
46 Vo rasio iare oiso rutu urioraera osa aviavia vaore, oiso ra oirara rutu
ragai oirao pieive. Ra oisi iava viapau oiso rupa-ia toupaive.
47 ✡ Vosa irai ragai vo reoaro uvupareve, ra viapau va oirao pieparev
va sirova utupaoro, eera-a ira viapau rovirieiaverea oiso osa ro reo
rovirieipato. Viapau oiso ragai urioraera ra oiso toupaa, Oirara rovirieipato
ragai. Viapau. Ari uriorae voea vorevira virivarisa rutu.
48 Ro ira ragaire isivaparo vo rara viapau ragai vo reoaro oupareve, ira
rovirieiverea ragai vo reoaro raga vo Ovoiopa Voki-ia. Uvare ragai vo
reoaro, Oiraopa Reo rutu oa toupai oiso rutu osa reo rovirieipato.
49 ✡ Viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava oiso reoreoparai. Viapau.
Ari Aite-a ira ragai siporeva. Eera ira ragai taviparevoi vo reoro ruture vara
purapasa vara rutu tapo iava siposipopaoro.
50 Taraiparai Aite vo reoaro-ia. Oa tootooa kareke piepaiveira vao Tootoo
Ovoi vokiara rutu iarepa. Eisi osa iava vo reoro rutu varao purapaa oiso
osa Aite varare puraroepa.”

13

Jisas Disaipel Irara Kokotoaro Sisureva

1 Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaro kareke asavira touva. Uva Jisas
tarairoepa vo vuutao-ia oa karekeei oa-ia vo rasio kavurevere Aitetoa iare
avaoro. Uva oisoa oirara kaviko iraopareve voeao rera voeaaro oea vo
rasio-ia toupaiveira. Okavikoa vao rera vaaro oa vo rutu tugurasa urioepa
uva kopiiroepa.
2 ✡ Oire uva ovaiarovi aiopaoro toupaiva. Vo osa Seten ora rera vo
rugorugooaro vuria tovo rovoreva Judas Iskariot sopaaro-ia ro Saimon
oviitoaaro, oisore ra Jisas kosi piereve keripa irara vavaearo iare.
3 ✡ Uva Jisas tarai rovoroepa oiso, Aiteto orekerovu rutu vatereva rera
vavaearo iare. Uva vao-ia tapo oiso tarai rovoroepa, Pauto Aite rera
arureva oa iava urioroepa vore. Ora uva vorevira voreroverea rara Pautoa
iare.
4 Oire uva aiopa tapiva toreroepa varoa verasa ora rera iava vao oa-ia
oisoa ora rakurakuparo. Oa iava aue taul oureva rera-ia tuusa.
5 Osa-a eisi osa pierevoiva, uuko ovi petoreva aue iare dis. Uva
rovoroepa igei disaipel kokotoaro sisupaoro. Uvare oiso rutu ora pieroepa,
Akukutoavi raga kovopato. Uva voava igei kokotoaro posiposi piepareva
vorevira taul-ia.
6 Uva Saimon Pita iare ora viruroepa. Oa iava Pita oiso rera akereva,
“Turaro. E ragai kokotoaro tapo sisuparivoi?”
7 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vao oa purapaavoi oa-ia viapau*
taraipauei. Utupavira oa-ia taraiuvere rara.”

✡ **12:44:** Mt 10:40 ✡ **12:47:** Jo 3:17 ✡ **12:49:** Jo 14:31 ✡ **13:2:** Mk 14:10 ✡ **13:3:** Hi 2:8; Jo 8:42

8 ✡ Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Viapau oiso ra ragai kokotoaro sisuri. Viapau rutu.” Uva Jisas oiso puraroepa, *“Eakepa Pita? Vosa viapau vii sisua, ra viapau uvuipauei ra oiso toupari, Ragai reraaro disaipelto.”*
9 Oa iava Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “Eagara. Ragai kokotoareiaro sisuri, ora vavaearei, ora kukue.”
10 Uva Jisas oiso puraroepa, *“Ro ira ora rera iava varaua rutu sisu rovoreve ira sisigarue ovoiroi ita. Oa iava uvuiparoi ra kokotoaro raga ita sisureve. Ari ita, sisigaruevira toupatavoi. Uva viapau oiso visii rutu-a.”*
11 Aue iava uvare tarairoepa ro-ia ira rera kosi pieparevoi rara keripa irarapa. Uva va-a vao oa iava oiso puraroepa, *“Viapau oiso visii rutu sisigaruetai.”*
12 Oire uva Jisas voea sisu rovorevoiva, vorevira varoa-ia ora rakurakuroepa. Oa iava vorevira pauroepa. Uva voea akereva oiso, *“E vao-ia taraipatai oa puraavoi visii-ia?*
13 ✡ Ari ita, ragai vaisipataveira oiso, Tisato, ora oiso, Turaro. Uva vearovira rutu-a, uvare oisi eisi purapataveira ragaire. Osa raga ita-a eisi osa toupaavoi.
14 ✡ Oiraopavira rutu, uvare Turaro-a ragai, ora Tisato. Ragoa visii iava kokotoara sisuavoi. Oire uva visii tapo ita uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaro kokotoaro tapo oisi sisupata. Ra voeapa ora vaisiaro oavisii gare piepata.
15 ✡ Uva visii tapo uvui iraopatai ra oisi ragavira vioevira oisi piepata, oiso osa va vao ovoovovira puraavoi visii-ia.
16 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Kovopato viapau putepare rera reraaro-ia reito. Ora ro ira okovovu iare avaro, ira viapau oiso uvuipa ra roari-ia putepareve ira rera arurevora, avaro.
17 Uva vo ovoovo-ia taraitai oa puraavo visii osireiaro-ia. Oa iava uvuipatai ra va sirova utupaoro oarai purapatavora, roru iraopata.
18 *“Viapau oiso visii ruture oiso pururai. Ari ragai voeao-ia taraiparai oea ora ragaipa reereesiava ragai voeaaro. Ari ita, uvare va vao oare Tugoropa Vuku oiso puraepa oa oiraoperea rara. Oiso osa Tugoropa Vuku-ia oiso purapai,*
‘Ro ira ragai tapo bret iava aioroera ira kokotoarei kae piere ragai-ia tasisa.’
19 *Uva va vao kareke asavira toupai osa rera iava visii tavipaavoi. Uvare oisi karekepere rara. Ra oisi iavirava ragai oirao pieta ragai raga ita vao-ia Krais.*
20 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa aa ro avuo ro ira kovopatoa oaare vearo vovou rutu purapareve ro ira arua, ira ita vearo vovou rutu purapareveira ragai tapo-ia. Oa iava ita rera vegei-ia ora Aite tapo-ia vearo vovou rutu purapareveira.”

Judas Jisas Vatesa Aueparoepa Keripa Irara Vavaearo Iare (Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 ✡ Oire uva Jisas sopauaaro vavata iraoepa. Oa iava oiso voeare puraroepa, *“Iravu epao visii iava ira ragai kosi pieparevoi keripa irarapa rara.”*
22 Uva oisi-a eisi osa puraroiva, igei raga disaipel ora igeiva vurapaiova tuupavira oiso purapaoro, “Viapau taraipaviei irouto-a”.

✡ **13:8:** Jo 3:5 ✡ **13:13:** Fl 2:11 ✡ **13:14:** 1 Pi 5:5 ✡ **13:15:** 1 Pi 2:21 ✡ **13:21:** Jo 12:27

23 Uva ragai Jon rera reraaro disaipelto Jisas kopukopuaro-ia otarapaoro
pauparaepa. Ragoa oisoa kaviko iraopareve rera Jisas.
24 Osa iava Saimon Pita kukue pikuoro ragaire oiso puraroepa, “Rera
akeri. Iroure eisi puraroei?”
25 Oa iava rera kopukopuaro iare tutuu pieoro rutu ogaga visivi oiso rera
akeava, “Turaro. Iroure eisi purauei?”
26 ✡ Uva Jisas oiso puraroepa, *“Aioa vai tovopaavoi tapi rovu-ia. Ra rera
vatea ro raga ita-ia.”* Osa iava aioa tovoreva kap-ia. Oire va ouoro va
vatereva Judas-pa Saimon Iskariot oviitoaaro.
27 ✡ Oire uva Judas aioa ourevoiva, Seten rera sopauaaro-ia ora kiuroepa.
Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa va pura ruipapau. Uva uvui
iraopauei ra ikauvira raga va purari.”*
28 Uva viapau oiso irai tebol ruvara-iavi paupaoro oisi iava vo reo vituaro-
ia tarairoepa oreoa purareva Judas-re.
29 ✡ Uva oearovu igei iava disaipel oiso keapaaepa vao iava, uvare Judas
moni bokis-ia pitupareveira. Oa iava oiso keapaaepa, Jisas rera taviparevoi
orekerovu avu vai vorivorisa Tugoropa Vurei iare. Eke oarai vatevatesa
apota irarapa.
30 Uva Judas aioa ourevoiva, ikauvira kosi ovoiro viropa ovusa rupa
ovoiepa.

Airepa Reo Taisi

31 ✡ Uva Judas kosiro viroiva, Jisas oiso puraroepa ora rera raga
vaisipaoro, *“Vaviopavira Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto keraria vo goruaro
ourevoi, uvare Pauto vo kerariaro rera-ia karekei.*
32 Vosa ragai Oirato Oviitoaaro Pauto vaaro keraria vo goruaro kareke
piea oirarapa, ra Pauto ita ragai vo kerariaro vo goruaro tapo kareke
piereve poeravira oirarapa. Ra torevokovira Pauto oisi piereve, uvare ragai
vo kerariaro vituaro rera-ia toupaiveira.
33 ✡ Ovii irara oaa. Gare visivi raga visii tapo toupaavoi. Uva ragaire taraa
ragapatavere. Oiso osa Jiu taviava oiso-ia osa visii tavipaavoi tapo. Viapau
rutu uvuipatai ra voare avata vo uvare avaparai.
34 ✡ Visii vateavoi airepa reo goru. Oa-ia oiso purarai, Ora visii iava
sopaura rutu vatepata araoko irara oavisiipa siraopaoro. Oiso osa ragai
ita ora ragai iava sopaua rutu vate rovoavora visiipa siraopaoro. Eisi raga
ita osa uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaropa siraopata.
35 Vosa araoko irara oavisiipa siraopata. Oa iava uvuipai ra oirara rutu
oiso taraipaave, Visii-a ragai voeaaro rutu disaipel irara.”

Jisas Pita Tavipareva Oiso, Ragaire Isivauvere Rara.
(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 ✡ Oire uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, “Turaro. Ovu-a vo uvare
avauvere?” Uva Jisas oiso puraroepa rerare, *“Vo uvare avaravere, uvare
viapau oiso uvuipauei ra ragai sirova voare utuu. Ari ita, voari utupavira
ragai sirova utuuvere.”*
37 Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, “Turaro. Eake iava viapau
uvuiparai ra vii sirova utura? Uvare ora ragai iava tootooa oaa vikisa
aueparai vii tauvaoro.”

✡ **13:26:** Jo 6:71 ✡ **13:27:** Lu 22:3 ✡ **13:29:** Jo 12:5-6 ✡ **13:31:** Jo 7:39; 1 Pi 4:11 ✡ **13:33:** Jo 7:33-34 ✡ **13:34:** Lev 19:18; Jo 15:12; 1 Jo 2:7, 3:11, 4:10 ✡ **13:36:** Jo 21:18; 2 Pi 1:14

38 ✡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"O ari ragai tauvaoro ora vii vaaro tootooa vikirivere, eke? Oiraopavira rutu oiso osa vii tavipaavoi, Vo osa kookai gau asavira touparevere, ovusa ragai vaisiaro vatauri vo peva piepa taea-ia.*

14

Jisas-a Raiva Tootoo Vatepa Vore Aiteto

1 ✡ *"Opeita visii iava sopaura oavisii siraopape. Ari Pauto oirao piepata ora ragai tapo ita.*

2 Vo Aite oaa vo kepaaro-ia oa-ia riroara rutu toupaiveira tugitugiara. Vosa viapau oisi eisi toupaivori, ra viapau oiso visii tavi rovoavori. Ari oiraopavira avaparai visiipa uruia ravaasa.

3 Oire vo osa avaparai visiipa uruia ravaasa, uva voava vorevira vor-eraverea visii ou piesa. Ra ragai tapo touta voa. Osa-a eisi osa vo urui-ia eva touavere. Oa-ia ita visii tapo ragai tapo toupataverea.

4 Uva taraipatai raiva-ia vo urui iare vao oa iare avaparai."

5 Uva Tomas oiso rera akereva, "Turaro. Ovu-a vo uvare avapauei? Viapau oiso igei taraipaiei. Apeisi ragavira iava uvuipaiei ra vo raiva-ia taraiio eva voare?"

6 ✡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ragai raga ita-a vao-ia raiva, uvare ragai-a Oiraopa Rutu vituaro. Ora ragai-a Tootooa tapo vituaro rutu. Viapau irai uvuiparoi ra oraivai raga iava Aite-ia pouro viro. Viapau rutu. Ari vo raga ragai.*

7 Vosa ragai-ia taraipataeri, ra oisi iavirava Aite oaa-ia tapo taraipata. Oire uva vaviopavira rovota rera-ia taraipaoro. Uvare ita rera kekepataveira."

8 Uva Filip oiso rerare puraroepa, "Turaro. Igei kareke pieri Aiteara iava. Ra oisi iavirava igei vo ruiparoaro uvui piereve."

9 Jisas rerare oiso puraroepa, *"Filip. Riro kaekae vuutaro rutu-ia oisoa visii tapo toupaa, osa viapau ragai-ia taraipau, raa? Ro ira ragai kekepareve, eera ita-a ira Aite tapo kekepareveira. Uva apeisi iava oiso purauei, Igei kareke pieri Aiteara iava?*

10 ✡ Easi viapau vai ragai oirao piepariveira vo osa Aite tapo toupaaveira, ovusa ita Aite oaa ragai tapo *toupareveira, raa? Vo reo oa vatepaaveira visi-ipa, uva viapau oiso va purapaaveira ora ragai raga vo rugorugooaro iava. Easi Aite ragai tapo toupareveira ira ora rera vo kovoroaro purapareveira.*

11 Ragai vo reoaro oirao pie iraota aue-ia uvare Aite-ia toupaa, ovusa Aite ita ragai-ia toupare. Vosa vo reopa viapaeri, oire ra vo kovoro ruture rugoo iraopata oara purapaaveira. Osa iava uvuipatai ra vo kovoro iavirava ragai oirao piepata.

12 *"Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Vosa irouto ragai oirao piepareve vo kovoro iava oara purapaaveira, ira-a tapo ita eera ira uvuiparoi ra oisi vara purapareve. Ari ita, oa iava uvuiparoi ra pute pievira rutu okovorovu riroara purapareve. Oire vo kovoro evara vo kovo-ia ragai vaaro puteve. Eake iava? Uvare avaparai Aite iare. Ra voa toupaoro Tugoropato Uraurato vara pieavere visii tauvapasa.*

✡ **13:38:** Jo 18:27 ✡ **14:1:** Jo 16:23-24 ✡ **14:6:** Jo 10:9 ✡ **14:10:** Jo 10:38, 5:19, 12:49

13 ✡ Ra varao orekerovu rutu oarare variripata ragai vaisiaro-ia oara-ia uvuiparai ra vara purapaa. Osa iava uvuipai ra Aiteto vo kerariaro goruaro karekepe ragai iavirava.
14 Vosa ragai vaisiaro oirao piepaoro variripata orekevure, ra va puraa taru.

Jisas Reo Ovoi Purareva Vorevira Tugoropato Uraurato Vara Piesa

15 ✡ *"Vosa ragai kavikopaoro ragaipa ora visii iava sopaura oavisii rutu vatepata, eva-a oa iava ragai vaaro reo goru sirova vearovira rutu utu iraopatavere.*
16 Oa iava uvuiparai ra varirira Aite iare. Ra oisi iavirava visii vatereve iravu visii Tauvapato visii sopaura oavisii goru piepaoro vokiara rutu-ia.
17 ✡ Ro-ia Tugoropato Uraurato Oiraopara Rutu Kareke Piepato. Ira-ia viapau uvuipaai oirara rutu iava oearovu vo rasio-ia ra rera viapau oupaive, uvare viapau rera eveipaiveira, ora viapau rera-ia taraipaaveira. Ari ita, visii raga rera-ia taraipataveira. Eake iava? Uvare visii tapo toupareveira osa iava visii sopaaro-ia toupare.
18 *"Teapi keapata oiso, Visii kavupaavoi, ra oiso rutu toupata osa virakoi kakaero. Viapau. Ari visii iare vorevira voreraverea rara.*
19 Tutuu piepai ra oirara rutu voeao vo rasio-ia tou irara viapau ragai kekeive vorerivira. Ari visii raga taru ragai kekepatavere ragoa tootoovira toupaa. Eva-a oa vituaro iavirava visii tapo ita tootoovira toupataverea.
20 ✡ Ovokia-ia eva taraitavere oiso-ia, Ragai Aite tapo ora tavosiparai. Ra ita ragai tapo ora tavosipata, ovusa ragai ita visii tapo ora tavosipara.
21 Ro ira ragai vaaro reo goru oureve ra oisi iavirava vearovira rutu va sirova utuparo, ira-a eera ragaipa ora rera iava sopaua rutu vateparevoi ragai kavikopaoro. Ora ro ira ragai kavikopareve, ira ita kavikopareverea Aite. Ora ragai tapo ira tapo kavikopaaverea rera iare roroiovira rutu ora karekepaoro."
22 Osa-a eisi osa puraroepa Jisas. Uva iravu raga Judas viapau oiso ro-a Iskariot, ira Jisas-re oiso puraroepa, "Turaro. Apeisi iavirava igei iare roroiovira ora karekeuverea, vo osa oisi eisi viapau roroiovira ora karekeu oirara rutu-ia voeao vo rasio-ia?"
23 ✡ Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Vosa ro ira ragai kavikopareve, ira-a eera vearovira rutu ragai vo reoaro sirova utuparoi. Oa iava Aite rera kavikopareverea. Osa iava vegei aaorei rutu rera iare urioveare rera tapo toupasa vokiara rutu-ia.*
24 Ari ro ira viapau ragai kavikopareve, ira-a eera viapau vearovira ragai vo reoaro sirova utuparoveira. Oire uva vo reo-ia vao-ia oa uvutavoi viapau oiso ragai vo reoaro-a. Ari Aite vo reoaro-a ro ira ragai arureva vore.
25 *"Tou visivi visii tapo toupaoro visii tavipaavoi varao iava.*
26 Ari ita, Tauvapatoa rutu ro Tugoropato Uraurato ira ragai vaisiaro-ia arurevere Aite. Eera ira visii tarai pieparevere orekerovu rutu-ia. Ora visii vo rugorugooroaro toretore pieparevere. Oire ra oisi iavirava vo reoro ruture rugoopata oara vatepaaveira visiipa.
27 ✡ *"Visii kavusa aueparai. Ra oisi iava visii vatea gavaure vovou vaore, oiso ra visii-ia toupaive. Eva gavaure vovou oa vatepaavoi visiipa ragai vaaro. Viapau oiso visiipa vao oiso gavaure vovou vateavoi osa voeao oirara*

✡ **14:13:** Je 1:5; Jo 15:16 ✡ **14:15:** 1 Jo 5:3 ✡ **14:17:** Jo 16:13; 1 Jo 4:6; 1 Ko 2:14 ✡ **14:20:** Jo 10:38 ✡ **14:23:** Re 3:20 ✡ **14:27:** Kl 3:15

vo rasio-ia visiipa gavaure vovou vate ragapaiveira. Opeita visii iava sopaura oavisii vavata ragapape. Ora opeita uriripata.

28 Vo reo uvutavoi ita oa vateavoi visiipa oiso, Visii kavuavoi avaoro, oa iava vorevira voreraverea. Vosa ragaipa sirao rovotaeri, oa iava uvuipatai ra ragai-ia rorupata ovusa Aite oaa iare avara. Ra voa toupaoro visiipa Tugoropato Uraurato vara pieavere. Ari ita, Aite reiparoi rutu. Ira ragai-ia putepareveira.

29 Va-a vao oa pou viro asavira toupaivoi oa iava vo vokio visii taviavoi. Oa-a eva vovio utupa visivi karekepere taru vo osa Aite iare avara. Ra oisi iavirava taru ragai vo reoroaro oirao pieta.

30 *"Viapau oiso vorevoreripavira visiipa riro reoro vai rutu purapaa. Eake iava? Uvare vo rasio vo pitupituaro goruaro, rera raga-a Seten ira urioroi. Ira viapau rutu uvuiparoi ra ragai vo goruaro-ia putepareve.*

31 Ari ita, uvare oiso ruipaparai ra oirara voeao vo rasio-ia taraiave, Ragai Aite oaa kaviko iraopaavoi. Oa iava oisi piepaaveira oiso osa Aite ragai tavipareveira. Oire toreta ra vova avavio.

15

Jisas Ira-a Wain Ova Rutu

1 ✡ *"Ragai-a wain ova oiraopa ova. Ari Aite oaa-a vo kovo tokipatoa rutu.*

2 Oirara voeao oea ragai oirao piepaiveira oea oiso rutu toupai osa sipukau raoro ragai iava oraoroa kuepapeira. Ari ro ira viapau ragai oirao piepareve, ira tokorevere Aite oiso osa rurui raoro oara tokopareveira ro kovo tokipato. Oire uva ro ira oirao pie vovou purapareveira, ira sopaaro iava orugoorovu vuri rugooro oaive verapareveira Aite. Oiso ra rirovira rera vo kuearo kareke piereve aue oirao pie vovouaro-ia. Oiso rutu osa ruipapaoro ro kovo tokipato evao raoro tokopareve.

3 Uva visii sopaaro iava vuri rugooro oavisii vera pirora aue iavirava Tugoropa Reo, oreoa iava visiipa siposipopaavora.

4 ✡ Ragai tapo ora tavosipaoro toupata. *Ra ragai tapo ita visii tapo ora tavosipaoro toupaa. Uvare viapau raoa kue oupai vosa viapau evaova varaaro-ia toupaive. Oiso rutu osa visii visiigoa viapau uvuipatai ra oirao pie vovouro purapata vosa viapau ragai tapo ora tavosipaoro toupata.*

5 *"Ragai-a wain ova rutu. Ari visii-a raoara. Ro ira ragai tapo ora tavosipaoro toupareve ovusa ragai tapo ita rera tapo ora tavosipaoro toupaa, ira-a eera ira rirovira rutu aio kue purapareveira. Ari vosa viapau ragai-ia toupata, oa iava viapau oiso uvuipatai ra oavu avu vai purapata.*

6 Vosa viapau irai *ragai tapo ora tavosiparo, ira taru eera verarevere Aite oaa oiso osa evao rao vao oa erakope. Ra va iava vo raoro guruguruive vara-ia vikisa tuitui kasi-ia vara kasioro.*

7 ✡ *"Vosa ragai tapo ora tavosipaoro toupata. Ora vosa ragai vo reoaro visii-ia toupaive. Ra oisi iavirava uvuipai ra variripata visii vo ruipaaro arova katai vovou purapaoro ragai-ia. Ra va iava visii vo ruipaaro uvureve Aite oaa va purasa.*

8 Vosa rirovira rutu aio kuero vai purapata, ovovoua iavirava eva eisi vuurapa vaisi oupareveira Aite. Osa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Ragai voeaaro visii disaipel.

✡ **15:1:** Ais 5:1-7; Esi 19:10 ✡ **15:4:** 1 Jo 2:6 ✡ **15:7:** Jo 14:13

9 Aite ragai kavikopareveira. Eisi raga osa visii kavikopaaveira. Oa
iava vokiara rutu-ia uvuipatai ra oiso toupata, Ragai voeaaro rutu oea
kavikopaaveira.
10 Vosa vearovira rutu ragai vaaro reo goru sirova utupata, eva-a oa iava
uvuipatai ra ragai vo siraoaro sovara-ia toupata. Oiso raga ita osa Aite
vaaro sirova reo goru vearovira utuparaveira. Oa iava rera vo siraoaro
sovara-ia toupaaveira.
11 Oiso ruipaparai ra ragai vo roruaro visii-ia toupaive. Ra oisi iavirava
vo roru eva visii sopaaro agasi piepaive rutu. Eva-a oa vituaro iava vo reo
purapaavoi visiire.
12 *“Ragai vaaro-a vao reo goru oiso toupaiveira, Ora visii araoko iraraviaro
kaviko iraopata. Oiso osa ragai ita visii kaviko iraopaaveira.*
13 ✡ Vosa irai ora irai iava tootooa vaiaro vikireve ora irai vate irara
vaiaro tauvaoro, oire uva viapau oiso ovovouiei siraopa vovou vai oa vao-ia
putepaiveira.
14 Vosa oiso rutu piepata osa visii tavipaavoi, oa iava uvuipatai ra oiso
rutu toupata, Ragai vate iraraaro rutu visii.
15 Kovopa irara viapau uvuipaai ra vao-ia taraipaave oa purapareve voea
reitoaaro. Eisi osa iava oisi viapau visii vaisipaavoi vorerivira oiso, Kovopa
irara. Aue iava uvare reoara rutu vateavorao visii siposipopaoro aue iava
Aite. Oreoroa ouava rera ruvara-ia. Eva-a oa iava oiso visii vaisipaavoi,
Vate irara oaa.
16 ✡ *“Viapau oiso ora visiipa ragai reesitava. Viapau. Ari visii ora ragaipa
ropooro visii reesiava ragai raga. Oa iava visii tovoava kovoa-ia. Osa iava
uvuipatai ra avataera, aio kuero purata. Osa iava visii vo aioroaro uvuipai ra
toupaive opesi asavira. Eisi piepaoro uvuipatai ra ragai vaisiaro-ia variripata
Aite iare. Ra visii vatereve oavu avu vai.*
17 Visii vateavora reo goru vaore, oiso ra ora visii araoko iraraviaro
kavikopata.

Rasitoa-ia Tou Irara Disaipelva Keripaaverea

18 ✡ *“Vosa oirara voeao vo rasio-ia visiiva keripaave, osa iava uvuipatai ra
taraita oiso, Oea-a evoea ragaiva keri rovoaera rovovira.*
19 ✡ Vosa visii vao vo rasio rutu iava-a voea, ra oisi iavirava visii
agiagipaive oearovu. Vo uvare visii-a voea iavapa irara. Ari ita, viapau
oiso visii-a vo rasio iava. Viapau. Aue iava uvare visii reesiavora oiso ra vo
rasio vo pitupituaro kavuta. Eva-a oa iava oirara voeao vo rasio-ia visiiva
ora keripaaverea.
20 Vearovira rutu vo reore rugoo iraopatavere oa puraavoi visiipa oiso,
Viapau oiso kovopato rera reitoaaro-ia putepareveira. Osa-a eisi osa iava
voea evoea oisoa ragai upopaive, eisi raga osa visii upopaivere. Ari ita,
vosa ragai vo reoaro sirova utupaaeri, oire ra oisi raga ita visii vo reoroaro
sirova utupaave.
21 Ari viapau taraipaaveira Aite-ia ro ira ragai arureva vore. Ra oisi
iavirava keapaoro ragai vaisiaro-ia visii-ia vuri vovouro purapaive.
22 ✡ *“Vosa viapau oiraopavira urioraeri voeapa siposiposa, eva-a oa
iava viapau vuriara vaieri voea-ia. Ari ita, urioraera voea oiraopavira
siposipopaoro ragai vo kovoaro vituaro iava. Osa viapau vo siposipo oirao
pieive. Eva-a oa voea vo vuriaro vituaro. Oa roroiovira toupaiveira.*
23 Ro ira ragaiva keriparo, eera ita-a ira Aite tapova ora keriparoveira.

✡ **15:13:** Ro 5:7-8 ✡ **15:16:** Jo 6:70 ✡ **15:18:** 1 Jo 3:13 ✡ **15:19:** Jo 17:14 ✡ **15:22:** Jo 9:41; Ro 1:20

24 Ari ita, okovorovu rutu oara oisoa viapau oearoi tuariri purapaive okovoroa puraavora voea rutu vuutaaro-ia. Oiraopavira rutu vosa viapau vo kovoro puraavori, ra oisi iavirava viapau vuriara vaipe voea-ia. Ari ita, vo osa vo vokio vara kekeivora uva ragaiva ora keripaai ora Aite oaa tapova. Eva-a ita voea vo vuriaro vituaro.

25 ✡ Uva voea vo pitupituroaro iavirava vo reo oiraopavira karekeepa oa rigatoiva vo voea vaaro-ia Reo Taisi. Oreoa vao oa oiso toupai, Ragaiva keri ragapaai.

26 ✡ *"Ro visii Tauvapato ira epao Aite tapo uvava rera aruavere, ra urioro visii iare. Eera Tugoropato Uraurato Oiraopa Rutu Kareke Piepato varao Pautoa iava. Ira Aite tapo toupareveira uvava uriorovere ragai iava oiraopavira siposiposa.*

27 Visii tapo ragai iava oiraopavira *siposipopatavere. Uvare tuariri visii ragai tapo oisoa toupata voari rovoa-ia ovusa kovoa rovoava. Oa iava vo voki-ia rekasisa voava uriotaerao oa-a vao-ia.*

16

1 ✡ *"Visii taviavora ragai vo reoroaro iava, Teapi visii varaaro oirao pie vovouro oavisii kovepe opesioro.*

2 ✡ Vo osa visii sigupaivere vova Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog voea vaaro. Osa raga ita visii piepaiverea visii upopaoro vo vuutarori-ia oara uriopaperea. Ra oiso keapaave, Vearo kovo purapaivoi Pauto vaaro.

3 ✡ Viapau oiso Aite-ia taraipaaveira. Ora viapau oiso ragai-ia tapo taraipaave. Eisi osa iavirava vo vovouro purapaiverea visii-ia.

4 Ari ita, visii oisoa tavipaa vara iava oara utupaua karekepaperea. Oa iava varare vorevira rugorugoopataverea, vo uvare vara iava visii tavipaaveira.

Tugoropato Uraurato Vo Kovoaro

"Tuariri oisoa visii tapo toupaa. Osa vituaro iava eisi viapau oisoa visii tavipaa va iava vao.

5 Uva vaoviopavira avaparai ro iare ira ragai arurevoiva, vore urioraepa. Uva viapau oiso irai visii iava ragai akeparevoi oiso, Ovu iare avapauei?

6 Viapau. Ari ragai raga vo reo puraavoiva, visiire sopaura oavisii vavatapai siraopaoro.

7 ✡ Oiraopavira rutu oiso visii tavi iraopaavoi, Visii arova avaparai visii tauvasa. Oire vosa viapau avara, ra va iava viapau irai urioro visii tauvasa. Ari vosa avaparai, osa iava visii iare rera aruavere ra urioro eera visii Tauvapato visii soporepasa.

8 Uva uriorovere, ra oirara rutu voeao vo rasio iava tarai iraoaverea vuri vovouro rutu vituaro-ia voea varaaro, ora vao torevoko vovou rutu vituaro, ora kort vituaro-ia oira roviriei pitupitu Pauto vaaro, vo rara voea soporepareve.

9 Oire uva ora voea vo vuri vovouroaro *vituaro-ia taraipaavere. Oa vituaro oiso toupai, Viapau ragai oirao piepaiveira.*

10 Oirara rutu vo rasio-ia oea vearovira ragai-ia taraipaavere oiso, O ita, ari torevokotoa rutu-a ro Jisas. Aue iava uvare avaparai vore Aite oaa ruvara-ia. Ra viapau vorerivira ragai kekepata.

✡ **15:25:** Sam 35:19 ✡ **15:26:** 1 Jo 2:1, 5:7 ✡ **16:1:** Jo 15:18-27 ✡ **16:2:** Ap 26:9; Ais 66:5 ✡ **16:3:** 1 Jo 3:1 ✡ **16:7:** Jo 7:39, 14:16, 26, 15:26

11 ✡ Ari oira rovirieipa pitupitu iava voea soporepareverea ro Tugoropato Uraurato. Aue iava uvare Pauto Seten vo goruaro rovirieioro va putereva, uvare rera raga Seten vo rasio vo pitupituaro vituaro.
12 *“Ari ita, riro reoro rutu epao oarava toupaa. Uva oiso ruipaparai ra visiipa tavitavira vara iava, osa viapau. Uvare viapau oiso uvuipatai ra vaoviopavira vo reoro outa. Teapi visii iava sopaura oavisii vavatapape rutu.*
13 ✡ Ari vosa oiraopa reoa rutu vituaro urioro, rera ro Tugoropato Uraurato ira oiraopa reo rutu iava visii soporeparevere. Ra viapau oiso ora rera raga vo rugorugooroaro iava reoreoparo. Viapau. Ari vo reo-a oa uvureve Pauto ruvara iava oa siposipoparevere. Oire ra oisi visii tavitavipaoro varao iava oara karekepaperea utupaua visii soporepareve.
14 Ira ragai vo vovouaro-ia taraipaoro va iava visii soporeparevere. Osa-a eisi piepaoro ragai iava rei vaisi kareke piereverea rara.
15 ✡ Orekerovu rutu Aite varaaro oara-a evara ragai raga ita varaaro. Eisi osa iava oiso purarai, Ira ragai vo vovouaro ouoro va iava visii siposipopaoro visii soporeparevere ragai iava.

Tavaka Vovou Ora Siraopa Vovou Roruvira Ora Poreperea

16 *“Gare vuutavi raga ra viapau ragai keketa vorerivira. Oire uva ita utupa visivi aia ragai keketavere ita rara.”*
17 Uva oearovu disaipel voea raga ora reopaoro oiso purapaaepa, “Aa vao rutu-a vo reo vao vituaro oa purarevoi vigeire? Oa-ia oiso puraroi, *Gare vuutavi raga, ra viapau vorerivira ita ragai keketa. Uva ita gare vuutavi raga pere, ra utupauavi ita ragai keketa.* Uva oiso tapo pura, *Aite iare avaparai.*”
18 Oire uva oiso puraaepa, “Gare vuutavi raga-a oa iava oisi taviroi. Oa apeisi ragavira toupai? Vigei viapau oiso taraipaviei vo reo vituaro-ia eva oa purarevoi.”
19 ✡ Oire uva Jisas voea vo rugooaro ou ovoireva vo osa rera akesa auepaaepa. Oa iava oiso puraroepa, *“Asi visii vai pasi ora akeakepatai vo reo vituarore oa puraavoi. Oa-ia oiso purarai, Gare vuutavi raga toupai, ra viapau ita vorerivira ragai keketa. Uva ita, utupa visivi rara ragai ita keketavere.*
20 ✡ Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso, Utupaua gaupatavere sirao pievira rutu. Vo ovusa oirara rutu voeao vo rasio iava rorupaive. Ora tapo osa visii iava sopaura vavata iraope siraoa iava. Oire uva vo sirao-a eva oa roruvira rutu ora porepere taru.
21 ✡ Vosa riakova kakae kavausa auepao, oire ra ora oira vo vuutaaro-ia taraio oiso, Karekeei ragai vo vuutaaro. Oa iava rirovira rutu siraopao. Oire ra va isivaaro iava kakaeto kavaueve. Ra viapau oiso evo upiare vorerivira rugoo oa puraeve. Viapau. Ari roru iraopaeve kakaeto raga-ia ro ira karekero.
22 Oiso ita osa vaoviopavira siraopatai. Ari utupavira vorevira visii kekeavere. Ra oisi iavirava sopaura oavisii visii iava roru iraove. Osa iava eisi viapau oiso irai uvuiroverea ra visii iava vo roru eva verareve.
23 Oire uva vo voki-a eva oa-ia viapau oiso ragai akepatavere oavu avu vaire. Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, Aite oaa iare variripata ragai vaisiaro oirao piepaoro. Ra visiipa taru vara vaterevere.
24 ✡ Voari tuariri uva viapau oisoa variripata ragai vaisiaro oirao piepaoro orekerovu avu vai oupasa. Oire vo vokio uva variri iraopatavere, oisore ra

✡ **16:11:** Jo 12:31 ✡ **16:13:** Jo 14:17, 26 ✡ **16:15:** Jo 17:10 ✡ **16:19:** Mk 9:32 ✡ **16:20:** Lu 23:27; Jo 20:20 ✡ **16:21:** 1 Te 5:3 ✡ **16:24:** Jo 15:11

oisi iavirava oaravu avu vai oupata. Osa-a eisi osa vituaro iava visii iava sopaura roru iraopaivere rutu.

Jisas Rasito Vo Vovouaro-ia Putereva

25 ✡ *"Ragai oiso vo reoro puraavoi visiire ruuvira. Uva utupaua viapau oiso vorerivira ita visiire oisi ruuvira reoravere. Viapau. Ari visiipa evoa aviavi pievira raga taviravere Aite iava.*

26 Uva vo voki-a eva oa-ia ragai vaisiaro oirao piepaoro variripatavere. Uva viapau oiso visii tavipaavoi, Ragai raga Aite *iare variripatavere, oisore ra visii tauvapareve.*

27 ✡ Viapau. Ari Aite raga visii kavikopareveira. Uvare visii raga-a ita vao visiigoa ragaipa ruipataera. Oa iava ragai oirao pietavora vao iava osa Aite tapo toupaavoiva, urioraera vore.

28 ✡ Uvare tuariri rutu Aite tapo oisoa toupaa. Oa iava rera arova urioraepa vore rasitoa-ia. Uva vo vokio-ia vo rasio kavuoro Aite iare voreparai."

29 Oire uva igei disaipel rerare oiso puraiepa, "Iu, vo vokio-ia aviavi pievira tavitaviu. Viapau oiso ra ruuvira raga reopau.

30 Uvare oiso taraiiei, Viapau oiso voearore tue rovopau oearoa vii akesa auepaave. Viapau. Ari vii auero rutu-ia tarai iraopauei. Eva-a oa vituaro iava vii oirao piepaioveira rutu oiso, Viigoa vao Pautoa tapo tourivoiva, uriouepa vore."

31 Oa iava Jisas oiso igei akereva, *"E vo vokio-ia oiraotai rutu, raa?*

32 Uvuta. Vuuta vao-ia tutuu pievoi vaore oiso ra karekepe. Iu. Kareke ovoiei vo vokio oa-ia visii tariopaivoi rara vorarore visii vo uruiroaro-ia roopavira. Uva ragai kavupatavoi ovusa ragai raga toupaa. Ari ita, uva viapau oiso ragai raga toupaavere. Viapau. Ari ragai tapo touparevere Aite rara.

33 ✡ Uva oiso ruipaparai rutu ra ragai tapo ora tavosipata. Osa iava sopaura oavisii uvuipai ra gavaurevira toupaive. Eisi osa iava vo reo visiire puraavoi. Oiraopavira uvare vo rasio-ia tou irara visiipa riroa rutu tavaka siraoa vatepaiverea. Osa iava uvuipatai ra tuvuu vovouvira rutu goruvira toupata. Uvare ragai vo rasio vo vovouaro vo goruaro-ia pute iraoavoi."

17

Jisas Ora Rerapa Variriroepa

1 Oisi-a oiso osa puraroepa Jisas. Oa iava vuvuiua taraaoro oiso puraroepa, *"Aite. Ragai vo vuutaaro-a vao pura piroi. Osa iavirava uvuipau ra ragai vaisiaro kae pieri. Eisi osa iava ragai vii Oviitoaaro vii vaisiaro kae piepaaverea.*

2 ✡ Uvare ragai vateriva reesia oiso ragai reesioro, Ragai-a oirara rutupa reipato. Osa iavirava uvuiparai ra oirarapa Opesi Asa Tootoo vatepaa voeao oea ragaipa vateriva.

3 Oa-a vao Tootoo Ovoi oa oupaivere vo rara vii-ia tarai rovopaave oiso, Vii-a Kataitoa raga Pauto, Oiraopatoa rutu. Ora vo osa ragai-ia tapo tarai rovopaave, Ragai Jisas Krais ragoa aruriva vore.

4 *"Vii vaaro keraria vo goruaro kareke pieavora vo rasio-ia. Okovo-a vao vateriva ragaipa va purasa oa opesi pieavoi.*

✡ **16:25:** Jo 10:6; Mt 13:34 ✡ **16:27:** Jo 14:21, 23 ✡ **16:28:** Jo 13:3 ✡ **16:33:** Kl 1:20; Ro 8:27; Re 3:21 ✡ **17:2:** Dan 7:14; Hi 2:8

5 ✡ Aite. Voari tuariri rutu uva rasito kareke asavira toureva, ovuuta-a eva oa-ia vii tapo toupaoro oisoa oisi rei vaisivira toupaa. Uva vo vokio-ia oiso ruipaparai ra vo vaisi raga ita eva reia vateri ragaipa vo vegei vo touaro-ia.

Jisas Variriroepa Disaipel Tauvasa

6 *"Voeapa vii vo ruipaaro kosi pieavora voeao oirara oea ragaipa vateriva vo rasio-ia vii voeaaro. Ari ita, uva ragaipa voea vate ovoiriva. Oa iava vii vo reoaro vearovira rutu sirova utupaaveira.*

7 Osa-a eisi osa iavirava oiso taraiaerao, Orekerovu rutu varao oara vate ovoiriva ragaipa oara vii ruvara iava urioepa.

8 Ari ita, vo reoro rutu oara ragaipa vateriva oara rutu voeapa vateavora. Oa iava vara ou ovoiivora. Osa iava tarai ovoiaera oiso, Oiraopavira, uvare tuariri rutu oisoa vii tapo toupaa. Oa iava voava urioraepa. Ora vao oirao pieivora rutu ita osa ragai arurivora vore.

9 ✡ *"Varirparai voea tauvasa. Ari ita, viapau oiso oirara rutupa voeao vo rasio-ia varirparai. Viapau. Ari voea raga tauvasa oea roporiva ragai iare, uvare vii voeaaro-a.*

10 Uva voea rutu-a ragai voeaaro evoea vii voeaaro. Uva ita, voea rutu-a vii voeaaro evoea ita ragai voeaaro. Oea ragai vaisiaro kae piepaiveira.

11 ✡ *"Vo vokio viapau oiso touvira toupaavoi vo rasio-ia. Ari voea vo rasio-ia toupaivere ovusa vii iare uriora. Aite, Tugoropato. Voea kavikori voea tokipaoro ora vii vaisiaro vo goruaro iavirava, vo goru oa vateriva ragaipa. Osa iava uvuipaai ra katai vovou rutu-ia toupaive. Oiso osa vegei katai vovou rutu-ia toupaveaira.*

12 Vo osa voea tapo toupaoro voea tokipaaveira vii vaisiaro vo goruaro iavirava. Vo vaisio oa goruaro vateriva ragaipa. Oa iava voea-ia vearovira rutu uutuparaveira voea tokipaoro. Osa iavirava viapau irai opesikoparo. Eera ira iava vii vo rigatoaro oiraopere.

13 Uva vii iare urioparai. Osa vituaro iava vo reo puraavoi vo rasio-ia. Oa iava ragai vaaro rorua uvuipai ra voea iava sopaura-ia agasipe rutu.

14 *"Ari ita, vii vo reoaro vateava voeapa. Osa iava oirara voeao vo rasio iava voeava keripaaveira. Eake iava? Uvare ragai voeaaro vii vo reoaro-ia taraipaoro viapau vo pitupitu purapaiveira oara vo toupaiveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira.*

15 ✡ Viapau oiso viire varirparai oiso ra voea kae pieri vo rasi iava uvaire. Viapau. Ari oiso viire varirparai ra voeavi virivarirpari. Ra oisi iava vurito Seten viapau voea piro pieparevere.

16 Viapau vo pitupituro purapaiveira oara vo toupaiveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira.

17 Ora viipa voea roro pieoro voea reesiri, oisore ra vii vo vovouaro-ia Oiraopa Vovou goruvira pituive. Uvare vii vo reoaro-ia taraipaoro Oiraopa Vovou rutu-ia taraipaaverea.

18 Tuariri ragai aruriva oa iava urioraera oirara rutu vuruvuru-ia tousa voeao vo rasio-ia. Eisi raga osa voea voeao disaipel arusa aueparai, oiso ra oirara rutu vuruvuru-ia toupasa avaave.

19 ✡ Uva ora ragai iava tootooa oaa reesipaavoi voeao tauvaoro. Oa iava vii vaaro-ia Oiraopa Vovou taraipaoro ora reesiavere oiso, Vii oiraraaro-a igei.

Jisas Variriroepa Voeao Tauvasa Oirao Pie Vovou Irara

✡ **17:5:** Jo 1:1; Fl 2:6 ✡ **17:9:** Lu 22:32; Jo 14:16 ✡ **17:11:** Re 19:12; Jo 10:30 ✡ **17:15:** Mt 6:13 ✡ **17:19:** Jo 15:13

20 *“Ari ita, viapau oiso voea raga tauvapasa varirıparai. Viapau. Ari voeao tapopa varirıparai oea voea vo siposipoaro uvupaive. Ra oisi iavirava ragai oirao piepaive rutu.*
21 ✡ Uva oiso ruipaparai ra voea katai vovou raga-ia toupaive. Oiso rutu osa *vii Aite ragai-ia toupariveira, ovusa ita ragai vii-ia toupaa. Osa raga ita voeapa ruipaparai oiso ra vegei tapo tavosivira toupaive. Osa iava uvuipai ra oirara rutu vo rasio iava vigei vo vovouaro katai vovou kekepaive, ra oisi oirao piepaive. Ragai arurivoiva, urioraera vore.*
22 ✡ Uva vao keraria vo goruaro ragaipa oa vateriva eva ita oa voeapa vateavoi, oiso ra va iavirava katai vovou rutu-ia toupaive, oiso osa vegei toupaveaira.
23 Ari ita, ragai voea-ia toupaavoi, ovusa vii ragai-ia touparivoi. Eisi osa raga ita voeapa oiso ruipaparai ra katai vovou raga-ia toupaive. Ra oisi iavirava oirara voeao vo rasio-ia taraipaave oiso, Vii ragai arurivora vore. Ora tapo oiso osa voeapa siraopauveira oiso osa ragaipa siraopauveira.
24 *“Aite. Oiso ruipaparai ra oirara voeao oea ragaipa vateriva ragai tapo toupaiverea vo uva toupaaverea. Oa iava ragai vaaro keraria vo goruaro kekeiverea voa. Aue iava uvare tuariri vo uva rasito pura uviro asavira toureva ovuuta-a eva oa-ia oisoa ragaipa siraopau. Oa iava ragai vateriva va eva keraria vo goruaro.*
25 ✡ Aite. Vii-a Torevokotoa Rutu. Uva oirara vo rasio iava viapau vii-ia taraipaaveira, vo ovusa ragai raga vii-ia taraiparai. Ora voeao disaipel oiso taraipaaveira, Ragai siporiva oa iava urioraepa vore.
26 ✡ Ari ita, vii vo ruipaaro iava siposipoavora voeapa. Uva topa pievira ita aia vii vo ruipaaro kosi piepaavoi voeapa vaore, ra kaviko vovou rutu sovopaive ora voea sopaaro-ia. Oiso rutu osa vii vaaro kaviko vovou sovopaaveira ora ragai-ia. Ora oisore ra ragai tapo voea-ia toupaaverea voeava ora tavosipaoro.”

18

Judas Keripa Irara Vavaearo-ia Jisas Tovoreva (Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 ✡ Vo variri purarevoiva, Jisas ora igei disaipel tapo avaroepa uuko ovi ivirooro Kidron. Oa iviropavira okovovu Oliv kovo oisoa toupaive. Oa iava vo kovo-ia ora kiusa avaroepa Jisas igei tapo.
2 ✡ Uva Judas tapo vo kovo-ia taraiparoepa ro Jisas kosi piepato. Uvare vokiara rutu-ia Jisas igei disaipel tapo vo kovo sovara-ia voa oisoa uvuruparo.
3 Uva voa-a vo uvare Judas viurupa irara tuvetuvereva ora oearovu polis irara reipa irara pris voeaaro voearei ora voeao rataratаa vovou irara Farisi. Oa iava voare urioaepa aue-ia pitupaoro vuravuara, ora aoara, ora auero rutu varao upo purapara.
4 Oire uva Jisas tarai ovoiroepa vara rutu-ia varao oara rera-ia karekesa auepaaepa. Oa iava Jisas voea iare tutuu piereva rutu voeare oiso purasa, *“Iroure taraapatavoi?”*
5 Uva oiso puraaepa, “Ari Jisas, irare taraapaiovoi ro oisova Nasaret.”
Osa iava Jisas oiso puraroepa, *“Easi ragai raga ita vao-ia.”* Uva Judas toreparoepa voea ruvara-ia.

✡ **17:21:** Jo 10:38 ✡ **17:22:** Jo 14:20 ✡ **17:25:** Jo 15:21, 16:3 ✡ **17:26:** Jo 15:9 ✡ **18:1:** 2 Sml 15:23 ✡ **18:2:** Lu 21:37

6 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Easi ragai raga ita vao-ia.”* Oa iava
ora virupaoro vorepaaepa rasiuaaro kovepaoro.
7 Uva vorerivira ita voea akereva oiso, *“Iroure taraapatavoi?”* Oa iava
oiso puraaepa, “Ari Jisas ro oisova Nasaret-ia.”
8 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Voari visii taviavoi ita oiso, Ragai raga
ita vao-ia. Vosa ragaire taraapatavoi, oire voeao eakapatavoi ra avaave.”*
9 ✡ Uva eisi puraroepa vo reo oirao pieoro tuaririvi oa purareva. Oa-ia
oiso puraroepa, *“Voea oirara ragaipa oea vaterivora oea iava viapau oiso
irai opesikorovere.”*
10 Oire uva va-a vao oa iava Saimon Pita toorio gororeva Rovopato Pristo
kovopatoaaro iava uvareoua pakosa oisova oirapapa varata-ia uvava voua
toereva. Ira vaisiaro-a ro-ia, Malkas.
11 ✡ Oa iava Jisas Pita oiso tavireva, *“Toorio tovori rera vaaro-ia pausa.
E apeisi-a? O-ia kap viapau ukaioravere iria agasioi aue iava siraoa vo
tavakaaro Aite iria vaterevora ragaipa?”*

Jisas Sipoiva Anas Iare

12 Oire uva va-a vao oa iava voea rutu viurupa irara, ora reito ofisato, ora
polis irara rutu oea rutu Jisas rauiva rera tuukesa iroara-ia.
13 ✡ Uva rerava ava rovoaepa Anas iare Kaiafas avuetoaaro, ro ira pris
kovo-ia reiparoepa vo iva-ia eva.
14 ✡ Ira-a ro Kaiafas voari Jiu-pa irara tavi rovoreva oiso, “Vearopai vosa
kataitoa vai raga kopiirovere oirara rutupa tootooaro vateoro.”

Pita Ora Taearoepa Oiso Puraoro, Ragai Eera-ia Jisas Viapau Taraiparai (Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Ragai ora Saimon Pita vegoa Jisas sirova utuveiepa. Uva pristo vo
kepaaro kasuraaro iare koataraepa Jisas sirova.
16 Ovusa Pita ratau toreparoepa. Oa iava ragai vao ragoa-ia oisoa reito
pristo taraiparo, ragoa avaraepa riakova tavisa o iria oiso rataoa tokipaeve.
Oa iava Pita koata pieava atoarore ragai arova.
17 Uva o tavauruva iria oisoa ratao tokipaeve rerare Pita oiso puraopa,
“Easi vii-a iravu disaipelto rera reraaro, raa?”
Oa iava Pita oiso puraroepa, “Viapau oiso ragai-a.”
18 ✡ Oire uva kovopa irara voearei ora polis irara oavu tuitui kasi kasiva,
uvare rirovira rutu uteopaaepa. Uva voa torepaoro vo kasi-ia tuituipaaepa.
Uva Pita voa voea tapo toreparoepa tuituipaoro.

Rovopato Pristo Jisas Akereva (Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Uva Rovopato Pristo Jisas akereva disaipelre voeao rera voeaaro ora
vaore osa oisoa oirara rutupa siposipopareve.
20 ✡ Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Ari ita,
poeravira rutu oirarapa oisoa siposipopaoro voea tarai piepaa vo Tugoropa
Kepa-ia aue Tempel, ora varao oara iare oisoa ora gurupaave Reo Taisi
uvupasa Jiu-pa irara. Uva viapau oiso vatauvira oreovu avu vai oisoa
purapaa.*
21 Uva eakere ragai akepari? Ari voea akeri evoea oea vo reoro uvuivora.
Oa iava vo reoro-ia taraiaera varao oara purapaaveira.”

✡ **18:9:** Jo 17:12 ✡ **18:11:** Mt 20:22 ✡ **18:13:** Mt 26:57; Mk 14:53; Lu 22:54 ✡ **18:14:** Jo 11:49-51
✡ **18:18:** Jo 21:9 ✡ **18:20:** Mt 26:55; Jo 7:26

22 Uva oisi-a eisi osa puraroiva, iravu polisto toreroepa Jisas tapaoro oiso puraoro, “Eakere Rovopatoare Pristo eisi reopauei, raa?”
23 ✡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa vuri reo vai puraa, oire uva uvuipau ra vo reo avu vuri reo kosi pieri. Ari vosa vearo reo raga puraa, uva eake-a vao oa rutupa ragai tapari?”*
24 Osa iava tuukea ragava toupareva Jisas, vo osa vava Anas rera siporeva Rovopatoa iare Pristo Kaiafas.

Pita Vorerivira Ita Oiso Puraroepa, Viapau Oiso Ragai Eera-ia Jisas Taraiparai
(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Uva Saimon Pita voari tuituipaoro toreparoepa. Osa voa rerare oiso purapaaepa, “Asi vii-a iravu vai disaipelto rera reraaro, raa?” Uva ora taearoepa oiso puraoro, “Viapau oiso ragai-a.”
26 Uva iravu kovopato Rovopatoapa Pristo roari saratoaaro Pita ira iava uvareoua toereva, ira oiso puraroepa rerare, “Oiraopavira rutu, uvare ragai tapo ita vii kekeavora ovusa rera tapo touparivora kovoa-ia.”
27 ✡ Uva Pita ora taearoepa ita oiso puraoro, “Viapau oiso ragai-a.” Vo osa kookai gau ovoireva.

Jisas Sipoiva Pailat Iare
(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 ✡ Oire uva Kaiafas ruvara iava rerava avaaepa ro reito Rom gavmanaro vo kepaaro iare vokipaua rutu. Uva viapau oiso voea rutu Jiu koataaepa vo kepa-ia vao reito gavman vo kepaaro. Uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vuivui oupe Reo Taisi gasioro, ra viapau Pasova Vurei aiope.
29 Oa iava ratau toupaiva. Uva Pailat voea iare urioroepa oiso voea akesa, “Eakepa ro iava gasitavoi?”
30 Oire uva rera vo akearo pukooro oiso puraaepa, “Vosa rera ro viapau vuriara vai purapareve, oire ra viapau oiso rerava urioio vii iare.”
31 Osa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Visii raga rera outa, ra rera rovirieita kortua-ia visii vaaro sirova Reo Taisi.” Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Asi igeipa tugoropai rutu vaopa vo osa iravu kopii pieio.”
32 ✡ Ari ita, tuariri Jisas ora rera iava taviroepa ora rera vo kopiiaro reesioro. Uva oisi-a oiso osa iava rera vo reoaro oiraosa auepai.
33 Oire uva Pailat vorevira koataroepa voarire gavman kepa-ia. Oa iava Jisas-re keeraroepa. Uva rera akeoro oiso puraroepa, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?”
34 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Easi vii vai raga oisi eisi rugoouei oa iava evo reo purarivoi, raa? O irai vai pasi vii tavirevo ragai iava oisi eisi, eke?”*
35 Uva Pailat rerare oiso puraroepa, “Easi pasi Jiu-patoa vai-a ragai, raa? Ari sara irara oara raga ora reipa irara pris irara viiva urioai ragai iare. E eake vai purarivora?”
36 Jisas oiso puraroepa, *“Ari ita, ragai vo Saraaro viapau oiso vo rasio iava. Vosa oisi eisi, oire ra kovopa irara oaa upoa vai puraive. Ra viapau oiso irai uvuiro ragai tovosa Jiu-pa irara vavaearo-ia. Ari ita, uva vo vokio ragai vo Saraaro viapau oiso vo rasio iava.”*

✡ **18:23:** Mt 5:39; Ap 23:2-5 ✡ **18:27:** Jo 13:38 ✡ **18:28:** Ap 11:3 ✡ **18:32:** Mt 20:19; Jo 12:32-33

37 ✡ Osa iava Pailat rerare oiso puraroepa, “O ari iravu-a vii king, raa?”
Uva Jisas oiso puraroepa, *“Vii raga ita-a viigoa ragaire oiso purauei oiso, king. Aako ragai kavaueva. Oa iava vo rasio iare urioraepa va ragare vao-ia. Uvare ragai vo kovoaro-a Oiraopa Reo rutu iava siposipopasa. Ari ita, oirara rutu voeao oea Oiraopa Reo rutu sirova utupaaveira oea-a evoea oea ragai gisipoaro uvupaiveira.”*
38 Uva Pailat rera akereva oiso, “Eake rutu-a vao Oiraopa Reo, raa?”

Pailat Jisas Tapasa Evao Parikou-ia Taviroepa (Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Oire eva eisi osa akerevoiva, vorevira kosiro viropa voea iare Jiu. Oa iava oiso voea tavireva, “Viapau oiso oavu avu vai vuria vai kekeavoi rera-ia.
39 Ari visii vo pitupituaro toupai, oiso ra visiipa iravu iava vasea tuukepa kepa iava vo Pasova Aio vo vuutaaro-ia. Uva ruipapatai pasi oiso ra visiipa king iava ro Jiu reraaro vasea, raa?”
40 ✡ Uva voea rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Viapau. Ari Barabas iava vase iraori.” Eera Barabas riro oirara upoto ora orekerovu tapo kavirupato.

19

1 ✡ Oire uva Pailat Jisas vorevira koata piereva vore uva viurupa irara rera ragipaiva.
2 Oa iava rerapa kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Uva va tovoiva rera kukuearo-ia. Ora revasito kuvupato ira-ia rera kuvuiva rera reesioro oiso, Vii-a king.
3 Oire uva rera ruvara-ia pou viropaoro rerare oiso purapaaepa, “Vearo voki Jiu reraaro king.” Uva oisi purapaoro rera taparakopaiva.
4 Oa isivaaro iava Pailat voea iare kosiro viropa vorerivira ita voeare oiso purasa, “Ragai kekepatavoi ragoa visiipa rera kosi pie ovoiavoi. Ra oisi iavirava taraita oiso, Ragai viapau vuria vai kekeavoi rera-ia.”
5 Oire uva Jisas kosiro viropa. Uva va vao kukuvaipa oa puraiva iroiro iava rokarokapa iro oa rera kukuearo-ia toupaiva. Ro tapo revasito kuvupato ira rera-ia toupareva. Uva Pailat voeare oiso puraroepa, “Rera kekepatavoi ro-ia.”
6 ✡ Uva va-a vao oa iava voea reipa irara pris voearei ora polis irara rera kekeoro oiso puraaepa, “Rera tapa evao parikou-ia! Rera tapa evao parikou-ia!”
Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Ora visii raga rera outa rera tapasa evao parikou-ia. Ari ragai viapau oiso vuria vai kekeavoi rera-ia.”
7 ✡ Oire uva voea Jiu rera vo reoaro tuuoro oiso puraaepa, “Ari ita, igei vaaro Reo Taisi toupaivoi rerarepa, oiso ra kopiiro rera ro-ia. Uvare oiso puraparoveira, Ragai-a Pauto Oviitoaaro.”
8 Uva Pailat vo reo uvuoro uriri iraoparoepa.
9 Oa iava vorevira koataroepa gavman kepa-ia voa Jisas akesa oiso, “Ovuva karekeuepa?” Uva Jisas viapau oiso rera vo reoaro aatopareva.
10 Oire uva va-a vao oa iava Pailat rerare oiso puraroepa, “Eakepa viapau ragai aatopari, raa? Auoro. Uvuiparai ra vorevira vii iava vasea. Ora tapo uvuiparai ra vii tapaa evao parikou-ia. Easi pasi viapau va vai-ia taraipauei, raa?”

✡ **18:37:** Jo 8:47; 1 Jo 3:19, 4:6 ✡ **18:40:** Ap 3:14 ✡ **19:1:** Mt 27:26-30 ✡ **19:6:** Ap 3:13 ✡ **19:7:** Lev 24:16; Jo 5:18

11 ✡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa Pauto ro oisova viara-ia viapau viipa gorua vai vaterevori, oire ra viapau vii-ia gorua vaipe ragaipa reipasa. Osa-a eisi osa iava ro ira ragai tovorevorao vii vavaearo-ia ira vo vuriaro eisi vii vo vuriaro-ia putepaivoi rutu.”*

12 Oire uva vo reo vao uvurevoiva, Pailat raiva taraaroepa, oiso ra oai iava Jisas iava vorevira vasereve. Ovusa aue Jiu-pa irara rirovira rerare oiso puraaepa, “Vosa rera iava vorevira vaserivere, oire ra viapau oiso vii-a igei reitoaaro rutu Sisa vatetoaaro. Ro ira ora rera ragare oiso puraparoveira, Ragai-a king, eera Sisa vo tavukiaro ousa auepa.”

13 ✡ Uva Pailat evo reo uvuoro Jisas kosi piereva. Oa iava oira rovirieipato vaaro-ia paupa pauroepa uvavu uva oisoa vaisipaive oiso, Aveke Uru. Ari aue-ia Hibru reo oiso oisoa va vaisipaive, Gabata.

14 Oire uva vo vokia-a vao orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova Vurei. Uva ravireo vuuta rutu-a vao oa-ia tuguraaepa. Oa iava Pailat Jiu-re oiso puraroepa, “Rera kekepatavoi, eera Jiu reraaro king.”

15 Uva rirovira rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Rera siguri! Rera siguri! Rera tapasa evao parikou-ia!” Uva Pailat voeare oiso puraroepa, “E oiso ruipapatai ra visii reraaro king tapaa evao parikou-ia, raa?”

Oa iava reipa irara pris irara oiso puraaepa, “Viapau oiso igei irai epao ita kingtoa vai. Ari kataitoa raga, Sisa.”

16 Uva va-a vao oa iava Pailat Jisas iava vasereva voea vavaearo iare, oiso ra rera tapaive evao parikou-ia voeao viurupa irara reipa irara pris irara vo ruipaaro sirova utuoro.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia (Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Oire uva Jisas ouiva. Oa iava rera raga evao parikou kaepareva. Uva riro urui kavuoro rerava avaaepa uvavure uva oisoa vaisipaive oiso, Kukue Keru Pukui. Ari aue-ia Hibru reo oiso-ia, Golgota.

18 Uva-a evoa uva rera tapaiva evao parikou-ia. Oire evoa aitereivu tapo voa tapaiva aatokorovira oiso, iravu ovaratavu iava ari iravu ovaratavu iava. Uva vaiterei vuruvuruaro-ia Jisas tovoiva.

19 Oire uva Pailat oreovu tapo rigatoreva. Oa iava va tovoreva evao parikou-ia vo rigato oa oiso purapai, JISAS KING OAIVE JIU.

20 Uva Jisas kotoiva evao parikou-ia vo riro urui ruvara-ia, osa iava riro irara Jiu va vieipaiva voa. Uvare Pailat vo rigato purareva aue-ia Hibru reo, ora Rom reo, ora Grik reo.

21 Uva reipa irara pris Jiu voeaaro Pailat tavipaiva oiso purapaoro, “Viapau oiso ra oiso ragavira vo rigato purari, King Jiu reraaro. Viapau. Ari oiso ragavira uvuipauei ra vo rigato purari, Ro oiso puraroepa, Ragai-a king, Jiu reraaro.”

22 Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Vo reo oa rigatoa, eva-a oa rigato ovoi ita.”

23 Uva voea viurupa irara Jisas tapa ovoiiva evao parikou-ia. Uva oisi rera pie ovoioro auero rutu varoara rera varaaro ou ovoiiva. Oire ora voeapa vo resurapavira vara rutu rookaiva, osa voea viurupa irara katakataivira ora voeapa ouaepa. Uva kuvuto tapo rera reraaro ouiva ira-ia viapau oisoa turua vai toupaive.

24 ✡ Osa-a eisi osa iava viurupa irara ora reopaaepa oiso purapaoro, “Viapau oiso uvuipaviei ra ro karikaripe. Ira-ia uvuipaviei ra rera-ia

✡ **19:11:** Ro 13:1 ✡ **19:13:** Mt 27:19 ✡ **19:24:** Eks 28:32; Sam 22:18

satupavio, oisore ra oiso piepaoro irai reesipe ro ira rera oureve." Oire uva oisi-a eisi osa rera-ia piepaiva. Oa iava Tugoropa Vuku vo reoaro oisi iavirava oiraoepa rutu. Vao oiso-ia,

'Ragai varaaro-ia varoara rooai vara ouoro.
Ora satupaai ragai reraaro-ia kuvupato.'

Eisi osa pieiva viurupa irara vara-ia.

25 ✡ Uva evao parikou vao Jisas vaaro ruvara-ia Jisas aakoaro toupaeva aue tapo taeva, ora Maria rera Klopas vatuavaaro, ora iriavu Maria Makdala iava. Vo resura evairo voavi toupaiva evao parikou ruvara-ia.

26 Uva Jisas aakova kekereva vegei rutu ora ragai Jon ragoa oisoa kavikopareve rutu, uvare voavi tutuu pie visivi torepaveiepa. Oa iava Jisas aakovare oiso puraroepa, *"Riakova. Eera vii oviitoaaro."*

27 Uva ragai tavireva oiso puraoro, *"O-ia vii aakoaro."* Oire vo vuuta raga-ia oira ouoro Maria oirava avaraepa ora ragai vo kepaaro iare voa oira tokipasa.

Jisas Kopii Ovoiroepa
(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 ✡ Uva vao isivaaro iava Jisas oiso tarairoepa, Orekerovu rutu opesi ovoiei vo vokio. Osa iava Pauto vo rigatoaro ora rera iava oirao pieoro oiso puraroepa Jisas, *"Uuko regarai."*

29 Uva otouvu toupaiva botol tou oa agasiepa aue iava viniga ovi. Oa iava oavu pupupua ouiva va rupu piesa vo ovi-ia viniga ovi. Uva uuko piropa. Uva evao kairi-ia va tuukeiva. Oa iava rera gisipoaro-ia Jisas va tovoiva.

30 ✡ Uva Jisas va-ia viniga ukaio ovoioro oiso puraroepa, *"Opesiei rutu vaoviopavira ragai vo kovoaro."* Eisi osa pura ovoiroiva, rera iava kukue goe ovoio viropa. Osa ora rera iava urauratoaaro iava vasereva Pautoa iare vorevira.

Viurupa Irara Ora Rera Iava Ovaratavu Togaiva

31 ✡ Uva vo vokia vao orekerovu ravaapa voki aue iare Tagausapa Vurei Pasova ora vao tapo Sabat voki riroa rutu. Oa vituaro iava Jiu-pa irara reasipaaepa oiso, Teapi vo kopiiro evao parikouro raga-ia toupaive vo voki-ia Sabat voki. Oa iava Pailat akeiva voea kokotoaro kepikepisa, oiso ra ikauvira kopiiave. Ra va iava vo kopiiro rere pieive.

32 Oire uva voea viurupa irara vaiterei kokotoaro kepikepisa avaaepa aiterea tapaiva Jisas tapo.

33 Uva Jisas-ia poua viropa rera kekesa ira kopii ovoiroepa. Oa iava viapau oiso rera kokotoaro kepikepiiva.

34 ✡ Ari iravu viurupato rera varataaro togareva aue-ia togava. Oa iava ikauvira revasiva paru ovoieva ora aue uuko ovi voava rera iava varaua-ia.

35 [Uva ragai Jon vao kekeava ragoa oisi va-ia tarairaiva, va iava oiso tavitaviparai oiraopavira rutu. Eisi osa iava uvuipatai ra va oirao pieta rutu.]

36 ✡ Ari ita, oa-a vao karekeiva oiso-ia Tugoropa Vuku vo reoaro oiraoei vo reo oa oiso purapapeira, 'Viapau oiso okerui kepiiverea rera iava.'

37 ✡ Ari oreovu-a vao oiso purapapeira voa Tugoropa Vuku-ia, 'Irava vurapaiverea ro ira togaivora.'

✡ **19:25:** Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lu 23:49 ✡ **19:28:** Jo 13:1, 17:4; Sam 69:21 ✡ **19:30:** Jo 17:4 ✡ **19:31:** Diu 21:23 ✡ **19:34:** 1 Jo 5:6, 8 ✡ **19:36:** Eks 12:46; Nam 9:12; Sam 34:20 ✡ **19:37:** Sek 12:10

Jisas Iava Varaua Tovoiva Aveke Rikui-ia
(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Oa-a vao isivaaro iava Josep Arimatia urui iava rera avaroepa Pailat aresa Jisas kopiire, uvare rera-a iravu disaipelto Jisas reraaro. Ari Jiu ragapa uriripaoro ora rera vo oirao piearo vataupareva. Oire uva Pailat rerapa vasereva. Oa iava Josep avaroepa Jisas iava varaua rere piesa.

39 ✡ Uva Nikodimas ro ira rovovira rutu Jisas iare urioroepa vokiaro, ira tapo urioroepa oavuva mer vearo geesi ovi iisi ovi. Oa iava va vavataaro rutu aue-ia uvuiepa 34 kilo.

40 ✡ Uva vo kopii ousiva. Oa iava rera ruusiva varoa-ia oaravu tapo vearo geesiara. Oiso osa vara oisoa purapaive voea Jiu oirara tovapasa.

41 Oire uva voa-a vo uva Jisas tapaiva evao parikou-ia uva oisoa oavua kovoa toupaive. Oa sovara-ia oavu oira tovaso riku toupaiva. Ari ita, uva viapau oiso va-ia irai tova rovoiva.

42 Uva vo voki-a vao Jiu vaaro orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova Vurei Oovapa. Uva vo rikui tutuu pie visivi raga toupaeva. Oa iava Jisas tovosiva rera tovaoro voa vo rikui-ia.

20

Jisas Vorevira Toreroepa
(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 ✡ Oire uva rovo voki rutu-a vao wik iava uva Maria Makdala iava vokipaua rutu urioopa vo tova iare vo osa rupavira raga toupaiva. Iria aveke viapau kekeeva o iria-ia vo tova riaaro-ia toupaeva iria peka pieiva.

2 Oa iava ikauvira raga vorevira voreopa ragai ora Saimon Pita tavisa, ragoa Jisas oisoa kavikopareve rutu. Uva Maria vegei tavipaeva oiso purapaoro, “Turaro vorevira tova iava voreivo. Uva viapau taraipaiei oiso, Ovu-ia rera tovoivo.”

3 Osa iava vegei ora Pita uruia iava ora vaseveiepa vo tova iare avaoro.

4 Uva ikauvira raga avaveiepa. Ari ita, uva ragai Pita-ia puteava ikauoro. Oa iava voa pou rovora viropa vo tova-ia.

5 ✡ Uva voa kokeesa takura viropa osa iava varoara raga kekeava. Ari ita, uva viapau oiso koataraepa rutu vo rikui-ia.

6 Uva Saimon Pita ragai sirova utuoro rikui rutu-ia koataroepa. Oa iava voa varoara kekereva.

7 Uva voa oavu kekereva varoa vao oa-ia rera kukuearo tavuruiva Jisas. Oire uva va eva varoa viapau oiso varari tapo toupaiva oara-ia rera rutu tavuruiva. Viapau. Ari evo viko uvavu raga toupaiva.

8 Uva ragai tapo ragoa ira rovoraepa voare rikui-ia ragoa tapo ita voare koataraepa. Oa iava va eva kekeava. Uva oisi-a eisi osa iava oiraoraepa rutu.

9 ✡ Uva evo vuuta-ia viapau oisoa roroiovira rutu taraipaio Pauto vo rigatoaro-ia vao oa oisoa oiso purapape, Jisas vorevira toreroverea tova tapi iava.

10 Oire uva vegei disaipeltoarei vorevira kareveiepa atoiare.

Maria O Makdala Iava Iriava Aivaroreva Jisas
(Mak 16:9-11)

11 Maria rikui raga ruvara-ia torepaopa gaupaoro. Uva voa raga gaupaoro toupaeva rikui sovara-ia kokeepaoro.

✡ **19:39:** Jo 3:1, 7:50 ✡ **19:40:** Jo 11:44; Mt 26:12; Jo 20:5, 7; Lu 24:12 ✡ **20:1:** Mt 27:60, 66
✡ **20:5:** Jo 19:40 ✡ **20:9:** Mt 22:29; Lu 24:26, 46

12 ✡ Oa iava aitereivu enseltoarei kekeeva aiterea popotetoarei-ia kuvupasiepa kuvutoarei. Uva voa paupasiepa vo uva Jisas varaaro tovoiva, iravu oisova uva kukueparoepa, ari iravu oisova uva kokotoparoepa.
13 Aiterea oira Maria akesiva oiso puraoro, “Riakova. Eakepa gauparivoi?”

Uva oiso puraopa vaitereire, “Ari Turaro ragai reraaro ira voraro avu tovosa rera vorevira voreivo vova-ia. Uva viapau taraiparai ovu-ia reraei.”
14 Uva oisi-a eisi osa puraoiva, ora poreopa rera Jisas kekesa ovusa toreparoepa. Uva viapau oiso Maria Jisas eveipaeva.
15 Uva Jisas oira akereva oiso puraoro, *“Riakova. Iroupa gauparivoi? Ora iroure taraaparivoi?”*

Uva Maria oiso keapaopa, Kovoa tokipato ro-ia. Oa iava oiso puraopa rerare, “Auoro. Vosa vii rera ouri, uva uvuipauei ra ragai taviri vore uva rera tovorivo. Ra voava rera kaeoro karera.”
16 Uva Jisas oiso puraroepa oirare, *“Maria.”*

Oa iava Maria ora poreopa rerare oiso purasa Hibru reo-ia, “Rabona.” Oa porearo oiso toupai, Tisato.
17 ✡ Uva oira tavioro oiso puraroepa, *“Opeita ragai-ia pitupari. Ragoa ipa asavira toupaavoi Aite iare. Ari kare iraou, ra araoko irara oaa taviri oiso-ia, Iparai Aite iare ragai reraaro ora visii Aitearo. Ira iare avarai Pauto, ragai reraaro ora visii reraaro Pauto.”*
18 ✡ Oire uva Maria vova Makdala vorevira kareopa disaipel tavisa oiso puraoro, “Turaro kekeavoi.” Uva voea tavieva vo reo iava vao osa oira tavireva Jisas.

Disaipel Jisas Kekeiva (Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Igei disaipel Jiu asavira uriripaoro toupaiova. Oa iava kepa-ia ora igei ururao tuupaiova. Uva ravireo voa igeire rokoreva rovopa voki-ia wik iava vo voki. Uva voa Jisas igei rutu vuruvuruaro-ia toresa urioroepa oiso puraoro, *“Opeita uriripata. Visii iava sopaura oavisii kavepe.”*
20 Oire uva oisi eisi puraroiva, igeipa ora rera iava vavaearei karekepareva ora ovaratavu rera iava. Oa iava viupara kekepaoro igei iava sopaura oaio roru iraoiva rutu.
21 Uva Jisas igei ita tavireva oiso puraoro, *“Visii iava sopaura uvuipai ra kave iraope. Ari ita, Aite ragai arureva oa iava urioraepa vore. Osa ita visii arupaavoi ra avata.”*
22 Uva eisi puraroiva, igei iare vavauroepa oiso igei tavioro, *“Tugoropato Uraurato outavoi.*
23 ✡ Vosa oearovivu iava vuri vovouro vai oaive verapataverea, oire ra oisi iavirava vo vovouro vuriara voea iava opesi ovoipape. Ari vosa viapau oisi voea iava vuriara verapata, ra oisi iavirava voea-ia touvira toupaive.”

Tomas Jisas Kekerevoiva, Oirao Piereva

24 Jisas ora karekeroepa disaipel irara iare vo vuutao iava vo vokia oa-ia iravu disaipelto igei iava katai tau erao (12) viapau oiso igei tapo toupareva ro-ia Tomas. Ira iava ovaisivu-a, Didimas tavarato.
25 Uva oisi-a eisi osa iava oearovu disaipel rera taviiva oiso, “Igei Turaro kekeiovoi.”

✡ **20:12:** Mt 28:2-3; Lu 24:4 ✡ **20:17:** Mt 28:10 ✡ **20:18:** Lu 24:10, 13 ✡ **20:23:** Mt 16:19, 18:18

Uva Tomas oiso voeare puraroepa, “Vosa viapau nilpa vuurei kekea rera vavaearo-ia, ora vosa viapau sipareo roko piea voa vo nilpa vuu-ia. Ora aue tapo vosa viapau vavaea oaa tapo roko piea vo uva rera togaivorao, oire ra viapau oiso oirao piepaa rutu.”
26 Oire uva katai wik isivaaro iava igei disaipel kepa sovara-ia toupaiova. Uva Tomas igei tapo toureva. Uva ora igei ururao rataoara rutu tupaiova. Oa iava voa Jisas igei vuutaaro-ia ora karekeoro oiso puraroepa, *“Visii iava sopaura kavepe.”*
27 ✡ Oire uva Tomas tavireva oiso, *“Ora vii iava sipareo tovori vo-ia. Ora ragai vavaearo kekeri, ra oisi iavirava viapau vakuvakuu. Ari ragai oirao pie iraori.”*
28 Oa iava Tomas rerare oiso puraroepa, “Vii-a ragai reraaro Turaro. Ora vii-a ragai reraaro Pauto.”
29 ✡ Osa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Ragai kekerivoiva, ragai oirao pierivoi, raa? Osa-a eisi osa voeao oea viapau oiso ragai kekepaoro ragai oirao piepaive, oea uvuipaai ra vii vo roruaro-ia putepaoro roru iraopaive rutu.”*

Vo Toupai Vao Vituaro Iava Oa Iava Jon Vo Vukuo Rigatoreva

30 ✡ Ari ita, Jisas ira oisoa oravotorovu purapareve igei disaipel osireiaro-ia. Uva viapau oiso vara rutu rigatoavoi vo vukuo-ia.
31 ✡ Ari vao oa rigatoavoi visiipa, oisore ra va oirao pieoro rutu Jisas oirao pie iraota oiso, Ro-ia Krais. Ora aue tapo oirao pie iraota oiso, Jisas-a Pauto Oviitoaaro. Ora vo osa oirao piepata, osa iava uvuipatai ra Opesi Asa Tootoo rutu ou iraota rera iavirava.

21

Erao Vatara (7) Disaipel Jisas Kekeiva

1-2 Uva utupa visivi vorerivira ita Jisas ora karekeroepa igei iare disaipel vo toko rovu ruvara-ia, vao Taibirias. Uva karekeroepa oisi oiso-ia igei iare, Saimon Pita, ora Tomas ira iava ovaisivu-a vao Didimas tavarato. Ari Nataniel Kena iava oiso Galili taere. Ora vegei Sebedi oviitoareiaro, ora aitereivu disaipeltoarei igoa voa toupaiova.
3 Uva Saimon Pita igei tavipareva oiso, “Atarisa avaparai.” Oa iava oiso puraiepa, “Vigei rutu ita avapaviei,” Oa iava uvuoa-ia avaiepa. Uva vo rupa-ia eva viapau oiso atari kare vai ouiova.
4 ✡ Oire uva ravireo sikere asavira toureva ovusa Jisas rogaraua-ia toreparoepa. Uva igei viapau oiso rera-ia taraipaiepa vao oiso, Jisas-a ro-ia.
5 ✡ Uva Jisas igei akeoro oiso puraroepa, *“Ovii irara oaa. E atari kare vai epao?”* Oa iava rerare oiso puraiepa, “Viapau rutu.”
6 ✡ Oa iava Jisas oiso igei tavireva, *“Ovaratavu iava oiso uvuoa-ia oirapapa kuverava vikita. Osa iava uvuipatai ra riro kare vai outa aue atari.”* Oire uva oisi-a eisi osa iava kuverava roko pieiova uvuoa iava oirapapa varata iava. Uva oira roko pieiovoiva, riro kare rutu kuveraiova. Oa iava viapau oiso uvuipaiepa oiso ra oira kae pieio oira ivuoro.
7 Uva ragai Pita taviava oiso puraoro, “Eera Turaro!” Uva Saimon Pita ora rakurakupa varoa veraoro kovopareva. Eisi osa iava vo reo uvureva, Eera Turaro. Oa iava va-ia varoa vorevira ora rakurakuroepa. Uva vo rakurakuva uuko rovu-ia rokoreva.

✡ **20:27:** Lu 24:40 ✡ **20:29:** 1 Pi 1:8 ✡ **20:30:** Jo 21:25 ✡ **20:31:** Jo 19:35; 1 Jo 5:13 ✡ **21:4:** Jo 20:14 ✡ **21:5:** Lu 24:41 ✡ **21:6:** Lu 5:4, 6, 7

8 Ovusa oearovu disaipel uvuoa-ia uriopaaepa kuverava ivupaoro atari kareva. Uva viapau oiso tauaivira toupaiva rogarauapa. Ari oiso uvuivira vo resura vatara tau (90) mita raga-ia.
9 Uva reresa urioiepa. Oa iava voava verau viroiepa oavu tuitui kasi kekesa, ovusa atarito voa vo kasi-ia toupareva. Ora bret tapo oa voa toupaiva.
10 Uva Jisas igeire oiso puraroepa, *"Evo kare iava atari kare oea outavoi okareiva."*
11 Osa iava Saimon Pita uvuoa-ia kaero viropa kuverava ivusa. Uva oira ivupaoro urioroepa rogaraua iare. Uva riropa kare raga iava agasiopa kuverava. Okarea oiso uvuipaaepa katai vovoto vo vavae tau vo peva (153). Ari ita, uva riro kare rutu-a. Uva viapau kuverava vo kareva tokopao viropa.
12 Oire uva Jisas igeire keeraroepa oiso, *"Uriota aiosa."* Osa iava viapau irai disaipeltoa vai uvuiparoepa ra rera akereve oiso puraoro, "Irouto-a vii?" Viapau. Ari taraipaiepa oiso, Turaro-a ro-ia.
13 Uva Jisas bret ourevoiva, igeipa va vatevatereva. Uva oisi raga ita igeipa atarito roo piereva ita.
14 ✡ Vo uvare tova iava vorevira toreroepa rera Jisas. Oire uva va-a vao vo peva piepa vuuta oa-ia igei iare disaipel ora karekeroepa ita.

Jisas Oiso Puraroepa, Ragai Vo Raguiaro Sipsip Ragui Aio Pieri.

15 ✡ Uva aio opesiioiva, Jisas Saimon Pita-re oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. Easi vii vai voea rutu-ia voeao puteparivoi vai ragaipa ruipapaoro, eke?"* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Iu Turaro. Vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas rera tavireva oiso, *"O ita, uva vii-ia vovou iraoparai oiso ra ragai vo raguiaro aio pieri sipsip ragui."*
16 ✡ Uva vorerivira ita rerare oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. E ragaipa ruipa iraopauei?"* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Iu Turaro. Ragai-ia ita taraipauei ragoa vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Oire ragai vo raguiaro sipsip ragui tokipari."*
17 ✡ Uva vo peva piepa vuuta-ia rerare oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. Esa pasi ragai vai kaviko iraoparivoi?"* Uva va-a eva oa iava Pita iava sopaua vavataepa rutu. Uvare rerare oisi eisi puraroepa vo peva piepa vuuta-ia. Osa iava Jisas-re oiso puraroepa, "Turaro. Orekerovu rutu-ia taraipau. Oiso osa taraipauei ragai-ia, vo osa oisi vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Ragai vo raguiaro sipsip ragui tokipari.*
18 *"Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso. Voari tuariri vii raga oisoa ora asikovira toupari ora vii vo iroaro-ia takipaoro tuu iro. Oire uva oisoa vokapari vii raga asikovira rutu uruiara iare voraro uvare ava vovoupau. Ari ita, uva utupaua avukauverea. Oire ovuuta-a eva oa-ia vii vavaearo kae piereverea, oisore ra iravu raga vii takireve tuu iro-ia. Oire oisi iava vii tuvetuvepaoro uvavure avaparo voraro uvaroare ava arapa reasipau."*
19 ✡ Jisas vo oiso puraroepa, Pita utupavira kopiirovere. Uva vo kopii-ia Pauto vaisiaro kae piereverea. Osa puraroepa Jisas vo Pita-pa kopiia reesioro. Oa iava oiso Pita-re puraroepa, *"Ragai sirova utuu."*

Jisas Oreovu Purareva Ragai Iava Vao Jon

✡ **21:14:** Jo 20:19, 26 ✡ **21:15:** Jo 13:37 ✡ **21:16:** Mt 2:6; Ap 20:28; 1 Pi 5:2 ✡ **21:17:** Jo 16:30 ✡ **21:19:** 2 Pi 1:14

20 Oire uva Pita ora poreoro ragai vurapareva ragoa oisoa kaviko
iraopareve Jisas. Ragoa vaiterei sirova uturaepa avapaoro. Ragai raga ita
ragoa voari pauparaepa ovokia-ia aiopaiova uva Jisas kopukopuaro rutu-ia
toupaava, uvava oiso puraraepa, “Turaro. Irouto-a ro ira vii kosi pierevere
keripa irara vavaearo iare?”
21 Uva Pita ragai kekeoro Jisas oiso akereva, “Turaro. Ari apeisi ragavira
ro vo kopiiaro?”
22 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa ragai raga rerapa ruipara,
oiso ra toupareve vore toupaoro uva voreraverea, uva viapau oiso vii auearo-
a. Ragai sirova utuu.”*
23 ✡ Osa iava vo reo vao uvarovu rutu araoko irara iare disaipel viriva
avaoro oiso, Ro disaipelto viapau oiso kopiiroverea. Ari ita, osa Jisas viapau
oiso oisi rera tavireva oiso, Ro viapau kopiiroverea. Viapau. Ari eerare
oiso puraroepa, *“Vosa oiso ruipapara ra toupareve vo vokiore tuepaoro oa-
ia vorevira voreraverea, uva viapau oiso vii auearo-a.”*
24 ✡ Ira raga-a ita ragai Jon, ro-ia disaipelto. Ragoa orekerovu rutu iava
oiraopavira siposipopaava. Oa iava vo reoro rutu rigato ovoiava vaore, oiso
ra vigei rutu vao-ia tarai iraopavio oiso, O ari va vao oiraopa siposipo rutu.
25 ✡ Ari ita, oaravu rutu oisoa purapareve Jisas. Vosa voeao oea vara
rutu evara rigatooro varare katakataivira ora kasivariave rutu, oire ra vo
vukuro evara rigatoive rirovira. Ra vo rasio iava viapau otavukipe oisi vara
rutupa evara.

✡ **21:23:** Ap 1:15 ✡ **21:24:** Jo 15:27, 19:35 ✡ **21:25:** Jo 20:30

APOSEL IRARA VO KOVOARO
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oeavu vo vuku vaisiiva oiso, *Aposel Irara Vo Kovoaro.* Ari ita, oiraopavira uvuipai ra va vaisipe oiso, *Tugoropato Uraurato Vo Kovoaro.* Aue iava uvare rirovira tavitavipai rera vo kovoaro iava vo osa oirarapa rugorugooara ora taraiara rera varaaro oisoa vatepareve. Ora vo osa aposel vo kovoaro oisoa oirao piepareve tapo.

Uva rera ro Luk ira varei rutu vukuarei rigatoreva. Ira Vearo Siposipo Jisas iava rigato rovoreva (Ap 1:1). Oa iava aposel irara vo kovoaro iava rigatoreva vo vuku-ia vao. Ovukua rigatoreva 63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava, vo osa Pol tapo toupareva tuukepa kepa-ia Sisaria-ia.

Ari ita, Luk rirovira Tugoropato Uraurato iava tavitaviroepa. Ora aue iava tapo rigatoreva oaravu lotuara rovoaro varao oara-ia Pauto voeaaro oisoa toupaive. Uva rovovira Pita vo kovoaro iava tavitaviroepa vo osa lotupa irara oisoa tauvapareve (Ap 1–12). Oire evo siposipo isivaaro iava Pol iava ita tavitaviroepa Luk (Ap 13–28).

1. Aposel irara vatatopopaaepa Jisas vo reoaro vatesa oirara rutupa, 1:1-26.
a. Jisas ovoiopavira aposel irara tavireva Tugoropato Uraurato iava ira vara pierevere voea tauvapasa, 1:1-11.
b. Judas iava vao vo uvare iravu ira rera vo tavukiaro oureva, 1:12-26.
2. Turaro voea tavireva oiso, Vosa Uraurato
outavere, ra Jerusalem iava rovota ragai vo reoaro tavitavipaoro, 2:1–8:3.
3. Turaro voea tavireva oiso, Vore avata Judia taere iare ora Sameria-ia Vearo Siposipo iava tavitavipasa, 8:4–12:25.
4. Pol vaaro iava kovoa vo osa Jisas vo kovoaro purapaoro avaroepa voraro rutu uruiara-ia, 13:1–28:31.
a. Rovopa voka Pol vaaro Jisas vo reoaro kaepaoro, 13:1–14:28.
b. Riroa rutu paua puraiva vo Jerusalem-ia, 15:1-35.
c. Eraopa voka Pol vaaro Jisas vo reoarova, 15:36–18:22.
d. Vo pevapa voka Pol vaaro Jisas vo reoaro kaepaoro, 18:23–21:19.
e. Pol tuukepa keparo-ia toureva vo Jerusalem-ia, ora Sesaria-ia, ora Romia, 21:20–28:31.

Jisas Reo Ovoi Purareva Auere Tugoropato Uraurato

1 ✡ Vateto oaa, Tiofilas, viipa rigato rovoavora voviri vo siposiporo iava ora vo kovoro iava varao oara oisoa purapareve Jisas.

2 Oara rovoreva osa vorevira iparoepa. Uva varao tapo reoreoara voeapa vatereva vo Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava, oiso ra vara purapaive, voeao aposel irara oea reereesireva Pauto vo kovoaro purapasa. Oire va isivaaro iava iparoepa vuvuiua iare

3 ✡ aue-ia vo resura tau (40) vokiro rera kopiiaro isivaaro iava. Oa iava voea iare aposel irara ora karekeroepa vorevira. Ora rera raga ora tootooaro karekereva voeapa oiso ra kekeive. Ora oiso tapo uvare vo kareke-ia eva voea tapo ora reoroepa aue iava Saraaro Pauto ipa asavira touoro.

4 Ovokivu-ia voea tapo goruvira tavireva oiso, *“Opeita vo Jerusalem-ia kavupata. Ari voa raga tuepatai auere ovoiei reoaro Pauto oa varapere vao oa iava visii taviavora tuaririvi.*

✡ **1:1:** Lu 1:1-4 ✡ **1:3:** Mt 28:17; Lu 24:34, 36

5 ✡ Oire Jon oearovu baptaisreva uukoa raga-ia. Ari tou visivi visii
Tugoropato Uraurato vo baptaisaro-ia rera vaaro gorua outavere."
6 Uva vo aivaro-a vao oa-ia oiso rera akeiva, "Turaro, apeisi-a? E vo vokio-
ia Isrel sara tore piepari vorevira oiso osa voari tuariri?"
7 Uva voea tavireva oiso, *"Viapau oiso visii vaaro-a ra vo vuutaro-ia ora
vo ivaro-ia taraita. Ari aue oaro-a Aite ira varao tovoreva vo ora rera raga
vaaro-ia ruipa.*
8 ✡ Ari vao raga vo osa Tugoropato Uraurato uriorovere visii iare osa rera-
ia gorua outa. Oa iava ragai iava oearovu rutu tavitavitavere voraro oiso,
Jerusalem-ia ora Judia ora Sameria, vo taerero rutu varao ora voraro rutu
rasitoa rutu ivara-ia."

Jisas Iparoepa Vuvuiua Iare (Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

9 Uva vo reo-a vao oa isivaaro iava kaero viropa ipaoro vo osa rera
siitueiva. Osa rukuta rera ruueva Jisas rera vatauoro.
10 ✡ Uva vuvuiua-ia siituepaaepa osa iparoepa, ovusa sita pievira voea
vatuaro-ia karekesiepa aitereivu kaapopatoarei-ia kuvupaoro.
11 ✡ Oire voeare oiso purasiepa, "Ai. Visii vao Galili-pa irara. Eakere
vuvuiua ragava siituepatai? Ro-ia oirato Jisas ira ipa pierevoi Pauto
vuvuiua iare. Ira ita vararoverea vorevira oiso osa iparoi osa rera keketa."

Judas Vo Tavukiaro Oureva Iravu

12 Uva eva isivaaro iava kareaepa Jerusalem iare vova vo pukuio-ia oa
vaisipaiveira oiso, Oliv Kovo Pukui, vo raivao-ia oa oisoa voare potekupape
voava vo pukuia.
13 ✡ Uva kepa oaive-ia poua viropa. Oire voava vo kepa-ia ipaaepa otugivu
iare oa oisoa ipavirava toupaive, ivaraiapa tugi. Uva voea rutu vaisiaro-
a voeao oea voa toupaiva oiso, Pita ora Jon, ora Jems, Andru, ora Filip
vaio tapo ora Tomas, ora Batolomyu vaio tapo ora Matyu, ora Jems aue
oviitoaaro Alfias, ora Saimon Selot, ora Judas aue oviitoaaro Jems.
14 ✡ Uva vaea vovou raga-ia voea rutu toupaiva variripaoro voeao oirara,
ora riakora, ora Maria Jisas aakoaro, ora Jisas araoko irara oaro tapo.
15 ✡ Vo voki-ia vao Pita voea iava toreroepa reoreosa. Uva voea rutu
vieiaro uvuiaro-a voeao-ia oiso, Katai vovoto erao tau (120) oirao pie vovou
irara.
16 ✡ Pita ira oiso puraroepa, "Visii araoko irara oaa, aue iava uvare vao
Tugoropa Reo oiraoepa oreoa vatereva Tugoropato Uraurato aue-ia Devit
gisipoaro. Uva vo vokia oirao piea rutu karekeepa aue-ia Judas, eera ira
voea tuvetuvereva voeao oea Jisas ouiva aue iare kort.
17 Eera iravu igei iava ira oisoa oiso kovopareve osa igei.
18 "Eera ira monia oureva aue-ia Jisas vuria puraoro. Oa iava oeavu
rera vaaro-ia monia vo rasio voriiva oa-ia koveroepa takuvira. Oa iava ora
kovuaro poko piereva. Uva sare rera iava vuseva.
19 Oire uva Jerusalem-ia tou irara va-ia taraiaepa. Oa iava va vaisiiva voea
vo reoaro-ia oiso, Akeldama. Oa porearo oiso toupaiveira, Revasi Tova.
20 ✡ "Oara rutu varao toupaiveira aue-ia Sam Vuku oiso,
'Kepa oaro viapavira toupaiverea. Viapau oiso ra oirara vai iava irai voa
toureve. Iravu rera vo kovoaro oureverea vao oa oisoa pitupareve.'

✡ **1:5:** Ap 11:16 ✡ **1:8:** Ap 2:1-4; Jo 15:27 ✡ **1:10:** Jo 20:12 ✡ **1:11:** Mt 24:30; Mk 13:26; Jo 14:3
✡ **1:13:** Lu 6:14-16 ✡ **1:14:** Ap 2:1, 46 ✡ **1:15:** Ap 6:3 ✡ **1:16:** Jo 13:18 ✡ **1:20:** Sam 69:25, 109:8

21 “Uva irai vo kovo ou iraorevere, vo kovo aue iava tavitavisa torearo
Turaro Jisas. Oa iava voeao sirova uturovere oea oisoa rera sirova utupaave
Jisas ora igei tapo.
22 Vo voki-a vao-ia ovokia rutu-ia Jon voea baptaispareva, ovokiroa rutu-
ia tapo uvuipa ra igei tapo toureve ora vo ovokia-ia Pauto Jisas ipa piereva
vorevira.”
23 Oire uva voea vaitereo tore pieiva oiso aueroaro Josep ora ovaisireivu
vareo-ia Basabas ora Jastas rera raga ita Mataias.
24 ✡ Uva oiso puraoro variriaepa, “Turaro. Vii oearovu rutu vovouaro-ia
taraipau. Oa iava ro igei iare kareke pieri ira igeipa reesirivora.
25 Ira aposel kovoaro ourevere Judas vaaro oa arova vuria purarevora
vore avaoro opesi tapi oaro aue-ia vuria oaro.”
26 Uva va iava voea vao puraiva paupaua rerare Pauto vo ruipaaro
sirova. Oa iava vaisiarei uveuvereiva. Oire iravu rera vaisiaro kae piereva
torevokovira. Oa iava rera tore pieiva ro-ia Mataias. Uva ora voea iare
vaeavira raga rera tovoiva, oiso osa voea voeao aposel irara katai tau katai
(11).

2

Tugoropato Uraurato Vararoepa

1 ✡ Uva vo osa Pentikos-pa Voki pou piropa. Uva oirao pie vovou irara ora
guruaepa katai tapi raga-ia.
2 Uva urioepa gurukoa vuvuiua iava sita pievira. Oa oiso urioepa rutu osa
riroto kiuvu. Uva vo kepao rutu agasi pieva okepa-ia ora voeava paupaaepa
vo guruko vao oa varaepa vuvuiua iava.
3 Oire uva voea iare katakataivira karekeepa oiso osa arevuoara etovira
voea kukuearo-ia pausa.
4 ✡ Oa iava rera iava vuku iraoaepa Tugoropato Uraurato ouoro. Uva
rera iavirava oearovu rutu pisa reoro rutu puraiva, ovusa voeapa gorua
vatereva vo reoro purasa Tugoropato Uraurato.
5 Uva va iava oearovu rutu urioaepa Jiu-pa irara riro vuurapa vaisi pura
irara voeao oea oisoa Jerusalem-ia toupaive, voeao osararoa oisoa toupaive
vo uvarovu rutu vo rasitoa rutu-ia.
6 Oire uva gurukoa uvupaoro ora gurupaaepa voea rutu. Vo osa
vavagisipaaepa uvare ora reo oaive raga uru piepaiva katakataivira, vo
reoro pisipisa reoro oara purapaiva.
7 Oiraopavira. Uva voea rutu vavagisipaaepa. Oa iava oiso puraaepa
rirovira rutu rugorugooro, “Uvuta. Easi voeao rutu Galili raga iava urioae.
8 Uva apeisi ragavira uvuipaviei ra ora vigei vo reoaro raga uvupe vo reo
oreoa-ia kakaevira touera.
9 Uva vigei rutu oiso toupai vo-ia, vigei Patia, ora voeao Midia, ora voeao
Ilam, ora voeao Mesopotemia, ora voeao Judia, ora voeao Kapadosia, ora
voeao Pontas, ora voeao Esia,
10 ora Frisia, ora Pamfilia, ora Isip, ora voeao otaererovu iava oiso osa
Libia-ia sovara-ia oea Sairini-ia ruvara-ia toupaiveira, ora oearovu voeao
oea Jiu-pa irara vo pitupituroaro sirova utupaaveira.
11 Ora Krit-pa irara, ora Arebia-pa irara vigoa rutu oiso ragavira toupai.
Vigoa rutu uvuipaviei ra evoea uvupe oea goru kovoaro iava Pauto vaaro
tavitavipaai.”

✡ **1:24:** 1 Sml 16:7 ✡ **2:1:** Lev 23:15; Diu 16:9 ✡ **2:4:** 1 Ko 12:10-11

12 Osa iava eisi vavagisivira rutu toupaiva oiso purapaoro, “Avoeao! Eake
rutu-a vao?”
13 ✡ Oire uva oearovu oiso puraaepa vakuvakupaoro, “Easi evoea aue
raga-ia airepa oviro wain ukaioaiva kokoropaai.”

Pita Vo Reoaro Aue-ia Pentikos Voki

14 Uva Pita aueva toreroepa katai tau katai (11) voeao rera iava oeava
oiso puraroepa goruvira, “Visii rutu vao-ia Jerusalem-pa irara ora oearovu
uvarovuva Jiu-pa irara visiigoa ragai uvuta. Uva ragai gisipoaro sirova
utupatai rara.”
15 Uva oiso puraroepa oearovu vo reoaro pukooro, “Viapau oiso evoea
kokoropaai wain iava oiso osa purapatai voeare aue-ia toupaoro vo resura
vatara vuuta (9 klok) vo vokipaua. Viapau igei vo pitupituaro vao
vokipakou-ia ukaiopasa aue-ia wain.
16 Ari vao iava tuariri profetato Joel taviroepa oiso puraoro,
17 ✡ ‘Pauto oiso puraroepa auere ovoiopa vokiro, Ragai reraaro Uraurato ira-
ia oirara rutu vuku pieaverea voeao oea rasitoa rutu-ia toupaiveira
oiso-ia, Voeao-ia ovii irara oavisii ora ovii riako oavisii oea taru ragai
vo reoroaro siposipoiverea vo ragai vo goruaro sovara-ia. Oa-ia tapo
orekerovu karekeaverea visii ovii iraraaro viovokoa osireiaro-ia aue-
ia areo uusi. Ari avuka irara oavisii urusiara oupaiverea.
18 ✡ Ora voeao kovopa irara oaa ora kovopa riako oaa oea tapo vuku
pieaverea aue-ia Urauratoa oaa. Oa iava ragai vo reoroaro kosi
piepaiverea.
19 Ragai osasararovu rutupa oaravu rutu ravotoara karekeaverea vova
vuvuiua sovara-ia ora vo rasitoa-ia tapo. Uva oaravu rutu tapo
puraaverea oisi vo reesiro ravaavira oiso-ia, oaravua revasiara, ari
oaravu tuituiara, ari oaravu kupareara.
20 Ari ro-ia ravireo ira rupavira taru porero viroverea. Ari ro kekira ira
revasivira ora porero. Oire vara rutu-a varao oara isivaaro iava taru
Turaro vo vokiaro oiraopavira pou piroverea. Vo voki-a eva oa-ia
pisavira touperea oa-ia rera vaaro gorua karekereverea ora kortua.
21 ✡ Vo oiso, irouto-a ro ira Turaro arereverea oiso puraoro, Turaro
ragaivi tauvari vii goruaro sovara-ia, eera-a ira oiso kae piereve rera
orirusa.’

Eisi osa ro profetato Joel puraroepa tuariri.

22 “Isrel-pa irara visii-a vao visiigoa vo reoro uvu iraopata. Jisas ro
vova Nasaret ira visiipa karekerevora rutu Pauto aue-ia oiraopara. Oa
iava pisaara oiraopara rutu puraravora Pauto goruaro-ia oiso-ia, varao
oara puraravora oearovu porete piepaoro ora riro gorupa kovoro tapo
puraparevora. Uva vara rutu-ia varao vearovira tarai iraopata.
23 Eera Jisas ira tapatavora aue-ia evao parikou rera kopii pieoro oeavu
raga vavaearo iava oea-ia viapau lotua vai. Uva va puratavora. Ari ita,
viapau oiso visii vaaro-a vao-ia, ari Pauto vaaro-a vao oa puratavora, uvare
visiipa rera iava vasereva. Uvare rera raga vo ravaaro-a oa oisoa voari rutu
toupaive tuariri. Uva vo ravaa-a eva oa vo taraiaro sirova ututaera.
24 Oire uva viapau oiso kopiia rera tuukevora. Oa iava Pauto rera ro-ia
kae pierevora. Osiitoka eva kavurevora, oa iava tootoovira toupare Jisas.
25 ✡ Oisi-a eisi osa iava Devit oiso puraroepa vo rera iava ro Jisas,

---

✡ **2:13:** 1 Ko 14:23 ✡ **2:17:** Joe 2:28-32 ✡ **2:18:** Ap 21:4, 9-10 ✡ **2:21:** Ro 10:13 ✡ **2:25:** Sam 16:8-11

‘Ro-ia Turaro Pauto ira kekepaaverea vo ora ragai puaaro-ia vo irapaua.
Uvare vo ragai oirapapa vavaearo-ia toupareverea Turaro ragai
virivaripaoro. Ra viapau vuria vai oua.
26 Eva-a oa-ia sopaua oaa agasipapeira aue-ia rorua, ora uvare tapo
ragai vuurapa vaisi purapaaveira rera-ia. Vosa kopiira, eagara.
Tueparaverea vo ovoiopa voki vare tuepaoro.
27 Eva oa iava viapau oiso varaua oaa urauraaro kavuriverea vore kopii
irara voaaro voeao uraura irara. Ra viapau va iava vaseriverea, ora
oiso tapo ra viapau oiso ra Tugoropato oara varaaro eruro.
28 Vii ragaipa tootoopa raiva vaterivora ora ragai vuku piepariverea aue-ia
rorua, uvare ragai tapo toupariverea vo vokiara rutu-ia.’

Eisi osa puraroepa Devit.

29 ✡ “Visii-a araoko irara oaa, uvuiparai ra visiipa aviavi pievira tavira
aue iava aaotoa oavi ro-ia Devit ira kopiiroepa. Oa iava rera tovaiva aue-ia
kakiua rera vouaaro. Uva va vao vigei ruvara-ia toupai vo vokio.
30 Uva rera profetato va iava tarairoepa vao oiso osa rera vatereva Pauto
vao reo ovoi. Vo reo-a ovoiei reo oreoa-ia oiso puraroepa, Ragai vii aao irara
iava irai ouaverea irai turaro piesa oiso osa vii vao Turaro. Uva va-a vao-ia
oiso ragavira tarai rovoroepa Devit oiso, Utupaua taru toupareverea ro-ia
oirato Pauto reraaro Jisas Krais ro Ropoto vo rasitoa-ia. Ora kopiiroverea,
ora vorevira toreroverea tapo.
31 Oa-a vao oa-ia taraipaoro oiso puraroepa Devit auere Jisas Krais
vaore torea oaro vorevira, Viapau oiso Pauto rera ro-ia urauraaro iava
vasereverea vore uva kopii irara urauraaro toupaiveira. Ora oiso, Asi
viapau varaua rerare eruperea.
32 “Ro-ia oirato Jisas ira vorevira tore piereva Pauto, ira kekeiovora ora
igei osireiaro iava tuu pievira.
33 Uva toupareveira vo oirapapa varata-ia uva rera tovoreva rera rei
pieoro Pauto. Uva vao tapo-a uvare Tugoropato Uraurato oureva ro irare
Reo Ovoi purareva Pauto rerapa. Oisi-a oiso osa iava varao rutu kareke
pierevo oara rutu keketavo ora vara tapo uvutavo vo-ia.
34 ✡ Ira-a ro-ia Devit viapau oiso iparoepa vuvuiua iare. Ari ora rera raga
oiso puraroepa,

‘Ro-ia Turaro Pauto ira oiso puraroepa rerare Turarotoa oaa, Vo pauu
oirapapa vavae oaa-ia.
35 Ovusa viipa urua puraa tasipasa voeao-ia keripa irara oara, vo rara voea-
ia puteri.’

36 “Oiraopavira rutu varao Isrel sararo vao-ia tarai iraopaavere Jisas iava
ro ira rei piereva Pauto. Ro-ia ira evao parikou-ia tapatavora. Oa-a vao oa
iava rera roporeva rera vaisioro oiso, Krais, rera Turaro pieoro.”

Oirara Rutu Ora Voea Iava Sopaura Poreivoiva, Baptaisaepa

37 Uva vo reo isivaaro iava voea iava sopaura oaive vavataepa rutu. Oa
iava siraoaepa. Oire va iava oiso puraaepa auere Pita ora oearovu aposel
irara, “Avoeao araoko irara oaio. Eake vai-ia uvuipaiei ra oai puraio?”
38 ✡ Oa iava Pita voeare oiso puraroepa, “Ora visii iava vovouisiro oavisii
poreta katakataivira visii rutu. Ra baptaisa outa ora reesioro. Ra rera
vaisiaro-ia Jisas Krais touta. Oiso ra visii iava vuriara oavisii verareve, oa
iava vao Tugoropato Uraurato outavere rera vo goruarova toupaoro.

✡ **2:29:** 1 Kin 2:10 ✡ **2:34:** Sam 110:1 ✡ **2:38:** Lu 24:47; Ap 3:19, 5:31

39 ✡ Vao-ia Reo Ovoi oa purareva Pauto visiire, ora aao irara oavisii, ora
voearore tapo oearoa tauairo rutu tapo toupaiveira, ora oearovu rutu tapo
oearoa roporoporeverea Pauto ora rera iare."
40 Uva oreorovu rutu-ia voea goruvira tavireva Pita oiso, "Ora oriruta visii
vao-ia ora voearo vo vokio iavapa irara. Uva voearopa ora vatatopopata-
vere oearovu vuri vovou irara."
41 Oire va iava voea voeao rera reoaro uvu iraoiva. Oa iava baptaisa
ouiva. Voea rutu voeao-ia oea vieiaro-a vao vo peva tuku (3,000). Uva voea
evoea oirao pie vovou irara tapo ora takutakuvuaepa.
42 Oa iava taraia ouiva aue sirova utupaoro aposel irara vo siposiporoaro.
Osa iava voea rutu toupaiva oavu-ia ora goruaepa aue komunion aio purasa
ora aue tapo variria.

Oirao Pie Vovou Irara Vo Tootooaro Iava

43 ✡ Voea rutu voea-ia tavetavepaiva, uvare oaravu rutu ravoto kovoro
puraiva aposel irara vo Tugoropato Uraurato goruaro-ia.
44 Oirara rutu voeao oirao pie vovou irara oea oisoa vaea kaevira toupaive
katai tapi, ora orekerovu rutu oaive oara-ia ora roorookaaepa ora voea
raga.
45 Vara rutu varao oara oisoa voea ruvara-ia toupaive oara-ia moni
ouaepa oearovu ruvara-ia. Oa iava oisoa voearopa vara varao moniaro roo
piepaive voeaopa apota iraravi.
46 ✡ Uva oisoa vokiara rutu-ia aivaropaive Rovopa Kepa Tugoropa Kepa-ia
Tempel vo katai vovou raga-ia, ora vo tapo kepara oaive-ia tapo. Uva tapo
oisoa aue-ia aioara oisi raga vaeavira aiopaive voea rutu. Ora aue-ia roru
vovou-ia oisoa oearovupa orekerovu vate ragapaive.
47 ✡ Oa-a eva oa-ia oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Uva va-ia
oearovu voea-ia oisoa tavetavepaive. Oa iava oisoa vokiara rutu-ia Turaro
Pauto oearovu gurupareve oirao pie vovou irara voea iare.

3

Vuri Kokototo Vearoroepa Ira Oisoa Toupareve Tempel Iava Rataoa Riaaro-ia

1 ✡ Ovokivu-ia Pita vaio ora Jon ipasiepa Tugoropa Kepa Tempel iare aue-
ia vo peva vuuta (3 klok) variripa vuuta ovaiarovi.
2 Oire iravu oirato ira kavaueva aakova vuri kokototo. Ira iava kopiiepa
kokotoarei. Oa iava oisoa rera kaepaive. Uva oisoa vokiara rutu-ia rera
tovopaive vo Tempel rataoa riaaro-ia. Vo ratao oa oisoa vaisipaive oiso,
Vearo Ratao Rutu. Uva oisoa voa toupaoro oearovu arepareve auere moni,
ovusa koatapaave Tempel sovara iare.
3 Oire voava kaea-ia Pita vaio kekereva ora Jon ovusa koata rovopasiepa.
Oa iava vaiterei arepareva auere oaravu avu vai rerapa, oiso ra oarai vatesi
rerapa.
4 Uva tuupavira Pita rerava vurapareva. Uva Jon tapo toupaoro oiso
puraroepa, "Vegei-ia vurari."
5 Uva va iava vaitereiva vurapareva keapaoro oiso, Ragai vatepasivoi
orekevu avu vai.
6 ✡ Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Viapau oiso monia vaiei ra viipa
oai vateve. Ari ita, oavu raga vao-ia oa iava vii vatepaave Jisas Krais vo
goruaro raga iava ro vova Nasaret. Uva vii tavipaa ra toreu, ra vokari."

✡ **2:39:** Ais 57:19; Joe 2:32; Ap 10:45; Ef 2:13 ✡ **2:43:** Ap 5:12 ✡ **2:46:** Ap 5:42; 1 Ko 10:16
✡ **2:47:** Ro 14:18 ✡ **3:1:** Ap 2:46; Sam 55:17 ✡ **3:6:** Ap 4:10

7 Oire Pita rera oirapapa vavaearo-ia pituoro rera tore piereva. Uva vo
vuuta raga-ia eva oa-ia rerare goruepa kokotoarei vova ario kerureiaro
iava.
8 Uva voava tokatokareva voaviva voka ovoisa. Oire vaiterei tapo
koataroepa vore Tugoropa Kepa vao Tempel sovara-ia tokatokapaoro ora
Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro.
9 Osa iava eisi oirara rutu rera kekeiva osa eisi vokareva Pautoa-ia
vuurapa vaisi puraoro.
10 ✡ Oa iava voava rerare oiso puraroepa, “Akoea, ari ro oisoa Tempel
vuura rataoaro-ia toupareve moni arepaoro.” Ari ita, rirovira rugorugoo
iraopaaepa vao iava oa rera-ia karekeepa uva oisi vokareva.

Pita Vo Reoaro Rakorako Uru Iava Vao Solomon Vaaro

11 ✡ Vo osa Pita vaio-ia pitupareva ora Jon, ovusa oearovu ikaupaoro
uriopaaepa vore rakorako uru vao Rovopa Kepa Tugoropa Kepa. Oa oisoa
vaisipaive oiso, Solomon Vo Uruaro Rakorako Uru. Osa iava oiso rirovira
rutu rugorugoopaaepa voea rutu.
12 Oa iava Pita voeare oiso puraroepa, “Ai! Eake iava vegeiva tuupavira
vurapata visii Isrel-pa irara. E oiso rugorugoopatai ora vegei raga vo
goruaro iava vao puravevo? Ora vao tapo vao iava torevoko vovou oiso
ro oirato pievevoi?
13 ✡ Viapau rutu. Oiraopavira, ari Pauto raga ro Pauto oaive Ebraham
vase, ora Aisak, ora Jekop. Uva eera-a Pauto oaive vigei aite iraraaro. Ari
ita, rera raga-a eera Oviito Kovopato Jisas ira rei pierevora Pauto. Ira vate
ragatavora rera rovirieisa kortua-ia. Rera-ia kuuvu pitupituro rutu puraoro
rerare isivataera vo Pailat osireiaro-ia. Oire va iava Pailat Jisas kortuoro
oiso puraroepa, Rerape.
14 Uva visii rutu vao-ia visiigoa rerare isivaoro ora poretaera rera
karusa ro oira upopato. Oire rera kopii pietavora Torevoko Vovouto ora
Tugoropato.
15 ✡ Ira upotavora Turaro ira Tootooa vatepareveira. Ro ira vorevira
tore pierevora Pauto voeao ruvara iava kopii irara. Uva rera-a eera ira
kekevevora vegei.
16 Va-a vao oa iava Jisas oirao pievevoiva, vuri kokototo porete pievevora
rera vaaro iavirava gorua, oporetea-a vao-ia oa keketavoi vo vokio vao oa
karekei ro-ia ira-ia taraitai.
17 “Araoko irara oaa, taraiparai vao-ia osa vao pura ragatavora vuria,
uvare viapau taraipataera oiso rutu osa voeao reipa irara oavisii vo tuariri.
18 Ari ita, vara rutu varao oara karekereva Pauto aue-ia profet irara
gisipoaro tuariri. Oire vo tavakaro urioera Krais iare Pauto Ropotoaaro.
Uva vo reoro varao oara oirao pierevora Pauto vo rera-ia.
19 “Oire ora visii vo pitupituroaro tavariota, ra poreta viro. Oa iava
vuriara oavisii uvuipai verareve.
20 Osa iava eisi uvuipa ra vorerivira airepa goru vatereve, oiso osa
ogoepato gorua oupareveira aioa-ia. Aue iava uvare vao raga-ia Turaro
Pauto visii tapo toupare. Uva va iava Jisas visiipa siporevere, ro Krais ira
roporeva Pauto visiipa.
21 Ari ita, rera ro tou rovoreverea vo vuvuiua-ia vo vuutare tuepaoro,
vo osa orekerovu rutu torevoko rovorevere vo rasitoa-ia. Oara iava rera
voeaaro profet irara tavireva tuariri voea vateoro. Osa iava profet irara
vara iava tavitaviaepa.

✡ **3:10:** Jo 9:8 ✡ **3:11:** Lu 22:8 ✡ **3:13:** Ais 52:13 ✡ **3:15:** Ap 5:31

22 ✡ “Oire uva Moses tapo oiso puraroepa,
‘Pauto profetatoa vai roporeverea visii araoko iraraaro iava irai oiso osa
ragai piereva. Ra irai reoaro uvupata.
23 ✡ Oire vosa irouto rera reoaro viapau uvupareve, ira-a eera taru voea
iava viro piereverea rera opesi piesa.’
24 Oiraopavira ita, voeao-ia profet irara oiso osa ro-ia Samyuel rovopato,
ora oearovu rutu voearo oearoa oiso rera sirova utupave vo reoro varao
vatepaoro oara rutu iava tavitaviaepa vo vokiro rutu iava varao-ia.
25 ✡ “Oire uva evara-a oara iava oaravu outavere varao oara iava
tavitaviaepa profet irara voari tuariri. Visiigoa Pauto vo Reo Ovoiaro
sovara-ia toupata oreoa iava vigei tuariripa iraraaro tavireva oiso,
‘Ebraham, vova vii ovii iraraaro oea iava taru viraakoa karekeperea vore
oearovu rutu-ia vo rasitoa-ia.’
26 Pauto Oviitoaaro roporeva rera sipo rovosa visii iare, oiso ra visii rutu
viraakoreve auere, ra vuriara oavisii iava poreta viro.”

4

Pita Vaio Ora Jon Tovoiva Tuukepa Kepa-ia

1 ✡ Oire vo osa voea tapo oirara ora reopasiepa, ovusa poua viropa
oearovu oirara oiso osa pris irara, ora Sadyusi-pa irara, ora ro rovopatoa
rutu vova voeao iava oea oisoa Tugoropa Kepa Tempel tokipaive.
2 Uva va iava rirovira kasipupaaepa vo siposiporo iava oara vatesiva
oirarapa oiso osa vao-ia oa-ia oiso purasiepa, “Voea rutu taru oirara
vorevira toreaverea Tootooa ouoro oiso osa pierevora ro-ia Jisas.”
3 Oa iava vaiterei iava gasiiva vaiterei tuukesa uva vaitereire vokiepa voa.
4 ✡ Ari ita, riro irara rutu Pauto vo reoroaro oirao pieiva vo reo oa
vatesiva. Eva-a oa iava voea rutu vieiaro aue-ia uvuiaepa, vo vavae tuku
(5,000) voea rutu uvuiaro voeao oirao pie vovou irara.

Kaunsel Irara Osireiaro-ia Vaiterei Kortuiva

5 Uva katai voki putevoiva, voea rutu ora guruaepa Jerusalem-ia.
6 Oiso-ia tokipa irara, ora oeavu oira vasi irara, ora oeavu voeao Reo Taisi
iava siposipopa irara, ora ro tapo Anas Rovopato Pristo, ora Kaiafas, ora
Jon, ora Aleksanda, ora voea rutu voeao Rovopatoa rutu voeaaro.
7 Uva ora voea sovara-ia aposel irara tovoiva. Oa iava oiso voea akepaiva,
“Aa vo goru-a, ora aa vo karopo-a oa iava varao purapatavo visii oira
akukuro?”
8 ✡ Oire Pita Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava oiso puraroepa
voeare, “Visii vao oirarapa uutupa irara reipa irara ora oira vasi irara oae
Isrel-pa irara.
9 Vosa taraia oupata vegei-ia vava vegei rovirieipasa vao-ia vegei vaaro
vearo kovo oa-ia ro porete pievevora vuri kokototo. Uva uvuipatai ra rera
kekepaoro rugorugoo iraopata.
10 ✡ Ro Jisas ira vo goruaro-a vao oa aviavi pie iraopaavoi visiipa vao-ia
ora voeao Isrel-pa irara. Ari ita, rera raga ro-ia Jisas Krais ro vova Nasaret
ira tapatavora aue-ia evao parikou, oa iava rera tore pierevora Pauto aue
iava kopiiaro. Ira vo goruaro-a vao oa oiso ro porete pievora vuri kokototo
ira tapo toupatavoi vo vokio.
11 ✡ Ro-ia Jisas irare isivataera oiso osa vao vo reo-ia rera iava Jisas aveke

✡ **3:22:** Diu 18:15 ✡ **3:23:** Diu 18:19 ✡ **3:25:** Jen 12:3, 28:14 ✡ **4:1:** Lu 22:4; Mt 3:7 ✡ **4:4:** Ap 2:41, 3:1 ✡ **4:8:** Ap 13:9 ✡ **4:10:** Ap 3:6, 2:24 ✡ **4:11:** Sam 118:22; Ais 28:16

tuuta oreoa toupai Tugoropa Vuku sovara-ia oiso,
'O-ia aveke iriare isivaaera kepa paupa irara. Uva utupauavi oiso karekeoi
kukuuvu tuuta oira o aveke.'
12 ✡ Uva viapau irai vova rasitoa-ia uvuiparoi irai ita ousa vore Pauto
ruvara-ia. Viapau rutu. Ari ro raga vaisiaro-a, ira vigei kae piereverea
utupaua ro raga, Jisas Krais."
13 Oa-a eva oa iava vaiterei-ia tarai iraopaaepa voeao Jiu iava voea reipa
irara, uvare viapau uriripasi goruvira rutu reopaoro. Uva oiso tapo oisoa
taraipaave, Asi vaitereo viapau oiso skulsiepa, ora viapau vigei vo taraiaro
ousivora. Oa iava rirovira rutu oiso rugorugoopaaepa, uvare vaiterei
eveipaiva oiso, Easi vaitereo Jisas tapo oisoa toupasi.
14 Ari ita, rera vurapaiva ita ro-ia oirato ira vorevira vearoroepa. Uva
viapau oiso uvuipaaepa oiso ra oreovu avu vai puraive va iava eva rera-ia.
15 Oire vaiterei kosi pieiva Kaunsel Kepa iava. Oa iava vaiterei-ia ora
reopaaepa rirovira rutu rugorugoopaoro vaore oa purasiva.
16 Uva oiso puraaepa vaitereire, "Avoeao, eake vai purapere vaitereire?
Ari ita, oiraopa rutu ita vao oa purasivorao ravoto kovo rutu puraoro oirara
rutu osireiaro-ia voeao Jerusalem-ia tou irara. Uva viapau uvuipaviei ra
oiso puravio, Easi viapau oavu avu vaiei vao-ia."
17 Oire vaitereire oiso puraaepa voea raga ora reopaoro, "Vearopai ra
oisivu avu rutu ora vaiterei raga-ia vape. Ra viapau rutu avape oearovu
siposiposa ro iava Jisas. Teapi oearovu iare ita avape ra va-ia taraiave.
18 Uva va isivaaro iava vorevira ita vaitereire keeraaepa. Uva voava oiso
vaiterei vearovira rutu vosipaiva oiso vaiterei tavipaoro, "Opeita vo vaisio
iava ita Jisas-pa vaisi oearo ita siposiposivere."
19 ✡ Uva Pita vaio ora Jon oiso ragavira voea akepasiva voea vo reoroaro
pukooro, "Eake vai vearopai vo Pauto osireiaro-ia, visii vo reoroaro sirova
utusa, eke Pauto vo reoaro? Oire varei vearovira rookata, aa vao vearopai.
20 Viapau rutu uvuipaiei ra varao kavuio oara kekeiovora ora vara
uvuiovora."
21 Oire va iava vorerivira vaitereipa oreovu ita goru pie reo vateiva.
Oa iava vaiterei iava vaseiva. Uvare viapau uvuipaaepa oiso ra raiva
vai kekeve ra oai-ia vaiterei vuri pieive. Aue iava uvare vao ragare
vorevira rugorugooaepa oearovure voearo oearoa tapo vova ratau Pautoa-
ia vuurapa vaisi purapaiva va-ia vao vaiterei vo kovoaro-ia, oa-ia ro porete
piesivora vuri kokototo.
22 Rera-a ro irare vo resura tau (40) ivaro puteva. Uva uvuiparoi ra
vorevira vokareve vo vokio-ia.

Oirao Pie Vovou Irara Uriri Asavira Variripaaepa

23 Oire uva va iava ora vaiterei iavapa irara iare avasiepa voeapa
siposiposa vo reoro rutu iava varao oara puraiva voeao rovopa irara rutu
pris irara ora oira vasi irara.
24 ✡ Uva vo siposipo uvuoro katai guruko raga puraiva variorioro vaeavira
rutu oiso, "Pauto riro gorutoa rutu-a vii Turaro. Vii raga varao purariva
oiso-ia, vuvuiua, ora rasito, ora avakava, ora orekerovu rutu varao oara
sovara-ia toupaiveira.
25 ✡ Uva vii raga vo reoro-ia Tugoropato Uraurato oara iava Devit
gisipoaro-ia ro vii kovopatoaaro oara-ia oiso purauepa,

✡ **4:12:** 1 Ti 2:5-6 ✡ **4:19:** Ap 5:28-29 ✡ **4:24:** 2 Kin 19:15 ✡ **4:25:** Sam 2:1-2

‘Eakere osararovu kasipuvira toupaiveira. Ora eakere oearovu vo kovoro-
ia reesiara pura ragaiva akukuvira.
26 ✡ Uva voeao-ia oira vasi irara oea oisoa rasitoa-ia toupaive ora ravaa-
paoro uutuvira. Ora oearovu tapo voeao tokipa irara oearoa rutu ora
guruaepa uva voava rerare ro Turaro Pauto kasipuaepa ora auere
tapo Krais rera reraaro ro Ropoto.’
27 “Oiraopavira osa toupai vo-ia. Uva voea voeao ora guruaera auere vii
Oviitoaarore kasipusa ro Jisas ira roporiva rera siposa Airereito Kovopato.
Uva voea-a voeao-ia oea ora guruaepa oiso-ia, Herot-a ro-ia, Pontias Pailat-a
ro, ora Isrel-pa irara, ora oearovu ratau tou irara.
28 Oisi ragavira otakutakuvua vao puraiva oiso osa vii vo goruaro ora vii
vo ruipaaro reesireva, oisore ra oisi kareke iraope.
29 Turaro, igei tauvari voea vo reoaro uvuoro kasipu reo, oiso ra viapau
uriripaio vo osa vii vo reoroaro goruvira puraio.
30 Ora vo osa vavaea oara tovori vo oearovu porete piepaoro, auere
ra ravaa reesiro ora karekepe ora ravoto kovoro tapo vao iavirava Jisas
vaisiaro vii reraaro Airereito Kovopato.”
31 ✡ Uva vo varirio isivaaro iava kepa vao rikerikeepa ravurikeoro. Uva
voea rutu tapo agasiaepa Tugoropato Uraurato vo goruaro ouoro. Eva-a oa
iava uriri asavira oisoa Pauto vo reoaro vatepaive.

Orekerovu Rutu Voea Varaaro-ia Oisoa Vaeavira Raga Pitupaive

32 ✡ Oire uva voeao oirao pie vovou irara oea aue raga-ia oisoa toupaive
katai vovou ora katai tootoo. Uva viapau oiso ra irai voea iava oiso puraro,
“Eva-a ragai vaaro.” Oapa viapau oisi oa-ia touiva kataia raga-ia vaea
rugorugoo.
33 Uva aueva gorua voeao aposel irara Turaro Jisas torearo iava
siposipoiva. Osa iava riroa-ia touiva gavaurea ora tauva vereopa vovou-
ia.
34 ✡ Uva viapau irai voea iava apotavira oisoa toupareve, uvare kepaara
ora rasiara oaive-ia oisoa voria oupaave varao oara oisoa voea ruvara-ia
toupaive.
35 Oire vo voriro evara oara oisoa oupaive oara oisoa tovopaive aposel
irara ruvara-ia. Uva voava oisoa vara oupaoro voearovio roo piepaive
apota irara.
36 Ro Josep ira oisoa vaisipaive oiso, Banabas. Ovaisia porearo oiso
ragavira oisoa toupaive, Vearopa Reoro Vateto. Eera Livai-pato Saipras iava
rera.
37 ✡ Uva oisoa rera vaaro rasia toupaive, oa-ia voriroepa monia ousa
aposel irarapa.

5

Vo Ananaias Vaio Iava Toupai Ora Sapaira

1 Uva ita, iravu-a ro-ia rera vaisiaro, Ananaias ora vatuava o-ia, Sapaira
aiterea tapo oavu oaesi-ia rasia vori ousiepa monia ouoro va-ia.
2 Ari ita, aiterea vaitereo monia ou ragasiva auero oaesi rutu voriaro-ia.
Uva okarutuvu-ia pitureva ora rerapa. Uva vatuava tapo taraiopa va-ia, osa
okarutuvu raga ouoro vava avaroepa aposel irara vatesa va.
3 ✡ Oa iava Pita oiso puraroepa rerare, “Ananaias. Apeisi ragavira iava
ora vii iava sopaua iava vaserivoi Seten-pa? Oa iava voua-ia piturevoi. Uva

✡ **4:26:** Hi 1:9 ✡ **4:31:** Ap 2:2, 4 ✡ **4:32:** Ap 5:12 ✡ **4:34:** Ap 2:45 ✡ **4:37:** Ap 5:2 ✡ **5:3:** Diu 23:21; Lu 22:3

vo pitupitu-a vao kuuvua purarivo Tugoropato Uraurato keaoro ora viipa moni-ia karutuoro rasia voriaro.
4 Vo osa vori asavira rasia oisoa toupaive, uva voa-a eva uva oisoa vii raga vo rasia oisoa pitupari. Uva va isivaaro iava vo rasi voriivo viipa. Oa iava va voriaro tokirivo. Oire uva apeisi ragavira vovouisi oara pierivo? Rera tapo Pauto kearivo. Viapau oiso oirara raga kearivo vao-ia. Viapau rutu."
5 Uva va iava Ananaias vo reo uvuoro kove ovoiroepa kopii ovoioro. Oa iava voea rutu rera iava uvuiva va iava eva osa piereva kopiioro ora uririaepa rutu.
6 ✡ Uva oearovu rera ruuoro rerava kosia viropa rera tovasa.
7 Oire vo peva vuuta (3 aua) isivaaro iava urioopa vatuava oaro. Viapau oiso rera-ia taraipaoro oiso, Ro kopiiroe, ra oa-ia koataopa.
8 Uva Pita oira akereva oiso, "E vo monia vao-ia rasia oaesi voriaro?" Oa iava oiso puraopa, "Aure. Eisi ita osa torevokopai."
9 Osa iava Pita oirare oiso puraroepa, "Apeisi irao iava vei rutu vaea vovou purasivo Tugoropato Urauratoa-ia kokaraoro Pauto reraaro? Uvuipau ra voea kukuukuaro uvuri ovusa vii kaesa vorepaave vova uva vatuatoa oara tovapa tapi."
10 Oa iava kove ovoiopa kopii ovoioro. Uva voava vokapaoro vo gerepa kekeiva. Oa iava oira kaeiva oira tovasa voari vatuato tova ruvara-ia.
11 ✡ Uva voea voeao lotupa irara ora oearovu oea rutu vaitereo iava uvuoro rirovira rutu uririaepa.

Riroara Puraiva Ravaa Reesiro Ora Ravoto Kovoro

12 ✡ Oire voeao aposel irara osasararovu rutu ravoto kovoro puraiva oirara rutu vuutaaro-ia. Oa iava voea rutu vaea vovou puraiva. Uva ora guruaepa rakorako uru-ia Solomon vaaro.
13 Oearovu voearo lotu asa irara oea viapau voea tapo ora guruaepa uvare uriripaaepa. Ovusa oearovu oisoa voea iava aposel irarapa avivikepaave.
14 Ari ita, oearovu oearoa Turaro-ia oirao pie vovou rutu purapaiva, oearoa voea tapo ora guruaepa ora takuvuoro.
15 ✡ Oa iava voraro rutuva oearovu uriopaaepa oearovu kaepaoro, upiapa irara vore raiva. Uva voeapa urupaiva vo raiva puaaro aue-ia mat ora uru rakorakoro-ia tapo auere rugoopaoro, Vosa Pita voea-ia putepaoro vokaparevere, ra uveiotoa oaro kavupareve voea-ia rera verapaoro voea iare osa voea ruupareve uveiotoa oaro voea porete piepaoro.
16 Uva vo uruiro tapo uriopaaepa ouruiroa oisoa Jerusalem-ia ruvara-ia toupaive, ouruiroa oearovu upiapa irara sipopaiva ora oearovu oearoa-ia oisoa tugara kopiiro toupaive. Oa iava vorevira voea porete pieiva.

Vo Tavaka Iava Toupai Vao Oa Karekeepa Aposel Irara-ia

17 ✡ Oara-a evara ravoto kovoro riiriireva kasipuoro Rovopato Pristo ora oearovu rera iava Sadyusi-pa irara.
18 Osa-a eisi osa iava aposel irara ouiva voea tovosa tuukepa kepa sovara-ia.
19 Uva vokiaro urioroepa Turaro purapurapatoaaro ensel rataoa karusa. Oa iava voea kosi piereva rataure. Uva oiso puraroepa,
20 ✡ "Avata. Uva Rovopa Kepa-ia Tempel toutavere, ra voa toupaoro voea rutu oirara siposipota vao iava tootooa, Airepa Tootoo oa vo toupaivoi Jisas vo raivaaro-ia."
21 ✡ Eva-a oa uvuoro avaaepa Tempel iare vo reoro-ia rovosa vara vateoro.

✡ **5:6:** Jo 19:40 ✡ **5:11:** Ap 19:17 ✡ **5:12:** Ap 2:43, 3:11, 4:32 ✡ **5:15:** Ap 19:12 ✡ **5:17:** Ap 15:5 ✡ **5:20:** Jo 6:63, 68 ✡ **5:21:** Ap 4:5-6

Uva Rovopato Pristo urioroepa ora voeao rera iavapa irara tapo. Oa iava voeao Kaunsel irara guru pieiva voeare keeraoro voeao Isrel-pa irara oira vasi iraraaro. Uva va isivaaro iava oearovu aposel irara ousa avaaepa tuukepa kepa iava.

22 Oire uva polis irara avaaepa voare. Uva viapau voea kekeiva tuukepa kepa sovara-ia. Oa iava vura ragaoro voreaepa oiso purasa,

23 “Igei tuukepa kepa-ia vura ragaio. Viapau oiso irai ariarava karuiovo. Ari ita, tupavira raga toupaivo tupa. Ora aue tapo uvare vo kepa-ia uutupa irara tapo toupaivo.”

24 Uva va iava vo reoro uvuoro Rovopato Pristo ora iravu reito aue iava Tempel aiterea rutu oiso rugorugoo iraopasiepa, Eake irao-a vao-ia oa pou piroi vo-ia?

25 Oa iava iravu urioroepa voea rutu tavisa oiso, “Avoeao uvuta. Easi voeao epao Tempel-ia oea oirara siposipopaivoi.”

26 Oire reito avaroepa rera voeaaro tapo. Oa iava voea tapo aposel irara voreaepa voea rutu. Uva viapau oiso orekevu avu vai puraiva voea-ia, uvare oiso ragavira rugorugoopaaepa, Teapi vigei iare avekeara vai vikiive.

Aposel Irara Viapau Oisoa Uriripaave Kaunsel Irarare Reoreopaoro

27 Uva voava voeava karea viropa voea tovosa Kaunsel irara sovara-ia. Oa iava ro-ia Rovopato Pristo oiso puraroepa,

28 ✡ “Igei visiipa goru vosi rutu pura ragaiovorao oiso, Opeita vo vaisio iava oearovupa siposipopatavere Jisas-pa vaisi. Uva apeisi iava visii raga vo uruio agasi pieta Jerusalem urui vo ora visii gisipoaro raga iava igeipa vao vuria puraoro oiso, Igoa rera kopii pieiovora?”

29 ✡ Uva Pita ora oeavu aposel irara vo reo pukoiva oiso puraoro, “Igei Pauto vo reoaro sirova utu iraopaioveira. Ari oirara vo reoroaro oara tupepapeira.

30 Vigei aite iraraaro Pautoa-aro ira Jisas tore pierevora vorevira ro ira kopii pietavora evao parikou-ia.

31 Uva Pauto rera rei pierevora ora rera oirapapa varata oaro-ia oiso rera pieoro, Turaro Kae Piepato, oisore ra Isrel-pa irara sopaaro oaive poreive. Oire ra va iava voea iava vuriara oaive veraparevere.

32 ✡ Ora igei-ia vao iava tavitavipa irara ora ro tapo Tugoropato Uraurato ira voearopa vatepare Pauto oearoa rera vo reoaro sirova utupaaveira.”

Gameliel Oiso Puraroepa, Kaunsel Irara Gavaure Visivi Aposel Irarare Reopata

33 Oire uva vo reoro voea sopaaro togava rutu. Oa iava voeare vovouisiro tore iraoepa. Uva oiso vovoupaaepa ra aposel irara upoive voea kopii pieoro.

34 Uva voava vo vokia vao-ia iravu toreroepa voea iava voeao Kaunsel irara ro-ia Farisi-pato rera vaisiaro, Gameliel. Eera Gameliel riro taraito Reo Taisi-ia. Irare oisoa oearovu rutu oiso purapaave, “Eera-a vearo vovoutoa rutu,” uvare reo keketoa. Oire uva toreroepa oiso purasa, “Eisivi raga ratauvi voeao aposel irara kosi pieta.”

35 Oa iava oiso puraroepa Kaunsel irarare, “Visii vao Isrel-pa irara vatatopopata. Teapi voeao vuri pie ragata.

36 Teapi oiso pieta osa iravu ro-ia rera vaisiaro, Tiudas ira oisoa ora rera vaisiaro raga rei piepareve. Oire riro irara rutu rera sirova utuaepa. Voea

✡ **5:28:** Ap 4:18; Mt 23:35, 27:25 ✡ **5:29:** Ap 4:19 ✡ **5:32:** Lu 24:48; Jo 15:26; Ro 8:16

uvuiaro voeao-ia vo resura vovoto (400). Uva va iava oeavu rera upoiva. Osa-a eisi osa iava oisi raga ora rigaaepa voeao vo resura vovoto ora opesi pieoro.

37 Uva voea isivaaro iava iravu ro-ia rera vaisiaro, Judas ira karekeroepa aue-ia vo vokio sensispa voki ro-ia Galili-pato. Uva voava riro irara ivureva ora rera iare rera sirova utusa. Ari ita, eisi ita osa ragavira iava ora opesi pieroepa. Uva oisi raga voeao utuaepa rera voeaaro.

38 ✡ Ari ita, vo vokio-ia visii tavipaa oiso, Voeape, ora voea vo kovoaro tapo, ora raivara oaive. Oara tapo evara opesi ragapere, vosa voea raga varaaro oira turiro.

39 ✡ Ari vosa voea varaaro vova Pauto, ra viapau oiso uvuipatai ra voea-ia puteta. Uva oiraopavira pasi oiso, Easi visii vai raga Pauto upopatavere.”

Aposel Irara Roruiva Ariia Oupasa Jisas Vaisiaro-ia

40 ✡ Osa-a eisi osa iava Gameliel vo reoaro sirova utuaepa. Oa iava voeare aposel irara keeraaepa. Uva voea ragiiva voeare goruvira oiso purapaoro, “Opeita Jisas vo kovoaro iava tavitavipatavere.” Uva va isivaaro iava voea eakaiva.

41 ✡ Oire Kaunsel-pa irara kavuiva roruoro, uvare Pauto voeapa reoa reesireva oiso puraoro, “Uvuitae ariia ouoro varao rutu vearopa kovoro kareketavoiva Jisas varaaro.”

42 ✡ Oa iava vokiara rutu-ia vo Rovopa Kepa-ia vao Tempel ora vo kepaara tapo vo siposipo oisoa vatepaive Jisas iava oiso, Pauto reraaro ro-ia Ropoto.

6

Erao Vatara (7) Oirara Reesiiva Aposel Irara Tauvapasa

1 Ovokivu-ia utupaua uva disaipel vieiaro riroepa. Uva voea raga iava oearovu Jiu-pa irara Grik reo-ia oisoa reopaave voeaore oea oisoa Hibru reo-ia reopaave oiso purapaoro, “Uva apeisi viapau vairopa raroe riako igei iavapa riako uvuivira aioara vai vatepaiveira vokiara rutu-ia?”

2 Uva oiso puraaepa voeao katai tau erao (12) aposel voeaore keeraoro disaipel irara, “Viapau rutu uvuipaiei ra Pauto vo reoaro vatepa kovo kavuio okovorovu raga tokioro.

3 ✡ Oire ora visii raga iava erao vatara vaire taraata torevoko sopa iraraa vai. Voeao oea vukupaaveira aue-ia Tugoropato Uraurato rera vaaro tauva ouoro, ora aue tapo vosa riro tarai iraraa vai. Oa iava uvuipaiei ra voea reesiio vo kovo tokipasa aio vatepa kovo.

4 Uvare igei vaaro oiso toupai, Igoa variripaiovere, ora vo reo vatepaiovere siposipopaoro.”

5 Uva va iava oiso puraaepa, “O ita vearopai.” Oa iava Stiven reesiiva ro ira aue-ia Tugoropato Uraurato vukuroepa ro riro oirao pie vovouto. Ora voeao tapo reesiiva oiso-ia, Filip, ora Prokoras, ora Naikena, ora Taimon, ora Pamenas, ora Nikolas Antiok iava rera ouruia oisoa ratau toupaive tauai, ira Jiu vo pitupituaro sirova uturoepa.

6 ✡ Oire voea tovoiva aposel irara ruvara-ia. Uva variria isivaaro iava voea-ia vavaeara tovoiva voea-ia ovoiei reesi puraoro.

7 ✡ Oire Pauto vo reoaro ora sikataepa. Uva disaipel vieiaro riroepa. Oa iava riro irara pris irara vo reo vao oirao pieiva.

✡ **5:38:** Mt 15:13 ✡ **5:39:** Ap 7:51, 9:5, 11:17 ✡ **5:40:** Mt 10:17; Mk 13:9 ✡ **5:41:** 1 Pi 4:13, 16; Jo 15:21 ✡ **5:42:** Ga 1:16 ✡ **6:3:** Jo 21:23; Ap 1:15 ✡ **6:6:** 1 Ti 4:14, 5:22; 2 Ti 1:6 ✡ **6:7:** Ap 12:24, 19:20

Vo Stiven Iava Toupai Uvare Rera Tuukeiva

8 Oire uva Stiven vukuroepa gavaurea-ia ora gorua uvare Pauto vaaro-a tauva. Ira varao ravaa reesiro purareva ora oira porete piepa kovo tapo.
9 Oire oeavu okepavu iava Jiu vaaro Reo Taisi Uvupa Kepa oea oiso vaisipaiveira oiso, Friman oea urioaepa ora oearovu vo taerero iava oiso-ia, Sairini, Aleksandria, ora Silisia, ora Esia Provins evoea oea rutu kaureoaepa Stiven-va.
10 ✡ Uva viapau uvuipaaepa oiso ra tarai oaro goruaro gasiive vao oa vatereva Tugoropato Uraurato rerapa vao oa iava oisoa reoreoparo.
11 ✡ Oire oearovu oirara vatauvira vori ragaiva, oiso ra oiso vo kuuvu puraive, “Igei Stiven uvuiovora osa Pauto vaio toviparevora ora Moses tapo vaiterei vara piepaoro.”
12 Oa iava voea oira vasi irara aveave pieiva ora voeao riro tarai irara Jiu-pa irara oea rera vateiva Kaunsel irarapa.
13 Uva oearovu kareke pieiva kuuvuoro oiso purapaoro, “Ari ita, ro Tugoropa Tapi toviparevo ora vao Reo Taisi tapo.
14 ✡ Uva rera uvuiovora osa oiso puraroera, Ro-ia Jisas Nasaret iava ira vao Tugoropa Kepa Tempel verarevere, ora vo pitupituo tapo tavariorevere oa vatereva Moses vigeipa.”
15 Uva voea rutu Kaunsel Kepa-ia uvurupaoro rerava tuupavira vura-paiva. Uva oisi ragavira Stiven iava puaua vurapaiva sisikorevira oiso osa ensel puaaro.

7

Stiven Voea Vo Reoroaro Pukooro Voeapa Siposiporeva

1 Uva ro Rovopato Pristo oiso rera akereva, “E auero rutu varao tore-vokopai?”
2 ✡ Uva Stiven oiso puraroepa, “Araoko irara oaa, ora aite irara oaa. Ro reitoa rutu Pauto ira sisikorevira karekeroepa Ebraham iare vigei aaotoaaro, vo osa Mesopotemia-ia toureva. Uva vo tou isivaaro iava aue iare avaroepa Haran-ia.
3 ✡ Uva oiso puraroepa Pauto, Rasiara oara kavuoro avau ora sara irara oara vo rasio iare oa-ia vii kareke pieavere.
4 Oire va iava Kaldia taere kavuoro avaroepa Haran-ia toupasa, vo uvare aitetoaaro kopiiroepa. Oa iava visii iare urioroepa vo taereo-ia oa-ia toupatavo, uvare Pauto rera urio piereva voare.
5 Viapau oiso rerapa rasia vai vatereva Pauto auere ra oavi-ia tasipareve. Viapau rutu. Ari ita, voari tuariri uva Reo Ovoi-ia rera tavireva Pauto oiso, Viipa taru vo rasio rutu vateaverea vii ora vii aao iraraa vaiaro. Eisi osa puraroepa vo osa Ebraham viapau oviitoa vaiaro toureva.
6 Uva Pauto oiso puraroepa, Ro-ia ira aao iraraaro aapaapauvira toupaive tauai rutu akukuvira kovopaoro. Ora aue tapo vuria ouiverea rara tauaipa irara aue-ia vo resura vovoto (400) ivaro.
7 Voeao oea oisoa kovopa irara oaive-ia pitupaive ragai voearo, oea vo vuriaro voriaro vateaverea taru voeapa, ora voeao kovopa irara oea voava kosia viro ragaipa lotupasa vuurapa vaisi purapaoro vo-ia.
8 ✡ Oire uva va iava voeapa reo ovoi purareva Pauto. Oa iava vao puraiva rakari verapa pitupitu vo ora voea iava. Oire voava Ebraham Aisak kavaureva. Oa iava vo peva vatara (8) vokiro putevoiva, rera kuroreva rera

✡ **6:10:** Lu 21:15 ✡ **6:11:** Mt 26:59-60 ✡ **6:14:** Mt 26:61, 15:1 ✡ **7:2:** Jen 11:31 ✡ **7:3:** Jen 12:1 ✡ **7:8:** Jen 17:9-11

rakari veraoro. Oire va iava Aisak Jekop kavaureva. Uva rera ro Jekop katai tau erao (12) arao aitearo voeao vigei aite iraraaro.

9 “Voeao katai tau katai (11) arao ora voea iava araokoto oaive-ia voriaepa Josep rera riiriipaoro voeaopa oea avapaaepa Isip iare. Ari ita, Pauto oisoa rera tapo toupareve.

10 Rera vuria iava orirureva rera virivarioro. Ora aue tapo osa riroa tarai vatereva rerapa. Uva vearotoa rutu-a ira oiso ragavira karekeroepa aue Pero osireiaro-ia ro king oaive Isip-pa irara. Ira tore piereva Pero, oiso ra rerapa eraoparo Isip-pa irara tokipaoro ora orekerovu rutu Pero vo kepaaro sovara-ia touara tapo.

11 “Oire uva ovokivu-ia ogoepa vuuta urioepa vore Isip taere-ia ora vo tapo Kenan taere-ia. Riroa rutua tavaka oa pou piropa vo voki-ia eva. Oa iava vigei aite iraraaro aio kasikasiaepa rutu rera-ia eera ogoeto.

12 Oire Jekop aioara iava uvurevoiva Isip-ia, vigei aite irara oaro arureva voea ava pieoro voare Isip-ia.

13 ✡ Uva eraopa vore-ia ita Josep voeapa ora karekeroepa araoko irara oaro, ro ira oisoa Isip vata tokipareve.

14 Oa iava Josep aiteto oureva voare evoa Isip-ia. Uva voea rutu takuvuaro uvuiaro-a voeao-ia erao vatara tau vo vavae (75) rutu.

15 Oire voava vararoepa Isip iare Jekop voea tapo vigei aite iraraaro. Oa iava voa kopiiaepa.

16 Oire uva oisoa voa kopiipaave, oa iava vova oisoa voea kaepaive voea tovapasa Sekem-ia aveke rikui-ia oa vorireva Ebraham Hemo ruvara-ia Sekem-pato.

17 “Uva va iava Reo Ovoi vo vuutaaro tutuu pieva vao oare Ebraham tavireva Pauto. Osa iava ora kavakavauaepa Isrel-pa irara Isip-ia.

18 Oire uva iravu Isip-pato king tore pieiva ira viapau oisoa Josep-ia taraiparo.

19 Vuri pitupitu-ia vigei aite iraraaro ratareva vatauvira oiso pieoro vo kakaerore sikeo kakaero, oisore ra aite irara vo kakaero kavu ragapaive. Oa iava vo kakaero oisoa kopiipaave.

20 Uva vo vokia-a vao oa-ia Moses kavauroepa vearo keketo rutu oirato vo Pauto osireiaro-ia. Uva voava vo peva putevoiva kekira, rera aio vatesiva aitetoarei, vo osa veguruvira toureva.

21 Oire uva oisi-a oiso osa Moses kavu ragaevoiva aakova, Pero oviivaaro rera oueva rera aio vatesa oiso rutu osa oira ovii kakaearo, osa rera pieeva.

22 Uva voava Moses riro tarai oureva Isip-pa irara vo siposiporoaro-ia. Ora riroroepa tapo aue-ia reoara ora kovoara.

23 “Oire voava vo resura tau (40) putevoiva ivara, oiso rugooroepa ra araoko irara oaro kekereve Isrel-pa irara.

24 Oire uva iravu-ia voea iava vuria karekeepa. Oa iava Moses va kekereva rera-ia. Osa iava va tuureva Moses iravu-ia Isip-pato rera tapaoro. Oa iava kopiiroepa.

25 Uva va iava oiso purarepa Moses ora rera ragare, Easi pasi ro araoko oiso purarovere ragaire vo osa riroa iava tavaka voea virivaria Pauto vo goruaro iavirava, Vearotoa rutu Moses. Riro virivari purato. Ira ragai tauvarevo.

26 “Uva utupa visivi aitereivu-ia pouro viropa ovusa ora upopasiepa. Osa iava vaiterei sikapaoro vaiterei goruvira tavireva oiso, Ae ora eakasi. Eakere ora upopasiei? Vei araorei raga ita vao. Vorevira ora agiagisi.

✡ **7:13:** Jen 45:1-4

27 Uva ro ira iravuva ora upoparoepa ira Moses peooro rerare oiso
puraroepa, Auoro, irouto vii rei pierevora, oa iava vegei sikapari?
28 E ragai upopaari oiso osa Isip-pato pierivorao aruvea, raa?
29 Oire uva va iava torireva Midian-ia tousa Moses. Oa iava voa oviitoarei
kavaureva.
30 ✡ “Oa iava vo resura tau (40) ivaro puteva rerare. Uva purapurapato
ensel rera iare pouro viropa raaka tapi vo Sinai Pukui-ia. Uva eto kasi-ia
enselto karekeroepa rera iare Moses.
31 Uva rera-a ro kekerevoiva Moses, voavire tutuu piereva rutu, oiso ra
va eveireve. Uva Pauto vo reoaro rera iare urioepa viaevira.
32 Oa rerare oiso puraepa, Ragai-a Pauto vii aitearo ora Turaroaro
Ebraham, ora Aisak, ora Jekop. Uva Moses uririroepa. Uva viapau
vorerivira voa vurareva.
33 Uva Turaro Pauto rerare oiso puraroepa, Tasitauo iava eva verari
tasipa, uvare Tugoropa Tapi-a vo-ia uva toupaavoi uva tasipari va-ia.
34 Tavaka keke iraoavora oirara oaa-ia vo Isip. Oa iava voea gauaro
uvuoro vararae voea orirusa voea virivarioro. Oire vatatopou ra vii sipo
piea vorevira Isip iare.
35 “Ro-ia Moses irava kaureosiepa oiso puraoro, Irouto vii rei pierevora
oa iava vegei sikapari vegei taapaoro? Uva rera-a ro Moses sipo piereva
Pauto turarosa, ora voea tapo voeao virivarisa vao-ia tauva enselto vaaro
oava pouro viropa garepa vegovi-ia.
36 Uva varao tapo ravoto kovoro purareva Moses Isip-ia ora avakava-ia
tapo aue Ret Si. Ira rera voeaaro oirara tuvetuveoro raaka tapi iare voeava
kosiro viropa Isip iava. Oa iava vo resura tau ivaro voa voeare puteva, osa
voa voea oisoa tokipareve.
37 Ira-a ro Moses ira Isrel-pa irara tavireva oiso, Rera ro Pauto oavisii ira
visii iava oirara profetatoa vai kareke piereverea oiso irai osa ragai. Ira
taru visiipa Pauto vo reoroaro vatepareverea.
38 Ira raga-a ro Moses ira Isrel-pa irara gurureva raaka tapi voa voea tapo
toupasa. Uva voa ro purapurapato ensel Moses gisipoaro iava reoroepa
voeare. Oa iava voea vatereva Pauto vo reoaro goru reo oa viapau opesia
vai.
39 “Ari ita, voea vigei aite iraraaro viapau oisoa Moses vo reoroaro sirova
utupaave. Uvare oisoa oiso va purapaive, Rerape. Viapau uvuipaviei ra
rera uvupape, uvare orekerovu rutu vigei varaaro toupaiveira Isip-ia.
40 Oa iava oiso puraaepa Eron-re, Tokarasiara vai purari ora vii vavaearo-
ia. Ra oeai vigei tuvetuvepaive, uvare viapau taraipaiei Moses-ia oiso,
Apeisi pierevora ira vore vigei tuvetuverevora raaka tapi Isip iava. Ira va-ia
piroroera pasi, eke. Apeisia avu pierevora?
41 Uva vo vokiro-ia oavu bulmakau kakae puraiva vapa tauopasa. Uva
oisi-a oiso osa iava rorupaiva rutu vo kovo-ia vao oa puraiva ora voea
vavaearo iava.
42 ✡ Uva va iava Pauto voea arova isivaroepa voeapa vaseoro. Oa iava
aaviikoarapa oisoa lotupaave varao oara vuvuiua-ia toupaiveira. Oiso rutu
osa vo rigato oisoa toupaive profet irara vaaro vukua-ia vao oa-ia oiso
puraroepa,
‘E ragai ragapa tauopataera vo-ia raaka tapi, ovusa vo resura tau (40) ivaro
visiire putevora visii vao Isrel-pa irara?
43 Viapau rutu. Asi visii vo kepa Moloko vo kepaaro lotupa kepa varo kepa
kaepatavora aue tapo aaviiko rera ro oiraaro Refan pauto. Ora varao

✡ **7:30:** Eks 3:1-2 ✡ **7:42:** Amo 5:25-26

tapo oisoa kaepata oara puratavora varapa lotupasa tokarasiara.
Oire uva visii topa piepaavoi rara vova eisire Babilon tauai rutu.'

44 "Uva vo-ia raaka tapi uva Lotupa Kepa varo kepa touva, okepa-ia Pauto
oisoa ora rera vo reoaro vatepareve. Vo kepa-ia vao oava oisoa toupaive
vigei aite iraraaro. Uva vo kepa-ia vao Pauto siposiporeva Moses tavioro
oiso, Vo kepa purari oiso osa okepavu kekeriva.
45 Voeao vigei aite iraraaro oea sirova oeavu ita utuaepa vo kepa ragava
vao-ia varo kepa toupasa. Uva osararovu rutu oisoa putepaive rara voea
upopaive vo kepa ragava toupaoro vao-ia, vo vuutao-ia oa-ia oisoa Josua
voeapa iraparo vo viurupasa. Oa iava voeao sara irara kosi piereva Pauto
voea veraoro vigei aite iraraarova. Uva oisi-a eisi osa oisoa toupaive vava
vao varo kepa Lotupa Kepa vo osa Devit toupareve.
46 Uva rera ro Devit ira vo tou-ia vao toupaoro vearo vovou oureva
Pautoa-ia. Oa iava Pauto arereva oiso ra vigei reraaro Jekop reraaropa
Pauto tavukia vai purareve.
47 Oire eva-a oa iava Solomon rerapa kepa paureva.
48 "Ari ita, Pauto ro oiraopatoa rutu viapau oiso vo kepao raga-ia
toupareveira oa purapaiveira vavaea-ia. Oa iava oiso puraaepa profet
irara,
49 'Ragai-a Pauto ragoa vo turaroparai vuvuiua-ia ora evoa rasitoa-ia.
Ari evoa rasitoa-ia tasipaavoi voa paupaoro. Uva apeisi ragavira
uvuipatai ra ragaipa kepaa vai pauta? Uva aa vo tavukio-a vao oa
uvuipai vao oa-ia toupaaverea turaropaoro?
50 Varao-ia oiso-ia vuvuiua ora rasito oara rutu ragai raga puraava ora ragai
vavaearo iava. Uva apeisi-a? Oiraopavira-a oiso osa purarai?'
51 "Visii vao-ia visiigoa viapau oiso uvupataveira. Visiigoa oiso rutu
toupataveira osa voeao ratau tou irara oea-ia viapau oiso oirao pie vovouro
vai toupaiveira vo sopaura oaive sovara-ia. Uva visii-a vao visiigoa
Tugoropato Urauratoare korukorupataveira vo pitupituro purapaoro osa
vara oisoa purapaive visii aite iraraaro tuariri."
52 Uva va-a vao oa iava oiso voea akereva Stiven, "Irouto-a profet irara
iava rera ira kavuiva visii aao iraraaro? Viapau oiso iraiei ira kavuro
viropa vaopa vuri vovou oa puraiva rera-ia. Ora voea voeao upoiva oea
Torevoko Vovouto vo raivaaro aviavi pieiva. Ro Tugoropato ira urioroepa,
ira outavora kuuvu pitupitu-ia rera kopii piesa.
53 Visii vao visiigoa Pauto vo reoaro outavora pisavira enselpa irara
ruvara-ia. Uva viapau oiso vo reo sirova utupataera." Eisi osa rutu voeare
puraroepa Stiven.

Stiven Vurokoiva Aue-ia Aveke

54 Vo reoro rutu voea vovouaro togava. Oa iava rirovira voea iava
gisipoara keikei piropa rirovira kasipuoro rerare.
55 Ari ita, Stiven aue-ia Tugoropato Uraurato vukuroepa. Oa iava
tuupavira vuvuiua taraareva. Uva voa Pauto vo sisikorearo kekereva ora
Jisas tapo, ovusa Pauto oirapapa varataaro-ia toreparoepa.
56 ✡ Uva voava Stiven vao-ia oiso puraroepa, "Oiraopavira rutu vuvuiua
kekeavoi oa karuvira toupaivoi. Uva rera tapo kekea Ropotoaaro Oiraopato
ira oirapapa varata-ia toreparoi Pauto varaaro-ia."
57 Oa iava kokiara tupaiva vo gaupaoro kasipupaoro rerare. Osa iava
rerare vusi ovoiiva.

✡ **7:56:** Mt 3:16; Dan 7:13

58 ✡ Oa iava oearovu voea iava kuvupara oaive ririvuoro vara guruiva ro
ruvara-ia rera vaisiaro, Sol. Uva voea-a evoea oea rovovira rera reroaro
rovoiva aue-ia kort oea rera rovoiva rera vurukooro.
59 ✡ Oire vo osa rera vurokopaiva aue-ia aveke. Oa iava variriroepa oiso
puraoro Jisas-re, “Turaro. Ragai urauraaro kae pieri.”
60 Uva voava takuro viropa oiso goruvira rutu keerasa, “Turaro. Opeita
vao vuria voeapa reesiri, oiso ra utupaua va tuuri voeapa.” Oa-a vao oa
isivaaro iava kopii ovoiroepa vovouisi vaseoro.

8

1 ✡ Uva Sol tapo gasirevoiva, Stiven upoiva.

Sol Oisoa Lotu Purapa Irara Vuri Piepareve

Uva vo voki-a vao oa-ia vao riroa rutu tavaka karekeepa vo lotua-ia
Jerusalem-ia. Oa iava voea rutu voava sikaa viropa ora rigaoro vorarore
oiso, oearovu Judia iare, ari oearovu Sameria iare avaaepa, ovusa voea raga
aposel irara voa kavua viropa Jerusalem-ia.
2 Uva voa rera tovaiva Stiven voea voeao riro oirao pie vovou irara. Uva
voa tovaoro gau eraro-ia gaupaiva rerapa.
3 ✡ Ari ro Sol ira oisoa lotupa irara rutu vuri piepareve, ira kepaara rutu-ia
koatapaoro oisoa oirara ora riakora oupareve voea tovopasa tuukepa kepa-
ia.

Vearo Siposipo Vao Oa Viriva Sameria-ia

4 Oire uva lotu purapa irara torioro avaaepa vorarore oiso-ia, Judia-ia ora
Sameria-ia. Uva voa siposipooro oisoa vokapaive aue iava Vearo Siposipo
voraro ruture.
5 Uva Filip vararoepa riro urui iare vao Sameria-ia voea tavitavisa Krais
iava ro Ropoto.
6 Vo ovusa voea rutu vaea vovou raga-ia toupaoro rera siposipoaro sirova
utupaaepa. Vo osa voeapa siposipopareva vearo reo vatepaoro voeapa. Ora
oaravu tapo oara kekeiva rera-ia oira porete piepa kovoro.
7 Riro irara tugura oea kosi piereva ro-ia Filip, ovusa riro guruko
purapaiva gaupaoro oirara iava kosi virooro. Oearovu rutu oearoa-ia oisoa
rikerikepa kopiiro toupaive, ora voeao oea iava kokotoara oisoa kopiipape
oearoa rutu vearo piereva.
8 Oa iava rirovira rutu roruiva vo uruia.
9 ✡ Ovusa iravu ro-ia rera vaisiaro, Saimon ira keakea kovoro oisoa
puraparevе pisavira rutu oirara keakeapaoro voeao Sameria-ia tou irara.
Uva oisoa ora rera raga ora rei vaisi pieparo vo uruia.
10 Uva voea rutu oisoa oira vasi irara rera sirova utupaave ora voearo
oiraravi raga. Oa iava voeao oiso puraaepa, “Avoeao ro-ia gorutoa rutu
Pauto reraaro Saimon.”
11 Uva voea rutu oisoa rera sirova utupaave, rara rirovira rutu voea
keakeapareve.
12 Ari ita, vo osa Filip vo siposipoaro oirao pieiva vao Vearo Siposipo aue
iava Pauto vo Saraaro ora Jisas vo vaisiaro goruaro, uva voea rutu oirara
ora riakora baptaisa ouiva.
13 Uva va iava rera tapo Saimon oiraoroepa rarioro. Oa iava baptaisa
oureva. Oire uva va isivaaro iava oisoa Filip tapo toupareve vokiara rutu-ia
Saimon. Oa iava vo tou-ia varao-ia tarairoepa ravoto kovoro ora varao tapo

✡ **7:58:** Lu 4:29; Lev 24:16 ✡ **7:59:** Sam 31:5 ✡ **8:1:** Ap 7:58 ✡ **8:3:** 1 Ko 15:9; Ga 1:13; Fl 3:6; 1 Ti 1:13 ✡ **8:9:** Ap 13:6, 5:36

ravaa reesiro. Uva rirovira rutu rugorugooroepa varare varao-ia ravoto kovoro.
14 Oire vo osa aposel irara vao iava uvuiva vo uvare Sameria-pa irara
Pauto vo reoaro ouiva. Oire va iava aitereivu sipoiva Pita vaio ora Jon
Sameria iare.
15 Uva voa pousi viropa. Oa iava voeapa variri rovosiepa areoro Pauto
ruvara-ia oiso, “Tugoropato Uraurato vara pierivere voeapa.”
16 ✡ Aue iava uvare viapau voea sopaaro-ia toupareva Tugoropato
Uraurato. Ari ita, Jisas vaisiaro sovara-ia baptaisa ou ragaiva.
17 Oire uva va iava vavaeara oaesi tovosiva voea-ia. Oa iava voea iare
Tugoropato Uraurato vararoepa.
18 Uva ro-ia Saimon ira vaiterei siituereva aposeltoarei osa vavaeara
oaesi-ia Tugoropato Uraurato vara piepasiva voea iare. Oa iava oiso
puraroepa vaitereire,
19 “Ari oiso ruipaparai ra ragai tapo vo goru vao-ia voria vei ruvara-ia,
oiso ra va-ia oearoi iare ragai tapo rera Tugoropato Uraurato vara piepaa
oearo-ia vavae oaa tovopaoro.”
20 ✡ Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, “Avoeao, apeisi ragavira rugoru-
goopau? E uvuipauei ra vatevatearo Pauto vorevira voriri? Vii ora monia
oara oa tapo opesiuvere taru kopiioro.
21 Auoro. Viapau oiso uvuipauei, uvare sopaua oara tauaivira toupaiveira
Pautoa-pa.
22 Vii vao-ia ora poreu vuri vovou oara iava varirioro. Osa iava Pauto
uvuipa ra vii vaaro vuri vovou verareve.
23 Oiraopavira rutu vii iava sopaua sisiropaa oua vukuepa aue iava
riroara rutu vuri vovouro vii varaaro. Uva vii-ia ora goruepa vii varaaro
vuri vovouro vii-ia pituoro.”
24 Oa iava Saimon oiso puraroepa vaitereire Pita vaio ora Jon, “Turaro
iare varirisi ragaipa tauva areoro. Ra oisi iava viapau vao karekepe ragai-
ia oiso osa purasiei ragaire.”
25 Oire vo kovoro opesiaro isivaaro iava karesiepa Jerusalem iare,
uvare voeapa aviavi pievira tavitavisiepa Pauto vo reoaro iava. Uva vo
osa karesiepa oa iava vo raivao-ia ouruirovu-ia pousi viropa voeapa ita
siposiposa vo uruiro-ia va raga iava Pauto vaaro Vearo Siposipo voa raga
Sameria taere sovara-ia.

Filip Vaio Iava Ora Ro Itiopia-pato

26 Oire uva Turaro reraaro ensel Filip-re oiso puraroepa, “Vatatopou, ra
varau vo raivao-ia vova Jerusalem iava vore Gasa-ia vo raivao-ia oa raaka
tapi-ia toupaiveira.”
27 ✡ Uva va iava vatatoporoepa varasa, ovusa vo voki-a eva vao-ia iravu
Itiopia iava, rera Kwin Kandesi reraaro reito ira oisoa oira vo monia
tokipareve, ira urioroepa Jerusalem iare voa lotu purasa.
28 Uva vo voki raga-ia kareroepa voava aue-ia karis rakorako. Uva va-ia
paupaoro profet Aisaia vo rigatoaro vieipareva.
29 Uva va iava Tugoropato Uraurato oiso puraroepa Filip-re, “Tutuu pieri
karis rakorako iare.”
30 Oire uva voa pouro viropa va iare ikauoro. Oa iava Filip rera uvureva
vo osa profet Aisaia vo rigatoaro vieipareva. Osa iava oiso rera akereva, “E
va-ia taraipau eva oa iava va vieipaari?”

✡ **8:16:** Ap 19:2; Mt 28:19 ✡ **8:20:** Mt 10:8; 2 Kin 5:16 ✡ **8:27:** Sam 68:31; Jo 12:20

31 Oa iava oiso puraroepa, “Viapau. Uvare irai ragaipa va aviavi
piepareveira?” Oa iava Filip-re oiso puraroepa, “Vore kaeu viro ragai tapo
pausa.”
32 ✡ Oire vo vuutaro-a varao-ia oara oiso toupai vo vuku iava vao oa
vieipareva,
‘Rera ava pieiva oiso osa sipsip kare oisoa kopii piepaive. Ra viapau vo
kakae eva sipsip kakae oivepe vo osa oirato va oruaro siipareve. Eisi
osa ro oirato ira viapau oreovu avu vai purareva osa rera-ia vuria
puraiva vao.
33 Uva vo osa rera arii pieiva rera-ia vakuvakupaoro, uva viapau oiso irai
voea iava oiso puraroepa, Rerape, uvare torevokoto-a eera. Uva
iroutoa vai uvuiparoi ra varao vuri vovouro oaive vieireve voeao
iava vo vokio iavapa irara. Evara vuri vovouro oara rera tootooaro
ouiva rera kopii piesa vo rasio-ia.’
34 Uva va iava ro-ia reito Itiopia-pato oiso puraroepa Filip-re, “Irouto-a ro
ira iava siposipopare ro-ia profetato. Ora rera raga iava-a, eke iravu raga?”
35 Oire uva Filip Vearo Siposipo rovoreva rera soporesa aue iava Jisas vo
rigato raga iava Aisaia vo rigatoaro.
36-37 ✡ Uva vaiterei avasiepa vo raivao-ia. Oa iava vo pousi viropa vao-ia
uuko rovu. Uva ro Itiopia-pato oiso akereva, “E oavu avu vaiei ragai-ia oa
iava viapau uvuiparai ra baptaisa oua vao-ia uuko rovu?”
38 Oire vo reo uvuoro karis rakorako ruu piereva va goto pieoro. Uva va
isivaaro iava varasiepa aue iare uuko rovu vaiterei vaitereo Filip vaio ora
Itiopia-pato. Oa iava voa Filip rera baptaisreva Itiopia-pato.
39 ✡ Uva voava kaesi viropa vorevira. Oa iava sita pievira Turaro
Pauto Urauratoaaro Filip kaereva vorarore. Osa Itiopia-pato viapau rera-
ia tarairoepa vo osa voraro rerava avaroepa. Uva avaparoepa rera raga
Itiopia-pato raivaaro rorupaoro rutu.
40 Uva Filip Asdot-ia pouro viropa. Uva voa vokapaoro vo uruiro-ia
siposipopareva. Ari va isivaaro iava eva avaroepa Sisaria iare.

9

Pol Porereva Vo Damaskas Raiva

1 Ro-ia Sol touvira rutu oisoa gasipareve Turaro voeaaro disaipel irara
upopaoro. Uva oisi-a eisi osa iava avaroepa Rovopatoa iare Pristo
2 rera aresa varaore rigatoara, oisore ra raiva oaro rerapa karu piro
vore Jiu varaaro iare Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog, varao oara oisoa
toupaive Damaskas-ia. Oiso ra voa oearoi kekereve voearo oearoa Turaro
vo raivaaro sirova utupaave Airepa Tootoo oupa raiva. Oire voea oureve
voea tuukeoro tuukepa kepa iare Jerusalem-ia.
3 ✡ Uva vo osa avaparoepa Sol raiva-ia vao Damaskas, uva tutuu piereva
voa ovusa aviavia varaepa vuvuiua iava rera ruusa.
4 Oa iava koveroepa vo rasitoa-ia vo reo uvuoro oreoa oiso puraepa
rerare, *“Sol, Sol, apeisi iava ragai vuri pieparіveira vokiara rutu-ia?”*
5 Oa iava oiso akereva, “Turaro, irouto-a vii?” Uva Turaro oiso puraroepa,
“Ragai-a Jisas ragoa upoparіveira vokiara rutu-ia.
6 Uva vii tavipaa oiso, Toreu ra avau vo uruio iare oa-ia iravu vii
tavirevere ragai iava vaore oa-ia uvui iraopauvere oiso ra va purari.”

✡ **8:32:** Ais 53:7-8 ✡ **8:36-37:** Ap 10:47 ✡ **8:39:** 1 Kin 18:12; 2 Kin 2:16 ✡ **9:3:** Ap 22:6, 26:12; 1 Ko 15:8

7 Vo osa voeao oea rera tapo avapaaepa oea ruruvutu ragaaepa voka
tuuke pieoro, uvare oiso auepaaepa, Apeisi vai ragavira reoreopave. Uvare
viapau rera kekepaiva ro ira reoreoparoepa auere Sol.
8 Oire uva voava Sol toreroepa rasiua arova. Oa iava aauvira vurareva.
Uva viapau oiso irai kekereva, uvare osireitoarei rerare aausiepa. Oa iava
rera kapokaporopaoro rera tuvetuvepaoro poua viropa aue-ia Damaskas-
ia.
9 Oa iava vo peva-ia aue voki peva voosivira raga toureva, ora aio asavira,
ora ukaio asavira tapo.
10 Oisi-a eisi osa iravu disaipelto toupareva Damaskas-ia rera vaisiaro
Ananaias. Ira kuu piereva Turaro areo uusi-ia oiso puraoro, *“Ananaias.”*
Oa iava Ananaias oiso puraroepa, “Ragai-a vao-ia.”
11 Uva Turaro rerare oiso puraroepa, *“Toreu ra avau vao-ia raiva va
vaisiaro, Torevoko Raiva. Uva evoa akerivere auere Sol ro vova Tasas, ira
epao Judas vo kepaaro-ia uva variripa tauvare areparoi.*
12 Ira areo uusi-ia vao kekerevorao, ovusa vii Ananaias rera osireiaro-ia
vavae tovoparivorao rera vura piesa vorevira.”
13 Oa iava Ananaias rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Turaro,
ro iava uvuavora riro irara rutu iava, vo osa oaravu kaureo vovouro
puraparevora oearovu-ia vii voeaaro-ia oirao pie vovou irara vo Jerusalem-
ia.
14 Ira uvuipa ra igei rutu tapo tuukereve, igoa vii vaisiaro sovara-
ia kovopaioveira. Uvare vo rigato kaepareveira raiva purapa rigato oa
ourevora Rovopato Pristo ruvara-ia.”
15 ✡ Uva va iava Turaro rerare oiso puraroepa, *“Avau, uvare ro reesiavora
ora ragaipa ira ratau tou irara, ora oearovu Isrel-pa irara, ora king irara
tapo, ora turaro irara oearoa rutu taru siposiporevere ragai iava.*
16 Ira kareke pieavere siitoka-ia, uvare ragai iava siposiporevere.”
17 Oire uva avaroepa Ananaias vo kepao-ia koatasa oa-ia Pol toupareva.
Oa iava oiso puraroepa ora rera vavaearo tovooro rera-ia, “Araokotoa oaa,
Sol. Turaro Jisas ira vii iare karekeroerao vo raivaaro Damaskas ruvara-
ia vo osa uriopauerao. Ira ragai siporevoi vore vii vorevira vura piesa vii
porete pieoro, ora auere tapo ra vukuuvere aue-ia Tugoropato Uraurato.”
18 Uva vo voki raga-a vao oa-ia verutara rera osireiaro iava kovekoveepa.
Oa iava varare rorooro vearovira vurareva. Oa-a eva oa iava toreroepa.
Osa iava rera baptaisiva.
19 Vo raverave eva isivaaro iava gorua oureva vorevira, uvare aioara
aioreva.

Sol Siposiporeva Damaskas-ia

Oire voava Sol touvira raga toupareva Damaskas-ia disaipel irara ruvara-
ia.
20 Uva vo vokia-a vao oa-ia siposipo rovoroepa Jiu varaaro-ia Reo
Taisi Uvupa Keparo Sinagog keparo oiso purapaoro, “Ro-ia Jisas Pauto
Oviitoaaro.”
21 Uva oisi-a oiso osa iava rirovira rugorugooaepa, vo uvare va-ia eva rera
uvuiva. Uva oiso puraaepa, “Avoeao! E rera-a ro-ia ira Jisas kovopa iraraaro
upopareveira Jerusalem-ia? Uva viapau oisi piesa urioroi ita vore osa oisoa
voea tuukepaoro voea sipopareve aue iare Rovopato Pristo?”
22 Vo osa rugorugooa oaro goruaro riroepa rerare Sol. Oa iava voea
Jiu-pa irara voeao Damaskas-ia tou irara oea vavagisi piereva, uvare

✡ **9:15:** Ap 13:2; Ef 3:7-8; Ga 2:7-8

Jisas oiraopavira poerareva voeapa oiso purapaoro, “Krais-a Ropoto ira reesireva Pauto oiso rutu, Rerapa Kovopato.”

Sol Jiu-pa Irara Asavira Torireva Vokiaro

23 Ovokirovu isivaaro iava voea Jiu-pa irara ora guruaepa, oisore ra rerare raiva vaire taraaive rera kopii piesa Sol.
24 ✡ Vo ovusa voea vovouaro-ia tarai ovoiroepa rera Sol. Uva kasura rataoroaro-ia oisoa uutupaave vokiaro rutu-ia avi vokiro-ia ora vokiaro rera uposa.
25 Oa iava orupavu-ia vokiaro aue disaipel irara rirova-ia pekuri rera vara pieiva rera pute pieoro kasura kukuearo iava. Oa iava voava torireva.

Sol Jerusalem-ia Toureva

26 ✡ Oire vo osa Jerusalem-ia pouro viropa uva oiso aueparoepa, ra oearovu tapo disaipel irara ora takuvuro. Oa iava evoea rera roruorupaiva oiso purapaoro, “Easi ro vigei keakeapare. Viapau oiso iravu-a vigei iava disaipelto.”
27 Oa iava aue Banabas rera oureva rerava avasa aposel irara iare. Oa iava oiso voea tavireva rera iava, “Ari ita, oiraopavira Turaro kekerevora. Uva Turaro rerava ora reoroera. Ora vo osa Damaskas-ia toupaoro voea goruvira siposiporevora vo Jisas vaisiaro-ia.”
28 Oire va isivaaro iava aue Sol voea tapo ora takuvuroepa voea tapo toupasa vokiara rutu-ia Jerusalem-ia. Uva voa uriri asavira siposipopareva aue iava Jisas Turaro vaisiaro.
29 ✡ Uva va iava voa ora reoparoepa oearovu tapo Jiu-pa irara voeao oearoa oisoa Grik-pa reo-ia reopaave. Vo ovusa voea rirovira rutu ruipapaaepa oiso ra raivaa vai rerare kekeive oa-ia rera kopii piesa.
30 Vo ovusa va-ia taraioro oeavu oirao pie vovou irara rera vara pieiva vore Sisaria. Oa iava voava rera sipoiva aue iare Tasas-ia.
31 Uva voeao lotupa irara oisoa vearovira rutu gavaurevira toupaive vo Judia-ia, ora Galili-ia, ora Sameria-ia. Oire va iava Turaropa avivikepaoro lotupa kovo-ia goruaepa. Oa iava ora rigaaepa riropaoro aue-ia tauvaaro vao Tugoropato Uraurato vaaro.

Pita Inias Porete Piereva Vo Lida Urui-ia

32 Uva ovokivu-ia Pita vararoepa vokapaoro voeao kekesa oea oisoa Jisas oirao piepaive aue-ia Lida urui-ia.
33 Vo osa voa pouro viropa uva iravu kekereva rera vaisiaro, Inias. Irare puteva vo peva vatara ivaro (8) rutu osa kerauvira raga toupareve urua ivara-ia.
34 ✡ Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, “Inias, Jisas Krais vii porete piepare vorevira, ra toreu. Ra urua oara torevokori.” Oa iava toreroepa Inias.
35 Vo osa voearo rutu vo uruiro iava voa toupaiva oiso, Lida vata ora Saron vata oearoa rutu-a voeao oea va rera-ia ro-ia kekeoro ora voea iava sopaura oaive rutu poreiva. Oa iava rera sirova oisoa utupaave Turaro.

Dokas Vorevira Tootoopa

36 Oire iriavu-a o riakova disaipelva Jopa vata iava oira. Iria vaisiaro, Tabita. Uva Grik vo reoaro-ia oiso, Dokas. Riro tauva purava rutu. Iria oisoa riropa kovoro vearopara purapaeve orekerovu vate ragapaoro apota irarapa.

✡ **9:24:** 2 Ko 11:32-33 ✡ **9:26:** Ap 22:17; Ga 1:17-18 ✡ **9:29:** Ap 6:1, 11:20; 2 Ko 11:26 ✡ **9:34:** Ap 3:6, 16, 4:10

37 Uva ovokivu-ia upia oira ouva, oa iava kopiiopa. Oire va iava vo kopii
sisuiva oira tovosa ivaraiapa tugi-ia kepa-ia.
38 Uva Pita-re aruaepa, uvare oisoa Lida urui-ia tutuu pievira toupaive
Jopa-ia. Eva-a oa iava voare aitereivu aruiva Pita ou piesa. Oa iava oiso
rera tavisiva, “Ikauvira raga vegei sirova uriou, ra vorevio.”
39 Uva Pita tapo voresiepa. Oa iava voa pouro viropa. Uva rera ipa pieiva
vo tugi iare vao ivaraiapa tugi. Uva voa rera kareke piepaoro raroe riako
gaupaiva varoara-ia oara oisoa purapaeve Dokas, vo osa oisoa tootoovira
toupaeve vairo tapo vo kovo purapaoro.
40 ✡ Oa iava Pita vairo rutu kosi piereva rataure. Uva kotupiuarei rekuoro
variriroepa. Oire voava ora poreroepa vo kopiire oiso purasa, “Dokas,
toreu!” Oire va isivaaro iava eva osirei kae pieoro porete ovoiopa tokoruosa
Pita vurapaoro.
41 Uva oira vavaearo-ia pituoro oira tore piereva. Oa iava voea ruture
lotupa irara keeraroepa ora vairo raroe riako. Oa iava oira kareke piereva
voeapa, uvare toopa vorevira.
42 Oire va-a vao oa-ia taraiaiva voeao Jopa-ia tou irara iava, oearovu
rirovira rutu Turaro oirao pieiva.
43 ✡ Uva Pita voa toureva Jopa-ia riro vokiro rutu-ia iravu tapo ira oisoa
bulmakau rakariro gagopareve vara purapasa. Rera vaisiaro, Saimon.

10

Pita Vaio Iava Ora Konilias

1 Iravu rera vaisiaro, Konilias ira oisoa toupareve Sisaria-ia katai vovoto
(100) tuvetuvepato viurupa irara. Uva voeao aue iava Itali ratau tou tapi.
2 Ira oisoa Pautoa-pa avivikeparo rutu vearotoa rutu lotupato ora ovii
avao oaro. Riro vatevate vovouto oearovu rutupa apota irara. Ora oisoa
tapo variriparo vokiara rutu-ia Pautoa-re.
3 ✡ Oire uva ovokivu-ia vo peva vuuta-ia (3 klok) ovaiarovi Pauto reraaro
ensel kekereva, ovusa koataparoepa rera iare oiso purapaoro areo uusi
sovara-ia, “Konilias.”
4 ✡ Oa iava tuupavira rerava vurapareva uriripaoro rerapa. Uva oiso
puraroepa, “Eake-a, Turaro?” Uva oiso puraroepa enselto rerare, “Vii
varaaro variriara pou piropa Pautoa iare, ora vii vaaro tapo vatevatea
vovou apota irarapa. Oarare rugorugooparoveira Pauto viire.
5 Uva oeai arupari Jopa iare eerare Saimon rera raga Pita, ra urioro vore.
6 ✡ Ira epao tavetevira iravu ruvara-ia Saimon, ira bulmakau kare
rakariaro gagopareveira. Ira vo kepaaro avakava ruvara-ia toupaiveira.
Pita vii tavirevere rara oiso osa pierivere rara.”
7 Va isivaaro-ia purapurapato ensel rera arova voreroepa. Oa iava
aitereivu oureva kovopatoarei ora iravu tapo upo purapato vearoto lotu-
pato. Uva rera oisoa Konilias vearovira tauvapareve.
8 Oa iava enselto vo reoroaro iava voea tavitavireva voea aruoro Jopa
iare.

Pita Orekerovu Kekereva Areo Uusi-ia

9 Utupa voki-ia vo urui iare tutuu pieiva evoea oira peva, ovusa Pita
ivaraiapa tugi-ia varirisa kaero viropa rirotoa-ia ravireo.

✡ **9:40:** Mt 9:25; Ap 7:60; Mk 5:41-42 ✡ **9:43:** Ap 10:6 ✡ **10:3:** Ap 9:10, 3:1, 5:19 ✡ **10:4:** Ap 3:4; Re 8:4; Mt 26:13 ✡ **10:6:** Ap 9:43

10 ✡ Uva voa rirovira ogoeroepa aio ruipapaoro. Vo osa oeavu aioara
rerapa ravaapaiva, ovusa rurapareva.
11 ✡ Evo rura oa sovara-ia areo uusi oureva. Ovuipa-ia aue vuvuiua
kekereva ovusa karu piropa. Uva vo karupa-ia varapaepa aue varuere
koko. Oiso osa oearovu varo kovero eoropaiveira. Eisi osa rutu vo koko
kekereva osa varapaepa vore rasito.
12 Uva vo koko sovara-ia okarerovu sasararo touva oiso-ia, okarerovua
vokapa karero, ari okarerovu riruvira ora voea raga-ia vokapaiveira
rasitoa-ia, ovusa okarerovu oea papapaiveira.
13 Oa iava vo reo oiso rera iare urioepa, “Auoro Pita. Toreu ra vo kareo
upori. Ra vo kare aiori.”
14 ✡ Ovusa Pita oiso puraroepa, “Viapau rutu Turaro, oiso ra vo kareo iava
irai aioa. Uvare vuivuiei vo karea okareroapa tugoropapeira vo-ia Jiu-pa
irara vaaro sovara-ia Reo Taisi vo karepa kavupasa.”
15 ✡ Oa iava vo reo oiso ragavira ita urioepa Pita iare, “Vosa vo karero-ia
okarea purareva Pauto vearovira rutu, uva vii viapau uvuipauei ra oiso
purau vo karere, Vuri kare vao-ia Jiu-pa irara vaaro Reo Taisi varuere
karepa kavupa.”
16 Uva vo peva-ia aue areo uusi peva vara kekepareva. Oa iava vo peva
isivaaro iava vo koko rutu vorevira kae piropa vuvuiua iare.
17 Oire vosa evara vorearo isivaaro iava Pita rirovira rutu oiso rugoru-
gooparoepa, Apeisi rutu vao porearo toupaivoi? Vo ovusa evoa oira peva
Saimon vo kepaarore akepaiva vo kepao-ia toupareva Pita. Oa iava poua
viropa opevaa arureva Konilias rerare Pita vo kepa rataoaro riaaro-ia.
18 Oa iava vo peva eva oiso puraaepa, “E Saimon-ei vo ira vaisiaro ro-ia,
Pita?”
19 Oire va iava Tugoropato Uraurato oiso puraroepa rerare vo osa touvira
rugorugooparoepa areo uusire, “Evo peva oea viire akepaivoi.
20 Toreu, ra voea iare varau. Opeita vao-ia roruorupari. Viapau oiso ra
vii tuukepaive, ra voea tapo avau. Ari ita, ragai raga viire vo peva aruavo.”
21 Vao isivaaro iava Pita voea iare vararoepa oiso purasa, “Ragai-a vao
ragoare taraapata. Eakere uriotai?”
22 Oa iava oiso puraaepa rera iava tavioro Konilias, “Ro-ia irapato ira
katai vovotopa (100) viurupa irarapa iraparoveira. Vearo vovoutoa rutu-
a, uvare Pautoa-pa avivikiparoveira Oa iava Jiu-pa irara rera vaisipaiveira
oiso, Vearo vovoutoa rutu. Uva Pauto reraaro ensel ira rera tavireva oiso,
“Pita-re aruu, ra urioro. Ra rera uvuri.
23 Uva va isivaaro iava Pita voea koata piereva kepa-ia. Oa iava rera tapo
touiva voa tavetevira vokiaro. Uva utupa voki-ia voea tapo avaroepa ora
oeavu oirao pie vovou irara Jisas-ia voava vo Jopa-ia.

Pita Konilias Vo Kepaaro Iare Avaroepa

24 Ovokivu-ia poua viropa vo Sisaria-ia, vo ovusa Konilias voa voeare
tueparo ora rera voavaoaro, ora vate irara oaro tapo.
25 Oire vosa Pita Konilias vo kepaaro-ia koataroepa. Uva Konilias rerapa
avivikepaoro rerare takuro viropa kotupiuarei rekuoro.
26 ✡ Oa iava Pita rera tore piereva oiso puraoro, “Ae! Eaketo-a ragai? Easi
ragai-a oiratoa raga. Viapau oiso pautoa-a ragai.”

✡ **10:10:** Ap 22:17 ✡ **10:11:** Ap 7:56; Re 19:11 ✡ **10:14:** Lev 11:4, 20:25; Diu 14:3, 7 ✡ **10:15:** Ro 14:14; 1 Ko 10:25 ✡ **10:26:** Ap 24:14-15; Re 19:10

27 Oisi-a eisi osa ora reopaoro koatasiepa atoaro ruture oearovu oirara
riro irara kekepaoro, ovusa ora gurupaaepa voa.
28 Oa iava oiso puraroepa voeare, “Visii rutu vao-ia taraipatai Jiu vo
pitupituaro oa oiso toupaiveira, Viapau irai uvuiparoi Jiu-patoa vai ra
osararovu raga iava iraiva uvururo tavetetoa vai, uvare viapau oiso Jiu
vaaro eva. Ari ita, Pauto ragai tavirevora areo uusi-ia, oiso ra viapau
uvuiparai ra vo pitupituo oirao piepaa igei vaaro Jiu, oa oisoa purapaive
voeapa Reo Taisipa sopaipa irara, Visii-a vuri irara.
29 Oire vao oa sirova uriorai visii iare ikauvira, uvare ragaire arutaerao.
Viapau oiso oavu avu vai-ia rugorugoopaoro uriorai visii iare. Oire uva
eake vaipa ruipaoro ragaire arutaerao?”
30 ✡ Oire va iava Konilias oiso puraroepa, “Ari ita, vo resura aue voki
putevoiva vo vuutaore vo peva vuuta (3 klok) ovaiarovi oa-ia variriparaera,
osa sita pievira urioroera oirato ragai iare. Ira varaaro sisikorevira
tourevora.
31 Uva ragaire oiso puraroera, “Konilias, variria oara uvupareveira vii
varaaro Pauto. Ora vao tapo vatevatea vovou apota irarapa vii vaaro oare
tapo rugooparoi.
32 Uva oiso vovouparai ra Saimon Pita-re aruu Jopa-ia. Ira Saimon vo
kepaaro-ia toupare tavetevira vo kepao oa avakava sirova toupaiveira,
bulmakau rakariro gagopato vo kepaaro. Uva vosa rera Pita uriorovere,
ra vii tavireve.
33 Uva vo voki raga-a eva oa-ia viire aruraerao. Ari ita, uva vearo
vovoutoa rutu-a vii, osa iava ikauvira uriou ragai iare. Oire ra vigei rutu
vo toupe Pauto osireiaro-ia. Ra igei taviri rara vo reoro iava oara igeipa
vaterevora Turaro Pauto viipa.” Eisi osa puraroepa Konilias.

Pita Konilias Vo Kepaaro Sovara-ia Reoreoroepa

34 ✡ Oa iava Pita siposipo rovoroepa voeapa oiso puraoro, “Oiraopavira
rutu oiso ragavira taraiparai vokio-ia, Viapau oiso rovirieivira Pauto vo
vovouaro toupaiveira vo osararovu rutupa.
35 Vosa eake sara iava irouto Pautoa-pa avivikeparo ora torevoko vovou
puraparevе, ira-a eera oiratoaaro Pauto.
36 ✡ Visii rutu vao-ia taraipatai vo reo-ia oa vatereva Pauto Isrel-pa
irarapa. Oa-ia Jisas Krais iava gavaurea taviroepa vao sovara-ia Vearo
Siposipo [oirara rutu reraaro Turaro].
37 Vo reoro-ia oreoroa kosi piepaiveira Judia iava oara rovoepa vova Galili
taere-ia aue isivaaro iava oiso osa siposiporeva Jon vo ora rera vaaro-ia
baptaisa.
38 Ora oiso tapo osa vo siposipo aue iava Jisas ro vova Nasaret, uvare rera
iare Tugoropato Uraurato vara piereva Pauto ora riroa gorua, vo osa Jon
rera baptaisreva. Jisas ira virireva vokaoro vearopara rutu purapaoro ora
oirara rutu porete piepaoro voearo oearoa-ia pituva Seten vo goruaro. Oara
purareva Jisas, uvare oisoa Pauto rera tapo toupareve.
39 Vara rutu varao kekeiovora oara puraparevora vo Judia taere-ia ora
Jerusalem-ia. Uva rera kopii pieoro rera tapaivora evao parikou-ia Jisas.
40 Rera raga ita ira tore pierevora Pauto aue-ia vo pevapa voki. Oa iava
rera karekerevora oirarapa.
41 ✡ Ari ita, viapau oiso oirara rutupa. Ari igei raga igoa reereesireva
Pauto tuariri igoa rera iava tavitavipaioveira. Igoa rera tapo aiopaiovora
ora ukaiopaiera rera torearo isivaaro-ia, vo osa kopii tapiva voreroera.

✡ **10:30:** Ap 1:10; Mt 28:3; Mk 16:5; Lu 24:4 ✡ **10:34:** Diu 10:17; Ro 2:11; Ef 6:9 ✡ **10:36:** Ais 57:19; Ro 10:12 ✡ **10:41:** Jo 14:17, 22

42 ✡ Ira oiso igei tavirevora goruvira rutu, *Ava iraopatai oirara rutupa siposiposa oiso, Ro-ia kataitoa raga ira reesireva Pauto oirara rutupa. Ira voea rovirieipareverea voeao oea tootoovira toupai, ora voeao oea kopiiaepa tapo.*
43 Oire voeao-ia profet irara oea rera iava tavitaviaepa tuariri oiso, Vosa iroutoa vai Jisas oirao piereve rera-ia rarioro, oa iava rera iava vuri vovouaro verareve Jisas ora rera vo goruaro-ia."

Ratau Tou Irara Tugoropato Uraurato Ouiva

44 ✡ Oire touvira evo reoro vatepareva Pita voeapa, osa Tugoropato Uraurato vararoepa voea iare oea rera vo siposipoaro uru piepaiva voa.
45 Uva voeao Jiu-pa irara oirao pie vovou irara oea tapo Pita urioroepa voare, oea rirovira rutu vao-ia tavetave iraopaiva, uvare ratau tou irarapa Tugoropato Uraurato vara piereva Pauto rera vatepaoro voeapa.
46 Ari ita, ro-ia Tugoropato Uraurato ira eveiiva voeao Jiu-pa irara, uvare pisa reo-ia Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva. Oire vao isivaaro iava Pita oiso puraroepa,
47 ✡ "Iroutoa vai uvuiparoi ra oiso puraro, Viapau uvuipauei ra uukoa vai-ia baptaisa vateri voeaopa oea Tugoropato Uraurato ouivoi oiso-ia osa igei igoa rera ouiovora?"
48 ✡ Osa iava Pita voea goruvira tavireva oiso, "Visii vao-ia baptaisa ou iraota ora reesioro, ra rera vaisiaro sovara-ia touta Jisas Krais." Uva vo reo isivaaro iava rera akeiva oiso, "E uvuipau ra igei tapo tou rovori ovokiro-ia ita?"

11

Pita Ora Rera Vo Kovoaro Iava Siposiporeva Vo Jerusalem Vao Oa Oisoa Purapareve

1 Oire uva aposel irara ora oearovu oirao pie vovou irara oea rutu vao iava uvuiva, Ratau tou irara Vearo Siposipo oaro Pauto ouivora va sirova utuoro.
2 Uva vo osa Pita kareroepa Jerusalem iare vorevira, uva oearovu Jiu iava voeao oea oisoa rakari verapa pitupitu iava siposipopaive oea Pita reroaropaoro rerava ora kaureopaaepa
3 ✡ oiso purapaoro, "Auoro, vii koatauerao osaravu raga-ia voeao ratau tou irara. Uva voea tapo toupaoro aioparivora voeao oea viapau ora kuropaaveira ora rakari verapaoro."
4 Ari varao aviavi pie rovoreva Pita oiso osa vo siposipoa oiraopavira karekeepa. Oare oiso puraroepa,
5 ✡ "Ari ita, Jopa-ia toupaavora variripaoro, ovusa ragai iare urioera areo uusi-ia aio koko eorovira vuvuiua iava varaoro. Oa iava ragai iare pou pirora.
6 Uva tuupavira vava vurapaoro okarerovu rutu sasaaro kekepaavora oiso-ia okarerovua vavarai kare, ari okarerovua oea riruvira ora voea-ia vokapaiveira rasitoa-ia, ari okarerovua kokio kare.
7 Oa iava vo reo uvuavora oa ragaire oiso puraera, Auoro, Pita. Toreu ra vo kareo upori. Ra vo kare aiori."

✡ **10:42:** Ro 14:9; 2 Ko 5:10 ✡ **10:44:** Ap 4:31, 8:15-16, 11:15, 15:8 ✡ **10:47:** Ap 8:36 ✡ **10:48:** 1 Ko 1:17 ✡ **11:3:** Ap 10:28; Ga 2:12 ✡ **11:5:** Ap 10:9-32

8 Uva oiso puraraera, “Viapau rutu Turaro, oiso ra vo kareo iava irai aioa,
uvare vuivuiei vo kareo-ia okareapa tugoropapeira vo-ia Jiu-pa irara vaaro
sovara-ia Reo Taisi vo karepa kavupa.”
9 Oa iava oreovu vorevira vuvuiua iava varaera ragai iare oiso puraoro,
“Vosa vo karea purareva Pauto vearovira rutu, uva viapau uvuipauei ra
oiso purau vo karere, Vuri kare vao-ia Jiu-pa irara vaaro Reo Taisi sirova
varuere karepa kavupa.”
10 Uva vo peva-ia aue areo uusi peva vara kekepaavora. Oa iava vo peva
isivaaro iava vo koko rutu vorevira kae pirora vuvuiua iare.
11 Vo voki raga-a vao oa-ia vo pevao oira peva poua viropa kepa iare vao
oa-ia toupaavora. Oea urioaera Sisaria iava ragai ou piesa.
12 Oa iava Tugoropato Uraurato ragaire oiso puraroepa, Avau voea tapo.
Viapau oiso ra rugorugoopau rutu vaore. Ari ita, viapau oiso vii tuukepai va
vao-ia. Uva voeao-ia katai vatara ora vo peva vao oea ragai sirova utuaera.
Oa iava igei rutu avaiera Konilias vo kepaaro-ia koatasa.
13 Oire uva ro-ia oirato igei tavirevora vao iava osa enselto kekerevora
ora rera vo kepaaro-ia. Uvare torevira toupaoro rera taviparevora oiso,
Oeai aruri Jopa iare Saimon ou piesa rera raga Pita.
14 Ira visii aao rutu tavirevere Turaro iava visii siposipooro, ra vuri
vovouro oavisii kavuta. Osa iava eisi visii virivarirevere visii oriruoro
Pauto.
15 Oire vo osa ragai voeapa siposipo rovoraera, ovusa Tugoropato
Uraurato vararoera voea iare, oiso-ia osa va purareva vigei-ia voari rovoa-
ia.
16 ✡ Uva vaore rugooraera oiso osa puraroepa Turaro oiso, *Jon baptaisa
vaterevora aue-ia uukoa raga. Ari tou visivi visii Tugoropato Uraurato vo
goruaro-ia baptaisa outavere.*
17 Vo osa Pauto Tugoropato Uraurato vaterevora voeapa, eisi ita osa
vigei vate rovorevora voari tuariri, vigei vao vigoa Turaro Jisas Krais oirao
piepapeira. Oire vosa Pauto oisi va purareve, uva irouto-a ragai ragoa
uvuiparai ra Pautoa-re korura?”
18 ✡ Uva vo reoro-a varao uvuoro viapau oiso oavu avu vai puraiva. Ari
Pautoa-ia vuurapa vaisi raga puraiva oiso puraoro, “Oiraopavira rutu ita
Pauto vigei vatereva vo raivao ora osararovu rutu tapo. Oa iava vigei rutu
uvuipaviei ra Airepa Tootoo oupe, vo rara ora vigei iava sopaura oavi rutu
porepe.”

Vo Toupai Voeao Iava Lotupa Irara Vo Antiok-ia

19 ✡ Oire voeao-ia oea Jerusalem iava sikaa viropa Stiven upoaro iava
tauairo ruture avaaepa oiso aue-ia vo Finisia-ia, ari Saipras-ia, ari Antiok-ia
vo taerero-a evara oara-ia toupaoro oisoa Jiu-pa irara raga siposipopaoro
toupaive.
20 Ari oearovu oiso Saipras iava ari Sairini iava evoea disaipel irara
iava, oea poua viropa aue-ia Antiok. Uva evoea-a oea Grik-pa irara tapo
siposipoiva Vearo Siposipo iava Jisas Krais vaaro.
21 Oire uva Turaro voea tauvareva gorua vateoro voeapa. Oa iava riro
irara rutu sopaura oaive poreiva Jisas Krais oirao pieoro.
22 Vo siposipoa pou piropa voea iare lotupa aivaro-ia, ovusa toupaiva
Jerusalem-ia. Oa iava aue Banabas sipoiva Antiok iare.

✡ **11:16:** Mt 3:11; Jo 1:26, 33; Joe 2:28, 3:18 ✡ **11:18:** Ro 10:12-13 ✡ **11:19:** Ap 8:1, 4

23 ✡ Oire uva voa pouro viropa, oa iava Pauto vo kovoaro kekereva voa, ovusa Pauto voea viraakopareva. Oa iava rirovira rutu rorupareva. Uva voeare oiso puraroepa, “Oirao pieara oavisii tovota Turaro-ia. Oa iava viapau oiso oavu avu vai visii vaaro sikavere oirao piea, rara goruvira raga oiso Turaro sirova utupata.”
24 Eisi osa voeare puraroepa Banabas, uvare vearo vovoutoa rutu-a. Ira ita vukuroepa aue Tugoropato Uraurato ora oirao pie vovou. Oa iava eva riro irara rutu Turaro-ia oirao pie vaisi puraiva.
25 Oire Banabas avaroepa Tasas iare Sol-re taraasa.
26 ✡ Uva voa rera kekerevoiva, rera tapo vorevira kareroepa Antiok iare. Oa iava voa tousiva katai iva sovara-ia. Oire uva vo tou-a vao oa-ia toupaoro riro irara rutu siposiposiva lotupa irara. Uva voeao oea oisoa oiso disaipel irara vaisipaive, Kristen irara, uvare oisoa Jisas Krais oirao piepaive.
27 Uva ovokirovu-ia urioaepa oearovu profet irara Jerusalem iava aue iare Antiok.
28 Oa iava iravu voea iava toreroepa rera vaisiaro, Agabas. Uva Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava reoreoroepa voeare oiso purapaoro, “Rirotoai ogoeto ovuuta uriopere vorarore rasitoa rutu-ia.” [Ari ita, oiraopavira rutu ro ogoeto ira urioroepa, vo ovusa ro reito Klodias vo tokiaro-ia touiva.]
29 ✡ Osa iava voea rutu disaipel oiso puraaepa, “Vearopai vosa vigei voeaopa oirao pie vovou irara tauvaa vai vatepe Judia Distrik-ia oiso osa uvuipaviei katakataivira.
30 Oa iava va puraiva moniara vateoro voare vaitereo vaisiaro-ia Banabas vaio ora Sol. Oire evaiterei varava avasiepa oira vasi irarapa vara vatesa.

12

Oeavu Jems Kopii Pieiva Ora Pita Tapo Tuukeiva

1 Oire ro-ia ira vo vokio-ia oearovu lotupa irara iava oea vuri pie rovoreva rera vaisiaro, King Herot.
2 ✡ Oiso osa vao oa purareva ro-ia Jems kopii pieoro aue-ia bainet toorio, ro-ia Jon araokotoaaro.
3 ✡ Uva Jiu-pa irara roruiva rera-ia. Ororua-a vao kekerevoiva, Pita ita oureva rera tovosa kortua-ia. Uva vao oa purareva Jiu-pa irara vo vokiroaro sopaaro vuutaro-ia Tugoropa Vokiro. Ovokiroa vaisiaro-a varao oara oisoa vaisipaive, Yis Asa Bret Vo Vokiro.
4 Uva rera-ia pituoro rera koata piereva tuukepa kepa sovara-ia. Oa iava rera tokipasa uutupa irara resiresuravira tovoreva. Oiso ragavira rugorugooparoepa, Vearopai ira karekeavere vo Tagausapa Vurei Pasova isivaaro-ia oirara rutu osireiaro-ia rera rovirieisa.
5 ✡ Oire vo osa oisoa Pita tokipaive tuukepa kepa-ia, ovusa voeao lotupa irara rerapa Pauto oisoa arepaive aue-ia variriara oaive vokiara rutu-ia.

Pita Kosi Piereva Tuukepa Kepa Iava Enselto

6 Oa iava tutuu pieepa, oire va iava King Herot oiso vovouparoepa ra rera oureve vorevira. Uva vo rupa-a vao oa-ia voeao uutupa irara rera tapo toupaiva oiso-ia, Aitereivu rera tapo ora aue-ia tuuke iro ora tuukesiepa. Vo ovusa oeavu rataoa-ia uutupaaepa.
7 ✡ Osa iava Turaro reraaro enselto sita pievira pouro viropa rera ruvara-ia Pita, ovusa aviavia varaepa voa raga ora kiusa tuukepa tugi-ia. Oire

✡ **11:23:** Ap 13:43 ✡ **11:26:** Ap 26:28 ✡ **11:29:** Ro 15:26; 1 Ko 16:1 ✡ **12:2:** Mt 4:21, 20:23 ✡ **12:3:** Eks 12:15, 23:15 ✡ **12:5:** Ef 6:18 ✡ **12:7:** Ap 5:19, 16:26

voaviva rera eraopareva rera vurevurepaoro. Uva oiso puraroepa rerare Pita, “Toreu ikauvira.” Oa iava tuuke iro kove ovoiepa rera iava.

8 Uva purapurapato ensel rerare oiso puraroepa, “Kuvupatoa-ia ora kuvuu. Ora tasiparei tapo goruri.” Oa iava vara tovotovoreva ora rera-ia. Uva vorerivira enselto rera ita tavireva oiso, “Ora rakurakupato oara-ia ora rakurakuu. Ra ragai sirova utuu.”

9 Oa iava iraroepa enselto. Uva Pita rera sirova uturoepa. Uusivira raga Pita toupareva, vo osa rera eraopareva enselto. Osa iava oiso keaparoepa Pita, Urusiparai. Viapau oiso oiraopa vao-ia oiso-ia osa ragai piepare ro-ia enselto.

10 Oire vo osa rovopato uutupato ira-ia putesiva, oire va iava vokasiva ita iravu-ia putesa eraopato. Oa iava tutuu piesiva riro ratao iare vao urui iarepa ratao. Ovusa karu piropa akukuvira raga vaitereipa. Oa iava kosi virosiepa raiva iare. Uva vao isivaaro iava enselto Pita arova roroverikovira ava ovoiroepa.

11 ✡ Uva Pita torevokovira rutu roroiovira rugorugooroepa oiso purasa, “Oiraopavira rutu oiso osa tarai iraorai vao-ia oa purarevo enselto ragai-ia. Ira arurevo Turaro ragaire ragai kosi piesa Herot vavaearo iava, ora varao tapo Jiu-pa irara oara purapasa aue ragapaaveira ragaire Herot tapo.”

12 Oire va-a vao oa ragare rugorugoopaoro Maria vo kepaaro-ia pouro viropa, Jon aakoaro rera raga Mak. Vo ovusa voa vo kepa-ia riro irara ora gurupaaepa variripaoro.

13 Uva voea iare pouro viropa rataoa iava totosa. Oire va uvuoro iriavu kosi uviropa va iava vurasa. Oira vaisiaro, Roda.

14 ✡ Oa iava eva totoa rera reoaro eveieva. Vo osa viapau oiso karueva. Ari tupa raga-a toupaiva ratao-ia, ovusa rirovira rorupaoro va kavu ragaeva voea tavisa ikauoro vorevira oiso puraoro, “Avoeao, Pita eera evoa ratao riaaro-ia.”

15 Uva viapau oiso oira vo taviaro oirao piepaiva. Oiso raga purapaaepa oirare, “O ita, easi kokoropava o iria vigei keakeapaevoi.” Oa iava vorerivira ita aia oiso voea tavieva, “Viapau rutu. Ari oiraopavira eera-a Pita.” Oa iava oiso puraaepa, “Viapau, easi rera urauraaro eera.”

16 Osa Pita touvira totopareva rataoa-ia voa raga toupaoro ratau. Oa iava rataoa iava tupaaro karuoro rera kekeiva. Uva rera-ia tavetave iraopaiva rutu rorupaoro.

17 Osa iava voea tapetapereva Pita aue-ia vavaearei oiso voea tavisa, “Turaro ragai kosi pierevo tuukepa kepa iava. Uva visii tavipaa ra avata Jems tavisa ora araoko irara oaro tapo va iava vao oa purarevo ragai-ia Turaro.” Uva vao isivaaro iava voea kavureva vorarore avaoro.

18 Oire uva evo kepa-ia tuukepa kepa voeao uutupa irara oiso aue iraoaepa tavetavepaoro, Ae! Apeisi pierevo Pita vova?

19 Oa iava oearovu arureva Herot rerare taraasa. Uva viapau rutu oiso uvuipaaepa ra rera kekeive. Osa iava voeaore keeraroepa uutupa irara oea oisoa tuukepa kepa tokipaive voea akesa va iava. Uva va-a vao oa iava oearovu arureva oiso ra uutupa irara upoive, uvare voea ruvara iava kosiro viro Pita.

Vao isivaaro iava Herot ovokirovu-ia Judia Distrik-ia kavuoro vararoepa Sisaria iare.

King Herot Vaaro Iava Kopiia

✡ **12:11:** Lu 15:17; Dan 3:28, 6:22 ✡ **12:14:** Lu 24:41

20 ✡ Oire uva King Herot rirovira kasipuroepa auere Taia vatarei ora Saidon vata. Oa iava ora guruaepa rera iare uriosa. Oire va iava Blastas ou rovoiva rera-ia vearo rugoo ou rovosa ora voeapa. Uva ro ira ou rovoiva ira oisoa King Herot vo kepaaro tokipareve. Oire vao vuavua vovou oare taraapaiva rera-ia Herot, uvare oiso ragavira taraipaaepa, Easi ro ruvara-ia aio voripaviooveira.
21 Uva vo vokia-a vao oa reesireva oa-ia varoa-ia ora rakurakuroepa vao turaro irara vo varoaro. Uva voa paupa-ia tapo pauroepa turaro irara vaaro voeapa riro kaekaevira siposiposa.
22 Uva voeao oirara rera uvuoro oiso purapaaepa rirovira keerapaoro, “Ro-ia pauto ira vigei vateparevoi vo siposiporo. Viapau oiso oiratoa raga-a ro-ia Herot, ari pautoa-a.”
23 ✡ Uva vo voki raga-a vao-ia oa-ia Turaro reraaro enselto rera upia piereva, uvare viapau vao pautoapa vaisi torevokoreva voeapa vorevira, oiso osa rera vaisiiva. Uva vo upia vao oa-ia aviko kare rera sarearo aioiva, vo ovusa urauratoaaro varaua arova rera kavureva. Oa iava kopiiroepa Herot.
24 Vo osa Pauto vo reoaro kovaepa ora rigapaoro rirovira rutu.
25 Uva Banabas vaio ora Sol Jerusalem iava karesiepa auero tapo Jon rera raga Mak. Uva voea vo kovoroaro ovoioro kareaepa vo peva rutu.

13

Banabas Vaio Ora Sol Reesiiva Vaiterei Aruoro Kovosa

1 ✡ Olotuvu vao-ia Antiok-ia oa sovara-ia oisoa voeao profet irara ora tisa irara toupaive oiso voea Banabas, ari Simion ira oiso vaisipaive Naisa, ora auero Lusas aue iava rera Sairini, ora Maneyen ira oisoa iravu raga Herot Tetrak ruvara-ia toupareve tuariri, ora ro-ia Sol.
2 Oea-a Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaiva ovokivu-ia aio asavira toupaoro auere lotu purapasa vearovira rutu. Oa iava Tugoropato Uraurato voeare oiso puraroepa, “Banabas vaio rovirieita ora Sol vaiterei roro pieoro. Aiterea vo kovo purapasivere oa reesiavora vaitereipa, oiso ra va purasi.”
3 ✡ Oa iava aio asavira raga toupaoro variripaaepa vaitereipa. Oire va iava voea vaiterei kukuearo-ia vavaeara oaive tovoiva vo vaiterei reesioro Pauto vo kovoaro purasa tauai. Oa iava eva isivaaro iava vaiterei sipoiva vaiterei ava pieoro voava vo.

Aposel Siposipoiva Saipras-ia

4 Oire voava Tugoropato Uraurato vaiterei siporeva, oa iava varasiepa Selusia iare. Uva voava aue iare Saipras-ia avasiepa selpa uvuo-ia.
5 Uva voa pou virosieiva, voeao siposiposiva Salamis-pa irara vo Jiu-pa irara vo keparoaro-ia Reo Taisi Uvupa Keparo Pauto vo reoaro iava. Uva oisoa Jon vaiterei tapo toupareve vaiterei tauvapaoro.
6 Oire voeao oea voraro vo toko-ia vokaiva. Oa iava vo voka iava Pefosa-ia poua viropa. Uva voa iravu-ia poua viropa Jiu-pato ira oisoa kuuvu kovoro purapareve pisavira rutu. Riro keakea purato profetato ira vaisiaro-a, Ba-Jisas.
7 Ro-ia rovopato gavman ro kuuvu kovoro purapato vatetoaaro. Uva ro-ia rovopato gavman ira-ia oisoa vearo rugorugoo toupaive. Rera vaisiaro,

✡ **12:20:** Mt 11:21; 1 Kin 5:9, 11 ✡ **12:23:** 1 Sml 25:38; 2 Sml 24:17 ✡ **13:1:** Ap 11:22-26 ✡ **13:3:** Ap 6:6, 14:26

Sesias Polas. Ira vaitereore Banabas vaio ora Sol keeraroepa, oisore ra
Pauto vo siposipoaro uvureve vaiterei ruvara-ia.
8 Ro-ia ira oisoa kuuvu kovoro purapareve, rera vaisiaro Elimas rera
raga vaisiaro Ba-Jisas ira rore rovopato gavman korukoruroepa, vo osa
vaitereipa ruiparoepa. Uva rera ro reasiparoepa oiso, teapi Pauto vo reoaro
vatesivere ra va uvureve.
9 Ari ita, ro-ia Sol rera raga vaisiaro, Pol ira vukuroepa rera-ia Tugoropato
Uraurato ira rerava tuupavira vurapaoro oiso puraroepa rerare,
10 ✡ “Auoro, vii-a vao Seten reraaro rutu viigoa vukupauveira tugara
kare raga-ia, ora vii varaaro tapo vuri pitupituro. Vii vo pitupituroaro
purapariveira. Viigoa torevoko pitupituva keri iraopauveira. Vokiara rutu-
ia vo vovouo purapariveira oirara rutu piro piepaoro vova Pauto vaaro-ia
torevoko raiva.
11 ✡ Vaoviopavira raga Turaro vavaearo vii-ia toupai. Oa iava vavori-
ipauei, ra viapau ravireo kekepari vo vokiro-ia varao.” Oire vao isivaaro
iava apapa koarapavira vurareva. Oa iava oira taraaparoepa oiso ra irai
rera sikuropaoro vokapareve, uvare rupavira rutu vurareva.
12 Oa kekereva ro gavman rovopato, oa iava rera iava sopaua rutu
oiraoepa rutu, vo osa varao-ia Turaro varaaro rutu tavetavereva.

Pol Ora Banabas Aiterea Antiok-ia Vo Pisidia Taere Sovara-ia Toupasiva

13 Oire uva Pefos-ia kavuoro aue-ia selpa uvuoa topaa viropa Pega urui
iare ouruia oisoa toupaive Pamfilia taere sovara-ia. Uva evoa vaiterei arova
kareroepa rera raga Jon Mak Jerusalem iare.
14 Oa iava Pega urui iava vokasiva aue-ia pou virosa Antiok vo uruio oa
oisoa Pisidia taere sovara-ia toupaive. Uva okepavu-ia koatasiepa Sinagog
Jiu vaaro voa pausa.
15 Oire oearovu Pauto vaaro Reo Taisi viei rovoiva, ora vo reoro tapo
profet irara vo rigatoroaro. Uva varao isivaaro iava voeao rovopa irara
vova Sinagog vo rigato vateiva vaitereipa origatoa oiso puraepa, “Araoko-
toarei oaio, vosa reoa vai vei-ia toupaive voeao oirara ora riakora sopaaro
soporesa, oire oai kosi piesi vo uvuruo-ia.”
16 Oire uva Pol toreoro voea tapetapereva vavaearei-ia oiso puraoro
voeare,
“Visii Isrel-pa irara ora visii oearovu visiigoa Pautoa-pa avivikepataveira.
Visiigoa rutu vao uvuta.
17 ✡ Ro Pauto oaive Isrel-pa irara ira oearovu voeao iava vigei aao iraraaro
viro piereva voea reesioro auere voea riro piesa vo ovusa tavetevira voa
toupaiva. Oa iava voea iare goruaro karekereva voea kosi pieoro voava
Isip-ia.
18 Oa iava aue sovara-ia vo resura tau ivaro (40) voea oisoa tauvapareve
vo osa raaka tapi-ia toupaive. Oiso osa voearo oearoa veguru kakaero oaive
tokipaiveira.
19 Oire vosa erao vatara (7) sararo opesi pie rovorevoiva aue iava Kenan-
ia, voea vatereva vo rasi Jiu-pa irara. Oa iava oiso pura piropa, Voea raga
vo rasiaro. Uvare voeapa vo rasi roorookareva. Uva voa touiva aue-ia vo
resura vovoto vo vavae tau ivaro (450).
20 Uva vao isivaaro iava Pauto voea vatereva reo rovirieipa irara aue jas
voea tokipasa. Oa iava ro-ia Samyuel profetato voeapa vatereva Pauto.

✡ **13:10:** Mt 13:38; Jo 8:44; Hos 14:9 ✡ **13:11:** Eks 9:3 ✡ **13:17:** Diu 7:6-8

21 “Uva Samyuel isivaaro iava auere ita Pauto areiva king. Oire Sol
vatereva Kis oviitoaaro vo sarao iava rera Bensamin vase vo saraaro. Uva
oisoa va-ia toupaive vo ivaro sovara-ia vo resura tau iva (40).
22 Vao isivaaro iava Sol verareva vorevira ita Pauto aue tavari piesa
Devit, oisore ra voeapa turaroparo. Oa iava vo reoro vatereva voeapa aue
iava Devit oiso puraoro, Ro-ia Jesi oviitoaaro, ira ragai vo ruipaaro rutu-ia
toupare. Ira taru oiso vara puraparevere osa rera tavipaavoi.
23 ✡ Uva Devit aao iraraaro-ia Pauto ro Jisas karekereva Isrel-pa irara kae
piesa voea oriruoro. Oa purareva vao ora rera vaaro reo ravaa oirao pieoro.
24 “Oire uva Jon ira piereva Jisas-pa. Oa iava oiso siposiporeva oirarapa,
Visii poreta viro, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava baptaisa outavere.
25 Uva Jon vo kovoro opesi pieoro oiso puraroepa, Apeisi rugorugoopatai
ragai-ia? Irouto-a ragai? Viapau oiso ragai-a ro ira iare tuepataveira. Oire
uvuta oiso-ia iravu ira uriorovere irapa ariiparai. Uva viapau uvuiparai
ra rerapa akaipa kovo vai pura ragaa. Oiso osa vao tasipaaro oa-ia viapau
uvuiparai ra va akaipavira vera ragaa vo rera iava.
26 “Araoko irara oaa. Visii vao Ebraham aao iraraaro, ora visii vao ratau
tou irara visiigoa rutu Pautoa-pa avivikepataveira, vigei rutupa Pauto vo
reo vatereva virivari pie reo aue iava Jisas Krais vigei Kae Piepatoaaro.
27 Voeao-ia Jerusalem-ia tou irara ora voeao reipa irara oaive oea rutu
vo reo oirao pieivora profet irara vo reoaro vo Jisas kopii pieoro, uvare
viapau oiso rera eveiivora oiso, Kae Pieto oaive. Ira iava profet irara vo reo
rigatoiva oa oisoa vieipaive Sabat vokiro rutu-ia.
28 Uva viapau oiso uvuiaera ra rera kortuive vuriara vai sirova, uvare oiso
ragavira taraiaera rera-ia, Easi torevokotoa-a ro-ia. Ari ita, Pailat taviiva
oiso ragavira, Eagara ita, ruipapaiei oiso ra rera kopii pieri igeipa.
29 Uva vo reoro rutu evara oirao pieoro oara rera iava rigatoiva rera rere
pieivora vova evao parikou-ia rera tovasa aveke rikui-ia.
30 Ari ita, vo osa Pauto vorevira rera tore pierevora vova kopiia.
31 Oa iava oearovu ovokirovu-ia rera kekeivora voearo oearoa tapo
avaroepa Galili iava aue iare Jerusalem-ia. Voearo oearoa vo vokio-ia
tavitavipaai rera iava.
32 “Ora vegei tapo vara iava tavitavipaveiei vearo siposiporo oiso-ia, vara
iava ovoiei reoro oara oirao pierevora Pauto vigeipa rera-ia. Varao oara
vatereva tuariri vo voeaopa vigei aite iraraaro.
33 ✡ Oiso osa vao-ia oa-ia Jisas tore pierevora vorevira kopiia iava.
Osiposipoa vao aue-ia Sam Vuku papara erao oiso oa-ia puraroepa Pauto,
‘Vii-a oviitoa oaa. Ragai vo vokio vii aitea.’
34 ✡ Oa iava Pauto reo ovoi puraoro oiso va purareva, ira toreroverea Jisas
kopiia iava vorevira, ra viapau eruro. Eisi osa pura piropa vo rigato oiso
osa vao-ia,
‘Ragai-a vao ragoa visii rutu oiraopavira vateaverea oiraopara ora tu-
goropara, varao oara iava reo ovoi puraava auepa Devit.’
35 ✡ Ora vao tapo oa-ia oiso puraroepa Devit vo aue-ia opaparavu vo Sam
Vuku sovara-ia.
‘Ro-ia Tugoropatoa oara ira iava varaua iava viapau uvuipau ra vaseri, oiso
ra erupe.’
36 Uva vo reoa vao-ia aue iava Jisas oa purareva, viapau oiso ora rera
raga-ia vo reo-a. Aue iava uvare rera vo touaro-ia Devit Pauto vo vovouaro

✡ **13:23:** Ais 11:1; Mt 1:21; Ro 11:26 ✡ **13:33:** Sam 2:7 ✡ **13:34:** Ais 55:3 ✡ **13:35:** Sam 16:10

purareva rera voeaaro-ia oirara, oa iava kopiiroepa. Uva rera tovaiva vo
rera aite iraraaro tovaaro ruvara-ia. Oa iava rera iava varaua eruepa voa.
37 Ari ita, ro ira tore pierevora Pauto kopiiaro iava rera Jisas, ira iava
viapau oiso varaua oaro eruera.
38 Araoko irara oaa, vao uvuta oa iava visiipa siposipopaavoi vuri verapa
siposipo. Oa visiipa ora vatepere rera raga-ia ro-ia Jisas,
39 vo rara rera oirao pieta. Oa iava visii iava vuriara oavisii verarevere
oara viapau uvuipai ra Moses vaaro Reo Taisi vara verapaive.
40 Vatatopopata, teapi vao visii-ia karekepe oiso osa profet irara vo
reoaro-ia puraaepa voari oiso, Vao karekeperea vo oearovu-ia. Oiso osa
vao-ia,
41 ✡ ‘Visii riro vakuvaku irara vao keketa, ra vare rugorugoota visiigoa taru
kopiitavere, uvare vo kovo purapaavoi. Uva viapau oiso va oirao
piepata. Ari ita, vosa irai visiipa evo kovo aviavi piepareve, ra viapau
oiso irai vo reoaro oirao piepata va iava eva.’ ”
42 Oa iava kosi virosiepa Pol vaio ora Banabas voava vo Sinagog. Uva voea
rutu oiso puraaepa vaitereire, “Uriosivere aia vo toupao-ia utupa igeipa
siposiposa vo reoro iava.”
43 Oire uva voeao-ia Jiu-pa irara ora oearovu ratau tou irara oearoa
oisoa Jiu-pa irara vo pitupituaro sirova utupaave, oea rutu vaiterei sirova
utuaepa raivaaro. Oa iava voa vaitereo aposeltoarei voea taporo ora
reopasiepa oiso voea tavipaoro, “Avoeao. Pauto vo Saraaro-ia sopaura
oavisii tovopatavoi. Ra voa toupaoro goruvira rera sirova ututa.”
44 Va-ia vao utupa Sabat voki vorevira voeao vo urui iava ora guruaepa
Pauto vo reoaro uvusa.
45 Vo osa voeapa siposipopareva Pol, ovusa Jiu-pa irara urioaepa vo uvuru
kekesa. Oa iava rirovira rutu vara riiriiva. Osa iava vara iava rerava
rirovira ora kaureopaaepa rera reroaropaoro.
46 Uva goruvira rutu reopaoro voeare Pol vaio ora Banabas oiso
purasiepa, “Ari ita, rovovira rutu visii vate irao rovovevora vo reoro Pauto
vo reoroaro. Uva visii-ia tarai iraopaveiei visii kekepaoro, ovusa vo reoropa
reasipaoro vara peopata ora visii iava. Uva oisi-a oiso osa ora kosi piepatai,
oa iava viapau oiso uvuipatai ra vao Tootoo Ovoi outa. Eva-a oa vituaro
iava avapaveare ratau tou irarapa vo reo vatepasa.
47 Aue vituaro iava uvare ro Turaro vegei tavirevora oiso,
‘Ragai visii sipopaa osararovu ratau tou irara aviavi piesa voeapa vao iava
siposipooro. Oa iava uvuipaai ra ora voea varaaro iava vuri vovouro
ora poreave, vo rara vo reoro varao oirao piepaive voea rutu vo
rasitoa rutu-ia.’ ”
48 Uva vao uvupaoro oearovu ratau tou irara iava rirovira rorupaiva. Oa
iava Pauto vo reoaro rei pieiva oiso puraoro, “Vearovira rutu vatevatearo-
ia Pauto.” Uva riro irara vo reo oirao pieiva voeao oea ropo rovoreva Pauto
ora rerapa voari rovoa rutu-ia.
49 Oa iava Pauto vo reoaro ora sikataepa voraro ruture vo taerero-ia
varao.
50 Uva voeao Jiu-pa irara oira vasi irara kasipu pieiva ora riakora tapo
vairo airoa oisoa goruvira rutu lotu purapaave vokiara rutu-ia. Oa-a vao
oa puraiva Pol vaio ora Banabas kosi piesa vo taere iava.
51 Uva kokotoara oaesi iava vereo tovetovesiepa voare vo urui reesioro
vao-ia, Reo uvu asa urui. Oa iava voea kavuoro ava ovoisiepa vore
Aikoniam-ia.

✡ **13:41:** Hab 1:5

52 Uva voeao disaipel irara vukuaepa rutu aue-ia Tugoropato Uraurato
ora aue-ia tapo rorua.

14

Vo Toupasiva Aikoniam-ia Kovopaoro

1 Oire uva ovokivu-ia ita voa vo Aikoniam-ia oavu-ia ita Sinagog pausa
koatasiepa. Voa ita goruvira rutu voeapa siposiposiva. Uva riro irara rutu
vaiterei vo siposiporoaro oirao pieiva voea rutu oiso, Jiu-pa irara ari Grik-
pa irara tapo.
2 Ari ita, oearovu voea iava Jiu-pa irara oirao pie asa irara oea oearovu
kasipu pieiva osararovu iava, oisore ra vurivira rugorugooave vaitereire
Pol vaio ora Banabas oearovure tapo oirao pie vovou irara.
3 ✡ Oire voa vo riro kaekaevira tousiva siposipopaoro uriri asavira Turaro
iava, ro ira vaiterei vo reoroaro aue iava Pauto vo tauvaaro oirao piepareva
gorua vatepaoro. Osa iava ravaa reesiro ora ravoto kovoro purasiva ora
vavaea oaesi iava voea rutu osireiaro-ia.
4 ✡ Oa iava voeao vo urui-ia tou irara oea viapau oiso vaeavira
vovoupaaepa, uvare oearovu oiso vovoupaaepa osa Jiu-pa irara vo
vovouaro. Ari oearovu oiso vovoupaaepa osa aposel irara vo vovouaro.
5 Oire Jiu-pa irara ora oearovu ratau tou irara ora voea iavapa irara reipa
irara oiso vovoupaaepa ra aposeltoarei vurokoive aue-ia aveke.
6 ✡ Ari ita, vo osa va-ia tarai rovosiepa. Oa iava ouruireivu iare torisiva
vo uruireo Listra-ia ora Debi-ia. Ouruirea oisoa Likionia taere sovara-ia
toupaive, ora vo tapo otaererovu oara oisoa voavi ruvara-ia toupaive.
7 Uva voa Vearo Siposipoaro Jisas vatepasiva voeapa.

Vaiterei Vo Kovoaro Iava Oa Purasiva Listra-ia

8 ✡ Oire uva iravu ira oisoa vo urui-ia vao Listra urui tokoruovira raga
toupareve, uvare rera iava kokotoa vuriepa osa raga rera kavaueva aakova.
Oa iava oisoa viapau uvuiparo oiso ra vokapareve.
9 Uva Pol vo reoaro uvureva, oa iava Pol rera eveireva. Osa iava ora
rerare oiso puraroepa, “Akoea, ro-ia oirato ira ragai vo reoaro oirao piepare
aue iava Jisas. Ira poreterovere rara.” Uva Pol rerava tuupavira vurareva
oiso rutu puraoro akareva,
10 “Toreu torevokovira. Vii oiraaro-ia kokotuo.” Oa iava tokaoro
toreroepa voka ovoisa.
11 ✡ Oire riro irara va eva kekeiva oa purareva rera-ia Pol. Rera kekeoro
voea rutu rirovira oiveaepa oiso puraoro, “Ae, oiraopavira rutu vaitereo-ia
pautoarei, aiterea oira varavira raga varasiei vore vigei iare.”
12 Banabas vaisiiva oiso, Sus pautoa oaive, ora aue tapo Pol ira-ia vo vaisio
tapo tovoiva, Hemis iravu ita pautoa oaive. Uva vao iava vo vaisio Pol-ia
tovoiva Hemis-pa vaisi, rara voeapa reo vateparo.
13 Ro-ia pristo Sus reraaro ira vo kepaaro lotupa kepa oisoa uruia vatuaro-
ia toupaive, ira urioroepa bulmakau kare tapo ora kokookoara voea rutu
iare, oiso ra vara-ia koruoua purareve voea tapo Pol vaiopa ora Banabas.
Uvare vaitereipa oiso keapaaepa, pautoarei.
14 Uva Pol vaio ora Banabas eisi va iava uvuoro ikauvira uriosiepa
voea iare kuvupara karikaripaoro ora vaiterei iava. [Uvare rirovira rutu
ariipasiepa vao-ia oa purapaiva vaitereipa.] Oa iava oiso purasiepa,

---

✡ **14:3:** Hi 2:4; Jo 4:48 ✡ **14:4:** Ap 17:4-5 ✡ **14:6:** Mt 10:23 ✡ **14:8:** Ap 3:2 ✡ **14:11:** Ap 8:10, 28:6

15 ✡ “Ae! Eake-a vao purapatavoi? Viapau oiso vegei-a pautoarei. Vegei
oiratoarei oiso osa visii vao-ia. Vegoa urioveiera visii rutu vao tavisa Vearo
Siposipo iava, oisore ra vo pitupituro iava kuuvu pitupituro poreta viro
Tootoopato sirova utuoro Pauto. Ro ira vuvuiua purareva, ora rasito, ora
avakava, ora auero rutu varao oara vara sovara-ia toupaiveira.
16 Ro-ia Pauto ira oisoa osararovu rutupa vasepareve voari tuariri. Oa
iava ora voea raga vo pitupituroaro sirova oisoa utu ragapaave.
17 ✡ Ari ita, vo tuariri rutu rovoa-ia uva Pauto auero rutu purareva, oiso
ra oirara rutu vara kekepaoro vara iava rera eveipaive. Oiso vearopara
rutu varao purareva oiso-ia, kokeva o auere kovepasa, ari kovoara varao
auere kovapasa, ari evaoara rutu varao auere kuepasa, ari oaravua varao
auere opo purapasa, ora varao tapo auere vara aiopasa. Oire ra vara iava
vukupaave ora aue-ia rorua ora gorua. Varao oara rutu viraakoreva Pauto
vara ovoioro.”
18 Uva vo reoro-a varao oara-ia voea kasikasi pievira akeakesiva, oisore
ra va eakaive vao uvare koruoua purapaiva vaitereipa.

Pol Vurokoiva Avekeara-ia

19 ✡ Uva vo vokia-a vao oa raga-ia oearovu Jiu-pa irara Antiok iava
ora Aikoniam-ia urioaepa oearovu ivu ragapaoro. Oa iava voea sirova
utupaaepa. Uva Pol vurokoiva avekeara-ia. Oa iava rera ivuoro rera kosi
pieiva vo urui sovara iava oiso keaoro, Ira kopiiroi.
20 Oa isivaaro iava vao voeao oirao pie vovou irara ora guruaepa rera
kovokovooro. Oa iava poreteoro ora pueroepa vorevira vo urui iare voresa.
Ovokivu-ia utupa voki vo urui kavuoro avasiepa vaiterei rutu Pol vaio ora
Banabas aue iare Debi-ia.

Pol Vorevira Kareroepa Vova Antiok-ia Vo Siria Taere-ia

21 Uva voa vo Debi-ia toupaoro voeapa Vearo Siposipo iava siposipapa-
siva. Oire riro irara rutu vaiterei vo siposiporoaro oirao pieiva rutu. Uva
vara opesi piesivoiva, vorevira karesiepa Listra iare. Oa iava voava ita
Aikoniam iare voresiepa. Oa iava voava ita Antiok-ia.
22 ✡ Uva voava vorevira karepaoro voeao oirao pie vovou irara sopaaro
goru piepaoro karesiepa riro goruvira oiso puraoro, “Uvuipatai ra goruvira
touta oirao piepaoro. Uvare tutuu piepai ra koatavio Pauto vo Saraaro-ia.
Ari ita, vo osa voka rovope vo raivao-ia oa-ia riroara vavatara toupai.”
23 ✡ Oire uva oearovu lotupa irara iava reereesisiva, oiso ra lotupa irarapa
irapaoro vearovira voea tokipaive. Uva aio kavuvira raga toupaoro Pautoa
iare varirisiepa voeapa Turaro vo tokiaro sovara-ia voea tovooro, ro ira-ia
raripaaveira. Uva oisi-a eisi osa piepasiva voraro rutu vo uva lotu gururo
rutu oisoa toupaive.

Vo Vorevira Karesiepa Antiok Iare Vo Siria Taere

24 Oire uva Pisidia sovara-ia vokapaoro aue-ia Pamfilia-ia pousi viropa.
25 Oa iava voa vo Pega vearo reo iava tavitavisiepa voeapa siposipooro
oirara. Uva va isivaaro iava varasiepa aue iare Atelia.
26 ✡ Uva voava kare ovoisiepa selpa uvuo-ia Antiok iare, vo uruio-ia oa-
ia oeavu aposel irara rovovira vaiterei tovo pie rovoiva Pauto vavaearo-ia
kovosa. Oa iava opesioro voare karesiepa.
27 ✡ Oire vo osa voa pou virosiepa, oa iava lotupa irara rutu gurusiva
voeapa varao iava tavitavisa oara oisoa purapareve Pauto vaiterei tapo.

✡ **14:15:** Jen 1:1; Sam 146:6 ✡ **14:17:** Ro 1:20; Sam 65:10 ✡ **14:19:** 2 Ko 11:25; 2 Ti 3:11 ✡ **14:22:** Ap 11:23, 13:43; Jo 16:33 ✡ **14:23:** Ta 1:5 ✡ **14:26:** Ap 11:19, 13:1, 3 ✡ **14:27:** Ap 15:4, 12; 1 Ko 16:9; 2 Ko 2:12; Kl 4:3

Vao iava tapo uvare vo raivao karureva ratau tou irarapa, oisore ra taraiave Jisas vaisiaro-ia. Ra va iava rera oirao pieive rera-ia rarioro.

28 Oire uva voa vo Antiok-ia riro kaekaevira tousiva vo voea tapo voeao oirao pie vovou irara.

15

Lotuara Kaunsel Irara Ora Guruaepa Jerusalem-ia

1 ✡ Uva oeavu varaaepa Judia iava vore Antiok-ia voeao oea oiso voeaopa siposipopaiva oirao pie vovou irara oiso purapaoro, “Vosa visii viapau vo pitupitu sirova ututa Moses vaaro rakari verapa pitupitu, oa iava viapau uvuipatai ra vuriara oavisii iava virivarita utupaua.”

2 Oa iava Pol vaio ora Banabas voeare goruvira rutu oiso purasiepa, “Easi viapau oiso vao torevokopai.” Oa iava rirovira rutu ora takatoaepa kasipuvira ora reooro. Uva vao iava Pol vaio reesiiva ora oearovu vaiterei iare Jerusalem iare avasa vo reova vao-ia oa-ia ora reoaepa. Uva voare oearovu iare reipa irara ora aposel irara vava avaaepa, oiso ra va-ia ora reoave voea rutu.

3 Oire uva va iava voea rutu voeao-ia lotupa irara vaiterei sipoiva Jerusalem iare. Vo uruireo Finisia ora Sameria vuutaaro-ia pute rovooro voeao tavisiva oirao pie vovou irara oiso puraoro, “Vo raiva-ia Pauto ratau tou irara sopaaro porereva oiso-ia.” Oa iava rirovira rutu roruiva vo siposipo uvuoro oirao pie vovou irara.

4 Vo osa voa pousi viropa Jerusalem-ia, oa iava vaitereiva sekansa avaaepa reipa irara, ora aposel irara, ora voeao rutu lotupa irara. Oa iava voeapa siposiposiva varao iava oara oisoa purapareve Pauto vaiterei-ia.

5 Uva oearovu voearo oearoa oisoa Farisi vo siposiporoaro sirova oisoa utupaave, oea toreaepa riro oirao pie vovou irarare oiso purasa, “Avoeao, tepa ora rakari verapaavere Moses vo taisiaro sirova utupaoro Reo Taisi.”

6 Uva va-a vao oa iava voeao reipa irara ora voeao aposel irara rutu ora guruaepa va-ia ora reosa.

7 Uva riro kaekaepa reoro rutu-a oara-ia ora reopaaepa vo aivaro-ia vao-ia oa puraiva. Oa iava Pita toreroepa oiso purasa, “Araoko irara oaa, tuariri Pauto ragai reesireva ratau tou irarapa Vearo Siposipo vatepasa, oisore ra oearovu rutu vo reo oirao piepaive.

8 Pautoa raga oirara rutu iava sopaura-ia taraiparoveira. Oa iava ora rera voeaaro vo rugorugooroaro oirao piepasa Tugoropato Uraurato rere pierevora voeaopa ratau tou irara, oiso osa piereva vigeipa voari.

9 ✡ Oiraopavira rutu. Viapau oiso Pauto vo vovouaro vigei iava oearoi veriverisipaiveira. Viapau. Uvare vigei rutu areiivira rutu toupaiveira. Osa iava oearovu uvuipaai rera oirao piepaive. Oa iava Pauto uvuiparoi ra voea iava vuriara verapareve.

10 Uva apeisi vovoupatai, ra Pauto akeaketa va-ia vao, oisore ra va-ia rera torevokota, ra va sirova utuave? Opitupitua vao rakari verapa oiso rutu toupaiveira osa aveke. Ari ita, vosa oirato oira-ia kae vovouro, ra viapau uvuiro oira kaesa vo rara vavatapao. Eisi osa oisoa toupaive voari igei aao iraraaropa tuariri, ora vigeipa vao-ia vo vokio. Eisi osa iava viapau uvuipavioveira ra oisi va sirova utupavio.

11 ✡ Ari ita, vao vigei vaaro oirao pie vovou oa oiso ragavira toupai, Akuku raga vatevatea oa vate ragareva Pauto. Ovatevatea raga iavirava

✡ **15:1:** Ga 2:12, 5:2 ✡ **15:9:** Ap 10:28 ✡ **15:11:** Ro 3:24; Ef 2:5-8

Jisas Krais uvuiparoveira ra vuriara oavi verapareve vigei iava. Osa-a oiso osa pierevere rara voeaopa ratau tou irara.”

12 Vao isivaaro iava voea rutu voeao vo uvuru-ia vao ora reopaaepa. Oea rutu ora tape pieaepa Pol vaio ora Banabas raga reoaro uru piepaoro, vosa voeapa siposipopasiva varao iava ravaa reesiro ora ravoto kovoro tapo. Varao oara oisoa purapareve Pauto vaiterei-ia voeapa voeao sopaipa irara ratau tou irara.

13 Oire uva siposipoa oaesi opesi piesiva, oa iava Jems toreroepa oiso purasa, “Araoko irara oaa, ragai uvuta.

14 Ari ita, Pita visiipa siposiporevoi roroiovira oiso osa iraroepa Pauto oearovu tauvapaoro voea ou rovosa voeao iava ratau tou irara, oisore ra vearovira rera sirova utupaave oiso rutu osa rera voeaaro.

15 Ari ita, vao rigatoa oaive voea profet irara oa oisi toupai osa Pita puraparoi vao-ia.

16 ✡ Vo uvare profet irara oiso va rigatoiva,

‘Turaro oiso puraroepa, Vao isivaaro iava kareraverea, ra Devit vo kepaaro
tore piea vorevira vao oa vurioro koveepa tuariri. Vo kepa vorevira
vearo pieoro vo kepa tore pieaverea.

17 Auere ra voea rutu voeao ragaire taraiive ragai sirova utusa, voearei rutu
voeareo ora oearovu rutu ratau tou irara, evoearei oearea reesiava
oiso, Ragai voeareiaro oirara.

18 Eisi osa puraroepa Turaro ro ira vo taraio kareke piereva voari tuariri
rutu.’

19 “Oire vao-ia ragai iava rugorugooa oiso toupai, Viapau uvuipaviei oiso ra voeao ratau tou irara vavagisi piepe vao-ia vigei Jiu-pa irara vaaro riro vavata reo goru. Uvare evoea iava sopaura oaive porepa virora Pautoa iare rera sirova utupasa.

20 Ari varao raga oara iava voea vatepere aue vai pasia vai oiso, Opeita varao koruou aioro aiopata, oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata, oara kavu iraota. Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea kaapaoro, vo rara viapau oiso revasiva puteive vo kare iava. Opeita revasiara aiopata.

21 ✡ Uva varao raga iava voea vatepai rara, uvare varao Tugoropa Reoro toupaiveira vao-ia Jiu vaaro-ia Reo Taisi. Oara vatepaiveira vieiara sovara-ia Sabat vokiro rutu-ia vo Jiu Reo Taisi Uvupa Keparo rutu-ia vova tuariri rutu.”

Pasia Sipoiva Voeaopa Oirao Pie Vovou Irara Voeao Ratau Tou Irara

22 Oire va iava voea aposel irara, ora reipa irara, ora voearo rutu tapo lotupa irara, oea vaea vovou kataia raga puraiva ora guruoro aitereivu reesioro ora voea iava aue iare Pol vaio ora Banabas, oiso ra voea rutu avaave Antiok iare. Uva vaiterei vaisiaro-a vaitereo Judas Basabas ora Sailas, aiterea-ia oisoa vearo vaisi purapaive oirao pie vovou irara.

23 Uva vaiterei tapo vo pasio sipoiva oa-ia oiso purapaoro,

“Igei aposel irara ora riro irara tapo igoa visiiva oiso puraiei, Vearo voki rutu araoko irara oaio, visiigoa evoa toupataveira Antiok-ia, ora Siria-ia, ora Silisia-ia.

24 Ari ita, visii iava uvuiovora vo uvare oearovu voearo igei iava avaaera oiso visii tavitavisa. Uva visii vavagisi piepaivora oiso purapaoro, Uvuipatai

✡ **15:16:** Amo 9:11-12; Jer 12:15 ✡ **15:21:** Ap 13:15

ra Jiu vaaro sirova ututa Reo Taisi vo pitupituo-ia rakari verapa pitupitu. Ari ita, taraipatai oiso, Viapau rutu igei voea sipoiovora visii iare.
25 Oa iava ora guruierao evaiterei reesisa aue-ia katai vovou. Uva turaro irara iava vaiterei uriosiei visii iare aue sirova igei vatetoareiaro Banabas vaio ora Pol.
26 ✡ Vaitereo-ia Pol vaio ora Banabas aiterea ora tootooarei oaesi piresivora vosa Turaro oaiopa kovopasivora ro Jisas Krais.
27 Uva vaitereo sipoiovoi visiipa Judas vaio ora Sailas, oiso ra ora vaiterei gisipoaro iava visii tavitavisi vearovira oiso osa evo rigato oa puraiovoi visiipa.
28 Uvare igei ora Tugoropato Uraurato oiso auepaiei, Viapau oiso vearopai ra vao riro vavata reo goru tovo ragapaio vo visii-ia.
29 Ari ita, varao raga oara sirova utu iraota oiso-ia, Opeita varao koruoupa aioro aiopata oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata, oara kavu iraota. Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea kaapaoro, vo rara viapau oiso revasiva puteive vo kare iava. Opeita revasiara aiopata. Oire uva oiso-ia ra visii rutu vearovira ora visiiva tou iraopatavere, vorara varao sirova ututa. Oire evavi raga ra opesipe. Vearo voki rutu."
30 Uva tavitavipa resura oea sipoiva, oa iava voare avaaepa evoa Antiok-ia. Oire va iava voa vo resura voea voeao oirao pie vovou irara guruiva voa vo rigato vatesa voeapa.
31 Oa iava voea rutu vo rigato vieipaoro rirovira rutu rorupaiva, uvare voea iava sopaura oaive goru pieiva va-ia.
32 Uva Judas vaio ora Sailas profetatoarei aiterea riro kaekaevira voeapa siposiposiva voeao oirao pie vovou irara voea vo rugooroaro goru pieoro.
33-34 ✡ Ovokirovu isivaaro iava oeavu vaiterei sipo pieiva oiso puraoro, "Avasi gavaurea sovara-ia toupasa." Uva vorevira voreaepa aposel irara iare.
35 Oa iava Pol vaio ora Banabas tou rovosiva voa Antiok-ia vo voeapa siposipopaoro aue iava Turaro vo reoroaro ora oearovu tapo riro irara.

Pol Vaio Ora Banabas Ora Sikasiepa

36 Oire uva ovokirovu isivaaro iava Pol oiso puraroepa Banabas-re, "Vearopai vosa kareve ora vegei araoko irara oaro kekesa, voeao oea oiso toupaiveira voraro uruiara-ia vo uvaroa voea siposipo rovoveva aue iava Turaro vo reoroaro. Oa iava uvuipaveiei ra taraive voeao-ia oiso, Apesi ragavira toupai. Ra voea ita tauvave."
37 ✡ Vo osa Banabas Jon-pa ruipaparoepa, rera raga Mak, oiso ra rera tapo avasi voare.
38 ✡ Oire va iava Pol rerare oiso rugorugooparoepa, Easi viapau uvuipaveiei ra rera tapo avave. Uvare ita vegei kavureva aue-ia Pamfilia-ia vo kovopa reasipaoro.
39 Oa iava ora aveavesiepa. Uva viapau oiso katai vovou vai-ia toupasiva. Oa iava ora tavarisiepa oiso, Banabas avaroepa Saipras iare vaiterei ora Jon Mak selpa uvuo-ia.
40 Ovusa Pol Sailas tapo avaroepa. Vo ovusa voeao oirao pie vovou irara Pauto vo tokiaro sovara-ia vaiterei tovoiva.
41 ✡ Uva avasiepa vo Siria taererei ora Silisia-ia vuutaaro-ia lotupa kovo voraro goru piepaoro.

✡ **15:26:** Ap 14:19; 1 Ko 15:30 ✡ **15:33-34:** 1 Ko 16:11 ✡ **15:37:** Ap 12:12 ✡ **15:38:** Ap 13:13 ✡ **15:41:** Ap 16:5

16

Timoti Pol Vaio Tapo Avaroepa Ora Sailas

1 ✡ Oire voa pousi viropa vo Debi-ia ora vo Listra-ia. Uva voa iravu oisoa toupareve oirao pie vovouto rera vaisiaro, Timoti. Uva aakova Jiu-pava ora oirao pie vovouva tapo, vo ovusa aiteto-a Grik-pato.
2 Uva voeao oirao pie vovou irara oea oisoa Listra-ia toupaive ora Aikoniam-ia oea oisoa oiso purapaave rerare Timoti, “Vearotoa rutu ro-ia.”
3 ✡ Oire va iava Pol rera akereva oiso ra rera tapo kovopareve vo voka-ia vao. Ari ita, vo osa rovovira rera rakari vera rovoreva, uvare riro irara Jiu-pa irara oisoa voa toupaive. Uva oiso tapo taraia ouiva uvare aiteto-a Grik-pato ira oisoa rera-ia koruparo vapa eva rakari vera.
4 Oa iava avaaepa voea uruiara ruturoaro iare vao reo goru vatepaoro voeapa voeao oirao pie vovou irara. Vo reoro-ia varao iava aue koruoupa aioropa, ora otopa pitupituropa, ora varao tapo revasipara aio arapa evo reo oa puraiva aposel irara Jerusalem-ia.
5 ✡ Oire vokiara rutu-ia lotupa kovo goru pieiva, vo osa voea rutu voeao vieiaro riroepa.

Vo Pol Masedonia-pato Kekereva Areo Uusi-ia

6 Uva vorarore vokaiva Frisia-ia ora Galesia-ia, vo osa Tugoropato Uraurato voeare korukoruroepa Esia Provins-ia siposipo arapa Turaro vo reoaro iava.
7 ✡ Uva va iava poua viropa vo Misia-ia uvuiaro rekasiaro-ia akeakevira avapaoro, oiso ra poua viro Bitinia-ia. Vo ovusa Tugoropato Uraurato goruvira rutu voeare oiso puraroepa, “Avoeao, opeita voare puteta Bitinia-ia koatasa.”
8 Oa iava voka ragapaoro aue Misia-ia vuutaaro iava varaaepa Troas iare.
9 ✡ Oire evoa-a uva areo uusi oureva Pol vokiaro oa-ia iravu oirato kekereva Masedonia-pato, ovusa variripaoro torepaoro keeraparoepa oiso purapaoro, “Vore uriou Masedonia-ia igei tauvasa.”
10 Vo areo uusi isivaaro iava vatatopopaaepa Masedonia iare avasa. Uva ragai Luk voea tapo avaraepa. Uva voavi raga oiso taraiiepa, Pauto igei sipopare rera vaaro vatesa Vearo Siposipo.

Lidia Sopaua Poreeva

11 Oa iava Troas iava avaiepa selpa uvuo-ia torevokovira Samotres iare avaoro. Oire voava ita utupa voki-ia aue iare avaiepa Niapolis.
12 ✡ Uva voava Filipai iare vao rovopa urui vovio Masedonia-ia sovara-ia. Vo uruio oa oisoa tokipareve gavman ro vova Rom-ia. Oa iava voa ovokirovu-ia toupaiova.
13 Uva Sabat voki-ia kosi viroiepa vore uuko ovi sirova oiso ragavira rugooro, Ari voa-a vo uva Jiu-pa irara variripa tapiaro toupaiveira. Uva voa uvuruoro airorovu riakora siposipoiova.
14 Oire uva iriavu riakova oira vaisiaro, Lidia vova Taiataira. Iria oisoa raove varoro raga sipopaeve vara-ia moni oupaoro, eira iria oisoa lotu purapao Pautoa iare. Oire Pol vo siposiporoaro uvueva. Uva Turaro oira sopaaro karureva. Oa iava rera vo reoroaro sirova utuopa.
15 ✡ Oire uva va iava baptaisa oueva ora voeao tapo oea oisoa oira vo kepaaro-ia toupaive. Oa iava igeire oiso puraopa igei akeoro, “E uvuipatai ra ragai tapo uvurusa uriota vo kepa oaa-ia, vo rara oiso ragai taraipata,

✡ **16:1:** Ap 14:6; Ro 16:21; 2 Ti 1:2 ✡ **16:3:** Ga 2:3 ✡ **16:5:** Ap 15:41 ✡ **16:7:** Ro 8:9; Ga 4:6
✡ **16:9:** Ap 9:10, 18:5, 20:1, 3, 27:2 ✡ **16:12:** Fl 1:1 ✡ **16:15:** Ap 11:14; Lu 24:29

Oirao pie vovouva o-ia." Uva oisi raga oiso voreripavira igeire keerapaoro oiso purapaopa. Oa iava oira tapo avaiepa.

Pol Vaio Ora Sailas Tuukeiva Vo Filipai-ia

16 ✡ Uva ovokivu-ia avaiepa varirisa. Uva voa iriavu igei tapo uvurusa urioopa kovopava. O-ia riakova riro reova varao-ia oara utupaua karekepape. Uva vo reoroa oisoa purapaeve aue vo goruaro-ia tugara, osa oiso riroa monia oupaeve. Va oupaoro voeaopa vara vatepaeve oea oisoa oira tokipaive.

17 Uva oira igeire ora Pol oiso keerapaoro utupaopa, "Voeao Reitoa rutu Pauto kovopa iraraaro, oea oiso vigei tavipaiveira vao iava Pauto vaaro raiva oa-ia uvuiparoi ra vigei vorevira oupareve ora rera iare."

18 Uva oisoa vokiara rutu-ia oisi raga piepaeve. Oire va iava Pol reasioro oirare ora poreroepa oiso purasa auere tugarato ro oira reraaro, "Jisas Krais vo goruaro iavirava vii tavipaa, ra oira arova kosiu viro." Uva va iava kosi ovoiro viropa oira iava vo voki raga-ia.

19 Oa iava voeao oea oisoa oira tokipaive taraiaepa oiso, Easi kovoa oavi opesiei. Viapau oiso moni oupaviovere oira ruvara-ia ita. Oire uva voava kasipuoro vaiterei sitaiva Pol vaio ora Banabas vaiterei ivuoro. Uva voava vo urui sovara-ia vuruvuru-ia vaitereiva avaaepa oira vasi irara iare voea tapo ora gurusa.

20 Uva oa-ia oiso puraaepa, "Voeao Jiu-pa irara oea vigei vo uruiaro vuri piepaiveira.

21 Voea vo pitupituroaro-ia siposipopasi pisavira rutu. Uva vigei vao-ia Rom-pa irara viapau uvuipaviei ra va-ia vearo vaisi purape."

22 ✡ Uva va iava riro irara rutu ora uvuruaepa vaitereo Pol vaio ora Sailas uposa. Uva vo uvurua-ia ora voea iava voeao turaro irara kuvupara oaive karikaripaiva rirovira rutu kasipupaoro vaitereire. Oa iava oiso puraaepa, "Vaiterei ragita."

23 Oa iava vaiterei ragipaiva rirovira rutu. Uva vao isivaaro iava tuukepa kepa tokipato vateiva vaiterei oiso puraoro, "Vearovira rutu vaiterei tokiparivere."

24 Oire va uvuoro vaiterei peoreva oisirire tuukepa kepa rutu sovara-ia. Uva evoa-a uva vaiterei iava tasiara kaporeva evao peroro-ia vaiterei tuukeoro.

25 ✡ Uva voki vuuta-ia Pol vaio ora Sailas Pautoa-pa variripasiepa erapaoro rera-ia vuurapa vaisi purapaoro. Vo osa oearovu tuukepa irara vaiterei uru piepaiva.

26 Va purasivoiva, riroto ravurike karekeroepa. Uva tuukepa kepa vituaro rikerikeepa. Oa iava riro tuparo karu piropa akukuvira. Ora kapo tuukero tapo varao vova voea rutu tuukepa irara kokotoaro iava rutu kovekoveepa oisi raga akukuvira.

27 Oire oa iava ro ira oisoa tuukepa kepa tokipareve eraoroepa riropa tuparo vo karuparoaro kekesa. Va iava ora rerare sigoa goro ragareva oiso ra ora uporo, uvare oiso keaparoepa, Voea vai rutu tuukepa irara toriivo.

28 Vo osa Pol rerare koruroepa oiso puraoro, "Ae, opeita eva purapari ora vii-ia. Easi igei rutu-a vao vo-ia."

29 Va iava vuravu arereva, oa iava oira-ia avapaoro ikauvira koataroepa. Oire uva rirovira rikerikepaoro koveroepa vaiterei kokotoaro-ia Pol vaio ora Sailas.

✡ **16:16:** Diu 18:11; 1 Sml 28:3, 7 ✡ **16:22:** 2 Ko 11:23, 25 ✡ **16:25:** Ef 5:19

30 Voava vaiterei tapo kosiro viropa oiso purapaoro, “Avoeao apeisi vai
ragavira uvuiparai ra vuriara oaa iava ora porera?”
31 ✡ Uva rerare oiso purasiepa, “Ro Turaro Jisas Krais oirao pieri. Oa iava
vuriara oara iava uvuipau ra poreu viro, visii rutu vao-ia ora voeao vii vo
kepaaro-ia tapo toupaiveira.”
32 Oire vao isivaaro iava voea rutupa siposiposiva ora voeao oea oisoa
rera vo kepaaro-ia toupaive va iava vao Turaro vo reoaro.
33 Vo vuuta raga-ia eva vo vokiaro ro ira oisoa tuukepa kepa tokipareve
vaitereipa iava kapuara sisureva. Vao isivaaro iava baptaisa oureva ora
voea tapo oea tapo oiso toupareve.
34 Oire uva vaiterei koata piereva rera vo kepaaro-ia vaiterei aio vatesa
voa. Uva voa rirovira rutu rorupareva ora voeao oea tapo oisoa toupareve,
uvare oirao piea ouiva.
35 Oire vokipaua voeao reipa irara oea polis irara aruiva auere tuukepa
kepa tokipato tavisa, oiso ra vaiterei kosi piereve.
36 Oa iava ro tuukepa kepa tokipato vaitereire oiso puraroepa, “Avasi
gavaurea sovara-ia toupasa.”
37 ✡ Ari oiso puraroepa Pol, “Akoea, viapau oiso torevokovira vegei kort
rovoivorao. Oa iava vegei ragi ragaivorao oearovu rutu osireiaro-ia. Vegei
toupaveaira vo Rom gavman sovara-ia. Uva apeisi-a? Evoea uvuipaai ra
oisi raga ita vegei kosi pie ragaive ita vatauvira voava vo tuukepa kepa-ia,
eke? Uva voea tavi iraopari, ra voea raga urioave vegei kosi piesa voava
vo-ia.”
38 Oire uva va iava voeao polis irara reipa irara tavisa voreaepa. Uva
voea-a voeao oea rirovira rutu uririaepa, uvare oiso ragavira taraiaepa Pol
vaio-ia ora Sailas, Eari Rom gavman vaitereiaro vaitereo.
39 Uva evoea urioaepa vaiterei kosi piesa. Oa iava vaitereire oiso
puraaepa, “Vei-ia vuria pura ragaio. Uva oiso vovoupaiei ra vo kavuoro
ava iraosi uvai ragare.”
40 Va isivaaro iava tuukepa kepa iava avasiepa Lidia vo kepaaro iare. Uva
voa-a evoa uva oearovu riro oirao pie vovou irara kekesiva. Oa iava voea
vovouaro goru piesiva voa. Vao isivaaro rutu iava voa rutu vo kavuoro
avasiepa.

17

Tesalonaika Vata Pol Vaiore Ora Sailas Rirovira Kasipuaepa

1 ✡ Uva Pol vaio ora Sailas vo uruireo-ia vokapaoro avasiepa Amfipolis
uruia ora Apolonia. Uva voava aue-ia pousi viropa Tesalonaika urui uva
oisoa Jiu vo kepaaro Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog toupaive.
2 Uva ora rera vo pitupituaro raga sirova utuoro vo kepa-ia koataroepa.
Uva voa vo peva-ia Sabat vokiro Tugoropa Rigato voeapa karukarureva Pol
3 ✡ vo reo aviavi piesa Jisas vo siitokaaro iava, ora vao iava tapo osa
vorevira toreroepa kopii tapi iava. Oa iava Jisas oirao piereva voeapa oiso
puraoro, “Ari ita, Pauto reraaro Ropoto rutu Jisas.”
4 Uva oearovu rera vo reoaro oirao pieiva va uvuoro. Oa iava oiso
vovouaepa ra vaiterei tapo ora takuvuave. Ora oearovu Grik iava riro irara
oea oisoa Pautoa-pa lotu purapai, ora airorovu oira vasi riako.
5 Ari ita, oearovu voea raga iava Jiu-pa irara oea viapau oiso vaiterei
vo reoaro uvuiva va oirao piesa. Evoea-a oea oisoa vaiterei vo kovoaro

✡ **16:31:** Jo 3:16, 36, 6:47 ✡ **16:37:** Ap 22:25-27 ✡ **17:1:** Ap 27:2 ✡ **17:3:** Lu 24:26, 46

riiriipaive. Uva voea riro pokapoka irara oea ouiva oearovu tapo ora takuvusa aue Jiu, oiso ra voea rutu Pol vaio tapo ora upoave. Oa iava voea rutu avaaepa Jeson vo kepaaro-ia Pol vaiore taraasa voa. Uvare oiso ruipapaaepa ra oirara rutu osireiaro-ia vaiterei karekeive.

6 Oire uva vaitereire vura ragaoro Jeson ouiva ora oearovu tapo voearo oirao pie vovou irara. Uva voea rutuva avaaepa voea ivuoro voeao iare oea oisoa vo urui-ia turaropaave. Oa iava voeare oiso puraaepa, “Avoeao vaitereo Pol vaio ora Sailas aiterea oirara rutu vavagisi piepasiveira uvarovu rutu. Uva oisi-a oiso osa piesa vore ita uriosiei

7 ✡ aue iare Jeson taveteoro. Aiterea-a vaitereo Sisa vaaro reo goru pute iraopasiveira oiso purapaoro, Iravu epao king. Rera vaisiaro, Jisas.”

8 Oa iava oirara rutu ora turaro irara oea oisoa vo uruio-ia toupaive oea vo reo vao uvuoro ora sitaaepa rirovira rutu rugorugooro.

9 Oa iava Jeson ruvara-ia moni ouaepa ora oearovu voeao riro oirao pie vovou irara oiso-ia, Vosa viapau vuria vai purasivori, oire vo vori vao voeapa Jeson vase vore pieive. Oisi-a eisi osa vaiterei pieivoiva, vaiterei iava vaseiva. Oa iava avasiepa.

Pol Vaio Ora Sailas Kovosiva Beria-ia

10 Uva vo rupa raga-ia Pol vaio ora Sailas sipo pieiva voeao oirao pie vovou irara aue iare Beria. Uva voare avasiepa. Oa iava Jiu vo kepaaro-ia Sinagog koatasiepa voeapa siposipo rovosa voa.

11 ✡ Voeao oea oisoa vo Beria-ia toupaive oea viapau oiso oisoa toupaive osa voeao Tesalonaika-pa irara, oea vaaruu vovouvira rutu oisoa toupaive auepa vo siposiporo uvu arapa. Ari voeao Beria vata vo rugorugooroaro karu viropa, ovusa voeapa siposipopasiva. Uva va-a vao oa vituaro-ia oisoa vearovira Tugoropa Rigato taraapaive voea voeao Beria vo osa Pol voeapa siposipopareve vaore, oiso ra rera vo siposiporoaro uvupaoro vearovira vara uvuipaive, vosa va rutu sirova torevokopape Pol vo siposiporoaro.

12 Oa iava riro irara rutu Jisas oirao pieiva oiso-ia, airorovu-a oira vasi riakoro Grik iava, ora oearovu rutu oirara.

13 Vo ovusa oearovu Jiu-pa irara voeao oisoa vo toupaive Tesalonaika-ia oea va iava uvuiva vao oa purapasiva Pol vaio oirara-ia voeao Beria-ia Pauto vo reoaro vatepaoro. Oa iava voare avaaepa voea piururuosa voea kasipu pieoro.

14-15 ✡ Oa iava oearovu oirao pie vovou irara Pol sipo pieiva uvavu avakava-ia. Uva voava Beria-ia Pol tapo avaaepa oearovu aue arova Timoti vaio ora Sailas Atens iare. Oire uva voa touoro vaitereire vorevira voea kokareva oiso, “Ragai iare ikauvira Timoti vaio ora Sailas arusa karepatai. Ra ragai tapo tousa utusi vo-ia.”

Vo Toupai Pol Iava Vo Osa Atens-ia Toureva

16 ✡ Vosa vaiterei ateate piepaoro Atens-ia Pol rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa voeaore oea oisoa sopaura oaive tovopaive aue-ia tokarasiara oaive, voea rutu voeao vo urui rutu sovara-ia tou irara.

17 Oa iava avaroepa oavu iare Sinagog Jiu vaaro voa oearovu tapo Jiu-pa irara ora reoreosa ora oearovu oearoa oisoa Pautoa-pa lotupaave. Uva vokiara rutu-ia tapo aivaropa tapi oisoa voea tapo ora reopasa avaparo.

18 ✡ Ari ita, oearovu voearo riro tarai irara oea tapo oisoa Pol tapo uvurupaave oiso-ia, Epikurian-pa irara voeao, ora Stoik-pa irara. Uva oisi voearei rutupa siposiporeva Jisas iava ora rera vo torearo iava tapo. Vo osa

---

✡ **17:7:** Lu 23:2; Jo 19:12 ✡ **17:11:** Ais 34:16; Lu 16:29; Jo 5:39 ✡ **17:14-15:** Ap 15:3 ✡ **17:16:** 2 Pi 2:8 ✡ **17:18:** 1 Ko 4:10; Ap 4:2

rera vo reoroaro pukopaoro oiso puraaepa rerare, “O ita. Koovooto eera ira riroara rutu reoara purapare.” Vo ovusa oearovu oiso puraaepa, “Eera vigei siposipopare oearovu raga iava pisa irara pau irara.”

19 Oa isivaaro iava vao rerava Pol avaaepa aivaroa iare aue kukuearo-ia Ariopagas Pukui. Voa uva oisoa oaravu rutu lotuara rovirieipasa ora gurupaave. Oa iava voa rerare oiso puraaepa, “Vearopai vosa igei taviri oraivai raga iava vao-ia osa ragavira vii vo reoroaro toupaiveira.

20 Uvare pisa reoro rutu purapariveira. Eva-a oa iava oiso ruipapaiei ra vara porearo iava vearovira rutu taraiio.”

21 Uva voearo Atens iava ora oearovu tapo aapaapau irara oea rutu oisoa reo uvu ruipapaave orekerovu iava varao airepara, oara iava tavitavipaave oearovu.

22 Uva va iava Pol toreroepa voea rutu osireiaro-ia voa vo Ariopagas Pukui-ia oiso purasa voeare, “Visii vao-ia Atens-pa irara. Uvuiparai visii kekea vo ovusa avivikepata rirovira rutu oearovupa pau irara.

23 Ari ita, vo osa oisoa vokapaa, uva riroara rutu eravaoara oisoa kekepaoro viripaa voraro rutu visii vo uruiaro sovara-ia. Uva oavu-ia vo rigato epao oa oiso oisoa toupaive oiso-ia, Vao-a vao eravaoa ropa pauto ira-ia viapau taraipaviei. Uva rera-a ro pauto irapa oisoa lotupata vo rera-ia tarai asavira, ira iava oiso ruipaparai ra visii tavitavia.

24 ✡ Ro-ia Pauto ira vo rasio rutu purareva ora orekerovu rutu varao oara rera sirova toupaiveira. Aue iava uvare rera reitoa rutu ora rovopatoa rutu vo vuvuiua-ia ora vo rasitoa-ia. Ari ita, viapau oiso vo toupareveira lotupa keparo-ia oara purapapeira vo ora vigei vavaearo-ia.

25 ✡ Ora oiso tapo vo osa oearovu viapau uvuipaai ra oaravu avu vai rerapa vatepaive vo osa rerapa kovopaive. Eake iava? Uvare vara rutu-a vatepareveira oiso-ia, tootooa vao, ora vovoua, ora orekerovu rutu varao oara-ia vatevatea purapareveira oirara rutupa vo rasio rutu-ia. Uvare vaea kaevira raga toupapeira.

26 ✡ Ari ita, oirara rutu purareva kataito raga iava ro-ia rovopato. Ira raga iava voea rutu rigareva voraro ruture vo rasio rutu-ia. Uva rera raga Pauto vo vokio reesireva oa-ia karekeaverea, ora vo vokio oa-ia voea rutu opesiaverea, ora vo tapo uva toupaiverea taru.

27 Uva vara rutu-a varao ora rera ragare taraapasa oara purareva. Uva vai pasi uvuipaai ra rera vai kekepaive Pauto vo ora vara raga iava. Ari ita, oiraopavira rutu viapau oiso tauaivira vigeipa toupareveira Pauto.

28 Uvare Pauto raga iavirava tootoopaviei, ora rera raga iavirava vokapai, ora auero rutu purapai rera raga iavirava. Oiso osa iravu visii iava riro taraito rigatoa purareva oiso, Vigei rutu-a Pauto ovii iraraaro.

29 O ita, oiraopavira vigei-a Pauto ovii iraraaro. Uva viapau rutu uvuipaviei ra oiso rugorugoopavio oiso puraoro, Easi oirara raga Pauto puraiva oiso osa tokarasi aue-ia gol ora silva ora avekea vo oirara raga vo rugorugooaro sirova utupaoro.

30 Ari ita, Pauto ira oisoa oirara rutu vura ragapareve voari tuariri rutu vo ovusa vaaruu vovouvira toupaive voea vo pitupituroaropa voea roviriei arapa. Uva vo vokio goruvira rutu oirara ruture oiso puraparoi, Visii rutu vuriara oavisii iava poreta viro.

31 Eake iava? Uvare ovokivu reesireva vao oa-ia oirara rutu taru rovirieireverea vo rasio rutu-ia kataitoa raga uvuiarova Jisas. Eera ira-ia vo reesi oiraopavira purareva rera vorevira kopiia iava tore pieoro,” eisi osa puraroepa Pol.

✡ **17:24:** Ais 42:5 ✡ **17:25:** Sam 50:10-12 ✡ **17:26:** Mal 2:10; Diu 32:8

32 Ari ita, vo osa vo reo uvuoro rera torearo iava Jisas rirovira ora
agesi pieaepa vo va-ia vakuvakupaoro. Ovusa oearovu voea raga iava oiso
purapaaepa, “O ita, igei oiso ruipapaiei ra vii vo siposipoaro uvuio ita va
iava eva.”
33 Oa iava voea arova ora vaseroepa Pol vorepaoro.
34 Vo osa oearovivu rera sirova ora tavosiaepa oiso-ia, Daionisas ro
Kaunselto vova Ariopagas Kort, ora o-ia riakova Damaris, ora oearovu tapo.

18

Pol Vo Kovoaro Iava Korin-ia

1 Va isivaaro iava Pol avaroepa Korin iare vova Atens-ia.
2 Uva voa aivaroreva iravu tapo rera vaisiaro, Akwila ira kavauroepa
Pontas urui-ia. Ira airevi raga urioroepa vatuava oaro tapo aue iava Itali-ia.
Aue vituaro iava uvare iravu king ira reo goru-ia oiso puraroepa, Voea rutu
Jiu-pa irara vo kavu iraoivere Rom-ia. Uva rera vaisiaro ro-ia, Klodias Sisa.
3 ✡ Oire uva Pol vaiterei tapo toupaoro kovoreva, uvare vaiterei vo
kovoaro oiso rutu oisoa toupaive osa Pol vo kovoaro aue purapaoro varo
keparo.
4 Uva oisoa vokiara rutu-ia vo Sabat vokiro-ia vo Jiu vaaro-ia Reo
Taisi Uvupa Kepa Sinagog toupareve Pol vo voea varaaro rugorugooara
akeakepaoro, oiso ra porea viro Jiu-pa irara ora oearovu voea raga iava
Grik-pa irara.
5 Oire vo osa Sailas vaio ora Timoti kare ovoisiepa aue iava Masedonia-ia,
ovusa vaiterei isivaaro iava oisoa Pol voea siposipopareve vokiara rutu-ia
rera iava Ropoto Jisas Pauto reraaro rera oirao piepaoro voeapa.
6 ✡ Vo ovusa aue Jiu-pa irara rirovira rutu kaureopaave rerava rera
reroaropaoro. Uva vo kaureo uvuoro Pol voea ruvara-ia kuvupatoaaro iava
poupou tovetoveroepa oiso puraoro voeare, “Eagara, visii vaaro eva vuri
reo kaureoa. Ari ita, vosa visii vao-ia riroirovira raga toupata vapa vao,
uva viapau ragai vo vuriaro-a. Visii raga vaaro. Ari ragai evapa viapau.
Ragoa kosiparavi ratau tou irara iare.”
7 Uva Sinagog iava kosiro viropa Pol avasa iravu vo kepaaro iare. Rera
vaisiaro ro-ia, Tisias Jastas ira ro Pautoa-pa oisoa lotuparo. Uva rera vo
kepaaro aue vatuaro-ia oisoa toupaive Sinagog Jiu vaaro.
8 Uva iravu Krispas ira oisoa Sinagog-ia reiparo, ira oisoa Turaro Jisas
oirao piepareve ora voeao oea tapo oisoa toupareve rera vo kepaaro-ia. Ora
oearovu rutu tapo Korin iava oearoa rutu oirao pie vovou rutu ouiva Pol
vo reoaro uvuoro. Oa iava voea rutu baptaisaepa.
9 Uva orupavu-ia vokiaro aue Turaro areo uusi-ia oiso puraroepa Pol-re,
“Opeita uriripaoro ora vii iava gisipo kapu piepari. Ari reo oara kosi piepari.
10 Uvare vii tapo toupaaveira. Uva viapau irai uvuiparoi ra vuria vai
purareve vii-ia. Ari ita, riro irara rutu oirara oaa vo uruio sovara-ia
karekeavere, Ragai voeaaro rutu.”
11 Oire uva voa Pol katai iva-ia toureva ora kuro iva tapo, vo osa Pauto vo
reoaro iava voea siposipopareva.
12 Oire vo osa voa iravu ro-ia Galio ira airepavira rovoparoepa gavman-
paoro voa Grik-ia. Vo ovusa voea rutu Jiu oiso ruipapaaepa ra upoa purai
aue-ia Pol. Oa iava rerava avaaepa aue iare kort oiso rera iava tavisa,
13 “Ro-ia ira vigei vaaro Reo Taisi putepareveira oraivarovu purapaoro
Pautoa-pa lotupasa.”

✡ **18:3:** Ap 20:34; 1 Ko 4:12 ✡ **18:6:** Ap 13:45, 51; 2 Sml 1:16; Esi 18:13

14 ✡ Oire vo osa Pol voea vo reoroaro puko rovopareva, ovusa Galio ora poreroepa Jiu-pa irarare oiso purasa, “Vosa rera-ia taraipata oiso, Oearovu uporeva oirara, ora riro kaviruto, ora oaravu rutu tapo vuriara oisoa purapareve, eva-a oa iava uvuiparai ra visii Jiu uvua va-ia.
15 Ari vosa visii raga vaaro Reo Taisi, ora varao vaisiara, ora oreorovu rutu, uva visii raga uvuipatai ra vara torevoko ragata rera tapo. Oa iava viapau uvuiparai ra vara puraa.”
16 Osa iava voea kosi piereva voava vo kortupa tapi.
17 Uva vao oa isivaaro iava voeao Grik-pa irara aue Sostenis ouiva, ro ira oisoa Jiu vo kepaaro-ia Sinagog reiparo. Oa iava rera ragiiva vo kortupa kepa rataoaro riaaro-ia. Uva viapau va-ia eva oa puraiva rera-ia, Galio oavu avu vai purareva voea-ia.

Pol Antiok Iare Voreroepa Vo Siria Taere-ia

18 ✡ Uva-a voa vo Pol riro kaekae visivi toutou piereva. Oa iava voava ora vaseroepa voeao ruvara iava oirao pie vovou irara. Oa iava avaroepa selpa uvuo-ia aue iare Siria. Uva vaitereo-ia Akwila avukarei ora Prisila aiterea rera tapo avasiepa. Oire uva-a voa vo uvare avaroepa uva rera iava orui siiva rera vaaro reo ovoi reesioro, vao oa purareva voa Jiu-pa irara vo pitupituaro.
19 Oire uva voava pouro viropa Efesas-ia. Uva voa vaitereo arova avaroepa Akwila avukarei ora Prisila rera raga Jiu vo kepaaro iare Sinagog voea rutupa voa siposiposa voea vo rugorugooaro tavariosa.
20 Uva rera ake ragapaiva oiso ra voea ruvara-ia tou rovoreve, ovusa voeare oiso puraroepa, “Easi viapau uvuiparai ra vo toua.
21 ✡ Uvare oiso vovouparai ra ikauvira raga avara Jerusalem iare.” Oire uva oiso voea tavireva, “Ari ita, vosa Pautoa raga uvuipa ragai vorevira kare piereve visii iare pasi.” Oa iava voava Efesas-ia ora vaseroepa va-ia selpa uvuoa.
22 Uva voava avakava sirova o-ia pouro viropa vo Sisaria-ia. Oire voava taru avaroepa Jerusalem iare lotuara rutuva vearo vaisi purasa. Uva oisi-a eisi osa pierevoiva, Antiok iare vararoepa.

Apolos Siposipopareva Vo Efesas-ia

23 Pol riro kaekae visivi toureva vo Antiok-ia. Uva va isivaaro iava avaroepa vokapaoro ouruirovu iare vo rasio-ia vo Galesia ora Frisia-ia. Uva oirao pie vovou irara sopaaro goru piepaoro vokapareva.
24 ✡ Uva iravu Jiu-pato aue iava Aleksandria rera vaisiaro, Apolos. Riro vearo reo puratoa rutu, ora vao-ia tapo oisoa vearovira rutu rirovira taraiparo aue Tugoropa Vuku. Ira urioroepa Efesas iare.
25 ✡ Uva rera-a ro-ia ira oisoa taraiparo vo Turaro vaaro-ia raiva. Oa iava oisoa kasivarivira rutu torevokovira siposipopareve aue iava ro Turaro Jisas. Uva Jon vo baptaisaro raga-a oa-ia oisoa taraiparo.
26 Oa iava Jiu vo kepaaro-ia Sinagog siposipo rovoroepa goruvira. Uva Prisila vaio ora Akwila rera uvusivoiva, rera ousiva rera vearovira siposiposa rera tarai pieoro aue-ia Pauto vo raivaaro, uvare oaravivu vuri visivi rera vaaro-ia uvusiva.
27 Oire uva ro-ia Apolos ira oiso ruipaparoepa ra avaro Grik iare. Oa iava oearovu oirao pie vovou irara rera tauvaiva oavu-ia rigatoa rerapa raiva karusa va-ia. Oire vosa pouro viropa voa Grik-ia, oa iava voa toupaoro

✡ **18:14:** Ap 23:29 ✡ **18:18:** Nam 6:18; Ap 21:24; Ro 16:1 ✡ **18:21:** 1 Ko 4:19 ✡ **18:24:** Ap 19:1; 1 Ko 1:12, 3:5-6, 4:6; Ta 3:13 ✡ **18:25:** Ro 12:11; Ap 19:3-4

voeao oearovu oirao pie vovou irara rutu rirovira tauvapaoro toupareva voa. Voeao oea Pauto vo kavikoaro sovara-ia Jisas oirao pieiva rutu.

28 Oa iava rera vaaro-ia goru reo rutu Jiu vo reoroaro putepareva vo oavu-ia ora reoa. Uva Pauto reraaro ro Ropoto oirao piereva rutu aue-ia Tugoropa Vuku.

19

Pol Efesas-ia Toupareva

1 Uva vo osa Apolos Korin-ia toupareva, ovusa Pol oiso ragavira vokaoro vo pukuiro-ia urioroepa aue-ia pou virosa Efesas. Uva voa oearovu kekereva disaipel irara.

2 Uva voea akereva oiso, “E Tugoropato Uraurato outavorao vo oirao piea rovoaro isivaaro-ia?” Uva va iava oiso rerapa taeaaepa, “E uvare igei taraipaiei rera-ia ro Tugoropato Uraurato?”

3 Oire va iava voeare oiso puraroepa, “Ari eakere vao baptaisa-a oa outavorao?” Oa iava oiso puraaepa, “E aa vao-a? Ari vo baptaiso iava Jon oiso siposiporevora.”

4 ✡ Uva Pol oiso puraroepa voeare, “O ita, Jon ita obaptaisa vaterevora visii reesioro visiigoa poreta virora vuriara oavisii iava Pautoa iare. Oire ita, tepa Jisas tapo oirao pieta ro ira iava oiso puraroera Jon, Ro ira ragai sirova uturovere utupaua.

5 Oa uvuoro baptaisaepa ora reesioro, ra rera vaisiaro-ia Jisas Krais toupaiva.

6 ✡ Osa iava Pol ora rera vavaearo tovoreva voea-ia. Oa iava voea iare Tugoropato Uraurato rerereva. Oa-a eva oa iava osasarovu rutu aue reoara puraiva Tugoropato Uraurato goruaro-ia, ora varao tapo reo ravaaro.

7 Uva voea uvuiaro rutu-a voeao katai tau erao (12).

8 Oire uva oisoa Pol avaparo Jiu vaaro iare Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog voea siposipopasa uriri asavira rutu vo peva sovara-ia kekira. Uva oisoa voea rugooaro akeakepareve, oisore ra oiso pieve osa rera vo rugorugooaro Pauto vaaro iare Sara.

9 ✡ Ari vo osa oearovu viapau oisoa rera reoaro uvupaive. Uva vao vituaro iava Turaro Krais vo raivaarova oisoa kaureopaave oira uvururo osireiaro-ia, uvare viapau oirao pie vovou vai oaive. Va iava voea tapo disaipel avaroepa oavu iare skulpa kepa aue vaaro Tiranas. Uva voa vokiara rutu-ia voea oisoa siposipopareve.

10 Uva vo pitupitu-a vao oa purareva erao ivarei sovara-ia. Oa iava oirara rutu vo Esia Provins sovara-ia tou irara Turaro vo reoaro uvuiva, voea rutu voeao Jiu-pa irara ora Grik-pa irara.

Siva Ovii Iraraaro Iava

11 Uva voa vo tou-ia Pauto Pol-pa gorua vatereva. Oa iava voa pisipisa kovoro ravoto kovoro rutu purareva.

12 Oire voa varao purareva osasararovu rutu iava varo tokotokoro voea vararo vara-ia gavipasa. Uva vara-a evara oara oisoa oupaoro avapaave vo voearo-ia upiapa irara vara tovopasa. Ra vara raga iava porete ovoipaave. Ora aue tapo tugara karero kosi piepaive vo vara raga-ia varao varo tokotokoro.

13 ✡ Oire oearovu tariri irara Jiu oea vo kovoaro-a vao-ia pisa kovo tugara kosi piepa kovo oirara iava. Uva urioaepa vo kovo purasa akeakevira Jisas

✡ **19:4:** Mt 3:11; Ap 13:24-25 ✡ **19:6:** Ap 6:6, 8:17, 2:4, 10:46 ✡ **19:9:** 2 Ti 1:15; Ap 9:2 ✡ **19:13:** Mt 12:27; Mk 9:38; Lu 9:49

vaisiaro sovara-ia oiso puraoro, “Visii vao-ia tugara kosi viro iraota, uvare vao-a oa puraio Jisas vaisiaro sovara-ia, ro ira iava Pol siposipopareveira.”
14 Uva voea voeao-ia erao vatara aue Siva ro Rovopato Pristo Jiu reraaro. Ira ovii iraraaro oea vo kovo puraiva.
15 Oire uva ro oirato rera iava tugarato oiso voea tavireva, “O ita, ira eveipaa eera Jisas vaiterei ora Pol. Ari irou irara visii?”
16 Vao isivaaro iava voea rutu-ia ora vikiroepa rera ro ira-ia oisoa tugara toupaive. Oa iava voea upopaoro virireva. Uva va iava kasikasioro toriiva gapuvira raga rirovira rutu ora voea iava varaura oaive kapua pieoro.
17 ✡ Uva vo siposipo rera iava ikauvira rutu voraro rutu avaepa Efesas sovara-ia aue iare Jiu-pa irararei ora Grik. Uva riroa rutu uriria ouiva. Oa iava Turaro Jisas vaisiaro riro pieiva.
18 Oire uva oearovu voearo oirao pie vovou irara oea urioaepa voea iare voeapa kosi pievira tavitavisa, oisore ra vuriara oaive kavuive varao oara oisoa purapaive voviri tuariri.
19 Uva oearovu voea iava oearoa oisoa kuuvu kovoro purapaive, ora voea varaaro kuuvu kovoro purapa vukuro ouiva vara kasisa voea rutu osireiaro-ia. Uva vara rutu voriaro uvuiaro-a oiso toupai, Riroara rutu silva moniro (K50,000).
20 Uva oiso rutu goruvira Pauto vo reoaro touva voa. Uva viapau oavu avu vai uvuipaepa oiso ra va puteve vo osa goruvira rutu kovaepa.

Vo Efesas Vata Kasipuaepa Pol-re

21 Uva varao isivaaro iava Pol goru rugorugoo oureva, oiso ra vorarore avaro Masedonia-ia ora Grik-ia. Oire vo osa vorarore avaro uvaroava, uvuiparoi ra Jerusalem-ia pouro viro. Va iava oiso puraroepa, “O ita. Tepa ra Rom-ia kekeavere.”
22 Vaitereo aiterea oisoa rera tauvapasi ira piereva Timoti vaio ora Irastas Masedonia iare. Vo osa oiso aueparoepa ra tou pie rovoreve voa vo-ia Esia Provins-ia.
23 Oire uva vo vokia-a vao oa-ia riroa upoa karekeepa vao-ia Turaro Krais vaaro raiva vo-ia Efesas-ia.
24 ✡ Iravu rera vaisiaro, Demitrias ira oisoa kovopa irara oaro tapo oaravu garepa keparovi lotupa keparo purapareve aue-ia silva. O vo keparoaro riakova pauva iria vaisiaro, Atemis. Ora oearovu tapo tokarasi irara oea tapo oisoa purapareve vara raga-ia silva. Oara rutu-ia oisoa riroa rutu voria oupareve ora oirara oaro tapo.
25 Oire uva ovokivu-ia ora rera voeaaro gurureva kovopa irara, ora oearovu tapo voearo oearoa areiivira raga oisoa oisi kovopaive tokarasi purapaoro. Oa iava voea ruture oiso puraroepa, “Avoeao, taraipatai vao-ia kovoa oa raga-ia monia oupapeira.
26 ✡ Visii uvuipatai ra vurata ora uvuta varao-ia oara purapare Pol oiso purapaoro, Voeao-ia pau irara tokarasi irara oea purapai ora voea vavaearo iava, viapau oiso oiraopa irara. Ira-a ro-ia Pol ira voeao rutu vovouaro soporerevora Efesas ora uvarovu rutu voraro Esia Provins-ia.
27 Uva vao-ia oa iava pasi vao vigei vaaro kovoa oavi opesipere, ora varao tapo voriara oavi. Ari ita, uva viapau oiso vara raga varao-ia, ari pasi vao tapo-a osa vai pasi viapau oiso oearoi varaopa lotupa keparo Atemis varaaro avivikepaavere. Oa vai iava vo keparo varao tou ragapaivere pasi. Ora oira tapo o-ia Atemis vaisiaro rereevere iriapa oirara rutu lotu purapaaveira vo-ia Esia-ia ora voraro rutu vo rasio-ia.”

✡ **19:17:** Ap 2:43, 5:5, 11 ✡ **19:24:** Ap 16:16, 19 ✡ **19:26:** Sam 115:4; Ais 44:10-20

28 Uva vo reoro uvuoro rirovira rutu raga pieiva kasipuoro. Oa iava voea
rutu oiso puraaepa, “O-ia rirova rutu Atemis, vigei oiraaro vo-ia Efesas-ia.”
29 Oire va iava oearovu tapo rovoaepa vo ora guruoro. Uva ora voea-ia
vavagisiaepa. Viapau oiso ragavira taraipaaepa, Eake gurukoa vao, ora oiso
apeisi ragavira piepaio. Osa iava voea rutu ikauvira urioaepa ora kiusa
vo ora reopa uvuru sovara-ia, vo ovusa vaitereo ivupaiva Gaias vaio ora
Aristakas vaitereo Masedonia Provins iava, aiterea tapo oisoa vokapareve
Pol.
30 Oire Pol oiso ruipaparoepa ra rera tapo koataro vo uvuru-ia, ovusa
disaipel irara rerare koruaepa.
31 Uva oearovu tapo gavmanpa irara vova Esia-ia oea rerare Pol koruko-
ruoro rerapa rigatoaepa rera vate iraraaro oiso, “Opeita koatapauvere voea
sovara-ia.”
32 Orekerovu rutu voeare vo uvuru-ia vavagisiepa. Oa iava oiso vaivaisi-
paiva oearovu osivu ragavira reoreopaave, osa oearovu osivu ragavira
purapaave ita. Uva viapau oiso ora voea-ia taraipaaepa oiso, Apeisi
ragavira oiso osa piepai.
33 Uva oearovu Jiu-pa irara voea iava oea ro Aleksanda kekeiva. Oa iava
rera peopeopaiva ira pievira ora voeapa. Vo ovusa oiso vovou ragaroepa
ra voea tapetapereve ora rera vavaearo-ia, oiso ra ora reoreoave. Ra voea
eakaive Jiu-pa irara.
34 Vo osa vo uvuru rutu vao-ia rera eveipaoro oiso purapaaepa, “Akoea.
Rera ita eera Jiu-pato.” Oire va iava voea rutu rerava rirovira raga pieiva
aue-ia erao vuuta oiso puraoro, “O-ia rirova oavi rutu Atemis vo Efesas-ia.
O-ia rirova oavi rutu Atemis vo Efesas-ia.”
35 Oa iava iravu kuskus voea tapetape ovoireva oiso puraoro, “Visii rutu
vao-ia Efesas-pa irara. Iroutoa vai viapau visii iava taraiparoveira vao-ia
osa vigei rutu lotupa kepa tokipapeira Atemis vaaro, ora aue tapo aveke o
tugoropava iria koveopa vuvuiua iava?
36 Vosa va-ia vao taraipata, oire ora tape pieta. Opeita oavu avu vai
purapata. Eake iava? Uvare viapau oavu avu vai rutu uvuipai vao putesa.
37 ✡ Easi visii voeao ou pietavoi vore. Uva viapau oiso oaravu avu vai
kaviruivoi vo o vo kepaaro-ia lotupa kepa. Ora viapau oiso oira vaisiaro
vara pieivo.
38 Vosa Demitrias ora voeao tokarasi purapa irara oiso ruipaparo ra voeao
oirara kortuive, oire uva torevoko raiva toupaivoi va purasa, vo osa reo
rovirieipa irara va puraive, aue iava vo osa gavman vaaro reo goru sirova
utuave.
39 Vosa oreoroi va sovara-ia touve, oire uva vearopai ra va torevokota
Kaunselpa aivaro sovara-ia.
40 Ari ita, uvuipaviei pasi ra va-ia vao vuria vai oupe vo Rom gavmanaro-
ia, uvare vigei rutu tokipareveira. Eake iava? Uvare viapau oiso uvuipaviei
ra va vao vuria aviavi piepe voeapa.”
41 Oreo-a vao oa isivaaro iava voea rutu kosi piereva kuskus.

20

Pol Masedonia Provins Iare avaroepa Ora Grik-ia

1 ✡ Oire uva va vao isivaaro iava Pol keeraroepa voea ruture disaipel
auere voea tapo sekansa. Oa iava voea vovouaro goru piereva vo voeapa
vearo reoro vateoro. Uva vao iava avaroepa Pol Masedonia iare.

✡ **19:37:** Ro 2:22 ✡ **20:1:** Ap 11:26; 1 Ko 16:5; 1 Ti 1:3

2 Oa iava voraro rutu vokareva vo taerero rutu-ia voearo oirao pie vovou
irara vovouaro goru piepaoro. Uva vo voka-a eva oa-ia pouro viropa Grik-
ia.
3 Oa iava voa tou rovoreva vo peva kekira sovara-ia. Uva vo tou-ia eva
Siria iare avasa vatatopoparoepa aue-ia avasa selpa uvuo. Uva voare avasa
auepaoro oiso uvureva, uvare rera uposa raiva purapaaepa Jiu. Oa iava
viapau Siria iare avaroepa, ari vorevira voreroepa Masedonia iare.
4 Uva voeao-ia oirara oea rera tapo avaaepa vova Esia voea oiso, Sopata
ro vova Beria ro-ia Piras oviitoaaro, ari Aristaka ora Sekandas aue iava
vaiterei Tesalonaika, ari Gaias vova Debi, ora ro-ia Timoti, ora aitereivu
vaitereo vova Esia Provins, Tikikas ora Trofimas.
5 Voea rutu iraaepa tuesa aue-ia Troas igeire. Vo ovusa ragai Luk vorevira
Pol tapo touava.
6 ✡ Vo vokiro varao Tugoropa vokiro isivaaro iava Yis Asa Bret Vokiro
Filipai iava ora vaseiepa uvuoa-ia. Vosa vo vavae aue voki igeire puteva
voa oa-ia aue-ia pou viroiepa Troas urui. Uva voa touiova katai wiki-ia.

Pol Ovoiopavira Rutu Avaroepa Troas Iare

7 ✡ Oire uva voa rovopa vokia vo wik iava ovokia-ia igei rutu ora guruiepa
kovukovu aio ora komunion aio purasa. Ari ita, riro kaekaevira rutu
siposiporeva aue Pol katai tau erao (12) vuuta-ia putesa voa vo vokiaro.
Uvare oiso vovouparoepa ra voa ragava va iava vao voki ovoiro uvavure
ita.
8 Uva vo kepa-ia otugivu oisoa toupaive ivaraiapa tugi, oa sovara-ia
vuravuara toupaiva voa vo uva ora guruiepa Pol vo siposipoaro uru piesa.
9 Oire vo osa Pol voeapa riro kaekaevira rutu siposipopareva, ovusa iravu
viovokoto, Yutikas kiuvupa ratao-ia pauparoepa rera uru piepaoro. Uva
voa rurapareva. Osa iava koveroepa kukau virooro riro kaekaevira kovesa
vo rasiuaaro vo tugi iava vao vo pevapa tugi ivaraiapa rutu. Oire voava
rera kae pieiva vo kopii raga, uvare ora kopii pie ovoiroepa.
10 ✡ Uva Pol vararoepa rera-ia pituoro taku virosa. Oa iava voeare oiso
puraroepa, “Teapi keapaoro uriri ragapata. Viapau oiso oavu avu vaiei
rera-ia. Ira ro tootoovira toupare.”
11 Uva vao isivaaro iava vorevira iparoepa vore ivaraiapa tugi va vao
kovukovu aio ravaasa. Oa iava voea rutu va aioiva. Oire uva voa riro
kaekaevira rutu siposipopareva voeapa, ovusa rerare aviepa. Oa iava voea
arova voki ovoiroepa ora vaseoro voea arova.
12 Uva kareaepa voava vorevira rera tapo ro-ia viovokoto, uvare vorevira
tootooroepa. Oa iava rera-ia roru iraopaiva.

Pol Uvuoa-ia Avaroepa Vova Troas Eisire Mailitas

13 Uva igei iraiepa selpa uvuoa-ia Asos iare, vo osa Pol raivaaro vokavira
uturoepa igei iare.
14 Oire voava igei iare karero viropa. Uva voava igei rutu taru uvuoa-ia
avaiepa ita aue iare Mitilini.
15 Voava ita topa uviroiepa va-ia selpa uvuo aue iare Kaios ruvara-ia. Uva
voava taru pou viroiepa utupa voki-ia Semos-ia. Oire voava ita ora vaseoro
topa uviroiepa Mailitas iare.
16 ✡ Oire voa Pol oiso ruipaparoepa ra Efesas-ia pute ragaive, uvare
reasiparoepa oiso ra voeare pute ragave ovokirovu Esia-ia. Aue iava uvare
Pentikos Vureipa Voki Jiu vaaro iare ora ikau pieparoepa Jerusalem-ia, oiso
ra ikauvira voa poua viro.

✡ **20:6:** Ap 16:8 ✡ **20:7:** 1 Ko 16:2; Re 1:10 ✡ **20:10:** 1 Kin 17:21; Mt 9:23-24 ✡ **20:16:** Ap 18:19; 2 Ti 1:15

Pol Oira Vasi Irarare Avauereva Efesas-ia

17 Uva Mailitas-ia toupaoro Pol reoa siporeva Efesas iare voeaore oea
oisoa lotu kovo-ia irapaave, oiso ra rera iare urioave vo-ia selpa uvuoa-ia.
Uva Efesas-iapa tauai visivi toupaiveira.
18 Oire vo osa poua viropa rera iare, oa iava voeare oiso puraroepa,
"Visii rutu vearovira vao-ia taraipatai, oiso osa vova rovo voki rutu-ia
Esia Provins-ia vovouisi oaa rutu tovo rovoavora vo kovo sovara-ia.
19 Uva viapau oiso ora vaisi oaa rei pieavora. Ari oisoa gau ragapaa vo
pitupituro-ia voea varaaro vuri pitupituro, rara vara-ia ragai sirao piepaive.
Ari ita, taraipatai va-ia vao ragai vaaro tavaka vao-ia oiso osa oisoa ragavira
keripaave voeao Jiu, oiso ra ragai upoive.
20 Uva vao-ia taraipatai oiso, Easi viapau oiso oreoroi karutuoro oarai
vateavora voviri visiipa vo reo iava tauva reo. Ari ita, oiso-ia visiipa
oiraopavira siposipopaavora vo aivaroara-ia ora vo kepaara oavisii-ia.
21 Vo reo raga vao-ia oa vateavora voeareopa Jiu ora Grik, oearea voeareo
vosiavora oiso voearei tavioro, Vuriara oavisii iava poreta viro aue iare
Pauto, ra Jisas Krais oirao pieta ro Turaro oavi.
22 Uva vo vokio-ia avaparai Jerusalem iare, uvare ro Tugoropato Uraurato
ragai ivupare goruvira. Uva va iava oiso rugooparai, Eake vai ragai-ia
karekepere voa evoa Jerusalem-ia?
23 Ari ita, vao raga-ia taraiparai vo osa virivira vokapaaveira voraro
uruiara rutu-ia, uva Tugoropato Uraurato ragai tavipareveira varao raga
iava tavakaara, ora vo osa ragai tuukepaive tuukepa keparo-ia oara
kekeavere vovio utupauavi.
24 ✡ "Ari ita, vao ragai vo tootooaro oa-ia viapau oiso rugooparaveira
vo osa kovopaaveira. Ari ita, vava toupaa auere oiso ra va iava ragai vo
kovoaro ora ragai vo raivaaro opesi piea vareo oarea ragaipa vatereva Jisas
Krais oirara rutupa siposipopasa Pauto vo tokiaro iava vearoa.
25 "Ari ita, visii rutu tapo toupaavora vo Sara iava siposipopaoro Pauto
vaaro. Uva vaviopavira raga vara rutu varao opesi ovoiei. Uva taraiparai
oiso, Easi viapau oiso ragai puaaro keketavere rara vorerivira.
26 Oa iava visii rutu tavitavi iraopaa vo vokio-ia oiso-ia, Vosa ro ira visii
iava oiso opesiro oirao pie asavira raga, uva viapau rutu oiso ragai vaaro-a.
27 Uvare viapau oiso visiipa oavu avu vai karutupaavora vo osa visiipa
Pauto vo reoaro iava siposipopaavora.
28 ✡ Oire uva vatatopopatai. Ra vearovira ora tokita, ora voeao tapo Pauto
voeaaro oea visii vo tokiaro sovara-ia Tugoropato Uraurato oea tovorevora.
Ra oiso ora tokita osa oearovu sipsip karero tokipaiveira. Visii tavipaa ra
voeao aio pie iraota vao-ia Pauto vo reoaro, voeao oea roporoporevoiva
Pauto, voea vorireva Jisas revasiaro-ia vo evao parikou-ia.
29 Ari ita, uvare oiso ragavira taraiparai osa oearovu osararovu iava
ora kiuavere visii sovara-ia voeao visii iava oearovu riro oirao pie vovou
irara kavirusa. Oiso osa aakau kare uriopaaveira sipsip ragui aiopasa voea
kavirupaoro.
30 Ora oiso tapo auepa ora visii raga iava oearovu oearoa rirovira
kuuvuavere. Ra visii iava oearovu keaive, Voearo oirao pie vovou irara
ora voea sirova utupasa.
31 Oire oiso-ia, ra uutupaoro ora vatatopopata. Ra vaore rugoopata oa
iava visiipa oisoa siposipopaa vokiara rutu-ia aue sovara-ia vo peva ivaro
(3 yia). Oiso tapo osa rirovira oisoa gaupaoro visiipa siraopara.

✡ **20:24:** Ap 21:13; 2 Ko 4:16; Ga 1:1 ✡ **20:28:** 1 Ti 4:16; 1 Pi 5:2; 1 Ko 12:28

32 “Vo vokio-ia visii tovopaa Pauto vo tokiaro sovara-ia. Ra Pauto vo
reoaro-ia sopaura oavisii aio pieta. Oreoa-a vao-ia goru reo rutu oreoa
uvuipai visii sopaaro goru piepasa. Oa iava utupaua oiso visii viraakore-
vere, uvare visii rutu-a rera voeaaro oea roporoporeva ora rerapa.
33 Visii tavipaa oiso, Viapau oiso oearoi visii iava orekeroiaro riiriipaa-
vora moniara vai, ora kotokotoara vai, ora vearopara vai kuvupara vai.
34 Uva visii raga vearovira rutu taraipatai ragai-ia, ragoa ora ragai
vavaearo-ia orekerovu oisoa purapaa moni oupasa aio voripasa ora ra-
gaipa, ora voeao tapo ragai iavapa irara.
35 ✡ Ragai-a ovoovoa visiipa ragoa visii kareke pieavora vao-ia oiso,
Apeisi ragavira uvuipatai ra voearovio apota irara tauva ragapata vaore
rugoopaoro Jisas vo reoaro oa-ia oiso puraroepa, “*Roru-a vao oa oupari
oearovu vate ragapaoro, oa-ia putepaiveira vo rorua oa karekepapeira varao-
ia oara ou ragapari.*”
36 Uva vo reoa-a vao oa opesi pierevoiva, Pol takuro viropa voea tapo
varirisa.
37 Oa iava voea rutu rirovira gauiva rera raupaoro ora rerava uugaa-
paoro. [Evarei voea vo sekanaro.]
38 Uvare vaore rirovira rugorugooaepa oreoa-ia oiso puraroepa voeare,
“Viapau oiso visii kekeavere vorevira.” Eva-a oa iava voea vovouisiro oaive
vavataepa siraooro. Uva va vao isivaaro iava rera tapo avaaepa selpa uvuo
iare.

21

Jerusalem Iare Avaroepa Pol

1 Vo osa voea arova lotu tokipa irara ora vaseiepa vo-ia Efesas avaoro
uvuoa-ia, aue iare torevokovira pou virosa Kos-ia. Uva utupa voki-ia
avaiepa Ros iare. Oire uva voava avaiepa Patara iare.
2 ✡ Uva evoa oavu kekeiovora selpa uvuo oa aue iare Finisia avasa
auepaaepa. Uva va iare ora vaseiepa vo uvuo arova oa-ia urioiepa vore.
3 Oire voa uriopaoro koike varata iava Saipras toko vurapaoro puteiova
torevokovira avaoro Taia iare vao oa Siria taere sovara-ia toupaiveira. Uva
voa-a vo uva selpa uvuo arova ora vaseiepa vo osa va iava kovopa irara
kotokotoara rere piepaiva rogara arore.
4 ✡ Uva voa toupaoro oeavuva aivaroiova disaipel. Oa iava voa touiova
katai wik rutu sovara-ia. Uva Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava Pol
taviiva oiso, “Viapau uvuipau ra Jerusalem iare avau.”
5 ✡ Oire uva vo vokiro isivaaro iava ora topaiepa ita uvavure ita avaoro.
Oire vo osa voava igei rutu ora disaipel irara ovii avaoroaro igoa rutu
ora vaseiepa vo urui iava avaoro. Uva voava avapaoro rogaraua-ia taku
viroiepa varirisa.
6 Oa iava igei rutu ora igeiva sekaniepa ora tavarisa voava, vo ovusa
voreaepa atoiare ovusa uvuoa-ia avaiepa.

Sisaria-ia Profetato Agabas Pol Vatereva Reoa

7 Vo osa aue iava ita Taia-ia avaiepa vore Tolemes. Uva evoa oearovuva
oirao pie vovou irara sekaniepa voa touoro katai voki-ia.
8 ✡ Oa iava utupa voki-ia avaiepa ita Sisaria iare. Uva voa iravu vo
kepaaro iare avaiepa rera vaisiaro ro-ia, Filip ro evanselisto. Voeao iava
rera oea roporopo rovoiva tuariri Jerusalem-ia erao vatara oira vasi irara.

✡ **20:35:** Mt 10:8; Ro 15:1 ✡ **21:2:** Ap 11:19 ✡ **21:4:** Ap 20:23 ✡ **21:5:** Ap 20:36 ✡ **21:8:** Ef 4:11; 2 Ti 4:5

9 Uva rera ovii riakoaro tavauru riako vo resura airoa vairo oisoa oiso
rutu reopaave osa profet irara, varao reesipaoro ravotovira oara uvuipai
ra karekepape vo utupaua.
10 ✡ Oire uva ovokirovu-ia voa toupaiova ovusa iravu ro-ia vararoepa igei
iare Judia Distrik iava rera vaisiaro, Agabas ro profetato.
11 Oire vosa igei iare karero viropa, oa iava Pol vo iroaro takipa iro oureva
ora rera iava vavaeara ora kokotoarei tuukesa oiso puraoro, “Vo irore
Tugoropato Uraurato oiso taviroi, Ro vo iro-ia takiparoveira, ira tuukeivere
Jiu vo-ia Jerusalem-ia. Osa iava osararovupa rera vateivora, rera vuri
pieivere.”
12 Uva vo reoro uvuiovoiva, igei rutu ora voeao oea vo kepa-ia oisoa
toupaive oiso Pol rirovira rutu vosi ragapaiova, “Viapau rutu uvuipauei ra
Jerusalem iare avau.”
13 Vo osa oiso puraroepa, “Eake-a vao oapa gaupata ragai vovouaro
vavata pie ragapaoro? Ari ita, voare vatatopoparai Jerusalem-ia. Eagara
vosa ragai tuukeive voa. Ora vao tapo oare vatatopovira toupaa, Eagara
vosa kopiira auepa Turaro Jisas voa vo Jerusalem-ia.”
14 ✡ Oire uva va iava oiso aueiepa, Easi viapau rutu uvuipaviei oiso ra rera
vovouaro vorepe. Oa iava rera eakaiova oiso raga rerare purapaoro, “Ari
ita, vao ragapa ruipapaiei vo osa Turaro raga-a rera vo ruipaaro purareve
vii-ia.”

Jerusalem-ia Pol Ora Rera Vo Kovoaro Iava Siposiporeva Reipa Irarapa

15 Vao isivaaro iava auero oaio vatatopoiova ipa ovoisa voare Jerusalem-
ia.
16 Oire uva oeavu disaipel irara Sisaria iava igei tapo avaaepa Neson vo
kepaaro iare okepa-ia toupaiovere. Ro-ia Neson ira Saipras iava urioroepa,
ira oisoa rovovira rutu Pauto oirao piepareve.
17 ✡ Oire vo osa pou viroiepa Jerusalem-ia, ovusa oearovu oirao pie vovou
irara igei-ia rirovira rorupaiva.
18 Oa iava utupa voki-ia Pol igei tapo avaroepa Jems iare ora oearovu
lotua-ia reipa irara.
19 ✡ Uva pou virooro Pol voeava sekanroepa. Va isivaaro iava voeapa
siposiporeva katakataivira varao iava oara purapareva Pauto voeaopa
ratau tou irara vo rera vo kovoaro-ia Pol.

Pol Reo Uvuroepa Reipa Irara Ruvara-ia Oa Iava Tempel Iare Avaroepa

20 ✡ Vo osa vo siposipo vao uvuiva, oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi
puraiva. Uva va iava oiso Pol-re puraaepa, “Ari ita, vo-ia Jiu-ia taraipauei,
uva riro irara rutu oirao pie vovou irara toupai riro tukuro rutu (tausen). Vo
osa tapo goruvira rutu vao raga sirova Moses vaaro Reo Taisi utupaaveira.
21 Ari ita, oearovu voea iava Jiu-pa irara vii iava tauai rutu oisoa
tavitavipaave voeao oirao pie vovou irara oiso, Ro Pol voeao Jiu
siposipopareveira oearoa ratau tou irara vo taereroaro sovara-ia
toupaiveira, oiso ra Moses vaaro Reo Taisi eakaive. Ora vao tapo oare
koruparoveira oiso, Opeita ora visii voeaaro kakae vure rakari verapata.
Ora opeita vao tapo sirova utupata Jiu vo pitupituaro.
22 Oire uva apeisi ragavira, vo osa vii vo touaro iava uvuivere vo-ia voeao
Jiu iava voea oirao pie vovou irara?

✡ **21:10:** Ap 11:28 ✡ **21:14:** Mt 26:42; Lu 22:42 ✡ **21:17:** Ap 15:4 ✡ **21:19:** Ap 14:27, 1:17, 20:24 ✡ **21:20:** Ap 22:3; Ro 10:2; Ga 1:14

23 Uva oiso vearopai rutu vosa oisi pieri oiso osare vii tavipaiovoi oiso,
Vo resura epao oira vo-ia oea oavu reo ovoi puraivora oavu avu purasa
Pautoa-pa. Uva va puraoro ora voea-ia reesia puraivere ora gagavurioro.
24 Oresuai tapo avauvere rara Jiu-pa irara vaaro tugoropa sisu purasa.
Oire uva vo pitupituo vigei vaaro voririvere tugoropa sisu ora vao koru-
oupara tapo, vo osa ora vii iava orui gagavurisa auepau. Oa iava oearovu
uvuipaai ra vii-ia taraiave oiso, Akoea, ari vara rutu-a varao oara iava
kuuvupaaveira. Ari ita, oiraopavira rutu Pol Moses vaaro sirova Reo Taisi
utuparoveira.
25 ✡ Uva igei vo rigato sipoiovora voeapa oearovu oirao pie vovou irara
ratau tou irara voea origatoa tavipapeira Moses vaaro iava Reo Taisi. Oa
oiso purapapeira, Vearopai ra varao raga sirova utupata oiso-ia, Opeita
varao koruoupa aioro aiopata oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa
vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata oara kavu iraota.
Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea
kaapaoro. Oa iava revasiva viapau puteiveira vo kare iava. Opeita
revasiara aiopata."
26 ✡ Oire uva utupa voki-ia vo resura tapo avaroepa Pol voeapa va
vorisa tugoropa sisu. Oa iava voea rutu va puraiva ora rera. Eisi osa
iava Jiu vo kepaaro-ia Rovopa Kepa Tempel koataroepa va iava vao reo
ovoi reesiaro vearovira voea tavitavisa. Oire uva ora rera-ia tapo oavu
purareva tugoropa sisu, oisore ra sisigaruevira rutu toupareve. Osa iava
voea tavireva oiso, "Va vao tugoropa sisu oa opesipere vosa koruoua puraio,
vo rara erao vatarapa voki puteve."

Pol Rauiva Vo Tempel Sovara-ia Rera Iava Gasisa

27 ✡ Vo osa erao vatarapa voki tutuu pieva osa oeavu Esia Provins iava
voea Jiu-pa irara Pol kekeiva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia. Oa iava voea
oearovu rutu kasipu pieiva voea vavagisi piepaoro. Oa iava Pol sitaoro rera
ivuiva
28 oiso keerapaoro, "Avoeao uriota! Uriota! Ro kekesa oirato ira uvarovu
rutu avaparoveira oirara rutu vovouaro poreporepasa, oisore ra varao
eakaive Jiu vo pitupituroaro. Ora varao rutu oara toupaiveira Moses vaaro-
ia Reo Taisi, oisore ra vara tapo kavuive, ora vao tapo Tugoropa Kepa. Oire
uva vo vokio ita koataparoi aue-ia Tempel voea tapo voeao ratau tou irara
vo kepao-ia vuivuipasa, osapa oiso tugoro iraopapeira."
29 ✡ Oa iava oiso puraaepa, uvare vokipaua Pol kekeiva ovusa uruia
sovara-ia toupareva iravu tapo ratau tou irara iava rera. Ira vaisiaro-a
ro, Trofimas, Efesas iava rera. Ari ita, uva viapau oiso Tempel sovara-ia
koatasiepa, ari rera roruoru ragapaiva.
30 Oire uva vo urui rutu ora sitaoro vusiiva Pol rausa Tugoropa Kepa
sovara-ia. Uva voava rera ivupaoro kosia viropa. Uva va isivaaro iava riro
ratao tupaoro va goruiva rera asavira.

Rovopato Viurupato Rom Gavman Tokipato Pol Oureva

31 Uva voea-a voeao kasipu irara oea oisore auepaaepa ra Pol kopii pieive
rera upooro. Osa-a oiso osa iava oavu rigatoa ava pieiva iravu iare rovopato
voeao iava viurupa irara rera. Origatoa-ia oiso puraaepa, Voea rutu vo
Jerusalem-ia oiso ruipapaai ra Pol upoive, uvare kasipuvira rutu toupai
rerare.

✡ **21:25:** Ap 15:20, 29 ✡ **21:26:** Nam 6:13; Ap 24:18 ✡ **21:27:** Ap 24:18, 26:21 ✡ **21:29:** Ap 20:4, 18:19

32 ✡ Oire iravu ro-ia ofisato ikaureva oearovu tapo reipa irara ora viurupa irara voare vo kasipu uvuru uva touva. Uva rera kekeoro ora oearovu viurupa irara Pol eakaiva rera kopii pie arapa.
33 Oa iava ro-ia ofisato Pol ruvara iare tutuureva rera-ia pitusa auere rera kort piesa. Uva oiso voeao viurupa irara tavireva ofisato, “Vearovira rutu rera Pol tuuketavere goruvira oirorei-ia sen irorei vai.” Vo uvuru voeao akereva oiso, “E irouto-a rera? Ira eake purapare?”
34 ✡ Oa iava oeavu oiso puraaepa, ovusa oeavu osirovu ragavira ita aia reopaaepa. Uva viapau oisi vituaro iava oiso reoa vai oupareva, uvare riroirovira raga ora reopaaepa. Uva ofisato viurupa irara tavireva oiso, “Avata rerava Pol vore visii vo kepaaro-ia.”
35 Oire vo osa kepa oaive-ia voea viurupa irara rerava karea viropa. Oa iava vo kepa taapaaro vituaro iava ipapaoro ora voea raga vutuaro-ia rera ipa pieiva, uvare oearovu rirovira rutu kasipupaaepa rerare Pol.
36 ✡ Uva voea rutu rerare raga piepaoro urioaepa oiso purapaoro, “Rera upota! Rera upota!”

Pol Jiu Tavireva Rera Vo Oirao Piearo Vituaro Iava

37 Oire tutuu pieiva ora voea vo kepaaro-ia viurupa irara rerava koatasa. Uva voava ofisatoare oiso puraroepa Pol, “E uvuiparai ra vii tapo ora reo rovora?” Oa iava vo reo uvuoro vao Grik reo ro ofisato oiso puraroepa rerare, “O ari Grik reo-ia taraipauei?
38 ✡ Uva vii vo reoaro-ia taraira, viigoa viapau oiso gavman tapo ora upouepa voviri tuariri oearovu vo rugorugooaro vavagisi pieoro. Vo ovokia-ia vo resura tukuro (4,000) tuvetuvepaivora raaka tapire.”
39 Oa iava Pol rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Iu ita, ragai-a Jiu-pato vova Tasas-ia vo Silisia taere. Vo uruio oa-ia rei vaisi toupaiveira. Uva oiso ruipaparai ra voeao tapo oirara ora reora.”
40 ✡ Oire va iava ro ofisa oiso rerare puraroepa, “Oire ita, oisi pieri voea tapo.” Oire voava Pol taapa kukuearo-ia torepaoro voea rutu tapetapereva aue-ia vavaearei. Uva ora siroi pieaepa. Oa iava voeava ora reoroepa Hibru-pa reo-ia rera Pol.

22

1 Uva voeare oiso puraroepa, “Aite irara oaa ora araoko irara oaa. Ragai uvu iraota vao-ia osa visii tavitavipaa ora ragai iava.”
2 Oire vo osa Hibru-pa reo-ia reoreoroepa voeare, osa va-ia rera uvuoro rirovira rutu riteiva reo tokooro.
3 Uva oiso puraroepa voeare,

“Ragai-a Jiu-pato ragoa vo kavauraera Tasas-ia Silisia taere sovara-ia. Oa iava Jerusalem-ia voava skulsa avaraera. Oire uva voa toupareveira iravu Gameliel ragai reraaro tisato, ira ragai vearovira rutu siposiporevora Reo Taisi vao vigei aao iraraaro vaaro. Oa iava vearovira rutu Pauto sirova utuparaveira. Uva viapau oiso iraiei visii-ia ira uvuipa ra oiso piereve osa toupaa.
4 ✡ Ari ita, riroa rutu tavaka oisoa kareke piepaa voeaore oirao pie vovou irara Krais vo raivaaro-ia, vo osa voeare taraapaavora voea upopasa. Voea rutu oirara tapo ora riakora oearoa rutu oisoa oupaa tuukepa kepa iare.

✡ **21:32:** Ap 23:27 ✡ **21:34:** Ap 19:32 ✡ **21:36:** Lu 23:18; Jo 19:15; Ap 22:22 ✡ **21:38:** Ap 5:36; Mt 24:26 ✡ **21:40:** Ap 12:17, 22:2, 26:14 ✡ **22:4:** Ap 8:3, 26:9-11; Fl 3:6

5 Uva voea rutu-a voeao-ia reipa irara pris irara ora voea Kaunsel irara
oea rutu uvuipaai vo reo oirao pieive visiipa ragai vaaro, uvare voea
ruvara-ia pasiara ouavora vo Damaskas iarepa raiva karusa voeare voa tou
irara oirao pie vovou irara. Oa iava vo raivao-ia avaraera oearovu voresa
oirao pie vovou irara vore Jerusalem-ia, oisore ra voa voea upoio.

Pol Voea Tavireva Ora Rera Vo Pore Uviroaro Iava

6 ✡ "Ari ita, vo osa avaparaera vore Damaskas-ia ruvara-ia ravireopa
vuutavi-ia, ovusa voa ragai iare varaera sisikore aviavi vuvuiua iava ragai
aau piesa.
7 Oa iava rasiua arore kove ovoiraera. Uva voava vo reo uvuavora oa oiso
puraera ragaire, *Sol, Sol. Apeisi iava ragai vuri piepariveira vokiara rutu-ia?*
8 Uva oiso akeavora, Turaro, irouto-a vii? Oa iava Turaro oiso puraroepa,
Ragai-a Jisas ragoa upopariveira vokiara rutu-ia.
9 ✡ Ari ita, voeao oea tapo vokapaavora oea vo aviavi kekeivora, osa
viapau vo reo uvuivora. Oa uvuavora, ragai raga.
10 "Oa iava oiso puraraera rerare Turaro, Uva eake vai purapaa? Oa iava
oiso ragai tavirevora rera Turaro, *Toreu vova ra avau Damaskas iare. Uva
evoa iravu vii tavirevere rara varao rutu iava oara vii iare uriopere utupaua.*
11 Ari ita, ragai aau pievora vo aviavi, oa iava ragai sikuropaivora
Damaskas iare avapaoro.
12 ✡ "Uva voa iravu oisoa toupareve rera vaisiaro, Ananaias vearoto lotu
purapato, ira oisoa Moses vaaro sirova Reo Taisi vearovira utuparo. Ro
irapa oisoa Jiu-pa irara rutu avivikepaave voa Damaskas-ia.
13 Ira ragai iare urioroepa. Uva ragai ruvara-ia tutuu pieoro oiso pu-
raroepa, Araokotoa oaa, Sol. Vorevira vurari. Oa iava vorevira vuraavora
vo rera keke ovoisa.
14 Oire va iava Ananaias ragaire oiso puraroera, Vegei aao iraraaro
reraaro Pauto vii reesirevo, oisore ra rera vo vovouaro-ia taraiu. Ora vo
rara Torevokoto kekeri rera reraaro Kovopato, ora vo osa rera vo reoaro
uvuri vo reo oa kosi piro rera gisipoaro iava.
15 Vaore oiso ra vara rutu iava tavitaviu varao oara kekerivorao ora varao
oara uvurivorao voea rutupa oirara. Ra vara iava rera oirao pieri voea
rutupa.
16 ✡ Oire uva eakere tuepau. Avau baptaisa ousa, ora rara tapo Jisas Krais
areri ra vii vaaro vuri vovou verareve. Eisi osa puraroepa Ananaias ragaire.

Pauto Pol Siporeva Ratau Tou Sararore

17 ✡ "Oire uva Jerusalem iare voreraera. Uva voa-a vo Jerusalem-ia uva
varirıparaera, ovusa areo uusi sovara-ia ragai iare urioroera Turaro, vo
ovusa Tempel sovara-ia toupaavora.
18 Uva Turaro ragai tavirevora aue-ia areo uusi oiso, *Jerusalem iava avau
ikauvira, uvare vo tou irara viapau oiso vii reoroaro uvupaivere varao ragai
iava.*
19 Oa iava oiso puraraera rerare, Turaro oearovu ragai-ia taraipaai vo
osa avaparaera vorarore aivaropa tapiro voeare taraapasa oirao pie vovou
irara, auere voea ragipasa ora voea tovopasa vo tuukepa kepa sovara-ia.
20 ✡ Ora vao-ia tapo taraipaai ragai-ia vo osa vo tou-ia toupaavora, ovusa
Stiven vurokooro rera kopii pieivora aue-ia aveke ro vii kovopatoaaro. Oire
uva vo vokia-a eva oa-ia ragai toupaavora. Oa iava voeare oiso puraraera,

✡ **22:6:** Ap 9:3 ✡ **22:9:** Ap 9:7, 26:13 ✡ **22:12:** Ap 9:17, 10:22 ✡ **22:16:** Ap 2:38; Hi 10:22; Ro 10:13 ✡ **22:17:** Ap 9:26, 10:10 ✡ **22:20:** Lu 11:48; Ap 8:1; Ro 1:32

Iu vearopai, rera kopii pieta, vo osa voea vo ogooroaro tokipaavora aue kuvupa ogooro oara veraivora ora voea iava rera uposa.
21 ✡ Ari ita, Turaro ragaire oiso puraroera, *Jerusalem iava ora vaseu, uvare voava vii arupaa. Ra avau osararovu rutu voeao ratau tou irara tavitavisa tauai.*"

Pol Uutupato Ruvara-ia Toureva

22 Ovoiei, voava voea rutu ora siroi pieaepa Pol vo reoaro uru piepaoro. Ari vosa ratau tou irara iava voea tavireva, oa iava rerare rirovira rutu kasipuaepa. Oire va iava voea rutu raga pieoro oiso puraaepa, "Rera kopii pieta. Teapi vo raga tootooparo."
23 ✡ Uva rerava oivepaoro rasiara kakavupaoro va-ia vikipaaepa viara-ia. Eva-a oa-ia kuvupara oaive tapo sitapaoro ora voea iava vara vikipaiva. Oara rutu-ia rerare kasipua kosi pieiva vao voea vo pitupituaro.
24 Oa iava ro ofisato rera koata piereva. Uva rera vateoro voeapa oiso voea tavireva, "Rera ragipata, ra oiraopa vai iava taviro vao oapa kasipupaai rerare Jiu."
25 ✡ Uva vo osa rera ragisa rera tuuke rovoiva, ovusa iravu ofisato ira rera ruvara-ia toreparoepa irare oiso puraroepa Pol, "E torevokopai, vosa vii vao Rom gavmanaro iava oiratoa vai ragiri, ro ira viapau rera reoaro kosi piereve rovovira aue iare taava kort?"
26 Oire uva vo ake uvuoro ro ofisato roari rovopatoa ruture avaroepa oiso purasa, "Apeisi vai ro piepari oirato. Uvare Rom gavmanaro iava rera."
27 Uva va iava urioroepa Pol akesa oiso, "E vii-a vao Rom gavman iava? Ragai taviri." Uva Pol rerare oiso puraroepa, "Aure."
28 Oa iava ofisato rerare oiso puraroepa, "Ari ita, ragai tapo-a vao-ia voava Rom-ia, ragoa riroa rutu moni vikiavora auere voa koatasa vo gavman sovara-ia." Oire va iava Pol oiso rera tavireva, "O ita, ari ragai vo gavman sovara-ia kavauraepa."
29 ✡ Oire ikauvira voeao oea rera ragisa auepaaepa rera kavu ovoioro avaaepa. Uva rera tapo ofisato rirovira rutu uririroepa, uvare oiso ragavira tarairoepa, Akoea, ari Rom gavman iava rera. Uvare rerare voea tavi ragareva oiso, Rera ragipata, ora rera tuukepata.
30 Uva voava utupa voki-ia Pol tuuke iro vagoreva va karuoro. Oa iava voea pris irara gurureva ora Jiu iava voea lotupa irara Kaunsel irara. Oire uva va-a vao ouvurua-ia ora voea sovara-ia rera tovoreva auere rera-ia oiraopa reo rutu ousa, vao oa iava rerare kasipuaepa rera togapaoro aue-ia reo.

23

Pol Vo Tavitaviroepa Kaunsel Irara Voeao Jiu

1 Uva tuupavira Kaunsel irarava vurapaoro voeare oiso puraroepa Pol, "Araoko irara oaa, ragai torevokovira rutu oisoa toupaa voari rutu vo vokio iare rekasisa. Uva viapau oiso uririparai Pautoa-pa. Ari ita, vo vokio viaevira rutu toupai ragai vo vovouaro ora ragai vo rugorugooaro."
2 ✡ Eisi osa iava Ananaias ro Rovopato Pristo voeare oiso puraroepa oea Pol ruvara-ia toupaiva, "Avoeao, rera gisipoaro tapatapata."

✡ **22:21:** Ap 9:15 ✡ **22:23:** Ap 7:58; 2 Sml 16:13 ✡ **22:25:** Ap 16:37 ✡ **22:29:** Ap 22:24-25
✡ **23:2:** Jo 18:22

3 ✡ Uva va iava Pol rerare oiso puraroepa, “O ita, Pauto viigoa tapata-pareverea. Vii vao viigoa iava kepa kaapovira kovovoaro toupaiveira vova ratau, osa atoarova rupapavira toupaive. Viigoa-a vao viigoa paupauei ragai kortusa aue-ia Reo Taisi-ia. Uva viigoa raga vao tokopari Reo Taisi, uvare voeao aruparivoi ragai tapatapasa.”
4 Oire va iava voeao oea Pol ruvara-ia toupaiva oea oiso purapaaepa rerare, “Auoro. Uva apeisi kaureopauei rova Rovopato Pristo Pauto reraaro?”
5 ✡ Oa iava oiso voeare puraroepa, “Avoeao, easi viapau oiso taraiparai rera-ia eera Rovopato Pristo. Ari ita, vuria puraavoi rerava kaureooro, uvare Moses vaaro-ia Reo Taisi oiso purapapeira, Opeita rova ora kaureopau reito ira visii rutu tokipareveira.”
6 Oire uva Pol voea vo vovouroaro kekereva. Oa iava oiso aueroepa, Viapau oiso katai vovou vai-ia toupaivoi. Aue iava uvare oearovu-a Sadyusi ari oearovu Farisi iava. Oire eva-a oa iava voeare Kaunsel irara oiso puraroepa, “Araoko irara oaa, ragai-a iravu Farisi iava, ora vao osa ragai-a Farisi-pato oviitoaaro. Uva visii rutu-a vao ragai rovirieipatavoi kortua-ia, uvare oiso oirao piepaaveira, Kopii irara vorevira toreaverea tootooro. Eva-a oa vituaro iava oirara siposipopaaveira. Oa iava vapa ragai kortupatavoi.”
7 Uva vao isivaaro iava voearei voeareo Farisi ora Sadyusi oearea ora kaureopaaepa kasipuvira, uvare voearei vo rugorugooaro ora sikaepa.
8 ✡ Oa vituaro iava ora reopaaepa kasipuvira, uvare Sadyusi irara oiso oisoa purapaave, “Viapau oiso vorevira torea vai peira ora ensel irara vai peira, ora viapau oiso oirato urauratoa vaiaro peira. Vo ovusa voeao Farisi-pa irara vo pevao rutu oirao pieiva oiso-ia, torea, ora enselto, ora uraurato.
9 Oire vo osa va iava rirovira ora kaureopaaepa. Uva voava voeao Reo Taisi iava tisa irara oea oisoa Farisi vo pitupituaro sirova utupaave, oea oiso purasa toreaepa, “Viapau rutu oiso vuria vaiei oa kekeiovoi ro-ia Pol. Easi pasi, oiraopavira vai-a oiso osa rera tavirevora uraurato vo raivaaro ora vo Jerusalem-ia.”
10 Oa iava voearei kekeoro rirovira rutu Pol-pa siraoroepa ofisato. Uva oiso vovouroepa, Ora voeareire piopaoro rera opesi ovoi piepai. Oa iava rerare rera voeaaro viurupa irara arureva rera ousa vo uvurure vuutaaro-ia. Uva oiso voea tavireva, “Rerava voretavere vore visii vo kepaaro.”
11 ✡ Oire uva vo rupa-a vao oa ro Turaro Pol sirova touoro oiso puraroepa, *“Opeita uriripau. Ari Jerusalem-pa irara ragai iava siposiporivora. Uva eisi raga ita oiso taru voeao Rom-ia tou irara siposiporivere ragai iava.”*

Reo Ovoi Puraiva Pol-re Oiso Ra Rera Upoive

12 Uva utupa voki vokipakouaro-ia Jiu-pa irara ora guruaepa, oiso ra rerare raiva puraive rera kopii piesa. Oire vo vokia-a vao oa-ia ora voeapa reo ovoi puraiva oiso, Easi viapau uvuipaviei ra tootoovira toupareve, ovusa aioara vai aiopape ora ukaiopavio. Ari vo raga vearopai vosa rera kopii pie rovopere.
13 Voea rutu uvuiaro-a voeao oea vo resura tau (40) uvuiaro-ia puteva rutu, vo uvuru rutu vieiaro oea vo raiva vao purapaiva.
14 Oire uva voea voeao vo reo ovoiivoiva, urioaepa rovopa irara pris irara ora oira vasi irara tavisa oiso, “Igei vao igoa ora igeipa reo goru puraio oiso,

✡ **23:3:** Mt 23:27; Lev 19:35 ✡ **23:5:** Eks 22:28 ✡ **23:8:** Mt 22:23; Mk 12:18 ✡ **23:11:** Ap 18:9, 19:21, 28:23

Easi viapau oiso uvuipaviei ra aioara vai aiopape ora ukaiopavio vosa Pol viapau kopii pie rovopape.

15 ✡ Uva visii rutu-a vao ora oearovu Kaunsel irara visiigoa tavipaiovoi, auere ra rovopatoapa ofisato vo reo ava pieta, oa iava uvuipa ra visii-pa Pol siporeve. Uva oiso ruipapaiei ra oiso rera keatavere, Igei vateri Pol, ra igeipa torevoko reo vai vatereve. Uva va-a vao oa-ia rerare utupaiovere ovusa urioro. Ra va iava rera upoio."

16 ✡ Uva Pol paparitoaaro vo reo uvureva. Oa iava urioroepa viurupa irara vo kepaaro-ia Pol tavisa.

17 Oire uva va iava Pol iravu kepten arureva oiso puraoro, "Vearopai ra ro tapo paparitoa oaa avau vore rovopatoa iare ofisato. Ra vasivasivira rutu rovopato ofisato tavireve."

18 ✡ Vao isivaaro iava avasiepa rera iare rovopato ofisato. Oa iava voa rera ruvara-ia pou virooro oiso puraroepa rerare, "Ro tuukepato Pol ira ragai arure vii iare ro tapo viovokoto ira ruvara-ia reoa toupaivoi. Uva oiso ruipapaa ra vii tavireve va iava."

19 Oire uva Pol paparitoaaro ivuoro vavaea iava rerava avaroepa uva-vivure toko pievira, oiso ra voa roroiovira rera tavireve. Osa iava oiso voa rera akereva, "Apeisi vai ragai tavisa uriouei?"

20 Uva ro viovokoto oiso puraroepa, "Auoro oiso-ia uvare voeao Jiu-pa irara ora reoae. Uva vii-ia va tovoivo oiso, Urioavere vii aresa auere Pol oiso ra rerava uriou rera siposa Kaunsel irara ruvara-ia vokipavira. Uva oiso vii keaivere, Rerapa ruipapaiei ra rera ruvara-ia torevoko reo vai ouio.

21 Uva viapau oiso ra voea uvuri, uvare vo resura tau-ia putevo voea rutu vieiaro voeao oea utuavere rerare rera uposa. Uva rera-ia ora reooro ora voeapa reo ovoi puraivorao oiso, Viapau oiso ra aiope ora ukaiovio vosa Pol upo asavira toupareve. Ari vo raga osa rera upo rovope rera kopii pieoro. Uva vao raga-ia vii vo reoaro pukoarore tuepaai."

22 Oire uva va iava ro rovopato ofisato oiso rera goruvira tavireva oiso, "Viapau oiso ra irai ita taviri va iava vao oa iava ragai tavirivoi." Oa iava rerare ro viovokoto koruroepa vorevira.

Pol Sipoiva Reitoa Iare Gavman Filiks

23 Uva vao isivaaro iava ro rovopato ofisato vaitereiarore keeraroepa vaiterei tavisa oiso, "Erao vovoto vai (200) vatatopopasi viurupa irara vai, ora erao vatara tau vai (70) voeao oea aue-ia hos kare avaavere, ora erao vovoto vai (200) voeao oea kaatutaru kaeivere avaoro Sisaria iare aue-ia vo resura vatara vuuta-ia (9 klok) vo kavuoro vokiaro.

24 Uva okarei tapo ousivere auepa Pol vo kareo okarea-ia avarovere. Oire uva virivarivira rutu rera tapo vatatopovira rutu avatavere aue iare Filiks roari reitoa rutu gavman."

25 Oa iava ro rovopato ofisato rerapa rigatoroepa aue Filiks oiso,

26 ✡ Ragai-a Klodias Lisias ragoa vo pasio rigatoa viipa reitoa rutu gavman Filiks. Vearo voki rutu.

27 Voeao-ia Jiu oea ro-ia pituivora oirato oiso ra rera kopii pieive. Ari ita, vo osa rera-ia taraia ou rovoavora oiso ragavira, uvare rera-a Rom gavman iava. Oa iava rerare viurupa irara oaa aruavora rera ousa. Oire voava rera oriruavora voea sovara-ia.

28 Oa iava rera tapo avaraera Kaunsel irara iare, oiso ra rera-ia vuria vai kekea.

✡ **23:15:** Ap 22:30 ✡ **23:16:** Ap 21:34 ✡ **23:18:** Ef 3:1 ✡ **23:26:** Ap 24:3, 15:23

29 ✡ Uva rera-ia oiso tarairaera, Akoea ari Moses vaaro raga Reo Taisi oapa
oisi rera piesa auepaai. Oire uva viapau oiso va iava uvuiraera rera tovosa
tuukepa kepa-ia, ora oiso ra rera kopii piea.
30 Ari ita, vo osa iravu ragai tavirevorao rera iava. Uvare rerare raiva
goruivorao ora voea-ia, oiso ra rera uposa utuave raivaaro. Eva-a oa iava
vii iare rera sipoavoi. Oire uva voea-a voeao oea taviavorao, ra ora voea vo
reoarova urioave rara, vao oa puraivora oiso ra rera upoive va-ia."
31 Oire uva vo rupa raga-a vao oa-ia viurupa irara Pol tapo rovopato
ofisato vo reoaro sirova utu ovoiaepa avaoro Antipatris iare. Oa iava vo
rupa raga-ia voa pou viro ovoiaepa.
32 Uva voeao oea oisoa hos kare-ia vokapaive oea Pol tapo topa viropa, osa
voeao viurupa irara voeava tavariooro vorevira kareaepa vore ora voea vo
kepaaro iare.
33 Oa iava voa Sisaria-ia poua viropa. Oire voava va vao pasia vateiva
rera tapo Pol rerapa ro reitoa rutu gavman.
34 Oire vo osa vo pasi vao vieireva, oa iava Pol akereva oiso, "Aa vo distrik
iava uriouei?" Uva Pol oiso puraroepa, "Ari Silisia-ia."
35 ✡ Oa iava rera uvuoro oiso puraroepa, "Akoea! Uva vii uvuavere rara
voeao poua viro, oea viire vo reo puraivora." Uva ora rera voeaaro tavireva
oiso, "Pol ururao tupata vo Herot gavman vo kepaaro-ia."

24

Pol Togapaiva Reoara Rutu-ia Aue Jiu-pa Irara

1 Oire uva ro-ia Ananaias ira vo vavae vokiro isivaaro iava urioroepa
Sisaria iare oeavu tapo oira vasi irara, ora iravu tapo voeapa reo kaepato
voeao oea oisoa Pol-re auepaave. Uva rera ro reo kaepato, Tetalas ira oiso
urioroepa voea tapo, ra Pol iava vo reo kosi pieive rovopatoapa reitoa rutu
gavman.
2 Oire uva Tetalas-re keeraroepa oiso ra Pol iava reoa kosi piereve rera
togaoro va-ia. Oa iava oiso puraroepa,
"Ari ita, vii-a reitoa Filiks viigoa vo tokiaro-ia vearoa varao kosi piropa
oiso-ia, gavaurea vao ora gavaure tou igeipa vao Jiu-pa irara. Ari ita, riroara
reo goruro vearopara oara igeipa purarivora, oisore ra igei vo uruioaro-ia
orekerovu rutu torevokope.
3 Oa iava igei rutu vii-ia rorupaioveira varao-ia oara rutu puraparivеira
igeipa vii Filiks.
4 "Uva reasiparai vii pugu piearapa. Oa iava oiso vii arepaavoi, E
uvuipauei ra ragai vo reoviaro uvuri, ovusa vii tavia va iava poteku visivi
vao iava oa puraparevora rera ro Pol?
5 ✡ Ari ita, igei rerava siituepaioveira ovusa varao vuriara puraparеveira.
Ira varao rovoparеveira oara-ia Jiu-pa irara reraarova gavman ora up-
oparеveira vo rasitoa rutu-ia. Ro ira oisoa voeapa reiparo oea oisoa Nasaret
pitupitu purapaive.
6 ✡ Ora vao tapo osa igei vaaro Rovopa Lotupa Kepa Tempel vuivuirevora
igei vaaro puteoro Reo Taisi tugoropa. Eva-a oapa rera ouivora. [Uva va-ia
oiso ruipapaiera rera kortuoro rera rovirieiio Reo Taisi-ia vao igei.
7 Osa rovopato ofisato Lisas igeiva paupaupaoro urioroera rera Pol ivu
ovoisa igei ruvara-ia

✡ **23:29:** Ap 18:15, 25:19, 26:31 ✡ **23:35:** Ap 24:19, 25:16, 24:27 ✡ **24:5:** Ap 16:20, 17:6, 21:28
✡ **24:6:** Ap 21:28

8 oiso puraoro, Avoeao, rerava avata Filiks iare, ra rera rovirieireve vao-ia
Rom vaaro raga reo goru.] Oire uva uvuipauei ra rera akeri varaore oara-ia
ora reopaveiei oiraopara. Ra vii tavireve oisi raga oiso-ia osa vii tavipaa.”
9 ✡ Oire uva voea rutu Jiu oiso puraaepa ora voeapa kae pieoro kataivira,
“Oiraopavira rutu eisi osa puraparoi Tetalas.”

Pol Filiks-pa Reoara Kosi Piereva

10 Vao isivaaro iava ro reito gavman Pol piiroo-ia tavireva. Uva va-ia oiso
puraroepa Pol,
“Ari ita, vii-ia taraiparai Filiks viigoa oisoa Jiu rovirieiparive riro ivaro
rutu sovara-ia, varao oara-ia rorupaoro vo reo vatepaavoi viipa ora ragai
iava vo reo.
11 Uva uvuipau ra vaore voea akeri oiso osa katai tau erao (12) vokiro
putevora varao oara-ia lotu puraparaiva, Jerusalem iare avaraera.
12 Uva viapau oiso Jiu ragai vurapaivora osa iraiva ora variri posiparaera
ora reopaoro Jiu vaaro Rovopa Kepa Tempel sovara-ia. Ari ita, viapau oiso
voeao iava oeai ragai kekeivora osa oeai kasipu pieavora uvai Reo Taisi
Uvupa Kepaa vai sovara-ia, ora uvai vo urui sovara-ia. Viapau rutu.
13 Uva vo reoa vao-ia oa purapaivoi, viapau oiso ra va oirao pieive.
14 ✡ “Ari ita, varao raga iava vii tavipaa ro iava Pauto ira ragapa lotu
puraparaveira, ro igei aite iraraaro reraaro ro Pauto. Vo raivao raga
sirova utupaoro rera vo raivaaro, vao-ia oa-ia vakuvakupaiveira Jiu oiso
purapaoro, Kuuvu raiva. Ari ita, vao-ia Moses vaaro Reo Taisi ora varao
profet irara vo rigatoroaro oara rutu oirao piepaaveira.
15 ✡ Ari ita, vao raga-ia rugooparaveira oiso osa oirara rutu kopiia iava
vorevira toreaverea voeao-ia torevoko vovou irara ora voeao vuri vovouro
pura irara. Uva va raga-a vao oa raga-ia rugooparai vao-ia voeaore oiso-ia
osa voeao-ia Jiu.
16 Ari ita, uva va-a vao oare akeakepaaveira rutu vo ora ragai vo goruaro
rutu-ia, oiso ra roroio vovou rutu-ia toupaave Pautoa-pa ora voea rutu
oirara. Uvare viapau vuriara vai purapaaveira voea-ia ora rera-ia Pauto.
17 “Uva riroara ivara isivaaro iava vorevira kareraera Jerusalem iare
Jiu-pa irarapa vatevateavira moniara vatesa, ora koruouara tapo purasa
Pautoa-pa.
18 Uva vo osa varao purapaavora, osa ragai iare urioaera. Uva voa
tugoropa sisu puraavora. Oire va raga-a eva oa-ia ragai kekeivora. Ari ita,
viapau riro iraraa vai ragai tapo toupaivora, oa-ia viapau oiso upoa vai.
19 Ari ita, oeavu Esia Provins iava Jiu-pa irara oea tapo voa toupaivora.
Uva vosa evoea vo toupaive, oire uvuipaai ra voea tapo viipa oirao pievira
taviave vo osa ragaire kasipupaave.
20 Ari ita, vo osa voea akeri oaire vuria vai oiso oai kekeivora ragai-ia vo
Kaunsel uvuru sovara-ia.
21 ✡ Ari ita, vao raga osa purasa toreraera voeare oiso, Oiraopavira oiso
osa visii vavaearo-ia toupaa kort purapa irara. Uvare ragai vao ragare
rugooparai oiso osa oirara rutu taru vorevira toreaverea kopiia oaive
kavuoro.” Eisi osa puraroepa Pol rera tavioro.
22 Oire va-a vao oa iava Filiks ro riro taraito aue-ia oirao piea vo
pitupituaro-ia, ira vo kort vao opesi piereva oiso voea tavioro, “Vosa
rovopato ofisa Lisas vo pouro virovere, oire visii rutu vo reoroaro
rovirieia.”

✡ **24:9:** 1 Te 2:16 ✡ **24:14:** Ap 9:2, 3:13 ✡ **24:15:** Ap 23:6; Dan 12:2; Jo 5:28-29 ✡ **24:21:** Ap 23:6

23 Oire va iava tuukepa kepa-ia uutupato tavireva oiso, “Pol tapo avau
rera koata piesa tuukepa kepa-ia rerare tore pie ragasa. Ari vosa sara irara
rera iare uriopaave, ra opeita voeare korupauvere, vo osa orekerovu avu
vaiva uriopaave rera vatepasa.”

Filiks Pol Tuukereva Vo Ivarei Uvuiaro-ia Tuukepa Kepa-ia

24 Oire uva ovokirovu isivaaro iava Filiks urioroepa vatuava tapo Drusila
Jiu-pava Pol-re arusa, oiso ra rera kosi piereve uutupato tuukepa kepa iava.
Ra vaiterei tavireve vo raivao iava Jisas Krais oirao piepa raiva.
25 ✡ Oire va iava Pol vo avukarei tavitavireva aue iava torevoko vovou vo
pitupituaro, auere ra torevokovira raga ora tokipaave vaopa, teapi vuriara
vai purapaive. Uvare oirara rutu vo vokiaro pou piroverea vao oa-ia taru
oirara rutu rovirieireverea Pauto. Oara-a varao oara rutu uvuoro rirovira
uririroepa Filiks, uvare ora rera sopaaro-ia vo reoro uvuipareva. Oa iava
Pol arureva oiso, “Ovoiei. Avau. Uva ovokia ita oiso viire keeraravere, rara
avu viipa ruipara ita.”
26 Ari oiso vovouparoepa, Easi pasi Pol vai ragaipa monia vai vaterevere
va iava rerare karua tuukepa kepa iava. Oire oa iava rerare voreripavira
keeraparoepa vo rera tapo ora reoreopasa.
27 ✡ Oire uva erao ivarei puteva, oa iava iravu raga tavarireva Filiks vo
tavukiaro iare. Rera vaisiaro ro-ia, Posas Festas. Uva Filiks avaoro Pol
kavureva tuukepa kepa-ia vaore, oiso ra Jiu rera-ia rorupaive rutu.

25

Pol Sisa-pa Ruiparoepa Vaore Oiso Ra Rera Vo Kortuaro Uvureve

1 Oire uva Festas urioroepa Sisaria-ia tousa. Voava vo peva isivaaro iava
aue voki peva Jerusalem iare avaroepa.
2 Uva voa Jerusalem-ia pouro viropa Festas. Oa iava voa voeao rovopa
irara pris irara ora oearovu oira vasi irara voea iava Jiu, oea rutu oreorovu-
ia ita rera iava Pol gasiiva rerapa ro-ia Festas.
3 Uva vorevoreripavira rera arepaiva rerare Pol, oiso ra Jerusalem iare
rera siporeve. Uvare oavu raiva rerare ravaa rovoiva, oiso ra rera upoive
vo osa urioparo raivaaro.
4 Uva voea vo reoaro pukoreva Festas oiso voea tavioro, “Avoeao, ira
tuukepa kepa-ia toupare Sisaria-ia. Uva tutuu piepai ra rera iare vorera
voa.
5 Uva oiso vearopai vosa oearoi visii iava riro iraraa vai ragai sirova
utupaai, ra oeai tapo karera. Oa iava vigei rutu uvuipaviei ra rera-ia vuriara
vai kekepe pasi.”
6 Oire uva vo peva vatara vokiro o katai tau vokiro isivaaro iava Festas
voreroepa Sisaria iare. Oa iava utupa voki-ia vo kort vao purareva. Uva va
iava Pol-re aruroepa. Oa iava oeavu rera iare rera sipoiva.
7 Uva voa pouro viropa kortupa kepa sovara-ia rera Pol. Oa iava oeavu
Jiu-pa irara Jerusalem iava oea Pol ruvara-ia toupaiva, oea rera iava Pol
oreorovu rovoiva. Osa iava vo reoro iava vuriara oara-ia Pol togapaiva,
oara-ia viapau oiso ra irai vara oirao piepareve.
8 ✡ Oire oa iava vearovira rutu Pol voea vo reoroaro pukoreva oiso
puraoro, “Viapau rutu oiso vuria vai puraavora oiso osa purapaai voeao.
Viapau oiso oavu avu vai gasiavora Jiu vaaro iava Reo Taisi. Ora viapau

✡ **24:25:** Ga 5:23; Ap 10:42 ✡ **24:27:** Ap 25:1, 4, 9, 14 ✡ **25:8:** Ap 6:13, 24:12, 28:17

tapo oiso Jiu vaaro-ia Rovopa Kepa Tempel. Ora Rom reraaro tapo King Sisa ira-ia tapo viapau oiso oai vuria vai puraavora."

9 Ari ita, Festas oiso ruiparoepa ra Jiu agoagotoreve roviriei-ia kortua-ia. Oa iava Pol akereva oiso, "E avapau Jerusalem iare ra voa vii rovirieia?"

10 Oa iava Pol rerare oiso puraroepa, "Vo kepao-ia oa-ia torepaoro toupaa eva kortupa kepa Sisa vaaro. Uvare vo kepa raga vao-ia oa raga ragai vo kortuaro uvuipaivoi. Ragai-ia taraipauei ragoa viapau oiso vuria vai puraavora Jiu-pa irara-ia.

11 ✡ O ita, vosa Reo Taisi tokoa, o vosa oarai puraa vuriara vai, oa-ia taru uvuipaai ra ragai kopii pieive. Osa iava viapau uvuiparai ra voea asavira toria. Ari vosa voea vaaro vao kuuvua, oa-ia viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai vatereve voeapa voeao Jiu. Vii tavipaa oiso, Avaravere Rom reraaro iare King Sisa ira raga uvuiparoi ra ragai rovirieireve."

12 Oa iava Festas ora reoroepa voeaova riro tarai irara. Uva va iava oiso puraroepa Pol-re, "O ita, ragai tavipari oiso ra avau Sisa iare. Uva vii tavipaavoi oiso, Vearopai ita, ra rera iare avau Sisa."

Festas Agripa Akereva Pol-re

13 Uva ovokirovu isivaaro iava aue King Agripa avukarei tavetesiva ora o-ia vatuava Benaisi aue iare Festas. Oa iava rerava vearo vokisiva.

14 ✡ Oire uva riro vokiro rutu-ia voa toupaoro aue Festas King tapo ora reoroepa Pol iava vo reoro iava rera tavitavipaoro. Uva oiso puraroepa, "Ro-ia oirato ira vo tourevora ovusa Filiks avaroera rera arova.

15 Ro-ia ira iava ragai taviivora rovopa irara pris irara ora voea tapo oira vasi irara eisi Jerusalem-ia vo osa voa toupaavora. Uva oiso ruipapaaera ra ragai rera rovirieia.

16 Uva oiso voeare puraraera voea tavioro, Viapau oiso Rom opitupituiaro oiso toupai, ra oiratoa vai vate ragaive irai kopii piesa vo rara viapau rera roviriei rovoive, ora vo osa viapau kortua-ia voea vo reoaro pukopareve.

17 "Uva va-a vao oa iava urioaiva vore ovokivu-ia utupavira kort uvupa kepa sovara-ia paupaoro, voea uutupa irarare aruraera oiso ra rera sipoive.

18 Uva voa-a vo uva Jiu toreaera. Uva ragai oiso keaparaera, Riroa vai rutu vuria vai oa iava rera iava tavipaai. Osa viapau oisi oai iava oisi vo reo puraivora.

19 ✡ Vo osa vao raga lotua oa vo pitupituaro-a, oa iava ragai tavitaviivora ora Jisas iava tapo ro ira kopiiroepa. Uvare Pol rera iava oiso siposipopareveira, Ira tootoovira toupare.

20 Uva va-a vao oa rutu-ia vavagisiparaera oiso, Uva apeisi ragavira va vituarore taraaavere. Oa iava Pol akeavora oiso, E avapauei eisire Jerusalem-ia, ra voa vii kortua vo reo-ia vao-ia?

21 Vo osa Pol oiso puraroera, Viapau. Ari King iare avaparai ro Rom-ia, oisore ra rera raga ragai vo reoaro rovirieireve. Oa iava uutupa irara rerare taviavora oiso, Vearovira rera tokipata vaore tueoro osa rera sipoavere rara utupa visivi aue iare Sisa."

22 Oa iava Agripa oiso puraroepa Festas-re, "Oiso ruipaparai ra Pol uvua." Osa iava Festas oiso King Agripa tavireva, "Vearopai. Ira uvurivere vokipavira."

23 Oisi-a eisi osa iava utupa voki-ia Agripa vaio ora Benaisi oritoareiva uriosiepa ora gurupa kepa-ia koatasa. Uva oeavu tapo reipa irara viurupa

---

✡ **25:11:** Ap 26:32, 28:19 ✡ **25:14:** Ap 24:27 ✡ **25:19:** Ap 18:15, 23:29

irara iava voea oea tapo uriosiepa voare ora oira vasi irara. Oa iava Festas Pol-re aruroepa oiso ra urioro.

24 Uva Festas voea ruture oiso puraroepa, “Vii King Agripa ora visii rutu vao-ia ro oirato kekepata ira arepaiveira voeao Jiu oea vo toupaiveira Jerusalem-ia vorevoreripavira rera uposa.

25 ✡ Vo osa ragai raga oiso rugooparaveira, Viapau oiso vuria vai purareva, ra oai iava rera upope. Uva rera sipopaa auepa Sisa, uvare Pol rera iare ragai arerevora.

26 Ari ita, oiso ragavira va-ia vavagisiparai oiso auepaoro, Aa vao-a vuria oa iava Sisa-pa rigatoravere oa iava Pol siposa rera iare? Oa-a vao oa iava rera ou pieavoi vore visii rutu osireiaro iare. Oire uva oiso ruipaparai ra vii King Agripa rera ita taraari vao avuore oa iava rigatoavere Sisa iare.

27 Uvare viapau oiso torevokopai ra tuukepato sipo ragaa Sisa iare, vosa viapau siposipoa vai ou rovoa rerapa rera vo vuriaro iava.”

26

Pol Agripa-pa Reoara Kosi Piereva

1 Oire King Agripa oiso puraroepa Pol-re, “Vearopai ra ora vii iava tavitaviu.” Oa iava Pol ora vavaearo iraoro oiso puraroepa voeao Jiu vo reoaro pukooro, vao oa-ia rera iava gasiiva.

2 “Vearovira rutu King Agripa vao-ia oiso osa uvuiparai ra ragai vo reoaro vatea vo reoro pukooro viipa.

3 Oiraopavira rutu oiso osa taraipauei rutu Reo Taisi-ia vao Jiu vaaro ora igei vo pitupituroaro. Oa iava oiso vii akepaavoi, ra ragai uvuoro ragai vo reoaro aroviri.

4 ✡ “Ari ita, vara rutu-ia taraipaai Jiu ragai vo touaro-ia vo osa viovokovira oisoa toupaa vo ragai voeaaro ruvara-ia oirara Tasas-ia. Uva voava avaraepa Jerusalem-ia tousa.

5 Ari ita, tuariri voa ragai-ia taraiaepa. Vosa oisi ruipapaaeri, ra voa vo reo kosi pieive. Uvare voa ragai-ia taraiaepa osa Farisi vo vovouroaro sirova utupara, varao riro vavagisiara rutu oara opitupiturovu rutu-ia varao lotupara putepaiveira rutu igei varaaro.

6 ✡ Oire uva ragai-a vao ragoa rovirieipata vo vokio aue vituaro iava uvare vo reo raga-ia oirao piepaaveira vao Reo Ovoi oa vatereva Pauto voeaopa vigei aao iraraaro.

7 ✡ Oa raga-a vao Reo Ovoi oa oisoa oirao piepaive opesi asavira katai tau erao (12) sararo vigei aao iraraaro, vo osa Pautoa-pa lotupaave vo vokiaro ora vo ravireo-ia. Ari ita, uva vo oirao piea vao-ia ragai vaaro oa-ia ragai rovirieipai voeao Jiu osa vii tavipaa King oaa.

8 Apeisi vaaro-ia vavagisipatai oiso rugoopaoro, Viapau Pauto uvuiparoi ra oirato tore piereve vorevira kopiia iava?

9 “Ari ita, iravu-a ragai ragoa oisoa vurivira rugoopara, oa iava oisoa vuria purapaa Jisas vo siposipoaro-ia ro vova Nasaret.

10 ✡ Oa iava oisoa varao purapaa Jerusalem-ia riro irara rutu Pauto kovopa iraraaro tovopaoro tuukepa kepa sovara-ia. Uvare oisi vo goruva ragai tovoiva rovopa irara pris irara. Ari ita, vao tapo osa oisoa oearovu voea upopaive. Uvare ragai tapo oisoa voeare arupara oiso, Iu vearopai. Voea upota.

✡ **25:25:** Ap 23:9, 29, 26:31-32 ✡ **26:4:** Ga 1:13-14 ✡ **26:6:** Ro 15:8; Ta 2:13 ✡ **26:7:** Je 1:1; 1 Te 3:10 ✡ **26:10:** Ap 8:3; Ga 1:13; Ap 9:14, 21

11 Uva ita, vokiara rutu-ia oisoa vuriara purapaa voea-ia voraro Jiu
varaaro-ia Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog. Ari ita, oiso rutu oisoa
rugoopara ra voea varaaro oirao pie vovouro tokopaa. Vao-ia osa rirovira
rutu voeare oisoa kasipupara. Oa-ia tauairo rutu oisoa voeare taraapaoro
avapara.

Pol Voea Tavireva Ora Rera Vaaro Iava Oiso Osa Porero Viropa

12 ✡ "Ari ita, va vao vuri vovou purapasa avaparaepa vo raivao-ia vo
Damaskas, uvare oavuva vasirako reesi oisoa vokapaa reo goru sirova,
oarei ragai vateiva rovopa irara pris irara.

13 Uva uvupari King oiso-ia, Ovokivu-ia ravireo vuuta-ia oavu aviavia
varaepa vuvuiua iava oaviavia ravireo vo aviaviaro-ia puteoro rutu
varaepa ragai aau piesa voeao tapo oea tapo vokapaava.

14 Uva igei rutu kovekoveiepa. Oire voa Hibru-pa reo uvua oa-ia oiso
puraepa ragaire, *Sol, Sol. Apeisi iava ragai vuri piepariveira vokiara rutu-ia?
Ragai vo ruipaaro tapo upopariveira. Oiso rutu piepariveira osa bulmakau
orekerovu otuotupara totopaeveira ora oira kokotoaro-ia. Eisi osa rutu ragai
toopariveira ora vii raga ora vuri piepaoro.*

15 Oire uva va iava oiso akeava, Turaro, irouto-a vii? Oa iava oiso
puraroepa, *Ragai-a Jisas ragoa upopariveira vokiara rutu-ia.*

16 ✡ Toreu. Uvare viire ora poerarai vii reesioro viigoa ragaipa kovopari-
vere. Uva vii tavipaa oiso, Oearovu rutu tavitavirivere varao iava oara
kekerivoi ragai ruvara-ia vo vokio, ora varao iava tapo oara vii iare
karekepapere utupaua.

17 ✡ Ari ita, vii virivaripaavere voeao asavira Jiu ora oearovu asavira
osararovu iava ratau tou irara voearo oearoa iare vii sipopaavere.

18 ✡ Voeao oea vo rugooroaro karurivere voeapa vara aviavi pieoro. Eva
oa iava rupa vovouro oaive iava porea virovere aviavia iare. Ora Seten
vo goruaro iava Pautoa iare porepaa virovere. Eisi osa ragavira ragai oirao
piepaivora, uvuipai ra voea iava vuri vovou verapa piro. Oa iava uvuiparai
ra voea rutu takuvua ora voeao oea roporeva Pauto ora rerapa."

*Pol Ora Rera Vo Kovoaro Iava Lotu Kovo King Agripa Tavireva Vao Oa
Purareva*

19 "Ari ita, King Agripa, viapau oiso ragai vo reova kaureoraepa oreoa
ragai iare varaepa vova vuvuiua iava areo uusi sovara-ia.

20 Ari rovovira Damaskas-ia voea siposipoavora. Oire uva voava
Jerusalem-ia ita. Uva aia voava ita voraro rutu vo taerero-ia vo Judia Distrik
sovara-ia ora voraro tapo osararovu-ia, oearoa rutu oisoa tavitavipaave
oiso, Tepa vuriara oavisii iava poreta viro vore Pauto. Ora vosa porepata
viro, ra uvuipatai ra oisi iavirava vearopa kovoro vai purapata visii vo oirao
pieroaro kareke piepaoro.

21 ✡ Uva ragai ouivora voeao Jiu vo Rovopa Kepa Tempel sovara-ia ragai
tovosa kortua-ia vo reoropa oara iava voeapa siposipopaavora. Uva vara-a
varao oara iava oiso aue ragaaera ra ragai kopii pieive.

22 Ari ita, oisoa Pauto ragai tauvapareve vokiara rutu-ia, oiso ra vo vokio-
ia toupaa rera vo reoroaro vatepaoro oirara rutupa voeao oiso-ia, oira
vasi irara ari oearovua apota irara. O ita, oiso puraparai vao-ia oiso osa
puraaepa profet irara ora aue tapo Moses varaore oara uriopaperea voari
rutu utupaua.

✡ **26:12:** Ap 9:3, 22:6 ✡ **26:16:** Esi 2:1; Dan 10:11; Ap 22:14-15 ✡ **26:17:** Jer 1:8, 19 ✡ **26:18:** Ais 35:5, 42:7; 1 Pi 2:9 ✡ **26:21:** Ap 21:30-31

23 ✡ Oiso-ia, Jisas ro Ropoto Pauto reraaro ira riroa ourevere siitoka. Eera
irapatoa rutu ira taru kopiia iava toreroverea voeapa raiva puraoro voeao-
ia Jiu ora ratau tou irara. Vo osa va-ia vao voeareipa varei rutu aviavi pie
rovoreverea, oire va iava rera oirao pie iraoive rutu vo torea taraioro. Osa
iava voea orirureverea."

Pol Agripa Tavireva Oiso Ra Oirao Piereve Rutu

24 Oire vo osa Pol voea vo reoroaro pukoreva varao oara-ia rera toga
ragapaiva, oa iava aue Festas rerare rirovira oiso puraroepa, "Auoro Pol.
E kokoropau? Ari ita, riroa taraia oa ouriva. Oa raga-a eva vii kokoro
piepaivoi."
25 Uva Pol rerare oiso puraroepa, "Viapau rutu Festas. Viapau oiso vii
keakeapaavoi. Oiraopavira rutu oiso osa vii tavitavipaa torevokovira.
26 Ari ita, rera ro King Agripa ira vara rutu-ia varao taraiparoi. Rera tapo
vara-ia roroiovira ora reoparai, uvare viapau oiso vara iava oai vatauvira
puraavora.
27 Auoro King Agripa. E profet irara vo rigatoro oirao piepariveira? Ari
ita, vii-ia taraiparai viigoa vo rigatoro oirao piepariveira."
28 Uva King Agripa oiso puraroepa Pol-re, "E uva apeisi-a oiso rugoopauei,
ra evo reovi-ia ragai iava sopaua poreri? Ra va uvuoro Kristen tou puraa?"
29 Uva Pol oiso puraroepa, "Ari ita, Pauto areavoi visii rutupa vo reovio-
ia ora riro reo tapo, osa iava uvuipatai visii rutu kristenta oiso osa ragai-a
vao vo vokio. Ari vao ragapa reasiparai oiso, Teapi visii tuukepaive oiso osa
ragai piepaiveira."
30 Oire uva vo reo isivaaro iava King, ora reito gavman, ora Benaisi, ora
oearovu oea vo peva tapo toupaiva oea rutu toreaepa ora vasesa avaoro.
31 ✡ Uva vo osa kosia viropa, oa iava voa ora reopaaepa oiso puraoro vo
ora voea ragare, "Avoeao, viapau oiso oavu avu vai vuria vai puraravora
ro-ia oirato irare oiso auepavierao ra rera upope ora rera koata piepape
tuukepa kepa-ia."
32 ✡ Oire va iava Agripa Festas-re oiso puraroepa, "Ari ita, uvuipauei oiso
ra rera karuri vo vokio raga-ia. Ari aue raga ita uvare oiso puraroerao ra
Sisa iare avaro. Ira rera rovirieirevere rara."

27

Pol Tovoiva Selpa Uvuoa-ia Rom Iare Avasa

1 Oire uva varao isivaaro iava oavu reo goru puraiva, oiso ra Itali iare
avaio aue-ia uvuoa. Vo osa Pol tovo rovoiva vo Sisa reraaro vo tokiaro-
ia ofisato. Ro-ia rera vaisiaro, Julias ro Rom gavmanpa uutupato ira oisoa
katai vovotova (100) toupareve viurupa irara. Uva voa toupareva oearovu
tapo tuukepa irara.
2 Oire oavu-ia vao selpa uvuo vova Adramitiam oa-ia kae uviroiepa. Uva
vo uvuo-ia avaiepa Esia-ia vatuaro. Uva igei rutu vao igoa avaiepa ora ragai
Luk ora iravu ro-ia Aristakas Tesalonaika-pato vova Masedonia Provins.
3 ✡ Oa iava utupa voki-ia Saidon-ia pou viroiepa. Oire uva voa-a evoa uva
pou viroieiva, aue Julias vearo vovou purareva. Oa iava Pol iava vasereva,
oiso ra avaro vate irara iare voea ruvara-ia oaravu avu vai ousa, oisore ra
vara iava vearovira toupareve.

✡ **26:23:** Mt 26:24; 1 Ko 15:20; Kl 1:18; Re 1:5 ✡ **26:31:** Ap 23:29 ✡ **26:32:** Ap 28:18, 25:11
✡ **27:3:** Ap 24:23, 28:16

4 Oa iava voava ita ora vaseiepa Saipras toko isivaaro-ia avasa, uvare
kiuvuva aivaropaiva uvuoa. Oa iava vorevira vo toko ravisioro avaiepa.
5 ✡ Uva vo voka-a vao oa-ia Silisiarei vatuarovi puteiova ora Pamfilia-ia.
Va iava Maira-ia pou viroiepa vao oa Lisia Distrik sovara-ia toupaiveira.
6 Uva voa-a evoa uva toupaoro ro igei reraaro ofisato oavu tuereva uvuoa,
ovusa Aleksandria iava uriopaepa vo aue-ia Isip. Oire voava uriopaepa Itali
iare avasa. Uva va-ia igei rutu tovoreva. Oa iava igeiva avaepa.
7 Uva garutu visivi vasi pievira avapaiepa vokapaoro, uvare kasikasi pie
visivi rutu kovopaoro vokapaiova voare avapaoro Naidas-ia. Uva viapau
uvuiiepa oiso ra voava topa viroio, uvare riroto kiuvu igei takireva. Oa
iava vorevira varaiepa oiso Krit toko rorovira Salmoni kipekipe vatuaro-
ia varasa. Oire eva-a oa iava vo toko reroaro avaiepa taru, uvare kasikasi
pievira rutu vokaoro urioiepa.
8 Uva vo-ia kasikasi visivi rutu avapaiepa vore avapaoro Vearo Paitu vao
oa toupaiveira Lasia urui ruvara-ia.
9 Oire uva voa-a evoa igeire riroara vokiara puteva osa vokapaiova vo
vuuta vao oa-ia avakava vuriopa rutu rirovira. Uva va-a vao oa iava Pol
voea goruvira tavireva ravaavira, uvare vo vuutao-ia taraiparoepa oa oisoa
karekepape ivara rutu-ia katakataivira.
10 ✡ Uva voea tavireva oiso, “O ita, oiraopavira vao-ia oa kekepaa oa
ouvere rara, vo osa vova topa uvirovio. Ra riroa tavaka oupe oa vatevere
rara vo vuutao vigeipa. Uva selpa uvuo rokovere ora kotokotoara rutu tapo
ora vigei vai pasi.”
11 Uva Pol vo tavitaviaro uvu ragapaoro ofisato uvuoa voka piepato vo
reoroaro raga oirao piepareva vaiterei rutu ora ro oira-ia reipato kepten.
12 Uva voeavio kovopa irara va-ia vao uvuoa oea oiso vovou ragapaaepa
ra Finiks iare topaa viro. Uvare vao oa-ia toupaiva oare rugoopaoro
oiso purapaaepa, “Avoeao viapau rutu uvuipaviei ra vo toupape, uvare
vagoa vao-ia oa-ia uvuipasiei kiuvu vaio ora kokeva ra vigeiva uvuoa vuri
piesi. Ari vosa aue iare ipavio Krit-ia vo uva Finiks pasis toupaiveira uva
kavovovira toupaiveira paitua utopavira, oa-ia uvuipaviei ra virivarivio.”

Riroto Kiuvu Vuri Toru Kareke Piereva Avakava-ia

13 Uva voava rovovira gare visivi rovoroepa vusipaoro kiuvu. Uva va iava
oiso raga rugooa ouiva vo rera iava oa iava oiso puraaepa, “O ita, vearopai
ra voa raga virare raiva purape, ra voare avavio eisi Finiks-ia.” Oa iava
anka kae pieiva avasa uvuoa-ia vo Krit rogara vatuaro-ia.
14 ✡ Oire uva ikauvira purepavira vo toko iava vararoepa vo voa igeire
riro varivarivira rutu.
15 Uva voava igeiva vo uvuo peoreva riro goruvira rutu, ovusa osa
auepaiepa ra rera sirova oira tovoio, ovusa viapau oiso uvuipaiepa ra rera
gaeive. Oapa voea peo ragapaoro igeiva va topapareva va pupipaoro.
16 Oire vosa voava gaegaerepaoro otokovu reoaro igeiva puteva virivari
visivi va-ia ururaopaoro. Oa iava igeiva gaegaerepaoro avapaepa. Uva vo
toko vaisiaro-a vao-ia oa-ia igeiva va-ia putereva, Koda Toko. Uva vo toko-
ia vao putepaoro dingiva takauiepa rutu oira kae pieoro, o iria ivupaoro
vokapaeva selpa uvuo.
17 Uva vo osa pege roruorupaoro va rutu tuukeiva uvuoa kovuaro oirovu-
ia riro goru iro oiso, teapi kiuvu oira kaekae pieparevora, pegeo viro igeiva.
Osa-a oiso osa iava uriripaaepa oiso, teapi vigeiva uvuoa vera piereve

✡ **27:5:** Ap 6:9, 13:13 ✡ **27:10:** Ap 27:21-22 ✡ **27:14:** Mk 4:37

raaka-ia vao Aprika-ia ruvara-ia tou raaka. Oa iava va iava selara sigiiova oiso va puraoro ra igeiva gaegaerevira raga avape.
18 Uva va vao isivaaro iava rirovira rutu torueva avakava. Oa iava voeao kovopa irara voava auero-ia kotokotoara rovoaepa vara-ia vikipaoro.
19 Uva ovokivu-ia vo pevapa voki igei rutu kopirovu vikiiepa.
20 Uva riro vokiro rutu-a pupuru vokiro ovokiroa-ia viapau rutu oisoa ravireo kekepaio ora visurikoara, oara iava riroiroreva. Oa iava igei rutu oiso vovoupaiepa, Oiraopavira rutu igei rutu vao opesipaiei, uvare igeivi riroiro piere purepato kiuvu.
21 Uva riroara rutu vokiara igeire oisoa pute ragapaive aio asavira. Ovokiro-a evara isivaaro iava Pol toreroepa oiso purasa, “Ari ita, vosa ragai vo reoroarore uru piepasa ora tape piepataeri voviri vo osa Krit toko pute asavira toupaerao, oa iava viapau oiso vo tavakao vigei ouvori. Oa iava tapo varao kotokotoara viapau oiso riroirovira touvori vigei varaaro.
22 Uva visii tavipaa ra uririara eakata, uvare viapau oiso irai vigei iava kopiirovere. Ari vao raga uvuoa rokovere vigei arova.
23 ✡ Ari ita, vo vokiaro uva purapurapato ensel urioroerao ro reraaro Pauto ira ragai-ia pitupareveira, ora oiso tapo irapa kovopaaveira.
24 Uva ragai sirova toupaoro oiso puraroerao, Auoro Pol, teapi uriripau. Ari King Sisa osireiaro-ia tourivere rara. Uva visii rutu-a vao ora voeao oearovu uvuoa-ia tou irara visiigoa rutu virivariavere.
25 Oire uva ora tape pieta. Teapi uriripata. Oa purarevere rara vigeipa oiso osa rera vo reoaro toupaiveira. Ari ita, oara rutu oirao piepaaveira ragai vao-ia.
26 Ari ita, vao uvuoa oa vigeiva vera pirovere oavu-ia raaka vo oavu-ia tokoa.”
27 Uva vao iava katai tau vo resurapa (14) rupa vao oa-ia igeiva uvuoa peopareva kiuvu vo avakao-ia vao oa vaisiaro, Edria Si. Uva voa avapaoro vo uvuoa-ia aue sovopaiva oa iava oiso puraaepa, Easi tutuu piei rasia vai iare, voeao oea oisoa vo uvuo-ia kovopaive.
28 Oa iava voeao vo rovu avaka rovu rokoaro uvuiiva oavu-ia iroiro. Oire uva aue-ia erao tau vuta (20 param) vo rovu rokoaro uvuiepa, uvare va uvuiiva vo iro-ia. Oa iava aue-ia ita uvuiepa katai tau vo vavae vuta (15 param).
29 Uva voava oavu-ia uvuia kekeiva vo avapaoro raaka-ia osa tutuuva uvuoa. Oa iava uririoro oiso puraaepa, “Vigei upopai raaka-ia”. Uva vo resura vikiiva anka vo uvuo taki rovosa varirisa, oiso ra avi rovope tapo uvare rupavira vokapaiva.
30 Uva voa-a vo uva kovopa irara rirovira uriripaaepa. Oa iava oiso vovouaepa ra toriive vo uvuo arova. Uva iriavu dingi vo uvuo iava rere pieiva oiso ra torioro avaave. Uva oiso voea kea ragapaiva, “Oaravu ankara tovoio oisova irapaua va vao uvuoa takioro rutu.”
31 Vo osa Pol oiso puraroepa auere ofisato ora voeao viurupa irara, “Vosa kovopa irara viapau vo toupaive uvuoa-ia, ra viapau oiso virivarita.”
32 Oa iava iroiroro tokoiva aue iava dingi, ra koveo avaka rovu iare.
33 Vo osa avia sikerepaiva osa Pol oiso riro goruvira rutu voea tavipareva, “Vearovira rutu aiopatavoi, uvare viapau oiso vo wikireo sovara-ia aiopata-vorao oarea putevo.
34 Uva eisi osa visii tavipaavoi oiso ra aioara vai aiota, ra vorevira gorua outa rara. Ari ita, viapau rutu oiso irai visii iava vuria vai ourevere.”

✡ **27:23:** Ap 23:11, 5:19; Ro 1:9

35 Uva vo reo isivaaro iava Pol bret ouoro oiso puraroepa, “Vearovira rutu
Pauto vao-ia.” Uva va puteoro voea rutu osireiaro-ia va aioreva.
36 Uva va-a vao oa kekeoro rera-ia vorevira vovouisiro voea iava kavevira
toupaiva oiso vovouoro, O asi vearovira toupai. Oa iava voea rutu aioara
aioiva.
37 Uva voea rutu uvuiaro-a voeao oea oisoa vo uvuo sovara-ia toupaive,
erao vovoto erao vatara tau katai vatara rutu (276).
38 Uva aio opesiaiva, oaravu aioara witara vikiiva avakava iare, auere
oiso ra selpa uvuo varaatape.

Selpa Uvuo Oa Taki Piropa Raaka-ia

39 ✡ Oire uva avieiva. Osa iava viapau oiso vao tokoa vatuaro eveipaiva.
Oa iava oavu kekeiva paitua. Uva oiso puraaepa, “Easi uvuipai vai ra vao
iare uvuoa viru piepe rogararore tutuu pieoro.”
40 Oire uva va iava voare va viru piesa auero rutu vatatopopaoro ankava
iroiro tokoiva. Oa iava avaka rovu iare koveroepa. Ora vo uvuo torevokopa
perova tapo iroiro iava vagoiva, ora sel tapo iria ipa pieiva. Oa iava vo uvuo
topapaiva, oisore ra rogaraua iare viruve.
41 ✡ Oire uva ora vaseiepa oiso ra rogaraua iare viruve. Osa raaka-ia
irapauava paiva, ovusa rirova toruva vo uvuo vituaro pegeeva.
42 ✡ Oa iava ofisato arepaiva viurupa irara voeare tuukepa irara, oiso ra
voea kopii pieive vo raga auepa, teapi aataoro toriive vorarore vegoaro.
43 Uva oiso vovouparoepa ro-ia ofisato ra Pol raga virivarireve voea
arova. Oa iava voea rutupa vaseoro oiso puraroepa, “Vosa uvuipata aatasa,
oire vearopai avakava-ia ora vikioro voa aatapaoro verata viro rogara
arore. Ari ita, vosa viapau uvuipata aatasa, oire vo peroro-ia pitupaoro
verata viro.”
44 Uva voa oearovu voea iava aatapaoro verapaa viropa, ovusa oearovu
oaravu-ia plank peroro ora operorovivu-ia vo uvuo iava oara-ia verapaa
viropa. Uva oisi raga-a eisi osa verau viroiepa igei rutu rogara arore
virivarioro.

28

Pol Toureva Molta Toko-ia

1 Oire vo osa igei rutu vo toko-ia vao toupaoro vo toko vaisiaro-ia taraiiepa
vao-ia, Molta Toko.
2 Uva voeao oea oisoa vo toko-ia toupaive oea igei-ia vearo vovou rutu
puraiva igeipa eto kasioro. Uvare rirova-ia uteova uteoiepa, oa iava
kasiraoiepa.
3 Uva voa-a vo uva Pol erako kouara kakavupareva va tovosa eto kasi-ia,
osa oira kopii piepava rakoru rera vavaearo avusa vusieva.
4 ✡ Oa iava voeao vo toko-ia oea oisoa toupaive oira kekeoro oiso puraaepa
ora voeare osa rera vavaearo avupaoro kotovira toupaeva, “Akoea oira
upopatoa vai-a ro ira vo toko iare virivarivira urioroi. Uva vo vuria vao
oa-ia torevokovira ora rera-ia viroi. Uva kopiipa o iava rakoru iria rera
avuevoi.”
5 Ari ita, vo osa Pol oira sisiputareva tuitui kasi iare. Oire uva viapau oiso
upiaroepa vova uvava rera avueva.
6 Osa iava voea rutu rerava tuepaoro oiso vovoupaaepa, Easi tuvuuparoi
ra kopiiro va iava ikauvira. Uva oisa-a eisi osa rugorugoopaoro rerava riro
kaekaevira tue ragapaaepa oiso ra va iava kopiiro. Vo osa viapau vuria vai

✡ **27:39:** Ap 28:1 ✡ **27:41:** 2 Ko 11:25 ✡ **27:42:** Ap 12:19 ✡ **28:4:** Lu 13:4

oureva vo va-ia vao oavua puraeva rera-ia. Uva va-a vao oa-ia soporeaepa. Oa iava oiso puraaepa, “Avoeao, easi pauto-a ro.”

7 Uva reitoa ro-ia vo toko iava, Pablias ira vo rasiaro ruvara-ia verau viroiepa, ira vearo vovoutoa rutu. Ira vo peva-ia voki igei oisoa aio vatepareve osa voa toupaiova.

8 ✡ Uva vo vokiro-a varao oara-ia oisoa Pablias aitearo upiaparo urua raga ivara-ia. Oire uva oisoa rera iava kukue tapo upiapao kasiraovira, ora kovuto ira tapo oisoa rera upopareve. Oa iava Pol rera iare koataroepa rerapa varirisa. Uva rera varaaro-ia vavaea oaro tovooro, rera vorevira porete piereva.

9 Uva va isivaaro iava oearovu rutu upiapa irara urioaepa rera iare. Oa iava voea rutu vorevira porete piereva.

10 Osa iava igeipa riroara vatevateara vateiva. Ora vo tapo osa voava topa uvirosa auepaaepa, osa igeipa oaravu ita vate ragaiva vatevateara auere raiva vearosa igeipa.

Pol Rom-ia Pouro Viroepa Molta Iava Uriooro

11 ✡ Uva-a vo uva vao uvuoa vuriaro isivaaro iava igeire vo peva kekira voa raga vo puteva. Oa iava oavu raga-ia Aleksandria iava vo uvuo selpa avaiepa. Vo uvuo vaisiaro-a vao-ia oiso-ia, Tavaratoarei Pauto Araorei. Uva vo uvuoa voa toupaoro koke taki ateate piepaeva, oa iava voava avaiepa.

12 Oire uva aue-ia pou viroiepa Sairakyus vo peva-ia voki voa tousa.

13 Oa iava voava avaiepa aue iare ita Risiam. Uva ovokivu-ia vearoto kiuvu urioroepa. Oa iava rera-ia avaiepa aue iare Pyutiolai-ia.

14 Uva voa-a eva uva touoro oearovu kekeiova oirao pie vovou irara oea oiso igeire puraaepa, “E uvuipatai ra igei tapo tou rovota katai wik sovara-ia?” Osa iava vo wik eva putevoiva, Rom iare topa viroiepa.

15 Uva voeao Rom-ia tou irara oirao pie vovou irara igei iava uvuoro varaaepa Aivaropa Tapire Apias voaaro. Uva ouruivu-ia va vaisiaro, Vo Peva Stua kovuaro oearovu veraoro puteiva ora voea iava vo ruture puteoro. Oa iava Pautoa-ia Pol vuurapa vaisi puraoro oiso puraroepa, “Vearovira rutu Pauto aue-ia voka.”

16 ✡ Vo osa voa pou viroiepa Rom-ia, oa iava ro ofisato Pol-re oiso puraroepa, “Vearopai ra kepa oara-ia torevokovira touri, vo osa irai uutupatoa vai vii tokipareve voa.”

Pol Vearo Siposipo Kosi Piereva Rom-ia Toupaoro

17 Oire uva voki peva isivaaro iava oira vasi irara Jiu iava gurureva Pol. Oa iava voeare oiso puraroepa, “Araoko irara oaa, evoea evoa Jerusalem-ia Jiu-pa irara oea ragai ouivora kortua iare, oiso ra Rom reraaropa gavman ragai vateive. Ari ita, viapau oiso vuria vai puraava voeao-ia vigei voeaaro oirara, ora varao-ia aao irara oavi vo pitupituroaro.

18 ✡ Uva Rom reraaro gavman ragai rovirieirevora vo va-ia. Uva viapau oiso vuria vai kekerevora ragai-ia. Oa iava oiso vovou ragaroera ra ragai karureve vorevira, uvare viapau oiso ragai-ia oavu avu vai touvora, oiso ra oai sirova ragai uporeve eisi osa rutu oisoa ruipapaave Jiu ragaire.

19 Uva oiso puraaera Jiu, Viapau oiso ro vo reoaro gavman torevokopai. Eva-a oa iava oiso puraraera, Vearopai ra Sisa iare avara, ra ragai vo reoaro rovirieireve. Ari ita, uva ragai viapau oiso voeao oirara oaa Jiu kortupaa.

✡ **28:8:** Je 5:14-15; Mk 5:23 ✡ **28:11:** Ap 27:6 ✡ **28:16:** Ap 24:23, 27:3 ✡ **28:18:** Ap 26:31-32

20 ✡ Oa-a vao oa iava visii guruavoi oiso ra va-ia ora reovio. Ari ita,
oiraopavira vo iro-ia ragai tuukepa iro oa vituaro toupaivoi vao-ia, Kataia-
a raga oare rugoopaoro rariparai oiso osa voea ita voeao Jiu raripaaveira
rera-ia ro-ia Ropoto Pauto reraaro Kae Pieto ira taru urioroverea.”
21 Uva va-a vao oa iava rera vo reoaro pukooro oiso puraaepa, “Ari ita,
viapau oiso reoa vai vuria vai vii oaiaro uvuiovora. Ora aue rigatoa vai
tapo vo vii iava vo voea iava voeao oea oisoa uriopaave Judia Distrik iava.
22 Ari ita, oiso ruipapaiei rutu ra vo reo uvuio oreoa oirao piepariveira,
uvare voraro rutuva voearo iava uvupaioveira vii voeaaro oirao pie vovou
irara oea-ia vuri reoro purapaiveira oearovu.”
23 Oa iava ovokivu reesiiva oiso, “Vo vokio-ia ora guruviovere vorevira
ita.” Uva vo voki-a vao oa-ia riro irara rutu Pol vo kepaaro iare urioaepa,
ovokia vokipakouaro rutu-ia voeapa siposipopaoro rovoroepa vo putesa
vokiarovi vo tugurasa vokiaro Pauto vo Saraaro iava siposipopaoro. Ari
ita, vao-ia Moses vaaro Reo Taisi ora profet irara vo rigatoroaro origatoroa
rutu iava voea tavitavipaoro voeapa vara aviavi piepareva aue iava Jisas.
24 Oa-a vao oa iava oearovu rera vo reoaro oirao pieiva, ovusa oearovu
vo reo uvu ragaiva.
25 Uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso katai vovou vai-ia ora reopaaepa.
Vo osa Pol arova ora vaseaepa osa oavu goruvira reo vatereva voeapa oiso
puraoro voeare, “Ari ita, ro-ia Tugoropato Uraurato ira oiraopavira rutu
profet Aisaia gisipaoro iava oisoa reoreoparo visii aao iraraarore ora visii
vao oiso purapaoro,
26 ✡ ‘Avau ra voeao oirara taviri oiso, Visii vao-ia uvu ragatavere. Ari
ita, oiraopavira vo reo gurukoaro uvupatavere, osa viapau oiso
taraipatavere. Ora oiso tapo vare keke ragapatavere, ra ita viapau
oiso vara-ia taraipata oiso osa toupai.
27 Aue iava uvare tarai asavira toupata. Kokiara oavisii tupapata ora visii
iava, ora osireiara oavisii tapo ururupa piepata. Uvare reasipatai
oaravu keke arapa, ora oiso tapo uvare reasipatai oaravu uvu arapa.
Oa-ia vao ragai arova porepata viroveira, aue iava uvare oisi ragavira
rutu visii iava sopaura oavisii ragaipa reasipapeira oiso, teapi visii
virivaria.’
Eisi osa puraroepa Pauto.”
28 ✡ Uva Pol oiso puraroepa voeare ita, uvare tarairoepa voea vo
vovouroaro-ia tarai asa vovouro, “Uvuta! Pauto vo raivaaro iava vao
virivaripa ora poretepa raiva. Osa-a eisi osa iava vo reo vao avapaperea
voeaopa ratau tou irara. Oa iava vo reo uvu iraoivere rara voea voeao
sopaipa irara.”
29 [Uva vo reo isivaaro iava ora vase ovoiaepa ora reopaoro voea raga.
Uva vo reo-ia ora voeava kaureopaoro avapaaepa.]
30 Pol vo ivarei sovara-ia toureva Rom-ia. Oa iava voa ora rerapa kepa
vorireva. Uva vo kepa rataoaro oisoa karupareve oearovu rutupa voearo
oearoa oisoa rera rugoopaoro rera iare uriopaave.
31 Uva oisoa vokiara rutu-ia voa toupaoro Pauto vo Saraaro iava
siposipopareve ora Turaro iava ro-ia Jisas Krais. Eera ira iavirava oisoa
uriri asavira rutu siposipopareve, osa viapau oiso irai uvuiparo rerare
korusa.

✡ **28:20:** Ap 26:6-7, 29; Ef 3:1; 2 Ti 1:16 ✡ **28:26:** Ais 6:9-10; Ro 11:8 ✡ **28:28:** Ro 11:11

ROM
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva 57 o 58 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava, vo ovusa Korin urui-ia toupaoro oisoa lotupa irara tauvapareve. Riroara pasiara rigatoreva Pol oara toupaiveira Nupela Testamen sopaaro-ia. Ari vao-ia oa purareva voeaopa Rom vata oa oaravu rutu-ia putepai vao reia pasia.

Uva vo pasio sovara-ia ira voearei rutupa reoara purareva. Voeao Jiupa irara (Ro 2:17–4:25), ora voeao tapo Jentael-pa irara (Ro 1:13-15, 11:13) oearea takuvuvira oisoa lotupaave vo Rom urui-ia toupaoro. Uva voearei rutu tavireva oiso rigatooro, Kataitoa raga-a ro Krais ira uvuipa ra oirara karureve vuri vovou vo goruaro iava. Ra va iava uvuipaai Airepa Tootoo oupasa rera oirao piepaoro. Ari ita, Moses vaaro tapo vao Reo Taisi oa viapau uvuipai, ora orekerovu rutu oara viapau uvuipai tootooa vatepasa. Ari kataitoa raga Krais vo osa rera oirao piepaive oirara rutu.

Oearovu Papara 8 oiso vaisipaiveira, Vearo Siposipo Rera Iava Tugoropato Uraurato.

1. Kovoa vituaro vao aposelto oa purareva aue Pol, 1:1-17.
2. Oirara rutu uvuipaai ra vao kaviko vovouaro oupaive vao Pauto. Auepa, teapi eto kasi-ia avaaverea vao vuri tapi, 1:18–3:20.
3. Pauto Oviitoa-ia Airepa Raiva purarevora vao oa-ia uvuipa vigei oriru iraopasa, 3:21–4:25.
4. Jisas raga-ia uvuipaviei ra Airepa Tootoo oupape, 5:1–8:39.
5. Pol siraoroepa Jiu-pa irarapa voeao oea reesireva Pauto ora rerapa, 9:1–11:36.
6. Vo toupai oiso osa ragavira uvuipa Kristento ra toupareve Pauto vo ruipaaro sirova utupaoro, 12:1–15:13.
7. Vo Pol ovoiopa reoro purareva ora tapo vearo vokireva, 15:14–16:27.

Kovoa Vituaro Vao Aposelto Oa Purareva Aue Pol

1 ✡ Ragai raga-a, vao Pol Jisas Krais reraaro kovopato, ro ira ragai arurevora rera vo reoaro kaesa. Eera ira ragai roporeva rera vaaro kaepasa va iava oearovupa siposipopasa Vearo Siposipo.

2 Vo siposipo-ia oa iava Pauto tuariri rutu reo goru purareva. Vao oa iava profet irara va vao reo goru rigatoiva Tugoropa Vuku sovara-ia voari tuariri rutu.

3 ✡ Vo siposipo-ia Vearo Siposipo oa rera iava ro-ia Jisas Krais toupai, vigei reraaro Turaro, Pauto Oviitoaaro. Ro ira oiravira rutu kavauroepa vo rasio-ia vo Devit vo saraaro sovara-ia.

4 Uva oiraopavira rutu-a, uvare tugoropa vaisitoa rutu-a ro-ia Pauto Oviitoaaro. Ira-ia toupaiveira riroa gorua. Aue vituaro iava uvare rera vo kopiiaro iava ravotovira vorevira toreroepa. Oire uva va-a eva oa iava vigei rutu taraipavio oiso, Rera eera Pauto Oviitoaaro rutu.

5 ✡ Rera Jisas ira iava Pauto vigei-ia vearo vovou purapareveira. Osa iava Pauto ragaipa ruipapaoro rutu ragai-ia vo kovo tovoreva oiso ra rerapa kovopaa rutu oiso, aposel. Ra va iava oearovu rutupa tavitavipara osararovu rutu iava. Ra va uvupaoro ora voea iava sopaura oaive vorevira porepaive rera iare, ro Pauto rera vaisiaro kae piepaoro.

✡ **1:1:** 1 Ko 1:1; Ap 9:15 ✡ **1:3:** Jo 1:14 ✡ **1:5:** Ga 1:16; Ap 6:7

6 Oire uva visii-a eva visiigoa evoa toupataveira Rom urui-ia osararovu
rutu iava visii. Pauto visiigoare tapo keeraroepa oiso ra kareketa voeao
tapo Jisas voeaaro.
7 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava vo rigato purapaavoi visiipa vao Rom-ia tou
irara. Visiigoapa siraopaoro Pauto visiire keeraroepa, oiso ra oiso touta
rera voeaaro. Uva uvuipasi Pauto Aite oavi ora Turaro Jisas Krais ra visiipa
tauva vatesi ora gavaure vovou tapo.

Pol Vearo Vaisi Purareva Rera Vaaro Sovara-ia Variria Pautoa Iare

8 Rovopavira rutu visii tavipaavoi vao iava osa oirara rutu voraro rutu
toupaoro visii iava uvupaiveira oiso, Riro rari irara visii Jisas-ia. Oa vituaro
iava oiso puraparai, Vearovira rutu Pauto. Aue iavirava uvare Jisas rutu vo
kovoaro-a vao-ia.
9 ✡ Oire uva vokiara rutu-ia kasivarivira rutu kovopaaveira ora ragai
iava vovouisi rutu tovopaoro, oiso ra va iava Pauto vo kovoaro vearovira
rutu puraa oearovu rutupa siposipopaoro rera Oviitoaaro iava. Ro-ia Pauto
ira vearovira rutu ragai-ia taraiparoveira vosa oiso oiraopavira purapara,
Visiipa siraopaoro vokiara rutu-ia visiire variriparai Pautoa iare.
10 Ari ita, voviri tuaririvi uva oiso ruipa ragapara oiso ra visii kekea. Oa
iava Pauto iare variriparai oiso ra visii kekea. Uva Pauto vo vovouaro raga
sirova va vao variria purapaavoi vo vokio-ia, oiso ra visii kekea rara.
11 ✡ Uva oiso ruipa iraoparai ra visii kekesa uriora rara. Oiso ra visii
siposipoa varao iava oara iava Tugoropato Uraurato ragai siposiporevora.
Oire ra vara iava uvuoro visii varaaro oirao pie vovouro oavisii goru pieta
rutu.
12 Uva ora tautauvavio ora vigeipa tavitavioro varao iava vigei rutu
varaaro oirao pie vovouro. Oire ra va iava vigei rutu iava vaeavira goruvira
rutu torepe oirao pie vovouro oavi.
13 Araoko irara oaa, vearovira rutu vare vao rugorugoo iraopatai, uvare
vokiara rutu-ia oiso ruipa ragaparaveira ra visii kekea, vo osa orekerovu
rutu ragai vo ruipaarore korupape. Ari ita, visii tapo tou ruipa ragapar-
aveira, oiso ra visii siposipoa visii tarai pieoro vo siposipo iava vao-ia. Oire
va iava visii iava oearovu iava sopaura oaive pore piro, oiso osa oearovupa
siposipopaavora rera iava Jisas voeaaropa ratau tou sararo.
14 ✡ Ari ita, Pauto ragai reesirevora rutu. Uva vo reesire rugoopaoro rutu
rera vo kovoaro purapaaveira oearovivu rutu oirara tauvapaoro. Viapau
oiso voeao raga tauvapasa reipa uruiro-ia. Viapau. Ari oearovu rutupa
voearo oearoa vegoara sopaaro-ia toupaiveira. Ari ita, viapau oiso voearo
ragapa riro tarai irara. Viapau. Ari voeaviopa tapo ruruvutu irara.
15 ✡ Va vao vituaro iava visii keke ruipa iraoparai visiigoa evoa Rom-ia
toupataveira. Oiso ra voa visii siposipoa visii tarai pieoro va iava vao Vearo
Siposipo.

Vearo Siposipo Vo Goruaro-a Vao

16 ✡ Vao Jisas vo reoaro viapau oiso raveravea-a ra vava ariipara. Viapau.
Ari ita, uvare Pauto vo goruaro rutu va-ia toupaivoi vao-ia Vearo Siposipo.
Uva va-a eva oa iava oiso taraiparai vo osa oearovu vo reo iava uvuoro ora
virivaripaaverea rutu voeao oea Jisas oirao piepaiveira rutu voeao iava Jiu-
pa irara voari rovovira, uva voea isivaaro iava oearovu rutu voeao ratau
tou irara.
17 ✡ Vao Pauto vo reoaro oa roroiovira rutu vo raivao kareke piepaiveira
Jisas vo raivaaro, oa-ia oearovu rutu uvuipaai ra va-ia ora agiagipaave

✡ **1:7:** 1 Ko 1:2-3 ✡ **1:9:** Fl 1:8; Ap 24:14 ✡ **1:11:** Ro 15:23 ✡ **1:14:** 1 Ko 9:16; Ap 28:2 ✡ **1:15:** Ro 12:18 ✡ **1:16:** 2 Ti 1:8; 1 Ko 1:18 ✡ **1:17:** Ro 3:21; Ga 3:11; Hi 10:38

Pautoa-va. Uvare vo raiva vituaro-a eva oirao piea, ora vo raiva ovoiaro-a vo raga oirao piea, va vao oa iava Pauto voea oirara oiso reesipareverea oiso, Voea voeao torevoko vovou irara. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ro torevoko rugooto ira uvuiparoi ra Pautoa-ia rugorugoopaoro rera-ia
rariparo orekerovu rutu oupaoro varao vearopara Pauto varaaro.’

Oirara Rutu Isivaaepa Pauto Vo Ruipaaro Sirova Utu Arapa

18 ✡ Pauto toupare vo vuvuiua-ia. Uva voava roroiovira rutu kasipua karekepareveira voeaore vuri vovou irara ora voeao oea rerare isivapaaveira. Voeao oea oiraopa siposipore korukorupaaveira oearovu asavira oiso, teapi va-ia taraipaave. Uva voea-a evoea oea vuri pitupitu purapaiveira vare korukorupaoro.

19 Ari ita, viapau oiso rera vo vovouaro vataureva Pauto. Uva voea tapo va-ia taraipaaveira oiso osa vigei, uvare oearovu rutupa va karekereva.

20 ✡ Iu, Pauto tuariri rutu orekerovu rutu purareva vo vuuta-ia eva, oa iava vo voki-ia rekasisa urioerao ovokia vao-ia. Uva oirara vara varao kekepaiveira varao oara purareva ora rera vo goruaro-ia vao oa viapau opesia vai. Oire uva vara iavirava uvuipaai ra rera vo goruaro eveipaive ora rera vo vovouaro. Eva oa vituaro iava viapau raiva vai epao voeapa oiso ra vuri pitupituro oaive vataupaoro vara taeapaive.

21 Ari ita, Pautoa-ia oisoa taraipaave. Uva viapau oisoa rerapa avivikepaave rera vaisiaro kae piepaoro. Ora viapau oiso oisoa purapaave rerare, “Vearovira rutu Pauto” vo rera-ia vearo vaisi purapaoro. Oisi-a eisi osa raga purapaoro oisoa akukupapa rugorugooro raga oupaive. Uva vara-a evara oara-ia ora voea vo rugorugooroaro ruupa pieiva vara vavagisi pieoro rutu.

22 ✡ Oa iava oisoa oiso purapaave, “Igei-a riro tarai irara rutu.” Vo osa voeare rugorugooara vavagisivira rutu toupaive.

23 ✡ Ari ita, vo pitupituo kavuiva oa-ia oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive, ro ira viapau opesia vaiaro. Oa iava opitupiturovu oaive raga puraiva varaopa ora avivikepasa vara-ia vuurapa vaisi purapaoro tokarasiara. Oara oisoa purapaive ora voea vavaearo raga iava, oiso ra oiravira kekepa viro ora kokiovira, ora rakoruvira, ora vo karero okareroa vo rasio-ia vokapaiveira.

Vo Toupai Ovurirovu Rutu Iava

24 ✡ Uva oisi-a eisi osa ragavira vo pitupitu eva puraiva, oa iava Pauto voea iava vasereva oiso ra ora voea vo pitupituaro purapaive evara kokoropara. Oa iava ora voea vo rugorugooroaro raga sirova utuoro opitupiturovu rutu vuriara karekareke piepaiva. Uva ora voea-ia opitupiturovu rutu purapaiva oiso osa okarerovu kaakau karero, voeao okarea viapau oiso ora vo karepa ariipaave.

25 ✡ Ari ita, Pauto vaarore oiraopa reo ovauoro oreorovu raga kuuvuara sirova utupaaepa ora voea raga varaaro. Oa iava oisoa varaore variripaave oara purareva Pauto voari tuariri. Oire uva varapa evara variripaoro rerare Pauto isivaaepa rutu, ro ira vara rutu evara purareva. Ro-ia Pauto ira-ia vuurapa vaisi purapai vigei vao vo vokio ora vo utupaua rutu.

26 Uva vara-a varao vuri pitupituro oara iava Pauto voea iava vasereva, oiso ra ora voea raga ora voea vovouroaro sirova utuave. Ra vara-ia ora

---

✡ **1:18:** Ef 5:6; Kl 3:6 ✡ **1:20:** Sam 19:1-6 ✡ **1:22:** Jer 10:14 ✡ **1:23:** Sam 106:20; Ap 17:29
✡ **1:24:** Ef 4:18-19; 1 Pi 4:3 ✡ **1:25:** Ais 44:20

arii pieave ora voea raga. Vao kavuoro vearoa ora oua, ora vairoro ragava otopaave riakora.
27 Vo ovusa oirara tapo oisi raga piepaoro ora voeava otopaave. Oire uva oisi-a eisi osa iava riroa vuria vavataaro oisoa kaepaive ora voea raga. Uva va eva vuri pitupitu vo voriaro oa voeapa torevokopapeira oa oupaiveira.
28 ✡ Uva oisoa Pautoa-re isivapaoro rera vo tavitaviarova kaureopaave. Uva va-a vao oa iava voea iava vaserevoiva Pauto, voea iava sopaura oaive agasiepa rutu vuriara oaive iava vo pitupituro-ia oara oisoa purapaive vo vokiara rutu-ia.
29 Oiso vo vovouro varao vuri vovouro rutu oiso-ia, iiruko vovoua vao, ari otopa pitupitua vao, ari riiriipa vovoua vao, ari oira kopii pie ovoipa pitupitua vao, ari ora upopa pitupitua vao, ari kuuvu reoroa varao oara oisoa purapaoro oearovivu akaipa piepaive, ari reo topatopa piepa vovoua vao.
30 Ari oearovu togapa vovoua vao kuuvu reoro-ia, ari Pautoa-pa reasipaoro oisoa ora voea vaisiaro raga iava vagupaave, ari raiva taraapa vovoua vao oisore ra oraivai iava vuriara purapaive, ari aite irarava ora kaureopa vovoua vao.
31 Ora vuri pitupituro oaive purapaoro oisoa voea varaarore ovaupaave reo ovoiro oaive. Ora viapau oiso oaravivu-ia roroiopaave. Uva oearovupa siraopa pitupitu viapau sovopaive vo ora voea sopaaro-ia. Ari, vosa oisi ora sovooro voearovi tauvapaive osa viapau. Aue iava uvare viapau sirao vovourovi vai voea sopaaro-ia.
32 ✡ Pauto vo reoaro-a vao oa oiso purapapeira, Oiso torevokopai vosa iravu vuri vovou purapareve vokiara rutu-ia, oire ra rera kopii pieta rera upooro. Uva va-a eva rera vaaro voria. Oire uva vo reoa vao-ia oa-ia oisoa taraipaave rutu. Uva oiso purapaave vare, “Eagara, vo reope eva. Vao purape vuria.” Oire uva vao-ia tapo vuria purapaive oearovu siposipopaoro oiso, “Eagara, vuri vovou purapata. Viapau oiso oavu avu vaiei va-ia.”

2

Pauto Vo Rovirieiaro Torevokoa Rutu

1 ✡ Voeao-ia vuri irara oea iava tavitaviparai oiso, E voea rovirieipataveira oiso voeare purapaoro, “Vuri irara evoea”? Oire opeita ora visii raga ora keakeapata oisi eisi purapaoro. Vosa oearovu togapata, oire uva visii raga ita oisi vara vuriara purapataveira. Uva oisi-a eisi osa purapaoro uvuipatai ra ora visii raga ora togapata ita.
2 Oa-ia vao-ia taraipaviei oiso, Pautoa raga oa-ia vao voeapa siraoa vavataaro vatepareveira voea vo vovouroaro vuriara rovirieipaoro. Uva va-a eva rera vo pitupituaro oa oisi eisi torevokopapeira rutu.
3 Uva visii-a vao-ia visiigoa oirara toga iraopataveira varao-ia voea vo vovouroaro vuriara. Ari ita, uva visii raga ita visiigoa oisi vara vuriara purapataveira. Oire uva apeisi-a? Pauto vaaro-ia voria putetaverea va vatavataoro?
4 Ari ita, taraipatai Pautoa-ia vearo vovouto, uvare viapau oiso vagevagepavira visiire kasipuparoveira oiso ra visii opesi pie ovoireve. Oire uva apeisi-a? Va-a eva vituaro iava rerapa reasipataveira, eke? E viapau taraipataveira rera-ia Pauto ira visiipa kave vovou rera vaaro vatepareveira visiipa siraopaoro, oisore ra vorevira rera iare sopaura oavisii porepata?

✡ **1:28:** Ef 4:19 ✡ **1:32:** Ro 6:21; Ap 8:1 ✡ **2:1:** Ro 1:20; 2 Sml 12:5-7

5 ✡ Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pauto rera vaaro kasipua karekereverea voea varaaro vuriara rovirieipaoro torevokovira, uva evo voki-ia visii vaaro voria outaverea rera ruvara-ia pute pievira rutu. Eake iava? Uvare riitako vovou irara visii rera vo reoaro uvu arapa.

6 Aue iava uvare uvuivira rutu Pauto voea vorireverea vuriara oaiveva uvuioro, oiso osa voea varaaro vuriara uvuipapeira.

7 Uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto voea vatereverea Tootoo Ovoi voeao oea vo tootoore taraapaiveira, ora voeao oea rerare vearo vovou rutu purapaive kasivarivira rutu oiso ruipapaoro ra Pauto voea-ia roruparevе, voea vaisiaro kae piepaoro.

8 ✡ Osa voeao oea ora voea ragare rugorugoopaoro vearo vovou kavupaiveira, voea vo pitupituroaro raga sirova utupaoro vuriara, uva voea-a evoea oea-ia Pauto rera vaaro riroa kasipua tovoreverea voeare aveaveoro rutu.

9 Oire uva riroa tavaka ouiverea voea vo vuriroaro voriaro iava, ora riroa tapo vavata siraoa-ia oa ouiverea. Ovori epao toupai oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo vori raga ouive ita.

10 Ari ita, uva oiraopavira uvare voriara epao, oara toupai vearo vovouro rutu vo voriroaro. Oara vatereverea Pauto voeaopa oea vearo pitupitu purapaive. Oiso osa vo voriro-ia, vigei-ia rorureverea vigei vaisiaro kae pieoro, ora gavaurea tapo vatereverea vigeipa. Oa-a vao oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo voriro raga ouive ita.

11 Aue iava uvare torevokovira raga Pauto vaeavira rutu oearovu rutu rovirieireverea vo utupaua.

12 Uva voea voeao-ia ratau tou irara oea-ia viapau oiso Moses vaaro Reo Taisi toupaiveira. Oire vosa vuri vovou puraive, ra va-ia kopii ovoiave opesi ovoioro. Uva viapau oiso Pauto oisi voea piereverea vo uvare Moses vaaro sirova Reo Taisi utuoro voea rovirieireverea. Viapau. Ari, eva peira Reo Taisi Jiu-pa irara raga ruvara-ia. Ari vosa voea evoea vuriara purapaive, oa sirova voea rovirieireverea eva Reo Taisi.

13 ✡ Vosa voeao oirara oea Reo Taisi uvupaiveira, ra viapau va sirova utupaave vo Pauto osireiaro-ia, uva viapau oiso vearo irara voea evoea. Ari voea oea vearovira vaisipareveira Pauto, oea vearovira Reo Taisi uvupaoro va sirova utupaaveira.

14 Uva va vao-ia Reo Taisi oa viapau oiso voeao-ia ratau tou irara toupaiveira. Ari vosa irai voea iava ora rera vo ruipaaro raga iava vearo vovouro puraparevе varao oara iava tavipapeira Reo Taisi, oire uva vo vovouro-a varao oara oiso karekepere rera-ia, oara evara rera vaaro reo goru va sirova utupasa.

15 Uva voea raga ita oea vearo pitupitu purapaiveira, oa-a eva oa-ia vao kareke piepaiveira oiso rutu Reo Taisi vo reesireesiaro, oa toupaiveira voea sopaaro-ia oisi. Ora oiso ragavira tapo osa va vao kareke piepaiveira, uvare ora eveipaaveira voea varaaro iava vuriara. Ra va iava ora togapaave oiso puraoro, “Vuria puraavoi.” Oire vosa ovokivu-ia ora eveiave ora voea raga oiso puraoro, “Vearoa puraavoi,” ra oisi ragavira eisi voea vaaro reo goru ora voea-ia karekeive.

16 Uva oisi-a eisi osa iava vo vokia eva oa-ia Pauto Jisas tavireverea oiso puraoro, “Oirara rovirieiparivoi,” ovoki-a eva oa-ia varao vatau rugorugooro oara vigei sopaaro-ia vatauvira toupaiveira roroiovira ora

✡ **2:5:** Diu 32:34 ✡ **2:8:** Ga 5:20; 2 Te 2:12 ✡ **2:13:** Je 1:22-23

karekeperea rutu viaevira. Uva vara-a evara oara rovirieireverea rara Jisas. Oiso osa oearovu taviavora vao iava Vearo Siposipo Jisas vaaro.

Voeao Iava Jiu Ora Voea Vaaro Reo Taisi

17 Visii vao-ia apeisi ragavira toupataveira? Oa iava visii raga ora vaisipataveira oiso, “Igei raga Jiu, riro tarai irara Reo Taisi-ia.” Oa-a eva oa-ia ora visii raga ora vaisiaro kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto ira igei raga roporeva. Ira igei raga-ia toupareveira.”

18 Uva visii rutu rera vaaro Reo Taisi vieipataveira. Osa iava vearovira taraipataveira vo, oiso ra rera vo ruipaaro sirova utupata. Oa iava uvuipatai ra oaravu rutu oisi iava vearovira rovirieipata oaravu reereesipaoro oiso, “Torevokoara varao-ia.”

19 Oire ora visii raga iava oiso purapataveira, “Uvuipaiei ra ro vaaruu vovouto vovouaro karuio, ora uvuipaiei ita tapo ra aviavia vateio voeaopa oea rupavira toupaiveira.

20 Ora uvuipaiei tapo ra voeao auu reo pura irara torevokoio tapo. Ora tapo uvuipaiei voeao roroio pievira siposipopasa oea airepavira Pautoa-ia taraiave.” Ora oiso purapataveira, “Taraipaioveira vearovira rutu Reo Taisi-ia, oa iavirava varao-ia oiraopa reoro rutu vituaroa iava taraipaioveira rutu ora orekerovu rutu-ia taraipaiei.”

21 Avoeao! Visii vao-ia visiigoa oearovu rutu siposipopataveira. Uva apeisi-a? Ari akepa visii raga ora siposipo asapataveira? Oearovu vosipataveira oiso purapaoro, “Opeita kavirupata.” Uva apeisi-a? E kavirupa irara visii? Iu. Oa purapataveira.

22 ✡ Oearovu vosipataveira oiso purapaoro, “Opeita otopata.” Ari eakepa visii raga oisi ora pie asapataveira. Visii riro kasipu irara voeaore oea varaore variripaaveira oara purapaiveira ora voea vavaearo iava. Vo osa visii raga orekerovu kavirupata vo keparo-ia oara-ia varao toupaiveira tokarasiara.

23 Uva ora visii raga tapo ora vaisi oavisii kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto vaaro Reo Taisi igei raga-ia toupaiveira.” Uva va vao-ia Reo Taisi oa vatavatapaoro Pauto vaisiaro akaipa piepataveira rutu.

24 ✡ Vao-ia Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Voeao-ia ratau tou irara oea visii varaaro vuri pitupituro kekepaoro Pauto vaisiaro tovipaiveira.’

Rakari Verapa Pitupitu Oa Viapau Uvuipai Oirara Orirupasa

25 ✡ Vosa Reo Taisi rutu sirova utu ruipapata, ra ora visii iava rakari verapata ora reesipaoro oiso, Visii Pauto voeaaro rutu. Eisi osa vearopai. Ari vosa oisi va purapaoro eisi Reo Taisi vatavatapata, ra vo reesi eva oiso rutu toupaive Kuuvua rutu. Oa akaipavira rutu toupai.

26 Oire uva apeisi ragavira toupai vo Pauto osireiaro-ia? Aue iava vosa iravu voeao iava ratau tou irara rakari vera asato vearovira Pauto vaaro sirova Reo Taisi utuparo. Oiraopavira ita, oiso Pauto ira eveiparevere oiso rutu osa iravu ro visii iava, visiigoa ora visii iava rakari verapataveira.

27 Oire uva voea voeao-ia ratau tou irara ora voea iava rakari vera asa irara, oea vearovira rutu Pauto vaaro Reo Taisi sirova utu iraopaaveira. Uva voea-a evoea oea vorevira visii togaiverea, uvare visii-a vao Jiu rakari verapa irara, visiigoa akukupapavira Reo Taisi-ia tarai ragapataveira, osa viapau oiso va sirova utupata.

✡ **2:22:** Ap 19:37 ✡ **2:24:** Ais 52:5 ✡ **2:25:** Ga 5:3

28 ✡ Aue iava uvare iroutoa rutu-a Jiu-pato? Easi ro-a ira-ia rakari vera
reesi toupai, raa? Viapau. Asi ro-a ira-ia oiraopa reesi rutu toupaive. Vo
reesio-ia oiso-ia vosa Pauto vaaro Reo Taisi rera sopaaro rutu-ia oiraopavira
rutu toupaive.
29 ✡ Oiraopavira rutu ro-ia oiraopato Jiu-pato ira-ia oiraopa reesi rutu
toupaive rera sopaaro-ia. Vo reesio oa viapau oiso sigoa-ia oa purapaiveira
vao Reo Taisi sirova utupaoro. Asi vao-a oa purapareveira Pauto reraaro
Tugoropato Uraurato. Oa-a eva oa vituaro rutu iava ruipapaaveira
rutu, oiso ra voea-ia roruparevе rutu Pauto, uvare viapau oiso rugoru-
goopaaveira ra ora voea raga vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaive oirara.

3

Pauto Rovovira Reoa Vate Rovoreva Voeapa Jiu Uva Voava Rerare Isivaaepa Ita

1 Oire uva apeisi ragavira oiso osa toupaivoi vao-ia? Vosa Jiu-pato vii, oire
ra va iava iravira irapau oearovu rutupa oirara vo Pauto osirearo-ia, eke? E
apeisi-a? Akukuvira raga ora voea iava voeao Jiu rakari vera ragapaaveira,
eke oai toupaiveira va-ia vao?
2 ✡ Avoeao, oiraopavira rutu oa-ia vao toupaivoi vao-ia. Oa vituaro
uvare va-ia vao oearovu rutu putepaiveira. Rovopa rutu vearoa oiso rutu
toupaiveira, uvare Pauto ora rera vo reoaro vatereva voeaopa Jiu. Oa iava
uvuipai ra va iava vearovira rutu taraipaave va-ia vao oa purareva voeapa.
3 Oire uva apeisi-a? Oearovu Jiu-pa irara vo reore vao-ia isivaaepa, uva
apeisi-a? E Pauto vare vao rera vo reoaro ovauroverea?
4 ✡ Viapau rutu. Oreoa vao rera vaaro oirao piereverea ra oiraopavira
karekeperea rutu. Vosa oirara rutu oiso toupaive osa riro kuuvu irara, uva
rera raga ira pauakavira rutu toupareveira Oiraopatoa Rutu Pauto. Oiso
osa vao-ia purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vosa reoreopau, ra vii vo reoaro oiraopape rutu, oire ra va iava taru oirara
rutu vo reo uvupaive. Vosa oearovu vii keakeapaoro vii togapaive
oaravu-ia kuuvuara oiso purapaoro, Vuritoa rutu vii, oire ra voea-ia
puteri voea varaaro viaevira kuuvu reoro karekeoro.’

5 Ari ita, oearovu vo rasio iava oiso purapaaveira, “Vosa vigei vo
pitupituroaro varao vuriara oara-ia Pauto vaaro torevoko pitupitu viaevira
rutu karekeperea, oire uva apeisi-a?” Vosa Pauto vara-ia vigei varaaro
vuriara vigei vorireverea, uva apeisi-a? Ra rera Pauto vuria purareve va-ia
oisi?
6 Viapau rutu! Viapau oiso vurito-a Pauto. Vosa oisi ragavira touparevori,
ra apeisi ragavira oearovu varaaro vuri vovouro torevokovira roviriei-
pareve voeao oea vo rasio-ia toupaiveira?
7 Oire oearoi pasi ragaire oiso puraavere, “Viapau oiso torevokopai ra
Pauto igei varaaro iava kuuvuara igei roviriеireve. Aue vituaro iava uvare
vara iava evara Pautoa-ia taraipaaveira oearovu vearovira oiso, Oiraopatoa
Rutu Pauto. Ira ora rera vo reoaro oirao piepareveira vara roviriеipaoro.
8 ✡ Oire vosa oiraopa reo vao-ia, ra va iava oearovu vai pasi oiso puraave,
“Oire ra vuriara vai purape, ra va iava vearoa vai karekepe.” Ari ita,
oearovu oiso ragai tovipaiveira oiso purapaoro, “Vii Pol viigoa oisi oiso
oearovu siposipopariveira.” Oiraopavira rutu oa-a vao oa-ia voea evoea
riroa tavaka ouiverea rara vo Pauto ruvara-ia voea vo toviroaro voriaro
sirova vuriara.

✡ **2:28:** Mt 3:9; Jo 8:39 ✡ **2:29:** Kl 2:11; 2 Ko 10:18; 1 Pi 3:4 ✡ **3:2:** Diu 4:8; Sam 147:19 ✡ **3:4:** Jo 3:33; Sam 116:11, 51:4 ✡ **3:8:** Ro 6:1

Viapau Rutu Irai Vo Rasio-ia Torevokotoa Vai Toupareveira

9 ✡ Oire uva apeisi-a? Voeao Jiu-pa irara ratau tou irara-ia putepaiveira,
uvare voea-a vearo irara, eke? Viapau rutu. Vo reo-ia oa aviavi pievira rutu
pura rovoavo oiso-ia, Voea rutu voeao Jiu ora voeao tapo ratau tou irara oea
rutu takuvuaro-ia goruvira rutu toupaiveira vuria vo varivariaro.
10 ✡ Oisi-a oiso osa rutu toupaiveira Tugoropa Vuku-ia vo reo-ia,
‘Viapau rutu iraiei torevokotoa vai, uvare oirara rutu-a vuri irara.
11 Ari ita, viapau oiso iraiei ira roroiovira rutu Pautoa-ia taraiparoveira.
Ora tapo viapau oiso irai epao ira Pautoa-re taraapareveira rerare
rugorugoopaoro.
12 Uvare oirara rutu-a oea Pautoa-re isivaaepa vuriara-ia pirooro. Viapau
oiso vearoa vai purapaiveira. Oa iava viapau oiso irai epao voea iava
ira vearoa vai purapareveira.
13 ✡ Ari ita, voea vo reoroaro vuriara rutu eru geesi reoro, oiso rutu osa
vao eruara vo geesipapeira tova urui-ia. Ari ita, voea gisipoaro iava
kuuvu reoro kosipa piroveira vo oearovu keakeapasa. Oa iava voea
vo reoroaro oearovu avupaiveira, oiso rutu osa tavuako.
14 ✡ Oearovu tovipaiveira vurivira rutu vaavaavuuvira. Oa iava ikauvira
rutu voea iava kasipua kosipa piroveira.
15 ✡ Oire ra oearovu upopaive.
16 Ora uvarovu rutu vokapaoro oearovu rutu varaaro tekipaiveira. Oire ra
varapa rirovira siraopaave voeao oea varaaro-a.
17 Viapau rutu oiso vao-ia taraipaaveira kave vovou vo pitupituaro.
18 ✡ Ari ita, oiraopavira, viapau oiso Pautoa-re rugoopaoro rerapa ora
avivikepaaveira.’
19 Oire uva vigei oiso taraipavioveira Pauto voeaopa Jiu-pa irara Reo Taisi
vatereva, oiso ra toupaive va sirova utupaoro. Oa iava viapau oiso irai
voea iava uvuiparoi ra oiso puraparo, “Ragai-a torevokotoa rutu.” Viapau
rutu. Ari ita, oiraopavira voea rutu voeao uvarovu rutu tou irara oea va-ia
vao Reo Taisi taraipaoro ora voea-ia taraipaaveira oiso, “Vigei rutu vao-ia
vuri irara. Vigoa taru voria ouperea vo Pauto ruvara-ia, varao voriaro vigei
varaaro vuri vovouro oavi.”
20 Eake iava? Uvare viapau oiso iraiei ira torevokovira karekeroverea Reo
Taisi sirova utuoro vo Pauto osireiaro-ia. Viapau. Ari vosa oisi ragavira oiso
oaravu-ia taraipavio va iava vao Reo Taisi, oire ra oisi ita ora vigei raga-ia
taraipavio, ra oiso purapavio, “Oiraopavira rutu ita, vigei rutu vuri irara.”

Ro Ira Krais Oirao Piepareve Eera Ira Torevokovira Karekeroverea Pauto Osireiaro-ia.

21 Vosa eisi ragavira toupaive Reo Taisi, oire ra viapau oiso oisi ragavira
va iava torevokovira karekepavio. Viapau rutu. Ari ita, uva oraivavuei vao
oa roroiovira karekerevora Pauto oirara rutupa. Vao oa iava vo rigato epao
vo Moses vo taisiaro Reo Taisi sovara-ia. Ora vo oearovu rutu profet irara
vo rigatoroaro tapo sovara-ia, varao oara puraiva voari rutu tuariri.
22 Oiso osa vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso purapaoro, “Torevoko
irara voeao-ia” aue iava rara Jisas Krais oirao piepape. Oraiva eva oa oirara
rutupa toupai. Oa-ia oisi eisi voea taru oiso piereverea voeao oea Krais
oirao piepaiveira rutu. Oa-a eva oa vituaro iava oirara rutu areiivira raga
toupaiveira Pauto osireiaro-ia.
23 ✡ Oiraopavira rutu, oiso osa oirara rutu vuri vovou purapaiveira.

✡ **3:9:** Ga 3:22 ✡ **3:10:** Sam 14:1-3 ✡ **3:13:** Sam 5:9, 140:3 ✡ **3:14:** Sam 10:7 ✡ **3:15:** Ais 59:7-8 ✡ **3:18:** Sam 36:1 ✡ **3:23:** Ga 3:22

24 Oa iava oirara rutu tauaipaaveira Pauto vo Saraaro-ia koata arapa
vore rera ruvara-ia. Ari Pauto vo siraoaro riroa rutu akukuvira oa vate
ragapareveira vigeipa vo Jisas Krais vo kovoaro iavirava. Oire uva vo
vatevatea vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso, Torevoko irara voeao-ia,
vorara va-ia vigei iava vuriara vera rovopareve.
25 ✡ Aue iava uvare Pauto Jisas vara piereva rera sipooro vigeipa kopiioro
koruoua tavariosa. Oire uva va vituaro-a vao-ia vosa va oupasa Jisas oirao
pie rovopape rutu, ra va iava Pautoa tapo ora agiagipavio. Uvare Pauto
oirara rutu varaaro oisoa keke ragapareve vuri vovouro. Oa iava voeapa
oisoa siraoparo rutu. Oire uva oisi-a oiso osa iava Pauto vo vovouaro
torevokoa rutu viaevira karekeerao vo vokio.
26 Uva vo vokio viapau oiso oirara vo vovouroaro keke ragapareveira.
Uva va-a eva oa vituaro iava oirara rutu oiso taraipaaveira, Ro-ia Pauto
torevokotoa rutu. Ira voearore oiso puraparoveira, “Torevoko vovou irara
voeao,” vo rara Jisas oirao pie rovopaive rutu.
27 ✡ Oire uva eake vai rutu uvuipai ra oai purape, ra oai iava vo vaisi eva
oupe oiso, Vii-a torevoko vovouto? Ra va iava vaguvira tavitavivio? Viapau
rutu oiso oai epao. Uvare Reo Taisi rutu sirova utupavioveira, eke? Viapau
rutu. Ari aue raga-ia oirao piea vao vigei vaaro. Oa raga-ia uvuipaviei ra
vo vaisi eva oupe.
28 Oire uva oisi-a oiso osa iava uvuipaviei ra Pautoa tapo ora agiagipavio
vearo vaisi ou rovooro, vo rara Jisas oirao pie rovopape rutu. Ari ita, viapau
oiso uvuipapeira vosa Reo Taisi raga vo pitupituroaro sirova utupavio.
29 Uva apeisi-a? E Pauto-a Jiu raga reraaro? E viapau oearovu rutu
reraaro-a voeao ratau tou irara, raa? Ari oiraopavira rutu, ro-ia Pauto
oirara rutu reraaro.
30 ✡ Pauto-a kataitoa raga rutu. Ira voearei rutu iava oearovu rutu
reereesipareveira torevoko vovou irara ora rerapa vao raga iava oirao piea.
Voearei rutu iava oiso, voeao iava Jiu-pa irara ora voeao ratau tou irara.
31 Oire uva apeisi ragavira? Reo Taisi veripape uvare vigei varaaro oirao
pie vovouro va-ia Reo Taisi putepaivoi rutu? Viapau rutu. Ari ita, vo osa
vao airepa raiva sirova utupaoro vao tapo Reo Taisi oirao piepape.

4

Pauto Ebraham Vaisireva Oiso, Torevokoto

1 Ro-ia Ebraham Jiu-pa irara aaotoaaro, uvare rera-a voea vituaro rutu
Jiu. Oire uva apeisi ragavira purapaviei rerare, uvare apeisi ragavira
torevokovira karekero viropa?
2 Uva apeisi-a? Torevokotoa rutu-a rera varao iava okovoroa rutu
purareva, eke? Viapau. Vosa eisi vo kovoro purarevori, uvuipa ra ora
vaisiaro rei piero. Oire ra va iava ora rera iava vara-ia evara ora rera iava
riataroeri. Ari ita, uva viapau oiso uvuiparoepa ra oisi eisi piereve vo Pauto
osireiaro-ia.
3 ✡ Uva Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Ebraham Pauto oisoa oirao piepareve. Va-a vao oa iava Pauto rera
vaisireva oiso, “Torevokoto.” ’
4 Ari ita, oiso-ia vosa iravu iravupa oirato kovopareve, oire ra vo kovo-ia
eva rera vaaro vori ouparo. Vo vorio-ia rera vaaro viapau oiso sirao voria
vova rera reitoaaro rerapa. Viapau. Ari evo vori oisoa oupareve vao raga-ia
rera vo kovoaro.

✡ **3:25:** 1 Jo 2:2; Hi 9:14, 28; 1 Pi 1:19 ✡ **3:27:** Ro 2:17, 23; 1 Ko 1:29-30 ✡ **3:30:** Ga 3:8 ✡ **4:3:** Jen 15:6; Je 2:23

5 Oire uva rera-a eera ira oisoa vaisipareve Pauto oiso, Torevokoto, vo
rara ora rera vo kovoroarore ovaupaoro Pautoa raga oirao piepareve. Ari
ita, Pautoa raga oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara, vigei vao
vigoa vuriara purapapeira.
6 Ro-ia Devit ira tapo oiso reoreoroepa va iava vao oiso-ia, Vosa voeao
oirara oea Pauto oirao piepaive, oire ra voea varaaro oirao pie vovouro
kekepaoro oiso voea vaisipareve, Torevoko vovou irara. Oa iava oisoa
rorupaive rutu. Uva viapau oiso voea vo kovoroaro kekepaoro-a. Viapau.
Ari, aue raga oirao piea vao voea vaaro.
7 ✡ Oiso vo rigato purareva Devit,
‘Voeao oirara oea rorupaive rutu, uvare voea iava vuriara rutu vera
ovoireva vara ovau ovoioro rutu Pauto.
8 ✡ Ora tapo rorupareve, ro ira varaaro vuriara kekepaoro Pauto viapau
oiso vara vieipareveira vore tuepaoro utupa voki-ia.’
9 Oire uva apeisi-a oiso osa puraroepa Devit? E voeao raga rorupaive oea
ora voea iava oisoa rakari verapaave? Viapau. Eake iava? Uvare Ebraham
voari tuariri rutu Pauto oirao piereva rutu. Oire uva Pauto rera vaaro iava
oirao piea eveioro oiso rera vaisireva Ebraham, Torevokoto. Eisi osa visii
tavitavipaavoi vo reo iava vo Tugoropa Vuku-ia.
10 Oire uva apeisi-a? Aa vo vuutao rutu iava vo voki-a vao oa-ia oisi
Ebraham vaisireva Pauto? Uva oisi rera vaisi rovorevoiva, ora rera iava
utupavira rakari torevoko vovouepa, eke? Ari! Osa-a eisi.
11 ✡ Iu ita, oa-a eva isivaaro rutu iava rera iava rakari veraaepa reesia
puraoro. Oiso ra va iava oiraopavira karekepe vo vaisio oa-ia Pauto
rovovira oiso rera vaisireva Ebraham, Torevokoto, vo osa ora rera iava
rakari vera asavira toureva. Oire uva eisi osa ragavira piereva Ebraham,
Voeao ratau tou irara aitetoaaro. Voeao oea ora voea iava viapau rakari
verapaaveira. Uva oisi-a oiso osa iava voea varaaro raga iava oirao pie
vovouro voea vaisipareveira Pauto oiso, Torevoko vovou irara.
12 Oiso-ia tapo rera ro Ebraham Jiu-pa irara aitetoaaro toupareveira,
voeao oea oisoa rakari verapaave. Ora voeao tapo Jiu oea Pauto oirao
piepaiveira. Uva oisi-a eisi osa pie rovoreva Ebraham Pauto oirao pie
rovooro, oa iava ora rera iava rakari veraroepa utupavira.

Reo Ovoi Vatereva Voeaopa Oirao Pie Vovou Irara

13 ✡ Pauto Reo Ovoi purareva Ebraham-pa ora voeao rera aao iraraaro
utupa irara. Vao oa-ia oiso puraroepa, “Ragai visiipa vo rasio rutu
vateavere rara, ora voeao vii aao iraraaro utupa irara.” Ro Ebraham ira
oisoa Reo Taisi rutu sirova utuparo. Oire uva viapau oiso va vituaro-a vao-
ia oa iava Pauto rerapa Reo Ovoi purareva. Viapau. Ari oirao piea raga-a
rera vaaro oa vituaro iava va vao vearo vaisi rutu oureva Pauto ruvara iava
Ebraham.
14 Oire uva apeisi-a voea iava voeao oea reo ovoi ouiverea? E voea raga
va sirova utupaaveira va vao Reo Taisi, eke? Oire vosa oisi oiso toupaive, ra
akukuvira raga oeavu Pautoa-ia oiraopa vaisi purapaive. Ra va iava viapau
Pauto vaaro Reo Ovoi viapau akaipavira rutu toupaive, raa? Ari!
15 ✡ Uva viapau oisi eisi toupaiveira. Eake iava? Uvare va-ia vao
taraipavioveira Reo Taisi oa oiso purapapeira, “Voeao oea vuriara pura-
paive oarava uvuivira ita vara voriaro ouiverea.” Ari vosa viapau oisi
eisi Reo Taisi vaieri, oire va iava viapau oiso ra irai ragaire oiso puraparo,
“Vuriara puraparivoi. Oa iava vii vaaro voria ouriverea rara.”

✡ **4:7:** Sam 32:1-2 ✡ **4:8:** 2 Ko 5:19 ✡ **4:11:** Jen 17:10; Lu 19:9 ✡ **4:13:** Jen 17:4-6 ✡ **4:15:** Ro 3:20, 7:8, 10, 11

16 Oire uva va raga vao Reo Ovoi vituaro oirao piea. Oiraopavira rutu, uva viapau oiso va vituaro-a vao varao-ia vigei vo kovoroaro. Vosa va vituaro oisi oiso toupaive, uva viapau oiso akukua vatevatea vao-ia Reo Ovoi Pauto vaaro. Ari ita, oiraopavira oiso osa varao uvuipaviei ou rovopape vo Reo Ovoi iava vao Pauto vaaro rara Pauto oirao pie rovopape, oiso osa Ebraham oisoa pie rovopareve voari tuariri, uvare Ebraham-a vigei rutu aitearo. Vigoa Reo Taisi sirova utupavioveira, ora voeao oea Pauto oirao piepaiveira oiso rutu osa oisoa piepareve Ebraham.
17 ✡ Aue iava uvare oiso purapapeira Tugoropa Vuku, ‘Ragai vii oiso pieava osararovu rutu aitearo vii.’ Oiraopavira rutu vigei vao-ia Ebraham ovii iraraaro vo Pauto osireiaro-ia, ro Pauto ira oisoa oirao piepareve Ebraham. Oa vao Reo Ovoi oirao piereverea vo utupaua Pauto. Aue vituaro iava uvare rera raga uvuiparoveira rutu voeao kopii irara vorevira tore piepasa vova tova uruiro-ia. Ora varao tapo oara-ia viapau uvuipaai oearovu oiso ra vara kekepaive, rera raga uvuipa oara karekepasa roroiovira. Rera ro vigei reraaro Pauto ira oisi oiso toupareveira.
18 ✡ Rera ro Ebraham ira avuka ragaroepa kakae kavau asavira raga. Uva oisoa touvira rutu tueparo Pautoa raga oirao piepaoro oiso purapaoro, “Rera raga ragai vaterevere rara kakaetoa vai.” Uva va-a vao vituaro iava oisoa vao Reo Ovoi oirao piepareve rutu oa vatereva Pauto rerapa. Vao oa-ia oiso puraroepa, “Vii-a Ebraham, osararovu rutu aitearo.”
19 ✡ Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Ebraham katai vovoto ivaro (100) iare uvuisa tutuureva. Oa iava oiso puraroepa ora rerare, “Avoeao, avuka ragarai ragaivi. Uva kopiisa tutuuavoi. Vegei avukarei rutu ora vatuava oaa o-ia Sara. Iria viapau uvuipaoi oiso ra kakaetoa vai kavaueve.” Uva oisi ragavira toupaoro goruvira oisoa va raga vao Reo Ovoi oirao piepareve, oiso ra va iava kakaetoa vai kavaureve.
20 Oire uva va raga-ia vovoupaoro vao Reo Ovoi viapau oiso rera vaarore oirao piea oisoa ovauparo. Uvare va-a vao oirao piea oa rera vo rugorugooaro goru pieva rutu. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva rutu.
21 Ari ita, goruvira rutu va vao Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oiso ra Pauto rera vaaro rerapa va oiraopavira kareke piereve rutu, uvare viapau oisoa vakuvakuparo rera-ia Pauto rera Ebraham.
22 Oire uva va-a eva oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Torevoko vovoutoa rutu vii Ebraham.” Uvare oisoa rera vaaro kekepareve riro gorua oirao piea rera vaaro.
23 Oire uva vo reo-a vao oa rigatoiva rera iava Ebraham oiso, ‘Pauto rera vaisireva oiso, Torevokoto vearoto.’ Uva va vao oiso puraoro viapau oiso rera raga iava oiso vo rigato puraiva.
24 Ari ita, vo reo toupaiveira vigei rutu iava, vigoa vaisireverea Pauto oiso, Torevoko vovou irara. Aue raga iava vo rara rera oirao pie rovopape rutu, ro-ia Pauto ira Jisas kopiia iava vorevira tore piereva.
25 Pauto rera eakareva viurupa irara vavaearo-ia, oiso ra kopiiro vigei varaaro vuriara voriaro ouoro. Uva va-a vao oa iava vorevira toreroepa, oiso ra va iava eva Pautoa tapo ora agiagipavio oiso rutu toupaoro, Torevoko vovou irara rutu.

5

Pautoa Tapo Ora Agiagipavio Vo Rara Jisas Oirao Pie Rovopape

✡ **4:17:** Jen 17:5; 1 Ko 1:28 ✡ **4:18:** Jen 15:5 ✡ **4:19:** Jen 17:17; Hi 11:11

1 Oire vo osa Pautoa tapo ora agiagi rovopavio rera vaaro Reo Ovoi oirao
pie rovopaoro, oa iava gavaurea-ia rera tapo toupapeira. Vo uvare Jisas
Krais vigei Turaroaro va eva kasipua opesi pierevora.
2 ✡ Oa vao purarevorao Jisas vigeipa. Ari ita, uvui iraopaviei ra Jisas
oirao piepaoro vereopa vovou oupape vo Pauto ruvara-ia. Uva evo
vovou oupaoro tootoopavioveira vokiara rutu-ia. Oa-a vao oa iava roru
iraopapeira vo vuutaore tuepaoro, oa-ia Pauto tapo toupaperea rera vo
vovouaro rutu sirova utupaoro oiso rutu osa rera.
3 Ora varao tapo sirao vovouro vo tavakaroaro oara-ia tapo roru
iraopape. Uvare vara-ia tarai iraopavioveira oiso, Oara vearopapeira
vigeipa. Eake iava? Uvare vara varao vo siraoaro kaepaoro uvuipaviei ra
raverave asavira goru visivi rutu vokapape.
4 Oire vosa oisi eisi toupaperea osa Pauto vigeire vo reo purareverea oiso
puraoro, “Vearopai rutu uvare oisi eisi piepatavoi.” Oire vo osa vo reo-ia
taraipaoro rutu, oa vigei varaaro oirao pie vovouro goru piepaiverea rutu
rerare tuepaoro.
5 ✡ Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso akukuvira oirao piepapeira rerare
tuepaoro. Viapau. Uvare Pauto riroa siraoa vate ragarevora vigeipa ro-ia
Tugoropato Uraurato ira-ia vigei iava sopaura agasi pierevora rutu. Ro-ia
Tugoropato ira-ia Pauto vigeipa sirao vate purarevora.
6 ✡ Vo vuuta-a eva oa-ia viapau oisoa vigei raga uvuipavio ora tauvapasa,
vao oa-ia Pauto vo vokio reesireva oa-ia Krais arureva vigeipa kopiisa vigei
vao vuri irara.
7 Oire vo osa irai oiso puraro, “Vosa oeai ragai roro pieive ragai reesioro
oiso ra iravu vearoto vo tavukiaro ouoro rerapa kopiira. Avoeao, uva
siraovira rutu-a. Uvare reasiparai oisi pie arapa. Eari vai pasi, irai vai
uvuiparoi ra oisi piereve. Irou vai ira-ia taraipai?
8 Ari ita, Pauto riroa rutu siraoa purareva vigeipa ro-ia Krais, ira vigei vo
tavukiaro rutu oureva kopiioro vigeipa vao-ia riro vuri vovouro pura irara.
9 Uva vigei-a vao vigoapa kopiiroepa rera Krais. Osa iava uvuipaviei ra
Pautoa tapo ora agiagipavio. Ora rera ro Krais ira vigei virivaripareverea
Pauto vo kasipuaropa. Ra va iava utupaua viapau oiso vigei ouve ita va.
10 ✡ Voari tuariri rutu uva oisoa rera tapo ora keripavio. Oa isivaaro iava
rera tapo ora agiagivierao uvare Oviito Jisas vigeipa kopiiroera. Uva oisi-a
oiso osa toupaoro oiso rutu toupapeira, Pauto vate iraraaro vigei. Ra vao-
ia tapo vearovira tarai iraopavio rutu oiso, Jisas vigei oriruparevereva vigei
tootoo piepaoro aue iavirava rera vaaro tootooa.
11 Iu ita, uva viapau oiso orirua raga-a oa-ia rugorugoopavioveira. Ari vao
tapo-a riroa rutu rorua oa oupapeira. Vo roruo oa sovopapeira ora vigei-
ia, vo rara vokiara rutu-ia Pautoa tapo ora agiagipavio. Ro Jisas Krais vigei
Turaroaro ira vearo vovou-ia vituparoveira rutu.

Adam Ira Kopiia Rovoreva, Ari Krais Ira Oiraopa Tootoo Rovorevora Vigeipa

12 ✡ Oire uva vo rovoa-ia iravu oisoa toupareve ira kopiia rovoreva Adam.
Oa-a vao vituaro vuri vovou vo voriaro karekeepa vao-ia kopiia. Uva
oisi ragavira oirara rutu-ia poupa piroveira kopiia, uvare oirara rutu vuri
vovou purapaiveira.
13 Uva vuri vovou purapaoro oisoa toupaive oirara rutu. Oire uva Moses
vo vuuta-ia voeare kavauroepa. Oa iava rironoiva, vao Reo Taisi purareva
voeapa. Ari ita, voari tuariri uva oisoa va-ia vao vuri vovou toupaive vo osa

✡ **5:2:** Ef 2:18; 1 Ko 15:1; Hi 3:6 ✡ **5:5:** Fl 1:20; Ef 1:13 ✡ **5:6:** Ga 4:4; Ro 4:25 ✡ **5:10:** Kl 1:21-22; 2 Ko 5:18 ✡ **5:12:** Jen 2:17, 3:6, 19

viapau Reo Taisi vaiva toupaive. Uva viapau oiso Pauto voea varaaro vuri vovouro oisoa vieipareve.

14 ✡ Oire uva vo vuuta vao Adam vaaro oa iava vo tuguraepa Moses vo vuutaaro-ia, oa-ia oirara oisoa kopii ragapaave. Uva viapau oiso oisoa piepaive oiso osa ro-ia Adam, ira Pautoa-va kaureoroepa rutu vuri vovou rovooro rutu. Va vao purareva rera Adam ovoovovira. Oa iava Jisas rera isivaaro-ia karekeroepa kavauoro oavu ita ovoovoa vituaro rovooro.

15 Oire uva vaiterei-a vaitereo tasitoarei. Uva viapau oiso vaeavira rutu vaiterei-ia toupaiveira. Aue iava uvare Adam vaaro vuria viapau rutu oiso Pauto vo vatearo-a. Eake iava? Uvare riro irara rutu oisoa va-ia kopii ragapaave rutu. Ari ita, Pauto vaaro-a sirao vate, uvare riro irara rutu oirara vo sirao vao ou ragapaiveira rutu. Ari ro raga-ia Jisas ira vigeipa siraoparoveira. Ira vituparoi vao-ia oa iava Pauto vo sirao vate kareke pierevorao vigei-ia vo vokio.

16 Oire uva rera vo voriaro Adam oa oureva rera vaaro-ia vuria vo voriaro, pisa vorivi rutu vaopa Pauto vaaro riroa siraoa. Aue vituaro uvare kataia rutu vuria riroa rera vaaro kekeoro rera rovirieireva. Oa iava rerare oiso puraroepa Pauto, “Vuritoa rutu vii Adam.” Ari ita, vigei rutu varaaro riroara vuriara. Ovusa vigeipa riroa rutu vate rovopareva siraoa. Oire va isivaaro iava oiso vigei vaisipareve, Vearo irara rutu.

17 ✡ Oiraopavira rutu Adam vaaro vuria oa iavirava kopiia vo goruaro varivariaro karekepapeira vo oirara rutu-ia. Rera raga iava ro-ia Adam. Ari ro-ia Jisas Krais ira vaaro pute pievira rutu toupaiveira. Uvare va purareva vigeipa oa-ia riroa rutu vatevatea siraoa oupapeira. Oa iava oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara. Ra va iava vo toupapeira tootooa vo goruaro-ia, uvare rera raga Krais ira Oiraopa Tootoo rutu vatepareveira.

18 Kataitoa raga vaaro iava vuria vo tavakaaro kosi piropa oirara rutu iare. Uva ita, kataitoa raga Jisas ira vuriara vo tavakaaro opesi pieoro tootooa vaterevora oirara rutupa.

19 Uva oisi-a oiso osa iava riro irara rutu vuri irara oisoa toupaive, uvare kataitoa raga Pautoa-va kaureoroepa Adam voari rovoa-ia vuria rovooro. Uva oisi ragavira ita vigei rutu riro irara uvuipaviei ra vearo vaisi oupape, uvare kataitoa raga ita Jisas Pauto vo ruipaaro sirova uturoepa.

20 * Va-a vao-ia Reo Taisi oa ora kareke rovoepa rutu voari tuariri, oiso ra va iava oirara rutu ora eveipaave ora voea raga. Ra va iava oiso purapaave ora voeare “Oiraopavira vuri irara rutu vigei.” Uva va-a vao oa vituaro iava vuri vovou ora rigaaepa oirara rutu iare. Oire uva oisi raga ita Pauto vaaro vereopa vovou oa pute pievira rutu ora rigaerao rutu.

21 Uva vuria vo goruaro oisoa oirara tokipaive voeapa reipaoro. Vao oa vituaro iava oisoa kopiipaave. Ari vao Pauto vaaro vereopa vovou oa-ia uvuipaai ra vearo tauva rutu oupaive torevoko vovou purapasa. Aue iava uvare Jisas Krais toupare vo vokio, ira Pauto vaaro vereopa vovouro roroioreva rutu. Vao vereopa vovou oa iava vigeipa siraoparoveira rutu vigeipa Tootoo Ovoi vatepaoro. Vao oa-ia vituparoveira rera Jisas Krais vigei Turaroaro.

✡ **5:14:** 1 Ko 15:22, 45 ✡ **5:17:** 2 Ti 2:12; Re 22:5 * **5:20:** Ga 3:19; 1 Ti 1:14 uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao porearo, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaiveira, Tuepata varaore oara visiipa touvira karekeperea. Ari ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra viapau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou visivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao.

6

Vigei Rutu Kopiiviera Krais Tapo

1 Apeisi puravio vao iava? E uvuipaviei ra oaravu ita vuriara purape, ra
va iava vorerivira Pauto vara ita verareve ora rera vo siraoaro riro pieoro?
2 Viapau rutu. Uvare oiso rutu toupapeira osa voeao kopii irara, oea
viapau uvuipaaveira oiso ra vuriara vai purapaive. Uva apeisi-a? E
uvuipaviei ra oisi eisi toupaoro vuri vovouro vai purape vokiara rutu-ia,
eke viapau?
3 Uva va-ia tarai iraopata oa-a vao-ia baptaisa vituaro rutu oiso, vo osa
baptaisa ouepa va-ia ora reesioro oiso, kataivira rutu toupai vigei rutu Krais
tapo ora tavosipaoro. Oire uva oisi raga ita-a eisi osa ora reesiviepa ita oiso,
oisi raga kataivira rutu rera tapo kopiioro.
4 ✡ Oire uva va-a vao-ia baptaisa vituaro porearo oiso-ia, Vo osa Krais
kopiiroera, oire uva vigei tapo rera tapo kopiiviera. Oa iava vigei tapo ita
tovaivora rera tapo. Oa iava vorevira rera tootoo pieoro rera tore pierevora
Pauto riroa iava gorua vao rera vaaro. Uva oisi ragavira-a eisi osa iava
uvuipaviei ra airepa tootoo-ia vokapape.

5 Oire uva va-a vao osa rera tapo kopiiviera, uva vorevira toreroera. Oa
iava vigei tapo ita ovoovovira toreviera rera tapo. Oa-a eva oa iava airepa
tootoo oupapeira.
6 Oiso va-ia taraipavio osa rera evao parikou-ia tapaiva vigei varaaro tapo
vuri vovouro. Uva va vao vuria vo varivariaro oa vigei oisoa tuukepaive,
osa iava vigei iava toko ovoi piropa.
7 Vosa irai oiratoa vai kopiiro, ra viapau oiso touvira vuria vo goruaro
sovara-ia toupareve. Viapau. Ra aa vao iava? Ovarivaria eva toko ovoi
piropa rera iava, ro ira kopiiro.

8 Uva oisi ragavira vigei varaaro tapo vuri vovouro rera tapo Krais touepa
kopiioro evao parikou-ia. Eisi osa iava uvuipaviei ra oiraopavira rutu rera-
ia raripavio, oiso ra rera tapo toupaoro tootoopavioverea vo vokio ora vo
utupaua.
9 ✡ Taraipavio oiso-ia, Krais vorevira kopiia iava toreroepa. Uva viapau
uvuiparo ita ra vorevira kopiiro ita. Aue vituaro uvare viapau oiso kopiia
vo varivariaro sovara-ia touparevoi.
10 Oire vo osa Krais kopiiroepa, uva va-a eva oa-ia kopiia vo varivariaro
toko ovoireva va opesi pie ovoioro. Oa iava viapau uvuiparoi ra ita vorevira
kopiiro. Uva vo tootooa-a eva oava touparevoi Pauto roru piepasa ora rera-
ia.
11 ✡ Oisi-a eisi osa iava vearovira rutu ora visiire rugorugoopata oiso-ia,
vigei kopii irara. Viapau oiso vuria vo varivariaro-ia toupapeira. Ari ita,
oiraopavira oiso toupapeira tootoo irara vigei, vo rara Krais Jisas tapo ora
tavosipavio Pautoa-pa rorua kareke piepaoro ora vigei-ia.

12 Oire vosa vuri vovou ita visii-ia rovosa ita auepape, oire ra vare koru
ovoita. Ra oisi iava viapau oiso vo vovou sirova ututa.
13 ✡ Ora viapau rutu uvuipatai tapo ra ora visii varauraaro iava orekerovu
avu vai iava vaseta, oiso ra vuri vovou eva sirova utupe. Ari uvuipatai
ra ora visii iava varaura rutu vate ovoita Pautoa-pa ora visii iava sopaura
rutu tapo. Oiso rutu ovoovooro oisi va purata osa ragavira kopiia iava
vorevira toretaera. Osa iava Pauto vo vovouaro sirova utupaoro vearoa
purapataveira.

✡ **6:4:** Kl 2:12; Ga 6:15; Ef 4:22-24 ✡ **6:9:** Re 1:18 ✡ **6:11:** Ga 2:19 ✡ **6:13:** Ro 7:5; Kl 3:5

14 ✡ Oiraopavira rutu-a oiso osa vuri vovou vo varivariaro toko piropa. Uva viapau oiso uvuipai ra visiipa riropape. Eake iava? Uvare vao-ia Moses vo taisiaro Reo Taisi viapau visiipa reipapeira. Ari vao raga Pauto vaaro sirao vate, vao oa-ia tauvaa oupataveira.

Vigei Oiso Toupapeira, Torevoko Vovoupa Kovopa Irara

15 Oire uva apeisi-a? E uvuipaviei ra vuri vovou purapape uvare vao Reo Taisi viapau vigeipa reipape, eke? Apeisi-a? Uvuipaviei ra vuria purape, uvare sirao vatei vigei-ia vao Pauto vaaro? Asi viapau rutu oiso uvuipaviei.

16 ✡ Visii taraipataveira vao-ia oiso-ia, Vosa kovopato vii, oire va iava vii reraaro vo reoroaro uvu iraopariveira, ro reito. Vosa oiso-ia rera-ia toupaive vuri vovou, oire vii tavireve oiso osa va puraparivoi. Ra rera vaaro sirova utuoro oiso vo pitupitu purari vuria. Eisi osa iava va voriaro ouriverea ita vorevira vao-ia kopiia. Ari vosa ro-ia Pauto vii reitoaaro oisi vare oiso vii tavireve, “Vao purari,” oire uva va-a eva oa-ia vearoa ourivere va voriaro, rara va iava oiso vii vaisireve, Vearoto vii.

17 Uva uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purape, uvare voviri vuri vovouro sirova utupataera. Oa iava vo vokio ora tavarioei. Uvare visii iava rugorugooara agasierao rutu varao iava oiraopa siposiporo osiposiporoa outavora.

18 ✡ Ari ita, Pautoa raga ira visii iava vo tuuke karurevora vuri vovouro vo tuukearo. Uva vo vokio-ia rera raga toupare Pauto visii reraaro reito. Osa iava uvuipatai ra rera ragapa kovopata torevoko vovouro purapaoro.

19 Uva oisi ragavira reorai voeao-ia kovopa irara aue uvuioro. Auepa teapi oiso raga visiipa siposipopaoro visii vavagisi piepaa. Ari ita, voviri tuariri ora visii iava vasetava. Oa iava vuriara rutu ora visii-ia purapatavora vearo pitupitu pura arapa reasipaoro. Uva vo vokio-ia uvui iraopatai ra rugorugooara oavisii tavario iraota. Oa iava ora visii iava ita vasepatavere oiso ra vearo pitupitu sirova utupata Pauto vo ruipaaro rutu purapaoro.

20 Vo osa rovovira voari toupatavora, uva oiso rutu toupatavora, Vuri pitupitupa kovopa irara visii. Uva oisi toupaoro viapau oiso uvuipataera ra vaore vearo raiva rugoopata.

21 Ari ita, osararovu rutu vuriara pura rovotavora. Oire uva vara-a evara oara iava ariitai ita. Uva eake rutu-a vao oa outavora vara iava evara? Viapau rutu oiso oavu avu vaiei vara iavirava evara, uvare vuriara vo voriaro-a aue kopii raga.

22 ✡ Oa iava vuria vo varivariaro karu pirorao rutu. Oa iava vuria kavuoro oiso toupatavoi rutu, Visii Pautoa-pa kovopa irara. Uva ora visii iava vovouisiro oavisii rutu iava vearoa purapatavere, uvare Tootoo Ovoi rutu vituaro-a va vao-ia.

23 ✡ Oiraopavira rutu, oa-a vao rera vo voriaro ro oirato oa oureverea rera vaaro vuria vo voriaro vao-ia kopii ovoi. Ari Pauto vao riroa rutu sirao vate Tootoo Ovoi akukuvira vate ragapareveira. Oa vitupai ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais.

7

Ovoovo Reoa Vao Reo Taisi Aviavi Piepa Reo

1 Araoko irara oaa, vo reo-ia oa purapaavoi visiire oiso-ia, vao-ia Reo Taisi vearovira taraipataveira Moses oa purareva. Oreoa-ia oiso ragavira taraipataveira voeao vo reoaro oea epao oea tootoovira toupai.

2 ✡ Oiso ragavira oa-a vao goruvira toupaiveira reo goru o-ia riakova iria

✡ **6:14:** Ro 8:2; Ga 5:18 ✡ **6:16:** Ro 11:2; Mt 6:24; Jo 8:34 ✡ **6:18:** Jo 8:32; Ro 8:2 ✡ **6:22:** 1 Ko 7:22 ✡ **6:23:** Ro 5:12; Ga 6:7-8 ✡ **7:2:** 1 Ko 7:39

vatuato tapo toupaeve, vo osa tootoovira toupasi vo avukarei rutu. Ari ita, vosa oira arova kopiiro, oire ra viapau oiso reo goru sirova utuo ita.

3 ✡ Uva vosa rerava vatuato toupaoro iravu ragava toupaeve, oire ra va iava oira-ia ora reopaoro oearovu oirare oiso purapaave, “Avoeao, otopava-a o-ia.” Ari vosa vatuato oira raroeoro kopiiro, ra va iava viapau oiso va eva reo goru gasieve vo osa iravu raga oueve.

4 Oa-a vao oa oisi oiso toupaiveira visiipa vao-ia, araoko irara oaa. Aue iava uvare visii-a vao visiigoa kopiitaera Krais tapo ovoovovira oiso osa Krais vo evao parikou-ia kopiiroepa. Oa vituaro iava viapau oiso visiipa Reo Taisi reipapeira Moses vaaro. Visiigoa oiso rutu toupataveira osa voeao kopii irara, oea viapau Reo Taisi uvupaive. Uva vo vokio-ia oiso rutu toupatavoi, rera voeaaro ro-ia Krais airepato visii vatuatoaaro. Ro Krais ira kopii rovoroiva, vorevira toreroepa. Uva rera tapo torepaoro vorevira kopiia iava uvuipaviei ra vearo vovouro purapape vo rasio-ia vao sirova Pauto vo ruipaaro utupaoro.

5 ✡ Vo osa voviri tou rovopaera ora vigei vo ruipaaro raga-ia vuriara purapaoro, oa iava vao Moses vaaro Reo Taisi vara vuriara roroiovira kareke piepaivora. Osa viapau vao Reo Taisi vigeire oisoa korupape vuri pitupituro purapa arapa. Oa iava oisoa vo pitupitu vuriara purapape vo rasio-ia vao sirova vuri vovou vo goruaro utupaoro vore kopii ovoipasa.

6 ✡ Oire uva vo vokio-ia viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipaerao. Oa iava tuukea karu pirorao, vo uvare va arova kopiiviera. Uva vo vokio-ia kovopae viapau oiso vao-ia tuariripa Reo Taisi. Viapau. Ari vao-ia airepa raiva vao oa karekerevorao Tugoropato Uraurato vigeipa.

Vuria Vo Pitupituaro Oa Vigei Vuri Pieva

7 ✡ Oire apeisi vovoupaviera vare vao Reo Taisi? E vuria-a? Viapau. Asi vearoa. Ari ita, oa-a eva Reo Taisi oa raga ragai taraivora vaopa vuria vo pitupituaro. Vao-ia osa oiso purapapeira Reo Taisi, “Opeita iravu varaaro riiriipari.” Oire vosa viapau oiso purapaeri, oa iava viapau ragaire vo ruipa eva karekeeri iravu raga varaaro riiriisa.

8 Uva va vao vuria orekerovu riiriipasa oa raga ragai soporeva rutu. Oa iava oiso rugorugooraepa, ra opitupiturovu rutu puraa orekerovu riiriipasa oa iava tavitavipai Reo Taisi. Oa iava Reo Taisi raga oiso ragai pieva ra vuria puraa. Iu, vosa viapau Reo Taisi vaieri, oire ra viapau oiso vuria oisi opitupitui purapaavori.

9 Ari ita, voari rutu tuariri uva oisoa toupaa Reo Taisipa sopaipavira rutu. Oa-a eva oa iava oisoa tootoovira rutu toupaa. Uva Reo Taisi-a vao oa-ia tarairaiva, ora ragai varaaro-ia vuriara ateraerao vo uvare riroerao rutu oa vituaro-ia oiso rutu touavora, Kopiito ragai.

10 ✡ Ari ita, Pautoa raga ira Moses-pa Reo Taisi vate rovoreva. Oiso ra va iava oirara rutu tootoovira touive Reo Taisi sirova utupaoro. Uva va iava vao Reo Taisi taraia ouava. Uva va-a raga eva oa ragaipa kopiia vateva.

11 Oa vaaro-a vao vuria-a oa ragai keakeava vavo reoaro iava vao Reo Taisi. Oa vituaro iava tuukera viropa rutu. Oire uva vuria vo voriaro ouavorao vao-ia kopiia.

12 ✡ Oiraopavira rutu, eva Reo Taisi Pauto vaaro rutu. Torevokoa rutu vearoa oa rigatoreva Moses.

13 Oire uva apeisi-a? Vearo reoa va vao-ia oa ragaipa kopiia sipova, eke? Viapau rutu! Asi vao raga vuria vo pitupituaro oa sipova. Va raga iava vao

✡ **7:3:** Mt 5:32 ✡ **7:5:** Ro 6:13, 21; Ga 5:19; Je 1:15 ✡ **7:6:** Ro 2:29; 2 Ko 3:6 ✡ **7:7:** Eks 20:17; Diu 5:21; Ro 3:20 ✡ **7:10:** Lev 18:5; Ro 10:5; Ga 3:12 ✡ **7:12:** 1 Ti 1:8

vearo reo oa vao vuria vateva kopiia ragaipa. Auere oiso ra viaevira rutu vuria vo pitupituaro karekepe. Oire ra va-ia taraipaoro vao Reo Taisi vuri vovou vo pitupituaro eveipape oiso purapaoro, Vuri-a vao-ia vuri vovou vo pitupituaro.

Vo Ruiparei Iava Vareo Oarea Oiratoa-ia Ora Itopapeira

14 Taraipavioveira vao-ia Reo Taisi urauraropa oa vatereva Tugoropato Uraurato vigei iava urauraropa vearoa rugooa vatepasa.

15 ✡ Uva va-a eva vituaro iava vavagisi iraoparaerao oiso auepaoro, Eakere oisoa oiso vo pitupituro ragai varaaro? Oisopa osa varao oara pura ruipa ragaparaveira, osa viapau oisi vara purapaa. Vo osa varao raga purapaa oara pura arapa reasipara, uva vara raga purapaa evara vo vokiara rutu-ia.

16 Oire vosa oisi ragavira oiso va puraa oiso osa va pura arapa reasipara, oire ra va iava vao Reo Taisi eveia, ra va iava oiso auera, Vearoa vao-ia torevoko reo oa oiso purapai “Opeita varao purapari.”

17 Oire uva viapau oiso ragai raga-a vao ragoa varao purapaaveira oara pura arapa reasiparaveira. Viapau. Vao raga vuri vovou vo pitupituaro raga oa oisi oiso ragai piepaiveira, oa vo toupaiveira ragai sopaaro-ia.

18 Uva oiso ragavira rutu ora ragai-ia taraiparaveira, Viapau oiso ragai-ia vearoa vai epao, uvare rasito raga iava ragai. Oa iava raverave iraoparaveira. Ra viapau uvuiparai varao sirova utupasa torevoko vovouro, oara vo toupaiveira ragai sopaaro-ia.

19 Oiraopavira rutu viapau oiso varao purapaaveira vearopara oara pura ruipa ragaparaveira. Ari varao raga purapaa vuriara oara pura arapa reasipara.

20 Oire vosa varao raga purapaaveira evara vuriara varao oara pura arapa oiso reasipara, opitupitua vituaro rutu-a vao-ia vuria, oa vo ragai sopaaro-ia toupaiveira.

21 Oire uva oiso ragavira rutu toupaaveira, vo osa vearoa purapasa auepara, ovusa vuria tutuu pieve ita ragai iare ragai vo ruipaaro piro piepaoro.

22 ✡ Ari ita, ragai vo ruipaaro vaopa ruipa iraopapeira Pauto vaaro Reo Taisi. Oiso ra ragai vaaro-ia rugooa tou iraopaive.

23 Vosa vouao varaua ora ragai iava eveipaa oiso vouao-ia oavuei reo goru oa vo rugoova ora upopapeira, oa sirova ruipa ragaparaveira. Oa-a eva vao-ia reo goru oa ragai iava varaua-ia toupaiveira, oa eva vuria vo vovouaro goru piepaoro rutu ragai tuukepaiveira. Oa iava oiso rutu vapa toupaaveira ragai, Vapa kovopato vuri vovou, vo rara va sirova utupara.

24 ✡ Avoeao, siraovira rutu uvare vuritoavi rutu-a ragai. Vouao-ia varaua ragai iava oua-ia iroutoa vai uvuiparoi ra voua tuuke piereve. Ra oisi iava viapau oiso ra ovoiei kopii iare ragai topapaive varaua.

25 ✡ Uva ro raga ita Jisas Krais vigei reraaro Turaro, ira raga-a ira uvuiparoveira ragai tauvapasa. Oa iava rera iava Jisas Pautoa-ia vearo vaisi purapaaveira. Uva oisi-a oiso ragavira toupaaveira oiso, Vova ora ragai iava sopaua-ia uvava Reo Taisipa ruipapaoro va sirova utuparaveira Pautoa-re rugorugoo iraopaoro. Vo osa varaua vouao ragai iava oiso toupaive, Kovopato vuri vovou vo pitupituaropa.

8

Pauto Reraaro Tugoropato Uraurato Ira Vigeipa Tootooa Vatepareveira

✡ **7:15:** Ga 5:17 ✡ **7:22:** Sam 1:2; 2 Ko 4:16 ✡ **7:24:** Ro 6:6, 8:2 ✡ **7:25:** 1 Ko 15:57

1 ✡ Vosa kataivira rutu rera tapo Jisas Krais toupape, oire ra va iava viapau
Pauto vigei togapareve reoara vai-ia.
2 Vo rara Oiraopa Tootoo rutu oupape rera tapo Jisas Krais, uvare
Pauto reraaro-a Uraurato vo reo vao-ia purareva oiso puraoro, “Visii
karukaruavoi vuriara arova varao oara visii tuukeva kopiia-ia. Oiso ra oiso
rutu toupata, Ragai vo reoaro tapo reipai visiipa.”
3 ✡ Vigei vao-ia oirara viapau oiso uvuipavioveira ra Moses vaaro Reo
Taisi sirova vearovira utupavio. Oa vituaro iava viapau oiso uvuipapeira
va vao Reo Taisi vigei torevokopasa vigei virivaripaoro. Uvare Pautoa
raga-a ira uvuiparoveira vigei rutu virivaripasa. Pauto ora rera Oviitoaaro
kataitoa rutu siporeva vo rasio iare, oa iava oiravira kavauroepa. Uva
kopiiroepa vigei vaaro vuria vo voriaro ouoro. Uva va-a eva vuria oa vo
pitupituroaro-ia puteoro rutu vigei karukarureva vova vuria-ia. Osa iava
viapau oiso vigeipa reipapeira.
4 Vao-ia Moses vo reoaro oa eva torevokopai. Uva uvuipaviei oiso ra
varao purapape oarare tavitavipapeira vo reoa vao-ia Reo Taisi, vo rara
Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova utupaoro vo rugorugooroaropa
reasipavio ora vigei varaaro ragapa.
5 Aue vituaro uvare voeao oearoa varao raga purapaiveira oara ragapa
ruipapaave rutu, evoea-a oea varao ragare rugorugoopaaveira rutu oara
voea ragapa karekepape. Vo osa voeao oea Tugoropato Uraurato vo
tavitaviaro sirova utupaave, oea-a evoea varao ragare rugorugoopaaveira
vara purapasa oara-ia rorupareveira Pauto.
6 Vosa varao raga-ia rugorugoopavio oara vigei ragapa karekepapeira
vo rasio-ia, oire uva vara voriaroei ita vao-ia kopii ovoi. Ari vosa vaore
rugorugoopavio Tugoropato Uraurato vo ruipaaro sirova utupasa, oa-a eva
ovoiaroei vao-ia oiso-ia, Tootoo Ovoi ora gavaurea.
7 Vosa ro ira oiso vara purapareve ora rera raga varaarore rugoopaaro,
uva rera-a eera ira oiso toupare, Pautoa-va keripato. Aue vituaro uvare
viapau oiso Pauto vaaro Reo Taisi sirova utuparoveira. Oiraopavira rutu,
uvare viapau oiso uvuiparoveira, oiso ra va vao Pauto vaaro Reo Taisi
sirova vearovira utuparo
8 Iu ita, uvare voea-a evoea oea ora voea raga vo ruiparoaro sirova
utupaaveira vo rasio-ia, evoea oea viapau oiso uvuipaaveira ra Pauto roru
piepaive ora voea-ia.
9 ✡ Vo osa visii viapau oiso purapataveira ora visii raga vo ruiparoaro
sirova utupaoro. Ari visii Tugoropato Uraurato vo ruipaaro sirova utu-
pataveira, vo osa oisi oiraopape rutu oiso, Tugoropato Uraurato visii
sopaaro-ia toupareveira. Oiraopavira rutu ro iava oirato ira-ia viapau oiso
toupareve Tugoropato Uraurato ro Jisas reraaro, uva rera-a eera oirato
viapau oiso Krais reraaro-a.
10 ✡ Visii iava varaura taru kopiipere, uvare vuria vo pitupituaro-a va
eva. Ari ita, visiire oiso puraroverea Pauto, “Torevoko vovou irara visii.”
Eisi osa iava visiipa Oiraopa Tootoo vatereverea Tugoropato Uraurato, vo
rara Krais visii sopaaro-ia toupareve.
11 Oire vosa rera iava Urauratoaarope visii sopaura-ia, uva va iava Pauto
visii tapo vorevira tootoo piereverea kopiia iava vo Tugoropato Uraurato
iavirava, oiso rutu osa Jisas tootoo piereva.

Uvui Iraopaviei Ra Airerei Vovouvira Toupape

✡ **8:1:** Ro 5:16 ✡ **8:3:** Ap 13:39; Hi 7:18 ✡ **8:9:** 1 Ko 3:16; Ga 4:6 ✡ **8:10:** Ga 2:20; Ef 3:17

12 Araoko irara oaa. Opeita Pauto vo ruipaaro vatavata iraopata ora visii
vo ruiparoaro raga sirova utupaoro.
13 ✡ Vosa oisi oiso piepaoro ora visii vo ruiparoaro raga sirova utupata, ra
kopii ovoitaverea taru. Ari vosa Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia visii vo
ruiparoaro kopii pieta, oire uva uvuipatai ra Tootoo Ovoi rutu oupataverea.
14 Ari voeao oea Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova vearovira
utupaave, oea-a evoea Pauto ovii iraraaro.
15 ✡ Pauto visiipa Tugoropato vaterevora. Uva viapau oiso visii pierevora
ra akukuvira rerapa kovopata rerapa uriri ragapaoro. Viapau. Uvare
Tugoropato Uraurato vigei sopaura-ia toupareveira. Oa vituaro iava oiso
toupapeira, Vigei-a Pauto ovii iraraaro. Ora vao vo osa tapo rera vo
goruaro-ia oiso rerare purapavioveira, “Aite, aite.”
16 Uva ro-ia Tugoropato Uraurato ira vigei reraaro tapo uraurato ora
takuvuparoveira. Ra va iava kataivira raga rera tapo oiso purapavioveira,
“Vigei-a vao-ia Pauto ovii iraraaro.”
17 ✡ Oire uva oisi-a eisi osa toupapeira oiso, Vigei-a rera ovii iraraaro. Oa
iava varao vearopara vatevateara ouperea, oara oriruparevеira voeaopa
rera voeaaro. Oiraopavira rutu viapau oiso varao raga-a vearopara, ari
oaravu rutu tapo-a varao oara oriruparevеira Krais-pa. Aue iava uvare
varao tavakaara vo siraoaro kaepapeira oiso osa Krais vo siraoro rutu
kaereva. Eisi osa iava uvuipaviei ra varao tapo oupape oara peira vo Pauto
ruvara-ia Krais varaaro.

Vigeipa Vearoa Toupaiveira Keraria Vore Utupaua

18 ✡ Vo siitokaro oara kaepapeira vo rasio-ia akukuara raga. Ari ita, vosa
varei uvui ragapaoro varei akeake ragapapeira vao tapo rorua oa peira
vore utupaua, oire uva viapau oiso uvuipavioveira osa ra oisi varei piepape.
Eake iava? Uvare vigei roru pieparevereа rera vaaro-ia vaea vovou rutu oa
peira rera ruvara-ia Pauto. Ororua eva riroa rutu, oa vo siitokaro vaaro-ia
putepaiveira rutu.
19 Aue vituaro iava uvare vara rutu varao oara purareva Pauto voraro
rutu, oara vo vokiore vagevagepaoro rutu toupaiveira oiso ra pou piro vo
vokio, ovokia-ia Pauto rera ovii iraraaro kareke piereverea orekerovu rutu
osireiaro-ia.
20-21 ✡ Oire uva vara rutu-a varao oara purareva oara rutu erupapeira. Ari
viapau oiso vara vaaro-a. Viapau. Uvare vo rovoa-ia vuria vo pitupituaro
rovovira rutu kareke rovoepa. Oa-a vao oa vituaro iava vara rutu iava
vasereva Pauto, oiso ra oisi ragavira piepaive opesi ovoipaoro. Uva touvira
vara rutu evara toupaiveira vo vokiore tuepaoro oa-ia vara rutu eruara vo
pitupituroaro opesi ovoiperea. Ovokia-ia vigei kareke piereverea Pauto.
Evo voki raga ita oa-ia vara rutu ora tavarioperea airepara karekeoro ita.
Ari ita, vigei rutu tapo ita osa raga ita eisi pieperea, oa iava varao oara
purareva Pauto oara vigei tapo roruverea.
22 Vara rutu varao oara-ia taraipavioveira oara purapaoro rovoroepa
voari tuariri. Oa iava vo vokio rekasierao vara, oara riroa tavaka vo
siraoaro kaepaiveira, oiso rorovira osa riakova o iria kakaetoava upiapaoro
rera kavausa auepaoro gaupaeve.
23 Uva viapau varao raga oara purareva, oara oisi eisi piepaiveira.
Viapau. Easi vigei tapo oirara. Vigoa vovouisiro iava koikoipapeira giigi-
iraupaoro. Vigoa-ia toupareveira ro Tugoropato Uraurato, ro-ia rovopatoa
rutu vatevatea vovouto Pauto, ira vatereva vigeipa. Oiraopavira rutu,

✡ **8:13:** Ga 6:8; Kl 3:5 ✡ **8:15:** 2 Ti 1:7; Hi 2:15 ✡ **8:17:** Ga 4:7; 2 Ti 2:12; 1 Pi 4:13 ✡ **8:18:** 2 Ko 4:17; Kl 3:4; 1 Pi 5:1 ✡ **8:20-21:** Ap 3:21; Ro 6:21

uvare gaupaoro tuepavioveira vo vokiore oa-ia vigeire oiso puraroverea Pauto, “Ragai ovii iraraaro visii.” Oa eva vituaro iava airepavira ora tavariovioverea.
24 Pauto vigei ora rerapa vorevira vorereverea, uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao porearo, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaiveira, Tuepata varaore oara visiipa touvira karekeperea. Ari ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra viapau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou visivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao.
25 Ari vosa viapau va keke ovoireve, oire ra va iava toko asavira rutu tueparo.
26 ✡ Oire uva oisi-a eisi osa vituaro iava Tugoropato Uraurato uri-oparoveira vigei tauvapasa vao raverave vovou irara. Ira vigei tauvapaoro Pautoa-re variriparoveira vigeipa, vo rara viapau taraipavio oiso, Apeisi ragavira uvuipaviei ra oiraopa variri purapape. Vo varirio oa purapareveira Pautoa iare oa-ia koikoipaoro, viapau oiso irai oiratoa vai taraiparoveira va-ia aviavipasa. Oiso osa piepareveira Tugoropato Uraurato.
27 Oiraopavira rutu Pautoa raga taraiparoi vigei iava sopaura-ia, ora vao-ia tapo taraiparoveira Tugoropato Uraurato vo koikoiaro vova vigei sopaaro-ia. Uvare Pauto vo ruipaaro sirova utuparoveira rera ro Tugoropato Uraurato vigeipa variripaoro.
28 Uva vara rutu-ia varao vearovira taraipavioveira oara vigei-ia karekepapeira, oara rutu ovoiaro-a vao-ia vearoa. Oa vituaro oiso toupaiveira, vosa Pautoa-pa siraopavio vigei vao vigoa reesireva ora rera vo ruipaaro-ia. Oire uva eagara, oara-a evara oara rutu porereverea Pauto vigeipa vearoa puraoro.
29 Vigei rutu ropo rovorevoiva, vigei reesireva ora rerapa oiso ra oiso rutu toupape osa rera Oviitoaaro Jisas Krais. Oire ra Jisas oiso toupareve vigei avaiotoaaro, vigei vao rera araoko iraraaro rutu.
30 ✡ Uva Pauto vigei reereesireva katakataivira vigoa roporopo rovopaoro. Uva vigeire keera rovoroiva, oiso puraroepa vigeire, “Torevoko vovou irara visii.” Oa iava vearopara vatevatereva rera vaaro iava keraria.

Pauto Vaaro Siraoa Oa Viapau Uvuipai Ra Opesipe Vigei Iava

31 Vara rutu-ia tarai ovoiviepa evara. Uva aa vo reo rutu-a vao oa epao touvira oa purapere rara? Vosa Pauto vigei tapo ora takuvuro vigei virivarioro, uva uvuipaviei ra voeaore oea vigeiva ora keripaaveira oiso puravio, “Eagara, visiipe.”
32 ✡ Viapau oiso iirukoto-a Pauto ora rera Oviitoaaro raga-ia kavikovira vovoupaoro. Viapau. Ira akukuvira rutu vovou eakavira paaroreva ro-ia Jisas vigeipa. Oire uva oisi-a eisi osa ragavira rera piereva osa tapo orekerovu rutu iava paarorovere akukuvira vigeipa.
33 Iroutoa vai rutu-a ro ira uvuiparoi ra vigeire vao Pauto ovii iraraaro oiso puraro, “Vuri irara-a visii”? Oire viapau oiso irai epao. Eake iava? Uvare rera raga Pauto ira vigeire oiso puraroepa, “Vearo irara-a visii torevoko irara.”
34 ✡ Ari ita, viapau rutu uvuipaai oeai oiso ra oisi vigeire purapaave oiso-ia. Aue vituaro iava oiso-ia uvare Krais Jisas kopii rovoroiva, vorevira rera ita tore piereva. Oa iava oirapapa varataaro-ia vao Pauto toreparoveira. Uva voa toupaoro Pauto arepareveira vo vigei tauvapasa.

✡ **8:26:** Mt 20:22; Ef 6:18 ✡ **8:30:** Ef 1:5, 11; Ro 9:24 ✡ **8:32:** Jo 3:16; Ro 5:8 ✡ **8:34:** Kl 3:1; Hi 1:3, 7:25, 9:24

35 Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai epao ira uvuiparoi ra vigei iava Krais vo siraoaro tokoreve. Ari ita, otavakarovu rutu karekepapeira vigei-ia oiso-ia, tavaka vovou-a vao, ari tou taraapa vovou-a vao, ari kasipupa vovou-a vao-ia vigeire uvare vigei-a Krais voeaaro, ari ogoe vuuta vao, ora apotapa vuuta vao, ari ora upopa vo vuutaaro-a vao, ora vao-ia kopiia. Oire uva aa vao-a vao vara iava evara oa uvuipai ra Krais vo siraoaro tokove vigei iava? Viapau rutu oiso oaiei.

36 ✡ Oara iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vokiara rutu-ia igeipa tutuu piepapeira kopiia, uvare vii voeaaro-a igei. Igoa oiso rutu piepaiveira osa sipsip kare, okarea upopasa auepaaveira.’

37 Oiraopavira uvare siraoa vo vavataaro kaepapeira. Uva viapau oiso oaiei ra vigei-ia putepaive. Oa iava uvuipaviei ra va-ia roru iraopape va kaepaoro, uvare vo roru vituaro-a vao-ia, Jisas vo siraoaro vigeipa.

38 ✡ Oiraopavira rutu va-ia tarai iraoparai oiso-ia, Easi viapau oiso oaiei oa uvuipai ra vao Jisas vo siraoaro tokove vova vigei-ia oiso-ia, kopiiarei ora tootooa oarea tapo viapau oiso uvuipai, ora purapurapa irara ensel, ora voeao oea orekerovu rutupa reipaaveira oea rutu vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao oarai vo vokio-ia ora varao oara epao vore utupaua,

39 ora varao rutu orekerovu oara peira vuvuiua-ia, ora varao rutu orekerovu oara vo rasitoa-ia toupaiveira. Oara rutu evara viapau rutu oiso uvuipai. Viapau oiso oarai epao varao rutu iava evara oara purareva Pauto oara iava oarai uvuipai oiso ra vigei tokove vova Pauto vo siraoaro-ia, vo sirao-ia vigeipa oa-ia vituparoveira Krais Jisas vigeipa ro vigei Turaroaro.

9

Pol Siraoroepa Jiu-pa Irarapa Voeao Oea Reesireva Pauto Ora Rerapa

1 ✡ Ragai-a Krais reraaro uva viapau oiso kuuvuparai. Ro Tugoropato Uraurato ira ragai sopaaro tokipareveira. Uva voa toupaoro ragai tapo katai reo rutu puraparevoi. Oa iava oiso puraparai, Viapau oiso kuuvuparai oiso purapaoro.

2 Riroa rutu siraoa oa ragai-ia toupaiveira ragai iava vovouisi vavata pie iraopaoro vokiara rutu-ia.

3 Uvare voeaviore sara irara oaa rugorugoo iraoparaveira Jiu. Voeao katai revasi rutu ragai tapo, oeavia isivaaepa Jisas-re. Uva va voriaro ouiverea ora voeapa rara. Oa iava oiso vovou iraoparai ra voea vo voriaro vao vuri vori oua voea vo tavukiaro ouoro. Eagara, vosa ragaire Krais oiso puraroverea, “Vurito vii,” voea arova oisi ragai vaisioro. Uvare rirovira rutu voeapa sirao iraoparai.

4 Aue iava uvare Pauto voeao raga Jiu-pa irara roro piereva ora rerapa voea oiso vaisioro, Ragai ovii iraraaro. Oa iava voea iava oearovupa kerariaro iava paaroroepa. Oa iava Pauto voea tapo reo ovoiro purareva vao tapo Reo Taisi oa rigatoreva Moses. Ora tapo vaore oiso ra oiraopavira Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Uva va isivaaro iava Pauto voeapa reo ravaa purareva oiso, “Utupavira taru visii oriruaverea rutu ora ragai ruvara-ia.”

5 ✡ Voeari turaro irara reipa irara Pauto voeaaro, voeao aao iraraaro oea-a voeao Jiu-pa irara vo vokio-ia. Oire uva Krais-a voea saratoaaro vo osa oisoa tootoovira toupareve vo rasio-ia. Uva Pauto ira turaroparoveira orekerovu

✡ **8:36:** Sam 44:22; 2 Ko 4:11 ✡ **8:38:** Ef 1:21; 1 Pi 3:22 ✡ **9:1:** 2 Ko 1:23, 11:10 ✡ **9:5:** Kl 1:16-19; Jo 1:1

rutupa. Ira-ia uvuipaviei ra vuurapa vaisi purapape opesi asavira rutu. Eva ovoiei oiraopa.

Pauto Oirara Rutu Reesireva Ora Rerapa

6 ✡ Iu ita, reo ovoi purareva Pauto voeapa Jiu-pa irara. Uva viapau va sirova vara rutu ouiva oara-ia voeapa reo ovoi purareva. Uva apeisi-a? Oisi eisi vuripai? Viapau. Uvare oearovuei voea iava Jiu voeao oea viapau roporeva Pauto voea iava.

7 Oisi ragavira eisi osa voeaore Ebraham ovii iraraaro, viapau oiso voea ruture oiso puraroepa Pauto, “Visii rutu-a vao-ia ragai voeaaro.” Viapau. Easi eera oiso puraroepa Ebraham ragare “Ro Aisak vii oviitoaaro kikooto, ira ovii iraraaro raga oiso karekeave vii iavapa irara. Vo osa voeao viapau, avaioto ovii iraraaro.”

8 Oreoa porearo vituaro oiso toupaivoi, Viapau oiso Ebraham ovii iraraaro rutu oiso toupaiveira, Pauto voeaaro. Voeao oea varaua vo ruipaaro-ia puraa viropa. Ari voeao raga oea Ebraham-re aiteaepa vo osa voea-ia Pauto vo reoaro vao reo ovoi oirao piereva.

9 ✡ Uva oiso Reo Ovoi-ia Ebraham tavireva Pauto, vao oa-ia oiso puraroepa,

‘Vo osa vuuta-a vao torevokovira pou piro, oire ra vorevira vorera. Oa iava
vii vatuavaaro Sera kakaeto kavauevere.’

10 ✡ Uva touvira reoreoparai va iava vao oiso osa Aisak riroroiva, vatuava oureva Rebeka. Oa iava tavara kakaerei kavaueva.

11-12 ✡ Oire vosa kovua raga-ia kavau asavira tousiva vo vuria pura asavira ora vearoa, uva Pauto Rebeka tavireva vaiterei iava oiso, “Kikooto ro avaiotoapa reiparovere.” Uva oisi ragavira piereva Pauto vo rera vo vovouaro oirao piesa oiso. Oire uva vaiterei-ia touva vo reesirei vo rovoa-ia. Uvare viapau oiso vaiterei vo pitupituroaro-a, oara sirova oisi vaiterei reesireva. Ari rera raga Pauto vo ruipaaro-a, oa-ia oisi vaiterei piereva.

13 Iu, osa Tugoropa Vuku purapapeira oiso, ‘Pauto oiso puraroepa, Jekop-a ro, irapa ruipaparaveira ropa Iso reasipaoro rutu.’

14 Oire uva apeisi ragavira? Pauto akerukavira oiso vo reo purareva, eke? E apeisi-a? Viapau torevokotoa rera Pauto, eke?

15 ✡ Ari ita, Pauto oiso puraroepa Moses-re,

‘Ragai oiso oirara piepaaveira ragai vo vovouaro sirova utupaoro.
Oearovupa voea iava siraoparaveira.’

16 Oire uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto vo siraoaro oupapeira. Vao osiraoa vituaro oiso toupaiveira, Viapau oiso vigei vo kovoaro-a ora viapau oiso vigei vo ruipaaro-a oisi piepasa, ari rera raga vo vovouaro-a. Oa sirova oisi piepapeira.

17 ✡ Oire uva Fero-a ro-ia ira-ia ovoovoa toupaiveira vao oa-ia Pauto rerare oiso puraroepa, ‘Ragai vii turaro piepaavoi. Oa iava orekerovu kareke pieavere vii-ia. Oire ra vara kekepaoro ragai vo goruaro taraipaave. Ora aue tapo ragai vaisiaro viripaivere vo rasitoa rutu-ia.’

18 Uva vo ovoovoa-ia uvuipaviei ra vearovira taraipavio oiso, Ora rera vo ruipaaro sirova utupaoro oearovu ragapa siraoparoveira oearovu riro kaureo piepaoro ritakovira rutu.

Pauto Vaaro Iava Siraoa Ora Rera Vaaro Kasipua

✡ **9:6:** Nam 23:19 ✡ **9:9:** Jen 18:10 ✡ **9:10:** Jen 25:21 ✡ **9:11-12:** Jen 25:23 ✡ **9:15:** Eks 33:19 ✡ **9:17:** Eks 9:16

19 ✡ Oire uva Pauto oirara rutu oiso piepareveira ora rera vo vovouaro
raga sirova utupaoro. Uva va-a vao oa iava irai vai pasi visii iava ragaire
oiso purarovere, “Vosa eisi piepareve Pauto, oire uva iroutoa vai uvuiparoi
ra Pauto vo vovouaro gasireve? Uva apeisi ragavira iava Pauto uvuipa ra
iraire oiso puraro, Vurito-a vii”?
20 ✡ Ari iroutoa vai-a vii vova rasito, viigoa uvuipau ra eisi purau Pauto
tovipaoro? Uva o-ia pitokava viapau oiso uvuipaoi ra toreoro oiso purao
rore ira oira purareve, “Eakere oiso ragai pieparivoi?”
21 Oiraopavira rutu, ro-ia ira pitokarirei purasa aueparo oiso iriavu oira-
ia vearopara gurupareve, ari iriavu o iria-ia vuriara rogaraara vikipareve.
Uva eisi piepaoro oisoa rera raga vo ruipaaro sirova utuparo.
22 Oire uva apeisi ragavira Pauto toupareveira? Ira voeaore kasipu
iraoparoveira oearoa vuri pitupituro purapaiveira. Ra oiso vovouparo ra
voea opesi piereve ora rera vo goruaro rutu karekeoro voea-ia. Osa viapau
oisi voea piepareve vagevagevira.
23 Iu ita, oiso piepareveira voeaore oeapa siraoparoveira. Oiso ra voea-ia
keraria vituaro rera vaaro karekereve. Uva voea-a vigei raga ita. Vigoa
vatatopo piepareveira rera varaaro vearopara oupasa vo rera vaaro-ia
keraria.
24 Uvare vigei ruture keeraroepa ora rera iare. Iu, uvare oeavu-a vigei
iava Jiu, ovusa oeavivu-a voeao voea raga iava ratau tou irara.
25 ✡ Oiso osa puraparoepa vo Pauto rigato oa purareva Hosea vo Tugoropa
Vuku voeao iava ratau tou irara,
‘Voeao oea oiso viapau toupaive ragai voeaaro, oea vaisiaverea oiso, Evoea
ragai voeaaro rutu. Ora voeao oea vo sara sovara-ia toupaiveira
oeapa viapau siraopara, evoea-a oeare oiso puraraverea, Visiipa tapo
sirao iraoparaveira.
26 ✡ Uva vo uva vo tavitavio uvuiva oiso, Viapau oiso ragai voeaaro-a visii,
uva evoa raga ita oiso vo vaisio uvuiverea, Ragai ovii iraraaro visii, ragai
Pauto Tootoo Ovoi.’
27 ✡ Ora vo reo tapo oa vo Vukuo-ia Tugoropa toupaiveira origatoa
purareva Aisaia Jiu-pa irara iava. Oa-ia oiso puraroepa,
‘Vosa voeao Jiu-pa irara rutu vieiaro takuvuaro rutu oiso toupaiveira
osa rogaraara riroara rutu, oire uva voea iava kataipa irara raga
roporoporevere ora rera iare.
28 Vao vituaro iava uvare ikauvira ora goruvira rera ro Turaro Pauto voea
varaaro vuriara voriaro vatereverea voeapa.’
29 ✡ Aue iava uvare oiso ragavira Pauto va purareverea osa Aisaia
rovovira voari rutu va rigato rovoreva,
‘Ro reitoa rutu Turaro Pauto. Oire vosa viapau oiso Jiu-pa irara vigeipa
siraoroeri ora voeao vigei ovii iraraaro, uva vigei rutu vigoa opesi
pie ovoirevori, oiso osa voeao oea Sodom uruirei-ia oisoa toupaive
ora Gomora urui.’

Voeao Isrel-pa Irara Jisas Vo Tavitaviaro Viapau Oirao Pieiva

30 ✡ Uva apeisi puravio va iava eva? Oiso-ia, voeao-ia ratau tou irara oea
viapau oiso kasivarivira rutu oisoa kovopaive, oire ra va iava oiso toupaive,
Torevoko vovou irara rutu vo Pauto osireiaro-ia. Ari ita, vo osa Pauto
oisoa oirao pie iraopaive, eva-a oa raga iava Pauto voeare oiso puraroepa,
“Torevoko vovou irara rutu visii.”

✡ **9:19:** Jop 23:13; Dan 4:35 ✡ **9:20:** Ais 29:16 ✡ **9:25:** Hos 2:23 ✡ **9:26:** Hos 1:10 ✡ **9:27:** Ais 10:22-23 ✡ **9:29:** Ais 1:4, 13:19 ✡ **9:30:** Ro 10:6; Ga 2:16

31 Vo osa voeao Jiu-pa irara Pauto oea rovovira ropo rovoreva ora rera
iare, oea-a evoea oisoa taraa ragapaive rutu oaravure aue iava Reo Taisi.
Oiso ra oisi oai iava oiso karekeave, Torevoko irara rutu vo Pauto osirearo-
ia. Vo osa viapau oisi voeapa uvuipape rutu.
32 ✡ E apeisi-a oiso osa vaaro-ia viapau oisoa uvuipape voeapa Jiu? Aue
iava uvare ora voea raga ora virivaripasa ora voea ragapa oiso vo kovo
pura ragaiva. Osa viapau oiso oirao pie vovou vai puraiva rera-ia Pauto.
Oire uva avekeei iria toupaeveira o iria-ia koveaepa. Oa iava viapau oiso
uvuiaepa oiso ra vo raivao sirova utuave virivaria oupa raiva.
33 ✡ Uva Tugoropa Vuku oiso tavipapeira o iava aveke ro Jisas,
‘Keketa, o-ia aveke iria tovoavoi vo-ia Saion taere sovara-ia ravaavira. Iria-
ia koveavere ora opesi pie ovoioro. Ari vosa ro ira rera-ia raripaoro
rera oirao piepareve rutu, eera-a ira-ia viapau uvuiparoi oiso ra rera
iava vasereve.’ Mt 21:42; Ro 10:11

10

Voeao Isrel Vata Viapau Oiso Torevoko Pitupitu Sirova Utuaepa Vao Pauto Vaaro

1 Araoko irara oaa, rirovira rutu rugorugoo iraoparaveira voeaore Jiu-pa
irara ragai iavapa irara. Uvare rirovira rutu oiso ruipa iraoparaveira ra
Pauto voea oureve ora rera iare. Oa-a eva oa iava rirovira rutu Pautoa iare
variriparaveira voeapa.
2 ✡ Uva vearo reo rutu purapaavoi voea iavirava, uvare kasivarivira rutu
kovo iraopaiveira, oiso ra voea-ia Pauto rorureve. Ari ita, akukupapavira
rutu kovo ragapaiveira, uvare viapau oiso soporepaa viroveira ora voea vo
kovoroaro vituaro iava.
3 ✡ Viapau rutu oiso taraipaaveira vao iava vo osa Pauto oirara oiso vaisi-
pareveira, Torevoko vovou irara. Ora aue tapo vo osa kovo ragapaiveira
oisore ra vo vaisio ouive, Igei-a vao torevoko irara. Oa-a eva oa vituaro iava
viapau oiso ora voea iava vasepaiveira oiso ra Pauto voea torevokoreve.
4 ✡ Uva taraipavio rutu oiso Jisas urioroera. Oa iava Reo Taisi vo goruaro
opesiera. Oire uva vo vokio-ia oiso toupai, Vosa ro ira rera oirao piepareve
rutu, eera-a ira torevoko vovoutoa rutu vo Pauto osireiaro-ia.

Pauto Oiso Ruipaparoveira Ra Ora Rera Iare Oirara Rutu Voreveve Voeao Ouoro

5 ✡ Moses vo reo rigatoreva Reo Taisi iava oiso-ia,
‘Irouto-a ro ira tore ruipaparo vo Pauto osireiaro-ia oiso rutu osa tore-
vokoto, ira uvui iraopa oiso ra varao rutu sirova uturo oara epao Reo
Taisi sovara-ia. Uva oisi eisi piepaoro Tootoo Ovoi oureve.’
6 Ari oreovu raga vao oa toupaiveira va iava vao oirao piea Pautoa-ia oiso,
‘Opeita ora viire oiso purau, Irouto ro ira vuvuiua iare iparoverea?’
[oiso ra voava Krais vara piereve].
7 ✡ Ora
‘Opeita oiso tapo ora viire purau, Irouto-a ro ira rasito sovara-ia roko-
reverea?’
[oire ra voava Krais ipa piereve vorevira kopiia iava].
8 ✡ Uva eake rutu-a oare purapapeira Pauto vo reoaro vaore torevoko
vovou? Oreoa vao oiso purapapeira,

✡ **9:32:** 1 Pi 2:6, 8 ✡ **9:33:** Ais 28:16 ✡ **10:2:** Ap 21:20 ✡ **10:3:** Ro 1:17; Fl 3:9 ✡ **10:4:** Ga 3:24; Ro 7:1-4 ✡ **10:5:** Nie 9:29; Esi 20:11, 13, 21 ✡ **10:7:** Hi 13:20 ✡ **10:8:** Diu 30:14

‘Vo reo-ia vao iava torevoko vovou viapau oiso tarataraapaa vare taraapasa.
Oreoa-ia reoreopauveira ora vii gisipoaro iava. Ora vo reo oirao
piepariveira vo ora vii vovouaro-ia.’
Oreoa vao oa iava voviri visii tavitavi rovoavora oiso puraoro, “Oiso
toupatavere Krais oirao piepaoro.”
9 Vo rara oiso purapata ora visii gisipoaro iava, “Jisas ragai Turaroaro.”
Vo rara tapo ora visii vovouaro-ia vao oirao piepata rutu oiso osa Pauto
Jisas vorevira tore piereva kopiia iava. Oire eva-a oa iava uvuiparoi ra visii
vorereve vorevira ora rerapa visii virivarioro.
10 Oa vituaro-a vao-ia oiso-ia, Vosa Pauto oirao piepape vo ora vigei
vovouaro-ia, oire ra va iava vigei vaisireve oiso puraoro, Torevoko vovou
irara visii. Ora vo rara oiso purapavio, “Jisas vigei Turaroaro.” Oire ra va
iava ora rerapa vigei vorevira vorereve ita.
11 ✡ Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Ro ira rera oirao piepareve, oire uva rera-a eera ira iava viapau uvuiparoi
ra rera iava vasereve.’
12 ✡ Uva vo reo-a vao-ia oa oiraopapeira rutu voea rutupa oirara, voeao
Jiu-pa irara, ora voeao ratau tou irara, uvare katai irara rutu-a vo Pauto
osireiaro-ia. Ro Pauto vigei rutu reraaro Turaro. Oire vosa irouto-a ro ira
Pautoa iare variriparo, eera-a irapa uvuiparoi ra vearopara paaropareve
Pauto rera tauvapasa vara-ia.
13 ✡ Uva oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
‘Ro ira variriparo vore Turaro akepaoro auere tauva, eera-a ira vorerevere
ora rerapa rera virivarioro.’
14 Vosa viapau Pauto oirao pie rovopaive, oire ra apeisi ragavira rera
Pauto akeive tauvaare? Ora vosa rera iava vo siposipo viapau uvu
rovopaive, oire ra apeisi ragavira ita rera oirao pieive? Ora vosa viapau
siposipopa irara vai toupaive voeapa siposipopasa rera iava, oire ra apeisi
ragavira uvuipaave ra rera iava vo siposipo uvupaive?
15 Ora vosa viapau irai toupareve siposipopa irara vai arupasa, oire ra
apeisi ragavira vo siposipo vao kosipa piro voraro rutu viripasa? Ari ita,
Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Vosa oeavu vigei iare poua viro Vearo Siposipo iava vigeipa siposiposa, osa-
a oiso osa vearopapeira rutu.’

Isrel-pa Irara Isivapaaveira Va Vao Vearo Siposipo Uvu Arapa

16 ✡ Uva oearovu isivapaaveira rutu va vao Vearo Siposipo uvu arapa. Oa
iava vao-ia Aisaia oiso vo reo rigatoreva,
‘Turaro, kataipa iraravi raga ragai vo reoaro uvupaiveira vo reo oirao
piepaoro. Vo osa oearovu reasipaave.’
17 Oire taraipavioveira vao-ia Krais iava vo tavitavi oiso osa oearovu voari
tuariri vigei tavi rovoiva. Oire uva vo tavitavia eva oa vituaro-a vao-ia, oa
iava Pauto oirao piepapeira.
18 ✡ Uva visii akepaavoi oiso, E Jiu viapau vo tavitavi iava vao uvuiva? Ari
oiraopavira oa iava vao-ia uvuiva, uvare Pauto vo reoaro oiso purapapeira,
‘Ari ita, siposipopa irara vo siposipoaro gurukoaro voraro rutu rasitoa-ia
viriva. Oreoa vao-ia voraro rutu avaepa rasito rutu rekasiaro-ia.’
19 ✡ Uva oiso tapo vorevira ita visii akepaavoi oiso, E apeisi-a? Aviavipai
vo reo voeaopa Jiu, eke? Ari! Uvare Moses oiso vo rigato purareva va iava
vao,

✡ **10:11:** Ais 28:16 ✡ **10:12:** Ro 3:22 ✡ **10:13:** Joe 2:32 ✡ **10:16:** Ais 53:1 ✡ **10:18:** Sam 19:4
✡ **10:19:** Diu 32:21

‘Viapau oiso ragai vo reoaro outava, eva oa iava voeaopa ratau tou irara
tavitaviravere. Eva-a oa vituaro iava oiso ragavira aveavepataverea.
Uva voea voeao-ia ratau tou irara sopaipa irara voeare kasipu
iraopata, vo osa Vearo Siposipo uvu rovopaive.’
20 ✡ Ora Aisaia tapo ira goruvira rutu uriri asavira vo reo vao rigatoreva
va iava vao-ia,
‘Oirara ragai kekeiva voeao oea viapau ragaire oisoa taraapaive. Ora
ragai voea-ia poura viropa voeao oea viapau oisoa oearoi akepaive
ragaire.’
21 ✡ Ari ita, Pauto oiso puraroepa voeare Isrel-pa irara,
‘Vokiara rutu-ia voeao ouou ragapaaveira ora ragai iare, ovusa ragaire
isivapaave kaureopaoro.’

11

Pauto Siraoparoepa Oearovivupa Isrel-pa Irara

1 Ragai vo akearo-a vao-ia oa oiso purapai, E Pauto voeaore isivaroepa
rera voeaaro Jiu? Viapau rutu. Ragai-a vao Pol voea iava rera, uvare ragai
aaotoaaro-a Ebraham voea iava rera. Ora vao tapo ragai vo saraaro oa oiso
vaisipaiveira, Bensamin.
2 ✡ Oea roporeva voari rovoa rutu-ia Pauto ora rerapa, voeao Jiu-pa
irara. Oire uva vo vokio viapau oiso voeare ovauparoi. Oreoa vao oa-
ia taraipataveira Tugoropa Vuku-ia toupaiveira vao iava osa Ilaija Pauto
tavitavipaoro Isrel-pa irara togareva oiso puraoro,
3 ‘Turaro, vii voeaaro siposipopa irara upoiva voea kopii pieoro. Ora vii
varaaro tapo eravaoara rigaiva. Uva ragai raga vao-ia ragoa touvira
toupaavoi. Uva ragai tapo uposa ita auepaai.’
4 ✡ Uva apeisi ragavira Pauto rera vo reoaro aatoreva? Oiso-ia,
‘Viapau oiso vii raga-a. Ari oeavu rutu tapo-a erao vatara tuku (7,000) evoea
oea viapau ro-ia kuuvuto pauto vuurapa vaisi purapaiveira Bal. Oea-
a evoea oea touvira toupaivoi ragai voeaaro.’
5 Oire uva oisi ragavira-a eisi osa toupaivoi katakataipa irara vo vokio-ia
voeao rera voeaaro. Voeao oearoa roporoporeva ora rerapa, uvare oisoa
voeapa vereopa vovou vatepareve.
6 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa vao oira roporopopa pitupitu vituaro
toupaiveira vereopa vovou raga-ia vao rera vaaro. Oa vituaro-a vao-ia oira
roporopopa pitupitu viapau oiso toupaiveira varao iava vearopa kovoro
oara purapaive. Vosa oisi eisi toupaivori, ra viapau oiso Pauto vaaro
vereopa vovou oiraopape rutu.
7 Oire uva oisi raga toupaiveira osa viapau vao kekeiva Jiu oare oisoa
taraa ragapaive vereopa vovou Pauto vaaro, ovusa voeao raga katakataipa
irara, voea iava oea roporeva Pauto, oea va keke ovoiiva. Ovusa oeavu voea
iava Jiu oea iava oisoa rugorugooara tuukevira rutu vavagisivira toupaive.
Oa iava rerare Pauto isivaaepa.
8 ✡ Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
‘Pauto voea vo vovouroaro vavagisi piepaoro rovoroepa voari tuariri
rovoa-ia. Oa iava vo rutu rekasiaerao vo vokio-ia oisi raga piepaoro.
Uva va-a eva oa iava viapau oiso uvuipaai ra oiraopara kekepaoro
vara eveipaive, ora varao tapo oiraopa reoro oisi raga ita viapau
eveipaoro vara uvupaive.’

✡ **10:20:** Ais 65:1; Ro 9:30 ✡ **10:21:** Ais 65:2 ✡ **11:2:** Sam 94:19; 1 Kin 19:10 ✡ **11:4:** 1 Kin 19:18 ✡ **11:6:** Ro 4:4 ✡ **11:8:** Ais 29:10; Diu 29:4

9 ✡ Devit tapo oiso puraroepa vo rigato-ia oa purareva,
‘Ari ita, oisoa aioara tapo vearopara purapaive oiso keapaoro, Varao iava
igei-ia rorupareveira Pauto. Vo osa vara rutu-a evara akukuara raga.
Oara-ia ora voea vo vovouroaro raga-ia oisoa viripato purapaive
rera-ia ora voeare kuverava purapasa. Oire uva oisi-a oiso osa vara
purapaoro ora voea-ia rikui-ia koveaepa voa ora kopii pie ovoioro.
10 Vearopai vosa voea iava osireiara voririkeepa, oa iava viapau
uvuipaaepa ra oaravu eveiive. Ora vearopai tapo vo uvare vosa pukoa
viropa riro vavatapara kaepaoro tavaka vovouro.’

Oearovu Oirara Oureva Ora Rerare Vorevira Pauto

11 ✡ Oire visii akepaavoi oiso-ia, E Jiu kove ovoiaepa koveoro, eke? Viapau
rutu. Easi evoea vorevira toreaverea. Ari ita, uvare koveaepa voea vo
pitupituroaro-ia varao vuriara, evara oara kekeoro Pauto voea arova voeao
Jiu ora poreroepa voeao iare ratau tou irara, ora rera iare voeao ousa. Oire
uva rera vo siraoaro voeaopa ratau tou irara, oa kekeoro voeao Jiu rerapa
vorevira ruipapaaverea, oiso ra voeapa ita vorevira siraoro ita utupavira.
12 ✡ Uva oisi ragavira oiso pieivoiva Jiu, Pauto oearovu rutu vatereva rera
vo reoaro voraro rutu vo rasio-ia. Ari ita, uvare voea vaaro Jiu oirao piea
rera-ia oisoa potepaive, oa-ia oearovu rutu vo rasio iava uvuipaai ra rera
goruvira rutu oirao piepaive. Uva oisi-a eisi osa iava oearovu vearoara
ouiva, vo osa Jiu vuriara puraiva. Uva vara-a evara oara-ia pute pieara
vearopara rutu ouiverea voearei rutu takuvuaro, vo rara Jiu vorevira ora
poreave rera iare Pauto.

Voeao Ratau Tou Irara Oea Jiu Vo Tavukiaro Ouiverea Rara

13 Visiire ratau tou irara reoreoparai, uvare ragai-a Krais-pa kovopato
visiipa. Oire uva viapau oiso ariiparai vo kovova vao-ia reia rutu oa
purapaavoi visiipa.
14 Oiraopavira rutu, reia rutu vao-ia kovoa. Vosa oisi ragavira rugoru-
goopaaeri voeao Jiu, ra vaopa Pauto vo kovoaro ruipapaave vai pasi. Oa
iava vorevira porea virori rera iare Pauto vo utupavira.
15 Vo osa Jiu-pa irara arova ora poreroepa voeao tapo ratau tou irara
ora agiagisa. Ora vo osa voeao tapo Jiu-pa irara oisi raga ita vorevira ora
poreave rera tapo vorevira ora agiagisa ita. Vosa oisi ragavira oiso pieive,
oire ra oiso rutu roropape voeapa kopiia iava vorevira toreai rera iare
Pauto.
16 ✡ Oire vosa tuariri voeari Ebraham vase oisoa toupaive Pauto voeaaro,
oea iava voeao-ia vo vokio-ia, oea tapo ita oisi ragavira eisi toupaivoi. Uvare
oiso-ia vosa vo eva vavurupaaro vearovira toupaive, oire ra va iava vo eva
raoaro tapo oisi raga ita vearovira toupaive.
17 ✡ Oire oevavu oliv ova oa varuparo uvavu toupaiveira. Oa iava
oraorovu piaiva. Uva vo tokoruro iare oraorovu ouiva vo evao iava
vegovego ova oavu oliv ova. Oiso ra vo raoro siguvaive vo tokoruro-ia. Ra
voa poretepe. Oire uva visii-a vao-ia ratau tou irara visiigoa oiso toupata
osa vo evao vegovego ova oliv ova. Visiigoa oiso rutu oureva Pauto osa vo
evao vegovego ova vo evao iare, oa vo oisoa toupaive varuparo paupa ova.
Oiso ra voa vorevira poreteta gorua ouoro tootoosa. Vo goru oa peira Jiu-pa
irara tauvapasa.
18 Oire ra viapau oiso rutu rugorugoopata, Vearo irara rutu-a visii voea-
ia putepaoro Jiu, oea oiso tokoa viropa osa vo evao. Viapau. Uvare visii
oiso rutu toupatavoi, Raoara visii. Iu ita, viapau oiso raoara vavuruparapa

✡ **11:9:** Sam 69:22-23 ✡ **11:11:** Ap 13:46; Ro 10:19 ✡ **11:12:** Ro 11:25 ✡ **11:16:** Lev 23:10
✡ **11:17:** Jer 11:17; Ap 2:39

tootooa vatepaiveira. Viapau. Asi vavurupara-a oara raoara vatepaiveira tootooa. Eva oa vituaro iava viapau uvuipatai ra ora rei vaisi pieta.

19 Oire uva pasi oiso vaio purapatai, “Ari ita, Pauto oea piareva. Oa iava voea vo tavukiaro ouiovorao.”

20 ✡ Iu, oiraopa reo vao-ia. Uvare Pauto voea piareva, vo rara reasipaave Pauto oirao pie arapa. Oire vo osa vo tavuki-ia eva toupata, uvare rera oirao piepataveira, ra opeita vagupaoro ora visii iava riatapata. Viapau. Ari vo ovoovore rugoo iraopaoro uriri iraopatavere.

21 Aue vituaro uvare evoea Jiu oiso toupai osa vo evao sipusipuaro, oa varuparo toupaiveira. Oeva iava Pauto voea piareva voea tokooro. Uva apeisi-a vosa visii tapo vao-ia vo evao iava vegovego ova oisi eisi oai vuria vai purata osa evoea Jiu? Oire ra viapau oisi oai iava Pauto visii tapo tokoreve visii piaoro, eke?

22 Keketa! Oiso osa ragavira Pauto vo pitupitureo purapareveira oiso, oearovupa siraoparoveira oearovupa kasipupaoro. Oire ra ora voea vo vovouroaro-ia vuri vovouro vorevira voea viro piepareve. Uva oisi ragavira-a eisi osa voeao Jiu ora voea-ia viroaera uvare voea tokorevora. Vo osa visii ragapa riroa rutu siraoa rera vaaro karekereva, vo uvare touvira rutu Krais oirao piepataveira. Ari vosa visii tapo viapau oisi piepata, oire ra oisi ita visii tapo tokoreve ora rera iava.

23 ✡ Voeao Jiu oea Pautoa-ia oirao piea kavu rovoiva. Osa iava voea tovoreverea Pauto vo ora voea vo tavukiaro-ia, vo rara rera vorevira oirao pieive ita. Uva Pauto uvuiparoveira rutu oisi piepasa eisi.

24 Visii ratau tou irara visiigoa oiso rutu toupataveira osa vo raoro vo evao iava, vegovego ova. Oire vosa visii oureva Pauto vova vegovego ova vo evao iare oa eva varuparo toupaiveira paupa ova, oire uva oisi-a eisi osa ragavira apopoipapeira rutu. Eake iava? Uvare viapau oisi eisi oevaroi piepaiveira. Ari ita, vosa Pauto voeao raga vorevira Jiu siguvareve vo eva-ia, oire ra voeapa avekatape rutu oisi oiso.

Pauto Vo Siraoaro Oirara Rutupa

25 ✡ Araoko irara oaa, oiso ruipaparai ra vao-ia taraita vatau reo. Ra va-ia taraioro viapau oiso ra ora visii vaisiaro rei piepata oiso purapaoro, Igei-a vao riro tarai irara. Oreoa vao-ia oiso toupai, Oearovu voea iava voeao-ia Jiu viapau oiso vokiara vai rutu-ia kaureopaaveira Pauto vo vovouarova. Osa piepaoro vo rutu rekasisa poua viroverea, uva uvuiperea ratau tou irara vo vieiaro, voea raga oea Pauto oirao piepaiveira rutu.

26 ✡ Uva vo vuuta-a eva oa isivaaro iava Pauto voea rutu oureverea Jiu-pa irara ora rerapa. Oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Iravu vova Saion uruia ira urioroverea visii kae piepasa, vo rara voea iava
oirara vuri vovouro vera ovoipareve voeao Jekop vo saraaro iava
voea.

27 ✡ Osa va-a vao oa puraoro vao Reo Ovoi oiraopavira rutu kareke pieaverea. Vao oa puraava tuariri rutu voea tapo Jiu-pa irara aao iraraaro.’

28 Oire vo osa Jiu-pa irara Vearo Siposipore isivaaepa, oa iava oiso rutu karekeaepa, Pautoa-va ora keripa irara. Uva va vituaro-a eva oa iava uvuipatai visii vao-ia ratau tou irara ra va iava Krais oirao piepata. Ari ita, vo osa voari rutu Jiu-pa irara ropo rovorevoiva ora rerapa, voea tapo reo ovoi purareva voeari tuariripa irara. Uva oeare rugorugoopaoro voeaopa siraoparoveira vo vokio iavapa irara Jiu.

✡ **11:20:** Ro 12:16; 2 Ko 1:24 ✡ **11:23:** 2 Ko 3:16 ✡ **11:25:** 1 Ko 2:7-10; Ef 3:3-5 ✡ **11:26:** Ais 59:20-21 ✡ **11:27:** Ais 27:9

29 ✡ Uvare viapau rutu rera vo rugorugooaro tavariopaiveira. Ari ita, vosa
katai vovou raga purareve, oire ra oearovu roporoporeve voea iava voea
viraakosa. Uva oisi-a eisi taru osa vo vovou purareverea rara.
30-31 Ari ita, visii vao-ia ratau tou irara oisoa reasipata Pauto vo reoaro
uvu arapa. Uva vo vokio Pauto visiipa siraoroerao, uvare vo tavukio-ia
Jiu-pa irara vaaro toupatavoi, voea oea isivaaepa rerare. Oiraopavira vo
vokio-ia viapau oiso riro irara vai Jiu-pa irara vai Pauto-ia oirao piepaivoi
rutu. Ari voea rutupa siraoroverea vo utupaua. Visiipa sirao iraoparoveira
Pauto, eisi osa ragavira ita voeapa siraoroverea Jiu.
32 ✡ Oa vituaro vao-ia osa Pauto oirara rutu iava vasereva, oiso ra ora
voea vo ruipaaro raga-ia vuri pitupituro purapaive. Ra va iava voea rutupa
siraoro akukuvira rutu vo utupaua.

Uvuipaviei Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapasa

33 ✡ Oiraopavira Pauto orekerovu rutu paaropareveira vigeipa varao
iava rera varaaro. Ora rera vaaro rugorugooa riropapeira rutu,
uvare orekerovu rutu-ia tarai iraoparoveira. Iroutoa vai rutu-a ro ira
uvuiparoveira oiso ra roroiovira rutu Pauto vo ruipaaro-ia taraiparo? Ora
iroutoa vai rutu-a ro ira roroiorovere rutu ora rera vo pitupituaro-ia
taraiparoveira?
34 ✡ Vo Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Irouto-a ro ira Pauto vo rugorugooaro-ia taraiparoveira? Irouto-a ro ira
Pautoa-pa rugoo vateparoveira rera vo taraiaro topa piepaoro rutu?
35 Irouto-a ro ira uvuipa ra oarai vateoro Pautoa-pa oiso puraro, Varao
tuuoro ragaipa oarai vateri rara?’
36 ✡ Vao vituaro iava uvare Pautoa raga ro ira reoreoroiva, orekerovu
rutu karekarekeepa. Varao rutu oara vo toupaiveira oara purareva rera
raga. Oiso ra vara-ia rera iava vaisia kae piepape. Ra Pautoa-ia vuurapa
vaisi purapape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

12

Vo Toupai Vao Iava Vosa Ora Vigei Iava Varaura-ia Tauopavio Krais-pa Voura Vatepaoro Oiso Osa Tauoa

1 ✡ Araoko irara oaa, vao-ia taraipataveira riroa siraoa Pauto vaaro
vigeipa. Oa-a vao oa iava goruvira rutu visii akepaavoi oiso ra ora
visii iava varauro oavisii rutu vateta, ora sopaura oavisii rutu Pautoa-
pa. Kasivarivira rutu rerapa kovopata vearo pitupituro purapaoro rera vo
vovouaro raga sirova utupaoro. Ra va iava visii-ia roruparevе. Vo osa oisi
eisi piepaoro rera-ia vuurapa vaisi purapata rutu oiraopavira.
2 ✡ Opeita varao raga-ia rugorugoopata vo rasio-ia touara oearovu vo
pitupituroaro sirova utupaoro. Viapau. Ari Pautoa-re rugoopata, eera ira
uvuiparoi ra visii vo rugooroaro tavariopareve. Ra va iava airepa rugooro
oupata ita, oisore ra vara-ia taraipata oarapa ruipaparo Pauto. Oiso ra vara
purapata. Vosa rera vo rugooaro vearoa sirova utupata ora vao tapo vearo
pitupitu, oire ra va iava visii-ia roruparevе rutu.

Vo Pitupitu Oa Pura Iraopape Pauto Voeaaro Osireiaro-ia

3 Akukuvira rutu Pauto ragai vate ragarevora vao rera vaaro tauvaa,
uvare ragai-a rerapa kovopato. Osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita oiso

✡ **11:29:** Nam 23:19 ✡ **11:32:** Ro 3:9; Ga 3:22-23 ✡ **11:33:** Ef 3:8; Sam 92:5 ✡ **11:34:** Ais 40:13-14; Jop 36:22 ✡ **11:36:** 1 Ko 8:6; Hi 2:10; Ro 16:27; Hi 13:21 ✡ **12:1:** 2 Ko 10:1-2; Ro 6:13, 16, 19 ✡ **12:2:** 1 Pi 1:14; 1 Jo 2:15; Ef 4:23

ora visiire rugorugoopaoro oiso purapata, “Igei-a vao reipa irara rutu.” Viapau rutu. Ari uvuipatai ra avivikevira rutu ora visiire rugorugoo iraopata, rara vao eveipata ora visii-ia oirao pie vovou oa vaterevora Pauto visiipa. Vo osa visii vo vovouroaro-ia tarai rovoroiva rutu, uvuivira rutu visii vaterevora totoevira oirao pie vovouro.

4 ✡ Ari ita, kataiua varaua vigei-ia, osa vara rutu varao toupaiveira vigei varaaro-ia oara varaaro kovoara roorookavira toupaiveira.

5 Eisi osa rutu toupapeira vigei vao-ia oirara vigoa oisi roorookavira rutu toupapeira, vo osa Krais tapo kataivira rutu takuvuvira toupape. Oiso osa kataiua varaua vo roorookarova varao toupaiveira.

6 ✡ Vo osa oisi eisi toupaepa roorookavira, oa iava viapau vaeavira oaravu vigeipa vatepareveira varao vatevateara vigei tauvapasa. Viapau. Ari katakataivira vigei vatepare. Oire ra vearovira kovopape vara iavirava rera-ia raripaoro. Oiso-ia osa ragavirare vigei reesireva vaore rera vo siposipoaro purapasa oearovupa. Oire vosa oisi vao purapaoro uvui iraopaviei ra rera-ia raripavio vearo kovo purapaoro vigei varaaro oirao pie vovouro sirova uvuivira.

7 Ora oiso tapo osa iava vigei reesireva oearovu tauvapasa, osa iava eisi uvui iraopaviei ra oisi vara purapape voeapa. Ari ita, vosa oisi vigei reesireva oiso ra oearovu tarai piepape tapo, uva uvui iraopaviei ra oisi piepape.

8 ✡ Ora oisore tapo ra oearovu vovouaro varaata piepape, oire uva uvui iraopaviei ra oearovu vovouaro varaata piepape rutu. Vosa oiso vigei tavireve, ra oearovupa vatepavio varao iava vigei varaaro moniara, uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra voearopa vara-ia paaropavio. Ora vao tapo osa vigei reesireva vaore, oiso ra oearovu tokipape, oire ra oisi kasivarivira rutu vo kovo oisi purapape. Ora ro tapo ira kasivarivira rutu apota irararovi tauvapareve, ira-a eera uvui iraoparoi ra oisi piepaoro rorupareve rutu.

Oiraopa Pitupitu Purapape Oearovupa Siraopaoro

9 Opeita kuuvuvira oearovupa sirao ragapata. Ari uvui iraopatai ra ora visii iava vovouisiro rutu iava oearovivupa siraopata rutu. Ora vao-ia oiso-ia vuri pitupituro veri iraopaoro vearoa-ia pitu iraopata goruvira rutu.

10 Vigei rutu kataivira rutu tou iraopapeira Krais tapo, eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra ora vigeipa siraopavio rutu, oiso rutu osa vigei vavuata. Oire vosa iravu visii iava rera vearoa vai purapareve, uva uvuipatai ra rera-ia egapata rorupaoro.

11 Kasivarivira rutu kovo iraopata. Oisi piepaoro eisi opeita pokapoka ragapata. Vosa kovoa purapata Turaropa, ra oisi va purapaoro goruvira rutu ora visii iava vovouisiro rutu tovo iraopata va-ia.

12 ✡ Visii vao-ia visiigoa Krais-ia rari iraopaoro toupata, osa iava eisi uvui iraopatai ra roruvira rutu toupata. Ora goruvira rutu varao tapo-ia tavakaara toupata. Ra variripata vokiara rutu-ia Pautoa-pa.

13 ✡ Vosa araoko irara oavisii orekerovupa potepaive, oa iava uvuipatai ra ora visii varaaro iava paaropata voeapa vatepaoro. Ora oiso tapo ra voearopa tavetepa irara ora visii vo keparoaro karupata, ra voa voea tou piepata vearovira.

14 ✡ Ari ita, uvui iraopatai oiso ra Pauto arepata, ra va iava voeao viraakopareve oea visii togapaive oreorovu-ia. Oiraopavira rutu oiso

---

✡ **12:4:** 1 Ko 12:12-14; Ef 4:4, 16 ✡ **12:6:** 1 Ko 7:7, 12:4, 10 ✡ **12:8:** Mt 6:1-3; 1 Ti 5:17 ✡ **12:12:** Hi 10:32, 36 ✡ **12:13:** Ro 15:25; Hi 13:2 ✡ **12:14:** Mt 5:44; Lu 6:28

uvuipatai ra voeapa vearopara arepata. Viapau oisore-a ra voea vuri piepareve Pauto.
15 Voea tapo roru iraopata oea roruvira toupaive. Ora voeao tapo gaupata oea gauvira toupaive.
16 Ra vaeavira rutu kovopata ora visii-ia rorupaoro. Opeita oiso ragavira ora visiire rugorugoopata, Oearovu visii iava vara pievira toupaiveira. Viapau. Avivikevira rutu ora visiipa toupaoro kataivira rutu kovopata voearovio tapo akaipa keke irara. Opeita oiso ora visiire purapata, "Igei-a riro tarai irara rutu."
17 ✡ Oire vosa iravu visii iava vuria vai purareve visii-ia, ra viapau oiso rerava ora tuutuukopata. Ora oiso tapo-ia, vosa vearo rugorugooro raga purapata, oa iava viapau uvuiparo irai ra visii vo rugorugooroaro vaisireve oiso, Vuriara evara.
18 Opeita potepata vearo rugorugoo purapa arapa. Ari gavaure vovou purapata oearovu tapo toupaoro.
19 ✡ Araoko irara oaa, opeita oeavu vuriara purapaive osa vara aatopasa oiso auepata rugoopaoro, Ragai auearo va aatosa. Viapau. Oape Pauto vaaro oa taru aatorevere. Oa-a vao-ia vituaro iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

'Ragai raga auearo oara vuriara voriaro vateaverea oirara rutupa. Ragai raga Turaro oara tuuaverea taru.'

20 Oiraopavira rutu, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku vigeire oiso,

'Vosa irouto oirato ogoeparo viiva ora keripato, oire ra rerapa aioa vateri. Ora vosa uuko regapaparo, ra rera vateri uukoa. Ari ita, vosa oisi pierivora rerapa, ora sovoro rara rerare kasiraope rugooa oiso osa tuituia ariioro rera varaarore vuria rugooro.'

21 Ora opeita vuri vovou vo pitupituaropa vasepata, oiso ra visii-ia puteve rutu ora rigaoro. Viapau rutu. Oa-ia vao vuri vovou uvui iraopatai ra va-ia pute iraopata rutu vao vearo vovou raga purapaoro.

13

Uvui Iraopaviei Ra Gavman Reroaro Toupape

1 ✡ Vigei rutu vao-ia uvuipaviei ra gavman varaaro reo goruro sirova vearovira utu iraopavio. Vosa viapau Pauto gavman vai tovorevori vo-ia, oire ra viapau oiso toupareve irai. Ari ita, Pauto voeaopa gorua vatepareveira, oiso ra gavman vo kovoaro purapaive vigeipa.
2 Vosa iroutoa vai ora kaureoparo gavman tapo, ira vaova tapo ora kaureoparovere oa tovoreva Pauto. Oa-a eva vituaro rera raga ora rerare tavaerovere vo rovirieipa voki-ia.
3 Uvare oirara vearopara purapaiveira, uva viapau oiso uriripaaveira gavmanpa. Oea raga ita-a evoea oea vuria purapaiveira. Oire vosa ruipapata oiso ra gavman tapo toupata rutu uriri asavira, uva uvuipatai ra vearo pitupituro rutu purapata. Opitupituro-a evara oara-ia uvuiparoi ra vara iava visii vaisiaraaro kae piepareve.
4 Voeao oea gavmanpa kovopaive oea oiso rutu toupaiveira, Pauto kovopa iraraaro. Oa iava vearopara karekepapeira rutu visii rutupa. Ari vosa vuriara purapata, oire ra vara iava rera asavira uriri iraopata. Aue iava uvare torevokovira rutu visii vorirevere varao-ia visii varaaro vuriara. Uva oisi eisi pieoro Pauto vo kasipuaro oirao pierevere, voeao-ia oea vuriara purapaiveira.

✡ **12:17:** Pro 20:22; 2 Ko 8:21 ✡ **12:19:** Lev 19:18 ✡ **13:1:** Ta 3:1; 1 Pi 2:13; Jo 19:11; Dan 2:21

5 ✡ Osa iava uvui iraopatai ra gavman vo reoroaro sirova vearovira rutu utu iraopata. Ari ita, viapau oiso vao raga-ia, vo osa Pauto vo kasipuarore rugoopaoro vearovira gavman varaaro sirova utupata. Easi vao rutu tapo-a, vo osa ora visii vo rugooroaro eveipaoro vara-ia taraipata oiso, Vearo vovou-a vao-ia.
6 Oiso osa vao tapo vearopai osa takis vatepataveira gavmanpa. Eake iava? Uvare gavmanpa kovopaoro Pauto vo kovoaro purapaiveira voeao oea goruvira gavman vo kovoaro purapai.
7 ✡ Oire ra takis vate iraopata voearopa oearoa visii arepaive oiso, oai gavmanpa, ari oai kaunselpa. Osa ragavira eisi oiso opeita iravu ragapa vateoro iravu vo arearo uvu ragata. Viapau rutu. Asi uvuipatai ra voea rutupa ora avivike iraopata voea vo areroaro uvupaoro.

Apeisi Ragavira Uvuipaviei Ra Reo Goru Sirova Utuvio

8 ✡ Vosa irou irara vigeipa eake kovo vateive, oire ra ikauvira vo kovo opesi piepe va puraoro. Ari Pauto okovovu raga rutu vaterevora vigeipa vao oearovupa siraopasa. Okovoa-a vao viapau rutu uvuipai oiso ra va opesi piepe. Ari ita, uvare oiso toupai vo osa irouto ro ira oisi vo kovo puraparevе vearovira rutu, eera-a ira Moses vaaro Reo Taisi sirova vearovira utuparoveira.
9 ✡ Uvare Moses vo rigato purareva oiso-ia, ‘Opeita ora visiiva otopata, ora opeita oira upopata, ora opeita kavirupata, ora opeita riiriipata,’ ora varao tapo oara katakataivira toupaive. Oreoroa rutu varao takuvuaro oiso purapapeira, “Iravivupa siraopau oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.”
10 ✡ Vosa iravivupa siraopata, oire ra viapau oiso vuria vai purata rera-ia. Vo osa oisi eisi piepaoro Reo Taisiro rutu roorookaro-ia sirova vearovira utupata. Aue iava rara vo reoro rutu varao takuvuaro-ia vearovira rutu utupata oearovupa siraopaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Torevokovira Vokape

11 ✡ Osa vearopapeira vosa oisi va purapape vao-ia. Uvare taraipavioveira oiso Ovoiopa Voki-a vao oa tutuu piepaivoi. Oire ra opeita tapurisivira toupata uusi rorovira. Viapau. Ari kaiporivira rutu toupata, vo rara rera oirao pie rovoera oiso rugorugoovio, Utupavira rutu voreroverea igei ousa. Osa oiraopavira rutu-a vo vokio-ia vorepa voki rera vaaro oa-ia kareroverea, oapa tutuu pievoi rutu.
12 ✡ Rupapa tutuu piei, oa iava aviua sikereresa tutuuvoi. Osa iava uvui iraopaviei ra varao kavupe oara purapapeira vo rupa-ia. Vo osa oisi oarai purapape, oire ra va iava oirao pie vovou-ia pitupaoro ora vigei raga ora virivaripavio Pautoa raga-ia raripaoro vo osa aviavia-ia vokapape.
13 Vigei vao-ia vigoa aviavia-ia toupapeira. Osa iava uvui iraopaviei ra torevoko vovouro purapape oiso purapaoro, Opeita vureipata spakpaoro, ora opeita riako vuravurapata, ora oira otopa pitupitu purapasa. Opeita arii asavira vuri pitupituro purapata. Opeita raivaro taraapata oearovure oisore ra voea upopata voraro voea riiriipaoro.
14 ✡ Ari ita, Turaro raga Jisas Krais ira-ia uvuipatai ra rera arepata rera vo goruarore va-ia ora virivaripasa vuri vovouro asavira. Oire uva vo goru-a eva oa raga-ia uvuipatai ra kokarapa vovou putepata ora visii iava vo osa visii ou ragapaive vo vovou.

✡ **13:5:** Ekl 8:2; 1 Pi 2:19 ✡ **13:7:** Mt 22:21; Mk 12:17 ✡ **13:8:** Ga 5:14; Kl 3:14 ✡ **13:9:** Eks 20:13-14 ✡ **13:10:** Mt 22:39-40 ✡ **13:11:** 1 Ko 7:29 ✡ **13:12:** 1 Jo 2:8; 1 Te 5:8 ✡ **13:14:** Ga 3:27; Ef 4:24

14

Opeita Araoko Irara Oavisii Vo Pitupituaro Rovirieipata

1 ✡ Iravu oirato ira airevi raga Krais oirao pieparevorao, ira oisoa viapau taraiparo aue-ia oirao piea. Vosa ruipaparo visii tapo tousa, ra vearovira rera pau pieta. Ra opeita rera taraiaro-ia vakuvakupata ora piopiopaoro vo taraio rera vaaro aue-ia oirao piea.

2 ✡ Oeavu oirara oea goruvira rutu oirao piepaiveira vore Pauto, oa iava oaravu rutu aiopaiveira oaiorovu rutu. Ari oeavu oea varu arapa kavupaiveira aue raga aioparo osasararovu rutu aioara voeao oea viapau goruvira Pauto oirao piepaiveira.

3 Ro ira orekerovu aiopareve, ira viapau uvuiparoi oiso ra eera akaipa piepareve ira viapau oiso evo pitupitu sirova utuparoveira vara aiopaoro evara. Oire uva rera ro ira varu arapa kavupareveira, ira viapau uvuiparoi ita ra eera akaipa piepareve, ira osasararovu rutu aioara aiopareve. Eake iava? Uvare Pauto vaiterei rutu-ia vaeavira vearo vaisi rutu purare.

4 ✡ E roviriei vovou irara rutu-a visii? Oa iava uvuipatai ra iravu voeaaro kovopa irara rovirieipata? Viapau. Ari, voea raga reraaro turaro voea vo pitupituroaro rovirieirevere voeare oiso puraoro, “Vao vearopai,” ari “Vao vuripai.” Uva oiraopavira rutu-a va-ia vao oa vearopape voeapa oa rutu reipere voeapa, uvare voea tauvapareverea Turaro va-ia.

5 Oavu-a vao-ia ovoovoa iravu iava oirato, ira ovokivu reesipareveira oiso purapaoro, “Rei voki rutu-a vao-ia, ovokiapa viapau oiso ovokirovu reipapeira.” Vo osa iravu oiso rugorugoopaoro oiso puraparo, “Viapau oiso ovoki reipai. Ari vo vokiro rutu varao kataivira raga toupai.” Oire ra oisi raga roopavira rugorugoopaoro ora vaiterei vovouaro-ia oiso puraparo, “Tepa vo reoro goru piepasi. Auepa teapi vaiterei iava vo rugooro tariri ragapape.”

6 Oearovu ovokirovu rei piepaiveira, oiso ra va iava Pauto vaisiaro kae piepaive vo vokiro-ia rerapa avivikepaoro. Vo osa oearovu osasararovu rutu aiopaiveira aioara, varao oara vatereva Pauto voeapa. Evara-a oara-ia rera-ia vuurapa vaisi purapaiveira rera vaisiaro kae piepaoro. Vo ovusa oearovu voeao oea aioara rutu iava oaravupa kavupaiveira, uvare oiso rugoopaaveira, Pauto vo vovouaro sirova utupaiei. Ari ita, uva voea tapo-a oea Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaiveira vara-ia aioara rerapa avivikepaoro ita.

7 Viapau oiso irai vigei iava ira epao ro ira tootoopaoro ora rera raga-ia rugorugooparoveira. Ora vosa irai vigei iava kopiiro, ra viapau uvuiparoi ra Pauto vo Saraaro iava kosiro viro.

8 Ari ita, vao vituaro-ia osa tootoopaoro toupapeira rera ragapa ro vigei reraaro Turaro. Ora oiso tapo osa kopiipaoro rera raga sirova utupavioveira. Uvare vosa tootoopavio Turaro ragapa, ora kopiipavio rera sirova utupaoro, uva oiso toupapeira, Vigei vao rera voeaaro Turaro.

9 Oiraopavira rutu oiso osa Krais kopiiroepa, ora vorevira toreroepa tootoooro. Oiso ra voearei rutupa turararoro oiso, Voeao oea tootoovira toupaive, ari voeao oea kopiiave.

10 ✡ Visii vao-ia eake-a vao oapa araoko irara oavisii toga ragapataveira oaravu-ia reoara? Ora eakere voeapa voeao araoko irara oavisii reasipataveira voea akaipa piepaoro? Uvare vigei rutu Pauto ruvara-ia torevioverea. Ra voa rera raga vigei roviriieireve varao iava vigei vo vovouroaro.

✡ **14:1:** 1 Ko 8:9, 9:22 ✡ **14:2:** 1 Ti 4:4; Ta 1:15 ✡ **14:4:** Je 4:12 ✡ **14:10:** 2 Ko 5:10

11 ✡ Uva va-a eva oa-ia taraipavio oiso, Oiraopa rutu, uvare vao Tugoropa
Vuku oa-ia oiso puraroepa Turaro,
‘Ragai-a tootoopato. Oa iava uvuiparai rutu oiraopavira visii tavipasa oiso,
Oirara rutu vo rasio-ia ragaipa avivikepaaverea rekupaoro ragai
iare. Ora oiso tapo osa voea rutu ragaire oiso puraaverea, Oiraopatoa
rutu Pauto.’
12 ✡ Oa vituaro-a vao-ia vo pitupituro-ia vigei varaaro oara kosi piepere
ora vigei iava Pauto tavitavipaoro.

Opeita Araoko Irara Oavisiire Orekerovu Purapata Ra Vara-ia Voea Kove Piepata

13 ✡ Opeita oreorovu purapata touvira oearovu visii iava togapaoro. Ari
visii vo pitupituroaro tavariopaoro vatatopo iraopata oiso, teapi orekerovu
purapata vuri vovouro sirova araoko irara oavisii piro piepaoro.
14 Ro Turaro ira ragai vo rugorugooaro goru pierevora oiraopavira rutu,
oiso ra vearovira rutu tarai iraopara oiso, Viapau oiso oaioiei vuria vai.
Viapau rutu. Ari vosa irouto ro-ia ira oiso puraro, “Oa eva vuripai rutu,” osa
oisi rerapa vuripape rutu. Rera-a eera oiso rutu toupare osa voeao oearoa
oaravupa aioara kavupaiveira.
15 ✡ Ari ita, vosa vo aioro aiopata oarare oisoa oiso purapaave, “Vuriara,”
oire ra vo vukuro kekepaoro araokoto oavisii riroa vavata oupare visii vo
pitupituaro-ia. Vo osa oisi piepata, ra viapau oiso rerare rugorugoopaoro
siraopata ro araokoto oavisii. Opeita iravu piro pieta oisi vara aiopaoro
vo ora visii vo ruipaaro raga sirova utuoro. Uvare Krais kopiiroepa rera
tapopa eera.
16 Vosa oiso taraipata vao-ia, Vearo pitupitu purapeira. Oire vatatopopata,
teapi oeai visii vo pitupituaro kekepaoro oiso va vaisiive “Vuri pitupitu vao-
ia.”
17 Vao iava Pauto vo Saraaro vituaro. Viapau oiso varao iava-a oara
aiopapeira ora varao oara-ia ukaiopavioveira. Viapau. Asi akukuara raga
evara. Ari varao-ia reipara rutu oiso-ia, torevoko pitupitu-a vao-ia, ora vao
gavaure tou oearovu tapo, ora oiso-ia ra rorupata vao iava osa Tugoropato
Uraurato vigei tauvapareveira.
18 Oire uva irouto ira vara evara purapareveira oiso-ia rerare ro Krais
rugorugoopaoro, ira-ia eera roruparevеira Pauto, ora oiso tapo vo osa
oearovu rera-ia vearo vaisi purapaive va raga iava rera vaaro vearo
pitupitu.
19 ✡ Oire uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra vearo vovou pura-
paoro akeakepape oearovuva gavaure vovou purapaoro. Oa-ia uvuipaviei
oearovu varaaro oirao pie vovouro goru piepape rutu.
20 Pauto ruipaparoveira rutu vigeipa oiso ra ora rera vo kovoaro pu-
rapareve vo vigei sopaaro-ia. Uva viapau uvuipaviei oiso ra rera vo
kovoaro tekipape varao ragare rugorugoopaoro akukupapa aioro. Iu, osa
eisi vearopai oiso ra osasararovu rutu aiopape aioara, uva vuripai vosa
oisi piepaoro oearovu vovouaro piro piepape voea kasipu piepaoro vara-
ia varao aioara.
21 Vosa oisi toupaivori, ra vearopape rara viapau oiso varuara vai aiopata,
ora aue wainara vai-ia ukaiopata, ora orekerovu vai rutu purapata, varao
oara-ia araoko irara oavisii vai kove piepata.
22 ✡ Ora varao rugorugooara ora visii varaaro, oara-ia uvuipatai ra ora
visiipa vara roroio piepata rutu vo rara Pautoa raga tapo ora reopata varare

✡ **14:11:** Ais 45:23; Fl 2:10-11 ✡ **14:12:** Mt 12:36 ✡ **14:13:** Mt 7:1; 1 Ko 8:13 ✡ **14:15:** Ef 5:2; 1 Ko 8:11 ✡ **14:19:** Sam 34:14 ✡ **14:22:** 1 Jo 3:21

varao aioara rugoopaoro ora orekerovu rutu. Auere ra roruparevе, ro ira ora rera raga viapau ora togapaoro ora rera ragare rugooparo varao-ia, oara-ia taraiparo oiso, Vao torevokopai vo Pauto osireiaro-ia.

23 Ari vosa ora rera raga vo vovouaro-ia viapau vearovira tarai rovoro, ra oiso rugooparo “Torevokopai eke viapau,” oiso ra vara aiopareve. Oire vosa vara sirova utuparo, oire ra rerare vuripape, vo rara viapau oiso va oirao piepareve oiso purapaoro, “Torevokopai rutu vo aio.” Oiraopavira rutu oisi eisi oiso-ia vosa visii vao orekerovu purapata, ra vara iava viapau Pauto oirao piepata, oire eva-a oa vituaro iava visiire vuripai rutu.

15

Uvui Iraopaviei ra Krais Vo Pitupituarore Rugorugoopavio Oearovu Ruture Rugoopaoro

1 ✡ Vigei vao vigoa goruvira rutu Krais oirao piepapeira, vigoa uvui iraopavioveira oearovivu tauvapasa, oea varaaro oirao pie vovouro raveravepapeira. Ora vigei raga-ia vovoupa pitupituro tapo kavu rovopape ra oearovivu kapokaporopape voea tauva rovopaoro aue-ia siraoa vo vavataaro.

2 Ari ita, vigei rutu uvuipaviei ra katakataivira araoko irara oavi tauvapape voea vo vovouroaro varaata piepaoro. Auere ra voea varaaro oirao pie vovouro goruvira rutu torepape.

3 ✡ Uvare viapau oiso Krais ora rera raga-ia rugorugooroepa. Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vosa oearovu visii tovipaive visiipa riroa sirao vavata vatepaoro, ragai tapo
ita ovavata eva kaeavora visii vaaro.’

4 Vo reoro rutu-a varao oara Tugoropa Vuku-ia toupaiveira, oara vigei ruture tapo reoreopapeira, oiso ra vearovira rutu vo reo iava taraia oupape. Oa iava uvuipai vigei vo vovouroaro varaata piepasa. Ra va iava goruvira rera-ia pitupape raripaoro.

5 ✡ Oiso-ia Pauto-a raga ira uvui iraoparoveira vigei vo vovouroaro varaata piepasa ora vigei varaaro rari vovouro goru piepasa. Eera-a ira raga vo goruo vatepareveira vigeipa oiso ra Krais vaaro ovoovoa eveipaoro rera vo vovouaro purapape. Uva eisi osa piepaoro uvuipaviei ra gavaurevira rutu toupape oearovivu tapo katai rugoo raga-ia.

6 Uva uvuipaviei ra oisi ragavira eisi toupaoro katai vaisi purapape oearovivu tapo Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro, ro Pauto, Jisas Krais ro vigei Turaroaro Aitearo.

Vearo Siposipo Vao Voeaopa Ratau Tou Irara

7 Katai vovou rutu purapata oearovu tapo voearo oearoa visii tapo paupasa uriopaaveira. Oiso osa Krais visii piereva ora rera-ia visii tovooro. Oire ra va iava oearovu visii vo pitupituroaro kekepaoro Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive.

8 ✡ Uva visii tavipaavoi oiso, Krais vararoepa vo rasio iare, oisore ra Jiu-pa irara tauvapareve. Vo osa oisi piepaoro vao Reo Ovoi Pauto vaaro oirao piepape. Vo reo-ia oa purareva voearipa vigei aao iraraaro voari rutu tuariri oiso ra voea tauvareve.

9 ✡ Oisore tapo ra ratau tou irara vuurapa vaisi purapaive Pautoa-ia ora rera vaaro riroa siraoa voeapa. Oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

---

✡ **15:1:** Ro 14:1; Ga 6:1-2 ✡ **15:3:** Sam 69:9; 2 Ko 8:9 ✡ **15:5:** Ro 12:16; 1 Ko 1:10 ✡ **15:8:** Mt 15:24; Ap 3:25-26 ✡ **15:9:** Sam 18:49

‘Ragai-a vao ragoa ratau tou irara tapo torepaoro vuurapa vaisi pura-
paaverea vii-ia Pauto. Uva igei rutu eraioverea vii vaisiaro kae
piepaoro.’
10 ✡ Oire uva oreovu tapo va iava vao Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Visii ratau tou irara rorupata evoea tapo Jiu, oea roporeva Pauto ora
rerapa.’
11 ✡ Ora vo reo tapo oa rigatoiva vo vuku sovara-ia vao-ia oa oiso
purapapeira,
‘Ratau tou irara vuurapa vaisi purapata Turaro-ia. Iu, rirovira rutu
vuurapa vaisi purapata Turaro-ia, visii vao-ia osararovu rutu iava.’
12 ✡ Ora vao-ia Aisaia oreoa rigatoreva, oa oiso purapapeira,
‘Ro aaoto Jesi ira oiso toupare osa ikopi, ira iava iravu oiso kovaroverea oiso
osa airepa sipukao. Ra voa toupaoro ratau tou irarapa turaroparo.
Uva rera raga-ia raripaaverea vokiara rutu-ia.’
13 ✡ Oire uva variriparaveira Pautoa iare visiipa, ro ira oiso toupareveira,
Visii varaaro oirao pie vovouro vituaro. Ira uvuiparoveira visii vatepasa
gavaure vovou ora rorua. Oiso ra vara iava visii vaaro rirope rutu vao oirao
piea, vo osa Tugoropato Uraurato vo goruaro visii sopaaro-ia kovopaive.

Pol Arii Asavira Vo Rigato Purareva

14 Araoko irara oaa, oiso rugorugooparai visiire, Visii vo pitupituroaro-a
vearoara rutu, ora visii vo rugorugooroaro roroioara. Oara-ia uvuipatai ra
oearovu vearovira tarai piepata ora visii iavapa irara.
15 Ari ragai vo rigato vao-ia oa puraavoi visiipa arii asavira, uvare oiso
ruipaparai ra visii rugoo piea visii pore pieoro. Oa vituaro-a vao-ia oa iava
Pauto ragai reesirevora vo kovo vao purapasa.
16 ✡ Oiraopavira Pauto ira ragai oiso pierevora oiso-ia, Krais Jisas-pa
kovopato ragai voeaopa ratau tou irara. Uvare ragai vo kovoaro oiso rutu
toupai, Voeapa siposipopasa vao iava Vearo Siposipo Pauto vaaro. Auere
ra va uvuivora, uvuiave ra Pauto ora rerapa voea vorevira oureve voea-ia
roruoro, voeao oea pasiko piepareveira Tugoropato Uraurato ora rerapa
Pauto.
17 ✡ Vo osa Krais tapo ora tavosipaoro oiso purara vare vao ragai vo
kovoaro, “Vearopai rutu” vo kovo oa purapaaveira Pautoa-pa.
18 Oiraopavira viapau oiso ragai raga vo kovoaro-a. Ari vo kovo
purarevora Krais vao-ia ragai-ia, oiso ra va kekepaoro, ora va uvupaoro
ragai vo reoaro ora voea iava sopaura oaive porepaive Pautoa iare voeao
ratau tou irara.
19 ✡ Iu ita, osa oiso ragai pierevora, oiso ra ravaa reesiara vai purapaa, ora
ovoovoara vai. Ora oiso tapo osa ragavira Tugoropato Uraurato ragaipa
gorua vaterevora. Uva oiso ragavira piepaoro viripaavora voraro rutu
Vearo Siposipo oiraopavira rutu kosi piepaoro Krais iava. Uva Jerusalem
iava rovoraepa oiso rutu rekasisa Ilirikam oisi vo kovo purapaoro.
20 ✡ Aue iava uvare oiso ruipaparaveira ra uvaroi ouruiroi-ia oearoi tarai
piepaa va iava vao Vearo Siposipo Krais iava, voraro uvaroa viapau irai
voea tarai pie rovoive rera iava ro Krais. Uva oiso reasiparai ra oeai
okovoiaro topa piea.
21 ✡ Vao-ia oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

✡ **15:10:** Diu 32:43 ✡ **15:11:** Sam 117:1 ✡ **15:12:** Ais 11:10 ✡ **15:13:** Ro 14:17 ✡ **15:16:** Ap 9:15 ✡ **15:17:** Fl 3:3; Hi 2:17 ✡ **15:19:** Ap 19:11 ✡ **15:20:** 2 Ko 10:15-16 ✡ **15:21:** Ais 52:15

‘Vo uva viapau Jisas Krais vo siposipoaro viapau uvupaive, uva-a evoa va
uvuiverea taru. Vo uva viapau va ou rovoive, uva-a evoa uva voea
iava rugorugooara taru roroioperea.’

Rom Iare Tavetesa Ruipa Ragaparoepa Pol

22 Eisi osa ragavira ragai vo ruipaaro toupaiveira. Oa iava voraro rutu viripaaveira. Uva vara-a varao oara-ia ora pugu pieparaveira. Oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii iare tavetea evoa.

23-24 Uva vo vokio ragai vo kovoaro opesierao voraro uvarovu. Uva ragai vo ruipaaro-a vao oa ouavora voari tuariri oa sirova utusa vatatopoparai, oiso ra evoare tavetea visii iare. Ari ita, Spen-ia ruture avaravere, vo rara visii tapo tou rovoa evoa Rom-ia. Oire uva visii rutu iare taveteavora, vigei rutu rorupere. Ra va isivaaro iava ragai tauvaoro pasi ragai vai topa pieta vosa avara.

25 ✡ Vaviopavira ava rovoparai rara Jerusalem iare voeaopa vatevateara vate rovosa oirao pie vovou irara. Varao oara guruiva vatevateavira oearovu voeapa.

26 ✡ Uvare lotupa irara oea ratauvira toupaiveira Masedonia Provins ora Grik taere, oea ora voea vo ruipaaro raga sirova utuoro monia guruiva voeaopa apota irara Pauto voeaaro iava, oea Jerusalem-ia toupaiveira.

27 Uva roruiva, vo uvare voeapa oisi pieiva eisi. Ari viapau uvuipaai ra apota iraravire ovaupaave, uvare voeao ratau tou irara Vearo Siposipo ou rovoiva Jiu ruvara-ia. Oire uva oisi ragavira ora tuutuupaoro uvuipaai ra vearopara vatepaive vorerivira voeaopa Jiu.

28 Uva va guruivorao oa iava va topa piepaavoi voeapa rara voeao oea Jerusalem-ia toupaiveira. Uva va isivaaro iava voa kavuoro Spen iare avaravere visii iare tavete rovopasa tou visivi.

29 Taraiparai oiso osa urioparai visii iare vara rutuva vearopara, oara toupaiveira vo Krais vo viraakoaro sovara-ia. Oara visiipa vatesa urioparai.

30 ✡ Araoko irara oaa, katai vovou raga-ia toupataveira Turaro Jisas Krais tapo, ora tapo vo uvare Tugoropato Uraurato vigei tauvapareveira vo oearovupa siraopasa. Oa vituaro-a vao-ia oa iava visii are iraopaavoi oiso ra vigei rutu goruvira variripavio Pautoa iare. Ra va iava ragai tauvapareve.

31 Variripata oiso ra viapau ragai vuri pieive voeao Judia-ia tou irara oirao pie vovou asa irara. Oa iava voea asavira ragai virivarirevere rara Pauto. Ora vaore tapo variripata voeaopa oea Jerusalem-ia toupaiveira oirao pie vovou irara. Oiso ra va iava vearovira rutu vao tauvaa ragai vaaro ouive.

32 Oire uva va vao isivaaro iava Pauto vo ruipaaro sirova utuoro urioravere visii iare rorupaoro rara. Uva visii tapo touoro reareaa oua vearovira rutu.

33 ✡ Pauto vigei rutupa gavaure vovou vatereve. Uva variriparai auere ra visii tapo toupareve. Ovoiei.

16

Pol Vearo Voki Purareva Ora Rera Vate Iraraaropa

1-2 ✡ Iriavuei oira vaisiaro, Fibi oirao pie vovouva. Iria vo uruio-ia toupaeveira Senkria urui lotupa kovo-ia pitupaoro. Iria oisoa riro irara rutu tauvapaeve ora ragai tapo. Vearo vovouva rutu. Uva va-a eva oa-ia oirapa vearo vovou purata ita visii vao Pauto voeaaro rutu, vo rara urioo visii kekesa ita, uvare Turaro oiraaro-a oira eira.

✡ **15:25:** Ap 19:21 ✡ **15:26:** 2 Ko 8:1, 9:2 ✡ **15:30:** Ga 5:22 ✡ **15:33:** Ro 16:20; 2 Ko 13:11; Fl 4:9 ✡ **16:1-2:** Ap 18:18

3 ✡ Ragai-a vearo voki purata vaitereopa Akwila avukarei ora Prisila.
Aiterea ragai tapo tavosivira kovopasiveira Krais Jisas vo kovoaro puraoro.
4 Aiterea ora vaiterei iava tootooa oaesi piresivora ragai tauvaoro. Osa
iava vearo vaisi purapaavoi vaiterei-ia. Ari viapau oiso ragai raga-a, ari
voeao rutu tapo ratau tou irara oea lotu purapaiveira.
5 Ragai-ia vearo voki purata voeao rutu iare oea lotupaaveira vo avukarei
evaiterei vo kepaaro-ia.
Ora oiso purata vearo voki ro iare Epinitas ragai vatetoaaro rutu. Eera
rovopato-a rutu voeao iava vo-ia Esia Provins. Ira Krais oirao pie rovoreva
rutu.
6 Ora ragai-ia vearo voki purata o iare Maria. Iria vearo kovo rutu
purapaeveira kasivarivira visii rutupa.
7 Ora vearo voki purata vaitereo iare Andronikas vaio ora Junias. Uvare
igei peva-a vao Jiu iava igoa vase tuukepa kepa-ia touiova. Aiterea-ia
vaitereo taraipaaveira aposel irara, uvare rovovira rutu Krais oirao pie
rovosiva. Oire uva vaiterei isivaaro iava ragai ita.
8 Ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Amplietas. Irapa
siraoparaveira rutu, uvare Turaro reraaro-a rera.
9 Ora vaitereo iare tapo vearo voki purata aiterea iava ro-ia Eban ira
Krais-pa kovopareveira oiso osa vigei. Ora ro Stekis ragai vatetoaaro rutu.
10 Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Apelis, uvare rera-ia
oearovu taraipaaveira, vo uvare rera vaaro oirao pie vovo oa goruvira rutu
Krais-ia toupaiveira.
Ora vearo voki purata vo aao iare, Aristobyulas aao.
11 ✡ Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Herodion, uvare
saratoaaro-a Jiu iava rera. Ora voeao tapo iare oirao pie vovou irara vova
Nasisas aao iava voea.
12 Ora vearo voki purata vaireo iare Traifina vaio ora Traifosa, airea
Turaro vo kovoaro purapaereveira.
Ora o tapo iare Pesis iria riro kovo rutu puraeva Turaropa, ragai
vatevaaro.
13 Ora vearo voki purata ro iare Rufas. Uvare vearo vovoutoa rutu-a ro
ira roporeva Jisas ora rera iare. Ora o tapo iare aakova iria oiso rutu oisoa
toupaeve ragai aakoaro.
14 Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki voeao iare Asinkritas vase
ora Fligon, Hemis, Patrobas, Hemas, ora oearovu oirao pie vovou irara, oea
voea tapo toupaiveira.
15 Ora vearo voki purata vaitereo iare Filologas vaio ora Julia. Ora vo
vavuatareo iare tapo Nerias vavuatarei. Ora voeao iare tapo Olimpas vase,
ora voeao tapo Pauto voeaaro oea tapo toupaiveira.
16 ✡ Ora visiiva sekanta visii varaaro sirao vovouro karekeoro. Ora voeao
rutu lotupa irara Krais voeaaro oea oiso purapaai visii ruture, “Vearo voki
rutu.”

Pol Ovoiopa Reoro Vatereva Voeapa Voea Goru Piesa

17 ✡ Araoko irara oaa, visii vosi iraopaavoi voeao asavira. Oiso ra voeapa
ora vatatopo pie iraopata, teapi visii sikasikapaivere. Ra va iava oearovu
visii iava oirao pie vovouroaro piro piepaive. Uva oiso visii tavipaavoi ra
tauaivi rutu voeapa toupata, oea Vearo Siposipore kaureopaaveira vao-ia
oa ou rovotavora.

✡ **16:3:** Ap 18:2; 2 Ti 4:19 ✡ **16:11:** 1 Ko 1:11 ✡ **16:16:** 1 Ko 16:20; 1 Te 5:26 ✡ **16:17:** 1 Ti 1:3, 6:3; 2 Jo 10

18 ✡ Voeao raga ita oea oearovu vo vovouroaro piro piepaiveira, oea viapau oiso Krais vo kovoaro purapaiveira ro vigei reraaro Turaro. Oire uva va purapaoro ora voea raga vo ruiparoaro sirova utupaaveira. Ra vo reo purapaive oa vearovira rutu gurukopaive, vo osa viapau oiraopa reo-a va eva. Oire uva oisi-a eisi osa purapaoro voeao keakeapaiveira oea viapau oiso oiraopa reoro-ia taraipaave rutu.
19 ✡ Oearovu rutu visii-ia taraipaaveira visiigoa Krais vo siposipoaro ou ovoitava. Oa iava roru iraopaavoi rutu. Uva oiso ruipa iraoparai ra vearovira rutu roroio iraopata varao-ia vearopa pitupituro taraipaoro. Oire ra vuri pitupituro vatavata iraopata varapa reasipaoro.
20 ✡ Pauto-a raga vigei vaaro gavaure tou vituaro. Ira raga Seten-ia putesa aueparoveira, oiso ra rera tovopareve vo visii kokotoaro reroaro. Ovoiei.
Jisas Krais raga visii vatereve rirovira rutu vova rera vaaro-ia tauva, vo osa visii varaaro-ia rugorugooara toupareve.

Oearovu Vearo Voki Puraaepa Voeaore Rom-ia Tou Irara

21 ✡ Timoti ira visiire vearo voki puraparevoi. Ira ragai tapo vokapaoro kovopareveira. Ora voeao tapo Lusias vase, ora Jeson, ora Sosipata Jiu iava voea vo uvava raga.
22 Oire ora ragai-a vao Tetias ragoa tapo visii iare vearo voki purapaavoi, uvare kataitoa raga Turaro oavi vigei reraaro. Ragoa Pol vo reoreoaro rigatoavoi visiipa vo pasio sovara-ia.
23 Oire uva ragai-a vao-ia Pol ragoa vo toupaavoi Gaias vo kepaaro-ia. Uva rera tapo visii iare vearo voki puraparevoi. Ira vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotupa irara voa lotupasa. Ora vaitereo Erastas vaio ro ira gavman vo moniaro tokipareveira vo uruio-ia, ora ro Kwotas vigei araokotoaaro. Aiterea rutu tapo visii iare vearo voki purapasivoi.
24 [Pautoa iare variriparai visiipa, oiso ra rirovira visii tauvareve Turaro Jisas Krais aue-ia vereopa vovou. Ovoiei.]

Pol Vuurapa Vaisi Purareva Pautoa-ia

25-26 Vigei rutu vuurapa vaisi purape vo Pauto vaisiaro kae piepaoro. Ro ira uvui iraoparoveira visii goru pie iraosa, oiso ra Krais-ia raripata. Oiso osa purapapeira vo Vearo Siposipo-ia ora vo ragai vo reoaro-ia tapo vao oa vateavora visiipa. Vao Vearo Siposipo oa vao iava tavitavipapeira oa rovoa rutu-ia vatauepa. Oire uva vo vokio-ia Pauto va roroiovira karekeparevorao. Vo uvare va iava profet irara rigatoara pura rovoiva voari tuariri, ora vo uvare tapo Pauto voeao siposipopa irara rutu arureva vorarore osararovu rutu iare va iava vao-ia siposiposa. Oa-a vao-ia oa vituaro iava uvuipaviei ra goruvira rutu Krais oirao pie iraopape. Ora va tapo vosa Pauto vo vovouroaro rutu-ia vearovira utupaoro.
27 Vigei reraaro Pauto kataitoa raga. Ari viapau oiso irai epao, ira rera vo taraiaro-ia putepareveira vao-ia reia rutu. Ari ita, uvare Jisas Krais raga va-a vao vituaro oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura iraopapeira, vo rara rera vaisiaro kae piepape opesi asavira rutu. Ovoiei.
Eisivi raga, ra opesipe ragai vo reoaro.
Ragai-a vao, Pol.

✡ **16:18:** Fl 3:19; Kl 2:4 ✡ **16:19:** Ro 1:8; Mt 10:16 ✡ **16:20:** Jen 3:15 ✡ **16:21:** Ap 16:1, 13:1, 17:5, 20:4

1 KORIN
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva 56 o 57 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Ira va siporeva voeaopa lotupa irara oea Korin urui-ia oisoa toupaive. Uva vo urui Korin urui riro urui rutu, ouruia-ia osasararovu rutu vuri pitupituro oisoa toupaive. Oa iava vo pitupituro iava vuriara oisoa Pol akepaive. Eisi osa iava vara iava aviavi pievira rigatoreva voeao oirao pie vovou irara tauvapasa, oiso ra viapau vuria purapaive evo urui-ia toupaoro.

Oire uva goruvira Pol voea tavitavireva varao iava tokarasiara, ora kuuvu irara tisa irara, ora otopa pitupituro iava, ora aioara varao oara tugoropai aio arapa, oiso ra viapau vuriara vai purapaive vara-ia evara. Uva varao tapo torevoko pitupituro oara iava rigatoreva oiso-ia, ora oupa pitupitu (1 Ko 7:1-40), ora komunion (1 Ko 11:20-34), oearovivupa siraopa vovou (1 Ko 13), ora lotu purapasa Tugoropato Uraurato varaaro vatevateara kovo piepaoro torevokovira (1 Ko 12:1–14:40).

Evo reo isivaaro iava oreorovu purareva vao iava osa oirara vorevira toreaverea kopii tapi iava vo utupaua (1 Ko 15:1-58).

1. Vo pasio iava aviavi pie reoro, ora vearo vaisi purareva Pol, 1:1-19.
2. Lotupa irara ora roopa pieaepa oeavu irapa irara vaisioro oiso-ia, Pol, ora Apolos, ora Pita, 1:10–4:21.
3. Otopa pitupitu oiso vaisireva Pol, Vuri pitupitu rutu. Ora oiso, teapi araokotoara iava gasiri kortua-ia vao oa purapaiveira voeao oirao pie asa irara, 5:1–7:40.
4. Kristen irara vo pitupituroaro iava vo osa oearovu tapo toupaiveira voeao oirao pie asa irara, 8:1–11:1.
5. Lotupa pitupitu iava oa-ia uvuipaai oirara ra Pauto roru piepaive, 11:2–14:40.
6. Torearo iava Jisas eisi raga osa toreaverea oirao pie vovou irara vo Jisas, 15:1-58.
7. Sirao vate puraiva voeaopa Kristen irara vo Judia Distrik-ia, 16:1-4.
8. Pol vo ovoiopa reoro purareva ora tapo vearo vokireva, 16:5-24.

1 ✡ Ragai-a vao Pol Jisas Krais reraaro aposelto. Ragoa roporeva rera vo kovoaro kaesa Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utuoro. Oa iava vegei vao vo pasio rigatopavevoi ora ro-ia Sostenis vigei araokotoaaro.

2 ✡ Uva vo pasio vao-ia visiipa lotupa irara visiigoa Korin urui-ia toupataveira. Visii vao visiigoa roporeva Pauto ora rera iare, oiso ra oiso rutu toupata, Rera voeaaro rutu torevoko vovou irara. Visiigoa Krais Jisas tapo ora tavositaepa ora voearo rutu tapo uvarovuva, oearoa ro Turaro vigei rutu Turaroaro Jisas Krais vaisipaiveira variriara purapaoro.

3 Uva Pauto Aite arepaavoi vaiterei ora Turaro Jisas Krais, oisore ra visii vatesi tauva ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia

4 Vokiara rutu-ia vearo vaisi purapaaveira Pautoa-ia visii-ia rugorugoopaoro, uvare vereopa vovou rutu purapareveira visii tauvapaoro Krais Jisas vo goruaro iavirava.

5 ✡ Ari ita, vo osa Krais tapo ora tavosivira toupatavoiva, visii-ia vearopara rutu karekeepa oiso osa varao, vearopa rugorugooro ora varao tapo oiraopa reoro rutu kareke piepasa.

✡ **1:1:** Ro 1:1; 2 Ko 1:1 ✡ **1:2:** Ap 18:1 ✡ **1:5:** 2 Ko 9:11, 8:7

6 Uva oisi-a eisi osa iava visii vo touaro oisi eisi oirao piepaiveira rutu vo
reo vao-ia Krais iava oa vateavora visiipa.
7 ✡ Oa iava viapau oiso oaravu avu vaipa viraakoara vai apotavira
toupataveira, vo osa tuevira toupata rore vigei reraaro Turaro Jisas Krais,
vao iava osa vorevira voreroverea vo rasio iare.
8 Oiraopavira rutu ira visii vo vovouroaro goru pieparevere taru vo
ruture rekasisa Ovoiopa Voki-ia vaore, vo osa vo voki-ia eva Jisas Krais vo
vokiaro Pauto visii kekeoro visiire oiso puraroverea, “Roroio vovou irara
raga visii. Visiigoa-ia viapau vuriara vai.”
9 ✡ Ari ita, viapau oiso Pauto tavarioa vai epao Oa iava uvuipaviei rutu
ra Pautoa-ia rari iraopavio rera oirao piepaoro. Ro ira visiire keeraroepa,
oisore ra ora tavosita rutu Oviitoava Jisas Krais vigei reraaro Turaro.

Lotupa Irara Ora Roopa Pieaepa

10 ✡ Goruvira rutu oiso visii tavipaavoi Jisas Krais vaisiaro goruaro-ia ro
vigei reraaro Turaro oiso, Araoko irara oaa, katai vovou rutu purata vo osa
ora reoreopata. Oa iava viapau uvuipatai ra ora roopa piepata. Eisi osa va
iava vao visii tavipaavoi oisore ra tavosi visivi rutu toupata katai rugorugoo
raga purapaoro, ora katai kovo raga purapaoro.
11 Aue iava uvare oreorovu uvuavora voea ruvara iava Klowi voeaaro.
Oea oiso aviavi pievira ragai taviivora, uvare rirovira rutu kaureo
iraopataveira visii vao araoko irara oaa.
12 Uva vo reo eva topa piepaavoi oiso reopaoro visii vaaro vuria. Vao
iava osa totoevira roopavira oiso purapataveira, “Ragai Pol vo siposipoaro
sirova utuparai.” Ovusa oearovu visii iava oiso purapaave, “Uva eakepa?
Ari ragai Apolos vo siposipoaro sirova utuparai.” Ovusa oearovu oiso
purapaave visii raga iava, “Ari ragai Pita vo siposipoaro sirova utuparai.”
Vo osa oearovu goruvira oiso purapaave, “Ari ragai Krais vo siposipoaro
sirova utuparai.”
13 Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga Krais roopa piepataveira,
oisore ra oearovu rutu roopavira rera-ia pitupaive. Uva visii akepaavoi
oiso, E apeisi-a? Pol kotoiva evao parikou-ia oiso ra visiipa kopiiro? Uva
apeisi-a? Baptaisa outavora rera vaisiaro-ia Pol, eke?
14 Oire uva Pautoa-ia vearo vaisi purapaavoi vao iava, uvare viapau oiso
visii iava iraipa baptaisa vai vateavora. Ari vaitereo ragapa-ia Krispas vaio
ora Gaias.
15 Eva-a oa vituaro iava viapau irai uvuiparoi ra oiso puraparo ragaire,
“Pol igeipa baptaisa vatereva, oisore ra rera vo siposipoaro raga sirova
utupaio.”
16 Aika! Ora rugoo pierai iravure oirato Stefanas ora rera voeaaro. Ari
ita, osa vai-a ovauparai vai pasi vo oearoi vai tapore voearo oearoa vaipa
baptaisa vateava, eke viapau pasi.
17 ✡ Viapau oiso Krais ragai arureva baptaisa vatesa. Viapau. Easi eera
ragai arureva Vearo Siposipo iava siposiposa. Oa-a vao oa iava viapau vo
taraio iava vo rasio-ia oisoa siposipopaa. Viapau. Vaopa teapi Krais vo
kopiiaro vo evao parikou-ia akukuvira raga tou ragapaive.

Krais-a Pauto Vaaro Gorua Ora Taraia

18 ✡ Ari ita, vo siposipo Krais vaaro iava kopiia vo evao parikou-ia, oa
voeao-ia oiso rutu toupaiveira keevaita reo raga, oea oiso vore avapaave

✡ **1:7:** Fl 3:20; Ta 2:13 ✡ **1:9:** Ais 49:7; 1 Jo 1:3 ✡ **1:10:** 2 Ko 13:11; Ro 12:16 ✡ **1:17:** Jo 4:2; Ap 10:48 ✡ **1:18:** Ap 17:18; 1 Ko 15:2; Ro 1:16

Opesi Ovoipa Urui iare. Vo osa vo siposipo-a eva, Pauto vo goruaro iava vigeipa vao vigoa oriruvira rutu toupapeira vo rera vaaro sovara-ia gorua.
19 Vo Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,
‘Ragai vao taraia opesi pieaverea voeao iava riro tarai irara. Ora voea iava oiso roroio rugooro vavagisi pieaverea taru voeao oea orugorugoorovu rutu oupaiveira vo rasio raga iava.’
20 ✡ Oire apeisi ragavira voea-ia evoea riro tarai irara eisi toupai? Ari apeisi voeaopa oea taraiare taraapaiveira? Ora voeao oea oearovu rutu-ia putepaive oreorovu-ia reoreopaoro? Oiraopavira rutu uvare Pauto vo taraiaro-a gorua rutu oa karekereva Oa iava vo taraio vo rasio iava akukupapaepa.
21 Uva oisi-a eisi osa ragavira iava viapau uvuipaviei ra Pautoa-ia roroiovira taraipavio ora vigei vo rugooaro raga iava. Eake iava? Uvare oisire vigei oisi piereva ora rera vo rugooaro sirova. Ari ita, Pauto voeao oupareveira ora rera iare oea rera oirao piepaive igei vo siposiporoaro uvupaoro. Vo siposiporo oarare oiso purapaaveira oearovu, “Keevaita reoro raga.”
22 Voeao Jiu oea oiso ruipapaaveira ra ravotoara kekepaivora, oirao piepaive. Ora oearovu voeao iava Grik oea tapo oiso ruipapaaveira ra riro tarairo vai rutu ou rovopaivora, oirao piepaive rutu.
23 ✡ Vo osa vigei-a vao vigoa vo siposipo raga iava ora tavitavipaviooveira Krais vaaro iava kopiia vo evao parikou-ia. Osiposipoa vao Jiu vo vovouaro vuri pie iraopaiveira, oa iava vo siposipopa reasipaiveira. Ora voeao Grik oea vare oiso purapaaveira, “Keevaita reo raga.”
24 Ari ita, oiraopavira rutu vo siposipo vituaro-a rera ro Krais. Ira Pauto vo goruaro rutu karekepareveira. Ora oiso tapo vo uvare oiso toupareveira, Eva riroa rutu taraia Pauto vaaro. Oiraopavira rutu uvare vo reo-a eva oa rutu vituaro-a rera ro-ia Krais voeapa voeao oeare Pauto oiso puraroepa, “Ragai voeaaro,” voea ousa vorevira ora rera iare, voeao raga iava ita voea Jiu ora oeavu Grik ratau tou irara.
25 Ari ita, Pauto vo siposipoaro oare oearovu oiso purapaaveira, “Keevaita reo raga.” Uva va-a vao oa oearovu rutu oirara vo tarairoaro-ia putepaiveira vo rasio iava voea. Ora oiso osa oiso purapaaveira, “Raverave reo Pauto vo reoaro.” Uva va-a eva goru reo Pauto vo reoaro oa oirara vo reoroaro-ia uvuipapeira ra vara-ia putepaive vo reoro vo rasio iava.
26 Araoko irara oaa, visii vo touroarore ora rugorugoo pie iraopata, vo osa Pauto oisoa vo keeraaro uvu asavira toupata. Eake iava? Uvare viapau riro tarai irara-a visii voari tuariri. Ora viapau oiso gorupa reoro pura irara visii. Ora viapau oiso turarovira oisoa toupata oirara osireiaro-ia.
27 ✡ Ari Pauto visii ora rerapa roporeva visii ouoro rera vo ruipaaro sirova utuoro vaore, oiso ra riro tarai irara-ia pute iraota. Ora oiso ra voeao-ia tapo pute iraota riro gorupa irara, oea visii raga ita vaisipaiveira, “Akukupapa irara.” Eake iava? Ari vaore oiso ra ora voea raga ora arii piepaave.
28 Ari ita, vara-a evara oara oiso vaisipaiveira akukupapara, Pauto oara roporeva vaore, oiso ra vara iavirava oaravu opesi pie ovoireve varao oara rei piepaiveira ora voea vo rugorugooroaro raga iava varao vo rasio iava.
29 Eva-a oa vituaro oiso toupai, Viapau irai uvuiparoi ra irai raga vo Pauto osireiaro-ia ora vaisiaro rei piepareve oiso purapaoro, “Ragai vo taraiaro raga vao oa uvuipai.”

✡ **1:20:** Ais 33:18 ✡ **1:23:** Ga 5:11 ✡ **1:27:** Je 2:5

30 Viapau oiso uvuiparoi. Uvare Pautoa raga-a kataito ira visii rutu Krais
Jisas tapo tavosireva. Ora vo uvare rera raga-a Pauto ira Krais oiso piereva
ra rera iavirava vigei vo tarairoaro uvuipe rutu. Osa iava eisi uvuiparoi ra
vigeire oiso puraparo, “Visii torevoko vovou irara.” Oa iava uvuipaviei ra
oiso rutu toupape, Vigei-a Pauto voeaaro rutu. Oa iava ora rera iare vigei
oureverea rara.
31 ✡ Oire uva oisi-a eisi osa toupaiveira oiraopavira rutu oa iava Tugoropa
Vuku oiso purapapeira,
‘Vosa irai oiso ruipaparo ra ora irai raga ora vaisiaro rei piepareve,
ra viapau oisi uvuipape Ari vosa Turaro Krais raga vaisiaro rei
piepareve, oa raga-a eva oapa oisi torevokopai rutu eisi.’

2

Pol Evao Parikou Iava Siposiporeva

1 Araoko irara oaa, vo osa rovovira rutu visii tarai pie rovoava Pauto vo
reoaro-ia, uva viapau oiso voa vavagisi reoro vai-ia taraivira rutu visii tarai
pieava.
2 ✡ Viapau. Ari ragai vo vovouaro raga iava-a vao oiso ra ovovourovu rutu
veepoa. Oisore ra Jisas Krais iava poeravira tavitavira, ora rera vo kopiiaro
vituaro iava tapo vo evao parikou-ia.
3 Vo osa raveraveraepa visii tapo toupaoro uriripaoro,
4 oa iava viapau oiso vearovira rutu visii siposipoava tarai pievira rutu.
Viapau. Ari Pauto reraaro raga Tugoropato Uraurato ira goruvira ragai vo
reoaro goru piereva rutu va oirao pievira rutu karekeoro vao iavirava rera
vo varivariaro.
5 ✡ Uva va-a eva visii vo vovouaro oiraopa vovou rutu vituaro, uvare
viapau oiso oirara ruvara iava vo tarai iava-a voeao vo rasio iava. Viapau.
Ari Pauto ruvara iava vo varivari iava-a vao.

Tugoropato Uraurato Pauto Reraaro Vigei Vatepareveira Taraia

6 Oiraopavira rutu oiso osa oisoa riroa vatepaa taraia voeaopa oirao pie
vovou irara, oea oisoa uvuipaave ra riroa rutu oupaive taraia. Uva viapau
oiso vo rasio iava vo taraia. Ora tapo viapau oiso voeao ruvara iava turaro
irara oea reipaaveira vo rasio-ia. Otaraiava opesiaverea ora gorua.
7 Viapau Easi Pauto vo taraiaro-a vao oa oisoa kosi piepaa. Vo taraio
oa oisoa vatauvira toupaive oirara vo rugooroaro asavira. Vo taraio oa
reesireva Pauto voari tuariri rovoa-ia, vo osa viapau orekerovu avu vai
touva vaore oiso ra va iavirava rorupape rera tapo toupaoro vorerivira.
8 Ari ita, viapau rutu oiso iraiei turarotoa vai ira vo tarai-ia eva tarai
rovoroepa. Vosa oisi va-ia taraiaeri, oire ra va iava viapau oiso Turaro
tapaive vo evao parikou-ia, ro ira-a keraria vituaro.
9 ✡ Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Vao oa viapau irai kekepareve, ora vao oa viapau irai uvupareve, ora vao
oare viapau irai rugorugooparo, uva va-a eva oa oiraopavira rutu
karekeperea. Pauto oa ravaareva voeaopa oea rerapa siraopaave.’
10 ✡ Oiraopavira rutu va iava vao oa oisoa vatauvira rutu toupaive Pauto
oa poeravira karekereva rera reraaro iavirava Tugoropato Uraurato. Uvare
Tugoropato Uraurato ira Pauto vo taraiaro-ia taraiparoveira, vao oa kae
pievira rutu toupaiveira ora roko pievira rutu toupaiveira. Oa-a eva oa iava

✡ **1:31:** Jer 9:23-24; 2 Ko 10:17 ✡ **2:2:** Ga 6:14; 1 Ko 1:23 ✡ **2:5:** 2 Ko 4:7, 6:7 ✡ **2:9:** Ais 64:4, 65:17 ✡ **2:10:** Mt 16:17; Ef 3:3, 5

rera raga uvuiparoi ra vigeipa vo tarai topa piepareve. Vo taraia oa sirova utuoro ora rera iare raiva purareva vigeipa.

11 ✡ Ari ita, oirato reraaro uraurato ira orekerovu rutu-ia taraiparoveira varao oara oirato sopaaro-ia toupaiveira. Oiso osa Pauto reraaro Tugoropato Uraurato ira orekerovu rutu-ia taraiparoveira varao Pauto vo taraiaro iava vara.

12 Vo vovouo vo rasio iava oa-ia viapau uvuipaviei ra va-ia pitupape taraia oupasa. Viapau. Ari Tugoropatoa raga Uraurato ro Pauto ruvara iava ira ouepa. Eake iava? Uvare Pautoa raga rera arureva vigeipa varao iava vigei aviavi piepasa Pauto vo tauvaroaro vigeipa, vigoa Pautoa-pa siraopavioveira.

13 Uva oisi-a eisi osa ragavira iava igei viapau oearovupa siposipopaioveira vo reoro iava oara oupaioveira voeao ruvara iava riro tarai irara vo rasio iava. Viapau. Ari oiso ragavira iava-a, uvare Tugoropato Uraurato igeipa reoreoara vatepareveira varao oara iava uvuipaiei ra aviavi pievira oiraopara rutu iava siposipopaio, varao Pauto varaaro voeaopa oea uvuipaai ra vara oupaive, vo osa Tugoropato Uraurato voea sopaura-ia toupareve voa voea tauvapaoro.

14 ✡ Ari ro ira viapau sopaaro-ia Tugoropato Uraurato toupareve, ira-a eera viapau oiso uvuiparoi ra vo tauva oureve vao Tugoropato Uraurato vaaro. Vao iava rara viapau rera iava rugorugooara viapau aviavipape va iavirava. Oa vituaro iava oiso piepaiveira voeao-ia akukupapa irara. Eake iava? Uvare viapau oiso va kerisipaiveira vao Tugoropato Uraurato vo kovoaro.

15 Ari ita, vo osa ro ira iava sopaua-ia toupareve Tugoropato Uraurato, ira uvuiparoi ra vearovira rutu orekerovu-ia taraipaoro vara kerikerisipareve oiso, “Vearo-a vao-ia, ari vuri-a vao-ia.” Ari rera-a eera ira-ia viapau irai uvuiparoi rera vo vovouaro rovirieireve. Eake iava? Vo rara eera ira-ia viapau Pauto vovouaro toupaive, viapau uvuipa ra rera rovirieipareve ro ira-ia Tugoropato Uraurato toupareveira.

16 Eva-a oa vituaro iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Iroutoa vaiei ira aviavipa vao-ia Turaro vo taraiaro? Ora oiso iroutoa vaiei ro ira uvuiparoi ra Turaro tarai piereve?’ Vigei raga ita vao-ia vigoa vo rugorugooroaro-ia Krais vo rugooaro toupaiveira. Evo rugoo iavirava uvuipaviei ra orekerovu rutu kerikerisipape vara vearovira rovirieipaoro.

3

Lotupa Irara-a Pautoa-pa Kovopa Irara

1 ✡ Oiraopavira rutu araoko irara oaa. Vo osa voari tuariri visii tapo oisoa toupaa, uva oisoa viapau visii tapo ora reopara oiso osa oearovu tapo ora reoparaveira voeao oea-ia Tugoropato Uraurato toupareveira. Ari ita, oisoa visii tapo ora reopara veu visivi raga oiso rutu osa vo kakaero veu kakaero. Uvare eisi toupaoro Krais sirova utupaoro viapau rutu oisoa uvuipata vearovira roroio pievira taraipasa vo reo-ia vao Pautoa iava.

2 ✡ Uva oisoa visii vatepaa gorotua aioa, vao oa-ia viapau sopea vai, uvare viapau oiso rirovira rirotaepa, oiso ra va iava varao goru aioro aiopata. Uva oiraopavira rutu-a uvare touvira rutu visii epao veu visivi raga. Oa iava viapau uvuipatai ra goru aio vai aiota.

3 Eake iava? Uvare oisoa touvira rutu vo vovouro purapata vo rasio iava vara. Vao-ia osa oearovu varaaro orekerovu riiriipataveira. Ora vo

✡ **2:11:** Pro 20:27; Jer 17:9 ✡ **2:14:** 1 Ko 1:18; Je 3:15 ✡ **3:1:** 1 Ko 2:15; Ro 7:14; Hi 5:13 ✡ **3:2:** Hi 5:12-13; 1 Pi 2:2

vovouro purapataveira kaureo vovouro. Oara-a evara oara-ia vo vovouro varao kareke piepataveira vo rasio iava. Oiraopavira rutu uvare oira turiro raga vo vovouroaro-a varao oara pura vasipataveira.

4 Vosa irai visii iava oiso puraparo, “Pol sirova utuparai.” Osa irai oiso puraro, “Ari Apolos sirova utuparai.” Oire uva apeisi-a? E vo rasio iava viapau vo pitupitu-a eva, eke? Iu.

5 Aue iava uvare irouto-a rera ro-ia Apolos? Ora irouto-a ro Pol? E apeisi-a? Turarotoarei-a vegei? Viapau. Easi kovopatoarei raga vegei Pautoa-pa, vegoa rutu oisoa tauvaa vatepave visii vo vovouaro oirao piea tore piepaoro. Ari ita, vigei rutu katakataivira vo kovo purapai oa vatepareveira vigeipa Turaro oisore ra va purape.

6 Oiso-ia, takura pauraepa rasia-ia, vo osa Apolos oisoa vo kovo aruopareve vo kovo vioupaoro. Ovusa Pautoa raga-a ira vara evara kovaaro kae piereva rutu.

7 Ari ro ira takura pauroepa, ora ro ira oisoa vo kovo aruopareve, uva evaiterei rutu akukuvira kovo ragasiva, vo osa Pautoa raga kataito ira vara riro pieoro rutu vo kovo aruopareva, oa iava vearovira kovaepa.

8 ✡ Uva iroutoa vaiei ora vaiterei raga iava irai ro ira oisoa ora vaiterei raga iava irai-ia putepareve. Viapau. Asi vaeavira rutu Pauto vaiterei vorireverea oiso, Ro ira oisoa takura pauparo, ari ro ira oisoa vo kovo vioupareve.

9 Eake iava? Uvare igei oisoa tavosi visivi rutu kovopaio Pautoa-pa. Uva eake-a vao oa vituaro iava igei roo piesa auepatai? Ari ita, visii-a vao visiigoa oiso toupata osa rasia vao oa-ia aio kovo purapa piroveira vao Pauto vo rasiaro.

Ro Kovopato Lotupa Irara Tokipareveira Kasivarivira Oiso Osa Kepa Paupato Kovopareve

Uva oavu-a vao-ia ovoovoa uvare visii oiso toupataveira, visii-a Pauto vo kepaaro.

10 Pauto oisoa ragai tauvapareve vo osa kovopaa kasivarivira rutu, oiso osa ro kepa paupato ira kasivarivira kovopareve kepa paupaoro. Oire uva torevokovira rutu tuutara tovo rovoava. Oa iava ro kepa paupato vara ivara-ia vo kepao purareva. Uva visii tapo ita oisi otuutarovu ivara-ia kepa paupataveira. Osa iava eisi uvuipatai ra ora vatatopopata vaopa, teapi vurivira vo kepa pauta.

11 ✡ Oa-a vao vituaro oiso toupaiveira uvare Pauto-a ro ira Jisas Krais reesireva oiso, Eera ira kukuuvu tuuta. Otuuta vo rikuaro iare viapau uvuipai otuutavu raga ra tavarive.

12 Uva oisi-a oiso osa iava oearovu goru tuutaro-ia kepa paupaaveira oiso-ia, sikoi tuuta-a vao-ia, ari atogo tuuta-a vao-ia, ari torea tuuta-a vao-ia. Vo osa oeavu rivutepa tuutaro-ia kepa paupaaveira oiso osa varao-ia, kusiivio-a vao, ari revasioki tuuta-a vao-ia, ari kovuruko tuuta-a vao-ia.

13 ✡ Oiraopavira rutu voea rutu vo kovoroaro taru viaevira karekeperea vo vokio-ia ovokia iava vo vuuta-ia vorevira karekeroverea Krais. Uvare vo vokia-a eva oa-ia eto kasiva pouro viroverea. Vo kasio eto kasi oa vo kepao vo goruaro oiraopavira rutu viaevira karekeverea.

14 ✡ Vosa ro ira oisi oiso vo kepao paureve vo tuutaro-ia varao goru tuutaro, oire uva vo kepa-a eva oa viapau oiso rovaperea. Oire ra va-ia riroa rutu voria oureve rera ro ira vo kepaaro-a.

✡ **3:8:** Sam 62:12 ✡ **3:11:** Ais 28:6; Ef 2:20 ✡ **3:13:** 1 Ko 4:5; 2 Te 1:7-10 ✡ **3:14:** 1 Ko 4:5, 9:17

15 ✡ Ari vosa vo kepao oa rutu rovaperea opesi ovoioro, oire ra rera ro ira vo kepa paureve, ira iava vara rutu tapo kovoara opesi ovoiperea. Vo osa rera oiso toupareve osa ro ira vorevira kae pieiva rera sitaoro tuitui kasi iava, vo osa rova rovoparoepa. Eva-a oa vituaro iava uvui iraopatai ra vearo kovo rutu purapata vo Pauto vo ruipaaro-ia vearo kovo purapasa.

Visii Rutu Vao Oirara Visiigoa Oiso Toupataveira Osa Tugoropa Kepaaro Pauto

16 ✡ E viapau vai pasi taraipataveira ora visii-ia vearovira, uvare oiso toupata, Tugoropa Kepa Tempel Pauto vaaro? Vao oa-ia vokiara rutu-ia Tugoropato Uraurato toupareveira?

17 Uva oisi-a oiso osa ragavira ro oirato ira Pauto vo kepaaro Tugoropa Kepa vuri piepareve, ira raga ita opesi pie ovoireverea Pauto. Eake iava? Uvare Pauto vo kepaaro rutu-a Tugoropa Kepa. Uva visii raga ita eva oiso toupata osa kepa.

Viapau Rutu Uvuipaviei Ra Oiratoa Vai Vaisiaro Kae Piepape

18 ✡ Opeita ora visii raga ora keakea ragapata oiso-ia, vosa irai visii iavapatoa vai ora iraire oiso rugorugooparo oeai siituepaoro, Akoea, riro taraito-a ragai. Oire uva uvui iraoparoi ra rorukovira toupareve vo oirara rutu osireiaro-ia. Osa-a eisi osa iava uvuiparoi ra oiraopavira rutu oiso toupareve, Taraitoa rutu vo Pautoa-ia.

19 ✡ Vao vituaro iava oiso-ia vo osa ro ira reesipaive oirara oiso, Riro taraitoa rutu ro-ia, uva rera raga ita vaaruu vovouto vo Pauto vo reesiaro-ia. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira oisi voea iava eisi,

‘Voeao riro tarai irara Pauto oea eisi piepareveira oiso ra ora voea vo taraiaro raga-ia utupaoro vo taraio vo rasio iava oa-ia ora piro piepaaveira.’

20 ✡ Ari oreovu tapo-a vao voa vo Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,

‘Ro Turaro ira riro taraito vo rugooaro-ia taraiparoveira rutu, vo tarai rera-ia eveipaoro rutu. Oa iava oiso puraparoveira, Akukua raga viapa.’

21 Osa iava viapau irai visii iava uvuiparoveira oiso ra oiratoa vai raga vaisiaro kae piepareve oiso purapaoro, “Ira-a ro-ia vearo tarai toupaiveira.” Vao iava uvare orekerovu rutu oara oisi toupaiveira visii varaaro

22 oiso-ia, Pol-a ro-ia, ari Apolos-a ro, ari Pita ro-ia, uva igei rutu-a vao visii voeaaro. Igoa oiso toupaioveira, Visii tauvapa irara. Ora orekerovu rutu varao vo rasio iava, ora aue tootooa, ora kopiia, ora vo vuutaro oara varao vo vokio-ia, ora vo vuutarori rutu voari utupaua. Oara rutu evara visii tauvapara.

23 ✡ Ari ita, oara rutu toupai, Visii tauvapara. Osa ragavira ita visii toupatavoi oiso, Krais voeaaro visii. Ovusa Krais oiso toupare, Pauto Oviitoaaro.

4

Turaro Raga Taraiparoveira Rera Voeaaro Kovopa Irara Rovirieipaoro

1 ✡ Uva visii vao uvui iraopatai ra igeire oiso rugoo iraopata, Igei-a Krais kovopa iraraaro. Uvare igei vo kovoaro-a vao oa oiso toupaivoi, Pauto vo reoaro tokipa irara va kosi piepaoro vao vataua.

2 Ari ita, oiso ragavira taraipatai tapo, ro ira reesireve rera reraaro turaroto vaore, oiso ra rera varaaro orekerovu tokipareve. Ra va iava

✡ **3:15:** Jop 23:10 ✡ **3:16:** 1 Ko 6:19; 2 Ko 6:16 ✡ **3:18:** Ais 5:21; 1 Ko 8:2 ✡ **3:19:** Jop 5:13; 1 Ko 1:20 ✡ **3:20:** Sam 94:11 ✡ **3:23:** 1 Ko 15:23; 2 Ko 10:7 ✡ **4:1:** 2 Ko 6:4; 1 Ko 9:17

goruvira rutu orekerovu rutu vearovira toki iraopareve varao rera reraaro turaroto varaaro.
3-4 ✡ Uva oisi-a eisi osa ragavira vigei Turaroaro ragai vo kovoaro rovirieireverea taru. Viapau oiso visii-ia rugorugooparai rutu oiso osa ragai vo kovoaro rovirieipataveira. Uvare oiso taraiparai visii-ia, Viapau uvuipatai ra oisi orovirieii purata visii vao ora irai. Ora ragai ita ragoa viapau uvuiparai ra ora ragai ragare oiso purapara, “Viapau vuria vaiei vo ragai-ia.” Vao vituaro iava uvare Turaro vo rovirieiaro-a oa purareverea.
5 ✡ Uva oisi ragavira ita viapau uvuipatai ra oearovu kovopa irara vo kovoroaro vagevagepavira rovirieipata. Uvare oiraopa roviriei rutu epao touvira, oa karekeperea vo osa Turaro vorevira voreroverea. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia vo vovouro rutu vatauara poeravira karekereverea, oara oearovupa vataupaiveira sopaura oaive sovara-ia. Oa iava vara iavirava voea vo voriaro vatereverea Pauto, vo rara vearo kovo purapaive. Oa iava voea vaisiaro rei piereverea. Ari vosa akaipa kovo, oire ra viapau oiso voea rei vaisi piereve.

Voeao Korin Vata Oea Ora Vaisiaro Kae Pie Iraopaiva

6 Araoko irara oaa, vo reo purapaa ora vegei iava ora Apolos visii vo rugorugooroaro aviavi pieoro. Uva vo ovoovoro-a varao-ia oara puraavoi vaore, oiso ra vara iava vo reo rutu vituaro-ia taraita oa oiso purapai, “Visii uvui iraopatai ra vearo reo rutu sirova utupata.” Ari ita, uva viapau irai visii iava uvuiparoi ra iravu vaisiaro rei piepaoro iravu vaisiaro akaipa piepareve.
7 Uva iroutoa vai rutu-a ro ira eisi visii piereva, oiso ra oearovu rutu vo tarairoaro-ia pute iraopata? E ora visii raga, eke? Viapau. Asi Pautoa raga ira visiipa orekerovu rutu vatereva. Uva apeisi-a? E uvuipatai ra visii raga vaisiaro oavisii rei piepata varao-ia vatevateara? Viapau rutu.
8 ✡ Oiraopavira rutu vo vokio-ia orekerovu rutu toupaivoi visii vo ruiparoaro uvui pievira rutu uvui piepaoro, uvare riroara rutu orekerovu rutuva toupataveira. Vo osa igei, viapau oisi. Uva oiso vovouparai ra oiraopavira rutu oisi turarovira toupata, ra ragai tapo oisi visii tapo toupaa turarovira.
9 Oa iava oiso rugooparai, Pauto osa oiso igei aposel irara piereva oiso ra oearovu sirova utupaio igei vao-ia akukupapa irara. Oiso rutu osa voearo oearovu oirara oearoa-ia upo reesiro toupaiveira, oisore ra va-ia ora voea-ia ariia ouive oirara rutu osireiaro-ia ora purapurapa irara ensel.
10 ✡ Oiraopavira rutu uvare oiso rutu toupaioveira, Kokoropa irara vo Krais vo kovoaro purapaoro, vo osa visii vai-a riro tarai irara rutu, eke? Ari igeivi-a raverave vovou irara rutu, ari visii-a riro goru irara rutu, raa? Vo uvare oearovu igei oiso vaisipaoro igei tovipaiveira, Akukupapa irara visii raga vaisiaro kae piepaoro.
11 Uva vaviopavira raga ogoepaiei, ora viapau uukoa vaiei igeipa ukaiosa. Ora varao tapo varoara igei varaaro karikaripara, ovusa oearovu igei ragipaiveira. Virivira raga uvarovu rutu vokapaioveira.
12 ✡ Ari ita, igeivi kasivarivira rutu kovopaioveira ora igei vo vavaeroaro iava orekerovu voripasa ora igeipa. Vo ovusa oearovu igeivi takaupaive, ovusa voeare vearo vovoupaioveira. Ari ita, vosa oeai igei vuri pie ruipaave ra viapau oiso ra igei vo kovoaro kavuoro va arova raveraveio.
13 Igei tovipaiveira ovusa voea vo reoroaro pukopaio voeava kave visivi raga reoreopaoro. Oiraopavira rutu uvare igeivi oiso rutu toupaioveira osa

✡ **4:3-4:** Ro 2:13 ✡ **4:5:** Ro 2:1, 29 ✡ **4:8:** Re 3:17-18 ✡ **4:10:** 1 Ko 1:18; Ap 17:18 ✡ **4:12:** Ap 18:3; 1 Pi 3:9

kaie kouro, oiso rutu osa kaie tagatagaaro, varao oara viki ragapaiveira akukuvira.

Voeao Korin-pa Irara Uvui Iraopaai Ra Pol Vo Pitupituaro Vioe Iraopaive

14 Oire uva vo reo-a vao-ia oa rigatoavoi visiipa uva viapau oiso visii arii piesa-a. Viapau. Ari visii taraisa-a, uvare oiso toupatavoi, Visii-a ita ragai voeaaro kakae vure.
15 ✡ Riro irara rutu epao oea visii tarai pieive Krais vo taraiaro iava. Ari viapau oiso riro irara vai rutu epao visii aite irara vaiaro. Viapau. Ari ragai raga kataito. Vao iava uvare oisoa visii siposipopaa Vearo Siposipo iava vaore, oiso ra va iava Krais oirao piepata rutu.
16 ✡ Uva goruvira rutu visii tavi iraopaavoi, oiso ra ragai vo pitupituaro vioe iraopata.
17 Oa vituaro iava Timoti arupaavoi rara visii iare. Eera ita iravu ragai oviitoaaro Krais vo kovoaro-ia. Ira viapau oiso raveraveparoveira ragai tauvapaoro. Ira visii tauvaparevere rara. Ra va iava ragai vo pitupituroarore rugoopata, opitupituroa purapaaveira Airepa Tootoo-ia toupaoro vao oa ragaipa vatepareveira Krais. Vo pitupituro rutu oara iava lotupa irara rutu siposipopaoro vokapaaveira voraro rutu.
18 Ari ita, oearovu ora visii raga iava voea vaisiaro rei piepaiveira keapaoro oiso, Viapau vorevira Pol igei iare uriorovere.
19 Ari vosa Turaro oiso puraro, “Vearopai,” oa iava uvuiparai ra rera vo ruipaaro sirova uriora visii iare tou visivi rara. Ra voa visii tapo toupaoro voeao siituepaa oea vaisiaro rei piepaiveira. Ra va iava ora ragaipa oiraopavira rutu taraira vo kovo-ia eva oisi oiso, E vearoa-a, eke kiuvua raga vao voea vo kovoaro iava.
20 ✡ Aue iava uvare Pauto vo Saraaro viapau oiso reo turi vai raga karekepaiveira. Viapau. Ari rera vo Saraaro riroa rutu gorua kareke piepaiveira.
21 Oire uva aa vao vaio-a oapa ruipapatai, ragi rao vaiva pasi urioravere visii torevokosa? Eke vereopa vovouva urioravere visiipa siraooro? Oire ora torevokota. Osa iava vearo vovou ragava urioravere visii iare.

5

Vao Iava Ora Oupa Vo Pitupituaro Vuri Piepaive Vo Korin-ia

1 ✡ Tavitaviara visii iava ragai iare kare pirorao. Vao iava osa oearovu visii iava otopa pitupitu purapaiveira. Uva vara-a evara vuri pitupituro rutu oara opitupiturovu rutu-ia putepaiveira vo vuriro oara purapaiveira voeao oirao pie vovou asa irara. Oiraopavira rutu uvare va-a eva vuri pitupitu rutu, osa ro iravu oirato visii iava ira aiteto vatuavaaro oureva.
2 ✡ Oire vosa rera vaaro-ia vuri vovou taraipata, ra apeisi ragavira iava ora visii raga ora vaisiaro kae piepata, raa? Vearopai vosa vuria vo tavakaarova toupaoro rera verata ora visii iava rera eera kooupato.
3 Uva ragai vo rugorugooaro raga-ia rera rovirieiavora eera oirato ira vuri vovouro rutu purapareveira vo rovirieio-ia vigei reraaro Turaro vaisiaro sovara-ia Jisas Krais. Ari ita, visiipa tauaivira rutu toupaavoi vo osa ragai iava sopaua visii-ia toupaivoi.
4 Osa-a eisi osa ragavira iava vigei rutu uvuipaviei ra katai vovou rutu sirova ora takuvupavio. Oa iava uvuipaviei ra rera ro ira-ia vuri vovou toupaive ra ro verape vo goruo iavirava vigei reraaro Turaro Jisas Krais vaaro.

✡ **4:15:** 1 Ko 1:30; Fm 10 ✡ **4:16:** Fl 3:17; 1 Te 1:6; 2 Te 3:9 ✡ **4:20:** 1 Te 1:5 ✡ **5:1:** Lev 18:8; Diu 22:30 ✡ **5:2:** 1 Ko 4:18; 2 Ko 7:7

5 ✡ Ra oisi pieoro rera tovope Seten vavaearo-ia. Oire voa rera iava varaua vo ruipaaro opesipe. Oiso ra va iava ora rera vaaro vuria eveireve soporeoro. Osa iava pasi uvuiparoi Turaro ra rera iava uraurato oureve rera orirusa vo vuuta vo vokiaro-ia Turaro vaaro.

Korin Lotu Uvuipaai Ra Iravu Veraive Vurito

6 ✡ Viapau oiso torevokopai, ra ora visii raga vaisiaro kae piepaoro vagupata. Vao ovoovo reo oiso purapai, “Gareavi raga yis uvuipai ra plaua rutu kae pieve va rutu.”

7 ✡ Oire uva va-a eva vagu vovou oa oisi eisi toupai oiso osa yis. Oa-ia eva yis uvui iraopatai ra va verata. Ra va iava oiso rutu touta osa airepa plaua vearoa vao oa-ia viapau yisa vai toupai. Ari visii-ia taraiparai oiso-ia, Vearo vovou irara-a visii. Oire uva vo ovoovo vao-ia purapaavoi va iava vao yis, uvare Tagausapa Vurei Pasovaei oa vatatopoei. Uvare Krais-a ro ira oiso tourevoi osa oavu sipsip kakae ro ira-ia koruoua pura piropa, oiso ra Krais iavirava uvuipaviei ra oiso toupape, Roroio vovou irara vigei.

8 Osa iava uvuipaviei ra Pasova purape rorupaoro rutu. Ari viapau oiso vao-ia bret vo vurei purape oa-ia tuariripava toupaeve yis o iria vao reesipaevoi kaureo vovou ora vao vagu vovou. Viapau. Uva vao-ia uvuipaviei ra va purape bretea oa-ia viapau yisa vai toupaeve. Obrete-a eva oa oiso toupai, Sisigarueua rutu sopaua ora oiraopa.

9 Voari tuaririvi uva visiipa oavu pasia rigatoava vao oa-ia oiso ragai visii taviava, “Opeita voearo tapo ora takuvupata oearoa vuri vovouro purapaiveira varao otopa pitupituro.”

10 Uva vo rigatoa-a eva ragai vaaro viapau oiso evoea otopa irara vaisiava va-ia voeao oea viapau oirao piepaive. Uvare voea raga ita opitupiturovu rutu vuriara purapaiveira oiso vara, otopa-a vao-ia, ari iiruko vovou-a vao-ia, ora kavirupa vovou, ora vuurapa vovou-a vao-ia kuuvu irarapa pau irara oa purapaiveira. Vosa voeare visii taviavori oiso, “Voea vatavatapata,” ra ovure oisi avapata voea vatavatapaoro? Uvai ragare vo rasio iava?

11 ✡ Viapau. Ari ragai vo pasia vituaro rutu oiso toupaivoi, Opeita ro tapo ora takuvupata ira visii tavipareve ora rera iava oiso, “Ragai-a visii araokotoaaro vo Jisas vaisiaro sovara-ia.” Vo osa touvira otopa pitupitu purapareveira ora vao iirukopa. Ora vao osa kuuvuvira vuurapa vaisi purapareveira kuuvu irarapa pau irara. Ora oiso tapo osa oearovu tovipareveira. Ora spakparoveira kokoropaoro. Ora orekerovu rataratapa vovouro purapareveira. Uva ita, opeita rera tapo paupaoro aiopata.

12-13 ✡ Oiraopavira viapau oiso ragai vaaro-a vo voeao rovirieipasa oea lotupa irarapa ratauvira toupaive oirao pie asa irara. Viapau. Ari auearo-a raga Pauto ira voea rovirieireverea. Uva visii oiso akepaavoi, “E visii auearo-a lotupa irara vo pitupituroaro rovirieipasa? Iu. Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapai, ‘Ro ira-ia vuri vovou toupaive, uva uvui iraopatai ra rera verata ora visii iava.’

6

Lotupatoa Rutu Ira Viapau Uvuiparoi Ra Rera Araokotoaaro Iava Gasireve

1 ✡ Ari ovurivu-a vao-ia oa visii-ia toupaiveira, uvare ora visii iava oearovivu iava gasipataveira vore gavman. Oa iava voeao ruvara-ia voea tovopataveira oea viapau Jisas oirao piepaiveira. Uva viapau oiso

✡ **5:5:** 1 Ti 1:20 ✡ **5:6:** Je 4:16; Ga 5:9 ✡ **5:7:** 1 Pi 1:19 ✡ **5:11:** 2 Te 3:6 ✡ **5:12-13:** Diu 13:5, 21:21 ✡ **6:1:** Mt 18:17

torevokopai eisi. Uvare eakere vo vuriro voea varaaro viapau opesi piepataveira vara-ia ora reopaoro, uvare visii raga ita Pauto voeaaro.

2 ✡ E viapau taraipataveira uvare voeao Pauto voeaaro oea vo rasio rutupa reipaaverea rutu vo orekerovu rutu rovirieipaoro? Uva visii raga ita Pauto voeaaro visiigoa eisi pietaverea vo rasio-ia voari utupaua. Oire uva apeisi-a? E viapau uvuipatai vo vokio-ia ra gareparavi rovirieipata vo ora visii vo taereroaro raga-ia, raa?

3 Tarai iraopataveira vao iava osa enselpa irara vo vovouroaro rovirieipaperea rara vo voeapa reipaoro? Oire uva uvuipaviei ra oisi oiraopavira rutu vuri vovouro rovirieipape varao voeao varaaro vo rasio-ia vo vokio.

4 Vosa oavu vuria visii-ia pou piro, uva apeisi-a? E uvuipatai ra voeao oirao pie vovou asa irara tavita, ra visii tauvaive opitupiturovu rovirieipasa, raa?

5 Ae, viapau! Easi eisi vuripai. Uvui iraopatai iravure taraata ora visii raga iava riro taraito eera, ira uvuiparoi ra visii varaaro rovirieireve vuri vovouro, oiso osa vao oa katai araorei rutu tokove vaitereo oirao pie vovoutoarei.

6 ✡ Oiraopavira rutu vao-ia vuria oiso-ia, vo osa iravu riro oirao pie vovouto iravu iava gasireve oirao pie vovouto, ra va iava ro vaiterei vo vuriaro rovirieireve oirao pie asa vovouto.

7 Ari ita, visii-a eva visiigoa eisi piepataveira ora visii iava oearovivu iava gasipaoro. Uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga ora kove piepataveira. Eake iava? Vosa ro iravu oirao pie vovouto ira ora rera vaaro vuria rovoreve visii vuri pieoro, oa-a eva oa-ia uvuipatai ra rera eakata rerare oiso puraoro, “Oire rerape.” Osa eisi torevokopai.

8 Uvare visii raga ita visiigoa oearovivu sirao pie ragapataveira voea varaaro ou ragapaoro. Iu, uvare ora visii voeaaro-a araoko irara oavisii oea eisi piepataveira.

9 ✡ Oiraopavira vao-ia oiso taraipataveira, Voeao oea vuri vovouro purapaiveira oea viapau oiso koataverea Pauto vo Saraaro iare. Ra viapau oiso ora keakeapata uvare taraipatai oiso, Viapau oiso voeao koataaverea oea otopa vovouro purapaiveira, ora voeao oea tauopaaveira voeaopa kuuvu irara pau irara, ora voearo oearo oearovuva oirara otopaave ora riakora airoroa oriakorovuva otopaave,

10 ora voeao kavirupa irara, ora voeao iiruko vovou irara, ora voeao vokiara rutu-ia spakpaaveira kokoropaoro, ora voeao oea oearovivu tovipaiveira. Oiraopavira rutu viapau irai voea iava koataroverea Pauto vo Saraaro iare.

11 Uva oearovu epao oea visii iava oisi vo pitupituro purapaivora voari rovovira. Vara-a evara isivaaro iava visii rutu iava sopaura oavisii sisigarueera rutu. Oa-a vao oa iava visii reesireva oiso, Visii ita Pauto voeaaro. Oa iava torevoko vovouvira rutu toupatavoi vo Pauto osireiaroia ro raga vaisiaro iavirava Turaro Jisas Krais, ora tapo vo kovo iavirava Tugoropato Uraurato vo kovoaro Pauto reraaro.

Uvuipaviei Ra Pauto Vaisiaro Kae Piepape Vova Varaua Oavi-ia

12 ✡ Oearovu visii iava oirao pie vovou irara oiso purapaaveira, “Uvuiparai ra opitupiturovu rutu purapaa.” O ita osa eisi oiraopai. Uva viapau oiso opitupiturovu rutu visii tauvapaiveira. Ari ita, ragai tapo uvuiparai ra oiso purapara, “Uvuiparai ra opitupiturovu purapaa.” Ari viapau uvuiparai ra ora ragai iava vasea. Uvare apeisi ragavira uvuiparai vovio utupaua ra oiso vo pitupituro eakasa?

✡ **6:2:** Dan 7:22; Mt 19:28 ✡ **6:6:** 2 Ko 6:14 ✡ **6:9:** Re 22:5 ✡ **6:12:** 1 Ko 10:23

13 ✡ Oearovu epao visii iava oea oiso puraaveira, “Aioa toupaivoi vaore
kovuto vuku piesa. Ora kovuto toupare aio oupasa.” Oiraopavira rutu. Ari
ita, Pauto evara rutu aioara ora kovuara opesi piereverea. Vao ovoovo
reo vearovira vigei soporepaivoi oiso purapaoro, Oiratoa iava varaua
vaore viapau oiso toupai, ra varaua vo ruipaaro-ia vao-ia otopa pitupitu
vukupape. Opitupitu vaaro viapau oiso ra akukuvira opesipe oiso osa aioa.
Viapau. Ari varaua-a Turaro vo kovoaro purapaua. Vo osa rera-a Turaro
ira vigei iava tootooara oavi vuku piepareveira vigei tauvapaoro.
14 ✡ Pauto ira Turaro iava varaua kopii tapi iava vorevira tore piereva.
Oiso osa ragavira vigei tore piereverea voari utupaua vo goru raga iavirava
eva rera vaaro.
15 Ora visii iava varaura-ia taraipatai ouraroa oiso rutu toupaiveira, Jisas
iava vavaeara, ora kokotoara, ora orekerovu rutu. Oire uva oisi-a eisi osa
taraipaoro, E ragai uvuiparai ra Krais varauaaro iava ovarui oua pasi, ra
va oiso piea ovaru vao otopa? Easi viapau rutu eisi torevokopai.
16 ✡ Esa pasi viapau taraipataveira oiso, Vosa iravu oirato iriavuva
otopava ora tavosiro o-ia iria vuri pitupitu purapaeveira, ra oisi iava
kataiua varaua purasi ora vaiterei-ia? Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapai
roroiovira rutu, ‘Oirato ora riakova aiterea uvuipasi ra kataiua varaua
purasi ora vaiterei-ia.’
17 Ari ro ira Turaro-ia ora tavosiro rutu ro Turaro ira roroiovira tou-
pareveira. Oire ra katai vovou purareve rera tapo oisi eisi toupaoro.
18 Vao otopa pitupitu veripata vaopa, vosa irai oai vuri pitupitu vai
purareve oearoi-ia, oa-ia eva viapau ora rera iava varaua vuri piereve. Ari
vosa ro ira otopa pitupitu purareve, ira-a eera ira ora rera iava varauaaro
vuri pierevoi rutu.
19 ✡ E viapau vao-ia taraipataveira pasi oiso-ia, Visii iava varaura-a
Tugoropa Kepa Tempel, Pauto vo kepaaro, vo uva toupareveira Tugoropato
Uraurato ro ira vatereva Pauto visiipa. Oa-a eva vituaro iava visii-a Pauto
voeaaro. Viapau oiso irai voeaaro-a visii. Ari ita, viapau oiso visii voeaaro-a
visii, ra akukupapavira ora visii vo ruiparoaro sirova utu ragapata.
20 Uvare Pautoa raga ira visii vorireva ora rera iare vo Oviito Krais
revasiaro iavirava. Oa iava uvui iraopatai ra ora visii iava vearovira rutu
varauraro oavisii rutu tokipata torevoko vovou raga purapaoro. Osa iava
uvuipaai ra oearovu Pauto vaisiaro kae piepaive rara visii vo pitupituroaro
siituepaoro.

7

Ora Oupa Pitupitu Iava

1 Vaviopavira visii vo akeroaro pukopaa varao oara sipotavora ragaipa
pasia-ia. Oiso-ia rovopa vao-ia. Viapau oiso oavu avu vai vo osa viapau
oirato riakova oureve.
2 Ari vao raga uvare rirovira rutu otopa pitupitu toupaiveira visii vo
uruiaro-ia. Eva-a oa vituaro uvuipa ra oirato ora rerapa torevokovira
riakovaaro oureve. Ora riakova tapo uvuipaoi ra ora oirapa torevokovira
oiratoaaro rutu oueve reo goru sirova utupaoro.
3 ✡ Oire vii vatuato viapau uvuipauei ra ora vii iava varaua oara vairupari
vo vatuava oarapa. Ora vii riakova viapau oiso uvuipauei ra ora vii iava
varaua oara vairupari rerapa, vo osa vatuato oara vii iava vouava uusi
ruipaparo.

✡ **6:13:** Mt 15:17; Ef 5:23 ✡ **6:14:** Ro 6:5, 8, 8:11 ✡ **6:16:** Jen 2:4; Mt 19:5 ✡ **6:19:** Jo 2:21; Ro 14:7-8 ✡ **7:3:** 1 Pi 3:7

4 Viapau oiso ra vatuava reipao ora oira iava varaua tokipaoro. Viapau. Ari uvui iraopaoi ra vatuatoaaro vo ruipaaro sirova utupao. Osa raga ita toupai, viapau oiso ra uvuiparoi vatuato ra ora rei pieparo. Viapau. Ari rera ita uvui iraoparoi ra vatuavaaro vo ruipaaro sirova utuparo.

5 ✡ Opeita ora vairupasi ora veipa. Ari ita, vearopai vo osa gare vuutavi ou rovopasi variripasa katai rugoo raga-ia. Uva vo vuuta-a eva oa isivaaro iava uvuipasiei ra ora veiva uusisi. Teapi Seten kokarapato vei-ia kokararo vuri pitupitu purasa, ra va-ia kovesi, uvare viapau uvuipatai ra goruvira va-ia vao otopa vovou ora airerei iraopata, pasi.

6 Vo reo-a eva ragai vaaro oa-ia visiire airereivira reoparai. Viapau oiso reo goru vai purapaavoi visiire.

7 Uvare ragai vo vovouaro oiso toupaivoi, vo osa oirara rutu oisi raga oiso toupaive osa ragai. Ari ita, oiso taraiparai, Pauto katakataivira oirara rutu vatereva vatevateara vaore, oiso ra oiso piepaive iravu ora rera vo pitupituaro puraparevе, ovusa iravu osivu raga ora rera vo pitupituaro puraparevе rera raga vo vatevatearo iava.

8 Oire oreovu-a vao-ia visiipa voeao oirara, ora voeao raroe irara ora vairo raroe riako, visiigoa viapau vatua irara vai ora viapau vatua riakoro vai oavisii. Vearo iraopai vosa oisi raga toupata osa ragai riako ou asavira.

9 ✡ Ari vosa viapau uvuipata oiso ra visii vo ruiparoaro rukupata, oa-a eva vituaro iava uvuipatai ra ora oupata. Oire vo osa ora oupavira toupaoro viapau oiso visii vuri piepaive orugoorovu avu vai vara varaura oaraiaro.

10 ✡ Uva vaviopavira voeao ora oupa irara taraipaavoi. Oa iava goruvira rutu oiso puraparai. Ari viapau oiso ragai vaaro-a reo goru. Ari Turaro raga oa-ia oiso puraparai, “O riakova viapau uvuipaoi ra oira vatuatoaaro kavueve.

11 Ari vosa rera kavu ragaeve vatuato, ra va iava vorevira ita uvui iraopaoi ra rera agiagieve, eke apeisi toueve, oira raga tou ragapaeve. Uvare viapau uvuipaoi ita ra vorevira irai oueve. Osa tapo ita oiratoapa toupai. Ira tapo ita viapau uvuiparoi ra ora oupa pitupitu putereve vatuava vaiaro kavuoro.

12 Oire oreovu-a vao-ia oearovupa visii iava. Viapau oiso Turaro vo reoaro-a. Ari ragai raga vo reoaro-a oa oiso purapai, Vosa irai oiratoa vai riro oirao pie vovouto riakova vai oureve, o iria viapau Jisas oirao piepaeve, oire uva oisi eisi viapau oirao piepaoro uvuipaoi ra touvira toupaeve rera ruvara-ia oira vo ruipaaro sirova utupaoro. Oa-a eva vituaro iava viapau rutu uvuiparoi vatuato oiso ra oira kavureve.

13 Osa o riakova riro oirao pie vovouva irai oirato oueve, ro ira viapau Jisas oirao pieparevе. Ra oiso puraro, “Vearopai osa raga toupavearea.” Osa iava viapau rutu uvuipaoi oiso ra rera kavueve.

14 Eake iava? Uvare vatuato viapau oirao piea vai. Oire ra Pauto riakova raga vo vovouaro oirao piea sisiropaoro vaiterei vaaro ora oua reesipareve oiso, Vearoa torevokoa. Ari vosa riakova ita oisi oira oirao pie vovou asava, oire ra Pautoa raga ita oirato vo vovouaro oirao piea sisiropaoro vaiterei vaaro ora oua reesipareve oiso purapaoro, “Vearoa torevokoa.” Vosa viapau Pauto oisi eisi puraroeri, oire ra va iava viapau oiso vearovira torevokovira ovii kakaero vai purapasi. Ari vo osa oisi raga eisi, vaiterei iava torevokovira ovii irara karekepaave vo Pauto osirearo-ia.

15 Ari vosa rera ro ira viapau Jisas oirao pieparevе ora rera vatuavaaro kavu ruipaparo o ira Jisas oirao piepaeve, uva oisi vearopai, ra oisi rerape. Oire uva oisi-a eisi osa sirovava viapau reo goru vaiei vao oa iava viapau

✡ **7:5:** Eks 19:15; 1 Sml 21:4-5 ✡ **7:9:** 1 Ti 5:14 ✡ **7:10:** Mal 2:14-15

uvuipaoi ra vatuato vo vovouaro sirova utupao. Vao vituaro iava uvare Pauto ora rera voeaaro tavireva oiso, “Kave vovou raga purapata orekerovu rutu-ia.”

16 ✡ Aue iava uvare vosa kave vovou raga purapari vii riakova riro oirao pieva, oa iava pasi uvuipauei ra vii reraaro vatuato tauvari. Oire eva-a vai oa iava uvuiparoi ra ora rera iava sopauaaro porereve Jisas oirao piesa. Ora vii tapo oirato oirao pie vovouto viigoa tapo uvuipauei ra oisi raga ita kave vovou purapari vatuava oara tauvapaoro. Oa iava uvuipaoi ra oira iava sopauaaro pore piro, ra Jisas oirao pieeve.

Uvui Iraopaviei Ra Vo Vovou-ia Toupape Pauto Oa Rovo Piereva Vigeipa

17 ✡ Oire uva oavu-a vao oa-ia uvui iraopatai visii rutu ra oiso rutu toupata vo vuutao-ia osa vo vuutari oa-ia oisoa toupata oa-ia Pauto visii reesireva rera vo kovoaro purapasa. Ari ita, Turaro ira visiipa vatevateara vatereva, oisore ra vara kovo piepata. Uva va-a vao osa toupatavoi vo kovo eva purapaoro. Vo reo-a eva oa vatepaaveira voraro rutu lotupa irara voea siposipopaoro.

18 Vosa irouto-a ro ira ora rera iava rakari vera rovoro Jiu vo pitupituaro sirova utuoro, ira-a eera porero viroi Pauto vo ruipaaro purasa. Oire ra teapi oiso vovoupara vo reesi tavarioreve. Ora vo osa irouto-a ro ira viapau vo reesiva toupaoro porero viro Pauto vo ruipaaro sirova utusa. Oa-a eva isivaaro iava viapau uvuiparoi ra ora rera-ia oreesii purareve lotupa irara roru pie ragapasa.

19 Eake iava? Uvare va eva rakari verapa pitupitu viapau oiso reipapeira. Viapau. Ari vao raga oa rei iraopai, Pauto vo ruipaaro sirova utupa.

20 Visii rutu uvui iraopatai ra oiso rutu toupata osa oisoa toupata vo uva ora visii iava sopaura oavisii poreoro Pauto vo ruipaaro sirova ututaera.

21 Oiso-ia, E reitoa vaipa oisoa kovopata akukuvira vori ou asavira vo vokio-ia oa ora visii iava sopaura oavisii poretava Pautoa iare? Oire uva vearopai oiso ra oisi raga eisi toupata. Ari ita, vosa oraivavu avu vai toupaive, ra oai iava uvuipatai ra torevokovira reito oavisii arova monipa kovo vai outa. Oire ra oai purata.

22 ✡ Vosa eera ruvara-ia visii reraaro reito kovo ragapata moni ou asavira, uva uvuipatai ra iravu ruvara-ia Turaro Jisas Krais vori outa, vo rara ora visii iava sopaura oavisii pore rovota. Ari ro ira ora rerapa kovopareve moni oupaoro, oire ra Krais-re oiso puraro, “Ragai reraaro-a Turaro.”

23 ✡ Oiraopavira rutu vo uvare Pauto vigei vorireva rera Oviitoaaro-ia ora rera iare vigei ouoro. Osa iava viapau uvuipatai ra ora visii iava ora vasepata oearovupa oirara, oiso ra visii vo vovouroarore ora rei piepaave. Viapau. Uvare Krais raga ira vigeipa reiparoveira.

24 Araoko irara oaa, visii rutu uvui iraopatai ra katakataivira Pautoa tapo ora tavosipaoro oiso rutu toupata osa oisoa toupata vo uva ora visii iava sopaura oavisii poreoro Pauto vo ruipaaro sirova ututaera.

Voeao Iava Oirara Ora Raroe Riako Oea Viapau Ora Oupaave

25 Oire vo reo-a vao-ia visii vo akeroaro pukopasa voearo iava oearoa viapau riako oupaave. Viapau oiso oreoi iava ragai vo reo purapaavoi vo Turaro oreoiaro. Ari ora ragai raga vo rugooaro iava vo osa Turaro ragai soporepare ragai tauvapaoro. Osa-a eisi osa iava uvuipatai ra ragai vo reoaro sirova utupata.

✡ **7:16:** 1 Pi 3:1 ✡ **7:17:** Ro 12:3; 1 Ko 4:17 ✡ **7:22:** Jo 8:32, 36; Fm 16; Ef 6:6 ✡ **7:23:** 1 Ko 6:20

26 Taraiparai vao-ia riroa tavaka vigei rutupa oirao pie vovou irara oa rovoi. Uva vo tavakaore rugoopaoro oiso puraparai, Vearopai vosa irouto oirato oisi raga toupareve, ra oisi raga vearopape rerapa.

27 Ari ro ira riakova oureve, ira viapau uvuiparoi ra oiso rugooro ra oira kavureve. Ora vosa ro viovokoto, ira viapau uvuiparoi ra riakova vaire taraapareve vaore, oiso ra iriai oureve.

28 Ari ita, vosa rera ro viovokoto riako ouro, oire ra viapau oiso vuria vai purapareve. Viapau. Ari ita, ora o tavauruva iria iravu oirato oueve, oa iava viapau oiso vuria vai purapaeve. Uva ragai vo rugooaro-a vao-ia oa-ia oiso puraparai, Vearopai rutu voeapa vosa viapau ora oupaave. Eake iava? Uvare oiso rugooparai, Vosa oisi raga eisi toupaivora, uvuipaai ra otavakarovivu vatavatapaive varapa ora airereipaoro. Vaopa teapi vo tavakarovi evara takutakuvupaive vao iare riro tavaka oa epao vo vokio-ia vigei rutu vaaro.

29 ✡ Ragai vo reoaro vituaro-a vao-ia oiso-ia. Araoko irara oaa, vuuta vao potekupai vigeipa vo rasio-ia. Eva-a oa sirova voeao oea ora oupaaveira uvui iraopaai ra oiso rutu toupaive osa riako ou asa irara Pautoa-pa kovopaoro.

30 Ora voeao oea gaupaiveira, oea vo vokio oiso rutu tou iraopaivere osa voeao oea viapau tavaka vovouro vai oupaive ora siraoara vai Pautoa-pa kovopaoro. Ora voeao tapo oea agesipaaveira, oea uvui iraopaai ra oiso toupaive vo vokio-ia osa voeao oea viapau rorupaive Pautoa-pa kovopaoro. Ora voeao oea sara kovoro purapaaveira, oea uvui iraopaai ra oiso rugoopaave Pautoa-pa kovopaoro, Viapau oiso ora vigei ragapa moni oupavioveira.

31 ✡ Ora voeao oea varao-ia kovopaiveira vo rasio iava vara oea uvui iraopaai ra oiso rutu toupaive, Evoea oea viapau oiso goruvira rutu varao-ia pitupaiveira vo rasio iava vara. Vao vituaro iava uvare tutuu piepai vo rasiopa oiso ra ora tavariooro pisavira rutu ora karekepe.

32 ✡ Vaopa reasiparai oiso, Teapi orugooroi visii pugu piepaive. Uvare oiso ruipaparai ra oiso rutu toupata osa ro ira viapau riakova vai oureve. Ira katai rugoo raga sirova utuparoi. Oire rera-a eera ira uvuiparoi ra Turaro vo kovoaro purapareve. Eake iava? Uvare rirovira rutu oiso ruipaparoi ra Turaro roru piepareve rutu ora rera-ia.

33 Ari ro ira riako ouro, ira kovoparevere moni oupaoro vatuava roru piepasa. Oire uva vo kovoro-a evara oara-ia ora pugu pieparoi.

34 ✡ Uva oisi-a eisi osa piepaoro vo rugooreiva touparevere oiso, Turaro-ia orugoovu, ari vatuava-ia orugoovu. Ari vosa tavauruva raga, oire ra rera raga Turaro vo kovoaro purapaeve. Eake iava? Uvare oira-a eira iria Turaro vo reesiaropa ruipapaoi vao oa oiso toupai, Rera oiraaro rutu. Ari o oira oupava iria kepa tokirore rugorugoopaoveira ora ovii vure tapo ora orekerovu. Uvare oiso ruipapaoveira ra vatuato roru piepaeve.

35 Oreoa vao-ia oa purapaavoi visii varaaro oirao pie vovouro tauvapaoro. Viapau oiso visiire korukoruparai vearo pitupituro-ia. Viapau. Ari ragai vaopa ruipaparai torevoko pitupitu rutu, oiso ra va purapata ora tovopaoro vo Turaropa kovopasa. Oa-ia viapau oiso oavu avu vai uvuipai ra visiire korupape rera vo kovoaro purapa arapa.

36 Oire vaviopavira vo reo vatepaavoi voeaore oea ora ousapa reesirova toupaivoi vore utupaua. Oire vosa vaiterei evaiterei oiso vo reesiva ora ousapa toupaoro oiso vovousi katai vovou raga sirova utuoro, Vearopai ra viapau ora ouve. Oire ra va iava oirato oiso ora rugoo piero, Ae asi viapau

---

✡ **7:29:** Ro 13:11-12 ✡ **7:31:** 1 Ko 9:18; 1 Jo 2:17 ✡ **7:32:** 1 Ti 5:5 ✡ **7:34:** Lu 10:40

oiso vearo vovou-a vao-ia oa purapaavoi ragai raga oira vo ruipaarore korupaoro. Oire vosa evo rugoo sirova uturoera vorevira, viapau oiso vuria vaipe vaiterei-ia vo rara ora ousi.

37 Ari vosa irai ora irai raga oruipaiaro sirova utuoro oiso puraro, “Viapau uvuiparai ra riakoa vai oua.” Oire vosa uvuiparo rutu oiso ra ora rera iava varaua vo ruipaaro rutu-ia putereve vo ruipao oa riako ou ruipapape, oire eva-a oa iava viapau uvuiparoi ra iriai tavauruva vai oureve. Uva oisi-a eisi osa ragavira vearopai rerapa.

38 Vo reoro rutu isivaaro iava oiso puraparai, Vosa ro oirato ira o tavauruva oureve iria-ia rera vaarova ora ousapa reesi toupaeve, oire ra va-ia viapau vuria vaipe vaiterei-ia. Ari ro ira viapau oiso riako vaiaro oupareve, ira oiraopavira rutu vearo vovou purapareveira.

39 ✡ Ari vosa o riakova iria ora oira reraaro oueve, oire ra rera tapo toupaeve vokiara rutu-ia. Viapau uvuipaoi ra rera kavueve vo osa tootoovira raga toupareve. Ari vosa kopii rovoro, uva-a eva uva uvuipaoi ra ora oira vo ruipaaro sirova utuoro iravu raga oueve ita. Ari vao raga oiso-ia osa iava viapau uvuipaoi ra iravu oueve ro ira viapau Jisas oirao piepareveira.

40 Ari vosa oira ou asavira toupaeve, oa iava uvuipaoi ra oiraopavira rutu roruvira raga toupaeve. Eisi osa ora ragai raga vo rugooaro toupai. Uvare oiso taraiparai, Pauto reraaro Tugoropato Uraurato osa tapo vo vovouaro toupaiveira.

8

Varuere Kare Oisoa Tauopaive Tokarasi Irarapa

1 Visii vo akearo pukopaavoi varao iava aioara oara-ia koruoupaaveira tokarasi irarapa voea-ia vuurapa vaisi purapaoro. Vao iava uvare oiso purapataveira, “Igei orekerovu rutu-ia taraipaiei.” Ari ita, visii vo reoroaro oiraopai. Ari vao raga vo osa ro ira ora rera-ia rugooparo oiso, Riro taraito-a ragai. Eera-a ira ora vaisiaro rei pie ragapareveira. Ari vosa vereopa vovou rutu purapareve, oire ra ora rera vaaro vearo pitupitu goru piepareveira rutu.

2 ✡ Ari ro oirato ira oiso puraparo, “Iu osa taraiparai oiso, Ragai-ia taraia toupaivoi.” Ira raga ita-a eera apotapa taraiapa.

3 ✡ Vo osa ro ira Pautoa-pa sirao iraoparo, ira raga ita-a eera ira-ia taraiparoveira Pauto. Oa iava rerare oiso puraparoveira, “Ragai reraaro-a ro-ia oirato.”

4 Oire vigei vao-ia taraipavioveira rutu ro iava tokarasi, Ira ovoovovira vaopa oiso toupareveira, oa viapau toupaive rera iavirava. Ora tapo vo osa oiso taraipavioveira, Kataitoa raga toupareveira Pauto. Viapau iraiei ita. Oire uva apeisi-a? Uvuipaviei ra voeapa koruoupa varuro aiopape, eke? Uva viapau.

5 Ari ita, riro irara toupaivoi voeao oea vaisipaiveira oiso, Pau irara ora turaro irara voeao vova vo rasio-ia ora oiso vuvuiua-ia.

6 ✡ Uva oiso vearopai, Viapau uvuipaviei ra voea-ia rugorugooara oavi tovopape, uvare vigei reraaro-a ro Oiraopatoa rutu Pauto Aite kataitoa raga. Ira orekerovu rutu purareva. Ora vigei tapo purareva ora rerapa, oisore ra rera vaisiaro rei piepape tootoovira toupaoro. Ora tapo ro kataitoa raga Turaro vigei reraaro Jisas Krais. Ro ira iavirava Pauto orekerovu rutu

✡ **7:39:** Ro 7:2; 2 Ko 6:14 ✡ **8:2:** 1 Ko 3:18, 13:8-9, 12 ✡ **8:3:** Ga 4:9; Ro 8:29 ✡ **8:6:** Mal 2:10; Ro 11:36

purareva. Ora vo osa rera vo goruaro iavirava tootoopavioveira. Ira vigei rutu oiso piereva ra oiso toupape, Vigei-a rera voeaaro rutu.

7 Oire uva apeisi-a vo aioro-ia varao oara vatepaiveira voeapa evoea tokarasi irara? Ari ita, voari rovovira rutu uva oearovu visii iava oisoa aio vatepaave voeaopa tokarasi irara. Uva voea vo rugorugooroaro touvira karu uviro asavira toupaiveira. Oa iava touvira viapau roroiopaaveira Pautoa-ia taraipaoro vo vokio. Vao vituaro iava vosa koruoupa aio vorevira aioive, uva va-a eva oa-ia oiso rugoopaaveira, Ora voea iava sopaura vuivui piepaiveira. Eake iava? Uvare viapau oiso goruvira rutu ora voea vo rugooroaro goru pie rovopaiveira.

8 ✡ Oiraopavira rutu viapau oiso uvuipaviei ra aio kavupaviera rutu, torevokovira oiso toupape vo Pauto osireiaro-ia. Uva viapau oiso oavu avu vaiei vosa viapau vo aioro evara aiopape. Ora viapau oavu avu vai vo rara vara aiopape.

9 Ari ora airerei iraopata vaopa, vosa eisi rugoopaoro ora visii vo ruiparoaro raga sirova utupata. Teapi visii vo vovouaro sirova utuoro oearoi koveave vuria-ia, voeao oea-ia raverave vovou oirao piea toupaivoi.

10 Vosa visii tapo irai toupare ro ira viapau vearovira ora rera vo rugooaro rovirieipareve, oire ra visii uvupa osa oiso purapata, “Vigei rutu-ia toupaivoi taraia.” Oire va-a eva oa sirovava visii siituepareve ovusa aiopaoro paupata tokarasipa kepa-ia. Oire uva apeisi-a va-ia vao? Vosa rera tapo oisi aiota, ra va isivaaro iava oiso rugooro vai pasi, Easi vuria vai-a vao oa puraavoi.

11 Uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga ita uvuipatai ra iravivu araokoto oavisii kove pieta ro irapa Krais kopiiroepa. Uvare visii vo taraiaro-a oa-ia rera vavagisi pietavoi.

12 Visii raga ita vuri vovou purapataveira Krais-ia, vo osa ora visii araoko iraraaro kove pieta voeao oea viapau vearovira taraipaave vao purapaoro torevoko vovou rutu.

13 ✡ Uva ragai raga vo rugooaro-a vao-ia, Vosa tokarasi vaaro aioa varua aiopaoro ora ragai araokotoaaro kove piea vuria iare. Uva oisi-a eisi osa iava uvui iraoparai ra varuarapa kavu ovoia vaopa oiso, teapi araokotoa oaa vuria vai purareve.

9

Pol Oisoa Roruparevе Vo Rara Viapau Moni Ouparo Vao-ia Rera Vaaro Aposel Kovo

1 Viapau oiso iraiei ira uvuiparoi ra ragaipa reiro, uvare ragai-a aposelto Pautoa ragapa kovopato. Vo osa Jisas vo reoaro vigei reraaro Turaro kaepaaveira, ro ira kekeavora ora ragai vaitereiaro iava osireitoarei. Uva apeisi-a? E viapau visii-a ragai vo kovoaro vo kuearo vao aposel kovo?

2 Ari ita, vosa oearoi viapau ragai eveipaive oiso purapaoro, “Easi viapau aposelto rera ro.” Uva apeisi-a visii? Iu, uvui iraopatai ra ragai-ia taraipata, Aposelto ragai. Eake iava? Uvare visii vaaro-ia oirao piea Turaro tapo ora tavosipatai. Okuea-a eva ragai vo kovoaro iava vao aposel kovo.

3 Vosa oearovu ragai reroaropaiveira ragai togapaoro oreorovu-ia, uva voea vo reoroaro pukopaaveira oiso purapaoro,

4 ✡ E viapau ragaipa oiso torevokopai ra aioara vai oupaa, ora uukoara vai vo oirao pie vovou irara ruvara-ia, uvare ragai vo kovoaro-a vao lotua-ia?

✡ **8:8:** Ro 14:17 ✡ **8:13:** Ro 14:21 ✡ **9:4:** 1 Te 2:6; 2 Te 3:8-9

5 E viapau ragaipa oiso torevokopai ra oiso piea osa oearovu aposel
irara, ora voearo Turaro araoko iraraaro, ora ro Pita oea vatua riako tapo
vokapaoro avaaepa vairo oirao pie vovou riako? Uva apeisi-a? E viapau
uvuiparai ra oisi piea vao-ia ragai vo vokaaro?
6 Uva apeisi-a? E vegei raga ora Banabas uvui iraopaveiei ra kovopave
aio voripasa varao vegeipa ora orekerovu, vo osa viapau oearovu oisi oisoa
piepaive?
7 E upo purapato aio voripasa kovopareveira ora orekerovu vo osa viuru
kovo-ia toupareve? E iraiei ira aio kovo vai puraparevoi, ra viapau oai
iava opoa vai aioreve? Uva apeisi-a? Iraiei oiratoa vai ira sipsip kare vai
tokipaoro oeai iava roro pigiparoveira, ra viapau oviroi-ia ukaioro vo vo
kare iava, raa? Iu. Vara rutu varao ovoovo reoro oara oiraopai. Ari igei
tapo uvuipaiei ra tauva oupaio vo lotupa irara ruvara-ia Pauto vo kovoaro
purapaoro.
8 Ovoovo reo-a eva oa puraavoi varaore rugoopaoro vo rasio iava. Ari
vosa Reo Taisire ora rugoo piera, oire ra vava vaeavira rutu vo reo vao
puraa vao iava aposel kovo-ia vori oupa.
9 ✡ Uva vigei uvuipaviei ra Moses vaaro Reo Taisi vieipe oa oiso purapa-
peira, ‘Vo kareo bulmakau kare oea wit-ia tasiasipaoro uvuipaai ra vearo
takuraro kareke piepaive. Okarea tapo ita uvuipaai ra vo takuraro aiopaoro
vokapaive kovopaoro.’ Uva apeisi-a? E Reo Taisi vaiei va iava eva vo uvare
Pauto vearo vovouparoveira vo karere, vo rara vara aiopaive, eke?
10 Viapau. Ari vigeire va-a eva Reo Taisi oa oiso purapapeira. Oiraopavira
rutu ro oirato ira aio kovo aruo rovoreve, oire ra iravu ro oirato vo
kovo opoaro tatereve, aiterea rutu uvuipasiei ra vaeavira kovopasi oiso
rugoopaoro, Oiraopavira rutu uvare aiopaveare rara vovio utupauavi vegei
vo kovaaro iava.
11 Ari ita, takuraara vikiavora rasitoa-ia ro visii iava sopaura. Otaraia
vao takuraara oa vova Tugoropato Uraurato uriopapeira. Uva apeisi-a? E
viapau uvuiparai ra ora ragai vo kovoaro iava kueara vai oua vo kueo iava
oa visii-ia toupaiveira, raa?
12 E torevokopapeira voearopa oearovu oearoa visii ruvara-ia orekerovu
oupaiveira ora voea vo pauroaro vearopasa? Uva apeisi ragai? Ragoa
uvuiparai ra pute pievira rutu oisi piea eisi.
Ari ita, viapau oiso ora ragaire rugorugooparaveira ragoa oiso
toupaaveira. Eagara vosa riroa tavaka oupaa, ra viapau oiso visii ruvara-ia
oiso arepara oiso, Ragai tauvapata. Uvare oiso rugooparai, Teapi oisi oai
iava oearovivure korukorupara vao uvupa arapa Vearo Siposipo Krais iava
va.
13 ✡ Visii voeao-ia vearovira rutu taraipataveira oea Tugoropa Kepa-ia
aue Tempel kovopaiveira. Uva voa raga aio oupaaveira ora voeapa. Ora
voeao tapo oea koruoupa aioro purapaiveira vo Tempel-ia. Oire ra voava
okurorovu aiopaive ora voea raga ita varao oara kavupa piroveira.
14 Uva oisi ragavira Turaro vo reoaro tapo riro goru reo rutu oiso purapa-
peira, ‘Voeao oea lotupa irarapa siposipopaiveira vao iava Vearo Siposipo,
uva voea raga ita lotupa irara ruvara-ia orekerovu rutu oupaiveira ora voea
vo pauroaro rekopasa.’
15 Uva viapau oiso oisi voeao lotupa irara oisoa piepaa vo reo sirova
utupasa eva riro goru reo rutu, oisore ra oisi ragai tauvapaive. Uva viapau
oiso oisore visiipa vo pasio rigatopaavoi ra oisi ragai tauvata. Viapau.
Eagara. Vosa kopiiravere oisi oreoi pura arapa vaore rugoopaoro oiso

✡ **9:9:** Diu 25:4; 1 Ti 5:18 ✡ **9:13:** Lev 6:16; Diu 18:1

puraparai, Teapi irai ita oiso ragai vo tavitaviroaro vo ora ragai iava akukupapa piepareve.

16 Ari ita, viapau oiso ora rei vaisi pieparai oiso reopaoro va iava vao ragai vo vovouaro oa purapaaveira Vearo Siposipo iava siposipopaoro. Viapau rutu. Eake iava? Uvare Turaro ragai arureva vo vovou purasa vao-ia. Oiraopavira rutu. Siraovira rutu vosa viapau rera vo reoaro sirova uturaeri Vearo Siposipo iava siposipopaoro.

17 Vosa ora ragai raga vo ruipaaro sirova uturaeri vo kovo purasa, osa-a eisi osa iava visii arepaavori oiso ra ragaipa voriara vai vatepata. Osa viapau oisi eisi. Viapau rutu. Ari ragai vo kovo purapaaveira uvare Pauto ragaire oiso puraroepa, “Uvuipauei rutu. Oa iava viipa vo kovo vatepaavoi, oisore ra Vearo Siposipo iava siposipopari.”

18 ✡ Oire uva akuku visivi raga toupaaveira vo ora ragai raga vo touaro-ia. Uva aa vo voria rutu-a vao oa uvuipapeira ragaipa? Vao raga vo osa rorupaaveira rutu Vearo Siposipo iava siposipopaoro. Vao oa-ia viapau voria vaiei. Uvare viapau visii arepaavoi oisore ra ragai vateta voria vai va-ia vao ragai vo kovoaro.

Pol Oisoa Oiso Toupareve, Kovopato Oirara Rutupa

19 ✡ Viapau oiso reitoa vaiei ro irapa kovopaaveira. Viapau. Ari ora ragai vo vovouaro raga sirova utuparaveira vaore, ra oiso toupaa, Ragai oirara rutupa kovopato. Vaore oiso ra ragai vo kovoaro iavirava riro irara vai iava sopaura vai pore piroverea Jisas oirao piesa.

20 Vosa oisoa reo vatevatepara vo Jiu-pa, uva voea tapo toupaoro oisoa voea vo pitupituroaro sirova utupara vaore, oiso ra ora voea iava sopaura oaive porepaive. Ari ita, oiraopavira eisi osa iava viapau oiso Moses vaaro Reo Taisi ragaipa reipape. Ari voea raga vo reoaro sirova oisoa utupaoro va sirova utupara vare vao rugoopaoro, oiso ra voea iava sopaura oaive porepa piro Jisas oirao piepasa.

21 ✡ Oire uva oisi-a ita eisi osa ragavira voeao tapo ratau tou irara oisoa toupaa uva tapo ita oisoa oisi voea vo pitupituroaro sirova utupara, oea oisoa viapau Moses vaaro-ia taraipaave Reo Taisi. Vaore rugoopaoro oiso ra ora ragai raga vo pitupituaro iavirava ora voea iava sopaura oaive porepaive. Ari oisi eisi piepaoro viapau oisoa Pauto vaarore Reo Taisi viapau oisoa ovaupara, vo osa touvira Krais raga vo reoaro sirova oisoa utupara.

22 Vosa voea tapo raverave rari irara toupaaveira, uva ora ragai vo vovouaro oisivio rutu piepaaveira osa voea vo vovouroaro. Eake iava? Uvare oiso rugooparaveira, Oearovi vai voea iava uvuipaai ra Jisas vo reoaro uvuive va-ia gorua ouoro. Oire uva irou irara irao-a oea tapo uvuiparai touoro ora ragai vo vovouroaro oiso piea osa voea. Ra va iava ragai vo pitupituaro kekepaoro ragai vo reoaro uvupaive oiraopavira rutu ora voea iava sopaura-ia Jisas oirao piepasa.

23 Eisi osa iava ragai vo pitupituroaro evara purapaaveira, uvare ragai vo ruipaaro-a oiso ra Vearo Siposipo kosi piepaa. Ra va iava rorupaa oirara kekepaoro voeao oea ora voea iava sopaura oaive vorevira porepaive va uvupaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Goruvira Ikaupaoro Vo Poupavio Uva Ovoiopa Reesi Toupaiveira

24 ✡ Voeao-ia tarai iraopata oea ora paupaupaoro ikaupaiveira. Oire uva riro irara rutu-a oea ikaupaiveira, ra kataitoavi raga voea rutu-ia putereve,

✡ **9:18:** 2 Ko 11:7, 12:13 ✡ **9:19:** Ga 5:13; Mt 18:15 ✡ **9:21:** Ro 2:12, 14 ✡ **9:24:** 2 Ti 4:7; Hi 12:1

eera-a ira oisoa voria oureve. Uva visii tapo ita oisi uvuipatai ra oisi ora varovaropata ikaupaoro vo Krais vo raivaaro-ia. Ra opeita raveravepata ikaupaoro vo voriro oavisii ou arapa Pauto ruvara-ia.

25 Uva oisi-a eisi osa ro ira paupau ikauro purapareve ira uvuipa ra rearea asavira ikaupareve varaua oara tarai piepaoro oiso rugoopaoro, Rorupaa-vere rara oearovu rutu-ia putea. Ororua-a eva rera arova opesipere. Ari vosa vigei oisi piepape, oire ra va iava vigei vaaro rorua ororua vatepareira vigeipa Pauto oa viapau oiso opesipe rutu.

26 Uva oisi-a eisi osa vituaro iava torevokovira rutu ikaupaaveira reesia-ia tugurapasa. Iu, uvare oiso rutu toupaa osa ro ira vavaearei vuvukopareveira iravu tosa. Oa-ia viapau oiso riroirovira vavaearei vikivikipaaveira.

27 ✡ Viapau. Ari ora ragai iava varaua goru piepaaveira voua tarai piepaoro. Osa iava uvuiparai ra ora ragai iava varaua vo ruipaaro vara piepaa vaopa oiso, teapi oearovu ragaire oiso purapaave, “Rerape. Ira viapau uvuiparoi.” Vo osa oisi eisi puraave ragaire, uvare raveravevira opesi ragarai.

10

Vo Toupai Kokarapa Iava, Teapi Va-ia Kovevio

1 ✡ Oavu-a vao-ia oa toupai vo vigei soporepasa voeao iava oea viapau voria oaive ouiva vo Pauto ruvara-ia. Araoko irara oaa, visii rugoo piepaavoi voearire Jiu aao iraraaro oea Moses sirova utuaepa kuvau tapi, vo uva viapau aue uukoara vai ora aue aioara vai. Uva voa-a vo uva oisoa Pauto voea virivarivira rutu voea tuvetuvepareve rukuta-ia. Oa iava Ret Si iviroiva uvare raakaopa.

2 Uva oisi-a eisi osa pieoro ovoovovira Tugoropa Sisu Baptais ouiva Moses ruvara-ia vo avakava-ia Ret Si ora rukuta. Oa-ia oiso ora reesiaepa, Voea evoea Moses tapo ora tavosiaepa.

3 Uva voa-a vo uva vaeavira voea rutu katai aio rutu oisoa aiopaive, vao oa voeapa oisoa karekepape vo Krais vo goruaro raga-ia.

4 ✡ Ora voea rutu oisoa kataia rutu-ia uukoa ukaiopaave vaeavira, vao oa voeapa oisoa karekepape vo Krais vo goruaro raga-ia. Ari ita, vo ovi-a eva uuko ovi oa avekeva iava kosi piropa oa-ia oisoa ukaiopaave. Uva ragai ovoovovira aveke vaisipaavoi, uvare rera raga-a eera Krais ira oisi toupareveira oiso osa aveke. Rera raga-a ira oisoa voea tauvapareve, ovusa viapau oiso rera vo tauvaaro oisoa eveipaive.

5 Ari Pauto viapau oisoa rorupareve rutu voea iava oearovu-ia riro irara rutu. Oa-a eva vituaro iava oisoa voea raga kopiipaave uvarovu voraro kuvau tapiro vo voea vovouaro ouaive ou arapa vo Pauto ruvara-ia.

6 Osiposipoa vao oiso ovoovovira vigeipa toupaiveira vaopa, teapi vigei tapo oisi orekerovu vuriara sirova avapavio.

7 ✡ Ora oiso tapo, teapi vigei vao tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapape oiso osa oearovu voea iava oisoa piepaive. Oa iava Tugoropa Vuku voea iava oiso purapapeira, ‘Pauaepa aiosa ora ukaiopasa. Oire uva va isivaaro iava toreaepa pupipasa.’ Vo aio-ia oa puraiva tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapaoro.

8 ✡ Ora vaopa tapo oiso, teapi otopa pitupitu purapape oiso osa oearovu voea iava evoea. Evo vuriro voea varaaro oara vituaro iava riro tukuro rutu kopiiepa katai voki raga-ia oiso osa vo tukuo-ia 23,000 aue oira.

✡ **9:27:** Ro 8:13; Kl 3:5 ✡ **10:1:** Eks 13:21, 14:22, 29 ✡ **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11 ✡ **10:7:** Eks 32:4, 6 ✡ **10:8:** Nam 25:1-9

9 Vigei vao viapau rutu uvuipaviei ra Turarore aveave reoro vai purapape
oiso purapaoro, “Ae apeisi viapau vearovira vigei tokipareveira Pauto,”
oiso osa oearovu voea iava oea oisoa oiso purapaave. Uva oisi-a eisi osa
pieivoiva, rakoru kare voea upoiva, uvare vo kare siporeva Pauto.
10 Ora viapau rutu uvuipaviei ra rera-ia Turaro vakuvakupavio oreorovu
purapaoro vuriara rera-ia, oiso osa oearovu voea iava oea oisoa rera-
ia vakuvakupaave. Ari ita, eisi osa piepaivoiva, opesiaepa, uvare Oira
Upopato Enselto voea rutu uporeva.
11 Oovoovoroa rutu-a evara oara toupaiveira vigeipa, uvare oearovu vara
rigatoiva, oiso ra voa toupaive vigei vosipasa rutu varapa. Vaopa teapi
vuriara purapape vara-ia oiso osa voea voari. Uvare vigei-a vao toupai vo
vuutao iava vo voki-ia oare tutuu piepai Ovoiopa Voki.
12 Oiso ragavira iava, teapi oiso keapaoro oiso rugoopata, Goruvira
torepatai. Teapi oisi iava koveta.
13 ✡ Evo pitupituro oara karekepapeira vigei-ia kokarapasa. Uva viapau
oiso vigei raga-ia, ari oearovu tapo-ia voeao voraro rutu. Oa iava Pauto
visiire viapau isivaparovere. Osa iava kokarapa vovou viapau uvuipai
ra visii-ia putepaive. Viapau. Ari visii tauvaparevere vokiara rutu-ia.
Uvare rera raga ira reo ovoi rera vaaro oirao piepareveira. Oa iavirava
visiipa gorua vatepareveira uvuivira rutu visii tauvapaoro vaopa oiso, teapi
raveravepata. Ora oiso osa uvuiparoi ra oraivai purareve visii virivarisa
vao oa iava uvuipatai ra kokara-ia vatavatapata.

Viapau Rutu Uvuipaviei Ra Pauto Oirao Piepaoro Vurito Uraurato Tapo-ia Raripavio

14 Oisi-a eisi osa iava vate irara oaa, visii vatatopo piepaavoi oiso ra
tauai visivi rutu toupata vo pitupituro asavira tokarasiara-ia vuurapa vaisi
purapa.
15 Vearovira rutu rugoo iraopata. Osa iava uvuiparai ra visii-ia taraipaoro
visiire oiso purara, Ragai vo reoroaro rovirieipata oiso, E vearovira avu
rutu visii tavipaavoi oiso?
16 ✡ Vo osa kovukovu aio purapapeira vao komunion, uva kap-ia pitu-
papeira. Oa iava oirava Turaro arepape, oisore ra oirava Pauto vigei rutu
viraakoreve. Oa iava uvuipaviei ra rera-ia Pauto vearo vaisi purapape. Uva
apeisi-a? E oiraopavira eisi piepaoro Krais tapo ora tavosipavioveira, rara
vare ovoovovira Krais revasiaro-ia ukaiopavio, o revasiva iria parueva vo
vigeipa. Iu. Ora vao bret-ia oa kakuakupapeira va aiopasa. Uva apeisi-a?
E Krais tapo ora tavosipavioveira ovoovovira Krais iava varaua aiopaoro
eisi? Iu!
17 Oiraopavira rutu vigei-a riro irara rutu oirara, ari kataiua-ia varaua
karekepavioveira vao-ia lotua, vo rara kataia raga aiopape bret-ia. Eake
iava? Uvare ora tavosipavioveira kataivira rutu kataia bret-ia aiopaoro
eera raga ita Krais.
18 ✡ Voearire rugoopata voeao Jiu oea oisoa koruoupa aioro iava aiopaive.
Vo aioro oara oisoa vatepaive Pautoa-pa. Osa eisi pieiva oa-ia vigei
soporeiva. Oa iava uvuipaviei ra oiso rugoopavio, Akoea ora tavosiaepa
rutu Pautoa tapo.
19 Oire uva apeisi-a oiso osa puraparai voeaore ratau tou irara oea
tokarasi irara vo pitupituaro sirova utupaaveira? E akukuvira raga
toupaiveira tokarasi irara, ora varao aioara oara-ia oisoa voeapa koru-
oupaave, eke?
20 ✡ Iu. Akukupapara raga-a evara oara-ia viapau gorua vai. Ragai vo

✡ **10:13:** 2 Pi 2:9 ✡ **10:16:** Mt 26:26; Ap 2:42 ✡ **10:18:** Lev 7:6 ✡ **10:20:** Diu 32:17; Sam 106:37

reoaro vituaro-a vao-ia oiso-ia, Evo aioro oara oisoa tovopaive eravaoara-ia tokarasi irarapa vara-ia koruoupaoro, viapau oiso Pautoa-paa. Osa-a eisi osa iava oiso ruipaparai ra viapau oiso voare avapata vo uva tokarasi irarapa koruoua purapaiveira.

21 Viapau rutu uvuipatai katai vovou purapaoro ra vairei-ia ukaiopata kaprirei oiso, O iria vatepapeira Turaro vaaro-ia komunion, ari o iria vatepaiveira tugara kare-ia vuurapa vaisi purapaoro. Uva viapau oiso uvuipatai vo aiorei iava aiopata oiso, vo aio Turaro vaaro komunion, ari vo aio tugara kare-ia vuurapa vaisi purapaoro. Oaiorea-a evarei ora vareipa pisavira rutu toupaiveira.

22 ✡ Easi pasi visii vai oiso vovoupataveira ra Turarore vuri vovou piepata tokarasi irara-ia visii vo rugorugooaro tovopaoro, ra va iava visiire kasipuparo, eke? E vigei vo goruaro Turaro vo goruaro-ia putepaiveira, raa? Asi viapau rutu.

Vokiara Rutu-ia Uvui Iraopaviei Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapasa

23 ✡ Ari ita, oearovu vigei iava oiso purapaaveira, “Uvuipaviei ra opitupiturovu purapape, ora vigei vo ruiparoaro sirova utupaoro.” Oiraopai eisi. Ari viapau oiso opitupiturovu rutu vearopapeira. Uvuipaviei ra opitupiturovu purapape. Uva vao raga uvare viapau oiso opitupiturovu vo vovouroaro vigei tauvapaiveira.

24 ✡ Opeita iravu vigei iava tapo ora rera raga ora tokiparo oearovivure rugoo asavira. Viapau. Ari eera uvui iraoparoi rutu ra oearovure rugoopaoro voea tauvapareve tapo vearo pitupituro raga purapaoro.

25 Viapau oiso oavu avu vaiei vo oaravu rutu-ia varuara, varao oara voripataveira uua-ia vara aiopasa. Ari vao raga vo uvare viapau koruoupa pitupiture rugoopaoro vara viapau ake rovopataveira oiso, “Ovu iava vao-ia?”

26 Vao iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Rasito ora orekerovu rutu varao rera-ia toupaiveira Turaro varaaro.’ Oa vituaro iava uvuipaviei ra oaravu rutu varuara aiopape.

27 Vosa ro ira-ia viapau oirao pie vovou vai toupaive viire kaokaoro aiosa rera tapo, ra va iava ora vii vo rugooaro sirova utuoro avau. Oire vosa viipa aio koko purareve. Vearopai va aio ragari. Opeita rera akepari oaravu-ia akeara rirovira oisi varare rugorugoopaoro.

28 Ari vao raga vosa irai vii tavi rovoreve oiso, “Koruoupa aioa vao-ia auepa tokarasi.” Oire ra va iava viapau oiso aiori vaopa oiso, teapi rera vo rugooaro piro pieri varao iava oirao pie vovou vo pitupituroaro. Ora vao tapo vosa oiso ora sovota, Vuria-a vao, ra opeita va aiopata.

29 Oire uva viapau oiso visii vo rugorugooroarore oiso purarai, ari oearovua vo rugooroaro-a.

Vo osa oisi vo reo iava oearovu oiso vaio puraave, “Eakere ora ragai vo rugooarore korurai vao oa-ia oearovu vuri pieavoi pasi vo aio-ia ora orekerovu avu vai rutu?

30 Vosa Pautoa-ia vearo vaisi puraa vo aio iavirava, uva apeisi irai uvuiparoi ra vo aio iavirava ragai togareve?”

31 ✡ Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Vo osa eake aio aiopata, ora eake uuko-ia ukaiopata oara rutu-ia uvui iraopatai ra vara rutu aiopata ora vara rutu-ia ukaiopata, oisore ra visii siituepaoro oearovu visii-ia uvuipaai ra Pauto vaisiaro kae pieive.

✡ **10:22:** Ais 45:9 ✡ **10:23:** 1 Ko 6:12; Ro 14:19 ✡ **10:24:** Ro 15:1-2; Fl 2:4, 21 ✡ **10:31:** Kl 3:17; 1 Pi 4:11

32 Torevokovira rutu tootoopatai. Oa iava viapau uvuipai ra vuria vai
karekepe voeao-ia Jiu, ora voeao tapo ratau tou irara, ora oirao pie vovou
irara voeao Pauto voeaaro.
33 ✡ Oiso vearopai rutu vosa ragai vo pitupituaro vioepata. Oiso osa
akeakevira raga ragai vo touaro purapaaveira oearovu roru piepaoro. Ari
ita, viapau oiso ora ragai ragare rugooparaveira vaore, oiso ra vearoa vai
oua. Viapau. Ari vaore oiso ra oearovu rutu vearoa ouive. Oa-a evo vituaro
iava oearovu uvuipaai ra ora voea iava sopaura oaive poreive Jisas oirao
pieoro.

11

1 ✡ Osa vituaro iava eisi visii tavipaavoi, oisore ragai vo pitupituaro vioeta,
oiso rutu osa Krais vo pitupituaro vioepaaveira.

Kukue Tavurupa Pitupitu Vao Lotua-ia

2 ✡ Visii-ia vearo vaisi puraavoi, uvare ragai roru piepataveira ragaire
rugoopaoro ragai vo siposipoaro sirova utupaoro vao oa vateavora visiipa.
3 Uva ragai vo ruipaaro oiso toupai, ra roroiovira rutu vo reore rugoopata
oreoa oiso purapai, Krais-a toki ruvarautoa rutu ira oearovu rutu-ia oirara
putepareveira. Oiso rutu osa vatuato vatuava-ia putepareveira oirapa
reipaoro. Oiso osa raga ita Pauto Krais-pa reiparoveira.
4 Osa iava ro ira variripparo, eke Pauto vo reoaro iava siposipopareve kosi
pievira oirara rutu osireiaro-ia, vosa ora rera iava kukue ruupareve, oa-a
eva oa-ia rera raga uvuiparoi ra ora akukupapa pieparo.
5 Osa raga ita o riakova iria oisi variripao, ora Pauto vo reoaro iava
siposipopaeve tapo kosi pievira vo oirara rutu osireiaro-ia. Oire vosa
viapau ora oira iava kukueva ruupaeve, oa-a eva oa-ia ora oira vatuatoaaro
vaisiaro akaipa piepaevoi. Oire vosa viapau kukuvaipa tovoeve tavuruvira,
ra oiso rutu toupaeve osa o iria ora oira iava orui gagavurieve riroa ariia
ouoro.
6 Ari ita, vosa viapau ora oira iava kukueva tavurupaeve vo varoa-ia,
oire uva vearopai pasi vosa ora oira iava orui gagavuri rovoeve. Uvare
taraipatai oiso, Vosa riakova ora oira iava orui gagavurieve, ra va-ia ora
arii pieo oira raga. Uva oisi-a eisi osa iava oiso vearopai rutu oirapa vosa
ora oira iava kukue tavurupaeve vo lotupa kepa-ia.
7 ✡ Oire uva viapau oiratopa torevokopai oisi oiso vosa ora rera-ia
kukuvaipa tovoreve Pautoa iare lotupaoro. Eake iava? Uvare rera vaaro
vuraa oiso rutu toupai osa Pauto vo vuraaro. Osa eisi osa iava uvuipaai
oearovu Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaive. Ari riakova vo vuraaro-
a vao, oa iava oearovu oirara oearovu-ia oirara raga uvuipaai ra rei vaisi
purapaive.
8 Vao vituaro iava uvare viapau oiso oirato purareva riakova iava.
Viapau. Ari oirato pura rovoreva rovovira rutu. Oa iava utupavira riakova
ita purareva.
9 ✡ Uvare viapau oiso oirato purareva riakova iare, ari riakova purareva
oiratoa iare.
10 Eva-a oa vituaro iava uvui iraopaoi ra riakova ora oira iava orui
tavurupaeve kukue-ia Pautoa iare lotupaoro. Oa iava uvuipaai oearovu
oiso taraipaave oira-ia, Vatuato oirapa reiparoi. Ora ra va iava enselpa irara
oiso puraave oira kekepaoro, “Vearopai rutu.”

✡ **10:33:** 1 Ko 9:22, 13:5 ✡ **11:1:** 1 Ko 4:16 ✡ **11:2:** 1 Ko 4:17; 2 Te 2:15 ✡ **11:7:** Jen 1:26
✡ **11:9:** Jen 2:18

11 Ari oiraopavira rutu vo Turaro vaisiaro sovara-ia toupaoro vigei raga
oirara viapau uvuipaviei ra riako asavira toupape. Oisi raga ita riakora
viapau oiso uvuipaai ra oira asavira toupaive ita.
12 Oa-a vituaro-a vao-ia vo uvare Pauto riakova purareva oiratoa iava
voari rovoa-ia. Osa raga ita oirara kavaupaiveira riakora, oea rutu-a voeao
oea purareva Pauto ro ira-a orekerovu rutu vituaro.
13 Ora visii vo rugorugooroaro roviriei iraopata oiso-ia, E torevokopai
riakovapa o iria variripao oirara rutu osireiaro-ia Pautoa-pa ora oruaro
tavuru asavira eke?
14 Vaore rugoopata vo voki iavapa pitupitu oa vigei soporepaiveira o iava
geegeeru orui riro kaekaeva. Vo rara oirato oirava geegeeru ariiparo.
15 Ari vosa riakova oirava orui geegeeru toupaeve, oa iava oisoa oearovu
oirara oira kekeoro oira-ia vearo vaisi purapaive rorupaoro. Uvare iriapa
Pauto vo oru vao geegeerua vatereva vaore, oiso ra vo oru-ia kukue
tavurupaeve.
16 ✡ Ari vosa irai ragaiva kaureo ruipaparo va-ia eva, uva uvuiparai ra
rera tavia oiso, Viapau oiso igei aposel irara igoa oiso oai-ia taraipaiei
vo rasio iava oa oiso torevokopai vigei rutupa, ora oearoipa Pauto oirara
vaiaro lotupa irara vai voearo uvarovu rutu toupaivoi.

Turaro Vo Aioaro Iava Vao Oa Oisoa Vuri Piepaive Korin-pa Irara

17 Visii vatepaavoi oreorovu va-ia vao iava osa viapau oiso visii-ia roru-
paa oisi iava eisi. Eake iava? Uvare lotua-ia visii rutu ora gurupataveira.
Oire voa vo pitupituro purapataveira oara viapau oiso torevokopapeira
evara.
18 Uva rovo reo rutu-a vao-ia. Oa iava oearovu ragai taviivora, uvare
roopavira toupaoro ora kaureopataveira vo ora visii vo pauroaro-ia. Oa
iava oiso rugooparai, O asi oiraopavira vai-a pasi.
19 ✡ Ari ita, vearopai vosa osivi ragavira rugorugoopata, uvare oiso osa
ragavira iava uvuipatai ra oearovu ora visiipa eveita voeao oea-ia vearo
rugoo ora oiraopa vovou toupaiveira.
20 Oire vo osa ora gurupata Turaro vo aioaro purapasa vao ovapa aio,
oaioa eva akaipa piepataveira.
21 Uvare vagevagepavira katakataivira aio rovopataveira oearovivure tue
asavira. Osa iava eisi oearovivu ogoevira raga touvira toupaive, vo osa
oeavu raga vuku rovoave kokoropaoro spakpaoro.
22 ✡ E viapau kepaara vaiei visii okeparoiaro, oara-ia uvuipatai ra
rovovira aio rovopata ora ukaio rovopata, raa? E visii vo vovouaro-a eva
eisi, oa iava Pauto voeaaro reroaropaoro voeava kaureopataveira voeao
lotupa irara? Oire oisi-a eisi osa iava oearovivu voea iava arii piepataveira
voeao oea aio arapa ogoevira toupaive. Uva apeisi puraparai? Ragai roru
piepataveira va-ia oisi eisi eke? Viapau rutu!

Turaro Jisas Ira Komunion Vatereva Voeaopa Disaipel Rera Voeaaro

23 ✡ Uvare Turaro vo taraiaro-a vao oa rovovira rutu visii vateavora vao
oa ouava rera raga ruvara-ia Turaro. Otaraia oiso purapapeira, Vo vokiaro
Judas vigei reraaro Turaro Jisas kosi piereva vore viurupa irara vavaearo,
vo rupao-ia oa-ia Jisas bret-ia pitureva.
24 Oa iava va kakuakureva va-ia vearo vaisi puraoro Pautoa-ia. Uva oiso
puraroepa, *“Va vao-ia bret ragai iava varaua, oa-a vouao visii rutupa, oisore
ra va aiota ragaire rugoopasa.”*

✡ **11:16:** 1 Ko 7:17 ✡ **11:19:** Mt 18:7; 1 Ti 4:1 ✡ **11:22:** Je 2:6 ✡ **11:23:** 1 Ko 15:3; Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lu 22:17-20

25 Oire uva oisi raga ita evo aio isivaaro iava kap-ia pitureva oiso purapaoro, *“O-ia kap iria agasivira toupae aue-ia wain ovi. Iria oiso toupai ovoovova vaopa Airepa Reo Ovoi Pauto vaaro, oreoa oirao piepaeverea ragai iava o-ia revasiva. Vosa aa vo vokio-ia oira-ia ukaiota, ra oisi va puraoro ragaire rugoopata.”*
26 ✡ Osa iava uvuipatai ra Turaro vo kopiiaro vigeipa oirao piepata rutu vo vokiro rutu-ia, varao oara-ia va vao bret-ia aiopata, ora oira-ia o kap ukaiopata vo rutu tugurasa vo vuutao-ia oa iava vo voki-ia vorevira voreroverea Turaro.

Ro Ira Komunion Vuri Piereva, Ira Vo Vuriaro Voriaro Toupai Rera Ragapa

27 Eisi osa iava vosa ro ira vurivira vao aioreve Turaro vaaro bret ora ukaioro o iava kap, ira raga ita-a ira vuria purarevoi vareo rutu-ia oiso, Turaro iava varaua ora revasiva.
28 Visii rutu katakataivira ora visii iava sopaura oavisii-ia uvui iraopatai ra voura sisiro rovota. Oa iava uvuipatai ra ora visii varaaro-ia rugooara oavisii torevokovira Pautoa iare rugorugoopata. Ra va iava taru va aiota bret ora ukaiota kap-ia.
29 Uvare vosa akukuvira raga va vao bret aioreve ora oira-ia o kap ukaioro vo rara viapau oiso vearovira ora rera sopaaro-ia tarai rovoro oiso rugoopaoro, Apeisi ragavira rutu vao vituaro porearo toupai oiso, Vao-ia Turaro iava varaua oiraopaua rutu. Oire uva va-a eva oa iava voua aiorevoi ora ukaioroi oira-ia o kap, oarea-ia ora rera raga-ia vuria purarevoi vo Pauto osireiaro-ia. Ra va-ia ora rerapa voria oureve siraoa-ia tavaka.
30 Eva raga ita-a oa vituaro iava oearovu riro irara visii iava upiapaaveira ora raveravepaaveira. Ora oearovu visii iava oisoa kopiipaave.
31 Vosa visii rutu ora visii iava sopaura oavisii sisiro rovopata rutu, oa iava Pauto viapau oisi visii piepareve eisi.
32 ✡ Ari ita, Turaro vigei varaaro vuri vovouro rovirieipareveira, oa iava vigeipa tavaka vateparevoi vigei torevokopaoro vo vokio-ia, vaopa oiso, teapi opesi ovoivioverea voeao tapo oea viapau oirao pie vovou vaiva toupaivoi.
33 Araoko irara oaa, vosa Turaro vo aioaro aiosa ora gurupata, ra opeita vagevagepavira va aiopata. Ari oearovivure tue rovota voeao oea tapo koatapaai va aiosa.
34 Ora vosa irai visii iava ogoero, uva oiso vearopai ra rovovira ora rera vo kepaaro-ia aio rovoreve. Oa iava Pauto viapau uvuipa ra visii ruture oiso puraro, “Vurivira eisi piepatavoi visii,” vo rara oisi eisi ora gurupata vare vao Turaro vo aioaro.
Oaravuei touvira varao oarapa ruipaparai oiso ra visiipa vara torevokoa. Osa pieavere rara vo osa visii tapo tousa urioravere rara.

12

Vo Toupai Ovatevatearovu Rutu Iava Tugoropato Uraurato Varaaro

1 Araoko irara oaa, visii vo akeroaro pukopaavoi varao iava vatevateara Tugoropato Uraurato varaaro. Uvare oiso ruipaparai ra vearovira rutu roroiovira vara-ia taraipata.
2 Uva taraipatai oiso ragavira osa toutava voari tuariri, vo uva viapau oisoa oirao pie vovou vaiva toupata, vo vuutao-ia oa-ia oisoa tokarasi irara

✡ **11:26:** Jo 14:3 ✡ **11:32:** Sam 94:12; Hi 12:7-10; 1 Ko 1:20

raga rei piepata, voeao oea vo vovouroaro sirova utupaoro visii raga ora piro pietaepa.

3 ✡ Oiraopavira rutu vara-ia varao vearovira taraipata oiso-ia, Ro ira tuvetuvepareve Pauto reraaro Uraurato, ira viapau uvuiparoi rutu ra tovi reoro vai purareve oiso puraoro, “Rerape eera Jisas, ira-ia vuria toupaivoi.” Ora oiso tapo osa iava viapau irai uvuiparoi ra oiso puraparo, “Rera-a ro-ia Jisas ragai reraaro Turaro,” vo ovusa viapau rera vo ruipaaro Tugoropato Uraurato sirova utuparo.

4 ✡ Ovatevatearovu rutu toupaivoi oara vatepareveira kataitoa raga Tugoropato Uraurato.

5 Ora oaravu rutu tapo kovoara toupaivoi vara purapasa. Oara-ia uvuipaviei ra vara purapape kataitoa ragapa Turaro.

6 Ari ita, oirara rutu viapau oiso uvuipaai ra vaeavira okovorovu rutu purapaive Pautoa-pa. Ari kataitoa raga Pauto ira oirara rutu oiso piepareveira ra rera ragapa kovopaive voea vo rugooroaro-ia uvuivira.

7 ✡ Oiso osa katakataivira Tugoropato Uraurato vo kovoaro eveipaiveira ora voea iava sopaura-ia oaravu-ia vatevateara varao oearovu rutu oirara tauvapasa

8 oiso-ia, ro Tugoropato Uraurato ira iravupa reoa vatereve, oisore ra va iava oirara vo rugooroaro soporepareve. Vo osa rera raga ita Tugoropato Uraurato iravupa rugooa vatereve vaore, ra oearovu oirara tarai piereve vao iava oa vatauvira toupaiveira.

9 ✡ Uva rera raga ro Tugoropato Uraurato ira riro gorua oirao piea iravupa oirato vatereve, oiso ra va iava oearovivu vearovira tauvapareve. Ora iravupa aia ita gorua vatereve oisore ra va iavirava oearovu oirara ruvarupareve voea porete piepaoro.

10 ✡ Ari iravupa gorua vatereve ravoto kovoro purapasa. Ari iravu oiso piereve, ra Pauto vo taraiaro oiraopavira rutu kosi piepareve goruvira. Ari iravu oiso piereve ra oearovu rutu oirara vo tarairoaro rovirieipareve oiso purapaoro, “Vova vo kovo-ia Tugoropato Uraurato, ari ourauravu raga iava kuuvua vao-ia.” Ari ita, ovusa iravupa pisa visivi rutu reoa vatereve, ra va iavirava reoreoparo. Ari iravupa taraia vatereve, ra vo tarai iava eva pisa reo rutu porereve. Oa iava uvuipaai oearovu vo reo porearo rutu-ia taraipaave.

11 ✡ Ari ita, evara rutu orekerovu rutu oara toupaivoi vatevateara, vo osa kataitoa ragaei Tugoropato Uraurato ira oirara rutupa katakataivira oisi vara piepareveira ora rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro.

Vigei-a Ovarurovu Vova Krais Iava Kataiua Varaua

12 Oire Krais-a ro ira oiso toupare, Kataiua varaua oua-ia ovarurovu epao. Ari ita, uva osasarovu rutu-a vo ovusa kataiua raga iava varaua vara-a.

13 ✡ Oiso ragavira Jiu-a voeao-ia, ari ratau tou irara-a voeao-ia, ora voeao oea kovo ragapaiveira akukuvira vori ou asavira. Ari voeao oea monipa kovoro purapaiveira ora voeapa, vigei rutu-a vao vigoa ora reesiviepa oiso, Vigei-a kataiua iava varaua. Oa-a vao oa iava Tugoropa Reesi ouepa vigei rutu vo Krais-va ora tavosioro vao iavirava Tugoropato Uraurato goruaro. Iu, Pauto vigei vaeavira rutu oiso piereva, oiso ra vigei rutu ukaiopavio ovoovovira rera iava Tugoropato Uraurato, ra rera tovopape vo vigei varaaro-ia tootooara oavi.

✡ **12:3:** 1 Jo 4:2-3; Ro 9:3 ✡ **12:4:** Ro 12:4-7 ✡ **12:7:** Ef 4:7 ✡ **12:9:** Mt 17:19-20 ✡ **12:10:** Ga 3:5; 1 Jo 4:1 ✡ **12:11:** 2 Ko 10:13 ✡ **12:13:** Ef 2:18; Ga 3:28; Kl 3:11; Jo 7:37-39

14 Vouao varaua viapau oiso kataiua rutu-a. Viapau. Ari ovarurovu rutu voua iava toupai. Osa rutu toupareveira Krais ira varaaro iava ovararovu rutu toupaiveira.
15 Vosa tasi tauo oiso purape, “Viapau oiso vavaea-a ragai. Oa iava viapau oiso toupaavoi, Ragai-a ovaruvu voava.” Uva oisi-a eisi osa viapau torevokopai, uvare tasi tauo-a oa oiso toupaivoi, Oavu voua iava varaua.
16 Ora vosa kokito oiso puraro, “Viapau oiso ragai-a osireito. Eisi osa iava viapau oiso ragai-a varaua iava.” Eva oa viapau torevokopai, uvare rera-a kokito voua iava varaua.
17 Vosa voua rutu varaua oiso raga toupaive osireitoa raga, oire uva apeisi-a, uvuiparoi osireito ra uvureve? Ora vosa voua rutu varaua oiso raga toupaive, Voua kokitoa raga, uva apeisi-a? E uvuiparoi ra geesipareve, raa?
18 Viapau. Uvare Pautoa raga ora rera vo vovouaro sirova utuoro ovarurovu rutu tovoreva varaua-ia.
19 Vosa katai varuvi raga toupaive, uva apeisi-a? Oiraopavira rutu uvare viapau oiso uvuipai oisi eisi toupaive varaua.
20 Oiraopavira rutu viapau oiso oisi-a eisi, uvare ovarurovu rutu iava voua-a kataiua raga varaua.
21 Uva viapau osireito uvuiparoi ra oiso puraro vavaeare, “Viipe. Ra ragai ragape. Uvare ragai raga uvuiparai.” Ora kukueva viapau oiso uvuipaoi ra tasi tauore oiso purao, “Viipe. Ragai uvuiparai. Uvare viapau uvuipauei ra ragai tauvari.”
22 Ari ita, oisi eisi viapau torevokopai. Oa-ia eva viapau uvuipaviei ra vearovira toupape, vo rara viapau ovarurovu viapau toupaive vigei-ia, vo varuro oara raveravevira vai toupaiveira.
23 Ora vo varuro oarare oiso rugorugoopaaveira, Akukuara raga evara, ovarurovi-a evara oara-ia uvui iraopaviei ra kasivarivira rutu varavi tokipape. Ora vo varuro oarare oiso rugoopavioveira, Viapau oiso vearovira kekepa piroi, ovarurovi-a evara oara-ia vearovira rutu vara ruupape varoara-ia.
24 Vo varo oa-ia viapau uvuipaviei ra vara ruupape ovaruroa vearovira rutu kekepa piro. Uva vo varuro rutu takuvureva Pauto kataiua rutu varaua puraoro, oiso ra oirara vo varuroviore vearovira rutu rugoopaave oara akaipa visivi toupaive.
25 Oire uva oisi-a eisi osa vituaro iava ovarurovu viapau oiso roopavira toupaiveira. Viapau. Ari evo varuro rutu vaeavira rutu ora tauvapapeira ora vo varuro raga ora tokipaoro.
26 Vosa ovaruvu vuria tavaka ouve, ra ovarurovu vo tavaka sovove ora vara-ia. Oa iava vara rutu vo sirao kaeve. Ari vosa ovaruvu vaisiaro kae pieive, oa iava ovarurovu roruve va tapo.
27 ✡ Oire visii rutu ora takuvutaepa rutu. Oa iava oiso toupata visii-a kataiua rutu oiso osa Krais. Ari ita, visii rutu katakataipavira toupataveira oiso osa ovarurovu voua raga iava varaua rera vouaaro.
28 Osa iava Pauto ovarurovu rutu tovotovoreva torevokovira ora vara vo tavukiroaro-ia oiso ragavira, Rovopa irara-a voeao aposel irara. Uva eraopaai voeao-ia profet irara. Uva vo pevapaai voeao-ia tarai vatepa irara. Uva voea isivaaro iava voeao-ia oea ravoto kovoro purapaiveira. Uva evoea isivaaro-ia voeao tapopa vo goru vatereva oirara ruvarupa irara ora voeao oearovu tauvapa irara, ora voeao oearovu rutupa irapa irara, ora voeao oea pisa reoro rutu-ia reoreopaaveira.

✡ **12:27:** Ef 1:23

29 Oire uva viapau oiso voea rutu areiivira rutu toupaiveira oiso, Voea rutu-a profet irara, ari voea rutu-a tarai vatepa irara. Viapau. Viapau oiso voea rutu gorua oupaiveira Tugoropato ruvara-ia Uraurato vao ravoto kovoro purapa, ora
30 oirara ruvarupa, ora vao pisa reoreoro-ia reoreopa, ora vao pisa reoro aviavi piepa.
31 ✡ Osa iava eisi uvui iraopatai ra ora visii iava sopaura rutu tovota varao-ia vatevateara oara evara-ia uvuipai ra putepaive rutu.

Ari ita, oavuei aia oa epao touvira aue riroa rutu sirao vovou. Vosa viapau vava toupata, ra viapau uvuipatai ra evo vatevatero kovo piepata vo oearovivu tauvapasa.

13

Vo Toupai Oearovivupa Siraopa Vovou

1 Uva va vao-ia rovoa rutu aue siraopa vovou oa oiso toupai, Uvuiparai ra oearovu rutu vo reoroaro-ia reoreopara, ora vo reo enselpa irara vaaro pisa reo rutu. Ari vosa viapau siraopa vovou purapaa oisi eisi reopaoro, ra ragai vo reoaro oiso raga guruko ragapaive osa toiva o iria akukuvira guruko ragapaevoi, uvare oira toga ragapai.
2 ✡ Ora vosa goruvira rutu Pauto vo rugooaro kosi piea va iava siposipopaoro. Ora vosa orekerovu rutu-ia taraipara varao oara viaevira toupaive ora varao oara vatauvira toupaiveira. Ora vosa riroa rutupe oirao pie vovou ragai-ia oa iavirava uvuiparai ra pukuia virua uvavure. Ari vosa viapau siraopa vovou purapaa eisi evara purapaoro, oire ra oiso raga toupaa, Akukupapatoa raga ragai.
3 ✡ Ari ita, vosa ora ragai varaaro rutu orekerovu vatepaa oearovivupa apota irara. Ora vosa ora ragai raga iava varaua iava vasea oearovupa, oire ra ragaire kasipupaoro ragai iava voua kasiive vaopa, uvare Pauto vo kovoaro-a oa purapaaveira. Oara rutu-a evara oara-ia viapau vitua vai toupai, vo rara viapau siraopa vovou vai pura rovopaa.
4 ✡ Oire uva va-a vao-ia siraopa vovou oa oiso rutu toupai osa kave vovou ora vereopa vovou. Uva ro ira siraopa vovou purapareve, ira viapau uvuiparoi ra orekerovu riiriipaoro iravure vuri rugorugoo purapareve, oiso ra rera varaaro rutu ou ragareve. Ora vo osa viapau ora rera raga-ia vovouparo. Ora viapau oiso ra ora rera raga vaisiaro rei piepareve.
5 ✡ Ora vo osa ro ira-ia siraopa vovou toupaiveira, ira viapau uvuiparoi ra oearovivu arii piepareve. Ora ira viapau uvuiparoi ra iiruko vovou purapareve. Ora viapau uvuipa ra vagevagepavira kasipuparo. Ora vo osa viapau oiso ra varaore vuriara rugorugooparo oara purapaive oearovu rera-ia.
6 Oire uva rera ro ira-ia siraopa vovou toupaive ira viapau uvuiparoi ra rorupareve vuri rugorugoo-ia. Ari uvuiparoi ra varao-ia vearopa rugooro rutu orekerovu varaaro rorupareve, varao oiraopa rutu varaaro ora vearopara rutu.
7 ✡ Ari ro ira siraopa vovou-ia toupareveira, ira viapau uvuipa ra va eakareve vo osa riroa tavaka pou piro rera-ia. Ora vao tapo vosa oavu-ia oirao piepareve, ra viapau uvuipa ra va iava ora rera vo rugooaro tavarioreve ita aia. Ora vao tapo vo osa rorupaoro toupareve varaore tuepaoro, vo osa Pauto vo utupavira rera vatereverea, ra viapau uvuipa

✡ **12:31:** 1 Ko 14:1, 39-40 ✡ **13:2:** Ap 13:1-2 ✡ **13:3:** Mt 6:2 ✡ **13:4:** Pro 10:12; 1 Pi 4:8 ✡ **13:5:** 1 Ko 10:24 ✡ **13:7:** Ro 15:1

ra vo roru eaka piereve. Ora uvuipa ra kave vovou purapareve voeaore oea viapau rera vo rugooaro sirova utupave.

8 Va-a vao siraopa vovou oa pauakavira rutu toupaiveira. Oirara uvuipaaveira vearovira Pauto vo reoaro kosi piepasa. Ari ita, uva katai voki raga iare va-a. Ora vao osa oirara vatevateara oupaiveira, oire ra vara iava reoreopaave pisavira reopaoro, oreoroa rutu-a evara oara opesi ovoipapeira. Oiraopavira rutu uvare riroa rutuei taraia vo Pauto vo ruipaaro iava. Uva ita, osa vo tarai tapo opesiperea.

9 Oara rutu vituaro-a vao-ia, uvare vigei varaaro-a vatevateara oara viapau rutupavira toupaiveira varao oara-ia taraia oupapeira, ora oara iava Pauto vo reoaro kosi piepapeira.

10 Viapau. Ari oavu epao rutupa rutu. Vosa va eva rutupa pou piro, ra va iava orekerovu rutu evara kurokuroara opesi ovoipe.

11 Oire vo osa kakae visivi oisoa toupaa, uva voa-a evoa uva oisoa veu visivi rutu reopara. Ora tapo oiso rutu voa oisoa rugorugoopara osa oeavu kakae vure rugorugoopaaveira. Oire uva vo vokio-ia ragaiei oira vasito. Eisi osa vituaro iava kakae vure vo vovouroaro kavuava.

12 Varao oara kekepai vigei vo vokio. Uva viapau oiso roroiovira vara kekepai, uvare turopavira oiso vara vurapai osa sisiroara-ia orekerovu turopavira kekepapeira aauvira. Ari vovio utupaua vara evara viaeperea vigeipa, ra va iava roroiovira vara kekepe. Vo vokio-ia Pauto varaaro-ia taraiparai, vo osa ragaipa vavagisipai. Ari evara rutu taru eveiaverea vovio utupaua vara-ia roroiovira tarai ovoioro, oiso rutu osa Pauto ragai-ia tarai ovoiparoveira.

13 ✡ Iu, osa ragavira-a eisi osa touperea voari utupaua. Ari vo vokio-ia oiso rutu toupai vo peva vao oa reipai rutu oiso-ia, oirao pie vovou-a vao-ia, ari rari vovou-a vao-ia, ari siraopa vovou-a vao-ia. Oa-a vao-ia siraopa vovou rovopa rutu vo vo peva iava.

14

Vo Toupai Rovopa Iava Vatevatea Tugoropato Uraurato Vaaro

1 Ora visii iava sopaura rutu tovota siraopa vovou rutu purapasa. Uva viapau uvuipatai ra oiso ovatevatearovure ovaupata. Uvare vo vatevatea vao-ia Pauto vo reoaro kosi piepa, oa-a eva tapo visiipa reipapeira.

2 ✡ Aue vituaro iava uvare ro oirato ira pisa vaivaisi-ia reoreoparo, ira viapau oiso oirarapa reoreoparoi. Viapau. Ari eera Pautoa ragapa reoreoparoi. Eake iava? Uvare oirara vo rugorugooroaro vavagisipai rera vo reoaro uvupaoro, vo osa vatauvira rutu oiraopa rugoo kosi pieparevoi Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava.

3 Ari ro ira roroiovira rutu Pauto vo reoaro kosi piepareve, ira raga ita oirara tauvaparevoi voea vovouroaro tapo goru piepaoro. Ora voea vateparevoi kave vovou.

4 Ari ro ira pisa vaivaisi-ia reoparo, ira raga ita ora rera raga ora tauvaparoi. Ari ro ira Pauto vo reoaro vearovira rutu kosi piepareve, ira-a ita eera ira lotupa irara rutu tauvaparevoi taraia vatepaoro Pautoa iava.

5 ✡ Uva ragai vo ruipaaro-a vao-ia, oiso ra visii rutu pisavira rutu reopata. Ari rirovira rutu oiso ruipa iraoparai ra vo vatevateaova toupata, oa iava vava uvuipatai ra vearovira Pauto vo reoaro kosi piepata. Oa-a vao oa iava ro ira roroiovira rutu Pauto vo reoaro vatepareve, ira-a eera ira oiraopavira oirara rutu tauvapareveira. Ari ro ira oreovu raga-ia pisa vaivaisiro-ia reoreoparo, ira viapau oiso piepareveira osa eera. Ari vao raga oiso-ia, vosa

✡ **13:13:** 1 Ko 16:14 ✡ **14:2:** Ap 10:46; 1 Ko 12:10, 28, 30 ✡ **14:5:** Nam 11:29

iravu rera vo reoroaro porepareve, oa iava lotupa irara rutu uvuipaai ra tauva rutu oupaive.
6 ✡ Oire araoko irara oaa, e uvuiparai ra visii iare taveteoro visii tauvaa vo rara pisa visivi reoreora? Viapau. Ari vao raga vosa uriora ra roroiovira Pauto vo reoaro vatea vao oa vatereva ragaipa, ora tarai reo vao rera ruvara iava va-a, ora siposipoara varao oara-ia visii tarai piesa urioravere.

Visii Uvui Iraopatai Ra Pauto Vo Reoaro Kosi Piepata Vo Oirara Vo Reoaro-ia

7 Oiraopavira rutu vosa viapau vearovira pureo tavara vuvurepata ora aue gitaara tatupata, ra va iava ogurukorovu rutu puraave. Ra apeisi ragavira roroiovira vara gurukoaro gauaro eveipata, raa?
8 Ora vosa ro ira utave vuvurepareve, oire ra vosa viapau roroiovira gurukopaeve, ra apeisi ragavira oira gurukoaro eveioro oearovu oiso puraave, “Upoa purasa vatatopopaviei”?
9 ✡ Uva oisi ragavira vosa oisi eisi pisavira visii vo reoroaro vatepata, ra apeisi ragavira oearovu visii vo reoroaro uvupaoro vara vituaro-ia roroiovira taraipaave? Ari ita, visii vo reoroaro oara ora ropi ragapapeira, oiso rutu osa kiuvu gurukoara kaepaoro avaparoveira.
10 Riroara rutu reo kakuro oara vo rasio-ia toupaiveira. Oara rutu vituaro poreporearo toupaiveira.
11 Ari vosa viapau eveivira irai oreoiaro uvua vao oreovu raga, oire uva eera-a ira ragaipa aapaapauvira toupareveira, vo osa ragai ita oisi raga rerapa aapaapauvira ita oisi toua. Ra ita viapau uvuipaveiei ora vegei-ia taraipasa.
12 Taraiparai oiso, Visii-a vao visiigoa ruipa iraopataveira oiso ra vara rutuva varao vatevateara toupata, varao Tugoropato Uraurato oara vatepareveira visiipa. Uva osa iava eisi uvui iraopatai ra visii ita pute pie visivi rutu vatevateara kovo piepata, varao oara lotupa irara tauvapaiveira rutu voea vo vovouroaro oirao pie vovouro goru piepaoro rutu.
13 Oiso osa ro oirato ira pisa vaivaisi-ia reopaoro uvui iraoparoi ra Pauto arepareve variripaoro, ira raga ita uvuiparoi ra rera vo vaivaisiaro roroiovira rutu porepareve oearovupa.
14 Oiso osa ora ragai-ia taraiparaveira, uvare ovokirovu-ia pisavira rutu vaivaisipaoro varirparaveira, vo rara Tugoropato Uraurato vo vaivaisiro tovopareve vo ragai sopaaro-ia. Uva ora ragai reraaro raga iava uraurato oisi oiraopavira rutu vaivaisipaoro varirparaveira. Ovusa viapau vo vaivaisiro-ia taraiparaveira.
15 ✡ Ra va iava eva eake vai pura iraoa? Ari vao oiso osa vearopai vo osa ora ragai iava urauratoa oaa rutu iava variripara, osa vearopai tapo vo osa ora ragai vo rugorugooaro rutu iava aviavi pievira variripara. Oiso osa tapo ragaipa vearopai vo osa erapara ora ragai reraaro rutu iava uraurato, ra ita oisi raga aviavi pievira rutu erapara vova ragai vo rugorugooaro-ia.
16 Uvare vosa irai visii iava vearo vaisi purareve Pautoa-ia vo ora irai iava uraurato vaiaro rutu-ia oisi eisi pisavira vaivaisipaoro. Ra apeisi ragavira iravu rera vo reoaro sirova utuoro oiso puraro, “Vearovira rutu Pauto”? Osa eisi viapau uvuiparoi. Eake iava? Uvare viapau oiso rera vo reoaro vearovira aviavi pievira uvurevo.
17 Ari ita, vosa visii tapo ita pisavira rutu vaivaisipaoro oisi vearovira rutu variriara purapata Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro, osa eisi vearopai ita. Uva aue raga, apeisi ragavira uvuiparoi irai ra visii ruvara-ia tauva oureve vo osa visii vo variriroaro uvupareve eera sopaipato.

✡ **14:6:** Ro 6:17 ✡ **14:9:** 1 Ko 9:26 ✡ **14:15:** Ef 5:19; Kl 3:16

18 Vearo vaisi purapaaveira Pautoa-ia vo vaivaisi iavirava vao-ia
pisa. Uvare rirovira rutu va-ia reoreopaoro varirriparaveira oearovu vo
vaisiroaro-ia pute pievira pisaara.
19 Ari vo uva lotu puraparaveira oearo rutupa, uva vo raivarei toupaivoi,
oiso-ia osa vao-ia, rovopa reoreo vatepa, oiso osa ragavira uvuiparaveira
garepa reoro-ia aviavi pievira reoreopaoro. Uva eraopa vao-ia, oa-ia oisi
raga ita reoreoa vatepa vaopa, vo osa riro vavagisi reo rutu-ia riropara
vaivaisipaoro reoreo vatepara. Ra viapau oiso irai uvuiparo aviavi pievira
vara uvupaoro vara oupareve. Uva apeisi-a? Ari oiso-ia osa vao vearopai
rovoa, osa ragavira ragai vo vovouroaro-ia uvuiparai ra aviavi pievira
oearovivu tarai piepaa.
20 ✡ Araoko irara oaa, opeita oiso ragavira varaore pisa vaivaisiro veuvira
rugorugoopata. Ari ita, oiraopavira rutu uvare veu kakae viapau vuria
vaiei. Ra visii tapo ita uvuipatai ra oisi eisi piepata. Ari uvui iraopatai ra
oiso vearovira rugoopata osa oira vasi irara vo rugooroaro toupaiveira vo
vaivaisiro iava.
21 ✡ Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapai,

‘Vo oearovu-ia voearo oreorovu raga iava voea, ora vo oearovu gisipoaro-
ia voeao osararovu iava ragai vo reoaro vateavere voeaopa ragai
voeaaro. Ari eagara vosa viapau ragai gisipoaro sirova utupaave vo
voea-ia va uvupaoro.’

Eisi osa puraroepa Turaro vo osa Jiu vo kaureo vovouroaro kareke
piereva.
22 Oire uva vo vatevatea-a vao-ia pisa vaivaisi oa iava uvuipaai oirao
pie asa irara ra Pauto vo goruaro eveipaive vao oa kaureo vovou kareke
piepaiveira. Ari va vao-ia vatevatea oearovupa oisore ra va iava goruvira
rutu Pauto vo reoaro kosi piepaive, oa toupaiveira vaopa oiso ra va iava
voeao riro oirao pie vovou irara Pauto vo goruaro eveipaive vao oa Pauto
vo tauvaaro kareke piepaiveira.
23 Oire vosa oirao pie vovou irara ora guruave lotusa, ra va isivaaro-ia
rovoave pisipisavira vaivaisioro. Uva apeisi vosa oeavu voea iare koataave
voearo iava oirao pie vovou asa irara, voeao oea vo vaivaisiropa ruruvutu-
vira toupaive. Uvare oiso puraave vai pasi, “Easi voeao kokoropaoro oiso
reoreopaai.”
24 Ari vosa voea voeao lotupa irara ora guruave Pauto vo reoaro iava
siposiposa, oa-a eva oa iava voeao oirao pie vovou asa irara uvuipaai ra
ora voea iava sopaura oaive sovooro oiso puraave, “Oiraopavira rutu uvare
vuritoavi-a ragai.” Aue iava uvare vo reo eva uvuivoi vo voea iava sopaura
togavoi voea vo vovouroaro vuriara kareke pieoro.
25 ✡ Ora vo osa vo reo eva voea vo rugorugooroaro roroiove varao oara
vatauvira toupaiveira. Oa vituaro iava uvuipaai ra voea rutu ora takuvuave
Pautoa-ia vuurapa vaisi purasa oiso purapaoro, “Oiraopavira rutu, uvare
Pautoa epao visii-ia.”

Okovorovu Rutu Varao Lotua Varaaro Uvui Iraopai Ra Torevokovira Rutu Karekepape

26 ✡ Oire uva apeisi-a oiso osa ragai vo reoaro opesiaroei? Ari oiso, vo
osa visii rutu ora gurupata vuurapa vaisi purapasa, uva oiso vearopai vosa
iravu erava kae pie rovoreve. Ari iravu tarai reo iava siposiporeve. Ari
iravu vo reo kosi piereve oreoa vatereva Pauto rera ragapa. Ari iravu
siposiporeve pisa reo vo vaivaisiaro iava, vo ovusa iravu vo reo porepareve.

✡ **14:20:** Ef 4:14; Sam 131:2 ✡ **14:21:** Ais 28:11-12 ✡ **14:25:** Lu 17:16 ✡ **14:26:** 1 Ko 12:7-10

Ari ita, viapau rutu uvuipatai oavu avu vai purasa, vo rara viapau visii rutu lotupa irara tauvapaive va eva.

27 Vosa oearoi visii iava oiso vovoupaave ra va-ia vao pisa reo vo vaivaisiaro reoreoave, uva uvuipaai ra oiso reoreoave vaiterei raga, eke vo peva tupetupereovira, vo osa oeavu katakataivira voea vo reoreoroaro porepareve.

28 Ari vosa viapau irai toupareve voea vo reoreoroaro porepasa, osa iava uvui iraoparoi ro ira pisavira vaivaisipaoro siposipopareve ora tape piero vaopa, vosa eisi reoreopaoro ora rera raga vo reo uvupareve ora Pautoa tapo.

29 Ari ita, oiso vearopai vosa aiterei o vo peva oiso vovouave ra Pauto vo reoaro kosi pieive vao oreoa voea ragapa oisoa vatepareve. Uva oisi-a eisi osa iava oearovu uvuipaai ra vo peva eva vo reoreoroaro rovirieiive, oiso ra vo reo vituaro-ia taraiave.

30 Ari vosa irai oeavu tapo pauparo, ra Pauto rerapa oreovu vatereve, oire ra va iava uvuipaai oearovu ra iravu siposipopato tapetapeive oiso puraoro, “Ora tape pieu.” Ra va iava rera eera eraopato Pauto vo reoaro iava kosi piereve voeapa.

31 Visii rutu uvuipatai ra Pauto vo reoroaro kosi piepata oearovupa rera vaaro iavirava vatevatea. Uva aue raga vosa tupetupereovira oisi siposipopata, osa ragavira iava visii rutu uvuipatai ra ora visii vo reoroaro iavirava taraia oupata. Ra vara iava visii iava sopaura goru piepata tapo.

32 ✡ Ari ro oirato ira vatereve Pauto ora rera vo tavitaviaro, ira uvui iraoparoi ra ora rera iava uraurato rei piepareve rutu vo osa evo reo kosi piepareve. Teapi reoreo ragaparo akukuvira.

33 Eake iava? Uvare Pauto viapau oiso vo vatevatearo vigeipa oiso vatepareveira, ra vara-ia ora vavagisi piepavio lotu purapaoro. Viapau. Ari oiso ruipaparoveira ra torevokovira kave vovouvira rera vo ruipaaro sirova.

Vo osa vo uvaroa ora gurupata visii oirao pie vovou irara lotupasa,

34 ✡ uva voa-a evoa uva riakora raga rutu uvuipaai ra ora tape piepaave vo oiso rutu osa rutu airovu lotupa riako ora tape piepaaveira vo uvarovu rutu. Vaopa uvare viapau oiso vairopa torevokopai, oiso ra akukuvira reoreo ragapaave, uvare Jiu vaaro Reo Taisi oiso purapapeira, ‘Riakora uvuipaai ra ora vairo raga vo tavukiroaro-ia toupaive. Uvare viapau uvuipaai ra oirara vo tavukiroaro iare putepaive.’

35 Vosa oiso ruipapaave ra vara-ia taraipaave varao oara karekepe vo visii vo uvuruaro-ia, oarare uvuipaai ra vatua irara oaive akepaive vo ora vo vurero vo keparoaro-ia. Vaopa vosa iriai riakova vai lotua-ia reoreopao ora oira vo ruipaaro ragai-ia, ra oisi iava vigei rutu ariia oupape.

36 Uva apeisi-a? Ragaiva ora kaureopatai? Oire ragai tavita oiso, apeisi-a? E visii raga-a visiigoa iare pou piropa Pauto vo reoaro? E rera vo reoaro visii vo lotuaro sovara iava rovoepa?

37 Ari vosa irai visii iava oiso ora irai-ia rugooparo, Ragai-a vao Pautoa reraaro kovopato, ora ragoapa Tugoropato Uraurato vatevatea vaterevorao, uva uvuiparoi ra irai ragai vo rigatoaro eveireve oiso purasa, “Pol vo rigato puraревora vao iava uvare Turaro goruvira rutu rera arureva oisi va purasa.”

38 Uva ro irouto oirato ira viapau ragai vo reoaro eveireve oiso, Turaro rutu iava vo reo-a vao, uva va iava ira viapau torevokovira ora vaisipa oiso puraoro, “Ragai-a vao Pauto reraaro kovopato.”

✡ **14:32:** 1 Jo 4:1 ✡ **14:34:** 1 Pi 3:1; Jen 3:16

39 Oire araoko irara oaa, oiso ora visii vo vovouroaro piepata. Oa iava uvui iraopatai ra Pauto vo reoroaro kosi piepata vara iava siposipopaoro. Ari vao raga oapa vuripai oiso, Opeita oearovivure korukorupata voeao oea pisa reoro-ia vaivaisipaive, uvare Tugoropato Uraurato vo goruaro-a va eva.
40 ✡ Uvui iraopatai ra vara rutu orekerovu torevokovira rutu purapata. Opeita visii raga ora vavagisi piepata vara-ia varao vo lotua sovara-ia.

15

Krais Kopiiroepa Oa Iava Vorevira Toreroepa

1 Araoko irara oaa, oiso vovouparai ra visii rugoo piea vaore Vearo Siposipo oa iava vokiara rutu-ia visiipa oisoa siposipopaa. Vao oa outavoiva, goruvira rutu torepataera oirao pie vovouro oavisii-ia.
2 Vo siposipo-ia oa iava ragai oisoa visii siposipopaa, oiso ra va-ia goruvira rutu pituta. Oa iava Pauto uvuiparoi ra visii vorevira oureve ora rera iare. Uvare va-a vao-ia vo osa oeai rovovira rutu va oirao pie ragapaivora, vorevira va ita eakaive. Osa-a eisi osa iava Pauto viapau uvuiparoi ra oisi ora rera iare vorevira oeai visii iava oureve.
3 ✡ Vo reo-a vao rovoa rutu oa ou rovoava, oa iava visiipa vo reo ita aia topa pieavora. Vo reo oa oiso purapapeira, Krais kopiiroepa vigei vo vovouroaro vuriara voriaro ouoro. Oiso rutu osa Tugoropa Vuku rera iava tavitavi rovoepa vigeipa.
4 ✡ Vao oa isivaaro iava rera tovaiva. Oa iava vorevira Pauto rera tore piereva vo pevapa voki-ia. Oiso rutu ita osa Tugoropa Vuku vo siposipoaro oisoa tavitavipape.
5 Uva vorevira rovovira rutu Pita iare ora karekeroepa. Oa isivaaro iava voea rutu iare aposel irara urioroepa.
6 Oa iava ita vo vavae vovoto rutu iare (500) oirara vo vuutavi ragaia eva ora karekeroepa, voeao oea oisoa rera sirova utupaave. Oea iava oearovuei riro irara tootoovira toupaivoi, vo ovusa ita oeavu epao voea iava oea kopiiaepa.
7 Oa-a eva isivaaro iava Jems ita rera kekereva ro ira lotupa irarapa reiparoveira. Oire voava voea rutu ita aposel irara rera kekeiva.
8-9 ✡ Uva ragai tapo iare ora karekeroepa ragai vao ovoiopatoa rutu. Ari ita, ovoovovira ragai ovoiovira rutu kavauraepa. Uva voa-a evoa uva oisoa pisavira rutu rerapa toupaa, vao-ia osa Pauto voeaaro oirara oisoa vuri piepaa voviri rovopa visivi. Osa iava viapau oiso uvuiparai ra torevokovira ora ragaire oiso purara, “Vearoto-a ragai aposelto.”
10 ✡ Uvare Pautoa raga vo siraoaro-a vao oa iavirava oiso toupaavoi vo vokio-ia. Vao-ia siraopa vovou oa ragaipa vatereva. Oa vaaro-a vao siraopa vovou oa viapau oiso ora ropivira oiso ragai pie ragava. Viapau. Ari eva ouoro va iava kasivarivira oisoa kovopaa Pautoa-pa oearovu rutu aposel irara vo kovoroaro-ia putepaoro. Oiraopavira rutu uvare viapau oiso ragai vaaro-a va vao-ia. Ari Pautoa raga vo tauvaaro-a oa eisi ragai pieva.
11 Uva oisi-a eisi osa ragavira, eagara va iava oearovu-ia aposel irara oisoa va uvupata, eke ragai vai ruvara-ia pasi va uvutava. Uvare oiraopavira rutu-a, uvare igei rutu Vearo Siposipo iava vaeavira siposipopaioveira vao kataia Jisas iava va-a. Oa iava va oirao pietava.

Vigei Vaaro Iava Torea Vorevira

✡ **14:40:** 1 Ko 14:33 ✡ **15:3:** 1 Ko 11:23; Ais 53:5-12 ✡ **15:4:** Sam 16:8-10 ✡ **15:8-9:** Ap 9:3-8; 1 Ko 9:1 ✡ **15:10:** Ef 3:7-8

12 ✡ Ari ita, igei vo siposipoaro-a vao-ia oa oiso purapapeira, Pauto Krais
vorevira tore piereva kopiia iava. Uva apeisi-a, oiso osa iava oearovu visii
iava oiso purapaaveira, “Voeao oea kopiipaaveira, oea viapau uvuipaai ra
vorevira kopii tapirova torepaave”?
13 Viapau vearovira reoreopaai oisi puraoro, uvare vosa vo reo eva
oiraopape, ra vo reo kuuvupape Krais iava oiso, Vorevira toreroepa.
14 ✡ Ari ita, vosa Krais viapau vorevira toreroeri kopiia iava, ra viapau
oisi oai iava osiposipoi igei-ia toupaive. Oa iava viapau uvuipai oai oisi
toupaivora, igei-ia viapau oai oirao piepata.
15 Ora tapo vosa oisi eisi oai toupaivori, ra oai iava oearovu visii iava
oiso purapaave, “Kuuvu reoro rutu purapaiveira Pautoa iava.” Eake iava?
Uvare oiso siposipopaioveira, Rera raga ita ira Krais vorevira tore piereva
kopii tapi iava. Ari vosa visii vo reoroaro oiraopape oisi eisi oiso, viapau
oiso kopii irara vorevira viapau toreaverea. Vo osa ita oisi ragavira ita
Pauto viapau Krais tore pierevori.
16 Vosa viapau vorevira kopii irara toreave, ra osa oisi viapau Krais
vorevira toreroeri.
17 ✡ Ora vosa Krais viapau toreroeri vorevira, ra akukuvira rutu oisi iava
ora keakea ragapata visii raga rera oirao pie ragapaoro. Oire uva va-a eva
oa iava visii raga ora opesi pie ragapataeri, uvare visii vo vovouroaro-a
vuriara.
18 Vosa oiraopavira rutu oisi eisi reopata, osa iava voeari oearovu voeao
oea oisoa Jisas oirao piepaive oearoa oisoa kopiipaave, oea tapo ita uvuipaai
ra oisi ragavira iava opesi ragaave vuria oupaoro.
19 Vosa vigei vao Krais-ia raripavieri varao ragare vearopara rugoopaoro
oara-ia uvuipavioveira ra vara oupape vo rasio-ia tootoovira toupaoro. Oa
isivaaro iava viapau uvuipavieri ra oarai oupasa kopiipavio. Viapau, ari
opesi ovoipavieri. Vosa oisi eisi oiraopaeri vigeipa, ra siraovira rutu oisi
iava vigeivipa. Vo osa vo sirao eva vigei vaaro oearovu vo siraoroaro-ia
uvuipaeri putepaive rutu.

20 Ari ita, oiraopavira rutu Krais vorevira tore piereva Pauto kopii tapi
iava. Uva oisi-a eisi osa vo ovoovo puraoro iraroepa ipaoro voeapa voeao
oea vorevira toreaverea kopii tapiva.
21 Osa ragavira kopiia vo pitupituaro rovoepa kataitoa raga iava, ro ira
vuria purareva rovovira rutu Adam. Osa kopiia iava torepa pitupitu-a vao
oa rovoreva kataitoa raga ro ira vearoa purareva Krais.
22 Uva oirara rutu kopiipaaveira, uvare rera sirovava voea rera aao
iraraaro ro ira vuria pura rovoreva Adam. Eisi osa ita katai raiva raga
sirova oirara rutu toreaverea rara tootooro voeao oea Krais-va ora tavosi
rovopaaveira.
23 Vigei rutu katakataivira torevioverea vorevira tootooro vo vigei vo
vuutaaro-ia. Uva vigei reraaro ro-ia Krais ira vigeipa ira rovoroera, ra rera
sirova utuvioverea, vo rara vorevira voreroverea vigei oupasa.

24 Oire uva evo vuuta isivaaro iava vo vuutao pou piroverea oa-ia rasito
opesiroverea taru. Vo uva Krais gavman irara rutu opesi piereverea, ora
reipa irara, ora turaro irara, voeao oea vo rasitoa-ia toupaiveira ora voeao
oea uvarovu rutu toupaiveira. Oa-a eva isivaaro iava taru orekerovu rutu-
ia putereverea rara varao oara reipapeira vigeipa. Oire uva oisi eisi va
puraoro rera vaaro Turaro gorua vatereverea ropa reitoa rutu Pauto Aite.

✡ **15:12:** Ap 17:32; 2 Ti 2:18 ✡ **15:14:** 1 Te 4:14 ✡ **15:17:** Ro 4:25

25 ✡ Eva ita oa vituaro iava vo goruei vao-ia Krais-ia, oava vo tuguraroverea uva Pauto ora rerava keripa irara opesi piereverea voea tovooro vo Krais kokotoaro reroaro.
26 Uva ovoioa rutu-a vao kopiia vo pitupituaro Pauto oa tapo opesi pie ovoireverea.
27 ✡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Pauto orekerovu rutu tovoreva Krais kokotoaro reroaro, rera raga toki ruvarautoa rutu.’ Uva taraipaviei vo reo eva porearo-ia oa viapau oiso oiso purapapeira, “Pauto ora rera raga ora tovoroepa Krais kokotoaro reroaro.”
28 Viapau. Uvare Krais raga ira orekerovu rutupa reiparoverea. Oire vo vuuta-a eva oa-ia rera raga ora tovoroverea Pauto vo Saraaro-ia. Osa iava Pautoa raga rei iraoparoverea rutu orekerovu rutupa ora rera tapopa Oviito.
29 Ari oavu-a vao-ia osa oearovu baptaisa oupaiveira voeare rugoopaoro voeao rovo kopii irara, oire ra oisi iava Tugoropa Reesi oupaive. Oire uva apeisi-a? Vosa viapau vorevira tootooave, uva eake-a vao oare voeaore rovo kopii irara rugoopaoro baptaisa purapaiveira?
30 Ora apeisi-a tapo igei-ia, vo osa vokiara rutu-ia ora igei iava vasepaioveira, oiso ra oearovu vai igei vuri piepaive pasi, vo osa vo kovo purapaio vao-ia.
31 ✡ Araoko irara oaa, oiraopavira rutu uvare vokiara rutu-ia kopiia ragai iare tutuu piepaiveira rutu, vo osa Pauto vo kovoaro purapaa. Oreoa eva oirao piepaavoi rutu, uvare roru iraopaaveira visii-ia. Vao iava osa Krais Jisas tapo ora tavosipataveira.
32 Ari vosa riro avuavu kare tapo oisoa ora upopara vuria ouoro vo uruioia Efesas-ia. [Oa-a vao iava ovoovovira oiso reoreoparai riro kasipu vovou irara reesipaoro.] Uva aa vao-a vao vearo-a ragai vaaro oa ouaverea vo upo iavirava eva ragai vaaro? Asi viapau oaiei. Ari ita, vosa kopii irara viapau oiso vorevira toreaverea, oire ra oisi iava eagara, “Uvuipaviei ra aio ragapape ora ukaio ragapavio, vao iava osa vokipavira kopii ragaviovere.” Oreoa vao oearovu purapaiveira.
33 Opeita visii ragai ora keakea ragapata vao iava, osa oearovu visii tapo toupaoro ovovourovu vuriara purapaiveira. Uvare uvuipaai ra visii tapo vuri piepaive.
34 Poreta viro vearo rugoo puraoro vorevira. Vuri vovouro oavisii pura arapa eakata. Oa-a vao oa iava oiso visiire pururai visii arii pieoro. Uvare oeavuei visii iava voeao oea touvira Pautoa-ia tarai asavira toupaivoi.

Varaura Vorevira Toreperea Osivu Ragavira Karekepaoro

35 Iravu oirato oiso vaio akerevere, “Apeisi ragavira oirara vorevira kopiiara iava tootoopaoro torepaaverea? Ora apeisi ragavira varaura kekepa piroverea rara?”
36 Ari ita, ro vaaruu vovouto ira oiso evo ake pururevere. Uvare viapau taraipatai vaisio-ia takura isi, eke? Vosa vaisi pauta, uva va-a eva oa iava voa uvuipai ra vaisi iava varaua eru rovope, va isivaaro iava kovape.
37 Oiraopavira rutu vaisi-a vaisio aisia pauta takura isi raga-a oiso osa aue kukara takura, ora oaravu rutu takuraro. Uva viapau oiso vara iava takeruara oisoa pau rovopata.
38 Ari Pautoa raga-a ira vara govukoaropa varaura vatepareveira, vo rara rera raga oisi rugoo rovoro. Ora vo vara rutu takuraara katakataiaro tapopa varaura vatepareveira oiso, oavu raga ita vao, ari oavu raga ita vao.

✡ **15:25:** Sam 110:1 ✡ **15:27:** Sam 8:6; Mt 28:18 ✡ **15:31:** Ro 8:36; 2 Ko 4:10

39 Oire ovararovu rutu viapau oiso vaea kaevira toupaiveira. Viapau. Ari ovaravu raga-a vao oirato, ari varuere kare ovaravu raga, ovusa kokio kare ovaravu raga, ari atari kare ovaravu raga.
40 Oiso osa varao oara kekepapeira vuvuiua-ia, ora varao rasitoa-ia oara kekepapeira. Uva vearo kekeara rutu-a varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao tapo ita rasitoa-ia oara toupaiveira oisi, vearo kekea. Uva vao raga ita uvare osivu raga visivi kekepa piroveira.
41 Ari ita, ravireo vo kekearo vearoparoveira ora kekira tapo ita. Ira tapo vearo visivi kekeparo viroveira, vo osa eera vo kekearo pisa visivi ita kekepa piro. Ora aaviikoara rutu vo kekearo katakataivira kekepa piroveira pisa visivi vearovira ita.
42 ✡ Oire uva oisi ragavira eisi osa kopii irara piesa vorevira toreaverea tootoosa. Vosa varaura tovapapeira, oire voa erupapeira. Uva evoa-a uva ita vorevira torepere, ra va iava viapau opesia vai voua varaua oaiaro.
43 Vosa varaura tovapapeira, uva raveravevira toupaive vurivira keke uviropaoro. Ari vosa vorevira torepe, ra evoa kaitutuvira rutu goruvira kekepa piro vearovira rutu.
44 Vosa varaura tovapapeira, uva oira vara-ia toupaive. Ari vosa vorevira torepe, ra uraura vara purave. Oiraopavira rutu ita, uvare vo vokio-ia oira vara-a vao oa-ia toupapeira. Oa iava uvuipaviei ra oiso ragavira ora vigei-ia taraipavio, Utupaua uraura vara-ia taru toupaperea.
45 ✡ Vao iava uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira, ‘Rovopatoa rutu Adam pura rovoreva Pauto oiso ra oiravira toupareve.’ Uva oiraopavira rutu-a uvare iravu-a ro Adam ovoioto ira-a ita ro raga Krais reraaro Uraurato ira tootooa vatepareveira.
46 Uraurato vo tootooaro viapau oiso irapapeira. Viapau. Ari vo rasio vo tootooaro irapapeira. Oa iava uraurato vo tootooaro utupapeira.
47 Pauto rovopatoa rutu Adam rasito poupouaro iava pura rovoreva. Ari ro ovoiopato Adam vuvuiua iava vararoepa.
48 Ari ita, oirara voeao vo rasio iava oea oiso rutu toupaiveira osa ro ira rasito poupouaro iava pura rovoreva Pauto. Ari voeao oea vo uruiaroei vuvuiua-ia, oea oiso toupaiveira osa ro ira vuvuiua iava vararoepa.
49 Uva vigei vo kekearo oiso roropaiveira osa rovopato vo kekearo, ro ira vo rasio poupouaro-ia pura rovoreva Pauto. Osa-a eisi osa ragavira vo utupaua vigei vo kekearo oiso roroverea osa ro Krais vo kekearo, ira vuvuiua iava vararoepa.
50 ✡ Araoko irara oaa, ragai vo reoaro vituaro-a vao-ia oiso, Vouao varaua oua-ia sopeara toupaiveira ora aue revasiva. Ovara-a eva viapau uvuipai ra Pauto vo Saraaro iare koatape. Eake iava? Uvare voua varaua uvuipai erupape. Oa vituaro viapau uvuipapeira oiso ra vao tapo ora tavosipape oa viapau uvuipai ra opesipape.
51-52 ✡ Ragai vo reoaro uvuta. Uvare vatau reo-a vao visiipa oa kosi piepaavoi. Viapau vigei rutu kopiivioverea. Ari ora tavario ragavioverea vagevage visivi raga, oiso osa kataivira ripopareveira osireito. Vo vuutao-ia oa-ia gurukoeverea ovoiova utave, vo osa Jisas vo vuutaaro reesioro vo vuutao oa-ia voreroverea. Ogurukoa eva isivaaro iava kopii irara vorevira toreaverea vo vararova oara viapau uvuipai ra opesipe. Vo ovusa vigei ora tavario ragavio kopii asa irara.
53 Uvare vo varao oa erupapeira oa uvui iraopai ra ora tavariopape vo varao iare oa viapau uvuipai ra opesipe. Uva oisi-a oiso osa vo varao oa

✡ **15:42:** Dan 12:3; Mt 13:43 ✡ **15:45:** Jen 2:7; Ro 5:14, 8:2 ✡ **15:50:** Mt 16:17 ✡ **15:51-52:** 1 Te 4:15-17

kopiipapeira, oa uvui iraopai ra ora tavariope vo varao iare oa viapau opesia vai.

54 Oire uva va-a eva vituaro iava uvuipaviei ra Tugoropa Vuku vo reoaro eveipape. Ra oiso purapavio, Ari oiraopa reo rutu, vao oa oiso purapapeira Jisas iava,

‘Kopiia vo goruaro oa opesi ovoiepa rutu. Vo osa orekerovu rutu-ia putereva.’

55 ‘Ovu vii vo goruaroei kopiia, vao oa iavirava uvuipauei igei vuri piepari? Ora ovu-ia kopiia vii vo goruaroei, vao oa iavirava uvuipauei ra orekerovu rutu-ia putepari?’

56 Oiraopavira rutu uvare kopiia vo goruaro vituaro-a vao-ia vuri vovou. Oa vituaro iava uvuipai ra vigei vuri piepaive. Uva uvuipaviei ra vuri vovou eveipape rutu, vo rara Moses vaaro-ia Reo Taisi taraipavio. Uva vuri vovou-ia taraipaoro va voriaro oupapeira vao-ia kopiia.

57 Ari roru iraopaavoi Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro. Eake iava? Uvare rera raga vigei vatepareveira tauva ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais vo goruaro iavirava. Eva-a oa iava uvuipaviei ra vuri vovou vo pitupituaro-ia putepape ora kopiia.

58 ✡ Oisi-a eisi osa iavirava visii araoko irara oaa, goruvira rutu toupata raripaoro. Opeita raveravevira vovoupata. Ari goruvira rutu kovo iraopata Turaropa. Uvare Jisas vo torearo-ia rugoopaoro taraipatai oiso, Viapau oiso akukuvira kovo ragapatavoi rerapa Turaro. Viapau. Ari visii vo voriaro epao vearoa voria oa outaverea rara.

16

Sirao Vate Oirara Rutu Tauvapa Pauto Voeaaro

1 ✡ Oire oreovu vao-ia oa visiipa vatepaavoi vao iava moni vate. Uvare oiso ruipaparai ra oiso piepata osa Galesia-pa irara taviava. Oa iava oisoa moni oupaave Pauto voeaaro tauvapasa.

2 ✡ Oiso voea taviava, Toupa vokiro rutu-ia visii rutu moniara oavisii orirupata ora visii vo kovoroaro uvuipaoro. Oire vosa oisi eisi piepata, oa iava viapau oavu avu vai vo ovusa visii ruvara-ia moni oupasa uriopara visii iare tavetepaoro.

3 ✡ Vo osa poura viro ra voeao arua oea reesitava moni kaepasa. Oire uva voea riara iare oaravu pasiara rigatoavere rara voea iava varao oara kaeivere vaore, oiso ra voeao Jerusalem urui sovara-ia tou irara taraiave voea-ia oiso puraoro, “Oiraopavira rutu voea Korin iava urioai vigeipa sirao vate moniro vatesa.”

4 Ari vosa oiso rugoopata, Asi rera raga Pol uvuiparoi ra avaparo, uva evoea uvuipaai ra ragai taveoive.

Oiso Ruipaparoepa Pol Ra Vokareve Korin-pa Irara Kekesa

5 ✡ Visii iare karera virovere vo rara Masedonia Provins-ia pute rovoa, uvare voa Masedonia Provins-ia pou viro ruipa rovoparai.

6 Uva viapau taraiparai oiso visii tapo touavere, eke viapau. Oiso rugoo ragaparai, Iu vai pasi vo vaio tugurasa uva kokepa vuuta opesipere. Oire vo vuuta vai isivaaro iava uvuipatai vai ra ragai tauvata ragai sipo pieoro ouruirovu iare voraro uvaroare avapara.

✡ **15:58:** 2 Pi 3:14; 1 Ko 16:10 ✡ **16:1:** Ap 24:17, 9:13, 16:6 ✡ **16:2:** Ap 20:7; 2 Ko 9:4-5 ✡ **16:3:** 2 Ko 8:18-19 ✡ **16:5:** Ap 19:21

7 Uva reasiparai poteku visivi visii tapo tou arapa. Uvare ragai vo
ruipaaro-a vao oa-ia oiso ruipaparai ra riro kaekae visivi visii tapo toua,
vo rara Turaro oiso puraro, “Vearopai eisi viipa.”
8 Ari ita, tou rovoavere rara Efesas urui-ia vo vokio-ia rekasioro ovokia
vaisipaiveira oiso, Pentikos-pa voki.
9 Uvare riro kovo rutuei ragai vaaro vo urui-ia vao-ia. Uvare rataoa karu
pirorao ragaipa, oiso ra Turaro vo kovoaro puraa. Ari visii tavipaavoi oiso,
Riro irara rutu epao vo kovore korukorupa irara.
10 ✡ Oire vosa Timoti visii tapo tousa urioro, oa iava uvuipatai ra rera
vearovira pau pieta. Oa iava viapau rera-ia uvuipaai orugorugoovu avu
vai toupaive visiire. Eake iava? Uvare rera-a Turaropa kovopato ira oiso
toupare osa ragai.
11 ✡ Viapau rutu oiso vearopai vosa irai visii iava rerare oiso puraro,
“Akaipatoa raga ro-ia akukuto.” Viapau. Ari visii rutu uvuipatai ra rera
tauvapata rera sipo piepaoro. Oa iava uvuiparoi ra vearo voka rutu
purapareve rorupaoro. Uvare ragai rerare tueparavere ora oearovu tapo
araoko irara oavi oea rera tapo uriopaavere.
12 ✡ Oire ra ro iava Apolos vigei araokotoaaro visii tavipaavoi. Uvare
vorevoreripavira rera tavitavi ragapaavora, oiso ra visii iare tavetereve
oearovu tapo araoko irara, ovusa touvira orugoorovu rera-ia toupaivoi.
Oa iava viapau oiso ikauvira avapasa rugooparoi. Ari vovio vaio-a pasi
utupaua, vo rara rerapa raiva karu piro.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

13 Visii vearovira rutu ora airerei iraopata. Goruvira rutu toupata visii
varaaro-ia oirao pie vovouro. Opeita uriripata. Ari tuvuu vovouvira rutu
toupata.
14 Vo osa varao okovoroa rutu purapata, oara-ia uvuipatai ra sirao vovou
rutu sirovava vara purapata.
15 Taraipataveira vo aao-ia Stefanas aao. Oaaoa rovovira rutu ora vo aao
iava sopaura oaive pore rovoiva, voeao iava vo aao oea Grik taere-ia oisoa
toupaive. Uva va-a vao oa iava ora vo aao iava sopaura oaive rutu tovoiva
vo kovo puraoro Pauto oiraraaro tokipa kovo. Araoko irara oaa, oiso visii
tavipaavoi,
16 Voeao vo vovouroaro sirova ututa oea eisi piepaiveira osa evo aao
vovouaro. Ari vosa oearovu voea sirovavi toupaive voea tapo kovopaoro,
oa iava uvuipatai ra oiso voea rutu vo vovouroaro sirova ututa.
17 Roru iraopaavoi vao iava uvare Stefanas vase voeao oea ragai iare
urioaerao voeao ora Fotyunetas ora Akaikas, oea ragai rugoo piepaiveira
visiire, uvare tauai rutu ragaipa toupataveira.
18 Otoua-a vao oa-ia ragai tapo toupaoro ragai roru pieivorao, oiso rutu
osa oisoa visii tapo toupaoro visii roru piepaive. Ari ita, uvuipatai ra oirara-
ia vearo vaisi rutu purapata evoea oea oiso rutu toupaiveira osa voeari
Stefanas vase.
19 Voea rutu voeao lotupa irara oea Esia Provins-ia toupaiveira oea rutu
visii iare vearo voki purapaivoi. Ora vaiterei tapo Akwila avukarei ora
Prisila aiterea vearo voki visii iare purasivoi. Ora voeao oea vaiterei vo
kepaaro-ia ora gurupaaveira lotu purapasa. Uva vearo voki vaisipaoro
visiipa, oiso purapaai vo Turaro vaisiaro sovara-ia.
20 Vigei rutu araoko iraraaro voea vo uruio-ia oea vearo voki purapaivoi
visiipa.

✡ **16:10:** Ap 16:1, 19:22 ✡ **16:11:** 1 Ti 4:12 ✡ **16:12:** Ap 18:24; 1 Ko 1:12, 3:5-6

Oire uva va-a vao oa iava visii tavipaavoi ra ora visiipa siraopaoro sekanta.
21 Va vao-ia ragai vo reoviaro oa rigatoavoi ora ragai raga vavaearo-ia oiso-ia, “Vearo voki ragaiva Pol.”
22 Oire vosa irouto visii iava viapau Turaropa siraoparo, irape. Ira voari utupaua taru opesi ovoiroverea. Turaro Jisas uriou igei iare ikauvira rutu.
23 Oire uva oiso ruipa iraoparai ra visii tauvaa outa vigei reraaro Turaro Jisas ruvara-ia vo ovusa visiipa siraoparo.
24 Ragai-a vao sirao vovou rutu puraavoi visii tapo ora tavosioro Krais Jisas vaisiaro-ia.
Eisi osa vo pasio opesi piepaa.
Ragai-a vao, Pol.

2 KORIN
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vao eraopa pasi rigatoreva vo ivao isivaaro iava oa-ia rovopa pasi rigatoreva Masedonia Provins-ia toupaoro. Uva voea Korin urui-ia tou irara rovopa pasi vieiivoiva, vuri pitupituro kavuiva. Oa iava Taitas vo reo kaereva Pol iare rera tavisa voea vo pitupituroaro iava varao vearopara. Eva-a oa iava vao-ia eraopa pasi rera vaaro rorua karekereva voeapa.

Ari viapau voea rutu lotupa irara rera Pol vo reoaro sirova utuaepa. Viapau. Aue iava uvare touvira vuri pitupituro purapaiva. Uvare Pol vo vaisiaro aposel vaisi akaipa piepaiva oiso purapaoro, Viapau oiraopato-a ro Pol, oa iava viapau uvuipaiei rera vo reoaro uvupasa. Oire uva va-a eva oa iava ora rera iava goruvira voea tavitavireva, uvare Pauto rera reesireva oisore ra aposel kovo purapareve (2 Ko 10:1–13:10).

1. Ora rera iava aviavi pie reoro, ora vearo vaisi purareva Pol, 1:1-11.
2. Pol ora rera vaisiaro aposel vaisi oirao piereva voeaopa vakuvaku vovou irara, 1:12–7:16.
3. Oirao pie vovou irara uvuipaai araoko irara oaive tauvapaive vo Jisas vaisiaro-ia, 8:1–9:15.
4. Goruvira Pol ora rera vaaro iava aposel kovo taviroepa. Teapi kuuvu irara vo siposiporoaro sirova utupaave Korin vata, 10:1–13:10.
5. Ovoiopa reoroaro varao Pol varaaro ora oreorovu varao goru reoro rutu, 13:11-14.

1 ✡ Pauto ragai Pol roporeva oiso ra oiso toupaa, Krais Jisas reraaro ragai aposelto. Oa iava vegei-a vao ora ro-ia vigei araokotoaaro, Timoti vegoa vo rigato puravevoi visiipa Pauto voeaaro rutu visiigoa evoa Korin urui-ia lotu purapataveira. Ora voearopa tapo oearovu oearoa evo taere iava vo uruiro-ia toupaiveira Grik taere Pauto voeaaro.

2 Uva ragai vo ruipaaro-a vao-ia oa-ia oiso vovouparai ra Pauto vigei Aitearo ora ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais visiipa vereopa vovou rutu purasi visii tauvapaoro ora gavaure vovou.

Pol Pautoa-ia Vearo Vaisi Purareva Vao-ia Osa Oisoa Rera Tauvapareve

3 Uvuipaviei ra Pautoa-ia vearo vaisi rutu purapape rera-ia rorupaoro vigei reraaro Turaro Jisas Krais Aitearo. Ro Aite ira riroa rutu kaviko vovou purapareveira. Ro-ia Pauto ira ruvara iava otauvarovu rutu oupapeira.

4 ✡ Vosa tavakaa vai vegei-ia pou piro, ra oai-ia oisoa vegei tauvapareve. Osa iava uvuipaveiei ita ra oisi oearovu tauvapave, vo osa voearo-ia ita vo tavaka poupa piro. Eake iava? Uvare vegei ita uvuipaveiei ra vo tauvaa ita topa piepave oearovupa, oiso osa vegei pie rovopareveira Pauto.

5 Oiraopavira oiso rutu ita osa Krais-pa vo siitoka eva siraoa oisoa vatepaive oearovu. Uva vo raiva raga ita eva kataia oa sirova ita uvuipaveiei ra riroa siitoka vo siraoaro oupave. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaveiei ra riroa rutu tauva oupave Pauto ruvara iava, vo rara Krais tapo ora tavosipave rutu.

6 ✡ Ari ita, oearovu vegei vuri piepaiveira. Uva va-a eva oa iava Pauto vegei tauvapareveira. Uva vearopai oisi ita. Uvare vosa vegei oisi piepaive eisi, oa iava uvuipaveiei ra oisi iava goruvira toupave visii vo vovouroaro varaata piepasa. Ra va iava oisi vegei vo vovouaro siituepaoro va sirova ora visii iava oirao pie vovouro oavisii rutu goru piepata. Ra va iava oiso

✡ **1:1:** 1 Ti 1:1 ✡ **1:4:** 2 Ko 7:6-7, 13 ✡ **1:6:** 2 Ko 4:15

purapata “Vigei ita uvuipaviei ra oiso rutu goruvira torepavio osa vaitereo Pol vaio,” vo rara vo siitoka vo siraoaro visii-ia poupa piro.

7 Eva-a oa vituaro iava uvuipaveiei ra oiso taraipave visii-ia, Oiraopavira goruvira rutu torepaai, uvare tavaka vo vavataaro sovopaiveira oiso osa vegei. Oa iava va vao riroa tauva oupaivoi, oiso osa vegei ita vo tauva oupaveaira vokiara rutu-ia.

8 ✡ Araoko irara oave, oiso ruipapaveiei ra otavakarovu iava taraipata varao oara vegei-ia poupa pirorao vo Esia Provins-ia. Ari ita, riroa rutu vavata vegei-ia pou pirorao va vao tavaka vo vavataaro. Oa iava raveravevira oisoa toupave voa oiso rugoopaoro, Vegeivi kopiipaveiei.

9 ✡ Oiraopavira rutu, uvare oiso rutu rugoopaveiera, Vegoa ita reesiivora, oisire ra vegei upoive. Uva vo rugoo-a eva vegei-ia pou ovoi pirora, oa iava viapau oiso rugoopaveiera ra ora vegei ovovouiaro sirova goruvira toreve. Viapau. Ari kataitoa raga Pauto vegei Virivaripato, ira raga ita uvuiparoi ra vegei virivaripareve. Ro ira oirara tore piepareveira vorevira kopii tapirova.

10 Ari ita, oisi ragavira oisoa vegei virivari piepareve voeao asavira oea oisoa vegei-ia upo ruipa ragapaave. Uva vo vokio ita oisi raga vegei virivaripareveira. Oire uva oisi-a eisi osa uvuipaveiei ita rera-ia raripave vovio utupaua, vo rara ita vegei iare tutuu piepaive ita va kopiia vorerivira.

11 ✡ Uva uvuiparoi ra vegei ita tauvapareve, vo rara visii vegeipa variripata vegei tauvapaoro. Ra va iava Pauto visii vo variriroaro riroara uvupaoro vegei-ia vearoa purapareve. Eisi osa ragavira iava riro irara uvuipaai ra vo tauva eveipaoro rera vaisiaro kae piepaive va iava vearo vaisi purapaoro.

Pol Viapau Oiso Korin-pa Irara Keareva

12 ✡ Oire uva vegei vaaro-a vao-ia riroa rutu rorua, ororua rutu vituaro-a vao sovopaavoi vo ora ragai iava sopaua-ia. Eake iava? Uvare oiso taraiparai Pauto vegei-ia vearoa rutu purapareveira vo vegei iava sopauarei goru piepaoro. Oa iava vegei visii tapo toupaoro ora oearovu tapo voraro oisi va torevoko rugorugooro rutu Pauto vo rugorugooroaro ora katai vovou oisoa purapave ita. Oiraopavira viapau oiso vo rasio vo taraiaro sirova utupaoro-a, ari Pauto vo tauvaaro iavirava raga vegei oisoa vereopa vovouro purapave evara.

13 Vosa opasirovu rigatopaavora visiipa, oara-ia evara roroio reoro raga rigatoavora visiipa.

14 Uva oiso vovouparai rutu ra utupauavi vo reo-ia vao ora vegei iava vearovira taraitavere rutu, oreoa-ia vo vokio gare visivi vavagisipatai. Vaore vosa vo utupaua ovokia-ia Turaro vorevira voreroverea, uva vegei vaisiaro-ia vearoa purataverea. Ovusa ita vegei oisi raga vo vokia ita visii vaisiaro-ia vearoa purave rorupaoro.

15 Ari ita, visii oirao piepaavora oiso, Vegei vai egaegapata. Oa-a vao oa iava oiso vovou ragaraepa ra visii iare tavetea vo vuutarei-ia, oiso ra oisi pieoro voreripavira visii tauvaa.

16 Eva vituaro iava oiso vovou ragaraepa ra visii iare tavetea evoa. Ra evoava Masedonia Provins iare ava rovora. Oire ra voava ita vorevira vorera visii iare. Ra va isivaaro iava taru evoava ragai tauvata ragai sipo pieoro Judia Distrik iare.

17 Uva oisi-a eisi osa visii tavi rovoava osa eisi ragai vovouaro oiraopavira rutu toupava. Viapau oiso visii keaava oiso osa iravu vo rasio raga iava rera.

✡ **1:8:** Ap 19:23 ✡ **1:9:** Jer 17:5, 7 ✡ **1:11:** Ro 15:30; Fl 1:19 ✡ **1:12:** 2 Ko 2:17; 1 Ko 2:4, 13

Viapau. Uvare viapau uvuiparai oiso ra oeai tavi ragaa oiso, “Urioparai visii iare,” vo ovusa ragai oruipaiaro viapau oisi eisi toupaive.

18 Pauto oiraopavira rutu reoparoveira. Oa iava rera vo pitupituaro sirova oisi oiraopavira rutu reoparaveira oiso-ia, Ragai viapau uvuiparai ra oiso rugoopara, Viapau avaparai, vo ovusa ragai iava gisipo oiso purapao, “Oiraopavira urioparai.”

19 ✡ Oiraopavira rutu igei vase vao-ia Sailas ora Timoti visii tarai pieiova Jisas iava, vo siposipo-ia oa oiso purapai, Jisas Krais Pauto Oviitoaaro ira viapau oiso rugooparo, Ragai viapau vao purapaavoi, vo ovusa rera gisipoaro iava oiso purapape, “Oa purapaavoi vao-ia.” Viapau. Ari oisoa va pura ovoipareve vao oare oisoa taviparo va purapasa.

20 ✡ Oa vituaro-a vao-ia oiso-ia uvare Pauto ovoi reoro purapaoro oiso puraparoveira “Ragai oa purapaa.” Oa iava Krais Pauto vo reoaro sirova utupaoro oisi va puraparevеira vo reo oirao piepaoro rutu. Eisi osa ragavira Pauto oiraopavira rutu taviparoveira. Uva va sirova utupaoro Krais tapo ora tavosipavio oiso purapaoro, “Oiraopavira rutu,” vo Pauto vaisiaro kae piepaoro.

21 Vo uvare Pautoa raga-a ira vigei rutu ora vegei Krais-va tavosireva vigei vo vovouroaro oirao pieara goru pieoro rutu. Uvare Pautoa raga-a ira vegei roporeva vo kovoa vao purapasa.

22 ✡ Ari ita, vigei rutu-ia vo reesio tovoreva oa oiso purapapeira, “Vigei-a Pauto voeaaro.” Uva vara rutu oirao piesa Tugoropato Uraurato tovoreva vo vigei sopaaro-ia. Ra va iava rera iavirava oiso taraipavio, Oiraopavira rutu osa eisi oaravuei oara epao tuevira vigeipa varao iava rera varaaro.

Viapau Pol Ikauvira Voea Iare Avaroepa

23 ✡ Oire vo osa oiso rugoo ragaparaepa oiso ra uriora evoare Korinia, osa viapau ita urioraepa. Vo uvare oiso rugooraepa, Teapi visii iava sopaura vavata piea. Pauto ragai iava sopaua-ia taraiparoi, vo ovusa oiso oiraopavira visii tavipaavoi.

24 ✡ Viapau oiso riro goru reo vai rutu vatepavevoi visiipa, oisore ra oai raga sirova utupata, vo osa ora visii varaaro-ia oirao pie vovouro rugoopata. Viapau. Ari visii vo vovouroaro uvuivira rutu toupaiveira varao oirao pie vovouro. Uva visii-ia kovopavevoi visii vatepaoro tauvaa. Oa iava uvuipatai ra roruvira rutu vearovira toupata.

2

1 Uva ora ragai raga vo rugorugooaro-a vao oa-ia oiso rugooraepa, Viapau uvuiparai ra vorevira visii iare avara. Teapi visii vatea vavata vovou.

2 Vaopa vosa oisi eisi visii piea, uva irou vai-a vao uvuipai ra ragai roru pieve? Ari visii ita viapau uvuipatai ra ragai roru piepata, vo osa visiipa vavata vovou vate rovoa.

3 ✡ Eisi osa vituaro iava-a vari rovopa pasia oa rigato rovoavora visiipa oisi raga ita eisi. Uvare reasiparaera oiso, Teapi visii ruvara iava riro vavata oua, vo osa visii-ia poura viro. Eake iava? Uvare visii raga ita visiigoa vokiara rutu-ia uvuipatai ra ragai roru piepata ragai vo reoroaro sirova utuoro. Va-ia oisi eisi taraiparai, Vosa ragai rorupaa, oire visii tapo ita rorupata.

✡ **1:19:** Mt 16:16; 1 Te 1:1; Hi 13:8 ✡ **1:20:** Ro 15:8-9 ✡ **1:22:** Ef 1:13-14 ✡ **1:23:** Ga 1:20; 1 Ko 4:21 ✡ **1:24:** 1 Pi 5:3; Ro 11:20 ✡ **2:3:** 2 Ko 12:21, 7:16, 8:22

4 ✡ Uva rirovira rutu gaupaoro siraopaoro va eva rovopa pasi rigatoavora visiipa. Viapau oiso visiipa vavata vovou vatepasa vo rigato puraavora. Ari ragai vaaro riroa rutu siraopa vovou kareke pieoro-a visiipa.

Uvuipaai Ra Iravu Iava Vuria Veraive Ro Ira Vuria Purareva

5 Oire uva vuria purapaoro eera oirato ira visii tapo touparevora. Ira ragaipa vavata vateparevoi ovusa oearovupa visii iava vavata rutu vateparevoi. Uva oisi eisi pararai oiso, “Visii iava oearovupa” vaopa oiso, teapi torevokovira rutu riro goruvira oisi ragavira rera togapaa va-ia.

6 Ari ita, visiipa vo reo rigatoavora ro iava ira vuri vovou rovoreva riro vavata vateoro. Oa iava ragai vo reoaro sirova utupaoro rerare oiso purataera, “Vuria purarivoi,” rera vo vuriaro vo voriaro vateoro rerapa. Uva oisi-a eisi osa uvuipai rutu rerapa.

7 ✡ Oire visii taviavoi oiso, ra viapau ita vorerivira rera vo vuriarore rugoopata. Viapau. Ari uvuipatai ra rera vaaro oirao pie vovou vorevira goru pieta vaore rugoopaoro, Teapi oisi va iava rera iava sopaua-ia riro vavata vovou sovooro ora piro pieparo.

8 Uva oiso goruvira rutu visii tavipaavoi, Rerapa visii vo vovouroaro siraopa vovouro rirovira rutu kareketa. Ra va iava oiso tarairo, O ari oiraopavira rutu ragaipa siraoai.

9 Uva vari rovo rigato pura rovoavora vare rugoopaoro oiso, E pasi ragai vo reoroaro rutu sirova utupaavere, eke viapau?

10 Uva oisi-a eisi osa ragai vo reoaro sirova utupaoro rera eera vo vovouaro vuria veratavoi, vo osa oisi eisi piepatavora. Ra ragai tapo ita rera vaaro vuria veraa vo Krais vaisiaro sovara-ia. Ari vosa iravu iava oavu vuria veraa, ra viapau ita vorevira vare rugoora. Osa-a eisi osa piepaaveira vo Krais vaisiaro sovara-ia visii iava sopaura rutu goru piepaoro.

11 ✡ Vaopa, teapi Seten vigei-ia putepareve rutu. Uvare taraipaviei rera-ia ira vigei ateate piepaoro toupareveira vaore, oiso ra ovokirovu-ia vigei kove piepareve rera vo reoroaro-ia kuuvuara.

Pol Riro Tavaka Rutu Kekereva Troas Urui-ia

12 ✡ Vosa Troas urui-ia poura viropa Vearo Siposipo iava Krais vaaro siposiposa, uva evoa touoro oiso tarairaepa, Akoea, Turaro ragai vo kovoaropa rataoa karurevoi vao-ia.

13 ✡ Uva evoa touoro taraa ragaava rore vigei araokotoaaro Taitas. Oa-a eva vituaro iava rirovira rutu rugorugoo iraoparaepa rerare oiso purapaoro, “Apeisi pierevo?” Uva va-a eva vituaro iava voea evoea avaueava. Oa iava voava topara viropa Masedonia Provins iare.

Aposel Irara Pauto Vo Goruaro Iavirava Oisoa Upoa-ia Putepaive Rutu

14 ✡ Ragai roru iraopaoro Turaro-ia toupaavoi. Uvare Krais tapo ora tavosipaveiei, ra vegei tapo vokapareveira Pauto uvarovu rutu Seten-ia putepaoro. Ari ita, voraro rutu viripareveira Pauto vegei iava sopauarei tauvapaoro, vo ovusa vegei vo taraiaro vao Krais iava kosi piepave uvarovu rutu. Ra va iava vo reo vao rera iava oa uvupaoro va sovopaive gavaurevira ora voea-ia, oiso rutu osa vearo geesiva o korovo (wel).

15 ✡ Aue iava uvare vegei oiso rutu toupaveaira osa o vearo geesiva korovo, vao oa-ia koruoua tauoa purapareveira Krais Pautoa-pa. Uva vo geesi-a eva oa gaegaerepaoro uvarovu rutu avapapeira voeaore oea oupareveira Pauto ora rera iare vorevira, ora voearo oearoa opesi ovoipaaveira.

✡ **2:4:** 2 Ko 7:8-9, 12 ✡ **2:7:** Ga 6:1; Ef 4:32 ✡ **2:11:** Mt 4:10; Lu 22:31; 2 Ko 4:4; 1 Pi 5:8 ✡ **2:12:** Ap 16:8; 1 Ko 16:9 ✡ **2:13:** 2 Ko 7:5-6 ✡ **2:14:** Ro 6:17; Ef 5:2; Fl 4:18 ✡ **2:15:** Ef 5:2; 2 Ko 4:3

16 Ari ita, vosa va vao vearo geesi voea ruvara-ia pou piro, oire ra va iava
vo geesi eveiive, ra oiso puraave, “Asi Pautoa iava vo geesio-ia. Oa iava taru
opesi ovoiioverea.” Osa voeao oea Pauto ora rera iare vorevira ouparevere
vo geesi eveioro va geesiive. Ra va iava oiso puraave, “Pauto vo geesiaro
vao-ia tauvapa. Oa iava taru Tootoo Ovoi oupe.” Oiraopavira rutu vo osa
vegei raga-a viapau oiso uvuipaveiei ra oisi voea tauvapave. Viapau. Ari
Pauto vo goruaro raga-a oa iavirava voea tauvapaveaira.
17 ✡ Riro irara rutu oirara Pauto vo reoaro vatepaiveira oiso rutu
osa akukupapara raga kotokotoara. Oire ra vara-ia moni oupaave vara
voripaoro. Ari vegei viapau oiso osa voea. Eake iava? Uvare Pauto vegei
vao arureva. Eva-a oa vituaro iava oiraopa reo rutu iava siposipopave, vo
rara Krais tapo ora tavosipave. Uva Pauto vegeiva vurapareveira, vo ovusa
oiraopavira rutu vo reo kosi piepave oa oupave rera ruvara-ia.

3

Kovopa Irara Vaaro Airepa Reo Ovoi

1 Vosa oisi eisi purapave, uva viapau oiso ora vegei vaisiaro raga kae
piepaoro-a. Viapau oiso aapaapautoarei-a vegei visiipa, oa iava uvuipaveiei
ra visiipa oaravu pasiara kaepave, vo pasiro oara-ia rigatopaive oearovu
oiso puraoro, “Vearotoarei-a vaitereo aiterea vo reoaro uvuta vearovira.
Ra aiterei vearovira pau pieta.” Viapau oiso oisi eisi opasiei. Ari vegei-ia
taraipataveira. Ari ita, uvarovu rutu vokapaveaira. Uva voraro viapau oiso
ora vegei iava opasiiva vokapaveaira vo pasio oa rigatotavora. Ari ita, uva
vegei vearovira oisi raga pau piepaiveira.
2 Eake iava? Uvare visii raga ita vegei vaaro pasia eva vegei vo kovoaro
oirao piepaoro. Vo uvare visii vo touaro-a vearoa, otoua vegei vo kovoaro
oiso karekepaiveira pasia. Oa-ia uvuipaai oearovu rutu ra va vieioro
taraiave.
3 Oirara rutu visii eveipaiveira oiso, Visii vao pasia vao vova Krais oa
viapau oiso ing vai-ia rigatoreva aveke pero vai-ia. Viapau. Ari visii
sopaaro-ia vo pasio rigatoreva ro iavirava Tugoropato Uraurato Pauto
reraaro ira vigei iava sopaura-ia toupareveira. Oire vo pasi-a vao oa
rigatorevoiva, va siporeva oearovu iare Pauto vo kovoaro iavirava oa
purapavevora visii tapo toupaoro.
4 Osa eisi purapaveiei uvare va-ia vao taraipaveiei oiso osa Pauto vegei
tauvapareveira vokiara rutu-ia vo vegei vo kovoaro-ia, vo ovusa Krais tapo
ora tavosipave.
5 ✡ Viapau oiso oavu avu vai epao vegei-ia, oiso ra oai iava oiso purave,
“Iu. Uvuipaveiei rutu vo kovo purapave.” Viapau rutu. Ari Pautoa raga-a
ira oiso vegei piepareveira vo kovo purapasa.
6 ✡ Uva Pautoa raga-a ira vegei goru piepareveira vegei sipopasa rera
vaaro iava Airepa vao Reo Ovoi tavitavipasa. Vo uvare rera-a Pauto ira
reoreopaoro Tuariripa vao Reo Ovoi-ia va rigatoreva aveke pero-ia. Oa iava
oearovu oirara vo reo sirova utu ragaaepa. Osa iava vo reo-ia voea raga ora
piro pieaepa uva oisoa kopii ovoipaave evo reo sirova. Ari vao-ia Airepa
Reo Ovoi oa viapau oiso toupaivoi osa eva Tuariripa. Eake iava? Uvare
Airepa Reo Ovoi-a vao oiso purapapeira, “Ro Pauto reraaro Tugoropato
Uraurato ira Tootoo Ovoi vatepareveira.”
7 ✡ Ari ita, Pauto tuariri rutu Reo Taisi aveke pero-ia rigatoreva. Vao
oa iava Moses vo pero kareke piereva voeaopa oirara, vo ovusa Pauto

✡ **2:17:** 2 Ko 4:2, 1:12, 12:19 ✡ **3:5:** 2 Ko 2:16; 1 Ko 15:10 ✡ **3:6:** Ga 3:10; Jo 6:63 ✡ **3:7:** Eks 34:29-35

vaaro keraria aviaviaro goruvira rera-ia roropaiva. Uva voavi ragava va eva keraria vo aviaviaro opesipaoro varapaepa oisivi. Ari ita, tou visivi roropaiva goruvira. Ra va iava vao Jiu-pa irara osireiaro aau piepaiva, oa-ia viapau vearovira Moses puaaro kekeiva. Oire va vao isivaaro iava va eva Reo Taisi sirova akukuvira utu ragaoro kopiia ouiva. Ari oiraopavira rutu oiso osa va vao-ia Reo Taisi rovoepa, vo ovusa Pauto vaaro riroa keraria va-ia rorova ora Moses-ia tapo.

8 Oire uva apeisi-a va-ia vao Airepa Reo Ovoi oa Tootoo Ovoi vatepaiveira? Oiraopavira rutu uvare va vao Airepa Reo Ovoi vaaro keraria pute pievira rutu roropaivere vo osa vo Reo iava tavitavipave rera iava ro Tugoropato Uraurato ira Tootoo Ovoi vatepareveira.

9 Uva voea rutu va-ia vao Reo Taisi taraiaepa oiso, Vearoa vao-ia reoa. Oa-a vao oa iava oearovu voea iava kopiiaepa. Uva oisi raga ita oiso osa oearovu vao-ia Airepa Reo Ovoi vao Krais vaaro taraipaoro oiso purapaai, “Vearo reo rutu vao-ia. Oreoa-ia aviavia toupaiveira oirara iava sopaura aviavi piepasa, oisore ra Pauto uvuiparoveira ra oiso puraparo, Visii-a torevoko vovou irara. Osa iava taru Tootoo Ovoi outaverea.”

10 Uva voea voeari tuariripa irara oea vao-ia Reo Taisi taraioro oiso puraaepa, “Vearoa rutu-a vao-ia oa reipai rutu vigeipa.” Ari vo vokio vigei taraipaviei, uvare viapau oisi eisi vo vokio-ia toupai. Eake iava? Uvare Airepa vao Reo Ovoi-a oa Tuariripa Reo-ia pute iraopaivoi rutu pauakavira toupaoro, vo osa orekerovu rutu kareke piepaiveira vearopara.

11 Ari ita, Tuariripa Reo oa oisoa aviavia vatepaive opesipaoro. Ari vao-ia Airepa Reo Ovoi vo aviaviaro oa viapau rutu opesia vai epao. Evo reo oa vearo iraopai tuariripa-ia Reo Taisi putepaoro rutu vearoa sisikore aviavi vatepaoro.

12 ✡ Oa-ia oisi taraipaoro vegei tuuvu vovou rutu purapaveaira.

13 Uvare vegei viapau oiso toupavevoi osa roari Moses ira ora rera iava puaua tavurureva vaopa oiso, teapi Jiu-pa irara keraria aviaviaro kekeive, vo osa rera puaaro iava opesipaoro varape.

14 Ari ita, voea iava rugorugooara oisoa vavagisipape. Uva vo vokio-ia oisi raga touvira vo tavururova toupaivoi voea vo rugooaro ruupaoro vaore, oiso ra tuariripa Reo Taisi vieipaive, ra va iava viapau voeapa aviavipape. Ari vosa iroutoa vai ro ira Krais tapo ora tavosiro, eva-a oa iava uvuiparoi ra ora rera iava ruupa varoa verareve ora rera vo rugooroaro ariarava, oisore ra roroiovira taraiparo.

15 Ovokirovu-ia vo vuutao-ia Jiu-pa irara va vao Reo Taisi vieipaive Moses vaaro, vo ovusa viapau oiso aviavivira rugoopaave. Uvare ruupa varoa oa-ia ora voea vo rugorugooroaro tavurupaiveira.

16 ✡ Ari uvuipai vera uvirosa va eva varoa vo osa voea iava iravu oirato rera iava sopaua porereve Turaro oirao piepasa.

17 Oire uva irouto-a Turaro ira vaisipai evo reo? Ro raga ita Tugoropato Uraurato. Oire taraipaviei vao-ia vosa Tugoropato Uraurato oiratoa iava sopaua-ia toupareve, ra viapau oiso touvira rera iava rugorugooara vavagisipape.

18 ✡ Uva vigei tapo viapau oiso touvira ora vigei iava puaura ruupai oiso osa piereva Moses. Viapau. Ari oirara uvuipaai ra vigei-ia vurapaoro Turaro vo vovouroaro eveipaive. Vao-ia rera raga-ia ro Turaro reraaro Tugoropato Uraurato, ira vokiara rutu-ia vigei tavariopaoro kovopareveira, oiso ra vigei vo vovouroaro riropape avapaoro oiso rutu toupasa osa Krais vo touaro.

✡ **3:12:** Ef 6:19 ✡ **3:16:** Ro 11:23 ✡ **3:18:** 1 Ko 13:12; 2 Ko 4:4, 6

4

Aposel Irara Oiso Toupaiveira Osa Pitokava O Verakova

1 Pauto vereopa vovou rutu puraoro vegeipa vo kovo vatereva. Eisi osa vituaro iava vegei iava viapau sopauarei raveravepapeira.

2 Uva oisi eisi pievevoiva, vo vovouro eakaveva oara oisoa purapave rupa vovou-ia varao oara-ia oisoa ariia oupave. Uva eisi osa pievevoiva, viapau oiso kuuvupaveaira. Ora vosa vo reo-ia vao Pauto vo reoaro siposipopaveaira, uva viapau oiso va tavariopaveaira. Ari aviavi pievira rutu va iava siposipopaveaira vaore, oiso ra uvui iraopata va-ia taraipasa oiso, Oiraopa-a rutu. Ari ita, Pauto vegei-ia taraiparoveira oiso, Vegei oiraopa reo rutu kosi piepave. Oiso rutu ita osa oearovu oirara ita vegei-ia taraipaaveira oisi,

3 ✡ vo osa aviavi pievira Pauto vo reoaro kosi piepaveaira voeapa. Ari oearovu viapau roroiovira va ouiva. Uva aue oaive-ia vosa voea raga ora opesi pie ovoiave eisi va iava.

4 Uva eisi osa piepaiveira vo rara Seten voeao oirao pie vovou asa irara vo rugooroaro ruupareve vara rupa piepaoro, ro raga ita Rovopatoa Rutu Tugarato vo rasio iava. Oire ra oisi iava viapau aviavia vai kekepaive, vo aviavio oa Vearo Siposipo iava rugorugooarare roropaiveira vara aviavi piepasa. Vo siposipo-a vao oa rera iava Krais toupaiveira. Ro ira kerariava toupareveira oiso rutu osa Pauto.

5 ✡ Uva viapau oiso ora vegei raga iava siposipopaveaira. Viapau. Ari vegei Krais Jisas iava siposipopaveaira oiso, Rera-a Turaro. Ari vegei-a kovopatoarei visiipa vo Krais vaisiaro-ia. Eisi osa vo reo iava tavipaveaira.

6 ✡ Aue iava uvare Pauto oiso puraroepa, “Aviavia rorori vova rupa tapi.” Ira raga ita Pauto ira aviavia roro piepareveira vigei iava sopaura-ia vigei iava rupa vovouro verapaoro. Oisore ra vo aviavi iavirava varao-ia roroiovira taraipavio Pauto vo vovouroaro, oarare oisi eisi roropaiveira Jisas Krais vo vovouaro iavirava.

7 Pautoa raga-a ira vegei iava sopauarei oisi piereva, oiso ra oisi aviavivira toupaive. Ari ita, oiso vegei piepareveira osa pitokava o iria uvuipaoi ra pegepege ovoio viro opesi ovoioro. Uva va-a eva oa uvuipai Pauto vo goruaro kareke piepasa, uvare rera vaaro raga-a gorua oava toupavevoi.

8 ✡ Oiraopavira rutu tavakaara vegei-ia pou ragapa piroveira vaore, osa ra vegei tupapaive, vo osa viapau. Ari ita, ovokirovu-ia vegei vo rugooroaro vavagisi ragapapeira, ovusa viapau uvuipai ra vo kovo kavuve.

9 Riro irara rutu vegeiva ora keripa irara toupai, ovusa vate irara oave viapau vegei eakapai. Ovokirovu-ia vegei iava varauarei upia piepaiveira, uva viapau oiso vegei opesi pie ovoipaiveira vegei upopaoro.

10 Vokiara rutu-ia vegei oiso piepaiveira osa Jisas pieiva rera-ia vuria puraoro. Uva oisi-a eisi osa va vuria oupaveaira vao oa-ia goruvira rutu torepaveaira. Oisore ra Jisas vo tootooaro vo goruaro roroiovira karekepape vo varaura oave-ia ouareia raveravevira toupaiveira.

11 Vokiara rutu-ia vegei iare kopiia tutuu piepaiveira, uvare Jisas-pa kovopaveaira, oiso ra oearovu rera vo goruaro eveipaive vao oa pura-pareveira vegei iava varaura oave-ia, vo ovusa kopiisa tutuupaive.

12 Uva oisi-a eisi osa vituaro iava visii tapo uvuipatai ra Tootooa oupata. Vo uvare kopii-a vao vegei iare tutuu piepaiveira, vo ovusa Pauto vo reoaro kosi piepave visii tauvapasa.

✡ **4:3:** 2 Ko 2:12, 3:14; 1 Ko 1:18 ✡ **4:5:** 1 Ko 1:13, 23 ✡ **4:6:** Jen 1:3 ✡ **4:8:** 2 Ko 7:5, 6:12

13 ✡ Ari ita, vegei oiso rutu toupavevoi osa ro iravu ira rigatoa purareva
Tugoropa Vuku-ia oiso-ia, ‘Ragai oirao pie vovou rutu pura rovoava. Uva
va-a eva sirovava oiso reoreoparai kosi pievira.’ Oiraopavira rutu oiso osa
vegei Pauto vo reoaro iava siposipopaveaira, vo rara rera oirao piepave.
14 Uvare taraipaveiei oiso, Eera Pauto Turaro Jisas vorevira tore piereva
rera tootoo pieoro. Oa-ia oisi taraipaveiei, Osa ita vegei vorevira tore
piereverea vegei vore piesa visii tapo ora rera iare, vo rara vigei rutu Krais
Jisas tapo ora tavosipavio.
15 Vo tavakaro rutu varao oara oupaveaira vao iava Vearo Siposipo
siposipopaoro visiipa. Oa iava varare oiso puraparaveira, “Vearopai.”
Eake iava? Uvare vegei-ia vurapaoro tauvaa oupataveira, vo rara goruvira
torepave. Ora oearovu tapo riro irara vo tauva ouive, vo rara Pauto vaaro
siraoa voea-ia karekepe. Oire ra va iava riro irara rutu oiraopavira Pauto
vaisiaro kae piepaive rera-ia vuurapa vaisi purapaoro.

Vao Iava Tavaka Oa Riroa Keraria Kareke Pieverea

16 Eisi osa vituaro iava vegei iava sopauarei viapau oiso raveravepapeira
rera oirao piepaoro. Vo ovusa vegei iava varauarei opesipaoro avapai oisivi
raga. Vo osa vokiara rutu-ia vegei iava sopauarei gorua oupaiveira.
17 ✡ Evara-a vuriara oara vegei-ia purapaiveira gareparavi raga. Uva
opesi ovoipapeira, vo ovusa goruvira rutu tore iraopave. Uva oisi-a eisi
osa vituaro iava riroa rutu voria oupavearea voari utupaua varao iava
vearopara oaraei vuvuiua-ia vegeipa opesi asavira.
18 ✡ ✡ Eake iava? Uvare ora vegei iava sopauarei rutu tovo iraopaveaira
varao-ia Pauto varaaro, oara-ia oirara viapau uvuipaaveira oiso ra vara
kekepaive. Viapau varao-a oirara oara kekepaiveira vo rasio-ia. Uvare
varao raga oara-ia oirara uvuipaai vara kekepasa, oara evara rutu opesi
ovoiperea. Vo ovusa varao oara-ia viapau uvuipaaveira oirara oiso ra vara
kekepaive, oara touvira rutu toupaiverea opesi asavira. Oara rutu-a evara
oarare rugorugoopaveaira.

5

Aposel Irara Vo Oirao Pieroaro Voea Iava Sopaura Oaive Oisoa Goru Piepaive

1 ✡ Vo osa vo rasio-ia toupaveaira, uva vegei iava varaura oiso rutu
toupaiveira, kepa. Uva oiso taraipave, Okepa-a vao opesi ovoipapeira
erupaoro. Oa isivaaro iava okepavu epao vegeipa, vo kepao oa purareva
Pauto vo vuvuiua-ia vegeipa. Okepa-a viapau irai oiratoa vai oa paureva.
Okepa viapau opesia vaiei vegei arova.
2 Uva oiso purapaveiei, “Ae, siraovira.” Ari ita, ruipa iraopaveiei oiso
ra airepauarei vai-ia varauarei vai touve vo kepa-ia vao oa epao vuvuiua
sovara-ia vegeipa.
3 Ari ita, airepauarei vaipa varauarei ruipa iraopaveiei vaopa, teapi
kopiiveiera, viapau varauarei vai pere vegeipa vo utupa tootoo-ia.
4 ✡ Vo osa touvira vo varaareo-ia toupaveaira vo rasio-ia, uva upiara
sovopaoro koikoipapeira ora siitokaara. Uva viapau oiso purapaveiei,
Viapau ruipapaveiei vegei vouareiaropa varauarei. Viapau. Ari vegei
oiso pura iraopaveiei, Ruipapaveiei rutu ra vegei vouareiaro varauarei
kavuve, vouareo ouarea-ia kopiiveare. Ra va iava tuariripauarei tavariove
airepauarei-ia toupasa, vouarei ouarea viapau opesia vaiei.

✡ **4:13:** Sam 116:10 ✡ **4:17:** Ro 8:18 ✡ **4:18:** Ro 8:24; Hi 11:1-3 ✡ **4:18:** Ro 8:24; Hi 11:1
✡ **5:1:** 2 Pi 1:13-14 ✡ **5:4:** 1 Ko 15:53-54

5 Pauto rera raga vegeipa raiva purareva vaore, oiso ra ora vegei
iava varauarei oave tavariope airepa vararei ousa. Uva vegei vatereva
Tugoropato Uraurato vore sopauarei oave iare varao rutu oirao piepasa
rera iavirava oara rutu purareva Pauto vegeipa.
6 Eva-a oa vituaro iava vegei goruvira rutu toupaveaira tuuvu vovou rutu-
ia. Vo uvare taraipaveaira oiso osa tootoopaveaira vova ora vegei iava
varauarei-ia vo osa tauaivira toupaveaira Turaro vo uruiaropa.
7 ✡ Vo osa touvira viapau Turaro kekepave, uva rera vo touaro oirao
piepaoro toupaveaira, vao oa sirova ora vegei vo touaro purapaveaira.
Uva varao oara kekepaveaira, viapau vara kekepaoro raripaveaira vegei
vo oirao pie vovouroaro purapaoro.
8 Oire uva tuuvu vovouvira rutu toupaveaira. Oa-a vao oa iava vegei vo
ruipaaro oiso toupaiveira, ra ora vegei iava varauarei kavuve rera tapo
Turaro toupasa vo rera vo uruiaro-ia.
9 Ari rovopa rutu-a vao-ia ruipa vegei vaaro Pauto roru piepasa vo rasio-
ia toupaoro vo ora vegei iava varauarei-ia ora vo vuvuiua-ia.
10 ✡ Oiraopavira vigei rutu vovio utupaua rera ruvara-ia torevioverea
Krais, vo ovusa vigei vo vovouroaro rovirieipareve. Uva evoa vigei rutu
totoevira voria oavi ouperea rera ruvara-ia, ora vigei vo kovoroaro voriaro
vo kovoro oara purapapeira vo rasio-ia toupaoro. Ari ita, oearovu rorua
oupaiverea vearo kovoro oaive voriaro-ia, osa voeao vuri kovo purapa
irara, viapau.

Vao Iava Voeao Tauvapasa Oea Katai Vovou Rutu Purapaive Pautoa Tapo

11 ✡ Oire va-a eva vuri kovo voriaro oa-ia taraipaoro uriri iraopaveaira.
Ouriria vao vituaro iava vegei goruvira oirara rutu tavitavi iraopaveair,
oisore ra ora porepaave Turaro iare. Uva oisi-a eisi osa iava Pauto vegei
vo vovoureiaro-ia taraiparoveira rutu. Uva visii tapo ita tavipavevoi,
oisore ra visii tapo vegei vo vovoureiaro-ia taraipata vo kovo iava vao oa
purapaveaira.
12 Viapau oiso voreri tavi vaiei oa-ia uvuipaveiei ra visii ita tavive
oisi oiso-ia, “Vegei oiso piepavevoi vearovira, eke eisi osa piepavevoi
vearovira.” Viapau. Ari visii tavitavipavevoi ora vegei vo vovoureiaro iava.
Oa iava uvuipatai ra voeao vo reoroaro pukopaoro voea tavipata vegei iava,
vo osa rorupata vegei-ia.
13 Vosa kokoropa rugoorei vai-ia kovopave, uvuipavei vo kovo pura-
pave Pauto vaisiaro kae piepasa. Ari vosa torevokovira kovopave, oa-ia
uvuipaveiei visii tauvapasa.
14 ✡ Ari Krais raga vaaro riroa siraoa oa vegei oiso piepaiveira, oa iava
viapau uvuipaveiei ora vegei vo ruipaaro raga sirova utupasa. Viapau.
Ari rera raga vo rugooaro-a oa sirova utupaveaira. Uvare vegei ita oisi
rera-ia oiso taraipaveaira, uvare rera raga-a kataito, ira kopiiroepa oirara
rutu vo vovouroaro voriaro ouoro. Ari ita, rera raga iavirava oirara rutu
toupaiveira vo Pauto osireiaro-ia oiso rutu osa kopii irara.
15 Uva kopiiroepa oirara rutupa, oisore ra viapau uvuipaviei ra ora vigei
raga vo ruiparoaro sirova utupavio vigoa Tootoo Ovoi ouera. Viapau. Ari
rera raga vo ruipaaro-a, ro ira kopiia iava vorevira toreroepa vigei rutupa
Airepa Tootoo vateoro.
16 Osa-a eisi osa vituaro iava vegei viapau uvuipaveiei ra vo rasio vo
pitupituroaro sirovava touvira rutu oirara vo vovouroaro rovirieipave.
Viapau. Ari oiraopavira rutu-a vosa Krais keke rovovevori voviri rovovira,

✡ **5:7:** 1 Ko 13:12 ✡ **5:10:** Ro 14:10; Ef 6:8 ✡ **5:11:** Hi 10:31; Ju 23 ✡ **5:14:** Ap 18:5; Ro 5:15

oire uva voa-a evoa uva vo rugoo sirovava eva vo rasio iava va rera vo kovoaro rovirieivevori. Uva viapau uvuipaveiei ra oisi eisi pieve vo vokio.

17 ✡ Oa vituaro iava vosa ro oirato ira Krais tapo ora tavosiparo, oire ra va iava oiso karekero, Airepatoa rutu. Vo uvare rera vo vovouroaro tuariripa vovouro kavu ovoirevo vao-ia tousa airepa vovou.

18 Pautoa raga ira oisi vigei airepavira kareke piepareveira vigei vo vovouroaro tavariopaoro. Ari ita, vigei-a vao vigoa rovovira rerava oisoa ora keri rovopavio. Oa iava Oviito Krais siporeva. Ira iavirava Pauto vigei oisi piereva, Ora rera raga vate iraraaro vigei. Oa isivaaro iava vegei vatereva vo kovo, oisore ra oearovivu agiagipave rera iare.

19 Ari ita, vegei vo siposipoaro-a vao-ia oiso toupai, Pauto oirara oisoa agiagipareve ora rera iare. Vao iava uvare Krais vo kovoaro-a, ira kopiiroepa oirara rutupa. Uva Pauto viapau oiso vuri vovouro rigatoreva oirara varaaro vara vievieipasa, oiso ra voa varare rugoopaoro oirara togapareve vara-ia. Viapau. Ari vo siposipo-a oa vegeipa vatereva, oisore ra oirara rutu tavitavipave rera iava oiso, Ro oirara rutu agiagipareveira voea kavikopaoro ora rera iare vorevira.

20 ✡ Uva oisi-a eisi osa toupaveaira Krais vo reoaro kaepaoro vaore, oiso ra vegei gisipoaro-ia Pauto visii tavitavipareve. Uva va-a vao oa iava Krais vo vovouaro kareke piepavevoi goruvira rutu visii tavipaoro oiso, “Ora visii iava vaseta Pautoa-pa. Oa iava uvuiparoi ora rera iare visii agiagipareve visii kavikopaoro. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Oiraopa irara rutu rera voeaaro.

21 ✡ Ari ita, Krais ira-ia oisoa viapau vuri vovouro vai toupaive. Uva Pauto oisi rera piereva, oiso ra vigei varaaro vuri vovouro kaereve varao vova vigei iava ora rera iare. Oa iava uvuipaviei ra Krais tapo tavosivira rutu toupape. Ra va iava Pauto vigei kekepareve oiso, Sisigarue vovou irara rutu. Oiso rutu osa rera Pauto vo vovouaro sisigarue-a rutu.

6

Pol Riroa Rutu Tavaka Kaereva Vo Kovo-ia

1 Vo osa Pautoa tapo kovopaoro visii goruvira rutu oiso tavipavevoi, Opeita Pauto vaaro tauvaa vo vereopa vovou-ia va ou ragapaoro oa ropi ragapata vava tou ragapaoro.

2 ✡ Aue iava uvare Pauto oiso puraroepa vo Tugoropa Vuku-ia,

‘Vosa torevokovira rutu karekeepa evo vuuta, oisore ra va-ia visii uvua, oire uva va-ia visii uvuava. Uva vo vuuta eva torevokovira rutu karekeepa, oisore ra va-ia visii kae piea. Oire uva va-a eva oa-ia visii kae pieava.’

Oire uvuta! Evo vuuta-ia visii uvurevere. Uva vo vuuta-a vao-ia vo vokio-ia, oa-ia oiso vovoupa ra visii kae piereve ora rera iare.

3 Oire uva vegei viapau oiso oavu avu vai purapavevoi oirara kove piepasa. Vao oa iava oearovu uvuipaai ra oiso purapaave vegeire, “Vuri kovo eva oa purapasivoi.”

4 Viapau. Ari vegei orekerovu rutu oiso purapavevoi vegei vo kovoaro vearovira kareke piepasa vo kovo-ia oa purapavevoi Pautoa-pa. Vosa tuuvu vovou rutu purapave vuriara oupaoro oearovu ruvara-ia ora osiitokarovu rutu oara rutu vegei goru piepai, oisore ra goruvira rutu torepave oisi iavirava.

✡ **5:17:** Ro 16:7; Ga 5:6 ✡ **5:20:** 2 Ko 3:6 ✡ **5:21:** 1 Pi 2:22; 1 Jo 3:5; Ga 3:13 ✡ **6:2:** Ais 49:8

5 Iu. Oearovu vegei oisoa ragipaive. Ora oisoa vegei tovo ragapaive
tuukepa kepa-ia akukuvira raga. Ovusa oearovu vegei kovokovopaive
vegeiva kuarapaoro. Vo ovusa kasivarivira rutu kovopave uusi asavira ora
ogoevira vo ovokirovu-ia.
6 Vosa vara evara vegei iare oisoa poupa piro, uva ora goru piepave
rutu. Viapau vuria vai puravevora. Ari oisoa roroio rugorugoo raga
rutu purapave. Ora oisoa kave vovou purapave ora vereopa vovou
vaore, oiso ra oearovu va iava taraipaave oiso, Akoea, vearotoarei-a Pauto
kovopatoareiaro. Ari ita, vegei oisoa oiso ragavira piepave rera vo goruaro
iavirava Tugoropato Uraurato kaviko vovou rutu purapaoro.
7 Oiraopa reo raga oisoa vatepave, ora vearo pitupituro purapave vo rera
vo goruaro raga-ia. Ra oiso ragavira va-ia vao torevoko vovou pitupave osa
ro ira kakutoa raga-ia ora virivaripaoro upoa purapareve rera-ia.
8 Uva oearovu oisoa vegeire oiso rugoopaave, Vearo kovo purapasivoi,
vo osa oearovu, viapau. Ari oearovu oisoa vegei takaupaive, vo ovusa
oearovu vegei vaisiaro kae piepaive. Vo ovusa oearovu vegei vaisipaoro
oiso purapaave, “Riro kuuvutoarei.” Vo ovusa oiraopa reo rutu iava
tavitavipave.
9 Ari oearovu vegeire oisoa oiso purapaave, “Aapaapautoarei ratau
toutoarei.” Vo ovusa oearovu rutu vegei vo kovoaro-ia vearovira taraipaoro
vegei eveipaive. Uva vegeipa tutuu piepai oiso ra kopiive. Vo ovusa vegei-a
vao touvira rutu tootoovira toupavevoi. Ari ita, oirara vegei ragipaiveira
vurukoara-ia. Oa-a vao oa-ia viapau vegei upo ovoipaiveira ra kopiipave.
10 ✡ Ari ita, oearovu vegei iava sopauarei vavata piepaiveira, vo ovusa
touvira rutu rorupave. Ora oiso toupaveaira, Vegei-a apotatoarei. Ari
oiso toupaoro oearovu riro irara oiso purapaveaira ra orekerovu rutu-
ia pitupaive vearopara Pauto varaaro, vo rara Pauto vo reoaro vatepave
voeapa. Ari oavu-a vao-ia vao iava osa oearovu vegeire oiso rugoopaaveira,
Viapau oiso oaravu avu vai peira vaitereipa. Vo ovusa orekerovu rutu vegei
varaaro toupaive.
11 ✡ Vate irara oaa visii, visiigoa Korin-ia toupataveira. Visiigoapa sirao
iraopaveiei oa-ia viapau oiso oreovu avu vai vataupavevoi visiipa.
12 Uva-a evoa uva viapau ora vegei iava sopaura oave vairupaveaira
visiipa. Viapau. Ari visii raga-a taru, visiigoa ora visii iava sopaura vairu-
pataveira vegeipa. Oa iava vigei rutu viapau katai vovou-ia toupapeira.
13 ✡ Oire uva va-a vao oa iava ragai vo reo vatepaavoi oiso rutu osa aiteto
ovii iraraaro tapo ora reoreoparoveira. Ora visii iava sopaura oavisii karuta
vegeipa siraosa, oiso osa vegei ita oisoa vokiara rutu-ia visiipa siraopave
visii kavikopaoro rutu.

Vigei Raga-a Pauto Vo Kepaaro

14 ✡ Oire vosa visii Krais voeaaro visiigoa orekerovu vearoara pura
ruipapata, ra viapau oiso ra voearo tapo ora tavosipaoro oirao pie vovou
asa irara oisi vara purapata. Uvare apeisi ragavira uvuipatai ra vuria tapo
tavosipaoro vearo vovou raga purapata? Ora apeisi ragavira uvuipatai ra
voearo tapo ora tavosipata oea rupa vovouva toupaiveira, visii vao visiigoa
aviavi vovouva toupataveira? Vosa eisi ragavira piepata, ra viapau oiso
vearovira kovopata voea tapo ora tavosipaoro rutu.
15 E Krais vaio ora Seten uvuipasi ra katai vovou purasi? Asi viapau
rutu. E ro oirao pie vovouto oirao pie asato vo vovouarova tapo vaeavira
toupareveira? Easi eisi viapau rutu.

✡ **6:10:** Ro 8:32; 1 Ko 3:21 ✡ **6:11:** Esi 33:22; Ais 60:5 ✡ **6:13:** 1 Ko 4:14 ✡ **6:14:** Diu 7:2-3; 1 Ko 5:9-10

16 ✡ Vigei-a Pauto vo kepaaro Tugoropa Kepa, ro Pauto Tootoo Ovoi. Uva apeisi-a? Uvuipatai ra orekerovu avu vai oupata vo tugara kare vo kepaaro vo orekeroi tovopasa Pauto vo kepaaro-ia Tugoropa? Viapau. Aue iava uvare Pauto oiso puraroepa vigeire,

‘Ragai pauparaverea vo uva toupaiveira ragai voeaaro oirara. Uva-a voa uva voea vuutaaro-ia toupaaverea. Ra voa oiso toupaa, Ragai-a voea reraaro Pauto. Vo osa voea oiso toupaive, Ragai voeaaro oirara.’

17-18 ✡ ✡ Ora oiso tapo osa puraroepa Turaro,

‘Uvuipatai ra voea ruvara iava ora goropaoro avapata. Opeita varao-ia pitupata oara vuivuipavira toupaiveira. Vosa eisi pieta, oa iava uvuiparai ra visii ora ragai iare oua. Ra va iava oiso toupaa, Ragai-a visii aitearo. Ovusa visii ita oiso toupata, Ragai ovii iraraaro visii, ora ragai

ovii riakoaro visii. Eisi osa purarai, ragai vao-ia Gorutoa rutu Turaro.’

7

1 ✡ Vate irara oaa. Reo ovoiro evara toupaivoi vigeipa. Osa ragavira-a eisi osa uvui iraopaviei ra orekerovu rutu varao kavupape oara-ia ora vigei iava varaura ora sopaura vuivui piepapeira. Oa iava uvui iraopaviei ra ora airerei piepavio rutu Pautoa-pa avivikepaoro.

Korin-pa Irara Ora Voea Iava Sopaura Oaive Poreivoiva, Pol Rorureva Rutu

2 ✡ Ari ita, vegei viapau oiso vuria vai puraveva visii iava irai-ia. Viapau oiso irai keaveva visii iava irai piro pieoro. Viapau oiso irai keaoro orekerovu avu vai oisoa ou ragapave irai ruvara-ia. Osa vituaro eisi uvuipatai ra vegeipa siraopa vovou rutu vatepata.

3 Uva viapau oiso eisi puraparai visii togapaoro. Viapau. Uvare oiso puraparai vorevoreripavira visii tavipaoro, Rirovira rutu ora vegei iava sopauarei rutu-ia visii kaviko iraopaveaira visiipa siraopaoro. Oa vituaro-a vao oa iava vegei iava sopauarei visii tapo ora tavosipapeira, vo ovusa tootoovira toupave, eke vo osa tapo kopiive.

4 Viapau oiso orugorugooi epao ita oa purapaavoi oiso reopaoro visiire. Uvare visii vo vovouroaro-ia roru iraopaoro taraiparai oiso, Torevoko vovou rutu purapatavere. Ari ita, otavakarovu rutu oisoa vegei-ia poupa piro. Uva-a evoa uva oiso visii iava uvuvevora, Vearo pitupitu purapatavoi. Eva-a oa vituaro rutu iava varaata vovouvira toupaveaira visii-ia roru iraopaoro.

5 ✡ Ari ita, oiso ragavira-ia Masedonia Provins-ia pou viroveiepa. Uva viapau oiso voa reareaveiepa, uvare otavakarovu rutu vegei iare voa pou piropa, vo osa oearovu vegeiva ora kaureopaaepa. Oa-a vao oa iava vegei iava sopauarei rirovira vavataepa rugorugoo iraopaoro.

6 Uva rera-a Pauto ira uvuiparoi vo vavataro verapareve oirara sopaaro iava. Osa-a oiso osa vegei-ia piereva vo osa Taitas siporeva vegei iare.

7 Uva viapau oiso rera keke ragapave. Viapau. Ira-ia rorupavevoi rutu, uvare rera vo siposipoaro uvuvevo vao visii iava, vo uvare vearovira rutu rera tauvatavora rera iava sopaua rutu goru piepaoro. Oiraopavira rutu ragai tavirevorao visii iava, vo uvare ragaipa oisoa ruipapata oiso ra ragai keketa. Ora vo osa oisoa ragaipa rirovira siraopata. Ora vao iava tapo osa ragai vo reoroaro sirova oisoa goruvira rutu utupata. Oire uva va-a eva tapo-ia rirovira rutu roru iraopaavoi.

✡ **6:16:** 1 Ko 3:16; Jer 31:1; Esi 37:27 ✡ **6:17-18:** Ais 52:11 ✡ **6:17-18:** Hos 1:10; Ais 43:6 ✡ **7:1:** 2 Ko 6:17-18 ✡ **7:2:** 2 Ko 6:12-13 ✡ **7:5:** 2 Ko 2:13, 4:8

8 Ari ita, ragai vaaro-ia rovoa pasia taraiparai oiso, Voea vaipa pasi riro
vavataa vai vateavora vao sipooro. Ari viapau oiso siraoparai vo vokio-ia
vo pasi iava eva. Uva taraiparai oiso osa visii sirao pieavora gare visivi raga.
Ari viapau oiso ragai iava sopaua oaa vavatapai visiire rugoopaoro.
9 Viapau. Ari ragai roru iraopaavoi. Uva viapau oiso vo sirao vavataaro
iava-a eva visii vaaro. Viapau. Ari vao iava uvare visii vo vavataroaro-a
evara oara vituaro iava ora visii vo pitupituroaro tavariotavora ragai vo
reoaro uvuoro. Uvare Pauto kasikasi pievira vo vavataro kovo pierevora
visii iava sopaura-ia. Uva oisi-a eisi osa vituaro-ia ragai viapau oiso visii
vuri pieavora.
10 ✡ Eake iava? Uvare vo vavataro evara oara iava uvuipa Pauto oirara
vorevira sopaaro porepareve. Ra va iava Pauto voea orirureve. Osa iava
eisi vigei rutu uvuipaviei rutu ra rorupe. Ari vosa vo tavakaro vo rasio
iava oupaive oirao pie asa irara, oa iava uvuipaai ra kopii ovoipaave rara,
vo rara viapau oiso ora oeai iava sopaura vai oaive vorevira poreive va
iavirava.
11 ✡ Vearovira rugorugoo iraopata vo tavakare vao-ia, uvare Pauto oisi
va-ia vo kovo purareva visii-ia. Uvare va iavirava oisoa oisi rutu goruvira
rugorugoo iraopata. Ora oiso tapo osa va iavirava ikauvira rutu vo reo
pukotava, oa-ia visii vo vovouroaro torevoko vovouro karekeepa vaore,
oiso ra viapau oisi orugorugooroi purapaive oearoi visii iava. Ari ita, uvare
oisi-a eisi osa iavirava vuri vovou veritavora vapa uriripaoro vapa pura
arapa ita. Iu, uvare ragaipa siraopaoro goruvira rutu ragai vo reoaro sirova
torevokovira rutu utu iraotaepa rera eera torevokooro ira vuri pitupitu
purareva. Oa iava va eakareva. Oire uva oisi-a eisi osa iava ragai vorerivira
keke ruipapatai vaore, ra visii vovouaro kekeoro va-ia oisi taraira eisi oiso,
Oiraopavira rutu viapau oiso vuria vaiei visii-ia, vo uvare oisi eisi rera
pietava eera.

12 Oire vo rigato eva oa puraavora uva viapau oiso rugorugooraera,
Uvare vuri pitupitu purareva, ora o tapo iria rera vovouaro-ia vuria
oueva. Viapau. Ari visiire rugorugoopaoro evo pasi rigatoavora visiipa.
Oisore ra va kekeoro vo reo sirova utuoro ora visii-ia va iava taraita vo
Pauto osireitoaaro-ia. Ra oiso purata, “Oiraopavira rutu oiso osa Pol-pa
siraopavioveira ora voeao oea rera tauvapaiveira.”
13 Oa-a eva vituaro iava vegei iava sopauarei varaata piepataveira.

Iu. Roru iraopavevoi visii vovouroaro-ia ora ro-ia tapo Taitas. Uvare
vegei roru pierevora rutu va-ia, osa visii iava vegei tavitavirevora, vo
osa visii rutu rera vo vovouroaro goru piepatava rera vo tavakaroaro
verapaoro.
14 Ari ita, voviri tuariri Taitas tavi rovoava oiso, “Evoea Korin-pa irara
oea ragai vo reoroaro uvuivere rara.” Oire uva va-a eva osa ragai vo reoaro
eva oirao pietavora rerapa visii vo vovouroaro iava. Uvare vokiara rutu-ia
vegei visiire oiraopavira reopaveaira. Oiso osa vo reo oa vateava Taitas-pa
visii iava, uva oisi oiraopavira rutu karekeera.
15 Oire uva visiire rugorugoopaoro rera vaaro siraopa vovou kavikoa
riropai. Eake iava? Uvare ikauvira rutu ora visiipa rera rei vaisi pietava,
vo uvare rera vo reoaro uvutava. Ora vao-ia tapo osa ora visii raga oisoa
ora uriri piepata oiso rugoopaoro, E vearovira avu rera vo vovouaro sirova
utuviovere?
16 ✡ Uva roru iraopaavoi, uvare vao-ia tarai ovoirai oiso, Goruvira rutu
eisi vo vovou purapataveira eva vearoa.

✡ **7:10:** Ap 11:18 ✡ **7:11:** Ro 3:5 ✡ **7:16:** 2 Te 3:4

8

Oirao Pie Vovou Irara Uvuipaai Araoko Irara Oaive Tauvapaive

1 Araoko irara oaa, oiso ruipa iraoparai visiipa ra oiso ragavira taraipata voeao-ia lotupa gururo oea voraro toupaiveira Masedonia Provins sovara-ia. Vao iava osa Pauto oisoa rirovira rutu voeapa vereopa vovou rutu purapareve.

2 ✡ Vosa riro tavakaro rutu voea-ia pou piro, uva evara-a oara-ia toupaoro uvuipaai touvira ra roruvira rutu toupaive. Uva vo rorua eva vituaro-a vao-ia, orekerovivu-ia voea varaaro oara-ia oisoa sirao vate purapaive. Oiraopavira uvare apota iraravi rutu-a. Ari oisi toupaoro apotavira riroa rutu sirao vate puraivora.

3 Uva oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Voea varaviaro rutu orekerovu vateivora Krais voeaaro apota irara tauvapasa. Ari ita, pute pievira oaravu ita voea varaaro vateivora. Osa piepaivora eisi ora voea vo ruipaaro raga sirova.

4 Uva goruvira ragai tavipaivora, “Igei ruipa iraopaiei rutu oiso ra sirao vate purapaio va takuvupaoro oearovu vo vateroaro tapo. Oa iava uvuipaiei ra va-ia Pauto voeaaro tauvapaio.”

5 Uva oisoa oiso keapaave, Gareavi raga monia sirao vate oa vatei, osa viapau. Riroa rutu oa vatepaivora. Ari ita, oisi-a eisi osa ragavira ora voea rutu iava sopaura rutu oisoa Turaropa vatepaive. Eisi osa ragavira Pauto vo vovouaro sirova utuoro ora voea rutu iava ita sopaura vateiva vegei tauvapaoro.

6 Oa-a eva oa iava oiso Taitas-re puraveiera, “Ari ita, voviri tuaririvi Korin-pa irara tavirivora, oiso ra sirao vate purapaive. Ari vosa viapau ikaupavira va guruguruive, uva eva raga-ia uvuipauei ra voea tauvarivora, va ikauvira opesi pieive va guruoro.” Eisi osa rera tavivevora.

7 ✡ Oiraopavira rutu ita oiso osa ovokirovu-ia okovorovu purapata, ra vearovira rutu vara purapata riro goruvira. Uva oisi-a eisi osa ragavira visii-ia taraiparai oiso, Osa ita goruvira rutu Jisas vo reoaro-ia pitupataveira. Ora va kosi piepataveira vearovira rutu. Ora vearovira rutu vearo tarai-ia taraipataveira. Ora vegeipa sirao iraopataveira. Ari ita, ikauvira rutu ragai vo reoaro uvu ovoitava ragai tauvasa. Oire uva vearovira rutu pute pievira vara evara purapataveira. Uva visii arepaavoi ra vao tapo sirao vate vearovira rutu ita purapata.

8 Ari ita, ragai viapau oiso reo goru vai purapaavoi vaore, oiso ra va sirova utupata. Viapau. Ari visii tavipaavoi voeao iava oea oiso ruipapaai ra oearovivu tauvapaive. Uva visii akepaavoi oiso, “E uvuipatai ra oisi pieta eisi?” Ra va iava visii vaaro siraopa vovou kareke pieta viaevira rutu.

9 ✡ Uvare taraipatai vigei reraaro Turaro Jisas Krais vo vovouaro-ia vao vereopa vovou. Ira oisoa riroara rutu-ia orekerovu pitupareve ora rera varaaro. Ari ita, oa iava vara-ia ora apota pieroepa rera raga visii rutu tauvaoro. Uva oisi ora apota pieroiva, eisi visii piereva, oiso ra riroara rutu-ia orekerovu pitupata rera varaaro vearopara.

10 Oire uva oiso rugorugooparai vao iava, Vearopai vosa vo kovo opesi pieta ora visii varaaro moniara guruoro sirao vate puraoro, vo kovoa rovotavora vo ivari-ia oa putevora. Ari ita, uva voari oearovivu tauvasa vovou rovotaera.

11 Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ikauvira ora visii vo kovoaro opesi pie ovoita visii vo ruipaaro oirao piepaoro. Ra oisi vo moniro guru ovoipaoro voeavio apota irara tauvapata voea vatepaoro vara. Vosa riroara

✡ **8:2:** 2 Ko 9:11 ✡ **8:7:** 2 Ko 9:8; 1 Ko 1:5, 12:13 ✡ **8:9:** 2 Ko 13:14; Fl 2:6-7

moniara sirao vatero touve, oara-ia ita uvuipatai ra vara vateta. Ari vosa garearavi, oire oisi raga ita vara vateta ita voeapa.

12 Vosa vearo vovou rutu purata vo vate purasa eva siraoa, oire ra va-
ia Pauto roru pieta. Vosa riropara rutu, ora garepara visii varaaro oara
pitupata, uva viapau oiso Pauto vara vieipare. Uvare va-a eva visii raga vo
vovouaro vituaro oa-ia oisi rera eisi roru piepataveira.

13-14 Viapau oiso visii tavipaavoi ra visii raga kasivarivira kovopata, ovusa
oearovu tou ragapaive pokapokapaoro. Viapau. Ari vo vuutao-ia riroara
rutu orekerovu toupaivoi visii ruvara-ia. Evara-a oara iava uvuipatai ra
voeaviopa apota irara vatepaoro voea tauvapata. Oisore ita ra vo utupaua
riroara vai-ia ita pituivere. Oire ra visii tauvaive ita oarai vatepaoro vo osa
ita apotavira toupata. Osa iava uvuipatai ra vaeavira rutu ora tuutuukopata
ita.

15 ✡ Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ro ira riroara rutu ora rera varaaro gurupareve, oara-a evara viapau
oiso varao-ia putepaiveira oarapa ruipaparoveira. Ora oiso osa ro
ira gareparavi ora rerapa gurupareve, oara-a evara viapau oiso
potepaiveira varao-ia oarapa ruipaparoveira. Oara rutu evara
rerapa uvuipai ro ira ora rera iare riroara rutu gurupareve, ora ro
ira ora rerapa gareparavi gurupareve.’

Uva oisi rutu toupaivoi vo visiipa vo osa orekerovu gurupata sirao vate
purapasa oearovivupa.

Oearovu Kovopa Irara Poua Virovere Korin-ia

16 Vegei Pautoa-ia vearo vaisi purapavevoi rorupaoro rutu, uvare Taitas
eisi piereva oiso ra visiipa siraoparo, oiso osa vegei oisoa visiipa siraopave.
Oa iava rirovira rutu oisi vovou iraoparoi oiso ra visii tauvapareve.

17 Ari ita, ora rera vo vovouaro rutu sirova utuoro uriorovere rara visii
tauvapasa. Vosa oisi eisi piereve, oire ra oisi iavirava vegei vo reoaro sirova
uturo vao oa-ia rera sipopavevoi visii iare.

18 Uva vaiterei rutu sipopavevoi visii iare ora ro iravu araokoto oavi. Ro
ira-ia vearo vaisi rutu purapaiveira lotupa gururo vo uruiara rutu-ia. Eake
iava? Uvare vearo kovo rutu purapareveira Vearo Siposipo kosi piepaoro.

19 Ora vao tapo-ia oiso-ia uvare voea raga lotupa irara rera reesioro
rera ropoiva vaore, oiso ra vegei taveopareve. Ra igei rutu vo kovo
purapaio Turaro vaisiaro rei piepaoro, vo osa sirao vatero kaepaoro
avapaio voearopa apota irara. Oire va iava oisi ora igei iava voea tauvapa
vovouro kareke piepaio voeapa.

20 Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro ora vatatopopaio rutu vaopa, teapi
oearoi igeire vuri rugorugoo vai kosi pieive va iava vao vo osa va vao sirao
vate riroa vatepaio oearoipa.

21 ✡ Igei katai vovou ragava toupaioveira, oiso ra va iava torevoko vovou
raga purapaio Turaro osireiaro-ia ora vo oirara rutu osireiaro-ia.

22 Oire uva iravu raga ro vigei araokotoaaro ira voea tapo arupavevoi visii
iare. Ari ita, ovokirovu rutu-ia rera vo kovoaro sisiropaveaira. Oa-a vao oa
iava oiso taraipaveaira rera-ia, uvare rirovira rutu oiso ruipaparoveira ra
visii tauvareve. Uva visii-ia vearovira raripaoro oiso vovouparoveira rutu
ra visii tauvapareve.

23 ✡ Ora ro Taitas ira ragai tapo kovopareveira visii tauvapaoro. Ora
oearovu araoko irara oavi, voeao oea roporopoiva lotupa irara vo reo eva
voea vaaro kaesa visii iare. Ra voea iavirava Krais vaisiaro kae pieta.

24 ✡ Uva oiso visii tavipaavoi, ra voeavipa vereopa vovou rutu pu-

✡ **8:15:** Eks 16:18 ✡ **8:21:** Ro 12:17, 14:18 ✡ **8:23:** Fl 2:25 ✡ **8:24:** 2 Ko 7:14, 9:2

rapata voea tauvapaoro. Ra oisi iavirava lotupa gururo rutu va-ia taraipaave vao oiso osa oiraopavira rutu visii vaaro iava vearo pitupitu rutu siposipopaveaira visii-ia vearo vaisi purapaoro.

9

Vatevatea Iava Vao Pauto Vaaro Oirara Tauvapasa

1 Va iava vao visii tavitavi ragapaavoi vo pasio rigatooro, uvare visii-ia taraiparaveira oiso osa apota irara tauva ruipa iraopataveira Pauto voeaaro evoea oea Judia Distrik sovara-ia toupaiveira. Ari ita, osa eisi piepataveira ora visii raga vo ruiparoaro sirova utupaoro.

2 Uva visii vo vovouroaro-ia tarai rovoraiva, eisi voeaopa oisoa vearovira siposipopaa oea Masedonia Provins-ia toupaiveira. Uva oiso puraparaera, “Voeao vigei araoko iraraaro oea Grik-ia toupaoro, ora voea vo vovouaro puraivorao vao sirao vate vatepa vo ivari-ia oa putevorao. Oire uva visii iava uvuoro voeao Grik-ia tou irara voea vo vovouaro puraivora voeao apotapa irara tauvasa.”

3 Oa vituaro-a eva oa iava voeao araoko irara oavi visii iare sipopaavoi. Oire ra oisi iava vo reo eva visii iava oiraopavira rutu karekepe, vo osa visii ruvara iava oarai sirao vatero vai oupaive. Vosa viapau oisi ovatevatearoi ravaata, ra oisi iava viapau ragai vo reoaro oiraopavira karekepe.

4 Oire vosa oearoi Masedonia iava ragai tapo urioavere, vo osa viapau moni vatatoporo vaiva toupata vare eva sirao vate, uva oisi-a eisi osa iava uvuiparai ra riroa rutu ariia oua visii iava. Oiraopavira oiso osa visii tapo uvuipatai ra vo arii outa, vo rara rirovira rutu vo vatevatearo egaega ragapaoro reoreopata, vo osa viapau vara vatepata.

5 Oire uva va-a eva vituaro iava vigei araoko iraraaro ira pie rovoavoi visii iare sirao vate ravaasa vo vateo oa iava ragai tavi rovotavora. Uva oisi-a eisi osa iava vo vatevatea rutu eva ravaavira visii ruvara-ia toupaivere, vo ovusa visii ruvara-ia pou virosa uriora. Ra va iava oiso taraira, Ora visii raga vo vovouroaro sirova ututai vo vatevateao vateoro, vo osa viapau ragai vo reoaro iava.

6 ✡ Vaore ovoovoa rugoo iraopata ro iava oirato ira gareara takuraara paureva. Oa iava vara kuearo gare visivi oureverea. Ari ita, ro ira riro takuraro paureva, oa iava vara kuearo ita rirovira oureverea ora rerapa.

7 Oire visii rutu katakataivira ora visii vo vovouroaro sirova sirao vatero vate iraota. Ra opeita reo goru ragare rugorugoo iraopata rutu, ra va-ia sirao vate vatepata. Ora vosa oisi vara purapata, ra opeita ora visii ragare siraopaoro rugorugoopata oiso-ia, Ora ragai varaviaro opesi pieavoi. Viapau. Eake iava? Uvare Pauto taru rerapa vereopa vovou rutu puraparevere, ro ira sirao vate purapareve rorupaoro rutu oearovupa.

8 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa Pauto uvuiparoi visiipa orekerovu vatepasa visii vo vovouroaro-ia pute pievira rutu. Eisi osa iava rirovira rutu orekerovu touvere visiipa ora oearovivu tauvapasa tapo. Oa iava viapau uvuipatai ra orekerovu avu vaipa apotapata varao oarapa ruipapata.

9 ✡ Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Ro ira rirovira rutu apota irara vatevatepareve, ira-a eera ira-ia vereopa vovou opesi asavira rutu toupaiverea.’

10 Ari ita, vo ovoovo-ia tapo oiso oiraopavira purapai, Vosa oirato takuraara paupareveira, Pautoa raga ita-a ira vo takuraro purareva. Oire vosa ro ira otakurarovu ita paureve, uva rera raga ita Pauto ira vo takuraro kova piepareveira. Oire ra va iava oirato vara aiopareve. Osa ragavira

✡ **9:6:** Ga 6:7, 9 ✡ **9:8:** Ef 3:20; Fl 4:19 ✡ **9:9:** Sam 112:9

Pauto uvuiparoi ra oisi eisi visii pierevora, oisi vo vatero varao vatepata. Osa iava uvuipatai ra vo vatero tuuaro pute pievira rutu oupata rera ruvara-ia.

11 Oire vosa Pauto visiipa rirovira rutu orekerovu vate rovopareve, uva visii ita uvuipatai ra vara iava rirovira oaravu vatepata. Osa-a eisi osa iava riro irara rutu oirara uvuipaai ra Pauto vaisiaro kae piepaive, vo rara visii vo vatevateroaro ou rovopaive ora voeapa varao oara kaeoro uvuipaiei avaio voeapa.

12 Uvare vo vatevatea eva oa puratavoi oa-ia varei kovoarei toupaivoi oiso, Oavu-a vao apota irara tauvapasa voeao oea orekerovupa apotavira toupaivoi. Ari oavu-a vao-ia oiso ragavira uvare vo vatevatea-a eva oa iavirava riro irara uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive rera-ia rorupaoro.

13 Vosa igei vo moniro evara ouoro avaiovere rara voea vatesa, oire ra vara kekeoro varao visii vo vateroaro siraoara taraiave visii-ia oiso puraoro, “Oiraopavira rutu uvare voeao Korin-pa irara goruvira rutu Krais vo reoaro-ia pitupaiveira va Vearo Siposipo. Oa iava oearovupa siposipopaiveira va iava tavitavipaoro.” Oire ra va iava Pautoa-ia vuurapa vaisi puraive visii iavirava. Ora visii vaaro-ia vereopa vovou vearo vaisi puraive vao oa purapata voea tauvapaoro ora oearovu.

14 Osa iava uvuipaai ra visiipa rirovira variripaave visii kaviko iraopaoro. Eake iava? Uvare uvuipaai ra taraiave oiso, Pauto oiraopavira rutu visii tauvapaoro vearopara rutu kareke piepareveira visii-ia.

15 ✡ Ari ita, vigei rutu uvuipaviei ra vearo vaisi purapape rera-ia va iavirava vao riroa rutu tauva sirao vate rovopa rutu. Vo vateo-ia rera raga-ia ro-ia Krais, ira siporeva Pauto vigei virivarioro vigei kae piesa.

10

Pol Takau Reoro Pukoreva Varao Oara Oisoa Purapaive Aposel Irara Takaupaoro

1 Ragai-a vao-ia Pol ragoa oiso visii tavipaavoi ra goruvira rutu vo reore rugoo iraopata. Uvare oiso purapataveira, “Pol igeipa tauaivira toupaoro igeipa uriri asavira riro gorupa reoro vatepareveira. Ari vosa igei tapo touparevori, ra va iava kave visivi reoreoparo igeire.”

2 Oire uva oiso ragavira visii tavipaavoi vo vovouo sirova Krais oa oisoa purapareve kave vovou. E ragaipa ruipapatai ra visii iare uriora uriri asavira visii tapo toupaoro reoreosa evoa visii rutu puaaro-ia, eke? Opeita eisi ragai piepata, oiso ra oisi piea visii-ia. Uvare oiraopavira rutu taraiparai oiso osa uvuiparai ra uriri asavira rutu oisi eisi piea voeao iare oea vegeire oiso purapaaveira, “E vaiterei rasitoa raga vo rugorugooroaro sirova utupasiveira.”

3 Ari ita, vegei rasitoa-ia toupaveaira. Uva viapau oiso rasito vo pitupituarore rugorugoopaveaira oiso ra va-ia gorua oupave Seten-va ora upopasa.

4 ✡ Varao upo purapara oara-ia upo purapaveaira, uva viapau oiso vova rasitoa-ia vara-a. Viapau. Ari evara vova Pauto ruvara-ia uriopapeira riro goruara rutu. Oara uvuipapeira rutu vao riro gorua vuria opesi pie ovoipasa, ora vao rera vaaro riro goru kovo. Osa ita eisi osa vegei varao opesi piepaveaira, oara purapaiveira oirara varao kuuvu reoro Pautoa tapo kaureopaoro.

✡ **9:15:** 2 Ko 2:14; Ro 5:15-16 ✡ **10:4:** 1 Ti 1:18; 2 Ti 2:3; Ap 7:22

5 ✡ Varao oiso vosa oearovu Pauto toga ragapaive oreorovu-ia rera takaupaoro, vo rara oisi vo reo iava viapau oearovu rera oirao piepaive. Oire uva vo reoro verapaveaira varao oara iavirava oearovu ora vaisi oaive raga kae piepaiveira, oiso ra oirara vo rugorugooroaro tavariopavevora, oirara uvuipaai ra Krais ragare rugoopaave rera raga sirova utupaoro.
6 Osa pieveare eisi ra va iava oisi eisi toupata Krais ragare rugoopaoro. Osa iava uvuipaveiei ra uriri asa vovou rutu iava oearovu visii iava vo rugooroaro torevokove, voearo oearoa touvira rutu ora voea ragare rugorugoo iraopaaveira Pauto vo reoroaro uvupa arapa.
7 Osireiara oavisii vura pieta. E Apeisi-a? Viapau vegei sopaaro eveipata, eke? Uvare vegei tapo ita sopaura oave porevevora Krais iare oiso rutu osa visii. Oire vosa irai oiso ora iraire puraparo, “Ragai-a Krais reraaro,” uva uvui iraoparoi ra vorevira rera raga ita ora sopaarore rugorugoopaoro ora rugorugoo piero. Oisi iava oiso tarairo, Ragai ita Krais reraaro. Eisi raga ita osa vegei tapo ita toupave, Krais vaitereiaro.
8 Eagara vosa ragai raga rirovira rutu reoara puraavora ora ragai iava oiso, Ragai reiparai visiipa. Uva viapau oiso vo reo-ia vao ariia vai ouavoi. Vo uvare Turaro raga ira oisi ragai pierevora visii varaaro oirao pie vovouro tore piesa. Viapau oiso ragai vo kovoaro-a visii vo vovouroaro oirao pie vovouro tekipasa.
9 Ra opeita oiso rugoopata, Ragai vo pasiro rigatoavoi visii uriri piesa. Viapau oiso ragai eisi visii pieavoi.
10 Oearovu vai pasi visii iava oiso purapaai, “Pol riro goru reoro purarevoi igei torevokosa vo pasiro-ia. Ari vosa igei tapo touparevori vo-ia, ra raveravevira raga reoreo ragaparo akukuvira.”
11 Ragai evoeapa oiso ruipa iraoparai, ra vao-ia oiso taraiave rutu osa ragavira visiipa tauaivira rutu toupaoro vo reo rigatoavoi vo pasiro-ia. Uva vo reorei vaeavira rutu toupaivoi ora vo reo oa taru puraavere vo osa visii iare poura viro evoa.
12 Viapau oiso reoreopaveiei osa voeao oea ora voea vo kovoroaro raga rovirieipaoro oiso purapaai, “Oearovu vuri kovoro purapaiveira, ovusa igei vearo kovo ita purapaio.” Vo ovusa voea raga ita oiso purapaaveira, “Viapau oearoi uvuipaai ra oiso vearopa kovoro vai purapaive osa igei.” Uva vegei viapau oisi uvuipaveiei ra eisi purapave. Uvare kokoropa reoro raga varao oara-ia eisi purapaaveira.
13 Ari Pautoa raga-a ira vegei oisi tavireva vo kovo vao-ia purasa. Oa vituaro iava rera vo reoaro raga sirova utupaveaira vo osa visiipa kovopaveaira. Uva viapau uvuipaveiei ra oiso purave ora vegei ragare, “Okovovu raga-a vao-ia oa purapavevoi vearovira.” Viapau. Ari vo kovo raga vao-ia oa iava tavitavipaveaira, Pautoa raga oa vegeipa vatereva va purapasa vo visii tauvapaoro ora oearovu.
14 Vosa oisoa toupata voari tuariri Vearo Siposipo uvu asavira, uva visii iare urioveiepa va iava tavitavisa vao Vearo Siposipo. Oa iava uvuipaveiei ra ora vegei vo kovoaro iava torevokovira tavitavipaoro rorupave rutu, uvare vo kovo-a eva Pauto oa vatereva vegeipa, oisore ra va purave visiipa.
15 Uva viapau oiso oearovu vo kovoroaro egaegapaoro oiso purapave, “Vegei vo kovoaro raga vao-ia osa va purapaveaira.” Viapau. Ari varao raga iava tavitavipaveaira oiraopavira okovoa purapaveaira. Ari ita, vegei oiso ruipapaveiei ra visii vo vovouroaro oirao pie vovouro kovapape rutu. Oisore ra visii tauvapaoro vegei vo kovoaro riropape rutu vao oirara tauvapasa.

✡ **10:5:** 1 Ko 1:19; Ais 2:11-12

16 Uva ita, uvuipaveiei ra otaererovu iare ita avave Vearo Siposipo iava
tavitavisa visii vo taerearo-ia puteoro. Uva uvuipaveiei voeaopa siposipove
oea viapau Vearo Siposipo iava uvupaiveira. Osa iava viapau uvuipaveiei
ra oearovu raga vo kovoroaro egaegapaoro rorupave. Viapau. Ari vo kovo
raga vegei. Eake iava? Uvare vegei raga-a vegoa Krais iava rovopavira rutu
voea evoea tavitaviveare rara.
17 ✡ Uva oiraopavira rutu-a, uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Ro ira oiso vovouparo ra iravu raga vaisiaro kae piepareve, ira-a eera
uvuiparoi ra Turaro raga kataito vaisiaro kae piepareve.’
18 ✡ Eake iava? Vosa ro oirato ira ora rera raga iava vaisia kae piepareve
oiso purapaoro, “Ragai vearo kovo rutu-a vao purapaaveira,” oreoa eva
akuku reo raga. Ari vosa Turaro Pauto rerare oiso puraro, “Eera vearo
kovo rutu purapareveira,” oire ra va iava vo reo eva oisi oiraopavira rutu
toupaive.

11

Pol Poeravira Rutu Kuuvu Irara Iava Aposel Irara Tavitaviroepa

1 Oiso ruipaparai ra ragai vo reoaro uvuta, uvare oearovu ragaire oiso
purapaaveira, “Rerape eera. Ira ora rera vaisiaro raga kae piepareveira ora
rera vo kovoaro iava eera Pol,” osa viapau ragai oisi eisi. Uva ita, uvuipatai
ra ragai vo reoaro uvu iraopata.
2 ✡ Eake iava? Uvare ragai visiire rirovira rutu rugorugoo iraoparaveira,
oiso raga ita osa Pauto visiire rirovira rutu rugorugooparoveira oiso, Teapi
oeai visii ivuive rera arova. Oa-a vao oa iava oiso rugooparai visii-ia,
uvare oiso rutu toupatavoi ovoovoa, oiso osa o iriavu tavauruva iria
reesireva aiteto iravupa viovokoto, oiso ra oira oureve. Uva oisoa vaiterei
vo vokiarore ora ousapa voki tuepaoro aiteto vearovira rutu oisoa oira
tokipareve vaopa oiso, teapi irai raga oira-ia vuria vai pura rovoreve. Oire
uva oisi-a eisi osa ragai-a ita visii rutu aitearo ragoa visii reesipaaveira, oiso
ra Krais tapo kataivira rutu ora tavosipata. Oa vituaro iava eisi vokiara
rutu-ia kasivarivira visii tokipaaveira.
3 ✡ Eake iava? Uvare vapa vao uriri iraoparaveira oiso, teapi oearoi raga
visii vo rugorugooroaro tekipaive vara vuri piepaoro. Ra oisi iava vo vovou
kavuta vare ovauoro oa purapataveira Krais tapo ora tavosipaoro. Teapi
oiso pieta osa o-ia Iv iria piro piereva ro rakoruto Seten vara raga-ia evara
kuuvu reoro.
4 Ari ita, rorupataveira oearovu vo siposiporoaro uvupaoro, oara osivu
ragavira purapaiveira. Uvare iravu vai raga iava Krais vo siposipo eva.
Viapau oiso rera raga ro Krais ira iava visii siposipopaveaira. Uva oisi
ragavira-a eisi osa iava vo reoro evara oaravu raga tovopataveira ora
visii iava sopaura-ia. Oa iava ora visii sopaaro iare iravu raga uraurato
oupataveira. Oiraopavira rutu uvare voea evoea vo siposipoaro viapau
oiso toupaiveira osa vo siposipo vegei vaaro. Ora eera uraurato iravu raga.
Viapau oiso ro-a Tugoropatoa rutu Uraurato ro ira-ia taraipaveaira.
5 Uva oeare evoea oiso purapataveira, “Vearo irara rutu voeao-ia aposel
irara.” Ari ita, ora ragai vo kovoaro-ia taraiparaveira oiso, Viapau oiso
evoea vo kovoaro ragai vo kovoaro-ia putepaiveira. Viapau.
6 Uva ita, viapau oiso uvuiparai ra vearo reo vai puraa, oiso osa vo reoro
oara purapaiveira. Ari ragai vao raga-ia oiraopa reo rutu-ia vearovira rutu
taraiparai, oiso osa va iava oisoa siposipopaa visiipa roroiovira rutu va kosi

✡ **10:17:** Jer 9:24 ✡ **10:18:** Ro 2:29 ✡ **11:2:** Hos 2:19; Ef 5:26-27 ✡ **11:3:** Jen 3:4; Jo 8:44

piepaoro. Ora oiso tapo osa oisoa torevokovira rutu ragai vo pitupituaro viaevira rutu visii osireiaro-ia purapaa, oiso ra vara-ia taraipata oiso, Vo reoro-a eva Pauto vo reoaro rutu oiraopara.

7 Oiraopavira rutu va iava osa oisoa Vearo Siposipo iava visiipa siposipopaa. Uva vo kovo eva oa-ia viapau oisoa moniara vai oupaa visii ruvara iava. Viapau. Ari ragai akukuvira rutu eisi oisoa piepaa ora ragai vaisiaro raga vara piepaoro, oisore ra visii vaisiaro kae piea. Uva apeisi-a? Vuria vai oa oisoa purapaa eisi piepaoro, raa?

8 Ari ita, vosa oisoa visii tapo toupaa, uva oearovu lotupa irara uvarovuva ragai oisoa tauvapaive moniara vatepaoro varao oara-ia oisoa visiipa kovopaa. Uva eisi osa piepaoro oisoa moni oupaa oearovu raga ruvara-ia vo visii tauvapasa vara-ia. Uva apeisi-a? Oisi eisi vuripai, raa?

9 Oire vo osa visii tapo toupaoro moni apotaparaera auere ora ragaipa oaravu avu vai voripasa. Uva viapau visii areavora moniara vaire. Viapau. Ari voeao raga araoko irara oavi oea oisoa Masedonia Provins iava uriopaave ragai tauvapasa. Viapau visii ruvara-ia moni areparaera. Uva viapau oiso ra visii arepaa oaraire ita moniara vai vo utupavira.

10 Taraipatai oiso osa oiraopavira rutu oiso puraparai, Krais tapo ora tavosiparaveira. Uva oisi ragavira ita oiso osa oiraopavira rutu oiso puraparai, Viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai vo siposipoarore korukoruro, osiposipoa purapaavoi vao iava osa visiipa akukuvira rutu oisoa kovo ragapaa moni ou asavira. Viapau. Ari ragai vo reoaro voraro rutu avaperea Grik-ia.

11 Eake iava oiso puraparai visiire? E viapau pasi visii vaipa siraoparaveira, raa? Ari ita, Pautoa raga taraiparoveira ragai vaaro-ia riroa rutu siraoa visiipa oiraopavira rutu oa ragai-ia toupaiveira.

12 ✡ Oire uva akukuvira raga touvira moni ou asavira visiipa kovopaavere. Uvare evoea oearovu oea vaisipataveira oiso, Aposel irara oea moni oupaoro kovopaiveira. Uva oisi-a eisi osa iava viapau uvuipaai ra ora voea vo kovoaro-ia rorupaoro vovio utupauavi va iava tavitavipaave, oiso osa ragai ora ragai vo kovoaro-ia rorupaoro uvuiparai ra tavitavipara.

13 ✡ Oearoa viapau oiso aposel irara-a. Viapau rutu. Ari kuuvu irara raga evoea. Oea ora voea vo kovoaro keakeavira raga purapaiveira va tavariopaoro vaore, oiso ra utupauavi oiraopavira rutu voea vo kovoaro oiso karekepe Krais voeaaro vo kovoaro aposel kovo. Vo osa viapau rutu.

14 Ari ita, viapau oiso va kekepaoro ora sitaraerao. Uvare Seten tapo ira uvuiparoi ora rera raga ora tavarioparo. Ra va iava eisi karekeparo oiso, Purapurapato enselto ro ira oiraopa reo rutu iava tavitaviparoi. Vo osa viapau rutu.

15 ✡ Oire oisi-a oiso osa vo ovoovo sirova utupaoro ora rera Seten voeaaro kovopa irara vo vovouroaro tapo tavariopaiveira, uvare ora voeare eisi rugoopaaveira, oiso ra oearovu visii iava voea vaisipaive oiso, Vearo irara rutu aposel irara. Vo ovusa Pauto vearovira rutu voea-ia vurapareveira vore tuepaoro utupaua, uva voea vo voriaro vatereverea evara kuuvu kovoro voeapa vorioro.

Pol Riroara Rutu Tavakaara Oisoa Oupareve Aposel Kovo-ia

16 Oire ragai ita oiso vorerivira visii tavipaavoi voeao iava oea ragaire oiso purapaaveira, “Rerape eera. Ira ora rera raga ora rera iava vaisia kae piepareveira.” Opeita visii tapo ita ragaire oisi purapatai eisi. Ari vosa oisi eisi purapata, oire eagara, uvuipatai ra touvira ragai vo reoroaro uvuta

✡ **11:12:** 1 Ko 9:12 ✡ **11:13:** Ga 1:7; 2 Pi 2:1; Fl 3:2 ✡ **11:15:** Fl 3:19

17 vo osa oiso puraparai, “Vearovira vao purapaa,” ora “Ragai oa puraavere vearovira rutu.” Uva Turaro viapau vo reo eva ragaipa vaterevoi. Ari ragai raga vo rugorugooaro iava oiso vo reo purapaavoi akukuvira raga.
18 Ari ita, riro irara ora voea raga ora vaisiaro kae piepaaveira, uvare vo rasio vo rugooaro sirova utupaaveira oisi eisi piepaoro. Oire uva eagara ita. Ragai tapo ita oisi piepaavoi.
19 Visii raga ita ora vaisipatai oisio, Igei-a riro tarai irara rutu. Osa iava roruvira rutu vo reo uvupataveira oa-ia oearovu oiso purapaaveira, “Igei uvuipaiei ra oiso vearovira vara puraio, eke eisi ragavira.”
20 Oiraopavira rutu visii roruvira rutu evo reoro uvupata varao oaraia oisi eisi oiso visii tavipaive, “Oire oisi eisi piepata ikauvira!” Ora tapo oiso osa rorupata voea vo rugooroaro raga sirova utupaoro, vo rara visii vo rugorugooroaro paipai piepaive visii varaaro ou ragapaoro vatauvira raga. Ora vosa visii oiso piepaive akaipa irara raga. Ora vosa visii puaaro taparakopaive.
21 E vuria vai pasi puraavora, uvare viapau oiso eisi visiipa oai puraavora tapo, raa?

Oire vo osa oisi eisi purapaave oiso, “Igei vearoa vao-ia purapaiovoi,” osa raga ita ragai tapo uvuiparai ra oisi reora visiire eisi. Ari ita, uvuiparai ra eisi kokoropavira reora visiire osa voeao oea vuriara purapaiveira oisi eisi reoreopaoro.
22 ✡ Ora apeisi-a? Ora voeare oiso purapaaveira, Igei-a Hibru-pa irara? Osa raga ita ragai tapo uvuiparai ra oiso purara, Ragai-a iravu Hibru-pato. Ora apeisi-a? Jiu-a voea evoea? Iu ita, uva ragai tapo ita iravu Jiu-pato. Ora apeisi-a? Ebraham aao iraraaro-a, osatoa tapo ita ragai, ragoa oisi toupaa.
23 ✡ Vosa oiso purapaave, “Igei-a Krais kovopa iraraaro.” Uva ita, ragai tapo vearovira Krais vo kovoaro goruvira rutu purapaaveira voea vo kovoroaro-ia putepaoro rutu. Uva ora ragai-ia taraiparai uvare oisi rutu eisi ora ragai raga ora vaisiaro kae piepaavoi oiso rorovira rutu osa kokoropato. Oire uva va-a vao osa oisoa kasivarivira Krais-pa kovopaa, oa iava oisoa vo ovuutarovu-ia ragai tovopaive tuukepa kepa-ia. Ora rirovira rutu oisoa ragai ragipaive. Ora vo osa oisoa ovokirovu-ia ragaipa oisoa tutuu pie ragapape oiso ra kopiira. Oire uva oisi-a eisi osa oisoa piepaavora, ragai vo siitokaroaro voea vo siitokaroaro-ia pute iraopaive rutu evoea aposel irara riro kuuvu irara.
24 Oire vo vavae vokiro-ia oara sovara-ia oisoa ragai ragipaive aue-ia kopirovu iro voea vo pitupituroaro sirova utupaoro Jiu. Osa oisoa piepaive oearovu oirara ragipaoro vo peva tau vo resura vatara vuutaro rutu-ia (39) ragipaoro.
25 ✡ Ora voea tapo Rom vata oea ita ragai ragiiva opevavu-ia ita voki. Uva ovokivu-ia ragai vurokoiva aue-ia aveke. Ora vo peva selpa uvuo peva oara ragaiva vuriepa vo peva vuuta rutu-ia vo rirova-ia purepava. Oa iava voa avakava igei oisoa vuri piepaeve. Vo uva katai voki rutu-ia ravireopa voki gaegaerevira touava ora oavu-ia rupa voki voa raga avakava ivara-ia gaegaerepaoro.
26 Oire vo osa oisoa voraro rutu vokapaoro viripaa, uva vo tavakaro ragai iare oisoa karekepape oiso rutu osa varao pirutuara, ora voeao kavirupa irara. Ora vosa voeareo Jiu-pa irara ora voeao ratau tou irara oiso ruipa ragapaave ra ragai vuri pieive rutu. Ari ita, vosa reipa uruiro tapo-ia toupaoro oisoa vo tavakaro oupaa ora voraro tapo vegoaro. Ora voraro avakava selpa uvuoara-ia vokapaoro. Ora vao-ia tapo oisoa tavakaara

✡ **11:22:** Ap 6:1 ✡ **11:23:** 2 Ko 6:5 ✡ **11:25:** Ap 16:22, 14:19

oupaa rara ragai keakeapaive oiso purapaoro, “Igei-a vii vate iraraaro.” Vo osa viapau.

27 ✡ Uva voa-a vo uva oisoa kasiraovira rutu kovopaa. Vao-ia osa riro ruparo rutu-ia viapau oisoa uusipara, ora viapau aiopaa, ora viapau ukaiopara. Ari ita, riro vokiro rutu-ia oisoa aio apotapara rutu, ora aue varo, ora aue kepa vaore uusipasa.

28 Ora oiso osa oavu-a vao-ia, uvare vokiara rutu-ia oisoa riro vavata rutu siraoa oisoa kaepaa lotupa gururo ruture voeapa siraopaoro rutu

29 oiso-ia, Vosa oearovu oisoa raveravepaave, vo oa iava oisoa ragai tapo ita oisi ora ragai-ia oraverave sovopaa. Ora vosa oearovu oirara oearovu vuri vovouro-ia kove piepaive, oire ragai tapo ita otavakaroa evara vo siraoaro oisoa sovopaa vo ora ragai-ia oiso rutu osa eto kasi.

30 ✡ Vosa ora egaegapaoro vo reoro puraa ora ragai iava, oa iava uvuiparai ra varao raga iava visii tavitavipaa, oara iava ragaire oiso puratavere vai pasi, “Viapau oiso riro gorutoa vii Pol.”

31 Uva Pautoa raga Turaro Jisas reraaro Aite ira vo vaisiaro kae piepaiveira rutu oirara, ira taraiparoveira vo osa ragai viapau oiso visii keakeapaa.

32 ✡ Ari ita, vo osa Damaskas urui-ia touava, ovusa ro Reito Aretas reraaro kovopato oisoa voa turaroparo, ira ora rera voeaaro uutupa irara arureva, oisore ra ragai ouive vo rei urui rataoaro riaaro-ia, oiso ra ragai tovoive tuukepa kepa-ia.

33 Ovusa voava voea asavira toriava, uvare oearovu ragai vara pieiva rirova-ia kuverava kiuvupa ratao-ia ragai pute pieoro vo kasura iava. Oa iava viapau uvuiaepa oiso ra ragai ouive voea uutupa irara.

12

Urusiara-ia Riro Reoro Rutu Iava Pol Kareke Piepareva Pauto

1 Vo reo iava ragai oiso ragavira reoreoparai osa oearovu piepaiveira ora voea iava vaisiara oaive raga kae piepaoro. Ari eagara osa piepaa ita. Vo uvare ragai oiso ruipaparai ra visii tavia varao iava areo urusiro oara-ia vo reoro vatepareveira Pauto ragaipa ravotovira

2 ✡ oiso-ia, Ourusivu-a vao-ia oa puraavoiva, katai tau vo resura ivaro va isivaaro iava putevorao vo touo-ia oa-ia oiso toupaavora, Ragai vao Krais reraaro. Va-a eva oa iavirava ragai kae piereva oiso ruture vuvuiua ivara-ia rutu. Ari ita, varauava touava vo urusi-ia eva. Uva viapau taraiparai rutu oiso, Apeisi ragavira-a oiso osa kaera viropa varaua rutuva, eke uraura vai raga. Uvare viapau taraiparai. Uva Pautoa raga ira taraiparoi.

3 Oire vorerivira ita oiso puraparai, Taraiparai oiso osa oiraopavira rutu iparaepa vuvuiua iare. Uva viapau oiso aviaviparai rutu oiso osa ragavira avu iparaepa. Uva Pautoa raga ira taraiparoi.

4 Uvare rera raga-a ira ragai kae piereva vuvuiua iare, vo uva rera vo reoaro riro gorua rutu uvuava. Uva ragai-a vao oiso puraparai, “Riro goru reo rutu-a oa iava viapau uvuipaai oirara ra va iava tavitavia.”

5 Uva roru iraopaavoi vara-ia varao oara kekeava vo tou-ia eva. Oa iava visii tavitavipaavoi vara iava. Oire uva viapau oiso ragai vo kovoaro iava vao vearo kovo visii tavitavipaavoi. Viapau. Ari varao raga-a oara-ia uvuipatai ra taraita, Ragai-a Pol raverave vovouto.

✡ **11:27:** 1 Te 2:9 ✡ **11:30:** 1 Ko 2:3 ✡ **11:32:** Ap 9:24-25 ✡ **12:2:** Ro 16:7; Ef 4:10; 2 Ko 11:11

6 ✡ Vosa ragai raga ora vaisiaro kae pie ruipapara, oa iava viapau kokoropavira reoreoparavere. Eake iava? Uvare oiraopa reo rutu-a vao-ia oa kosi pie iraopaavoi ora ragai iava. Uva viapau ita oisi piepaa ora ragai iava vaisia ita kae piepaoro vaopa, teapi oearoi ragai vaisiaro raga kae piepaoro vo reoro ragare ragai varaaro rugorugoopaave. Ari ita, uvuipatai ra ragai vo kovoaro kekepata ora ragai vo reoaro uvupata. Ra va iava torevokovira rutu ragaire rugorugoopata ragai vaisiaro oisi piepasa.

Pauto Oavu Upia Rerapa Pol Vatereva

7 Oiraopavira rutu oiso osa riroara rutu pisara vearopara kekeava, vo osa vuvuiua iare taveteava. Uva oisi vai iava pasi uvuiparai ra ragai vaisiaro rei piea evara rutu iava tavitavipaoro. Vo osa viapau oisiei. Uvare Pauto ragaipa oavu upia vatereva vaopa, teapi ora ragai raga vaisiaro kae piepaa vagupaoro, ra oisi va-ia vuria vai puraa. Vo upiao-ia oa oiso toupai, Setenpa kovopato ro ira ragai iava varaua upia piepareveira vapa oiso, teapi oisi iava vagupara.

8 Uva vo peva rutu-ia aue vuuta varirıparaepa Turaro akepaoro vare vao. Oiso puraraepa, "Turaro, vo upiao verari ragai iava."

9 ✡ Oa iava ragai vo variriaro pukoreva vao-ia oiso puraoro, *"Viapau. Ari uvuipauei ra upiavira raga toupari, uvare virivarivira toupari ragai vavaearo-ia. Ari ita, ragai vo goruaro kareke piepariveira rutu, uvare goruvira rutu kovopariveira raveravevira raga toupaoro."* Osa-a eisi osa ragai tavireva Turaro. Oa iavirava rorupaa tavitavipaoro ora ragai vo raveraveroaro iava. Eake iava? Uvare vara-a evara ragai rugoo piepaiveira rutu. Ra vara iava Krais vo goruarore rugoopara ora ragaipa vaore, ra kasivarivira ragai tokipareve vereopa vovou purapaoro ragaipa.

10 ✡ Oire ra va iava kave vovouvira rutu toupaa. Eagara ita vosa riroara tavakaara iava vuriara ragai-ia karekepape oiso osa varao, vo osa ragai iava varaua raveravepape, ora vo osa ragai-ia takau vaisiro purapaive, ora vo osa apotapara, ora vo osa ragai uposa auepaave, ora vo osa orekerovu vuriara karekepe ragai-ia. Oara rutu iava uvuiparai ita ra rorua oupaa vara-ia, vo osa Krais-pa kovopaoro toupaa. Ororua vao vituaro oiso toupai, vo uvare raveravevira toupaoro vao-ia taraiparaveira Krais vo goruaro, uvare ragai goru piepaiveira rutu.

Pol Oiso Ruipaparoepa Ra Korin-pa Irara Varaaro Oirao Pie Vovouro Goru Piereve Rutu

11 Oire uva oisi-a eisi osa purapaoro ragai oiso reoreoparai osa voeao oea ora voea iava vaisiara oaive kae piepaiveira. Uva viapau oisi eisi piepaavoi ora ragai vo ruipaaro raga sirova utupaoro. Ari visii raga-a visiigoa ragai oisi piepatavoi, oa iava oiso eisi puraparai. Eake iava? Uvare visii raga ita visiigoapa torevokopai, Visiigoa uvuipatai ra ragai vaisiaro kae piepata. Ari ita, akaipatoa raga-a ragai, ovusa ita oiso toupaoro oearovu vo kovoroaro viapau ragai vo kovoaro-ia putepaivoi, voeao oearoa vaisipataveira oiso, "Vearo irara rutu voeao aposel irara."

12 ✡ Vo osa ragai visii tapo oisoa toupaa, uva oisoa ragai vo kovoaro kekepata, ovusa riro goruvira rutu kovopaa raverave asavira. Ora oaravu rutu ravoto kovoro purapaa visiipa, ora okovorovu pisa kovoro. Oara rutu iava taraia outava ragai iava oiso osa vao-ia oa iava oiso taraitaepa, O ari oiraopatoa rutu-a aposelto Pauto reraaro rutu.

13 Uva eakere ragaire oiso purapataveira, "Viapau oiso vearo vovou vai igei-ia purariva oiso osa vara purariva oloturovupa uvarovu?" Uva visii

✡ **12:6:** 2 Ko 10:8, 11:16 ✡ **12:9:** Fl 4:13; 2 Ko 11:30 ✡ **12:10:** Ro 5:3; 2 Ko 6:4 ✡ **12:12:** Ro 15:18-19

vo reoaro oiso vai toupaivoi vao iava, osa ragai viapau pasi visii ruvara-ia viapau oisoa moniara vai oupaa vaore orekerovu avu vai voripasa ora ragaipa, raa? Uva apeisi-a? Vuripai oisi eisi, raa?

14 Oire uva vatatopoparai oisore ra visii iare ita vorerivira uriora. Uvare oiso ruipaparai ra visii iare vo pevapa voka puraa ita visii kekesa. Uvare ragai vo vovouaro visii-ia toupaiveira, oiso ra visii tapo toupaoro visii varaaro oirao pie vovouro goru piea. Viapau oiso visii ruvara-ia moni ousa-a ora ragaipa. Viapau eisi ragavira vovoupaoro oiso moni areparavere visii ruvara-ia. Ari ita, aite irara moniara oaive orirupaiveira ovii irara oaive tauvapasa. Vo ovusa ovii irara kakae vure viapau voea aite irara oaive tauvapaive oara-ia moniara vai.

15 Uva oisi-a eisi osa iava uvuiparai ra visii tauvapaoro rorupaa rutu orekerovu rutu ragai varaaro ora sopaua oaa rutu tapo visiipa vatepaoro. Vosa eisi piepaa, ra ragai vaaro-ia siraopa vovou oisi iava eisi taraipata rutu. Uva apeisi-a? Eakere ragaivipa tapo gare visivi raga siraopataveira, raa?

16 Taraipatai vo osa viapau oiso ragai visii ruvara-ia moni ousa urioraera. Ari oearovu raga visii iava eisi ragaire purapaaveira oiso, “Pol igei keakea-pasa urioparoera, vo osa orekeroi vatauvira puraparevora.”

17 Oire uva apeisi-a? Ragai tavita! Aa vao-a oa puraavora, raa? E ragai iraiaro kovopatoa vai aruavora visii vuri piesa, oa iava eisi purapataveira ragaire, raa?

18 Uva goruvira rutu Taitas taviava voari tuariri. Oa iava rera sipoava visii iare. Ora iravu araokoto oavi tapo aruava rera taveosa. Oire uva apeisi-a? Ragai tavita! E Taitas vai visii keakeareva visii vuri pieoro, raa? E viapau vegei rutu ora Taitas katai vovou raga purapaoro visii-ia oisoa kovopave, ora vo pitupituo oa iavirava visii oisoa tauvapave, raa?

19 Vosa vo pasio vieipatavoi oa puraavoi, ra viapau oiso vare vao rugoota oiso, Vo pasio rigatorevorao oiso ra vearo rugoo rutu purape rerare. Ari vegei evo reo puravevoi Krais vo vovouaro raga sirova utuoro. Vate irara oave, visii tauvapasa orekerovu rutu purapaveaira. Pauto ragai-ia taraiparoveira, ovusa oiraopa reoro rutu iava tavipara.

20 ✡ Visii tavipaavoi vao iava uvare visiire rirovira rugorugoo iraoparai oiso, Teapi visii iare urioraera, touvira rutu vuri vovouro purapata. Uvare pasi tou visivi vai ora visiire kaureopataveira, ora tapo ora visii kasipu vovouro rutu purapataveira, ora vara riirii vovou. Ora kuuvu reo raga purapata oearovivu iava. Ora oiso osa vai tapo tou visivi oearovivu takaupataveira. Ora vo osa orugoorovu raga vatepata lotupa irara roo piesa. Ora vo osa visii raga vo vovouroaro iava vagupata, ora vo osa ora iiruko vovou purapataveira. Teapi vorerivira oisi raga ita eisi visii kekea. Oire ra va iava visiire ita kasipura vorerivira. Oapa reasipataveira ragaipa oiso, Teapi visiire vorerivira eisi piea.

21 ✡ Ora oiso tapo osa rugorugooparai vaopa, Teapi vorerivira visii kekea vo osa touvira vuri pitupitu purapata, ra Pauto ragai arii piereve vao iava, uvare visii varaaro-a vuriara oavisii. Vosa oisi eisi piepata, ra uvui iraoparai ra visiipa siraopaoro gaua. Uvare voeao oea tuariri rutu vuri vovouro puraiva, uva viapau oisoa vara iava ora voea iava vo vovouisiro oaive porepaive vara veripaoro varao vuri pitupituro rutu otopa pitupituro.

13

Korin-pa Irara Uvuipaai Ra Vearovira Rutu Ora Voea Vo Oirao Pieroaro-ia Uutu Iraopaave

✡ **12:20:** 2 Ko 2:1-4 ✡ **12:21:** 2 Ko 2:1, 4, 13:2; Ga 5:19

1 ✡ Ragai visii iare vo vokarei puraava. Uva vo vokarei isivaaro iava vo
pevapa voka puraavere rara. Tugoropa Vuku-ia vo reo oiso purapai,
‘Vosa vaiterei eke vo peva oirara iravu kekeive ro ira vuria purareve, oa
iava uvuipaai ra torevokovira rutu rera togapaive va-ia rera vaaro
vuria viaevira rutu kareke piepaoro.’
2 Oire uva oisi-a oiso osa vo reo purapaavoi visiire visiigoa vuriara rutu
oisoa purapata tuariri ora oearovu tapo. Uvare va-a vao osa visii tapo
touava eraopa voka-ia, uva evoa oiso visii taviava oiso. Oire uva vorerivira
ita visii tavipaavoi oiso visiipa tauaivira rutu toupaoro, “Oiraopavira rutu
vo vokari-ia utupa voka visii tapo toupaavere.” Uva voa-a evoa uva
viapau oiso irai visii iava kavuavere, vo osa visii rutu torevokopaoro visiire
kasipura, visii vao visiigoa touvira rutu vuri pitupituro pura iraopataveira.
3 Uva oiso purapataveira ragaire, “E Krais vo reo vatereva oa
vatepareveira igeipa Pol? Eke ora rera vai raga vo rugooaro iava vo
reo vai?” Oire vosa visii iare urioravere rara, uva uriri asavira rutu
reoreoravere visiire. Ra va iava ragai-ia oisi taraita oiso-ia, Akoea, Krais
vo reoaro kosi piepato-a rera ro-ia. Aue iava uvare Krais visii iava
sopaura-ia kovopareveira raverave asavira, vo osa rera vo goruaro kareke
piepareveira eisi piepaoro.
4 ✡ Oiraopavira rutu uvare oearovu Krais upoiva vo evao parikou-ia vo
uva raverave ovoioro kopii ovoiroepa. Uva varaua oaa raveravepapeira
oiso osa Jisas varaaro piereva vo evao parikou-ia. Oa iava rera tapo ora
tavosipaoro Pauto vo goruaro oupaaveira. Ari Pauto riroa rutu gorua
kareke piereva. Oa iava va-ia Krais vorevira tore piereva kopiia iava.
Oa-a vao oa iava oisi ragai Krais tapo ora tavosipaoro kave vovou rutu
purapaaveira. Oisore ra vo osa visii iare urioveare rara visii torevokosa,
uva rera tapo torepaoro Pauto vo goruaro kareke pieveare rutu visii-ia.
5 ✡ Ora visii vo vovouroaro rutu sisiro iraota vara rovirieipaoro, ra oiso
ora akepata, “E torevoko vovouvira rutu toupai oirao piepa pitupitu sirova
rutu utupaoro? Eke viapau?” E viapau oiso taraipatai, Jisas Krais visii iava
sopaura-ia toupareveira? Uva oisi-a eisi osa oiraopai. Ari vosa oearovu visii
iava viapau Krais-va tavosivira toupaive, ra opesi ovoiave.
6 Ora vosa vegei iava sopauarei sisiro rovopata, ra va iava taraita oiso,
Oiraopavira rutu Krais tapo tavosivira toupasiveira Pol vaio.
7 Vegei variripaveiei Pauto arepaoro visii tauvapasa, ra viapau vuri
vovouro vai purapata. Eake iava? E vao iava osa ora vegei raga ora vaisiaro
kae piepave visiire? Viapau. Ari vaore vegei visiipa oiso ruipapaveiei, ra
vao purapata oa oiso torevokopai. Vosa oearovu vegeire oiso rugoopaave,
Vaiterei vo kovoaro vuria, oire uvuipai voeape. Uvare vegei visii ragare
rugorugoo iraopaveaira.
8 Vo uvare vegei viapau uvuipaveiei ra vao Oiraopa Reo tavariove. Viapau
rutu. Ari vegei vo kovo purapaveaira vao Oiraopa Reo vearovira rutu voa
kareke piepasa.
9 Ari ita, uvuipaveiei ra rorupave vo osa viapau ora vegei vo kovoaro
iava vao aposel kovo goruvira tavitavipave. Vorara visii-ia taraipave
oiso, Goruvira rutu Jisas raga-ia oirao piepataveira. Osa iava eisi Pauto
arepaveaira visii varaaro oirao pie vovouro uvuivira rutu kareke piepasa,
vo rara torevoko vovou raga purapata.
10 ✡ Vo osa tauai toupaoro visiipa vao rigatoavoi, oisore ra vosa aa vo reo
avuo vao ragai vaaro sirova utupata ora visii raga ora torevokopaoro, oa

✡ **13:1:** Diu 19:15; Mt 18:16 ✡ **13:4:** Fl 2:7-8; Ro 6:4, 8 ✡ **13:5:** Jo 6:6; 1 Ko 11:28, 9:27 ✡ **13:10:** Ta 1:13; 2 Ko 10:8

iava viapau oiso uvuiparai ra uriora visii torevokosa Turaro vo goruaro iavirava. Uvare rera vo goruaro toupaiveira oirara varaaro oirao pie vovouro goru piepasa. Viapau oisore ra oirara varaaro oirao pie vovouro vuri piesa.

Ovoiopa Reo Vatereva Pol

11 ✡ Araoko irara oaa, va vao-ia ovoiopa reo ragai vaaro. Vearovira rutu toupata. Ora visii rutu iava sopaura oavisii rutu tovopaoro torevoko pitupituro raga purapata ragai vo reoaro sirova. Opeita ora kaureopata ora upopasa. Ari uvuipatai ra kave vovou raga purapata oearovivu tapo ora visii iava voea. Uva uvuiparoi Pauto ra visii tapo toupareve ro ira visii vatepareveira siraopa vovou rutu ora gavaure vovou.

12 Ora visii iava vavaeara oavisii vatepata sekanpaoro araoko irara oavisii tapo voeao Krais voeaaro.

13 Voea rutu voeao Pauto voeaaro vo toupaoro oiso purapaai visiire, “Vearo voki rutu visii-ia.”

14 Oire uva ragai-a vao varirıparai Turaro iare Jisas Krais, oisore ra visii tauvapareve, vo osa Pauto visiipa siraopa vovou rutu tapo vatepareve. Ora vaore tapo ra taraipata oiso osa Tugoropato Uraurato toupareveira visii iava sopaura sovara-ia, vo osa katai vovou raga-ia toupata rera-ia tapo.

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi, ra opesipe.

Ragai-a vao, Pol.

✡ **13:11:** Ro 15:33; Ef 6:23

GALESIA
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva Antiok urui-ia toupaoro aue-ia 49 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Vo pasio rigatoreva voeao iare Kristen irara vo Galesia Provins-ia voea tavioro oiso, Viapau uvuipatai ra rugorugoo ragapata vao-ia Jiu vaaro Reo Taisi rakari verapasa. Uva oiso puraroepa eisi uvare oeavu Jiu iava oea urioaepa Galesia-pa irara siposipopasa ora voea vaaro iava Reo Taisi. Ari goruvira voeao oirao pie vovou irara tavireva Pol, uvare Krais voea karureva Reo Taisi vo goruaro ariarava (Ga 2:15, 16, 21). Uva viapau uvuipaai oirara ra Reo Taisi raga sirova utupaoro torevoko vaisi ouive Pauto ruvara-ia.

1. Ora rera iava aviavi pie reoro Pol varaaro ora oreorovu vo pasio vituaro iava, 1:1-10.
2. Pol Pauto ruvara-ia gorua ou iraoreva aposel kovo purapasa, 1:11–2:21.
3. Vearo Siposipoaro-ia Pauto vereopa vovou toupai oirara rutu tauvapasa, vo osa viapau tauvaa vai oupaive Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro, 3:1–4:31.
4. Kristen irara airerei vovouvira toupaoro viapau uvuipaai ra ora voea raga vo ruipaaro sirova utupaave, 5:1–6:10.
5. Ovoiopa reoreoro-ia Pol reoroepa, 6:11-18.

1-2 ✡ Vo rigatoa vao-ia oa purapaavoi voeao rutupa riro oirao pie vovou irara lotuara rutu sovara-ia oea toupaiveira Galesia taere sovara-ia. Uva ragai-a Pol ragoa vo rigato puraavoi voea tapo oea ragai tapo toupaivoi oearovu oirao pie vovou irara. Ari ita, iravu ragai roporeva, oiso ra oiso toupaa, Ragai-a aposelto oirara siposipopato. Ari viapau vova vo rasio iava ira ragai roporeva. Ora aue tapo viapau Pauto irai oiratoa vai tavireva ragai roposa. Viapau. Ari rera raga-a Jisas Krais ora rera aitetoaaro Pauto, ro ira Jisas vorevira porete piereva kopii tapiva.

3 Oire uva oiso visiipa ruipaparai ra Pauto vigei rutu Aitearo ora Jisas Krais vigei reraaro Turaro, vaitereo aiterea visii tauvapasiveira gavaurea vatepaoro.

4 ✡ Ari ita, Jisas vigei reraaro Pauto Aite vo ruipaaro sirova utuoro ora rera iava vasereva ora rera-ia tauooro vuriara oavi-ia. Oa iava kopiiroepa vuriara rutu vo goruaro-ia tasioro. Eisi osa pierevoiva, uvuipaviei vo raivao-ia oa purareva Jisas vuriara vatavatapape vo rasio-ia toupaoro.

5 Eva oa iava uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape vo vokio ora vo vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Kataia Raga Vearo Siposipo Toupai

6 Visii tavitavipaavoi oiso, uvare rirovira rutu tavetave iraopaavoi vao iava osa ikauvira Pauto kavupatavoi ro ira-ia vearovira rutu tarai rovopataveira. Ari ita, Krais visiipa siraoparoveira. Osiraoa iavirava Pauto visii ourevora. Osa iava Tootoo Ovoi vatereva visiipa. Ari visii vo siposipo Vearo Siposipo kavupatavoi vo siposipo vao kuuvu siposipo oirao pieoro oiso keapaoro, Vearo Siposipo-a vao.

7 Oiraopavira rutu uvare katai siposipo raga vao oiraopa siposipo, osiposipo tavariopaoro oearovu raga visii keakea ragapaiveira visiipa tavaka vate ragapaoro.

✡ **1:1-2:** 2 Ko 1:1 ✡ **1:4:** Ro 4:25; Ga 2:20

8 ✡ Uva va vao-ia Vearo Siposipo voviri tuariri oa vate rovoavora visiipa
eva oiraopa siposipo rutu. Oire vosa irouto vova vo rasio iava, ora vosa irai
vova vuvuiua iava enseltoa vai, ora vosa ragai raga oisi va Vearo Siposipo
tavarioreve osiposipovu raga vateoro, uva eera-a ira vai-a tovoreverea
Pauto vo vuri tapi uva opesi ovoiroverea.
9 ✡ Oisi raga ita oiso-ia osa vorerivira visii tavipaavoi oiso, Vosa oisi irouto
va vao Vearo Siposipo tavarioreve vao oa-ia rovovira tarai rovota, ira-a eera
irapa Pauto riroa tavaka vatepareverea oa viapau opesia vaiaro.
10 ✡ Apeisi-a? Eakere oiso visiire puraparai? E visii vai agoagoto
ragapaavoi visii roru pie ragapaoro? Viapau. Easi ragai vo reo oiso
purapaavoi, auere ra Pauto ragai-ia rorupareve. Ari ita, vosa oirara raga
roru piepasa vo rugorugoova toupaa, ra viapau oiso uvuiparai oiso toupasa,
Ragai-a Krais-pa kovopato.

Pol Iava Vo Siposipo Ro Ira Vavaearo Oiso Karekeroepa, Pautoa-pa Kovopato

11 ✡ Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Viapau rutu oiso oirara iava
vo siposipo oiraopa oa vate rovoavora visiipa.
12 Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai oiratoa vai ragaipa oiso vo tavitavio
purarevora ragai siposipooro. Viapau. Ari rera raga ro-ia Jisas Krais ira
ragaipa oiraopa siposipo rutu karekereva poeravira rutu.
13 ✡ Ari ita, ragai-ia oisoa taraipata vo osa Jiu-pa irara vo pitupituroaro
sirova oisoa utu rovopara voviri tuariri. Ovuuta-ia eva voraro rutu oisoa
voearore taraapaa lotupa irara Pauto voeaaro, oiso ra voeapa vuri vovou
vatepaa. Oa iava oisoa akeakepaa vo lotupa kovo opesi piesa. Uva
taraipatai oiso, Viapau Vearo Siposipo ouava voeao ruvara-ia oea uposa
oisoa rugorugoo ragapara.
14 Aue iava uvare oisoa kasivarivira rutu Reo Taisi sirova utupara, vao
oa oisoa Jiu-pa irara vo pitupituroaro sovara-ia toupaive. Oiraopavira
rutu oiso osa oearovu rutu-ia puteava aue-ia ragai vo vovouaro, voeao oea
karekeaepa vo vuutao-ia oa-ia ragai karekeraepa.
15 ✡ Ari Pauto vo rera vaaro-ia vereopa vovou ragaire keeraroepa ragai
tauvaoro, oiso ra rerapa kovopaa. Vao vituaro iava osa ragai reesireva ora
rerapa vo osa touvira aako raga kovuaro-ia toupaava.
16 ✡ Uva Pauto ora rera vo ruipaaro sirova utuoro Oviito oaro kareke
piereva ragaire, oisore ra va iava avara visiipa ratau tou irara siposiposa
rera iava Jisas. Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso oearoi ruvara-ia vo
taraio ouavora vo oearoi tapo ora reoreopaoro.
17 Viapau oiso Jerusalem iare ava rovoraepa aposel irara ruvara-ia
orugorugooi ou rovosa voeao oea reesi rovoreva Pauto. Viapau. Ari raaka
tapia-ia vo uvare ava rovoraepa Arebia. Evoava uvava karera viropa
vorerivira taru riro urui iare vao vo Damaskas.
18 Oire uva utupavira rutu vo peva ivaro isivaaro iava Jerusalem iare Pita
kekesa avaraepa. Uva katai tau vo vavae (15) vokiro-ia voa touava rera
ruvara-ia oaravu tarai reoro oupaoro.
19 Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso irai aposelto kekeava. Ari ro raga-
ia Jems vigei Turarotoaaro araokotoaaro.
20 Uva vo rigato-a vao-ia oa purapaavoi oiraopa vovou rutuva vo Pauto
osireiaro-ia. Viapau oiso kuuvu reo-a vao-ia.
21 Oire uva Jerusalem iava Siria taere iare avaraepa ora vo tapo Silisia-ia.

✡ **1:8:** 2 Ko 2:14-17, 11:13-15 ✡ **1:9:** Ro 1:15-17; 1 Ko 16:22 ✡ **1:10:** 1 Te 2:4-6 ✡ **1:11:** 2 Ti 3:16-17 ✡ **1:13:** Mt 16:17-19 ✡ **1:15:** Ais 49:1-6; Jer 1:4-6 ✡ **1:16:** 1 Ti 1:12-16

22 Uva vo vuuta-a eva oa-ia ragai kekeivori, voeao lotupa irara oea evoa
toupaiveira Judia-ia.
23 Ari reoara raga iava oisoa ragai-ia taraipaave varao oara iava oisoa
oearovu voea tavitavipaive oiso, “Easi eera igeiva ora keriparoera voviri
tuariri. Uva vo vokio-ia igeipa siposipoparevoi, oiso ra Krais oirao piepaio.
Ro Pol ira tuariri oisoa Krais vo siposiporoaro tekipareve rutu.”
24 ✡ Oa iava ragai vaaro airepa vovou kekepaoro vuurapa vaisi pura-
paivora Pautoa-ia.

2

Pol Jerusalem Urui Iare Avaroepa Aposel Irara Kekesa

1 ✡ Oire uva va vao osa katai tau vo resura (14) ivaro putevoiva, vara
isivaaro iava avaraepa Banabas tapo. Oire Taitas ou pieava oiso ra vegei
tapo avaro Jerusalem iare.
2 Evoa uvare avaraepa, Pauto ragai tavirevoiva voare. Oire uva va vao
osa lotuapa irapa irara tapo ora reoreo rovoraepa voa vo igei raga. Uva
evoea isivaaro iava oearovu tapo aia oirao pie vovou irara touava voea
tapo ora reopaoro. Uva irapa irara tavitaviava vao iava Vearo Siposipo
osiposipoa puraava voeaopa ratau tou irara. Auepa teapi oiso keapaave
irapa irara, Osiposipovu raga iava voeapa siposipoparevo Pol voeaopa
ratau tou irara. Ra va iava viapau oiso ragai tapo katai vovou purapaive
voeao irapa irara. Ora teapi vo kovo okovoa purapaa vo vuutao-ia ora vo
kovo oa pura rovoavora irapavira akukuvira rutu ava ragape.
3 ✡ Oire uva va vao osa vo tavitavi vao ragai vaaro uvuoro oiso puraaera,
“O ita, osa vearopai eisi.” Uva oisi-a eisi osa purapaoro viapau oiso goruvira
ragai tavipaivora, oiso ra ragai vatetoaaro iava Taitas rakari verara, voeao
iava ratau tou irara rera, ra oisi rera pieoro rera reesia.
4 Oiraopavira eisi vo osa oearovu riro kuuvu irara vo vuuta-ia eva
oearovu urioaepa igei sovara-ia pausa, oiso ra igei vo pitupituroaro-ia tara-
iave vara rovirieipaoro. Uvare Krais Jisas vo siposipoaro iavirava viaevira
rutu toupaio vaopa Reo Taisi. Oire uva oiso purapaaepa, “Oiraopavira, igei
tapo ita vao-ia riro oirao pie vovou irara.” Uva voea raga vo ruipaaro-a,
oa-ia oiso vovoupaaepa ra vigei-ia voea vaaro riro vavata reo goru tovo
ragapaive vao Jiu vaaro iava Reo Taisi.
5 Ari viapau voea vo ruipaaro sirova uturaepa oisi Taitas pieoro oiso-ia.
Vosa oisi va puraavori, ra kerukavira poupa piro visii-ia vo siposipo vao
Vearo Siposipo oa uvutavora ragai ruvara-ia.
6 Ari ita, evoea reipa irara oea viapau oiso ragaipa orugorugooi airepa
vai vateivora. Iu, oearovu evoea vaisipaiveira oiso, Reipa irara, vo osa vigei
rutu areiivira rutu toupapeira vo Pauto osireiaro-ia.
7 Uva viapau oiso orugorugooroi rutu vateiva ragaipa, uvare taraiaepa
rutu ragai-ia vo osa Pauto ragaipa vo kovo vatereva, oiso ra oirara rutupa
voeao ratau tou irara vai iava Vearo Siposipo siposipoa. Oiso rutu osa aue
ita Pita irapa Pauto oisi vo kovo ita vatereva, oiso ra voeapa voeao Jiu-pa
irara siposipopareve va iava vao Vearo Siposipo.
8 Aue vituaro iava uvare Pita roporevoiva Pauto, ora rera vo goruaro
karoporeva rerapa, oiso ra va iava vearo kovo rutu purareve voeaopa Jiu-
pa irara. Ari ita, uva oisi-a oiso-ia osa ragai tapo ita roporeva. Oa iava oisi
raga ita ragaipa ora rera vo goruaro karoporeva, oiso ra vo goru iava riro
goru kovo rutu puraa voea-ia ratau tou irara.

✡ **1:24:** Ap 11:18 ✡ **2:1:** Ap 15:1-5 ✡ **2:3:** Ap 15:6-20

9 ✡ Oire uva va vao osa Pauto vo goruaro eveipaoro ragai-ia oiso purapaaepa “O vearopai ita.” Oa iava vegeiva ora Banabas sekanaepa irapa irara Jems vase ora Pita ora Jon. Uva katai rugoo rutu sirova utuiepa igei rutu oiso ora reooro, Jems peva Jiu-pa irarapa Jisas vo reoaro iava siposipoivere, vo osa vegei voeaopa ratau tou irara siposipove.
10 ✡ Ora vao tapore oiso ra moniara vai oupaave vatevateara vai voeao tauvapasa oarai-ia apota irara. Oa iava voea taviavora oiso, Kasivarivira rutu oa purapaaveira vao oiso.

Pol Ira Pita Torevokoreva Vo Antiok-ia

11 ✡ Oire vo osa Pita Antiok urui iare urioroepa vo uva toupaavora. Oa iava rera taviavora oiso, Vuria purarivoi.
12 Ovuria-a vao oa oiso ragavira toupaivoi, Vo osa voari rovovira rutu oisoa Pita koataparo voea tapo ratau tou irara aiopasa. Oa iava Jems oeavu oirao pie vovou irara arureva voare vo-ia Antiok-ia. Uva voea evoea kekerevoiva Pita, viapau oiso vorerivira ita ratau tou irara tapo aioreva. Auepa uvare oiso ragavira uririparoepa, Teapi rerare oiso puraave, “Jiu vaaro Reo Taisi gasipareveira Pita oiso piepaoro.”
13 Eisi ita osa oeavu tapo Jiu-pa irara oisoa piepaive, voeao oea oisoa Jisas oirao piepaive rutu vo rera raga Pita vo vovouaro sirova utupaoro vo vovourei rutu vatakoiva. Uva va vao osa piepaoro Banabas tapo ora piro pieroepa.
14 Opitupitua-a eva oa kekeavorao. Oa iava oiso rugooraerao, Viapau oiso katai vovou vai puraivoi Vearo Siposipo sirova utusa. Oire uva va-a vao oa vituaro iava Pita taviavora voea vuutaaro-ia oiso, Pita vii-a Jiu-pato. Viigoa Jiu vaaro Reo Taisire ovauuepa tuariri rutu. Oire uva apeisi-a? Uvare vo vuutao-ia voea ratau tou irara taviparivoi, oiso ra eva Jiu vo pitupituroaro sirova utupaoro oisi piepaive.

Ro Ira Jisas Oirao Piepareve Ira Uvuipa Ra Torevokovira Karekero

15 Ari ita, vegei-a vao vegoa voa kavauveiepa vegei Jiu-patoarei. Viapau oiso vegei-a voeao iava ratau tou irara oea vuri pitupituro sirova utupaaveira vuriara purapaoro.
16 ✡ Vearovira rutu oiso taraipaveiei, Vosa Jiu raga vaaro Reo Taisi sirova utupave, ra viapau oiso va iava vegei vaisireve Pauto oiso, “Torevoko vovoutoarei-a vei.” Viapau. Ari vao raga iava vo osa Jisas Krais-ia rari iraopave. Eva-a oa iava uvuiparoi ra vegei vaisireve oisi eisi. Ari ita, vegei-a ita vao-ia vegoa eisi piepaveaira vo Krais Jisas-ia raripaoro, oisore ra vegei-ia va kekepaoro oirao pie vovou Pauto vegei vaisireve, “Torevokotoarei.” Viapau oiso Reo Taisi oirao piepaveaira rutu. Eake iava? Uvare oiso ragavira taraipaveaira, Viapau oiso irai vaisireverea Pauto oiso, “Torevokoto-a vii,” vo osa evo taisi raga vo reoaro sirova utuparo.
17 ✡ Oire uva apeisi-a? Vosa vegei ora vii Krais oirao piepaoro oiso rugoopave Pauto vegei vaisirevere oiso, “Torevokotoarei-a vei.” Osa iava utupavira rara oisi ora eveiveare oiso, Akoea, ratau toutoarei-a vegei vuritoarei. Oire uva apeisi-a? E ora vegei iava oiso tavipaveiei, Krais oirao piepaoro ora piro pieveiera? Asi viapau rutu. Siraovira rutu vosa irai oisi oiso-ia puraro rera iavirava ro-ia Krais.
18 Ari ita, uvare oiso toupaivoi, Vosa irai eru kepa vai rigareve, ra vo kepa iava tuutara-ia airepa kepa paureve. Oire ra viapau oiso oisi vearopape. Ari ita, uva oiso ragavira-a, vosa rovovira rutu Jiu-pa irara vaarore Reo Taisi

✡ **2:9:** Ap 13:1-5 ✡ **2:10:** Ap 11:29-30, 24:17 ✡ **2:11:** Ap 11:10 ✡ **2:16:** Ef 2:8-9 ✡ **2:17:** Ro 3:19-23

ovau rovora, oire ra vorevira ita va sirova utupaoro oiso purapara ragai raga ora keakeapaoro, Pauto ragai oureverea ora rera iare. Osa viapau rutu.

19 Vosa eva Reo Taisi kavu ovoia vare ovauoro vao oa viapau uvuipape ragaipa tootooa vatepasa. Oire uva oisi-a eisi osa ragavira iava kopiiraepa Reo Taisi arova. Oa vituaro iava uvuiparai ra vorevira tootoovira toupaoro Pautoa ragare rugorugoopaoro toupaa.

20 Iu. Eake iava? Uvare Krais evao parikou-ia kotoro viropa. Uva rera tapo kopiiraepa. Oire uva voa-a evoa vo rugorugooro rutu kopiiepa oara iava oisoa ora ragai ragare rugorugoopara. Uva vo vokio Krais vo rugorugooaro toupaiveira ragai-ia. Oa ragai tootoo piepai ragaipa vearopa rugorugooro vatepaoro. Osa iava tootoo iraoparaveira rutu. Evo tootoo oa vituaro oiso toupai, Pauto Oviitoaaro rutu-ia rari iraoparaveira. Ro ira iava vasereva ragaipa ragai kavikooro, oiso ra rera kopii pieive. Eva-a oa iava Oiraopa Tootoo oupaaveira rutu.

21 ✡ Viapau oiso Pauto vaaro veripaaveira vatevatea vovou Reo Taisi raga-ia raripaoro, oiso ra Tootoo Ovoi oua vo va-ia. Viapau. Eake iava? Vosa irai Reo Taisi raga vo reoaro sirova utuparo, ra va iava Pauto rerare oiso puraro, “Torevokoto-a vii.” Vosa oisi oiraopape vo reo eva, oire ra oiso taraipavio, O ari akukuvira rutu kopii ragaroepa Krais. Ari ita, osa viapau rutu oiso eisi torevokopapeira.

3

Reo Taisi Vo Pitupituaro Sirova Utupa Vovou Ora Oirao Piea Sirova Utupa Vovou

1 Visii vao-ia vaaruu vovou irara vova Galesia! E viapau ora eveipataveira, uvare visii piro pierevorao iravu? Visii roroio pievira taviava ro iava Jisas Krais ira evao parikou-ia kopiiroepa. Uva vo vokio-ia oearovu raga vo reoroaro sirova utu ragapataveira oiraopa reo rutu kavupaoro. Irouto-a ro ira oisi eisi visii pierevorao?

2 Oire uva katai ake raga vao-ia oa-ia oiso visii akepaavoi. E Pauto visii vaterevora Tugoropato Uraurato vo osa Reo Taisi sirova vao Jiu vaaro utupataera? Asi viapau rutu. Oire ra oiso ragavira ita visii akea. E Pauto visii vaterevora Tugoropato Uraurato vo osa Jisas Krais oirao piepatavora vo rera raga-ia raripaoro? Iu, eisi.

3 ✡ Oire uva eake-a vao oare visii vao-ia eisi rutu piepataveira oiso osa voeao kokoropa irara? Ari ita, rovovira rutu voari Pauto reraaro Tugoropato Uraurato sirova utu rovotaepa. Oa iava rera ita kavutavora ora visii raga vo goruaro-ia raripaoro. Oire uva apeisi-a? Eisi vai piepaoro ora keakea ragapataveira oiso rugoopaoro, Uvuipatai vai pasi ra torevokovira kareketa oisi iava eisi?

4 E vara ruture varao ovautaera oara rutu visiipa vatepareva Tugoropato Uraurato vo osa oisoa Pautoa-pa kovopata? Uva apeisi-a? Oiraopavira rutu-a oisi eisi pasi?

5 Uva oiso visii akepaavoi, E apeisi-a Pauto visiipa Tugoropato Uraurato vatepareveira, ora varao tapo oira porete piepa goruro, ora varao tapo ravoto pitupituro purapa goruro, vo rara Reo Taisi raga vo vovouaro sirova utupata? Easi viapau rutu! Teapi ora piro piepata Reo Taisi raga-ia rugoopaoro. Eake iava? Uvare evara vituaro oiso toupai, Vo osa Jisas Krais oirao piepata rutu rera vo siposipoaro sirova utupaoro vao oa iava uvutavora.

6 ✡ Ari ita, oiso purapapeira ro iava Ebraham vao-ia Tugoropa Vuku,

✡ **2:21:** Ro 10:9-13 ✡ **3:3:** Ro 10:17 ✡ **3:6:** Jen 15:1-6

‘Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piereve rutu. Eva oa iava oiso Ebraham vaisireva Pauto, Torevoko vovoutoa rutu.’
7 Oire uva oiso ragavira va-ia tarai iraopata, Vosa irouto ro ira Pauto oirao
pie iraopareve vo ora rera vaaro-ia raria, ira-a eera Ebraham saratoaaro.
8 Oire vo tuariri rutu rovoa-ia Pauto voeao-ia ratau tou irara tarairoepa
oiso, Akoea, voeao Vearo Siposipo oirao piepaiverea, ra va iava ora ragaipa
voea oua vorevira. Uva oisi-a eisi osa tarairoiva, Ebraham tavireva Pauto
aue iava Tugoropa Reo oiso puraoro, ‘Vii-a vao rutu vituaro, oa iava oirara
rutu taru viraakoaverea.’
9 ✡ Uva Ebraham vo reo eva Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa iava Pauto
oiso rera vaisireva Ebraham, Torevokotoa rutu. Oire vosa eisi oearoi tapo
rera Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaive, ra va iava voea ita oisi vaisireve
oiso, Torevoko vovou irara rutu.
10 ✡ Ari oearovu Reo Taisi raga oirao piepaiveira oiso purapaoro, “Vao
raga uvuipai ra vigeipa vearoara karekeve.” Uva voea-a evoea oea vuria
vo voriaro rutu ouive vo Pauto ruvara-ia, uvare Tugoropa Vuku-ia oiso
purapapeira,
‘Vosa irouto ro ira Reo Taisi-ia taraiparo, oire ra va-ia
taraipaoro viapau oreorovu rutu sirova utuparo varao oara va sovara-
ia toupaiveira, ira-a eera taru vuria vo voriaro rutu oureve Pauto
ruvara-ia.’
11 Oiraopavira rutu, oiso osa viapau oiso iraiei ro ira uvuiparoi ra Reo
Taisi sirova utupaoro torevokovira rutu karekeroverea vo Pauto osireiaro-
ia. Viapau rutu. Eva oa iava oiso purapapeira vo Tugoropa Vuku-ia,
‘Ro ira Pauto oirao piepareve rutu oire ra va iava Pauto rera vaisireve oiso,
Vii-a torevokoto, ira-a eera irapa taru Tootoo Ovoi vatepareverea
Pauto.’
12 Eake iava? Uvare Reo Taisi-a oavu raga rutu pisa. Uvare oirao pie
asavira rutu orekerovu rutu purapaiveira oearovu oirara vo Reo Taisi
sirova utu ragapaoro. Uva Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Vosa irouto Reo Taisi rutu sirova utupaoro varao purapareve oara Reo
Taisi sovara-ia toupaiveira, eera-a ira uvuiparoi ra Tootoo Ovoi rutu
oureve.’
13 ✡ Ari vigei rutu-a vao-ia vigoa oisoa potepape rutu vo Reo Taisi sirova
utupaoro. Eva-a oa vituaro iava vigeipa vuria vo voriaro rutu vaterevori
Pauto. Oire uva eakere? Uvare Krais urioroepa vigei varaaro rutu ouoro
vuriara. Uva varava kotoro viropa evao parikou-ia, uvare vo Tugoropa
Vuku-ia oiraopavira oiso purapapeira,
‘Ro oirato ira kotoive evaova-ia, oiso ra voa rera vo voriaro vuri vori oureve
vo Pauto ruvara-ia, vo osa Pauto rera vaisireve oiso, Vurito-a vii.’
14 Oire vo Pauto Ebraham-pa Reo Ovoi purareva vao oa-ia rerare oiso
puraroepa, “Ragai vearopara vateaverea rara voeao rutupa ratau tou
irara.” Uva vigei vaaro vuri vori ou ovoioro Krais Jisas va eva Reo Ovoi
oirao piereva vigeipa. Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra oisi iava ratau tou
irara tapo vigei rutu Tugoropato Uraurato oupape, vo rara goruvira rutu
oirao pie rovopape rutu vo Pautoa-ia raripaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Iava Ora Reo Ovoi

15 Araoko irara oaa, visiipa ovoovo reo vatepaavoi. Vosa aiterei reo ovoi
vai purasi vo reoara vai rutu opesi pieoro, ra viapau oiso iravu uvuiro aue
aveke tauvu verasa vao oa-ia oisoa ovoiei vaisi purapasi. Oiso tapo osa

✡ **3:9:** Jen 12:1-3 ✡ **3:10:** Diu 27:26 ✡ **3:13:** Diu 21:23

viapau irai uvuparoi ra airepa reo vai takuvuoro tuariripa reo vai verareve vao iava reo ovoi.
16 ✡ Oire Pauto Ebraham vaiopa ora rera aaotoaaro Reo Ovoi vatereva vo reo-ia oa viapau oiso vatereva oiso puraoro, “Vo reo vatepaavoi visii aao rutupa,” Viapau. Ari ro ragare Krais oiso puraroepa, “Vao oa purapaavoi vei aaoparei ragapa.”
17 ✡ Uva oiso puraparai, Viapau oiso oaiei oai uvuipai ra vo reo tavariove oa purareva Pauto ovoieivira. Oire uva va-a vao Reo Ovoi isivaaro iava varao vo resura vovoto vo peva tau (430) ivaro puteva. Oa iava Reo Taisi vatereva Pauto. Uva viapau oiso vao-ia Reo Ovoi putepaiveira Reo Taisi. Viapau. Ari touvira rutu Reo Ovoi toupaiveira vao Pauto vaaro.
18 Ari ita, vosa irai eisi Reo Taisi sirova utuparo, ra va iava vearoa oureve, oire uva va-a eva oa iava Reo Ovoi akukuvira rutu tou ragapaiveira. Ro-ia Ebraham ira Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Ebraham-a torevoko vovoutoa rutu.” Oa iava vearovira rutu oiso taraipavio, Viapau oiso Pauto vaaro-ia Reo Ovoi putepaiveira rutu eva Reo Taisi.
19 ✡ Oire uva aa vao rutu-a va vao Reo Taisi vo kovoaro? Vao-ia oa vo kovoaro vao Reo Taisi oiso toupaiveira. Uvare voeao tuariripa irara viapau oiso ora voea-ia va eveiiva oiso puraoro, “Akoea, vuri pitupituro rutu-a varao oara purapapeira.” Ari vo osa va-ia Reo Taisi taraiaiva, oiso puraaepa, “O, ari vuriara rutu-a varao oara purapapeira Pauto osireiaro-ia.” Uva oisi raga-a eisi osa oisoa toupaive Reo Taisi vore tuepaoro uva Pauto Oviitoaaro pouro virovere rera raga ita Ebraham aaotoaaro. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia opesi ovoiepa Reo Taisi. Uva va-a vao Reo Taisi oa iava Pauto enselpa irara tavireva. Oa iava evoea ita topa pievira aue Moses taviiva ita. Uva eera ita topa pievira oirara ita tavitavireva.
20 Ari torevokovira rutu Pauto Reo Ovoi vatereva. Eva-a oa vituaro iava vao-ia Reo Taisi putepaiveira rutu, uvare Reo Taisi riroara rutu iava pura piropa gisipoara.

Reo Taisi Vo Kovoaro Iava

21 Oire uva apeisi-a? Ora upopapeira varei vareo Reo Taisi ora Reo Ovoi? Asi viapau rutu. Ari ita, vosa irai va sirova Reo Taisi utupaoro va iava tootooa oupareve, uva va-a eva oa iava uvuiparoi vai ra torevoko vaisi oupareve vo Pauto ruvara-ia. Asi viapau oiso uvuipai ra torevoko vaisi vai oureve Reo Taisi iavirava,
22 ✡ uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Oirara rutu vuri rugorugooro oaive sirova utupaaveira. Osa iava vuria oirara rutu tuukepaiveira vo rasio-ia.’ Oa-a eva oa iava oirara rutu uvuipaai ra oiso taraipaave, Voeao oea Jisas Krais oirao piepaive ora voeao vo vovouroaro iava oirao pie vovouro raga, oeapa Oiraopa Tootoo rutu vatereverea Pauto vo Reo Ovoiaro sirova utuoro vao oa vatereva Ebraham-pa.
23 Voari tuariri rutu vo osa Krais-ia oirao pie vovou vo pitupituaro pou viro asavira oisoa toupaive, ovuuta-a eva oa-ia Reo Taisi oisoa vigeire riro vavata iraopape. Uva oisoa vigei tuukepaive rutu. Oa iava oirao pie vovou vo pitupituaro karekeera. Uva va-a eva vituaro iava Jisas ora karekeroera vo rasio iare.
24 ✡ Oire uva Reo Taisi vo kovoaro-a vao, oirara tokipasa voea torevokopaoro. Oa iava vo rekasiera vo vuutao-ia oa-ia Krais pouro virora. Uva vo vuutao-ia Krais vigeipa tasi puraparevoi vitupaoro. Oa iava uvuipaviei

✡ **3:16:** Jen 13:14-18 ✡ **3:17:** Eks 12:40; Ro 4:13-14 ✡ **3:19:** Diu 5:5; Ro 4:13-15 ✡ **3:22:** Ro 3:23 ✡ **3:24:** Ro 10:4; 1 Ko 4:15; Ga 2:16

ra oirao pie vovou rutu purapape torevokovira rutu toupaoro vo Pauto osireiaro-ia.
25 Ari ita, ovuuta-a eva oa vo vokio-ia toupaivoi eva oa-ia Krais-ia raripaviei. Uva va-a eva vituaro iava viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipapeira.
26 Oire uva vo vokio-ia visii varaaro oirao pie vovouro visii oiso rutu piepaivoi, Visii-a Pauto ovii iraraaro vo rara Krais Jisas-ia raripata rutu.
27 ✡ Uvare baptaisa outavora, oiso ra kataivira rutu toupata Krais tapo oiso, Visii-a Pauto ovii iraraaro rutu oiso rutu osa ro-ia Krais eera Pauto Oviitoaaro.
28 Ari ita, oiraopavira uvare visii rutu areiivira rutu toupataveira. Viapau oiso roopavira toupata oiso, Jiu-pato-a vii, ari ratau tou irara iava vii, ari kovopato-a vii moni oupato, ari vii-a akuku kovotoa raga. Ora oiso riakova viapau oiso oiratoa-ia putepaevoi, ora viapau oirato riakova-ia puteparevoi. Viapau rutu. Ari kataivira rutu toupataveira vo Krais Jisas-ia.
29 ✡ Iu, vo osa visiipe rutu Krais voeaaro, ra oiso rutu touta, Visii-a Ebraham aao iraraaro visiigoa rera sirova utupataveira. Ra va iava vao outa vearoa Pauto ruvara-ia oa iava voari tuariri Reo Ovoi purareva Ebraham tavioro.

4

1 Oire uva topa pievira vo reo vatepaavoi ita oiso-ia, vosa iravu oirato kopiiro auero rutu arova varao rera varaaro, ra oviito vara-ia ita pitureve vo rara riroparo. Oire ra viapau oiso ikauvira vara oisoa oupareve vo rara kakaevira toupareve. Viapau. Ari oisoa kovopavira tou rovopareve oiso osa kovopato vo vuutaore tuepaoro oa-ia oisoa vara rutu oupareve varao aiteto varaaro.
2 Oire vo osa kakaevira toupareve, uva oisoa oearovu sirova utuparo voeao oearoa oisoa rera tokipaive ora rera varaaro vo vuutaore tuepaoro oa reesireva aiteto.
3 Oire uva vigei ita oisoa toupape oiso osa evoea kakae vure, uvare tuariripa pitupituro oisoa vigeire reipape rutu varao oara-ia oisoa avatapa irara toupaive uraura irara.
4 ✡ Uva va-a eva isivaaro iava vo vokio pou pirorao vigeipa ovokia reesireva Pauto, oiso ra vo vokia rera Oviitoaaro kataitoa rutu siporeve. Oa iava vo vokia rera siporevorao. Uva tavauruva rera kavauevorao. Oa iava riropaoro touparevora Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro.
5 ✡ Ari ita, oirara oisoa Reo Taisi reroarovi tou rovopaive. Oa iava Jisas urioroera vo taisi vavataaro verasa vuri voriro oavi opesi pieoro, oisore ra vigei rutu oiso toupape, Pauto ovii iraraaro rutu.
6 ✡ Oiraopavira rutu uvare visii rutu-a Pauto ovii iraraaro. Eake iava? Uvare eva oirao piesa Pauto rera Oviitoaaro Urauraaro siporevora vigei sopaaro iare, oisore ra voa toupaoro oiso puraparo vigei iavirava, “Aite. Igei rutu Aitearo.”
7 Oire uva va-a eva oa vituaro iava viapau oiso akukuvira kovo ragapaoro toupataveira oiso osa voeao oea akukuvira raga kovopaiveira aite irara varaarore tuepaoro. Viapau. Ari visii-a Pautoa rutu ovii iraraaro. Eva-a oa iava varao rutu vateparevere visiipa oara tuevira toupaiveira visii rutupa vao-ia ovii irara.

Pol Rirovira Rutu Galesia Vatare Rugorugooroepa

✡ **3:27:** Ro 6:1-10 ✡ **3:29:** 1 Ko 3:23 ✡ **4:4:** Jen 3:15; Ais 7:14 ✡ **4:5:** Ef 1:7; Jo 1:12; Ef 1:5 ✡ **4:6:** Ro 8:14-17

8 Voari rovovira rutu uva Pautoa-ia tarai asavira rutu oisoa tou rovopata. Evo vuuta-ia oiso rutu toupata, Kovopa irara voeaopa vuri tugararo oea visii oisoa tuukepaive, voeao oea viapau oiso oiraopavira rutu toupaiveira oiso osa Pauto.

9 Oire ra vo vokio-ia Pautoa-ia taraipata, vo rara rera-ia oirao pie vovou purapata. Ari ita, oiraopavira uvare Pautoa ita visii-ia tarai iraoparo rovopavira. Oire uva apeisi-a? Rerare ovaupaoro vorepatai varao iare tuariripa pitupituro varao oara viapau uvuipai oirara tauvapasa, eke? E ruipapatai ita ra tuariripa pitupitupa kovo ragapata ita vori ou asavira, raa?

10 ✡ Uva vo pitupituro purapaoro ovokirovu oovapa vokiro reesipataveira ora visiipa, ora oaravu kekiraara, ora oivarovu tapo, oisore ra vo vuutaro-ia aioara vureiara purapata. Oire ra voa vara-ia variripata oiso keapaoro, Oara-ia Pauto roru piepaioveira.

11 Ari ita, visiire rugorugoo iraoparaveira, uvare riro kovo rutu puraava visii siposipopaoro. Uva apeisi-a? Akuku kovo raga-a oa puraava visii-ia, eke?

12 Araoko irara oaa, goruvira rutu visiire oiso puraparai, Ragai tapo katai vovou rutu purapata vao iavirava Reo Taisi vare rugorugoopaoro, uvare ragai tapo va kavuava, ra visii tapo va kavu iraopata. Ari ita, viapau oai vuria vai puratavora ragai-ia.

13 ✡ Ari tuariri oisoa ragai tauvapata vo osa upiaparaera. Oupia-a eva oa-ia toupaoro riro kaekaevira toupaavora visii ruvara-ia. Ovuuta-a vao oa-ia visiipa Vearo Siposipo vatepaavora. E vare rugorugoopatai?

14 ✡ Vo osa oisoa upiapaoro visii pugu piepaa, uva viapau oiso ragai oisoa kavupata ragai tovipaoro. Viapau. Oiraopavira rutu, eisi osa voeao enselpa irara vai pasi oisi piepatavori, oiso osa ragai oisoa tokipata. Ora ro tapo Jisas Krais ira vai-a tapo uvuipatai ra rera oiso tokipata osa ragai oisoa tokipata.

15 Oire uva oisi-a eisi osa ragavira oisoa ragai tauvapata voari tuariri. Oire uva apeisi-a? Visii vaaro ragai-ia roru vovou touvira toupaivoi visii-ia oiso osa voari tuariri, eke? Ari ita, taraiparai, Vosa eisi puratаeri voari tuariri, “Ora vigei varaaro gorogorope osireiara.” Oa iava purata, “Ie, Pol, osireiara varao oara tateiovoi ora igei iava viipa tauva vatepaoro pute pievira rutu.” Oire uva oisi-a eisi osa puratаeri, vo uvare ragaipa oisoa sirao iraopata rutu rirovira.

16 Ra apeisi vo vokio-ia? Vo uvare visiipa oiraopa reo rutu vate rovoavora. Uva apeisi-a? Vo vokio-ia ragai-a visiiva keripato, eke?

17 Oire oiso-ia vo osa visiipa kuuvu reoro raga vatepaiveira rakari verapa pitupitu iava vo visii aroviaku ragapaoro, uva riroa rutu rugorugooa purapaiveira visii-ia. Eake iava? Uvare oiso rutu vovoupaaveira ra visii ivupaive igei arova, oiso ra kasivarivira rutu voea sirova utupata.

18 Oire vearopai vo osa oearovu kasivarivira avu rugorugoopaavere visiire visii tauvapasa oiso osa ragai visii tauvapaavora visii tapo toupaoro. Ari vao raga oiso vo osa torevokoa vai karekepere vo tauva iava eva. Ari ita, viapau oiso torevoko rugoo vai-ia visii tauvapaivere voea evoea. Aue iava uvare ora voea vo pitupituaro raga sirova utupasa visii tavitavipaiveira vao rakari verapa pitupitu.

19 ✡ Ari ita, oiso rutu toupataveira, Ragai ovii iraraaro rutu. Oire vosa riakova kakaeto kavausa auepao, ra riroa rutu upia oueve. Uva vo upia eva oira iava oisoa opesipape vo osa kakaeto karekero. Uva oisi-a eisi osa ragavira visiiva riroa upia oupaaveira vo osa riropata. Ari ita, vosa

✡ **4:10:** Kl 2:14-17 ✡ **4:13:** 1 Ko 2:3 ✡ **4:14:** Mt 10:40; Lu 10:16 ✡ **4:19:** 1 Ko 3:1-4, 4:15

ovoieivira rutu visii varaaro oirao pie vovouro toupaive vo osa vara iava Jisas-ia raripata, eva-a oa iava uvuiparai ra ragai iava opesipe evara upiara.
20 Ragai rirovira rutu oiso ruipa irao ragaparai ra visii tapo toupaa vo vuuta-ia vao-ia. Uvare oiso rutu ruipa iraoparai ra ragai vo rugorugooaro visii varaaro rugorugooara keke iraove. Oa iava ragai vaaro riro vavata reoreo uvuipai ra tavariope. Ra va iava kavevira reoreora visii tapo. Uvare vo toupaoro ragai vo rugorugooaro paipai iraopaivoi. Eva-a oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii tauvaa.

Reo Ruu Vaireo Iava Hega Vaio Ora Sera

21 ✡ Oire ragai tavita vearovira rutu ora visii iava visiigoa oiso ruipapataveira ra Reo Taisi reroaro toupata. Uva eake-a vao oa rutupa viapau vearovira Reo Taisi vo reoaro uvupataveira?
22 Oire vo taisi oiso tavipapeira, Ebraham vaiterei oviitoarei kavaureva. Uva oiso-ia iriavu-a kovopava iria oviitoaaro-a iravu. Ari iriavu-a vatuava oaro rutu iria oviitoaaro-a iravu.
23 Oire uva avaioto kavaueva o kovopava oiso osa airorovu rutu okakaerovu kavaupaiveira. Ovusa ro-ia kikooto ira pisa visivi rutu karekeroepa. Eake iava? Uvare rera-a eera ira iava Pauto Reo Ovoi purareva Ebraham-pa.
24-25 ✡ Oire vo siposipo ovoovovira rutu toupaiveira vaitereo iava oviitoarei, uvare vaireo riakorirei airea oiso rutu toupaereveira varei Reo Ovoirei. Ari ita, o-ia kovopava Hega iria ovii iraraaro oiso karekeaepa, Evoea kovopa irara. Uva oiso rutu toupaeveira osa vao Reo Taisi oa Mosespa vatereva Pauto vo Sinai Pukui-ia. Ari ita, voeao oea oisoa Arebia-ia toupaive oea vo pukui oisoa vaisipaive, Hega Pukui. Uva eira Hega iria ovoovovira oiso rutu toupaeveira osa vao Jerusalem urui. Eake iava? Uvare oira-a kovopava oiso osa voeao Jerusalem urui-ia tou irara oea oisoa Reo Taisi reroarovi kovopaive.
26 Oire uva oira-a o-ia vigei aakoaro rutu Ebraham vatuavaaro rutu eira iria oiso toupaeveira, Ouruivu airepa rutu vao Jerusalem oa vo vuvuiua-ia toupaiveira, eira-a Sera iria ovii iraraaro viapau oiso Reo Taisi reroarovi kovopaiveira.
27 ✡ Iria iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Rorupari vii vao riakova viigoa kakae kavau asavira toupari upia ou asavira. Utupavira riro kakaero rutu taru kavaurivere o-ia puteoro kovopava o-ia iriapa kakae puraro vatuato.’

28 ✡ Oire uva visii rutu-a vao ragai araoko iraraaro Pauto ovii iraraaro, visiigoa rera oirao piepaoro rutu oiso rutu toupataveira osa vaitereo Ebraham avukarei, aiterea Pauto vo reoaro oirao piesiva rutu. Oa iava Aisak kavausiva.
29 Ari ita, o-ia Hega iria ro kavaueva iravu kakaeto oiso raga ita osa airorovu rutu riakora kakae vure kavaupaiveira. Uva eera-a ira ropa tavaka vatereva ira Pauto reraaro Uraurato vo goruaro-ia kavauroepa. Uva oisi rutu-a oiso-ia osa piepaiveira vo vokio-ia Reo Taisi reroarovi kovopaoro voeaopa tavaka vatepaoro oeapa Pauto Tugoropato Uraurato vatepareveira.
30 ✡ Ari ita, ro-ia Ebraham ira iava oiso tavipapeira vo Tugoropa Vuku sovara iava, uvare Pauto oiso rera tavireva ra kovopava ora rera iava verareve voavaorei rutu ora oviito. Eake iava? Uvare ro kovopava oviitoaaro viapau oiso uvuiparoi ra orekerovu rutu varao Ebraham varaaro oureve vo rara Ebraham kopiiro. Uvare ro ragapa rutu oisoa uvuipape rera

✡ **4:21:** Ro 3:19-20 ✡ **4:24-25:** Jen 17:15-27 ✡ **4:27:** Ais 54:1 ✡ **4:28:** Ro 9:6-9 ✡ **4:30:** Jen 21:9-11

vatuavaaro rutu oviitoaaro. Vosa kopiiro aiteto, ra orekerovu rutu oureve taru rera raga.

31 Araoko irara oaa, viapau oiso toupape osa voeao okakaeroa kavaueva o-ia kovopava. Viapau rutu. Ari vigei-a vao oiso rutu toupape, Vigei-a Ebraham vatuavaaro rutu ovii iraraaro. Oire uva evo reo oa oiso ovoovovira rutu toupaiveira vigeipa.

5

Vii Viigoa Karurevora Tuukea Iava Viigoa Uvuipauei Ra Eakavira Rutu Toupari

1 ✡ Viapau rutu oiso kovopavira toupataveira oiso osa voeao oea Reo Taisi reroarovi kovopaiveira, uvare visii karurevora Krais Reo Taisi vo tuukearo iava. Uva visii tavipaavoi oiso, ra oiso ragavira rutu toupata. Ra oisi toupaoro viapau oiso ra ora visii vo pitupituroaro iare vorevira porepata oiso osa evoea kovopa irara.

2 Oire uva ragai-a Pol ragoa vo reoaro vao-ia uvu iraota! Vosa vao Reo Taisi sirova utupaoro ora visii iava rakari verapata oiso rugoopaoro, Vao raga rutu iava Pauto uvuiparoi ra igei ora rera iare vorevira oupareve. Uva oisi-a eisi osa iava Krais viapau uvuiparoi ra visii oriruparevе vo ora rera iare visii virivaripaoro.

3 ✡ Oiso vorerivira ita visii tavipaavoi, Vosa irai visii iava oiso rugooparo, Vosa ora ragai iava rakari verara, ra va iava Pauto ragai-ia vearo vovou purareve. Oire vosa oisi oiso-ia rugooparo, ra viapau rutu uvuiparoi ra oreorovivu ruture ovauparo vao Reo Taisi rutu sovara-ia.

4 Uva visii oiso purapataveira, “Reo Taisi sirova utupaoro Oiraopa Tootoo rutu oupaioveira.” Ari oisi-a eisi osa purapataveira, uva viapau rutu oiso uvuipatai ra Oiraopa Tootoo oupata vo Krais ruvara-ia. Uvare eisi purapaoro Pauto vo siraoaro kavupataveira.

5 ✡ Ari igei tauvapareveira Tugoropato Uraurato igoa Krais-ia raripaoro Pauto vo reoarore tuepaioveira, vo osa rera raga igeire oiso puraro, “Vearo irara rutu visii.”

6 Ari ita, oiso-ia vosa ro ira Krais Jisas-va tavosivira toupareve, ra viapau oiso rerapa rakari verapa pitupitu reipape rutu. Ora vao vosa vo pitupitu kavureve, ra viapau oiso eva tapo rerapa reipape. Viapau. Ari vao raga rutu-ia oirao pie vovou. Eva-a oa vituaro rutu iava oirato vo vovouaro tore piepaiveira, ra sirao vovou rutu puraparevе vo vokiara rutu-ia.

7 Voari tuariri uva vearovira rutu Krais vo reoaro uvu rovotavora, oa iava oisoa va sirova utupata. Oire uva iroutoa rutu-a ro ira visii piro pierevora oiraopa reo sirova utu arapa? Uva apeisi rutu-a oiso osa visiire puraroera, oa iava oisi rera uvuoro eisi pietavora?

8 Ari ita, viapau rutu oiso Pauto visii piro pierevora. Viapau. Uvare rera-a eera ira keeraparoveira varao arova tuariripa vo vovouro visii varaaro oara oisoa visii tuukepaive rutu.

9 ✡ Uva oearovu oiso ovoovovira purapaaveira, “Gareavi yis uvuipai ra riroa rutu plaua kae pieve rutu va riro pieoro.”

10 Oire uva oisi-a eisi osa voearo vo reoroaro visii piro piepaiveira. Ari Pauto ovovouroa-ia evara voea varaaro vuraparevеira oara voriaro voeapa vatereverea. Uva oiso ragavira tarai iraoparai ro iava Turaro Krais ira raga uvuiparoi visii tauvapasa rutu. Oa iava uvuipatai ra evara piro pie reoro eakapata. Eisi osa iava uvuipatai ra ragai vo reoroaro sirova utupata ita.

✡ **5:1:** Fl 4:1 ✡ **5:3:** Diu 27:26; Ga 3:10 ✡ **5:5:** Ro 5:1-11 ✡ **5:9:** Mt 13:33-35; 1 Ko 5:1-8

11 Uva oearovu oiso purapaaveira, “Rera Pol oiso voea siposipopareveira, oisore ra ora voea iava rakari verapaave. Ra va iava oiso karekepaave, Jiu rutu.” Uva vosa oisi eisi visii siposipopaavori, ra eakepa Jiu-pa irara ragaire kasipupai? Ari vao raga Jisas iava vo reo ro ira evao parikou-ia kopiiroepa, oreoa vatepaaveira. Oa vituaro iava oisi eisi kasipupaai ragai vuri piepasa.
12 Uva oiso ruipa iraoparai evoea iava oea visii piro piepaiveira oiso purapaoro, ra ora visii iava rakari verapata. Uva oiso voeapa vearopapeira vosa visii arova uvuipaai ra ora verapaave uvaroi ragare.
13 Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Pauto visiire keeraroepa, oiso ra tuariripa pitupituro rutu kavuta varao vavagisiara rutu. Ra avekatavira toupaoro opeita ora visiire oiso purapata, “Uvuipaviei ra varaua vo ruipaaro sirova toupape.” Viapau. Ari eisi toupaoro uvuipatai ra oearovupa siraopaoro voea tauvapata.
14 ✡ Aue iava uvare vara rutu evara oara Reo Taisi sovara-ia toupaiveira oara rutu takuvuaro iava oiso purapapeira, “Oearovivupa sirao iraopata oiso osa ora visii ragapa siraopataveira.”
15 ✡ Ari ita, vosa eisi piepata oiso osa kaakau kare vo kareo oea ora upopaaveira, ra eake vai va sirovava karekepe? Ora vatatopo iraopata. Uvare eisi piepaoro uvuipatai ra ora opesi pieta.

Tugoropato Uraurato Vo Pitupituaro Iava Ora Oirara Vo Pitupituaro Vo Toupaoro Rasitoa-ia

16 Ragai vo reoaro-a vao-ia oiso. Vo osa Tugoropato Uraurato ora rera vo reoaro vatereve visiipa, oire eva-a oa-ia uvuipatai ra va sirova utu iraopata. Ari ita, vosa visii raga vo ruiparoaro oiso purapapeira, Eagara vuria purari, uva vo ruiparo-a evara oara iava uvuipatai ra pore iraota viro Tugoropato Uraurato vo reoaro raga sirova utupasa.
17 ✡ Uvare Tugoropato Uraurato vo rugorugooaro osivu ragavira rutu toupaiveira, vo rara vigei vo rugorugooroaro pisavira toupaive. Oire vo rugorugoorei eisi ragavira toupaoro ora upopapeira. Ora tapo vo rugorugoorei oiso vigei piepaiveira, ra oavu kavuoro oavu raga sirova utupavio vao oa pura arapa reasipavio.
18 Ari ita, vosa Tugoropato Uraurato vo reoaro rutu sirova utu iraopata, ra va iava viapau oiso Reo Taisi visii tuukepaive.
19 ✡ Vosa ora vigei raga vo rugorugooroaro raga sirova utupavio, ra va iava vo vovouro rutu viaevira karekepape varao oiso-ia, otopa pitupitu, ora vuri rugorugooro tapo varao oara purapaiveira, ora opitupiturovu purapaiveira arii asavira.
20 ✡ Vo osa oearovu tokarasiara vaisiaro kae pie ragapaive va iare tugara vo goruroaro ou ragapaoro. Ari oearovu kavokavo kovoro raga purapaiveira. Ari oearovu viurupa vovouro purapaiveira. Vo osa oearovu ora upopaveira. Ari oearovu riirii vovouro purapaiveira, osa oearovu kasipu vovourova toupaiveira, ora oearovu tapo ora voea raga-ia vovoupaaveira ora vaisi oaive kae piepaoro. Vo osa oearovu oiso purapaave, “Igei vovouaro torevokopai. Ari visii vaaro koikepavira toupai.”
21 Vo osa oearovu varaaro aupariara riiriipaiveira. Ari oearovu riro gorupara-ia ukaiopaave kokoropaoro. Osa oearovu vurei aioro purapaive. Oire ra vo aioro-ia ora voeava vuri vovouro purapaive. Oire uva oiso ita vorerivira visii tavipaavoi osa rovovira visii tavi rovoavora oiso, Vosa ro ira vuri vovouro rutu purapareve oiso osa vara evara, ira-a eera viapau

✡ **5:14:** Ro 13:8-10 ✡ **5:15:** Je 3:13-18 ✡ **5:17:** Ro 7:15-25 ✡ **5:19:** Ef 5:3; Kl 3:5 ✡ **5:20:** Re 21:8

rutu oiso uvuiparoi ra koataro Pauto vo Saraaro iare. Ra va iava viapau oiso toupareve, Rera-a Pauto oiratoaaro.

22 ✡ Ari vosa Tugoropato Uraurato vo rugorugooroaro sirova utupavio varao oara kareke piepareve vigei sopaaro-ia. Uva evara oara iava uvuipai ra oiso karekepape, sirao vovou-a vao-ia, ari rorupa vovou-a vao-ia, ari kave vovou-a vao-ia. Oire ra eisi sirova viapau oiso vagevagepavira kasipupavio, vo osa oearovu tauvapasa auepavio, ora varao vearo rugorugooro, ora vao tuuvu vovou rutu oa purapape.

23 Ora vao tapo veripape oiso-ia, opeita oearovivu-ia putepape, ora opeita ora vigei iava vasepape vuri vovouro purapasa. Oire vosa oisi eisi piepari, viapau oiso irai uvuiparoi ra vii togareve reoa vai-ia, vii vao viigoa Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova utupau. Viapau. Aue iava uvare viapau oiso Reo Taisi vo pitupituaro puteparivoi eisi vara sirova utupaoro.

24 ✡ Oire opitupituroa rutu varao eakaiva voeao Krais voeaaro varao vuri rugorugooro.

25 ✡ Ari ita, vosa tootoopavioveira vo Tugoropato Uraurato vo goruaro sovara-ia, eva-a oa iava uvuipaviei ra ora vigei iava vase iraopape rera iare. Oa iava uvuiparoi ra vigeipa vasepareve ora rera vo rugorugooroaro iare.

26 Ra vara evara sirova utupaoro viapau oiso vagu vovoua vai purapape, ora viapau oiso oearovure kasipu rugooro tore piepape, ora viapau oiso ra oearovu varaaro riiriipape.

6

Vigei Uvuipaviei Ra Araoko Irara Oavi Tauvapape Voea Vo Siraoaro Kaepaoro

1 ✡ Araoko irara oaa, vosa irouto visii iava oirao pie vovouto vuri vovou-ia kovero, oire ra irai visii iava ro ira goruvira rutu Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova rutu utuparo, eera-a ira uvuiparoi ra reravi vorevira tore piereve rera tauvaoro kave vovou raga-ia. Oire ra vearovira ita vorevira vokareve. Uva vo osa rera tauva rovorevora, vearovira rutu ita rera ora vatatoporovere vaopa, teapi rera ita va vao vuria raga-ia kovero ita.

2 Visii rutu oearovivu rutu visii iavapa irara tauvapaoro toupata voeavi kapokaporopaoro vuri vovou vo vavataarova. Oire vosa oisi eisi piepata, ra va iava Krais vo reoaro sirova oisi rutu eisi utupata vao rera vaaro reo goru.

3 Ari vosa irai visii iava oiso puraparo, “Viapau rutu uvuiparai ra eisi ovoovoi sirova utura. Uvare riro vaisitoa rutu-a ragai.” Oire uva rera-a eera ira eisi purapaoro ora keakea ragaparoi.

4 Vosa iravu siituepaoro oiso purapau, “Viigoa-ia putepaavoi uvare vuria puraparivoi,” oire uva viapau oiso torevokovira eisi reopauei. Viapau. Ari vearovira rutu ora vii raga ora viiva siituepau ora vii vo vovouroaro roviriei rovopaoro rutu. Oire vosa vii iava sopaua oiso purape, “Vearopai,” ra va iava oiso ragavira taraiu, O, ari torevoko vovou-a vao-ia oa purapaavoi,

5 uvare oirara rutu uvui iraopaai ra katakataivira kovoara oaive vavataaro kae piepaive.

6 ✡ Oire vosa irai Jisas vo reoaro iava visiipa siposiporeve, oa iava visii ita uvuipatai ra orekerovu-ia vearopara rera tauva ragapata rera vatepaoro.

7 ✡ Opeita ora visii raga ora keakea ragapata oiso keapaoro, Uvuipaviei ra Pauto keapasa vatauvira orekerovu pura ragapape. Oa vituaro vao-ia oiso toupaiveira, Vosa eake vao pauri vo kovoa-ia vii vaaro, ra oisi raga kuepe.

✡ **5:22:** Ef 5:9; Kl 3:12-15 ✡ **5:24:** Ro 6:6 ✡ **5:25:** Ro 8:4 ✡ **6:1:** Je 1:13-16 ✡ **6:6:** 1 Ko 9:7-18 ✡ **6:7:** 1 Ko 6:9-11

8 Oire vo osa irai orekeroi vuriara vai paupareve, ra vara iava oupaoro
rera vo vovouroaro vuri vovouro aio piepareve. Eva-a osa raga piepaoro
ora opesi pie ovoiroverea. Ari vo osa ro ira vearopara paupareve Tu-
goropato Uraurato vo reoaro sirova utupaoro, uva rera-a eera ira vearoa
oureverea. Aue iava vo rara Tugoropato Uraurato ruvara-ia Tootoo Ovoi
rutu oureve.
9 ✡ Vo rara reasi asavira varao vearopara purapape. Ari vosa keruriavira
rutu topa pievira orekerovu rutu vearopara purapata, oire eva-a oa iava
taru vearopa kuero oupatavere vova Pauto ruvara-ia.
10 ✡ Va-a eva vituaro rutu iava uvuipaviei ra oearovivu rutuva vearopa
vovouro purapape vo osa vuutaa vaipe oisi eisi piepasa. Oiso osa voeao
oeavia Krais oirao piepaiveira vigei araoko iraraaro, oeapa ita uvuipaviei
ra oisi vearopara rutu purapape pute pievira rutu.

Pol Kristen Irara-ia Rorureva Voea Goru Pieoro

11 Oire ragai-a vao ragoa raga visiipa vo rigato puraavoi. Uva vo
kirokiroro kekepatavoi riropara ragai varaaro.
12 Uva voeao oea oisi visii siposipopaiveira goruvira rutu visiire oiso
purapaoro, “Uvui iraopatai ra ora visii iava rakari verapata.” Uva eisi
ragavira piepaiveira vuri vovou vo vavataaro asavira oiso, teapi voea
oupaive. Aue iava uvare oiso taraipaaveira oraivavu epao vao-ia osa Jisas
kopiiroepa evao parikou-ia vigei vorevira ouoro. Uva vo raiva eva oa iava
siposipopaoro pasi vuri vovou vai oupaive Jiu ruvara-ia pasi.
13 Ari ita, osa voeao-ia oea oisoa ora voea iava rakari verapaave,
viapau oiso Reo Taisi rutu rutuaro sirova utupaoro-a. Viapau. Uva oiso
ruipapaaveira rutu ra voea vo reoaro sirova utupaoro ora visii iava rakari
verapata. Ra va iava oiso purapaave ora voea iava, “Easi evoea vigei vo
pitupituaro raga sirova utupaaveira.” Oa iava oearovu voea vo pitupituaro
raga rei piepaive rutu.
14 ✡ Ari ragai viapau oiso oisi ragavira eisi oearoipa siposipopaa. Viapau.
Ari evao parikou raga rei piepaaveira rutu vao oa-ia kopiiroepa vigei
reraaro Turaro Jisas Krais ragai ouoro. Uva oisi-a eisi osa vituaro iava
viapau oiso orekevu avu vai ragai vo vovouaro uvai ragare ivupaiveira
varao vo rasio iava akukupapara raga. Evara rutu kopiiepa ragai iava evao
parikou-ia.
15 ✡ Ari ita, vo osa ora visii iava rakari verapataveira oa-a viapau eva
uvuipai ra visii virivarive. O vosa vo pitupitu eva kavuta, oa tapo ita viapau
uvuipai oiso ra visii virivarive. Ari vao raga-ia vo rara Tugoropato Uraurato
vigeipa airepa rugorugooro vatereve.
16 Vosa oisi raga eisi vo reo sirova utupaave oearoi, oire ra va iava voeare
oiso purara, Osa vearopai eisi. Eake iava? Uvare ruipaparaveira rutu voea
rutupa oiso ra vearo tou puraive, ora aue tapo ra sirao vovou purareve
Pauto voea-ia ora oearovu tapo Pauto voeaaro.
17 ✡ Oire ovoiopa reo-a vao-ia ragai vaaro oiso oa visiipa vateavoi vo
vokio-ia. Ovokia vao isivaaro iava viapau rutu oiso irai uvui iraoparoi ra
utupaua ragai vo reoarova ora kaureoro. Uvare ragai-a Jisas-pa kovopato.
Ari ita, viupara varao oara ragai varaaro-ia toupaivoi ragai vo reoaro oirao
piepasa.
18 Araoko irara oaa, oiso rutu ruipa iraoparai ra vigei reraaro Turaro Jisas
Krais visii rutu viraako iraoreve visii tauvapaoro.
Evavi raga, ra opesipe.

✡ **6:9:** 1 Ko 15:58 ✡ **6:10:** Jo 9:4; Ta 3:8 ✡ **6:14:** Fl 3:7-9; Ro 6:2, 6 ✡ **6:15:** 2 Ko 5:17 ✡ **6:17:** 2 Ko 1:5

Ragai-a vao, Pol.

EFESAS
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva Pol tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Pol aue iava rigatoreva ra katai vovouvira rutu toupaive Jisas vaisiaro-ia voeao lotupa irara. Ari ita, oirao pie vovou irara oiso rutu toupaiveira, Jisas iava varaua (Ef 1:23, 4:25, 5:23, 30), ro ira oiso toupare osa kukue (Ef 4:15-16). Ora vao sios voea ita lotupa irara oea oiso rutu toupaiveira Krais oiraaro vatuava (Ef 5:22-32) vo osa rera-a vatuato. Evo reoro rutu rigatoreva Pol lotupa irara goru piesa, voeao oea oisoa Efesas urui-ia toupaive.

1. Ira pievira aviavi pie reoro rigatoreva Pol, 1:1-2.
2. Krais-a ro ira vo raiva vituaro rutu oa-ia uvuipaai oirara ra vorevira voreave Pautoa iare rera tapo ora agiagipaoro ita, 1:3–3:21.
3. Opitupiturovu iava torevoko pitupituro oara purapaiveira voeao oea aviavia-ia toupaiveira Pauto vaaro, 4:1–6:20.
4. Pol vearo voki purareva oearovuva oirara, 6:21-24.

1 Ragai-a Pol ragoa vo pasio rigatoavoi visii rutupa Pauto voeaaro visiigoa evoa Efesas-ia toupataveira. Visiigoa Krais Jisas vo reoaro uvu rovotava. Uva vo vokio-ia touvira rutu toupatavoi Krais Jisas-va ora tavosipaoro oisi raga vo reo sirova utupaoro. Ari ita, Pauto ragai roporeva ora rera vo ruipaaro-ia, oisore ra aposel kovo-ia pitupaoro Jisas Krais kareke piepaa.

2 Oire uva ragai vo ruipaaro oiso rutu toupaivoi visiipa, Pauto ro vigei Aitearo ora ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais evaiterei aiterea vokiara rutu-ia tauvaa ora gavaurea vatepasiveira visiipa.

Pauto Vigei Vatepareveira Viraakoa Vao-ia Ro-ia Jisas Krais

3 Uva vearopai ra rera-ia Pauto vuurapa vaisi purapape ro Aitetoaaro Jisas Krais vigei Turaroaro. Uvare vigei rutu viraakorevora orekerovu rutu vearopara vateoro varao rera vo Saraaro iava, auere oiso ra uraura tootooro oavi tauvapareve, uvare kataivira rutu vigei Jisas Krais tapo toupapeira.

4 Voari rutu tuariri vo osa Pauto rasito pura asavira toureva, uva vo vuuta-a eva oa rutu-ia Pauto vigei ropo rovoreva rutu, oisore ra oiso toupape, Vigei rera voeaaro rutu. Oa-a vao vituaro rutu riaaro iava, rera ro-ia Krais. Uva oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra torevoko vovou rutu purapape vao oa-ia viapau vuria vai vo rera osireiaro-ia Pauto.

5 ✡ Ari ita, Pauto vigei kavikoreva rutu, uvare vigeire rugorugooroepa rutu voari rovoa-ia ro iava Jisas Krais, ira iavirava vigei ourevere taru vorevira ora rera iare oiso vigei vaisioro, Ragai ovii iraraaro. Eisi osa pierevere, uvare rera rutu vo ruipaaro-a Pauto.

6 Rera-ia vuurapa vaisi pura iraopata ro-ia Pauto vaore rugorugoopaoro rutu, akukua vatevatea vovou ora vao rera vo tauvaaro vereopa vovou-ia vigei-ia. Eake iava? Uvare rera Oviitoaaro-a ira oisoa kavikopareve rutu. Ira iavirava akukuvira rutu evara oupapeira.

7 Ro-ia Jisas ira evao parikou-ia kopiiroepa. Oa iava voa rera iava revasiva parueva vigei iava vuri vovouro veraoro rutu. Oiraopavira rutu Pauto vo siraoaro riroa rutu vao oa iavirava vigei karurevora vuria vo tuukearo iava.

8 Vo sirao-ia oa pute pievira rutu vigeipa vaterevora. Eake iava? Uvare orekerovu rutu-ia tarai rovoroepa rutu.

✡ **1:5:** Ro 8:28-34

9 ✡ Iu. Uvare Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utuoro vao vatau reo poeravira karekereva. Vo reo oa voari rutu tou rovova ro iava Krais Pauto vo rugooaro iava.
10 Oreoa-ia Pauto ovokivu reesireva vao oa-ia Krais iava orekerovu rutupa kukue purareverea varao oara rutu gurureverea vo vuvuiua-ia ora vo rasitoa-ia ora rera iare. Uva eisi osa pieoro oiso ora rera vo ruipaaro sirova uturo.
11 Pauto ora rera vo ruipaaro-ia vigei roporeva vo Krais vaisiaro sovara-ia, oiso ra oiso toupape, Rera voeaaro vigei. Uvare ora rera vo ruipaaro raga-ia oaravu rutu purapareveira.
12 Oiraopavira rutu, vigei vao-ia vigoa Krais-ia oisoa rari rovopavio. Ra oearovu vigei varaaro oirao pie vovouro kekepaoro uvuipaai ra vuurapa vaisi purapaive Pautoa-ia.
13 ✡ Oire uva oisi ragavira eisi osa toupaivoi visii rutu-ia. Eake iava? Uvare voari rovoa-ia oiraopa reo uvu rovotavora vao Vearo Siposipo osiposipoa iava uvuiparoi Pauto ra vigei oureve vorevira ora rera iare. Oa iava Krais-ia raritaera. Uva Pauto ora rerapa visii reesirevora visii vateoro Tugoropato Uraurato ro ira iava rovoa-ia Reo Ovoi purareva.
14 ✡ Ro-ia Tugoropato Uraurato rovopatoa rutu varaopa oara oupaperea vo utupaua. Oiraopavira rutu rera-a eera ira iava uvuipaviei ra ora vigei-ia rera sovopaoro va iava oiso purapavio, O, oiraopa reo rutu vao Pauto vaaro oa tavitavipapeira varao rutu iava oara vatereverea Pauto vigei ouoro ora rera iare. Uva vearovira rutu Pauto, uvare rei vaisitoa rutu-a vii.

Pol Variriroepa Pautoa Iare Oiso Ra Efesas-pa Irarapa Taraia Vatereve

15-16 Vo voki-a vao oa-ia visii iava uvu rovooro variripaoro rovoraera Pautoa iare visii iavirava rera-ia vearo vaisi puraoro. Ari ita, evo voki-ia visii-ia tarai rovoraepa rovovira rutu, vo osa Jisas Krais oirao piepatavora ro vigei Turaroaro. Oa iava eva oisoa oearovupa siraopata voearo Pauto voeaaro.
17 Oisi-a eisi osa rugoopaoro Pauto akepaaveira ro Jisas Krais Turaro Aitearo ro ira kerariava toupareveira, ira arepaaveira visiipa, oiso ra visiipa Tugoropato Uraurato vatepareve. Auere ra va iava vearovira rutu Pautoa-ia taraipata.
18 ✡ Ira arepaaveira oiso ra visii varaaro rugorugooara karureve aviavia ariarava rera vaaro. Eva-a oa iava uvuipatai ra vovio utupaua roroiovira rutu varao keketa oara karekereverea varao oarare tuepataveira. Aue vituaro iava uvare visii ourevora ora rera iare. Oiraopavira rutu oiso osa va vao Reo Ovoi oa purareva Pauto, oiso ra rera voeaaro rutu viraako iraoreve rutu vo utupa voki-ia. Uva va-a eva riroa rutu viraakoa oa eveitavere rara.
19 Ari ita, vo vokio tapo rera vo goruaro riro varivarivira rutu kovopaiveira vigei tauvapaoro vao vigoa rera oirao piepapeira. Eisi osa iava uvuipatai ra varao-ia riropara rera varaaro taraipata aviavi pievira rutu.
20 Uva vo gorua-a eva oa vaova areiipaiveira ogorua iava Krais vorevira tore piereva kopiia iava rera pau piesa vo ora rera vaaro-ia oirapapa varata vo Pauto vo uruiaro-ia vo vuvuiua-ia.
21 ✡ Oa iava voa toupaoro oearovu rutu-ia reipa irara putepareveira oiso-ia, gavmanpa reipa irara-a voeao, ari turaro irara-a voeao, ora voeao tapo pau tugara irara ora enselpa irara oea reipaai vo vokio ora vo utupaua. Ari ita, oea rutu-ia evoea pute iraopareveira rera raga ro-ia Krais.

✡ **1:9:** Ro 16:25 ✡ **1:13:** Jo 16:7-11; Kl 1:5; Ef 4:30 ✡ **1:14:** 2 Ko 1:22 ✡ **1:18:** Ap 26:18; Ef 6:10
✡ **1:21:** Fl 2:9-10

22 ✡ Oiraopavira rutu Pauto orekerovu rutu tovoreva vo Krais tasiaro reroaro, oiso ra varapa kukue purapareve vigeipa lotupa irara vigoa rera iava varauava ovoovovira toupapeira.
23 Uva voua-a varaua lotuua oua-ia ovoivira rutu toupareveira. Ira voraro rutu orekerovu rutu ovoi pie iraopareveira.

2

Pauto Vigei Oiso Rutu Piereva, Kopii Irara Vigei, Oisore Ra Avaavaovira Krais Tapo Tootoopavio

1 Ari ita, voari tuariri rutu uva oisoa oiso rutu toupata osa kopii irara. Eake iava? Uvare oisoa kaureopaoro rirovira rutu vuri vovouro purapata.
2 Uva vo vuuta-a eva oa-ia toupaoro oisoa vo rasio vo pitupituroaro ragapa ruipapata. Oa iava Seten vo pitupituroaro raga oisoa purapata, ro ira tugara kare rutupa turaroparoveira. Ira kovopareveira vo voeao sopaaro-ia oea Pautoa-va ora kaureopaaveira.
3 ✡ Oiraopavira rutu ita oiso osa vigei tapo piepapeira vo ora vigei raga vo ruiparoaro sirova utupaoro. Ari ita, varao-ia vuri vovouro oara puraepa voari tuariri oara varaura vo ruiparoaro-ia karekeepa ora vo tapo vigei vo rugorugooroaro-ia. Uva oisi-a eisi osa pieepa, oa iava tutuu pie ragava Pautoa-pa, oiso ra vigei varaaro vuriara voriaro vatereve vigeipa oiso osa oearovu oirara oisoa piepareve.
4 ✡ Vo osa rirovira rutu siraopaoro vigeipa rera vaaro riroa sirao rutu vatereva vigeipa.
5 Oire uva-a va eva oa vituaro iava avaavaovira vigei rutu tootoo piereva Krais tapo, vigoa oisoa oiso rutu toupape, Kopii irara aue-ia vuri vovou. Oiraopavira rutu uvare Pautoa-re riroepa rutu vao vereopa vovou. Oa iava vorevira ora rera iare vigei oureva vigeipa siraooro.
6 ✡ Uva vigei vorevira tore pieparevora, uvare vigei tavosireva Krais tapo. Uva oisi-a eisi osa ragavira ovoovovira toupaoro Krais Jisas tapo vuvuiua-ia turarovira toupapeira.
7 Oire vigei oiso piereva. Oa vituaro iava oearovu vo utupa vuutaro-ia uvuipaai ra vigeiva vurapaoro Pauto vo vatearo vao sirao vate eveipaive vo vigei-ia vo osa Krais Jisas-va ora tavosipavio. Vo sirao-ia oa oaravu rutu-ia pute iraopaiveira.
8 Oa-ia Pauto akukuvira rutu vigei vorevira ourevora ora rera iare vo vigei varaaro sirova oirao pie vovouro. Oire uva apeisi-a? E vigei raga vo kovoaro riaaro iava oiso toupapeira? Viapau rutu. Ari vao raga-a akuku vate Pauto vaaro.
9 ✡ Uva viapau rutu uvuipavioveira ora vigei raga-ia vuurapa vaisi purapape. Eake iava? Uvare viapau oiso vigei vo kovoaro-a.
10 Iu, uvare Pautoa raga kataito vigei pura rovorevoiva, vigeipa Airepa Tootoo vatereva ro-ia Jisas Krais. Oiraopavira rutu uvare vao rutupa oisoa ruipaparo, vo osa vearovira rutu toupape oearovivu tauvapaoro, uvare tuariri vo vovou reesi rovoreva vigeipa oearovivupa siraopasa.

Krais Vo Sararei Takuvureva Oa Iava Kataia Purava

11 Oire ra opeita vaore ovaupata osa Jiu-pa irara voeao rakari verapa irara oisoa visii vaisipaive oiso, Vuivuipa irara visii oea-ia viapau reesia vai toupaiveira. Iu. Uva ora visiire rugoopata, Vigei-a Jentael-pa irara vigoa ratau kavauiepa.

✡ **1:22:** Ef 4:15 ✡ **2:3:** Ga 5:16-17; Ro 2:14 ✡ **2:4:** Ro 10:12; Sam 103:1-14 ✡ **2:6:** Ef 1:20 ✡ **2:9:** Ro 3:20, 28; 2 Ti 1:9

12 Ora oiso tapo rugoopata, Vo vuuta-a eva oa-ia Krais-pa oisoa toko
pievira toupaio, uvare igei rutu-a vao-ia tauaipa irara raga aapaapau irara
voeaopa Pauto voeaaro Jiu. Ari ita, voeapa evoea Jiu Reo Ovoi purareva
osa sopaipavira oisoa toupata vaopa Reo Ovoi. Oa iava viapau uvuipataera
ra oaravu avu vai oupata Pauto ruvara-ia. Otoua-a eva visii vaaro oa-ia
oisoa Pautoa-pa rorukovira rutu oisoa toupata. Eva-a oa iava oisoa viapau
oaravu avu vaire tuepata varao vova Pauto.
13 ✡ Ari ita, voari tuariri tauaivira rutu oisoa toupata, ovusa vo vokio-ia
Krais Jisas-va ora tavosipaoro uvui iraopatai ra Pautoa iare tutuu piepata.
Oa vituaro iava uvuipatai ra oiso pieta, uvare vigeipa kopiiroepa Krais ora
rera iava revasiva petooro.
14 ✡ Rera raga-a ira Jiu-pa irararei ora ratau tou irara takuvureva. Oa
iava ora agiagiaepa, uvare rera vo kopiiaro-ia vigei ariarava kovokovoa
tokoreva. Oa-a vao oa-ia ora vigeiva keripa pitupitu opesi pie ovoireva.
15-16 Uva evao parikou-ia kopiioro Jiu varaaro reo goruro opesi piereva
varao oara-ia oisoa oiso visii vaisipaive, Aapaapau irara. Uva oiso osa
pieoro voearei iava airepa sara roro piereva ora rera-ia voea tavosioro.
Eisi osa iava gavaure vovou-ia kataivira toupapeira, uvare Pautoa tapo ora
agiagipavioveira. Iu, uva oiso osa kataivira toueiva, vigei vaaro keripa
vovou opesiepa vao-ia evao parikou.
17 Oiraopavira Krais pouro viropa Vearo Siposipo iava siposipopaoro aue
iava gavaurea aviavi pievira. Uva va-a vao osa va purareva visiipa ratau
tou irara visiigoa oisoa Pautoa-pa tauaivira rutu toupata. Ora igei tapopa
vao-ia Jiu-pa irara igoa oisoa rera-ia taraipaoro rera ruvara-ia toupaio.
18 ✡ Iu, Jisas Krais vo kovoaro-a vao vituaro rutu oiso-ia, oa-ia uvuipaviei
vigei Jiu-pa irara ora visii ratau tou irara ra aite Pauto osireiaro iare
koatavio, vo ovusa Tugoropato Uraurato vigei rutu tauvapareve.
19 Visii vao-ia ratau tou irara, viapau oiso vorerivira ratau tou irara-a visii.
Ora viapau oiso aapaapau irara-a visii. Viapau rutu. Eake iava? Uvare visii-
a ora igei Pauto voeaaro katai irara rutu. Aue iava uvare vigei rutu-a Pauto
ovii iraraaro.
20 ✡ Oire voeao-ia profet irara ora voeao aposel irara oearea rutu-
a tuutara. Oa iava voea riara-ia torepaaveira oiso toupaoro. Ari ita,
Krais Jisas-a eera rovopatoa rutu Tuutato. Oiso osa vo tuutao oa tovo
rovopaiveira aveke tuuta vo osa kepa-ia pau vovouave.
21 Oire eera kukuuvu tuuta Jisas ira-ia vigei rutu uvuipavioveira ra rera
raga-ia ora takuvupavio, ra riropape kovapaoro vo osa vearo pitupituro
purapape. Oa iava uvuipaviei ra oiso rutu toupape osa rera vo kepaaro
Tugoropa Kepa vao oa-ia viapau vuria vaiei.
22 Uva visii tapo visiigoa uvuipatai ra rera raga-ia tavosivira toupata
oearovivu tapo voearo oirao pie vovou irara. Eva-a oa vituaro rutu iava
Pauto vo kepa paureve rera vo kepaaro. Visii rutu-ia vo kepao oa sovara-ia
toupareveira urauravira Tugoropato.

3

Pol Vo Kovoaro Voeaopa Siposipopasa Ratau Tou Irara

1 ✡ Ragai-a Pol Jisas Krais kovopatoaaro ragoa vo toupaavoi tuukepa kepa-
ia, uvare visii iava tapo siposipopaaveira oiso, Vigei rutu-a katai irara rutu.

✡ **2:13:** Hi 10:19-25 ✡ **2:14:** Kl 3:15; 1 Ko 12:13 ✡ **2:18:** Ef 3:12; 1 Ko 12:13 ✡ **2:20:** 1 Ko 3:9-11; 1 Pi 2:6-8 ✡ **3:1:** Kl 1:24-29

2 Vao vai-ia pasi taraipataveira oiso osa Pauto ragai tauvaoro ragai
vatereva vo kovo-ia, oisore ra visii tauvaa. Iu, vao-ia taraipatai ora oavu-ia
tapo vao.
3 Vo osa Pauto ora rera vo vovouaro karekereva ragaipa, oiso ra va-ia
taraira. [Ari ita, gare visivi va iava siposipoavora visiipa oavu-ia rigatoa
ragai vaaro].
4 Evo rigato oa vieipaoro uvuipatai ra va iava ragai-ia taraipaoro oiso
purapata, “Akoea, Pol roroiovira rutu taraiparoveira varao-ia oara Krais
iava vatauvira toupaiveira.”
5 Ari ita, voari tuariri uva oisoa Pauto vo vovouaro vatauvira rutu
tou rovopaive. Oa iava rera voeaaro viapau oisoa va-ia taraipaave.
Uva vo vokio Pauto ora rera vo reoreoaro aue-ia Tugoropato Uraurato
karekerevorao ora rera voeareiaropa voeao aposel irara ora voeao profet
irara, oearea roroio sopavira rutu oisoa toupaive.
6 ✡ Vo reo-a oreoa oisoa vataupape oa oiso oisoa purapape, “Voeao ratau
tou irara oea orekerovu rutu ouiverea Pauto ruvara-ia oiso osa voeao Jiu-pa
irara. Vao oa vituaro-a vao-ia Vearo Siposipo, oa iava vigei rutu oiso toupai,
Katai irara. Uvare oiraopa rutu-a vao Reo Ovoi oa purareva Pauto Krais
Jisas iava vigei rutupa.
7 Ari ita, Pauto vo kovo vatereva ragaipa, oiso ra oearovu rutupa
siposipopaa Vearo Siposipo iava. Oa iava ragai tauvapareveira rera raga
vo goruaro-ia, oisore ra torevokovira rutu rera vo kovoaro purapaa.
8 ✡ Oiraopavira rutu uvare oirara rutu voeao Pauto voeaaro oea ragai-ia
putepaiveira. Eake iava? Uvare akaipatoavi rutu-a ragai. Ari ragai raga
roporevorao Pauto, oiso ra Vearo Siposipo kaea voeaopa ratau tou irara.
Osiposipoa varao iava Krais varaaro vearopara oara viapau uvuipatai oiso
ra vara vieipata, uvare viapau oiso vara iava rekasia vaiei.
9 Ora vao tapo osa oisore ragai reesireva, ra voeapa Pauto vo vovouaro
aviavi piepaa va kosi piepaoro roroiovira rutu. Auere ra va iava oirara rutu
vearovira taraipaave oisi vo vovou kovoaro iava, ora rera-ia tapo Pauto.
Vao iava osa orekerovu rutu pura rovoreva voari rovoa-ia, uva vao tapo
vatau vovou pura rovoreva.
10 ✡ Uva oisi-a eisi osa pie rovoreva voari tuariri. Oa iava voeao reipa irara
ensel ora oearovu oea vuvuiua-ia toupaiveira tokipaoro rera vo taraiaro
eveipaiveira, vo osa rera varaaro otarairovu rutu kareke piepaiveira voeao
lotupa irara ora takuvupaoro kataivira.
11 Oa-a vao-ia oa purareva ro-ia Jisas Krais vigei reraaro Turaro vo rasio
iare rera sipooro. Uva va purareva Pauto ora rera raga vo vovouaro sirova
utuoro, ovovouva oisoa toupareve vo osa vo rasio pura asavira touva.
12 ✡ Ari ita, uva uvuipaviei ra ora vigei-ia Jisas tavosipaoro rera oirao
piepape. Eva-a oa iava uvuipaviei rutu ra tuuvu vovouvira rutu Pauto iare
tutuu piepape rera osireiaro iare.
13 Va-a eva vituaro iava ragai oiso visii tavipaavoi, Viapau uvuipatai ra
ragai vaaro tavaka kekepaoro visii varaaro oirao pie vovouro raverave
piepata. Ari ita, vuria oupaavoi visii tauvapaoro. Eva-a oa vituaro iava
uvuipatai ra varaata vovouvira rutu toupata.

Vo Toupai Krais Vo Siraoaro Iava

14 Oire uva Pauto vo ruipaaro taraipaoro variria purapaavoi taku vi-
ropaoro Aite oaa iare.

✡ **3:6:** Ro 9:24-33 ✡ **3:8:** 1 Ti 1:12-15 ✡ **3:10:** 1 Pi 1:12; 1 Ko 2:7 ✡ **3:12:** Hi 4:16

15 Ira ruvara-ia oiraopa vaisi rutu oupapeira vigei ora voeao oea vuvuiua-
ia toupaiveira.
16 ✡ Ira-a ro-ia Pauto ira arepaavoi, oisore ra visiipa tupetupereovira rutu
Tugoropato Uraurato vatereve vao iava keraria oa viapau opesia vai, oisore
ra rera iavirava visii varaaro oirao pie vovouro goru pie iraoreve.
17 Ora vaore tapo variripara oiso ra Krais visii sopaaro-ia tootooparo, vo
rara rera oirao piepata rutu. Uva toupaoro evoa rera vo siraoaro uvuipai
ra karekepe. Oa vituaro iava eva uvuipatai ra goruvira toreta oiso osa
evaoara, oara rasitoa-ia ikoara roko piepaoro goruvira rutu riropavira
torepapeira.
18 ✡ Ora oiso variripara ra visii rutu-a vao ora voeao Pauto voeaaro
visiigoa rutu uvuipatai ra Krais vo vovouaro sirao vovou roroiovira
eveipata rutu. Ovovoua oiso rutu toupaiveira oiso, vo parakaaro-a vao, ari
va kaekaearo-a vao, ari va torearo-a vao, ora va rokoaro-a vao.
19 ✡ Uva eisi osa ragavira uvuipaoro uvuipatai ra vo sirao uvuiaro-ia
taraita. Ari oiraopavira rutu uvare viapau oiso irai uvuiparoi ra rera vo
siraoaro rekasiaro rutu-ia taraiparo. Uva eisi toupaoro Pauto visii sopaaro-
ia uvuipa ra visii vuku piepareve rutu ora rera raga-ia.
20 Oire uva Pauto ora rera vo goruaro vituaro karekepareveira vigei
sopaaro-ia. Eva oa vigei vo areroaro-ia ora vigei vo rugorugooroaro-ia pute
pievira okovorovu rutu purapaiveira.
21 Uva va-a vao oa iava vuurapa vaisi purapapeira Pautoa-pa. Uvare
evara oirao piepareveira rera vo goruroaro ora rera vo siraoaro vo lotua
sovara-ia ora vo Krais Jisas tapo-ia. Ari ita, vokiara rutu-ia rera vaisiaro
kae piepapeira rutu opesi asavira. Eisi ovoiei.

4

Vigei-a Vao Kristen Irara Krais Iava Varaua

1 ✡ Ragai vo-ia tuukepa kepa-ia toupaavoi, uvare Turaro kovopatoaaro-a
ragai. Ragoa oiso goruvira visii tavipaavoi, Pauto visii keerarevoiva, visii-ia
uvuia purarevorao, oisore ra vearovira tootoopaoro vo uvui-ia rekasipata.
2 Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra gavaurevira rutu toupata vo ora
visii raga iava vaisiara vara piepaoro. Ra opeita kasipu vovouro purapata.
Ari uvui iraopatai ra visii iava sirao vovou rutu kosi piepata oearovivu
tauvapaoro.
3 Vo vovouo rutu pura iraopata oa purapareveira Tugoropato Uraurato
visii-ia, oiso ra kataivira rutu tou iraopata. Oire ra oisi vo vovou sovopaoro
ora visii-ia gavaurevira rutu tou iraopata.
4 Kataivira rutu tou iraopata oiso osa kataiua varaua. Ora vao tapo uvare
kataito-a Uraurato vigei reraaro. Ora oiso osa vaeavira rutu visii ruture
keeraroepa Pauto, oisore ra oisi raga ita vaeavira raga orekerovu ruture
tuepata varao oupasa rera vaaro iava keraria.
5 ✡ Uvare kataitoa raga vigei reraaro Turaro. Ra rera-ia kataia raga oirao
pie vovou purapape. Ora vao tapo kataia rutu baptaisa oa-ia uvuipaviei ra
ora reesipavio va oupaoro.
6 Ari ita, uvare kataitoa rutu-a Pauto ira oiso toupareveira, Oirara rutu
Aitearo. Rera raga reiparoveira vigei rutupa. Ira rera vo goruaro vigeipa
katakataivira vatepareveira, oisore ra rera vo kovoaro purapape. Ora oiso
tapo osa katakataivira vigei iava sopaura-ia toupareveira.

✡ **3:16:** Fl 4:19 ✡ **3:18:** Ef 1:18; Jop 11:8-9 ✡ **3:19:** Kl 2:10; Ef 1:23 ✡ **4:1:** 1 Te 2:12 ✡ **4:5:** 1 Ko 12:12-13, 15:1-8

7 Vigei rutu vao-ia vigoa voari tuariri pisavira rutu vatevatea ouepa Krais
ruvara-ia, vo osa vigei rutupa katakataivira vara vatereva ora rera vo
ruipaaro sirova.
8 ✡ Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Vo osa tuukepa irara tapo iparoepa viara-ia ruture, oa iava vatevateara
voeapa vatareva oirara.’
9 Oire uva aa vao-a vao vo reo vituaro vao-ia vo osa iparoepa voea tapo?
Vao-ia oa vituaro vo osa rasito sovara-ia roko rovoreva.
10 Uva voava toreoro vuvuiua-ia puteoro iparoepa rutu. Oire uva vo
rekasioro ora rera vo tavukiroaro rutu uvui piereva vara agasi pieoro rutu
ora rera-ia.
11 ✡ Ari ita, uvare rera raga ira vara rutu vatevateara vatereva oirara
rutupa oiso-ia, oearovu-a voeao oea roporeva aposel kovo purapasa. Ari
voeao profet irara oea roporeva, oisore ra rera vo reoaro vatevateive oirara
rutupa. Ari voeao oea roporeva Vearo Siposipo iava siposiposa va uvarovu
ruture sikasikaoro, oea vaisipaiveira oiso, evanselis. Ari voea oea roporeva,
oisore ra rera vo reoaro iava oirara rutu tarai piepaive voea tauvapaoro,
oea vaisipaiveira oiso, pasta irara voea raga ita tisa irara.
12 Oire uva eakere vo vatevatearo vatepareveira voeaopa oirara? Oa
vituaro-a vao-ia oiso toupaiveira, ra va iava oisi rutu uvuipaoro goruvira
rera vo kovoaro purapaive lotupa irara. Ra va iava vigei goruvira rutu
torepe, uvare vigei-a vao Krais iava varaua lotuua.
13 Eisi osa iava uvuipaviei vigei rutu, ra katai rugoo raga-ia vao oirao
piepa pitupitu ora takuvupavio Pauto Oviitoaarore rugoopaoro Krais. Eisi
osa iava uvuipaviei ra oiso rutu pura uvirovio kakae vure rirooro vo
rekasisa Krais vo uvuiaro-ia. Ra va iava rera iavirava uvuivira rutu toupape
Krais.
14 Oire ra voava veu kakaero vo rugooaro kavupe rirooro. Eake iava?
Uvare vo kakaero evara vo rugooaro viripaiveira ora tavariopaoro oiso
rutu osa kiuvu ira voraro rutu avaparoveira, ora oiso osa toru kouro. Ari ita,
uvare vuri irara voeao piro piepaiveira kuuvu reoro vatepaoro voeapa oea
veuvira rugorugoopaaveira, oisore ra voea vo vovouroaro sirova utupaave.
15-16 Ari vigei oearovupa siraopaoro oiraopa reoro rutu-ia uvui iraopaviei
ra voea vatepape. Eisi osa iava uvuipaviei ra rirovio vo rekasisa Krais
vo uvuiaro rutu-ia okovorovu rutu purapaoro. Uva vigei-a Krais iava
varaua. Oa iava rera-a vigei kukuearo. Ra va iava vigei vao pisa irara
ora takuvupavio rutu. Ra va iava rera vo goruaro oupape vao vova Krais
vo tootooaro goruaro-ia. Oire ra va oupaoro rera tapo tavosivira rutu
riropavio, vo rara torevokovira rutu rera vaaro purapape. Uva oisi-a eisi
osa iava voua varaua uvuipai ra riropape vao-ia lotuua. Eake iava? Uvare
lotuua varaua vituaro rutu vao-ia siraopa vovou.

Airepa Tootoo Toupaiveira Krais Raga-ia

17 Oire uva Turaro Krais vaisiaro-ia goruvira rutu oiso visii tavipaavoi,
Opeita ora tou pie ragapata oiso rutu rorovira osa voeao ratau tou irara
oea-ia viapau rari vovoua vai toupaive. Uva voea vo rugorugooroaro
agasipapeira rutu aue-ia kokoropa vovouro raga.
18 Uvare voea vo rugorugooroaro-a oara rupavira rutu toupaiveira.
Viapau oiso voea iava rugorugooara karupa piroveira, oisore ra Pauto vo
tootooaro oupaive. Uvare oiraopavira rutu riitako vovou irara rutu-a voea
voeao-ia vaaruu vovou irara.

✡ **4:8:** Sam 68:17-19 ✡ **4:11:** 1 Ko 12:8-28; Ro 12:3-8

19 ✡ Ari ita, viapau rutu oiso ora voea vaaro ariia sovopaiveira, vo osa
ora voea vo vovouroaro vuriara purapaive. Aue iava uvare ora voea iava
vaseiva, oiso ra ora voea vo pitupituaro raga sirova utupaave orekerovu
rutu vuriara purapaoro arii asavira, varao oara-ia ora voea iava varaura
agasi piepaiveira touvira rutu.
20 Opeita evo pitupituro vuriara purapata, uvare viapau oiso vo tarai-a
eva oa outavora vo Krais ruvara-ia oiso ra vara purapata.
21 Uvare vo osa Krais-ia taraia ou rovotavora, uva viapau oiso vuri
pitupituro purapasa vo tarai eva outavora.
22 Oire tuariripa vovouro kavu iraota, rara varao vuri vovouro ora
visii iava verata oara iava visii iava varaura oavisii agasipapeira. Varao
oara visii keakeapaiveira, oisore ra vuri pitupituro purapata ora visii vo
vovouroaro raga sirova utupaoro.
23 Vosa eisi pieoro visii vo rugorugooroaro tavariota, ra va iava visii iava
sopaura airepavira rutu karekepe ora tavariooro.
24 ✡ Vao-ia Airepa Tootoo sisigaruea rutu, oa-ia viapau vuria vaiei. Oa ora
visii-ia tovo iraota oiso rutu osa airepa varoa sisigaruea. Pauto otootooa
purareva oiso osa rera vo tootooaro.
25 ✡ Opeita touvira raga kuuvu reoro purapata. Ari oiraopavira rutu
araoko irara oavisiiva ora reoreopata. Uvare vigei rutu takuvuvira
toupapeira oiso rutu, Vigei-a kataiua varaua Krais iava.
26 Oire vosa kasipupata, ra viapau vava vuria purapata. Ikauvira raga
oiso vo vovou opesi pie ovoita. Teapi vo kasipure vokipe, vo osa touvira
kasipupata.
27 ✡ Oa vituaro oiso toupai vao-ia, Vosa oisi touvira kasipupata, ra va-ia
ora visii iava sopaura iava vasepata, ra Seten visii sopaaro-ia koataparo
vuri pitupituro karekepasa.
28 Oire vosa irai oiratoa vai orekerovu avu vai kaviruparevе, ira-a eera
uvui iraoparoi ra vo pitupitu eva kavu iraoreve. Oa iava uvuiparoi ra
torevokovira ora rera vaaro-ia kovoa pitureve. Oa iava uvuiparoi ra rera
vaaro voria oureve. Ra va iava oearovivu tauvapareve voearo apota
irararovi.
29 ✡ Opeita vuri reoro kosi piepata ora visii gisipoaro iava. Ari uvuipatai
ra vo reoro raga vearo reoro purapata. Oara iava oearovivu uvuipaai ra
tauva oupaive visii ruvara-ia voeao raverave vovou irara.
30 Ora opeita Pauto reraaro Tugoropato Uraurato vavata piepata
orekerovu-ia vuriara oavisii. Eake iava? Uvare vo reesia-a eva oa oirao
piepareveira, oa iava Pauto visii eveireverea voari Ovoiopa Voki rutu-ia.
Vo vokio oa-ia ora rera iare Pauto visii oureverea.
31 Evara rutu vuriara oara ora visii iava vera iraota oiso-ia, kasipua vao-
ia, ari aveavea vao-ia, ari oearovu togapa vao-ia kasipu reoro-ia. Ora aue
tapo ora vovouaro raga iare kasipupaoro, ari ikaupa vavae viki.
32 Evara ovovouroa tavariopaoro vearopara rutu pura iraopata oiso-
ia, oearovivu tauvapata voearopa siraopaoro, ora voearo iava vuriara
verapata oiso osa Pauto visii iava vuriara oavisii verarevora Krais-ia, uvare
Krais voeaaro-a visii oirara.

5

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Voka Iraopape Aviavia-ia

✡ **4:19:** Ro 1:24-32 ✡ **4:24:** 2 Ko 5:17 ✡ **4:25:** Sek 8:16-17 ✡ **4:27:** Je 4:7 ✡ **4:29:** Mt 12:34-35

1 ✡ Visii rutu-a Pauto ovii iraraviaro. Eva-a oa iava uvuipatai ra rera vo
pitupituaro vioepaoro oisi pieta, oiso rutu osa ovii kakaero aite irara vo
pitupituroaro vioepaoro vara sirova utupaaveira.
2 Ovoivira rutu sirao vukurova toupata vo oearovivupa siraopaoro. Vo
osa oisi eisi piepaoro Krais vaaro sirova ovoovovira oiso utupata. Uvare
vigeipa siraooro ora rera iava vasereva. Oa-ia ora rera-ia tauoa purareva.
Oa iava Pauto vo tauo vearovira utuuvaaro geesireva va-ia rorupaoro rutu.

3 Ra opeita ora visiiva otopa pitupituro purapata, ora varao vuri rugooro,
ora opeita oearovu varaaro riiriipata vara oupasa ora visiipa. Viapau rutu
uvuipatai ra oisi eisi piepata. Ora aue tapo opeita oaravu-ia vuri reoro ora
reopata vara purapasa.
4 Ora tapo oiso-ia, opeita ora visiire vuri reoro purapata varao vuivuipa
reoro, oreoroa-ia oearovu kovata piepataveira. Viapau. Ari uvuipatai ra
Pauto vaarore rugoopaoro rutu rera-ia vuurapa vaisi pura iraopata.
5 Oire vearovira varao-ia tarai iraopata oiso-ia, Ro ira otoparo, ora ro ira
vuri rugooro purapareve, ora ro ira oearovu varaaro riiriipareve, eera-a ira
viapau uvuiparoi ra Krais vaio ora Pauto vo Saraaro iare koataro rera vo
voriaro ousa. [Oa vao riiriipa pitupitu porearo oa-ia Pauto tovopareveira
utupaua, rara varao raga vo touara vo rasio-ia ira piepareve. Oiso rutu osa
ro ira tokarasiara raga oirao piepareveira Pauto tovopaoro rutu utupaua.]

6 ✡ Ora opeita iravupa ora visii iava vasepata, oiso ra visii keareve visii
tavipaoro, “Viapau oavu avu vai. Ari uvuipatai vo pitupituro purapasa.”
Oire teapi rera vo reoaro uvuta, uvare oiraopavira rutu evo pitupituro
sirova Pauto vo kasipuaro karekeperea voeaore oea rerava ora kaure-
opaaveira rutu.
7 ✡ Eva oa vituaro iava visii tavipaa, Opeita voea tapo evoea ora
tavosipata.
8 Eake iava? Uvare tuaririvi rupa vovou-ia toupatavora. Uva vo vokio-ia
visii rutu-a vao Turaro vaaro-ia aviavia toupatavoi. Eva-a oa vituaro iava
uvui iraopatai ra oiso rutu tou iraopata osa voeao oirara oea aviavia sovara-
ia toupaiveira.
9 Vo aviavio oa vearo vovou ora torevoko vovouro rutu kareke
piepaiveira. Uva vo vovouro-a evara oara-ia uvuipatai ra vara pura iraota.
10 Vo rara orekerovu rutu akeake iraopaoro vara purapata, ra va iava
oaravu ora visii-ia sovopata vara eveipaoro oiso, O, ari Turaro roruparevoi
rutu va-ia oa puraei.
11 Opeita varao orekerovu purapata oara purapaiveira oearovu oara
kuearo vurivira karekepapeira. Evara-a oara purapaiveira vo rupa vovou-
ia. Ari visii uvuipatai ra evara vuriara oaive viaevira kareke pie iraopata
vore aviavia-ia.
12 Vo vovouro vuriara oara ariia kareke piepaiveira, vo rara vara-ia ora
reopata varao oara vatauvira purapaiveira.
13 Vosa vara evara vatau vovouro kosi pie rovopape vore aviavia-ia, ra va
iava utupavira oiraopavira rutu vara vituaro karekepape. Aue iava uvare
varao oara vatauvira toupaiveira oara viaevira karekepere vo osa aviavia
vara-ia rorove.
14 ✡ Eva-a oa vituaro iava oiso purapai,

‘Eraou vii viigoa uusipau. Ora vorevira toreu vii kopiito. Osa iava Krais vo
aviaviaro uvuipai ra vii-ia rorove.’

✡ **5:1:** Lu 6:36 ✡ **5:6:** Jer 29:8; Ro 1:18 ✡ **5:7:** 1 Ti 5:22 ✡ **5:14:** Ais 60:1; Jo 5:25

15 Ora vatatopo iraopata. Goruvira rutu voka iraota. Teapi koveta. Ra visii vo vokaroaro oiso rutu pie iraota osa voeao varaaro riro tarai irara. Ra opeita oiso piepata osa voeao vaaruu vovou irara.
16 ✡ Teapi visii vo vuutaroaro ropi ragapata. Ari vokiara rutu-ia vearo kovoro raga purapata, uvare vuriara toupaivoi vo vokiro-ia.
17 Ra opeita oiso raga toupata osa voearo vaaruu vovou irara. Viapau. Ari vo osa Pauto vo vovouroaropa ruipapaoro oisi vo vovou sirova ututa.
18 ✡ Ora opeita goruara-ia uukoara ukaiopata ora kokoro piepaoro. Viapau. Vosa eisi raga piepaoro uvuipatai ra visii raga ora opesi pieta vai pasi. Ari uvuipatai ra Tugoropato Uraurato iare ora visii iava vaseta. Ra va iava rera iava ovoivira rutu touta.
19 Vo rara ro iavirava Turaro ora visii raga ora reoreopata, vo ora visii raga ora varaata piepaoro vo reo sirovava oa toupai vo Sam ora vo erava-ia uva toupai Tugoropa reoro. Oire vo osa oiso eisi piepaoro ora visii sopaaro-ia Turaro vaisiaro kae pie iraopata.
20 Ra vokiara rutu-ia vearo vaisi pura iraopata orekerovu rutu iavirava rera-ia ro Pauto vigei Aitearo, ro vaisiaro-ia Turaro vigei reraaro Jisas Krais.

Ora Oupa Pitupitu Iava Vao Oirara Ora Riakora

21 Oire visii vao oiso ora piepata, ra oearovivu reroaro toupata. Oisi-a iava eisi uvuipatai ra Krais vaisiaropa avivikevira toupata.
22 Riakora visiigoa vatua irara oavisii reroarovi toupata voea vo reoroaro uvupaoro. Osa ragavira eisi piepaoro uvuipatai ra Turaro Jisas reroarovi ora tovopata.
23 ✡ Oiso ragavira osa ro ira vatuavaaro tokipareve, eisi osa ragavira Krais oirara rutu tokipareveira, voeao lotupa irara oea oiso toupaiveira, Rera iava vavaeara, ora rera iava kokotoara, ora varaua, uvare voea rutupa oiso toupareveira, Voea Kae Piepatoaaro.
24 ✡ Eva vituaro iava va vao lotua Krais vo reoaro sirova utupapeira. Oire uva visii riakora uvuipatai ra vatua irara oavisii vo reoroaro sirova vearovira rutu utupata ita.
25 ✡ Ra visii vatua irara riakora oavisiipa vearovira rutu sirao iraopata oiso osa Krais lotupa irarapa sirao iraoparoveira. Uvare voeapa siraooro ora rera iava vasereva, oisore ra kopiiro voeapa.
26 Osa eisi piereva Krais Pautoa iare oirara rookaoro. Uva oisi rutu-a oiso-ia osa ovoovo purareva lotupa irara sisuoro aue-ia baptais ora vao Pauto vo reoaro Tugoropa Reo.
27 Uva va vituaro-a vao oiso osa uvuiparoi Jisas ra ora rerapa lotupa irara vatepareve, vo rara vuurapavira rutu toupaive. Viapau vuivuiara vai voea-ia, ora viapau regorea vai voea-ia. Ari uvuipaai ra roroiovira raga toupaive, uvare vara asavira oiso voea sisigarue piepareve voea sisupaoro.
28 Eisi osa ragavira visii vatua irara riakora oavisiipa siraopaoro vearovira rutu vairoro tokipata. Oisi rutu osa ora visii iava varaurapa siraopaoro voura vearovira tokipataveira. Uvare oiso toupai, Ro ira vatu-avaaropa siraoparoveira, ira ita-a eera ora rera varaaropa siraoparoveira.
29 Viapau oiso iraiei ira ora irai iava varaua vaire kasipuparoveira. Viapau. Ari voua aio piepareveira vearovira voua tokipaoro. Eisi rutu osa Krais ora rera iava varaua tokipareveira vouao-ia vao-ia lotuua.
30 Ari ita, vigei-a vao lotupa irara vigoa oiso rutu toupapeira, Rera iava vavaeara, ora kokotoara, ora orekerovu rutu varao voua-ia vouao varaua rera vouaaro.

✡ **5:16:** Kl 4:2-6 ✡ **5:18:** Pro 23:29-35 ✡ **5:23:** 1 Ko 11:3; Kl 1:18 ✡ **5:24:** Kl 3:18 ✡ **5:25:** Kl 3:19

31 ✡ Uva oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
‘Ro oirato ira aitetoarei kavuoro avaro, ra voava iriavu riakova oureve, oire
ra oisi iava eisi vo rara ora ousi oiso rutu karekesi, Kataiua varaua.’
32 Uva vo reoa-a vao-ia reia rutu, oa vituaro viaevira kareke piereva Krais.
Uva ragaipa oiso va porearo vituaro toupaivoi, Lotupa irara rutu toupai
Krais-ia kataiua raga purapaoro varaua rera-ia.
33 Ari vao porearo vituaro visii rutupa oiso toupaivoi-ia, ra ora visii
vo riakoroaropa siraopata, oiso rutu osa visii vatua irara ora visiipa
siraopataveira. Eva-a oa iava vairo vatua riakoro oavisii uvuipaai ra visiipa
avivikevira toupaive.

6

Vo Reo Aite Irara Vo Reoaro Ora Ovii Irara

p 1 ✡ Oire kakae vure visii vao uvui iraopatai ra aite irara oavisii vo
reoroaro uvupata, uvare Turaro visii tovoreva voea reroarovi. Osa eisi
vearopapeira.
2 Oire avivike iraopata aitearapa ora aakoara. Eva-a rovopa rutu Reo Taisi
iava, oa toupaiveira aue tapo Reo Ovoi.
3 Vao Reo Ovoi oa oiso purapapeira, “Vosa eisi ragavira piepata ora visii
aite iraraaropa, oire ra va iava vearovira rutu visii iava tootooara riro
kaekaevira toupaive vo rasio-ia.”
4 ✡ Oire vei aitetoarei ora aakova viapau uvuipasiei ra ovii irara oaesi
kasipu piepasi, ra va iava oisi piepaive. Viapau. Ari oiso-a vo osa
voea tokipaoro voeapa vearo raiva purapasi va-ia vearovira rutu voea
siposipopaoro Turaro vo siposipoaro sirova utupaoro.

Kovopa Irara Iava Vo Reo Ora Voea Tokipa Irara

p
5 ✡ Visii vao-ia akuku kovo irara visiigoa vori asavira kovo ragapataveira,
visiigoa ora visii vo kovoaro purapata voeaopa avivikepaoro oea visii
tokipaiveira. Oire vosa oisi eisi kovopata, ra viapau oiso orugoorovu
purapata voeare. Ari uvuipatai ra voeapa kovo ragapata oiso rutu osa
Krais-pa kovo ragapataveira.
6 Oire ra opeita kasiraovira rutu kovopata vo vuutao raga-ia oa-ia visiiva
vurapaive voeao oea visii tokipaiveira vaore rugoopaoro, ra visiire oiso
purapaave, “Akoea, vearo kovoto ro-ia.” Viapau. Ari visii uvuipatai ra vo
vuutara rutu iava vo vokiro-ia visii vo varivariroaro tovopata vo vara-ia
kovopaoro Pauto vo ruipaaro sirova. Uva eisi osa ragavira uvuipatai ra eisi
varivaripata vo Krais-pa kovopaoro.
7 ✡ Oire ra oisi ora visii vo kovoaro purapata rerare rugorugoopaoro
Turaro Krais. Oa iava uvuipatai ra rorupata. Eisi osa viapau uvuipatai oiso
ra oirara ragare rugorugoopata voeao oea visii tokipaiveira.
8 Eva-a oa vituaro porearo rutu oiso toupai, Vo osa evara uvuiaro voriaro
rutu vearopara vatereverea visiipa Turaro Krais varao oara purapata.
Eagara, vosa aa ro avuo ro ira akukuvira kovopareve, ira-ia viapau vaisia
vai toupaive, ora ro ira-ia vaisia toupaive tapo, oea rutu vaeavira uvuiaro
oisi piereverea.
p
9 ✡ Ora visii vao-ia tokipa irara visiigoa vearo vovou iraopata voeaore
visii voeaaro kovopa irara. Opeita voeare reoreopaoro voea uriri piepata.

✡ **5:31:** Jen 2:23-24; Mt 19:5; 1 Ko 6:16 ✡ **6:1:** Eks 20:12 ✡ **6:4:** Pro 22:6; Jen 18:19 ✡ **6:5:** Kl 3:22; Fl 2:12 ✡ **6:7:** Kl 3:23 ✡ **6:9:** Ap 10:34-35; Jo 13:13; Kl 3:25

Ari vaore rugoo iraopata, uvare visii tokipato toupareveira vo vuvuiua, ira reroaro toupataveira visii rutu tokipa irara ora voeao kovopa irara areiivira raga.

Oirao Pie Vovou Irara Vaaro Uutupa

p

10 Oire ovoiopa reo-a vao-ia oa oiso visiipa vatepaavoi, oiso ra goruvira rutu torepata Turaro Krais vo goruaro-ia. Uva oiso ruipaparai ra rera ruvara-ia vo goru outa rera tapo ora tavosioro rutu.

11 Ra varao-ia ora kuvupata oara visiipa vatepareveira Pauto, oiso ra vara-ia Seten asavira vara-ia ora utopata vao asavira kuuvupa pitupituro rera varaaro.

12 ✡ Uvare viapau oiso oirara raga tapo ora upopavioveira voeao oea-ia varaua toupaiveira. Viapau. Ari voeao tapo-a uraura irara tugara oea tapo ora upopavioveira, voearo reipa irara ora turaro irara oea urauravira toupaiveira. Voeao oea vuri vovouro purapaiveira rupa vovou-ia toupaoro. Voeao oea vo viara-ia ora vo rasitoa-ia tokipaaveira.

13 Uva oisi-a eisi osa toupaiveira, uva uvuipatai ra Pauto varaaro ora utopara outa vara-ia ora utosa. Oire vosa vo vokio oa-ia vo vuri eva karekepere, oa vokia-ia goruvira rutu virivaripaoro torepatavere. Viapau oiso ra ora visii iava sopaura iava vasepata. Uva oisi-a raga eisi osa piepaoro uvuipatai ra goruvira torepata vo tugurasa uva taru vo tatu eva opesipe.

p

14 ✡ Oire toreta ora virivaripaoro oiso-ia, Tuu iroro-ia takita vo ora visii kovuaro-ia, eva-a oiraopa reo rutu oa oiso rutu toupai, takipa iro. Ora vo pekerio oa-ia pitupata ora visii iava varataara oavisii utopasa. Opekeria oa oiso toupaivoi osa vao torevoko vovou oa-ia viapau vuria vaiei.

15 Oire ra ora visii-ia tasipara oavisii tapo tovota varao oara oiso toupai, eva-a ikaupa voka oa-ia vokapaoro uvuipatai ra Vearo Siposipo kosi piepata uvarovu rutu, vao oa gavaure vovou iava tavipai.

16 Vokiara rutu-ia vo pekerio kaepata viurua iare oa oiso toupai, oirao piepa vovou rutu. Oa-ia uvuipatai ra o asavira rauruva iria viriaro-ia tuituia toupaiveira ora utopata, vo kaeo oa-ia ritaparoveira Seten.

17 ✡ Ora vao tapo kukuvaipa oa ora visii kukuearo-ia tovota va-ia kukuvaioro, oa oiso toupaivoi osa Pauto vigei oureva ora rera iare vigei orirusa rutu. Ora vao-ia Pauto vo reoaro oriruvira pitupata, vo reo oa vatepareveira visiipa Tugoropato Uraurato. Oreoa oiso toupai osa toorio.

18 ✡ Oire uva oisi rutu piepaoro uvui iraopatai ra variripata vo vokiara rutu-ia, ovusa Tugoropato Uraurato vo tauvaaro-ia variriara purapata. Eva-a oa vituaro iava tuevira toupata variripasa. Ora vao tapo oiso osa Pauto voeaaropa oirara variripata voea tauvapaoro vo vokiara rutu-ia.

19 Ora ragaipa tapo variripataverea ra va iava Pauto ragaipa oreorovu vatepareve vo osa oirarapa siposipopasa vatatopopaa. Ora vaore tapo ragai goru piepasa variripatavere ra uriri asavira Vearo Siposipo kosi piepaa vo reo poerapaoro voearopa oearovu ratau tou irara.

20 Ari ita, oiraopavira uvare reo kaepato-a ragai vao-ia Vearo Siposipo kosi piepaoro. Ari vo vokio-ia ragai epao vo-ia tuukepa kepa-ia. Ragaipa variripata Pautoa iare ra uriri asavira rutu Vearo Siposipo kosi piepaa, uvare ragai vo kovoaro rutu-a.

Pol Vearo Voki Purareva Oearovuva Oirara

p

✡ **6:12:** 1 Ko 9:25; Ro 8:38 ✡ **6:14:** Ais 11:5, 59:17 ✡ **6:17:** Ro 1:15-17 ✡ **6:18:** 1 Te 5:17

21 ✡ Eera Tikikas vigei araokotoaaro, irapa kavikopavioveira. Vokiara
rutu-ia igei tauvapareveira Turaro vo kovoaro purapaoro. Ira visii
siposipoparevere ragai iava, auere ra vearovira taraipata ragai vo touaro
iava ora varao iava oara purapaaveira vo toupaoro.
22 Ira-a ro-ia ira visiipa sipopaavoi, oiso ra visiipa siposipopaoro visii vo
vovouroaro varaata piepareve igei iava siposipopaoro.
p
23 ✡ Oire ragai vo ruipaaro-a vao-ia oa-ia oiso ruipaparai ra Pauto ro vigei
Aitearo ora Jisas Krais ro vigei Turaroaro, aiterea evaiterei gavaure vovou
vatepasivoi, ora vao sirao vovou, ora vao oirao pie vovou rutu voeao rutupa
igei araoko iraraaro oearoa Jisas-ia raripaaveira.
24 Oire Pauto visii rutu viraakoparevoi, visiigoa ropa Turaro oavi Jisas
Krais sirao iraopaoro rerapa ruipa iraopataveira. Vo ruipao iava oa-ia
viapau opesia vaiei.
p Eisivi raga ra opesipe.
p Ragai-a vao, Pol.

✡ **6:21:** Ap 20:4 ✡ **6:23:** 1 Pi 5:14

FILIPAI
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Pol vo vearo vaisi vore piereva vao-ia vatea oa sipoiva Filipai vata, osa vo toupareva tuukepa kepa-ia. Ora aue iava tapo voea tavireva oiso osa toupareva vo tuukepa kepa-ia. Ora aue iava tapo goruvira voea tavireva voea vovouaro goru pieoro, ra viapau uvuipaai ra voea gisipoaro uvupaive kuuvu irara tisa irara voeao oea aue iava siposipopaiveira rakari verapa pitupitu (Fl 3:2-3, 18-19).

1. Vearo vaisi purareva Pol Pautoa-ia voea-ia rugoopaoro Filipai vata, 1:1-11.
2. Pol ora rera varaaro iava taviroepa tavakara, varao oara iavirava vo raiva karu piropa oa-ia Vearo Siposipo avaepa voraro rutu, 1:12-26.
3. Reesiara iava varao oara iava uvuipaai oearovu ra Kristento eveiive, 1:27–2:18.
4. Timoti vaio ora Epafrodaitas arusa aueroepa Pol lotupa irara vo vovouroaro varaata piesa, 2:19-30.
5. Vatatopo pie reoro voeao iava keripa irara Jiu, ora aue iava variri purapa pitupitu, 3:1–4:9.
6. Pol vearo vaisi purareva Filipai vatava aueva vatevatea, 4:10-20.
7. Ovoipa reoro vatereva Pol, 4:21-23.

1 ✡ Ragai-a vao Pol ora ro Timoti vegoa vo rigato puravevoi visiipa, vegei-a vao Krais kovopatoareiaro. Oa iava visii rutu vo rigato vieipatavere, visii eva lotua-ia irapa irara, ora visii rutu vao visiigoa lotua-ia ora tauvapataveira, ora visii oirao pie vovou irara evoa Filipai urui-ia.

2 Oire Pauto visii rutu viraakoreve vereopa vovou-ia. Ari ita, ragai visiipa Pauto arepaavoi ro vigei Aitearo, vaiterei ora Turaro Jisas Krais, oisore ra visiipa gavaure vovou vatesi.

Pol Vo Variriaro Voeare Oea Rera Vo Reoaro Vieipaive

3 Oire vosa visii ruture rugooparai, oa iava vearo vaisi purapaavoi Pautoa-ia visii iavirava.

4 Ora vo vuutaro-ia tapo oara-ia varirìparaveira rorupaoro visii-ia.

5 ✡ Aue iava uvare vo vuutarore rugooparaveira oara-ia ragai tauvapata-vora Pauto vo kovoaro purapaoro, vo osa visii ruvara-ia toupaavora Vearo Siposipo iava visiipa siposipopaoro. Oiraopavira uvare voari rutuva rovoa-ia ragai tauvapaoro rovotaepa. Oa iava vo vokio-ia tuguratаerao oisi raga ragai tauvapaoro.

6 Pautoa raga-a ira oisi visii piereva, oa iava oisi ragai tauvapataveira. Oiso osa raga ita Pauto vo kovo rovoreva visii-ia vo rutu tugurasa uva Krais Jisas vorevira vorerovere vo rasio iare. Eisi osa ragavira va-ia vearovira taraiparai ragai.

7 Rirovira rutu oisoa ragai tauvapata, oa iava oisoa ragai vo kovoaro purapaa. Vo kovo oa vatereva Pauto ragaipa vo tuukepa kepa-ia, oiso ra voa va puraa ora vo ratau vo oearovu tavitavipaoro Krais iava, vo osa voa Vearo Siposipo vituaro rutu oisoa kosi piepaa vo voeao vo reoroaro veripaoro asapapa reo pura irara, voeao riro kuuvu reoro raga pura irara. Uva va eva visii vaaro tauvaa oare rugoopaoro vearovira rutu visiire rugorugoo iraoparaveira. Eisi osa torevokopai.

✡ **1:1:** Ap 16:11-35 ✡ **1:5:** Ap 2:42, 16:12-40

8 Ari ita, Pauto ragai vo reoaro-ia oiraopavira rutu taraiparo vo osa oiso purapara, Visiipa rirovira rutu sirao iraoparaveira Krais Jisas vo siraoaro sirova.
9 Uva ragai vaaro variria oa purapaavoi visiipa, oiso ra visii vo vovouroaro sirao vovouro rirope rutu, ora visii vo tarairoaro tapo, ora varao torevoko rugorugooro rutu.
10 ✡ Eisi osa iava uvuipatai ra vearovira rutu rugorugoo rovopata. Ra va iava rugorugooara rutu roviriei rovopaoro orugoorovu vearopara purapata vara-ia kovopaoro. Eva-a oa iava viapau oiso irai uvuiparoi ra oreovu avu vai-ia visii togareve. Eisi osa iava uvuipatai ra vearovira raga touta vo vokio-ia tugurasa oa-ia Krais vorevira voreroverea.
11 Uva oisi-a eisi osa piepaoro uvuipatai ra torevoko vovouro raga purapaoro oisi raga kareketa, vo vovouro oara visii iava vearovira riro piereverea Jisas Krais. Ovovouroa-a evara oara kekepaoro oearovu uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive rera vaisiaro kae piepaoro.

Ragai-a Vao Ragoa Krais Sirova Toupaa

12 Uva visii tavipaavoi araoko irara oaa, Varao rutu orekerovu oara oisoa purapaive oearovu vo ragaire, uva evara oara-ia raiva puraiva, oiso ra va iava Vearo Siposipo avape uvarovu ruture.
13 ✡ Oisi-a oiso-ia osa tuukepa kepa-ia ragai tovoiva, oa iava voa tuukepa irara tokipa irara polis irara oisoa voa ragai-ia taraipaave oiso, Krais kovopatoaaro-a ro-ia, oa vituaro iava tuukepa kepa-ia toupareveira.
14 Ari oavu-a vao-ia vo osa oisi tuukepavira toupaavora. Uva voa oearovu voeao oirao pie vovou irara oisoa ragai-ia taraipaoro voea vo vovouroaro oirao pie vovouro oisoa goru piepaive rutu Jisas-re rugoopaoro. Eisi osa iava uvuipaai ra oisi uriri asavira rutu Pauto vo reoaro kosi piepaive.
15 Ari ita, oearovu rera iava Krais oisoa siposipoive, vo osa rirovira ragaiva ora kaureopaave ragai riiriipaoro. Vo osa oearovu rera iava Krais siposipopaive vearo vovou rutu purapaoro.
16 Oire uva voea-a evoea oea oisoa eisi piepaive ragaipa siraopaoro, uvare oiso ragavira oisoa taraipaave, Pauto vo kovo vatereva ragaipa, oiso ra rera vaaro Vearo Siposipo goruvira tore piea, ovusa oeavu va reroaro ragapaive,
17 voeao oea viapau oiso katai vovou-ia Krais vaisiaro iava oisoa siposipopaive. Viapau. Ari oiso-a ra ora voea raga vaisiaro kae piepaive, uvare oiso tapo oisoa rugorugoopaave, Vosa Vearo Siposipo iava siposipopape, ra va iava Pol vuria rutu oupareve vo tuukepa kepa-ia. Eisi osa vearopai.
18 Uva voeare oiso puraparai, Eagara. Voeape. Eake iava? Uvare rorupaavoi. Uvare oisi voearei iava Krais vaisiaro kosiro viropa voeareo oearea vo rugoorei purapaiveira oiso, Voeao oea vuri rugooro purapaiveira, ari voeao oea oiraopa rugoo sirova utupaaveira.
19 Iu, eisi osa varei-ia vareo taraiparai oiso, Visii varaaro variriara oara purapataveira ragaipa. Ora ro tapo Jisas Krais Urauratoaaro vo tauvaaro ragai-ia, oarea vo tauvaaro iava vorevira vearovira toupaavere rara ita.
20 ✡ Ragai vo ruipaaro rutu oiso rutu toupai osa va vao oa oirao piepaavoi rutu. Osa iava eisi viapau uvuiparai ra raveravepaoro vao kavua ragai vo kovoaro. Vo uvare oiso ruipaparai ra vokiara rutu-ia oisi raga oiso touvira rutu toupaa va-ia vao goru vovou. Oa iava uvuiparai ra ora ragai rutu iava Krais vaisiaro kae piepaa. Ari ita, osa-a eisi oiso vosa apeisi avu, vosa kopiira, eke apeisi-a vosa tootoora.

✡ **1:10:** 2 Ti 4:8 ✡ **1:13:** Fl 4:22 ✡ **1:20:** Ef 6:18-20

21 ✡ Uvare eake rutu-a va vao-ia tootooa? Oa vituaro iava ora ragai ragare
oiso puraparai, Ro-ia Krais, ragai vaaro rutu tootooa vituaro, vo rara rerapa
kovopaa. Ora vosa kopiira, ra va iava vearo tou rutu ouavere.
22 Vosa touvira toupaaverea, oa iava uvuiparai ra rerapa kovopaa tou
visivi rutu vo rasio-ia. Oire uva apeisi-a, aa vao-a vao oa ragaipa vearopai,
tootooa eke kopiia? Uva oisi-a eisi osa iava varei-ia avavaiapaoro rirovira
vavagisiparai ora ragai raga.
23 ✡ Uvare oiso ruipaparai rutu ra vo rasio kavura Krais tapo tousa
tootoooro oiso osa rera. Uvare va-a eva oa oaravu rutu-ia putepaiveira.
24 Ari ragai vo kovoaro reipai rutu visiipa. Oa iava uvuiparai ra touvira
tootoopara vo rasio-ia.
25 Eva-a oare rirovira rutu rugorugoo iraoparaveira. Uva va-ia taraiparai
oiso, O, ari oiso iava uvuiparai ra goruvira rutu toupaa vo rasio-ia visii
tauvapaoro, auere ra visii varaaro oirao pie vovouro rirope. Ora oiso ra
rorupata Jisas raga oirao piepaoro.
26 Va-a eva vituaro iava ragai tapo rorupatavere utupaua, uvare ragai
utorevoiva, visiire vorevira voreraera. Osa iava vigei rutu Krais Jisas
vaisiaro kae piepapere.

Pol Filipai Vata Tavireva Oiso Ra Rera Tapo Tavosivira Toupaive Vo Upoa-ia

27 Oire uva va-a vao-ia oa visiipa reipai rutu, oiso-ia ra ro oirato vo
vovouaro sirova ututa ira goruvira rutu Krais vaisiaro oirao piepareveira.
Eisi osa iava uvui iraopatai ra apeisi avu pieta, vosa visii tapo toupaa. Eke
apeisi avu-a, vosa viapau eisi. Eagara vosa apeisi avu toupatavora visii
iava ragaipa taviave oearoi, oiso oisi raga goruvira rutu toupaiveira touvira
katai vovou raga purapaoro. Uva eisi osa ragavira piepaoro vuri pitupituro
upopatavere katai vovou raga sirova utupaoro vao Vearo Siposipo goruvira
rutu tore piepaoro.
28 ✡ Opeita voearo asavira uriripata oea visiiva ora keripaaveira. Viapau.
Ari goruvira rutu torepatavere. Oa iava visii eveipaive, ra visiire oiso
purapaave, “O oiraopavira rutu, uvare uvuipaai ra vigei-ia putepaive.” Aue
vituaro iava uvare Pauto visii kavikopaoro visii virivarireverea, osa voea-a
evoea oea opesi ovoiaverea.
29 ✡ Ari ita, Pauto visii roporeva, oiso ra Krais-pa kovopata vo raivarei-ia
oiso-ia, Oraivavu vao-ia rera oirao piepaoro. Ari oraivavu-a vao-ia siraoa
riroa tavaka oupaoro vo oearovu-ia, vo rara rera sirova goruvira rutu
utupata.
30 Oire uva vigei rutu-a vao ora ragai vigoa rutu va eva vuri pitupitu-ia
uvuipaviei ra va upopape tavaka kaepaoro. Eisi osa vava oisoa ora upopara
voviri tuariri, oiso osa ragaiva oisoa vurapata. Uva vo upo raga-a vao oa
touvira purapaavoi vo vokiro-ia vao oa iava uvupatavoi.

2

Ora Vigei Iava Sopaura Oavi Gare Piepaoro Uvuipaviei Ra Ora Vigei Iava Sopaura Vatepape Oearovivupa Araoko Irara Oavi

1 ✡ Oire uva oiso puraparai, E visii iava sopaura uvuipai ra gorua ouve
vo Krais-ia? Uva apeisi-a? E rera vo siraoaro sovopataveira oa visii
iava sopaura varaata piepaiveira? Ora apeisi-a? E katai rugoo rutu
purapataveira Tugoropato tapo Uraurato? Ora apeisi-a? E oeavivupa
siraopataveira voearo tokipaoro?

✡ **1:21:** Hi 9:27 ✡ **1:23:** 2 Ko 5:1-10 ✡ **1:28:** 2 Te 1:3-12; Ro 8:17 ✡ **1:29:** Mt 5:12; Ap 14:22
✡ **2:1:** Ju 20-23

2 Oire uva visii vo reoaropa ruipaparai ra oiso purape, Iu. Oara rutu-
a evara oara-ia uvuipatai rutu ra ragai roru pie iraopata rutu oiso katai
rugoo raga purapaoro vo oearovivu rutupa siraopaoro vao katai vovou raga
purapaoro.
3 ✡ Opeita orekerovu ora visii raga-pa purapata, ra vara-ia rei vaisi
piepata. Ora opeita vara iava vaguvira reopata ora visii iava. Viapau. Ari
visii uvui iraopatai ra ora gare piepata oisivi vo rara oiso rugoopata, Viapau
oiso vigei oearoi-ia putepapeira vo orekeroi purapaoro.
4 Ora ra opeita ora visii raga-ia rugorugoopata rutu varao-ia visii varaaro.
Viapau. Ari oearovivure rugorugoo iraopata voea tauvapasa.
5 ✡ Oire uva vo rugooro visii vo rugooroaro ora visii iava ora varao vo
oearovure vo rugooro oara rutu uvuipai ra oiso toupaive osa Krais vo
rugooaro vo ora rerare ora oearovure tapo.
6 ✡ Uvare Krais ira oiso rutu toupareveira osa Pauto. Ari viapau oiso ora
rera raga-ia rugooroepa oiso puraoro, “Ragai rirovira rutu oiso pieavere
osa Aite vo uva toupareveira.” Viapau.
7 ✡ Ari rera raga vo ruipaaro-a oa-ia gorua sovara iava ora keraria ora
rera iava vasereva oiso rutu ora pieoro, Kovopatoa raga oearovupa. Ari ita,
oiso rutu karekeroepa oirato vo rasio iava rera.
8 Uva rera raga oisoa ora gare pieparo. Oa iava oisi raga piepaoro vo
raivao gaepaoro vokareva uvava vo tuguraroepa evao parikou-ia uva rera
kopii pieiva.
9 Oa iava Pauto vorevira rera tore piereva rera kae pievira tovosa
uvarovu rutu ariaraaro. Oa iava oisi piepaoro vao rei vaisi tovoreva rera-ia
Krais oearovu rutu vaisiaro-ia puteoro.
10-11 ✡ Uva vo vaisi eva rei vaisi ovaisiapa avivikepaoro va kae piepaiverea
va-ia vuurapa vaisi purapaoro oearovu rutu voearo vo viara-ia, ora voeao
rutu vo rasito ivara-ia, ora voeao rutu vo rasito reroaro tou irara. Oearoa
rutu-a oea taru vuurapa vaisi purapaiverea Pautoa-ia Aiteto oiso puraoro,
“Oiraopavira rutu uvare rera ro Jisas Krais vigei reraaro rutu Turaro.”

Uvuipatai Ra Oiso Rutu Toupata, Visii Aviavia Rasitoa Rutupa

12 Araoko irara oaa, visii tavipaavoi oiso, Vo osa tuariri visii ruvara-
ia tou rovopaavora, uva oisoa vearovira rutu ragai vo reoroaro sirova
utupata. Uva oisi raga uvuipatai ra ragai vo reoaro uvupata vo osa visiipa
tauaivira toupaavoi. Oa iava uvuipatai ra ora visii raga kasivarivira rutu
kovo iraopata siituevira ropepaoro. Ra va-ia vo kovo opesi pie ovoita rara
okovoa iava Pauto visii-ia rorureverea rutu.
13 Uvare Pauto visii tauvapareveira, oisore ra rera vo ruipaaro sirova utu
ruipapata. Osa iava uvuipatai ra rera vo ruipaaro sirova utupaoro rera
roru piepata.
14 ✡ Oire ra oaravu rutu kovoara purapata kaureo asavira. Ora opeita
tapo oearovu tapo kasipu reoro purapata.
15 ✡ Vosa eisi rutu piepata, ra sisigaruevira rutu toupata. Oa iava oisi rutu
karekepata, Visii rutu vao-ia Pauto ovii iraraaro rutu oea torevoko vovou
rutuva toupaiveira. Iu, osa-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra roroiovira rutu
toupaoro voeao tapo vuri irara toupata oea eisi ora piro piepaaveira voea
raga. Ra voeapa Vearo Siposipo iava siposipopata, oiso rutu toupaoro osa
aaviikoara roropaiveira aviavipaoro.

✡ **2:3:** Je 3:14 ✡ **2:5:** Ro 15:1-3 ✡ **2:6:** Jo 1:1 ✡ **2:7:** Sam 8:1-9 ✡ **2:10-11:** Ais 45:22-23
✡ **2:14:** 1 Ko 10:10; Mt 5:15-16 ✡ **2:15:** Ef 5:1

16 ✡ Oire vosa tootoopa reo vatepata voeapa, oa iava uvuiparai ra visii-
ia roruaverea vo vokio-ia oa-ia vorerovere Krais. Eake iava? Uvare oiso
vovouraverea, Viapau oiso akukuvira kovo ragaavora visii tauvapaoro.
17 ✡ Uva oiso vovouparai, Oearoi vai ragai upoive ragai revasi pieoro,
uvare visii tauvapaaveira. Uva viapau oiso taraiparai vao-ia oa ragai-ia
karekeperea. Eagara, uvuiparai ra visii tapo touvira rorupaa.
18 Oire uva oisi-a eisi osa raga toupata roruvira ragai roru piepaoro vo
vovou raga-ia vao-ia varaata vovou.

Vo Toupai Timoti Vo Reoaro

19 Vosa Turaro Jisas vo ruipaaro-a, oa iava oiso vovouparai ra visii iare
Timoti arua. Ra va iava vorevira visii iava ragaipa tavitavisa vorero rara.
Ra oisi iava visii-ia roru iraopaa.
20 Ro raga ira katai rugoo rutu purapareveira igei tapo toupaoro vo visii-ia
rugorugoopaoro rutu.
21 Vo osa oearovu ora voea raga varaarore rugorugoopaave vare vao Jisas
Krais vo kovoaro ovaupaoro.
22 ✡ Ari ita, taraipataveira rera-ia ro Timoti, oiso ragavira osa rera vo
kovoaro kekepatavorao vo osa kovoparevora. Oiraopavira uvare oiso rutu
toupareveira, Rera ro-ia Timoti ragai oviitoaaro rutu, uvare tavosivira rutu
kovopaveaira Krais vo kovoaro iava siposipopaoro.
23 Uva visii iare rera aruavere rara tou visivi, vo rara varao iava taraia
ou rovoa oara puraivere ragai-ia, vo osa vo toupaa tuukepa kepa-ia.
24 ✡ Turaro raga-ia rariparai, oa iava uvuiparai ra urioravere tou visivi
visii tauvasa.

Epafrodaitas Iava Vo Reo

25 Oire va-a vao osa rirovira rutu ora rugorugoo pieraera. Oa iava ro
vigei araokotoaaro Epafrodaitas arupaavoi visii iare, ira arutava ragai iare.
Oa iava ragai tauvapasa urioroepa. Uva rera iava oiso visii tavipaavoi, Ira
vearovira rutu kovorevora vuri pitupiturova ora upopaoro rutu.
26 Uva ruipa iraoparoi oiso ra vorevira visii kekesa vorero. Ari ita, viapau
oiso vearovira touparevoi, uvare visii ruvara iava oreorovu uvurevora ora
rera iava oreoa oiso purapaera, “Vurivira rutu upiaparoi.” Osa viapau oiso
upia vai epao rera-ia.
27 Ari oiraopavira, rirovira rutu upiaparoera, oa iava kopii ragaroera.
Uva Pautoa raga rerapa siraooro rutu rera vearovira tokirevora. Oa iava
ita ragai tapopa siraoroera Pauto oiso auepaoro, Teapi rerapa Epafrodaitas
siraopaoro ragai iava sopaua vavatape rutu. Oire uva varaatavira raga
oisoa toupaa.
28 Iu. Osa oiso ruipa iraoparai rutu oiso ra visii iare rera arua. Ra va iava
rera kekeoro rera-ia rirovira rutu roruta. Eisi osa iava uvuipai ra ragai vo
vavataaro opesipe.
29 ✡ Ra va iava rera tapo sekanta vo rera-ia rorupaoro, vo rara pouro viro
visii iare rera ro-ia visii araokotoaaro Krais vaisiaro sovara-ia. Uva uvui
iraopatai ra oearovu tapo avivikepata voeao oea oiso rutu toupaiveira osa
rera ro-ia Epafrodaitas.
30 Uvare ora pireroepa rutu topogovira, oiso ra Krais vo kovoaro pu-
rareve. Oa iava vo kovo purapaoro tutuu pie ragaepa oiso ra kopiiro.
Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro oisoa ragai tauvapareve vo visii iavirava
kovopaoro, uvare ragaipa tauaivira rutu toupataveira.

✡ **2:16:** 2 Ko 1:14; 1 Te 2:19 ✡ **2:17:** 2 Ti 4:6-8 ✡ **2:22:** 1 Ko 4:17; 1 Ti 1:2 ✡ **2:24:** Fl 1:25
✡ **2:29:** 1 Ko 16:18; 1 Ti 5:17

3

Ro Iava Oirato Ira Krais Oirao Piepareve Rutu, Eera Torevokoto

1 Oire oiso vo rigato opesi piepaoro oiso visii tavipaavoi, Rorupata rutu aue-ia Turaro, vo rara rerare rugoopata rutu rera vaisiaro raga-ia toupaoro. Uva aia ita oiso vorerivira visii tavipaavoi oiso osa voari tuariri visii taviava vara iava varao oara reipapeira rutu visiipa.

2 ✡ Vearovira rutu ora vatatopo iraopata voeaopa oirara oea oiso toupaiveira, Kaakau kare oea vuriara purapaiveira. Uvare oiso purapaaveira, “Ora rooroopata ora visii iava rakari verapaoro ora reesipaoro.”

3 Ari ita, vo reesiei vo vigei-ia oiraopa. Oa vituaro rutu porearo oiso toupaiveira, Vo uvare Tugoropato Uraurato Pauto reraaro vigei tauvapareveira orugoorovu vatepaoro auere lotu purapasa. Ora vo osa Jisas Krais vaisiaro kae piepapeira vo rara rera-ia toupape. Ora oiso tapo uvare viapau oiso ora vigei raga-ia rugoopavioveira varao raga-ia raripaoro oara purapapeira vigei raga vo ruiparoaro sirova utupaoro.

4 ✡ Oire uva irai vaiei pasi ira vai-a uvuiparoi ra oisi oiso-ia puraro, “Ragai kovoara rutu gogotoavora vara rutu opesi pieoro. Oa iava uvuiparai ra Pauto vo Saraaro iare koatara.” Oire vosa iraieri ra eisi puraro osa eera, oire uva ragai raga-a vao-ia ragoa-a eera oearovu rutu-ia putepaa.

5 Vao vituaro uvare Jiu-ia kavauraepa, oa iava ragai-a Bensamin vo saraaro iava. Uva kataiva rutuva revasiva toupaavoi voeao tapo oiraopa Hibru vova Jiu. Uva vo uva kavauraiva, erao vatara (7) vokiro isivaaro iava ragai iava rakari veraaepa. Oire uva voava riro raiva, Farisi vaisi-ia toupaava vao Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro goruvira rutu.

6 ✡ Oa iava oisoa toupaoro Jiu-pa irara vo pitupituroaropa ruipa iraopara, oiso ra va iava voearo vuri piepaa oea oisoa Jisas vo kovoaro purapaive. Oiraopavira rutu uvare reo uvutoa rutu-a ragai torevokovira. Oa-ia oisoa Reo Taisi-ia kasivarivira rutu utupara. Uva viapau oiso oavi va iava vao Reo Taisi oisoa kavupaa oaire ovaupaoro.

7 Oire evara rutu vieiavoi oara iava uvuiparai ra ora ragai raga vaisiaro kae piepaa vara iava. Uva varare vovou eakavira oiso puraparai, Varape evara akukuara raga. Aue vituaro iava uvare vo vokio Jisas Krais raga oirao piepaavoi rutu.

8 Ari ita, oara rutu-a evara oarare oiso puraparai vovou eakavira, Oara rutupe evara akukupapara raga. Uvare kataia raga-a vao oa raga-ia taraiparai oa orekerovu rutu-ia vara evara putepaiveira, vao-ia ro-ia Jisas Krais ragai reraaro Turaro. Eake iava? Uvare orekerovu rutu oiso toupaivoi osa kaieara. Oara rutu viki ovoipaavoi rera raga-ia Krais goruvira rutu pituoro.

9 Uva varao torevoko vovouro sirova utuparaera vo Reo Taisi rutu purapaoro oiraopavira. Uva vara rutu evara akukupapara raga oara-ia viapau oiso oavu avu vaiei. Uva vo vokio-ia rera vaisiaro-ia toupaoro uvuiparai ra torevoko vovou rutu pura iraopaa vo Krais vo goruaro raga-ia, vao oa vituaro oiso toupaivoi, ra Krais oirao pie iraopaa. Uvare Pautoa raga torevoko vovouro rutu karekereva. Oa iava oiso vara eveipareveira ragai vaaro oirao piea kekepaoro.

10 ✡ Uva orekerovu rutu kavuoro katai vovou raga rutu sirova utuparai ro-ia Krais taraipasa. Ora vao goruvira rutu toupasa vo rera vo goruaro-ia, ogorua iava vorevira toreroepa rera vaaro iava kopiia. Ora tapo ra rera vo siitokaaro kaea vao oa vateiva rerapa oearovu. Ora tapo osa oiso ruipaparai ra oiso piepaa osa Krais osa varaua vo ruipaaro oisoa kopii piepareve.

✡ **3:2:** Ais 56:9-12 ✡ **3:4:** 2 Ko 11:16-33 ✡ **3:6:** Ap 8:1-4 ✡ **3:10:** Ef 1:9-23

11 ✡ Oire uva va-a eva osa iava Pautoa-ia rariparai oiso, Ragai tapo
vorevira tore piereverea Airepa Tootoo ousa.

Pol Ikaureva Vo Rekasisa Ovoiopa-ia Reesia

12 ✡ Viapau oiso oearoi tavitavipaaveira vao iava oiso, Ragaiei vo-ia
ovoiopa-ia reesia vo uva viapau vuria vai toupaiveira, uvare vearo vovou
raga purapaaveira. Asi viapau. Eake iava? Uvare touvira rutu akeake
rovopaaveira rutu oisi rutu eisi tousa. Eisi osa iava oiso rutu uvuiparai ra
oiso toua osa Krais vo ruipaaro toupaiveira ragaipa. Uvare Krais Jisas raiva
purareva oraiva iava uvuiparai ra voa vo poura viro ovoiopa-ia reesia.
13 ✡ Oiraopavira rutu araoko irara oaa, viapau oiso rugooparai, Ragaiei
evoa karera viropa. Viapau. Ari goruvira rutu oiso vovouparai ra
orekerovu rutu kavuoro evoare topara viro.
14 Uva oisi-a eisi osa ikaupaavoi torevokovira oiso vovoupaoro ra voa
poura viro vo ovoiopa reesi-ia. Oa iava uvuiparai ra voa toua oiso rutu
osa Krais vo ruipaaro toupai ragaipa, oiso ra voa Airepa Tootoo oua. Ari
ita, vo touo oa iare Pauto ragaire keeraroepa va vao Krais Jisas vo kovoaro
iavirava.
15 Oire uva uvuipatai ra torevokovira rutu rugoo iraopata oiso rutu osa
riropa irara. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu rugoopata vare vao osa ragai.
Ari vosa oearovu visii iava osivu raga rugorugoopaave, uva vo rugoo eva
oa oisi visiipa kareke piereve Pauto.
16 Ari vao raga-ia oiraopa tarai pie reo rutu goruvira toupata oa visii iare
pou piropa voari tuariri.
17 Araoko irara oaa, oiso ruipa iraoparai visiipa ra oiso rutu pie iraopata
osa ragai. Uvare va-a eva ovoovoa oa puraiovora visii tapo toupaoro, oisore
ra oisi va sirova utupata. Oa iava uvuipatai ra voeao reesipata oea va sirova
oiso utupaave. Oa iava visii uvuipatai ita ra oisi vioevira utupata.
18 Ari ita, viapau oiso katai reo vai va iava vao visiipa vateava voari
tuariri. Easi riro reoro rutu-a. Uva vorerivira oiso osa ita visiipa vo reo
vao vatepaavoi gaupaoro. Uvare riro irara rutu oiso vovoupaai rutu ra oiso
toupaive osa voeao keripa irara, oearoa Krais vo reoarova ora upopaaveira
rutu. Vo reo oa evao parikou iava tavitavipapeira.
19 ✡ Oiraopavira uvare voea-a evoea oea opesiaverea vo eto kasi-ia, uvare
oiso piepaiveira ora voea vo rugorugooroaro raga sirova utupaoro. Uvare
ora voea vo ruiparoaro raga-a oara rei piepaiveira rutu oiso rutu osa
varao tokarasiara voea varaaro, oara vaisiaro rei piepaoro vara sirova
utupaaveira. Uva vara rutu-a evara vuriara oara-ia uvuipaai ra ariia vai
ouive ora voea raga-ia, uvare viapau arii vovouro vai voea-ia. Aue iava
uvare vara raga purapaoro vagupaaveira varao raga-ia rugorugoopaoro
oara vo rasio-ia toupaiveira.
20 Oire uva vigei-a vao Pauto voeaaro rutu oirara vigoa vo uruiaro
rutu vuvuiua-ia toupaiveira. Uva tuepavioveira touvira rutu oiso rugoru-
goopaoro, Esa pasi touvira vai uriorovere Kae Piepato vigei reraaro vova
vuvuiua-ia ro-ia Turaro Jisas Krais.
21 ✡ Ari ita, vigei iava varauraro oavi raveravepapeira ovararoa tavari-
oreverea rara Krais. Ra va iava oiso raga karekepe osa rera iava varaua
oua vo toupaiveira sisikorepaoro. Eisi osa piereverea vo rera vo goruaro-
ia, vao oa-ia uvuiparoi ra ora rera reroaro orekerovu rutu tovoreve varapa
reipaoro.

✡ **3:11:** 1 Ko 15:51-57 ✡ **3:12:** 1 Ti 6:12; 1 Ko 13:10 ✡ **3:13:** Lu 9:62 ✡ **3:19:** 2 Ko 11:15; Ro 16:18 ✡ **3:21:** 1 Ko 15:43-53

4

Uva Uvuipaai Ra Katai Vovou Purapaive, Ra Va Iava Vereo Vovou Rutu Oupaive Voeao Rutu

1 ✡ Oire uva araoko irara oaa, ragai visii-ia roru iraopaaveira vo osa visiire rugoopara, uvare kasivarivira rutu Krais vo pitupituaro rutu sirova utupataveira. Oa-a eva oa-ia ragai iava sopaua varaata iraopapeira. Ari ita, uvare oiso ruipa iraoparai ra oisi raga eisi piepata Krais sirova goruvira rutu torepaoro.

2 Oire vei-a vao-ia riakorirei Yuodia vaio ora Sintiki veigoa ragai vo reoaro vao-ia uvu iraoere oa veipa vatepaavoi, oiso ra ora vei vo vovouroaro varao kaureo vovouro eaka iraoere. Uvare Turaro-a ira vei tauvarevere vo osa oisi pieere.

3 Oire uva vii tapo ragai vatetoaaro rutu uvuipauei ra evairei tauvari. Uvare oisoa ragai tauvapaive voea rutu ora Klemen vase vo Vearo Siposipo kosi piepaoro. Oea vaivaisiaro vo toupai Pauto vo vukuaro-ia vao Tootoopa oa toupaiveira.

4 Oire ra rorupata Turaro vo vovouaro rutu sirova utupaoro. Uva vorerivira ita visii tavipaavoi oiso, Roru iraopata!

5 Opeita gete rugorugooro purapata oearovivure. Ari uvuipatai ra voeavi tauvapata, uvare Turaro vo vokiaropa tutuu piepai vao oa-ia taru vorevira vorerovere.

6 ✡ Opeita rirovira rugorugoopata varaore oara-ia uvuiparoi Pauto visii tauvareve, vo rara rerare goruvira rutu variri rovopata. Vosa oisi eisi piepaoro rerare, uvuipatai ra vearo vaisi rutu pura rovopata rera-ia vao iavirava tauvaa rera varaaro visii-ia.

7 Oire vosa oisi-a eisi piepata, oa iava uvuipatai ra gavaure vovou rutu outa vao oa visiipa vatereve Pauto. Vao oa viapau uvuipaai kareke piepaive oirara ora voea vo taraiaro-ia. Viapau. Ari Pautoa raga ira uvuiparoveira ra visii soparoaro vuavua piepareve. Ora varao visii vo rugorugooaro tapo, vo rara Krais raga-ia rari iraopata.

8 ✡ Oire oiso vo reo opesi pieoro visii tavipaavoi araoko irara oaa. Visii vo rugorugooroaro agasi pieta rutu varao raga-ia oiso-ia, oara vearopara kareke piepaiveira ora aue sisigarueara, ora varao oiso oara avivike vovou kareke piepaiveira, ora varao torevokoara. Oara rutu-a oara iava uvuipatai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapata.

9 Ari ita, visii tapo oisoa ora reopara eva oa-ia visiipa ovoovoa puraava. Oovoovoa sirova utuoro uvuipatai ra vara evara sirova utupata. Osa iava uvuipa Pauto ra visii tapo toupareve visiipa gavaure vovou rutu vatepaoro.

Pol Vearo Vaisi Purareva Filipai Vatava Aueva Vatevatea

10 Oire uva rorupaavoi rutu Turaro vo pitupituaro iavirava, uvare voari tuariri viapau oisoa uvuipata ra visii varaaro kaviko vovouro kareke pieta ragaipa. Ari vo vokio-ia oisi uvuipatai rutu. Uva va-a eva oa-ia rirovira rutu visii-ia roru iraopaavoi, uvare vorerivira aia ragai tauva iraopatavo.

11-12 ✡ ✡ Viapau oiso puraparai ora ragaire, Oaravu avu vaipa apotaparai. Viapau. Ragai taraia ouavora oiso, Vosa orekerovu rutu ragai-ia karekepape, eagara, ragai iava sopaua vearopapeira evapa. Evara rutupa ragoa uvuiparai ra oiso toupaa osa ro oirato apotato. Ora uvuiparai ra riroara rutu-ia pitua. Ragai taraiparai vo pitupituo-ia riropa aio pitupitu ora vao ogoepa pitupitu. Ora vo pitupituo-ia taraiparai riro orekerovu rutu-ia pitupasa, ora vao orekerovu rutupa apotapasa. Ora vo vuutara rutu-ia

✡ **4:1:** Dan 12:3; 2 Ti 4:6-8 ✡ **4:6:** 1 Te 5:17-18 ✡ **4:8:** 1 Ko 13:4-8; 1 Pi 2:12; 1 Te 5:22 ✡ **4:11-12:** 1 Ti 6:6 ✡ **4:11-12:** 1 Ko 4:11; 2 Ko 11:9

ora vo uvarovu rutu. Oire uva vara rutu-a varao oara-ia vearo tarai ouavora oara rutu ragaipa vearopai.
13 ✡ Ari ita, uvuiparai ra eisi ragavira toua. Eake iava? Uvare vare oiso torepasa Krais rera vo goruaro vatepareveira ragaipa ora vigei rutupa.
14 Uva vearopai rutu vo uvare oisoa vearovira ragai tauvapata vo osa vuria oupaa.
15 Oire visii Filipai-pa irara vao-ia taraipataveira osa Vearo Siposipo iava siposipo rovoraepa vo Masedonia Provins-ia pute rovopaoro, vo uva visii raga vaaro katai lotu toupaiveira vao oa iava oisoa visii rutu ragai tauvapata ragaipa moni vatepaoro, ora vigei rutu oisoa ora tutukopavio oaravu-ia ora vatepaoro.
16 Ora vo osa Tesalonaika-ia oisoa toupaa uva viapau oiso katai vuuta raga-a vao oa-ia ragaipa tauvaa oisoa sipopata. Ari vorevoreripavira-a.
17 Uva oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso orekevu avu vai rutu ou ruipaparai visii ruvara-ia. Viapau. Ari vao keke ruipaparai voari utupauavi vo uva visii vo tauvaroaro evara voriaro taru outaverea vearopara.
18 Ari ita, uvuivira rutu oisoa ragaipa orekerovu rutu vatepata. Ovuuta vao-ia oa-ia uvuivira orekerovuva toupaavoi vova visii ruvara-ia varao oara sipotavora ragaipa, oarava urioroepa Epafrodaitas. Evara-a oara oiso rutu toupaiveira, Vearo riipua tauoa oa riipuaro vupapaoro Pauto roruparevеira rutu visii-ia.
19 ✡ Ari ita, uva rera raga-a Pauto ira visiipa oisi uvuivira oaravu vatereve vara iava rera varaaro oara vo toupaiveira rera voaro. Oara-a evara vituaro purareva vao-ia Krais vo kovoaro vigeipa.
20 Uva eisi osa iava vokiara rutu-ia vuurapa vaisi purapapeira rera-ia eera Pauto vigei Aitearo opesi asavira. Ovoiei.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

21 Vearo voki rutu vaisipaavoi oirara rutuva voeao oea Krais Jisas vaisiaro sovara-ia toupaiveira. Voeao-ia vigei rutu araoko iraraaro oea ragai tapo toupaoro visiipa vo reo sipopaivoi oisi raga ita eisi oiso purapaoro, “Vearo voki rutu visii-ia.”
22 Ari ita, voea rutu voeao-ia Pauto voeaaro oea vo toupaiveira oea rutu eisi purapaai oiso, “Vearo voki.” Ora voeao tapo oirao pie vovou irara oea reito Sisa vo kepaaro-ia kovopaiveira oea tapo oisi raga ita eisi visiire purapaai oiso, “Vearo voki visii-ia.”
23 Ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais ira uvuipa ra visii rutu viraakooro visiipa vereopa vovou vatereve visii tauvapaoro. Eva-a oare oiso visiipa varirparai rerare.
Eisivi raga, ra opesipe.
Ragai-a vao, Pol.

✡ **4:13:** Jo 15:5; 2 Ko 12:9 ✡ **4:19:** Sam 23:1

KOLOSI
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva eisi toupaoro tuukepa kepa-ia Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva vo Pol Kolosi vatapa rigatoreva voea tavioro, uvare Vearo Siposipo vatakoiva varao tapo Jiu vo pitupituroaro, ora varao oirao pie asa vovou irara vo pitupituroaro. Oiso voea tavireva uvare oearovu raga lotupa irara oisoa vuurapa vaisi purapaive enselpa irarapa. Ora oiso oisoa siposipopaive, Krais-a oiratoa raga, uvare viapau Pautoa iava rera. Oa iava Pol goruvira voea tavireva Krais iava oiso, Pauto ruvara iava ira ro urioroepa oiravira toupasa vo rasio-ia (Kl 2:9-10).

1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, ora vearo vaisi Pautoa-ia, 1:1-14.
2. Krais iava ora rera vo kovoaro, ro ira uvuiparoi rutu oirara oisi piesa ra torevoko vaisi ouive vo Pauto ruvara-ia, 1:15–3:4.
3. Oirara uvuipaai ra Tootoo Ovoi ouive Krais-ia vo rara rasito vo pitupituroaro kopii pie rovoive vara kavu ovoioro, 3:5–4:6.
4. Pol vearo voki rutu purareva voea rutuva Kolosi vata, 4:7-18.

1-2 Vo pasio rigatoavoi ragai Pol visiipa araoko irara oave, visiigoa Kolosi urui-ia toupataveira Pauto voeaaro. Visiigoa goruvira rutu toupataveira Krais-ia raripaoro rutu. Ragoa roporeva Pauto, oisore ra oiso toupaa, Ragai-a Krais Jisas reraaro aposelto. Uva vegei rutu-a vao-ia vo rigato puravevoi ora Timoti vigei araokotoaaro visiipa. Uva varirparai Pautoa iare vigei Aitearo, oisore ra visii vatereve tauvaa ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia Rera Vaaro-ia Variria

3 Vo osa varirpaveiei visiipa tauvare akepaoro uva vokiara rutu-ia vearo vaisi purapaveaira Pautoa-ia ro Turaro Jisas Krais Aitearo.

4 Uvare visii iava uvupaveaira visiigoa Krais Jisas oirao piepataveira rutu. Ora vao tapo iava osa Pauto voeaaropa siraopataveira rutu.

5 Ari ita, oisi-a eisi osa piepataveira uvare vaore oiraopa Vearo Siposipo rugoopataveira oa iava voari tuariri visii taviiova oiso, Pauto orekerovu rutu vearopara tovoreva vuvuiua-ia visiipa oara taru oupataverea utupaua.

6 ✡ Va vao Vearo Siposipo oa riropaoro uvarovu ruture va kuearova ora sikasikapaveira voraro ruture vo rasio-ia, oiso rutu osa voari rovoa-ia ita visii vuruvuruaro-ia ora sikasikaepa, vo vokio rutu isivaaro iava oa-ia Pauto vo siraoaro-ia roroiovira taraia ou rovotava. Vo sirao akuku vatevatea rera vaaro oa vate ragapareveira Pauto.

7 ✡ Uva vo taraia-a vao oa vatereva visiipa ro-ia Epafras, ro ira oisoa vegei tapo kovopareve goruvira rutu, uvare iravu-a rera Krais reraaro. Ira oisoa kaviko iraopave.

8 ✡ Ira vegei tavireva visii iava oiso, Pauto reraaro Tugoropato Uraurato visiipa oearovupa siraopa vovou vatereva.

Pol Variriroepa Pautoa Iare, Oiso Ra Kolosi Vata Goru Piereve

9 Uva eisi osa iava visii iava uvuoro vo vokia eva variria rovoveva visiipa. Oa iava oisi raga piepaoro vo vokio tuguraveiei. Ari ita, varirpaveaira Pautoa iare oiso ra rera vo vovouaro viaevira rutu karekepe visii-ia. Ra va iava vearovira taraipata vo osa Tugoropato Uraurato visiipa vara aviavi piepareve.

✡ **1:6:** Mt 24:14 ✡ **1:7:** 1 Ko 4:1-2 ✡ **1:8:** Ro 15:30

10 ✡ Ra oisi va-ia roroiovira taraipaoro vearovira Turaro vo pitupituaro
ora rera vo vovouaro sirova utupata. Ra va-ia rera roru piepata rutu ora
visii-ia. Ora vosa oearovu-ia vearo kovo purapata. Uva va-a eva oa-ia kuea
kareke piepata, ra oiso pieve, Visii-ia Pautoa iava vo tarai oa kovapai.
11 ✡ Uva variripaoro Pauto arepaveaira oiso ra visii goru piepareve. Ra
va iava Pauto vo kerariaro vo goruaro oupata vo goruo oa toupaiveira
visii goru piepasa. Oa iava viapau uvuipatai ra Pautoa-pa tauaita, vo rara
otavakavu visii-ia pou piro.
12 Viapau. Ari touvira rutu vigei Aitearo-ia Pauto vuurapa vaisi pura
iraopata rorupaoro rutu, uvare Pauto oisire visii oisi uvuireva rutu, oiso ra
vara outa oara Pauto ruvara-ia toupaiveira vore utupa vokia tuepaoro, oara
ravaavira toupaiveira voeaopa oea aviavi vovou rutu-ia vao rera vaaro
vokapaiveira.
13 Ari ita, rupa iava Pauto vigei vorevira oureva vigei orirusa rera vo
Saraaro sovara-ia ro Oviito ira kaviko iraopareveira.
14 ✡ Ro Jisas ira vigei karureva vorevira vova vuri pitupitu vo tuukearo
vigei iava vuri vovouro verapaoro.

Vo Toupai Krais Vo Pitupituaro Iava Ora Rera Vaaro Kovoa

15 ✡ Viapau oiso irai Pauto kekepareveira. Ari ro raga Krais, ira raga
oisi rutu oiso toupareveira osa Pauto. Oa iava rera vurapaoro uvuipaviei
ra va iava Pauto kekepape rera-ia. Ari ita, Pauto orekerovu rutu pura
rovoreva. Uva Krais raga orekerovu rutupa rovopatoa rutu, uvare vara
rutu-ia putepareveira rera ro avaioto Pauto Oviitoaaro.
16 Uvare rera iavirava Pauto pute pievira orekerovu rutu purareva oiso-
ia, oaravu-a varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ari varao oara vo rasitoa-
ia toupaiveira, ora evara oara iava oaravu kekepapeira, ovusa vara iava
oaravu viapau kekepape, varao oara vatauvira toupaiveira. Oire uva va
vao osa oeavu tapo pura rovoreva reipa irara voeao uraura irara enselpa
irara oea reipaaveira voeaopa oea vuvuiua-ia toupaiveira. Vara rutu evara
purapareva Pauto Oviitoaaro iavirava, oiso ra rerapa varape Oviito.
17 ✡ Ari ita, voari rovoa-ia viapau orekerovu avu vai touva ovuuta-a eva
oa-ia Krais raga kataito toureva. Uva rera raga iare orekerovu rutu ora vara
vo tavukiroaro iare purareva voraro. Uva touvira vara evara toupaiveira
rera vo goruaro-ia.
18 Oire uva Krais-a lotua iava kukue, ovusa lotu-a varaua. Uvare vigei
raga vigoa tokipareveira vigeipa oiraopa rutu Tootoo Ovoi vatepaoro. Rera-
a Krais avaiotoa rutu ira kopiia iava vorevira tore piereva Aiteto. Eva-a
oa vituaro iava rera-a rovopatoa rutu ira orekerovu rutu-ia putepareveira,
uvare vigeipa iraoro toreroepa vorevira.
19 ✡ Ari ita, Pauto vo ruipaaro-a oa-ia oisi piereva rera Oviito Krais oiso
rutu osa Pauto.
20 ✡ Uva rera raga vo ruipaaro-a vao sirova utuoro rera Oviito roporeva,
oisore uva rera iavirava orekerovu rutu varao pauaka touara vorevira
oureverea ora rera iare. Oa iava Pauto ora agiagipa pitupitu purareva,
vo osa kopiiroepa Oviito evao parikou-ia ora rera iava revasiva petooro
vigeipa. Va-a vao oa vituaro iava orekerovu rutu taru oureverea ora rera
iare varao oara vuvuiua-ia toupaiveira ora vo rasitoa-ia.
21 Ari ita, voari tuariri uva oisoa vuriarare rugoopata, oa iava varao vuri
vovouro oisoa purapata. Oara-ia Pautoa-pa oisoa tauaivira toupata rerava
keripaoro.

✡ **1:10:** 1 Te 2:12; Ef 4:1 ✡ **1:11:** Ef 3:16, 4:2 ✡ **1:14:** Hi 9:16-28 ✡ **1:15:** 2 Ko 4:4; Re 3:14
✡ **1:17:** Hi 2:9-10 ✡ **1:19:** Jo 1:16 ✡ **1:20:** 2 Ko 5:18-21

22 Uva vo vokio-ia oiso toupatavoi, Rera vate iraraaro visii. Uvare oisi-a
eisi osa visii piereva, vo osa Oviito siporeva oiso ra kopiiro oiso rutu osa
oirato akukutoavi. Oire uva va-a vao oa purareva, oiso ra rera vo vuraaro
iare koatataverea roroiovira raga torevoko vovouvira rutu toupasa rera
ruvara-ia, vo osa viapau vuriara vai visii-ia.
23 Oiraopavira rutu osa eisi ragavira va purareverea, vo rara Vearo
Siposipo oirao piepaoro rutu va vituaro-ia goruvira rutu pitupata. Teapi
oearovu gisipoaro uvupaoro oirao pie vovouro oavisii iava vasepata. Vo
vovouro oara ou rovotava rutu voari vo uva Vearo Siposipo oirao pie rovota
va uvupaoro. Ari ita, eva raga ita Vearo Siposipo oa iava ragai raga ita vao-
ia Pol oiso siposipopaaveira, uvare oiso rutu toupaaveira, Ragai-a kovopato
vo reo vao sikasikapaoro uvarovu ruture vo rasio-ia.

Pol Ira Kolosi-pa Irara Tauvareva

24 Roru iraopaavoi uvare visii tauvapaoro riroa siitoka oupaaveira.
Osiitoka vao oa-ia Krais vo siitokaaro uvui piepaavoi oiso osa piereva lotupa
irara rutu tauvaoro. Uvare vigei raga ita-a vao-ia lotua iava varaura. Oa
iava uvuipai ra vo siitokarei rutu ora tavosioro lotua tauvave rutu ora Krais.
25 Uvare ragai tovoreva Pauto visii tauvasa. Oa iava ragai vatereva vo
kovo-ia, oiso ra va iava visii tavitavipaa vo reoro rutu iava varao rera vo
reoroaro. Oa iava uvuipai ra vearoa rutu karekeperea visii-ia lotupa irara
rera voeaaro.
26 ✡ Ari ita, voari tuariri uva Pauto vo reoaro Krais vo kovoaro iava oreoa
oisoa vatauvira rutu toupaive. Viapau oisoa irai voa vo reo-ia roroioparo.
Uva vo vokio-ia rera vaaro Vearo Siposipo kosi pierevorao, oisore ra va-ia
taraiave voeao rera voeaaro.
27 Eake iava? Uvare Pauto oiso ruiparoepa ra rera vo reoaro vatau reo
voeao iare rera voeaaro karekepe ora poeraoro vao riro goru reo rutu.
Oa peira oirara rutu vaaro. Oa vao porearo oiso toupaiveira, Krais-a eera
ira tootoovira rutu touparevoi visii iava sopaura-ia. Ira-a vao vituaro,
oa iava rera vo kerariaro iava vearopara outaverea rara, evara oarare
tuepavioveira raripaoro.
28 ✡ Uva eisi osa iava vegei oearovu rutu oirara tavitavipaveaira Krais
vaisiaro iava. Oa iava oirara rutu vatatopo piepaveaira voea siposipopaoro
riroa-ia taraia vaore, ra viapau vavagisipaave. Ra va iava rera-ia
taraipaave, oa iava rera vo vuraaro iare koataaverea. Viapau oiso ragavira
taraipaoro-a osa voeao veu kakaero. Ari oiso rutu-a osa voeao riropa irara
vo Krais tapo kataivira toupasa.
29 ✡ Uva va purapasa riroa rutu kasivaria kovoa purapaaveira. Oa iava
Krais vaaro riroa gorua vatepareveira va purapasa, vo goruo oa-ia ragai
iava sopaua goru piepareveira rutu.

2

Oirara Rutu Uvuipaai Ra Goruvira Rutu Oirao Piepaive Kuuvu Reorore Isivapaoro

1 Oire uva oiso ruipaparai ra vao-ia vearovira rutu tarai iraopata, osa
ragavira kovoava visiipa kasivarivira rutu, ora voeaopa tapo Leodisia tou
irara, ora oeavupa tapo voeao oea viapau oiso ragai iava oisoa puaua
kekepaive.
2 ✡ Uva oiso osa ragavira kovopaoro rirovira rutu voeare rugorugoo
iraoparai, auere ra voea iava sopaura oaive goruvira rutu torepe. Ra va iava

✡ **1:26:** Ef 3:3-4 ✡ **1:28:** Kl 3:16; 1 Ko 2:6-7 ✡ **1:29:** 1 Ko 15:10; Ef 1:19 ✡ **2:2:** Fl 3:8

ora voea iava voearopa siraopa vovou tapo purapaive katai vovou raga-ia, vo rara vearovira rutu roroiovira Pautoa-ia taraipaave. Oa iava uvuipaai ra vakuvaku rugoorore isivapaave. Osa iava uvuipaai ra Pauto vo reoaro-ia vatau reo taraipaave vo reo oa Krais raga iava toupaiveira.

3 ✡ Va vituaro iava uvare rera raga Krais ira ruvara-ia taraiara rutu toupaiveira. Ira raga uvuiparoi ra oiraopa rugooro rutu kosi piepareve vara vatepaoro.

4 Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita iravupa ora visii iava vasepata ro ira uvuiparoi ra kuuvu rugooro iare visii piro piereve. Viapau rutu oiso ra rera vo reoaro uvupata.

5 ✡ Ari ita, ragai visiipa tauaivira toupaavoi. Uva oisi-a oiso osa toupaoro visiire touvira rugooparai. Vo uvare torevokovira rutu visii vo touaro-ia toupaoro, oisi torevokovira Krais oirao piepataveira goruvira rutu. Opitupitu-a eva visii vaaro oa-ia rirovira rutu visii-ia rorupaaveira vokiara rutu-ia.

Vigei Rutu Uvuipaviei Ra Krais Tapo Ora Tavosipavio, Oa Iava Uvuipaviei Ra Oiraopa Tootoo Oupe

6 ✡ Ari ita, visii rutu oiso purataepa, “Krais-a vigei rutu Turaroaro.” Uva va-a eva osa rerava oisi pietavoiva, uvui iraopatai ra ora tavosivira rutu rera tapo toupata.

7 Eisi rutu toupaoro uvuipatai ra oiso toupata ikoto. Ro ikoto ira oisiri rutu rokopareveira rasitoa-ia avekeara-ia pitupasa. Oire uva oisi-a eisi osa eera ikoto osa ragavira ita visii Krais-ia pitupataveira, eera ira oiso toupareveira osa rasito ora aveke. Osa iava uvuipatai ra kovapata riropaoro rera-ia gorua oupaoro. Oa iava uvuipatai ra igei vo siposiporoaro sirova utupaoro visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goruvira rutu karekepe. Osa iava uvuipatai ra oisi toupaoro vuurapa vaisi purapata Pautoa-ia vo vokiara rutu-ia.

8 ✡ Oire ora vatatopo iraopata vaopa, teapi irai visii-ia kokararo visii ivuoro kuuvu reo vai uvusa vuria vai. Vo reoro oara ora voea raga vo rugorugooroaro iava karekepaiveira, oara ouiva vova avu iraraaro voeao vo rasio-ia. Viapau oiso vo vara ouiva Krais ruvara-ia.

9 Oa-a vao porearo oiso toupai, uvare Krais iavirava Pauto vo vovouaro vituaro karekepareveira viaevira rutu oiravira toupaoro.

10 Ra va iava rerava ora tavosipaoro Krais ovoieivira rutu Oiraopa Tootoo rutu oupata. Uvare rera raga-a ira reipa irara rutupa reiparoveira. Rera raga-a ira turaro irara rutupa turaroparoveira.

11 Uva va-a vao osa rera tapo ora tavositaiva, ora visii iava rakari verataepa. Ari ita, viapau oiso rera vo reesiaro rakariua-ia toupaiveira oa verapaiveira oirara. Viapau. Asi voa sopaura oavisii rutu sovara-ia. Uvare rera raga Krais ira vuri vovou vo goruaro tokoreva vao oa oisoa sovara-ia toupata. Oa iava viaevira rutu toupatavorao varaua raga vaaro vuria kavuoro.

12 Ari ita, oirara visii-ia baptaisa puraiva vao oa iava oiso rutu toupatavoi visii ita, Krais tapo kopiitaepa. Oa iava rera tapo tova-ia rokotava. Oa iava vorevira rera tapo ita toretaepa. Vao iava osa Pauto vo goruaro rutu oisoa oirao pie iraopata, vo goruo oa iava Krais vorevira tore piereva rikui iava.

13 Ari ita, kopiivira rutu oisoa toupata voari tuariri, uvare vuri vovou oisoa purapata. Uvare ratau tou irara visii, vo rara viapau Reo Taisi-ia taraipata vao Pauto vaaro. Uva vo vokio-ia Krais raga-ia visii tore piereva.

✡ **2:3:** Ais 45:3; Ro 11:33 ✡ **2:5:** 1 Te 2:17; 1 Pi 5:7-9 ✡ **2:6:** 1 Te 4:1 ✡ **2:8:** 1 Ko 8:9; Ga 4:3, 8-11

Oa-a eva vituaro iava Airepa Tootoo rutu vaterevora Pauto vigeipa vuriara veraoro vigei sopaaro iava.
14 ✡ Ora vao tapo osa rera raga Pauto varaaro reo goruro oara oisoa gasipata, varao-ia oara oisoa oiso purapape, “Opeita vao purapata.” Eva-a oa vituaro iava oreorovu toupai Reo Taisi-ia oa oiso purapai, “Vuri pitupituro rutu purapataveira visii.” Uva Pauto evo reoro rutu verareva vo osa Krais kopiiroepa evao parikou-ia. Uvare Krais-a ro ira vigei vaaro oureva varao vuriara oavi vo voriaro ouoro.
15 Uva va-a vao osa Krais evao parikou-ia kopiioro Seten vo goruaro-ia putereva ora voeao pau tugara irara. Osa iava viapau oiso oai rera-ia putepaiveira. Viapau. Ari evoea rutu tovoreva ora rera kokotoaro reroaro. Oa-ia voeao Seten vase arii piereva rutu vo oirara rutu osireiaro-ia.
16 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava viapau uvuipatai ra ro reoaro uvupata ira visii togapareve varao iava visii varaaro aioara, ora uukoara, ora vo vokiro ovokiroa reesipataveira ora visiipa oiso, tugoropa voki-a vao, ora vo aio airepatoa iava kekira, ora vao Sabat voki.
17 Evara reo goruro oara vurapaoro Pauto vo kovoaro oisoa kekepaive urauravira okovoa touvira purapareve. Oire eva isivaaro iava Krais urioroepa ro Oiraopatoa rutu, ro ira-ia Pauto vo kovoaro oiraopavira rutu roroio pierevora.
18 Oire opeita oearovu vo reoroaro uru piepata, vo osa visiire oiso purapaave, “Vuri irara-a visii, uvare viapau oiso enselpa irara-ia vuurapa vaisi purapataveira osa ora visii iava varauraaro tekipata.” Uvare visii keaoro oiso puraaverea, “Igei-a vao igoa riro tarai rutu ouiova urusiara-ia. Uva eakepa visii tapo viapau oiso pie asapataveira?” Uva oisi-a eisi osa piepaoro ora voea raga ora riro piepaaveira vo oirara raga vo rugorugooroaro-ia.
19 ✡ Ari ita, oa-a eva oa vituaro iava Krais-ia pitu arapa ora voea iava vasepaiveira. Rera raga ita-a ira orekerovu rutu kukuearo. Osa toupaoro vigei-ia orekerovu rutu aioara vatepareveira varauapa vouao lotuua. Ira raga-a ira vigei rutu takutakuvupareveira, oisore ra kataiua raga-ia varaua toupape vigei rutu vao-ia lotuua. Oa iava uvuipaviei ra riropavio, vo rara vigeipa Pauto gorua vatepareve.

Krais Tapo Kopii Ovoitaepa

20 ✡ Ari ita, kopiitaepa Krais tapo. Oa iava varao kavutava oara-ia visiire oiso oisoa purapaave, “Varao sirova utupata, ra vara iava oriruvira rutu toupata.” Uva eake rutu-a vao vo rasio iava oare uvuipatai ra touvira rutu vara sirova utupata varao oiso-ia,
21 Opeita vara-ia pitupata, ora opeita vara-ia togovipata, ora opeita vara ravapata vara sovopaoro.
22 Oara-a evara vo ragava rasitoa-ia. Va vituaro iava vosa aioara togovipata, oire ra voava vara opesi pie ovoipata vara aiopaoro, uvare akukupapara raga evara vo rasio iava.
23 ✡ Uva voeao oea oisoa evo pitupitu purapaive oea oiso rutu kekepaa viroveira, riro tarai irara ora oea lotu purapaaveira tapo. Uva oiso purapaaveira, “Enselpa irarapa taku viropata voea vaisiaro kae piepaoro. Ora uvui iraopatai ra ora vaisiaro gare piepata. Ora varaura vo ruipaaropa reipata vo osa visii iava varaura oavisii upopata.” Ari ita, akukupapara raga evara reo goruro. Oara viapau uvuipai ra voea iava varaura tokipaive.

✡ **2:14:** Ef 2:14-18 ✡ **2:16:** Ro 14:1-3 ✡ **2:19:** Ef 1:22, 4:16 ✡ **2:20:** Ro 6:3, 5; Ga 4:3, 9 ✡ **2:23:** Ro 13:14

Eake iava? Uvare touvira varaura vo ruiparoaro reipapeira rutu voea vo rugorugooroaro piro piepaoro.

3

Pauto Ovoieivira Krais Tapo Vigei Tore Pie Ovoireva

1 ✡ Oire vo osa Pauto visii tore pie ovoireva Krais tapo, oa iava visii rutupa Airepa Tootoo rutu vate ovoireva. Uva oisi-a eisi osa iavirava uvuipatai varaore vearovira rutu rugoopata oara peira vuvuiua-ia tuevira. Vovio uva toupareveira Krais reia-ia paupa vao Pauto voaviaro oirapapa varata iava.
2 ✡ Oa iava viapau rutu uvuipatai ra varaore vo rasitoa-ia rugoopata. Viapau. Ari varao ragare rugoo iraopata oara epao vuvuiua-ia.
3 Aue iava rara oiso rutu toupata osa voeao kopii irara oea rasito vo touaro kavupaiveira Airepa Tootoo rutu oupasa Krais tapo ora tavosipaoro. Osa eisi uvuipatai toupatavora, Pauto visii oriruparevе vokiara rutu-ia.
4 ✡ Oiraopavira rutu uvare visii vaaro-a Oiraopa Tootoo rutu vituaro rera ro-ia Krais. Uvare vorevira vorerovere, ra oisi vo tootoo outa aue tapo rera vo kerariaro vo aviaviaro.

Vao Iava Airepa Tootoo Ora Tuariri Tootoo

5 ✡ Varao-ia vo rasio iava oara kopii piepata oara-a varao-ia oiso-ia, kaakau kare vo pitupituaro-a vao oa uvuipatai kavu iraopata, ora otopa rugooro, ora opeita iravure riiriipare oirato vatauvira rera oupasa ora riakova oira oupasa, ora vao tapo opeita iiruko vovou purapata, ora opeita oearovu varaaro riiriipata, ora oiso tapo ra viapau oaravu vuri pitupituro purapata ora visii raga-ia vovoupaoro orekerovu-ia vearopara varao vo rasio-ia touara. Opitupituroa-a evara porearo oara-ia Pauto tovopataveira utupaua rara varao raga vo touara vo rasio-ia ira piepataveira, oiso rutu osa ro ira tokarasiara raga oirao pieparevеira Pauto tovopaoro rutu utupaua.
6 Vosa vo pitupituro evara purapaive oirara oara voriaro voeapa tuuvira vatereverea Pauto voeare kasipuoro.
7 Ari ita, tuariri rutu opitupituroa evara oisoa purapata, vo osa vo vuuta-ia eva vara visiipa riropape vo rasio-ia.
8 Ari vo vokio uvuipatai ra vara ruture isivapata oiso, kasipu vovoua vao-ia, ora aveave vovoua vao-ia, ora vuri rugorugoo, ora takau reoa vao-ia oearovu togapaoro reoara-ia, ora tapo ora asapapa reoro eakapata, ora arii asa reo puraro eakapata tapo.
9 Ora opeita oearovu keakeapata, uvare tuariri evo pitupituro sirova oisoa utupata oa isivaaro iava varare isivataepa vara kavuoro.
10 ✡ Uva vara iava ora tavariooro airepa vovouro sirova utupataveira ro airepato varaaro ira airepavira ita purareva Pauto. Eisi ita osa ragavira visii tauvapareveira Pauto oiso ruipapaoro ra topatopa pievira torevoko vovou rutu purapata. Oa vituaro iava uvuipatai ra torevoko vovou sirova rutu utupaoro va iare tutuu piepata vao Pauto vo vovouaro vioepaoro.
11 ✡ Ari ita, uvare vigei rutu-a vao-ia vigoa airepa pierevorao Pauto. Oa vituaro iava viapau oiso pisipisavira toupai. Viapau. Vigei-a katai irara raga Krais vaisiaro sovara-ia oiso-ia, ratau tou irara voeao, ora Jiu-a voeao, ora voeao oea oisoa ora voea iava rakari verapaave ora reesipaoro, ora voeao oea vo pitupitu eva kavuiva, ora voeao tauai rutu oea toupaiveira, ora voeao oea vegoaroro toupaiveira, ora voeao oea riro

✡ **3:1:** Ro 6:1-10; Sam 110:1 ✡ **3:2:** 1 Jo 2:15-17 ✡ **3:4:** 1 Te 4:13-18; Jo 14:6 ✡ **3:5:** Ro 6:13; Ef 5:3, 5 ✡ **3:10:** Ro 12:2; Ef 4:23 ✡ **3:11:** Ga 3:26-29

vaisivira toupaiveira, ora voeao akaipa keke irara. Eake iava? Uvare Krais-a kataitoa raga vigei rutu vituaro. Oa iava vigei rutu vaeavira roosikevira rutu toupai.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Oearovupa Siraopa Pitupitu Pura Iraopape

12 ✡ Pauto visii kaviko iraopareveira oare visii roporeva oiso ra oiso rutu toupata, Rera voeaaro. Oa-a eva iava uvui iraopatai ra oearo-vivupa siraopata. Ra oearovure ita rugorugoopaoro voea tauvapata. Ra oisi voea piepaoro ora visii iava vaisiara oavisii vara piepata voea reroarovire. Opeita vagevagepavira kasipupata, ari uvuipatai ra voea ateate pie rovopata. Oa iava uvuipaai ra visiire vorevira ita kave vovou puraive.

13 Ari ita, vosa iravu-ia siraoa vo vavataaro touve, oa iava visii rutu uvuipatai ra reravi vo vavataaro kapokaporota rera tauvaoro. Ora vosa irouto ro-ia visii-ia vuria vai pura rovoreva, ira iava uvuipatai ra rerapa siraota va veraoro rera iava. Oiraopavira rutu vosa iravu iava oisi vuria verata, oiso rutu ita-a osa visii iava Krais vuriara vera rovoreva visii rutu kavikooro.

14 Ari ita, uvare riroa rutu-a va vao-ia kaviko vovou. Ovovou-a vao-ia kaviko vovou orekerovu rutu vearopa pitupituro vituaro rutu, oara uvuipai ra vaeavira rutu ovoieivira toupaive.

15 ✡ Vosa eake avu visii-ia karekepe, oa sirova Krais uvuiparoi ra visiipa vare kave vovou vatereve, vo rara goruvira torevoko vovou-ia vare kerisi iraopata. Uva Pauto visii oureva vaore oiso ra kave vovou purapata. Ovovoua-a eva oa-ia uvuipatai ra kataiua rutu-ia varaua toupata vao-ia lotuua vearo vaisi purapaoro Pautoa-ia vokiara rutu-ia.

16 Vo reore rugorugoo iraopata oa toupai ro iava Krais, oisore ra vo reo rutu sovopaoro utu iraopata. Oa iava uvuipatai ra vearo rugoo raga-ia oearovu tarai piepaoro voearopa oisi vara kareke piepata varao torevoko vovouro. Oire vo osa oisi piepaoro uvuipatai ra vearo vaisi purapata Pautoa-ia Tugoropava-ia erapaoro, ora o erava iria-ia vuurapa purata rera-ia. Ora o iria-ia Pauto vo reoaro vieita.

17 ✡ Ari vosa eakero avu purapata ora vo osa eake reoro avu tapo purapata, oara rutu-ia uvuipatai ra vo raga vara purapata Turaro Jisas vaisiaro sovara-ia. Oa iava rera tapo ora tavosipata visii rutu, vo osa Pautoa-ia vigei Aitearo vuurapa vaisi purapata.

Oirato Vo Vovouaro Iava Vo Osa Oearovu Tapo Vearovira Toupareve

18 ✡ Visii riakora uvuipatai ra vatua irara oavisii vo reoroaro uvu iraopata rutu. Vosa oisi eisi piepata, oa iava uvuipatai ra Turaro vo vovouaro rutu sirova utupata.

19 Ra visii tapo oirara uvuipatai ra riakora oavisii kaviko iraopata rutu vairoropa siraopaoro. Opeita vo riako torevokopata kasipu reoro-ia.

20 ✡ Ora visii kakae vure visiigoa aite irara oavisii vo reoroaro uvu iraopata, vo osa vara sirova utupata. Vosa oisi piepata, oa iava uvuiparoi Pauto ra visii-ia roruparevе rutu.

21 Ora visii aite irara opeita kasipu reoro rutu-ia ovii irara oavisii torevokopata. Teapi riro vavatapara vatepata voeapa kakae vure oara-ia pasi viapau uvuipaai oiso ra vara kaepaive.

Pol Vo Reoreo Purareva Voeaopa Kovopa Irara Ora Tokipa Irara

✡ **3:12:** Ga 5:22-23; Fl 2:3; 2 Ko 6:6 ✡ **3:15:** Fl 4:7 ✡ **3:17:** 1 Ko 10:31-33; Ef 5:20 ✡ **3:18:** Ef 5:22-23 ✡ **3:20:** Ef 6:1-4

22 ✡ Ora visii kovopa irara visiigoa uvuipatai ra voearo vo reoroaro uvu iraopata oearoa visiipa reipaaveira. Ra opeita kasivarivira rutu kovopata vo vuutao raga-ia oa-ia visiiva vurapaive voeao oea visii tokipaiveira, vaore rugoopaoro ra visiire oiso purapaave, “Akoea, ari vearo kovoto ro-ia.” Ari ro raga-a ira-ia rugoopaoro uvuipatai ra oearovupa vearo kovo rutu purapata Turaro Krais.
23 Iu, vosa aa vo kovo avuo vao oa kasivarivira purapaoro rera ragare rugoopata Jisas, ra oiso purapata, “Oiraopavira rutu, ira-a ro ragaipa reiparoi ira ragaipa vo kovo vatereve.” Uva osa eisi vovoupaoro uvuipatai ra oearovupa kovopata voearo oearoa visiipa reipaaveira.
24 ✡ Oa vituaro oiso toupaivoi, Visii-a Krais-pa kovopa irara. Ari ita, uvare taraipatai visii vaaro voria toupaivoi tuevira oa vatereverea rara visiipa.
25 ✡ Pauto oearovu rutuva vurapareveira roosikevira rutu voea rovirieipaoro. Oa tapo eva vituaro iava oiso toupaiveira, Vosa irai visii iava vuria vai purareve, ira tapo ita ora rera vo voriaro oureverea va sirova eva.

4

1 ✡ Visii tapo reipa irara visiigoa ora visii voeaaropa kovopa irara torevoko pitupitu vearoa purapata vaeavira rutu. Eake iava? Uvare oiso taraipatai, Visii reraaro epao reito ira vuvuiua-ia toupareveira.

Goruvira Variripa Pitupitu Ora Torevokovira Vokapasa Tapo

2 ✡ Uva visii uvui iraopatai ra goruvira variria vo pitupituaro rutu-ia pitu iraopata. Teapi rurapaoro variripata. Ari uvuipatai ra roroiovira rutu rugoopaoro Pautoa-ia vearo vaisi purapata vokiara rutu-ia.
3 Uva oisi-a eisi osa piepaoro igei tapopa variripata vaore, ra igeipa raiva karupareve oa-ia uvuipaiei ra siposipopaoro Vearo Siposipo iava vokaio. Ari ita, voari tuariri viapau oiso vo siposipo-ia vao taraiaepa oirara. Uva vo vokio karu piroi rutu va vao Vearo Siposipo Jisas Krais iava, uvare va karuavoi. Oa-a vao vituaro iava ragaiei vo-ia tuukepa kepa-ia.
4 Oire variria Pauto vo tauvaarore purapata, oa iava uvuiparai ra roroiovira rutu ragai vo siposipoaro vatepaa oirarapa. Aue iava uvare Pauto ragai roporeva oisi eisi va purapasa.
5 ✡ Oire vosa oearovu tapo toupata voeao oirao pie vovou asa irara, uva uvuipatai ra voeapa ora vatatopo piepaoro rutu oaravu vearopa pitupituro purapata voeapa. Opeita visii vo vuutaroaro ropi ragapata vo osa viapau voea tauvapata.
6 ✡ Oire vosa oearovupa reo vatevate vovoupata, ra vearo rugoo rutu iava voeapa reoreota. Ra tapo vearovira rutu taraipaoro voea vo akeroaro aatopata torevoko reo-ia.

Pol Tikikas Vaio Ora Onisimas Arureva

7 ✡ Oire uva oavu-a vao-ia oa iava visii tavipaavoi ro iava vigei araoko-toaviaro Tikikas. Ira oisoa kasivarivira rutu ragai tauvapaoro kovopareve Turaro vo kovoaro purapaoro. Ira visii siposiporevere rara ragai iava.
8 Oa iava visii iare rera arupaavoi vaore, ra igei vo touaro iava uvuoro visii iava vovouisiro varaatape.
9 ✡ Uva vaiterei rutu-a vaitereo visii iare uriopasiei rara ora ro Onisimas iravu ita vigei araokotoaviaro. Ira tapo ita oisi kasivarivira rutu oisoa

✡ **3:22:** 1 Te 5:18; Ef 6:5-8 ✡ **3:24:** Ef 6:2-8; 1 Ko 7:22 ✡ **3:25:** Ef 6:8-9; Ap 10:34 ✡ **4:1:** Lev 25:43, 53; Ef 6:9 ✡ **4:2:** Ro 12:12; Fl 2:7 ✡ **4:5:** Ef 5:15-16 ✡ **4:6:** Ef 4:29; Mk 9:50; 1 Pi 3:15 ✡ **4:7:** Ef 6:21-22 ✡ **4:9:** Fm 10-18

kovopareve reasi asavira. Eera-a visii raga iava rera ira tapo oisi raga ita igei vo touaro iava visii tavitaviparevere rara.

Pol Vearo Voki Rutu Purareva Voea Rutuva Voeao Kolosi Vata

10 ✡ Aristakas ira ragai tapo toupare vo-ia tuukepa kepa-ia vaiterei ora Mak, Banabas raovutoaaro, aiterea tapo visii-ia vearo voki purapasivoi. Ro Mak ira iava voari tuaririvi visii taviava, oiso ra rerava sekanpata rera vearovira rutu tokipaoro.

11 Uva iravu ro Jisas ira raga vaisiaro-a ro Jastas ira tapo visii-ia vearo voki puraparevoi. Uva vo peva raga-a vao-ia Jiu iava voea oea ragai tapo oisoa kovopaive Pauto vo Saraaro kova piepaoro. Oearoa oisoa rirovira rutu ragai tauvapaive riroa vavata kaepaoro.

12 ✡ Ari iravu-a ro visii iava rera Epafras ira tapo visiiva vearo voki puraparevoi. Ira tapo oisoa Krais Jisas vo kovoaro purapaoro oisoa vokiara rutu-ia variriara purapareve visiipa kasivarivira rutu, auere ra vearovira katai vovou rutu-ia torepata goruvira oira vasivira. Ra oisi vo vovou iava katai rugoo raga-ia Pauto vo ruipaaro rutu sirova utu ruipasa auepata.

13 Ari ita, ragai oisoa rera teeriopaa rutu vo osa oisi kovopareve. Oa iava ragai rera iava visii tavipaavoi oiraopavira rutu vao iava osa visiipa kovoreva voari tuariri, ovusa rera teeriopaavora rutu. Uva viapau oiso visii ragapa kovoreva. Ari voeareo tapopa kovoreva Leodisia-rei ora Hirapolis vata.

14 ✡ Ora ro Luk ira oisoa igei ruvarupareve ira oisoa kavikopaio rutu, vaiterei ora Dimas aiterea tapo visiiva vearo voki purapasivoi.

15 ✡ Ragai vaaro vearo reo topa piepata voeaopa araoko irara oavi oea Leodisia-ia toupaiveira, ora o Nimpa, ora voeao oea oira vo kepaaro-ia lotu purapasa uriopaaveira.

16 Oire vo pasia vao-ia oa viei rovopatavoi, ra va iava va topa pievira vateta ita voeaopa oirara lotupa irara oea Leodisia-ia toupaiveira. Oa iava voea tapo ita uvuipaai ra va vieiive. Oa iava uvuipatai ra tuuvira aia ita visii voea vo pasiaro vieita rara ita.

17 Oire Akipas tavipatavoi oiso, “Vo kovo opesi pieri oa vatereva vigei reraaro Turaro viipa.”

18 Ari ita, ora ragai raga vavaearo iava vo rigato puraavoi oiso-ia, Vearo Voki ragaiva Pol. Ragaire rugoopata ragoa vo toupaavoi tuukepa kepa-ia touvira. Pauto visii viraakoreve ora ragai.

Eisivi raga osa ragai vo reoaro opesi piepaavoi.

Ragai-a vao, Pol.

✡ **4:10:** Ap 19:29 ✡ **4:12:** Kl 1:7 ✡ **4:14:** 2 Ti 4:10-11 ✡ **4:15:** Ro 16:5

1 TESALONAIKA
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tavete tapi touoro vo Korin urui-ia 50 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Taraiparoepa voeao-ia Jiu-pa irara oea vuria rutu oisoa purapaive lotupa irara-ia oirao pie vovou irara. Eva-a oa iava vo rigato purapareva voea varaaro oirao pie vovouro goru piepasa. Uva aue iava tapo rigatoreva Krais vo vorearo iava vore vo rasio oirao pie vovou irara ou piesa vuvuiua iare (1 Te 4:13–5:11).

1. Pol vearo vaisi purareva Pautoa-ia voeapa Tesalonaika vata, 1:1-10.
2. Pol vo kovoaro iava vao oa purareva Tesalonaika-ia, 2:1–3:13.
3. Oirao pie vovou irara uvui iraopaai ra airerei vovouvira toupaive, 4:1-12.
4. Turaro oirao pie vovou irara rutu ousa vorevira voreroverea, 4:13–5:11.
5. Ovoiopa reoro Pol varaaro, 5:12-28.

1 Ragai-a vao-ia Pol ragoa vo pasio rigatoavoi vaitereo tapo toupaoro Sailas vaio ora Timoti. Origatoa oa puraavoi visii rutupa lotupa irara visiigoa evoa Tesalonaika-ia toupataveira, visii eva Pauto Aite voeaaro ora Turaro Jisas Krais. Uva variripaiei visiipa oisore ra visiipa tauva vatesi ora gavaurea.

Voeao Tesalonaika-pa Irara Oisoa Oirao Piepaive Rutu Torevokovira Rutu Toupaoro

2-3 Igoa peva vao igoa vokiara rutu-ia Pautoa-ia vearo vaisi purapaioveira visii iavirava. Uva visii vaisipaioveira variriara-ia, vo rara visii vo pitupituarore rugoopaio, vo osa visii varaaro-ia oirao pie vovouro oavisii goruvira kovopataveira, ora vo osa oearovupa siraopaoro voea tauvapataveira. Ora vao-ia tapo visii vaaro rari vovou rutu, vo osa vigei reraarore Turaro Jisas Krais tuepaoro eisi goruvira raripataveira vo Pauto Aite oavi osireiaro-ia.

4 Oiraopavira rutu araoko irara oaio visii kavikopareveira rutu Pauto. Uva visii-ia oisi taraipaiei oiso, Visii eva visiigoa roporeva Pauto ora rerapa, oisore ra oiso rutu toupata rera voeaaro.

5 ✡ Vao iava uvare Vearo Siposipo iava siposipoava visiipa. Ari ita, viapau oiso reo turituri raga oa siposipoavora visiipa. Viapau. Ari gorua rutu tapo-a Tugoropato Uraurato iavirava. Uvare ragai vo reoaro-a vao oa oirao piereva rutu vigei rutupa ora visii. Iu, uvare igei vo pitupituroaro-ia oisoa taraipata vo osa toupaiovora evoa visii tauvapaoro.

6 Uva igei vo rugorugooroaro sirova utuoro orekerovu oisoa purapata Turaro vo rugorugooroarova torevokovira. Uva Pauto vo reoaro-ia pitutavoiva, oearovu visii vuri piepaivora. Ari ita, oisoa rorupata rutu vo reoroia varao oara vira piereva Tugoropato Uraurato visiipa rorua tapo.

7 Uva oisi-a eisi osa ragavira va-ia ora visii-ia ovoovoa puratava voeaopa oirao pie vovou irara, oisore ra oisi va kekepaoro goruvira oirao pie vovou purapaive va sirova utupaoro, voeareo oearea Masedonia Provinsarei-ia toupaiveira ora Grik.

8 Aue vituaro iava uvare Turaro vo siposipoaro-a oa oiso rutu ora sikataepa osa toiva gurukoaro oa ora sikataepa voraro ruture. Ari ita, avaepa voare vo Masedonia-ia ora evoa Grik-ia. Oa iava voava uvarovu ruture puteva, oiso ra oearovu voraro va iava uvuoro visii varaaro oirao

✡ **1:5:** 2 Te 2:14; Kl 2:2

pie vovouro-ia taraipaave rutu. Oa vituaro iava viapau oiso uvuipaiei ra oearoipa ita siposipoio.

9 ✡ Evoea oea oisoa visii iava igei siposipopaive, vo osa visii tapo oisoa toupaio. Aue iava uvare vearovira rutu oisoa igei tokipata. Ora varao iava tapo osa ora visii vo kovoroaro varao tokarasipa kovoro tavariotava oiraopatoa rutu iare Pauto ro irapa kovopataveira.

10 ✡ Ora aue tapo osa rera oviitoaarore tuepataveira ro ira vuvuiua iava vararoverea. Eera ro Oviito Jisas ira vorevira tore piereva kopii tapi iava. Ro raga ita ira vigei virivaripareveira osa iava viapau Pauto vo kasipuaro vigei-ia pou piroverea. Oa-a eva voeao vuri vovou irara-ia pou piroverea.

2

Pol Vo Kovoaro Iava Vao Oa Purareva Tesalonaika-ia

1 Oire va vao-ia araoko irara oaio, oa-ia tarai iraopata oiso-ia, Viapau oiso akukuvira raga visii iare tavete ragaiova. Viapau. Uvare igei vo kovoaro kueera visii-ia.

2 ✡ Uva vao-ia tapo oiso ragavira taraipata rutu osa Filipai-ia oisoa toupaio, uva oisoa oearovu igei vuri piepaive rutu igei tovipaoro. Uva va-a eva oa iava Tesalonaika iare topa uviroiepa. Uva evoa ita oearovu oisoa igeire ita kaureopaave. Ari ita, Pautoa raga ira oisoa igei vo vovouroaro goru piepareve rutu, oiso ra visiipa Vearo Siposipo iava tavitavipaio.

3 Uva torevokovira rutu va iava visiipa siposipoiova, ra va-ia viapau visii iava irai piro pieio. Viapau rutu. Ora aue tapo viapau ora igei raga-ia rugoopaoro vo siposipo puraiova.

4 Ari reoreopaioveira vao sirova utupaoro Pauto vo ruipaaro, uvare oisire igei oisi uvuireva. Oa iava oiso puraroepa igeire, “Uvuipatai ra Vearo Siposipo kaeta va iava siposiposa.” Uva viapau oiso vaore oisoa Vearo Siposipo kosi piepaio, oiso ra oirara igei-ia rorupaive. Viapau. Vaore-a oiso ra Pauto igeire oiso puraroverea, “Vearovira rutu,” vo rara oisi igei vo vovouroaro eveireve.

5 ✡ Oire uva oisi ragavira taraipataveira osa oisoa visii tapo toupaio. Uva vo tou-ia viapau oisoa visii agoagoto ragapaoro toupaio. Ora oiso tapo igei-ia taraipata, Viapau oiso orekerovu riiriipa vovou vai oisoa vataupaio. Viapau rutu. Pauto vearovira rutu ragai vo reoaro-ia taraiparoi osa oiso puraparai oiraopavira.

6 Ari ita, viapau oisore vo kovo puraiova ra igei vaisiaro raga rei piepata visii ora oearovu. Viapau rutu. Oiraopavira, uvare igei-a Krais-pa kovopa iraraaro voeao igoa arureva igei sipooro. Eisi osa iava uvuipaiei ra oiso visii tavipaio, Igei vaisiaro rei piepata. Ari ita, osa viapau oisiei eisi.

7 Ari vao raga kave vovou rutu oa raga oisoa purapaio visii tapo toupaoro. Oiso rutu osa aakova oisoa kakaeto piepaeve vo osa vo kakae tokipaeve.

8 Oa iava visii kavikopaoro oisoa rorupaio Pauto vo reoaro iava visiipa siposipopaoro. Ora vao tapo osa oisoa oiso rutu vovoupaio ra ora igei iava sopaura oaio rutu vatepaio visiipa, uvare oisoa visii kaviko iraopaio rutu.

9 ✡ Oire uva apeisi-a araoko irara oaio? E igei vo kovoarore rugoopataveira vao-ia osa kovoiova visii-ia? Ari ita, uva goruvira rutu oisoa moni oupasa kovopaio vo ravireoura-ia ora vokiaroro tapo. Osa iava viapau oisoa igeipa orekerovu avu vai voripata, vo osa visii tapo oisoa toupaoro visiipa siposipopaio va iava vao Vearo Siposipo Pauto vaaro.

✡ **1:9:** 1 Ko 12:2; Ga 4:8 ✡ **1:10:** 2 Pi 3:12; Ap 2:24; Ro 5:9 ✡ **2:2:** Ap 17:1-4 ✡ **2:5:** 2 Ko 2:14-17 ✡ **2:9:** Ap 20:34; 2 Te 3:8

10 Ari ita, igei vo pitupituroaro oisoa eveipata visii rutu ora Pauto vo osa
oisoa rerapa goruvira kovopaio, ora vuri rugorugooro pura asavira. Osa
iava viapau irai uvuiparoi ra oreoi purapareve igei vaisipaoro vo osa visii
tapo toupaio visii vao visiigoa Krais oirao piepataveira.
11 Oire oisi-a eisi osa ragavira va-ia tarai iraopata oiso-ia osa katakataivira
rutu oisoa visii kavikopaio oiso rutu osa aite irara roopavira kakae vurero
oaive kavikopaiveira.
12 ✡ Uva oisoa visii iava sopaura goru piepaio. Ora tapo visii sopaaro oisoa
varaata piepaio. Ora oisoa topatopa piepavira visii tavitavipaio, oisore ra
vo touo purapata oa-ia uvuiparoi Pauto visii-ia rorupareve. Vao vituaro
iava uvare visii roporeva oiso, Visiigoa koatataverea vore rera vo Saraaro-
ia vao oa-ia rera vo kerariaro-ia rera tapo toupataverea.

Voea Rutu Goruvira Oirao Pie Vovou Purapaoro Sirao Vo Vavataaro Oisoa Kaepaive

13 Oire uva oavu tapo-a vao-ia oiso osa visii iavirava Pautoa-ia vuurapa
vaisi purapaioveira vo vokiara rutu-ia. Aue iava uvare visiipa Pauto vo
reoaro kaeiova. Oa iava va uvuoro ora visii sopaura oavisii-ia vo reo oriru
ovoitava rutu. Uva oisoa viapau oiso rugorugoopata, Oiratoa raga vo reoaro
vao-ia. Osa viapau. Ari oiso rugoo ovoitaepa, Pautoa rutu vo reoaro vao-ia,
oreoa visii sopaaro-ia kovopaiveira visii eva oirao pie vovou irara.
14 ✡ Araoko irara oaio, uva visii vuria outavora oearovu-ia ora visii raga
iava voearo vova ora visii raga vo taereroaro-ia. Uva visii lotupa irara
oiso rutu toupatavoi osa voeao oea Judia Distrik-ia oisoa toupaive Jisas
vaisiarova. Uva va-a eva oa-ia vuria ouiva rera vaisiaro iavirava voeao-ia
Jiu.
15 ✡ Uvare voea ita evoea Jiu oea Jisas upoiva rera kopii pieoro ora oeavu
profet irara. Ari ita, igei tapo oisoa vuri piepaive rutu vo osa oisoa igei
sigupaive. Oiraopavira rutu, uvare ora voeare Pauto kasipu piepaiveira
rutu. Ora aue tapo osa oearovure oisi eisi oisoa kasipupaave.
16 ✡ Igeire oisoa korukoru ragapaave oiso, Teapi ratau tou irarapa
siposipopaio vo reo iava vao Pauto vo reoaro. Oiso rugoopaoro, Teapi vo
reo sirova utupaaera, oiso rutu pieive Pauto voeaaro. Oa vao vituaro iava
kap agasiopa rutu varao iava vuri vovouro voea varaaro. Uva va vao osa
agasioiva, oira vurapaoro rirovira rutu kasipu iraoparoveira Pauto, oisore
ra oirapa voea opesi pie ovoireverea.

Pol Oiso Ruipaparoepa Rutu Ra Vorerivira Ita Voea Kekereve

17 ✡ Araoko irara oaio, voviri visii arova avaiepa. Uva varaura raga ita,
ovusa rugorugooara touvira rutu igei iava visiire rugoopapeira. Uva va
vao osa visiire rugoopaoro raiva taraa ragaparaveira oiso ruipapaoro ra
vorevira visii puaaro ita kekea.
18 Rirovira rutu ruipa irao ragapaioveira oiso ra vorevira visii iare kareio
visii kekesa. Vo osa viapau. Uva ragai vorevira karesa akeake raga
iraopaaveira, vo ovusa Seten raga vorevira ragaire korukoruparo.
19 ✡ Ari ita, utupaua vigei reraaro Turaro Jisas vorevira voreroverea. Ra
va iava rera puaaro-ia vigei rutu torevio vo vuuta-ia eva. Ra eake vai ouio
igei? Ora eake vai iava vearo vovouio? Ora eake vai-ia rorua vai ouio? Ora
aa vao oa-ia ora igei iava vaisiara rei pieioverea? Ari visii iavirava raga.
20 ✡ Uvare oiso rutu toupataverea, Igei vaaro keraria ora igei vaaro rorua.

✡ **2:12:** Ef 4:1; 1 Pi 5:10 ✡ **2:14:** Ap 17:5; 2 Te 1:4 ✡ **2:15:** Mt 23:34-36 ✡ **2:16:** Mt 23:32-33
✡ **2:17:** 1 Ko 5:3; 1 Te 3:10 ✡ **2:19:** 2 Ti 4:6-8; 1 Te 3:13 ✡ **2:20:** 2 Ko 1:14

3

Pol Timoti Arureva Voea Iava Sopaura Goru Piesa

1-3 ✡ Viapau rutu uvuipaiei oiso ra visii iare urioio evoa, uvare viapau raivaa vai igeipa. Uva va-a vao oa iava rirovira rutu rugorugooparaerao vo toupaoro Atens urui-ia, oiso ra visii iare Timoti arua, ra visii iare urioro vo osa ragaipe vo raga. Ro Timoti vigei araokotoaaro ira Pauto vo kovoaro purapareveira vegei tapo Vearo Siposipo siposipopaoro oearovupa Krais vaaro iava. Uva visii iare rera sipoavoi visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goru piepasa rutu. Teapi oearovu visii varaaro oirao pie vovouro iava visii kosi piepaive visiire kasipupaoro, ra va iava vo vovouro oavisii kavupata. Uva taraipatai va-ia vao osa Pauto voeapa vaseparevеira, auere ra vigei-ia vuriara purapaive voeao vuri irara.

4 Ari ita, vo osa oisoa visii tapo tou rovopaio uva voa visii taviiova oiso, Utupa visivi vuria oupere rara voeao ruvara-ia vuri irara. Oire uva taraipatai uvare oisi rutu eisi karekeepa.

5 ✡ Uva visii-ia rirovira rugorugoopaoro Timoti aruava visii iare, uvare viapau rutu uvuipaiei ra visii varaaro-ia taraipaio oirao pie vovouro oavisii vo raga toupaoro. Uva rirovira rutu oiso rugorugooparaveira, Seten vai pasi visii-ia kokaraparoveira, oiso ra oirao pie vovouro oavisii kavupata. Oire ra oisi iava igei vo kovoaro akukupapavira rutu visii-ia tou ragapaive.

Pol Roruparevа Timoti Vo siposipoaro-ia

6 Oire uva va vao osa Timoti visii ruvara iava vorevira kareroerao visii iava ragai tavitavisa. Uva vearo reo visii iava kaeoro kareroerao goru oirao pie rutu iava visii vaaro vo Krais vaisiaro sovara-ia. Ora vao tapo iava osa oearovupa siraopataveira. Ora vao tapo iava osa visii iava ragaipa tavitavisa kareroerao, uvare vearo vovou rutu purapataveira igei-ia. Eva oa vituaro iava igeipa oiso ruipapataveira rutu ra igei keketa. Osa igei tapo ita oisi ruipapaio oiso ra visii kekeio.

7-8 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava igei iava vovouisiro varaatavira toupaiveira, vo osa vuri vovou vo siraoaro sovara-ia toupaio oearovu vovouroaro. Iu araoko irara oaio, visii varaaro iava oirao pie vovouro uvupaoro tootoopaiei rutu, vo osa tavosivira rutu Turaro tapo toupataveira.

9 ✡ Eva-a oa iava uvuipaiei ra vearo vaisi Pautoa-ia purapaio visii iavirava. Ari ita, rorupaiovoi rutu vo Pauto osireiaro-ia, uvare visii vaaro-ia taraipaiei vearoa rutu toua. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaiovoi rutu visii iavirava.

10 Vo ravireopa vokiro-ia ora vo vokiaroro uvaroa Pauto arepaioveira rutu oiso ruipapaoro ra visii iava puaara kekepaio. Ari ita, vosa visii varaaro oirao pie vovouro potepaive, oa iava uvuipaiei igei visiipa vara riro piepaio ita.

Pol Variriroepa Pauto Iare

11 Igei-a vao oiso ruipapaiei ra vigei Aitearo Pauto vaiterei ora vigei reraaro Turaro Jisas igeipa raiva vai purasi. Ra oai iava evoare tore-vokovira urioio visii iare.

12 ✡ Ora oiso tapo osa rirovira rutu oiso ruipapaiei ra visii varaaro siraopa vovouro riro piepareve rutu Turaro oavi. Oire ra vo vovouro iava oearovivupa siraopata ora visii iava voearo ora oearovu rutu. Eisi osa iava uvuipai ra vaeavira rutu touve igei vo vovouarova siraopa vovou.

✡ **3:1-3:** Ap 17:15 ✡ **3:5:** 1 Ko 10:12-13 ✡ **3:7-8:** Ef 6:11-17 ✡ **3:9:** 1 Te 1:2 ✡ **3:12:** 1 Te 4:1, 10

13 ✡ Uva oisi-a eisi osa uvuipai ra toupaivora, sopaura oavisii uvuipa ra va iava visii iava vo vovouro goru piepareve rutu Turaro. Oa iava uvuipatai ra torevokovira raga rera osireiaro-ia kareketaverea Pauto Aite vo vokio-ia oa-ia vorevira kareroverea oirara rutu tapo rera voeaaro vigei reraaro Turaro Jisas.

4

Vo Toupai Toua Iava Vao Oa Iava Uvuipa Pauto Vigei-ia Roruparevе

1 Oire oavu-a vao araoko irara oaio tavipaiovoi. Igei ruvara-ia vo taraio outavora vao iava vearo tou oa-ia Pauto roru pietavora. Uva va-a vao oa iava goru pievira ita Turaro Jisas vaisiaro-ia visii oiso tavi-tavipaiovoi, Uvuipatai ra eva-ia pute pievira oaravu rutu ita purapata vearopa pitupituro.

2 Ari ita, oreoa-ia vao tarai reo taraipatai oa visiipa vateiovora ro vaisiaro-ia vigei reraaro Turaro Jisas.

3 ✡ Uvare Pauto oisi eisi ruipaparoveira oiso ra oisi vara purapata oiso-ia, vo osa sopaura oavisii visii iava torevokovira raga toupaive, vo rara viapau otopa pitupiturore rugoopata vara purapasa.

4 ✡ Ari visii uvuipatai ra katakataipavira ora oupa pitupitu raga purapata. Oa iava uvuipatai torevokovira raga riakora oavisii oupata, oa-ia viapau vuria vai.

5 ✡ Vosa oisi piepaoro eisi, viapau oiso vo vovouo otopa purapata. Oa oiso toupaiveira voeao vaaro oea viapau Pautoa-ia taraipaave.

6 Ora viapau oiso irai uvuiparoi ra vuria vai purareve ora irai araokotoa vaiaro-ia irai keakeapaoro, oiso ra rera putereve rera-ia. Oa-a vao oa iava voari tuariri visii taviiova. Vo uva varare evara ravaavira visii vosiiova oiso visii tavioro, Turaro voeao vorireverea oea oiso vara vuriara purapaiveira.

7 ✡ Uvare viapau oiso Pauto vare eva otopa pitupitu vigei roporeva. Viapau. Ari vaore-a oiso ra vearovira rutu roroiovira toupape.

8 Uva oiso toupai vo osa ro ira vo reore vao-ia isivaparo. Uvare eake-a? Viapau oiso oirara ragare oisi isivaparoveira eisi. Ari Pautoa-re ro ira visiipa Tugoropato Uraurato vatepareveira.

9 Ari ita, oiso taraipatai viapau oiso uvuiparai ra vorerivira visii ita roroio piea vaore, ra ora visii araoko iraraaropa siraopata. Uva rera visii tarai pie ragaparevora Pauto, oiso ra oearovivupa ora visii iava voea kavikopata.

10 Ari ita, oiso osa oearovivupa piepataveira ita vigei araoko iraraaro voearo riro oirao pie vovou irara, oearoa voraro toupaiveira Masedonia Provins-ia. Uva oiso goruvira rutu visii tavipaavoi, Uvuipatai ra evo vovou-ia pute pievira rutu oisi piepata eisi.

11 Oire uva ora eaka pie iraopata. Opeita voraro vokapata oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora visii vo ruiparoaro raga-ia. Ari uvuipatai ra moni oupata ora visii vo kovoroaro-ia varao oara purap-ataveira ora visii vavaearo iava. Oiso osa voari rovoa-ia tuaririvi visii tavi rovoiovora.

12 Oa iava uvuipaai oearovu oirao pie vovou asa irara oisi iavirava visii kekepaoro visiipa avivikepaave. Ora aue tapo ra viapau potepata auepa vearopara varao oara arepataveira oearovu ruvara-ia.

Turaro Vigei Rutu Ousa Vorevira Voreroverea

✡ **3:13:** 1 Ko 1:8; 1 Te 2:19, 4:17 ✡ **4:3:** 1 Ko 6:18; Kl 3:5 ✡ **4:4:** 1 Ko 7:2; 1 Pi 3:7 ✡ **4:5:** 1 Ko 6:14-20 ✡ **4:7:** Hi 12:14; Lev 11:44

13 ✡ Araoko irara oaio, igei oiso ruipapaiei ra voeao-ia tarai iraopata
rutu kopii irara vaopa, teapi rirovira rutu visii iava sopaura siraopape
rutu voeapa oiso rutu osa voearo oearoa viapau Pauto oirao piepaoro
gaupaiveira.
14 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa vigei va vao oirao piepapeira oiso-ia, Jisas
kopiiroepa, oa iava vorevira va iava ora poreteroepa toreoro. Oa-a eva
vituaro iava oiso ragavira rera oirao piepaioveira. Osa ragavira iava Pauto
voea rutu voeao kare piereverea oea kopiipaaveira Jisas oirao piepaoro.
Oea rera tapo kareaverea Jisas.
15 ✡ Oire uva oiso ruipapaiei ra visiipa vao iava taviio oa iava Jisas
taviroepa rera vo siposipoaro-ia vo vokio iava oa-ia vorevira voreroverea
vigei rutu ousa. Uva vigei vao vigoa tootoopaviei viapau oiso voeapa
iravioverea oea kopiipaaveira.
16 ✡ Viapau. Asi Turaro raga-a ira vuvuiua iava oiso keerapaoro vararo.
Ora rovopatoa rutu reito enselto ira kaku pie rovoreverea vo osa Turaro
vaaro utave guruko pura piro. Ogurukoa isivaaro iava voeao oea Krais
oirao piepaoro kopiipaaveira tore rovoaverea.
17 ✡ Uva evoea isivaaro iava vigei rutu vao vigoa tootoovira toupai vo
vokio-ia voeava aivaroperea rukuta sovara-ia. Ra va iava vigei rutu Turaro
iare pou virovio vo vuvuiua rutu ivara-ia. Uva voa-a evoa Turaro tapo
toupaperea vokiara rutu-ia.
18 Oreoa vao-ia oa iava uvuipatai ra oearovivu tavitavipata. Ra va
uvupaoro ora voea iava vovouisiro oaive varaata piepaive.

5

Ora Vatatopo Iraopata Vo Vuutaopa Oa-ia Turaro Vorevira Voreroverea

1 Araoko irara oaa, viapau oavu reoa rigatopaavoi visiipa, oiso ra va-
ia visii siposipopaa evo vuutaro iava oara-ia orekerovu karekeperea vo
utupaua rutu. Ari ita, viapau ruruvutu rugorugoo irara-a visii.
2 ✡ Viapau. Ari taraipataveira oiso, Vo voki-a vao oa vatauvira pou
piroverea oiso rutu osa kavirupato vo pitupituaro. Uva viapau irai evo
vokia-ia taraiparo ovokia-ia voreroverea Turaro.
3 ✡ Ovuuta-a eva oa-ia oearovu oiso purapaaverea, “Viapau oiso oavu
avu vaiei. Ari orekerovu rutu torevokovira raga toupaivoi.” Vo osa vo
vuuta-a eva oa-ia riroa rutu siraoa vo tavakaaro karekeperea voea rutu-ia.
Oiso rutu osa riakova oisoa upia oupaeve vo osa kakaeto kavausa auepao.
Viapau rutu oiso uvuiaverea vo tavaka eva vatavatasa, uvare Pauto vo
Saraaro iava opesi ovoiai.
4 ✡ Ari ita, araoko irara oaa, viapau oiso visii vo rugorugooroaro visii iava
rupavira toupaiveira, ra oisi iava visii sita pieoro vo voki eva pou piro oiso
rutu osa kavirupato.
5 Ari visii rutu aviavi rugoovira toupatavoi. Uva vigei rutu-a vao oirara
vo vokio iava ravireopa voki. Viapau oiso rupa voki iava vigei-a.
6 Teapi uusipata oiso osa oearovu. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra
ora airereipavio varao tokipaoro rutu ora vigei iava varauraro oavi vo
ruiparoaro.
7 Oiraopavira rutu, uvare rupa vokia oa-ia uusipaaveira oirara osa
oearovu vo rupa-ia spakpaaveira kokoropaoro.

✡ **4:13:** Jo 11:11-27 ✡ **4:14:** 1 Ko 15:13, 23 ✡ **4:15:** Ap 1:10-11 ✡ **4:16:** Mt 24:31 ✡ **4:17:** 1 Ko 15:52 ✡ **5:2:** 1 Ko 1:8; 2 Pi 3:10 ✡ **5:3:** Hos 13:13 ✡ **5:4:** Ro 11:14; 1 Jo 2:8

8 ✡ Ari vigei-a aviavi voki iava voea oirara. Oa vituaro iava uvuipaviei ra roroio rugorugoo rutu-ia toupape vao oearovupa siraopa rugoo ora oirao piepa rugoo. Oa iava uvuipaviei ra ora utopatoa-ia oirao piepato kuvuvio kuvupato vuriara asavira. Ora oa iava uvuipaviei ra ora vigei iava kukueara kukuvaipe vo pitupituo-ia oa-ia Pautoa-re tuepavioveira vo vokiore, oa-ia vigei rutu oureverea vorevira ora rerapa.
9 Viapau oiso Pauto vaore oiso vigei roporeva, ra vigeire kasipuro vigeipa upia vateoro. Viapau. Asi vigei reraaro Turaro Jisas Krais kopiiroepa. Oa iava vigei varaaro vuri vovouro voriaro oureva rera raga.
10 ✡ Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra rera tapo tootoovio vo utupaua. Eagara vosa apeisi tootoovira toupape, eke kopiivira toupape ovusa urioro vorevira vigeire.
11 Uva oisi-a eisi osa ragavira uvuipatai ra oearovivu ora visii iava sopaaro varaata piepata voea tauvapaoro oiso osa ora visii raga ora piepataveira.

Vo Reoreo Iava Oa-ia Vo Pasio Opesi Piereva

12 ✡ Oire uva visii goruvira akepaavoi, oisore ra voeao-ia rei vaisi purapata oea visiipa reipaaveira. Uvare Turaro voea roporevora, auere ra visii tauvapaive visiipa tarai reoro vatepaoro.
13 Uva uvuipatai ra voeavipa reipa irara avivikevira rutu toupata voeapa siraopaoro. Aue iava uvare voea-a evoea oea Turaro vaisiaro sovara-ia kovopaoro toupaivoi. Oire ra ora visii ragava tapo gavaure vovou rutu purapata.
14 ✡ Araoko irara oaio, goruvira rutu visii tavipaiovoi, oiso ra voearovio pokapoka vovou irara vosipata rutu. Ora voeao tapo vovouaro goru piepata oea uririavi purapaiveira. Ora oiso ra voearovio tapo tauvapata oearoa viapau oiso goruvira torepaaveira. Ra oisi eisi piepaoro kave vovou rutu purapata vo oearovu rutuva.
15 ✡ Vosa irai visii iava irai vuri piereve, viapau oiso uvuipatai ra rera varirivira ita vuri pieta. Viapau rutu. Ari goruvira rutu vaore rugoo iraopata, ra ora visiiva vearo vovou raga purapata oearovu rutu tapo oirara.
16 Vokiara rutu-ia roruvira raga toupata.
17 Vokiara rutu variripata reasi asavira.
18 Vosa eake karekepe visii-ia, uva uvuipatai ra va-ia vearo vaisi purapata Pautoa-ia. Vao vituaro iava osa Pauto oisi ruipaparoveira eisi vo osa Krais Jisas vaisiaro-ia oisi piepata.
19 Ra opeita Tugoropato Uraurato vo goruaro sisipata oiso osa eto kasiro sisipataveira vo kasiro roko piepaoro.
20 Ra opeita voea vo reoroaro uvu arapa reasipata oea oiso toupaiveira, Pauto gisipoaro.
21 Orekerovu rutu vearovira rovirieipata vara iava vearopara raga roporopopaoro vara-ia pitupasa.
22 Ra oisi piepaoro eisi vearovira varao rutupa vatavata iraopata vuri pitupituro.
23 Oiraopavira ita, uvare Pauto-a ro-ia gavaure vovou vituaro rutu. Ira uvuipa ra visii airereipareve, oiso ra roroio vovouro raga-ia toupatavere. Oa iava urauraara oavisii ora vovouisiro oavisii ora varauraro oavisii oara rutu uvuipai ra vuri asavira rutu toupaive vo vokiore tuepaoro oa-ia vigei Turaroaro Jisas Krais vorevira voreroverea.

✡ **5:8:** Ais 59:16-21 ✡ **5:10:** 2 Ko 5:15 ✡ **5:12:** 1 Ti 5:17; Hi 13:17 ✡ **5:14:** 2 Te 3:11; Ro 14:1 ✡ **5:15:** Ro 12:17; 1 Pi 3:9

24 ✡ Uva Pauto visiire keeraroepa, ra oisi piereve visii-ia eisi osa iava uvuipa, ra viapau visii kavureve.
25 Araoko irara oaa, variri iraopata igeivipa.
26 Ora sekanpata oearovivu tapo vo Jisas vaisiaro sovara-ia evoea vigei araoko iraraaro.
27 Oire uva ragai-a vao goruvira rutu oiso visii tavipaavoi Turaro Jisas vaisiaro sovara-ia, oa iava uvui iraopatai ra vo pasio vieita voea rutupa oirao pie vovou irara evoea araoko irara oavi.
28 Igei variripaiei, oiso ra Turaro Jisas Krais visiipa vereopa vovou vatereve.
Eisivi raga osa vo rigato purapaavoi visiipa.
Ragai-a vao, Pol.

✡ **5:24:** Fl 1:6

2 TESALONAIKA
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Gare vuutavi raga puteva vo osa Pol rovopa pasi purareva voeaopa Tesalonaika vata. Uva evo vuuta isivaaro iava oavu eraopa pasi rigatoreva voea ragapa. Aue iava uvare vavagisipaaepa Jisas vo vorearo iava vao oa iava rigatoreva rovovira. Uva viapau rera vo reoroaro uvuiva vo osa voea tapo toupareva. Ora viapau rera vo reoroaro oirao pieiva varao iava oara iava rigato rovoreva rovopa pasi-ia oara toupaiva. Eva-a oa vituaro iava eraopa pasi rigatoreva vorerivira voea soporepasa aviavi pievira Krais vo vorearo iava. Uvare oearovu voea iava lotupa irara oiso purapaaepa, Ari Krais vorevira vore ovoiroera tuaririvi. Osa viapau oiraopaepa eisi.

1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, 1:1-2.
2. Pol rera vaaro rorua kareke piereva Pautoa-ia voea iavirava Tesalonaika vata, 1:3-12.
3. Aviavi pie reoro vao iava Turaro vo vokiaro oa-ia voreroverea oirao pie vovou irara ou piesa, 2:1-17.
4. Goruvira voea tavireva Pol oisore ra variriara puraive, ora ra raverave asavira kovoa puraive Pauto vaaro, 3:1-15.
5. Ovoiopa reoro Pol varaaro, 3:16-18.

1 Igei-a vao-ia oiso-ia ragai Pol ora Silas ora Timoti igoa vo rigato puraiovoi visiipa lotupa irara evoa Tesalonaika urui-ia. Visiigoa oiso toupata, Pauto vigei Aitearo voeaaro visii ora Jisas Krais vigei reraaro Turaro.

2 Uva oiso ruipapaiei ra Pauto Aite vaio ora Jisas Krais Turaro vareo vatesi visiipa oiso-ia, tauvaa vao-ia ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Rutu Purareva Pautoa-ia

3 ✡ Igei uvuipaiei ra Pautoa-ia vearo vaisi rutu puraio visiire rugoopaoro araoko irara oaio. Osa-a eisi osa purapaoro torevokopai. Vao vituaro iava uvare visii varaaro oirao pie vovouro riro varivarivira rutu torepai. Ora varao iavirava sirao vovouro oara visii iava riro varivaripai oearovupa siraopaoro ora visii iava voearo.

4 ✡ Oa-a vao vituaro iava igei vo reoroaro-ia oearovivu oloturovu iava voea tauvapaivoi voearo-ia tavitavipaoro visii iava visii vaisiaro rei piepaoro. Ora vao iava tapo vo osa oearovu visii vuri piepaiveira, vo osa touvira goruvira rutu toupata oirao pie vovou purapaoro raverave asavira rutu.

Pauto Vigei Rovirieipareveira Torevoko Pitupitu Sirova

5 Oire uva oisi-a eisi osa toupai visii vo pitupituaro vituaro vao oa iava vo reo Pauto vo reoaro oirao piepaiveira vao oa-ia oirara torevokovira rutu rovirieipareveira. Eake iava? Uvare goruvira rutu oirao pie vovou rutu purapataveira oearovu-ia ora visii-ia vuria oupaoro. Ovovoua-a eva oa kekereverea Pauto visii-ia. Oa iava uvuivira oiso kareketaverea visiigoa vao visiigoa rera vo Saraaro-ia koatataverea.

6 ✡ Iu, uvare torevoko vovou raga Pauto oa purapareveira voearopa siraoa vavataaro vatepaoro oearoa visii vuri piepaiveira.

7 Uva vo vavata vao oa tuuke piereverea visii iava ora igei. Ari ita, oisi-a oiso osa va purareverea vo osa Turaro Jisas vuvuiua iava vorevira vararo voeao tapo reipa irara purapurapa irara voeao ensel.

✡ **1:3:** 1 Te 1:2, 3:12 ✡ **1:4:** 2 Ko 7:14 ✡ **1:6:** Kl 3:25; Re 6:10

8 ✡ Eisi raga ita osa urioroverea voea vo voriaro vuri vori vatesa voeaopa oea viapau oiso Pautoa-ia taraipaaveira. Ora voeaopa oea viapau vearovira rera vo siposipoaro sirova utupaaveira vao Vearo Siposipo rera iava Turaro Jisas.
9 Oiraopavira rutu, osa ragavira-a oiso osa voea vo voriroaro varao oupaoro vo toupaiverea kuvau tapi rutu vuri tapi. Uva-a vo uva viapau voea ruvara-ia toupareverea Turaro. Viapau rutu. Uva viapau oiso oavi garea vai vearoa vai rera vo kovoaro iava, o rera vo goruaro iava toupaiverea oiso ra oai kekepaive voa. Uva-a evoa vuri tapi uva touvira rutu toupaiverea ora voeapa siraopaoro opesi asavira rutu.
10 Oire uva oisi-a eisi osa voea piereverea vo voki-ia vao oa-ia urioroverea rara vorevira. Ovokia-a vao oa-ia voeao oirao pie vovou irara rutu rera-ia vuurapa vaisi puraiverea rera-ia egapaoro rutu. Uva-a vo uva visii tapo voea tapo toutaverea, uvare vo Siposipo Vearoa oirao pietavora oa visiipa vateiovora.

Variria Purareva Pol

11 ✡ Oa vituaro iava visiipa goruvira rutu variripaioveira vo vokiara rutu-ia Pauto akepaoro, oisore ra visii tauvapareve auere ra vo touo vearovira rutu purata otoua iare visii reesireva. Uva oiso ruipapaiei ra rera vo goruaro-ia visii vo ruipaaro uvui piereve visiipa visiigoa vearo vovou purapasa ruipa iraopataveira. Ora aue tapopa variripaioveira, oiso ra visii vo kovoroaro ovoi piereve, vo kovoro oara purapataveira vao vituaro iavirava oirao pie vovouro oavisii.
12 ✡ Oisi-a oiso osa uvuipatai oisi piepaoro rera vaisiaro kae pieta rutu Turaro Jisas. Ra aia ita tuuvira ita visii vaisiaro varirvira kae piereve ita rera. Oa rutu vituaro-a vao-ia akuku raga vatevatea vereopa vovou vaiterei vaaro Pauto vaio ora Turaro Jisas Krais.

2

Ro Iava Ira Pautoa-va Ora Kaureoparoveira

1-2 Oire uva visii tavitavipaavoi rera iava ro-ia Turaro Jisas Krais, ira vorevira voreroverea taru vo rasio iare vo vokio-ia oa-ia vigei rutu ora guruvioverea rera tapo tousa. Uva ragai oiso goruvira rutu visii tavipaavoi, ra viapau oiso vo vokia eva oearovu vo reoroaro uvuta, voeao oea oiso purapaaveira, “Turaro vo vokiaro-a vao-ia oa pou piroi.” Teapi oisi vo tavi uvuoro visii raga ora visii iava rugorugooara vavagisi pieta. Vo uvare oeai vai oirara vai pasi urusia vai-ia eisi evo reo ouiva, eke oeai vai Pauto vo reoaro iava siposipopa irara vai vo reo eva kosi pieiva, eke oearoi vai pasi igei iava oisi puraaepa oiso, “Pol vai pasi va iava taviroepa rera vo rigatoaro-ia.”
3 ✡ Oire ra viapau oiso voea vo reoroaro evara kuuvuara oirao piepata. Vao vituaro iava uvare viapau vo voki-ia vao Turaro ovokia-ia voreroverea vo rara viapau vo vokireo kareke rovope oiso-ia, vo vokio voeao vaaro oea Pautoa-va ora kaureopasa ora guruaverea. Ari vo vokio oa-ia ro Vuritoa Rutu viaevira ora karekeroverea, ira vuri pitupituro rutu vituaro karekepareveira. Eera raga ita Vurito, ira eto kasi iare avaroverea.
4 ✡ Rera raga ita ro Vuritoa Rutu ira orekerovu rutuva ora upo rovoparoverea varao oara rutu-ia oirara rutu vuurapa vaisiro pura-paiveira. Ora varao oara reesipaiveira oirarare oiso purapaoro, “Vova vao-ia Pauto.” Oire uva rera-a eera ira ora rera raga ora rei pieroverea rutu

✡ **1:8:** Hi 12:29; Ga 4:8; Ro 2:8 ✡ **1:11:** 1 Te 1:2-3 ✡ **1:12:** Fl 2:9 ✡ **2:3:** Ef 5:6-8; Lu 18:8; Dan 7:8, 25 ✡ **2:4:** Ais 14:13-14

varao rutu-ia puteoro. Ora oiso tapo osa Pauto vo kepaaro-ia Tugoropa Kepa Tempel koataroverea tapo. Uva voa pauoro oiso puraroverea ora rerare, “Ragai-a oiraopatoa rutu pauto.”

5 E ragai vo reoarore rugoopatai vao iava oiso, eke? Vo reoro oara oisoa vatepaa visiipa vo osa visii tapo oisoa toupaa.

6 Ari ita, ro Vurito ira viapau oisi oai purapareveira. Eake iava? Uvare oavuei touvira oa rerare korupapeira. Uva va vai-ia taraipataveira ita pasi. Oiso-ia vosa vo koru eva opesi rovope, oire ra utupavira va isivaaro iava taru pouro viroverea.

7 Oiraopavira rutu, uvare vo gorua vao-ia vuri vovou vo goruaro vituaro oa oirara oiso piepaiveira oa iava reo goruro gasipaiveira. Uvare vatauvira rutu sopaura sovara-ia kovopaiveira vo goru vao-ia. Ari ita, uva utupavira rutu ora poera iraoperea riro varivarivira rutu kovooro, vo rara evo koru vera rovoreverea iravu raga ita oa vare korukorupapeira.

8 ✡ Oire uva va-a eva oa isivaaro iava rara rera ro ira vuri vovouro rutu-ia vituparoveira ira karekeroverea rara. Oa-a vao taru oa iava Turaro Jisas sisikorepaoro urioroverea. Uva vo sisikorea eva ora vo vuvuroa evara oara raga Turaro varaaro rera Vuritoa Rutu Oirato taru kopii pie ovoiive rera opesi pieoro.

9 Rera raga ita ro-ia Vurito ira taru urioroverea vo Seten vo goruaro-ia orekerovu rutu purasa ravotovira. Uva vara rutu-a varao oara keakeavira raga toupaiverea rera vo reesiroaro ora rera vo kovoroaro, vo osa viapau oiraoa vai vara-ia.

10 Oire uva vara-a varao riroara rutu kuuvu kovoro rera varaaro oara-ia oirara piro pie ovoireverea. Ra va iava opesi ovoiave. Eake iava? Uvare oiraopa ruture isivapaaverea vao oa iava viapau oiso Pauto voea oureverea ora rera iare.

11 Uva va vituaro iava Pauto voea vavagisi piereverea rutu. Ra va iava kuuvu kovoro oirao piepaive rutu.

12 Oire uva oiraopa kovore isivapaoro rorupaiverea varao raga vuri vovouro purapaoro. Oa-a vao oa vituaro iava Pauto voea rovirieipaoro voeare oiso puraroverea, “Visii vao-ia vuri irara rutu.”

Pauto Visii Reesireva Ora Rera Iare Visii Ousa

13 ✡ Vokiara rutu-ia uvui iraopaioveira ra vearo vaisi purapaio Pautoa-ia visiire rugorugoopaoro. Araoko irara oaio, visii kavikopareveira Turaro, uvare rovoa rutu-ia visii reesi rovoreva vaore ora rera iare vorevira visii ousa. Oa iava Tugoropato Urauratoa-ia oiso visii piereva ra ora airereipaoro oiso rutu toupata, Pauto voeaaro rutu. Ora oisore tapo ra goruvira rutu rera vaaro oiraopa kovo rutu oirao piepata.

14 ✡ Uva va sovara-ia Pauto visiire keeraroera Vearo Siposipo vao oa iava visiipa siposipoiovora. Iu. Uvare Pauto visiire keeraroepa, oiso ra rera tapo ora tavosi ovoipaoro rera tapo ita keraria oupataverea rera vaaro ro Turaro Jisas Krais vigei reraaro.

15 ✡ Araoko irara oaa, goruvira rutu torepata varao-ia pitupaoro oiraopara rutu. Oara-ia visii tarai pieiovora vo osa vara iava visii siposipopaiovora, ora vo osa vara iava visiipa rigatoara sipopaavora.

16-17 ✡ Uva eisi osa iava oiso ruipaparai ra vigei reraaro Turaro Jisas Krais ora ro vigei Aitearo Pauto visii vakuvakuvira rutu tore piepasi, auere ra vearopa vovouro goruara rutu purapata ora vearopa reoro. Oiraopavira uvare Pauto vigei vo vovouroaro varaata pieparevira ora rera vaaro

✡ **2:8:** Re 19:11-20; Dan 7:10 ✡ **2:13:** Ef 1:4; 1 Pi 1:2 ✡ **2:14:** 1 Pi 5:10 ✡ **2:15:** 1 Ko 16:13, 11:2 ✡ **2:16-17:** 1 Te 3:2, 11; Jo 3:16

iavirava vereopa vovouaro. Ora vigeipa siraoparoveira vokiara rutu-ia vigei varaaro rari vukuro vituaro purapaoro.

3

Visii Rutu Variripata Ra Pauto Igei Tauvapareve

1 Araoko irara oaio, visii akepaavoi oiso ra variripata igeipa. Ra va iava ikaupavira rutu Turaro vo reoaro uvarovu ruture sikasikapaio. Osa iava vo reo-ia oearovu uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi puraive oiso osa visii pie rovotava voari rovovira.

2 Ora vaore tapo variripata Pautoa-re ra igei utopareve voeao asavira vuri irara. Teapi igei vuri piepaive. Oiraopavira oearovu epao oea viapau oiso igei vo siposiporoaro oirao piepaiveira.

3 ✡ Ari ita, viapau tavarioa vai peira rera-ia ro Turaro. Ira touvira visii varaaro oirao pie vovouro goru piepareveira visii virivaripaoro ro asavira Vuritoa Rutu.

4 Uva ro-ia Turaro ira igei vo rugorugooroaro tore piepareveira visii iava tavipaoro, uvare vearovira rutu igei vo siposiporoaro sirova utupataveira. Ora tapo osa evo vovou isivaaro iava topa pievira ita utupauavi oisi piepataverea.

5 ✡ Ari ita, Turaro raga uvuiparoi ra visii sopaaro ivupareve vore Pauto vo siraoaro. Ra voa toupaoro goruvira rutu toupata oiso osa Krais.

Oirara Rutu Uvuipaai Ra Kovo Iraopaive

6 ✡ Araoko irara oaio, goruvira rutu oiso visii tavi iraopaavoi vo vaisio sovara-ia ro-ia Turaro Jisas Krais voeao vatavatapasa, oea pokapoka pitupituro purapaiveira igei vo reoroaro sirova utupa arapa.

7 Oire vara-ia varao vearo pitupituro tarai iraopata, ra vara sirova goruvira utu iraopata pokapoka asavira oara oisoa purapaio. Uvare viapau oisoa pokapoka vovouro vai oisoa purapaio vo visii tapo toupaoro.

8 Igei viapau oiso akuku tauva vai ou ragaiova visii ruvara iava. Viapau. Ari evara aioara oara oisoa voripaio visii ruvara-ia. Ari ita, kasivarivira rutu oisoa kovopaio vo aviaviaro ora vo vokiaro moni oupaoro auepa oiso, teapi visii vo moniaro aio ragapaio.

9 Uva eisi osa oisoa piepaio visiipa ovoovoara purapaoro visii osireiaro-ia. Ari oiraopavira oiso uvui irao ragapaioveira oiso ra oisi visii tavipaio, ra igeivi akukuvira tauva ragapata, uvare Pauto kovopa iraraaro-a igei. Vo osa viapau uvuipaiei ra eisi oisi visii tavipaio.

10 Vo osa visii tapo oisoa toupaio uva oiso oisoa visii tavipaio, “Vosa irai viapau moni kovo vai purapareve, ra va iava viapau oiso aiopareve.”

11 Uva oiso purapaiei visiire uvare vo reo uvuiovorao oiso-ia, “Oearovu visii iava pokapokapaaveira voraro vokapaoro oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora voea vo ruiparoaro raga-ia.”

12 ✡ Uva voeare ravaavira goruvira rutu oiso purapaiei vo vaisio sovara-ia Turaro Jisas Krais, auere ra ora voea vo kovoaro vearovira rutu purapaive ora tape pie ragapaoro. Osa piepaoro uvuipaai ra moni oupaave ora voea vo pauaro voripasa.

13 Oire visii-a vao opeita reasi iraopata varao vearopara purapa arapa.

14 Vosa irouto visii iava viapau igei vo reoaro sirova utuparo vo pasio-ia, ira-ia uvuipatai ra rera reesita. Ira uvuipatai vatavatata, ra va-ia ora rera-ia ariia oureve.

✡ **3:3:** 1 Ko 1:9; 1 Te 5:24; 2 Pi 2:9 ✡ **3:5:** 1 Kro 29:18 ✡ **3:6:** 1 Ko 15:1-13 ✡ **3:12:** 1 Te 4:1, 11; Ef 4:28

15 Uva opeita oiso rera piepata, Visiiva keripato. Viapau. Ari vorevira uvuipatai ra rera vosita. Aue iava uvare rera-a eera visii araokotoaaro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

16 ✡ Ro vigei reraaro Turaro ira raga-a gavaure vovou rutu vituaro. Uva oiso ruipaparai rutu ra gavaure vovou rutu vituaro iava visii vatepareve vo vokiara rutu-ia oraivarovu rutu-ia. Osa iava uvuiparoi Turaro ra visii tapo toupareve.

17 Ari ita, ora ragai raga vavaearo iava vo rigato puraavoi oiso-ia, Vearo Voki ragaiva Pol. Vo pitupitua vao oa sirova uturai vao opesi pieoro osa pasiara rutu opesi pieavoi. Eisi ragavira ragai vo kiroaro keketa.

18 Ra visiipa Turaro Jisas Krais eva vereopa vovou vatereve visii tauvapaoro, ra visii tapo touve.

Evavi raga osa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Pol.

✡ **3:16:** Ro 15:33; Rut 2:4

1 TIMOTI
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ovokirovu-ia Pol vaio ora Timoti oisoa kovopasi, oa iava Pol Timoti arureva Efesas urui iare, oiso ra voa toupaoro lotupa irara tauvapareve irapaoro voeapa (1 Ti 1:3).

Goruvira Timoti tavireva rera vosipaoro voeao asavira kuuvu irara tisa irara. Teapi oirao pie vovou irara vavagisi piepaive ora voea varaaro-ia kuuvu reoro. Ora auere tapo Timoti tavireva oiso ra riro oirao pie vovou irara vai reesireve lotupa kovo-ia pitupasa. Rirovira tavitavipai vo pasio aue iava lotupa kovo, ora aue iava voeao lotupa kovo-ia irapa irara.

1. Aviavi pie reoro-ia Pol reoroepa, 1:1-2.
2. Lotupa kovo iava rigatoroepa Pol oiso-ia, variri purapa pitupitu, ora irapa irara reesisa, ora kuuvu irara vo siposiporoaro vatavatapasa vara uvu arapa, lotupa riako vo pitupituroaro, ora lotu purapa pitupituro iava vara, 1:3–3:16.
3. Oreorovu vatereva Pol Timoti-pa rera vo vovouaro goru piepasa vo osa lotupa kovo-ia iraparo, 4:1–6:21.

1-2 ✡ Ragai-a Pol ragoa vo pasio rigatoavoi viipa Timoti viigoa goruvira rutu Krais oirao piepariveira. Oa iava oiso toupariveira, Ragai oviitoaaro rutu. Ragoa roporeva Pauto Krais Jisas-pa kovopasa. Rera raga Pauto ro ira vigei vorevira oureva vigei virivarioro ora rera iare, oiso ra Krais-re Jisas tuevira toupape. Uva variriparai Pautoa iare Aite ora Krais Jisas vigei reraaro Turaro, oiso ra viipa tauvaa ora siraopa vovou vatesi ora gavaure vovou.

Uvui Iraopaviei Ra Oreorovu Rutu Kuuvu Reoro Veripape

3 Vo osa ragai Masedonia Provins iare avaparaera, uva evoa oiso goruvira rutu vii taviava, ra evoa raga toupari Efesas-ia. Uva vorerivira ita oisi vii tavipaavoi, oiso ra voa raga evoa toupari. Eake iava? Uvare oearovu oearovu iava kuuvuara siposipopaivoi. Osa eisi vituaro iava uvuipauei rutu ra voeare korupau vo reoropa evara.

4 ✡ Oiso voea evoea riro kuuvu irara tavipari, “Opeita vo siposiporo purapata vo rasio raga iava vara. Ora opeita aao irara oavisii vaivaisiaro vievieipata. Uvare vo reoro evara oara vituaro iava kaureo vovou karekepapeira lotupa irara iava. Viapau oiso ra vo siposiporo purapata vo rasio raga iava. Viapau. Uva vo reoro evara viapau oiso uvuipai visii vo rugooroaro-ia kovopasa Pauto vo taraiaro soporepaoro visiipa. Viapau.”

5 ✡ Ari ita, vao goru reo rutu voeapa vatepari, ra voea iava vovouisiro oaive torepe ora voeapa sirao vovou rutu puraoro. Uvare va vao-ia sirao vovou oa voeao-ia toupaiveira oea torevoko vovouro rutu purapaiveira, ora oa voeao-ia tapo toupaiveira oea viapau oiso ora voea iava sopaura oaive sovopaoro oiso purapaaveira, “O ari touvira rutu vuri vovouro-a varao oara purapapeira.” Ora oa-a vao oa voeao-ia tapo toupaiveira oea oiraopavira rutu oirao pie vovouro purapaiveira.

6 Oearovu ora voea vo vovouroaro iava ora piro piepaaveira varao oirao pie vovouro kavupaoro. Osa iava voea iava rugorugooara riroirovira raga avapapeira akukupapa reoro raga-ia ora reopaoro.

✡ **1:1-2:** Ap 16:1; 2 Ti 1:2 ✡ **1:4:** Ta 1:14; 1 Ti 6:4 ✡ **1:5:** Ro 13:8-14

7 ✡ Uva oiso ruipa ragapaaveira ra oiso rutu toupaive osa voeao oea
Pauto vaaro iava reo goru siposipopaiveira. Oa-a eva oa iava voea vo
rugooroaro paipai ragapaiveira vo reoro-ia roroiovira taraipa arapa, oara
iava siposipopaiveira osa viapau oiso vara-ia taraipaave.
8 Vigei taraipavioveira vao-ia, Reo goru vearo-a, vo osa torevokovira rutu
vo taisi iava siposipopaive.
9 Uva eisi osa iava uvui iraopaviei ra vearovira rutu taraipavio oaravu-ia
reo goruro. Uvare viapau oiso voeaopa vao reo goruro, oearoa torevoko
vovouro purapaiveira. Viapau. Ari voeaopa oea vara gasipaiveira, ora
voeao oea vuri pitupituro rutu purapaiveira, ora voeao oea viapau Pauto
oirao piepaiveira, ora voeao oea viapau oiso lotuapa ruipapaave, ora voeao
oea viapau Tugoropato Uraurato vo vovouaropa ruipapaaveira, ora voeao
oea aite irara oaive ora aako riako upopaiveira ora oearovu rutu oirara
upopaiveira.
10 ✡ Ora voeao tapo otopa irara, ora voeao oea ora oupa pitupituro vuri
piepaiveira, ora voeao oea oearovu oirara kavirupaiveira voea-ia monia
oupasa, ora voeao oea kuuvu reoro raga purapaiveira vo rara viapau
vearopa reoro rutu purapaive orekerovu oirao piepasa rutu. Ora voeao
tapopa reo goruro toupaiveira oea vuri pitupituro sirova utupaaveira, vo
rara reasipaave oiraopa siposiporo rutu sirova utupa arapa,
11 varao oara Vearo Siposipo rutu-ia toupaiveira, vo siposipo oa Pauto
ragaipa vatereva oisore ra va kosi piepaa. Ari ita, rera raga vo siposipo
eva kosi piereva Pauto ro ira vaaro-a keraria oa aviaviava toupaiveira. Ira
raga-ia oiraopa roru rutu toupaiveira.

Pol Ira Pautoa-ia Vearo Vaisi Purareva Uvare Rerapa Siraoparoepa

12 ✡ Vearo vaisi purapaavoi Krais Jisas-ia vigei reraaro Turaro. Ira ragai
vatepareveira vo goruo vo kovo purapasa. Uva va-a vao oa iava vearo vaisi
purapaavoi rera-ia, uvare ragai-ia raripaoro Krais vo kovo tovoreva ragai-
ia oiso ra rerapa kovopaa.
13 ✡ Ari ita, oiraopavira rutu voari tuariri vuri reoro rutu oisoa purapaa
rera-ia Krais. Oa iava oisoa keripa vovouro rutu purapaa oirao pie vovou
irara rutuva rera voeaaro. Ora oiso osa tapo oisoa rera vaisiaro tovipaa.
Uva Pauto ragaipa siraoroepa vo rara viapau rera oirao piepaa vaaruu
vovouvira rutu toupaoro vuri vovouro rutu purapaoro rera-ia.
14 Uva oisi-a eisi osa iavirava ragai-ia kaviko vovou rutu purareva. Uva
va iavirava ragai vo vovouaro tore piereva rutu oirao pie vovou ora vao
siraopa vovou vateoro. Ovovourea vigei-ia toupaiveira vo rara Krais Jisas
tapo ora tavosipavio rutu.
15 ✡ Uvare vo reo-a vao-ia oiraopa reo rutu oreoa-ia uvuipaai pitupaoro va
oirao piepaive. Oreoa vao-ia oa oiso purapai, “Krais Jisas vararoepa vo rasio
iare, oiso ra raiva purareve voeaopa vuri irara. Ra va iava vorevira voea
kae piereve.” Ari ita, ragai-a vuritoavi rutu. Oiraopavira ragoa oearovu
rutu-ia vuri irara oisoa putepaa vuriara rutu purapaoro.
16 ✡ Uva va-a eva oa iava oisi eisi Pauto ragai-ia vo sirao oiso karekereva.
Osirao-a vao oa iavirava oisoa Krais Jisas ragai ate piepareva vaore
tuepaoro ra ora ragai iava sopaua oaa vorevira porea rera iare. Uvare oiso
rutu oisoa toupaa, Rovopatoa rutu ragai vurito. Ra oearovupa voeao utupa
irara oiso rutu ovoovovira toupaaveira. Uvare ragai porereva ora rerapa
ragaipa sirao iraopaoro rutu.

✡ **1:7:** Je 3:1; 1 Ti 6:4 ✡ **1:10:** Eks 21:16 ✡ **1:12:** 1 Ko 15:10-11 ✡ **1:13:** Ap 9:4-5 ✡ **1:15:** Ro 1:15-18 ✡ **1:16:** Ef 2:7

17 ✡ Ro Pauto Kataitoa raga ira viapau opesia vaiei, ira viapau uvuipaai ra rera kekepe ro ira orekerovu rutupa reiparoveira. Oa iava uvuipaviei ra rera vaisiaro kae piepaoro rera-ia vuurapa vaisi purapape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Uvui Iraoparoepa Timoti Ra Kuuvu Siposiporo Pura Irara Torevokoreve

18 ✡ Timoti oviitoa oaa, vii vatepaavoi vo reo-ia riro goru reo rutu, oiso ra evoea riro kuuvu siposiporo pura irara torevokopari. Osa-a eisi osa purapaoro vo reo sirova utuparai profetato oa purarevorao vii iava voviri tuaririvi. Evo reoro-ia goruara rutu pitu iraopari oara oiso rutu toupaiveira osa upo purapara. Oara-ia uvuipauei ra vearovira rutu upoa purapari vuria vo goruaro tokooro.

19 ✡ Osa iava eisi uvuipauei ra goruvira rutu oirao pie vovou rutu purapari sisigarue vovou rutu iava. Ari ita, oearovu viapau oisoa oisi eisi piepaive, vo rara va eva sisigarue vovou rutu veripaive. Osa iava eisi oisoa ora voea vo vovouroaro oirao pieara vuri pie ovoipaive.

20 ✡ Oiso osa aitereivu-a vaitereo evoea iava Haimenias ora Aleksanda. Aiterea tovoava Seten vavaearo iare, oisore ra voa taraia ousi siraoa vo tavakaaro-ia. Ra oisi iavirava Jisas vaisiaro takau arapa eakasi.

2

Oiso Osa Ragavira Uvuipaviei Ra Variripavio

1 Oire uva vao-ia rovopa reo rutu vii tavi rovopaavoi ragai vaaro viipa vao variria vo pitupituaro iava oiso-ia, ra vokiara rutu-ia variripau voeaopa oea voraro rutu toupaiveira ora vigei tapopa. Uvuipauei ra Pauto akepari vaore, oiso ra voeao tauvapareve, vo osa vearo vaisi purapari Pautoa-ia vo tauva-ia vao oare variripau.

2 ✡ Uvuipaviei ra reipa irarapa variripavio ora voeao turaro irara oea vigeipa reipaaveira. Oa iava uvuipaai ra va-ia tauvaa oupaoro vearovira rutu vigei tokipaive. Osa iava uvuipaviei ra gavaurea-ia toupape ora vao kave vovou-ia, vo rara eisi vearo vovou rutu purapape Pautoa-pa avivikepaoro rutu, uvare vigeipa reiparoveira.

3 ✡ Osa piepaoro eisi uvuipaviei ra Pauto roru piepape ro vigei Kae Piepatoaaro.

4 Ari ita, ira ora rera vo ruipaaro sirova vao-ia oiso oirara vorevira ora rera iare oupareveira. Ora oiso ra oisi iavirava rera-ia taraipaave vao iava rera vo reoaro oiraopa rutu.

5-6 Uvare oiso rutu-a rera raga ro-ia Kataito Pauto, ora ro-ia Kataito Krais Jisas Vuruvuru-iapato. Ro ira Pautoa-va vorevira oirara rutu agiagi piereva va iavirava rera vo vovouaro. Vao-ia osa ora rera iava vasereva, oisore ra rera upoivora, vigei varaaro vuriara voriaro oureve evao parikou-ia. Ovuuta-a eva oa purareva oa torevokopai. Pauto oa purareva oisore ra va iava rera vo vovouaro oirao piereve oirara rutu vorevira virivarioro.

7 Oa-a eva vituaro iava Pauto ragai siporeva oisore ra aposel kovo puraa, ora vo osa ratau tou irara tarai piea. Vo rara oisi eisi piepaoro vo siposipo kosi piepaa oirao pie vovou iava. Viapau oiso kuuvuparai. Viapau. Ari oiraopa rutu-a vao-ia ragai vo kovoaro iava.

8 ✡ Uva oiso ruipaparai ra oirara rutu voeao voraro rutu variripaave, voeao oea Pauto vaaro oiraopa vovou sirova utupaaveira va purapaoro.

✡ **1:17:** Kl 1:15; Ro 11:36 ✡ **1:18:** 1 Ti 4:14; 2 Ti 2:2-3 ✡ **1:19:** 1 Ti 6:12 ✡ **1:20:** 2 Ti 2:17, 4:14
✡ **2:2:** Esr 6:10; Ro 13:1 ✡ **2:3:** Ro 12:2; 1 Ti 4:10; Ap 16:31 ✡ **2:8:** Sam 134:2

Oea uvuipaai ra ora voea iava vavaeara oaive kae piepaoro variripaave, vo rara viapau kaureo vovouro vaiva toupaive ora kasipu vovouro vai.

Reoara Vairopa Riakora

9 ✡ Oiso ruipaparai tapo vao iava oiso-ia ra evairo ora vairo-ia vearo visivi kuvuara tovopaive vaopa, teapi ooritorovu rutu ora vairo-ia oruaro-ia tovopaive. Ora tapo vaopa, teapi rirovira rutu varao-ia aasipaave bisiara oara-ia riropa moniro rutu vikipaiveira vara-ia ora orito ragapasa. Ora teapi orito ragapasa riropa moniro viki ragapaiveira vara-ia varao varoara.
10 Viapau. Ari vao-a oiso-ia vosa vearo vovouro rutu purapaive vairo evairo, ra oisi iavirava oearovu vairo kekepaoro oiso purapaave, “Oiraopavira rutu lotupa riako taru vo riako.”
11 ✡ Vosa lotupa riako vuurapa vaisi purapaive vo lotua-ia, ra uvui iraopaai kuuvaki visivi rutu toupaive oearovivupa avivikepaoro.
12 Ragai vo rugorugooaro oiso toupaivoi, Riakora viapau uvuipaai ra oirara taraipaive voeapa reipaoro. Viapau. Ari evairo uvuipaai ra kuuvaki visivi toupaive avivikepaoro.
13 ✡ Eake iava? Uvare Pauto Adam pura rovoreva. Uva va isivaaro iava utupavira Iv purareva.
14 ✡ Oisi-a oiso osa ragavira rakoru viapau oiso Adam keakeaeva rera kove pieoro. Viapau. Ari riakova-a iria vo reo eva sirova utuopa koveoro, vo uvare oira-a riakova iria Pauto vaaro reo goru gasieva vao oa vatereva Pauto vaitereipa tapo.
15 Uva Pauto vorevira iriai kae piereverea vo osa oiraopa vovou rutu pura rovoeve rera-ia. Vo rara torevokovira rutu kakae kavaupao, ora vo rara oearovu tauvapaive voearopa siraopa vovou purapaoro. Ora aue tapo vo osa ora airereipao vuri rugooro asavira, ra vearo rugoo raga-ia toupaeve. Osa iava eisi oiraopavira rutu Pauto oira vorevira oureverea rara ora rera iare.

3

Voeao Vo Reoaro Lotupa Uvurupa Tokipa Irara

1 ✡ Vo reo-a vao oreoa-ia oiraopavira rutu oiso reoparai. Vosa irouto oiso vovouparo ra lotupa irara tuvetuvepareve, osa ita eisi vearopai. Uvare oisi eisi oiraopai vearo kovo.
2 Ari ro ira lotupa irara sovara-ia reiparo, ira uvuiparoi vosa viapau rera-ia vuri vovou vai toupaive. Ora vosa kataiva ragava vatuava toupareve. Ira uvuiparoi ra ora airereiparo varao tokipaoro rutu ora rera iava varaua vo ruiparoaro. Vo rara vereopa vovou rutu torevoko purapareve oearovupa ora rera vo kepaaro-ia voearo koata piepaoro. Osa ita vearopai vo osa uvuiparoi ra vearovira rutu oearovivu tarai piepareve.
3 Vo rara viapau spakparo, ora kasipu vovouro purapareve oearovivu upopasa. Ira uvui iraoparoi ra kave vovou rutu purapareve ora kuuvaki tou. Vo rara viapau oiso riro rugorugooro vai rutu oupareve, oiso ra oisi iava rirovira rutu moni ouparo.
4 ✡ Oa iava uvui iraoparoi ra vearovira rutu ovii irara oaro toki iraopareve voea torevokopaoro. Ra va iava rera vo reoroaro uvupaivora, oisi raga piepaive osa rera.

✡ **2:9:** 1 Pi 3:3 ✡ **2:11:** Jen 3:16 ✡ **2:13:** Jen 1:27; 1 Ko 11:8 ✡ **2:14:** Jen 3:6; 2 Ko 11:3 ✡ **3:1:** Ap 11:30, 20:28-30 ✡ **3:4:** Ta 1:6

5 Vaopa vosa viapau oiso ovii irara piepareve oiso ra rerapa avivikepaave,
uva apeisi ragavira-a oiso osa uvuiparoi ra vearovira rutu lotupa irara
tokipareve, raa? Uvare voea tapo ita-a evoea Pauto ovii iraraaro.
6 Ro ira airevi raga ora rera iava sopaua oaro porereve Turaro iare, ira
viapau uvuiparoi ra oirarapa reiparo. Èake iava? Auepa teapi ikauvira rutu
ora rera vaisiaro rei piereve ora rera vo kovoarore rugoopaoro. Ira-a eera-
ia Pauto uvuiparoi ra rera verareve rera vo vovouaro sirovava eva tavoko
vovou oiso osa Seten piereva.
7 ✡ Oire uva viapau uvuiparoi ra lotupa kovo-ia pitupareve vo rara voea
tapo lotu asa irara rera vaisiaro-ia viapau vearo vaisi purapaive. Ra oisi
iava viapau oiso rerapa avivikepaave. Osa iava eisi uvuiparoi ra kovero vo
rara oisi iavirava Seten vo kokaraaro rera iare kare piro.

Vo Toupai Vo Reo Voeaore Oea Lotupa Irarapa Irapaaveira

8 ✡ Voeao oea tauvapaaveira lotua vo kovoaro-ia oirarapa irapaoro,
vo osa vearo vaisivira toupaoro evo kovo purapaive. Vo rara viapau
rutu oiso uvuipaai ra voea keakea ragapaive voeapa reo vatepaoro vo
rugorugooreiva. Ora vo rara viapau spakpaave, ora iirukopaave, ora voea
raga-ia rugorugoopaoro.
9 ✡ Vo osa goruvira rutu oiraopa reo rutu-ia pitupaive vao oa-a oirao piea
vo vovouaro rutu vituaro. Uvare viapau uvuipaai ra vuri rugorugoova
toupaive. Ari vao ragava roroio vovou.
10 Uvuipau ra voea evoea kovopa irara vo pitupituroaro siitue rovopari
rutu. Oire vosa vearovira rutu kovopaive, oa iava uvuipaai ra oisi
kovopaive vearovira. Ra voea reesipari oiso, Tauvapa irara-a voeao-ia.
11 ✡ Ora evairo tauvapa riako airoa tapo uvui iraopaai ra oisi vearo
vovouro rutu purapaive. Aue iava rara viapau rirovira reo rovopaave
oearovivu toga ragapaoro oreorovu-ia kuuvuara. Ora vo rara viapau
rirovira rutu ukaiopaave goruara-ia. Ora uvui iraopaai ra goruvira rutu
kovopaive.
12 Vosa irouto ro ira tauvaparo lotua-ia, ira uvui iraoparoi ra kataiva
rutuva vatuava toupareve. Ora ovii irara oaro tapo ora aao irara vearovira
rutu tokipareve tapo.
13 Voeao tauvapa irara oea vearo kovo purapaive vo lotua, oea vearo vaisi
ouiverea taru oearovu ruvara iava vovio utupaua. Osa vituaro iava tuuvu
vovouvira rutu oearovu vearovira rutu tavitaviiverea va iava vao Krais
Jisas-ia raripa vovou.

Pauto Vo Reoaro Rutu Vituaro Iava

14 Oiraopavira rutu uvare ragai oiso ruipaparai ra vii kekea rara. Va vao
oare rugoopaoro vo rigato puraavoi viipa.
15 Ari vosa oavu avu vai ragaire korupere, ra oisi iava viapau ikauvira
vii iare uriora, uva uvuipauei ra ragai vo rugooaro ouoro vearovira vo
pasio vieiri. Uvare oiso ruipaparai rutu ra taraiu vo pitupitu-ia vao-ia oa
purapapeira lotua-ia, vao lotua Pauto vaaro ro Pauaka Tootootoa rutu. Ro
Pauto kukuuvu tuuta rutu ora vitui rutu vaopa oiraopa reo rutu vituaro.
16 ✡ Iu, uvare apopoivira rutu toupai Pauto vo vovouaro, vo osa va-ia
taraisa ruipapavio.
Ari oiraopavira va kareke piesa oiravira karekeroepa.
Oa iava Tugoropato Uraurato rera vo vovouaro torevokoa rutu oirao
pievira karekereva.

✡ **3:7:** 1 Te 4:9-12; 1 Ko 5:12; 2 Ti 2:26 ✡ **3:8:** Ap 6:1-8 ✡ **3:9:** 1 Ti 1:19 ✡ **3:11:** 2 Ti 3:3; Ta 2:3
✡ **3:16:** Ais 7:14, 9:6-7; Jo 1:1-14; Ap 1:10-11

Ora vo osa purapurapa irara voeao ensel rera kekeiva.
Ora vo osa oearovu rera iava siposipoiva voraro rutu vo rasio-ia.
Oa vituaro iava riro irara rera oirao pieiva.
Oa iava Pauto vorevira rera ipa piereva vuvuiua iare.

4

Riro Kuuvu Irara Iava Vo Reo

1 ✡ Ari ita, roroiovira rutu Tugoropato Uraurato oiso taviparoveira, Utupaua oearovu oirao pie vovouro oaive kavupaiverea. Vo osa ora voea iava sopaura oaive porepaive kuuvu urauraro sirova utupasa voeao Seten voeaaro. Vo osa tugara vo siposiporoaro uvupaive vara purapasa voeapa kovopaoro.

2 Voeao iava riro kuuvu irara osiposiporoa kosipa piroveira voea oea viapau vuri vovouro sovopaiveira ora voea iava sopaura-ia. Vao iava uvare voea iava sopaura rutu tupapa piroveira.

3 ✡ Oea oiso voea tarai piepaiveira oiso purapaoro, “Viapau oiso vearopai ora oua. Ora oaravu tapopa aioara oara voeapa tugoropapeira. Oa iava viapau uvuipaai oearovu vara aiopasa.” Ari ita, oiraopavira rutu varao-ia aioara rutu Pauto oara rutu pura rovoreva vaore, oiso ra oirara vara oupaive aiopasa rera-ia vuurapa vaisi pura rovopaoro. Oire va iava vara taru aiopaive voeao oea Pauto oirao piepaive oiraopavira rutu rera vo vovouaro-ia tarai rovopaoro.

4 ✡ Orekerovu rutu Pauto vearovira rutu karekereva. Oa iava viapau irai uvuiparoi ra vara iava oaioi veripareve varao. Viapau. Ari uvuiparoi ra vara rutu oupaoro Pautoa-ia vuurapa vaisi purapareve vara iavirava.

5 Eake iava? Uvare Pauto vara rutu karureva, oisore ra vigei vara rutu oupape. Ra va iava rerare variripavio rera vo reoaro-ia vaivaisipaoro variria-ia.

Vo Timoti Iava Toupai Uva Uvui Iraoparoi Ra Vearovira Rutu Oiso Toupareve, Vearoto Krais-pa Kovopato

6 Ari ita, vosa eisi lotupa irara tarai piepari evo reoreo-ia rugorugoopaoro, oa iava uvuipauei ra oiso rutu toupari, Vearotoa rutu vii Krais Jisas-pa kovopato. Uvare oirao piea rutu iava vo reo-ia ora torevoko vovou rutu purapa, oarea rutu uvuipai ra vii-ia torevoko vovou riro piepaive va kova piepaoro.

7 ✡ Uva viapau oiso uvuipauei ra evo reoro uvupari kuuvuara, oara viapau oiso Pautoa iava siposipopaiveira. Viapau rutu. Ari uvuipauei ra varapa ora airerei iraopau. Oa iava vii iava sopaua uvuipai ra gorupape rutu Pautoa raga vo pitupituaro iavirava.

8 Ari ita, vigei ora vigei iava varaura tokipaoro rorupapeira oisi eisi piepaoro. Uva va-a eva oa-ia riroa rutu rorua oupapeira, vo rara vearovira rutu ora vigei iava sopaura airereipape. Eake iava? Uvare eisi iava Oiraopa Tootoo rutu oupere rara vo vokio ora voari utupaua.

9 Oreoa-a eva oa oiraopa reo rutu. Oa-ia uvuipaai oirara rutu goruvira rutu pitupaoro va oirao piepaive.

10 ✡ Oa-a eva vituaro iava kasivarivira rutu kovopapeira. Uvare Pautoa-ia raripapeira ro ira pauakavira rutu tootooparoveira. Ira raga ita ro kataito ira taru oirara kae piereverea. Oiraopavira rutu ita, uvare rera raga ira vigei virivaripareveira vigoa rera oirao piepapeira.

✡ **4:1:** Mt 24:4-8; 1 Jo 2:18-29 ✡ **4:3:** 1 Ko 7:28; Hi 13:4; Jen 1:29 ✡ **4:4:** Ro 14:14 ✡ **4:7:** 2 Ti 2:16; Hi 5:14 ✡ **4:10:** 1 Ko 4:11; 1 Ti 2:4; Ap 16:31

11 Goruvira rutu tarai piea purapari varao-ia.
12 Opeita ariipau ora vii raga vo rara oearovu oiso purapaave viire, “Easi viovokotoa raga eera.” Viapau rutu. Uvare vii raga uvuipauei ra voeaopa riro oirao pie vovou irara ovoovoa purapari vearopa reoro rutu purapaoro, ora vearopa vovouro, ora vereopa vovou. Ora vo osa tapo riro goruvira rutu rari vovou rutu purapari ora sisigarue rugorugooro rutu roroioara.
13 Ragaire tuepaoro rirovira rutu siposipoara Tugoropa Vuku iava vieipari lotupa irarapa siposipopaoro, ora voea tarai piepari.
14 ✡ Ora oiso ra opeita vo vatevatea eva ropi ragapari Tugoropato Uraurato oa viipa vatereva. Oa-a eva oa-ia vii iava ravaa reo puraiva. Oa iava reipa irara rutu vii ariaraaro ora voea iava vavaeara tovoiva vii viraakooro.
15 Uva vatatopovira rutu vo pitupituro evara puraparivere vaore, osa oearovu vii siituepaoro oiso purapaavere, “O ita, vearovira. Uvare rera vaaro oirao pie vovou kovapai.”
16 ✡ Ra airereivira rutu ora tokipauvere vearovira rutu oearovu tarai piepaoro. Ra opeita raveravepauvere vearopa kovoro purapaoro, uvare vara-a evara oara iavirava uvuipau ra virivaripau, ora voeao oea vii vo reoaro uvupaiveira.

5

Vearo Vovou Vao Oirara Rutu Torevokopa

1 ✡ Opeita kasipuvira iravivu avukato vo vovouaro torevokori. Viapau. Ari uvuipau ra vearovira rugoopaoro oiso-ia rera kave visivi torevokori oiso osa aiteara rutu piepariveira. Ora viovoko irara tapo oisi eisi piepari oiso osa araoko irara oara rutu piepariveira.
2 Ora avuka riakovi tapo oisi eisi piepari vairo torevokopaoro airoa ita oiso toupai, Vii aako riakoaro. Ora tavauru riako tapo oisi eisi torevokopari airoa ita oiso toupai, Vii taataa riakoaro evairo, vo rara vearo rugorugooro raga purapari vairo-ia.

Raroe Riako Iava Vo Reo Vairo Airoa Arova Vatua Irara Kopiipaaveira

3 Vearo vovou rutu purapari vairovipa vairo airoa oiraopavira rutu raroevira raga toupaiveira. Vao iava rara viapau rutu oearoi vairo tokipaive.
4 Ari ita, vosa ovii kakaero vai toupaive ora avu kakaero vai, okakaeroa ita evoea uvuipaai ra vearovira rutu vereopa vovouva oira tokipaive. Oa-ia uvuipaai ra vo tokiro tuuive otokiroa oisoa pura rovopaive vairo evairo voea-ia. Eake iava? Uvare vo pitupitu-a eva oa-ia uvuipaai ra Pauto roru piepaive.
5 ✡ O raroeva riakova iria viapau tauvapareve irai, iria-a eira kataivira raga toupaoro Pauto oirao piepaeveira rutu, vo rara vokiara rutu-ia Pauto akepaeve variripaoro, oiso ra oira tauvapareve.
6 ✡ Ari ita, vosa iriai raroeva vai ora iriai raga vo ruipaaro sirova utuo vuria vai puraoro, ra va iava oiso rutu toupaeve, Kopiiva rutu oira eira va iava eva oira vaaro vuria.
7 Voea rutupa uvui iraopauei ra goru reo rutu vatepari. Osa iava uvuipaai vuriara oaive eakapaive. Oa iava oearovu viapau uvuipaai ra reoara vai-ia voea togapaive.

✡ **4:14:** 2 Ti 1:6; 1 Ti 1:18 ✡ **4:16:** Ap 20:18; Jos 1:1-9 ✡ **5:1:** Lev 19:32 ✡ **5:5:** 1 Ko 7:32; Lu 2:37 ✡ **5:6:** Je 5:5

8 ✡ Oire vosa irai viapau oiso vearovira rutu ora irai sara irara vaiaro
tokipareve ora aao irara vaiaro, ira ita-a eera ira oirao piepa pitupiture
isivaparoveira. Vao oa iava rera vaaro vuria voeao vo vuriroaro-ia
putepaiveira rutu oirao pie vovou asa irara.

Vo Toupai Raroe Riako Iava Airoa Lotupa Kovo Purapaive

9-10 ✡ Vosa oisi raga raroevira toupaeve vo rara kataitoa raga vatuato
oira reraaro, oire oisi touevora, oearovu oiso oirare purapaave, "Iria o
vereopa vovouro rutu vearopara purapaeveira." Ora vosa vearovira rutu
kakae vure airereivira riro piepaevora, ora oearovivu aapaapaupa iraravi
rutu koata pie ragapaeveira ora oira vo kepaaro iare. Ora vosa oearovu
Pauto voeaaro kokotoaro sisupaive. Ora vosa voearovio tauvapaeve oearoa
tavaka vo siraoaro vavataaro kaepaiveira, ora okovorovu rutu vearopara
purapaeve. Vosa oirare katai vatara tau (60) ivaro rutu puteve, osa iava
uvuipauei ra oira vaisiaro rigatori airorovu vaisiaro iare raroe riakoro. Osa
iava lotupa irara uvuipaai ra vairo rutu tokipaive.

11 Ari ita, viapau oiso ra vairo vaisiaro tapo rigatopari airoroa viapau
oiso avukapaave. Uvare evairo uvuipaai ra ora vairo vo ruiparoaro sirova
utupaave vorevira oira oupaoro. Osa iava pasi uvuipaai vai ra vorevira
Krais-re isivapaave.

12 Osa eisi piepaoro vao reo goru gasipaiveira oa oisoa pura rovopaive
oiso purapaoro, "Krais vairoaro vigei."

13 ✡ Vairo raroe riako airoa viapau avukapaave, airoa uvuipaai vai
pasi ra opitupiturovu oaive purapaive vo vuutarovio pute pie ragapaoro
viripaive okeparovu iare. Ora opitupiturovu vai tapo oara vai-ia uvuipaai
ra vara purapaive, vo osa vo vovouro sirova utu ragapaave siposipoara
purapaoro kiuvu reoro raga iava. Varao iava vara oupaoro oara viapau
torevokopapeira oiso ra vara iava reoreopaave.

14 ✡ Osa-a eisi osa ragavira ragai vairore raroe riako rugooparai airoa
viapau avukapaaveira. Airoapa vearopai vosa vorevira oira oupaave. Ra
va iava kakae kavaupaoro vo kakaero vearovira tokipaive ora vairo sara
irara tapo. Vosa oisi eisi piepaive, ra oisi iava vigeiva keripa irara viapau
oiso vigei-ia vao oirao pie vovou irara ora reopaave vuri reoro vai-ia.

15 Oiraopavira rutu, uvare airovu evairo iava raroe riakoro Krais-re
isivapaoro Seten sirova utupaaveira.

16 Oire vosa irouva o riro oirao pieva rutu iria uvuipaoi ra vairo oira sara
riakoaro raroe riako tokipaeve. Osa iava viapau uvuipaoi ra lotupa irara
arepaeve oisore ra vairo tokipaive. Viapau. Eake iava? Uvare lotupa irara
vairoro tokipaiveira raroe riakoro airoroa viapau oearoi vairo tokipasa.

Vo Reoreo Lotuapa Reipa Irarare

17 ✡ Voeao oea lotua-ia reipaaveira oeavi-ia uvui iraopatai ra vearovira
voeapa tauvaa vateta. Ari ita, evoea oea siposipopaiveira visiipa ora visii
tarai piepaiveira, osa iava uvuipatai ra voeavipa vearo vovou rutu purapata
pute pievira rutu.

18 ✡ Eake iava? Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

'Vo kareo bulmakau kare oea wit-ia tasiasipaoro uvuipaai ra vearo takuraro
aiopaoro vokapaive kovopaoro. Uvare voriavi ovoiaro-a vo karepa.'

Ora vo reo tapo oa-ia oiso purapai,

'Torevokopai kovopatoapa vori ousa evo kovo-ia rera vaaro.'

19 ✡ Ari ita, vosa irai kataitoavi vai oreoi-ia lotua-ia reipato toga raga-

✡ **5:8:** Mt 15:1-9; Ga 6:10; Ta 1:16 ✡ **5:9-10:** Ap 9:36-43, 16:15 ✡ **5:13:** 2 Te 3:11; Ta 1:11 ✡ **5:14:** 1 Ko 7:9; Ta 2:5 ✡ **5:17:** 1 Ko 9:6-14 ✡ **5:18:** Diu 25:4 ✡ **5:19:** Mt 18:15-20

pareve, ra opeita rera vo reoaro uvupari, vaopa vo osa viapau aiterei opevai rera sirova toupaive rera vo reoaro oirao piepaoro va vavata piepaive.

20 ✡ Voearo oearoa lotua-ia reipaoro vuria puraive, oa iava uvuipauei ra voea torevokori oirara rutu osireiaro-ia. Osa iava uvuipaai ra voea kekeoro uririave. Ra viapau irai voea iava lotupa irara vuria vai purapareve.

21 Ragai-a vao oiso vo reo-ia vii tavipaavoi Pauto osireiaro-ia ora voeao rera voeaaro oiso-ia, Krais Jisas-a ro ora purapurapa irara ensel. Uva oiso goruvira rutu vii tavipaavoi ra vo reo sirova utuu rutu ragai vaaro oa purapaavoi, oiso ra voea rutu areiivira rutu torevokori vearovira.

22 ✡ Ra opeita vagevagevira ora vii iava vavaea tovopari oearovu-ia voearo reesipaoro, oearoa oiso vovoupaave ra Turaro vo kovoaro purapaive. Ora opeita voearo tapo ora tavosipau oearoa vuri vovouro purapaiveira. Viapau. Ari uvui iraopauei ra ora vii iava sopaua airereipari rutu vapa vao oiso, teapi vuria vai purari.

23 Opeita uukoara raga-ia ukaiopau upiapaoro. Ari uvuipauei ra gare visivi raga wain ovi iava ukaiou ora vii iava kovuto ruvarupaoro. Aue iava uvare kovuto viire upiaparoveira.

24 Taraipauei oearovu poeravira rutu vuriara purapaiveira, ovovouroa-ia evara viapau uvuipai ra vataupape. Osa raga piepaoro vo rutu rekasiperea Ovoiopa Voki-ia uva taru ora voea varaaro voriaro ouiverea vuriara. Vo osa voearo oearovu vatauvira oaravu vuriara purapaiveira. Osa iava viapau ikaupavira voea varaaro-ia vuriara taraipavioveira.

25 Uva oisi raga ita oiso osa vearopa kovoro viaevira karekepapeira. Ora vo kovoro garepa kovorovi oisivi vearo pieara ita oara tapo viapau oiso uvuipai ra vataupape.

6

Akuku Kovo Irara Iava Vo Reo

1 ✡ Voeao oirao pie vovou irara oea vori ou asavira kovo ragapaiveira oea uvuipaai ra vearo vovou rutu pura iraopaive voearo-ia oearoa voeapa reipaaveira oisopa, teapi oearoi vuri reoro vai purapaive Pauto vaisiaro-ia ora vigei vo taraiaro.

2 ✡ Oearovu voeao oirao pie vovou irara oearoa akukuvira kovo ragapaiveira voearopa oearovu riro oirao pie vovou irara rutu, uva voea evoea viapau uvuipaai ra oiso rugoopaave, Rera ro araokotoa oaa raga ita. Uva viapau uvuiparai ra rera uvupaa. Ari ita, viapau rutu torevokopai oisi eisi rugoopaoro. Ari eisi ragavira uvuipaai ra kovo iraopaive pute pievira voeapa araoko irara oaive. Uvare voea ita oea oirao pie vovou irara tauvapaiveira.

Riroara Rutu Orekerovu Oupa Pitupitu Iava

Oire vii Timoti, vo reoro iava siposipo iraopari oearovu tarai pieoro vara-ia.

3 ✡ Ari vosa irai osivu ragavira siposiporeve voea tarai pieoro, ro ira viapau vo reo vigei reraaro Turaro Jisas Krais vaaro viapau oirao piepareve rutu. Ro ira orugoovu raga oureve vao oa-ia uvuipaviei ra Pauto roru piepape, osa viapau oiraopa rugooa,

4 ira-a eera ira ora rera raga vaisiaro kae piepareveira oiso purapaoro, “Riro taraito-a rutu ragai.” Ira-ia viapau taraia vaiei eera. Ira oiso ruipa ragaparoveira ra oearovuva kaureoparo vo reoro rutu vituarore taraa ragapaoro. Opitupitua-a eva vuria oa-ia riiriipa vovou ora upo purapa

✡ **5:20:** Ga 2:11-14 ✡ **5:22:** Ap 6:6; 2 Ti 1:6; Ef 5:11 ✡ **6:1:** Ta 2:9; 1 Pi 2:18 ✡ **6:2:** Ga 3:28; Fm 16; 1 Ti 4:11 ✡ **6:3:** 1 Ko 8:1-3

vovou oarea karekepapeira. Oupoa-ia oearovu ora tovipaaveira ora vaisi ragapaoro oiso, “Visii vao vuriara purapa irara.”
5 Uva oisi-a eisi osa iava ora kaureopaoro ora kasipupaaveira voea raga voeao oea vo rugorugooroaro vavagisivira toupaiveira, uvare oiraopa reo ruture oisoa isivapaave. Oa iava oiso rugoopaaveira, Easi uvuipaviei ra lotupa vovou purapape. Oa iava uvuipaviei ra riroara vai rutu orekeroi vearopara vai oupape ora vigeipa.
6 ✡ Oiraopavira rutu, vosa irouto ro ira Pauto vo reoaro rutu sirova utuparo, ira uvuiparoi ra roruparevе rutu varao-ia oara oupare Pauto ruvara-ia. Vo rara ora rera iava sopaua-ia tarai rovoro oiso, Oaravia ita varao uvuipai Pauto oara ragaipa vatepareveira.
7 ✡ Vosa kavaupavioveira, uva orekerovu avu vaiva-a, raa? Viapau. Vosa ita kopiipavioveira, uva orekerovu avu vai kaepaoro avapavioveira, raa? Viapau.
8 Ari ita, vosa vo rasio-ia toupapeira, uva varavio raga vigeiva uvuipapeira aioara ora varoara.
9 Ari voeao oea rirovira rutu orekerovu guru ruipapaaveira ora voeapa, oea-a evoea ikauvira rutu kovepaiveira kokarapa vovou. Oeare oisoa Seten kuverava tovopareve voea kuverapasa. Ra va iava rera vo vovouaro raga sirova utupaave vao vuria. Uva va-a eva oa oirara iava sopaura vuri piepaiveira. Ra va iava kove ovoipaave opesipasa.
10 ✡ Aa vo vovouo-a va eva vuri vovou vituaro? Vao raga ita aia oa oirara vuri piepaiveira, moni ou ruipa. Ari ita, oearovu vorevira oirao pie vovou iava porepaa viroveira moni oupa pitupitu raga sirova utupaoro. Uva va-a eva oa-ia uvuipaai ra otavakarovu rutu oupaive ora voea iava sopaura-ia.

Uvui Iraopauei Ra Goruvira Rutu Tootoo Ovoi Rutu-ia Pitu Iraopari

11 Uva vii-a Pauto reraaro. Oa iava uvuipauei ra evo pitupituro vatavata iraopari vara pura arapa. Uva uvuipauei ra Pauto vo rugooaro-ia pitupaoro kasivarivira rutu varao pura iraopari torevoko rugoo rutu iava, ora oirao pie vovou, ora siraopa vovou, ora kave vovou, ora tapo vo osa goruvira rutu torepau Pauto vo vovouaro sirova utupaoro.
12 ✡ Goruvira rutu paupaua purari, ra orekerovu-ia vuriara pute iraori. Uvare va-a eva vii vo oirao piearo oa iavirava uvuipauei ra ora vii vo voriaro ouri vao pute pie moni oa oiso rutu toupai, Tootoo Ovoi. Eake iava? Uvare Pauto vii roporevora, oisore ra va vao Tootoo Ovoi ouri. Vao oa iava oiraopavira rutu tavitaviuepa va iava eva vii vaaro raria. Oa-ia oearovu riro irara va-ia taraipaaepa.
13 ✡ Oire uva oiso riro goruvira rutu viire puraparai vaitereo Pauto vaio osireiaro-ia ora ro Jisas Krais, uvare rera raga Pauto orekerovu rutu tootooara vituaro. Ora Jisas uvare Pontias Pailat osireiaro-ia aviavi pievira Pautoa iava tavitaviroepa.
14 Uva oiso va iava vao vii tavitavipaavoi vaiterei osireoaro-ia oiso, Goruvira rutu Pauto vo vovouaro sirova utupau ora airereipaoro. Teapi vuri vaisi puraive oearovu vii-ia. Ra oisi raga toupari vo vokio-ia rekasipasa ovokia-ia vigei reraaro Turaro Jisas Krais voreroverea.
15 ✡ Pautoa raga-a ira torevokovira ora rera vo vovouaro sirova vo voki eva karekereverea. Uvare Kataitoa raga Reitoa rutu ira oearovu rutupa reiparoi king irara voeao voraro rutu. Ora oearovu rutupa turaro irara reiparoi voearo voraro rutu.
16 ✡ Ira viapau opesia vai, uvare tootoovira toupareveira rera vaaro-ia

✡ **6:6:** Fl 4:10-19 ✡ **6:7:** Jop 1:21; Sam 49:16-20 ✡ **6:10:** 1 Ti 3:3; Je 5:19 ✡ **6:12:** 1 Ko 9:25-26
✡ **6:13:** Jo 18:37 ✡ **6:15:** Re 17:14, 19:16 ✡ **6:16:** 1 Ti 1:17; Jo 1:18; Ef 3:21

keraria ovusa roropaive. Oa aviaviaro eva uvuipai ra ro aau pieve ira voavire tutuu piereve. Ari ita, viapau oiso irai rera kekereva. Osa raga ita viapau irai rera kekerevere. Rei vaisitoa rutu. Ira vo goruaro-ia viapau uvuipai oavu avu vai puteve. Osa raga toupareveira. Ovoiei.

Vo Reoa Vao Voeaore Oea Riroara Rutu Orekerovuva Toupaiveira

17 ✡ Uvuipauei rutu ra voearo oearoa riroaro rutuva orekerovu toupaiveira tavitaviri vaopa, teapi ora voea vaisiaro raga rei piepaive vara iavirava evara vova rasitoa-ia. Osa iava viapau uvuipaai ra vara raga-ia raripaave oara opesiperea. Ari uvui iraopaai ra Pautoa-ia rari iraopaoro rera oirao piepaive rutu, ro ira vigeipa riroara rutu vatepareveira. Osa iava uvuipaviei ra vara-ia rorupape.

18 ✡ Oiso voea taviri, “Vearo kovo purapata. Opeita iirukopata. Ari uvuipatai ra paaropa vovou rutu vatevatea vereopa vovou purapata.”

19 Osa piepaoro eisi uvuipaai ra vearoa voria gurupaive vao ovoria ouiverea rara voviri utupaua. Vo uva oiso Tootoo Ovoi ouive vao Oiraopa Tootoo rutu.

Uvuipauei Ra Ora Vii Vo Kovoaro-ia Siitue Pievira Rutu Uutupau

20 ✡ Timoti, vearovira rutu vo kovoro oriru iraopari Pauto viipa oara vatereva. Vaopa uvare oearovu rirovira rutu reoreo ragapaaveira orekerovu iava, ovusa viapau rugorugoopaave Pautoa-re. Ari oearovu oreorovu rutu riroara pura ragapaiveira akukuvira raga varao raga iava vo rasio-ia. Oa iava oisi vo reorore oiso purapaaveira, “Riroa taraia toupaivoi oreoa-ia vao-ia.” Vo osa viapau. Uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso uvuipauei ra voea tapo ora tavosipau evoea oea eisi piepaiveira.

21 Eake iava? Uvare oearovu ora vaisi oaive raga oisoa rei piepaive oiso purapaoro, “Riro tarai irara igei.” Oa-a eva oa-ia oisoa Pauto oirao piepa vovoure ovaupaave.

Ragai-a vao visii rutupa variriparai Pautoa iare ra visii-ia vereopa vovou rutu purareve visii tauvapaoro.

Eisivi raga osa vo pasio puraavoi viipa.

Ragai-a vao, Pol.

✡ **6:17:** Ekl 5:18-20; Sam 62:10; Lu 12:20-21 ✡ **6:18:** 1 Ti 5:10; Ro 12:8, 13 ✡ **6:20:** 2 Ti 1:14, 2:16

2 TIMOTI
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vorerivira Pol toupareva tuukepa kepa-ia eisi Rom 66 o 67 yia Krais vo kavauaro isivaaro iava. Uva voa toupaoro vo pasio eraopa pasi rigatoreva taraipaoro oiso, Tutuu pievoi vo vuutao ra kopiira (2 Ti 4:6). Uva Timoti vovouaro goru piesa vo pasio rigatoreva Pol. Rera tavireva oiso ra viapau uririparo vo tavakapa vuutaaro-ia, vosa vuri vovou purapaive oearovu rerare (2 Ti 1:8, 2:3-7). Uva oiso puraroepa Timoti-re, Goruvira Vearo Siposipo kosi pieri oirara siposipopaoro tuuvu vovouvira rutu toupaoro (2 Ti 4:1-5).

1. Irapa reoro aviavi pie reoroaro Pol varaaro, 1:1-2.
2. Timoti vovovouaro tore piesa goru reo vatereva Pol, oiso ra touvira rutu tuuvu vovouvira toupareve Timoti kovopaoro lotua-ia, 1:3–2:13.
3. Pol rera tavireva oiso ra airereivira toupareve, ora vatatopoparo voeaopa kuuvu siposiporo purapa irara oea poua viroverea ovoiopa vokiro-ia, 2:14–4:8.
4. Ovoiopa reoro varao, ora vearo voki purareva Pol oearovuva, 4:9-22.

1-2 ✡ Ragai-a vao Pol ragoa vo rigato puraavoi viipa Timoti. Uva vii oiso toupari, Vii-a ragai oviitoaaro. Ragoa roporeva Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro, oa iava oiso toupaaveira, Ragai-a Krais Jisas reraaro aposelto. Oa iava vo kovo eva purapaaveira va iava vao Tootoo Ovoi tavitavipaoro. Uva va-a eva oa iava Pauto reo ovoi purareva vare vao tootooa, oiso ra va oupape vo rara Krais-va ora tavosipavio rutu. Uva ragai-a vao Pautoa-pa Aite variriparai ora Krais Jisas vigei reraaro Turaro, ra visii vatesi tauvaa, ora sirao vovou rutu, ora gavaure vovou.

Viapau Uvuipaviei Ra Ariipavio Vearo Siposipopa

3 ✡ Aao irara oaa oisoa Pauto vo rugorugooroaro sirova rutu utupaave. Osa raga ita oiso osa ragai katai raga roroio rugoo sirova utuparaveira Pautoa-pa kovopaoro. Oa-a eva oa-ia vearo vaisi rutu purapaaveira rerapa. Ora tapo osa viipa Pautoa-ia vearo vaisi purapaaveira vo osa viipa variripara vo vokiaro ora vo avi vokiro-ia.

4 Uva gau ovire rugooparaveira vao oa purariva ragaire rugoooro. Osa iava oiso ruipaparai rutu ra vii kekea ita. Oa iava uvuiparai ra rorua rutu vii tapo toupaoro.

5 Ari ita, ragai rugooparaveira vii vaarore oirao pie vovou rutu oa oisoa purapari kasivarivira rutu. Uvare oisi raga ita-a eisi oisoa pie rovopaere taataiara avaorei aue Lois ora aue aakoara Yunis, airea oisoa rovopa visivi Pautoa-ia oirao piepaere rutu. Uva taraiparai osa vii tapo ita oisi rera oirao piepariveira.

6 Eva oa iava vii rugoo piepaavoi vo kovo iavirava oa vaterevora Pauto viipa, vo osa vii reesiavora vii-ia vavae tovooro. Ra oiso rutu vo kovo riro pieri osa ro oirato ira eto kasi vuvurepare vao oa rokosa auepai. Ra vorevira vuvuve.

7 ✡ Ari ita, Pauto viapau oiso vigei piepareveira ra orekerovupa uriripavio. Viapau. Ari eera vigei vatepareveira Tugoropato Uraurato vigei iava sopaura goru piepasa, ora sirao vovou kareke piepasa, ora vigei tauvapasa, oisore ra airereivira rutu toupape varaura vo ruiparoaropa reipaoro rutu.

✡ **1:1-2:** Ef 3:6 ✡ **1:3:** Hi 13:18-23; Ro 1:8-9 ✡ **1:7:** Ro 8:15; Jo 14:27; 1 Jo 4:17-21

8 Oire uva opeita ariipau oearovu tavitavipaoro Turaro iava. Ora
ragai tapopa oisi viapau uvuipauei ra ariipau osa tuukepa kepa sovara-
ia toupaavoi rera vo kovoaro iavirava. Uva uvuipauei ra goruvira rutu
tore iraopau vo osa vii-ia poupa piro otavakarovu va iavirava vao Vearo
Siposipo. Ari ita, Pautoa raga vii tauvaparevere, ra goruvira rutu torepau
evo tavakarova.
9 Rera raga oisoa vegei oriruparevе. Oa iava vegei roporeva ora rerapa
kovopasa. Uva uvuipaveiei ra ora airereipave rutu vuri rugoo asavira, ra
vao raga vearo kovo purapave. Vegei vao rera vaitereiaro. Uva apeisi-a? E
vearo pitupitu vai pura rovovevoiva? Viapau. Ari vao raga iava-a, Rera vo
vovouaro raga, ora rera vaaro vereopa vovou rutu vegei-ia. Vao oa oisoa
puraparevе vegei sopaaro-ia Krais Jisas iavirava voari tuariri rutu, vo osa
vo rasio pura uviro asavira touva.
10 Ari vo vokio rera vo vovouaro-ia taraipaveiei vao vereopa vovou oa
puraparevеira vegei-ia. Eake iava? Uvare viaevira rutu va karekereva vo
osa Krais Jisas siporeva, oisore ra oiso toureve, Eera vegei Kae Pietoaaro.
Ira oiraopavira kopiia vo varivariaro tokoreva Tootoo Ovoi kareke pieoro.
Otootooa eva vituaro oiso toupaivoi vao-ia Vearo Siposipo Krais iavirava
va-a.
11 Oa-a vao oare Pauto ragai roporeva oearovupa va iava eva Vearo
Siposipo tavitavi rovopasa. Oare ragai reesireva oiso, Aposelto ora tarai
vatepato.
12 ✡ Eisi osa iava vo tavakao oupaaveira. Uva viapau oiso ariiparaveira
vo osa oisi toupaa eisi. Eake iava? Uvare tarai ovoiraera ro-ia ira oirao
piepaaveira oiso, Oiraopavira rutu ira uvuiparoi ra ragai virivaripareve
vao-ia ragai vo kovoaro. Oa vatereva ragaipa vaore, oiso ra va purapaa
rerapa voari rera vo Vokiaro-ia rekasisa utupaua.
13 Oreoa vao tarai reo uvuriva ragai gisipoaro-ia. Oreoa-ia eisi ovoovovira
vii taviava, oiso ra oisi va sirova utupau goruvira rutu vo reoro-ia pitupaoro
vara purapari. Ra viapau evo oirao pie vovou kavupari, ora eva siraopa
vovou oa oiso toupaiveira vegei-ia osa Krais-va tavosivira toupaveaira.
14 ✡ Vearovira vo kovo tokipari vao oa vatereva viipa Pauto. Oa iava
uvuipau ra oiraopavira Vearo Siposipo iava tavitavipau ro vo goruaro
iavirava Tugoropato Uraurato, ira vegei sopaaro tootoo piepaoro vegei-ia
toupareveira.
15 Voeao-ia taraipauveira oea Esia Provins-ia toupaiveira oea rutu ragaire
isivaoro porea viropa vaitereo tapo Fiselas ora Hemosenis.
16 Uva Turaro arepaavoi oiso ra vereopa vovou purareve Onesiforas
aaopa, uvare ovokirovu rutu-ia ragai iava sopaua oisoa varaata piepareve
ragai roru piepaoro. Vo uvare viapau oisoa ragaipa ariiparo vo osa oisoa
tuukepa kepa-ia toupaa.
17 Viapau. Ari vosa Rom urui-ia pouro viroiva, rovoroepa voava ragaire
taraapaoro. Oa iava ragai ruvara-ia pouro viropa.
18 Ira ita taraipauveira eera Onesiforas, ira ragai oisoa tauvapareve
vearovira rutu Efesas-ia ragai tapo toupaoro. Oa-a eva oa iava Turaro
arepaavoi ra oisi iava rerapa sirao vovou rutu purareverea vo vokiri-ia
utupaua Turaro vo vokiaro.

2

Uvuipauei Oiso Toupari, Vearoto Viurupato Krais Jisas Reraaro

✡ **1:12:** Ta 3:8; 1 Ti 6:20 ✡ **1:14:** Ro 8:9, 11

1 Timoti, ragai oviitoaaro rutu-a vii. Vigoa goru vovou rutu pura iraori
rara vereopa vovou ouri Krais Jisas ruvara iava. Ovovoua eva oa-ia tauvaa
oupaveaira vo rara rerava ora tavosipave rutu.
2 Vo reo oa uvuriva ragai ruvara-ia vo osa va iava riro irara rutu oisoa
siposipopaa, uva vii ita uvuipauei ra oearovupa ita topa pievira vo reo
vateri voearopa oearoa vo kovoroaro-ia vearovira taraipauveira. Oa iava
voea ita uvuipaai ra oisi raga ita vearovira oearovu ita siposipopaive vo
reoro-ia.
3 Ora vatatopo iraopau, uvare oearovu tapo otavakarovu ouparivere,
uvare oisi eisi toupari oiso, Krais Jisas reraaro viurupato ro ira goruvira
rutu toreparoveira.
4 ✡ Uvare viurupato oiso vovouparoveira ra rera reraaro reito roru
piepareve ora rera-ia. Osa ragavira iava eisi viapau oiso voearova ora
tavosiparovere oearoa ora voea ragapa moni oupa kovoro purapaiveira.
Viapau. Uvare rera-a ira viuru kovo raga purapareveira.
5 ✡ Oiso osa ro ira ikaupareve paupaua purapaoro. Ira viapau uvuiparoi
ra oearovu-ia putepareve rutu, vo rara viapau torevokovira reoreoa sirova
uturo vao paupaua vaaro. Oa iava oiso oisoa rera piepaive, Ovoiokuto.
6 Ora ro ira kasivarivira rutu aio kovo tokipareve, uva uvuiparoi ra vo
kovo iava avaio kuero ou rovoreve ora rerapa torevokovira.
7 ✡ Vo ovoovorore rugoopauei oara purapaavoi viipa, oiso ra katai
rugoo raga rutu sirova utupau. Oara viipa Turaro roroio pieparevere vo
rugorugoorore vii soporepaoro, ra oisi iava vara vituaro-ia vearovira rutu
taraipau.
8 Rugoou Jisas Krais-re Devit aaotoaaro, ro ira Pauto vorevira tore piereva
kopii tapi iava. Ira iava oisoa siposipopaa Vearo Siposipo rutu purapaoro
eisi.
9 Vo osa oisoa Vearo Siposipo iava siposipopaa, uva va-a eva oapa oearovu
oisoa ragai tuukepaive sen iroro-ia, oiso rorovira rutu osa voearo vuri irara
oearoa reo goruro gasipaiveira. Uva viapau rutu oisoa uvuipaave oiso ra
Pauto vo reoarore korupaave va tuukepaoro sen iroro-ia.
10 Eva vituaro iava viapau raveraveparaveira vo osa otavakarovu rutu
ragai-ia poupa piroveira. Ari oisi eisi piepaoro voeaore rugooparaveira
Pauto oea ropopareveira ora rerapa. Uvare oiso ruipaparaveira ra voea
tauvapaa. Oa iava Pauto voea virivaripareve, vo rara Jisas Krais oirao
piepaive. Ra va iava vao rera vaaro keraria tapo oupaive oa viapau opesia
vai.
11 Vo reo-a voa-ia oiraopa rutu,
“Vosa oiraopavira rutu kopiiviepa rera tapo, oa iava rera tapo toupapeira
tootoopaoro.
12 ✡ Vosa goru vovou rutu-ia siraoa vo tavakaaro kaepape, oa iava
uvuipaviei ra rera tapo reipavio.
Vosa rerare isivavio, osa ita uvuiroverea rera vigeire isivaoro.
13 ✡ Vosa viapau oiraopavira rutu rera vo vovouaro purapape, uva rera
raga ora rera vo vovouaro purareve. Eake iava? Uvare viapau oiso
uvuiparoi ra ora rera vo vovouaro tavarioreve vao vokiara rutu-ia
ovovoua oirao piepareveira vigeipa.”

Oiraopatoa Rutu Iava Kovopato Ro Ira-ia Pauto Vo Reesiaro Toupaiveira

14 ✡ Voea rugoo pieri voea vatatopo pieoro evoea oea tokipariveira Pauto
osireiaro-ia. Ra oiso purau voeare, Opeita ora kaureo ragapata oreorovu

✡ **2:4:** 2 Pi 2:20 ✡ **2:5:** 1 Ko 9:25 ✡ **2:7:** Pro 3:5-10 ✡ **2:12:** 1 Pi 4:13; Mt 10:33 ✡ **2:13:** Ro 3:3; Nam 23:19 ✡ **2:14:** 1 Ti 5:21, 6:4

rovirieipaoro vara-ia ora reo ragapaoro. Viapau rutu vearoa vai uvuipai ra eisi oreoi iava karekepape. Viapau. Ari vao raga-ia uvare voearo vo rugorugooroaro vuri piepaiveira oearoa voea vo reoroaro uru piepaiveira.

15 ✡ Ora vii iava vovouisi rutu tovori ora vii vo kovoaro-ia. Oa-ia uvuipauei ra Pauto roru piepari va-ia. Osa iava viapau uvuipauei ra ariia vai oupari vii vo kovoaro-ia, vo rara torevokovira rutu Pauto vaaro-ia oiraopa reo oearovu tarai piepari.

16 Viapau rutu uvuipauei ra voearo tapo ora tavosipau oearoa riroara rutu akuku reoro raga pura ragapaiveira, vo osa viapau Pautoa-re rugoopaave. Vo reoro oreoroa-ia oirara rutu kove piepaiveira, oa iava Pauto vo reoarore isivapaaveira vare ovaupaoro.

17 Oreoroa varao akuku reoro oara iava siposipopaiveira oara oiso rutu toupaiveira, Riroa kapua oa sopeara aiopaiveira. Oea iava vaitereo-ia tisatoarei aiterea oiso vaisipaiveira, Haimenias vaio ora Failitas.

18 ✡ Aiterea evaiterei oiraopa reo rutu arova pirosiera. Uva va-a vao oa-ia oearovu vo vovouroaro piro piepasiveira oisi siposipopaoro oiso, Vigei tore ovoiviepa kopii tapi iava.

19 ✡ Vo osa vo reoa vao oiraopa reo rutu Pauto oa purareva oa oiso rutu toupaiveira kukuuvu tuuta. Oa viapau uvuipai ra irai va gugiugireve va verapasa, vao oa iava evo reo oiso purapapeira, “Oea-ia Turaro taraiparoveira voeao rera voeaaro.” Ora oreovu vao oa oiso purapapeira, “Ro ira oiso puraparo, Turaro-a ragai reraaro, ira uvui iraoparoi ra ora rera iava vovouisiaro porereve vuri vovou rera vaaro kavuoro.”

20 Okepavu-ia riroa oisoa osasararovu rutu dis toupaive oiso-ia, oaravu aue iava gol, ari oaravu aue iava silva, ari oaravu aue iava evaoara, ari oaravu aue iava verako rasi. Evara rutu oara iava oaravu rutu pisa visivi toupaiveira oara-ia ovureirovu aiopaiveira. Ovusa oaravu raga toupaive varao akukupapara oara-ia vokiara rutu-ia aio ragapaiveira.

21 Osa ragavira ita oirato tapo uvuipa ra pisa visivi toureve oiso osa kovopa Pauto vaaro, vo rara vuri pitupitu rera vaaro kavu rovoreve, vo pitupituo oa oiso rutu toupaiveira osa akukupapava raga. Oa iava uvuiparoi ra Pauto rera roporeve rera reesioro oiso rutu, Rerapa kovopato. Osa iava Pauto uvuiparoi ra vearo kovo rutu purareve rera iavirava vo osa oiso toupareve, Ira-a eera vo kovo purasa vatatopovira touparevoi.

22 Vii vovouaro airereioro rutu va tokipari vaopa, teapi va vao vuri vovou purari vo vovouroapa ruipapaaveira voeao viovoko irara. Ovovouroa asavira uvuipauei ra vatavatapau. Goruvira rutu kovopari torevoko vovou rutu purapaoro oirao pie vovou tapo, ora siraoa, ora gavaure vovou. Vo osa oisi eisi piepaoro uvuipauei ra voearo tapo ora tavosipau oea sisigarue sopavira rutu toupaiveira. Oire ra oisi va iava Turaro arepaive voea tauvapasa.

23 Uva viapau oiso uvuipauei ra voea tapo ora tavosipau oea akuku reoro raga purapaiveira ora kaureo ragapaoro, vo osa viapau taraipaave rutu. Oea-ia taraipauveira evoea oea oisi eisi piepaoro ora kaureoara kareke piepaiveira vokiara rutu-ia.

24 ✡ Ari ita, Turaropa kovopato viapau uvui iraoparoi ra kaureoparo. Ira uvuiparoi ra vearopa rugooro rutu purapareve oirara rutupa. Vosa vearovira rutu voea tarai piepareve, ra viapau voeaore vagevagepavira aveaveparo oea viapau vagevagepavira rera vo reoaro oupaoro va-ia viapau roroiopaave.

✡ **2:15:** Je 1:12 ✡ **2:18:** 1 Ko 15:12-18 ✡ **2:19:** Ais 28:16-17; Jo 10:14 ✡ **2:24:** 1 Ti 3:3; Ta 1:7

25 Ira uvuiparoi rutu ra kave vovou rutuva voea torevokopareve voeao
oea rera vo gisipoarova kaureopaave. Oa vai iava uvuipaai ra ora voea
iava sopaura oaive porepaive, vo osa Pauto voea tauvapareve vo osa oisi
vai eisi piepaive. Osa iava voea evoea uvuipaai ra oiraopa reo rutu oirao
pieive.
26 Eisi osa uvuipaai ra vorevira vearo rugorugooro ouive o iava kuverava
torioro Seten iria tovopareveira voea oupasa. Ro vurito ira rovovira voea
ou rovopareveira, oisore ra rera vo vovouaro sirova utupaave.

3

Ovoiopa Vuuta Iava Oa-ia Taru Ovovourovu Rutu Vuriara Karekeperea

1 ✡ Vearovira rutu vao-ia taraiu vo osa ovoiopa vuutaro iava vo vokiro-ia
karekepaperea tavaka vo siraoaro.
2 ✡ Oirara riroara rutu vuri pitupituro purapaiverea oiso vara, iirukopa
vovou-a vao-ia, ari orekerovu rutu gurupa vovou-a vao-ia, ari vagu vovou-
a vao-ia, ari ora vaisi oaive raga kae piepa vovou-a vao-ia, ari oearovivu
tovipaiverea. Ora vo osa aite irara oaiveva kaureopaave, vo osa viapau
voea vo vovouroaro sirova utupaave. Vo rara viapau oiso rugoopave ra
vearo vaisi purapaive voea-ia orekerovu oupaoro voea ruvara-ia. Vo osa
Pauto vo vovouroarore isivapaave.
3 Vo osa viapau vereopa vovou purapaive. Oa-a eva oa iava viapau oiso
oearovivupa siraopa vovouro viapau purapaiverea. Osa-a eisi osa iava
vuri takauro rutu purapaiverea oearovu reopaoro. Ora rirovira rutu ora
upo ruipa iraopaave kasipu iraopaoro reasi iraopaoro vereopa vovou vo
pitupituaro purapa arapa.
4 Ora oiso osa ora voea vate iraraaro taeapaiverea voeare isivapaoro
vorevira, vo rara vagevagepavira vuri rugorugooro raga sirova utupaave.
Ora oiso osa ora voea raga vaisiaro kae piepaiverea oearovivu vaisiaro
akaipa piepaoro. Ora oiso osa ora voea raga vo vovouroaro sirova
utupaaverea Pautoa-re isivapaoro.
5 Ora oiso osa lotu purapaaverea varaatavira raga oiso osa orekerovu
rogetara gaegaerepapeira uuko rovuro ivara-ia. Vo rara vao oiraopa goru
rutu taeapaive oa oiraopavira rutu vavatapaoro rokopaiveira sovara-ia
ruture. Uva viapau uvuipauei oiso ra voea iare tutuu piepari.
6 Ari oearovu voea iava vatauvira okeparovu-ia koatapaaveira airo-
rovu oupasa riakora, oiso ra vairoro vo rugorugooroaro piro piepaive
vairoro airoa viapau goruvira rutu rugorugoopaave. Airoa riro vavata
rutu kaepaiveira vairo varaaro vo vavataaro vuriara. Uvare vairo vo
rugorugooroaro viripaiveira orekerovure vuriara rugoopaoro, oiso ra vara
purapaive.
7 Evairo riakora airoa taraa ragapaiveira vaore, oiso ra oiraopa vovou
rutu vo pitupituroaro-ia taraiave, osa viapau.
8 ✡ Ari voeao-ia oirara oea vuri rugooro purapaiveira oiraopa pitupitu
ruture isivapaoro. Oea ita evoea oea kove ovoiaepa lotupa pitupituaro pura
arapa. Oiso rutu osa vaitereo-ia Janis vaio ora Jambris aiterea vaitereo-ia
oisi Moses-re isivasiepa rera vo reoaro sirova utu arapa.
9 Osa iava viapau uvuipaai ra riro kovo vai puraive. Eake iava? Uvare
oearovu oirara voea vo vovouroaro kekepaoro oiso purapaaveira, “O ari
keakea kovoro varao voea varaaro oara purapaiveira kokoropavira raga.”
Oiso rutu osa vaitereo voari tuariri Janis vaio ora Jambris oisoa eveipaive.

✡ **3:1:** 1 Jo 4:1-3; Ju 17-18 ✡ **3:2:** Ro 1:24-32 ✡ **3:8:** Eks 7:11-12

Uvui Iraopauei Rutu Ra Pauto Vo Reoaro-ia Goruvira Rutu Pitupari

10 Ari ita, oisoa ragai vo vovouaro sirova vearovira rutu utupau varao iava oara oisoa purapaa tarai reoro vatepaoro, ora vo pitupituro oara oisoa purapaa, ora ragai vo touaro vituaro iava tapo. Oara rutu-ia oisoa evara vearovira rutu ragai siituepari, vo osa vara purapaa oirao pie vovou rutuva. Ora vo osa oisoa orekerovu ruture ora tuvuu piepara siraoa vo vavataaro kaepaoro. Ari ita, ragai vo siraoaro-ia oisoa taraipau vao oa oisoa purapaa oearovupa. Ora oiso osa viapau oisoa raveravevira kovopaa.

11 ✡ Ari ita, ragai vo tavakaroaro-ia oisoa taraipau varao oara oisoa ragai-ia poupa piro. Oara oisoa ragaipa vokiara rutu-ia upiara vatepaive. Ora varao rutu-ia taraipauveira oara oisoa ragai-ia karekepape vo osa Antiok-ia toupaa, ora Aikoniam-ia, ora Listra-ia. Oara rutu evara oisoa ragaipa rirovira rutu tavaka vovou vatepaive. Ari ita, uva Turaro raga oisoa ragai virivaripareve vara rutupa evara.

12 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa irou irara avu voeao oea Pauto vo vovouaro sirova utu ruipapaave Krais Jisas tapo ora tavosipaoro rutu, oea ita-a oea oisi vo tavakaro vo siraoaro oupaivere taru.

13 Ari vuri irara voeao riro kuuvu irara oea oirara vo rugorugooroaro piro piepaiveira vuri vovou vo pitupituaro voeapa topatopa piepaoro rutu. Osa iava vorevoreripavira oearovu keakeapaiveira. Osa piepaoro eisi ora voea raga ora piro piepaaveira rutu.

14 Ari ita, uva vii Timoti uvui iraopauei ra goruvira rutu torepaoro oiraopa reo rutu sirova utupau. Vao oa-ia oearovu vii tarai pieivoiva, va oirao pieparіveira goruvira rutu. Uva voea-ia taraipauveira voeao oea oisoa vii tarai piepaive.

15 ✡ Vo osa kakae visivi touriva uva oisoa evoa vii tarai piepaive. Ovuuta-a eva oa-ia taraiuepa Tugoropa Vuku iava vo siposipo-ia vao oreoa vaaro iava taraia ouriva. Vo taraio oa vituaro-a vao-ia vo raivao oraiva-ia Pauto uvuiparoi ra oirara rutu vorevira oupareve ora rera iare, vo rara Krais Jisas oirao piepaive rutu.

16 ✡ Oiraopavira Pauto reraaro-a Tugoropato Uraurato ira reoara kareke rovoreva varao oara Tugoropa Vuku-ia toupaiveira. Vo reo oa-ia uvuipaviei ra oiraopa vovou rutu iava siposipopape. Ora oiso osa vo reo iavirava uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura-ia vuri vovouro eveipape. Ora oiso osa vo reo iavirava uvuipaviei ra torevoko pitupituro-ia taraipavio ora vigei raga oiso rutu osa vigei tavipaiveira.

17 Eisi osa vo reo vao Tugoropa toupaiveira oiso osa kovo purapa, ro vaaro ira Pautoa-pa kovopareve. Osa iava uvuiparoi ra uvuivira rutu okovorovu rutu purapareve varao vearopa kovoro rutu.

4

Uvui Iraopau Ra Oiraopavira Rutu Pauto Vo Reoaro Kosi Piepari

1 ✡ Krais Jisas oirara vo vovouroaro rovirieireverea rara, voeao oea oiso tootoovira toupaive ora voeao oea kopiipaaveira. Oire uva vii tavipaavoi Pauto osireiaro-ia vaiterei ora Krais Jisas oiso, Krais taru oirara rutu osireiaro-ia ora karekeroverea turarovira oirara rutupa reipaoro.

2 Uva oisi-a oiso osa goruvira rutu vii tavipaavoi oiso ra goruvira rutu evo reoro iava tavitaviu, vo osa oearoi vii uvu ruipapaave va-ia. Oire vosa vapa reasipaave, oire eagara. Oisi raga uvuipauei ra va iava voea tavitavi ragari. Osa iava uvuipauei ra va-ia voea vo vovouroaro vuriara poeravira

✡ **3:11:** Ap 13:44-52, 14:19-20 ✡ **3:12:** Sam 34:19; Mt 16:24; 1 Te 3:3 ✡ **3:15:** Sam 119:97-104 ✡ **3:16:** 2 Pi 1:19-21 ✡ **4:1:** Re 20:11-15

karekeri, vo osa oearovu voea iava torevokori, ora vo osa oearovu varaaro oirao pie vovouro voea iava goru pieri voea rutupa siposipooro kave vovou rutuva.
3 ✡ Vo vuutari utupa oa pou piroverea ovuuta-a eva oa-ia viapau oiraopa reo rutu uvuiverea oirara, uvare ora voea raga vo vovouroaro sirova utupaaverea. Vo uvare riro irara rutu voea tuvetuvepa irara guruguruiverea voea aivaro pieoro ora voea iare oea kokiaro kokosipaveira rutu vo reoro uvu iraopasa oreoropa ruipapaaveira.
4 Osa eisi piepaoro oiraopa reo ruture isivapaaveira, oiso vovoupaoro ra vao raga tuariripa reo vo siposipoaro sirova utupaave rasito vaaro.
5 ✡ Uva uvuipauei ra roroiovira rutu rugorugoopaoro ora airereipau rutu. Teapi raveravepauera, tavaka vovou vo siraoaro kaeri. Uva vo kovo-ia uvuipauei ra va purapari oearovivu siposipopaoro Vearo Siposipo iava. Osa tapo uvuipauei ra okovorovu rutu tapo purapari varao oara vaterevora viipa Pauto. Oa iava uvuipauei ra oiso toupari, Rera kovopatoaaro vii.

Ragai Vo Kovoaro Opesisa Tutuuvoi

6 ✡ Ari ita, taraipauveira voeari-ia rovopa irara oea oisoa tauopaave Pautoa-pa. Osa ita eisi ragai-a vao oisi tauovira toupaavoi. Aue iava uvare ragai vo vuutaaro tutuu pievoi oiso ra vo rasio kavua Pautoa iare avaoro, oiso rutu vo tuukeo karuoro vo rasio-ia osa pisikui o iria vagoovi.
7 ✡ Ragai vao-ia paupaua ikauava, oa iava reesia-ia poura virorao. Uvare ragai vo kovoaro viapau oisoa oavu avu vaipa apotapape vao iava rara oiraopa vovou rutu purapaa.
8 ✡ Osa pieava eisi oa iava ragai vaaro peira pute piea voria. Ovoria eva ouaverea vo rara oiso ragai vaisireve, Torevokotoa rutu vii, voari Ovoiopa Voki-ia. Uva Turaro vo reesiaro-a ro ira ora rera raga torevokovira oirara vo vovouroaro rovirieipareverea. Uva viapau oiso ragai raga vo reesiaro-a. Ari oearovu rutu tapo vaaro-a voeao oea rerare tuevira toupaiveira rerapa kaviko vovou rutu purapaoro.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

9 Akeake iraopari ragai iare ikauvira uriosa.
10 Ari ita, Dimas ragai kavureva vo rasio raga vo pitupituaro sirova utupasa. Oa vituaro-a vao oa iava Tesalonaika iare avaroera, vo osa Kresens Galesia iare avaroera. Ari Taitas Dalmesia iare avaroera.
11 Uva Luk raga-a ro ira touvira ragai tapo touparevoi. Uva Mak tapo uriopauei, ra vei rutu ragai iare uriosi. Eake iava? Uvare uvuiparoi ra ragai tauvareve vo kovo puraoro.
12 Ari aue Tikikas aruavora Efesas iare.
13 Vosa uriopauvere, ra ragai reraarova kuvupato uriou ira kavuava Traos-ia aue ruvara-ia Kapas, ora vukuara tapo. Viapau oiso uvuipauei ra vo vukuro evara kavuri oara oisoa purapaive aue iava bulmakau rakariro.
14 ✡ Ari ropa ora vatatopopauvere Aleksanda ira orekerovu rutu purapareveira aue-ia bras. Ira oisoa ragai vuri piepareve rutu. Ovuria eva voriaro Turaro rerapa vatereverea voari utupaua.
15 Irapa ora vatatopo iraopauei. Eake iava? Uvare rirovira rutu kasipupaoro oiso ruipaparoveira ra vigei vo siposipoaro tekipareve va opesi ovoipasa.
16 ✡ Ari ita, rovo vuuta rutu-a vao-ia oa-ia rovoa rutu-ia kortua-ia toreraepa. Uva viapau oiso irai voa ragai tapo toureve voea vo reoroaro reo

✡ **4:3:** Ais 30:9-12; Jer 5:30-31 ✡ **4:5:** Ap 21:8 ✡ **4:6:** 1 Ti 6:12 ✡ **4:7:** Fl 3:10-14 ✡ **4:8:** 1 Te 4:13-18 ✡ **4:14:** Ap 19:33; Ro 12:19; Sam 119:98-99 ✡ **4:16:** Ap 7:60

rovirieipa irara pukopasa ragai tauvapaoro. Uva Pautoa iare variriparai ra viapau oiso voeare kasipupaoro voeapa reesia vai purareve, vao-ia vuria oa puraiva ragai eakaoro.

17 Ari ita, Turaro viapau oisoa ragai eakapareve. Viapau. Uvare rera raga ira oisoa ragaipa gorua vatepareve. Oa iava oisoa vo reoro rutu iava siposipopaa Pautoa iava. Eisi osa iava voea rutu voearo ratau tou irara oisoa ragai vo reoroaro uvupaive. Uva oisi-a eisi osa piepaavoiva, Turaro oisoa ragai virivaripareve voea asavira keripa irara, oea oisoa oiso vovou ragapaave ra ragai opesi pieive. Evoea oea oiso rutu toupaiveira osa aakau kare voeao riro kasipu vovou irara.

18 ✡ Ari ita, Turaro utupaua ragai virivariparevere evoea ruvara iava oearoa oisoa oiso vovou ragapaave ra ragai vuri pieive. Oa vituaro iava ragai orirureverea ora rera vo Saraaro-ia eisi vuvuiua-ia. Oa-a eva oa iava vokiara rutu-ia rera vaisiaro kae piepaaveira rera vaaro keraria eveipaoro oa-ia viapau opesia vai. Ovoiei.

19 Uva ragai-a vao vearo voki rutu purapaavoi Prisila vaiopa, ora Akwila, ora Onesiforas aao rutu.

20 Oire uva Erastas ira epao touvira Korin-ia. Ora Trofimas ira kavuava Mailitas-ia, uvare upiaparoepa voa.

21 Akeakeri rutu ra ikauvira uriou. Teapi kokepa vuuta vao vuria pou piro. Yubyulas vase vearo voki purapaivoi ora ro Pyudens, ora ro Lainas, ora ro Klodia ora voea rutu araoko irara oaive voeao vo.

22 Turaro iare variriparaveira oiso ra rera tapo vii reraaro tapo uraurato tavosivira toureve. Ra oisi iava Pauto tauva visii rutupa vatereve evoa.

Evavi raga osa viipa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Pol.

✡ **4:18:** 2 Pi 2:9; Sam 121:7

TAITAS
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol toupareva Masedonia Provins-ia uva voa toupaoro vo pasio rigatoreva Taitas-pa. Oiso ra Krit Toko iare Taitas arureve Pol oiso ra voeao lotupa irara tokipasa avaro. Vo pasio oa oiso toupaiveira osa vao rovopa pasi oa rigatoreva Pol rera vatetoaaro iare Timoti. Aue iava uvare Taitas tavireva oisore ra lotupa irarapa iraparo (Ta 1:5), torevokovira siposipopaoro vao iava Vearo Siposipo (Ta 2:1), ora voea vo rugorugooaro soporepasa voeao oea viapau vearovira Pauto vo reoaro sirova utupaave (Ta 2:15, 3:8).

1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, 1:1-4.
2. Voeao iava lotupa kovo-ia irapa irara, 1:5-16.
3. Lotupa irara tavireva Pol varao iava oara-ia uvuipaai ra Pauto roru piepaive rera vo ruipaaro sirova utupaoro, 2:1–3:11.
4. Ovoiopa reoro Pol vo reoroaro, 3:12-15.

1-4 ✡ Ragai-a vao Pol ragoa vo rigato puraavoi viipa Taitas, uvare oiso rutu toupariveira, Ragai oviitoaaro rutu vii, vo rara vegei rutu Turaro oirao piepave rutu. Ari ita, variriparaveira Pautoa iare Aite ora Jisas Krais vegei Kae Piepatoaaro, auere ra vii tauvapasi aue-ia gavaure vovou ora vereopa vovou rutu. Ragai-a vao-ia Pautoa-pa kovopato, uvare Jisas Krais oiso puraroepa ragai aruoro, “Avau oearovu rutupa siposiposa.” Iu, uvare Pauto ragai roporeva, oiso ra voeao tauvaa oea roporeva Pauto vaore, oiso ra voea vo vovouroaro oirao pie vovouro goruvira rutu voea iava torepe. Oa iava uvuipaai ra vao-ia Pauto vo pitupituaro oiraopa rutu taraiave, vo rara va iava voea siposipoa. Oire ra oisi iava va-ia taraioro vearovira rutu tuevira raga toupaive auere Tootoo Ovoi, uvare voeapa vo tootoo vatereverea Pauto voeao rera voeaaro. Tuariri rutu vo uva vo rasio pura viro asavira touva uva Reo Ovoi purareva va iavirava, oiso ra vo tootoo vatereve. Oiraopavira, uvare viapau oiso kuuvupato-a Pauto. Ira vo vuutao-ia oearovu arurevora va iava vao Vearo Siposipo kosi pievira siposipopasa. Eera Pauto vegei Kae Pietoaaro ira ragai tapo ita roporeva oisi ita osiposipo iava siposipopasa.

Taitas Vo Kovoaro Iava Vo Osa Krit Toko-ia Toureva

5 ✡ Vii Taitas tavipaavoi oiso-ia, Vii kavuavora evoa Krit Toko-ia, oiso ra voa vo kovoro torevokori okovoroa pura uviro asavira toupaivora evoa Krit-pa irara sovara-ia. Oire ra voa oearoi tapo reereesiri voeao oearoa uvuipaai ra lotupa irara tokipaive voraro uruiara-ia voeapa irapaoro.

6 Eisi osa iava uvuipauei ra vaore rugoou osa vii tavi rovoavoi rovovira oiso, Voeao lotupa irarapa oea irapaaveira viapau oiso uvuipaai ra vuriara vai purapaive. Ora oiso-ia viapau irai uvuiparoi ra aireiva vatuarirei vai toupareve. Viapau. Ari kataiva raga. Ora vo osa rera ovii iraraaro, oire ra oirao piepa vovouvira rutu torevokovira toupaive. Viapau rutu oiso uvuipaai ra ora voea vo ruiparoaro sirova utupaoro vuri vovouro purapaive. Ra oisi iava voea iava siposipoara uvarovu rutu vuriara avapape.

7 Aue vituaro iava uvare rera-a eera oirarapa irapato ira Pauto vo kovoaro tokipareveira. Eisi osa iava uvuiparoi ra torevokovira raga toupareve. Opeita ro ropori ira oearovu tapo rirovira ora kaureoparo. Ora opeita ro tapo ropori ikaupa kasiputo, ora ro ira spakpaoro kokoroparo, ora ro

✡ **1:1-4:** Nam 23:19; Ro 16:25; 2 Ti 1:10 ✡ **1:5:** Ap 20:28-30; 1 Ti 3:1-7

ira oearovu upopaoro voea upia piepareve, ora ro ira ora rera raga-ia vovouparo vo orekerovu rutu ou ragapaoro.

8 Ari uvuipauei ra rera ropori ira oearovure sopaipa irara oiso puraro, “Uriota vore ragai vo kepaaro-ia vearovira pausa touoro.” Ora ro tapo ira vearo rugooro raga sirova rutu toupareve. Eera ira uvuiparoi ra ora rera vo vovouaro raga rovirieipareve, ra va iava torevoko vovouro raga purapareve ora airereipaoro rutu. Iu, eera torevoko vovoutoa rutu.

9 Ari ita, vosa oiraopa reoro rutu-ia pitupareve varao oara oupareveira vo Vearo Siposipo iava, uva va-a eva oa iava ita rera uvuiparoi ra oearovivupa topa pievira siposipopareve kosi pievira va iava vao oiraopa reo rutu. Ora ira uvuiparoi ra viaevira vo reoro karekereve vuriara oreoroa vatepaiveira oearovu oirara piro piepasa.

10 ✡ Aue iava uvare riro irara rutu epao oea ora upopaaveira vaova Vearo Siposipo, vo osa oearovu keakea ragapaive kokoropa reoro raga-ia. Ari ita, voea tapo Jiu oea vao iava ora voea iava rakari verapa pitupitu siposipopaiveira.

11 Uva voea tavi iraori ra ora eakaave uvupavira, uvare oira aaoro rutu piro piepaiveira rutu vuri reoreoro raga-ia. Uvare oiso piepaiveira ra vo aaoro ruvara-ia moni oupaave vo aaoro siposipopaoro.

12 Oiraopavira rutu osa vii tavipaavoi iravu iava Krit-pa irara iava rera. Ira oiso puraroepa voeaore oea oisoa vo Toko-ia vao Krit toupaive, “Voeao-ia Krit-pa irara oea kuuvu reoro raga purapaaveira. Oea oiso rutu toupaiveira osa kaakau kare. Oea kovo arapa reasipaoro ora voea raga-ia rugoopaaveira riroara rutu aio ragapaoro.”

13 Ari ita, uva oiraopa reo rutu-a vao-ia. Eisi osa vituaro iava uvuipauei ra goruvira rutu voeare korupau vo voea torevoko piepaoro. Oa iava voea vo vovouroaro oirao pie vovouro uvuipai ra goruvira voea iava torepape.

14 Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipaai ra vo reoropa reasipaave tu-ariripa siposiporo iava varao akukuara, oara vo ragava uriopapeira Jiu, ora voeao oearoa reo goruro pura ragapaiveira oara-ia oiraopa reore isiva ragapaaveira.

15 ✡ Oire vosa viapau irai vo rugorugooroaro-ia vuria vai toupaive, uva va eva vituaro iava oiso toupai, Vosa apeisi eake uvureve, ora apeisi eake kekereve oara-a evara oara-ia viapau oiso vuria vai toupaivoi. Ari ita, vosa vuria vai toupaive vo rera varaaro-ia rugorugooara, oire uva vara-a evara oara vituaro-ia oaravu rutu vuriara toupaiveira varao oara uvupareve ora vara kekepareve. Aue iava uvare rera vo rugorugooroaro piroepa rutu. Oa iava oisi iava orekerovu rutu rera iava vuivuiepa ro ira Jisas Krais viapau oirao piepareve.

16 Ari ita, oiso purapaaveira, “Igei Pautoa-ia taraipaioveira.” Uva vigei uvuipaviei oiso ra voea vo pitupituroaro eveipaoro vearovira rutu voea-ia taraipavio oiso, Asi vuri rugorugoo irara rutu-a voeao oea kuuvu reoro raga rutu purapaiveira. Eake iava? Uvare kasipu vovouro raga-a oara purapaiveira vo oearovuva ora aveavepaoro. Oa-ia Pauto vo reoaro gasipaiveira. Oa iava viapau oiso uvuipaai ra vearopara vai purapaive.

2

Vo Toupai Avuka Irara Iava Vo Reo

1 ✡ Oire uva uvuipauei ra torevokovira rutu voea tarai piepari aue-ia oiraopa reo rutu vao oa-a vigei vaaro oirao piea rutu vituaro.

✡ **1:10:** Je 1:26-27; 1 Ti 1:6 ✡ **1:15:** Lu 11:39-41; Ro 14:23 ✡ **2:1:** Ta 1:9

2 ✡ Avuka irara tavipari oiso, Opeita spakpata ukaiopaoro, ora opeita varao purapata osa kokoropa irara vara purapaiveira. Viapau. Ari uvuipaai ra vearovira rutu taraipaoro ora voea vo pitupituroaro sirova utupaave vara purapaoro. Oa iava viapau uvuipaai ra raveravevira Krais oirao piepaive ora oearovupa siraopaave vo vokiara rutu-ia.

3 Oisi raga ita eisi osa uvuipauei ra vairoro avuka riako tavipari, ra oisi raga vo vovouro purapaive evara. Auepa teapi kiuvu reoro raga pura ragapaive oearovivu toga ragapaoro vo reo-ia. Ra opeita tapo goru oviro vai-ia ukaiopaave spakpaoro. Uva evairo airoa uvuipaai ra vatuapa riako vearovira rutu tarai piepaive vearo pitupituro-ia.

4-5 ✡ Ra va iava vo aaoro vearovira ora tokipaave ora vo aaoropa siraopaoro. Ra viapau vuri rugorugooro karekepape vo riako-ia. Uva uvuipaai vatuapa riako ra vearovira rutu vatua irara oaive vo reoroaro uvupaive reasi asavira. Evairo airoa uvuipaai ra ora vairo vo vovouroaro raga rovirieipaive, ra va iava torevoko vovouro raga purapaive ora airereipaoro rutu. Uva oisi-a eisi osa vearopai vo osa eisi ragavira vo pitupituro evara purapaive. Oa iava viapau oiso irai uvuiparoi ra vuri reo vai purapareve vao-ia Pauto vaaro tarai reo.

Vo Toupai Viovoko Irara Iava Vo Reo

6 Oire uva oisi ragavira ita uvuipauei ra voeao viovokoa tarai piepari. Ra va iava ora voea vo rugooroaro rite pie rovopaive auepa, teapi evo rugooro raga voea vovouaro piropiro piepaive rutu vo rara voea-ia putepaive.

7 ✡ Oire uva vii tapo Taitas oiso toupari, Viigoa uvuipauei ra voeapa ovoovoa rutu purapari vo osa vearovira raga kovoa purapari. Opeita voeare keevaita reoro raga purapari. Viapau. Ari uvuipau ra voeapa vavata pievira reopau vo osa voea siposipopari.

8 ✡ Iu, uvuipau ra vo reo rutu vateri oa vituaro-ia riroa gorua rutu toupai. Oa iava viiva keripa irara viapau uvuipaai ra oiso puraave, “Kevaita reo raga-a eva akukupapa reo vuria.” Oa iava uvuipaai ra ariiave.

Vo Toupai Kovopa Irara Iava Vo reo

9 ✡ Oire uva kovopa irara uvuipaai ra voeao vo reoroaro tapo uvupaive oea voea tokipaiveira. Ra va iava vearovira rutu voea-ia rorupaive voea tokipaoro. Ora ra opeita kaureopaave voeare.

10 ✡ Uva viapau uvuipaai ra reipa irara oaive varaaro orekerovu kavirupaive. Ra va iava oearovu voea-ia va kekepaoro oiso purapaave, “O oiraopavira rutu, uvare Pauto ro Kae Pieto vaaro tarai reo kasiraovira rutu torepai.”

Uvui Iraopaviei Ra Sisigarue Vovouvira Toupape

11 ✡ Ari ita, Pauto rera vo vovouaro vao vereopa vovou viaevira rutu karekere piepareveira vo oearovu rutu kae piepaoro. Oa iava vorevira ora rera iare voea oupareveira.

12 Eva vereopa vovouaro oa vigei tarai piepai, ra va iava rera vo ruipaaro purapape vo rasio-ia. Eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra vuri vovouro oavi kavupape ora vigei iava, oiso ra vearovira rutu ora airereipavio vuri pitupituropa vo rasio iava.

13 ✡ Uva oiso ragavira touoro vo vokiore tuepavio pisa voki rutu. Ovokia-ia vao Pauto vaaro kerari aviavi oa karekepere rara, vo osa va-ia aue

✡ **2:2:** 1 Ko 13:4-8 ✡ **2:4-5:** 1 Ko 14:34; Ef 5:22; 1 Ti 6:1 ✡ **2:7:** 1 Ti 4:12 ✡ **2:8:** Fl 4:8-9; 1 Ti 6:3 ✡ **2:9:** Ef 6:5 ✡ **2:10:** Mt 5:16 ✡ **2:11:** Ef 2:8-10 ✡ **2:13:** 1 Te 4:13-18; 2 Pi 1:1

Jisas Krais vigei Kae Pietoaaro vorevira vorero. Oa-a eva oare rugoopaoro goruvira raripavioveira.

14 Uvare ora rera iava vasereva oiso ra kopiiro. Eisi osa iava uvuiparoi ra vigei kae piepareve vorevira varao iava vigei vo vovouroaro vuriara. Ora vao tapo oiso ra torevoko vovou raga-ia toupape, uvare ora rera iare vigei vaisireva. Oire uva va-a eva oa iava uvuipaviei ra ruipapavio vearo vovouro purapasa vo rera vaisiaro-ia.

15 ✡ Oire uva vo reo-a vao oa iava uvuipauei ra oearovu vo vovouroaro varaata piepari voea goru piepaoro. Asi vii-a reito vaisito viigoa uvuipauei oiso ra oearovivu vo vovouroaro vuriara poerapari voea vorevira torevokopaoro. Teapi viipa keapaave oiso, Vii-a oira akuku raga-a.

3

Uvuipau Ra Goruvira Toupari Torevoko Pitupitu Raga Purapaoro

1 ✡ Oire voeao oirara oea tokipariveira oea-ia uvuipauei ra voea soporeri. Auepa teapi gavman-va ora kaureopaave ora voeao oirara oea reipaaveira visii rutupa. Oa iava uvuipaai ra vearovira rutu voea vo reoroaro uvupaive, ra vearo kovo rutu purapaive.

2 Voea taviri oiso, Opeita oearovu togapata vuri reo-ia. Viapau. Ari visii uvui iraopatai ra kave vovou rutu purapata oearovu rutupa. Ora vao tapo osa ravaavira raga toupata oearovivu tauvapasa gavaure vovou raga-ia.

3 Vao vituaro iava uvare voari tuariri oisoa toupape vuriara raga purapaoro rupasopavira raga toupaoro. Ora varao osa oisoa ora vigeiva kaureopavio. Ora oiso osa tapo viapau vearo vovou sirova oisoa utupavio vo osa reo goru gasipape. Oa iava vuri pitupitu vigei tuukeva, oiso ra ora vigei raga vo rugooroaro-ia vuriara sirova utupavio. Eva-a oa iava oisoa oearovu varaaro riiriipape. Uva oisoa oearovure rirovira kasipupavio, osa vorevira igeire ita rirovira rutu kasipupaave.

4 Ari ita, vo osa Pauto vo vuutaaro karekeerao oa-a eva oa-ia ora rera vareiaro sirao vovourei karekerevorao ora tauvaa vigeipa.

5 ✡ Oa iava vorevira vigei ora rera iare ourevorao ro-ia Pauto vigei Kae Pietoaaro. Oiraopavira, viapau oiso vearo kovo vai purapape, ra oai iava Pauto vigei-ia vearo vovou vai purapareve. Viapau rutu. Ari ita, vao raga-a kaviko vovou riroa rutu rera vaaro vigei-ia. Oa-a eva oa iava Airepa Tootoo rutu ouerao, uvare vigei sisigarue pierevorao. Osa vigei pieoro ro Tugoropato Uraurato oisi vigei pierevorao, Airepa irara vigei.

6-7 Iu, Pauto vigeipa rirovira rutu Tugoropato Uraurato vaterevorao, vo uvare Jisas Krais vigei Kae Piepatoaaro vigeipa raiva purarevora vao vorevira ora porete piepa raiva. Uva Pauto vigei vaisipare oiso rutu, Torevoko irara. Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra oisi iava ora agiagipavio rutu Pautoa tapo. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi ouperea vao oare tuevira toupaoro goruvira rutu raripavioveira.

8 ✡ Uva vo reo-a vao-ia oa puraavoi oa-ia oiraopavira rutu vii tavipaavoi, oisore ra voeapa vo reo vasirakovira rutu topa piepari rutu, ra va iava pisa visivi rutu toupaive voeapa voeao oea Pauto oirao piepaive rutu. Ra va iava vearo kovoro purapaive evara oara vearopai. Oara iavirava uvuipaai ra vearo tou rutu ouive.

9 Uva visii rutu viapau uvuipatai ra akukupapa reo raga-ia ora upopata. Ora opeita aao irara oavisii raga-ia vuurapa vaisi purapata vo voea vaivaisipaoro. Ora opeita ora visii ragava kaureopata. Ora opeita oearovu

✡ **2:15:** 1 Ti 4:12-16 ✡ **3:1:** Ro 13:1-7 ✡ **3:5:** Ef 2:4-9; Ro 3:20 ✡ **3:8:** Je 2:14-20; 1 Ti 1:15

kasipu piepata Moses vaaro-ia Reo Taisi voeare reoreopaoro. Uva vo reoro-
a evara kiuvu reoro raga, oreoroa rutu iava viapau uvuipai vearoa vai
karekepe.
10 ✡ Oire vosa irai orugoorei iava pisavira siposiporeve vo lotupa uvuru
sovara-ia, ra vo rugoorei sirova roopavira avaave, ra vii goruvira rera taviri
oiso, Viapau uvuipauei ra vorevira oisi osiposiporoi purapari ita! Oire vosa
viapau vii vo reoaro uvureve, ra viapau oiso vorerivira ita rera tapo touri.
11 Vo uvare rera-ia taraipauei oiso, Vuri vovou rutu rera-ia toupaivoi.
Ovovouroa ora rera-ia eveipaoro oiso puraparoveira, “Eagara, ragoa oisivio
toupaavere.”

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

12 Ari ita, ragaipa tutuu piepai ra vii iare Atemas sipoa eke aue Tikikas.
Oire vosa irai vaiterei iava vii iare pouro virovere, ra va iava ikauvira ragai
iare uriou vo-ia Nikopolis-ia. Uvare oiso ruipaparai ra evoa touve vo uteopa
vuuta-ia.
13 ✡ Viigoa uvuipauei ra Sinas tauvari riro taraito reo goruro-ia, aiterea
vatatopopasiei ora Apolos vokasa. Uva vii tavipaavoi oiso ra oearovu taviri,
ra orekerovu avu vai vaitereipa vatevateive oarava uvuipasiei avasa.
14 Voeao oirao pie vovou irara oea tokipaveaira, oeare oiso vii tavipaavoi
ra voea vearovira rutu tarai pieri. Ra va iava vearo pitupitu rutu purapaive.
Oa iava uvuipaai ra tauva vovou rutu purapaive voeaopa oea Jisas vo
kovoaro purapaiveira. Ra vearo tou rutu purapaive ora voea vo rugooroaro
kavuoro oara-ia ora voea raga-ia vovoupaaveira.
15 ✡ Ari ita, voeao rutu oea oisoa ragai tapo toupaive oea voeao viiva vearo
voki rutu purapaivoi. Oa iava uvuipauei ra vo vaisio topa pieri, vearo voki
voeaopa oea Jisas oirao piepaiveira.
Pauto visiigoa rutupa rirovira vereopa vovou vatereve ora igei tapo.
Ragai-a vao, Pol.

✡ **3:10:** Ro 16:17 ✡ **3:13:** Ap 18:24 ✡ **3:15:** Kl 4:18

FAILIMON
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom urui-ia 61 o 63 yia Krais vo kavauaro isivaaro iava. Vo rigato purareva rera iare rera vatetoaaro ro Failimon ira Pol vo reoaro uvuoro porero viropa oa iava va sirova uturoepa Krais oirao piepaoro. Uva iravu kovopato Onisimas Failimon reraaro, ira torireva Failimon arova vore Rom uva voa oisoa Pol tapo toupareve, oa iava oisoa Krais oirao piepareve, uvare rera vovouaro porereva. Oisi-a eisi osa iava Failimon akereva Pol oiso, E uvuipauei ra rera Onisimas vorevira ou pieri, uvare vii araokotoaaro rera-a ro vo Krais vaisiaro-ia. Ra rera ou pieoro rerapa siraou vao-ia rera vo vuriaro vao oa purareva.

1. Aviavi pie reoro rigatoreva Pol, 1-3.
2. Ora rera vaaro sirao vovou Failimon-pa, 4-7.
3. Failimon arereva Pol oiso ra vorevira Onisimas ou piereve, 8-22.
4. Ovoiopa reoro-ia vearo vokireva Pol, 23-25.

1-2 ✡ Ragai-a vao Pol ragoa tuukepa kepa-ia toupaavoi, uvare Krais-pa kovopato-a ragai. Uva vegei-a vao ora ro Timoti vii araokotoareiaro ora ragai, vegoa vo rigato puravevoi viipa Failimon. Uvare viipa siraopaveaira vo osa Krais-pa kovopariveira. Oire uva voearo rutu tapopa vo rigato-a vao-ia, oearoa vii vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotu purapasa. Ora o tapo vigei taataavaaro Apia iriapa tapo vo rigato puravevoi, ora ro tapopa Akipas ira vegei tapo vuri vovourova ora upoparoveira.
3 Uva variriparai Pautoa iare vigei aitearo ora Jisas Krais vigei Turaroaro oiso ra gavaure vovou purasi visii-ia tauvaa vateoro visiipa.

Oirao Pie Vovouaro Failimon Ora Siraopa Vovou Aue-ia Turaro

4 ✡ Ari ita, vosa variria purapaoro vii vaisipaavoi Failimon. Ora vosa viire rugoopaoro vearo vaisi vuurapa vaisi purapaavoi ragai reraaro-ia Pauto.
5 Vo uvare vii iava uvupaaveira vo oearovu ruvara-ia. Uvare vii-a eva viigoa oearovu rutupa siraopauveira voeao vii voeaaro, vo rara goruvira rutu oirao pie vovou purapari Turaro-ia Jisas.
6 ✡ Uva oiso variripaoro viire rugooparai oiso, Vearopai rutu vo osa ora vii vaaro oirao pie vovou kareke pieri oearovu rutupa oirara. Oire ra va iava vii-ia vo vovou eveioro oiraopavira rutu varao oirao pieive vara-ia taraioro vearopara, oara vigeipa Krais Jisas-ia toupaiveira, vo osa rera tapo ora tavosipavio.
7 ✡ Oiso osa va eva, araoko, vii vaaro sirao vovou voearopa Pauto voearoaro. Oa iava rorupaavoi rutu, uvare va-a eva oa ragai vovouaro varaata pievoi rutu. Ari ita, igei rutu varaata pierivora igei vao Pauto voeaaro.

Pol Failimon Tavireva, Viipa Ruipaparai Rutu Ra Onisimas Ou Pieri Ora Vii Iare Oiso Rutu Osa Araokoto Oara

8 Oire uva vearo vovou-a vii vaaro oa-ia taraipaoro uvuiparai ra oiso vii tavia goruvira, Ragai vo reoaro uvu iraori, uvare vegei araorei-a vo Krais vaisiaro-ia.

✡ **1:1-2:** Ef 3:1; Fl 2:25; Kl 4:17 ✡ **1:4:** Kl 1:3-7; Ro 1:8-9 ✡ **1:6:** Je 2:14-20; Fl 1:9 ✡ **1:7:** 2 Ko 7:13

9 Ari ita, viipa siraoparaveira rutu. Eva-a oa vituaro iava gavaure visivi vii arepaavoi. Ragai-a vao avukatoavi Pol, ragoa tuukepa kepa-ia toupaavoi Krais-pa kovopato.
10 Oire uva oisi-a oiso osa ragavira rerapa ro-ia Onisimas vii arepaavoi, oiso ra rera tauvari ira viipa kovo rovoreva. Oa iava torireva vii arova. Uvare rera-a ira oiso rutu toupareveira, ragai oviitoaaro. Vao vituaro iava uvare tuukepa kepa-ia toupaoro Krais iava rera taviava. Oa iava ragai vo reoaro uvuoro Krais oirao piereva. Osa iava Airepa Tootoo rutu oureva.
11 Ari ita, voari tuariri viapau vearo kovo vai purapareva viipa. Ari vo vokio-ia uvuiparoi rutu ra vearo kovo rutu purapareve vegei rutupa ora vii.
12 Oire uva rera arupaavoi vorevira vii iare. Uva rera-ia ora ragai iava vovouisi rutu tapo sipopaavoi vii iare siraovira.
13 Ari ita, rerapa ruipa ragaparai rutu oiso ra vovio raga ragai ruvara-ia toupareve, vo uva tuukepa kepa-ia toupaavoi. Aue iava uvare oearovupa siposipopaaveira Vearo Siposipo iava. Oire ra oisi ragai ruvara-ia touoro ragai tauvareve vii vo tavukiaro ouoro.
14 Ari viapau uvuiparai ra goruvira rera-ia pitupaa vo raga ragai ruvara-ia, vosa viapau vearo vaisi pura rovori rera-ia. Ari ita, reasiparai oiso ra vii tavia oiso, “Ragai tauvari.” Viapau. Ari vii raga vo rugooaro vegei-ia. Oa-ia uvuipauei ra vegei tauvari vii vo ruipaaro sirova.
15 Ari ita, ragai oiso rugorugooparai, Pautoa vai vo ruipaaro sirova torireva vii arova. Oire uva voa-a evoa uvava voreoro taru vii ruvara-ia riro kaekaevira rutu touparevere. Iu, uva oiraopavira rutu-a eisi.
16 ✡ Vo vokio vao oa-ia viapau oiso Onisimas touparevoi osa voari tuariri akukuvira oisoa kovo ragapareve. Viapau. Uvare vo vokio-ia oiso rutu touparevoi, Rera-a ro-ia vegei araokotoaaro vo Krais vaisiaro-ia. Eva-a oa-ia kovopa irarapa pute pievira touparevoi. Eisi osa iava uvuipaveiei ra rirovira rutu rerapa siraopave. Oire vosa oiso rugorugoopau rore Onisimas, Ragaipa kovopato ro-ia ora ragai araokotoaaro vo Turaro vaisiaro-ia, uva eisi osa rugoopaoro uvuipauei ra rirovira rutu rerapa siraopau vo sirao-ia pute pievira osa rerapa siraoparaveira.
17 Ari ita, vosa oiso ragaire rugoopau, Vatetoa oaa rutu-a ro-ia Pol, uva uvuipauei ra rerare tapo oisi rugoou, vorevira ora vii iare rera voreoro ro-ia Onisimas.
18 ✡ E vuria vai peira rera-ia vii-ia ora vo vii orekerovu avu vaiaro-ia? Vosa oisi oarai pape, oire uva uvuiparai ra viipa oarai kare piea.
19 Oire uva va vao oa kekepari oreoa rigatopaavoi ora ragai Pol vavaearo raga iava. Oa-ia oiso puraparai, Iu, oiraopavira rutu viipa oara kare pieavere. Uva uvuiparai ra oiso vii tavia, Easi riroa rutu epao oa ou ragariva ragai ruvara-ia, uvare vii siposipo ragapaavora Vearo Siposipo iava. Oa iava Jisas oirao pieoro Airepa Tootoo ourivora.
20 Oire araokotoa oaa, vii Failimon arepaavoi oiso ra oisi eisi va purari. Uvare tavosivira rutu toupavevoi vo Krais vaisiaro-ia. Uva va-a vao oa-ia uvuipauei ra oisi iava ragai vovouaro varaata pieri rutu, vo osa vii tauvareve Turaro oisi eisi piepasa.
21 Ari ita, vii-ia taraipaoro oiso viipa vo pasio rigatoavoi. Oiso osa ragavira uvuipauei ra oisi va purari. Uvare oiso ragavira vii-ia taraiparai, evara-ia pute pievira rutu taru orekerovu rutu oisi purarivere rara ragaipa.
22 Oire uva oisi-a eisi osa ragaipa oai tugia vai ravaavira vatatopori. Ari ita, Pauto oirao piepaavoi rutu, oiso ra visii rutu varaaro variriara

✡ **1:16:** Mt 23:8; 1 Ti 6:2 ✡ **1:18:** Lu 10:30-37

vearovira rutu uvupareve. Oa iava ragaipa raiva purarevere vao oa-ia vorevira voreravere visii tapo toupasa.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

23 Oire uva oreovu-a vao-ia vo osa Epafras vearo voki purarevoi viiva.
Ira oisoa ragai tapo toupareve vo tuukepa kepa-ia, uvare rera tapo Krais-pa
kovopato.
24 ✡ Ora voeao tapo Mak vase, ora Aristakas, ora Dimas, ora Luk oea rutu
tapo viiva vearo voki purapaivoi, voeao oea oisoa ragai tapo kovopaive.
25 Oire uva ragai-a vao varirıparai Turaro iare Jisas Krais, oisore ra visiipa
tauva vatereve visii viraakooro rutu. Ovoiei.
Ragai-a vao, Pol.

✡ **1:24:** Ap 12:12; Kl 4:10

HIBRU
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva iravu voeaopa oirao pie vovou irara Jiu-pa irara iava voea. Ari viapau taraipaviei oiso, Iroutoa rutu vo rigato purareva.

Uva Krais iava Kristenpa irara tavitavireva oiso purapaoro, Ro Krais ira oearovu rutu-ia pute iraopareveira reipaoro voeao iava, oiso osa voeao profet irara, ora voeao enselpa irara, ora ro Moses, ora Josua, ora pris irara Eron vo saraaro iava voea. Ora oiso tapo puraroepa vo pasio-ia, Vao Airepa Reo Ovoi oa tuariripa-ia pute iraopaiveira tauva vatepaoro oirarapa. Ora vao koruoua oa purareva ora rera-ia Krais ora aue tapo varao oirao pie reoro oara rutu Jiu varaaro-ia putepaiveira varao oara oisoa purapaive vo tuariri rutu.

Oire uva Papara 11 sovara-ia goru reoro rutu toupaiveira oreoroa epao voeao iava tuariripa irara oea varaaro oirao pie vovouro oisoa kareke piepaive Pautoa raga-ia rari iraopaoro vo osa oisoa oaravu kovoara purapaive.

1. Jisas iava vao aviavi pie reo, ira-a orekerovu rutu vituaro-a rera, 1:1-3.
2. Krais voea-ia enselpa irara puteparevoi rutu, 1:4–2:18.
3. Krais vaiterei-ia Moses vaio ora Josua puteparevoi rutu, 3:1–4:13.
4. Krais voea-ia pris irara Eron vo saraaro iava pute iraoparevoi rutu, 4:14–7:28.
5. Tuariripa koruouaroa-ia puteparevoi Krais, uvare ora rera iava revasiva-ia ovoiopa koruoua purareva Airepa Reo Ovoi oirao piepaoro, 8:1–10:18.
6. Oirao pie vovou-a vao oa-ia uvui iraopaviei ra Pauto roru piepape oiso osa tuariripa irara oisoa rera roru piepaive, 10:19–12:29.
7. Goru reo vatereva Kristen irara vo vovouroaro tore piepasa, oiso ra tuuvu vovouvira toupaive, 13:1-25.

Pauto Oviitoaaro Vigeipa Reo Vatepare

1 Pauto tuariri rutu ora rera vo reoaro oisoa vatevatepareve voeaopa vigei aao iraraaro. Ora vo osa tapo vo oraivarovu rutu-ia oisoa profet irara-ia piepareve ra rera vo reoaro kareke pieive va kosi pieoro.

2 ✡ Ari vo vokiroa varao-ia ovoiopa vokiro oara-ia Pauto ora rera vo reoaro kosi pierevora rera Oviitoaaro-ia. Ro-ia ira iavirava Pauto orekerovu rutu pura rovoreva voari rovoa rutu-ia. Ora oiso tapore eera ira-ia orekerovu rutu touverea vo ovoiopa voki-ia, ra oiso rutu pieve evara, Rera raga varaaro.

3 ✡ Eera Jisas ira iava roropaiveira aviavia vova Pauto vo kerariaro-ia. Ro ira kekepaoro oiso taraipaaepa, O ari Pauto oiso toupareveira osa ro, uvare Pautoa-va areiipareveira rutu Jisas. Rera vo reoaro vo goruaro oa-ia orekerovu rutu voka piepareveira oiso vuvuiua-ia ora vo rasitoa-ia, oisore ra orekerovu rutu oisi raga toupaive vo vokiara rutu-ia. Oire uva raiva pura rovoreva oirara rutupa vo vuriara rutu verapasa vo ora rera revasiaro-ia. Oa iava vo vokio oirapapa varata-ia pauparoi vuvuiua-ia Pauto ruvara-ia, ro-ia Reitoa rutu ira oearovu rutu-ia king irara putepareveira.

Pauto Oviitoaaro Ira Enselpa Irara Rutu-ia Putepare

✡ **1:2:** Ga 4:4; Hi 2:3; Sam 2:8 ✡ **1:3:** Jo 1:14; Kl 1:17

4 Eva-a oa iava rera raga enselpa irara-ia putepareveira rutu. Oiso osa raga ita rera vaisiaro voea vaisiaro-ia putepareveira vo vaisio-ia oa vatereva Aiteto Pauto rerapa.
5 ✡ Uva va vituaro iava oiso toupai, uvare viapau oiso irai voea iava enselpa irara oisi tavireva oiso,
‘Vii-a ragai Oviitoaaro. Vo vokio-ia ragai-a vii aitetoaaro.’
Ora oiso tapo osa viapau oiso irai voea iava enselpa irara tavireva oiso,
‘Ragai-a rera aitearo. Ira taru toupareverea ragai Oviitoaaro.’
6 ✡ Oire vosa Pauto ora rera Oviitoaaro rutu Avaioto vara piesa aueparoepa, uva oiso puraroepa,
‘Voea rutu Pauto voeaaro purapurapa irara ensel irara taku viro iraoave rera Oviitoaaro-ia vuurapa vaisi puraoro.’
7 ✡ Oire uva voeao enselpa irara oea iava Pauto oiso puraroepa,
‘Purapurapa irara ensel irara puraava, oiso ra oiso toupaive osa kiuvu. Ora tapo ragai voeaaro kovopa irara oiso puraava, ra oiso toupaive osa vuvua.’
8 ✡ Oire uva vo reo raga purareva rera Oviitoaaro iava oiso,
‘Turaro. Vii vaaro paupa viapau oiso opesiperea. Oa touvira rutu toupaiverea ovusa va-ia paupau oearovu rutu tokipaoro. Voeao rutupa reipauverea, oea torevokovira rovirieipariverea.
9 ✡ Viigoa vovou iraopau torevokoa purapasa vao vuria verapaoro. Eva-a oa vituaro iava Pauto, vii reraaro Pauto vii roporevora. Oa iava oearovu rutu-ia putepari, vo osa viipa avivikepaaveira vii-ia vuurapa vaisi purapaoro. Va-a vao oa vituaro iava roru vovou rutu vaterevora viipa.’
10 ✡ Oire uva oiso tapo puraroepa Pauto,
‘Vii-a Turaro viigoa vo rasio karekeriva va purapaoro rovoa-ia. Oa iava ora vii iava vavaea raga-ia vuvuiua ita aia purariva.
11 Ari ita, oiraopavira rutu. Vara rutu opesiperea, vo osa vii raga touvira rutu toupari. Oara rutu evara rutapaperea avukapaoro. Oiso rutu osa varoara varao oarapa tutuu piepapeira oiso ra karikari piro.
12 Oisi-a eisi osa piepaivora uvuipau ra vara vikopari vara vikipasa. Uva vara rutu oisi purariva oara ora tavariopapeira oiso osa varoara ora tavariopapeira, vo osa vii viapau oisi otavarioiei. Ora viapau rutu oiso avukapauverea.’
13 ✡ Ari ita, Pauto viapau irai enseltoa vai tavireva oiso purapaoro,
‘Vo pauu ragai vaaro iava oirapapa varata. Uva tuepauverea vo vokio-ia oa-ia voeao viiva keripa irara tovoaverea vo vii reroaro, oiso rutu osa orekerovu varao oara ivara-ia tasipaiveira kokotoara.’
14 Oire uva eake rutu-a voeao enselpa irara? Uvare voea rutu kovopaiveira urauravira Pautoa-pa. Oa iava Pauto voea sipopareveira voearo tauvapasa oearoa ora vatatopopaaveira rerare tuevira. Vo osa voeapa ruipaparo, oiso ra ora rera iare voea oupareve.

2

Pauto Vo Ruipaaro Oisi Toupaiveira Ra Vorevira Ora Rerapa Vigei Oupareve

1 Oire uva vo reo-a vao oreoa vate rovoivora vigeipa oiraopa reo rutu, oa iava vo reo uvu iraopapeira. Vo reo-ia pitupapeira goruvira rutu. Teapi

✡ **1:5:** Sam 2:7 ✡ **1:6:** Diu 32:43 ✡ **1:7:** Sam 104:4 ✡ **1:8:** Sam 45:6-7 ✡ **1:9:** Ais 61:1-3 ✡ **1:10:** Sam 102:25 ✡ **1:13:** Sam 110:1

vo reo arova ora aapaapau pie oiso osa opitaisi vo avaka rovu ivara-ia gaegaerepai.

2 ✡ Uva vo siposipoa-a vao oa purapaiveira enselpa irara oa eveipaiveira oirara rutu oiso, Va-a vao-ia oiraopa siposipo rutu aue Reo Taisi Jiu vaaro. Uva viapau oiso vearovira vo reo sirova utu rovopaaepa. Oa iava vuria vo voriaro uvuivira ouivora.

3 ✡ Oire uva apeisi-a? Vosa vo siposipo eva uvu ragapape vo pitupitu iava Pauto vaaro oearovu oupa vore ora rera iare, uva apeisi ragavira oiso osa iava uvuipaviei ra vuri vovou vo voriaro vatavatape? Viapau rutu uvuipaviei ra vuria vo voriaro vatavatape, uvare Turaro Vearo Siposipo kosi pie rovoreva. Oa iava oearovu va uvuivoiva, Pauto voea oureva ora rera iare. Va-a eva oa rutu vituaro iava vo siposipo oiraopavira rutu oiso karekeerao vigeipa.

4 ✡ Uva Pauto vigei rutupa evo reo oirao piereva oaravu rutu ravotoara puraoro vigeipa ora rera vo goruaro riro goru rutu kareke pieoro. Oa iava oaravu tapo vatereva voeaopa oirao pie vovou irara, varao vatevateara Tugoropato Uraurato varaaro. Uva vara-a evara oara vatereva voeapa ora rera vo ruipaaro raga-ia, Pauto.

Jisas Raga Uvuiparoi Rutu Vorevira Vigei Oupasa

5 Oire uva airepa vovouva urioroepa Krais. Oa iava viapau oiso Pauto enselpa irara reesireva oisore ra varao-ia airepa rugooro tokipaave, varao oara iava tavitaviparai.

6 ✡ Viapau. Ari, iravu oirato oiso puraroepa Tugoropa Vuku sovara-ia oiso,

‘Pauto. Eake irara vai-a oirara ra voeare rugorugoo rovou? Iu. Eake rutu-a oirara ra voeapa siraopau rutu?

7 Ari ita, poteku vuutavi raga oa-ia voeapa oisi pierivora, oiso ra enselpa irara reroarovi toupaive. Uva evoea oirara oea-ia keraria tovorivora, oiso ra vara rutu voea vaisiaro kae piepaive. Uvare orekerovu rutu voea reroaro toupaiveira varao oara rutu tokipaiveira.’

8 Oiraopavira rutu oiso osa evo reo purapai oiso, Orekerovu rutu oirara reroarovi toupaivoi varao oarapa reipaaveira. Ari touvira rutu oirara siitueperea vo rara oisi pieive orekerovupa reioro.

9 ✡ Ari ita, viapau oirara oisi kekepapeira, ari Jisas raga. Poteku vuutavi raga oa-ia tourevora vo enselpa irara reroarovi oiravira. Oa iava Pauto oirara rutupa siraooro Jisas siporevora, oiso ra voea rutupa kopiiro. Okopiia isivaaro iava rera kae pierevora ora rera iare. Uva rerapa rei vaisi rutu vaterevora rera tovooro rera vo kerariaro sovara-ia.

10 Uvare Pauto-a ira orekerovu rutu karekereva ora rerapa. Ora orekerovu rutu rovo rovoreva. Eva-a oa vituaro iava oisi torevokovira rutu Jisas oisi piereva. Ari ita, Jisas eera ira iava oirara rutu uvuipaai ra oisi toupaive, ra va iava Pauto ora rera iare vorevira voea oupareve. Uva va-a vao oa vituaro purareva Jisas siitoka ouoro. Uvare rera raga kataitoa rutu ira uvuivira rutu karekeroepa oirara rutu tuvetuvepasa vaore, oiso ra Pauto voaaro koatapaave.

11 ✡ Uva Jisas vuriara rutu vera iraopareveira oirara iava. Oa iava voea rutu Jisas vase areiivira rutu toupaiveira, uvare torevoko irara-a vigei. Oa iava kataitoa rutu-a Aiteto Pauto vigei rutu Aitearo. Oa-a eva oa sirova viapau oiso Jisas ariia vai oupareveira, vo rara oirao pie vovou irara rutu vaisipareve oiso, *“Ragai araoko iraraaro.”*

✡ **2:2:** Hi 1:1 ✡ **2:3:** Hi 10:29, 1:1; Lu 1:2 ✡ **2:4:** Jo 4:48; 1 Ko 12:4; Ef 1:5 ✡ **2:6:** Sam 8:4-6 ✡ **2:9:** Fl 2:7-9; Ap 2:33; Jo 3:16 ✡ **2:11:** Hi 10:10

12 ✡ Ira vo reoaro oiso puraepa,
'Pauto. Ragai vii iava araoko irara oaa tavipaoro vii vaisaro-ia vuurapa vaisi purapaaverea vo oirara rutu osireiaro-ia voea oea ora gurupaave.'
13 ✡ Ora vo reo-ia tapo rera vo reoaro oa-ia oiso puraroepa,
'Ragai vii-ia Pauto rari vovou purapaaveira.'
Ora vo reo tapo oa oiso purapai,
'Ragai-a vao ragoa voeavio tapo kakae vure toupaavoi, oea vaterevora Pauto ragaipa.'

Jisas Ira Oiravira Karekeroepa Vigei Tauvasa

14 ✡ Oire uva voeao oea oiso vaisireva kakae vure evoea-a oirara rutu. Uvare Jisas oisi rutu kavauroepa oiso osa voeao oirara oeava areiipare. Ira eisi ragavira piereva aue-ia evao parikou-ia kopiioro, oiso ra Seten vo goruaro-ia tasireve vao oirara kopii piepa goru.
15 ✡ Uva Jisas Seten-ia pute ovoireva rera vo goruaro tokooro. Oa iava voea vo rugorugooroaro karukarureva voeao oea vokiara rutu-ia oisoa kopiiapa uriripaave. Uva vo uriri tapo eva opesi pie ovoireva.
16 Oiraopavira rutu vao-ia taraipavio oiso, Viapau oiso enselpa irara tauvapareveira. Viapau. Aue iava uvare voea-a voeao oea tauvapareveira oea toupai Ebraham aao iraraaro.
17 ✡ Oa vituaro iava oiso rutu karekeroepa osa oirara rutu araokotoaaro, oisore ra oiravira rutu touoro goruvira rutu Pauto vo kovoaro purapareve. Vo kovo-ia okovoa oisoa purapareve Rovopato Pristo, oiraopa kovotoa rutu Pautoa-pa tauoara purapaoro vigei iavirava siraovira. Oa iava Pauto oirara iava vuri vovouro rutu verareva.
18 ✡ Oire uva oisi ragavira eisi osa toupaoro uvuiparoveira rutu voeao tauvapaoro oea-ia kokaraparoveira Seten. Eake iava? Uvare Jisas tapo-ia kokara ragaroepa rera Seten. Oa iava va-ia vo sirao oureva eera, vo osa voa Jisas rera-ia Seten vorevira putereva rutu.

3

Vao Turaro Vaisi Jisas Vaaro Oa Vao-ia Turaro Vaisi Moses Vaaro Puteva

1 Araoko irara oaa, visii vaisireva Pauto, "Ragaipa." Uvare viapau vuri vovou vaiei visii-ia. Oire rugoo iraopata rore Jisas. Eera ira siporevora Pauto vo rasio iare rera vo reoaro kaepasa. Oa iava oiso rera karekerevora rera Rovopatoa rutu Pristo. Uva rera-a eera ira vaisipai oiso, "Vigei reraaro."
2 Uva viapau oiso Pautoa-va kaureoroepa ro ira roporeva rutu vo kovo purapasa. Oiso osa piereva aue Moses ira viapau oiso potereva vo oirara rutupa kovopaoro Pauto voeaaro ora Pautoa tapopa.
3 ✡ Oire auea vao-ia ovoovoa ro iava oirato ira kepa paureve rei vaisi kepa. Ra rera vaisiaro reiparo vo kepa-ia. Oiso osa aue Jisas ira vaisiaro Moses vaisiaro-ia puteva vo Pauto rugorugooaro-ia.
4 Ari ita, viapau oiso okepai akukuvira kareke ragapapeira. Viapau. Ari oirara raga oea vo keparo rutu evara paupaiveira. Oiso osa Pauto ro ira orekerovu rutu purareva.

✡ **2:12:** Sam 22:22 ✡ **2:13:** Ais 8:17-18; Jo 10:29 ✡ **2:14:** Mt 16:17; Jo 1:14 ✡ **2:15:** Ro 8:15; 2 Ti 1:7 ✡ **2:17:** Fl 2:7; 1 Jo 2:2, 4:10 ✡ **2:18:** Hi 4:15 ✡ **3:3:** 2 Ko 3:7-11

5 ✡ Oire uva Moses-a eera Pauto kovopatoaaro. Uva viapau oisoa potepareve voeaopa kovopaoro oea Pauto vo kepaaro-ia toupaiveira. Viapau. Asi eva-ia rera vo kovoaro ovoovoa purareva vao oa iava ora tavitaviave vo utupaua.
6 ✡ Ari ita, uva Krais-a Pauto Oviitoaaro rutu ira tapo viapau oiso potepareveira vigei tokipaoro vigoa oiso toupapeira, Pauto vo kepaaro. Uva vigei vao vigoa oiso rutu toupai, Pauto vo kepaaro, vo rara Krais-ia oirao piepaoro goruvira pitupape vo Pauto vo Saraarore tuepaoro.

Voeao Oea Pauto Gisipoarova Kaureopaai Oea Viapau Uvuipaai Ra Reareaa Vai Ouive

7 ✡ Oire uva eisi toupaoro Tugoropato Uraurato ravaavira vigei vatatopo piepareveira oiso purapaoro,
‘Vo osa vo vokio reoara uvu iraopata varao vova Pauto gisipoaro-ia,
8 ra opeita oiso vo vovouro purapata osa voviri tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va. Vo osa voraro toutava raaka tapiro evoava oisoa Moses vo reoroaro akeakepata varo reroaropaoro.
9 ✡ Ari ita, uvaroa evoraro uva touiva voeari visii aao iraraaro. Uva oisoa voraro toupaoro oaravu rutu vuriara purapaive. Oa iava tutuu pie ragaepa ragaipa oiso ra voea opesi piea. Osa viapau. Ari vo resura tau ivaro-ia (40) touiva osa voea oisoa tokipaa touvira. Iu ita. Evoa oisoa ragai vo tokiaro evei ragapaoro vuri vovouro rutu pura ragapaive.
10 Oa vituaro iava voeare kasipuraepa oiso puraoro, Voea rutu voeao-ia riro kaureo irara. Uvare viapau oiso ragai vo reoaro sirova utupaaveira oisi vara purapasa.
11 ✡ Uva voeare kasipuraepa. Oa iava reo ovoi puraava oiso puraoro, Viapau rutu oiso oeai koataavere ragai tapo touoro reareasa!’

Viapau Rutu Uvuipavio Ra Kaureopavio Pautoa-re Oiso Osa Voeao Isrel

12 ✡ Araoko irara oaa, ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava oiso okaureoi purapareve evo vovouro rutu purapaoro vuriara. Ra vara-ia ora piro piero Pauto arova. Ro Pauto ira touvira visii tokipareveira.
13 ✡ Ari oearovivu tauvapata ora visii iava vokiara rutu-ia, vo osa touvira evo vokiro toupaive vore utupaua. Teapi irai visii iava ora keakea ragaparo oiso purapaoro, “Viapau oiso vuri vovou uvuipai ra ragai vuri pieive.” Oire uva va-a eva oa viapau oiso uvuipai ra vii arovi pieve Pauto vo pitupituaro sirova utusa.
14 Eake iava? Uvare vigei rutu Krais tapo takuvuvira rutu toupai rera vaaro oupaoro tauvaa, vo rara vao-ia rari vuku goruvira rutu pitupape vao oa-ia rovovio rovovira rutu. Teapi vaore ovaupavio Ovoiopa Vokire tuea.
15 Iravu vo rigato purareva oa oiso purapapeira,
‘Vosa vo vokio reoara uvupata varao vova Pauto gisipoaro iava, ra opeita vo vovouro purapata osa voviri tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va.’
16 Uva irou irara rutu-a voeao oea Pauto gisipoaro oisoa uvu ragapaoro rerava kaureopaave? Evoea raga ita oea tuvetuvereva Moses vo vokio-ia oa-ia Isip-ia kavuoro avaaepa.
17 Ora irou irara rutu-a voeao oeare kasipuroepa Pauto aue-ia vo resura tau (40) ivaro? Ari voea raga ita evoea oea vuri vovouro purapaiva. Oa iava kopiiaepa evoraro raaka tapiro.

✡ **3:5:** Nam 12:7; Eks 14:31; Diu 18:18-19 ✡ **3:6:** 1 Ko 3:16; Ro 5:2 ✡ **3:7:** Hi 9:8; Sam 95:7 ✡ **3:9:** Ap 7:36 ✡ **3:11:** Hi 4:3, 5 ✡ **3:12:** Hi 12:25 ✡ **3:13:** Hi 10:24-25; Ef 4:22

18 ✡ Uva irou irara-a voeao oeapa vao ovoiopa reo purareva Pauto oiso voea vosioro ravaavira, “Viapau rutu oiso oeai koataaverea ragai tapo touoro reareasa!” Oreoa vao-ia oa purareva voeare voeao oea oisoa rerava ora kaureopaave rutu.
19 ✡ Oire uva va-a eva oa-ia taraipavio rutu, uvare va iavirava viapau oiso uvuiaepa rera voarore reareapa tapi koataave, uvare viapau rera-ia raripaoro oisoa toupaive.

4

Rearea Toupai Pauto Voeaaropa Oirara

1 Touvira Pauto vo reoaro vigeipa toupaivoi vore koatapasa reareapa tapi. Ra ora vatatopo iraopata vaopa uriripaoro, teapi irai vigei iava potereve vo Pauto osirearo-ia, ra viapau uvuiro voare koatasa vo reareapa tapi.
2 Iu, oa iava vo siposipo uvuerao oiso ra Pautoa tapo toupape oiso osa voeari tuariripa irara. Ari ita, oea vo siposipo oisoa uvu ragapaive. Osa iava vo reo oupaoro viapau oisoa vo reo oirao piepaive.
3 ✡ Ari vigei vo reo vao-ia oirao piepaera. Eva-a oa vituaro iava koata ovoiviera voare vo Pauto voaaro reareapa tapi toupasa. Oa iava ita oiso puraroepa,

‘Uva voeare kasipuraepa. Oa iava ovoiopa reo puraava oiso puraoro, Viapau rutu oiso uvuipai ra oeai koataaverea ragai tapo touoro reareasa!’

Uva oisi-a eisi osa puraroepa. Ari oiraopavira rera vo kovoaro opesi piereva rutu voari rovoa-ia. Oa iava voeare oisoa tueparo.
4 ✡ Oa vituaro oiso toupaiveira vo-ia Tugoropa Vuku-ia, uvare oiso puraroepa aue iava vao-ia erao vatarapa (7) voki,

‘Vao-ia erao vatarapa voki reareroepa Pauto orekerovu rutu isivaaro iava vara purarevoiva.’

5 Oire uva vo reoa raga-a vao oa ita toupaivoi vo Tugoropa Vuku sovara-ia,

‘Viapau rutu oiso koataaverea vo ragai iare reareasa.’

6 Ari ita, voeao oea vearo siposipo uvu rovoiva oea viapau oiso koataaepa Pautoa iare vo reareapa tapi reareasa. Uvare viapau oiso oirao pie vovou vai oisoa purapaive. Ari oearovu epao touvira, oea uvuipaai koatasa rera iare Pauto vo reareapa tapi.
7 ✡ Eake iava? Uvare Pauto ovokivu reesireva oiso vaisioro, Vo vokio. Oreoa vao isivaaro iava Devit vo reo rigatorevora vao-ia Pauto vo reoaro vo vokio iavapa reo oiso,

‘Vosa vo vokio reoara uvu iraopata varao vova Pauto gisipoaro-ia, ra opeita vo vovouro purapata osa tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va.’

8 ✡ Uva oirara vo vuutao-ia touiva oa-ia Josua voea tokireva. Oire vosa vo vuuta-ia eva koataaeri vore Pauto voaro reareapa tapi, ra viapau oiso Devit oisi oa-ia taraioro oiso vo rigato purareve, ‘Ovokivu toupai touvira oearovupa.’
9 Ari ita, oiraopavira rutu, uvare touvira vuuta epao vao oa-ia koataaverea vo Pauto ruvara iare reareasa. Oa oiso toupai osa vo vokio erao vatarapa voki oa-ia reareroepa orekerovu rutu puraoro.

✡ **3:18:** Nam 14:23; Hi 4:6 ✡ **3:19:** Jo 3:36 ✡ **4:3:** Sam 95:11 ✡ **4:4:** Jen 2:2; Eks 20:11 ✡ **4:7:** Sam 95:7-8 ✡ **4:8:** Jos 22:4

10 Aue iava uvare ro ira koataro voare vo Pauto voaaro reareapa tapi, uva
oiso rutu toupare, Ira ita eera oisi orekerovu rutu opesi pierevora, oa iava
rearearoi oiso osa Pauto rearearoepa.
11 Oisi-a eisi osa visii tavipaavoi oiso, Orekerovu vearovira rutu purapape,
ra va iava koatavioverea vore Pauto rera tapo reareapasa voa. Auepa teapi
irai vigei iava oiso piereve osa voeao tuariripa irara oea oisoa kaureopaave.
Ra va iava viapau oiso uvuipa ra Pauto tapo toupasa koataro.
12 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa Pauto vo reoaro tootoopai ora kovopaivoi.
Riro avuavua oa oaravu rutu sigoara avuavuaro-ia putepaiveira rutu. Uva
eisi osa uvuipai oirara ra va avuavuaro sovopaive vo ora voea sopaaro-ia,
ora vo tapo ora voea varaaro-ia rugorugooara. Oa rokopaiveira vo keruara
rutu sovara-ia. Oire voava vearopa vovouro rovirieipaive varao arova vuri
vovouro, ora varao vearopa rugorugooro varao arova vuri rugorugooro.
13 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava viapau rutu oiso uvuipai ra kataiavi vai gareavi
vai vataupape. Viapau. Ari orekerovu rutu-ia taraiparoveira Pauto vara
kekepaoro. Ari ita, orekerovu rutu viaevira toupaiveira. Ra va iava vara-ia
taraiparo Pauto. Va-a eva oa iava uvui iraopaviei ra ora vigei vo vovouroaro
karekepape. Ra va iava vara-ia taraipaoro Pauto vara rovirieipareve.

Jisas-a Rovopato Pristo Vigeipa

14 ✡ Eva-a oa iava goruvira rutu toupata Jisas raga-ia raripaoro. Ira raga
uvuiparoi vigei tauvapareve, uvare rera raga-a Pauto Oviitoaaro. Eera ira
koata rovoroepa Pautoa tapo tousa, uva voa toupaoro Rovopato Pristo vo
kovoaro purapareveira vigei tauvapaoro.
15 ✡ Uva Jisas viapau oiso toupareveira osa irai pristoa vai, ro ira viapau
vigei varaaro vuriara vavataaro sovopareve. Ari ita, vigei reraaro-a
Rovopatoa rutu Pristo Jisas ira tou rovoreva vo rasitoa-ia oiso osa vigei vao-
ia. Oa iava oaravu rutu vuri pitupituro rera-ia kokara ragapaepa, oiso ra
vuria vai purareve. Osa viapau oiso oai purareva vuria vai.
16 ✡ Oisi-a eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra koatavio Pauto voaaro iare
reia paupa tutuu pieoro uriri asavira rutu. Ra voa vigei kekeoro vigeipa
vereopa vovou vatereve, vigeipa siraooro vo vuutao-ia, oa-ia riroa rutu
tavaka karekeperea.

5

Ro-ia Jisas Rovopatoa Rutu Pristo Vigei Orirupato

1 Oire ro oirato ira rovopa pris irara vo kovoaro-ia pitupareveira, oirara
raga iava rera-a. Uva rera vo kovoaro rutu-a vao-ia Pautoa-pa kovopaoro
oirara rutu tauvapasa oiso-ia, tauoara purapareveira auere ra Pauto oirara
iava vuriara verapareve, ora Pautoa-pa vatevateara vate ragapareve voea
iavirava.
2 Uva uvuiparoveira rutu voeaopa siraopaoro voea tauvapasa oea ruru-
vutu rugoo-ia ora piro piepaaveira, uvare viapau goru vovouro vai voea-ia
toupaiveira. Uva oisi raga pristo vo vovouroaro toupaiveira osa sovopaoro
ora rera-ia voea tauvapareveira.
3 Uva oiso toupaoro uvui iraoparoi tauoara purapareve oirara tauva-
paoro, oiso ra Pauto voea iava vuriara oaive verapareve ora rera iava tapo
pris.
4 ✡ Viapau rutu irai uvuiparoi ra ora iraipa avivikevira toupasa ora
ropoparo oiso purapaoro, “Ragai-a Rovopato Pris.” Viapau. Ari Pautoa

✡ **4:12:** Jer 23:29; Ef 6:17 ✡ **4:13:** Sam 33:13-15 ✡ **4:14:** Hi 13:1, 7:26, 10:23 ✡ **4:15:** Hi 2:18; 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22 ✡ **4:16:** Ef 2:18 ✡ **5:4:** 2 Kro 26:18; Eks 28:1

raga ira rera vaisipareveira oisi. Eva-a oa iava Rovopatoa rutu vo kovoaro purapareveira Pristo. Oa-a eva oa vituaro iava Eron Rovopato vo kovoaro Pris kovo oureva voari tuariri.

5 ✡ Oire uva eisi osa ita toupaoro Krais viapau ora roporoepa rera raga. Viapau. Ari Pautoa raga ira rera roporeva rerapa avivikea vateoro. Oa iava Pauto oiso puraroepa,

‘Vii-a ragai Oviitoaaro. Oa iava vo vokio-ia ragai viipa oiso toupaa, Ragai vii Aitearo.’

6 ✡ Uva oreovu toupai vo Tugoropa Vuku sovara-ia oa oiso purapai,

‘Vii pris vo kovoaro purapariverea vokiara rutu-ia vao oa viapau opesipape rova Melkisedek areiipaoro rutu.’

7 Oire vo osa Jisas oisoa toupareve vo rasio-ia uva voava oisoa variriparo Pautoa iare. Uva oisoa gaupaoro areparo rera vo vavataaro sovopaoro. Uvare oisoa oiso taraiparo Jisas, Pauto uvuiparoi ra ragai utoreve, ra va iava viapau kopiira rutu. Uva va-a eva oa iava Pauto rera uvureva. Eake iava? Uvare taraipavira rutu Pautoa-pa avivikepaoro oisi vo variri oisoa purapareve Jisas.

8 ✡ Oire Jisas-a Pauto Oviitoaaro rutu. Ari tavaka vovou vo vavataaro kaereva. Oa rera tarai pieva rutu, oiso ra va iava Pauto gisipoaro sirova rutu uturo.

9 Uva eisi osa piepaoro Jisas vo rekasio-ia rutu rekasiroepa oa purareva Pauto rerapa. Eva-a oa vituaro purareva toupaoro, oiso ra va iava Pauto vigei oupareve vorevira ora rera iare, vo rara goruvira rutu Jisas gisipoaro sirova utupavio.

10 Uva rerare ro Jisas oiso puraroepa Pauto, “Rovopatoa rutu vii Pristo vo Melkisedek vo saraaro sovara iava.”

Opeita Kovepata Oirao Pie Vovou Arova

11 Visiipa riro gorupa reoro oara vatesa aue ragaparai osa vavagisipatai. Uva viapau vearovira rutu vara uvupataveira, ra vara sirova utupata.

12 ✡ Riro kaekaevira toupatavora visii vao oirao pie vovou irara. Osa iava uvuipataeri oiso ra oearovu siposipopata va iava, osa viapau oiso uvuipataveira. Ari oearovu raga ruvara-ia vo tarai ou iraopataveira vo siposipo iava vao oa ou rovotava voari tuariri. Oiraopavira rutu, uvare vorevira oiso rutu toupataveira osa voeao veu kakaero oea viapau uvuipaai ra sopeara vai aiopaive. Viapau. Ari aue raga tapi rovuro.

13 ✡ Oire vosa iravu kakaeto tapi rovu raga tapipareve, ra va iava oearovu rera siituepaoro oiso purapaave, “Okakaeto-a ro-ia ira-ia viapau vearo rugoo vai toupai. Ira viapau taraiparo torevoko vovou vai-ia.”

14 ✡ Ari ita, riropa irara raga sope varuro aiopaiveira. Uvare voea varaaro rugorugooara oaive roroiovira toupaiveira. Oa iava taraivira orekerovu rutu rovirieipaiveira. Uva vo vokio-ia uvuipaai ra vearopara orekerovu rovirieipaive oiso, Vearo-a vao-ia, ari vuri-a vao-ia.

6

Goruvira Rutu Kovopape Oirao Piea-ia Pitupaoro

1-2 ✡ Oisi-a eisi osa iava uvui iraopaviei ra topa pievira otarairovu ita oupape. Oiraopavira ita. Eake iava? Uvare rovovira Krais vo taraiaro ou rovoepa. Oa iava uvuipaviei ra otarairovu ita topa pievira oupape. Uvare rovopa rutu-a vao-ia ro-ia Krais ira-a vigei vaaro vituaro rutu oirao pie

✡ **5:5:** Jo 8:54; Sam 2:7; Hi 1:1, 5 ✡ **5:6:** Sam 110:4; Hi 7:17 ✡ **5:8:** Hi 3:6; Fl 2:8 ✡ **5:12:** Ap 7:38; 1 Ko 3:2 ✡ **5:13:** 1 Ko 3:1 ✡ **5:14:** Ais 7:15 ✡ **6:1-2:** Fl 3:12-14

vovou. Uva apeisi-a? E vorerivira ita visii taviavere va vituaro puraoro ita? Viapau. Teapi visii tavi ragaa ita akukuvira oiso puraoro, “Opeita ora vatatopo pie ragapata akukupa kovoro raga pura ragapaoro.” Viapau. Ora teapi visii siposipo ragaa baptaisa vituaro iava ita, ora vao vavae tovo vo viraakoa purapaoro. Ora voearo iava oearoa kopii rovopaaveira ra voava vorevira voea ita tore piepape. Ora vo vuutao iava oa-ia Pauto oirara rutu rovirieireverea voeapa vuri vovou vo voriaro vateoro.

3 Vo siposiporo-a evara oara iava uvuipaviei ra topa pievira ita avavio otarairovu iare ita, vo rara Pauto oiso puraparo, “Osa vearopai eisi osa piepata.”

4 ✡ Oearovu epao oea Pautoa-ia taraipaaveira aviavi pievira rutu. Ari vosa koveave oisi rera-ia taraipaoro ra vo tarai kavuoro kove ovoiave. Ra apeisi ragavira vorevira ita voreave oiso vo tarai iare rera iava vao-ia torevoko vovou toupasa? Oiraopavira rutu, uvare Tugoropatoa-ia Uraurato tarai rovoaepa rutu ro vova vuvuiua-ia rera sovopaoro ora voea sopaaro-ia.

5 Uva oiso tapo taraipaaerao, Pauto vo reoaro-a vao oa tapo-a vearopai rutu. Ora vao riroa rutu gorua oa eveiivora va sovopaoro ora voea sopaaro-ia vao oa kovovere rara vo vuutao-ia Pauto vaaro.

6 Uva evara rutu arova koveaepa. Ari ita, oiraopavira rutu viapau oiso uvuipaai ra vorerivira ora voeare oiso puraave, Ragai iava vuria oaa verari Pauto. Eake iava? Uvare vara ruture ovauoro evara oiso piepaiveira oiso osa ro Pauto Oviitoaaro tapaivora evao parikou-ia. Oa iava riroa ariia oureva oearovu rutu osireiaro-ia.

7 ✡ Ari ita, vosa rasia vearovira toupaive, oisi toupaoro oaravu rutu aioara kova piepaive vara-ia oirara rutu aio piepasa. Ra ovokirovu-ia Pauto vo rasipa vearoa purapareve kokeva kove piepaoro vo rasi vearo piepasa.

8 Ari vosa vuri kou rokarokapa kou voa kovape, ra va-a eva oa iava vuri rasia. Oa iava Pauto uvuiparoi ra vo rasi opesi pie ovoireve vai pasi va kasioro.

9 Visii-a ragai vate iraraaro, visii tavipaavoi riro vavatavira rutu eisi. Ari visii-ia vearovira rutu taraipaioveira visiigoa vao oiso toupataveira goruvira rutu oirao pie vovou purapaoro oa-ia igei vo reoaro uvupataveira. Oa vituaro iava eva vearoa rutu kuea oa kareke piepataveira.

10 ✡ Uva oiso taraipavioveira, Pauto orekerovu rutu torevokovira rovirieipareveira. Teapi keapata oiso, Visii vo kovoroarore ovauroverea ora visii vo siraoroaro varao rerapa. Uvare rerare rugoopaoro rera voeaaro oisoa tauvapata. Ari ita, eisi osa touvira voea tauvapataveira.

11 Oire uva rirovira rutu vaopa oiso ruipapaiei rutu oiso ra visii rutu katakataivira oearovivu rutu kavikopata voeapa siraopaoro. Eva oa iava taru vearopara outaverea varao oarare visii rutu rugoopaoro oisi piepataveira eisi ragavira raripaoro.

12 Opeita pokapokapata. Uvare igei oiso ruipapaiei rutu visiipa ra oiso rutu toupata osa voeao riro oirao pie vovou irara aate vovou irara rutu. Auere ra oisi eisi toupaoro vearopara oupaive varao oarare ovoiopa reo purareva Pauto.

Uvuipaviei Vo Pauto Vaaro Ovoiopa Reo Oirao Piepasa

13 ✡ Pauto Reo Ovoi rutu purareva ropa Ebraham. Oa iava va-ia reo goru purareva, oiso ra va iava Reo Ovoi rera vaaro oirao piepape. Osa viapau oiso iraiei ira toureva vo vuuta-ia oiso ra irai vaisiaro Pauto vaisiaro-ia putereve. Oisore ra ira vaisipaoro Reo Ovoi rera vaaro oirao piepareve

✡ **6:4:** Hi 10:26, 32; Ef 2:8; Ga 3:2, 5 ✡ **6:7:** Sam 65:10 ✡ **6:10:** Mt 10:42, 25:40 ✡ **6:13:** Jen 22:16-17

Pauto. Eva-a oa vituaro iava rera raga Pauto ora vaisiroepa ora rera vaaro Reo Ovoi pura ovoioro.

14 Oire Pauto oiso puraroepa rore Ebraham,

‘Ragai-a vao ragoa vii tapo Ebraham vao Reo Ovoi purapaavoi, oiso ra riro irara rutu oirara taru viire aiteave voeao ovii iraraaro vii aao iraraaro.’

15 Oa isivaaro iava oisoa Ebraham toupareve reo ravaa ateate piepaoro vao oa oirao piereva Aisak kavauoro.

16 ✡ Oire vosa irai oiratoa vai reo ovoi vai purareve, eera-a ira oisoa ro vaisipareve ira rera vaisiaro-ia oisoa putepareve rera vo reoaro oirao piepaoro. Osa iava oreorovu rutu ora eaka piepapeira.

17 ✡ Oire uva Pauto oiso ruipaparoepa rutu, ra voea iava vakuvaku rugooro verareve. Ra va iava goruvira rutu rera-ia raripaave varaore rugorugoopaoro oara ouiverea rara rera ruvara-ia vearopara. Uva va-a vao-ia oa vituaro iava ora rera raga ora vaisiroepa rera vaaro Reo Ovoi oirao pieoro rutu.

18 Uva vo reorei-a vareo-ia oiso-ia, Reo Ovoi-a vao-ia, ari oirao piepa reo-a vao-ia. Uva viapau rutu oiso uvuipai ra keakeavira ora tavariopape vo reorei. Viapau rutu. Aue iava uvare Pauto viapau rutu oiso uvuiparoi ra vo reorei iava oreo-ia kuuvu reoa vai purareve. Uva oisi-a eisi osa taraipaoro rera-ia ro vigei reraaro uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura goru piepape. Osa iava uvuipaviei ra vo vovou-ia goru vovou pitupaoro Pauto vaarore viraakoa tuepavio, vigei vao vigoa rera iare ikauepa, oiso ra vigei utoreve.

19-20 ✡ Uva oisi toupaoro uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura tupapaoro goruvira rutu toupape. Ra voava viapau oiso ora virupape. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra oriruvira rutu toupape. Ra va iava Pauto vigei sopaaro sisiropaoro Tugoropa Tavuki Rutu-ia toupareve vo uva koataroepa Jisas vigei tauvaoro. Uva va-a eva oa vituaro iava Jisas oiso rutu toupareveira opesi asavira eera vigei reraaro Rovopato Pristo Pauto vo tauvaaro oupato vigeipa. Ari ita, eera Jisas Rovopatoa rutu Pristo aue Melkisedek saratoaaro.

7

Ro-ia Melkisedek Iravu Rovopato Pristo

1 ✡ Oire rera ro-ia Melkisedek reitoa rutu turaro voea reraaro Selem vata. Ira oiso toupaoro pris kovo tapo purareva ro iavirava Reitoa Rutu Pauto Rovopatoa Rutu. Ari ita, vo tuariri rutu Ebraham oearovu turaro irara uporeva voea kopii piepaoro. Uva oupovu iava karepaoro rera tapo ro-ia Melkisedek aivaroreva raivaaro vo uva Ebraham viraakoreva rera Melkisedek.

2 Oa iava Ebraham Melkisedek vatereva varao oara gogireva evoea upopaoro. Oire vosa rera ruvara-ia Ebraham katai tau (10) rutu aue golara toupaiva, oa iava vara iava oavu gororeva kataia rerapa ro Melkisedek turaro va vatesa. Uva oisi raga ita aue vievieioro sipsip tau (10) iriavu voea iava gororeva ita rerapa oira vatesa. Oire uva oisi raga oiso osa orekerovu rutu iava piepaoro va purareva rerapa. [Oire rovopa vao porearo rutu oiso toupaiveira rera iava ro-ia Melkisedek ro-ia king ira torevokovira rutu toupareveira. Ira-ia viapau oisoa vuria vai toupaive. Eisi osa toupai rera vo vaisiaro porearo. Ari eraopa vao porearo oiso toupaiveira vo rera raga vaisiaro-ia, Ro-ia reitoa rutu king ira gavaure vovouva toupareveira voeao reraaro Selem vata.]

✡ **6:16:** Ga 3:15; Eks 22:11 ✡ **6:17:** Sam 110:4 ✡ **6:19-20:** Lev 16:2; Hi 9:7 ✡ **7:1:** Jen 14:18-20

3 Ira-a ro viapau aitetoa vai ora viapau aakovaa vai. Ora viapau aao iraraa
vai rera oeaiaro. Ora oiso tapo osa viapau oisoa taraipaave, Aa vo vokio-ia
puraro viropa. Ora aa vo vokio-ia vorevira kopiiroepa. Uva eisi osa vo tou
puraoro Pauto Oviitoaaro vo touaro ovoovooro toureva. Uvare Rovopatoa
rutu Pristo vo kovoaro-a oa-ia oisoa pitupareve vokiara rutu-ia.
4 ✡ E apeisi-a? Oearovu rutu-ia oirara oisoa putepareve ro-ia Melkisedek?
Ari, oiraopavira rutu. Ira-ia taraipaviei rutu oiso-ia, Ro-ia Melkisedek irapa
vatevateara rutu vatereva aue Ebraham oira vasitoa rutu vo tauro iava oara
gogireva oearovu turaro irara upopaoro.
5 ✡ Oire ro-ia Melkisedek viapau oiso Livai vase vo saraaro iava rera-
a, evoea oea oisoa pris vo kovoaro-ia tuariri rutu pitupaive. Uva auea
vao-ia Reo Taisi oa-ia oisoa oiso toupaive evoea vo kovoaro iava. Vosa
katakataivira tauara toupaive, oire ra voava katakataivira oaravu oupaive
kataipara voea ruvara iava voeao Isrel-pa irara. Ari ita, evoea ruvara-ia
oisoa vara oisi ououpaive oea tapo oisoa ora araokopaave rutu. Aue iava
uvare kataitoa rutu-a voea rutu aaotoaaro ro-ia Ebraham.
6 ✡ Viapau oiso Livai vase iava rera-a Melkisedek. Ro reito ira oisi
katakataivira vara oureva eera ruvara-ia Ebraham rera viraakooro. Ro
Ebraham irapa Reo Ovoi vatereva Pauto.
7 Oire vigei taraipavio ro-ia ira oiraopavira rutu oisoa voeaopa viraakoara
vearopara vatepareve. Eva-a oa vituaro iava oisoa oearovu vaisiaro-ia
putepareve rutu reipaoro.
8 ✡ Voeao Livai vase oisoa katakataivira orekerovu oupaive tautauara
rutu iava. Uva oisoa kopiipaave oiso raga osa oirara. Ari ro-ia Melkisedek
ira iava oiso vo reo toupaiveira, oisoa tootoovira rutu toupareve. Viapau
oiso kopiiroepa.
9 Uva uvuipaviei ra oiso purapavio, Iu, Ebraham ira katakataivira
orekerovu rutu vatereva tautauara rutu iava. Osa oisi raga ita piereva
Livai katakataivira rera varaaro iava tautauara vatevateoro. Ari ita, voea-
a evoea Livai vase oea oisoa oisi katakataivira oisoa oupaave. Eake iava?
Uvare voea ita oisoa vo kovo eva pris kovo purapaive.
10 Oire uva apeisi-a? Vo uvare Livai kavau asavira rutu toureva vo osa
oisoa Ebraham voari rutu tou rovopareve tuariri. Uva oiraopavira oiso-ia
uvare eisi vo tou-ia eera Livai rera aaotoaaro sopaaro-ia touvira toupareva
aue Ebraham, vo osa rera raga Ebraham rovovira rutu Melkisedek-va
aivaroreva raivaaro.

Vo Airepato Pristo Tuariripa Pristo Tavarioreva

11 Vo tuariri Livai vase oisoa pris kovo-ia pitupaive. Uva va-a eva
voea vaaro pris kovo oa vearovira oirara kareke piepaivori. Ra va iava
vearovira rutu karekepaave. Oa-a eva vituaro iava Reo Taisi vatereva Jiu-
pa irarapa Pauto. Uva eakere iravu pristo utupaua uvuipa ra karekero
ro ira Melkisedek-va areiipareve, osa aueva Eron Rovopato Pristo viapau
areiipareve?
12-14 ✡ Oire vosa Pauto iravu roporeve pisato pristo voeao rovopa irara
pris tavariosa rera-ia, uva va sirova eisi uvui iraopaai ra vao tapo Reo Taisi
tavario iraoive. Oire ro-ia taraipavioveira oiso-ia, Viapau oiso Krais-a Livai
vase vo saraaro iava voeao pris irara. Viapau. Ari Juda vo saraaro iava rera-
a. Ari ita, viapau irai voea iava Juda-pa irara pristoa vai, uvare vo sarapa
viapau oiso Moses pris kovo vatereva.

Jisas Oiso Toupareveira Osa Ro Melkisedek Ira Oisoa Toupareve

✡ **7:4:** Jen 14:20 ✡ **7:5:** Nam 18:21, 26 ✡ **7:6:** Jen 14:19; Ro 4:13 ✡ **7:8:** Hi 5:6, 6:20 ✡ **7:12-14:** Ais 11:1; Mt 1:3; Lu 3:33; Ro 1:3; Re 5:5

15 Oire ra evo reo iava vearovira rutu oiso aviavipavio osa rore ru-
goopavio ira pisavira rutu karekeroepa Melkisedek-va areiisa.
16 Oiraopavira rutu ira prisvira rutu karekeroepa pisavira. Uvare viapau
oiso Reo Taisi sirova uturoepa. Ora aue tapo viapau oiso voea iava-a
eera oea oisoa kopiipaave. Viapau. Ari vao-a oa vituaro iava evo kovo-ia
pitupareveira, uvare vao Tootoo Ovoi rera vaaro rerapa gorua vatepaiveira.
17 ✡ Oa iava Pauto vo reoaro-ia oiso purapapeira,
‘Vii vo kovoaro vao pris kovo opesi asa rutu. Oa purapariverea oiso osa ro
Melkisedek oa oisoa purapareve.’
18-19 Oire uva oisi-a eisi osa pieoro vao tuariripa Reo Taisi ora tavarioepa.
Uvare oisi va sirova utupaoro oirara rutu oisoa viapau Pautoa iare tutuu
piepaive. Oa iava oisoa akukuvira rutu tou ragapaive Reo Taisi. Uva va-
a vao oa iava Pauto oraivavu raga purareva vao-ia airepa raiva. Oa iava
uvuipaviei ra Pautoa iare tutuu piepape rutu.
20 Oire uva Pauto oiraopa reo purareva oiso puraoro, Eera pristo ira
ovoivira toupareverea opesi asavira. Uva viapau rutu oiso uvuiparoi ra
evo reo tavarioreve. Ari ita, viapau oiso iraire oiso oreoi purareva vo pris
kovo tovotovopaoro oiso osa vo reo vao purareva Pauto.
21 Viapau. Asi Pautoa raga oiso Jisas-ia vo vaisio tovoreva oiso, Pristo vo
osa vao oirao pie reo purareva oiso,
‘Turaro oirao pie reo purarevora. Orugooa vao-ia rera vaaro oa-ia viapau
uvuiparoi ra osi ragavira va tavarioreve vo reo-ia oa oiso purapai,
Vii vao-ia viigoa vokiara rutu-ia prisvira toupariverea opesi asavira
rutu.’
22 ✡ Eva-a oa iava uvuipaviei ra vearovira rutu oiso taraipavio, Ro-ia Jisas
ira Airepa Reo Ovoi oirao piereva rutu vo reoa vao oa iavirava Pauto vo
siraoaro karekeepa oirara rutupa. Vo reo oa vearovira rutu toupaiveira
vao-ia tuariripa Reo Ovoi putepaoro rutu, oreoa vatereva Pauto Moses-pa.
23 Uva oavu-a vao-ia oiso-ia. Riro irara rutu voari tuariri pris kovo
oisoa purapaive. Eake iava? Uvare kopiipaoro oisoa oearovupa vo kovo
kavupaive.
24 Ari ro-ia Jisas ira ovoieivira rutu tootoovira raga toupareveira. Oa iava
rera raga vo kovo-ia vao-ia pris kovo pitupareverea vokiara rutu-ia.
25 ✡ Uva va-a eva oa vituaro iava uvuiparoi ra vo vokio ora vo vokirori-ia
oearovu oupareve Pautoa iare, vo rara Jisas oirao piepaoro rutu rera iare
uriopaave. Aue sirova uvare Jisas ovoieivira rutu tootooparoveira Pauto
arepaoro voea oupasa.

Rovopato Pristo Ira Uvui Iraoparoveira Oiso Ra Vigei Tauvapareve

26 ✡ Oiraopavira rutu. Aue-ia Jisas Rovopatoa rutu Pristo ira uvui
iraoparoveira rutu vigei tauvapasa. Ro ira-ia toupaiveira vao torevoko
vovou rutu, uvare roroio vovouvira rutu oisoa toupareve. Ora aue tapo
viapau rera-ia oisoa vuria vai toupaive, ora oisoa airereivira toupareve
vuri vovou irara vo rugooroaropa. Oa iava eva Pauto rera kae piereva rutu
vuvuiua-ia pute pievira rutu.
27 ✡ Viapau oiso toupareveira osa oearovu voeao rovopa pris irara. Uvare
viapau oiso koruouara vai purapareveira vo vokiara rutu-ia, oiso ra Pauto
rera varaaro vuriara verapareve ora oearovu iava tapo oirara. Viapau, ari
katai vuuta rutu-a vao oa iare ora rera iava vasereva rutu aue iare evao
parikou. Oa iava voa ora rera-ia katai koruou rutu purareva.

✡ **7:17:** Sam 110:4; Hi 5:6 ✡ **7:22:** Hi 8:6, 9:15, 12:24 ✡ **7:25:** Ro 8:34; Hi 9:24 ✡ **7:26:** Hi 4:15, 8:1 ✡ **7:27:** Hi 5:1, 3; Ef 5:2

28 Oire uva Reo Taisi-a vao sirova utuoro ora voea raga-ia pris vaisi oisoa tovopaive, voea oea-ia oisoa viapau goru vovou vai toupaive torevoko pitupitu purapasa. Ari ita, Reo Taisi vo vuutaaro isivaaro iava Pauto ora rera vaaro Reo Ovoi oirao piereva. Osa iava Oviito oiso vaisireva ro-ia, Rovopatoa rutu Pristo. Ira uvui iraopa ra vigei tauvapareve vokiara rutu-ia.

8

Jisas Vigei Reraaro Rutu Rovopato Vo Vuvuiua-ia

1 Evo reo aviavi pie reo vituaro-a vao-ia oare eisi puraepa oiso, Krais-a Rovopatoa rutu Pristo vigei reraaro. Ira oirapapa varata-ia paupa-ia Pauto vaaro pauparoveira vuvuiua-ia.

2 Uva pris irara vo kovoaro puraparevеira evoa toupaoro oiraopa Tugoropa Tapi. Oa oiso rutu toupaiveira osa vao Tugoropa Kepa lotupa kepa. Uva viapau oiso irai vo kepa eva Lotupa Kepa paureva. Viapau. Ari Pautoa raga.

3 Voea-a evoea rovopa pris irara oea oisoa evo kovo purapaive varao vatepasa orekerovu vatevateara ora koruouro aue-ia varuere kare. Uva oisi-a eisi osa tapo Jisas uvui iraoroepa okoruouvu vateoro Pautoa-pa.

4 Vosa touvira vo rasio-ia tou rovopareva, uva viapau oiso uvuiparoepa oiso ra voa pris kovo-ia pitupareve. Eake iava? Uvare viapau oiso Livai vase iava rera-a. Voea oea iava Reo Taisi oiso tavipapeira. Voeao raga oea oisoa pris kovo-ia pitupaive vao tauo vatepa kovo.

5 ✡ Ari voea vo kovoaro oa-ia oisoa ovoovovira vo toupaive, vo osa oiraopa kovo vo toupaive vuvuiua-ia. Uva oiso rutu ovoovovira toupaiveira osa Moses vatatoporoepa, oiso ra varo kepa paureve vao oa sovara-ia lotupa kovo purasa aueparoepa. Osa iava Pauto rera tavireva oiso, “Oiso ragavira varao rutu purarivere vo kepa pauoro osa vo ovoovo oa-ia vii keke pieavora vo Sinai pukui-ia.”

6 ✡ Oiraopavira rutu Krais-ei vo vuvuiua-ia vo vuutao-ia oa vao. Ira vo kovoaro pris kovo voeao vo kovoroaro-ia vo rasitoa-ia putepaiveira pris irara. Oa vituaro iava vao-ia Airepa Reo Ovoi. Evo reo oa purareva Pauto, oiso ra rera tapo oirara ora agiagiave. Oiraopavira rutu uvare vao Airepa Reo Ovoi vao-ia tuariripa putepaiveira rutu, uvare va-a vao oa taru orekerovu rutu vearopara karekeverea rara.

Airepa Reo Ovoi Oa Tuariripa-ia Putepaiveira

7 Ari ita, vo osa tuariripa rutu vao-ia Reo Ovoi vearovira tou rovova, uva eakere ita utupavira va isivaaro-ia airepa purareva ita? Ari ita, uvare vao tuariripa oisoa potepaive oa-ia viapau oisoa Pauto sirova utupaave.

8 ✡ Oire uva eisi osa pievoiva, Pauto ora rera voeaaro togareva vo reo-ia oa oiso purapai,

‘Turaro oiso puraparoi, Ovokirovu epao oara uriopapere. Oara-ia oavu Reo Ovoi puraaverea voea tapo Isrel-pa irara ora voea tapo vova Juda.

9 ✡ Uva va vao-ia Airepa Reo Ovoi oa pisavira rutu toupaiveira. Oa viapau oiso vaova areiipaivere oa puraava Isip iava voea tuvetuveoro voea-ia pitupaoro. Uva reasi iraopaaepa vao Reo Ovoi sirova utu arapa ragai vaaro. Osa iava voea iava vaseava, oiso ra ora voea raga vo taraiaro sirova utuave.

10 ✡ Oire uva Turaro tapo ita vo reo-ia vao oisi ita puraroepa oiso, Va vao-ia Reo Ovoi oa puraaverea voeao tapo Isrel-pa irara oa oiso purapai,

---

✡ **8:5:** Kl 2:17; Hi 9:23; Eks 25:40 ✡ **8:6:** 1 Ti 2:5; Hi 7:22 ✡ **8:8:** Jer 31:31-34 ✡ **8:9:** Eks 19:5-6 ✡ **8:10:** Hi 10:16; 2 Ko 3:3; Sek 8:8

Varao-ia ragai varaaro reo goruro oara tovoavere rara voea vo rugorugooroaro-ia, oiso ra voa vara-ia taraiave. Ora vara rigatoavere vo voea sopaaro-ia, oiso ra voa vara eveipaive vara sirova utupasa. Ragai oiso toupaaverea, Ragai vao voea reraaro Pauto. Ora voea oiso toupaiverea, Ragai voeaaro oirara.

11 ✡ Viapau oiso irai epao voea iava ira voea siposipoparevere voeao oea rera tapo toupaiveira oiso voeare purapaoro, Turaro oavisii-ia vearovira rutu tarai iraopata. Ora tapo viapau oiso ra oearovivu rutu tapo oisi voea iava oearoi tavitavipaive rera iava Turaro voearo oearoa voea vo taerearo-ia toupaiveira. Eake iava? Uvare voea rutu ragai-ia taraipaavere. Oiso-ia voeavio tapo oea kakae visivi toupaiveira, ora voeao oea rei vaisi-ia toupaiveira.

12 Ari ita, siraoravere voea kekeoro vo osa vuri pitupitu puraive. Oire ra voea iava vara vera ovoipaoro viapau oiso varare rugorugoopara ita vorerivira.'

13 Uva va-a vao Airepa Reo Ovoi oa iava reoreoroepa Pauto. Uva vo reoreoa vao oa-ia reoreopaoro vaore tuariripa Reo Ovoi oiso puraroepa, "Rutapa raga eva. Tuariripa." Oire orekerovu-ia taraipavio oiso, Vosa eake tou ragapaive vao oa-ia viapau kovoa vai, oire ra oisi raga ora opesi pie ragape va.

9

Ro Rovopato Pristo Ira Tuariri Rutu Oisoa Varuere Kare Revasiaro-ia Tauoparo

1 ✡ Oire va vao-ia tuariripa Reo Ovoi oa sovara-ia oisoa reo goruro toupaive. Vo reoro oara sirova Jiu oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Oara varao sirova tapo kepa pauiva Pauto iavirava.

2 ✡ Oisi-a oiso osa vituaro iava rakari kepa pauiva vao oa-ia oisoa vo tugirei toupaive oiso, rataupa tugia vao oa oisoa vaisipaive oiso Tugoropa Tavuki. Oa-ia varao rutu tugoropara tovoiva oiso vara, vuravua o, ora tebol ro-ia, ora brete-a vao-ia oa-ia oisoa tauopaave Pautoa-pa.

3 ✡ Ari vo tugio vao-ia atoaropa tugi otugia-a vao-ia varoa isivaaro-ia oisoa toupaive. Vouao oua tovoiva vuruvuru-ia kovovovira. Oire uva vo tugia vao oa oisoa oiso vaisipaive, Tugoropa Tavuki Rutu.

4 ✡ Vo tugio oa oisoa atoaro rutu toupaive, oa sovara-ia oisoa varao rutu toupaive oiso-ia, gol alta vao-ia oa oisoa ivara-ia orekerovu kasipaive vara-ia vearoa riipu geesi purapaoro. Ora aue bokis o iria oisoa vaisipaive oiso, Aak. O iria sovara-ia oisoa vukua toupaive vao oa-ia Reo Ovoi rigatoiva. O bokis iria tavuruoro aue gol oa puraiva. O iria sovara-ia oisoa oavu gol tou toupaive. Vo touo oa sovara-ia oisoa aioa toupaive vao oa vatereva Pauto. Oa oisoa vaisipaive oiso, Mana. Ora ro tooroto Eron reraaro ira-ia airepa sipukao kova oisoa toupaive. Ora vareo aveke perorei oarea-ia Reo Taisi rigatoreva Pauto.

5 Oire uva oira-a bokis iria ivara-ia aitereivu uvarutoarei oisoa toupasi toa pievira. Vaitereo aiterea ovoovovira oisoa kekepasi viro oiso, Tugoropatoarei vuvuiua iava vaiterei. Aiterea oiso putae parakarova oorovira toupasi vo uva oisoa vaiterei vuutaaro-ia varuere kare revasiaro petopareve Rovopato Pristo, oiso ra oira-ia Pauto oirara iava vuriara verapareve. Oire uva viapau oiso vuutaa vaiei vaviopavira oiso ra oai-ia vara iava varao visii aviavi piea.

✡ **8:11:** Ais 54:13 ✡ **9:1:** Eks 25:8 ✡ **9:2:** Eks 25:8-9, 23-39 ✡ **9:3:** Eks 26:31-33 ✡ **9:4:** Eks 30:1-5, 25:10-16

6 Uva oisi-a eisi osa oisoa toupaive voa vo vara vo tavukiaro-ia. Uva voea
rutu pris irara oisoa koatapaave vokiara rutu-ia va iare rataupa tugi va iava
vao vo tugi rakari kepa voa voea vo kovoaro purapasa.
7 Ari ro raga Rovopatoa Rutu iravu Pristo ira oisoa koataparo vao iare
rovopa tugi rutu atoaropa. Uva va eva Tugoropa Tavuki Rutu oa iare
oisoa koataparo kataipa vokiro raga-ia vo vokiro katakataivira ivara iava
vo vokiro. Ovokiroa-ia oisoa revasi rovurova koataparo vara-ia koruoua
purapasa Pautoa-pa, ora rera iavirava, ora voea tapo oirara voeao oea rutu
oisoa vuriara purapaive ruruvutuvira vo osa viapau vara-ia taraipaave.
8 ✡ Oire uva vo vokio-ia rera ro Tugoropato Uraurato vara iava evara vigei
siposipopareveira aviavi pievira. Uvare va vao-ia Rovopa Kepa rutu voea
Jiu vaaro okepa iava vo tugio rataupa voeaopa Jiu-pa irara oisoa reipape
rutu. Uva vo vuuta-a eva ovuuta-ia oisoa voea asavira atoaropa tugi tupapa
piro rutu vaopa oiso, teapi voare koatapaave voearo oira akukuro.
9 Oire vo kepa vao Rovopa Kepa rutu oa ovoovovira toupaiveira vao oa-ia
uvuipaai pris irara ra vatevateara vatepaive ora tauo vatero tapo purapaive
voa. Ari ita, oiraopavira evara iava viapau oiso uvuipaai ra Pautoa iare
tutuu piepaive, uvare oaravupa aia potepaiveira rutu.
10 Uvare vo kovoa vao-ia Pautoa-ia vuurapa vaisi purapa kovo oa oisoa
purapaive varao raga-ia aio tauoro ora ukaiopa tauoro, ora osasararovu
rutu oiso osa varao sisupa pitupituro. Oire vo reo goruro-a evara oara
raga oisoa sirova utupaave vo rasio iava vara. Oa iava oisi eisi oirarapa
reipapeira vo vuutao-ia rekasisa oa-ia orekerovu rutu torevokopareveira
Pauto vo osa vara rutu tavariopareve.

Ro Krais Ira Ora Rera Raga Revasiaro-ia Tauoroera

11 ✡ Ari ita, evara isivaaro iava Krais pouro virora vao-ia airepa vuuta vo
vokio. Uva oiso tourevora Rovopato Pristo, ira airepa kovo purapare. Oa
iava avaroepa vo kepa vao Rovopa Kepa sovara-ia koatasa, okepa tuariripa
kepa-ia vao rakari kepa putepaiveira rutu. Vao vituaro iava uvare viapau
oiratoa vai vo kepa paureva vo rasio iava orekerovu avu vai-ia.
12 Oire vosa Krais va-ia rataupa tugi puteoro rutu atoaropa tugi iare vao
Tugoropa Tavuki Rutu koata ovoiroepa, uva viapau oiso revasi rovu vaiva
voare koataroepa aue iava meme ora bulmakau kakae vai oa-ia tauoa vai
purasa. Viapau. Ari ora rera raga oiraarova revasiva katai vuuta raga-ia
koata ovoiroepa vo raivao purasa, oa-ia uvuiparoi Pauto ra va iava vigei
vorevira oureve ora rera iare. Vo raivao oa-ia viapau opesia vaiei.
13 ✡ Vao-ia revasi rovuro aue iava meme ora bulmakau ora oavu
bulmakau kakae iava gavuta oara rutu rororeva pristo vo oirara rutu
ariaraaro. Eake iava? Uvare vuivuipavira rutu toupaoro pris irara oisoa
voea piepaive, oisore ra oiso voea vaisipaive, Evoea sisigarue irara rutu
oea Reo Taisi sirova utupaoro.
14 ✡ Iu. Oiraopavira rutu ita osa oisi eisi vara puraiva. Uva apeisi-a
o-ia Krais iava revasiva? Ari ita, riroa rutu vao-ia oa pute pievira rutu
pura piropa rera iava revasiva-ia. Oa-a vao oa-ia riroa rutu kovoa ora
puraepa. Vao vituaro iava uvare ora rera raga iava oira-ia revasiva koruoua
purareva, rera iavirava Tugoropato-ia Uraurato, ro ira viapau opesia vaiei.
Oa iava uvuivira rutu Pautoa-pa vo koruou vao purareva. Ari ita, rera
oiraaro revasiva iria vigei iava sopaura sisigarue pieeva rutu, oiso ra viapau
oiso akukuvira Pautoa-pa kovopape. Viapau. Ari vaore-a ra oiso rutu
toupape, Oiraopa kovo irara rutu Pautoa-pa, ro ira tootooparoveira vokiara
rutu-ia.

✡ **9:8:** Hi 10:19-20; Jo 14:6 ✡ **9:11:** Hi 2:17, 10:1, 8:2 ✡ **9:13:** Nam 19:9, 17-18 ✡ **9:14:** 1 Jo 1:7; 1 Pi 3:18; Ta 2:14

Jisas Revasiaro-ia Airepa Reo Ovoi Goru Pierevora Rutu

15 ✡ Oa vituaro-a vao oiraopa oa Krais-ia pura piropa Airepa Reo Ovoi, oiso ra voeao oea vaisipareveira Pauto oiso, Ora rera voeaaro evoea oea viraakoara ouiverea, varao oara viapau opesia vai. Oara iavirava Reo Ovoi purareva. Eake-a va vituaro? Ari vao uvare kopiiroepa Krais. Ora vao uvare rera vo kopiiaro iavirava oirara roroioaepa voea vo vovouroaro iava vuriara, oara oisoa purapaive vo osa oisoa tuariripa Reo Ovoi rei piepaive.
16 Vo osa oavu reoa toupaive auepa ovii irara aiteto vaaro vao oreoa-ia oisoa voea tavipareve aiteto, oiso ra orekerovu rutu ouive varao rera varaaro vo rara kopiiro. Uva viapau oiso irai vo reo oisoa oirao piepareve vo orekeroi vateoro, vo rara viapau oiso aitetoa oaive kopiiro rutu oiraopavira.
17 Uvare viapau oiso vo reo-ia kovoa vai toupaivoi vo osa touvira tootooparo aiteto. Ari vo raga vo osa kopii rovoro rutu.
18 Oa vituaro-a vao-ia oiso toupai vao-ia rovopa Reo Ovoi. Vosa viapau revasiva vai toupaive va oirao piesa rutu, ra viapau oiso kovoa vai va-ia.
19 ✡ Ari ita, voari rovovira rutu uva Moses oirara rutu tavitavireva varao rutu iava oara oisoa Reo Taisi sirovavi toupaive. Oa iava revasiva karareva bulmakau kakae iava uukoa tapo. Uva vo uvere rutu-ia vao oa-ia oirara sisureva ora vo vuku vao oa-ia oisoa toupaive Reo Taisi. Uva va purasa evaoa kairi oureva vo evao oa vaisipaiveira oiso, Hisop. Oa iava va kukuearo-ia sipsip oru tuukereva. Ra va-ia revasi uvere kae piepaoro voea iare oirara va sisiputapareva, vo osa vo oru oisoa roko piepareve revasi rovu-ia.
20 ✡ Uva oiso puraroepa,
‘O-ia revasiva iria Reo Ovoi oirao pieeva. Oa iava visii goruvira rutu tavireva Pauto, oisi ra va sirova utu iraota.’
21 Oire uva oisi ragavira-a eisi ita osa Moses oisoa revasiva sisiputapareve rakari kepa sisupaoro, ora varao tugoropara rutu oara-ia oisoa lotua purapaive vo kepa sovara-ia.
22 ✡ Oiraopavira vosa Reo Taisi sirova rutu goruvira utupaave, oa iava uvuipaai evara iava oaravivu riroara sisigaruevira toupaive o iavirava revasiva. Ora tapo varao vuri vovouro, vo rara eira revasiva peto rovoreve oira-ia tauoa puraoro vuri vovouro verapasa.

Krais Ora Rera Raga-ia Tauoa Purareva Vuri Vovouro Oavi Verasa

23 Uva oisi-a eisi osa torevokopapeira osa varao vo rasio-ia touaro oisoa sisigarue piepaive varaore ovoovovira oara vuvuiua-ia toupaiveira. Ari oiraopara rutu vuvuiua-ia toupaiveira. Oara viapau oiso uvuipai ra vara sisigarue piepaive, vo rara viapau otauorovu pute pievira rutu purapaive vearopara rutu.
24 ✡ Osa iava Krais viapau vore koataroepa Tugoropa Tapi oirara raga oa puraiva ovoovovira vaore oiraopa vuvuiua-ia toua. Viapau. Ari vuvuiua rutu iare kaero viropa vo uva toupareveira Pauto ruvara-ia tauvaa oupaoro vigeipa.
25 Uva rera ro Jiu reraaro Rovopatoa rutu Pristo ira oisoa koataparo vore Tugoropa Tavuki Rutu-ia aueva varuere kare iava revasiva katakataivira vokiara-ia vo ivara rutu-ia. Ari Krais viapau oiso vorevorerivira koataroepa okoruoui ita purasa ora rera-ia.
26 Vosa rerapa torevokopaeri ra oisi eisi piereve, oire ra va iava vorevoreripavira siitoka vo siraoaro oureve voariva rovooro uva vo rasio

✡ **9:15:** 1 Ti 2:5; Hi 3:1 ✡ **9:19:** Eks 24:6-8; Lev 14:4, 6-7 ✡ **9:20:** Eks 24:8; Mt 26:28 ✡ **9:22:** Lev 17:11; Ef 1:7 ✡ **9:24:** Hi 6:20; 1 Jo 2:1

rovoepa. Ari ita, uva viapau oisi eisi torevokopapeira. Uvare katai vuuta rutu-a vao-ia oa-ia vo rasio iare urio ovoiroepa, vo uva vo vuutao tutuu pieva oiso ra opesipe. Eva-a oa sirovava ora rera iava vasereva koruoua puraoro. Oa iavirava vuri vovou vo varivariaro opesi ovoiepa.

27 ✡ Ari ita, oirara rutu katai kopii raga rutu purapaive. Osa iava taru Pauto voea vo vovouroaro rovirieireverea rara.

28 ✡ Uva oisi-a eisi osa va puraoro Krais ita katai kopii raga purareva ora rera-ia tauoa puraoro, oiso ra oirara rutu iava vuriara vera uvirope. Ari ita, vorevira voreroverea rara. Ra viapau oiso vorerivira vuri vovouro vai verasa-a. Viapau. Ari voea kae pie ragasa-a voea oriruoro, voea raga oea rerare tuevira toupaiveira.

10

Tuariripa Tauo Viapau Oiso Uvuipape Vuriara Verapasa

1 Varao Reo Taisi iava Jiu vaaro oara oiraopavira varao oiraopara oisoa ovoovopaive vara uraurapaoro oara utupauavi uriope. Oiraopavira rutu otauoroa evara oisoa vorevoreripavira rutu purapaive ivara rutu-ia. Oire uva apeisi-a? Vosa vara varao oisi vorevoreripavira purapaiveira, oara uvuipai ra voeao iava vuriara verapaive, oea tutuu pie ragapaiveira Pauto iare, eke? Viapau. Viapau oiso eva Reo Taisi uvuipapeira rutu.

2 Ari ita, vosa Reo Taisi uvuipaeri rutu, ra va sirova utupaoro tauoara purapaoro oirara iava sopaura sisigaruevira raga toupaivori. Oire ra va iava viapau voreripavira ora sovopaoro oiso purapaave, “Ragaivi-a vao-ia vuri vovouto.” Ra va iava koruouara pura arapa eakaave, vo rara sisigaruevira rutu toupaive.

3 Ari oiraopavira evo koruouro voea oisoa rugorugoo piepaive rutu evarare vuri vovouro, vo rara ivara rutu-ia voea iava sopaura-ia toupaive vuriara.

4 ✡ Oa vituaro vao oiso toupaivoi, O-ia bulmakau vairei ora meme airea revasiaro-ia Pauto viapau uvuiparoi ra vuriara verareve oirara iava.

5 ✡ Oire vosa varasa vore rasitoa-ia Jisas aueparoepa, oa iava Pautoa-re oiso puraroepa,

‘Ari ita, varaopa tauoara viapau ruipapauveira ora vatevateara. Oa iava ragaipa ouavu varaua ravaariva.

6 *Vo kareo okarea rutupavira kasipaiveira oirara eravaoara ivara-ia, okarea-ia viapau oiso vii roru piepaiveira. Ora tapo vo koruouropa reasipau-veira vuriara verapa koruouro.*

7 ✡ *Eva-a oa iavirava oiso puraraepa viire Pauto, Toupaavoi ragai vii vo ruipaaro sirova utusa. Eisi osa va iava ragai iava vo reoro toupaiveira vo vukuo-ia oa-ia Reo Taisi toupaiveira.’*

8 ✡ Oire uva rovovira Krais oiso puraroepa, *‘Varaopa reasipauveira,’* ora *‘Varao oara-ia viapau vii roru piepaiveira oiso osa varao koruouara ora varao vatevateara vatepa, ora vo karero varuere karero oea kasipaiveira vo eravaoara ivara-ia, ora varao oaravu koruouara vuri vovouro verapasa.’* Ari ita, oisi eisi osa puraroepa varao rutu iava oara oisoa purapaive torevokovira Reo Taisi sirova utupaoro.

9 Eva-a oa iava oiso puraroepa Krais, *‘Ragai toupaavoi Pauto vii vo ruipaaro sirova utusa.’* Oire uva vo reoa vao oa iava Pauto tuariripa

✡ **9:27:** Jen 3:19; 2 Ko 5:10 ✡ **9:28:** Ro 6:10; 1 Pi 2:24; Ta 2:13 ✡ **10:4:** Mai 6:6-7 ✡ **10:5:** Sam 40:6-8; 1 Pi 2:24 ✡ **10:7:** Jer 36:2 ✡ **10:8:** Mk 12:33

koruouro veeporeva, oiso ra rera vo koruouaro vara vo tavukiaro ouve vao oa purareva Krais ora rera-ia.
10 ✡ Eake iava? Uvare rera Jisas Krais ira Pauto vo ruipaaro sirova utu ovoiroepa oisi va pura ovoioro. Vao oa vituaro iava vigei iava sopaura rutu sisigarue ovoiepa vo koruouo-ia oa purareva ora rera-ia katai vuuta-ia.

Jisas Ora Rera-ia Tauoroera Vuriara Verasa

11 Voeao pris irara Jiu iava oea oisoa katakataivira ora voea vo kovoaro purapaoro torepaave katakataipavira vokiara rutu-ia. Oa-a vao oa-ia oisoa voreripavira vo koruouro purapaive. Ari vo koruouro-a evara oara viapau oisoa uvuipape oiso ra vara-ia voea iava vuriara verapareve Pauto.
12 ✡ Ari ro Krais katai koruou raga pura ovoireva vuri vovouro vera ovoioro. Eva katai koruou oa uvuiepa vokiara rutu iare. Oa isivaaro iava pau ovoiroepa Pauto vo varata iava oirapapa.
13 Evoa uva tuepaoro toupareveira vo vuutaore oa-ia rerava keripa irara tovoreverea Pauto vo rera kokotoaro reroaro oiso osa orekevu rerapa tasipa.
14 Oire uva katai koruou raga pura ovoireva. Oa-ia voea rutu uvui pie ovoireva. Oa iava uvuipaai ra Pautoa iare tutuu piepaive voeao sisigarue vovou irara.
15 ✡ Ari ita, uva ro tapo Tugoropato Uraurato oisi vo reo eva oirao piepareveira rutu oiso osa pura rovoroepa rutu Tugoropa Vuku sovara-ia,
16 ✡ ‘Vao-ia Reo Ovoi ragai oa puraaverea oirara rutu tapo vo utupaua. Vo uva ragai varaaro reo goruro tovoaverea voea rutu iava sopaura-ia. Ora vara rigatoaverea voea vo rugorugooroaro-ia, eisi osa puraroepa Turaro.’
17 ✡ Oire evo reo isivaaro iava ita rera raga Uraurato oiso puraroepa,
‘Ragai varaore ita vuri vovouro viapau oiso rugooraverea vorerivira ora varao vuri pitupituro.’
18 Uva oiraopavira rutu vara varao vuri vovouro vera ovoireva oirara iava. Uva apeisi-a? E uvuipai ra okoruoui ita vorerivira ora purape, oiso ra oai iava vuriara vorerivira ita vera piro? Viapau rutu.

Uvuipaviei Ra Oirao Piepe Rutu, Ra Va Iava Pautoa Iare Tutuu Piepape

19 Araoko irara oaa, uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso oai epao oa uvuipai ra vigeire korukorupape vore koatapa arapa Tugoropa Tavuki Rutu-ia. Viapau. Ari uvuipaviei vao iavirava Jisas vaaro kopiia.
20 Oa-a vao oa-ia airepa raiva karureva tootooa vatepa vigeipa. Oraiva-a vao oa iava uvuipaviei ra varo kovovo-ia putepape koatapaoro. Vao varoa oa oisoa ovoovovira toupaive oiso osa rera iava varaua.
21 Iu. Rovopato Pristo toupare vigei rutu reraaro ira Pauto ovii iraraaro oirara tokipareveira.
22 ✡ Uva uvui iraopaviei rutu ra Pautoa iare tutuu piepe rutu oiraopa vovou rutuva oiso ora vigei-ia taraipaoro, O ita, torevokovira toupaavoi oiso, Ragai-a Pauto reraaro. Vao vituaro iava uvare vigei iava sopaura sisu piropa. Oa iava vo rugooro vigei iava opesiepa ora eveipa rugooro oiso, Vuri irara-a vigei. Ora vao iava tapo osa vigei iava varaura sisigarueepa vearoa-ia uukoa.
23 ✡ Oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra goruvira rutu oirao pie vovou purapape vao oa iava oearovu tavitavipape va oirao piepaoro. Eake iava?

✡ **10:10:** Jo 17:19; Hi 7:27 ✡ **10:12:** Hi 1:3 ✡ **10:15:** Hi 3:7 ✡ **10:16:** Jer 31:33-34 ✡ **10:17:** Hi 8:12 ✡ **10:22:** Hi 4:16; Ef 3:12; Esi 36:25 ✡ **10:23:** Hi 4:14; 1 Ko 1:9

Uvare uvuipaviei ra Pauto-ia raripavio auere, ra ora rera vaaro Reo Ovoi oirao piepareve.
24 Oa iava uvuipaviei ra oearovivu vo siitokaroaro sovo iraopape. Ora oearovivu vo vigei iava tauvapape oiso ra ora vigei voea vovouroaro oisi iava sirao vovouro kosi piepape oearovivu-ia vereopa vovou rutu purapaoro.
25 ✡ Ari vao raga osa vigei viapau uvuipaviei ra vao kavupape ora gurupa pitupitu lotupasa oiso osa oearovu piepaiveira. Viapau. Ēasi vigei uvuipaviei ra oearovu vo vovouroaro tore piepape. Vao iava uvare Turaro vo vokiaro, vorevira vorepa voki tutuu piepaivoi rutu.

Opeita Isivapavio Pauto Oviitoaarore

26 ✡ Vosa vigei vo siposipo-ia oiraopa tarai ovoi rovovio rutu, oire ra va isivaaro iava vuri vovou ita purasa ruipavio ita. Uva apeisi-a? E oai epao voreri tauo vai oa uvuipai vigei iava vuriara ita vorerivira verave? Ēasi viapau rutu!
27 ✡ Uva vo uririo raga oava uvuipaviei toupape varao iavirava vuriara oavi vigei varaaro. Oiso varapa-ia osa varao-ia oiso, Rovirieia vao-ia ora riro goru kasia vao-ia oa voeao aiopaiverea oea Pautoa-re isivapaaveira.
28 ✡ Vosa irai oiratoa vai oisoa Moses vaaro Reo Taisi gasipareve, ra irai tovopaive kopiia-ia. Viapau iraipa siraoave, vo osa vaiterei ora vo peva oea oisoa oiso purapaave iraire, “Oiraopavira rutu uvare vuria vao oa purarivo.” Oa iava oisoa voea vo reoaro oirao piepaive.
29 Oire uva eake vori rutu oupareverea ro ira Pauto Oviitoaarore isivaparo? Eera ira oiso puraparo, “Revasiva akuku raga-a,” iria rera sisigarue pieeva rutu Pauto vaaro sirovava Reo Ovoi. Ora apeisi-a ropa oirato ira Tugoropato Uraurato tovipareve, ro Uraurato ira Pauto vo siraoaro kareke piepareveira rerapa oirato? Oire uva apeisi-a rerapa eera? Siraovira rutu! Uvare rera varaaro iava vuri vovouro vo voriaro oupareverea vao-ia pute pievira rutu oa toupai vo Reo Taisi-ia.
30 ✡ Uvare rera-a eera ira-ia taraipavioveira ira oiso puraroepa, ‘Ragai auearo vao vuri vovou vo voriaro vatepasa. Oa tuuavere rutu rerapa.’ Ora oreovu ita vao oa purareva oiso, ‘Turaro ora rera voeaaro varaaro vuri vovouro rovirieireverea rara.’
31 Ari ita, siraovira rutu voeavipa voeao oea vo vovouro vuriara purapaoro Pauto vavaearo-ia kovepaaverea vara voriaro oupasa rera ruvara-ia pauaka tootooa rutu Pauto.

Goruvira Rutu Torepau Oirao Pie Vovou Oara-ia

32 Vore rugorugoo iraopata visii vo touaro vao oa oisoa purapata tuariri. Ovuuta-a eva oa-ia Pauto vaaro aviavia visii sopaaro soporeva ora rera iava. Oa isivaaro iava riroaravi rutu tavaka vovouro outava oearovu-ia. Osa viapau oisoa visii kove piepaive.
33 Ari ita, vurivira rutu visii api pievira karekeiva oirara oearovu osireiaro-ia. Oa iava visiivi oisoa agesipaive visii tovipaoro. Ora ovokirovu-ia oeavu tapo ora tavosipasa oisoa ruipapata voeao oea oisi vo tavakaaro oisoa oupaive.
34 Ora voeao tapo vo vavataroaro sovopata ora visii-ia oea oisoa tuukepa keparo-ia tuukepaave. Oa iava voeapa oisoa siraopata. Ora oiso osa oearovu tapo oisoa uriopaave visii varaaro-ia orekerovu pitupasa. Uva viapau oisoa evarare rugorugoopaoro siraopata. Viapau. Ari visii oisoa

✡ **10:25:** Ap 2:42; Hi 3:13; Fl 4:5 ✡ **10:26:** Nam 15:30; 2 Pi 2:20 ✡ **10:27:** Ais 26:11 ✡ **10:28:** Diu 17:2-6 ✡ **10:30:** Diu 32:35-36; Ro 12:19

roru iraopata rutu, uvare oisoa taraipata oiso, Oaravu epao visii varaaro oara visiipa tuevira toupai, oara varao-ia putepaiveira rutu vo rasio iava vara.

35 ✡ Opeita oearovupa uriripaoro ora visii iava goru vovouro oavisii rutu akukupapavira viki ragapata. Uvare vo vovouro raga uvuipai ra visiipa vearo vori sipove.

36 ✡ Ari ita, vosa kave vovou rutu sirova utu rovopata, oa vituaro iava uvuipatai rutu ra oiraopa vovou rutu Pauto vaaro sirova utupata. Oa iavirava uvuipatai ra vearopara outa, varao oara iava Reo Ovoi purareva Pauto.

37 ✡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapai,

‘Tou visivi taru voreroverea. Viapau oiso ateate pie ragapaoro voa toupare.

38 ✡ Uva ragai voeaaro-a oirara oea-ia torevoko vovou toupaiveira oea taru tootoopaave oirao pie vovou rutu purapaoro. Ari vosa irouto ro ira voea iava ragai arova porero viroverea, ira-a eera viapau oiso ragai roru piereverea ora rera-ia.’

39 ✡ Oire uva viapau oiso vigei-a vao voea iava voeao oea oisoa pore uviropaave rera arova opesi ovoipaoro vo vuri tapi-ia. Viapau. Ari vigei-a vao vigoa oirao pie vovou rutu purapaoro oriruvira rutu toupapeira.

11

Vo Toupai Oirao Pie Vovou Vo Pitupituaro Vituaro

1 ✡ Oire uva eakea rutu-a vao oirao pie vovou? Oa vao-ia oiso toupaiveira, Varao oara-ia oiso tarai ovoipavioveira oara varao oiraopavira karekepaperea vo utupaua, oarare tuevira toupaoro oirao piepapeira. Ora tapo vosa oiso ragavira ora sovopavio, O ari oiraopara-a, oara viapau kekepapeira.

2 Uva vo vovou-a eva oa purapaoro voeari tuariripa irara oisoa Pauto roru piepaive ora voea-ia.

3 ✡ Oirao pie vovou rutu purapaoro tarai ovoipavio oiso, O ari Pauto orekerovu rutu purareva varao oara kekepai ora rera vo Reoaro iavirava. Uva viapau oiso orekerovu avu vai iava vara purareva. Viapau.

Vo Toupai Ebel Vase Iava Ora Inok ora Noa

4 ✡ Oire uva oirao piepaoro Ebel koruoua purareva Pautoa-pa, vo koruouo oa Ken vo koruouaro-ia puteva. Ooirao piea iavirava Pauto rerare oiso puraroepa, “Torevokotoa rutu vii.” Aue vituaro iava uvare va-a vao vatevatea koruou oa-ia Pauto roru piereva ora rera-ia Ebel. Uva vo vovoua vao rera vaaro Ebel ira kopiiroepa, oa vigei siposipopaivoi vo vokio-ia touvira.

5 ✡ Oire ro vo oirao piearo-a vao-ia Inok oa iavirava viapau oiso kopiiroepa. Ira tootoovira raga kae piereva Pauto. Oa iava oirara oisoa rerare taraa ragapaive, uvare Pauto ora rera iare rera oureva. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapai, ‘Kae pie asavira oisoa vo rasio-ia toupareve Pauto roru piepaoro ora rera-ia rutu.’

6 ✡ Ari ita, viapau irai oiratoa vai uvuiparoi ra oisi Pauto roru piepareve, vo rara viapau oirao pie vovou vai pura rovopareve. Uva va-a vao vituaro oiso toupaiveira, Ro ira ruipaparo oiso ra Pautoa iare tutuu piepareve, ira-a eera uvuiparoi ra Pauto vo touaro oirao pie rovopareve rutu. Ora aue tapo

---

✡ **10:35:** Hi 2:2 ✡ **10:36:** Lu 21:19; Kl 3:24 ✡ **10:37:** Hab 2:3-4; Lu 18:8 ✡ **10:38:** Ro 1:17; Ga 3:11 ✡ **10:39:** 2 Pi 2:20 ✡ **11:1:** Ro 8:24; 2 Ko 4:18 ✡ **11:3:** Jen 1:1; Jo 1:3; Hi 6:5 ✡ **11:4:** Jen 4:4, 10; 1 Jo 3:12 ✡ **11:5:** Jen 5:21-24 ✡ **11:6:** Hi 7:19

oirao piepareve oiso, Pautoa iare tutuu piereve, ra voa vearo vori oureve rera ruvara-ia.

7 ✡ Oire iravu-a ro-ia Noa ira ora rera vo oirao piearo iava Pauto vo reoaro vo vovou reo uvureva uriripaoro. Oreoa-ia rera vosioro tavitavireva varaore oara kekereverea utupaua. Oreoa vao sirova utuoro aak uvuo purareva Noa. Oa iava voa ovii avao orirureva rutu vo tuukou vo vuutaaro-ia. Uva oisi-a eisi osa pierevoiva, Noa oirara rutu karekereva vo rasio-ia vuri irara. Oa iava Pauto rera raga roro piereva oiso, Vearoto. Eake iava? Uvare oirao pie vovou rutu-a vao oa oisoa purapareve.

Ebraham Iava Vo Reoro

8 ✡ Vo oisoa Ebraham oirao pie vovou purapareve. Oa purapaoro Pauto uvureva ovusa rerare keeraroepa. Oa iava rera vo reoaro sirova utuoro ora vaseroepa, oiso ra rera vo taerearo kavuoro avaro vore avaoro uvare Reo Ovoi purareva Pauto rerapa. Ari ita, rera vo taerearo rutu kavuoro gauruoepa. Oire voava avapaoro viapau oiso taraiparoepa oiso, Ovu iare avaparai.

9 ✡ Uva va-a vao osa rera vo vovouaro oirao pie vovou sirova oisoa toupareve vo taereo-ia oa iare rerapa Reo Ovoi purareva Pauto. Uva voa oiso rutu oisoa toupareve osa ro ira vegoparo rakari keparo raga-ia. Ora vo araoreo tapo oviitoarei Aisak vaio ora Jekop aiterea tapo oisoa vo keparo-ia evara rakari keparo toupasi, aitereapa Pauto Reo Ovoi vatereva.

10 Vao vituaro iava Ebraham vokiara rutu-ia rera vo oirao piearo-ia oisoa tuevira raga toupareve, oiso ra vo uruio kekereve ouruia paureva Pauto ora rera vo ruipaaro-ia. Oa pauakavira rutu toupaiverea.

11 ✡ Uva va-a vao oirao pie vovou oa vituaro Ebraham uvuiparoi ra oiso toupareve, Aite. Ari ita, eagara vosa avukaroepa rutu, ora vao tapo osa vatuava Sera oisoa kakae kavau asavira toupaeve. Vo osa touvira rutu Pautoa-ia oisoa rariparo, oisore ra oiraopavira rutu karekepe rerapa Reo Ovoi Pauto vaaro.

12 Oiraopavira rutu ita, uvare kopiisa tutuu piereva, vo osa rera raga aao iraraaro-a voeao riro irara rutu oea karekeaepa. Oea vieiaro oiso rutu pura viropa osa aaviikoara vieiaro, ora oiso osa rogara vao oa avakava sirova toupaiveira viei asavira.

13 Oire uva oisi raga touvira rutu oirao piepaoro oisoa kopiipaave varao ou asavira oara iava Pauto Reo Ovoi purareva. Uva oiso ora voea-ia taraiaepa, Akoea, igeivi vao sopaipa irara. Vigoa tavete visivi raga toupapeira vo rasio-ia, oa iava vara eveipaioveira varao vearopara oara tauai rutu vo utupaua vigeipa toupaiveira Pauto ruvara-ia va iava vearo vaisi purapaoro vara-ia evara.

14 Ari ita, oearovu oirara evo reo purapaiveira. Uva vigei uvuipaviei ra oisi ragavira taraipavio voea-ia oiso, O ari touvira ora voea voaaro ruture taraapaivoi.

15 Uva viapau vorerivira voare rugooava voea vo taerearo-ia vao oa iava gauruava oiso ra voare vorevira kareave. Oiraopavira rutu oiso uvuipaai ra vore kareave, vo rara oisi ruipapaave vore karesa.

16 Ari oisoa oiso ruipapaave ra uvavure avaave, vo uva vearovira rutu toupaive. Otaerei-ia vao oa oiso rutu toupaive osa vuvuiua. Oa-a eva oa vituaro iava oisoa Pauto viapau ariiparo voea uvupaoro, vo rara rera vaisiaro vaisipaive oiso purapaoro, “Igei reraaro Pauto.” Eake iava? Uvare oiraopavira rutu riro urui voeapa ravaareva va pauoro.

✡ **11:7:** Jen 6:13-22 ✡ **11:8:** Jen 12:1-4 ✡ **11:9:** Jen 12:8 ✡ **11:11:** Jen 17:19, 18:11-14, 21:2

17 Va vao oirao pie vovou oa oisoa purapareve Ebraham oa iavirava oiso
vovouroepa ra oviitoa-ia koruoua purareve Aisak, vo uvare Pauto rera-
ia kokararoepa. Ari ita, oiraopavira uvare Ebraham-pa Reo Ovoi pura
rovoreva Pauto, oiso ra riro irara rutu oirara aao keeraave rerare Ebraham.
Uva va-a vao oa-ia tarai rovoroiva, vatatopoa purareva, oiso ra oviitoa-ia
kataito koruoua purareve.
18 Uva rovovira rutu Pauto rerare oiso puraroepa,
‘Rera-a eera Aisak ira iavirava riro irara rutu viire aiteaverea.’
19 Va-a vao osa Ebraham tarai ovoiroepa oiso osa ragavira uvuiparoi ra
Pauto Aisak tore piereve vorevira kopiia iava. Ari ita, oiso osa ovoovovira
kopii tapiva vorevira toreroepa Aisak rera ruvara-ia Ebraham toupasa.

Vo Toupai Aisak Vase Iava Ora Jekop Ora Josep

20 Oire uva Aisak oirao pie vovou sirovava reo ovoi purareva auere
viraakoa, oiso ra vo araorei-ia karekepe Jekop vaio ora Iso.
21 ✡ Oa isivaaro-ia Jekop Josep ovii iraraaro katakataivira viraakoreva ora
rera vaaro oirao pie vovou vituaro iavirava, vo osa rerapa tutuu piepa oiso
ra kopiiro. Ari ita, takuvira oisoa toupaoro tooroto riara-ia Pautoa-ia oisoa
vuurapa vaisi purapareve.
22 ✡ Ora ro tapo Josep ora rera vo oirao piearo vituaro iava vo reo
purareva vo vuutao iava oa-ia Isip-ia kavuivere Jiu-pa irara. Oreoa isivaaro
iava oreovua vao oa iava voea tavireva ora rera iava oiso, “Vosa ragai iava
varaua kopiipe ra voua tovota oiso.” Uvare rera vaaro kopiia tutuu pieva.

Moses Iava Vo Reoreoro-ia

23 ✡ Va-a vao oirao pie vovou oa oisoa purapasi vaitereo Moses aite-
toareiaro. Oa sirovava rera kavausivoiva, vo kakae oisoa vataupasiva vo
peva rutu sovara-ia kekira peva. Vo rara rera-ia vearovira rutu taraipasi
oiso, Vearo keketoa rutu ro-ia. Oa vituaro iava ro king vo reoaro gasisiva
tuuvu vovouvira rutu vo reo oa purareva kakae vurerore.
24 ✡ Oa iava riroroiva Moses, vaopa oisoa reasiparo oiso teapi oiso rera
vaisipaive, Pero ro reito oviivaaro oviitoaaro.
25 Ari ita, oisoa oisi vo vaisi veripaoro oiso vovouroepa rutu ra Pauto
voeaaro tapo oirara ora tavosiro rutu, vo osa riroa rutu tavaka oisoa
oupaive. Oa iava oisoa vaopa reasiparo, teapi vuri vovou vai purareve gare
vuutavi raga-ia.
26 Uvare varao rutu-ia taraiparoepa oara-ia osa tavaka vo siraoroaro
oisoa oupareve oiso rutu osa vo tavaka oureva ro ira roporeva Pauto. Varao
oara oiso oaravu rutu-ia pute iraopaive rutu varao vearopara rera varaaro
oara oisoa Isip-ia toupaive. Eake iava? Uvare oisoa tuevira vaore vearo vori
toupareve vao oa oureverea vovio utupauavi rera vo tavakaroaro iavirava.
27 ✡ Oire uva oirao pie vovou vituaro sirovava Isip-ia kavureva. Oa raga
iavirava viapau oiso kingto vaaropa kasipu vovou uririparoepa Moses.
Viapau. Ari oisoa topaparo viro rutu avapaoro. Eake iava? Uvare rera-
a eera ira oiso rutu toupareva, Ira eera Pauto kekereva ora rera-ia, ro ira
viapau uvuiparoi irai ra rera kekereve.
28 ✡ Uva oirao pie vovou purarevoiva, va sirovava oirara rutu tavireva,
oiso ra Tagausapa Vurei Pasova puraive. Vo vuutao-ia oa-ia voea rutu tavi-
tavireva, oiso ra revasiva-ia rataoara rutu riaaro kipuive. Vo kipuro oara
kekepaoro uvuiparoi ra vo keparo reesipaoro Jiu-pa irara ovii kakaeroaro

✡ **11:21:** Jen 48:5 ✡ **11:22:** Jen 50:24-25; Eks 13:19 ✡ **11:23:** Eks 2:2, 1:16 ✡ **11:24:** Eks 2:10
✡ **11:27:** Eks 12:50-51 ✡ **11:28:** Eks 12:21

voeao avaiopa kakaero tagaupaoro okakaerovu raga avaiopa kakaero kopii piereve enselto. Uvare rera vaaro-a voea upopasa.

Riro Irara Rutu Jiu-pa Irara Goruvira Rutu Oirao Pieiva

29 ✡ Oisi-a oiso osa vo vovouro iava varao oirao pie vovouro Jiu-pa irara Ret Si avakava iviroiva ovusa voeapa raakaopa. Oa iava Isip-pa irara voea tariopaoro iviropaoro utupaaepa, ovusa voea ururao ora aivaro pieopa. Oa iava voa kopii ovoiaepa.

30 ✡ Ora tapo oiso osa vo oirao pieroa varao oara iava kasuraara varao Jeriko-ia kururu piropa, vo osa Jiu-pa irara vo urui taripaoro riro goruvira rutu viri rovopaiva erao vatara (7) vokiro rutu-ia.

31 ✡ Ora o tapo riakova Rehap riro otopava iria ruvara iava voeao rutu kopiiaepa oea oisoa Pautoa-re isivapaave, ovusa oira viapau kopiiopa. Eake iava? Uvare voeao oea vo rasi vagogo rovosa urioaepa vao oa-ia oisoa toupaeve. Oa iava voa oira raga voea tokieva oira vo kepaaro-ia oira vaaro iavirava oirao pie vovou.

32 Oire uva visii akepaavoi, E uvuiparai oeai iava ita visii tavitavia, eke? Oiraopavira, viapau oiso vuutaa vaiei ragaipa ra Gidion vase iava visii siposipoa ora Barak, ora Samson, ora Jepta, ora Devit, ora Samyuel, ora voea rutu voeao profet irara oea oisoa Pauto vo reoaro kosi piepaive.

33 ✡ Oiraopavira rutu oiso osa oisoa oirao pie vovouro purapaoro riro irara rutu upopaive uvarovu rutu voea-ia putepaoro. Ari ita, torevoko pitupitu rutu sirova oisoa utupaave, oa iava vao ouiva oeare voeapa Pauto Reo Ovoi purareva. Voeao oea laion kare iava gisipo kapu pieiva. Oa iava viapau oiso voea aioiva.

34 Ora voeao oea riro kasi rutu tuituia roko pieiva. Ora oiso osa virivarivira rutu toripaiva voea asavira oea toorioara-ia voea upopasa aue ragapaaepa. Uva va-a vao osa raveraveaepa. Uva vorerivira ita ora voea iava varaura-ia gorua ouiva. Osa iava tuuvu vovouvira rutu upoara puraiva oearovu tapo uvarovu rutuva voea voea-ia putepaoro rutu.

35 ✡ Ora oearovu tapo voea iava oea oisoa kopii rovopaaera, vorevira torepaave. Eake iava? Uvare airorovu voea iava vairoro airoa oisi oiso oirao piepaiva oiso puraoro, “Oiraopavira uvuipaai ra vorevira toreave vigei voeaaro.” Ora oiso tapo osa oearovu vuri irara oea voeare oiso puraaepa, “Uvuipatai ra vova kosita viro vosa visii varaaro oirao pie vovouro kavu rovota.” Uva viapau kosia viropa, uvare oiso ruipapaaepa ra voea varaaro oirao pie vovouro kareke piepaive. Oa iava oisoa voea vuri piepaive rutu voea upopaoro. Vo rara oiso ruipapaave ra eisi voea piepaivora, vorevira torepaave vearo tootoo rutu oupasa.

36 Uva oearovu oisoa voea tovipaive tapo voea ragipaoro viripa iroro-ia. Ovusa oearovu oisoa voea tuukepaive iroara-ia tuukepa keparo-ia voea tovopasa.

37 Ari oearovu oisoa voea vurokopaive aue-ia aveke, ovusa oearovu raga ita voea iava varaura koripaive. Ora vo osa oearovu oisoa upopaive aue-ia toorioara. Ora tapo oisoa taririvira toupaive apotavira rutu toupaoro sipsip rakariro-ia kuvupaoro ora meme rakariro, ovusa oearovu voeao oisoa vuri piepaive rutu.

38 Oiraopavira rutu oiso osa voeao rasio-ia tou irara oisoa viapau voea eveipaive ra va iava oiso purapaave, “O asi vearo vovou irara vai-a voeao-ia.” Voea raga ita voeao-ia oea oisoa viripaive voraro raaka tapiro, ora voraro pukuara-ia, ora tarieara-ia, ora rikuara tapo.

✡ **11:29:** Eks 14:21-31 ✡ **11:30:** Jos 6:12-21 ✡ **11:31:** Jos 2:1-21, 6:21-25 ✡ **11:33:** 2 Sml 7:11; Dan 6:22 ✡ **11:35:** 1 Kin 17:22

39 Uva oiraopavira rutu-a oiso osa vo siposiporo toupaiveira voeao iava oea oisoa Pauto roru piepaive rutu. Eake iava? Uvare eisi oisoa piepaive voea vo vovouroaro oirao pie vovouro rutu purapaoro. Uva viapau varao vearopara ouiva oara iava voeapa Reo Ovoi purareva Pauto.
40 Uvare Pauto orugoovu raga-a vao oa purareva vigeipa. Oiso rugooro ra vao-ia airepa rugoo voea tapo tuariripa irara vigei rutu takuvuoro vigei uvui pie ovoireverea voari ruture utupaua.

12

Vigei Uvuipaviei Ra Jisas-ia Vurapaoro Rera Oirao Piepape

1 ✡ Ari ita, vo vokio-ia vearovira rutu taraipavierao voeao iava tuariripa irara, uvare oisi eisi oisoa piepaive voea vo pitupituroaro evara oirao pie pitupituro oiraopavira kareke piepaoro. Uva vigei tapo ita uvui iraopaviei ra oisi eisi piepape. Oa iava uvuipaviei ra varao vuri pitupituro kavupape vo pitupituro oara vigei-ia goruvira rutu pitupaiveira, ora varao rutu tapo oara vigeire korukorupapeira torevoko pitupitu purapa arapa. Uva uvuipaviei ra vara rutu evara kavuera, vo paupauo purape reasi asavira oaravu-ia pute iraopasa vuriara.
2 ✡ Uva oisi eisi piepaoro uvuipaviei ra goruvira rutu Jisas-ia vurapape. Vao iava uvare rera raga vigei varaaro oirao pie vovouro vituaro vo rutuva rovopaoro rovoa-ia vo rekasisa opesipa tapi. Oiraopavira rutu ita, uvare viapau oiso torireva vao asavira evao parikou vo siitokaaro. Viapau. Ari ora rera iava vasereva voare, oiso ra voa kopiioro ariia oureve evao parikou-ia. Uvare vao ragare rugorugooroepa riroa rorua oa rerapa oisoa tuevira toupaive. Ari ita, uvare vo vokio rera epao reia-ia pauparoi paupa vo oirapapa varata-ia vao Pauto vaaro.

Pauto Vigeipa Siraopa Vatereva Vigei Torevokopasa

3 ✡ Rerare ro Jisas rugorugoo iraopata. Opeita rera vaarore riroa goru vovou ovaupata. Vao oava toupaoro kasipu vovou oureva vuri irara ruvara-ia. Uva oisi-a eisi osa visii tapo ita viapau uvuipatai ra visii vo vovouroaro goru vovouro viki ragapata visii vo oirao pieroaro kavupaoro.
4 Vao iava uvare vo paupau-a eva purapaoro vuri vovouva ora upopatai oa-ia revasiva visii iava touvira parupaevere pasi.
5 ✡ E vo reorore vai ovautaepa oara Pauto vatereva visiipa vao rera ovii iraraaro, oisore ra ora visii iava vovouisi oavisii goru pie iraopata? Uvare oiso puraroepa,

‘Oviitoa oaa, vaore rugorugoo iraopau vo osa Turaro Pauto viipa vavata vatepareve, oiso ra va kaeri. Ora tapo oiso-ia ra opeita raveravepau vo osa viipa goru reoro rutu vatepareve varao vii torevokopasa.

6 ✡ Uvare ro ira kaviko iraopareveira Pauto, ira raga ita-a eera irapa uvuiparoi Pauto ra rera vatepareve vavata oiso ra va kaepareve. Ora voeao tapo oea oiso vaisipareveira, Rera ovii iraraaro, oeapa voea vo vuriaro vo voriaro vatepareveira voea torevokopaoro.’

7 Oire uva uvui iraopatai ra goruvira rutu vovou iraota vo osa vo vavata eva oupata. Vo uvare taraipatai oiso, Aite ruvara iava va vao-ia. Ari ita, visii vo vavataaro vao karekepaiveira rutu visiipa, oire ra va iava oiso purapata, “Oiraopavira rutu Pauto osa oiso igei piepareveira oiso, Rera ovii iraraaro.” Uva ragai tavita oiso, E irai aitetoa vai viapau iraipa oviitoa vai goru reo vai viapau vatereva vaore irai torevokopasa oai-ia, eke?

✡ **12:1:** 1 Ko 9:24; Hi 10:36 ✡ **12:2:** Fl 2:8-9; Hi 1:3, 13; 1 Pi 3:22 ✡ **12:3:** Mt 10:24; Ga 6:9 ✡ **12:5:** Pro 3:11-12 ✡ **12:6:** Sam 94:12; Je 1:12

8 ✡ Vosa viapau Pauto vaaro vavata kaepata oiso osa oearovu rera ovii iraraaro vo vavata kaepaiveira, oa iava uvuipatai ra ora visii-ia taraipata oiso, O ita, viapau oiso vigei-a Pauto ovii iraraaro rutu. Ari iravu raga ovii iraraaro-a vigei.
9 Ari ita, voeao aite irara oavi vo rasio-ia vigei torevokopaiveira varao vuri pitupituro asavira. Oa-a eva oa iava voeapa avivikepavioveira. Uva va-a eva osa vituaro iava uvuipaviei ra pute pie visivi rutu ora vigei iava vasipape rera iare. Oa iava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi oupape rera ruvara-ia Aite Pauto ro vova vuvuiua.
10 Uva aite irara oavi vigei oisoa torevokopaive potekupa vuutarovi raga-ia voea vo rugorugooroaro sirova utupasa. Ari Pauto vigeire rugorugooparoveira rutu oiso vigei torevokopaoro. Oa iava uvuipaviei ra torevoko vovou rutu purapape ora airereipaoro, oiso rutu osa rera vo vovouaro vuri asa vovou rutu.
11 ✡ Vosa goru reo rutu oupaive vao voea torevokopa reo vuri pitupituro iavirava, oa iava uvuipaai ra ora voeapa siraopaave oiso purapaoro, “Siraovira rutu vigeivipa vao-ia, vigoa viapau oiso vo reo-ia vao-ia rorupapeira.” Viapau. Ari oiraopavira uvare oearovu voea iava vao goru reo uvuivoiva, oa iava torevoko vovou ouiva. Uva vo utupaua voea vo voriaro ouiva vao gavaure vovou.

Reo Ravaa Iava Vao Oisore Ra Goruvira Toreta

12 ✡ Oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopatai toupaoro ora visii iava vavaeara goruvira rutu kae pieta varao oara raveravepaoro eoropapeira. Ora oiso ra goruvira rutu kotupiara itotuo piepaoro tore iraota.
13 ✡ Ra oisi iava topa pievira voka iraooro avata vao-ia torevoko raiva. Visii vao vearo kokoto irara voea tapo vokapata voea goru piepaoro voeao vuri kokoto irara. Teapi raiva tasi arova piropaave.
14 ✡ Ora visii iava vovouisiro oavisii rutu tovo iraota. Oa iava uvuipatai ra gavaure vovou rutuva oearovu tapo toupata oirara. Ora visii iava vovouisiro oavisii rutu tovo iraopata, ra ora airereipaoro viapau rutu vuri pitupituro vai sirova utupatavere. Eake iava? Uvare viapau oiso irai oiratoa vai Turaro Pauto kekereverea vo rara viapau eisi piepareve.
15 Ora vaopa tapo ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava vaore isivaparo Pauto vaaro kavikopa vovou oa purapareveira visiipa. Ora vao tapopa ora vatatopo iraopata. Teapi oiso rutu toupata osa okuerovu varao itakopa kuero. Aue vituaro, teapi oirara rutu vuri piepata visii vo pitupituroaro raga-ia. Oiso rutu osa itako ovi gare ovivi raga oa aioara rutu vuri pievo vara sovara-ia avaoro.
16 ✡ Ra vaopa tapo ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava otopa vovou vai purareve. Ora tapo teapi irai Pautoa-re isivapaoro oiso piepareve osa ro Iso. Ira katai vuutavi raga-ia gareavi raga aioa ouoro araokoto ruvara-ia kikooto ira reo ovoi purareva kokotoa aropa oiso puraoro, Ragai varaaro rutu ouriverea rara varao aite ruvara iava.
17 ✡ Ari ita, rera-ia taraipataveira, uvare va isivaaro iava oiso ruipa ragaroepa ra aiteto ruvara-ia viraakoa oureve. Vo osa viapau uvuiroepa. Eake iava? Uvare viapau oiso uvuiparoepa ra evo vovou tavarioreve oa-ia tuutuua pura rovoreva kikootoapa. Uva gau ragapaoro rirovira rutu akeake ragapareva. Vo osa viapau.

Vigei Pou Viroviei Vo Vearo Pukui-ia Vao Vo Saion

✡ **12:8:** 1 Pi 5:9 ✡ **12:11:** 1 Pi 1:6; Je 3:17-18 ✡ **12:12:** Ais 35:3 ✡ **12:13:** Pro 4:26; Ga 6:1 ✡ **12:14:** Mt 5:8 ✡ **12:16:** Jen 25:33 ✡ **12:17:** Jen 27:30-40

18 ✡ Viapau oiso pou virotaepa vo pukuio-ia Sinai, oiso osa voeari Jiu voari tuariri. Vo pukuio oa oisoa uvuipaave ra va kekeive ora voea osireiaro iava. Opukuio eva oa-ia oisoa riro kasi rutu eto kasi karekepape ovokirovu-ia, vo osa Pauto reo vateparo. Ora vao tapo osa voa oisoa ruupa rutu karekepape ora purepato kiuvu.

19 Opukuia raga ita-a eva oa-ia utave guruko karekeepa ora reoreoa. Ari ita, oreoreoa eva uvuiva, oa iava vare oisoa riro goruvira rutu arepaave oirara, oiso ra opesipe vo reoreo voea arova.

20 ✡ Eake iava? Uvare Pauto vo reoreoaro uvupaoro rirovira rutu uriri iraopaaepa. Oreoa-ia voeare Pauto oiso puraroepa,

‘Vosa irai oiratoa vai, eke irai varueretoa vai vo pukuio-ia tasiasireve, ira-a eera ira-ia uvuipaai rera vurokoive rera kopii pieoro.’

21 ✡ Iu. Oiraopavira rutu uvare vo pukuia-a eva oava vurapaoro oisoa rirovira rutu uriripaave. Osa iava Moses ora rerare oiso puraroepa,

‘Ragai-a vao ragoa rirovira rutu rikerikeparai uriri iraopaoro.’

22 ✡ Oire uva visii ita vao-ia viapau oiso vo pukuia eva pouta viropa. Viapau. Ari opukuivu raga vao oa-ia pouta viropa oa vaisipaiveira oiso, Saion. Vo uva Pauto vo uruiaro toupaiveira ro Tootoopatoa Rutu. Vo uruio-ia ouruia epao toupaivoi oiso osa raga toupaiverea voari rutu utupaua vo vuvuiua-ia. Vao oa vaisipaiveira, Jerusalem. Oa sovara-ia riro tukuro (tausen tausen) rutu enselpa irara rorupaoro toupaiveira. Voea raga ita oea vo uvuruo iare pouta virora.

23 ✡ Oa-ia toupaiveira voeao Pauto ovii iraraaro avaio irara. Voea ita oea vaisiroaro rigatoreva vukua-ia vao oa epao vuvuiua-ia. Ari ita, kareta virora rera iare ro Pauto ira oirara rutu vo vovouroaro rovirieipareveira. Ora voeao iare tapo uraura irara torevoko vovou irara voeaaro Pauto oea uvuivira ovoi piereva rutu.

24 Oiraopavira rutu ita, vo uvare kareta virora Jisas iare. Ro ira-ia oiraoepa oa pura piropa Airepa Reo Ovoi. Oire ra oisi iavirava ora rera iava revasiva petoreve va eva Reo Ovoi goru pieoro. Eira revasiva iria vo kovoaro Ebel revasiaro-ia putepaeveira rutu. Uvare Krais revasivaaro-a iria vearopara rutu kareke piepaeveira.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Ora Vatatopo Iraopavio Vearovira

25 Ora vatatopo iraopata vaopa oiso, Opeita siposipopato vo reoroaro veripata, oiso osa voeao oea viapau oiso oisi rera vo reoroaro uvupaive, eera ira tugoropa siposiporo oisoa vatepareve vo rasio-ia vo tuariri rutu. Uva voea-a evoea oea viapau oiso voea vo voriaro vuria vatavataiva. Oire uva apeisi-a vigeipa vao? E uvuipaviei ra oisi va vuria vo voriaro vatavatapape, vo rara oisi rera vo reoroaro veripape ro ira vo reoro kosi piepareve vuvuiua iavapara?

26 ✡ Oiraopavira rutu ira-a ro ira vo gurukoaro voari tuariri rutu vo rasio rikerike pieeva. Oa iava Reo Ovoi purareva oiso puraoro,

‘Ragai taru vorerivira vo rasio ita rikerike piea. Uva viapau oiso vo rasio raga-a, ari vuvuiua rutu tapo-a.’

27 Oire uva vo reoa vao-ia oa oiso purapai, Vorerivira, oa porearo oiso roroiovira rutu toupai oiso-ia, Vara rutu orekerovu Pauto oara purareva voari rutu rovoa-ia, oara rutu opesiperea rikerikeoro. Ari varao oara viapau oiso rikerikeperea, oara raga-a evara oara perea.

✡ **12:18:** Eks 19:12-22; Diu 4:11 ✡ **12:20:** Eks 19:12-13 ✡ **12:21:** Eks 19:16 ✡ **12:22:** Fl 3:20 ✡ **12:23:** Lu 10:20; Fl 3:12 ✡ **12:26:** Eks 19:18; Hag 2:6

28 ✡ Oire uva rorupata, uvare vao oupapeira Pauto vo Saraaro oa viapau opesia vai vo osa rikerikepe. Osa iava vigei uvuipaviei ra Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaoro rerapa avivike iraopavio rera vaisiaro kae piepaoro rutu.
29 ✡ Uvare Pauto riro kasiva eto kasi toupareveira. Oa uvuipai ra orekerovu rutu rova pieve vara rutu opesi pie ovoioro.

13

Uvuipaviei Ra Ora Vigei Araoko Iraraaropa Sirao Vovou Vatepape

1 ✡ Vokiara rutu-ia uvui iraopatai ra oearovivupa siraopata, voeao araoko irara oavi oea Krais vaisiaro-ia toupaiveira.
2 ✡ Opeita vaore ovau iraopata oiso osa uvuipatai ra oearovivure aapaapaupa irara keerapata vorarore visii vo keparoaro-ia voea koata piepasa. Ari ita, oearovu oisoa oisi eisi oearovu piepaive voari. Uva viapau oisoa voea eveipaoro voea koata piepaive ora voea vo keparoaro iare, vo osa voeavi uvuiaroa ita enselpa irara oea oisoa koata piepaive.
3 ✡ Ora voeaviore tapo rugorugoopata oearoa tuukepa keparo-ia toupaiveira vo Jisas iavirava. Ra ora visii-ia voea sovopaoro oiso taraipata, Visii uvuiaro eva visiigoa ita tuukepa kepa-ia toupatavoi. Ora ra voeaviore tapo rugorugoo iraopata oearovia tavaka vo vavataaro kaepaiveira. Vo vavataaro uvuipatai ra ora visii-ia va sovopata oiso rutu ita, ovavata-a eva voea vaaro oa visii-ia ita toupaivoi.
4 ✡ Opeita vo pitupituore ora oupa pitupitu oiso rugorugoopata, Akukupapa raga. Viapau rutu. Ari ro oirato ora o riakova oavukarea raga uvuipasiei ra ora vaiterei raga rutu toupasi. Vao vituaro iava vosa viapau oisi eisi toupasi, oa-a eva oapa Pauto vaiterei ora oearovu rutu rovirieireverea vapa vao ora voeava otopa vovou, vo osa vo pitupitu vo voriaro vuri vori vatereve voeapa.
5 ✡ Ora opeita vo vovouova toupata tapo moniara riiriipa vovou. Ari uvuipatai ra varavio-ia roru iraopata oara-ia pitupataveira oiso purapaoro, “Ari uvuipai varao.” Eake iava? Uvare Pauto vao-ia oiso puraroepa,
‘Viapau oiso visii kavuaverea. Ora viapau oiso visiire ovauraverea.’
6 Oreoare vao rugorugoopaoro uvui iraopaviei ra goru vovouvira rutu oiso purapavio,
‘Ragai reraaro tauvapato Turaro Pauto. Osa iava viapau uvuiparai ra orekerovu avu vaipa uriripara. Oiraopavira rutu. Eake vai-a vao oa-ia uvuiparoi irai ra oai purareve ragai vuri piesa? Viapau oiso oaiei.’

Vigei Uvuipaviei Ra Oiso Rutu Utupavio Osa Voeao Turaro Irara Tuariripa Irara

7 ✡ Ora voeaore rugorugoo iraopata tuariripa irara oea oisoa visii tuvetuvepaive Pauto vo reoaro iava siposipopaoro. Ora voea vo pitupituroarore tapo rugoopata oiso osa ragavira oisoa toupaive tootoopaoro ora kopiipaoro. Uva vo pitupiturei-a evarei oarea-ia visii ita uvuipatai ra oisi voea vioepata voea vo vovouroaro oirao pieara sirova utupaoro.
8 ✡ Jisas Krais viapau oiso tavarioa vaiei. Ira vo vokio touparevoi oisi raga ita osa tuariri oisoa toupareve. Osa raga ita eisi osa voari utupaua toupareverea taru.

✡ **12:28:** Dan 2:44; Hi 13:15 ✡ **12:29:** Diu 4:24 ✡ **13:1:** Ro 12:10; 1 Te 4:9 ✡ **13:2:** 1 Pi 4:9 ✡ **13:3:** Mt 25:36; Kl 4:18 ✡ **13:4:** 1 Ko 6:9 ✡ **13:5:** Fl 4:11; Diu 31:6, 8; Jos 1:5 ✡ **13:7:** Hi 6:12 ✡ **13:8:** Hi 1:12

9 ✡ Opeita osiposiporovu raga pisaara uvupata vaopa, teapi visii ivuive
vao arova torevoko raiva Pauto vaaro. Vosa vigei iava sopaura sirao
vovou vo goruaro ouve Pauto ruvara-ia, osa vearopai. Oa iava vigei iava
sopaura viapau uvuipai ra osasararovu rutu aue reo goruro vo goruaro
ouve varaore aiopara. Oara vo pitupituaro viapau oirara oisoa tauvapaive
vo osa va-ia vokapaive.

Vo Toupai Vao Iava Koruoua Oa-ia Rorupare Pauto

10 ✡ Ovoovova eravao vigei oiraaro toupaivoi oira-ia koruoua toupai. Vo
koruouo oa iava viapau rutu uvuipaai Jiu-pa irara pris ra oai puraive va-ia.
Uvare viapau voea vaaro-a. Ari vigeipa oirao pie vovou irara.
11 ✡ Ari ita, ro Rovopatoa rutu Pristo Jiu iava ira oisoa Tugoropa Tavuki
Rutu iare oisoa koataparo varuere kare iava revasi rovurova vara-ia
koruoupasa vuriara verapaoro. Vo karero okarea oisoa kasipaive vo uva
sel urui-ia toupaive vatuaro.
12 ✡ Uva oisi-a eisi osa vituaro iava Jisas ita kopiiroepa oisi ratau vo riro
urui iava rataoa riaaro vatuaro-ia. Oa iava voa rera iava revasiva parueva
oirara rutu sisigarue pieoro vuri vovouro iava.
13 ✡ Uva vigei tapo ita uvuipaviei ra oisi uruia vatuaro iare kosi viropavio
varao kavuoro Jiu varaaro, oiso ra rera sirova utupavio. Ra va iava ora
vigei-ia rera vaaro ariia sovopape va vao siitoka vavataaro kaepaoro.
14 Oiraopavira ita, viapau oiso pauaka urui-a vao oa oiso vaisipapeira,
Vigei vo uruiaro va vo rasio-ia. Viapau. Ari touvira rutu tuevira toupaoro
vo uruire taraapapeira vao oa rutu-ia toupaperea voari utupaua.
15 Eisi osa iava uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape Jisas
vaisiaro iavirava. Vo vaisio vuurapa vaisi oa oiso toupai, Vigei vaaro
koruoua vova vigei iava gisipoara-ia. Uvare rera vaisiaro rei piepapeira
oisi va iava tavitavipaoro.
16 Ora opeita tapo vo vovoureore tapo ovaupata vearoa purapa, ora aue
vao tauvaa oearovu tauvapasa. Eake iava? Uvare evo vovourei oarea-ia
uvuipatai ra Pauto roru piepata ora visii-ia.
17 ✡ Voeao oea visiipa irapaaveira vo reoroviaro tapo uvu iraopata, ora
voea vo vovouroaro tapo sirova utupata. Uvare vuutara visii iava sopaura
oavisii tokipaiveira vaopa, teapi oearovu visii piro piepaive. Oa iava voea
evoea tokipa irara Pauto tavitavipaaveira ora voea vo kovoaro iava. Vosa
voea vo reoroaro oisi purapata, oa iava uvuipaai ra visii-ia kovopaive
roruvira. Ari vosa oisipa eisi viapape, oire ra siraoa vo vavataaro kaepaive
oisi eisi kovopaoro. Ra oisi vo vavata iava viapau oiso ra tauvaa vai
outavere.

Vo Toupai Tauvaa Oupa Iava Variria

18 Visii vo variriroaro topa piepata, ra Pauto igei tauvapareve. Oa iava
ora igei-ia tarai ovoipaioveira oiso, Igei iava sopaura sisigaruepapeira vo
Pauto osirearo-ia. Uvare igei vo ruipaaro rutu-a va vao-ia torevoko vovou
purapaoro vokiara rutu-ia.
19 Uva vorerivira ita visii arepaavoi goruvira rutu oiso ra variripata. Oa
iava Pauto visii iare ragai vore piereve rara.
20 ✡ Pauto vigei Turaroaro Jisas kopiia iava vorevira tore piereva rera ro
vigei Tokipatoa Rutu Vearoto. Ira sipsip ragui tokipareveira, oraguia-a vao
vigei raga ita. Ari ita, rera vaaro iava kopiia vao Reo Ovoi Pauto vaaro, oa
oiraoepa vo reo oreoa-ia viapau opesia vaiei.

✡ **13:9:** Ef 4:14; Kl 2:7, 16 ✡ **13:10:** 1 Ko 9:13, 10:18 ✡ **13:11:** Eks 29:14; Lev 16:27 ✡ **13:12:** Jo 19:17 ✡ **13:13:** Hi 11:26 ✡ **13:17:** Ais 62:6; Ap 20:28 ✡ **13:20:** Ro 15:33; Sek 9:11

21 ✡ Uva Pauto arepaaveira ro gavaurepa vovouto, oisore ra vearopara vatepareve visiipa, vaore, oiso ra oisi vara iava rera vo ruipaaro sirova utu iraopata. Ora vaore tapo, oisore ra oisi vigei pieparevora, uvuipaviei ra rera roru piepape vao iavirava Jisas Krais vo goruaro. Oire uva uvuipaviei ra Krais vaisiaro kae piepape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Ovoiopa Reo-a Vao-ia

22 Goru visivi rutu visii araoko irara oaa tavipaavoi auere ra ragai vo reoaro uvu iraota. Oreoa purapaavoi visii iava sopaura oavisii goru piepaoro. Oa oisivio rutu toupai gareavi pasia.

23 ✡ Uva oiso ruipaparai ra visii tavia ro iava Timoti vigei araokotoaaro. Ira kosi pieivorao vova tuukepa kepa iava. Oire vosa ikauvira raga kareroera ragai iare, oa iava uvuipaveiei ra vegei rutu uriove visii kekesa.

24 Igei vo reoaro topa piepaoro vearo voki purata voeaova visii voeaaro turaro irara ora oearovuva Pauto voeaaro. Voearo visii araoko iraraaro vo taereo iava Itali oea tapo visii-ia ita vearo voki purapaivoi.

25 ✡ Uva visiipa Pauto arepaavoi, oisore ra visiipa vereopa vovou rutu purareve visii tauvapasa.

Eisivi raga ra opesipe.

✡ **13:21:** 1 Pi 5:10; Fl 2:13 ✡ **13:23:** 1 Te 3:2; 1 Ti 6:12 ✡ **13:25:** Ta 3:15

JEMS
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oeavu tarai irara oiso rugorugoopaaveira, Ro Jems ira raga ita Jisas araokotoaaro (Mt 13:55; Mk 6:3). Uva ora vaisiparoepa oiso, Krais-pa kovopato (Je 1:1), ora tisato (Je 3:1). Vo pasio rigatoreva voeaopa oea vaisireva oiso, Katai tau erao (12) sara oea sikasikavira toupaiveira voraro rutu. Uva taraipavio voea-ia Kristen irara oea tapo sikasikavira oisoa toupaive vo vuuta-ia eva. Aue iava uvare oearovu vuri vovou irara vuri pitupituro oisoa purapaive voea vo touaro vuri piepaoro.

Jems varao-ia reoreoparoi vao iava osa ragavira uvuipa Kristento ra toupareve oiso-ia, teapi kasipu vovouva riro kaekaevira toupareve (Je 1:19-21), ora uvui iraopa ra vearovira ora rera iava arevuoto tokipareve (Je 3:1-12), teapi oearovu raga vo pitupituroaro roviriei ragapareve, (Je 4:11-12), ora teapi goruvira varao-ia pitupareve varao vo rasio iava (Je 5:1-3). Ari uvui iraoparoi ra Pauto ruvara-ia tutuu pievira toupareve (Je 4:7-8), ora uvui iraopa ra rera vaaro rari vuku oirao piereve varao iavirava kovoara oara purapareve Pautoa-pa ora oearovivupa oirara tapo tauvapaoro.

1. Ora rera iava aviavi pie reoro vatereva Jems, 1:1.
2. Oiraopa lotu vo pitupituaro iava oa kareke piepareve ro ira Pauto vo reoaro uvupaoro va sirova utuparo, 1:2-27.
3. Oirato vaaro oirao pie vovou oa oirao piepareve kovopaoro, ora arevuoto tokipaoro, ora vo osa viapau oearovu tovipareve, 2:1–3:12.
4. Oiraopa tarai iava vo reoro, ora vao iava variria upiapa irara tauvapasa, 3:13–5:18.
5. Ovoiopa reoro varao-ia vo iravivu tauvapasa vuriara iava, oiso ra porero viro, 5:19-20.

1 Ragai-a vao Jems ragoa-a Pautoa-pa kovopato ora Turaro Jisas Krais. Ragoa vo pasio rigatoavoi visiipa Isrel-pa irara katai tau erao (12) saraaro visiigoa Isrel-ia oisoa tou rovopata. Oa iava voava sikasikataepa orasirovu raga-ia toupasa. Uva ragai visiiva vearo vokiavoi.

Kokarapa Iava Vao Oa Uvuipai Ra Vigei Goru Piepaive

2 ✡ Araoko irara oaa, vosa oaravu rutu kokaraara visii-ia karekepape, oa iava uvuipatai ra oiso rugoopata, Rorupasapara varao-ia.

3 ✡ Uvare taraipatai varao-ia oara karekepape visii varaaro oirao pie vovouro-ia kokarapasa, oara uvuipai ra visii-ia poupa piro, ra vara iava keevoisivira torepata varao kaepaoro tavaka vovouro, vo rara kokaraara-ia putepata.

4 ✡ Vokiara rutu-ia goruvira rutu tore iraopata tavaka vo siraoaro kae iraopaoro. Oa iava vo pitupitu eva uvuipai ra vearovira rutu kareke iraope visii-ia. Osa iava uvuipatai ra vearovira rutu touta. Ra oisi iava viapau oiso opitupituipa apotata oai ou arapa Pauto ruvara-ia. Viapau. Ari eisi iava visii uvuipatai ra uvui iraota rara.

Ro Ira Vearo Rugorugoopa Ruipaparo Ra Vare Varirriro

5 ✡ Vosa irai visii vuruvuru-ia ro iava vearo rugorugoo vaipa apotaparo, oire Pautoa iare varirriro, oiso ra rerapa rugorugoo vatero. Ra va iava Pauto rera vatereve. Ari ita, ro Pauto ira vearo rugooro rutu vatepareveira oirara

✡ **1:2:** Ro 5:1-6; Mt 5:12; Hi 10:34 ✡ **1:3:** Ro 5:3 ✡ **1:4:** Kl 4:12; 1 Te 5:23 ✡ **1:5:** Pro 2:1-9; 1 Jo 5:14

rutupa. Uva viapau voearore kasipuparoveira oearoa vearo rugooropa apotapaave vo osa varare arepaave.

6 ✡ Ari vosa rera eera oirao pie rovo iraopareve ra va iava Pautoa iare varirriro, viapau uvuiparoi ra gare visivi rera vaaro oirao pie vovou kavureve oiso rugoopaoro, Esa pasi, Pauto ragaipa vao vaterevere, eke viapau. Eake iava? Uvare rera-ia vo rugorugoorei toupaivoi. Uvare oiso touparevoi osa avakava iria torupaoro ora vurevurepaoveira.

7-8 ✡ Osa voearo eisi viapau uvuipaai ra oiso rugoopaave, Turaro irapa oavu avu vai vaterevere. Viapau rutu. Eake iava? Uvare rera vo rugooaro avavaiapai ora sikasikapaoro. Oa iava vo vovouro evara rera varaaro rera oiso piepai, oa iava viapau uvuiparoi ra katai raiva vai raga sirova utuparo.

Apotatoa Iava Ora Ro Riro Kotokoto Guruto

9 Vosa aa ro avuo araokotoa oavi apotato ro oirao pie vovouto, ira uvuiparoi ra roruparevе, uvare Pauto rera kae pieparevere ora rera osireiaro iare.

10 ✡ Ora vosa aa ro avuo ro araokotoa oavi ira riroara rutu kotokotoarava toupareve, ira tapo ita uvuiparoi ra Pautoa-ia roruparevе vo rara rera apota piereve. Eake iava? Uvare oisi voea riro kotokoto guru irara akukuvira rutu kopii ragaaverea rara, oiso rutu osa isiso kokookoro oara kopiipapeira.

11 ✡ Taraipavio vosa ravireo kaeparo viroveira, oire ra kasiraoparo rutu. Oa-ia isiso kouro erakopapeira rutu. Ra vo kou kokookoaro kovepe. Oire ra voava oritoara vuripe. Eisi raga ita osa ro riro kotokoto guruto ira rataa pievira kopii ovoirovere vo osa touvira kovopareve orekerovu gurupaoro ora rerapa.

Vo Toupai Varao Iava Orekerovu Oara Oiratoa-ia Kokarape

12 Ari ro oirato ira goruvira rutu tore iraoparo tavaka vo siraoaro kaepaoro vokiara rutu-ia, ira uvuiparoi ra roruparevе, vo rara varava ora keevoisiparo. Irapa Pauto Tootoo Ovoi vaterevere oiso rutu osa rera vo voriaro, vao Pauto ovoria iava reo ovoi purareva vo vori vatesa oirarapa voeao oea ora voea iava sopaura oaive vatepaive rerapa.

13 ✡ Vosa orekevu iravu sita pieve rera rata pieoro, oire voava rera ivuve ra vuria purareve. Uva viapau uvuiparoi ra oiso puraro, “Pauto ragai ivurevoi vao vuria purasa.” Viapau. Uvare vuria viapau uvuipai ra Pauto ivuve. Ora Pauto viapau oiso oirato ivupareveira vuri vovouro purapasa.

14 Ari ita, vigei iava katakataivira sopaura toupaiveira oura ora sitapapeira ra vigei ivupaive. Va raga vao vuri ruipa vigei vaaro oa raga vigei aroviakupaiveira vigei-ia kokarapaoro. Oa iava vigei ivupaiveira vuri vovouro purapasa.

15 ✡ Uva vo pitupitu-a vao oa-ia sopaura ora sitapapeira. Oire voava vuri vovou kova pieve, ra oisi raga ora rigapaoro kae piro va ragava vuri vovou. Vo vovou vao vuria kakaearo. Ra voava utupavira rirovira rutu karekepe. Oa-ia oisoa kopiia purapave oiratoapa.

16 Araoko irara oaa rutu. Teapi vao kokarapa pitupitu eaka ragapata oa visii keakeapaiveira.

17 ✡ Vo pitupituro rutu varao vearopara vate ragapa pitupituro ora varao vatevateara vigei tauvapara, oara rutu vuvuiua iava uriopapeira vova Pauto ruvara-ia ro ira aviaviara rutu purareva, varao oara roropaoro vuvuiua-ia toupaiveira. Ari ita, ovuutarovu-ia viapau vaeavira roropaiveira vo rara rukuta vara utopaeve. Ari Pauto viapau oisi eisi

✡ **1:6:** Mk 11:24 ✡ **1:7-8:** Pro 3:5-6; Je 4:8 ✡ **1:10:** 1 Ko 7:31; 1 Pi 1:24 ✡ **1:11:** Ais 40:6-8; Sam 102:4, 11 ✡ **1:13:** 1 Ko 10:11-13 ✡ **1:15:** Sam 7:11-17; Ro 6:21 ✡ **1:17:** Jo 3:27; Mal 3:6

toupareveira, aue iava uvare viapau oavu avu vai epao oa uvuipai Pauto vaaro vearo vovou utopasa.

18 ✡ Viapau. Ari eera ora rera raga vo ruipaaro sirova utuparoveira. Oa-ia vigei Aitearo puraparo viroveira vao iava vo rara rera vaaro Oiraopa Reo rutu oirao piepape. Uvare rera-a ro ira vigei karekereva aue sirova Oiraopa Reo rutu rera vaaro vaore, ra oiso toupape, Avaio kakaero orekerovu rutupa ira pievira varao oara purareva Pauto.

Uvuipatai Ra Reo Uvu Iraopata Vara Sirova Utu Iraopaoro

19 ✡ Araoko irara oaa rutu, va-ia tarai iraota ra visii rutu vatatopopata ikauvira reo uvusa. Ari ita, ra viapau oiso vagevagepavira reo purapata. Ora viapau oiso ra ikaupavira kasipupata.

20 Eake iava? Uvare kasipu vovou-a oirato vaaro oa viapau oiso torevoko vovou vai kareke piepaiveira Pauto oaiaro.

21 Osa-a eisi osa iava vao vuivuipa vovou ora vao vuri pitupitu rirovira rutu karekepapeira. Evara ovovouroa veri rovopata. Ra tapo ora visii vo rugorugooaro eaka pie rovota, ra vo reo outa oa tovoreva Pauto vo visii sopaaro-ia. Evo reo oa iavirava uvuipatai ra vorevira voreta oriruvira rutu toupasa vo Pauto ruvara-ia.

22 ✡ Ari ita, vo osa oisi vo reo sirova utu iraota oisi va purasa. Viapau uvuipatai ra va uvu ragapata. Viapau. Vosa va uvu ragapata, uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra visii raga ora keakea ragapata.

23 Vosa irai Pauto vo reoaro uvupareve vo osa viapau va sirova utuparo, ira-a eera oiso rutu toupare, ira ora rera iava puaua raga vuraparevoi sisiro-ia.

24 Vo osa ora rera iava puaua vura rovoreve, ra voava ikauvira avaro vo puare ovausa. Ra oiso aueparo, Apeisi ragavira puavira toupaaveira?

25 Ari ita, Pauto vaaro reo goru oiraopa oa vigei ariarava vuri vovou vo tuukearo karupaiveira. Oa torevokopai rutu vosa irai vearovira rutu va vituaro vao reo goru kekereve, ra va iava va sirova uturo. Uva vosa viapau vo reo uvu ragapareve ra ikauvira akukuvira raga vo reore ovauparo, oire uva rera-a eera ira uvuiparoi roruparevе Pauto vaaro-ia viraakoa.

26 ✡ Ari vosa irai oiratoa vai oiso rugooparo, Ragai-a vearoto lotupato ragoa Pautoa-pa lotu iraoparaveira rutu, vo osa viapau oiso ora rera iava arevuoto vearovira tokipareve, oire uva rera-a eera ira kuuvuparoveira vo ora rera raga sopaaro-ia. Eva-a oa iava rera vaaro oirao piea ora lotua oiso rutu toupaiveira, Oavu avu raga.

27 ✡ Ari lotupato vo vovouaro-a sisigaruea rutu vo Pauto Aite osireitoaaro-ia vo rara vearo vovou purapareve oiso-ia, vo osa virakoi kakaero ora raroe riako tauvapareve voea vo vavataaro kaepaoro.

2

Uvuipaviei Ra Oirara Rutupa Vaea Kaevira Raga Siraopavio

1 ✡ Araoko irara oaa, vigei reraaro Turaro Jisas Krais oirao pie iraopata ro ira kerariava toupareveira. Oa vituaro iava eva viapau uvuipatai ra ro raga vearopata ira rei vaisiva toupareve roviore isivapaoro akaipatoavi.

2-3 Easi pasi irai vearotoa vai-ia kuvutoa vai oisoa ora kuvuparo ora riro voripara-ia ora oritooro. Ra va iava koataro visii okepaiaro-ia lotupa kepaa vai. Ovusa apotatoa vai pasi oisoa vuritoa-ia kuvupato kuvuparo, oire ra rera tapo ita koataro voare vo visii vo kepaaro-ia lotupa kepa. Uva pasi

✡ **1:18:** Jo 1:13; Ef 1:12; Re 14:4 ✡ **1:19:** Pro 5:1, 2, 10:19, 16:32 ✡ **1:22:** Mt 7:21-29; 1 Jo 3:7 ✡ **1:26:** Sam 34:13 ✡ **1:27:** 1 Jo 2:15-17 ✡ **2:1:** Ap 10:34-35; Ro 10:9-13

oisoa ro vaio raga vearopata ira vearotoa-ia kuvupato oisoa ora kuvuparo. Oa vai iava oiso oisoa rera tavipata, “Vao-ia paupa pauu.” Uva pasi oiso ro apotato oisoa tavipata, “Vao-ia vii torepau,” eke “Vo pauu rakorako uru-ia vovio ragai kokotoaro ruvara-ia.”

4 Vosa oiso vo vovouro purapata, oire uva vo vovouro evara oara-ia araoko irara oavisii rovirieipataveira vo ora visii raga vo rugorugooroaro iava. Viapau vaea kaevira torevokovira voea rovirieipataveira. Ari oiso rutu piepataveira osa voeao oirara rovirieipa irara ora voea vo rugooroaro raga vuriara sirova.

5 ✡ Araoko irara oaa, visii uvu iraota! Voeao oea oiso apotavira toupaiveira oirara rutu osireiaro-ia voea vo rasio-ia, oea evoea reesireva Pauto oiso puraoro, “Ragai ovii iraraaro. Visii tauvapaavere oiso ra goruvira oirao pie vovouro oavisii purapata ragai-ia. Ora vao tapo osa vo koatataverea ragai vo Saraaro-ia toupasa.” Vo uvare voari tuariri Pauto reo ovoi purareva voeaore oisi eisi piesa voeaopa oea rerapa siraopaave.

6 Ari visii voeavi voeao apota irara arii piepataveira. Taraipatai ita voeao-ia riro moni irara oea visii vara piepaiveira rutu visiipa tavaka vo siraoaro vatepaoro. Oea raga ita evoea oea visii iava gasipaiveira kortuara iare tavaara.

7 Uva Pauto vearo vaisi tovoreva visii-ia vao-ia vo vaisio-ia oiso, Krais voeaaro. Oa-a eva oa iava vo vaisiva visii tovipaiveira voea evoea riro moni irara.

8 ✡ Oire uva torevokopai rutu visiipa vosa rovopa rutu reo goru sirova ututa vao oa Tugoropa Vuku-ia toupaiveira oiso purapaoro, ‘Vosa ora viipa siraopauveira, osa raga ita eisi osa uvuipauei ra roviopa siraopau ira vii ruvara-iavi toupareve.’

9 Ari vosa oearovu raga vearopaoro oearovivure isivapata, uva va-a eva oa-ia vuria purapataveira. Oa iava vao Pauto vaaro reo goru visii sopaaro togapaivoi. Osa iava va sovo iraopatavoi rutu, Visii vao-ia riro reo goruro-ia gasi irara.

10 ✡ Vosa irai vearovira rutu Reo Taisi rutu sirova utupaoro oavivu-ia reo goru gasireve, oa-a eva oa-ia Reo Taisi rutu-ia gasipareveira.

11 ✡ Vigei taraipavioveira oiso, Pauto oiso puraroepa, ‘Opeita vii vaaro ora oua puteri.’ Uva rera raga ita oiso tapo puraroepa, ‘Opeita oirato upooro rera kopii pieri.’ Oire vosa viapau ora oua puteri ra ita oirato upooro rera kopii pieri, oa ita-a eva oa-ia Reo Taisi-ia gasirivoi.

12 Vare vao-ia rugoo iraopata, uvare Pauto visii rovirieireverea vao reo goru sirova utuoro, oreoa vao oiso toupaiveira vigei tauvapasa, oiso ra vearovira toupape.

13 Vosa oiraopavira rutu irai viapau iravipa siraoparo oiratoa vai, irai ita-a eera vo vovouaro rovirieireverea Pauto. Eisi osa iava viapau gare visivi rerapa siraoroverea Pauto. Ari vosa ro ira iravivupa siraoparo, ira ita-a eera Pauto irapa siraoroverea.

Oirao Piea Vao Oa Viapau Vearo Kovo Vaiva Toupaive Oa Kopii Ovoiperea

14 ✡ Araoko irara oaa. Vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ragai Krais oirao piepaavoi,” vo osa viapau vearo kovo purapareve rutu, oire va iava rera vaaro oirao piea akukupapa raga purave. E pasi eisi vo oirao pie vai iava Pauto uvuiparoi ra rera vai vorereve ora rera iare? Easi viapau.

✡ **2:5:** 1 Ko 1:26-31 ✡ **2:8:** Lev 19:18 ✡ **2:10:** Ga 3:10-12 ✡ **2:11:** Eks 20:13-14; Diu 5:17-18 ✡ **2:14:** Ef 2:8-10; Mt 7:26

15 Easi pasi oearoi araoko irara oavi ora taataa riako oavi oea vai-ia
vuriara vaiva varoara toupaivoi. Ora auepa tapo viapau voeapa aioara vai.
16 Easi pasi irai epao visii vuutaaro iava ira vai-a uvuiparoi ra oiso voea
tavireve, “Pauto visii tauvareve ra avata varoara vai-ia tuusa. Oire ra
va iava aiooro kovuara oavisii vuku pieta.” Ari ita, vo osa oisi eisi pura
ragaparo osa viapau oiso voeapa oarai varoara vai vatepare ora aioara vai
voea iava varaura tauvapaoro. Ra apeisi ragavira vo reo eva voea tauvave?
17 Oire uva aue oirao piea oisi raga ita eisi toupaivoi. Vosa oisi
tou ragapaive, ra viapau vearo kovo vai karekepaive. Ra oisi raga ita
akukupapavira toupaive vao oirao piea oa kopiiepa.
18 ✡ Uva iravu oiso puraparoveira, “Iravu uvuiparoi ra oirao pie vovou
rutu puraparеve, vo ovusa iravu vearo kovo puraparеve.” Oa iava ragai
oiso puraparai rerare, “Oire ragai kareke pieri vii vo oirao piearo iava
vao oa viapau vearoa vaiva tapo karekepapeira.” Uva vearo kovo-a vao
purapaavoi vaore, oiso ra vii kareke piea ragai vo oirao piearo iava.
19 E oiso oirao piepariveira, Kataitoa raga Pauto touparevoi? Uva oisi
vearopai. Uva ita, vuri irara tapo uraura irara tugara oisi eisi oirao
piepaiveira rirovira rutu rikerikepaoro uriria iava.
20 Vii-a kokoropatoa rutu! Ari ita, vosa oisi oirao pie ragapari vo osa
viapau vearo kovo vai tapo purapari, oire ra va iava vii vaaro oirao pie
vovou akukupapavira ita oisi toupaive. Easi pasi va vai vao vituaro iava
tarai ruipapauei, raa?
21 ✡ Voari tuariri rutu uva vigei aaotoaaro Ebraham oviito Aisak tovoreva
eravao-ia, oiso ra rera vatereve Pautoa-pa oiso osa tauoa vo Pauto vo
ruipaaro sirova utupaoro. Oire uva vo vokia-a eva oa-ia Pauto rera vo
vovouaro kekereva. Oa iava oiso rera vaisireva, Torevokoto oirato.
22 Taraipatai eera vaaro-ia oirao pie vovou ora vearo pitupitu tapo oarea
oisoa kovopaive. Oa iava rera vaaro oirao pie vovou oisoa uvui piepaive
rutu Pauto osireiaro-ia oisi iava.
23 ✡ Voari tuariri rutu Tugoropa Vuku-ia oiso puraroepa Moses, ‘Ebraham
oisoa Pauto oirao piepareve.’ Oa vituaro iava oiso puraroepa Pauto,
‘Torevoko vovou rutu vii vaaro Ebraham.’ Eva-a oa iava Ebraham oisoa
oiso rutu toupareve, Pauto vatetoaaro.
24 Oire uva vo vokio va-ia taraitai auepa vao akukupapa oirao pie raga,
viapau oiso va iava uvuiparoi ra iraire oiso puraro, “Torevokoto vii.”
Viapau. Ari rore rugooparoi ira vearo kovo rutu puraparеveira aue-ia oirao
piea. Oa-a eva oa iava oiso rera vaisirevere, “Torevokotoa rutu vii oirato.”
25 Oiso raga ita osa o otopava Rehap iria voeao tokieva Josua oea
arureva. Uva voa-a evoa uvava oraivavu raga-ia voea vorevira kare pieeva
voea virivarioro keripa irara asavira. Oa iava Pauto oirare Rehap oiso
puraroepa, “Torevokova.”
26 Vigei taraipavio oiso, Varaua-ia viapau urauratoa vai oua kopii ovoiepa
rutu. Osa raga ita oiso, vosa ro ira oirao pie ragaparеve vo osa viapau
vearo kovo vai tapo karekepareve, oire uva oisi-a eisi osa iava rera vo oirao
piearo-a eva oisi eisi toupai oiso, Kopiiepa.

3

Uvui Iraopaviei Ra Ora Vigei Iava Arevuoara Vearovira Rutu Tokipape

1 Araoko irara oaa. Teapi riro irara vai visii iava ora tisa vaisi piepaave.
Taraipaviei oiso uvare utupaua Pauto goruvira rutu kovoreverea vigei tisa

✡ **2:18:** Je 3:13 ✡ **2:21:** Jen 22:1-14 ✡ **2:23:** Jen 15:6; Ro 4:3; Ais 41:8

irara rovirieipaoro, vo osa garevira kovoreverea oearovu oirao pie vovou irara rovirieipaoro.

2 Vigei rutu rirovira ora piro piepavioveira vuriara purapaoro. Ari ro ira uvuiparo ra ora rera iava gisipo eaka piepareve vuri reoro pura arapa, ira ita-a eera uvuiparoi ra ora rera iava varaua rutu vearovira airereipareve vuri pitupituro purapa arapa.

3 ✡ Vigei hos gisipoaro tuukepapeira aue-ia ain, auere ra vigei raga vo ruipaaro sirova utuparo vokapaoro. Oa iava rera iava varaua porepapeira vo oraivavu iare.

4 Ora auere tapo selpa uvuo rugoopata oavu eva riroa rutu. Vosa riroto kiuvu va peopareve ovusa avapape avakava-ia, oire uva va iava stia gareavi rutu. Ari ita, vosa kepten uvavure ava vovouparo, ra va iava vo uvuo porepaoro avaro.

5 Eisi raga ita osa arevuoto garetoavi raga varaua iava. Ari ira uvuiparoi ra oaravu rutu karekepareve reoreopaoro.

E taraipataveira aue-ia tuituia oa uvuipai ra riro kasi rutu poko pieve vegoa-ia? Oire ra va iava evaoara rutu rovape.

6 ✡ Arevuotoa tapo osa toupare oiso osa tuituia, ira varaua rutu vuruvuruaro-ia toupareveira. Uva voava ovovourovu rutu vuriara kosikosi piepareveira. Oa iava vara-ia evara orekerovu rutu varaua rutu vuivui piepareveira. Uva eisi osa varaua vo ruipaaro kosi piepareveira oiso rutu osa riro kasirao kasi rutu eto kasi. Opesi tapi rutu vituaro okasia vao kasipaiveira eto kasi.

7 Oirara okarerovu rutu varuere kare oupaiveira vavarai kare oiso, kokio kare, ora rakoru kare, ora oaravu rutu avakava sovara-ia touara. Oa iava vo karepa reipaaveira voea raguipaoro. Osa raga ita eisi uvuipaai oirara oisi eisi piepaive vo vokio.

8 ✡ Ari ita, uva viapau irai oiratoa vai uvuiparoi ra arevuotoapa reiparo, oiso ra oisi rera reroarovi toupareve. Viapau rutu. Uvare vokiara rutu-ia arevuoto toreparoveira vuri reoro rutu purapasa. Ro ira-ia vuri raviraviro toupaiveira kavokavo oirara kopii piepasa.

9 Ro-ia arevuoto ira iava Turaro-ia vuurapa vaisi purapapeira ora Pauto vigei Aitearo. Ira raga ita ro arevuoto ira iava oearovivu vurivira takaupapeira oirara voeao oea purareva Pauto oisi raga ita oiso osa rera.

10 Vao Pauto vaisiaro kae piepa reo ora vao takau reo oreorea rutu kataiva raga iava gisipo kosipa piroveira. Araoko irara oaa. Teapi vigei tapo oisi eisi opitupituroi purapape oiso.

11 Viapau uvuipai ra oai tuputupue riku vai vearoa vai uukoa vai kareke piepaive ora avakava tapo ita.

12 ✡ Araoko irara oaa. E pasi fik ova uvuipai ra oliv kue vai kareke pieeve, raa? Ora pasi wain ova vai uvuipai ra fik kue vai kareke pieive? Eisi raga ita osa avakava viapau uvuipaoi ra vearoa vai uukoa vai kareke piepaeve.

Vao Vearo Tarai Oa Pautoa Iava Uriopapeira

13 ✡ Easi pasi iraiei visii iava ira-ia vearo rugorugoo vaiei ora taraia vai, raa? Vosa irai oisito oiso, oire ra ora rera vo touaro oirao pievira rutu kareke piepareve rera vaaro-ia vearo kovo. Oire ra oisi iava va-ia vearo rugorugoo oaro oearovupa oirara kareke piepareve.

14 Easi visii vai pasi oearovivure vuri vovoupataveira oiso vo vovouro-ia, ora visii raga vaisiaro kae piepa vovou, ora oearovivu tovipa vovou, ari iirukopa vovoua vao-ia. Oire vosa oiso vo vovouro purapata, ra opeita

✡ **3:3:** Sam 32:9-11 ✡ **3:6:** Pro 12:17-18 ✡ **3:8:** Sam 140:1-3; Mt 15:10-20 ✡ **3:12:** Mt 7:16 ✡ **3:13:** Ga 6:4; Je 2:18

ora visii vo tarairoaro-ia rorupaoro oiraopa reoro rutu reroaropata kuuvu reoro raga purapaoro vara-ia.

15 ✡ Otaraia eva viapau oiso vuvuiua iava varaepa. Viapau. Ari rasito raga iava va-a, varaua raga vo ruipaaro. Oa iava Seten-a vara rutu aitearo.

16 Oire vosa oearoi oearoire oirara vai vuri vovoupaave, ora vosa ora voea raga oiso vo pitupituroaro purapaive vare vao ora voea raga-ia vaisiaro kae piepasa, osa voearo eisi viapau oiso vearovira paupaaveira. Vo uvare ovovourovu rutu vuriara purapaiveira.

17 ✡ Ari oirara uvuipaai ra otarairovu raga oupaive varao oara vova uriopapeira Pauto. Varao oara iava uvuipaai ra oiso vo vovouro purapaive, rovopa vao-ia vo rara roroio vovou rutu sirova utupaave. Ari eraopa vao-ia vo rara oearovivu tapo gavaurevira toupaive vo rara voeavi kavepaive rutu. Ora vo rara oearovu vo reoroaro tapo uvupaive vara arovipaoro. Ora vo rara oearovu kavikopaive vearo kovo purapaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaai ra vearo kovo raga vaeavira rutu katai rugoo-ia purapaive oirara rutu-ia. Osa iava viapau uvuipaai ra oiso toupaive, Kuuvu oirao pie vovou irara.

18 Ari ita, vosa kave vovou raga-ia toupape, oa-a eva uvuipai oiso toupai, Aio kokookoro pauparivoi. Oire ra va-ia vao kave vovou torevoko vovou rutu karekepe oiso, Vearoa rutu kuea.

4

Ro Oirato Ira Rasito Vo Vovouaropa Ruipaparo Ira Ita-a Eera Ira Pautoa-va Ora Keriparoveira

1 ✡ Eake rutu-a oreorovu ora kaureopa reoro vituaro, ora oreorovu kasipuara varao oara visii vuutaaro-ia toupaiveira, raa? Vo uvare riiriipa vovouro visii-ia toupaiveira. Oa iava visii iava sopaura-ia ora upopapeira, oiso ra ovovourovu varaua raga vo ruipaaro sirova utupape.

2 Orekerovu rutupa ruipapataveira, ra viapau oiso vara oupata. Uva va-a eva oa iava oira upo vovoupataveira. Visii vao-ia riro orekerovu riirii irara, oa iava viapau oiso vara oupataveira. Osa iava kasipu iraopaoro upoara kosi piepataveira. Vao iava uvare viapau oiso Pautoa iare variripataveira vo orekerovu oupasa. Uva va-a eva oa iava viapau oarai oupataveira.

3 Variripataveira orekerovu oupasa. Uva viapau oiso vara oupataveira. Eake iava? Uvare viapau torevoko rugooro-a visii varaaro oara iava Pautoa iare variripataveira. Ora vo osa ora visii vo ruiparoaro raga-ia rugorugoopaoro orekerovure arepataveira variripaoro Pautoa iare.

4 ✡ Visii vao visiigoa oiso rutu toupataveira osa voeao oea ora oua vuri piepaiveira. Vosa ro ira vo rasio vo vovouaropa ruipaparo, eera-a ira Pautoa-va ora keriparoveira. Easi pasi viapau vao-ia taraipataveira, raa? Oire vosa irouto vo rasiova ora vate vovouparo, eera-a ira karekerovere, Pautoa-va keripato.

5 ✡ Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Ro-ia Uraurato Pauto ira tovoreva vigei sopaaro-ia ira vigei kasivarivira rutu tokipareveira vaopa oiso, teapi Pautoa-re ovauvio.’ Esa pasi vo reo vaiore oiso rugoopatai, Akuku reo raga-a, raa?

6 ✡ Ari Pauto riroa rutu siraoa vate iraopareveira vigeipa. Oa iava Tugoropa Vuku oiso purapaiveira,

---

✡ **3:15:** Je 1:17; 1 Ti 4:1 ✡ **3:17:** 1 Ko 2:6; Ro 12:9; 1 Pi 1:22 ✡ **4:1:** Ro 7:15-25 ✡ **4:4:** 1 Jo 2:15-17 ✡ **4:5:** Jen 6:5; Nam 11:29 ✡ **4:6:** Sam 138:6

‘Pauto voea riro kaureo irara uvu ragapareveira, voeao ragapa rirovira rutu sirao iraopaoro oea ora voea iava vaisiaro oaive gare piepaiveira.’

7 ✡ Avoeao! Ora visii iava vasepata Pautoa-pa vo osa ora visii iava sopaura vatepata rerapa. Ra Seten-pa tapo ora vairu iraopata, ra oisi iava visii arova toripareve.

8 Oa iava Pautoa iare tutuu piepata rutu. Osa iava uvuiparoi ra visii iare tutuu piepareve. Visii vuri vovou irara visiigoa iava sopaura oavisii sisigaruepe oiso rutu osa ro ira ora rera iava vavaea sisureve. Oire ra va iava rera iava sisigaruepa vo vavae. Visii vao visiigoa-ia vo rugorugooreiva toupataveira. Visiigoa ora visii iava vo rugorugoo eva vuria ora visii sopaaro iava vera iraota.

9 Visiigoa ora visiipa sirao iraota ora tapo gau iraota rirovira rutu. Agesi vovou tavariooro vorevira gau iraota. Ora uvui iraopatai ra rorupa vovouro oavisii tavariota, ra sirao vovou raga-ia toupata.

10 Ora visii raga oisivi ora gare piepata vo Turaro osireiaro-ia. Vosa oisi piepata oiso, oa iava Turaro uvuiparoi visii vaisiaro kae piereverea.

Vigei Viapau Uvuipaviei Ra Araokotoa Oavi Togapape Reoara-ia

11 ✡ Araoko irara oaa, viapau uvuipatai ra ora visii araoko iraraaro takaupata. Ro ira iravu araokoto takaupareve eke rera araokotoaaro togapareve oreorovu-ia, ira-a eera Pauto vaaro reo goru takauparevoi ita vo osa va tekiparevoi reoara-ia. Oire vosa reo goru togapari, uva viapau oiso vii-a reo goru sirova utupato. Viapau. Ari vii oiso toupari, Reo goru rovirieipato.

12 ✡ Kataitoa raga Pauto toupare ira reo goru kareke pieparevei ra. Uva rera raga reo rovirieipavira toupareveira. Uvare rera raga Kataito ira uvuiparoi oirara rutu vorevira vorepareve, ora voea tapo oirara opesi piepareve. Uva oisi-a oiso osa iava, irouto-a vii viigoa iravivu togapari oreovu-ia ro ira vii ruvara-iavi tutuu pievira toupareve, raa?

Viapau Uvuipaviei Ra Pautoa-re Kaureopavio

13-14 ✡ ✡ Visii oearovu visiigoa oiso purapataveira, “Vo vokio eke vokipavira uva avaviovere riro urui iare sara kovoro vai purasa katai iva rutu uvuiaro-ia. Oa iava uvuipaviei riroara vai moniara vai oupe.” Uva oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso taraipataveira oiso, Eake karekepere evoa vokipavira. Visii iava tootooara apeisi ragavira toupaiveira? Visii eva visiigoa oiso rutu toupataveira osa kupareto. Ro ira karekeparoveira, oire voava gare visivi toureve, ra va iava opesi ovoiro.

15 Ari torevokopai vosa oiso purata, “Vosa Turaro oisi ruiparo, osa iava uvuipaviei ra tootoovira toupape, ora vo kovo purapape, eke viapau okovovu raga.”

16 Ari ita, visii raga riro gisipo iraopataveira rutu ora visii raga iava vaisiara oavisii kae piepaoro. Ovovouroa rutu-a varao-ia kaureo vovouro vuriara.

17 ✡ Vearovira rutu rugoo iraopata. Ro ira vearo vovou purasa taraiparo ra viapau vo vovou purareve, ira ita-a eera ira vuri vovou purarevoi.

5

Ro Ira Riroara Rutu-ia Orekerovu Pitupare

✡ **4:7:** Mt 4:1-11 ✡ **4:11:** Mt 7:1-5; 1 Pi 2:1 ✡ **4:12:** Mt 10:28; Ro 14:4 ✡ **4:13-14:** Pro 27:1 ✡ **4:13-14:** Lu 12:16-21; Jop 7:7; Sam 102:3 ✡ **4:17:** Lu 12:47; Jo 9:41

1 ✡ Ragai-a vao vaviopavira visii rutu tavipaavoi oiso-ia, Visii riroara rutuva orekerovu rutu toupataveira. Visiigoa vo tavakaore rugorugoo iraopata oa karekesa auepai visii-ia. Oa iava uvui iraopatai ra gau iraopata oivepaoro rutu.

2 Kotokotoara ora oritoara varao visii varaaro oara rutu eruera, ora varoara tapo varao visii varaaro atarike kare oara rutu aio ovoivora.

3 ✡ Varao golara ora silvaara visii varaaro oara rutu vuri ovoiera. Ovuria eva oa visiipa vuri vovou puravere, ra oisi iava viaevira visii vo vuri vovouroaro karekepere. Uva visii vo ruiparoaro auepa moni oara raga visii kasipaivere oiso rutu osa eto kasi. Visii vao visiigoa riroara rutu orekerovu oisoa gurupata kotokotoara ora moni vo vuutao-ia ovoiopa voki iarepa.

4 Vearovira rutu uvu iraota voeao iava kovopa irara oea aio kovo aioaro eriva varuparo vo visii vo kovoaro-ia. Oire uva voeavi keatava vorevira voea vo voriaro-ia pituoro ita. Vo vorio oa ora visii iare vorevira rukutava. Oa-a vao oare voeavi oisoa rirovira rutu visii are ragapaive. Uva vo area vao voea vaaro oa Pauto kokiaro-ia pou piropa ro ira oirara rutupa ora purapurapa irara ensel turaroparoveira.

5 ✡ Vokiara rutu-ia vo rasio-ia toupataveira vearopara rutu oupaoro. Oa iava vara-ia rorupaoro toupataveira. Ari ita, rirovira rutu aio iraopataveira, oa iava taoropataveira. Oire uva visii uposapa vokia-a eva oa pou piroi oa-ia visii koriivere oiso osa okarerovu koripaive.

6 Visiigoa torevokotoa eva gasitava rera uposa. Oa iava visii eaka ragareva. Viapau oiso visii tapo vorevira ora uporoepa.

Uvuipaviei Ra Sopaura Oavi Goru Piepaoro Siraoa Karekepape Rerare Turaro Tuepaoro

7 ✡ Uva oisi-a oiso-ia araoko irara oaa visii vao oirao pie vovou irara osa ora visii iava sopaura oavisii goru piepaoro sirao vovouro rutu kaepata rerare Turaro tuepaoro, ovusa vorevira urioro. Ari ita, tarai iraopataveira ro-ia ira vaaro-a kovoa, ira vearoparare aioara tueparoveira, auere ra aio purape. Uva ora rera iava oisoa sopaua goru piepareve auere tapo kokeva ora ravireo tuepaoro, oisore ra varei rutu uvuivira kovovora, va iava taru aio ouro.

8 Oire uva visii tapo uvuipatai ra oisi ora visii iava sopaura oavisii goru piepata tavaka oupaoro. Uvare vao Turaro vo vuutaaro tutuuvoi rutu oa-ia vorerovere. Uva va-a eva oa iava sopaura oavisii uvuipai ra tuvuuvira rutu toupaive raripaoro.

9 ✡ Araoko irara oaa. Opeita oearovure araoko irara oavisiire kasipupata, ora voeare tapo isivavira reopata. Teapi rovirieipato visiire va voriaro vorekuoreverea vurivira ita. Uvu iraopatavoi. Rovirieipato rataoa riaaro-ia toreparoveira Pauto Ovoiopa Vokire tuevira toupaoro.

10 ✡ Araoko irara oaa, uvuipatai ra voeaore profet irara rugoo iraopata oea tuariri Turaro vaisiaro iava tavitavi rovoaepa. Keripa irara oeavia-ia vuria puraiva. Ari ita, uva oisoa ora voea iava sopaura rutu goru pie iraopaive vo tavaka eva vo siraoaro kaepaoro. Uva visii uvuipatai ita ra voea vo pitupituroaro sirova ovoovovira oisi rutu utu iraopata.

11 ✡ Uvuta! Vigei oiso purapavioveira, Ora voea iava vovouisiro oaive rutu goru pieiva tavaka vo siraoaro kaesa. Oa-ia uvuipaai ra rorupaive. Ari ita, Jop vo siposipoaro uvutava oa toupaiveira Tugoropa Vuku-ia. Vo uvare ora rera iava sopaua rutu goru piereva otavakarovu rutu vo siraoroaro kaesa. Uva va-a eva isivaaro iava Turaro vearo vovou rutu karekereva rera-ia.

✡ **5:1:** Lu 16:19-31 ✡ **5:3:** 1 Ti 6:6-11 ✡ **5:5:** Amo 6:1; Jer 12:3, 25:34 ✡ **5:7:** 1 Ko 7:29-31; Diu 11:14 ✡ **5:9:** Je 4:11-12 ✡ **5:10:** Mt 5:12 ✡ **5:11:** Jop 1:21-22, 42:10; Nam 14:18

Oa-ia tapo vao-ia taraipavioveira. Iu, osa taraipaviei ita, Turaro vigeipa rirovira rutu siraoparoveira vo rara vokiara rutu-ia vigei kavikopareve.

Viapau Uvuipaviei Ra Oiraopa Reo Rutu Purapape Viara Iare

12 ✡ Ari ita, araoko irara oaa, rovopa rutu-a vao-ia oa-ia uvuipatai ra va purapata. Oa oiso toupai, Opeita vuvuiua vaisipata, eke eake rasito, eke orekerovu vo osa oiraopa reo ovoi rutu purapata viara iare. Ari vosa oiso purapata, “Iu” vo oreovu-ia vearo reo, oire oiso purata “Iu” raga. Eisi osa uvuiei. Ari vosa oiso purata, “Viapau,” oire “Viapau ita” osa ovoiei eisi. Teapi oisi iava eisi Pauto visiipa vuria vo voriaro vore piereverea.

Ro Torevokoto Vo Variriaro Oa-ia Gorua Toupai

13 ✡ E irai vai visii iava araokoto oavisii tavaka vo siraoaro vai kaeparevoi, eke? Oire uva uvui iraoparoi ra Pautoa iare varirro. Easi pasi irai vai araokoto oavisii iava sopaua vai rorupaivoi. Oire uva uvuiparoi ra erava vai-ia eraro Pauto vaisiaro kae pieoro.

14 ✡ Irai pasi visii iava araokoto oavisii ira upiaparoi vai pasi, raa? Uva uvuiparoi ra lotupa irarapa reipa irarare tuvetuvepa irara keeraro. Ra va iava rera iava varaua-ia korovo ovi tovoive Turaro vaisiaro-ia variria puraoro.

15 Vosa Pauto oirao pie rovopaoro rerare variriave, oire ra Pauto rera upiapato vorevira porete piereve. Oa iava vorevira ora vearoro ita. Ora vosa vuri vovouara vai pura rovorevora, oara-ia uvuiparoi Turaro ra vara rutu verareve.

16 ✡ Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ora visii iava vuriara oavisii kosi pie iraopata oearovupa araoko irara oavisii. Oa iava uvuipatai ra Pautoa iare variri iraopata, ra voea araoko irara oavisii tauvapareve. Oa iava Pauto uvuiparoi ra visii vorevira porete piepareve. Vo varirio torevokoto oirato vaaro oa-ia gorua toupaiveira. Oa uvui iraopai ra oiratoapa tauva ouve Pauto ruvara-ia.

17 Ilaija oiso raga-a rera osa vigei. Ira Pautoa iare goruvira rutu variriroepa auere kokeva, oiso ra viapau koveo. Oa iava kokeva viapau koveopa vo rasitoa-ia vo peva rutu uvuiaro-ia aue iva peva ora katai vatara aue kekira.

18 ✡ Uva vorevira variriroiva, vuvuiua kokeva ita vara pieeva. Oa iava aioara vorevira poreteepa vo rasitoa-ia.

Ro Ira Raiva Kavureve Ira Uvuipai Ra Rera Vorevira Vorepe

19 ✡ Araoko irara oaa, vosa irai visii iava Oiraopa Reo rutu vo pitupituaro kavureve, oa iava irai vorevira rera vorereve.

20 ✡ Oire ra rera-ia eera oiso ragavira taraipatai, Vosa vuri vovoutoa vai tauvarevora, vuri raiva kavuoro vorevira vorero Pautoa iare, oire ra oisi iavirava rera-a eera rera iava sopaua oureve, osa iava viapau uvuipai ra opesi ovoipe opesipa tapi. Uva vo pitupitu-a eva oa iavirava Pauto uvuiparoi ra rera iava riroara rutu vuriara verapareve.

Evavi raga osa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Jems.

✡ **5:12:** Mt 5:34-37 ✡ **5:13:** Sam 50:15 ✡ **5:14:** Mk 6:13 ✡ **5:16:** Mt 3:6; 1 Pi 2:24; Jo 9:31
✡ **5:18:** 1 Kin 18:1, 42, 45 ✡ **5:19:** Mt 18:15 ✡ **5:20:** Pro 11:30-31; Ro 11:14; 1 Pi 4:8

1 PITA
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pita vo pasio rigatoreva 62 o 64 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva voeaopa rigatoreva oea voraro oisoa toupaive Rom gavman vo tokiaro sovara-ia. Oire oa iava Pita vo vaisio-ia Rom urui vaisireva ovoovovira oiso, Babilon urui.

Uva reoreoroepa Pita vo pasio-ia vao iava uvare oisoa voea upopaive voea vuri piepaoro vo teki-ia. Uva oiso puraroepa, Vearopai vosa visii vuri piepaive visii-ia vuri vavataaro tovopaoro. Vearopai ra vara kaepata.

Oreorovu tapo purareva riro goru reoro oreoroa toupai Papara 3. Uva tarai irara viapau taraipaai evo reoro vituaro-ia (1 Pi 3:18-21).

Pita vo touoro Rom-ia vao rigatoreva vo osa oisoa Rom reraaro rovopato Niro voea vuri piepareve. Uva tutuupaiva oiso ra Pita kopiiro. Oa iava vao rigatoreva vo osa Niro rera uposa aueparoepa.

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-2.
2. Oirao pie vovou irara uvui iraopaai ra airerei vovouvira toupaive vearopa viraakoro oupaoro Pauto ruvara-ia, 1:3–2:10.
3. Oirao pie vovouto vo pitupituroaro oara-ia uvui iraopa ra Pauto roru piepareve, 2:11–4:11.
4. Pauto rera orirureve ro ira tuuvu vovouvira toupare vuri pitupituro purapa arapa, 4:12–5:11.
5. Ovoviopa reoro varao, 5:12-14.

1 ✡ Ragai-a vao Pita Jisas Krais reraaro aposelto. Ragoa vo pasio rigatoavoi visii rutupa visiigoa roporeva Pauto ora rera iare. Visiigoa voraro rutu sikasikavira toupataveira vo distrikro-ia voraro oiso-ia, Pontas-ia vo, ora Galesia-ia vo, ari Kapadosia-ia, ora Esia-ia, ora Bitinia-ia. Uvaroare gaurutaepa visii voaaro rutu kavuoro.

2 ✡ Pauto Aite visiigoa roporeva ora rera vo vovouaro sirova utuoro, oiso ra oisi eisi touta oiso, Rera voeaaro rutu ro iavirava Tugoropato Uraurato. Osa iava uvuipatai ra Jisas Krais vo reoaro uvupaoro va purapata. Eisi osa iava Jisas Krais iava revasiva uvuipaoi ra visii iava sopaura sisigarue pieeve rutu. Uva ragai-a vao varirriparai Pautoa iare, oisore ra visii rirovira rutu vatereve vereopa vovou ora gavaure vovou visii tauvapaoro.

Vearo Rutu Tootooa Oa Vigeire Tuepapeira Vuvuiua-ia

3 ✡ Vigei rutu vuurapa vaisi purape Pautoa-ia ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais Aitearo. Osa iava rirovira rutu vigeipa siraooro Airepa Tootoo vatereva. Otootooa eva vituaro vo goruo oa-ia Jisas Krais vorevira tore piereva kopii tapi iava. Osa iava ita eisi uvuipaviei ra vigei tapo oisi tootoopaoro rutu tuevira raripavio vore utupaua.

4 ✡ Vo uva vearopara ouperea taru Pauto ruvara-ia varao viraakoara oara orirupareveira Pauto voeapa oea rera vo reoaro-ia pitupaive. Oara-a evara vuvuiua sovara-ia viapau uvuipai ra erupape, ora vuripape, ora voa opesipape.

5 Uva toupaiveira visiipa ovusa Pauto visiiva vurapaoro visii virivari-pareveira, vo osa rera vo goruaro-ia raripataveira. Osa iava utupaua Ovoiopa Vuuta-ia viaevira rutu visii oureverea ora rera iare.

✡ **1:1:** Ap 2:5, 9 ✡ **1:2:** Hi 9:11-22 ✡ **1:3:** 1 Ko 15:20 ✡ **1:4:** Kl 3:24

6 ✡ Oare eva rugoo iraopaoro roru iraopata. Uvare taraipatai vai pasi oiso, Rovovira vai pasi oiso oaravu tavakaara ou rovota. Osa-a eisi osa siraoa vo vavataaro kae rovotaverea.
7 Ari ita, otavakaroa evara oiso toupaiveira, Visii varaaro rari vovouro akeakepara vaore, oiso ra oiraopavira rutu karekepape. Uva gol-ia taraipataveira oa opesipapeira. Uva vosa va kasipaive tuitui kasi-ia, ra oisi iava rogetara uvuipai ra va iava opesipape vao gol. Ra gol viratoaro raga roroioaro toupaive. Osa-a eisi osa ragavira visii varaaro oirao pie vovouro goruvira toupaiveira. Vo uvare evo tavakaro visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goru pie rovoverea. Ovovouroa evara oirao pie vovouro vo voriaro gol vo voriaro-ia pute iraopaiveira rutu. Uvare vo vokia eva Jisas Krais ora karekeroverea visii vaisiaro kae piesa visii vo vovouroaro oirao pie vovouro kekeoro. Ora visii vatereverea keraria ora rei vaisi.
8 ✡ Oiraopavira, uvare rerapa siraopataveira ro ira viapau oiso kekepata. Uva viapau rera kekepaoro rera oirao piepatavoi vo vokio. Osa iava uvuipatai ra roru iraopata va-ia vao riroa rutu rorua. Uva viapau uvuipatai ra ora visii sopaaro iava va kosi piepaoro va iava roroiovira tavitavipata, uvare riroa rutu-a.
9 Ororua vituaro oiso toupaiveira, uvare Pauto visii iava sopaura viri-varipareveira rutu, vo rara visii varaaro oirao pie vovouro Jisas Krais-ia eveipareve.

10 Oiraopavira rutu, uvare va-a eva oa vituarore oisoa kasivarivira taraapaive profet irara. Oa-a eva isivaaro iava va iava reo ravaa puraiva oiso puraoro, “Vo vatevateao Pauto oa visiipa vatereverea.”
11 ✡ Osa eisi taraapaoro rirovira rutu oisoa akeakepaive oiso purapaoro, “Aa vo vuuta rutu-a vao oa-ia uvuipai ra karekepe?” Ora, “Uva apeisi ragavira va purareverea Pauto?” Uva oisi-a eisi osa rirovira rutu oisoa piepaive. Uva vo vuutaore utupa rugorugoopaaepa, ovusa Krais reraaro Uraurato voea sopaaro-ia toupareva. Uva va iava voea tavitavireva oiso, “Ovuuta-a eva utupa oa-ia Krais riro tavakaro oureverea. Oire ra va isivaaro iava Pauto rera vatereve keraria vorevira rera kae pieoro.”
12 Uva Pauto profet irara tavioro oiso puraroepa, “Viapau oiso ora visii tauvasa vao-ia reo ravaa ora vatepatai. Viapau. Ari voeaopa va-a utupaua.” Uva ita visii raga-a ita voea evoea. Uva oiraopavira rutu ita oiso profet irara vo reoroaro uvupataveira voeao ruvara-ia oea Vearo Siposipo iava tavitavipaoro vara iava siposipopaiveira, vo rara vo reoro evara kosi piepaive Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava, ro ira Pauto siporeva vuvuiua iava. Ari ita, vo taraio-ia oa oupataveira oiraopa reo rutu vaaro otaraiapa purapurapa irara voeao ensel rirovira rutu ruipa ragapaaveira.

Pauto Vigeire Keeraparoveira Oisore Ra Ora Airereipavio Vuria Pura Arapa

13 ✡ Osa-a eisi osa uvui iraopatai ra ora visii vo rugorugooroaro ravaapaoro tuevira toupata. Viapau uvuipatai ra vovouisiro oavisii iava uusipata. Viapau. Ari kaiporivira rutu varare evara rugorugoo iraopata Pauto oara visiipa vatereverea vo osa Jisas Krais ora karekero.
14 ✡ Goruvira rutu Pauto vo reoaro sirova utupata. Opeita ora visii iava vasepata opitupiturovupa, oisore ra visii ivupaive. Vo pitupituro oara oisoa pura rovopata voari tuariri vo osa rupa vovou-ia oisoa toupata.

✡ **1:6:** Ro 5:2; Jo 16:1-11; Je 1:2 ✡ **1:8:** Jo 20:24-31; 1 Jo 4:20 ✡ **1:11:** Ais 53:1-12 ✡ **1:13:** Ef 6:14; 1 Te 5:6 ✡ **1:14:** Ro 12:1-2

15 Viapau. Ari Pauto vo vovouaro vao tugoropa vioe iraopata oa
sisigaruevira toupaiveira. Oa iava uvui iraopatai ra oisi airereivira rutu
toupata. Opeita okovorovu vuriara purapata.
16 ✡ Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Ora airerei iraopata vo rara viapau vuriara vai purapata, uvare ragai-a
sisigaruetoa rutu.’

Riroa Voria Oa Vatereva Pauto Vigei Vorevira Ousa Ora Rera Iare

17 ✡ Vo osa Pautoa iare variripaoro oiso rera vaisipata, Igei Aitearo. Osa
eisi piepaoro uvuipatai ra visii vo touaro-ia vo rasio-ia vao tavete tou rerapa
avivikevira rutu toupata. Eake iava? Uvare rera raga ira vaeavira rutu
oirara rovirieireverea voea vo pitupituroaro sirova katakataivira.
18 Ari ita, vo vori-ia eva taraipataveira oa iavirava visii oureva Pauto
ora rera iare. Uva visiipa vo vori vatereva, oisore ra va iavirava tuariripa
pitupituro oavisii akukupapara kavuta varao oara oisoa oupata visii aao
iraraaro ruvara-ia. Ovoria-a eva oa viapau uvuipai ra opesipe oiso osa
vareo golarei oarea opesiperea ora silva.
19 ✡ Viapau. Uvare vao vituaro iava reipai rutu vo vori eva oa purareva
vigei ousa. Oiso osa vao-ia osa ragavira Krais viapau vurivira toureva. Ira
sisigaruevira rutu touoro ora rera-ia tauoa purareva oiso rutu osa sipsip
kakaero oisoa piepaive Jiu-pa irara voari tuariri. Oa-ia visii rutupa ovoovoa
purareva, oisore ra va iavirava vuri pitupituro tuariripara kavuta.
20 ✡ Pauto rera roporeva ovusa vo rasio kareke asavira touva voari tuariri
rutu. Uva va-a eva isivaaro iava Pauto rera karekereva vao iava ovoiopa
vuuta vaore, oiso ra visii tauvareve.
21 Ra Krais vo kovoaro-ia taraipaoro Pauto oirao piepata ro ira rera
vorevira tore piereva kopiia iava rera vateoro keraria. Oa-a eva oa iava
uvuipatai ra goruvira rutu oirao pie vovou purapata rera raga-ia rari
iraopaoro ro-ia Pauto.

Uvui Iraopavio Ra Araoko Irarapa Siraopavio

22 ✡ Oisi-a eisi osa oiraopa reo rutu sirova utupataiva, visii iava sopaura
sisigaruevira toupaiveira. Oa iava uvuipatai ra oiraopavira rutu sirao
iraopata oearovivupa ora visii iava voea oirao pie vovou irara. Uva oisi
piepatavora, uvui iraopatai ra vearovira rutu sopaura oavisii rutu iava
oearovivu tauvapata voeao ora visii iava voea.
23 Uvare Airepa Tootoo outavorao vao oa pauakavira toupaiveira.
Otootooa vituaro-a Pauto vo reoaro ro Aite ira tootoovira toupareveira. Ira
viapau opesia vaiaro. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Visii-a ita
Pauto ovii iraraaro rutu, visiigoa viapau opesia vai.
24 ✡ Tugoropa Vuku iava vo siposipo oiso purapapeira,
‘Ari ita, voeao raga oirara oea oiso rutu toupaiveira osa isiso kou. Ora varao
oritoara oarapa ruipapaaveira oara oiso rutu toupaiveira osa isiso
kouro kokookoaro. Ari ita, isiso kouro vokiara rutu-ia kopiipapeira.
Ra vo kouro kokookoaro tapo erakopaoro opesipape kopii ovoipaoro.
25 ✡ Ari Turaro vo reoaro-ia viapau opesia vai.’
Evo reo raga ita oa visii-ia karekeepa vo uva oisoa Vearo Siposipo uvupata
oearovu ruvara-ia.

2

Jisas Oiso Toupare Osa Aveke O Iria-ia Tootooa Toupai

✡ **1:16:** Lev 11:44 ✡ **1:17:** Diu 10:17; Hi 12:28 ✡ **1:19:** Eks 12:5; Hi 10:19-25 ✡ **1:20:** Ef 1:4; Hi 9:26 ✡ **1:22:** Jo 13:34 ✡ **1:24:** Ais 40:6-8 ✡ **1:25:** Jo 1:1

1 Oire uva uvui iraopatai ra vuri vovouro oavisii kavuta. Opeita kuuvu
reoro raga purapata ora opitupiturovu kuuvuara. Opeita oearovu varaaro
riiriipata orekerovu. Opeita oearovivu takaupata vuri reoro-ia.
2 ✡ Uvui iraopatai ra vaopa vearo aio ogoepata Pauto vo reoaro, ra va iava
vearoa taraia outa Pauto ruvara-ia. Oa iava uvuipai ra visii varaaro oirao
pie vovouro oavisii goruvira torepe tauva oupaoro vo Pauto ruvara-ia. Oiso
rutu osa kakae vure vokiara rutu-ia roroo ruipapaaveira aako riakoro-ia
goruvira riropaoro.
3 ✡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira, ‘Vereopa vovou
oisoa sovopata vao Turaro oa purapareva visii-ia.’
4 ✡ Turaro iare uriopata ro-ia kataitoa raga. Ira oiso rutu toupareveira osa
aveke o iria-ia tootooa toupaiveira. Ari ita, oearovu iria o aveke verioro oiso
vovouaepa ra oira viki ragaive oiso rutu osa aveke turi raga. Vo osa Pauto
oira eira roporeva, oiso ra rera vo kovoaro puraeve.
5 Osa ita eisi osa visii toupataveira oiso osa avekeara oara-ia tootooa
toupaiveira. Ari ita, Pauto uvuiparoi ra visii-ia tugoropa kepa paureve vo
rara ora visii iava vasepata rerapa. Vo osa vo kepa opesirevora, uvuipatai
ra voa pris kovoro purapata tauoro purapaoro vo kepa sovara-ia. Varao
oara-ia uvuipatai ra Pauto roru piepata vo rara vara purapata Jisas Krais
vo tauvaaro-ia.
6 ✡ Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira Krais iava,

‘O ropoava aveke iria-ia riroa voria toupaiveira. Uva oira tovoava. Oa
iava oiso toupaeveira osa kukuuvu tuuta vo Kepao vaaro oa pauava
Saion taere-ia vo Jerusalem urui vaore oiso, Irouto ro ira Krais oirao
piereve ro rera raga ita aveke, ira viapau uvuiparoi ra ariia vai
oureve vo rara oisi piereve eisi.’

7 Uva rera iavirava riro tauva rutu visiipa toupaivoi visiigoa rera oirao
piepata rutu. Ari vosa aa voeao oea viapau rera oirao piepaive, Tugoropa
Vuku-ia oiso purapapeira oeare evoea,

‘Oire aveke kepa paupa irara iria oisoa veripaive. Uva oira raga ita eira
iria vo utupaua oiso rutu karekeoverea, rovopa tuuta rutu kukuuvu
tuuta va iava Kepa.’

8 ✡ Ora oreoreovu ita Tugoropa Vuku iava oiso purapapeira,

‘Iriavu aveke iria iava tuipaoro oirara posipaiveira kovepasa.’

Voeao oea Pauto vo reoarova kaureopaave osa toupai vo reo ovoovovira.
Eira aveke iria ovoovovira toupaeveira oiso osa Pauto vo reoaro. Uvare
oirara vo reo iava posipaiveira kovepaoro vo rara vapa reasipaave. Uvare
Pauto vare oiraopavira oisi puraroepa.

Vigei Oiso Toupapeira Pauto Voeaaro Oirara

9 ✡ Ari Pauto visii reesireva oa iava oiso toupataveira, Visii-a rera
voeaaro. Visiigoa oiso toupataveira, Pris irara rera voeaaro ro King visiigoa
sisigaruevira rutu toupataveira. Oa-a eva vituaro iava oiso toupataveira,
Visii Pauto voeaaro torevokoaro rutu. Oa iava uvuipatai ra ovovourovu
rutu iava siposipopata varao vearopara rutu oara oisoa purapareve visiipa.
Osa raga ita oiso osa visiire keeraroepa ora rera iare. Oa iava rupa vovou
kavutava, ovusa visii oureva vore aviavia-ia rera vaaro vearo aviavi rutu.
10 ✡ Ari ita, tuariri oisoa oiso rutu toupata, Oira turiro raga. Uva vo vokio
oiso toupatavoi, Pauto voeaaro rutu visii. Ari ita, voari tuariri viapau oisoa
siraoa vai oupata Pauto ruvara-ia. Ari vo vokio-ia vo sirao outavoi rera
ruvara iava.

✡ **2:2:** Mk 10:15; 1 Ko 3:2 ✡ **2:3:** Sam 34:8-10 ✡ **2:4:** Sam 118:19-29 ✡ **2:6:** Ais 28:16 ✡ **2:8:** Ais 8:14; Ro 9:22 ✡ **2:9:** Diu 10:15; Ap 26:18 ✡ **2:10:** Hos 1:9-10

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Oiso Toupape, Pautoa-pa Kovopa Irara

11 ✡ Vate irara oaa, visii oiso rutu toupataveira vo rasio-ia osa sopaipa irara oea tavetevira toupaiveira. Eva vituaro iava visii tavipaavoi oiso ra visii vo vovouroaro poreta vo vovouro iava vo rasio varaaro, oara visii iava sopaura vuri piepaiveira. Evo vovouro vuriara oara vearo vovourova ora upopapeira vo visii iava sopaura-ia.

12 Torevoko vovou raga purapata oirao pie vovou asa irara vuutaaro-ia toupaoro. Eagara vosa vurivira visii vaisipaive kuuvuvira, vo osa voeava torevoko vovou raga purapata. Osa iava eisi uvuipaai ra visii siituepaoro oisi iava taraia oupaive. Oa vai iava uvuipaai vai ra utupauavi Pauto vaisiaro kae pieive vo vokiri-ia oa-ia vorevira voreroverea Turaro.

13 ✡ Gavman irara vo reoroaro rutu sirova utu iraopata reo goru, vo uvare Turaro Pauto vo ruipaaro-a visiipa. Ora Praim Minista vo reoroaro tapo uvupata vara purapasa.

14 Ora turaro irara tapo vo reoroaro uvu iraopata. Voeao oearopa vo kovo vaterevora rovopato Gavman, oiso ra vuri irara vo voriaro vateive. Ora vearo irara vaisiaro kae pieive.

15 Uva eake-a vao oare uvui iraopatai ra voea vo reoaro reipa irara sirova utu iraopata? Aue iava uvare Pauto vo ruipaaro visiipa oisi oiso toupaiveira vaore, oiso ra va-ia torevoko vovou rutu purapata. Osa iava eisi roruko irara viapau uvuipaai ra visii togapaive oreoroi-ia, evoearo oearoa oearovivu takaupaiveira vuri reoro-ia.

16 ✡ Ari ita, uvuipatai ra oiso rutu toupata osa voearo oearoa viapau tokipareve irai voea vo kovoroaro-ia voea siituepaoro vo rasio-ia. Uva oiso rutu toupata osa voeao kovopa irara oea tokipareveira Pauto ora rera osireiaro-ia. Uva oisi-a eisi osa iava viapau akeakevira raga vuri vovouro purapata vatauvira.

17 ✡ Oearovu rutu-ia vearo rugorugooro purapaoro voea vaisiaro rei piepata. Ora oirao pie vovou iraravi oearoviapa tapo sirao iraopata voeao visii iavapa irara. Pautoa-pa avivikepata. Ora visii reraaro reito gavman vo reoroaro uvu iraopata.

Uvui Iraopaviei Ra Krais Vaaro Ovoovoa Sirova Utu Iraopavio Siitoka Oupaoro

18 Visii kovopa irara arovi iraopata voearopa oearoa visiipa reipaoro visii tokipaiveira kave vovou rutu purapaoro visiipa. Voea vo reoroaro uvuta. Eagara vosa visiire kasipuvira reopaave oearovu raga reipa irara, oearoa tapo vo reoroaro-ia uvuipatai ra vara uvu iraopata.

19 ✡ Osa-a eisi osa iava uvuipatai ora visii vo voriaro outaverea vo Pauto ruvara-ia, vo rara viapau vearovira visii vo kovoroaro eveipaive. Eake iava? Uvare Pauto vo vovouaro-ia tarai rovopaoro eva kasipua oupataveira voea ruvara-ia oea visii vurivira tokipaiveira. Vo ovusa viapau oiso vuri pitupituro vai purapataveira.

20 ✡ Ari ita, vosa vuria purata, ra va-ia tavaka outa vo osa viapau kasipupata. Uva apeisi-a? E ovoriei va iavirava visiipa? Viapau rutu. Ari vosa vearoa raga purapata, ra va iavirava tavaka outa vo osa viapau kasipupata, osa iava eisi Pauto uvuiparoi ra visiipa vearo vori vatereve.

21 ✡ Eva-a Pauto vo ruipaaro visiipa. Aue iava uvare Krais vo ovoovo purareva visiipa riroa rutu upia ouoro evao parikou-ia visii tauvaoro. Osa eisi vo ovoovo eva vioepata.

✡ **2:11:** Hi 11:8-10 ✡ **2:13:** Ro 13:1-10 ✡ **2:16:** Ga 5:1; 1 Ko 7:22 ✡ **2:17:** Ro 12:10; Hi 13:1 ✡ **2:19:** Ro 13:5 ✡ **2:20:** 1 Pi 3:17 ✡ **2:21:** Ais 53:1-9

22 Oiraopavira rutu uvare eera Krais viapau oisoa vuriara vai purapareve.
Ora viapau kuuvu reoro vai oisoa purapareve rera oiraaro iava gisipo irai
keakeapasa.
23 Ari vosa irai rera takaupareve, uva viapau Krais uvuiparoi ra oisi
eisi irai otakauiaro pukooro irai tovireve. Ora vosa tavaka vai oureve
irai ruvara-ia, ra viapau oiso iraire oiso puraro, “Vii vuri pieavere rara.”
Viapau. Ari Pautoa raga-ia oisoa rariparo oiso, Ira raga rerapa va voriaro
eva vuria vatereve. Uvare Pauto ora rera raga torevokovira rutu oirara rutu
rovirieireverea voea vo voriroaro voeapa vateoro.
24 ✡ Ari ita, Krais kopiiroepa evao parikou-ia vo uva ora rera iava varaua-
ia vigei vo vuriroaro vo voriaro oureva. Uva vigeipa kopiiroepa, uvare
oiso ruipaparoveira ra vuri pitupituro kavupape. Oa iava eva uvuipaviei
ra tootoovira toupape torevoko vovou raga purapaoro. Oiraopavira uvare
vara-a evara rera vo viuparoaro oara iavirava uvuipaviei ra poretevira rutu
tootoovira toupape.
25 Voari rovovira rutu uva oisoa virivira raga toupata oiso osa sipsip ragui
viri ragapaiveira. Oa isivaaro iava poreta virora visii Tokipatoaaro sirova
utusa ro-ia Pauto. Ro ira uvuiparoi ra visii iava sopaura oavisii utopareve
vuri vovouro asavira.

3

Vo Toupai Ora Oupa Irarare Vo Reoreo

1 Visii oirapa riako visiigoa arovi iraopata vatua irara oavisiipa voea vo
reoroaro sirova utupasa. Ari ita, vosa oearovu voea iava viapau Pauto
vo reoaro oirao piepaive, oea uvuipaai ra visii vo vovouroaro vearoara
kekepaoro ora voea iava vovouisiro oaive porepaoro Pauto oirao pieive,
vao iava rara viapau va iava oisi eisi voea tavitavipata.
2 Uva ita, uvuipaai ra visii vo vovouroaro sisigarue vovouro eveiive vo
osa voeapa avivikepata. Oire ra va iava oiso puraave, “O ari oiraopatoa
rutu-a Pauto.”
3 ✡ Visii riakora viapau uvuipatai ra varaura raga ratauva oritopata
vo pitupituo sirova utupaoro oruara oritopa gol oritoro tovopaoro, ora
ooritorovu rutu vearo kekeara varoara, ora aasiara oara-ia riro moni viki
ragapataveira.
4 Viapau. Asi vearopai vosa sopaura oavisii iava oritopata vao-ia oritoa
oa viapau uvuipai ra opesipe. Eva ita kave vovou vo osa ora visii vo
pitupituroaro raga sirova vearo vovouro purapataveira. Ooritoa-a eva reia
rutu rovopa vo Pauto osireiaro-ia.
5 Airovu vairo airoa oisoa tuariri rutu riro goruvira rutu Pauto sirova
oiso utupaave rera oirao piepaoro, evairo airoava ovoovovira vairo oiso
vearovira vo oritoro purapaiveira ora vairo sopaaro-ia vo osa vatua irara
oaive vo reoroaro uvupaoro vara purapaiveira.
6 ✡ Iriavu-a o-ia vairo iava Sera, iria vatuato ro Ebraham vo reoaro uvuoro
oiso rera vaisieva, “Ragai reraaro reito.” Uva vo vokio-ia visii riako oiso
toupatavoi, Oira ovii riakoaro visii, vo rara oira vo vovouaro rutu sirova
vearovira utupata, ora vosa viapau uriripata orekerovu avu vaipa.
7 ✡ Visii vatua irara visiigoa oiso tavipaavoi, Ora visii vatua riakoroarova
toupaoro oiso rutu rugoopata vairore, Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso
goruvira rutu toupaiveira oiso osa oirara. Ra oisi eisi rugorugoo iraopaoro
vearovira vairo tokipata rutu. Eake iava? Uvare Pauto vaeavira vei
avukarei rutu tootoo piepareveira vao-ia rera vo vatevatearo. Ari ita, uvui

✡ **2:24:** Hi 1:1-4; Ro 6:2 ✡ **3:3:** 1 Ti 2:9; Ais 3:18-23 ✡ **3:6:** Jen 18:9-15 ✡ **3:7:** Ef 5:25; 1 Te 4:4

iraopatai ra vokiara rutu-ia vearo vovou rutu pura iraopata vatua riakoro oavisii-ia. Teapi vuriara vai purapata vairo-ia, ra oisi iavirava eisi Pauto viapau visii uvupareve vo osa rera iare variripata.

Uvuipaviei Ra Katai Vovou Rutu-ia Toupape

8 Oire uva oaravu varao oara iava oiso visii tavipaavoi, Katai vovou rutu purapata ora visii rutuva vaeavira oearovivupa siraopaoro, oiso rutu osa ora visii araoko irararo rutupa siraopataveira. Vereopa vovou rutu purapata oearovivupa ora visii iava. Ra opeita oiso vovoupata ra oearovupa reipata.

9 ✡ Vosa oearoi visii vuri piepaive, opeita voea vo pitupituroaro tuupata. Ora vosa oearoi visii takaupaive, ra opeita voea vo takauroaro pukopata ita voeare vorevira. Viapau. Ari uvuipatai ra vereopa vovou raga purapaoro voeapa voea vo pitupituroaro pukopata voeapa siraopaoro rutu. Eake iava? Uvare Pauto visii reesireva oearovupa vereopa vovou vatepasa voea tauvapaoro. Ra oisi iavirava uvuipatai ra vorerivira vereopa vovou oupata vo Pauto ruvara-ia.

10 ✡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira va iava vao oiso,

‘Ro oirato ira oiso ruipaparo ra rera vo touaro vearovira karekepape. Ora ro ira oiso ruipaparo ra vearo vuutaro rutu-ia toupareve. Ira uvui iraoparoi ra ora rera iava gisipo tupa rovopareve vuri reoro pura arapa. Ora ira uvui iraoparoi ra kuuvu reoro kosi pie arapa eaka rovoro.

11 Ira-a eera uvui iraopa ra vuri vovouro arova ora pore rovoro torevoko vovou raga purasa. Ira uvuipa ra akeakevira kave vovoure taraapareve. Oa iava uvuiparoi ra kasivarivira vo vovou sirova gavaurevira oearovu tapo toupareve.

12 Eake iava? Uvare Turaro oiso voearo siituepareveira voearo oearoa torevoko vovou purapaiveira. Ra oisi iava voea vo variriroaro uvupareve. Ari ita, voeare kasipupaoro voeare isivaparoveira oearoa vuri vovouro purapaiveira.’

Tavaka Ouoro Uvui Iraopavio Ra Va Iava Rorupape

13 ✡ Vosa vearo vovou raga purapasa ruipa iraopata, uva iroutoa vai uvuiparoi ra oisi eisi oai iava visii vuri piereve? Eake iava? Uvare viapau oeai oiso eisi piepaiveira voeao vearo irara vuri piepaoro.

14 Ari vosa tavaka outa vearo vovou raga purapaoro, eagara. Oa-ia uvui iraopatai ra oisi va iavirava roru iraopata. Opeita uriripata voeaoropa evoea. Ora opeita rirovira rutu oisi voeare eisi rugorugoo iraopata oearoa visii vuri piepaiveira.

15 Ari Krais vaisiaro kae piepata ora visii vo rugorugooroaro-ia. Ora vo osa oiraopavira rutu rerare oiso purapata, “Ragaipa turaro iraoparoi rutu.” Ora vaopa tapo vatatopo iraopata vo osa oearoi oiso purapaave visiire, “Igeipa visii vo oirao pieroaro aviavi piepata. Uva eake rutu-a vao oare tuepataveira?” Ari ita, vosa ora visii vo rugorugooroaro ravaa rovopata, osa iavirava uvuipatai ra voea vo reoroaro pukopata aviavi pievira.

16 ✡ Uva oisi-a eisi osa voea vo reoroaro pukopaoro uvui iraopatai ra kave vovou rutu purapata voeapa. Opeita voearovi akaipa piepata. Ora opeita orekerovu vuriara purapata ora visii-ia, ra vara sovopaoro ora visii iava sopaura-ia oiso purapata, “Ae, vuria puraavoi.” Oapa eva vatatopopaoro airereivira rutu torevoko vovou raga purapata voeapa. Oa iava uvuipaai ra oisi vo vovouro eveipaoro ariipaave ora voea raga, voearo oearoa vuri

✡ **3:9:** Mt 5:43-48; Ro 12:17 ✡ **3:10:** Sam 34:12-16; Je 1:26 ✡ **3:13:** Pro 16:7 ✡ **3:16:** Hi 13:18; 1 Pi 2:12, 15

takauro-ia visii vaisiaro takaupaiveira oiso purapaoro, “Vuri kovo raga eva akukua,” vo osa vearo kovo raga Krais vaaro purapataveira.
17 ✡ Oiraopavira rutu, uvare vearopai rutu vo rara tavaka oupata vearo kovo purapaoro vo osa Pauto vo ruipaaro oisi eisi toupaive visiipa. Ari vosa vuriara purapaoro tavaka oupata, oire uva visii raga auearo-a.

Krais Kopiiroera Vigei Varaaro Vuriara Veraoro

18 ✡ Oa eva vituaro-a vao oiso, Rera raga ita Krais ira kopiiroepa visii tauvaoro. Ira oiso eisi kopii ovoiroepa vigei varaaro-ia vuriara vo voriaro ouoro ovoieivira rutu. Ari ita, uvare rera raga-a vearotoa rutu ira kopiiroepa oirara tauvasa vuri irara. Osa-a eisi osa iavirava vigei vore piereva Pautoa iare. Oiraopavira rutu oiso osa rera iava varaua kopii ovoiepa, ovusa rera iava uraurato tootoovira raga toureva.
19 ✡ Osa eisi urauravira toupaoro avaroepa voearopa uraura irara siposipopasa oearoa tuukea-ia toupaiveira.
20 ✡ Voea urauraaro oea rerare Pauto isivaaepa kaureopaoro voari tuariri rutu vo vuutao-ia oa-ia Noa ateate piepareva Pauto, ovusa aak uvuo purapareva. Uva oisi-a oiso osa iava kataipa irara raga virivarireva rera Pauto vo peva vatara raga, vo osa pirutu paitu raga ivara-ia toupaiva va-ia uvuoa aak.
21 ✡ Oire uva voari tuariri eva paitu rovu uuko rovu Noa aao kaeva voea tovosa vo oriru tapi. Uva oisi raga ita uukoa-ia Tugoropa Sisu oupape oa vigei kaepaiveira vigei tovopasa vo uva oriruvira toupapeira. Aue iavirava rera vo goruaro vao oa Jisas Krais tore pieva vova kopii tapi. Osisua-a eva oa viapau oiso toupai ra va-ia vuivui verapape ora vigei iava varaura oavi iava. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra oisi eisi va purapaoro ora vigei vo ruiparoaro reesipape, vo rara oiso ruipapavio ra vigei iava sopaura oavi sisigaruevira rutu toupaive Pauto osireiaro-ia vo rara evo gorua ita oupape rera vaaro.
22 ✡ Rera raga Krais ira iparoepa vuvuiua iare vo uva Pauto ruvara-ia oirapapa varata-ia toupareveira. Uva voa-a evoa uva toupaoro voea rutupa enselpa irara reiparoveira ora voeao oearoa reipaaveira vuvuiua-ia.

4

Uvuipaviei Ra Tavaka Vo Upiaaro Oupe Toua Oavi Tavariooro

1 ✡ Oire uva vo osa oearovu Krais iava varaua vuri pieiva rerapa riroa upia vateoro, taraipatai vai pasi osa vai-a eisi oearoi visii vuri piepaivere. Uva vare eva rugorugoopaoro oisi eisi uvuipatai ra ora visii iava sopaura oavisii goru piepata rutu vaore, vosa vuria outa oearovu ruvara-ia. Uvare ro ira upia oureve ora rera iava varaua-ia vo rara oearovu rera vuri pieive, ira-a eera ira vuri vovou tokorevere oisi eisi pieoro.
2 ✡ Uva eisi piepaoro uvuipatai ra vo rutu tugurata vo vokio-ia oa-ia kopiitavere. Uva vo vuutaro evara oara-ia viapau uvuipatai ra ora visii vo vovouroaro sirova utupata vuri vovouro purapaoro. Viapau. Ari uvui iraopatai ra Pautoa iare ora visii iava vase iraopata rera raga vo vovouroaro sirova utupasa.
3 Ari ita, rovovira rutu oiso oisoa piepata osa voeao oea rupa vovouvira toupaiveira, opitupitua eva uvuipai ra opesipe. Osa-a eisi osa toupaoro oisoa rirovira rutu vuri vovouro purapata varao opitupiturovu rutu otopa pitupituro purapaoro. Ora vo osa oisoa spakpasa ruipa iraopata oiso

✡ **3:17:** Mt 5:10-12; 1 Pi 2:15, 20 ✡ **3:18:** 1 Pi 2:21; 2 Ko 13:4 ✡ **3:19:** 1 Pi 4:6 ✡ **3:20:** Jen 6:1-13 ✡ **3:21:** Ta 3:5; Hi 9:14; 1 Pi 1:3 ✡ **3:22:** Ap 1:10-11 ✡ **4:1:** 1 Pi 3:18; Ga 5:24 ✡ **4:2:** Ga 2:20; Ro 6:11

vovoupaoro ra vara iava kokoropaoro opitupiturovu rutu vuriara purapata. Ora oiso osa tokarasi irara-ia oisoa vuurapa vaisi purapata, varao oarare kasipuparoveira Pauto.

4 Uva vo vokio opeita voea tapo ora tavosipata oearoa ora voea iava varaura oaive vo ruiparoaro sirova utupaaveira oisi eisi vo vovouro vuriara purapaoro. Oa vituaro iava visii vo pitupituroaro-ia tavetave iraopaiveira. Oa iava visii tovipaiveira vuri reoro raga-ia visii takaupaoro.

5 ✡ Oea-a evoea voari utupaua Pauto osireiaro-ia toreaverea rerapa tavitavisa vo pitupituro iava evara voea varaaro. Oire ra evo vuuta raga-ia voea vo vovouroaro rovirieireverea rera ro Pauto ira tuevira toupareveira voea rovirieisa kortua-ia, voearo oearoa tootoovira toupaiverea ora voearo oearoa kopiipaaveira.

6 ✡ Oa eva vituaro iava voeao oisoa Vearo Siposipo iava siposipopaive voearopa oearoa tuariri rutu oisoa kopiipaave. Osa iava evoea rovirieireva osa vigei vao rovirieireverea vigoa tootoovira toupai vo vokio-ia. Uva vosa vearovira rutu Vearo Siposipo oisoa uvupaivori voeao oea kopiiaepa tuariri, ra oisi iavirava voea vo uraurароaro tootoo ovoivira rutu toupaive oiso osa rera Pauto toupareveira.

Vearoto Kovopato Ira Pauto Vo Siraoaro Roo Piepareveira Oearovivupa

7 ✡ Tutuuvoi vuuta vao oa-ia orekerovu rutu opesipere. Oa-ia uvui iraopatai ra ora vatatopo iraopata ora kaipori piepaoro variripasa.

8 ✡ Ari rovopa rutu-a vao-ia vo osa oearovivupa siraopaoro voea-ia kaviko vovou rutu purapata. Eake iava? Uvare oearovivupa siraopaoro uvuipaviei ra vuriarare ovaupavio evara oara vigei vuri piepaiveira.

9 Vosa oearovivu visii iava visii iare karepaa viro, osa iava uvuipatai ora visii vo keparoaro iare voearovi koata piepata. Uva viapau uvuipatai ra voearovire orugorugoorovu purapata oisi iavirava.

10 ✡ Pauto ora rera varaaro vatevateara vatepareveira visii rutupa katakataivira vaore, oiso ra vearovira rutu vara tokipaoro vara kovo piepata. Oa iava uvuipatai ra vara-ia oearovivu araoko irara oavisii vara-ia tauvapata.

11 ✡ Oiso osa vo vatevatearo-a varao-ia ropa ira Pauto vo reoaro iava siposipopareve. Osa siposipopaoro uvui iraoparoi ra torevokovira rutu Pauto rera iava reoreoparo. Ari vo vatevateao-a vao-ia ropa ira oearovu rutu tauvapareve. Ira uvui iraoparoi ra oisi eisi vo vatevatea eva kovo piepaoro oirara tauvapareve vo goru iavirava eva oa oupareveira Pauto ruvara-ia. Oire uva oisi-a eisi osa okovorovu rutu purapataveira evara oara rutu iavirava Pauto vaisiaro kae pieiverea oearovu Jisas Krais vaisiaro iavirava. Vao iava uvare Pauto vareiaro-a vareo kerariа ora gorua oarea viapau opesia vai. Ovoiei.

Tavaka Kaepa Vo Vovouaro Krais Tapo

12 ✡ Vate irara oaa, vokiara rutu-ia tavakaara oupataveira. Uva viapau uvuipatai ra vara-ia tavetave iraopata oiso rugoopaoro, Ae pisaara rutu varao oara vigei-ia karekepapeira.

13 Viapau. Ari roru iraopata vara-ia. Uvare vo tavakaro-a evara oara vaeapaiveira vo tavakaova Krais oa oureva vo osa rera-ia vuria puraiva. Vosa oisi eisi piepatavora, uvuipatai ra oiraopa roru rutu outa vo osa Krais ora karekeroverea kerariava viaevira rera vaaro.

✡ **4:5:** Ap 10:42; 2 Ti 4:1 ✡ **4:6:** 1 Pi 3:19 ✡ **4:7:** Je 5:7-10; Ro 13:11 ✡ **4:8:** 1 Ko 13:7 ✡ **4:10:** Ro 12:6-8 ✡ **4:11:** Ef 6:10, 5:20; 1 Ti 6:16 ✡ **4:12:** 2 Ti 2:11-13

14 ✡ Visii rutu oisi eisi touta Krais vaisiaro-ia. Ra oisi visii-ia taraipaoro visii takaupaive. Osa iava uvuipatai ra rorupata. Uvare vo vuria eva oupaoro uvuipatai ra ora visii-ia taraipata oiso, Oiraopavira rutu, Pauto reraaro Uraurato vigei sopaaro-ia toupareveira. Ro Tugoropato Uraurato ira-ia riroa rutu keraria aue gorua touveira.

15 Teapi oearovu kopii piepata. Ora teapi orekerovu avu vai kavirupata. Ora reo goruro opeita putepata. Ora opeita voraro vokapata oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora visii vo ruiparoaro raga-ia. Vosa oisi eisi piepata, osa ita torevokopai visiipa ra oisi iavirava tavaka oupata.

16 Ari vosa tavaka oupata vo ovusa oearovu visii vaisipaive oiso, Kristento, oire oisi iavirava viapau oiso ariipata. Viapau. Ari uvuipatai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapata. Eake iava? Uvare eisi visii vaisipaoro Krais vaisiaro tovopaivoi visii-ia.

17 ✡ Oire vo vuuta-a vao-ia oa pou piroi oa-ia Pauto rovoroi rovirieia purapaoro. Oa-ia ora rera voeaaro rovovira roviriei rovoparevoi rutu. Oire vosa vigei oirao pie vovou irara rovo rovopavio, ra apeisi voeao oirao pie vovou asa irara oea viapau Pauto vo reoaro oirao piepaiveira vo reo sirova utupasa? Uva siraovira rutu-a voeavipa!

18 ✡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira voeare,

‘Viapau oiso avekatapai rerapa ro vearo vovouto, ra ora rera iava sopaua porereve, oiso ra oisi iava Pauto rera orirureve ora rerapa. Uva apeisi-a? Uva aa vao-a opesia evoea vaaro oearoa vuri vovouro purapaiveira, voeao oea Pauto vo reoaro uvu arapa viapau oiso ruipapaaveira.’

19 Osa ragavira-a eisi osa Pauto ora rera vo ruipaaro sirova rera voeaaro iava vaseparevеira, oisore ra oisi iavirava tavakaara oupaive. Osa iava uvuipaai rutu ra torevoko vovou rutu purapaoro ora voea tootooaro rutu tovopaive Pauto vavaearo-ia. Uvare Pauto vigei rutu purareva ora ragai. Osa iavirava uvuiparoi rutu ra vigei iava sopaura tokipaoro voura oriruparevе rutu.

5

Visii Kovopa Irara Uvui Iraopatai Ra Pauto Vo Raguiaro Sipsip Raguiro Toki Iraopata

1 ✡ Goruvira rutu voeare visii tuvetuvepa irara lotupa irara reoparai. Uvare ragai tapo ita iravu tuvetuvepato. Vo uvare ora ragai osireiaro iava Krais kekeava vo osa tavaka vo siraoaro oureva oearovu ruvara-ia. Osa iava eisi ragai tapo va vao keraria ouaverea vo rara vigei iare viaevira rutu pou piro.

2 ✡ Uva goruvira rutu visii tavipaavoi oiso, Oiso rutu toupata osa sipsip tokipa irara oirara rutu Pauto voeaaro tauvapaoro. Oisi eisi vo kovo purapaoro rorupata, uvare Pauto vo ruipaaro-a oisi visiipa. Opeita reasipata oisi pie arapa. Ora opeita oisi eisi vo kovo purapaoro voria ragare rugoopata. Viapau. Ari visii uvuipatai ra evo kovo purapata vo rara visii iava sopaura vo ruiparoaro oisi toupaive oisi vara purapaoro.

3 Opeita oiso vovoupata ra voearoviopa reipata oearoa tokipataveira. Viapau. Uvare uvuipatai ra ora visii-ia ovoovoa purapata. Osa iava visii vo touroaro vurapaoro vara sirova vearovira rutu utupaavere.

4 ✡ Vosa oisi eisi piepatavora, voari utupaua Rovopatoa rutu Sipsip Tokipato ora karekeroverea ro raga ita Krais. Uva vo vuuta-a eva oa-ia ora

✡ **4:14:** Mt 5:10-12 ✡ **4:17:** 2 Kro 7:14 ✡ **4:18:** Pro 11:31; Ro 10:9-17 ✡ **5:1:** Ro 8:14-25 ✡ **5:2:** Jo 21:15-17; 1 Ko 9:17 ✡ **5:4:** Hi 13:20; 2 Ti 4:8

visii vo voriaro outaverea vao oa sisikorevira roroverea kerariava, vao oa viapau opesia vai.

Ora Vigei Vo Rugooroaro Rere Pie Rovopape Ra Torevokovira Rugorugoopavio

5 ✡ Osa ragavira eisi osa visii viovoko irara uvui iraopatai ra oira vasi irarapa avivikepata voea vo reoroaro uvupaoro. Ra ora visii raga ora vara piepataera, oisi toupaoro oearovivu tauvapata. Uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Pauto voeaopa vairuparoveira oearoa ora voea ragare oiso purapaaveira,
Vearotoa rutu-a ragai. Vo osa voearo
oearoa ora vara piepaave, oea-a evoea oeapa vereopa vovou rutu
vatepareveira.’

6 ✡ Uva oisi-a eisi osa ragavira uvuipatai ra Pauto vavaearo reroaro vao riro gorua takuvira toupata. Auere ra vo vavae iava eva oa-ia utupaua oiso visii kae piereverea rara vo vokio-ia oa rera raga reesireva.

7 Opeita tavaka vo siraoroaro kaepata ora visii raga. Viapau. Vara tovopata vo Pauto vavaearo-ia. Eake iava? Uvare rera raga-a ira visii kavikopareveira visii tauvapaoro.

8 Ora vatatopo iraopata kaiporivira rutu uutupaoro rerare ro Seten visiiva keripatoa rutu. Ira voraro rutu viripareveira oiso rutu osa aakauto ro ira okarerovu ruture taraapaoro viripareveira voea aiopasa.

9 Goruvira rutu tore iraopata oirao piepaoro, ra rerare korupaoro isivapata. Uvare taraipatai araoko irara oavisii-ia oirao pie vovou irara voeao oea uvarovu rutu voraro toupaiveira. Oea oisi eisi vo tavakaro oupaiveira osa vo tavakaroa varao oupataveira visii.

10 Ari ita, Pauto visii reesireva ro ira vereopa vovou rutu purapareveira oearovu rutupa vaore, oiso ra vo reesiva Krais tapo ora tavosipaoro rerava reipata, vo uvare rera-a Krais ira orekerovu rutupa reiparoverea pauakavira rutu. Osa-a eisi osa iava uvuipatai ra Pauto vaarore vereopa vovou rugoopata, vao oa-ia visii tauvaparevere, vo osa gare vuutavi raga-ia otavakarovu vo siraoroaro oupata oearovu ruvara-ia. Oara isivaaro iava evara Pauto visii vorevira vearo pierevere vo osa visii iava sopaura goru piereve oiso rutu tore pieoro osa kukuuvu tuuta.

11 Ira-a ro riro gorutoa rutu Turaro. Ira vo goruaro viapau opesia vaiei. Ovoiei.

Vo Toupai Ovoiopa Reo

12 ✡ Ragai-a vao ragoa vavio poteku pasi puraavoi visiipa osa Sailas va rigatoparevoi ragai tauvapaoro. Rerare rugooparai oiso, Ira ita vigei araokotoaaro. Ira goruvira rutu Pauto vo reoaro-ia pitupaoro vearovira kovopareveira. Uva vo pasi-a vao oa-ia oiso ruipaparai ra goruvira rutu visii iava sopaura varaata pieoro voura goru piea rutu. Ora oiso osa oiso ruipaparai ra ora ragai vo reoaro oirao piea rutu visiipa oiso ragavira. Pauto visiipa vereopa vovou rutu oisoa purapareve. Ovovoua eva oiraopai rutu. Osa iava uvui iraopatai ra va iavirava goruvira rutu torepata.

13 ✡ Ari ita, Pauto visii reereesireva ora rerapa ora voeao lotupa irara oea vo Babilon urui-ia toupaiveira uvava visiipa vearo voki purapaivoi. Uva Mak tapo ragai oviitoaaro vearo voki puraparevoi.

14 Oire uva visii rutu sekanta oearovu tapo sirao vovou puraoro.

Uva visiipa Pauto arepaavoi ra gavaure vovou vatereve visiipa visiigoa Krais tapo ora tavosipataveira.

✡ **5:5:** Je 4:6; Ais 57:15; Pro 6:16-19 ✡ **5:6:** Ais 57:15-21; Je 4:6-10 ✡ **5:12:** 2 Ko 1:19; Hi 13:22 ✡ **5:13:** Ap 12:12

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi.
Ragai-a vao, Pita.

2 PITA
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Viapau taraipaviei aa vo iva-ia vo pasio rigatoreva Pita, ora irou irara rutupa. Ari taraipavio oiso, Kristen irara varaaro oirao pie vovouro tore piesa vo rigato purareva. Voea tavireva oiso ra vorerivira Vearo Siposipo-ia rugorugoopaave vao oiraopa reo rutu (2 Pi 1:12, 3:1-2), ora rera iava Turaro Pauto ira vo reoroaro oiraopara puraparevereа taru vo utupaua voeaopa vearo vovou irara ora voeaopa tapo vuri vovou irara (2 Pi 3:10-13), ora aue iava tapo rigatoreva kuuvu irara tisa irara oiso ra voeapa vatatopopaave voea vo siposipoaro uvu arapa, ora Krais vo vorearo iava voea Kristen irara tavireva. Teapi urioparo osa viapau vatatopopaave rerare Turaro (2 Pi 3:8-13).

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-2.
2. Oiraopa taraia vao vova vituaro iava, 1:3-21.
3. Kuuvu irara iava oea ora voea vo voriaro vuri vori oa ouiverea rara, 2:1-22.
4. Voea tavireva oiso ra tuevira toupaive Krais vo vokiarore vao vorepa voki, 3:1-18.

1 ✡ Ragai-a vao Saimon Pita Jisas Krais-pa kovopato. Ragoa roporeva Pauto, oiso ra rera vo kovoaro aposel kovo kaepaa. Ragoa vo pasio visiipa rigatoavoi. Visiigoa oirao pie vovou rutu purapaoro roru iraopataveira, oiso rutu osa igei vao rorupaioveira. Ari ita, vigei rutu katai vovou raga oirao pie vovou rutu pura iraopape vaitereo vo vovouaro iavirava torevokoa Pauto vaio ora Jisas Krais vigei Kae Pietoaaro.

2 Visii vaaro taraia aue-ia vereopa vovou ora gavaurea oa uvuipai kaepa piro riropaoro, vo osa topa pievira rutu Pautoa-ia ora Jisas vigei Turaroaro-ia vearo tarai oupata rutu.

Pauto Vigei Reesireva Ora Rerapa

3 ✡ Ari ita, Pauto ora rera vaaro iavirava riroa gorua vigei vatereva orekerovu rutu vigei vo touaro uvui piesa, oiso ra uvuipaviei ra torevoko vovou rutu sirova utupavio vao Pauto vaaro. Aue iava uvare rera-ia taraipaviei ro ira vigei reesireva rera tapo ora tavosipasa vao keraria oupaoro ora vearo vovouro.

4 ✡ Osa ita-a eisi osa vara varao riropa vatevatearo oupapeira vearopara rutu varao oarare reo ovoi purareva vigeipa. Ovatevatearo-a evara vearopara oupaoro tauva oupapeira ora vigei raga vo opesiaro-ia rugorugoopaoro, ra va vatavatape. Vao oa vigei-ia poupa pirovere vosa vuri vovouro purapape vo rasio raga iava vara. Ari vosa vatevateara kovo piepape rera varaaro, oa iava uvuipaviei taru ra torevoko vovou rutu purapape rera tapo rera vo rugorugooaro sirova.

5 Uva va-a eva oa vituaro iava uvuipata ra oirao pie vovou rutu purapaoro vearo pitupitu tapo pura iraopata. Osa iava eisi visii vo vovouroaro vearopara-ia uvuipatai ra vara tapo vao takuvu iraopata vearo tarai rutu oupa vovou.

6 Vo osa vo vovou eva vearo tarai rutu oupa tapo takuvupatavora, oisi iavirava uvui iraopatai ra ora airereipaoro ora visii iava varaura vo ruiparoaro tokipata. Osa iavirava uvui iraopatai ra evo vovou tapo

✡ **1:1:** Ro 1:12, 3:21-26 ✡ **1:3:** 1 Pi 1:5; 1 Te 2:12 ✡ **1:4:** 2 Ko 1:18-21; 1 Jo 3:2; 2 Pi 2:18-20

takuvupata vaova raverave asa vovou. Ora vo vovouo tapo oisi iavirava takuvupata Pauto vo vovouaro sirova utupa.

7 Osa iava evo vovou uvuipai ra siraopa vovouva ora takuvupe vao oa purapataveira ora visii araoko iraraaropa, ora vo vovouo oearovu kavikopa vovou.

8 Oire uva uvui iraopatai ra evo vovouro rutuva vearopara oisi eisi toupata pute pievira rutu vokiara rutu-ia. Eake iava? Uvare oearovu-ia oisi eisi vo vovouro purapataveira, osa iava uvuipatai ra visii vo tarairoaro oirao pievira rutu kareke iraopata ro iava vigei reraaro Turaro Jisas Krais. Osa-a eisi osa iava uvuipatai ra tauvavuvira otarairovu oupata rera iava ita.

9 ✡ Ari ro ira viapau oisi vo vovou vearopara purapareve, ira oiso rutu toupareveira, Voosito. Oa-a eva oiso toupai, Ira ikaupavira rutu Krais vo kovoarore ovauparoveira vo kovo oa iavirava rera varaaro vuriara riga piropa varao tuariri oara oisoa pura rovopareve.

10 Araoko irara oaa, oisi eisi kasivarivira rutu vearo vovou purapata. Osa iava vara iavirava uvuipatai ra ora visii-ia vearovira rutu taraipata oiso, O ari oiraopavira rutu Pauto vigei reesireva. Oa iava ita ora rerapa vigei roporeva. Osa iava uvuipatai ra oisi eisi piepatavora, viapau Pautoa-re isivapatavere kove ovoipaoro.

11 Osa torevokopai rutu eisi visiipa koatasa Jisas Krais vo Saraaro sovara-ia, ro vigei reraaro Turaro ora vigei Kae Pietoaaro tapo, ira vo Saraaro viapau opesia vai.

12 Osa-a eisi osa vituaro iava vorevoreripavira rutu visii rugoo pie iraopaavere evara iava vearopa vovouro sirova. Ari ita, vara-ia taraitai vo osa Pauto vo reoaro oiraopa visii sopaaro-ia goruvira toupaiveira.

13 Oiso rugooparai osa torevokopai ragaipa eisi osa visii piepaavere vao iava vo rara tootoovira toupaa vo rasio-ia. Oire ra oisi iavirava visii vo rugorugooroaro tore piepaa vara-ia evara vorevoreripavira vearo vovou purapasa.

14 ✡ Uva oiso taraiparai ora ragai-ia, Utupaua ora ragai iava varaua kavuaverea, osa ragai tavireva vigei Turaroaro Jisas Krais aviavi pievira.

15 Osa-a eisi osare akeakepaavoi rutu oai-ia, oiso ra oisi oai iava varare evara vearo vovouro rugoopataverea ragai vo kopiiaro isivaaro iava.

Igei Krais Vaaro Keraria Kekeiova

16 Uva oisi-a eisi osa visii tavitavipaio vigei reraaro iava Turaro Jisas Krais ira vorevira voreroverea rera vaarova riroa gorua. Uva viapau rutu vo siposiporo iava oisoa osiposiporoi kosi piepaio varao iava oara oirara raga oisoa purapaive voari tuariri rutu. Viapau. Uvare ora igei varaaro iava osireiara oisoa rera siituepaio ovusa ora rera vo goruaro rutu kareke piepareve riroa.

17-18 ✡ Uva evo vuuta raga-ia rera tapo touiova vo pukuio-ia oa tu-goropapeira oearovu rutupa, oa-ia Pauto Aite rera vatereva keraria rera vaisiaro rei pieoro. Uva oiso puraroepa, “Rera ro-ia Oviitoa oaa rutu. Ira-ia rirovira rutu roru iraopaavoi rera kaviko iraopaoro.” Uva oisi-a eisi osa puraroepa rera vaaro-ia reoreoa vao oa varaepa vuvuiua iava riroara keraria aviaviaro-ia. Ari ita, igei tapo vo reo eva gurukoaro uvuiova vo osa vuvuiua iava varapaepa.

19 Uva evo reo iavirava tarai ovoiiepa oiso, Oreoa-a ita eva profet irara vaaro oreoa oiraopai rutu. Oa iava visiipa vearopai, ra goruvira rutu vo reo-ia pitu iraopata. Eake iava? Uvare oiso rutu toupaivoi osa vuravu roroaro

✡ **1:9:** 1 Jo 2:7-11 ✡ **1:14:** 2 Ti 4:6-8; Jo 21:18-23 ✡ **1:17-18:** Mt 3:13-17, 17:1-13

oa roropai aviavi piepaoro vore rupa tapi vo tugurasa uva ravireo kaero virovere ora aviva aaviiko o-ia iria oiso rutu toupaeveira osa Jisas ira visii sopaaro iare aviavia vatepareveira.

20 ✡ Oire uva vare rugoo iraopata rovopa rutu oiso-ia, Vosa kataitoa raga-a, viapau uvuiparoi ra rera raga oearovupa oreorovu rutu aviavi piepareve varao profet irara vo reoroaro oara Tugoropa Vuku-ia toupaiveira.

21 ✡ Viapau. Uvare profet irara viapau oiso ora voea raga vo rugooaro iava oiso vo reo karekeiva. Viapau. Ari Tugoropatoa raga Uraurato ira voea soporeva roroio pievira vo reore rugoosa oreoa vatereva Pauto voeapa, oisore ra oisi iavirava torevokovira rutu vo reo kosi piepaive.

2

Vuri Vovou Voeao Vaaro Profet Irara Riro Kuuvu Irara

1 Ari voari rutu tuariri uva riro kuuvu irara oisoa profet irara karekepaave tuariripa irara vuutaaro-ia. Uva oisi raga oiso osa katai raiva-ia oearovu riro kuuvu irara otarairovu vatepa irara karekepaavere vo vokio visii iare vatauvira. Varao iava visii tarai piepasa oara uvuipai ra visii kove piepaive vo siposiporo-ia kuuvuara. Oara iava Turaro vo kovoarore oiso puraavere, “Kuuvu kovo vao,” ro Turaro ira raiva purarevora voeapa Pauto ruvara iare. Uva oisi eisi piepaoro ikauvira rutu vara-ia ora opesi pie ovoipaavere.

2 Ari ita, oearovu siposipopaivere, ra va iava oearovu riro irara voea vo pitupituroaro vuriara rutu otopa pitupituro sirova utupaave. Osa-a eisi osa iava oearovu voeava vurapaoro evoea voare oiraopa lotu vo pitupituaro vuri takauro rutu purapaivere va reroaropaoro.

3 Ari ita, uva moni ou ruipa-ia riro kuuvu irara visiipa oiso ora voea raga vo siposiporoaro vatepaivere vaore, oiso ra vara-ia oisi iavirava vori oupaave ora voeapa. Ari tuariri rutu voea vo voriaro reesireva. Oa iava voea ateate piepaoro voeare tuevira toupareveira Pauto uusi asavira rutu. Oa-a eva oa iava voea rovirieipaoro vo voea tovoparevere uva siitokavira toupaiverea voea varaaro-ia vuriara.

4 Ari ita, Pauto viapau oiso voea vura ragapareveira evoea profet irara kuuvu irara. Uvare turariripa irara-ia taraipavio oea ita viapau vura ragareva. Oiraopavira rutu, uvare Pauto viapau oiso voeao enselpa irara vura ragareva oea vuri vovou puraiva. Viapau. Oea evoea tovoreva vo eto kasi-ia opesi tapi rutu. Vo rupa tapi uva vo tuukero toupaiveira sen iroro-ia vo rutu tugurasa uva taru Pauto voea rovirieireverea.

5 ✡ Eisi osa Pauto viapau oiso voeari vura ragareva tuariripa irara. Viapau. Ari pirutu rovu paitua purareva voea opesi piesa voeao oea viapau oisoa Pauto oirao piepaive. Uva Noa aao raga orirureva vo peva vatara (8) rutu evoea oirara, eera Noa ira torevoko vovou rutu sirovava oisoa siposipopareve.

6 ✡ Oire uva ouruireivu-a vareo Pauto oareare oiso puraroepa, “Vuri uruirei rutu vareo Sodom uruirei ora vao Gomora urui.” Osa iava vo uruirei opesi pie ovoireva varei kasioro riro kasi rutu-ia eto kasi. Osa-a eisi osa evara piepaoro ovoovoa purareva oearovu rutu-ia. Osa ita uvuipaai ra voeao vaaro-ia opesia taraipaave oea viapau Pauto oirao piepaive.

7 ✡ Oire Lot raga ro vearo vovouto virivarireva evo uruirei rutu kasioro. Ari ita, rera iava sopauaaro rirovira rutu vavataepa vuri irarapa rirovira

✡ **1:20:** 2 Ti 3:16-17; Ro 12:6 ✡ **1:21:** 1 Pi 1:11; Ap 1:16 ✡ **2:5:** Jen 6:8-13 ✡ **2:6:** Jen 19:24 ✡ **2:7:** Jen 19:16

rutu siraooro. Vao vituaro iava uvare voea vo pitupituroaro raga-a ita vuriara oara-ia oisoa otopa pitupituro purapaive Reo Taisi gasipaoro.

8 Eera Lot vearoto ira oisoa voea vo vuutaaro-ia vokiara rutu-ia toupareve vo osa rova asavira vo uruirei evarei oisoa toupaive. Uva oisoa voea siituepareve ora voea uvupareve tapo. Uva va eva vituaro iava rera vo vovouaro vearo vovou rerare riro vavataepa rutu sirao iraopaoro voea vaaro iavirava riroa rutu vuria.

9 Vosa kokarapa vovou karekepe voeao-ia oea Pauto sirova utupaaveira, uva oisi-a eisi osa iava Turaro oiso taraiparoveira. Ra va iava voea vorereve vova kokarapa vovou voea virivaripaoro. Ora oiso taraiparoveira Turaro voea vo pitupituroaro-ia vuri irara, oisore ra voea vo voriroaro vuriara vatereve voeapa, varao vo vokio iarepara ora vo vokiri iare ovokia-ia oirara rutu rovirieireverea Pauto.

10 Ari ita, oearovu voea iava vuri irara ora voea vo voriroaro pute pievira rutu oupaiverea, voearo-a oearoa rirovira rutu vuri vovouro purapaoro ora voea vo ruiparoaro sirova utupaaveira Pauto vaisiaro rei vaisi rutu takau ragapaoro. Voeao-ia riro kuuvu irara oirara tuvetuvepa irara oea oearovivu vaisiaro vara piepaiveira vo rara kaureovira rutu ora voea raga vo rugooroaro iava voeapa siposipopaive. Oa-a eva vituaro iava enselpa irara-ia tapo viapau rei vaisi vai purapaiveira voeao oea vuvuiua-ia reipaaveira. Viapau. Ari uriri asavira rutu voea takau ragapaiveira voeavi akaipa piepaoro.

11 ✡ Oiraopavira rutu, uvare oearovu voeao iava enselpa irara oea vo goruaro riro kuuvu irara vo goruaro-ia pute iraopaiveira, uvare riroa rutu. Osa eisi piepaoro reipa irara enselpa irara viapau oiso takaupaiveira vuri reoro vai-ia vo Turaro osireiaro-ia.

12 Evoea riro kuuvu irara oea oiso rutu toupaiveira osa vavarai kare, uvare ora voea raga vo rugooroaro sirova utupaaveira varao voea iava varaura vo ruiparoaro. Evo kare vavarai kare oirara okareroa upopaiveira vo kare aiopaoro voea opesi pie ovoipasa. Osa eisi piepaoro vo reoro-ia vuri reoro takau purapaaveira oreoroa vituaro-ia viapau taraipaave. Oa iava oearovu voea voeao riro kuuvu irara upopaoro voea opesi pie ovoipaiveira oiso rutu osa vo karero vavarai karero opesi piepaiveira.

13 Oea-a evoea varaaro vuriara voriaro-a vao-ia riroa tavaka, oa oiso toupai osa va vatepaiveira oearovivupa. Vao-ia osa oiraopavira rutu roruvira vuri vovouro purapaiveira oirara rutu osireiaro-ia ravireo vuutaaro-ia varao-ia vuri vovouro voea iava varaura vo ruiparoaro raga. Oara-ia visiipa ariia vatepaiveira. Oara oiso rutu toupaiveira osa vuivui o iria sisigaruea-ia varoa toupae. Vao vituaro uvare visii rutu tapo aiopaoro ora voea raga vo rugooroaro vuriara sirova utupaaveira visii keakeapaoro.

14 Vao-ia osa vuravurapaoro otopa riakorore taraapaoro viripaiveira. Osa eisi piepaoro viapau voea iava osireiara reareapapeira vuri pitupiturore vuravurapaoro. Uvare voea tuvetuvepaiveira voearo oearoa-ia viapau riro goru oirao piero vai toupaiveira. Vao-ia osa voea kuverapaiveira voea kove piepaoro, oa iava vuri pitupituro purapaiveira. Osa eisi piepaoro ora voea raga iava sopaura tarai piepaiveira oearovu varaaro riiriipasa. Oiraopavira rutu, uvare voea vaaro vuria voriaro epao Pauto oa vatereverea voeapa taru.

15 ✡ Ari ita, oea-a evoea torevoko raiva iava piroaepa. Uva eisi pieivoiva, opesikoaepa rutu. Oisi-a eisi osa piepaoro vo raivao sirova utupaaveira oa-ia Belam ro Bio oviitoaaro avaroepa. Ira-a ro ira vo moniro ragare rugooroepa oa uvuiparoi oupareve vuri vovou purapaoro.

✡ **2:11:** Ju 9-10 ✡ **2:15:** Nam 22:5-31

16 Uva va-a vao oa iava iriavu donki rera vo vuriaro roroio pievira rutu
karekeeva rera Belam tavitavioro. Eira donki iriavu reo asa kare iava
oira okareroa viapau reoreopaave. Ari eira iriavu vo kare iava iria rerare
koruoupa oiravira rutu reoreooro, vo ovusa vuria pura rovosa aueparoepa
kokoropa rugorugoo raga sirova.
17 Voeao riro kuuvu irara, oirara tuvetuvepa irara oea oiso rutu
toupaiveira osa tuputupue riku vao oa-ia viapau uukoa vai kaepa piro.
Ora oiso tapo toupaiveira osa tuputupue riku vao oa-ia viapau uukoa vai
kaepa piro. Ora oiso tapo toupaiveira osa rukuta o iria peopareveira kiuvu.
Oa iava viri ragapaeveira. Ra va iava kokeva viapau kovepao rasito kave
piepaoro rera tauvapasa. Ari ita, oeapa evoea Pauto ouruivu reesireva
tauai rutu vo rupa tapi rutu uva voea tovopareverea.
18 Voeao-ia oirara riro reo pura irara kokoropavira oea vuri rugorugooro
raga-ia reopaaveira. Oa-ia oaravu rutu vuri vovouro otopara purapaiveira
varao oara iare oirara ivupaiveira vaore, oiso ra voea sirova utupaave
voearo oea airepavira rupa vovouro kavu ragapaiveira.
19 Voea-a voeao vuri irara oea oiso voea tavipaiveira, “Viapau oiso oavu
avu vaiei, ra visii vo ruiparoarore korupape.” Eisi osa purapaaveira. Oa
iava ora voea vo vovouroaro vuriara oara-ia voea raga tuukepaiveira rutu.
Uva oisi-a eisi osa vara-ia evara ora opesi pie ovoipaaveira. Ari ita, varao
vuriara oara oirato tuukepaive, vo rara rera-ia putepaive rutu vo vovouro
evara.
20 Oiraopavira rutu, vo osa vuri vovouro oaive vo rasio iava oara isivaaro
iava oisoa Jisas Krais-ia tarai rovopaave ro Turaro vigei Kae Piepatoaaro.
Eva-a oa-ia oisoa ora voea varaaro vuri vovouro asavira toripaive, varao
ovovouroa uvuipai ra voea iava sopaura oaive vuri piepaive. Oire ra ita va
isivaaro iava vorerivira ita aia vo vovouro evara vuriara voea tuukeve ita
voea-ia puteoro rutu. Uva siraovira rutu-a oisi voeavipa eisi. Ari ita, voari
vuriara oaive rovoaro-ia ovuria-ia puteverea vo vurio voea vo opesiaro.
21 ✡ Osa ita eisi vearopai voeapa oiso vo osa viapau torevoko vovou vo
pitupituaro-ia viapau tarai rovopaaeri. Eake iava? Uvare oisoa-ia Pauto
vaaro-ia Reo Taisi rovovira tarai rovoae, oreoa ouiva rera ruvara-ia. Oire
uva vare ita vorevira isivaae. Uva va-a eva vituaro iava ora voea vo vuriaro
voriaro oupaiverea riroa rutu pute pievira rutu.
22 ✡ Oa-a vao vuri pitupitu oa vo ovoovo oirao piepaiveira rutu. Oa oiso
purapapeira, ‘Kaakau vorevira vo aio aiopaeveira oa oe rovopaeveira.’ Ora
vo reo oa oiso purapapeira, Koie oisoa sisu rovopaora uuko ovi-ia, vorevira
ita sikupasa tuuvua-ia vorepao. Oisi raga ita osa voeao oirara oea vorevira
vorepaave ora voea raga vo pitupituroaro vuriara purapasa ita.

3

Oiraopavira Rutu Turaro Voreroverea Taru

1 Vate irara oaa, vo pasio-ia eraopa pasi oa rigatoavoi visiipa. Vao iava
osa vo pasirei rutu-ia vareo-ia vo reo puraavo visii vo rugorugooroaro tore
piesa airerei rugorugooro vo osa vearo vovou ruture visii rugoo piepaavoi.
2 Uva oiso ruipaparai ra vo reore rugoopata profet irara oa vateiva visiipa
Pauto voeaaro. Ora vao riro goru reo rutu Turaro vaaro vigei Kae Piepato
oreoa vatereva visii voeaaro aposel irara gisipoaro-ia. Oreoare tapo eva
rugoo iraopata.
3-4 ✡ Vearovira tarai iraopata vao-ia, uvare voari ovoiopa vuutaro iava
vo vokiro-ia uva oearovu karekeaverea voeao oea ora voea raga vo

✡ **2:21:** 2 Pi 3:2 ✡ **2:22:** Pro 26:11 ✡ **3:3-4:** 2 Jo 1:7-11

vovouroaro sirova vuriara utupaaverea. Oa iava visii tovipaoro agesi pievira oiso purapaaverea, “Oiso puraroepa Jisas, *Vorevira voreraverea vuvuiua iava.* Uva apeisi-a? Uva ovu rutu-a vo uva touparevoi vo rasio-ia? Uvare viapau oiso oavu avu vai vo rasio iava ora tavariopaoro voari rutuva rovooro tuariripa vuuta-ia urioepa, uva kopiiaepa vigei avu iraraaro vo vokio-ia rekasisa ovokia vao-ia. Oiraopavira rutu, uvare orekerovu rutu areiivira toupai voari rutuva rovopaoro uva rasito rovoroepa.”

5 ✡ Uva eisi purapaoro oiso ruipapaaveira ra vaore ovauave Pauto vaaro vo osa reoreoroepa voari tuariri. Vao osa iavirava vuvuiuarei ora rasia karekeepa, vo rasio-a oa purareva uuko ovi iava, oa iava vo rasiro avakava vuuvuutaaro-ia toupaiveira oiso.

6 ✡ Ari ita, voari tuariri vo rasi vao opesi piereva uuko ovi raga-ia vo uva pirutu rovu-ia paitua purareva voari tuariri.

7 Ari vo vokio vuvuiuarei ora rasito Pauto virivaripareveira rera vo reoaro iavirava. Uva ita, ovokivu epao vo utupavira ovoki-ia rasia opesi piereverea aue-ia eto kasi vo rasi kasioro. Iu. Varei evarei virivaripareveira vo vokio rutu iare oa-ia oearovu rovirieireverea rara voea opesi pie ovoioro, voeao oea viapau Pauto vo vovouaro sirova utupaave.

8 ✡ Vate irara oaa, viapau uvuipatai ra ovaupata vaore tarai reo oa oiso purapapeira, “Turaro katai voki ovoovopareveira aue-ia, katai tuku (1,000) ivaro. Oiso osa katai tuku (1,000) ivaro ovoovopareveira oiso, katai voki raga. Varei vo vuutareiaro rutu areiivira vaeapaoro.”

9 ✡ Osa-a eisi osa Turaro viapau oiso garutuvira varao oirao piepareveira oarare vigeipa reo ovoi purareva. Ari ita, oearovu rerare oiso pura-paaveira, “Riro garututo eera,” osa viapau. Vo osa visii ateate piepareveira. Eake iava? Uvare vaopa reasiparoi ra irai oirara rutu iava opesikoro. Ari oiso rutu ruipaparoveira ra oirara rutu voea vo vovouroaro iava vuriara vorevira porea viro. Eisi osa vituaro iava ateate piepareveira.

Rasito Ora Vuvuiua Opesi Ovoiperea Rara

10 ✡ Oiraopavira rutu ita, uvare Turaro vo vokiaro-a oa kaviruvira karekeperea oiso osa kavirupato karekeparoveira. Ovoki-a eva oa-ia vuvuiua opesi ovoiperea vo osa riroa rutu gurukoa pura piro. Oa-a vao oa-ia aaviikoara ora orekerovu rutu vuvuiua-ia touara rova ovoiperea opesi ovoioro. Osa raga ita vo rasio tapo pieverea ora orekerovu rutu vara oara voa toupaiveira.

11 ✡ Oire vosa vara rutu evara oisi eisi pieve, uva apeisi-a oiso osa uvuipatai ra toupata vo vokiro-ia? Uvui iraopatai ra torevoko vovou rutu airereia purapata ora visii iava vearovira sopaura rutu tovopaoro Pauto vo ruipaaro rutu sirova utupasa.

12 Oisi eisi piepata vo vokire tuepaoro Pauto vo vokiaro, vo osa Pauto vo kovoaro tapo vearovira rutu pura iraopata. Oa iava uvuipai vo voki eva vagevagevira rutu tutuu pievira karekepe. Uva vo voki-a eva oa-ia vuvuiua rutu rovaoro opesiperea, ovusa riro kasi rutu tuituia karekepe, vao oa vara rutu orekerovu kasiverea, osa vara rutu kasiraopavira paruverea.

13 ✡ Ari vare voari tuepavioveira Pauto oare vigeipa reo ovoi purareva oiso-ia,

‘Airepaua perea vuvuiua ora airepato rasito vo uva torevoko vovouro raga
purapaiverea vokiara rutu-ia.’

Uvui Iraopavio Ra Tuevira Touavio

✡ **3:5:** Jen 1:6-13 ✡ **3:6:** Jen 7:11-24 ✡ **3:8:** Sam 90:4 ✡ **3:9:** Ais 30:18; 1 Pi 3:20 ✡ **3:10:** Mt 24:42-51; 1 Te 5:2; Re 21:1 ✡ **3:11:** Re 20:11-15 ✡ **3:13:** Ais 65:17-25

14 ✡ Osa-a eisi osa visii vate irara oaa tuevira toupata aireparare kasivarivira rutu sisigaruevira raga toupaoro Pauto osireiaro-ia, vo rara viapau vuriara vai purapata. Osa iava uvuiparo Pauto visii tapo ora agiagipaoro vokiara rutu-ia toupareve.
15 Ari ita, taraipataveira oiso osa Turaro visii ateate piepareveira. Uva vo raiva-a eva rera vaaro visiire oa iavirava uvuipatai ra vorevira rera iare ora visii iava sopaura porepata. Oiso osa visiipa vo rigato purareva oisi iavirava ro vigei araokotoaaro rutu Pol. Vo uvare Pauto rera vatereva taraia va iava.
16 Uvare tavitaviroepa vo raiva iava oisi eisi ora rera vo pasiroaro rutu-ia. Ari ita, oreorovuei vo pasiro sovara-ia evara oreoroa viapau roroiovira tavitavipai. Oreoroa oearovu tarai asa irara ruruvutu vovouvira raga pisavira aviavi pie ragapaiveira. Osa rutu ita-a eisi oreorovu vuri piepaiveira oearovu voea iava vo Tugoropa Vuku sovara-ia. Vo osa oearovivu piro piepaoro ora vuri pie ovoipaaveira voea raga.
17 ✡ Vate irara oaa, eva-ia ravaa reo taraitaera. Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ora vatatopo iraopata vaopa, teapi voea evoea vuri irara visii ivupaivere ora voea vo vovouroaro raga sirova utupasa. Ari ita, oea-a evoea oea vokiara rutu-ia reo goru putepaiveira. Vosa voea vo pitupituroaro vioepaoro oiso vara purapata, oa-ia uvuipatai ra ora vavagisi piepata ora piro piepaoro.
18 ✡ Ari uvui iraopatai ra vereopa vovou raga vearo pitupitu rutu-ia purapata, ra oisi iava kovapape. Osa iava visii vo tarairoaro uvuipai ra riropape rutu ro iava Jisas Krais vigei reraaro Turaro ora vigei Kae Pietoaaro. Ira vaisiaro kae piepaoro uvuipaviei ra rera-ia vuurapa vaisi purapape vo vokio ora vokiara rutu-ia opesi asavira. Ovoiei.
Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi.
Ragai-a vao, Pita.

✡ **3:14:** 2 Pi 1:10; 1 Ko 15:58; Fl 2:15 ✡ **3:17:** 1 Ko 10:12 ✡ **3:18:** Ef 2:8-9

1 JON
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva Efesas urui-ia toupaoro aue 90 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Uva voea rutupa oirao pie vovou irara vo rigato purareva. Ira varao iava siposipoara rigatoreva oara viapau vaeavira toupaiveira oiso-ia, aviavia vao ora rupa (1 Jo 1:6-7, 2:8-11), rasito varaaropa ruipapaoro ora Pauto varaaropa ruipapaoro (1 Jo 2:15-17), Pauto voeaaro ovii irara ora Seten voeaaro ovii irara (1 Jo 3:4-10), siraopa vovou ora kasipupa vovou (1 Jo 3:11-18, 4:7-12, 16-21), Pauto reraaro Uraurato ora Krais-va keripato reraaro uraurato (1 Jo 4:1-3).

Goruvira rutu oirao pie vovou irara tavireva oiso ra viapau uvuipai ra kuuvu irara tisa irara vo siposiporoaro uvupaive. Voeao oea kuuvu-vira siposiporo raga purapaiveira oiso, Viapau uvuipa Krais ra varaua-ia kavauro, uvare vo varaua oua-ia toupapeira oa agasipapeira aue-ia vuri pitupituro. Uva vo siposiporopa Jon goruvira oirao pie vovou irara tavireva, oiso ra viapau vara oirao piepaive voeao oirao pie vovou irara (1 Jo 4:1-3).

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava uvare oiraopa reo rutu oreoroa iava rigatoreva, 1:1-4.
2. Aviavia-ia vokapaoro uvuipa Kristento ra ora rera vo vovouaro-ia oirao pie vovou taraiparo, 1:5–2:29.
3. Pauto vo vovouaro-ia kaviko vovou toupaoro uvuipa Kristento ra ora rera vo vovouaro-ia oirao pie vovou taraiparo, 3:1–4:21.
4. Uvuipa Kristento orekerovu vuriara-ia putepasa vo osa goruvira Krais-ia rari iraoparo, 5:1-12.
5. Pauto Oviitoaaro-ia taraipavio ira uvuipa vigei orirupasa vuri vovouro purapa arapa, 5:13-21.

Tootooa Vatepa Reoaro Iava Ro-ia Jisas Krais

1 ✡ Vao-ia oa oiso ragavira touva voari tuariri rutu rovoa-ia vo uva vo rasio pura asavira touva. Oa iava igei va uvuiovora, ora va kekeiovora vo ora igei osireiaro iava. Ora va vuravuraiovorao, ora va-ia tapo pitupituiovora ora igei vavaearo iava vao-ia Tootooa Vatepa Reo.

2 Oire uva va-a vao Tootooa oa poeravira ora karekeepa, oa iava igei va kekeiovora. Uva oiraopavira va iava siposipopaiovora visiipa va iava vao-ia Tootoo Ovoi rutu. Oa-a vao oa tuariri rutu Aite tapo touva, oa iava poeravira ora karekeera uva va kekeiovora igei.

3 Uva igei va kekeiovora ora va uvuiovora. Oa-a eva oa iava visii siposipopaiovoi, oisore ra va iava vigei rutu uvuipaviei ra katai vovou raga purape Aite tapo ora rera Oviitoaaro Jisas Krais.

4 ✡ Uva vo reoa vao-ia oa rigatopaiovoi, oisore ra va-ia vigei rutu vukupavio rutu vao-ia rorua.

Uvuipaviei Ra Aviavia-ia Vokape

5 ✡ Vo reo-a vao-ia oa uvuiovora oreoa igeipa vaterevora ro Pauto Oviitoaaro. Oa iava visiipa siposipopaiovoi oiso-ia, Pauto-a aviavia ira-ia viapau rutu rupaa vai toupaiveira.

✡ **1:1:** Jo 1:1, 14; 2 Pi 1:16; Jo 20:27 ✡ **1:4:** 1 Jo 2:1; Jo 3:29, 15:9-14 ✡ **1:5:** Jo 9:1-7, 39-41

6 Vosa vigei oiso puravio, “Ragai katai vovou rutu purapaavoi rera tapo,” vo osa rupa vovou vo pitupituaro-ia vokapape, oire ra oisi iava vo reo oiso pura piro, Kuuvu reo. Ra viapau oiraopa reo vo pitupituaro-ia vokapape.
7 Ari vosa rera vo aviaviaro-ia vokapape vo aviavio oa-ia toupareveira Pauto, eva oa iava vigei rutu katai vovou purapape oearovu rutu tapo araoko irara oavi, voeao oirao pie vovou irara. Oire ra va iava revasiva o Jisas iava Pauto Oviitoaaro vigei iava vuriara oavi verapaeve. Ra va iava sisigaruepavio.
8 ✡ Vosa oiso puravio, “Ragai viapau vuria vaiei,” oire uva vigei raga ora vigei iava sopaaro oavi keakeapai. Ra oisi iava viapau oiso Pauto vaaro oiraopa reo vigei sopaaro-ia toupaive.
9 Ari vosa vigei vuri vovouro oavi kosi piepe vara iava Pautoa-pa tavitavioro, eisi osare reo ovoi purareva oiso ra oisi iava oiraopavira oisi piereve vigei-ia. Osa iava uvuiparoi ra vigei iava vuriara oavi verapareve vigei-ia rera vaaro torevoko vovou rutu purapaoro. Eisi osa iava uvuipaviei ra sisigaruevira rutu toupape.
10 ✡ Vosa oiso puravio, “Viapau oiso ragai vuria vai oiraopavira puraavorao,” uva vo reo-a eva oa-ia Pauto oiso pie ragapai, Kuuvuto, uvare oiso puraroepa, “Oirara rutu vuri vovou purapaiveira.” Ra oisi iava viapau oiso rera vo reoaro oiraopa reo vigei sopaaro-ia toupaive.

2

Krais-a Vigei Tauvapato

1 ✡ Vo rigato puraavoi visiipa kakae vure oaa, auere ra viapau vuri vovou purapata. Oire vosa irai vuria vai puraparevе, uva toupare Jisas Krais vigei tauvapatoaaro eera torevoko vovoutoa rutu, ira Aite areparevеira vigei iavirava.
2 Aue vituaro iava uvare Krais raga-a ira raiva purareva vigei vo vuri vovouro oavi vo voriaro opesi pieoro vaore, oiso ra vuriara rutu vera ovoireve vigei iava. Ari ita, uva viapau oiso vigei raga varaaro-a vuriara. Ari oearovu rutu vo vovouroaro-a vuri vovouro voearo voraro rutu.
3 Vosa oiraopavira rutu Pauto vo reoaro goru reo rutu sirova vearovira rutu utupavio, oire ra va iava oiso taraipavio, O ari, oiraopavira rutu Pautoa-ia taraipaviei.
4 Ari vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ira-ia Pauto taraiparai,” vo osa viapau vearovira rutu Pauto vaaro goru reo sirova viapau utuparo, oire uva rera-a eera riro kuuvuto. Ra viapau oiraopa reo sirova utuparo va-ia taraipasa.
5 Ari ro ira Pauto vo reoaro uvupaoro va puraparevе, eera-a ira vuku iraoparoveira rerapa siraopaoro. Oire uva apeisi ragavira uvuipaviei ra vao-ia taraipavio oiso, Ora tavosiviei rutu Pautoa tapo, eke?
6 ✡ Eisi osa-a oiso-ia vosa irai oiso puraro, “Ragai Pautoa tapo tavosivira toupaavoi,” uva rera-a eera torevoko pitupitu puraparevoi oiso rutu osa Jisas Krais oisoa va purapaoro toupareve vo rasio-ia.

Ro Oirato Ira Araokotoapa Ora Rera Iava Sopaua Rutu Vatepareve, Eera Ira Aviavia-ia Toupare

7 ✡ Vate irara oaa, riro goru reo rutu vao-ia oa rigatoavoi visiipa. Uva viapau oiso airepa reoa. Viapau. Ari tuariripa reo rutu-a vao-ia vo reo oa

✡ **1:8:** Jop 15:14; Pro 20:9; Je 3:2 ✡ **1:10:** 1 Jo 5:10; Ro 3:21-25 ✡ **2:1:** Ro 8:31-39; Jo 14:15-26; Hi 7:25 ✡ **2:6:** Jo 15:10-14; 1 Pi 2:21 ✡ **2:7:** 1 Jo 3:2, 11

oisoa visii-ia toupaive vo osa oirao pie vovouro oavisii rovoera. Oreoa raga
vao-ia oreoa vo siposipoaro-a vao oa uvutava voari tuariri rutu.
8 ✡ Uva vo reo raga-a vao-ia goru reo oare oiso puraparai, Airepa reo. Eake
iava? Uvare tutuu pievoi auere ra rupa vuuta opesipe. Uvare oiraopa aviavi
rutu voare kaviko vovou vo pitupituaro roroparevoi aviavipaoro. Vao
vituaro osa ragavira oirara uvuipaai ra goru reo eveipaive oiso puraoro,
“Akoea, oiraopa reo rutu-a vao,” vo aue iavirava Krais vo touaro ora visii
vo touaro tapo.
9 Ari ita, vosa irai ita oiso puraro, “Ragai aviavia-ia vokapaavoi,” vo osa
kasipuparo ora rera araokotoaarore, ira-a eera ira touvira rutu rupa-ia
toupareveira vo rutu vo vuutao rutu-ia rekasisa vo vokio.
10 Ari ro ira araokotoapa siraoparo, ira-a eera ira aviavia-ia voka-
pareveira. Eisi osa iava viapau oiso vuria vai rera-ia toupaiveira vao oa
iava viapau uvuiparoi ra irai vovouaro piro piereve.
11 ✡ Ari ro ira araokotoare kasipuparo, ira-a eera touvira rutu rupa-ia
touparevoi. Orupaa-a eva oa sovara-ia viri ragapareveira torevoko rugoo
arova. Eake iava? Uvare rera osireiaro voosi pieva vuri rugoo.
12 Kakae vure oaa, vo rigato puraavoi visiipa, uvare vuri vovouro oavisii
rutu vera ovoireva Krais visii iava rera vo raivaaro iavirava.
13 Aite irara, vo rigato puraavoi visiipa, uvare rera-ia taraipatai ro ira oiso
toupareveira voari rutu rovoa-ia ora vo vokio. Uva visii tapopa viovoko
irara vo rigato puraavoi. Vao vituaro iava uvare ro-ia putetavorao rutu
tugara kare reitoaaro ro-ia Seten rera vo varivariaro tokooro.
14 ✡ Oire ragai-a vao vo rigato puraavoi visiipa kakae vure oaa, uvare
taraipatai ro-ia vigei Aitearo. Uva vo rigato puraavoi visiipa aite irara,
uvare taraipatai rera-ia ro ira voari rutu oisoa toupareve rovoa rutu-ia
ora vo vokio. Ora visii vao viovoko irara visiigoapa tapo vo rigato vao-ia
puraavoi, uvare goru vovouvira rutu toupataveira, vo osa Pauto vo reoaro
kovopaiveira visii iava sopaura sovara-ia. Ora vao tapo iava osa rera-ia ro
Seten-ia putetavora rutu rera vo varivariaro tokooro.

Viapau Uvui Iraopaviei Ra Ora Vigei Iava Sopaura Oavi Vatepape Rasito Vo Pitupituaropa

15 ✡ Opeita varao riiriipata oara rasitoa-ia toupaiveira, ora varao oara
rasitoa iava ora karekepapeira. Vosa oisi eisi piepata vara ragare rugoru-
goopaoro rasitoa iava vara, uva viapau uvuipai ra visii-ia toupaive vao Aite
tapo ora tavosipa vovou.
16 Eake iava? Uvare varao oara vova rasitoa-ia ora karekepapeira oiso-ia
osa varao oarapa ruipa iraopaaveira oirara vuri vovouro rutu purapaoro.
Ora oiso osa vara kekepaoro vara riiriipaiveira. Ora oiso osa vara iavirava
oirara ora voea-ia rei vaisi purapaiveira. Ari ita, viapau oiso varao iava oisi
oai kareke piepareveira Aite. Ari rasitoa raga aueroaro-a evara.
17 ✡ Oire uva rera ro-ia rasito ora vara rutu varao oara riiriipaiveira
ovatakoroa rutu opesiperea. Ari ro ira Pauto vo vovouaro sirova vearovira
rutu utuparo, eera-a ira Opesi Asa Tootoo rutuva toupareverea.

Keripa Irara Krais-va Karea Viroi

18 ✡ Kakae vure oaa, vigei-a vao ovoiopa vuuta-ia toupai. Oire uva vo
vuuta eveipai rutu vao-ia. Eake iava? Uvare riro irara rutu-a Krais-va ora
keripa irara oea karekarekepaa viroi. Ari ita, tuariri voea iava uvu rovotava

✡ **2:8:** Ef 5:8; 1 Te 5:5; Jo 1:9 ✡ **2:11:** Jo 12:35 ✡ **2:14:** 1 Jo 1:1; Ef 6:10; Jo 5:38 ✡ **2:15:** Ro 12:1-2; Mt 6:24; Je 4:4 ✡ **2:17:** 1 Ko 7:31 ✡ **2:18:** 1 Pi 4:7-8; 1 Jo 4:1, 3

oiso, “Ro Krais-va ora keripato ira tapo epao vo vuuta-ia eva uriosa aue-ia ovoiopa vuuta.

19 Oire uva voea-a evoea keripa irara oea viapau oiso vigei tapo ora tavosiaepa. Eisi osa vituaro iava vigei kavuiva. Vosa oiraopavira rutu vigei tapo ora tavosipaave, osa iava uvuipaai ra touvira rutu vigei tapo toupaive. Ari vigei arova avaaepa. Oa iava uvuipaviei ra vearovira rutu taraipavio oiso, Asi viapau oiso voeao vigei tapo ora tavosiaepa.

20 ✡ Ari ro raga Tugoropato Uraurato ira visii-ia toupareveira, Krais ira vara piereva visiipa, eera ira iava oiraopa reo rutu-ia vearovira taraipataveira.

21 Oire uva vo rigato puraavoi visiipa, aue iava uvare oiraopa reo rutu-ia taraipataveira. Ari ita, viapau vao-ia oiraopa reo rutu tarai asavira toupataveira. Ora vao-ia tapo oiso taraipataveira, Viapau oiso vao kuuvu reo vova oiraopa reo rutu-ia karekepapeira.

22 ✡ Oire uva iroutoa rutu-a rera ro riro kuuvuto? Ari ro raga ira oiso puraparoveira, “Viapau oiso Jisas-a ro Krais ro ira arureva Pauto vo rasio iare. Uva rera raga-a eera Krais-va keripato. Ira vo aaorei rutu ora Aiteto ora Oviito akaipa piepareveira vo aaoreire isivapaoro.

23 Uvare ro oirato ira oiso Oviitoare isivaparo, eera ira Aitetoare tapo isivaparoi. Ari vosa irouto ro ira Oviito vaisipaoro oearovupa tavitaviparo oiso, “Jisas-a Pauto Oviitoaaro,” eera ira-ia toupareveira Aite.

Tugoropato Uraurato Ira Vigei Tarai Piepareveira Oiraopa Reo Rutu-ia

24 Ora vatatopo iraopata, ra vo siposipo oriru iraopata oa uvutava voari rovoa-ia. Ra goruvira rutu vo siposipo-ia pitupata. Ra va-ia toupaoro uvuipatai ra Oviito tapo ora tavosivira rutu toupata ora Pauto Aite.

25 ✡ Krais reo ovoi rutu vatereva, oisore ra va iavirava Tootoo Ovoi rutu oupape rera ruvara-ia.

26 Ari ita, vo rigato puraavoi visiipa voeao iava oea oiso ruipapaaveira rutu ra visii-ia kokarapaave voea vo reoroaro-ia kuuvuara.

27 ✡ Uva viapau oiso torevokopapeira voearopa oearovu, oiso ra visii tarai piepaive vo reo iava oiraopa reo o vo reo iava kuuvu reo. Eake iava? Uvare Tugoropato Uraurato visii-ia toupareveira ro ira vara piereva Krais visiipa. Rera-a Tugoropato Uraurato ira visii tarai piepareveira orekerovu rutu iava, uvare rera vo siposipoaro-a oiraopa rutu. Viapau oiso keakeapavira oirara tarai piepareveira. Oa iava uvui iraopatai ra rera vaaro oiraopa reo rutu sirova utupata vo osa Krais tapo tavosivira toupata.

28 Ari ita, kakae vure oaa Krais tapo tou iraopata vo vokio iare oa-ia oiso vorevira karekeroverea ita. Uva eisi tuuvu vovouvira toupaoro viapau oiso ra ora vataupavio rerapa ariipaoro vo vokio-ia oa-ia vorevira ora karekeroverea vigei iare.

29 ✡ Oire uva oiso ragavira taraipata, Krais torevoko vovouvira rutu toupareveira oa-ia viapau vuria vai. Oisi eisi ragavira rera-ia taraipaoro uvuipatai ra vao-ia tapo vearovira taraipata ro iava oirato ira torevoko vovou purapareve, ira raga ita-a eera Pauto oviitoaaro.

3

Oiso Toupapeira, Vigei Pauto Ovii Iraraaro

1 ✡ Oiraopavira rutu Aiteto-a ira vigei kaviko iraopareveira rutu. Uva pute pie sirao rutu-a rera vaaro oa-ia vigeipa toupareveira. Oa-a vao vituaro

✡ **2:20:** 1 Ko 2:9-16; 2 Ko 1:21 ✡ **2:22:** Re 21:8 ✡ **2:25:** Jo 3:16-21, 17:3 ✡ **2:27:** Jo 16:7-13 ✡ **2:29:** 1 Jo 3:7, 9, 4:7 ✡ **3:1:** Ef 2:1-7; Jo 1:12

iava vo vaisio vigei-ia toupaiveira oiso, Vigei-a Pauto ovii iraraaro. Uva ita, oiraopavira rutu uvare oisi ragavira toupapeira. Eva-a oa vituaro iava voea voeao vo rasio-ia viapau oiso vigei-ia taraipaaveira vo osa oisi eisi toupape. Uvare viapau oiso Pautoa-ia taraipaaveira.

2 ✡ Kakae vure oaa, oiraopavira rutu osa oiso toupapeira, Vigei vao-ia Pauto ovii iraraaro. Uva tou visivi roroio pievira rutu ora vigei vo touaro-ia taraipavioverea, otoua pura piroverea vovio Pauto vo uruiaro-ia utupa visivi. Ari vo vokio oiso taraipaviei, Oiraopavira Krais vore vorevira karekeroverea vigei iare. Oa iava rera kekeperea oiso osa oiraopavira rutu toupareverea. Vo osa rera-ia oiso taraioro oisi rutu karekevioverea osa rera.

3 Eva-a oa iava voeao oea Krais-ia raripaoro toupaiveira tuevira vo vuutaore oa-ia vaeavira toupaiverea oiso osa rera, vo rara ora voea iava sopaura oaive tokipaive oiso ra roroiovira toupaive. Osa iava viapau vuria vai voea-ia, oiso rutu osa Krais ro ira-ia viapau vuria vai.

4 Ari ro oirato ira vuri vovou purapareve, eera-a ira Pauto vaaro reo goru gasipareveira. Eva vituaro-a vao-ia uvare va eva vuri vovou oa sirova reo goru gasipaiveira.

5 Oire uva taraipata oiso, Krais oiravira karekeroera vo rasitoa-ia, oisore ra raiva purareve oirara rutu varaaro vuri vovouro verapa raiva. Ora aue tapo taraipata oiso, Viapau rutu vuri vovou oisoa purapareve Krais vo osa oisoa vo rasitoa-ia toupareve.

6 Oire uva voeao oea oiso Krais-va ora tavosipaaveira, oea viapau oiso vorevoreripavira vuri vovouro purapaiveira. Ari ro ira vuri vovou purapareve vorevoreripavira, eera-a ira viapau oiso Krais vo touaro vituaro eveirevora. Ora viapau oiso Krais-ia tarairoera.

7 ✡ Kakae vure oaa, viapau rutu oiso ra iravupa ora visii iava vasepata, ro ira uvuiparoi oiso ra visii keakeapareve. Vao vituaro iava oiso-ia vo osa ro ira torevoko vovou rutu purapareve, ira-a eera ira-ia torevoko vovou rutu toupaiveira oiso rutu osa Krais vo vovouaro.

8 Ari ro ira vorevoreripavira vuri vovouro purapareve, ira-a eera Seten reraaro. Uvare Seten vo pitupituaro sirova utuparoveira. Evo vovou vuria rutu Seten oa oisoa purapareve voari rutu rovoa iava, vo osa vo rasio pura asavira touva. Oire uva Pauto Oviitoaaro karekeroepa va vao Seten vo kovoaro opesi piesa.

9 Ari ro oirato Pauto reraaro ira viapau oiso vorevoreripavira vuri vovouro vai purapareve. Eake iava? Uvare Pauto-a Tootooa rutu vituaro. Ovituaro-a vao rera vaaro oa rera sopaaro-ia oirato toupaiveira. Ari ita, Pauto-a eera oirato aitetoaaro. Oa iava viapau uvuiparoi oirato ra vorevoreripavira vuri vovouro vai purapareve.

10 Oire ra oiso ragavira taraipavio, Pauto ovii iraraaro pisa visivi rutu toupaiveira voeaopa Seten ovii iraraaro. Vao vituaro iava vosa ro ira viapau torevoko pitupitu purapareve, ora viapau oiso ora rera sopaaro vatepare araokotoapa siraopaoro, ira-a eera ira oiso toupare, Viapau oiso rera-a Pauto oviitoaaro.

Oiraopa Vovou Rutu Sopaua Rutu Vatepasa Araokotoa Oaviipa

11 Vo tavitavia-a vao-ia oa iava uvutava voari rovoa-ia oa oiso purapai, Vigei uvui iraopaviei ra oearovivupa siraopavio ora vigei iava voea.

12 ✡ Uva viapau rutu oiso uvuipaviei ra oiso piepape osa ro-ia Adam oviitoaaro Ken Seten reraaro. Ira araokoto uporeva rera kopii pieoro. Oire uva eake-a vao oare araokoto upooro rera kopii piereva? Oa-a vao vituaro

✡ **3:2:** 1 Ko 13:9-13; Ro 8:15; 2 Ko 4:17 ✡ **3:7:** 1 Jo 2:1, 26, 29; Hi 6:1-9 ✡ **3:12:** Jen 4:1-15

oiso toupaivoi-ia, uvare rera oisoa vuri pitupituro purapareve, ovusa eera araokoto torevoko pitupituro oisoa purapareve.

13 ✡ Araoko irara oaa, opeita oearovu vo vovouroaro-ia tavetave iraopata voearo vo rasio-ia vo rara visiire kasipu iraopaave.

14 Ari vigei-a vao vigoa ora vigei araoko iraraaropa sirao iraopavioveira. Eva-a oa iava uvuipaviei ra taraipavio oiso, Va vao kopiipa vovou oa iava iviropavierao vore tootoopa vovou-ia. Uva ro oirato ira viapau siraopa vovou purapareve, eera-a ira touvira touparevoi kopii vovou raga-ia.

15 ✡ Ro ira touvira kasipu vovou purapareve ora rera araokotoaarore, ira ita oiso touparevoi osa riro oira upoto. Oa iava rera-ia taraipatai oiso, Viapau oiso ro-ia Tootoo Ovoi vai toupaiveira.

16 ✡ Oire uva apeisi ragavira uvuipaviei ra vearovira rutu va-ia vao sirao vovou taraipavio? Ari oiso-ia, Krais ora rera iava vasereva oearovupa, oiso ra rera kopii pieive vigei iavirava. Oa iava uvui iraopaviei ra ora vigei iava tootooara oavi rutu vatepape oearovivu araoko irara oavi tauvapaoro.

17 ✡ Vosa irouto ro ira riroara rutu-ia orekerovu rutu pitupareve, ra varava reasiparo iravivu araokotoaaro tauvapa arapa, vosa eisi piepareve, ra eake iava oiso puraparo, “Ragai Pautoa-pa siraoparai rutu ora ragai sopaaro rutu iava”? Viapau oiso uvuiparoi rutu ra oisi piereve.

18 Kakae vure oaa, vigei viapau rutu uvuipaviei ra sirao reo purapape vo ragava gisipoara iava. Viapau. Ari vosa sirao vovou rutu purapape, oa iava uvuipaai oearovu va eveipasa, vo rara sirao vovou rutuva kovopaoro oearovivu tauvapape.

Ro Riro Rarito Viapau Uvuipa Ra Uririparo Pautoa-pa

19 ✡ Uva oisi eisi oearovupa siraopaoro uvuipaviei ra oiso taraipavio ora vigei-ia, Oiraopa vovou purapai va vao Pauto vo vovouaro rutu. Osa iava uvuipaviei ra Pauto osireiaro-ia rasivauru vovouvira rutu toupape.

20 ✡ Vao rutu vituaro iava vosa ora vigei iava sopaura oavi rutu-ia sovopape oiso, O ari vuri pitupitu purapai. Oire uva uvuipaviei ra oiso ragavira taraipavio, Pauto vo taraiaro vigei vo vovouroaro-ia putepaiveira rutu. Uvare orekerovu rutu-ia taraiparoveira rera Pauto. Eva oa-ia uvuipaviei ra Pauto osireiaro-ia uriri asavira toupape.

21 ✡ Oire vate irara oaa, vosa ora vigei iava sopaura oavi sovopaoro oiso purapavio, Asi vigei viapau oiso vuria vai purai, eisi osa iava uvuipaviei ra Pauto osireiaro-ia uriri asavira rutu toupe.

22 ✡ Uva varao oupapeira rera ruvara-ia oarare rera arepapeira. Eake iava? Uvare rera vaaro goru reo uvupapeira oisi va purapasa. Uva va-a eva oa-ia rera roru piepapeira ora vigei-ia.

23 Uva va-a vao oare vigei tavitavipareveira rera vo reoaro-ia gorua oiso-ia, Rera vaisiaro oirao piepape rutu rera Oviitoaaro Jisas Krais. Ra oeavivupa va iava siraopavio voeao vigei iava voea oiso osa Pauto goruvira rutu vigei tavireva.

24 ✡ Oire ro ira Pauto vo reoaro sirova utuparo va purapaoro, Pautoa-va ora tavosiroi, vo osa Pauto rerava ita ora tavosiroi vo rera sopaaro-ia. Uva apeisi ragavira uvuipaviei ra Pautoa-ia taraipavio vo osa toupareve vo vigei iava sopaura-ia? Ari ro raga iavirava ita ro-ia Tugoropato Uraurato Pauto ira vatereva vigeipa.

✡ **3:13:** Jo 15:18-27 ✡ **3:15:** Mt 5:21-26 ✡ **3:16:** Ro 16:1-4 ✡ **3:17:** Je 1:22-27 ✡ **3:19:** 1 Jo 2:21 ✡ **3:20:** 1 Ko 4:4 ✡ **3:21:** 1 Jo 5:14 ✡ **3:22:** Mt 7:7, 21:22; 1 Jo 2:3 ✡ **3:24:** Ro 8:9

4

Pauto Reraaro Uraurato Ora Vurito Iravu Uraurato

1 ✡ Avoeao vate irara oaa, opeita oeavu oirara vo reoroaro oirao pie ragapata voeao oea oiso purapaaveira, “Ragai-ia Tugoropato Uraurato touparevoi.” Viapau. Ari uvuipatai ra voea kerisi iraopata rerare ro uraurato vo osa voea rovirieipata oiso, Ro Pauto reraaro, ari vo urauraaro vo rasio iava. Aue vituaro iava uvare riro irara rutu profet irara voeao reo topa piepa irara oea vokapaiveira voraro rutu. Oea kuuvuvira Pauto vo kovoaro purapaiveira.

2 ✡ Uva uvuipatai ra vearovira Pauto reraaro evei iraopata, uvare Pauto reraaro Uraurato ro-ia toupareveira ira oirara oiso tavitavipareveira, “Jisas Krais oiravira urioroepa vo rasio iare.”

3 Ari ro ira oiso puraparoveira, “Viapau oiso Jisas Krais-a Pauto Oviitoaaro,” eera-a ira-ia viapau toupareveira Pauto reraaro Uraurato. Viapau. Ari iravu raga-a uraurato ira Krais-va ora keriparoveira. Ari ita, rera iava uvu rovotava ira iava oiso puraaepa, “Urioroverea.” Uva rera epao ira touparevoi vo rasio-ia.

4 ✡ Oire uva visii-a vao ovii irara oaa Pauto voeaaro visiigoa voeao-ia kuuvu irara profeta irara putetavora, voeao oea visii varaaro oirao pie vovouro oavisii piro pie ragapaivora, osa viapau uvuipaaera. Eake iava? Uvare Tugoropato Uraurato vo varivariaro visii sopaaro-ia toupareveira, ro ira vurito vo varivariaro-ia putepareveira rutu. Ro vurito ira voeaopa reiparoveira vo rasio-ia.

5 Voea kuuvu irara profet irara oea vo reoro kosi piepaiveira varao iava orekerovu rasito aueroaro. Oa iava oearovu voearo vo rasio iava oearoa voea vo reoroaro uvupaoro oisi vara purapaiveira, uvare voeao tapo ita profet irara vo rasio-ia tou irara.

6 ✡ Ari vigei-a Pauto voeaaro. Uva ro ira Pautoa-ia taraiparoveira, ira ita vigei vo reoroaro uvupareveira. Ari ro ira viapau Pautoa-ia taraiparo, eera-a ira vigei vo reoroaropa reasiparoveira. Eva-a oa iava uvuipaviei rutu ra urauratoarei vearovira rovirieipape oisi va iava vaiterei eveipaoro oiso, Iravu-a ro oiraopa rutu vituaro. Ari ro-a ro ira oirara piro piepareveira voea keakeapaoro.

Pauto-a Vereopa Vovou Rutu Vituaro

7 Vate irara oaa, uvui iraopaviei ra ora vigei iava oearovivupa siraopavio, uvare vereopa vovou rutu vituaro-a vao-ia ro-ia Pauto. Uva aa ro-a ro-ia oearovu kavikopareveira? Eera oirato Pauto reraaro ira Pautoa-ia taraiparoveira rutu.

8 Ari ro ira viapau kaviko vovou purapareve, eera ira viapau oiso Pautoa-ia taraiparoi. Eake iava? Uvare Pauto-a kaviko vovou rutu vituaro.

9 ✡ Uva Pauto ora rera vaaro kaviko vovou karekereva, vo uvare ora rera Oviitoaaro Kataito arureva vo rasio iare. Oa iava uvuipaviei ra oiraopa tootoo rutu Tootoo Ovoi oupape vao iava Oviito vo kovoaro.

10 Oire uva eake rutu-a vao kaviko vovou rutu vituaro? E oiso toupaivoi pasi ra Pautoa-pa sirao rovopavio, eke? Viapau. Easi vao-ia uvare Pauto vigeipa sirao rovoroepa rutu. Oa iava Oviito arureva vo rasio iare raiva purasa, oraiva-ia vigei vo vuri vovouro oavi vo voriaro opesi piereva.

11 Vate irara oaa, vosa Pauto oiraopavira rutu eisi vigeipa siraoroepa, uva vigei ita uvui iraopaviei ra oisi oearovivupa sirao iraopavio.

✡ **4:1:** 2 Ko 11:13-15 ✡ **4:2:** Ro 10:8-13 ✡ **4:4:** Ro 8:31-39; 1 Jo 5:4 ✡ **4:6:** 1 Ko 2:9-16; Jo 8:47; 1 Ti 4:1 ✡ **4:9:** Jo 3:16; 1 Jo 5:11; Ais 9:6-7

12 ✡ Ari ita, viapau oiso iraiei ro ira Pauto kekereva. Ari vosa oiraopavira
rutu ora vigei iava oearovivupa siraopavio, eisi osa iava uvuiparoi Pauto
ra vo toupareve vigei iava sopaura-ia. Eva-a oa iava uvuipai ra rera vo
kavikoaro kovopaive riropaoro vo vigei iava sopaura-ia.
13 Uva uvuipaviei ra oiso taraipavio, O ari, Pautoa tapo tavosivira
toupapeira. Ora aue-ia tapo osa vigei tavosivira toupareveira, uvare vigeipa
Tugoropato Uraurato vatereva.
14 Ora oiso tapo osa va vao kekeerao ora vigei varaaro iava osireiara. Oa
iava uvuipaviei ra oearovivu oiraopavira tavitavipape oiso-ia, Aiteto Oviito
arureva, auere ra oiso rasitoa-ia tou irara vorevira oureve ora rerapa voea
varaaro tootooara oaive orirusa.
15 Ari ro ira oirara tavitavipareveira oiso, "Jisas-a Pauto Oviitoaaro," eera-
a ira sopaaro-ia Pauto toupareveira, ovusa rera ita Pautoa-va tavosivira
toupareveira.
16 Uva vigei tapo ita vo vovou-ia taraipavioveira oa purareva Pauto
vigeipa. Ora rera vaaro kaviko vovou oa oirao piepapeira tapo.
Iu, Pauto-a kaviko vovou vituaro. Vosa irouto ro ira vo vovou vituaro
sovara-ia toupareveira vo vovou purapaoro, eera-a ira Pauto tapo tavo-
sivira toupareveira, ovusa ita Pauto rerava ora tavosiparo.
17 Oire uva eake-a vao oare vo kaviko vovou eva kovopaoro riropapeira
sopaura oavi-ia? Auere ra va iava tuuvu vovouvira rutu toupape vo vokio-
ia oa-ia Pauto oirara rutu rovirieireverea. Rara vearovira rutu ora vigei-ia
taraipavio oiso, Akoea, ari vigei vo touaro vo rasio-ia oiso rutu toupai osa
Krais vo touaro toupaiveira.
18 Vosa kaviko vovou toupaive vo vigei iava sopaura-ia, oa iava viapau
uvuipai ra uriri vovou otavukiaro toupaive vo ora vigei iava sopaura-ia.
Viapau. Aue vituaro iava uvare kaviko vovou rutu-a vao oa uririara rutu
kosi piepaiveira. Oire vosa uriri vovou vai toupaive vo irai iava sopaua vai-
ia, ra va iava taraipaave oiso, Asi ro vuria vo voriarore rugorugoopaaroi.
Oire va-a eva uriri vovou oa vituaro iava kaviko vovou viapau uvuipai oiso
ra rirope rutu rera-ia.
19 ✡ Siraopavio. Eake iava? Uvare Pauto vigeipa sirao rovoroepa.
20 Oire vosa irai oiratoa vai oiso puraro, "Ragai Pautoa-pa siraoparai,"
vo osa araokotoaarore kasipua rera-ia toupaive, oire uva rera-a eera riro
kuuvutoa rutu. Oa vituaro iava oiso toupai, Vosa viapau araokotoaaropa
sirao rovoparo, ro ira uvuiparoi rera kekepareve, oire uva apeisi ragavira
oiso osa iava uvuipa ra Pautoa-pa siraoparo, ro ira viapau uvuiparo ra
Pauto kekepareve?
21 Riro goru reo rutu vatereva Pauto vigeipa oiso-ia, "Ro ira Pautoa-pa
siraoparo, eera-a ira uvui iraoparoi ora rera araokotoaaropa tapo sirao
iraoparo."

5

Riro Oirao Pie Vovouto Ira Rasito Vo Pitupituaro-ia Putepareveira

1 ✡ Vosa irouto oiso oirao piepareve, Pauto Jisas roporevoiva, rera-ia
vo vaisio tovoreva, Krais vigei tuvetuvepatoaaro, ira ita-a eera oirato
Pauto oviitoaaro. Uva ro ira Aitepa siraoparo, ira ita ovii irarapa tapo
siraoparoveira.
2 ✡ Eisi osa iava uvuipaviei ra taraipavio oiso, Vigei-a vao Pauto ovii
iraraaropa siraopavioveira, uvare Pauto Aite irapa siraopavioveira. Ora
rera vo reoaro tapo sirova utupavioveira vao goru reo rutu.

✡ **4:12:** Jo 1:18; 1 Ti 6:16 ✡ **4:19:** 2 Ko 5:14-17 ✡ **5:1:** 1 Ko 15:1-11; Jo 1:12 ✡ **5:2:** 1 Jo 2:5

3 Vosa vo reo riro goru reo sirova utupavio vo reo orirupaoro vo
vigei varaaro-ia sopaura oavi-ia, ra oiso toupape, Vigoa ita Pautoa-pa
siraopavioveira. Ora vao rera vaaro riro goru reo rutu vao oa viapau oiso
vavagisipapeira vigeipa vo osa va purapape.
4 ✡ Aue iava uvare voeao oea oiso toupaiveira Pauto voeaaro rera vo
reoaro purapaoro, oea uvuipaaveira rutu oiso ra rasito vo pitupituaro vo
goruaro-ia putepaive. Uva vo goruo-ia putepa vituaro oiso toupai, Eva vigei
vaaro oirao pie vovou rutu.
5 Ari ita, irouto-a ro ira uvuiparoi vo goru-ia vao rasito vaaro putepareve?
Ari ro raga ira oiso puraparoveira oirao piepaoro, “Jisas-a Pauto Ovi-
itoaaro.”

Pauto Roroiovira Taviroepa Oviitoa Iava

6 ✡ Jisas Krais ira raga vo rasio iare urioroepa. Oa iava baptaisa oureva
uuko ovi-ia. Ora oiso osa ora rera iava revasiva vatereva evao parikou-
ia kopiioro. Ari ita, uva viapau oiso vao ragava urioroepa baptaisa vo
pitupituaro aue-ia uukoa. Viapau. Ari varei rutu-a oiso-ia, uukoa vao-ia
ari revasiva o. Oarea rutu oirao piepareveira Tugoropato Uraurato, uvare
rera raga oiraopatoa rutu.
7 Oire uva vo peva rutu-a varao-ia oara oiraopavira rutu tavitavipapeira
Krais iava oiso-ia,
8 ✡ Tugoropato Uraurato-a ro-ia, ari uuko-a vao-ia, ari revasiva-a o-ia.
Opevaa rutu kataivira rera iava oiraopa reo rutu kosi piepaiveira.
9 ✡ Oire uvuipaviei ra vo reoro oirao piepape oara oiraopavira pura-
paiveira oearovu oirara orekerovu iava. Oiso osa Pauto va vao oirao pie reo
purapareveira Oviitoa iava. Oreoa-a eva oiraopa reo oa oirara vo reoroaro-
ia oiraopa reoro putepaiveira rutu.
10 Uva ro ira Pauto Oviitoaaro oirao piepareveira, eera-a ira sopaaro-ia
Pauto vo reoaro oiraopa reo rutu toupaiveira. Ari ro ira viapau Pauto vo
reoaro oirao piepareve, eera-a ita ira Pauto oiso piepare, Riro kuuvuto.
Eake iava? Uvare viapau oiso vao oiraopa reo oirao piepareveira rutu vo
reo oa purareva Pauto ora rera Oviitoaaro iava tavitavipaoro.
11 Oreoa vao oiso purapai, “Pauto vigei vatereva Tootoo Ovoi vo tootoo-ia
oa-ia vituparoveira rera raga Oviito.”
12 ✡ Ari ita, ro ira Oviitoava ora tavosivira rutu toupareve, eera ita ira-ia
Oiraopa Tootoo rutu toupaiveira. Ari vosa irouto-a ro ira viapau Oviitoava
ora tavosivira toupareve, uva rera-ia viapau oiso Oiraopa Tootoo toupaivoi.

Vigei Uvuipaviei Ra Taraipavio Oiso, Vigei Tootoo Ovoiva Toupai

13 ✡ Vo rigato puraavoi visiipa oisore ra vearovira rutu taraipata oiso,
Tootoo Ovoiva toupatavoi visii vao-ia visiigoa vo Pauto Oviitoaaro vaisiaro
oirao piepataveira.
14 ✡ Oire uva uvuipaviei ra tuuvu vovouvira toupape vo Pauto osireiaro-
ia, uvare taraipaviei oiso, Vigei varaaro variriara uvupareveira, vo osa rera
arepapeira rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro.
15 Ari ita, vigei vo reoroaro uvupareveira, vo osa variripavioveira rera
akepaoro. Oa-ia oiraopavira rutu taraipavio. Oire uva va-a eva oa vituaro
iava uvuipaviei ra oiso ragavira taraipavio, Varao epao oara vateparevere
vigei vo ruipaaro uvui ovoipaoro.

✡ **5:4:** Hi 11:1-6; Jo 16:33 ✡ **5:6:** Mt 3:13-17; Jo 19:34 ✡ **5:8:** Jo 19:31-37; Mt 18:16 ✡ **5:9:** Jo 8:17-18; Mt 3:16-17 ✡ **5:12:** Jo 3:36 ✡ **5:13:** Jo 20:30-31 ✡ **5:14:** 1 Jo 3:21-22; Mt 7:7

16 ✡ Oire vosa irai ro ira araokotoaarova siitueparo, ovusa vuria vai purapareve ro oirao pie vovouto, ovuriava eva viapau oiso opesiroverea Tootoo Ovoi ou asavira, uva uvuiparoi ra Pauto arereve rerapa araokoto. Oa iava uvuiparoi ra tootooa vatereva araokotoaaropa rera vo rugooaro torevokopaoro. Uva voeaore reoreoparai oea oiso varao vuriara purapaive oarava viapau oiso opesiaverea Tootoo Ovoi ou asavira. Ari oavuei touvira vuria, ovuria vo vovouaro sirova utupaoro uvuipaai oirao pie vovou irara ra vo vovou iava opesiave Tootoo Ovoi ou asavira. Uva viapau oiso visii tavitavipaavoi oiso ra rerapa Pauto aketa eera ira eisi vo vuri eva purarevora. Viapau.

17 Oaravu rutu vuri pitupituro oara purapaoro vuri vovou purapapeira. Ari oaravuei varao oara viapau oiso visii oiso piepaiveira ra vara iava opesipata Tootoo Ovoi ou asavira.

18 Vigei taraipaviei rera-ia oirato Pauto reraaro ira viapau vorevoreripavira vuriara purapareveira, uvare Pauto Oviitoaaro Jisas rera utopareveira. Eva-a oa vituaro iava viapau uvuiparoi Vuritoa rutu Seten oiso ra rera vuri piereve eera oirato.

19 Oire uva uvuipaviei ra ora vigei-ia taraipavio oiso, Vigei-a vao-ia Pauto voeaaro, vo ovusa riro irara rutu voeao oearovu oea toupai vo rasio-ia, oeapa reiparoveira ro-ia Seten.

20 Uva Pauto Oviitoaaro-ia taraipavio oiso-ia, Ira urioroepa vigei vo rugorugooroaro aviavi piesa, oisore ra va iava aviavi pievira rutu taraipavio Oiraopatoa-ia Pauto. Uvare vigei varaaro tootooara toupaiveira rera ragaia Oiraopatoa rutu Pauto ro raga ita Oviito Jisas Krais. Eera raga Oiraopatoa rutu Pauto ira raga ita Tootoo Ovoi rutu vituaro.

21 Kakae vure oaa, ora vatatopo iraopata voeaopa riro kuuvu irara pau irara ora varao kuuvu siposiporo. Oara evara uvuipai ra Pauto vo tavukiaro ouve vo visii iava sopaura oavisii-ia.

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi visiipa. Ra opesipe.

✡ **5:16:** Je 5:15; Hi 6:4-6; 1 Ko 11:23-32

2 JON
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ro ira vo pasio rigatoreva ira ita opa riakova reesireva ora voeao oira voeaaro ovii irara oiso ra vo reoro vieiive. Ari tarai irara oiso rugorugoopaaveira, Ira ovoovovira oeavu lotupa irara reesireva oira vaisipaoro o riakova. Uva goruvira vo pasio-ia rigatoreva oiso ra oirao pie vovou irara siraopa vovou pura iraopaive oearovivuvpa siraopaoro, vo osa Pauto vo reoaro vearovira uvupaive (2 Jo 5-6). Uva ita, voea tavireva oiso, Teapi oeavu kuvuu irara vo siposiporoaro uvupata, voeao oea oiso purapaaveira, Krais viapau oiravira urioroepa vo rasitoa-ia toupasa.

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-3.
2. Rovopa reo goru vao oa oiso purapai, Iravivupa sirao iraopau, 4-6.
3. Vatatopo pie reo voeao iava riro kuuvu irara tisa irara, 7-11.
4. Ovoiopa reoro varao, 12-13.

1 Ragai-a vao-ia reito ragoa vo rigato puraavoi viipa oira vasiva rutu riakova vearova rutu. Viigoa roporeva Pauto ora vo vureo tapo kakae vure vii voeaaro. Visii rutu eva visiigoa kaviko iraopaaveira. Uva viapau oiso ragai raga-a, ari oearovu tapo-a voeao oearoa Oiraopa Reo-ia tarai iraopaaveira rutu.

2 ✡ Oreo-a vao Oiraopa Reo oa vigei sopaaro-ia toupaivoi ora toupaiveira vokiara rutu-ia.

3 Oire uva Pauto arepaavoi ro Aite ora Jisas Krais Aiteto Oviitoaaro, auere ra tauva vatesi vigeipa, ora sirao vovou, ora gavaure vovou viigoa oiraopa vovou-ia taraipavioveira, ora vao-ia kaviko vovou.

Uvui Iraopaviei Ra Kaviko Vovou Rutu Purape

4 ✡ Roru iraopaavoi rutu oearovu vii ovii iraraaro iava kekepaoro voeao oea oiraopa reo rutu sirova utupaaveira, oiso rutu osa evo reo iava vigeipa goru reo vatereva Aite.

5 ✡ Oire uva vearova riakova vii tavipaavoi oiso, Vigei tapo ita uvui iraopaviei ra oearovivu ita kaviko iraopape ora vigei iava voea. Uva viapau oiso airepa reo-a vao-ia oa rigatoavoi viipa. Viapau. Ari aue raga iava-a uvare riro goru reo rutu-a vao oa uvuepa voari rovoa-ia vo uva oirao pie vovouro rovoepa.

6 ✡ Oire va vao-ia ora kavikopa vovou oa iava reoreoparai oa oiso ragavira toupaiveira, Uvui iraopaviei ra Pauto vo ruipaaro sirova utupavio. Oiso osa vao riro goru reo oa uvutava voari rovoa-ia oa oiso purapapeira, Uvui iraopatai ra oiso toupata kaviko vovou rutu purapaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Goruvira Rutu Krais Vo Reoaro-ia Pitupape

7 ✡ ✡ Ari ita, riro irara rutu oirara oea sikasikaaepa uvarovu ruture vo rasio-ia, voeao oea oirara keakeapaiveira oiso purapaoro, “Jisas Krais viapau oiso oiravira urioroepa.” Uvare voea-a riro kuuvu irara voeao oea Krais-va ora keripaaveira. Oea oiso rutu toupaiveira osa ro Vurito Krais-va Keripato.

8 ✡ Ora vatatopo iraopata auepa, teapi viapau voria vai oavisii outa vao oare kovopataveira Pauto vo kovoaro purapaoro. Ari vosa ora utopata, oa iava uvuipatai ra ora visii vo voriaro rutu outa vo Pauto ruvara-ia.

✡ **1:2:** 2 Pi 1:12; 1 Jo 1:8 ✡ **1:4:** 3 Jo 3-4 ✡ **1:5:** 1 Jo 2:7, 3:11 ✡ **1:6:** Jo 15:10-17 ✡ **1:7:** 1 Jo 4:1-3, 2:22 ✡ **1:7:** Re 13:11-18 ✡ **1:8:** Hi 10:35-39

9 Oearovu viapau oiso Krais vo taraiaro raga sirova utupaaveira. Viapau. Ari osiposiporovu raga oupaoro vara-ia oirara tuvetuvepaiveira. Uva voea-a evoea oea viapau oiso Pauto tapo ora tavosipaaveira. Ari voea raga oea Krais vo taraiaro sirova utupaaveira, evoea-a oea Aite vaio tapo ora Oviito ora tavosipaaveira.
10 ✡ Oire vosa irai vii iare karero viro ro ira viapau oiso Krais vo taraiaro ragava urioro, ra viapau oiso rera koata pieri vii vo kepaaro-ia voa rera pau piesa. Viapau. Ari ita, opeita rerava oiso purau, “Vearo voki rutu.”
11 Aue vituaro iava vosa ro ira rerava eera vearo vokireve, ira-a rera vo kovoaro ita eva vuri kovo purareve rerava ora tavosioro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

12 Ari ita, riroara reoreoara rutu epao ragai varaaro touvira. Uva reasiparai vara iava visii tavitavi arapa vao-ia pepa ora ing. Viapau. Ari ragai oiso raga rugorugooparai rutu raripaoro, oiso ra visii kekea rutu. Oa iava vigei rutu uvuipaviei ra ora reoreovio. Ra va iava uvuipaviei ra rorupape rutu.
13 Oeavu visiiva vearo voki puraivoi, voeao vii taataavaaro ovii iraraaro o iria roporeva Pauto.
Eisivi raga, ra opesipe.

✡ **1:10:** Ro 16:17-19; Re 22:18-19

3 JON
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Jon vao rigatoreva vo pevapa pasi rerapa Gaias. Uva oreoreorovu tapo vatereva Gaias vaaro oirao pie vovou goru piesa. Ora Gaias tapo tavireva ra iravu ro Daiotrefis verareve lotua iava, uvare vuri pitupituro oisoa purapareve, ora oisoa ora rera raga ora ira pieparo rutu.

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-4.
2. Gaias-ia rorureva Jon rera vaaro-ia vearo kovo, 5-8.
3. Daiotrefis vo pitupituroaro iava vuriara rera tavireva, 9-10.
4. Demitrias ira vearo kovo purareva, 11-12.
5. Ovoiopa reoro varao, 13-15.

1 Ragai-a vao-ia reito ragoa vo rigato puraavoi viipa Gaias viigoa
oiraopavira rutu kaviro iraopaaveira.
2 Vatetoa oaa, variriparai oisore ra vearovira rutu toupari. Vao oa iava
viapau oiso oavu avu vai vii iare uriopere oiso osa upiara. Ari ita, vearovira
taraiparai vii-ia, uvare viapau oiso vuria vaiei vii iava sopaua oara-ia.
3 ✡ Ragai roruavora rutu vo reo uvuoro araoko irara oavi gisipoaro iava.
Uvare pou virooro vii iava ragai tavitaviivora oiso-ia, “Viapau oiso raver-
aveparoi vao oiraopa reo sirova utupaoro.” Ari ita, vii-a taraiparaveira, vo
uvare oiraopavira rutu vokiara rutu-ia riro goru reo sirova utupauveira.
4 ✡ Uva viapau oiso oaiei oa uvuipai ra vao-ia putepaive oiso osa ovii
irara oaa iava uvupaoro rorupaaveira, vao iava uvare oiraopa reo sirova
utupaaveira rutu.

Gaias Vearo Kovo Oiso Purapareve

5 ✡ Vatetoa oaa, kasivarivira araoko irara oave tauvapa kovo purapari. Ari
ita, vosa oearovu araoko irara oara oea aapaapauvira uriopaave vii iare,
uva voea tapo ita touvira tauvapariveira.
6 Uva evoea araoko irara oave evoava kareaiva, voeao lotupa irara
tavitaviivora vova vii vaaro iava vereopa vovou. Uva vii tavipaavoi oiso
ra touvira voeavi tauvapari. Ra oisi iavirava topa pievira ita vokapaivere
oearovupa siposipopasa Pautoa iava. Oa iava rera roru pierivere ora vii
vaaro iavirava tauva.
7 ✡ Aue iava uvare voea vaaro voka rovoepa Krais-va kovopaoro voraro
rutu. Uva voa viapau oiso oearoi oisoa ora voeapa arepaive orekerovu avu
vaire voeao ruvara-ia oea oisoa viapau Krais oirao piepaive.
8 Eva-a oa vituaro iava uvui iraopaviei ra voea tauvapave evoea araoko
irara oave. Oa iava uvuipaveiei voea tapo kovopasa oiraopa reo kosi
piepaoro oearovupa ita.

Daiotrefis Vuri Pitupitu Purareva

9 Voviri tuaririvi oavivu gareavi pasia rigatoava voeapa lotupa irara.
Uva viapau oisoa ragai vo reoroaro sirova utuparo Daiotrefis. Uva oiso
raga vovouparoveira ra ora rera raga ora rei vaisi pieparo lotupa irara
tuvetuvepaoro.
10 ✡ Oire vosa poura viro, ra rera vaaro vuria poeraavere oiso vara varao-
ia, kiuvu reoa vao-ia oa viapavira rutu akukuvira raga purapareveira vigei

✡ **1:3:** 2 Jo 4 ✡ **1:4:** 1 Ko 4:15; Fm 10 ✡ **1:5:** 1 Ti 3:1-2; Ro 12:13; Hi 13:2 ✡ **1:7:** 1 Ko 9:15-18; Ap 5:41, 20:33-35 ✡ **1:10:** Pro 10:8-10; 2 Jo 12

toga ragapaoro, ora kuuvu reoro tapo purapareveira vigeire, osa viapau vara evoa rekasipareve. Vo osa oaravu tapo varao-ia oara purapareveira oiso-ia, Viapau oiso araoko irara oave koata piepareveira vo ora rera vo kepaaro-ia paupasa. Uva ita, oearovivure koruparoveira vo osa eisi ruipa ragapaave oearovivu araoko irara koata piepasa. Uva rera vo ruipaaro oiso toupaiveira ra voea kosi piepareve lotupa irara arova.

11 ✡ Vatetoa oaa, opeita voeao vioepari oea vuriara purapaiveira. Ari uvuipau ra voea raga vioepari oea vearopara purapaiveira. Uvare ro ira vearoa purapareve, ira-a eera Pauto reraaro. Ari vosa ro ira vuria purapareve, eera-a ira viapau oiso Pauto vo vovouaro eveipareveira, oisore ra oisi va purapareve.

Demitrias Vearo Vovou Oisoa Purapareve

12 ✡ Riro irara rutu Demitrias-ia oisoa egaegapaive rutu. Uva oiraopavira oisoa vearo kovo rutu purapareve. Eva-a oa vituaro iava uvuipaveiei ra vegei tapo voea vo reoroaro oirao pieve. Oire ra ragai tapo ita rera iava oiraopavira tavitavipara. Ari ita, taraipauei ragai vo reoaro-ia vao oiraopa.

Ovoiopa Reoreo Vao-ia

13 Riroara rutu epao reoreoara ragai varaaro. Uva viapau oiso uvuiparai viipa vara rigatoa aue-ia pentoa vai ora ing.

14 Ari rirovira rutu oiso ruipaparai ra vii kekea utupa visivi. Oa iava uvuipaveiei vegei rutu ra ora reoreove.

15 Oire uva Pauto arepaavoi oiso ra gavaure vovou vatereve viipa. Uva vate irara oara rutu vo reo viipa sipopaivoi oiso purapaoro viire, “Vearo voki rutu.” Ora vii tapo ita osa varirivira purauvere voeaore igei vate iraraaro katakataivira oiso, “Vearo voki rutu visiipa.”

Evavi raga osa vo pasio opesi piea.

✡ **1:11:** Sam 37:27-29; 1 Jo 2:29, 3:6, 9 ✡ **1:12:** 1 Ti 3:7; Jo 21:24

JUT
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oearovu oiso purapaaveira, Ro Jut ira Jisas araorei ora Jems kokoratoaaro (Mk 6:3; Mt 13:55), vo osa oearovu tarai irara oea oiso purapaaveira, Iravu raga Jut.

Uva vo reoreoro oara toupai vo pasio-ia oreoa vaeapai ora vo reoreoro oara rigatoreva Pita eraopa pasi oaro-ia. Riro goru reo rutu vatereva Kristen irarapa, uvare oearovu vuri vovou irara oea oisoa voea tavitavipaive oiso ra vuri pitupituro purapaive akukuvira raga. Ari ita, kuuvu reoro raga varao-ia. Jut oiso puraroepa, Voeao kuuvu irara oea oiso rutu toupaivoi osa oearovu riro kuuvu irara tuariripa irara (Ju 5-16). Uva voea vaisipaoro ovaisirovu oureva vova Jiu-pa irara vo vukuroaro iava, varao oara viapau toupaiveira vao-ia vigei vaaro Tugoropa Vuku oa-ia pitupai vigei Kristen irara vo vokio (Ju 9, 14-15).

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-2.
2. Tuariripa irara riro kuuvu irara vaisireva voea vo vuriroaro iava tavitavipaoro, 3-16.
3. Uvui iraopaai Kristen irara ra oirao piea-ia uvisivira pitupaive, 17-23.
4. Vearo vaisi vore Pauto, 24-25.

1 ✡ Ragai-a vao Jut ragoa vo rigato puraavoi Jisas Krais kovopatoaaro, ora tapo Jems araokotoaaro. Uva vo rigato puraavoi voeaopa oeare keeraroepa Pauto, oisore ra rera sirova utuave, evoea oea kaviko iraopareveira Pauto Aite. Oea oriruvira rutu toupaiveira, uvare Jisas Krais tapo ora tavosi iraopaaveira.

2 Uva Pauto arepaavoi, oisore ra siraopa vovou rutu vatereve ora gavaurea ora kaviko vovou uvuivira rutu.

Vearo Siposipova Keripa Irara Vo Reoreoroaro Toupaivoi

3 ✡ Vate irara oaa, oiso ruipa rovoraera ra visiipa vo rigato puraa vo raivao vituaro iava, oa iava Pauto vigei vorevira oureverea ora rera iare. Oire uva evo rugoo isivaaro iava oiso ora sovorai, oa iava oiso vovouparai ra visiipa taru goruvira rutu vao rigatoa visii vo vovouroaro goru piesa rutu. Eisi osa iava uvuipatai ra uriri asavira vo vovouro vituaro iava reoreopata oara oirao piepataveira. Evara raga oara vatereva Pauto voeaopa rera voeaaro, oiso ra vo vovouro-ia taraipaave.

4 Eake iava? Uvare oearovu oirao pie vovou asa irara kaviruvira raga koatapaaepa visii tapo toupasa. Voearo oearoa kuuvuvira tavitavipaaveira Pauto vo siraoaro iava. Evoea oea oiso purapaaveira, “Eagara, uvuipaiei ra otopa pitupitu purapaio. Oa-ia Pauto uvuiparoi ra igei vura ragapareve igeipa siraopaoro.” Uva oisi-a eisi osa piepaoro Jisas Krais-re isivapaaveira ro Reito ora Turaro. Vo osa voari tuariri aue-ia Tugoropa Vuku oiso puraepa, “Voea vo voriaro oa ouiverea eva-ia vuria raga.”

5 ✡ Oiraopavira rutu vao-ia taraipataveira. Ari visii rugorugoo piepaavoi, oiso ra vearovira rutu vare rugoopata vao-ia oiso osa ro Turaro voeao Jiupa irara oureva Isip iava voea orirusa. Oa isivaaro iava oearovu voea iava opesi pie ovoireva, oea viapau oisoa rera oirao piepaive.

6 ✡ Ora vao tapore rugoopata osa voeao enselpa irara ora voea vaisiaro raga rei pieoro ora voea vo tavukiroaro kavuiva. Oire uva oisi-a eisi osa

✡ **1:1:** Ap 1:13; 1 Pi 1:5 ✡ **1:3:** Fl 1:27-30 ✡ **1:5:** Nam 14:1-38 ✡ **1:6:** Re 20:1-3

pieoro ora voea voa arova avaaepa. Uva va-a eva oa vituaro iava voeaei, oea tuukepaai vo vokio sen iro-ia pupurua sovara-ia. Evoa-a uva voea tovo piereva Pauto vore tuepaoro uva ora voea vo voriaro vuri vori ouiverea rara vo Rei Voki-ia.

7 Uva oiso tapo visii rugoo piepaavoi ra vo uruireore tapo rugoo iraopata Sodom uruirei ora Gomora urui, vo uruiro tapo ouruiroa oisoa vo uruirei ruvara-iavi toupaive. Uvare evo uruiro rutu-ia tou irara eisi vo pitupituro oisoa purapaive otopa pitupituro ora opitupiturovivu, oara tapo viapau oisoa torevokopape, vo rara ora voea ragava oirara toupaive otopaoro. Oa-ia ora voea vo voriaro ouiva vao-ia tuitui kasi. Oire uva oisi-a eisi osa pieoro vigeipa vo ovoovo rutu puraiva vo vokio iare vao iava eto kasi oa viapau opesia vai.

8 Oiso osa vo vokio-ia oa-ia oearovu oirao pie vovou asa irara vuri urusiro-ia orekerovu oupaoro vara sirova ora voea iava varaura vuri piepaiveira vo pitupituro-ia, oara-ia Pauto vo goruarore isivapaaveira. Oa iava voeao takaupaoro oiso purapaaveira, “Voeao reipa irara vuvuiua iava voea-a akuku irara raga.”

9 ✡ Ari ita, ro-ia rovopato enselto Maikel ira viapau oiso eisi oai purareva. Ari vo osa ora uporoepa aueva Seten, vo osa ora kaureosiepa Moses kopii-ia vo rera ousa oiso, “Aa ro-a ro ira rera ouparevoi.” Oire uva Maikel avivikevira rutu rerava ora kaureoparoepa oiso rugoopaoro, Teapi vuri reoreo vai-ia Seten togareve. Oa-a vao oa iava rerare oiso puraroepa, “Reitoa raga Turaro uvuiparoi ra vii torevokoreve. Ra eakau.”

10 Uva vo vokio-ia voeao vuri irara varao tovipaiveira, oara-ia viapau oiso roroiovira rutu rugorugoopaaveira. Ari vo vovouro vuri vovouro oara sovopaiveira vo ora voea sopaura raga-ia. Oiso rutu osa vo karero kaakau kare oisi piepaiveira. Oara-a evara uvuipai ra voea opesi pie ovoipaive.

11 ✡ Siraovira rutu voeavipa. Uvare vuri pitupitu sirova oisoa utupaave oa purareva Ken. Oire uva va vao osa moni ou ragare oisoa ruipapaave. Eva vituaro oa iava vuri pitupitu sirova utusa oisoa arovipaave, vao oa oisoa purapareve Belam. Ora kaureo vovouro rutu tapo oisoa purapaive, oiso rutu osa ro Kora ira Moses-va ora kaureoroepa. Oa iava voea rutu opesi pie ovoireva Pauto, oiso osa Kora opesi pie rovoreva.

12 Oea oiso rutu toupaiveira osa varao avekeara oara vatauvira rutu toupaiveira vo uva takuvuvira aiopataveira katai vovou raga-ia. Eake iava? Uvare voa-a evoa uva oirara kove piepaiveira aue-ia vuri pitupitu, vo osa visii tapo aiopaive. Oire uva oisi-a eisi osa piepaiveira ora voea raga-ia rugorugoopaoro arii asavira rutu. Oea evoea oiso rutu toupaiveira osa o rukuta iria-ia viapau kokeva vai oirara tauvapasa. Uvare kiuvu oira pupipareveira uvarovu ruture. Ora tapo uvare oiso rutu toupaiveira osa oevarovu evaovaro varao oara viapau kuepapeira ora vo evaro vo vuutaroaro-ia. Uva va-a eva oa iava oisoa tate ovoi piropa erako ovoisa kopii ovoioro vavurupa kaviro rutu tapo.

13 Oea oiso rutu tapo toupaiveira osa riroa toru kou vo avakava-ia, uvare vuriara purapaiveira vuivuiara. Oa iava ruiruisovira oisoa karekepape vao toru kou vo viara-ia. Ora oiso rutu tapo toupaiveira osa varao ruuso aaviikoro oara viripaiveira voraro rutu. Vo osa Pauto varapa uvavu reesireva vara voaaro. Uva uvuipai ra tauai rutuva roropaive rupa rutu-ia toupaoro. Vo uva viapau opesia vaiei.

Vuri Irara Oiso Voea Vo Voriaro Ouiverea

✡ **1:9:** Sek 3:1-10; Dan 10:13 ✡ **1:11:** Jen 4:1-15; Nam 22:1–24:25

14 ✡ Voari tuariri rutu uva ro oirato Inok oavu ravaa reo ravaavira purareva voeaore vuri irara. Uvare rera ro Inok ira Adam sirova uturoepa katai vatarapa aao puraoro. Ira-a ro ira oiso puraroepa, ‘Keketa. Turaro taru urioroverea riro ipuro (tausen) rutuva enselpa irara tugoropa irara.
15 Oisore ra oirara rutupa voea vo voriaro vatereve. Uva va-a vao oa-ia voeao vuri irara togareverea, oea viapau oiso Pauto oirao piepaiveira. Voea raga ita evoa oea vuri vovouro purapaiveira. Oiso vara tovi reoro-a varao oara purapaiveira Pauto tovipaoro. Oara vituaro iava voeare oiso puraroverea, “Visii raga ita vao visiigoa vuri vovou purapataveira.” ’
16 ✡ Ari ita, voeao vuri irara rirovira kaureopaoro oearovivu toga raga-paiveira oirara kuuvu reoro-ia. Vo ovusa ora voea vo vovouroaro vuriara raga sirova utupaaveira. Vo vovouro oara iava ora voea vaisiaro raga riro piepaiveira. Ora oiso tapo osa oearovivu tapo agoagoto iraopaiveira, oisore ra va iava voea vo vovouroaro pura uviropape.

Oirao Pie Vovouro Oavisii-ia Goruvira Pitu Iraopata

17 Ari visii vate irara oaa, opeita vo reore ovau iraopata. Oreoa visiipa vateiva aposel irara ro iava vigei reraaro Turaro Jisas Krais voari tuariri.
18 Uva oiso puraaepa visii tavioro, “Vosa ovoiopa vuutaro pou piroverea, uva oearovu oirara karea viroverea, voea oea oearovu agesi piepaiverea visii iavirava visii tovipaoro. Uva voea raga-a evoea oea ora voea vo ruiparoaro sirova utupaaverea Pautoa-re isivapaoro.”
19 Evoea raga ita oea lotupa irara roo piepaiveira voeapa orugoorovu rutu vatepaoro. Vo osa oirara raga vo rugooroaro sirova utupaaveira. Uva va-a eva oa vituaro iava viapau oiso voea sopaaro-ia toupareveira ro Tugoropato Uraurato.
20 ✡ Uva visii-a vao vate irara oaa, viapau uvuipatai ra eisi piepata osa evoea. Ari uvuipatai ra ora visii raga ora tore pie iraopata vao-ia goruvira rutu pitupaoro visii vaaro oirao pie vovou vo Pautoa-ia, vo osa variripata Pautoa-re Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava.
21 Ora oiso osa uvuipatai ra vo touo rutu purata, oa iava uvuipatai ra ora sovota oiso puraoro, “Oiraopavira rutu. Uva Pauto vo siraoaro vigei-ia toupaivoi.” Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra vaore tuevira toupaoro Tootoo Ovoi oupata, oa vatereverea visiipa Turaro Jisas Krais visiipa siraooro rutu.
22 Sirao vovou rutu kareke pie iraopata voeaopa oea vo vovouroaro avavaiavira toupaiveira oiso purapaoro, “Aa vao-a vao oa vearopai? Ari aa vao-a vao oa vuripai?”
23 ✡ Oearovu airerei iraopata voea vorevira kae piepaoro vova tuituia vaopa, teapi rovaave vo vuri tapi. Ora vo osa oearovivupa sirao iraopata vaopa uriripaoro vuri vovou oa purapaiveira. Ari ita, oiraopavira uvuipatai ra voea varaaro varoara veripata, varao oara vuivuipaiveira vuriara purapaoro.

Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapaa

24 ✡ Ari Pauto uvuiparoi ra visii utopareve vaopa, teapi koveta. Oa iava eva visii vorevira oureverea ora rera iare, vo rara viapau vuri vovouro vai oavisii visii-ia touve roruvira raga toupaoro. Ari ita, visii tovoreverea vo ora rera rutu puaaro-ia, vo uva rera vo kerariaro vo aviaviaro roropaiverea vokiara rutu-ia.

✡ **1:14:** Jen 5:18-24; Diu 33:2; Dan 7:10 ✡ **1:16:** 2 Pi 2:18 ✡ **1:20:** 2 Ti 2:15; Kl 2:7; Ef 6:18
✡ **1:23:** Amo 4:11; Sek 3:2-5 ✡ **1:24:** Ro 16:25; Ef 3:20; Kl 1:22

25 ✡ Vearovira rutu Pautoa-ia Kataitoa rutu. Ro ira vigei kae piepareveira ro vo kovoaro iavirava Jisas Krais vigei reraaro Turaro. Oirara rutu uvui iraopaai ra rera-ia vuurapa vaisi purapaive. Oiraopavira rutu oiso osa Pauto rei iraoparoveira oirara rutupa. Ira riroparoi rutu oirara rutupa. Ira-a ro Pauto oirara rutuva vurapareveira voea tokipaoro rera vo goruaro iava riroa rutu. Ira oisi raga oisoa toupareve voari tuariri rutu rovoa-ia. Uva vo vokio tapo ita oisi raga touparevoi. Ora voari tapo utupaua uva taru oisi raga ita toupareverea. Ovoiei.

Ragai-a vao, Jut.

✡ **1:25:** 1 Ti 1:17; Ro 11:36

REVELESEN
Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Jon toupareva tuukepa kepa-ia vo Patmos Toko-ia uva voa rigato purareva. Uva 95 o 96 yia puteva Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva vo vuuta-a eva oa-ia Rom gavman vuri pitupituro rutu oisoa purapareve Kristen irara opesi pie ovoipaoro. Eva-a oa iava Jon goru reo vatereva voeapa oiso ra tuuvu vovouvira rutu toupaive uriri asavira. Ari ita, viapau oiso rera vo reoroaro rutu-a vara varao. Viapau. Ari Jisas raga ita vo reoro vatereva Jon-pa aue-ia areo uusi. Oa vaisipaiveira popotepa irara vo reoaro-ia oiso, Revelesen.

Uva oreorovu oureva ita varao oara-ia reoreoaepa profet irara voeaoia, Esikiel, Danyel, ora Sekaraia. Varao oara epao vo vukuo-ia oara poupa pirovere. Ari oaravu karekeperea vo osa voreroverea Oirato Oviitoaaro Jisas. Uvare Jisas-a ro ira oearovu rerava keripa irara opesi pie ovoireverea, ora vao Seten vo goruaro tapo. Osa iava uvuipaviei vigei oirao pie vovou irara ra goruvira toupape rerare tuepaoro Jisas.

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-8.
2. Tavitaviara varao voeaopa erao vatara (7) sios oara epao erao vatara uruiro-ia, 1:9–3:22.
3. Varao iava oara karekeperea vo utupaua oara kekereva Jon aue-ia areo uusi, 4:1–22:5.

a. Vuurapa vaisi puraiverea Pautoa-ia vo vuvuiua-ia, 4:1-11.
b. Vuku viko karureverea Sipsip Kakae, 5:1-14.
c. Erao vatara tuukeara kekereva areo uusi-ia, 6:1–8:6.
d. Erao vatara utave iava vo reoro, 8:7–11:19.
e. Erao vatara karero pisa karero rutu, 12:1–14:20.
f. Erao vatara orekerovu vuriara rutu iava varao Pauto vo kasipuroaro, 15:1–16:21.
g. Voeao Babilon oea voea vo voriaro vuri vori ouiverea, 17:1–19:10.
h. Vaiterei kove ovoisiverea vavaraito vaio ora profetato riro kuuvuto, 19:11-21.
i. Seten iava vo reoro vo osa rera tuukeiverea, 20:1-3.
j. Krais turarovira toupareverea reipaoro katai tuku ivaro (1,000 yia) sovara-ia, 20:4-6.
k. Vorevira Seten karuiverea, 20:7-10.
l. Oira rovirieipa voki iava vao rei voki rutu, 20:11-15.
m. Airepaua vuvuiua vouao ora airepa rasi, 21:1-8.
n. Airepa urui Jerusalem urui iava, 21:9–22:5.

4. Ovoiopa reoro vo vukuo iava, ora vo osa Krais oiso puraroepa, Oiraopavira rutu, ikauvira urioravere taru, 22:6-21.

1 ✡ Vo reo tuariri rutu oisoa kareke asavira rutu toupaive. Oa iava Pauto Jisas Krais-pa poeravira rutu vo reo kareke rovoreva vaore, oiso ra ora rera voeaaropa kovopa irara vo reo roroiovira kareke piereve. Orekerovu rutu iava vo reo varao oarapa tutuu piepai ra karekepape. Uva vara-a varao oara iava Krais ragai soporereva, ragai rerapa kovopato tarai pieoro. Vao-ia osa ragai iare iravu purapurapato ensel arureva ragaipa vo reo vatepasa.

2 Uva ragai-a vao Jon ragoa vara rutu varao kekeava. Oa iava roroiovira rutu siposipopaa Pauto vo tavitaviaro iava, ora vo reo vao Jisas Krais vo reoaro oa oiraopavira karekereva.

✡ **1:1:** Jo 12:49; Re 22:16

3 ✡ Uva voeao oea ora voea gisipoara oaive iava vo reo vieipaiverea
Pauto vo reoaro vo vukuo iava, oea roruiverea rara. Ora voeao oea vo reo
uvupaiverea ra vo reo sirova utupaave, oearoa tapo roruiverea. Oea rutu
evoea uvuipaai ra vo reo sirova utupaave rutu. Eake iava? Uvare vuuta-
a vao oapa tutuuvoi ra karekepe. Ovuuta-ia vara rutu karekepere varao
oarare taviroiva Jisas, vo reo rigatoavora vo vukuo-ia.

Vo Toupai Vo Reo Iava Vao Oa Rigatoreva Jon Erao Vatarapa (7) Gururo

4 ✡ Ragai-a vao Jon ragoa vo reo rigatopaavoi visiipa erao vatara (7)
lotupa gururo. Visiigoa evoa toupataveira Esia Provins-ia. Ari ita, Pauto
toupareveira oiso osa raga tuariri rutu oisoa toupareve. Osa raga-a ita eisi
osa utupavira urioroverea. Ira raga uvuiparoi ra visii rutupa kave vovou
rutu vatereve ora gavaure vovou. Ora erao vatara tapo aue uraura irara
voeao oea paupa vao Pauto vaaro ruvara—ia toupaiveira, oea uvuipaai ra
kave vovou vateive ora gavaure vovou visiipa.

5 ✡ Ari ita, ro Jisas Krais torevokovira Pauto vo reoroaro rutu Vatepato.
Eera-a avaiotoa rutu Oviito. Ira vorevira toreroepa kopii tapi iava. Reitoa
rutu-a turaro voea rutupa king irara vo rasio-ia tou irara. Ira tapo ita
uvuiparoi ra kave vovou vatepareve visiipa.

Eera ira vigeipa siraoparoveira. Oa vituaro iava vigei iava vuriara oavi
verareva ora rera iava revasiva-ia.

6 Ira oiso vigei piereva ra oiso karekevio, Vigei-a rera vaaro sara, pris
irara Pautoa-pa kovopa irara eera rera Aitetoaaro. Ira Jisas Krais kerariava
ora gorua toupareveira vao vokiara rutu iarepa. Ovoieia.

7 ✡ Vurata! Ira-a eera rukuta vuutaaro-ia uriosa aueparoi. Oa iava oirara
rutu ora voea osireiaro-ia rera kekeiverea. Ora voeao oea rera togaiva, oea
tapo rera kekeiverea rara. Osa-a eisi osa iava oirara rutu vo osararovu
rutu iava vo rasio-ia rirovira rutu rera-ia rugorugoopaoro gaupaiverea.
Oiraopavira ita. Osa eisi vara rutu evara taru karekeperea. Ovoiei.

8 ✡ Uva Turaro Pauto oiso puraroepa, *“Ragai-a orekerovu rutu vituaro.
Ora ragai-a orekerovu rutu opesiaro.”* Ira raga ita eera Pauto, ira vo vokio
touparevoi oiso osa raga ita tuariri rutu oisoa toupareve. Uva oisi raga ita
eisi osa utupaua urioroverea. Uvare rera raga-a goruara rutu vituaro.

Jon Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto Kekereva

9 Ragai-a Jon visii araokotoaaro. Uva ita, vigei rutu-a Jisas voeaaro.
Uvare visii tapo ora tavosipaoro upiara vo vavataaro oupaaveira. Ora vo
osa Pauto vo tokiaro-ia toupaaveira visii tapo, osa iava vigei rutu tuvuu
vovouvira rutu torepavioveira siraoa oupaoro. Ari ita, ragai oisoa Pauto vo
reoaro iava siposipopaa ora varao iava oiraopara oara kareke piereva Jisas.
Osa-a eisi osa iava ragai siguivora vo toko-ia ragai tovosa oa vaisipaiveira
oiso, Patmos Toko.

10 Vo Turaro vo vokiaro-ia Tugoropato Uraurato ragai iava sopaua-ia
ora karekeroepa rutu. Uva ora ragai isivaaro-ia ogurukovu riroa rutu
uvuavorao oiso rorovira osa utave.

11 Oreoa vao oiso puraerao, *“Auero rutu kekepariveira oara rutu-ia
uvuipauei ra vara rigatori vukua-ia. Oire ra vo vuku sipori evoeapa erao
vatara gururo oiso, evo Sios Efesas-ia oa toupaiveira, ora varaopa oara
Smena-ia toupaiveira, ora Pegamam-ia, ora Taiataira-ia, ora Sadis-ia, ora
Filadelfia-ia, ora Leodisia-ia.”*

✡ **1:3:** 1 Te 5:27; Re 22:6-7; Lu 11:28 ✡ **1:4:** Jo 1:1; Eks 3:14 ✡ **1:5:** Re 3:14; Sam 89:27; Pro 14:5
✡ **1:7:** Sek 12:10 ✡ **1:8:** Ais 9:6-7; Re 21:6

12 ✡ Oire uva ora poreraerao rera kekesa ro ira ragai tavitaviparevorao. Uva ora pore ovoiraiva, erao vatara (7) aue vuravu kekeavorao oara puraiva aue iava gol.
13 ✡ Uva iravu kekeavorao osa vara vuruvuruaro-ia varao vuravuara touparevorao. Irapa oiso paerao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ira riro kaekaetoa-ia kuvupato kuvupaoro rera rutu tavuruparevorao kokotoarei rutu-ia rekasipaoro. Ora gol iro-ia takipa iro takiparoerao ora rera kopukopuaro rutu-ia vo iro tavurupaoro.
14 Uva rera kukuearo-ia orui popoteparoerao rutu oiso osa sipsip oruaro. Uva oiso tapo popoteparoerao osa popotepava rutu rukuta. Ora osireitoarei aiterea rera iava aroropavira roropasivorao oiso rutu osa tuituia vuvuaro.
15 Kokotoarei tapo rera iava sisikorevira rutu roropaivorao oiso osa bras kasi roropaiveira tuituia-ia, ra utupavira va tuiaive va rekorekooro. Ora rera tapo iava okoe uvuavorao iria rera iava rirovira pokoo viro oiso osa riroa uuko sirisiri oa pokopi.
16 Uva erao vatara-ia aaviiko pituparevorao oirapapa vavae iava, ora toorio ira-ia varei avuavuarei toupaiveira. Ira avuparevorao pitupa iava ora rera iava gisipo-ia. Ovusa rera iava tapo puaua roro iraopaivorao oiso osa ravireo goruvira roro iraopareveira.
17 ✡ Uva rera kekeoro koveraerao rera kokotoaro ruvara-ia. Uva ragaipa oiso paerao rutu kopiito. Oa iava ragai-ia ora rera iava oirapapa vavae tovooro oiso puraroerao, *“Opeita uriripau. Ragai-a irapatoa rutu. Ora ragai-a ovoikutoa rutu.*
18 ✡ Ragai-a vao tootoovira toupaa ragoa tuariri kopiiraera. Ari ita, ragai kekerivoi ovusa vo tootoo-ia toupaavoi Opesi Asa Tootoo, ragoa gorua rutuva toupaavoi vao kopiia vo goruaro vituaro. Osa iava uvuiparai voea tore piepasa vova kopiia iava, ora oearovu tovopasa vo ovoiei kopii-ia.
19 Osa-a eisi osa iavirava vo reo rigatori vara rutu iava varao oara kekerivoi vo vokio iava vara, ora varao tapo oara karekepaperea voari utupaua.
20 Aue erao vatara aaviikoara kekerivo ovusa ragai iava oirapapa vavae-ia toupaivo, ora varao erao vatara aue vuravu golara. Oara evara oiso toupaivoi, Reo ruu. Oara porearo vituaro oiso toupaivoi. Vao-ia erao vatara aue aaviikoara oara oiso toupai, Evoea purapurapa irara ensel erao vatara Siosro voeaaro. Ora varao vuravuara erao vatara, oara oisi raga ita toupaivoi oiso, Erao vatara aue Siosara.

2

Jisas Jon Tavireva Efesas-pa Irara Iava

1 *“Reoara rigatori enseltoa iare, ro ira Efesas-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai erao (7) vatara-ia aaviiko pitupaaveira ora ragai iava oirapapa vavae iava. Ora erao vatara vuruvuruaro-ia aue vuravuara golara vokapaaveira viipa vo reo vao sipopasa.*
2 ✡ *“Ragai vii-ia taraiparai vo vovouro rutu iavirava oara puraparivеira ora vii vaaro tapo kasivari kovo. Uva taraiparai oiso, Goruvira rutu torepauei raverave asavira vuri irarapa reasipaoro rutu. Voeao oea oiso vii tavipaivora, Igei tapo-a aposel irara. Vo osa viapau. Vo uvare voea vo reoroaro tapo rovirieirivora. Oa iava voea vo pitupituroaro iava taraia ourivora oiso, Voea-a riro kuuvu irara raga.*

✡ **1:12:** Eks 25:27; Sek 4:2 ✡ **1:13:** Esi 1:26; Dan 7:9-13, 10:5-6 ✡ **1:17:** Esi 1:28; Dan 8:18, 10:10
✡ **1:18:** Lu 16:19-31 ✡ **2:2:** 1 Jo 4:1-6; 2 Ko 11:13

3 ✡ Uvare voea-a evoea oea vii kekeivora vo osa ragai vaisiaro-ia pitu-
parivora. *Oa iava vii vuri pieivora. Ari goruvira rutu torepauveira vo sirao*
vavataaro kaepaoro. Uva viapau oiso reasiuera tuuvuvira rutu kovo arapa.
Oiso osa vii-ia taraiparai.
4 Ari ita, oavivu oa iava vii tavipaavoi. Voari tuariri osa airepavira rutu
oisoa oirao piepari, ovuuta-a eva oa-ia oisoa ragai kavikopari rutu. Ari vo
vokio, viapau.
5 Voari tuariri uva oisoa vearo vovou rutu purapari. Uva ita, va arova
koveuerao. Uva oisi-a eisi osa iava oiso vovouparai ra vorevira ora rugoo
pieu vo vovoure eva oa oisoa pura rovopari voari tuariri. Oire uva
uvuipauei ra sopaua poreri, ra vo vovou eva purari oa oisoa purapari voari
rovovira rutu. Ari vosa viapau ora vii iava sopaua poreri, oire uva voa-a
evoa uva urioravere vii arova vuravu verasa vova oira vo tavukiaro iava.
6 Ari ita, touvira vo vovou eva vii-ia toupaivoi, vo uvare keripauveira
Nikolas-pa irara vo vovouarova. Uva ragai tapo ita voea vo vovouroaro-
pa oisi reasi iraoparaveira.
7 ✡ *“Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu*
iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia
vosa ro ira upoava ora keevoisiro, eera-a irapa uvuiparai ra vagagaavora,
aio ouro vo evaova iava Tootoo Vatepa Ova. Oeva eva Pauto vo kovoaro-ia
toupaiveira.

Jisas Jon Tavireva Smena-pa Irara Iava

8 ✡ *“Reoara vai rigatori enseltoa iare, ro ira Smena-ia lotupa irara*
tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Irapatoa rutu ora ragai-
a Ovoiokuto rutu. Ragoa tuariri kopiiraepa. Uva vaviopavira tootoovira
toupaavoi. Oa iava vo reo sipoavoi vii iare.
9 ✡ *“Taraiparai vii vo siraoroaro-ia ora upiara varao oara vii-ia karekepa-*
peira. Osa iava vii-ia taraiparai oiso, Apotavira rutu touparivoi varaopa vo
rasio iava. Vo osa vo vuvuiua-ia uva vii varaaro rutuei oara toupaivoi. Ora
vao-ia osa taraiparai vo reo-ia oa-ia oearovu vii tovipaoro oiso purapaaveira,
Igei-a Jiu iava voea. Ari ita, osa viapau oiso Jiu iava voea-a. Viapau. Easi,
Seten voeaaro evoea.
10 ✡ Utupauavi upiara ourivere. Uva *viapau oiso uvuipau ra uriripau vapa*
eva. Uvuri! Seten visii iava oearoi tuukerevere rara oeai-ia kokarapasa.
Oire ra upia oupaive oearoi katai tau [10] rutu-ia aue vokiara. Uva uvui
iraopau ra goruvira rutu oirao piea-ia pitupari vo vuutari rutu-ia tugurasa
uva kopiiuverea. Osa iava vii vateaverea voria vao Tootoo Ovoi rutu.
11 *“Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu*
iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia
vosa ro ira upoava ora keevoisiro, osa iava eraopa kopii viapau uvuipai ra
rera vuri pieve. Viapau rutu.

Jisas Jon Tavireva Pegamam-pa Irara Iava

12 *“Reoara vai rigatori enseltoa iare, ro ira Pegamam-ia lotupa irara*
tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Riro kaekaetoa-ia toorio pitupaavoi
riro avuavuto. Ira-ia varei avuavuarei toupai. Oa iava vii iare vo reo sipoavoi.
13 *“Ragai taraiparai vii vo uruiaro-ia ouruia-ia Seten turarovira rutu*
touparevoi. Ari ita, vo osa goruvira rutu ragai vaisiaro-ia pitupariveira ora

✡ **2:3:** Hi 12:1-3; Ga 6:7-9 ✡ **2:7:** Mt 11:15; Re 3:6, 13; Jen 2:9, 3:22-24 ✡ **2:8:** Re 1:11, 17-18
✡ **2:9:** Je 2:5; Re 3:9 ✡ **2:10:** Dan 1:12, 12:3

ragai oirao piepariveira tapo. Uva viapau vo oirao pie eva kavurivora. Ari ita, tuariri ro-ia Antipas eera ragai iava siposipopato visii tapo oisoa toupaoro vearovira rutu ragai gisipoaro oisoa sirova utuparo. Oa iava rera upoiva visii vuutaaro-ia vo urui-ia eva oa-ia Seten toupareveira. Uva vo vuuta-a eva oa-ia tapo viapau oisoa ragai vaisiaro vataupata.

14 ✡ Ari ita, ragai oreorovuva toupaa viire. Uvare oearovuei vii voeaaro vo Pegamam oea goruvira rutu Belam vo vovouaro-ia pitupaiveira. Vo vovouo-ia Belam vaaro oiso-ia, Voari tuariri uva Belak tarai piereva vo vovouo iava oirara keakeapa voea Isrel. Oa-ia voea kove piereva vuri vovou iare. Oire uva Belak vo siposipoaro iavirava Isrel-pa irara oisoa vuri vovouro purapaive vo osa tauopa varuerero aiopaive, varao oara oisoa tauopaive kuuvu irarapa pau irara. Ora vo osa vao tapo otopa pitupitu oisoa purapaive.

15 Eisi ita osa raga oearovu epao vii ruvara-ia voeao oea goruvira rutu *oearovu vo siposiporoaro varao vuri siposiporo sirova utupaaveira voearo Nikolas iavapa irara.*

16 Osa-a eisi osa iavirava ora vii iava sopaua pore iraori. Ari vosa viapau oisi eisi pieri, uva tutuu piepai ra vii iare uriora voea tapo evoea ora uposa rera-ia ro toorio ira ragai gisipoaro-ia touparevoi.

17 ✡ *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia vosa ro ira upoava ora keevoisiro, uva rera-a eera irapa aioara vai vateaverea vuvuiua iava varao oara vatauvira toupaivoi. Ora irapa tapo eera popotepava aveke vateaverea, iria-ia airepa vaisi rigatoavere. Vo vaisio oa-ia viapau irai uvuiparoi ra tarairo. Ari ro raga ira oira eira aveke oureve, ira raga taraiparoverea.*

Jisas Jon Tavireva Taiataira-pa Irara Iava

18 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Taiataira-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Pauto Oviitoaaro ragoa iava osireito oiso toupareveira osa aroropa tuituia. Oa goruvira rutu roropaoro vuvupai. Ora ragoa iava kokotoa oiso rutu sisikorepaiveira osa bras. Ragoa vo reo sipoavoi vii iare.*

19 *"Ragai vii-ia taraiparaveira rutu vo vovouro rutu-ia oara puraparivеira. Taraiparai vii-ia viigoa oirarapa siraopauveira ragai oirao piepaoro. Ora vo osa okovorovu rutu puraparivеira oirara tauvapaoro. Taraiparai vo uvare goruvira rutu torepauveira otavakarovuva ora keevoisipaoro varao oara vii-ia karekepapeira. Ora oiso taraiparai ovovourovu rutu varari oara oisoa pura rovopari vearopara. Oire uva vo utupavira pute pievira rutu okovorovu ita aia vearo pievira puraparivorao.*

20 ✡ Ari ita, ragai-a vao oreovuva viire, uvare o eaka ragapariveira riakova Jesebel iria vii tapo toupaeveira. Eira iria oiso purapaoveira, Ragai-a profetava, ovusa ragai voeaaro kovopa irara tarai piepaeveira otopa pitupituro sirova utupasa, ora tauopara varuara aiopasa varao oara tauopaiveira kuuvu irarapa pau irara. Uva vo vovouroa evara oara-ia voea *keakeapaeveira.*

21 Oiso ruipaparai oirapa ra ora oira iava sopaua poreeve. Eisi osa iava oira aate piepaaveira, oisore ra ovuutaro-ia tou rovoeve. Ari ita, osa

✡ **2:14:** Nam 24:14-25 ✡ **2:17:** Jo 6:49-50; Ais 62:2 ✡ **2:20:** 1 Kin 16:31-32, 21:25; 2 Kin 9:7

viapau ora oira iava sopaua porepaeveira, oisore ra oisi iavirava otopa pitupiturore oira varaaro eakaeve.

22 Oire uvuri! Ragai riroa siitoka ora upia vateavere oirapa eira. Ora evoea oea oirava vo pitupituro otopara purapaiveira, vosa oisi iavirava viapau ora voea iava sopaura oaive porepaive vo pitupiture eva isivapasa, osa iavirava riroa siitoka voeapa vatepaavere taru.

23 ✡ Ora oira ovii iraraaro tapo kopii pie ovoiavere. Osa iava eisi lotupa gururo rutu uvuipaai ra taraiave oiso, Ragai vearovira rutu rugorugooara rovirieipaaveira ora oirara rutu iava sopaura. Osa iavirava vara voriaro visiipa katakataivira kare pieaverea visii vo vovouroarova uvuivira varao oara purapataveira.

24 ✡ *"Uva vaviopavira visii tavipaavoi, Oearovu visiigoa evoa Taiataira-ia toupataveira visiigoa viapau oiso vo siposipo sirova utupataveira vao vuria rutu. Ora viapau oiso vo vovou iava vao-ia taraia vai outava oa vaisipaiveira oiso, Seten vaaro vatau reo rutu vituaro. Uva ragai oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso visiipa ovavatai vateaverea ita.*

25 ✡ Ari ita, ovovourovu rutu vearopara oara purapataveira, evara oara goruvira rutu pura iraopatavere vo rekasisa ovuuta-ia voreraverea.

26 Ari ita, vosa ro ira upoava ora keevoisi iraoro, eera ita ira ragai vo vovouaro rutu sirova utuparoi vo rekasisa uva rera vo vuutaaro opesiperea. Osa iavirava eisi ragai rera rei vaisi pieaverea, ra oirara rutupa reiparo.

27 Uva aintoa-ia tooro pitureve oirara tokipasa rerava. Oiso rutu osa ro ira pitokava ragioro oira garepa visivi kakiakireve. Vo kovo rerapa vateavere oa vaeapai vo kovova Aite ragaipa oa vatereva oirara rutu tokipaoro voeapa reipasa.

28 Ora tapo vo osa rerapa aviva vateaverea aaviiko.

29 Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.

3

Jisas Jon Tavireva Sadis-pa Irara Iava

1 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Sadis-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai erao vatarava (7) toupaavoi tugoropa urauraro Pauto voeaaro. Ora varao-ia tapo erao vatara (7) aue aaviiko pitupaavoi. Ragoa ita vo reo sipoavoi vii iare.*

"Uva taraiparai vo vovouro-ia oara purapariveira. Oiso purapaaveira oearovu viire, Vo guruo lotupa irara tootoovira toupaiveira. Vo osa viapau, uvare kopiiuepa.

2 Erao iraou uusia kavuoro. Vii vo vovouroaro rutu epao touvira raga oara kopiisa auepai. Evara oara vorevira goru pie iraori. Ēake iava? Uvare vo vovouro rutu oara oisoa purapari, viapau oiso oai kekepaavoi torevokoa vai ragai reraaro Pauto osireiaro-ia.

3 ✡ Tuariri vao uvuoro Vearo Siposipo va ouriva. Oire vorevira vare rugoo iraou! Ra oisi iavirava va vearovira rutu tokiri ora vii iava sopaua poreoro. Vosa viapau uusia kavuoro toreu, oire uva oisi-a eisi osa iava vii iare karera virovere oiso rutu osa kavirupato. Ovusa viapau taraiu vo vuutao-ia oa-ia vii iare poura viro.

✡ **2:23:** Jer 11:20, 17:9-10 ✡ **2:24:** Ap 15:28 ✡ **2:25:** Ap 1:11 ✡ **3:3:** 1 Te 5:2, 6; 2 Pi 3:10

4 ✡ Ari oearovuei vii iava oea Sadis-ia touvira toupai. Oea viapau oiso ora
voea varaaro varoara vuivuipaive vuri pitupituro vai-ia. Oea-a evoea oea
popotepara-ia varoara tuuoro ragai tapo vokapaiverea oea vaova uvuipaai.
5 Ari ita, vosa ro ira upoava ora keevoisiro, uva rera-a eera ira tuuaverea
rara popotepa-ia varoa. Ora ira tapo vaisiaro viapau oiso veraaverea vukua
iava vari Tootoopa. Viapau. Ari ira vaisiaro kosi pieaverea Aite oaa puaaro-
ia ora enselpa irara puaaro-ia voeari Pauto voeaaro.
6 *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu*
iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.

Jisas Jon Tavireva Filadelfia-pa Irara Iava

7 ✡ *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Filadelfia-ia lotupa irara*
tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Tugoropatoa Rutu ora ragai-
a Oiraopa Vovou Rutu Vituaro. Ragoa kii-ia pitupaavoi Devit oiraaro ro
ira oisoa turaroparo tuariri. Vosa rataoa karua, ra irai viapau uvuipa ra
vorevira va tupareve. Ora vosa vo ratao tupaa, ra viapau oiso irai raga vo
ratao ita karureve. Uva ragai raga ita vo reo vii iare sipopaavoi.
8 ✡ *"Ovovourovu rutu-ia taraiparai oara puraparivеira. Oire vurari! Ratao-*
a vao viipa karuavoi. Uva viapau irai uvuiparoi ita ra va tupareve. Taraiparai
vii-ia gareaviei gorua touvira toupaivoi. Ari ita, ragai vo reoaro sirova
utupauveira. Osa iavirava viapau oiso ragai vaisiaro taeapariveira.
9 ✡ Taraipauveira voearo-ia voeao iava Seten voeaaro oea oiso pura-
paaveira, Igei-a Jiu iava voea. Oea ita-a evoea riro kuuvu irara. Oire uvuri!
Oea-a evoea oiso pieaverea, ra rekusa urioave vii kokotoaro ruvara-ia. Ra
oisi iavirava taraiave oiso, Ragai vii kavikopaaveira rutu.
10 ✡ Vii ita viigoa ragai vo reoaro sirova utupauveira. Oa iava goruvira
rutu torepauveira tavakaara rutu-ia varao oara vii-ia karekepapeira. Eisi
osa iavirava uvuiparai ra vii virivaria vaopa kokara oa karekepe oirara
rutu-ia kokarasa. Ra oisi iavirava viapau oiso vii-ia karekepe vii vuri piesa.
11 Ari ita, ragai vii iare ikauvira rutu poura virovere. Vao oa-ia pitupari
oa-ia eva uvuipauei ra oriruvira va-ia pitu iraopari. Teapi irai vii vo voriaro
veraverareve va kaviruoro.
12 ✡ Ari vosa ro ira upoava ora keevoisiro, ira-a eera tore pieaverea oiso
rutu osa tuuta vo kepa-ia toupasa Tugoropa Pauto vaaro ro ragai reraaro.
Ra viapau oiso vorevira vo kepa kavureve Tugoropa Kepa. Viapau rutu. Ira-
ia Pauto vaisiaro rigatoaverea ora riro urui vaisiaro tapo vao ragai reraaro
Pauto vo uruiaro. Vo uruio airepa urui riroa Jerusalem, ouruia vuvuiua
iava varaperea Pauto ruvara iava. Ora ragai iava vaisia airepa oa tapo
rigatoaverea rera-ia.
13 *"Oire vosa ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo*
reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.

Jisas Jon Tavireva Leodisia-pa Irara Iava

14 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Leodisia-ia lotupa irara*
tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Oiraopa Reo Rutu Vituaro.
Ragoa torevokovira Pauto vo reoroaro rutu kosi piepaaveira. Vokiara rutu-ia
oiraopa reo raga kosi piepaaveira, ragai orekerovu rutu vituaro Pauto oara
purareva. Ragoa vo reo sipoavoi vii iare.
15 *"Taraiparai ovovourovu rutu-ia oara puraparivеira. Taraiparai vii-ia*
viigoa viapau oiso toupariveira osa vukusi ovi ragaipa reasipaoro. Ora vo osa

✡ **3:4:** Ap 1:15; Ju 23; Re 6:11, 7:9, 13 ✡ **3:7:** Ais 22:22 ✡ **3:8:** Jen 3:1 ✡ **3:9:** Ais 49:23, 43:4
✡ **3:10:** 1 Ko 10:12-13 ✡ **3:12:** Ga 2:9; Re 22:4, 21:2

viapau oiso toupariveira osa kasirao ovi ragaipa ruipa iraopaoro. Uva oiso ruipaparai ra vukusivira touri, eke kasiraovira touri auepa, teapi avavaiapau vo rugoorei-ia.

16 Ari ita, vo osa viapau. Uva gare visivi raga kasirao visivi toupariveira. Viapau oiso ra kasiraopau rutu. Ora viapau oiso ra vukusipau rutu. Osa-a eisi osa iavirava ora ragai gisipoaro iava vii rui iraoavere vii kosi pieoro.

17 ✡ Viigoa oiso purapauveira, Ragai-a riro monito, ragoava riroara rutu epao. Viapau oiso oavu avu vaipa apotaparaveira. Ari ita, osa viapau, uvare vurivira rutu toupari. Viigoapa uvuipaai oirara ra viipa siraopaave, uvare apotavira rutu toupariveira Pauto vo rugooaropa. Ora uvare voosi osireivira toupariveira. Ora gapuvira toupariveira ovusa vii raga viigoa vao-ia viapau taraipauveira.

18 ✡ Eisi osa iava vo rugorugoo vateaavoi viipa. Ragai vaaro gol roroio oa-ia uvuipauei ra va voriri eva gol ragai ruvara-ia, ra oisi iavirava riro moniu. Oa iava uvuipauei ra popotepara varoara voriri ora vii iava varaua rakurakupasa. Ra oisi iavirava viapau oiso oirara uvuipaave ra gapuvira vii kekepaive, ra oisi iava ariipau. Osa iava uvuipauei ra ruvarupara vai marasinara vai voriri ora vii osireiaro-ia oarai tovopasa, ra vuravurari ita.

19 ✡ Ari ita, kasivarivira ragai voeaaro *torevokopaaveira vo osa ora voea vaaro raga-ia vuria voea togapaa. Eake iava? Uvare voea kaviko iraopaaveira rutu. Eisi osa iava uvuipauei ra rugorugoo iraopau ora vii vo vovouroarore. Ra ora vii iava sopaua pore ovoiri.*

20 Kekeri! Rataoa-ia toreparai va totopaoro. Vosa ro ira ragai gisipoaro eveireve ra vo ratao karureve, oire ra oisi iava koatara rera tapo aiosa. Ra rera ita ragai tapo aioreve.

21 Ari ita, vosa aa ro avu ro ira upoava ora keevoisiro, irapa eera vagagaavora, ragai tapo pauro paupa-ia ragai vaaro. Eisi osa ita ragai tuariri vo upova ora keevoisiraepa. Oa iava Aite tapo pauraepa rera vaaro-ia reia paupa.

22 *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi."*

4

Vuvuiua-ia Tou Irara Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapaiveira

1 ✡ Evo reo opesieiva, urusia-ia vuvuiua kekeavorao uva rataoa karuvira touvorao. Ora oreovu gurukoaro tuariri ogurukoa uvu rovoavorao oa ragai tavipaivorao oiso gurukopaoro osa utave. Uva vo vokio oiso purae, "Vore ipau, ra vii kareke piea orekerovu rutu iava varao oara utupaua kareke iraopaperea."

2 ✡ Uva ikauvira raga Tugoropato Uraurato goruvira rutu ragai-ia kareke ovoiroi. Oa iava rera vo goruaro iavirava voa vuvuiua-ia paupa reito vaaro kekeavorao ovusa iravu va-ia pauparoerao.

3 Uva ro ira pauparoerao paupa-ia ira kekeavorao osa roroparevorao sisikorepaoro oiso rutu osa aveke o jaspa-va ora revasipava iriavu aveke konilian-va. Uva iravu govugovuto paupa reito vaaro kovokovoparevorao. Uva ragai rera kekeavorao kokovaravira vo osa oiso roroparevorao osa aveke emeral.

4 Uva erao tau vo resura rutu (24) paupara oara reito vaaro paupa kovokovopaivorao. Ora erao tau vo resura (24) turaro irara oea vara-ia

✡ **3:17:** Hos 12:8; Sek 11:5; 1 Ko 4:8 ✡ **3:18:** Ais 55:1; Mt 13:44 ✡ **3:19:** Pro 3:11; Hi 12:5-8
✡ **4:1:** Esi 1:1 ✡ **4:2:** Esi 1:26-28; Dan 7:9

paupaaerao. Uva voea evoea turaro irara oea popotepara-ia kuvupaaerao. Ora kukuvaiparava toupaivorao golara.

5 Uva reito vaaro iava paupa varakeoto parakauparevorao. Uva gurukoa karekeerao oa iava varakeoto pokoro virora. Uva paupa ruvara-ia erao vatara (7) ao touro roropaoro toupaivorao. Uva vo touro-a evara ao touro uraura irara Pauto voeaaro erao vatara.

6 ✡ Uva voa vo paupa ruvara-ia oavu avu epao oa oiso toupaivorao osa rirova avakava. Oa oiso rutu toupaivorao osa sisiro roroiova rutu.

Uva okarevu avu vo resura tootoopaoro paupa reito vaaro kovokovopaivorao uva torepaaerao. Uva vo resura eva okarea-ia riroara rutu osireiara toupaivorao kopukopuara rutu vo kare iava uvui piepaoro ora oisova vo kare isivaaro-ia.

7 ✡ Uva rovopatoa rutu-a ro ira tootoovira toupareveira oiso rera osa laion. Ari eraopatoa-a ro iravu oiso rera osa bulmakau kakae. Uva vo pevapato-a ro iravu oiso puavira touparevorao osa oiratoa iava puaua. Uva vo resurapato-a ro ira oisi touparevorao osa iravu riroto keravo. Ira viara-ia papapareveira.

8 Uva vo resura vao tootoovira toupaiveira, oresura rutu-ia katakataivira katai vatara aue putaera toupaivorao. Ora riroara osireiara oara voea rutu iava varaura rutu-ia uvui pievira toupaivorao ora putaeara reroaro tapo. Uva ravireoura rutu-ia ora vokiararo erapaaveira opesi asavira oiso purapaoro,

“Turaro Pauto ira-ia goruara rutu toupaiveira, eera Tugoropato, eera Tugoropato, eera Tugoropato. Ira tuariri rutu oisoa toupareve. Uva vo vokio tapo toupareveira. Uva uriosa aueparoi.”

9 ✡ Uva vo kare eva Pauto vaaro iava keraria tavitavipaaveira ira pauparoveira reipa paupa-ia tootoovira raga toupaoro vokiara rutu-ia. Oa iava rera vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaiveira. Ora rera-ia vearo vaisi purapaiveira. Uva vuutara rutu-ia vo resura eva tootoovira toupaoro oisi raga piepaiveira eisi.

10 Ovuutaroa-ia voea evoea erao tau vo resura (24) turaro irara rekupaiveira rera ruvara-ia ira paupa-ia pauparoi reito vaaro. Uva rerapa vuurapa vaisi purapaiveira ovusa tootoovira raga toupareve vokiara rutu-ia. Uva kukuvaipara golara ora voea varaaro vikipaiveira, ra vo kovepasa avapape paupa ruvara-ia rera vaaro. Uva oiso purapaaveira,

11 “Turaro. Vii-a igei reraaro Pauto. Viigoa uvuipauveira rutu ra oirara rutu vii vaaro iava keraria tavitavipaave vii vaisiaro kae piepaoro, ora vii vo goruaro tapo reroarovi toupaoro. Uvare vii raga orekerovu rutu purariva ora vii raga vo ruipaaro-ia. Uva vara purarivoiva, karekeepa. Uva vo vokio vara rutu varao toupaiveira.”

5

Jon Oavu Vuku Viko Kekereva Oa Tuukeiva

1 ✡ Uva Pauto rera vaaro-ia paupa paupaoro oirapapa vavae iava oavu-ia vuku viko pituparevorao oa kekeavorao. Oa-ia rigatoa toupaivorao sovara-ia ora vova va varaaro-ia. Uva vo viko tuuke-ia erao vatara-ia tep tuukero oara-ia reesiara toupaivorao.

2 ✡ Ora iravu purapurapato ensel gorutoa rutu kekeavorao ovusa paupaoro rirovira takatoparoerao oiso akepaoro, “Irouto-a vearoto ira-ia

✡ **4:6:** Re 15:2; Esi 1:5 ✡ **4:7:** Esi 1:10, 10:8-22 ✡ **4:9:** Sam 47:8 ✡ **5:1:** Esi 2:9-10; Ais 29:11; Dan 12:4 ✡ **5:2:** Ais 63:4-6; Re 10:1

reesia toupaivoi oa iava uvuiparoi ra tep tuukero tokoreve, oiso ra vuku viko vao karureve?”
3 Ari ita, viapau oiso vuvuiua-ia irai epao, ora vo rasitoa-ia, ora vo rasito reroaro irai epao ira uvuiparoi ra vo viko vao vukua karureve va sovara-ia vuravurasa.
4 Ari ita, viapau oiso irai kekepaivorao ro ira uvuiparoi ra vao vukua karuoro va sovara-ia vuravurareve. Osa-a eisi osa iavirava gau iraopaavorao.
5 ✡ Uva iravu voea iava turaro irara ira ragai tavirevorao oiso, “Opeita gaupari. Kekeri! Laion-a ro-ia Juda sara iava rera oirato. Devit aao iraraaro iava rera. Ira viapau vuri vovou vai, uvare upoava ora keevoisiroepa rutu. Osa iavirava eisi uvuiparoi ra vo vukuo iava tep tuukero toko rovorevora, vo viko karureve.”

Sipsip Kakae Kekereva Jon

6 ✡ Uva urusia-ia oavu Sipsip Kakae [aue Jisas] oa kekeavorao ovusa torepaerao oiso osa va upoivoiva, kopiiepa. Oa reito vaaro-ia paupa vuutaarovi-ia torepaerao ora vo resurao vuruvuruaro-ia, okarea tootoovira toupaiveira turaro irara tapo. Okakaea erao vatarava ketaara toupaivorao, ora erao vatara aue osireiara. Evoa ita-a erao vatara uraura irara Pauto voeaaro. Pauto oea arureva voraro ruture rasitoa rutu-ia.
7 Uva Sipsip Kakae avaerao vo vuku ousa ovusa Pautoa iava oirapapa vavae-ia toupaivorao. Vo osa rei-ia paupa pauparoerao rera vaaro.
8 Uva vo vuku ouvorao vo kakae ovusa vo resura eva, okarea tootoovira toupaiveira, ora erao tau vo resura turaro irara oea rutu rekuivorao vo Sipsip kakae ruvara-ia. Uva voea rutu turaro irara katakataivira orekerovu-ia pitupaivorao, oiso roroara osa gita, ora oaravu disara golara, ora akoroa riro geesia, oa kasipaiveira ra geesipape, oa iava disara agasipaerao. Oara-a evara variriara oirara rutu Pauto voeaaro reesipaivorao.
9 ✡ Uva iriavu-ia erava airepava eraaerao. Iria oiso purapaoi,

“Vii-ia reesia toupaivoi. Uvui iraopauei ra vukua ouri, ra va iava tuukeara tokori. Uvare vii upoiva oa iava kopiiuepa. Oa iava ora vii iava revasiva-ia oirara rutu vorevira voririva Pautoa-pa voea vatesa. Iu. Oirara rutu osararovu rutu iava voririvora, ora oreovu rutu iava, ora ovararovu rutu, ora okantrirovu rutu iava.

10 Voea oiso pieriva, ra oiso toupaive king irara prispaoro Pautoa-pa kovopa irara ro vigei reraaro. Ra oisi iavirava oiso toupaive, Voea-a oirara rutupa reipa irara voeao oea vo rasio-ia toupaiveira.”

Sipsip Kakae Vaisiaro Kae Pieiva

11 ✡ ✡ Oire uva vorerivira ita oavu kekeavorao. Uva riro irara rutu enselpa irara gisipoaro uvuavorao oea uvuiaro rutu-a voeao oiso uvuipaaerao riroara rutu ipuipuara (handet milion) ora riroara rutu tukuara (tausen tausen). Oea rutu torepaaerao Pauto vaaro paupa kovokovopaoro, ora vo kareo tapo oea tootoovira toupaiveira, ora voeao tapo turaro irara.
12 ✡ Oiso erapaoro rirovira rutu raga piepaivorao,

“Vo kakaeo-ia Sipsip Kakae tuariri oa upoivoiva, oa kopiiepa. Ira uvuiparoi rutu ra gorua oureve, ora orekerovu rutu vearopara, ora vearopa tarairo, ora riroa rutu varivaria. Ira uvuiparoi rutu ra oirara rutu rera vaisiaro kae pie iraopaive. Ora rera vaaro iava keraria tavitavi iraopaave rera-ia vearo vaisi purapaoro.”

✡ **5:5:** Jen 49:8-12; Ais 11:1, 10 ✡ **5:6:** Re 4:6; Ais 53:7; Sek 3:8-10, 4:10 ✡ **5:9:** Sam 40:3; 1 Ko 6:20 ✡ **5:11:** Dan 7:10; Hi 12:22 ✡ **5:11:** Dan 7:10 ✡ **5:12:** Fl 2:9-11

13 ✡ Oire uva orekerovu rutu reoreoaro uvuavorao Pauto oara pu-
rareva, varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao oara rasito reroaro
toupaiveira, ora varao oara avakava-ia toupaiveira. Iu. Evara rutu oara
uvarovu rutu toupaiveira ragai oara rutu vo reoaro uvuavorao osa oiso
puraaerao,
"Pauto rei-ia paupa rera vaaro pauparoveira ora Sipsip Kakae aiterea rutu
uvuipasiei ra vuurapa vaisiro rutu ora rei vaisiro ousi, ora keraria,
ora varivaria varao vokiara rutu iarepara!"
14 Oire uva evo reo isivaaro iava vo resurao okarea tootoovira toupaiveira
okarea oiso puraaerao, "Ovoiei." Oa iava turaro irara vaiterei-ia vuurapa
vaisi purapaoro rekupaivorao.

6

Sipsip Kakae Katai Vatara (6) Tep Iroro Vukua Iava Tokova

1 Oire uva Sipsip Kakae kekeavorao ovusa vo vuku-ia eva pitupaivorao
oa-ia erao vatara tep tuukero toupaiveira. Uva rovo tuuke toko rovovorao.
Oa iava ragai oavu uvuavorao vo kareo iava okarea tootoovira toupaiveira.
Oa reoreoaro gurukoaro oiso rutu poko virorao osa varakeoto. Oa oiso
puraerao, "Uriou."
2 Oire uva vorerivira ita vuraavorao. Oa iava iriavu popotepava hos
kekeavorao ora ro ira oira ivara-ia paupaoro koetava-ia pituparevorao. Uva
rerapa kukuvaipa vateivorao. Oa oiso rutu toupai osa vao oa vatepaiveira
ropa ira upoava ora keevoisiro. Oire ra vava avaroera upoara purapasa.
Oiso ra voea-ia keripa irara putereve upoa-ia.
3 Uva Sipsip Kakae eraopa tuukea vukua iava tokovorao. Uva eraopa
uvuavorao vo kareo iava okarea tootoovira toupaiveira. Oa oiso puraerao,
"Uriou."
4 ✡ Uva iriavu revasipava rutu hos kosi virooro karekeorao. Uva ro oira-ia
pauparoerao ira gorua oureva upoa kareke piesa oirara-ia voeao vo rasio-
ia tou irara. Ra oisi iavirava ora upopaoro ora kopii piepaave oearovu tapo.
Osa-a eisi osa iava rera vateivorao iravu riroto toorio vo kovo vao purasa.
5 ✡ Uva Sipsip Kakae vo pevapa tuuke vukua iava tokovorao. Uva vo
pevapa uvuavorao vo kareo iava okarea tootoovira toupaiveira. Oa oiso
puraerao, "Uriou." Oire uva iriavu rupava hos kekeavorao. Iria ivara-ia
iravu pauparoerao. Ira skel-ia pituparevorao orekerovu atepato ora rera
iava vavaea-ia.
6 Uva ogurukovu uvuavorao oapa oiso paierao oavu reoreoa oa uri-
opaerao vo resurao vuutaaro-ia okarea tootoovira toupaiveira. Oire uva
vo reo-a eva oiso puraerao, "Gare pitokavi vai wit ateri aue uvuiaro-ia
katai voki voriaro. Ora opevavi rutu gare peva vai rais pitokaro vai ateri
katai voki voriaro, uvare viapau riroara aioara epao. Ari opeita oliv ovi
korovoaro vuri pieri ora aue tapo wain-ia."
7 Uva Sipsip Kakae vo resurapa tuuke vukua iava tokovorao. Uva vo
resurapa uvuavorao vo kareo iava okarea tootoovira toupaiveira. Oa oiso
puraerao, "Uriou."
8 Oire uva vorerivira ita vuraavorao. Oa iava iriavu keseva hos kekeavo-
rao ora ro ira oira ivara-ia pauparoerao. Rera vaisiaro ro-ia, Kopiia. Ora ro
turaroto kopii urui iava rera ira tapo urioroerao. Aiterea rutu-a evaiterei
oirara rutu voeao vo rasio-ia vo resura-ia sara uvuiaro iare voea roo piesiva.
Oa iava vo resura iava osaravupa reipasiveira. Oire uva gorua ousiva evo

✡ **5:13:** 1 Ti 6:16; Re 1:6, 6:16, 7:10 ✡ **6:4:** Nea 2:1-3 ✡ **6:5:** Sek 6:2

sara kopii piepasa aue-ia toorio upo purapato, ora ogoeto, ora oaravu rutu upiara, ora vo kareo-ia vavarai kare vo rasio iava voea.

9 ✡ Uva Sipsip Kakae vo vavaepa tuukea vukua iava tokovorao. Oire uva oearovu kopii irara urauraaro kekeavorao ovusa eravao alta reroaro toupaivorao. Tuariri rutu oea Pauto vo reoaro-ia goruvira rutu pituiva. Oa iava oisoa vo reo iava siposipopaive. Uva va-a eva vituaro iava keripa irara voea kopii pieiva.

10 ✡ Uva voea evoea uraura irara oea rirovira rutu keerapaoro arepaaerao oiso purapaoro, “O Reito Turaro King. Orekerovu rutupa tugorovira toupariveira. Ora vo osa vii vovouaro-a oiraopa rutu. Ovirovu rutu vuuta pute rovoverea, ra tavaa purari kort voeaova oirara oea rasitoa-ia toupaiveira. Ra igei revasiaro kare pieri, raa?”

11 Oire uva voeapa popotepa kuvuro vateiva katakataivira oiso voea tavioro, “Rearea rovota. Visii tapo kovopa irara ora voeao araoko irara oavisii oea upoiverea keripa irara oisi ita osa visii upo rovoiva. Oire ra oisi iavirava visii rutu vieiaro uvuivira karekeperea vo vieio oa reesi rovoreva Pauto.”

12 ✡ Oire uva Sipsip Kakae kekeavorao ovusa katai vatarapa tuukea vukua iava tokovorao. Uva vuravuraavorao ita. Oa iava riroto ravurike kekeavorao ira rasitoa rutu-ia karekeroerao. Ovusa ravireo ora poreroerao rupaoro oiso rorovira osa pupurua varoa. Ovusa kekira rutu revasiro virorao rutu oiso rutu osa revasiva.

13 Uva aaviikoara rutu vuvuiua iava kovekoveerao rasitoa iare oiso rutu osa fik kue vao oa viapau viorope. Ra kiuvu va kuki ragareve. Ra oisi iava kovepe.

14 Ora vuvuiua tapo oua vera pirorao oiso rorovira rutu osa urupava mat vikopaiveira. Ovusa pukuiara ora tokotokoara ora vara vo tavukiroaro rutu kavupaivorao ora virupaoro.

15 Oire uva king irara voea vo rasio-ia, ora rei vaisi irara, ora viurupa irara voeaaro kepten irara, ora voeao riro moni irara, ora riro varivari irara, ora oirara rutu voeao oea akukupapavira kovo ragapaiveira, ora voeao oea evoeapa reipaiveira. Evoea rutu oearoa vataupaaerao aveke kakiro sovara-ia vo rasitoa-ia ora oaravu riropara aveke tokutokuro reroaro vagapara-ia.

16 Uva keerapaaerao pukuiara ruture ora avekeara oiso purapaoro, “Igei ivara-ia kovekoveta igei utopaoro Pauto osireiaro asavira ira pauparoi rera vaaro-ia reipa paupa ora Sipsip Kakae tapo vo kasipuaro asavira.

17 Uvare rei voki rutu-a vaiterei vaaro oa-ia riroa kasipua toupaivoi vuri vovouro voeapa voriaro tuusa. Ovokia-a vao pou piroi. Uva iroutoa vaiei ira uvuiparoi ra vaitereire korusa keevoisivira torepa, raa? Easi viapau iraiei.”

7

Uva Oiso Uvui Irara Isrel Pauto Vo Reesiaro Ouiva 144,000

1 ✡ Vara rutu-a varao oara opesieiva, vo resura purapurapa irara ensel kekeavorao ovusa torepaaerao vo resura rutu roopavira vo rasito vatuaro iava. Oea vo resurare kiuvu korupaaerao. Ra oisi iava kiuvuara viapau oiso rasito pupive, ora avakava, ora evaoara.

2 Oire uva iravu kekeavora enselto osa vova kaero virorao uvava ravireo kaeparo viroveira. Ira Pauto vo reesiarova touparevorao, ro Pauto ira tootoovira raga toupareveira. Ira rirovira rutu keeraparoerao evo resurare

✡ **6:9:** Hi 11:32-40 ✡ **6:10:** Sam 13:1-6 ✡ **6:12:** Joe 2:10-11, 30-32 ✡ **7:1:** Re 9:4

enselpa irara, oea gorua ouiva Pauto ruvara-ia rasito vuri piesa ora avakava.
3 Ira oiso puraroerao, “Opeita vagevagepata rasito vuri piepaoro ora
avakava ora vegoara. Igei oiso vovoupaiei ra vo reesio tovo rovoio Pauto
vaaro rera voeaaro kagavearo-ia kovopa irara. Osa iava taru utupaua
orekerovu rutu vuri pietaverea!”
4 ✡ Oire uva voea uvuiaro vaisipaivorao voeao oea-ia vo reesi toupaive.
Voea uvuiaro 144,000 voeao iava voea Isrel-pa irara.
5 Uva oisi-a eisi osa iava 12,000 Juda sara iava vo reesi ouivorao. Ora
voeao Ruben sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Gat sara iraraaro
iava voea 12,000.
6 Ora voeao Asa sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Naptalai
sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Manasa sara iraraaro iava voea
12,000.
7 Ora voeao Simion sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Livai sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Isaka sara iraraaro iava voea 12,000.
8 Ora voeao Sebyulan sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Josep
sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Bensamin sara iraraaro iava voea
12,000. Oea-a evoea vo reesi ouivorao va vao Pauto vaaro.

Riro Irara Rutu Lotupaaveira Pautoa-pa

9 ✡ Vara rutu opesieiva, urusia-ia vuravuraavorao ita. Oa iava riro irara
rutu kekeavorao ouvurua toupaivorao. Uva viapau irai uvuiparoi ra voea
uvuiaro vieireve. Voea rutu-a evoea osararovu rutu iava vo uvuru, ora
okantrirovu rutu iava voea, ora ovararovu rutu iava voea, ora oreorovu
rutu iava voea, oea torepaaerao reito vaaro paupa ruvara-ia ora Sipsip
Kakae ruvara-ia. Oea riro kaekaepa kuvuro-ia kuvupaaerao vao popotepa
varo. Ora sorapita raoro-ia pitupaivorao ora voea iava vavaeara-ia.
10 Rirovira rutu raga piepaivorao oiso purapaoro, “Vigei reraaro Pauto ira
rera vaaro-ia paupa pauparoi ora Sipsip Kakae tapo aiterea vigei vorevira
ousiva. Oa iava oriruvira toupai.”
11 Uva enselpa irara rutu paupaaro kovokovopaoro torepaaerao turaro
irara tapo ora vo resurao okarea tootoovira toupaiveira. Uva voea rutu
enselpa irara rekupaivorao taku viropaoro Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi
purapaoro.
12 ✡ Oiso purapaaerao,
“Oiraopavira rutu. Roru iraopai vigei reraaro-ia Pauto. Ora tavitavipaviei
rera vaaro iava keraria. Ira-ia vearopara rutu rugorugooara
toupaiveira. Osa iava rera-ia vearo vaisi purapai rera vaisiaro kae
piepaoro ira riroava gorua touparevoi rutu. Iu. Ira-ia riroa rutu
varivaria toupaivoi. Ari ita, vara rutu-a evara rera raga varaaro
vokiara rutu iarepara.”

Siitoka Opesiepa Voeao Iava Vearo Vovou Irara

13 Uva iravu turaroto voea iava erao tau vo resura (24) ira oiso ragai
akerevorao, “Ovu iava evoea oea riro kaekaepara-ia kuvuparo popotepara
kuvupaai? Irou irara-a, raa?”
14 ✡ Uva rera vo reoaro pukooro oiso puraraerao, “Auoro, vii raga oisi
voea-ia taraipauei evoea.” Uva ragaire oiso puraroerao, “Oea-a voeao riroa
rutu siitoka ouiva ora upiara keripa irara vavaearo-ia vo vuutao-ia vuri

✡ **7:4:** Jen 49:1-28; Re 9:16, 14:1 ✡ **7:9:** Ais 60:1-5; Ro 11:25 ✡ **7:12:** Re 5:12-14 ✡ **7:14:** Mt 24:21-31; Sek 3:3-5; Hi 9:14

vuuta rutu. Oiso osa iava ora voea varaaro kuvupara sisuiva Sipsip Kakae revasiaro-ia. Oa iava kuvupara popotevira karekeepa.

15 ✡ Eva-a oa vituaro iava torepaaveira paupa ruvara-ia Pauto vaaro. Uva voa-a evoa uva ravireoura rutu-ia ora rupa vokiro rutu-ia Pautoa-pa kovopaiveira rera vo kepaaro-ia Tugoropa Kepa. Uva rera Pauto voa paupaoro uvuipa ra voea tokipaoro voea virivaripareve.

16 Uva viapau uvuipaai ra vorerivira ogoeave. Ora viapau uvuipaai ra vorerivira uuko regaave. Ora viapau uvuipai ra ravireo voea kaukau piepaoro voea-ia roropareve. Ora viapau oavu avu vai uvuipai voea iava varaura oaive kasikasi piepaive.

17 ✡ Eake iava? Uvare Sipsip Kakae paupa vuutaarovi-ia toupaiveira. Eera ira voeapa oiso toupareverea, Voea tokipato. Ira taru voea tuvetuvepareverea tuputupue rikuro iare uva Tootoopa Uukoara kosipa piroveira. Ora vo osa Pauto voea osireiaro iava gau oviro posiposi piereverea. Ra viapau oiso vorerivira gaupaive ita.

8

Sipsip Kakae Erao Vatarapa Tuuke Tokova Vuku Viko Iava

1 Uva Sipsip Kakae erao vatarapa (7) tuuke vuku tuukepa tokovorao. Oire uva viapau oavu avu vai gurukoa vai purapaivorao. Ora viapau reoreoa vai voa vuvuiua-ia katai vuutavi rutu uvuiaro-ia (hap aua).

2 ✡ Uva eva isivaaro iava erao vatara enselpa irara kekeavorao oea Pauto ruvara-ia torepaaveira, vo uva rera ruvara iava erao vatara utaveara ouivorao.

3 Uva iravu enselto eravao ruvara-ia toresa urioroerao plet-ia golava pitupaoro, iria-ia akoroa-ia riipu kupare purapaiveira geesipa. Uva rera vateivorao riroara rutu akoroara riipu kupare geesi purapa vaore, oiso ra va tapo uverereve oirara rutu vo variriroarova voeao Pauto voeaaro. Osa iava tauoa purarevere Pautoa-pa oira-ia eira eravao golava iria torepaoveira reito paupaaro ruvara-ia Pauto vaaro.

4 ✡ Uva vo kupare-a vao akoroa vaaro riipu geesi purapa ora variriara oirara varaaro Pauto voeaaro ovatakoa rutu eva enselto vavaearo iava ipaerao Pauto ruvara-ia pou virosa.

5 ✡ Oire uva enselto plet ourevorao riipu kupare geesi purapava, ora tuituia tapo ourevorao eravao iava. Oa iava vara rutu-ia plet agasi pierevorao. Uva va tuitui kasi vikirevorao rasitoa iare. Uva va vikirevoiva, varakeoto pokoro virorao. Vo osa gurukoa karekeerao. Oa iava rera varakeoto parakauoro rororevorao. Uva va-a eva oa iava rasito ravurikeroerao.

Vo Resura Purapurapa Irara Ensel Utaveara Vuvurepaiva

6 Uva voea-a voeao erao vatara enselpa irara oea erao vatara-ia pitupaivorao utaveara vatatopopaoro, oiso ra vara-ia utaveave.

7 ✡ Uva rovoto enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oa iava ais uvere ora tuituia ora revasiva karekeerao rasitoa iare kovesa. Oa-ia rasito reesiivorao rera roo piesa vo peva uvuiaro iare. Oa iava tuitui kasi oavu uvavuva aiovorao vo peva iava va rasia, ora vegoa, osa kokopa kouro rutu varao oara tootoopapeira oara rovaerao.

8 ✡ Uva eraopato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oire uva orekevu vikiivorao oiso roroa osa pukuia riroa opukuia rovapaerao. Uva avakava-ia kovesa varaerao. Oa-ia eva avakava reesivorao ita oira roo

✡ **7:15:** Ais 4:5-6; Re 21:3 ✡ **7:17:** Sam 23:1; Jo 10:11, 14; Esi 34:23-31 ✡ **8:2:** 1 Te 4:16; 1 Ko 15:52 ✡ **8:4:** Eks 30:7-8; Sam 141:2 ✡ **8:5:** Sam 97:1-6; Lev 16:12 ✡ **8:7:** Esi 38:22; Re 9:4 ✡ **8:8:** Jer 51:25

pieoro vo peva uvuiaro rutu iare. Oa iava orovuvu vo peva iava revasivira pore pirorao.
9 Uva oisi-a oiso osa okarerovu rutu voeao okarea tootoopaaveira avakava-ia, oea reesireesiivorao vo kare rutu roo pieoro vo peva sara uvuiaro iare oiso, Osaravu kopiierao vo peva iava. Ora uvuoara tapo uvuiaro roo pieivorao vo peva sararo uvuiaro iare aue selpa uvuoro. Uva vo peva iava osaravu uvuo sip vurierao.
10 ✡ Uva vo pevapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Ovusa iravu rirova aaviiko rovaorao rutu oiso osa aoa oa vuvuiua iava koveerao. Uva uukoara rutu roo pieivorao vo peva sararo uvuiaro iare aue uuko. Uva aaviiko koveorao osaravu-ia vo peva iava aue uuko ora vara rutu-ia tuputupue uukoro.
11 ✡ Uva oira vaisiaro-a o-ia aaviiko, Itakova iria itakopaoveira. Iria-ia uuko oviro vieiaro roo pieivorao vo peva rutu uuko sararo uvuiaro iare. Uva vo peva iava osaravu uuko itakovira ora pore ovoierao. Oa iava riro irara rutu vo oviro-ia ukaiopaaiva, itakopaoro kopii ovoipaaerao.
12 ✡ Uva vo resurapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oa iava ravireo, ora kekira, ora aaviikoara rutu roo pierevorao vo peva sara rutu uvuiaro iare. Oa iava vo peva iava ovarurovu vurierao oiso, ravireo varu, ora kekira varu, ora ovarurovu aaviikoara rutu iava. Osa-a eisi osa iava vara rutu rooaro iava varao aviavipara ovarurovu rupavira karekeerao. Eisi osa iava vo ravireopa vuuta-ia uva vo resura vuutaro rutu-ia rupaerao. Ora vokiaro tapo ita uva viapau aviavia vai vo kekira iava oai ora aaviikoara rutu iava oaviavi vo vo resura vuuta rutu sovara-ia.
13 Uva riroto keravo kekeavorao osa papapaoro vuvuiua-ia avaparoerao. Oire uva rera uvuavorao osa rirovira rutu gaupaoro oiso puraparoerao, “Siraovira! Siraovira! Siraovira rutu oiraravipa voeao oea touvira vo rasio-ia toupaiverea. Uvare vo peva enselpa irara oiso vovoupaai ra utaveara oaive vuvureive. Ra oisi iavirava riro tavaka rutu voea-ia oirara karekepe.”

9

Vo Vavaepato Purapurapato Ensel Utave Vuvurerevorao

1 Uva vo vavaepato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oa iava iriavu aaviiko kekeavorao iria vuvuiua iava koveorao vore rasitoa-ia. Uva oira vateivorao kii vaore oira googagare riku oa vituaro-ia viapau rekasia vai.
2 ✡ Uva vo riku karuevoiva, kupareto voava vusivusiparevorao riro kasi iava tuituia. Okuparea eva ravireo tavurupaivorao ora vuvuiua. Oa iava ravireo vaio ora vuvuiua rupapasierao.
3 Uva riro kare rutu tutuvake kare vo kupare iava varapaaerao rasitoa iare. Okarea-ia toupaivoi riroa rutu avuavua oiso osa siikopi ro ira oirara upia piepareveira.
4 Oire uva oiso oavu vosi reo uvuavorao vo kareo iava tutuvake kare. Oa oiso puraerao, “Opeita isiso kouro vuri piepata eke orekerovu rutu kokopa kouro ora evaoara. Ari visii uvuipatai ra oirara avupata voeao oea kagavearo-ia Pauto vo reesiaro viapau toupaive.
5 Uvuipatai ra voeapa upia vatepata vo vavae rutu kekira uvuiaro-ia. Ari opeita voea kopii piepata rutu! Viapau.” Eisi osa iava vo kare eva tutuvake kare vuri upiaro vatepaivora oirarapa oiso rutu osa siikopi oirara avupaoro voea upia piepareveira.

✡ **8:10:** Ais 14:12-17 ✡ **8:11:** Jer 9:15, 23:15 ✡ **8:12:** Re 6:12-13 ✡ **9:2:** Jen 19:28; Eks 19:18; Joe 2:2, 10

6 ✡ Uva vo vuuta vao vo vavae iava vao kekira oa-ia oirara kopiipa raivare taraa ragapaiverea. Ari ita, ra viapau oiso va kekepaive. Iu. Ruipa irao ragapaaverea oiso ra kopiiave vo osa kopiia voea asavira toripaive.
7 ✡ Uva ragai vo kare eva tutuvake kare kekeavorao oiso osa hos kare upo purapasa auepaaveira. Uva vo kare kukuearo-ia kukuvaipara golara toupaivorao. Ovusa vo kare iava puaura oiso toupaivorao osa oirara puaaro.
8 Ora vo osa voea iava oruara oiso toupaivorao osa gegeru, oiso osa riakora oruaro. Ovusa voea iava reuriara oiso toupaivorao osa laion reuriaro.
9 Uva vo kare kopukopuaro-ia oaravu oiso rutu kekevira toupaivorao osa kaapara kuvupara voea utopasa. Ora vo kare putaearo putaputapaoro pokopa virorao oiso osa riroara rutu karis ururo hos kare ivupaoro ikaupaiveira upoa iare avapaoro, ovusa vara karisara ragaragavaopaive pokopoko uviropaoro.
10 Kookoopiara vo kare iava toupaivorao oiso osa siikopi, ora rokarokara varao oara-ia kuuva ovi roko piepaiveira avu vuuro iare vituara pukopaoro oirarapa upia vatepasa vo vavae rutu uvuiaro iare kekira.
11 Uva iravu voea reraaro king toupareveira ro-ia enselto, ira googagare rikui-ia tou irarapa reiparoerao o iria-ia viapau rekasia vai. Ira vaisipaiveira Hibru reo-ia oiso, Abadon. Ari Grik reo-ia oiso rera vaisipaiveira, Apolian. Oa porearo-a vao oiso, Orekerovu Rutu Vuri Piepato.
12 Ari ita, rovo tavaka rutu opesi rovoerao. Oire uvuta! Touvira otavakareivu epao oarea taru utupaua karekeperea.

Katai Vatarapato (6) Purapurapato Utave Vuvurerevorao

13 Oire uva katai vatarapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Uva oreovu uvuavorao vatu resura vuruvuruaro-ia aue eravao golava vatuaro iria Pauto ruvara-ia toupaeveira.
14 ✡ Oa-ia oiso puraerao katai vatarapatoare enselto ira utave-ia pitupare, “Vo resurao enselpa irara oea tuukepaaveira riro kara-ia uuko kara Yufretis. Voea iava vase iraori voea tuukearo karuoro, ra avaave.”
15 Oire uva vo resura evoea enselpa irara vatatopo ovoiaerao vo vuuta ragare tuepaoro, ora vo vokio raga, ora vo kekirao raga, ora vo ivao raga-ia vo kovo vao purasa. Oa iava vo kovo purasa voea karurevorao, oiso ra oirara rutu reereesiive voea roo pieoro vo peva uvuiaro rutu iare sara. Ra osaravu vo peva iava upoive.
16 Uva viurupa irara uvuiaro rutu-a voeao oea hos kare-ia paupaaerao oiso voea 200 milion. Voea uvuiaro rutu reesiaro iava uvuavorao.
17 Uva areo uusi-ia vo kare kekeavorao hos kare ovusa vo kare-ia paupaaerao. Uva voea oirara kaapa kuvuparo-ia kuvupaaveira. Uva vara siroviearo revasipavira toupaiveira, ora kuuva siroviero, ora kese siroviero. Ovusa hos kare kukuearo oiso osa laion kukuearo. Oire uva tuituiara, ora kupareara, ora aveke viitavokoro solfaara oara rutu vo kare gisipoaro iava kosikosipa pirorao tuituivira pigigiopaoro.
18 Uva oirara roo pieivorao vo peva rutu uvuiaro iare sara. Oa iava vo peva iava osaravu kopiierao, vo uvare vao tuituiara, ora kupareara, ora aveke viitavokoro solfaara oara rutu vo kare gisipoaro iava hos kare pigigiovira kosikosi piroiva, kopii ovoiaerao.
19 Vo kare vo varivariaro hos kare oa gisipo-ia toupaiveira ora vo kookoopi-ia. Okarea iava kookoopi oiso toupaiveira osa rakoru, iria porikearo kukuearo-ia gisipo toupaeveira. Iria-ia oirara vuri piepaiveira.

✡ **9:6:** Jop 3:21; Jer 8:3 ✡ **9:7:** Joe 2:4; Nea 3:17; Dan 7:8 ✡ **9:14:** Re 16:12

20 ✡ Oire uva oearovu rutu oirara viapau oiso kopiiaepa vo peva-ia eva vuri peva, oea viapau ora voea iava sopaura porepaiveira, ra varaore ovaupaave oara purapaiveira vuriara ora voea raga vavaearo iava. Iu ita, uvare viapau oiso vuri urauraro tugara vuura vaisi purapa vovouro viapau kavupaiveira, ora pau irara tokarasi irara voeao oea purapaiveira aue-ia gol, ora silva, ora bras, ora aveke, ora evaoara. Oara-a rutu evara viapau uvuipapeira ra vuravurapaive, ora viapau uvupaive, ora viapau vokapaive.
21 ✡ Oiso osa oearovu voea iava oira upopaiveira, ora kavokavopaaveira, ora otopa pitupituro purapaiveira, ora orekerovu kavirupaiveira. Ari ita, osa viapau oiso ora voea iava sopaura porepaiveira, ra vo vovourore evara ovaupaave.

10

Purapurapato Ensel Jon-pa Vukua Vaterevoiva, Va Aioreva

1 ✡ Vao opesierao, oa iava iravu riro varivarito purapurapato ensel kekeavorao ovusa vuvuiua iava vararoerao aue-ia rukuta kuvupaoro. Ovusa govugovuto rera kukuearo-ia touparevorao, vo osa rera iava puaua sisikorevira roropaivorao oiso osa ravireo. Vo osa rera iava kokotoa tuituivira toupaivorao vuvupaoro.
2 Uva oavivu-ia gare viko vukua pituparevorao ovusa karuvira toupaivorao vo vuku. Uva oirapapa kokoto iava avakava ivara-ia tasiparevorao ovusa koike kokoto iava rasitoa-ia tasiparevorao.
3 ✡ Oire uva rirovira rutu keeraparoerao, oiso rutu osa laion gaupareveira. Uva oisi-a eisi osa keeraparoerao uva erao vatara (7) varakeoara rera vo keeraaro pukovorao poko virooro oiso reoreooro.
4 ✡ Uva erao vatara varakeo poko virooro reoreoerao. Uva oiso ruipaparai ra vao rigatoa. Ari ita, ragai oreovu uvuavorao oa vuvuiua iava urioerao oiso puraoro, “Evo reo erao vatara varakeoara vaaro oa oriru iraori ora vii iava rugorugooa-ia. Viapau uvuipauei ra va rigatori.”
5 Uva ro enselto ira keke rovoavorao ovusa avakava ivara-ia tasipaoro ora rasito ora rera vaaro oirapapa vavae kae pierevorao vuvuiua iare.
6 Uva oiso puraroerao, “Oiraopavira rutu vavo oiso viara-ia Pauto vaisiaro-ia ro ira tootoovira toupareveira vokiara rutu-ia. Ro Pauto ira vuvuiua purareva ora orekerovu rutu varao oara voa toupaiveira. Ira raga rasito purareva ora orekerovu rutu varao voa toupaiveira. Ora avakava iria purareva, ora orekerovu rutu varao oara voa toupaiveira.” Oire uva enselto oiso puraroerao, “Vuuta opesisa tutuuvoi, ra Pauto viapau touvira aate piepareve.
7 Viapau. Ari utupa visivi erao vatarapato enselto utave vuvurerevere rara. Ra oira gurukoaro karekeo. Ovuuta raga-a eva oa-ia Pauto va vao purareverea oa iava tavitaviroepa vatauvira vo osa profet irara tavitavireva voeari rerapa kovopa irara.”
8 Uva vo reo-a vao voviri uvu rovoavora oa vuvuiua iava urioerao oa ragai tavivorao ita oiso puraoro, “Vuku viko ousa avau eva oa karuvira toupaivoi enselto vavaearo-ia, eera ira avakava ivara-ia tasipaoro toreparoi ora rasitoa-ia.”
9 ✡ Uva enseltoa iare avaraerao. Oa iava rerare oiso puraraerao. “Ragai vateri eva gareavi vuku viko.” Oire uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Va

✡ **9:20:** Diu 31:29; 1 Ko 10:20; Sam 115:4, 135:15 ✡ **9:21:** Re 21:8 ✡ **10:1:** Esi 1:26-28 ✡ **10:3:** Sam 29:1-11; Ais 31:4 ✡ **10:4:** Dan 8:26, 12:4, 9 ✡ **10:9:** Esi 2:8-9; Sam 119:103

ouri. Ra va aiori. Ra vii sarearo uureo pieve. Ari ita, vo osa vii iava gisipo-ia oiso rutu gavaurepavira vuta rovo pirovere oiso rutu osa koisiva."

10 ✡ Uva oisi-a oiso osa puraroiva, va eva gare vukuvi ouavorao rera vavaearo iava va aiosa. Uva ragai iava gisipo-ia gavaurepavira rutu vutapa pirorao oiso osa koisiva. Uva va kopa ovoiavoiva, ragai sarearo uureo pievorao.

11 Oire uva ragai taviivorao oiso puraoro, "Siposipo iraorivere ita Pauto varaaro rutu iava, varao oara oirara rutu-ia karekeperea uvarovu rutu okantrirovu-ia, ora oreorovu-ia, ora oearovu-ia tapo riro irara king irara."

11

Vo Toupai Oiratoarei Iava Siposipopatoarei

1 Uva ragai vateivorao oavu uvuia orekerovu uvuipasa oiso roroa rutu osa vokapato tooro. Uva ragai taviivorao oiso, "Toreu, ra Pauto vo kepaaro aue Tempel uvuiri ora eravao vao alta. Ra oirara vieiaro tapo vieiri voeao oea Pautoa-pa vuurapa vaisi purapaiveira Tugoropa Kepa-ia.

2 Ari opeita uru uvuiri eva ratao Tugoropa Kepa riaaro-ia. Oa-ia uvuipau ra va kavu iraori. Uvare vo uru-a eva sopaipa irara rupa vovou irara vaaro, oea uriopaavere Jerusalem urui vao-ia Tugoropa Urui tasiasipaoro va vuri piepasa vo resura tau erao (42) kekiraro rutu uvuiaro-ia.

3 ✡ Uva ragai vaitereipa vaitereo gorua vateavere aiterea ragai vo reoaro iava siposipopasivere bek karipareivi raga-ia tuupaoro varovira, oiso ra vaiterei vo siraoaro karekepasi. Osa eisi piesiverea oiso vo vokiro rutu uvuiaro-ia 1,260 vokiro."

4 ✡ Aiterea oiso toupasiveira osa oliv ovarei, ora vuravurirei vaireo airea Turaro ruvara-ia toupaereveira ro rasito rutupa reipato. Oara rutu iava rigatoreva Sekaraia.

5 ✡ Uva vosa oearoi vaiterei vuri piesa auepaave, osa iava tuitui kasi vaiterei gisipoaro iava kosikosipa piroverea voea evoea vaitereiva keripa irara kasi ovoisa. Iu. Oiraopavira rutu, ro ira vaiterei vuri piesa aueparo, ovovoua raga-a eva oa sirova uvuiparoi ra kopii ovoiro.

6 ✡ Aiterea goruava toupasivoi vuvuiuare korupasa. Ra viapau rutu oiso aue kokeva vai vo vuutaro rutu-ia kovepao, varao oara-ia Pauto vo reoaro-ia siposipopaoro vokapasi. Ora goruava tapo toupasivoi oa iavarava uvuipasi ra uuko kararo tuputupueara revasivira poresi. Ora oirara rutu vuri piesi voeao vo rasio-ia orekerovu rutu iavirava vuriara. Ari ita, ovuutaro-a evara oara-ia oisi eisi piepasiveira ora vaiterei vo vovoureiaro raga sirova utupaoro.

7 Uva ora vaiterei vo kovoaro opesi pie rovosiverea vao Pauto vo reoaro iava siposipopa. Oire ro vavaraito googagare rikui iava kosiro viro vaiterei tapo ora uposa. Eera ira vaiterei-ia pute ovoireverea vaiterei kopii pie ovoioro.

8 ✡ Oa iava vo kopiirei riro raiva-ia toupaiverea vo raivao vore riro urui-ia Jerusalem vao ouruia-ia Turaro vaiterei reraaro kopiiroepa evao parikou-ia. Ouruia vaisiaro ovoovovira oiso vaisipaiveira, Sodom urui, eke vao Isip-ia.

9 Uva oearovu ovararovu rutu iava, ora okantrirovu rutu iava, ora oreorovu rutu iava, ora osararovu rutu iava voearo vo kopiirei keke ragapaiverea rutu varei vura ragapaoro vo peva rutu uvuiaro-ia voki ora ovokipavu. Uva ora voeareire korupaaverea vaiterei tova arapa.

✡ **10:10:** Esi 3:3 ✡ **11:3:** Dan 7:24-28; Re 19:10 ✡ **11:4:** Sek 4:1-14; Sam 52:8 ✡ **11:5:** 2 Kin 1:9-12 ✡ **11:6:** 1 Kin 17:1-7 ✡ **11:8:** Ais 1:9-10; Hi 13:12

10 Uva voeao oirara vo rasio iava rorupaiverea vo rara kopiisi. Uva
pupipaiverea egaegapaoro, ora aiopaiverea oearovupa vate irara oaive
orekerovu vatevateara vatepaoro. Ɛake iava? Uvare vaiterei-a evaiterei
profetatoarei, aiterea upiara vuriara oisoa vatepasi oirarapa voeao vo
rasio-ia.
11 Oire uva vo peva voki ora ovokipavu opesi rovoerao. Oa iava Pauto
rera vaaro vovoua vovoureva tootoopa vaiterei sopaaro iare vaiterei tootoo
piesa. Uva oisi iavirava toresierao. Oa iava voeao rutu vaiterei kekepaoro
uriri iraopaaerao rutu.
12 Uva oreovu uvusivorao oa vuvuiua iava urioerao vaitereire rirovira
rutu keerapaoro. Oiso puraerao "Vore ipasi!" Oire uva ipa ovoisierao
vuvuiua iare rukuta sovara-ia ovusa keripa irara voeao vaitereiva vaiterei
siituepaivorao.
13 Uva vo vuutavi raga-ia riroto ravurike vusi ovoirevorao. Oa iava
uvavuva oavu riro urui iava urui varu vuri pierevorao ovusa vo resura
vatara karutu raga kavu pirorao. Uva voea 7,000 rutu-a oirara oea
voa kopiiaerao rera-ia eera ravurike. Uva oeavu kavua virorao oea
rirovira rutu uriri iraopaaerao. Osa-a eisi osa iava Pauto vaisiaro kae pie
iraopaivorao ro oisova vuvuiua-ia.
14 Oire uva va-a vao erao pie tavaka oa oiso opesierao. Uvu iraota!
Gareavi raga, ra vo pevapa tavaka karekepe ita.

Erao Vatarapato Ensel Utave Vuvurerevorao

15 ✡ Uva erao vatarapato purapurapato ensel rera oiraaro utave vu-
vurerevorao, ovusa oreorovu vuvuiua iava rirovira rutu keerapaoro oiso
purapaerao, "Turaro oavi vaiterei ora Krais rera reraaro ira oiso karekeroi,
Rasitoa rutu reraaro King. Ira touvira rutu turarovira opesi asavira
toupareverea!"
16 Oa iava voeao erao tau vo resura (24) turaro oea paupaaveira voea
varaaro-ia paupara vo Pauto ruvara-ia oea takupaa virorao Pautoa-ia
vuurapa vaisi purapaoro.
17 Uva oiso purapaaerao,

"O Turaro Pauto goruara rutuva toupariveira. Viigoa vo vokio toupari, ora
tuariri rutu tapo oisoa toupari. Viigoa riroa rutu varivaria ouriva oa
iava turarovira toupari

orekerovu rutupa reipaoro. Eisi osa iava vii-ia vearo vaisi purapaiovoi.
18 ✡ Rupa vovou irara kasipu iraopaai vo osa vii vo kasipuaro kareke ovoiei.
Uva vo vuuta-a vao-ia oa-ia kopii irara rovirieia iare kort karekepaai ovuuta
vao-ia vearoa voria vatesapa vii voeaaropa kovopa irara. Evoea ita profet
irara, ora voea oirara vii voeaaro, ora voearo oearoa viipa avivikepaoro vii
reroarovi toupaiveira, ora voeao oea rei vaisirova toupaiveira, ora voeao
rei vaisi asa irara, oea rutu-a ovuuta vao-ia voeao vuri piesapa oea rasito
oiso vuri piepaiveira."
19 ✡ Oire uva oisi-a oiso osa reo rovoaiva, Tugoropa Kepa vao Tempel
karuivorao Pauto vaaro oa vuvuiua-ia toupaiveira. Uva bokis o iria-
ia Reo Ovoi purareva Pauto iria viaevira toupaevorao Tempel sovara-
ia. Uva varakeoto parakauoro voare pigigiovira avaparoerao, ovusa
gurukoto karekeparoerao ora varakeoto pokoparo virorao. Uva rasito
ravurikeroerao ovusa riroara kokeara ora ais koveerao.

✡ **11:15:** 1 Ko 15:24-28; Dan 2:44, 7:14, 27 ✡ **11:18:** Sam 2:1; Dan 7:9-10; 2 Ti 4:6-8 ✡ **11:19:** Re 15:5, 8, 8:5

12

Riakova Vaio Iava Ora Dragon

1 ✡ Uva oavu riroa reesia karekeerao vuvuiua iava oiso rorovira osa riakova iria ravireo-ia ora tavurupaoro oiso osa varaoa toupaevorao. Ovusa kekira oira kokotoaro reroaro touparevorao. Uva oira iava kukue-ia katai tau erao (12) toupaivorao aaviiko oiso osa kukuvaipa.

2 ✡ Iria kakae kovuva touevorao, ora upiaorao kakaeto kavausa. Uva vo upia eva vuria rutu oa iava rirovira rutu oivepaoro kakaeto kavausa auepaorao.

3 Oire uva oreesivu ita voava vuvuiua-ia karekeerao, oreesia oiso toupaivorao, Iravu riroto dragon. Ira touparevorao revasipato ira-ia erao vatara kukue toupaivorao ora katai tau keta. Ovusa erao vatara king varaaro kukuvaipara vo kukuero-ia toupaivorao.

4 ✡ Uva rera iava kookoopi osaravu rutu aaviiko guruevorao vara vikisa rasiuaarore, vo uva koveerao ovusa vo sararei raga kavu pirorao vuvuiua-ia. Uva rera-a eera dragon ira riakova ruvara-ia toreparoerao ovusa kakaeto kavausa auepaorao. Ira oira aate pieparevorao, oiso ra rera aioreve oira reraaro kakaeto.

5 Uva o riakova oira kakae kavauevorao. Uva rera kakaeto ira utupaua ain tooro-ia pitureverea vava oirara rutu tokipasa osararovu rutu iava voea. Oire uva riakova kakaeto kavau ovoievorao. Oa iava ikauvira rera ouivorao viara iare Pauto-a iare rera siposa vo uva pauparoerao rera vaaro-ia paupa.

6 Uva eira riakova torioro avaorao uvavure kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive, vo uva Pauto ora rera vo uruiaro ravaareva oirapa. Oisore ra voa oira vearovira rutu tokipaive oirapa aio vatepaoro vo vokiro rutu uvuiaro-ia 1,260 vokiro.

7 ✡ Uva vo vokio riroa upoa rovoei vuvuiua-ia. Oa-ia Maikel ora rera voeaaro enselpa irara dragonva riroto ora upopaai. Ovusa ro dragon ora rera voeaaro enselpa irara oea voeava ita ora upopaai.

8 Ari ita, osa viapau varivaria vaiei voeapa upoava ora poesisa. Osa-a eisi osa iava viapau uvuipaai ra touvira toupaive vuvuiua-ia evoea dragon vase.

9 Uva purapurapa irara ensel Pauto voeaaro rera-ia dragon vikiaerao rera kosi pieoro rutu. Eera dragon tuariripatoa rutu ira vaisipaiveira oiso, Seten. Ira oirara rutu iava gasipareveira, ora oirara rutu keakeapareveira voeao vo rasio-ia. Ira vikiivorao rasiuaarore rera voeaaro tapo purapurapa irara.

10 ✡ Uva oreovu uvuavorao vuvuiua iava oa rirovira rutu oiso puraerao, “Vo vokio-ia vigei reraaro Pauto vigei vorevira ou ovoirevoi. Ora vo osa rera vo varivariaro viaevira rutu ora karekei. Oa iava kingvira toure ora rera reraaro Krais, ira tapo ora rerapa riroa turaro vaisi ourevoi. Eake iava? Uvare ro Seten ira vigei araoko iraraaro iava gasi iraopareveira Pauto osireiaro-ia vo ravireoura rutu-ia ora voki ruparo rutu. Uva vo vokio enselpa irara rera kosi pieivoi vuvuiua iava.

11 Voeao araoko irara oavi oea varivaria ouiva ora gorua Sipsip Kakae revasiaro-ia, varei ora vao oiraopa vovou rutu oa iavirava rera vo reoaro iava oisoa siposipopaive. Oire uva vo pitupitu-a eva oa sirova upoava ora poesiai keripatoa-ia puteoro rutu. Uvare viapau oiso ora voea vo touroarore vearopara oisoa rugorugoopaave varao vo rasio-ia ora voea raga ora orirupasa. Viapau. Ari oisoa ora eaka ragapaave, ra kopiipaave.

✡ **12:1:** Jen 37:8-9 ✡ **12:2:** Ais 66:7-14; Ga 4:19 ✡ **12:4:** Dan 8:9-14 ✡ **12:7:** Dan 10:13 ✡ **12:10:** Ais 14:12-17; Jop 1:9-11

12 Osa-a eisi osa iava vii vuvuiua ora visii rutu visiigoa voa toupataveira
evoa vuvuiua-ia visiigoa roru iraopata. Ari ita, vo osa visii vao vo rasio-ia
tou irara ora vii avakava visiigoa rutu eva vatatopo iraopata. Uva siraovira
rutu visiivipa, uvare riro siitoka rutu visii-ia karekesa auepai. Aue iava
uvare Seten epao ira visii iare vararoi. Ira riroava touparevoi kasipua,
uvare taraiparoi oiso, Rera vaaro epao poteku vuutavi raga."
13 Uva dragon ora rera-ia tarairoerao oiso, Eari, ragai-ia vikiaera vo
rasitoa iare. Oire oa iava voa o riakova tarioparevorao iria kakaeto
kavauevorao.
14 Ari ita, uva oirapa riakova vearouarei rutu putaeuarei vateivorao
riroto keravo putaearo. Ourea iava uvuipaoi ra papapaoro avao oira
voaarore vo rasitoa-ia kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive. Uva
uvuipaoi ra toripaoro voa toupaeve riroto asavira dragon. Ra voa oira
vearovira rutu tokipaive aioara vai-ia vo peva ivaro rutu uvuiaro iare ora
okurovu.
15 Uva rera dragon uukoa oerevorao ora rera gisipoaro iava oiso rutu
osa uukova iria pirutuvira paruevorao. Oa iava oira tariopaoro utuerao
o riakova, uvare dragon oiso vovouparoerao ra oira turove vo pirutu. Ra
opesi ovoio.
16 Ari ita, vo osa rasia riakova tauvavorao akaoro. Uva vo rasi eva vo
pirutu kopavorao oa oe ragarevorao dragon ora rera gisipoaro iava.
17 ✡ Uva rera-a eera dragon riroto ira kasipu iraoparoerao oirare o
riakova. Oa iava avaroerao, oiso ra okakaeroi oira ovii kakaero vaiaro
uporeve ita voearo oearoa Pauto vo reoroaro varao reo goruro sirova
utupaaveira, ora Jisas vo reoaro iava siposipopaoro rera tapo sirova
utupaaveira.
18 Uva rera eera dragon rogaraua-ia avakava-ia toreparoerao.

13

Vaiterei Vavaraitoarei Aiterea Karekesierao

1 Uva iravu vavaraito varuereto kekeavorao, ovusa kosiro virorao
avakava iava. Ira-ia katai tau keta toupaivorao, ora erao vatara aue kukue.
Uva rera iava keta tau kukuearo-ia king vo kukuvairoaro toupaivorao voa.
Uva rera iava erao vatara-ia kukue oaravu vaisiaro toupaivorao, vo vaisiro
otakaurovu rutu vaisiaro varao oara-ia Pauto tovipaoro rera takaupaiveira.
2 ✡ Uva rera vavaraito ira kekeavorao ira oiso toupareveira osa lepat
laion roroto. Uva rera iava kokotoara oiso toupaivorao osa bea kokotoaro.
Ari rera iava gisipo oiso osa laion gisipoaro. Uva rera-a eera dragon ira
ora rera vo varivariaro vaterevorao rerapa eera vavaraito. Oa iava oiso
rera tovorevorao rera reraaro king oiso raga ita osa rera. Osa iavirava eisi
rerapa riroa rutu gorua vaterevorao orekerovupa reipasa.
3 Uva iriavu kukue rera iava vavaraito oiso toupaevorao, Iria togaiva oira
kopii pieoro. Ari ita, uva kapua viupa rera kukuearo-ia vasavava. Oa iava
vorevira kukue vearoopa ita. Uva oisi-a eisi osa iava oirara rutu vo rasio
iava oea rera-ia tavetave iraopaivorao eera vavaraito. Oa iava rera sirova
utupaaerao.
4 Uva rera reito dragon ira rerapa ro vavaraito gorua vaterevoiva ora rera
vaaro, oirara rera-ia dragon vuurapa vaisi purapaivorao. Uva rera tapo-ia
eera vavaraito vuurapa vaisi purapaivorao oiso purapaoro, "Iroutoa vai
rova vavaraito vaeapare? Iroutoa vai uvuiparoi ra rera tapo ora uporo?
Easi viapau iraiei?"

✡ **12:17:** Ais 1:9-10 ✡ **13:2:** Dan 7:4-6

5 Uva iravu rerapa eera vavaraito vaserevorao ovusa rirovira takatoparoerao Pauto takaupaoro. Ari ita, goruava touparevorao vo pitupitu eva purasa vo resura tau erao (42) rutu uvuiaro-ia kekira.

6 Uva ora rera iava gisipo aka pieoro rutu Pauto tovipaoro rera takauparevorao, ora rera vaisiaro Pauto, ora rera vo uruiaro Pauto, ora rera vo saraaro Pauto voeao oea vuvuiua-ia toupaiveira. Oara-a varao oara rutu tovipaoro vara takauparevorao vavaraito.

7 ✡ Uva iravu rerapa vaserevorao. Oa iava upoa kareke pierevorao Pauto voeaarova. Uva upoava ora poesiroerao. Oa iava voea kove pierevorao, uvare gorua oureva vao oa iavirava uvuiparoi ra reiparo osararovu rutupa, ora okantrirovu rutupa, ora oreorovu rutupa, ora ovararovu rutupa.

8 ✡ Oirara rutu voeao vo rasio-ia oea vaisiaro viapau toupaivorao Tootoopa Vuku-ia vo vuutao-ia oa-ia Pauto rasito purareva, oea rera-ia vuurapa vaisi purapaiverea eera vavaraito. Ari ita, vuku-a eva Sipsip Kakae vaaro vo kakaeo tuariri oa upoivoiva, kopiiepa.

9 Ro ira-ia kokito toupare ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve.

10 Vosa Pauto vo ruipaaro sirova iravu ouive tuukea iare, oire avaro tuukesa. Ora vosa Pauto vo ruipaaro-ia irai upoive toorio vai-ia, oire ra oisi rera upo iraoive rera-ia toorio. Ari ita, vo osa vo pitupitu eva oisi eisi karekepe voea-ia osa iava Pauto voeaaro uvuipaai ra goruvira rutu ora voea vo oirao pie vovouroaro-ia uvisi iraoive.

11 Uva iravu eraopato vavaraito kekeavorao ovusa rasito sovara iava vusirevorao. Ira-ia vaiterei ketatoarei toupasivorao oiso osa sipsip kakae ketaaro. Ira reoaropa oiso paerao dragon reoaro.

12 Uva rera ro rovopato ira ruvara-ia oisi raga ita vo gorua oureva vavaraito ro eraopato. Oa iava rera vo goruaro iavirava okovorovu rutu purareva rovopato vavaraito sirovavi. Ira oirara rutu oiso piereva ora rasito, ra rera raga-ia eera vavaraito rovopato vuurapa vaisi purapaive. Ira-ia tuariri kapua viupa pura piroiva, vasavava.

13 Uva rera ro eraopato vavaraito oaravu rutu ravotoara puraparevorao oravotovu-a vao-ia oiso, vo uvare oirara rutu osireiaro-ia tuituia vara pierevorao vuvuiua iava vore rasitoa-ia.

14 ✡ Osa iravu rerapa vaserevorao vo osa vo ravotoro rutu evara puraparevorao rovopato vavaraito osireiaro-ia. Oire uva vo pitupitu eva oa-ia oirara rutu voeao vo rasio-ia keakearevorao eraopato vavaraito oiso voea tavioro, “Ro rovopato vavaraito ira urauraaro purata evaoa vai-ia tokarasivira. Ra rera vaisiaro kae piepata ro vavaraito tuariri toorio ira uporeva. Ari ita, uva tootoovira raga rera toupare.”

15 Uva iravu rerapa vaserevoiva, tokarasi-ia tootoo pierevorao eraopato vavaraito rera iare vavauoro. Oa iava rera eera tokarasi reoreoroerao. Oire vosa viapau oearoi ro-ia tokarasi vuurapa vaisi purapaive, ra rera raga ita voea uporeve.

16 Uva eera eraopato vavaraito oiso taviroerao. Oa iava oreesivu tovoivorao oirapapa vavae-ia, eke vo kagaveara-ia oirara rutu-ia voeao oira akukuro raga, ora voeao oea rei vaisivira toupaiveira, ora voeao monipa irara, ora apota irara, ora voeao oea akukupapavira kovo ragapaiveira, ora voeao oea evoeapa reipaaveira.

17 Osa-a eisi oiso vosa ro ira-ia viapau vo reesi eva viapau toupaive vavaraito vaisiaro iavirava vo reesi, ora rera vaaro iava vieia vo reesi tapo, ra viapau oaravu avu vai voripareve oearovu ruvara-ia. Ra ita oisi oearovu

✡ **13:7:** Dan 7:21; Re 11:7 ✡ **13:8:** Fl 4:3; Re 3:5, 20:12-15 ✡ **13:14:** 2 Te 2:9-12; Mt 24:23-25

viapau oaravu avu vai ita voripaive rera ruvara-ia ita ro ira-ia viapau vo reesi toupaive.

18 ✡ Vigei uvui iraopaviei ra vaore vearovira rutu rugorugoo iraopavio, Ro ira vearovira rutu taraiparo ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reesi vituaro rutu-ia vao vavaraitoa iava roroiovira taraiparo. Uvare vo reesia vao-ia iravu oirato vaisiaro iavirava vo reesi vao, 666.

14

Voeao Uvuiaro Oiso-ia 144,000 Airepava-ia Eraaepa Erava

1 Uva vorerivira ita vuravuraavorao. Oa iava Sipsip Kakae kekeavorao Saion Pukui-ia, ovusa voeao 144,000 oirara rera tapo voa torepaaerao oea kagavearo-ia Sipsip Kakae vaisiaro toupaivorao ora Aiteto vaisiaro. Vo vaisio oa rigatoreva Pauto voea iava kagavearo-ia.

2 Uva oreovu uvuavorao vuvuiua iava oa oiso rutu gurukovorao osa uuko sirisiri gurukoaro. Ora oiso tapo osa riro guruko varakeo vo osa pokoro viro. Uva vo guruko eva uvuavorao oiso osa riro irara rerevae pievira gitara toipaivorao.

3 Uva iriavu-ia erava eraaerao airepava Pauto vaaro paupa ruvara-ia, ora vo resurao ruvara-ia okarea tootoovira toupaiveira, ora turaro irara ruvara-ia. Uva voea voeao 144,000 oirara Pauto oea vorireva oirara rutu iava voea vo rasio-ia. Ari ita, voea raga uvuipaai ra taraipaave oira-ia eira erava. Uva viapau oiso irai raga ita uvuiparoi ra oira-ia tarairo.

4 ✡ Voea-a evoea oirara oea viapau vuriara vai oisoa purapaive riakora tapo. Viapau. Ari sisigaruevira rutu oisoa toupaive. Ari ita, uvarovu ruture Sipsip Kakae oisoa avapape, uva voea evoea oisoa rera sirova utupaave Pauto oea vorevira ora rerapa vorireva oirara rutu iava voea vo rasio-ia. Oea oiso rutu toupaiveira, Rovopa sara rutu Pauto oea vorevira vorereva ora vaitereipa ora Sipsip Kakae.

5 ✡ Oea viapau oisoa kuuvu reoro vai purapaive. Ora viapau vuria vai oavu avu vai-ia voea oaiaro.

Vo Peva Purapurapa Irara Ensel Reoa Puraiva

6 ✡ Uva iravu raga kekeavorao enselto ovusa vuvuiua vuruvuruaro-ia papapaoro avaparoerao Vearo Siposipova vao oa-ia viapau opesia vaiei. Uvare vo kovova touparevorao vao va iava Vearo Siposipo siposipopa kovo oirara rutupa voea vo rasio-ia toupaiveira. Uva va iava siposipoparevorao osararovu rutupa voraro rutu okantrirovu rutu-ia, ora voraro oreorovu rutu-ia, ora voraro ovararovu rutu iava.

7 Uva rirovira rutu takatopaoro oiso puraparoerao, “Vuuta vao pou piroi oa-ia Pauto oirara rutu rovirieirevere kortua-ia. Eisi osa iavirava uvuipatai ra rerapa uriripaoro rera vaisiaro rei pie iraopata. Ra rera-ia Pauto vuurapa vaisi pura iraopata ira vuvuiua purareva, ora rasito, ora avakava, ora tuputupue rikuro rutu uukoara.”

8 Uva iravu raga purapurapato ensel rovoto purapurapato sirova utuoro urioroerao. Uva eera eraopato ira oiso puraroerao, “Rei urui rutu Babilon urui oa vuri ovoiooro koveei. Iu, vuri ovoiei. Uvare vo uruia vao Babilon-ia oa raga osararovu rutu oirara oiso pieva, ra va raga vo vovouaro goruvira sirova utupaave vao otopa pitupitu vo urui vaaro. Oa-a eva oiso toupai, Riro goru ovi wain, oovi-ia oisoa voea ukaio piepaeve, oa iava oira vo pitupituaro otopa pitupitu puraiva. Uva Pauto vo kasipuaro voea-ia pou piropa.”

✡ **13:18:** Sam 9:15-20 ✡ **14:4:** 2 Ko 11:2; Re 3:4, 5:9; Je 1:18 ✡ **14:5:** Sam 32:2; Ef 5:27 ✡ **14:6:** 1 Ko 1:18-25; Ro 1:15-18

9-10 ✡ Uva iravu purapurapato ensel vaiterei sirova uturoerao uriooro. Uva rera eera vo pevapato rirovira rutu keerapaoro oiso puraparoerao, “Vosa oeai ro-ia vavaraito vuurapa vaisi purapaive ora rera tokarasiaro-ia tapo, ora reesia oureve vao kagave iare, eke vavaea iare tapo ora voea iava, oire ra voea evoea iriavu-ia ukaioave wain vo waino Pauto vo kasipuaro. O wain iria viapau uvere rovoreve Pauto uukoa vaiva tapo oira vo goruaro kopii pieoro. Viapau. Ari eera vo kasipu rutu petoreverea kap iare vuria vo voriaro kare piesa. Ra voea evoea oirara oira-ia ukaio iraoave. Ra oisi iavirava vurivira rutu upiaave riro kasirao kasi-ia tuitui kasi oa vuvupaiveira solfa viitavokoaro-ia vo enselpa irara osireiaro-ia voeao tugoropa irara ora vo Sipsip Kakae osireiaro-ia.

11 ✡ Uva kupareto kosiparoverea vo kasi-ia eva oa voea upia piepaiverea, eera ira kaeparo viro rutu vokiara rutu-ia. Ra voeao oea rera-ia vavaraito vuurapa vaisi purapaive ora rera iava tokarasi-ia ora vo rara rera vo reesiaro oupaive rera vaisiaro-ia, oea-a evoea viapau oiso reareaa vai oupaiverea vo ravireoura rutu-ia ora vokiaroro.”

12 Vo osa vo pitupitu eva karekepaperea osa iavirava uvui iraopaai Pauto voeaaro ra goruvira rutu torepaaverea voeao oea Pauto vo reoroaro reo goruro sirova utupaaveira, ora Jisas oirao piea-ia tapo uvisivira rutu pitu iraopaiverea.

13 ✡ Uva oreovu uvuavora oa vuvuiua iava urioerao oiso puraoro, “Vo reoro rigatori, Oirara Turaro oirao piepaoro kopiipaaveira vo vokio ora ovuutarovu rutu-ia varari utupaua, oea evoea kopii irara uvuipaai ra roru iraoive.” Uva Uraurato-a ro ira tapo oiso puraroerao, “Oiraopavira! Ra vao virikasi kovo kavuive oa oisoa purapaive, ra reareaave. Rara viapau oiso ava ragaave. Viapau. Ari vearo vovouro oisoa purapaive evara oara voriaro-a ovoriroa voea tapo avaperea.”

Aio Oupa Vuuta Vo Rasito

14 ✡ Oire uva vorerivira ita vuravuraavorao. Oa iava iriavu raga popotepava rukuta kekeavorao osa toupaevorao. Uva iravu pauparoerao oira-ia rukuta oiso rera osa Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ira kukuvaipava gol touparevorao ora rera iava kukue-ia ora sigoa-ia porokoa pituparevorao riro avuavua rutu.

15 Uva iravu purapurapato ensel kosi virooro urioroerao Rovopa Kepa Tempel iava roarire rirovira rutu keerasa ira rukuta ivara-ia pauparoerao oiso puraoro, “Aio tokopauei vii vaaro-ia sigoa, uvare aioara rutu varao vo rasio-ia vioroerao. Uva oisi-a eisi osa iava vo voki-a vao vo aioro varao oupasa.

16 ✡ Oire uva ro ira rukuta ivara-ia pauparoerao ira ora rera vaaro-ia sigoa pitupaoro va-ia tosiparevorao rasitoa-ia aioara tosipaoro varao oara vioroerao.

17 Uva iravu ita enselto Rovopa Kepa Tempel iava kosi viroroerao vuvuiua-ia. Ira tapo ita eera oavu-ia sigo poroko riro avuavua pituparevorao.

18 ✡ Ari iravu raga purapurapato eravao arova urioroerao. Eera purapurapato ensel ira vo kovoaro-a, Pauto vo kasiaro eto kasi tokipato. Ira roarire enselto rirovira keeraparoerao ira sigo poroko-ia riro avuavua pituparevorao oiso purapaoro, “Sigoava uriou eva oa-ia pituparivoi vii vaaro riro avuavua. Ra va-ia aio kuero rutu roturoturi wain iro iava vo rasio-ia. Ra vara gururi, uvare evara aio kuero vioroerao.”

✡ **14:9-10:** Re 13:14-16; Jer 25:15-17 ✡ **14:11:** Ais 34:10 ✡ **14:13:** 1 Ko 15:51-58; Sam 116:15
✡ **14:14:** Dan 7:13; Re 1:13 ✡ **14:16:** Mt 13:36-43 ✡ **14:18:** Joe 3:13

19 Oire uva rera enselto ira sigoa-ia pitupaoro va-ia tosiparevorao vo
rasio-ia aio kuero rutu rotupaoro wain iro kuearo. Oa iava vo kuero guru
ovoirevorao. Vo kuero evara rokoroko pieparevorao riro rikui-ia avekea
vao wain pigipigipa riku. Oa-a eva oiso toupai, Pauto vo kasipuaro voeare
vuri irara.
20 ✡ Oire uva wain iro kuearo pigipigipaoro va-ia tasiasipaivorao riro
rikui-ia avekea oa riro urui vatuarovi-ia toupaiveira. Oa iava vo tatu
uukoaro revasiaro oiso rutu parupaivorao osa oiratoa iava revasiva. Uva
aue rutu uvuiaro-ia parupaoro avapaerao 300 kilomita. Uva vorevira vo
rovu oiso rutu uvuivira vo rovu torearo kaepa pirorao osa oirato torearo
uvuiaro rutu.

15

Erao Vatara Purapurapa Irara Ensel Vuriara Rutu-ia Orekerovu Oisoa Pitupaive

1 Oire uva oavu kekeavorao reia rutu reesia pisa oa karekeerao vuvuiua-
ia vao erao vatara (7) enselpa irara va eva reesia. Uva rirovira rutu vare
rugorugoo iraoparaerao, uvare voeao enselpa irara kekeavorao ovusa voa
toupaivorao erao vatara-ia orekerovu vuriara rutu pitupaoro oira vuri
piepara. Uva vara-a evara ovoiokuara rutu. Ra viapau ita vara isivaaro iava
oai ita karekepe. Uva vara-a evara vuriara oiso toupai, Pauto vo kasipuaro
ovoiaro rutu.
2 Uva oavu kekeavorao oapa oiso paerao avakava. Oa oiso toupaivorao
osa sisiro roroiova rutu. Iria uvereiva tuituia tapo vaore, oiso ra oisi iavi-
rava sisikorepaeve. Oire uva voeao tapo voa kekeavorao oea vaitereiriva
ora keevoisiaera upoa-ia vavaraito vaio ora rera tokarasiaro, ora vo osa
rera vo reesiaro vo goruaro opesierao voea-ia. Uva voea evoea torepaaerao
vo avakava vatuaro-ia oea vaitereiva ora keevoisiaera. Uva Pauto voa
voeapa oaravu vate ovoirevorao oara oiso toupaiveira osa gitara. Oa iava
voa vara-ia pitupaivorao.
3 ✡ Uva iriavu-ia erava eraaerao Moses oiraaro ro Pautoa-pa kovopato,
ora Sipsip Kakae oiraaro tapo iriavu erava o-ia oiso purapaoi,
“Turaro Pauto vii goruara rutuva toupariveira. Ora okovorovu rutu varao
oara purariva reipara. Oa iava vara kekepaoro vara-ia rirovira rutu
tavetave iraopaioveira. King Reitoa rutu vii osararovu rutu oirara
reraaro. Vii vo vovouroaro torevokoara rutu ora oiraopara rutu.
4 Turaro vii-a kataitoa raga viigoa tugoropavira toupariveira. Osa iava
iroutoa vai uvuipa ra viapau viipa avivikeparo? Ora iroutoa vai viapau
uvuipa ra vii vaisiaro kae piepareve? Viapau. Ari osararovu rutu uvui
iraopaai ra vii-ia vuurapa vaisi purapasa uriopaave. Eake iava? Uvare
torevoko vovoutoa rutu-a vii vo vovouo oa poeravira rutu ora karekeerao.”
5 Uva eva isivaaro iava vuravuraavorao ita vorerivira vo uva Tugoropa
Kepa Tempel sovara-ia toupaivorao vuvuiua-ia oa karu pirorao. Eva Lotupa
Kepa sel-a Pauto vaaro. Oa-ia Oiraopa Reo rutu karekereva rera vaaro.
6 Uvava voeao erao vatara enselpa irara kosia viroiva, erao vatara-ia
orekerovu vuriara rutu pitupaivorao varao oira vuri piepara rutu. Uva
voea-a evoea oea vearopara rutu-ia varoara tuupaaerao sisigarueara rutu,
ora sisikorepara, ora gol iroro-ia takipa iroro ora takipaoro ora voea iava
kopukopuara-ia vo iroro tavurupaivorao.
7 ✡ Oire uva iravu vo kareo iava rera oresura tootoovira toupaiveira
erao vatara (7) dis golaro vaterevorao voeapa voeao erao vatara enselpa

✡ **14:20:** Ais 63:1-6; Hi 13:12; Re 11:8 ✡ **15:3:** Diu 32:3-4; Sam 111:2, 150:1-6; Hos 14:9 ✡ **15:7:** Ais 6:1-8; 1 Kin 8:10

irara, ora Pauto vo kasipuaro ro ira tootoovira toupareveira vokiara rutu-
ia, okasipu-a eva oa iava evara erao vatara dis agasi iraoerao.
8 Oire uva keraria iava ora Pauto vo goruaro oa iava kupareto kosiro
virorao Tempel agasi piesa. Ra viapau oiso irai uvuiparo oiso ra voeare
koataro Tugoropa Kepa-ia. Viapau. Ari uvui iraopaai ra evoeare erao
vatara enselpa irara tue rovopaave ovusa vo kovo opesi pie rovoive evara-
ia vuriara rutu.

16

Erao Vatara (7) Aue Dis Oara-ia Kasipu Koko Toupai Pauto Vaaro

1 Uva oreovu uvuavorao oa kosi pirorao Rovopa Kepa Tempel iava.
Oa voeaore erao vatara keerapaoro goruvira rutu oiso puraerao, "Ava
iraopatai eva erao vatara kasipu kokoro Pauto varaaro petosa. Ra varape
rasitoa iare koveoro."
2 ✡ Oire uva rovoto purapurapato ensel ora rera vo kokoarova kasipua
avaroerao dis-ia rasitoa iare va petopaoro. Oa iava osararovu rutu
goru kapuaro karekeerao oirara-ia voeao oea vavaraito vo reesiarova
toupaiveira, oea raga ita tokarasipa vuurapa vaisi purapaiveira.
3 ✡ Uva eraopato ita purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua
petorevorao avakava-ia. Oa iava avakava revasivira ora poreorao oiso
osa kopii irara revasiaro. Oa iava vo karero rutu eva avakava sovara-ia
tootoopaaveira kopii ovoiaerao.
4 ✡ Uva ita vo pevapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua
petorevorao riropa uukoro-ia ora tuputupue uukoro-ia tapo. Oa iava vara
rutu revasivira ora pore ovoierao.
5 Uva ragai ro uvuavorao purapurapato uukoara reraaro ira oiso pu-
raroerao,
"Toupari oiso osa oisoa toupari tuariri rutu. Tugoropatoa Rutu-a vii. Vo
vii vaaro-ia tavaa kort oa-ia oirara rovirieirivere rutu torevokovira
voeao vuri irara.
6 ✡ Voeao oea vii voeaaro oisoa upopaive ora profet irara tapo. Oa
iava voea iava revasiara oisoa petopa piro. Eisi osa iava revasiva
vateparivoi voeapa evoea vuri irara, ra oisi iavirava oira-ia ukaioave.
Ra torevokovira voea vaaro vuri vovou vo voriaro ouive."
7 Uva oreovu uvuavorao eravao iava oa oiso puraerao,
"Iu. Oiraopavira rutu, Turaro Pauto vii-ia goruara rutu toupaiveira. Vao oa
iavirava oirara rovirieipariveira kortua-ia oiraopa vovou rutu sirova
vao torevokoa rutu."
8-9 Oire uva vo resurapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro
kasipua petorevorao ravireo-ia. Uva oisi-a eisi osa iava Pauto ravireo
eakarevoiva, oirara rutu kasirevorao va-ia vao riroa tuitui kasi ravireo
vaaro. Oa-ia vurivira rutu voea evoea kasirevorao. Osa iavirava eisi rera
tovipaoro Pauto rera takaupaivorao ro ira-ia gorua toupaiveira vara rutu
evara vuriara kareke piepasa. Uva viapau oiso ora voea iava sopaura oaive
porepaivora rera vaisiaro kae piepasa.
10 Uva vo vavaepato ita purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua
petorevorao rei-ia paupa vavaraito vaaro. Oa iava rupaerao vo sararore
oirara oea vavaraito reroarovi toupaiveira. Uva rirovira rutu siitoka
iraopaaerao upiapaoro. Uva oisi-a eisi osa iava ora voea iava arevuoara
oaive kotukotupaivorao vara gatagatapaoro.

✡ **16:2:** Eks 9:8-12 ✡ **16:3:** Eks 7:17-21 ✡ **16:4:** Eks 7:17-21 ✡ **16:6:** Ais 49:24-26

11 Uva ora voea vo upiaroarore rugorugoopaoro ora kapuara Pauto tovi iraopaivorao rera takaupaoro ro vuvuiua iava. Ari ita, vo osa viapau oiso ora voea iava sopaura oaive porepaivorao vo vovourore evara ovaupaoro oara oisoa purapaive.
12 Uva katai vatarapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao riro kara-ia uuko kara vao-ia Yufretis. Oa iava voava vo kara raaka ovoierao raiva pura ovoioro turaro irarapa king irara, oisore ra voa urioave oisiriva uva ravireo kaeparo viroveira.
13 ✡ Uva vo peva tugara peva kekeavorao oiso rorovira osa rokoroko kare. Oea dragon gisipoaro iava riroto kosia virorao ora vavaraito tapo gisipoaro iava, ora profetato gisipoaro iava tapo ro riro kuuvuto.
14 Opevaa eva uraura peva vuri irara rutu oea oaravu rutu ravotoara purapaiveira. Uva avapaaveira voea iare oirara rutu voeaaro king irara voeao vo rasitoa-ia, voea guru rovopaoro upoa kosi piepasa vo vokio-ia rei voki Pauto vaaro ro ira-ia ogorurovu rutu toupaiveira.
15 ✡ "Uvu iraopata! Ragai oiso visii iare sita pievira poura viroverea osa kavirupato! Ra roruparevе ro ira uutupaoro viapau uusiparo. Osa iava uvuipa ra vearovira ora rera vaaro-ia varoa tuuro, ra viapau gapuvira vokareve. Ra oisi iava oirara viapau rera iava ariipa tavuki kekeive. Osa iava uvuiparoi ra roru iraoreve."
16 Uva voea vuri irara tugara uraura irara king irara guruivorao voa evoa oea Hibru reo-ia vaisipaiveira oiso, Amagedon.
17 Uva erao vatarapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao aue-ia kiuvu. Oa iava Rovopa Kepa Tempel sovara iava ora paupa iava Pauto vaaro oreovu rirovira rutu keeraoro oiso puraerao, "Ovoiei rutu."
18 Uva varakeoto parakauoro roropaoro avaparoerao, ovusa rera vo gurukoaro karekepavorao, ovusa rera varakeoto pokoparo virorao. Oa iava riroto ravurike karekeroerao. Uva rera-a eera ravurike rirotoa rutu. Ira oravurikerovu rutu-ia puteparevoi varao oara ovuutarovu rutu-ia oisoa karekepape vo osa oirara vo rasio-ia toupaive. Viapau oiso oravurikei oisi roroa vai oisi eisi karekeepa tuariri osa ro-ia.
19 Uva va vao riro urui oa rera-ia vo peva puravorao kaku virooro, ovusa otaererovu rutu iava ouruirovu rutu varao riropa uruiro oara opesi ovoipaerao vuri ovoipaoro. Uva Pauto riroa uruire vao Babilon urui rugorugooroerao. Oa iava vo urui ukaio pierevorao o-ia kap iria-ia wain ovi toupaiveira. Wain eva-a riroa rutu kasipua Pauto vaaro.
20 Uva tokotokoara rutu rokovorao opesi ovoioro. Oa iava viapau oiso opukui touvorao vorerivira.
21 Uva rirova rutu kokeva ais koveorao. Uva ogagatarovu rutu aisiara riro vavatapara aue-ia uvuipai 50 kilos vara vavataaro katakataivira. Evaisiro aisiroa vuvuiua iava kovekovepaerao oirara-ia. Oa iava oira-ia ais vuri iraoaerao. Uva oisi-a eisi osa iavirava Pauto takau iraopaivorao oirava eira ais iria voea vuri pieevorao.

17

Reiva Turarova Riakova Otopava Iria Vuria Voria Oueva. Oira Vaisiaro, Babilon O Vaisia Porearo, Oloturovu Raga Purapa Irara

1 Uva iravu purapurapato ensel erao vatara iava oea erao vatara-ia aue dis pitupaivorao ira urioroerao ragai tavisa oiso, "Uriou o tuesa reiva

✡ **16:13:** Eks 8:1-6 ✡ **16:15:** 1 Te 5:1-11

riakova otopava iria uuko karaaro rutu sirova toupaevoi. Iria oira vaaro vuri vori oupae. Uva oiso vovouparai ra oira-ia vii kareke piea.

2 Turaro irara king irara voeao vo rasio-ia oea oisoa riro pitupituro rutu purapaive otopara oira tapo riakova. Ora oirara voeao vo rasio-ia oea oirava va vao otopa pitupitu purapaiveira. Oa iava kokoropaaveira oiso rutu osa ro ira spakpaoro kokoroparo."

3 Oire uva Tugoropato Uraurato ragai-ia riro varivarivira rutu karekeroiva, eera enselto ragai kaerevorao orasivu iare vo uva viapau oiratoa vai toupareve kuvau tapi. Uva-a eva uva iriavu kekeavorao riakova iria revasipato vavaraito ivara-ia paupaorao. Uva rera-a eera vavaraito ira iava varaua agasi iraopaerao riro vaisiro iava Pauto tovipa vaisiro. Uva rera raga vavaraito ira erao vatarava kukue tourevorao, ora katai tau aue keta.

4 Uva oira-ia riakova aitereivu revasipatoarei kuvutoarei toupasivorao, ora ooritorovu rutu golara, ora oaravu oritopara oara oisoa purapaive vearopara iava avekeara, ora aasi iroro varao pute pie voriara rutu. Uva ora oira iava vavaea-ia kap-ia golava pitupaevorao o iria agasiorao aue-ia opitupiturovu rutu eruara Pauto osireiaro-ia, ora opitupiturovu rutu vuivuipara otopa pitupituro varao oara oisoa purapaeve.

5 ✡ Uva rigatoa oira vaisiaro iava oira kagavearo-ia toupaivorao, vo vaisio oa porearo vituaro vatauvira toupai oiso, "Rei Urui Babilon-ia. Oriakorovu rutu otopa riako aakoaro-a vii ora opitupiturovu rutu vuriara varao vo rasio-ia."

6 Iria eira riakova Pauto voeaaro oisoa upopaoro voea kopii piepaeve ora voeao oea oisoa Jisas oirao piepaive rera vaisiaro iava siposipopaoro. Uva ragai oira kekeavorao osa voea revasiaro-ia ukaioorao. Oa iava kokorovira karekeorao. Oire uva va eva kekeavoiva, rirovira rutu tavetave iraopaoro va-ia eva rirovira rugorugooraerao.

7 Uva purapurapato ensel ragaire oiso puraroerao, "Eakere rirovira rutu rugorugoo iraopau? Uvuiparai vii soporepaa vatau reo rutu vituaro iava o riakova vaaro ora ro vavaraito ira-ia erao vatara kukue toupaiveira ora katai tau keta, ira ivara-ia paupaoveira voraro avapaoro.

8 Rera kekerivorao ro-ia vavaraito tuariri ira oisoa tootoovira toupareve. Uva vo vokio viapau oiso rera epao. Ari ita, uva utupavira vo riku eva kavureverea oa viapau rekasia vai voava kae virooro. Ra oisi iavirava opesiko ovoiro. Ora oearoi oirara vai vo rasio iava voearo oearoa Pauto viapau vaisiaro rigatoreva Vukua-ia Tootoopa vo vuutari-ia oa-ia rasito purareva. Oea-a evoea oea rera vavaraito kekepaoro rirovira rutu tavetave iraopaiverea. Eake iava? Uvare tuariri oisoa tootoovira tou rovopareve. Uva vo vokio viapau rera epao ita. Ari vo utupavira ita karekeroverea.

9 "Ro ira vearo rugorugoo rutuva toupareve ira uvuiparoi ra vearovira rutu taraiparo va-ia vao oiso-ia, Varao-ia erao vatara kukuero oara oiso toupai erao vatara pukuiara, oara varaaro-ia riakova paupaoveira voa erao vatara pukuiara.

10 Uva vara-a varao erao vatara kukue oara erao vatara king irara reipa irara reesipaiveira, oiso vo vavae opesi ovoiaepa osa iravuei kataito ira vo vokio touparevoi ovusa iravu touvira reipaoro karekerovere. Oire ra utupavira karekero viro, ra oisi iavirava gare vuutavi raga-ia toureve.

11 Uva rera eera vavaraito tuariri rutu ira oisoa tootoovira toupareve. Uva vaviopavira viapau rera epao ira oiso toupare, Eera vo peva vatarapato reito. Ari ita, uva rera-a voeao saratoaaro erao vatara (7) reipa irara ira ita eera opesi ovoiroverea.

✡ **17:5:** Ais 13:1-18; 2 Te 2:7

12 ✡ “Ari ita, katai tau kekerivorao keta oara katai tau reipa irara reesipaivoi oea touvira gorua oupaiverea ro ruvara-ia vavaraito. Oire ra reipaoro toupaive vavaraitoa tapo katai vuutavi raga uvuiaro-ia.
13 Uva voea-a evoea reipa irara oea katai rugorugoo ragava toupaiveira. Oa iava varivariara ora goruara varao oara voea-ia toupaiveira evara rutu oiso vateiverea rerapa ro vavaraito.
14 ✡ Uva Sipsip Kakaeva ora upoaverea. Ra oisi iavirava Sipsip kakae voeava ora keevoisioro voea-ia puteve rutu. Eake iava? Uvare rera ira turaroparoi rutu oearovu rutupa turaro irara, ora uvare rera-a king irara rutupa king. Ra oirara voeao oea rera tapo toupaiveira rera vo keeraaro sirova utupaave voea oea ora rerapa reesireva. Oa iava rera vo reoroaro vearovira rutu sirova oisoa utupaave oea-a evoea uvuipaai ra vo upova ora keevoisiave rera tapo ro-ia Sipsip Kakae.”
15 Uva ragai tavirevorao oiso, “Vo kararo ita kekerivorao riropa kararo uukoara ooviroa sirova paupaoveira oira o otopava. Okararoa os-asararoa rutu reesipaiveira ora aue oirara rutu vo okantrirovu rutu-ia, ora ovararovu rutu, ora oreorovu rutu.
16 Ora evara katai tau keta oara tapo ita keke ovoirivorao oara voeao reesipai king irara oea rutu evoea ora rera ro vavaraito oirava eira otopava ora keriaverea. Ra oira vuri pieive rutu oira iava varoara rutu veraoro. Vo osa oira iava tapo varaua iava sopeara aioive oira kasi ovoioro tuitui kasi-ia.
17 Iu, Pauto voea iava sopaura-ia rugorugooara tovo rovoreverea, ra oisi iavirava va vao puraoro oisi va karekeive. Ari ita, katai rugorugoo ragava toupaiverea ora vao gorua oara ouiverea, ra vara iavirava oiso touive osa king. Oara rutu evara vateiverea vavaraitoapa. Uva oisi-a eisi osa piepaiverea vo rutu rekasisa ovuuta-ia Pauto vo reoroaro oiraopavira rutu karekeperea varao iava oara iavirava oisi eisi puraroepa.
18 Uva eira riakova iria kekerivoi, o-ia vao-ia rei urui oa oiso toupai, Reipa irara rutu iava kukue voea vo rasio-ia.”

18

Babilon Urui Ovoiepa Vurioro

1 Uva vao isivaaro iava iravu raga purapurapato ensel kekeavorao urusia-ia ira vuvuiua iava vararoerao. Ira-ia riroa rutu gorua touvorao ora riroa keraria rera vaaro. Oa iavirava rasito aviavirevorao rirovira rutu.
2 ✡ Ira rirovira rutu takatooro oiso puraroerao,

“Reiva Babilon urui iria opesi ovoioi. Iria opesi ovoioi vurioro. Iria oiso karekeoi vo vokio, Oira-a vuri tugaraaro vo uruiaro. Oa-ia toupaiveira vuri irara tugara ora vuri kare kokio kare. Oea rutu tapo oira-ia toupaiveira.

3 Eake iava? Uvare osararovu rutu oirara oisoa oirava opitupiturovu rutu otopara purapaive. Uvare oiso toupai, Oira ruvara-ia riro gorupa wainro-ia oisoa ukaiopaave. Osa raga ita reipa irara voeao vo rasio iava oirava otopa pitupituro purapaiveira. Ora voeao oirara oea vo rasio-ia sara kovoro purapaiveira riroara oara purapaoro vara-ia riroara rutu moniara oupaiveira ovovourovu rutu sirova riropara kaureo vovouro oira varaaro.”

4 ✡ Uva oreovu uvuavorao oreoa vuvuiua iava uriooro oiso puraerao,

---

✡ **17:12:** Dan 2:41-42, 7:20, 24 ✡ **17:14:** Re 19:16, 19-20; Mt 22:14 ✡ **18:2:** Ais 13:21-22; Jer 50:39
✡ **18:4:** Ais 48:20

“Oirara oaa evo urui iava kosita viro. Teapi oira tapo ora taveopata oira
vovouaro-ia vuria. Teapi oira tapo ora taveopata vuri vovou vo
voriaro oira vaaro ousa.
5 Oira vaaro vuria oa oiso rutu ora gurupapeira osa oavu torearo pukuia
oa ipaepa rutu vuvuiua iare rekasisa. Uva Pauto vo vovouro ruture
evara vuriara rugooparoveira vo urui eva varaaro.
6 Rugoo iraopata vo vovoure eva oira otopava oa purapaeveira. Ra oisi
uvuivira rutu oira-ia oisi piepata oiso osa visii piepaeveira. Uvare
ora oira vo vovouroaro
vuriara tavosipaiveira, oa iava rirovira rutu karekepapeira. Eisi raga ita
osa uvuipatai ra oira vo voriaro vuria vao eraopa vori tapokopata
vo vorirei rutu purapaoro oira-ia. Iria eira riro gorupa uukoro
porepaeveira kap-ia. Osa ita uvuipatai ra oira vo goruaro vao eraopa
goru tapokopata oira vatepasa voreripavira ita. Ra vara-ia ukaiopao
varao-ia vuriara.
7 Iria oisoa ora oira raga vaisiaro kae piepaeve opitupiturovu rutu pura-
paoro ora oira raga vo ruiparoaro uvui piepasa. Eisi osa iavirava
uvui iraopatai ra oirapa riro upiaro vai rutu vatepata oira vo
kaureoroarova uvuipaoro. Ora oira tapo rirovira rutu gau pie
iraopata vova oira iava sopaua-ia uvava oiso purapaoveira, Ragai
oiso toupaa Kwin. Ragoa pauparai Kwin vaaro-ia paupa. Viapau oiso
ragai-a raroeva. Siraoa viapau uvuipai ra ragai-ia karekepe, ra oisi
iava gaupaa. Viapau rutu.
8 Uva oisi-a eisi osa iava osasararovu rutu vuriara oira-ia karekeperea katai
voki raga-ia. Riro irara upiapaoro kopiipaaverea. Uva riro irara rutu
vurivira gaupaiverea ora riroto ogoeto ira tapo karekeroverea. Uva
riroa tuitui kasi Babilon urui rutu kasi ovoiverea. Iu. Reito Pauto
oira vo vovouroaro rovirieireverea rutu oira vaaro vuria vo voriaro
kare pieoro oirapa, eera Turaro Pauto riro gorutoa rutu.”
Eisi osa puraepa vo reo vuvuiua iava va.
9 ✡ Uva voeao reipa irara vo rasio-ia oea oirava otopa pitupituro oisoa
purapaive ora oaravu tapo riroara kaureo vovouro rutu oisoa purapaive
oira tapo ora voea raga-ia rugorugoopaoro. Eisi osa iava voea reipa irara
kupareto tueiverea ovusa kaero viro, vo rara tuitui kasi oira kasiive. Ra oisi
iavirava rirovira rutu gaupaive siraopaoro.
10 Uva uririaverea rutu vaopa vuria rutu upia oa taru oira-ia karekeperea.
Ra oisi iavirava oira asavira tauaivi toupaive oiso purapaoro, “Siraovira!
Siraovira rutu vii-ia Babilon! Uvare vii-a rei urui rutu. Ora vo uvare riro
varivari urui rutu-a vii. Vakoravira raga katai vuuta raga-ia vii vo vuriaro
voriaro vii-ia kareke ovoiei.”
11 ✡ Ra voeao oea vo rasio-ia sara kovoro purapaiveira oea vo uruire
vao rugorugoopaaverea. Ra oisi iavirava vo uruipa gaupaive rirovira rutu
siraopaoro. Eake iava? Uvare viapau ita irai epao ira uvuiparoi ra voea
ruvara-ia kotokoto voriparo vorerivira.
12 Vo kotokotoro-ia aue gol, ora silva, ora vearopara avekeara, ora aue
aasi riro voriara rutu, ora vearopara rutu popotepa varoro, ora osasarovu
rutu revasipa varoro, ora gausisi varoro, ora oaravu rutu evaoara vearopa
geesiara. Ora orekerovu rutu oara purapaiveira elefant iava ketaara-ia. Ora
orekerovu rutu oara purapaiveira oevaovu-ia evaova riro voria rutu, ora
aue bras, ora ainara, ora aveke korikoripara.
13 Ora orekerovu rutu varao oiso, vasirere, ora tagotago o aiopava, ora
akoroara geesipa kupare purapara, ora osararovu rutu tugara geesipara,

✡ **18:9:** Jer 50:8-16, 46 ✡ **18:11:** Esi 27:13, 27, 36

ora vearopa sandaro, ora aue wain, ora korovo, ora vearopara aue plaua, ora aue wit, ora bulmakau, ora sipsip, ora hos, ora karis-ara, ora voeao akuku kovo irara, ora oirara tootooroaro tapo ita. Evara rutu voea vo kotokotoroaro oara-ia sara kovoro oisoa purapaive osa viapau oeai vo vara voripasa.

14 Oea-a voeao oea sara kovoro oisoa purapaive oea oiso puraaerao oirare, “Varao rutu oarapa vii iava sopaua riiriipapeira rutu vara oupasa oara rutu vii kavuvorao. Oaravu rutu vearopara aioara, ora orekerovu riropa voriara, ora orekerovu rutu vearopa oritoro vii varaaro oara rutu evara vii kavu ovoivorao. Oire uva oirara viapau oiso orekerovu avu vai vearopara vai vii-ia vorerivira kekepaiverea.”

15 Uva voeao oea sara kovoro purapaiveira vara-ia rirovira moni oupasa vo urui-ia eva, oea rirovira rutu uriripaaverea vaopa vuri upia oa ouvoi vo urui eva. Osa iavirava vo urui asavira tauaivi oga pievira toupaiverea gaupaoro rirovira rutu siraopaoro.

16 Uva oiso purapaaverea, “Siraovira! Siraovira rutu vo uruivipa vao riro urui! Ouruia oisoa tuariri vearopa varoro popotepara-ia tuupape ora osararovu rutu revasipa varoro. Ora oiso osa ora vo urui iava varaua oisoa oritopaive aue-ia gol, ora vearopa avekero, ora aasi iroro riro voripara.

17 Ari ita, vakoravira raga oara rutu evara moniara ora oritoara rutu opesi ovoiei.”

Oire uva kepten irara rutu selpa uvuoro-ia tou irara, ora voea rutu voeao oearoa uvuoara-ia voripaoro uvarovure avapaaveira, ora kovopa irara uvuoa-ia, ora oearovu rutu voeao oea sara kovo purapaiveira avakava-ia oea rutu Babilon urui siituepaoro tauai torepaaverea.

18 Oea kupareto kekeivere ovusa tuitui kasi vo urui kasive. Ra rirovira keerapaoro oiso purapaave, “Aa vo uruio vai epao oa vo uruiova vaeavira toupai rei urui, raa?”

19 Uva ora voea kukuearo-ia rasito poupouaro vikipaiverea gaupaoro siraopaoro rutu. Ra oiso purapaoro rirovira rutu gaupaive, “Siraovira rutu! Siraovira rutu rei uruipa, oa-ia moni oupaioveira igei vao igoa torevokoaraaro-a uvuoara. Siraovira rutu! Vakoravira raga opesi ovoiuei.” Eisi osa puraaepa selpa uvuoara-ia kovopa irara.

20 “Vii vuvuiua, ora oirara rutu Pauto voeaaro, ora visii aposel irara, ora profet irara visiigoa rutu uvuipatai ra roru iraota va-ia vao oa vo vokio karekei vo uruia vao riro urui. Ouruia rovirieirevoi Pauto vo uruipa vuri vovou vo urui vaaro kare pieoro ovovoua eva oisoa purapaive visii-ia.”

21 Oire uva vo reo opesieiva, iravu riro varivarito enselto iriavu aveke ourevorao rirova rutu wit tatupava. Uva oira kae pieoro oira-ia vikiroerao avakava sovara iare. Uva oiso puraroerao, “Osa oiso vo urui vao rei urui kae pieiverea Babilon-ia va-ia riro varivarivira rutu vikisa. Ra oisi iavirava oirara viapau vo urui vorerivira kekepaive.

22 Osa-a eisi osa iavirava gita guruko ora osararovu rutu pupipara, ora rivu, ora utave ogurukoa rutu evara viapau uvuipai ra vorevira varao uvuive vii iava riro urui. Ora voeao oearoa tarai oupaiveira okovorovu rutu purapasa, oearoa-a evoea viapau uvuipaai ra voea vorerivira kekepaive vii-ia. O wit tatupava aveke iria gurukoaro-ia viapau uvuipai ra vorerivira oira gurukoaro uvupaive ita vii-ia.

23 Ora vuravu aviaviaro viapau uvuipaoi ra viire aviavieve vorerivira. Ora ro vo reoaro ira airepavira riako oupa, ora o rera oiraaro riakova. Oara rutu-ia evara viapau uvuipai ra vara uvuive vorerivira vii sovara-ia. Voari tuariri vii voeaaro oirara sara kovorova oisoa toupaive oiso

rutu varava toupaoro reipa irara rutu oirara vo rasio iava voea. Ora oiso osa oisoa oirara rutu osararovu rutu iava oisoa keakeapari oaravu rutu-ia kavokavoara."

24 ✡ Uva Pauto vo urui eva kekerevorao ouruia vuriava toupaiveira profet irara upopa, ora oirara rutu voeao rera voeaaro oeava oisoa oirara rutu voeao vo rasio-ia keripaave voea kopii pie ovoipasa. Ovuria tapo eva oa voa raga toupaivoi vo-ia Babilon urui raga-ia."

19

Oirara Rutu Rorupaiva Uvare Babilon Urui Vuriepa

1 ✡ Vao isivaaro iava ragai oavu riro takato gurukoaro uvuavorao oiso rutu osa riro takato riro irara rutu oirara vaaro voeao oea vuvuiua-ia toupaiveira. Oea oiso puraaerao, "Pauto vaisiaro kae piepe vigei reraaro Pauto. Eera-a kataitoa raga ira vorevira vigei ourevoi, rei vaisitoa rutu, ora riro varivarito.

2 ✡ Ira kortua-ia oirara rovirieipareveira oiraopavira rutu torevoko vovou sirova. Uva o otopava riakova oira vaaro-ia otopa pitupitu oirara rutu vuri pieeva voeao vo rasio-ia. Eisi osa iavirava Pauto oira vo vuriaro voriaro vorevira kare pierevoi oirapa. Eira riakova iria Pauto kovopa iraraaro upopaoro oisoa voea kopii piepaeve."

3 Oire uva vorerivira ita oiso keeraoro oiso puraaerao, "Pauto vaisiaro kae piepe! Uvare tuitui kasi kuparearo riro urui kasivoi vao oa vokiara rutu-ia ipapapeira!"

4 Oire uva oisi-a eisi osa iava erao tau vo resura (24) turaro irara ora vo resurao vo kareo oea tootoovira toupaiveira oea rutu takua virorao kokoto rekuoro Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro, ira pauparoveira rera vaaro-ia paupa. Uva oiso puraaerao, "Oiraopavira rutu Pauto vaisiaro kae pie iraope. Vigei reraaro!"

5 ✡ Uva voava vo paupa Pauto vaaro oreovu keeraoro oiso puraerao, "Visii Pautoa-pa kovopa irara, visiigoa rerapa Pauto avivikepataveira visii oira akukuro, ora visii visiigoa oearovu rei vaisirova toupataveira. Visiigoa rutu Pauto vaisiaro kae pie iraota."

Riako Oupa Vurei Puraiva Sipsip Kakaepa

6 Oire uva oreovu uvuavorao oa karekeerao riro irara rutu iava oirara oea ora guruaerao. Ogurukoa oiso rutu poko pirorao osa riroa uuko sirisiri gurukoaro, ora oiso osa riroto varakeoto poko piearo gurukoaro. Ogurukoa eva oiso puraerao, "Pauto vaisiaro kae piepe. Reitoa rutu Turaro eera vigei reraaro Pauto. Ira-ia goruara rutu toupaiveira. Ira vo vokio kingvira rutu touparevoi.

7 ✡ Uva uvuipaviei ra vo vokio-ia vearo vovou iraovio rera vaisiaro kae pieoro. Eake iava? Uvare vuuta karekei Sipsip Kakae vaaro oa-ia riako oupai. Uvare riakova ora vatatopooro tuepaoi, voea raga ita Pauto voeaaro.

8 Uva Pauto oirapa popotea varoa vaterevoi vearoa rutu, ora riro aviavia rutu, ora sisigaruea rutu. Uva va-ia tuuoi va vao popotea varoa." Oa-ia torevoko vovou rutu reesievoi vo vovouo oa purapaiveira Pauto voeaaro.

✡ **18:24:** Hi 11:32-40; Jer 51:49 ✡ **19:1:** Sam 118:22-29 ✡ **19:2:** Diu 32:43; Re 6:10 ✡ **19:5:** Sam 134:1 ✡ **19:7:** Mt 22:1-10; 2 Ko 11:2; Ef 5:32; Re 21:2, 9

9 ✡ Uva purapurapato ensel ragai tavirevorao oiso, “Vo reo rigatori oiso,
Pauto oeavure keeraroi riroa iare ora oupa aio Sipsip Kakae vaaro. Oa-
ia uvuipaai ra roru iraopaive.” Uva oiso ragai tavirevorao, “Oreoa vao-ia
oiraopa reo rutu Pauto vaaro.”
10 Uva takura virorao enselto kokotoaro ruvara-ia rera-ia vuurapa vaisi
purasa. Uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Opeita eisi ragaire pieri. Uvare
ragai-a vii tapo kovopato, ora araoko irara oara tapo. Visiigoa rutu Jisas
oirao piepataveira rera vaisiaro iava siposipopaoro. Uvuipauei ra Pautoa-ia
vuurapa vaisi pura iraori kataitoa raga. Ari ita, taraipaviei oiso, Tugoropato
Uraurato profet irara vo rugorugooroaro oisoa toretore piepareve Pauto
vaisiaro iava siposipopasa. Eera ira voeao oirara tauvapareveira oea Jisas
vaisiaro iava siposipopaiveira.”

Oirato Popotepava Kaare Hos Ivara-ia Pauparoepa

11 ✡ Uva vuvuiua kekeavorao urusia-ia ovusa karu pirorao. Uva toupaevo-
rao kaare hos iria-ia pauparoerao oirato. Ira vaisiaro oiso toupare, Eera
oirato ira rera vo kovoaro vearovira rutu tokipareveira. Ora, Eera oirato
ira ora rera vo pitupituaro oiraopa rutu purapareveira. Vosa oirara
rovirieireve kortua-ia, ora vosa upoa tore piereve, oire uva oisi-a eisi osa
torevoko vovou raga sirova utuparoi vara purapaoro.
12 Ira iava osireito oiso roroparevorao osa tuituia vuvuaro, ora riroara
kukuvaipara reito varaaro rera kukuearo-ia toupaivorao. Osa oavu rigatoa
rera iava varaua-ia toupaivorao eva rera vaisiaro. Eera kataitoa raga ira
raga vo vaisi-ia taraiparoveira vo osa oearovu, viapau.
13 ✡ Uva revasiva varoa veuevorao vao oa-ia tuuparoveira. Oa iava oiso
rera vaisiivorao, Pauto Vo Reoaro.
14 Uva viurupa irara voeao vuvuiua iava hos kare-ia paupaaerao kaare
kare voea voeaaro. Uva popotepa varoro raga-ia tuuoro vearopara
sisigarueara rutu rera sirova utuaerao.
15 ✡ Uva ro irapato voea reraaro tooriova touparevorao riro avuavuto ira
rera gisipoaro iava kosiparo virorao, oiso ra oearoi uporeve oirara vai rera
ro-ia toorio. Ora kakuto ainto kaeparevorao rerava oirara rutupa reipasa
eera kakuto. Ra wain pigireve aveke rikui-ia wain pigipa oa-a eva riroa
kasipua Pauto vaaro ro ira ogorurovu rutuva toupareveira.
16 Ira-ia rigatoa toupaivorao rera vaisiaro iava oa varoa-ia toupaivorao
ora rera kokotoaro-ia tapo. Vo vaisio oiso-ia, Kingpa irara rutu reraaro King,
ora Turaro irara rutu reraaro Turaro.
17 ✡ Uva iravu ita purapurapato ensel kekeavorao ovusa ravireo osireiaro-
ia toreparoerao kokio kare ruture rirovira keerapaoro ovusa vuvuiua
vuutaaro-ia papaivorao. Uva oiso puraroerao, “Uriota vo ora gurusa riroa-
ia aioa Pauto vaaro.
18 Visiigoa uvuipatai ra kingpa irara varuaro aiota, ora kepten irara tapo
varuaro, ora voeao viurupa irara varuaro voeao riro varivaripa irara. Ora
hos kare tapo varuaro, ora voea oea vo kare ivara-ia paupaaveira hos kare.
Ora uvuipatai ra oirara rutu varuaro aiota voeao akuku kovo irara, ora
voeao oea evoea tokipaiveira, ora voeao oea rei vaisirova toupaiveira, ora
oira akukuro.”
19 Oire uva rera vavaraito kekeavorao, ora kingpa irara voeao vo rasio
iava, ora voea voeaaro viurupa irara oea ora guru ovoiaerao, oiso ra rera
tapo ora upoave ro ira hos ivara-ia pauparoerao. Ora vo osa rera voeaaro
tapo viurupa irara ora uposa auepaaerao.

✡ **19:9:** Lu 14:15-17 ✡ **19:11:** Sam 9:1-8; Ais 11:4 ✡ **19:13:** Jo 1:14; Ais 63:2-3 ✡ **19:15:** Ais 11:1-5 ✡ **19:17:** Jop 3:9-17; Sek 14:1-7

20 ✡ Ari ita, vo osa vavaraito piturevorao, ora profetato riro kuuvuto ira oisoa riroara rutu ravotoara purapareve vavaraito osireiaro-ia. Opitupitua eva oa-ia oisoa oirara keakeapareve, oiso ra vo reesi ouive eva vavaraito vaaro. Ora oiso ra tokarasipa tapo vuurapa vaisi purapaive. Uva vavaraito vaiterei rutu ora riro kuuvuto profetato aiterea touvira tootoopasiveira aiterea vikiiva rirova-ia rikui, iria-ia riro kasirao kasi tuituia vuvupaiveira solfa-ia aveke viitavoko.
21 Uva rera roari ira hos ivara-ia pauparoerao oearovu uporevorao viurupa irara vaiterei voeaaro rera-ia toorio riro kaekaeto ro ira kosiparo virorao rera gisipoara iava. Oa iava vo kare rutu kokio kare urioaerao voea varuaro evoea oirara aiosa. Oa iava vo kare iava kovuara vukuerao rutu.

20

Seten Ira 1,000 Ivaro Rutu-ia Tuukeparoverea

1 Oire uva iravu raga purapurapato ensel kekeavorao urusia-ia ovusa vuvuiua iava vararoerao kii-ia pitupaoro rikui karupava, o iria-ia viapau rekasia vai toupaiveira. Uva riroa-ia tapo sen iro pituparevorao.
2 ✡ Uva rera ro riroto dragon raurevorao eera dragon tuariripatoa rutu ira oirara rutu iava gasipareveira, ro-ia Seten. Uva oisi-a eisi osa iava rera tuukerevorao sen iroro-ia, oiso ra vo tuukeva toupareve 1,000 ivara rutu uvuiaro-ia.
3 ✡ Uva enselto rera vikioro rera roko pierevorao rikui-ia o iria-ia viapau rekasia vai. Oa iava voa rera ururao tupa ovoirevorao goruvira rutu. Osa iava viapau uvuipa ra rera Seten vorerivira oirara vai keakeapareve vo vuuta-ia vao. Uva evoa uvuiparoi ra 1,000 ivaro rerare pute rovove. Oire ra utupavira voava rerare karuive. Ra va iava uvarovu vokareve poteku vuutavi raga-ia oisivi raga.

Jisas Ira 1,000 Ivaro Rutu-ia Turaroparoverea

4 ✡ Uva oaravu kekeavorao reipa irara paupara oara-ia paupaaerao oearovu osa Pauto voeapa kovoara vateparevorao oirara vo vovouroaro rovirieipasa kortua-ia. Uva riro irara tapo urauraaro oirara kekeavorao voeao oea Jisas oisoa oirao piepaive rera vaisiaro iava siposipopaoro. Ora oisoa goruvira rutu Pauto vo reoaro-ia tapo pitupaive. Oa raga-a eva oapa oisoa keripa irara voea okoearo tokopaive, ra oisi iavirava kopiipaave. Uva tapo voeao urauraaro kekeavorao oea viapau vavaraitoa-ia vuurapa vaisi viapau oisoa purapaive ora rera tapo iava tokarasi. Vo rara viapau rera vo reesiaro tapo oupaive ora voea kagavearo iare ora vavaeara. Oea-a evoea oea Tootoo Ovoi ouiva. Oa iava reipaoro Krais tapo toupaiveira 1,000 ivaro rutu uvuiaro iare.
5 ✡ Eva-a rovopa vuuta rutu oa-ia oirara tova urui iava vorevira toreaverea. Uva oearovu kopii irara viapau oiso Tootoo Ovoi ouiva vo vuuta-ia eva. Oea vaore 1,000 ivaro tuepaaveira, oiso ra opesi rovope.
6 ✡ Uva voea-a voeari oea vorevira tore rovoaepa rovopa vuuta-ia, oea uvuipaai ra roru iraopaive ora airereipaoro. Osa iavirava eraopa kopii viapau uvuipai gorua vai-ia voea kove pieve. Viapau. Ari evoea taru pris kovo-ia pitupaiverea Pauto vaaro ora Krais, ora tapo reipaoro toupaive rera tapo vo ivaro rutu uvuiaro-ia 1,000 ivaro.

Seten Ira Vuri Iraoroepa Rutu

✡ **19:20:** Dan 7:24-26 ✡ **20:2:** 2 Pi 2:4; Ju 6 ✡ **20:3:** Re 12:9 ✡ **20:4:** Dan 7:9, 22; Ais 11:1-10; Ais 65:17-25 ✡ **20:5:** Lu 14:14; Fl 3:11; 1 Te 4:16 ✡ **20:6:** 1 Ko 15:51-57

7 Utupaua varao 1,000 ivaro opesiperea taru. Ra vara isivaaro iava tuukepa kepa karuive. Ra va iava Seten rera vaaro iava kosiro viro tuukea.
8 ✡ Uva voava kosiro viroverea oirara rutu keakeapasa voeao oea vo resura rasito vatuaro-ia toupaiveira aue vo saraaro Gok vaiterei ora Megok. Voea rutu voraro rutuva gurureverea Seten upoa purasa. Oea vieiaro uvuiaro oiso toupai osa rogaraara vieiaro.
9 ✡ Uva ora sikasikapaaerao voraro uvarovu rasitoa-ia Pauto voeaaro vo uruiroaro kovokovopaoro ora vao rei urui Pauto oapa siraoparoveira rutu. Ari ita, tuituia vuvuiua iava varaperea voea evoea viurupa irara kasi iraosa.
10 Oisi-a eisi Seten voea kea rovorevoiva, Pauto rera vikirevorao rirova sovara-ia gogagare rikui, o iria-ia riro kasirao vuvu toupaiveira tuituia aue-ia avekea solfa viitavokoaro, vo uva toupasiveira vavaraito vaio ora profetato riro kuuvuto. Uva vo peva rutu evoea vuri upia rutu siitoka oupaiverea ravireoura rutu-ia ora vokiaroro rutu vo uva viapau opesia vai.

Riroa Tavaa Kort Oa Karekeperea

11 ✡ Oire uva oavu reia paupa popotea turaro vaaro kekeavorao urusia-ia osa voa toupaivorao oa-ia pauparoerao Pauto. Uva rasiarei ora vuvuiua rera asavira toripaivorao. Eisi osa iavirava viapau oarei varei iava vorevira kekeivorao.
12 ✡ Uva kopii irara kekeavorao osa voa toupaivorao voeao rei vaisi irara ora voeao akaipa irara oea Pauto vaaro paupa ruvara-ia torepaaerao. Ovusa roari ira va-ia paupa paupaoro vukuara karukaruparevorao. Uva ovukuvu tapo ita karurevorao eva Tootoopa Vuku. Oa iavirava kopii irara rovirieiparevorao, uvare rigatoara kekeparevorao oara vo vukuro-ia toupaivorao. Oa iava voea kopii irara rovirieiparevorao voea vo vovouroaro uvuiarova varari oara oisoa purapaive.
13 ✡ Uva avakava voea rutu vorevira kopii irara kosi pieevorao voeao oea oira-ia toupaiveira. Ovusa Kopiia ora vo uva kopii irara toupaiveira oa voare vorevira voea rutu kopii irara kosi pievorao. Osa-a oiso osa iava rovirieipato jas voa voea rutu katakataivira rovirieiparevorao voea vo pitupituroarova uvuivira oiso osa vara oisoa purapaive.
14 ✡ Uva Kopiia vikirevorao varei ora vo uva kopii irara toupaiveira, oarea rutu vikirevorao rirova-ia rikui iria-ia tuituia toupaiveira. Uva oira-a eira rikui iria-ia eraopa kopii toupaiveira.
15 Vosa oirara rovirieipato viapau irai vaisiaro oiratoa vai kekereve vukua-ia vao Tootoopa, oire ra rera vikireve oira-ia eira rirova rikui iria-ia tuitui kasi toupaiveira.

21

Vo Toupai Airepaua Iava Vuvuiua Ora Airepato Rasito

1 ✡ Oire uva airepaua vuvuiua kekeavorao urusia-ia ora airepato rasito. Uvare rovopaua vuvuiua ora rovopato rasito oarea opesi rovoepa. Uva avakava tapo viapau toupaevorao.
2 ✡ Uva vao Tugoropa Urui airepa Jerusalem urui kekeavorao oa Pauto ruvara iava varapaerao vuvuiua iava. Ouruia vearo orito rutuva touvorao oiso rutu osa riakova vearopa orito vatatopovira oisoa purapaeve vatuato ousa, oira reraaro.

✡ **20:8:** Esi 38:2, 39:1; Re 16:14; Hi 11:12 ✡ **20:9:** Esi 38:9, 22, 39:6 ✡ **20:11:** Dan 2:35; Re 12:8 ✡ **20:12:** Lu 10:20 ✡ **20:13:** Re 6:8; Ais 26:19; Re 2:23 ✡ **20:14:** 1 Ko 15:26; Re 6:8 ✡ **21:1:** Ais 65:17; 2 Pi 3:13 ✡ **21:2:** Hi 11:10-16

3 Uva oreovu uvuavorao reito vaaro iava oa paupa urioerao rirovira
rutu oiso puraoro, “Kekeri! Vo vokio Pauto vo kepaaro toupai oirara tapo.
Oa voea vuruvuruaro-ia toupaiverea, ra oisi iavirava oiso toupaive, Rera
voeaaro oirara. Iu. Pautoa raga ita ira pere voea tapo, ra oiso toupareverea,
Voea reraaro rutu.
4 ✡ Ira voea iava gau oviro rutu posiposi piereverea. Ora viapau oiso ra
vorerivira ita kopiiave. Ora viapau oiso ita ra vorerivira tavaka vo siraoaro
vai oupaive. Ora viapau oiso ra vorerivira gaupaive. Ora viapau vorerivira
upiaave. Evara rutu tuariripara oara opesi ovoiei.”
5 Uva ro ira reito vaaro-ia paupa paupaoro oiso puraroerao, “Kekeri!
Ragai orekerovu rutu airepavira kareke pieavoi.” Uva oiso ita puraroerao,
“Vo reoa vao rigatori oiraopa reo rutu, oa-ia uvuipaai oirara rutu ra va oirao
pie iraoive rutu.”
6 Uva ragai ita tavirevorao oiso puraoro vorerivira, “Orekerovu rutu
varao kareke ovoiei! Uva ragai raga-a, Irapatoa rutu. Ora ragai raga-a,
Ovoiokuto. Ragai-a orekerovu rutu vituaro, ora okovorovu rutu opesiaro.
Vosa ro ira uuko regaparo, irapa eera ragai vagagaavere, ra ukaioro
tuputupue ovi-ia uukoa Tootoopa. Oa eva vate ragaavere rerapa vate-
vateavira.
7 Vosa ro ira upoava ora keevoisiro, ira uvuiparoi ra evara rutu varao
viraakoara oureve ragai varaaro. Ra oisi iavirava ragai oiso rerapa toupaa,
Ragai-a rera reraaro Pauto. Vo osa rera oiso toupareve, Rera ita-a oviitoa
oaa.
8 ✡ “Ari ita, vosa voeao oea uriripaaveira vorevira ora ruvupaoro,
ora voeao tapo oea viapau oirao piepaiveira, ora voeao oea kaakau
kare vo pitupituaro rutu purapaiveira, ora voeao oira upopa irara, ora
otopa pitupituro purapa irara, ora kavokavoara purapa irara, ora voeao
oea kuuvu irara tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapaiveira, ora kuuvu
reoro raga purapaiveira, oearoa rutu-a evoea oea ora voea vo uruiaro
ouiverea vo rirova-ia rikui uva riro kasi vuvupaoro toupaiveira aue-ia solfa
viitarokoaro-ia. Uva va vao-ia eraopa kopii voea vaaro.”

Airepa Urui Iava Jerusalem Urui

9 Uva iravu raga ita purapurapato ensel ragai iare urioroerao. Eera-a
iravu voeao iava erao vatara enselpa irara oea disara-ia pitupaivorao, varao
oara-ia vuriara rutu ovoiopara toupaivorao oirara vuri piepasa. Uva rera
enselto oiso ragai tavirevorao, “Uriou! Ra vii kareke piea riakova-ia o Sipsip
Kakae oiraaro eira iria ourevo.”
10 Oire uva Tugoropato Uraurato ragai-ia goruvira rutu ora karekeroerao.
Oa iava enselto ragai kaeoro avaroerao oavu iare riro pukui riro torea rutu.
Uva vo pukui kukuearo-ia toupaoro voava ragai kareke pieparevorao vare
vao rei urui Tugoropa Jerusalem urui oa Pauto ruvara iava varapaerao
vuvuiua iava.
11 Uva Pauto vaaro aua sisikorevira roropaivo rutu vo urui-ia eva rei
urui. Ororoa aviaviaro pisavira rutu toupaivorao oiso rutu osa aveke o riro
voriva rutu. Iu. Eisi osa aveke jaspa iria oiso rutu roropaeveira osa sisiro.
12 ✡ Uva vo urui eva oa-ia rirova kasura toupaevorao riro toreva rutu,
okasura-ia katai tau erao (12) rataoara toupaivorao. Uva katai tau erao
(12) enselpa irara vara riaaro-ia rataoara rutu uutupaoro torepaaerao. Uva
katai tau erao (12) sara Isrel-pa irara vaisiaro voa toupaivorao rataoaro
rutu riaaro-ia.

✡ **21:4:** 1 Ko 15:26; Ais 35:10, 65:19 ✡ **21:8:** Hi 12:14; Re 22:15 ✡ **21:12:** Esi 48:30-35

13 Uva kasura iava oiso va uvava ravireo kaeparo viroveira uvava opevavu ratao toupaivorao. Osa opevavu ratao oisova oirapapa varata-ia, ari opevavu oisova koike varata-ia, ari opevavu oisova uva ravireo rokopareveira.
14 ✡ Uva vo kasura vao rei urui iava va oa-ia katai tau erao (12) toupaivorao avekeara vo kasura vituaro goru piepasa. Oavekeroa-ia vo vaisiro katai tau erao (12) aposel toupaivorao Sipsip Kakae voeaaro vaisiaro.
15 Uva rera raga ita eera purapurapato ensel ragai tapo ora reoparoerao ira uvuia-ia pituparevo gol vo urui vao rei urui uvuipasa, ora vo urui iava rataoara, ora vo urui kasuraaro.
16 Uva rera purapurapato vo urui uvuiparevorao rera vaaro-ia uvuia. Oa iava vo urui uvuiaro vao-ia uvuipai, 2,400 vuutaro (kilomita) va kaekaearo-ia, ora vo urui kasuraaro parakaaro-ia, ora vo urui torearo uvuiaro oara rutu vaeapaivorao katai uvui raga-ia.
17 Uva vo urui kasuraaro tapo uvuirevorao, uvare kasura tapo-a riro toreva. Iria aue uvuipaoi 60 mita. Oa-a vao-ia mita oa-ia oirara oiso orekerovu uvuipaive. Uva purapurapato ensel va-ia eva kasura uvuirevorao mita.
18 ✡ Uva vo kasura eva rei urui iava Pauto oa purareva avekeara-ia varao jaspa. Ora vo urui tapo purareva aue raga-ia gol. Oa iava oiso rutu aviavipaiveira roroiovira roropaoro oiso osa sisiro.
19 Uva vo urui kasuraaro vituaro oritoreva Pauto osararovu rutu-ia avekeara riro voripara. Uva rovova rutu vearova aveke vo kasura rutu vituaro-ia toupaeveira o-ia jaspa. Ari eraopava kuuvava iriavu aveke sapaia. Ari vo pevapava popoteva aget. Ari vo resurapava kokovarava emeral.
20 Ari vo vavaepava sadonikis eira revasiva ora popote vatakopava. Ari katai vatarapava revasipava konilian. Ari erao vatarapava keseva krisolait. Ari vo peva vatarapava iriavu kokovarava beril. Ari vo resura vatarapava iriavu keseva topas. Ari katai taupava krisopres iria kokovara vatakovira toupaeveira ora kesevira. Ari katai tau kataipava o-ia iriavu kuuvava haiasin. Ari katai tau eraopava o-ia iriavu revasipava ametis.
21 Varao-ia katai tau erao (12) rataoara evara aasiara popotepara riro voriara rutu. Orataovu purareva aisivu iava katai isi riro isi aasi isi. Ora gol raiva raga vo urui sovara-ia, oa oiso rutu roropaiveira osa sisiro roroiovira rutu.
22 Uva viapau oiso Tugoropa Kepa kekeavorao voa vo uruia oa tavariorevorao Turaro raga Pauto ira-ia goruara rutu toupaiveira ora Sipsip Kakae. Aue iava uvare vaiterei raga oiso toupasivorao Tugoropa Kepa ora vaiterei raga-ia.
23 ✡ Uva vo uruia-a eva oa-ia viapau ravireo roro vai ora kekira roro vai. Viapau. Ari Pauto raga vaaro-a aua, oa raga sisikorepaoro voare roropaiveira. Ora vo uvare Sipsip Kakae-a vuravu vo urui oiraaro.
24 Oirara rutu vokapaiverea vo urui raga aviaviaro-ia. Ora reipa irara voeao vo rasio iava oea ora voea varaarova oritoara uriopaave voare riro voripara rutu vo urui-ia.
25 ✡ Uva ravireo-ia viapau uvuipaai ra rataoara tupapaive varao vo urui kasuraaro-ia vo rataoro. Aue iava uvare viapau rutu rupaa vai karekepape vo urui-ia vao.
26 Orekerovu rutu riropa voriara okantrirovu rutu iava oarava koataaverea rera vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapasa.

✡ **21:14:** Lu 22:29-30; Ef 2:20 ✡ **21:18:** 2 Kro 3:3-10 ✡ **21:23:** Ais 24:23, 60:19-20 ✡ **21:25:** Ais 60:1-11

27 Ari varao vuivuipara, ora voearo oirara oearoa opitupiturovu rutu
purapaiveira vuriara, ora voeao oea kuuvu reoro raga purapaiveira, oearo-
a evoea viapau oiso koataaverea voare. Viapau rutu. Uvare Sipsip Kakae
oearovu raga vaisiaro rigatova Tootoopa Vuku-ia. Oea raga-a evoea vo urui-
ia koataaverea.

22

Tootoopa Uukoa Ora Tootoopa Ova Evaova

1-2 ✡ Uva rera ro purapurapato ensel ragai kareke pierevorao okaravure
uuko kara eva Tootoopa Kara uukoa oa oiso rutu roropaiveira osa sisiro.
Okara paupa iava Pauto vaaro parupaiveira vaiterei ora Sipsip Kakae raiva
rutu vuutaaro-ia vao rei urui sovara-ia tou raiva. Uva uuko kara vatuaro-ia
oisova ora oisiriva uvareava Tootoopa Ova toupaiveira. Oeva kuepapeira
kekiraara rutu-ia katakataivira katai tau erao (12) vuutaro-ia katai iva
rutu sovara-ia. Uva vo eva iava guruvara oirara vearo piepaoro voea
ruvarupara.

3 ✡ Ari orekerovu rutu varao oarare oiso puraparoveira, “Vuriara” varapa
reasipaoro, oara viapau uvuipai ra voa toupaive.

Ari paupa raga Pauto vaaro ora Sipsip Kakae oa uvuipai ra vo urui-
ia toupaive. Uva Pauto voeaaro kovopa irara voa rera-ia vuurapa vaisi
purapaiverea.

4 ✡ Ora rera tapo puaaro vurapaiverea ira ora rera iava vaisia riga-
toreverea voea iava kagaveara-ia.

5 ✡ Uva viapau oiso rupa vai karekepaperea. Osa iava viapau vuravu
aviaviaropa ruipapaaverea ora ravireo vai aviaviaro tapopa. Viapau. Ari
Turaro raga Pauto voeare aviavipareverea. Ra turarovira rutu reipaoro
toupaiverea opesi asavira.

Jisas Ikauvira Raga Urioroverea

6 Uva purapurapato ensel ragai tavirevorao oiso puraoro, “Oiraopa reo
rutu-a vao-ia. Oreoa-ia uvuipaai oirara rutu ra va oirao pie iraoive. Turaro
Pauto oisoa Tugoropato Uraurato topatopapareve profet irara sopaaro-ia.
Oa iava oisoa rera vo reoaro iava siposipopaive. Ira purapurapato rera
reraaro arureva rera voeaaro rutu kovopa irara roroio piepasa orekerovu
rutu iava varao oara ikauvira rutu karekepasa auepaperea.”

7 ✡ *“Uvu iraori!”* Jisas oiso puraroerao. *“Urioparai ikauvira. Vosa
irai Pauto vo reoaro sirova utuparo vo vuku vao iava oreoa karekepapere
utupaua, oire uva oisi-a eisi osa iavirava eera oirato uvuiparoi ra rorureve.”*

8 Ragai-a vao-ia Jon ragoa vo reo uvuavoiva, vara rutu varao keke
ovoiavorao. Oa iava purapurapato ensel kokotoaro ruvara-ia takura viro,
ro ira ragai kareke pierevorao vara ruture evara. Osa iava rera-ia vuurapa
vaisi purasa aueparaerao.

9 Ari ragaire oiso puraroerao, “Opeita eisi ragai piepari, uvare ragai-a vii
tapo kovopato, ora araoko irara oaro tapo voeao profet irara. Ora ragai-
a voeao tapo kovopato oea vo reo sirova utupaaveira oreoa vo vukuo-ia
toupaiveira. Ari Pautoa raga-ia kataito vuurapa vaisi pura iraori.”

10 Uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Vo reo-a vao-ia Pauto vo reoaro
oreoa vo vukuo-ia toupaiveira, oreoa-ia viapau uvuipauei ra vo reo rukuri.
Viapau rutu. Eake iava? Uvare Pauto vo vuutaaro-a vao vara rutu evara
purapasa oa tutuuvoi.

✡ **22:1-2:** Esi 47:1-12; Sek 14:8; Re 4:6 ✡ **22:3:** Jen 3:17-19; Sek 14:11 ✡ **22:4:** Mt 5:8 ✡ **22:5:** Dan 7:27 ✡ **22:7:** Hi 10:36-37; 1 Te 4:13-18

11 Osa iava ro ira vuria purapare, osa raga ita vara purapareverea
vuriara. Ari ro ira rupa vovou purapareve, ira ita vo vovou rupa vovou
purapareverea. Ari ro ira torevoko vovou purapareve, ira oisi raga vo
vovou purapareverea. Ora ro ira airerei vovouvira toupareve, eera ita oisi
raga airerei vovouvira toupareverea."
12 ✡ Jisas oiso puraroerao, *"Uvu iraori! Ikauvira poura virovere rara oirara
rutu vo voriroaro vatesa katakataivira, vo vovouro voriaro uvuiaro oara
oisoa purapaive.*
13 Uvare ragai raga-a, Irapatoa rutu ora Ovoiokutoa rutu. Ora ragai raga-
a, Avaioto ora Utupatoa rutu. Ora ragai raga-a, orekerovu rutu Vituaro ora
Opesiaro."
14 ✡ Voeao oea varoara oaive sisupaive oea uvuipaai roru iraopaive. Vo
uvare voea-a evoea oea uvuipaai ra aio oupaave vo evao iava Tootoopa Ova.
Ora oea uvuipaai ra rei urui iava vo rataoro-ia koataave.
15 Ari voeao oea kaakau kare vo pitupituaro purapaiveira, ora voeao oea
kavokavo purapaiveira, ora voeao oea otopa pitupituro purapaiveira, ora
oirara upopaiveira, ora tokarasipa kuuvuto vuurapa vaisi purapaiveira, ora
kuuvu vovoupa ruipapaaveira va sirova utupasa, oea rutu-a evoea oea rei
uruipa ratau toupaiverea Pauto vo uruiaro.
16 *"Ragai-a Jisas ragoa purapurapato ensel aruavora visii iare. Oa iava
visiipa vo reo vao siposiporevora visii lotupa uvururo. Ari ita, uvare ragai-a
Ikoto Devit aaotoaaro. Ora vo osa ragai-a, o aaviiko aviva iria sisikorevira
roropaeveira."* Osa oiso puraroepa Jisas.
17 Tugoropato Uraurato vaiterei ora Sipsip Kakae vatuavaaro aiterea oiso
purasiei, "Uriota!" Ra ro ira vo reo eva uvureve ira tapo ita uvui iraoparoi
ra oisi raga ita puraro oiso, "Uriota!" Osa iava ro ira uuko regaparo, ira
uvuipa ra urioro. Ora ro ira ita ukaio ruipaparo, ira uvuipa ra urioro uukoa
Tootoopa ousa oa oiso toupai, Vate raga siraoa Pauto vaaro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

18 ✡ Ragai-a vao Jon goru reo rutu vate iraopaavoi oirara rutupa voeao
oea Pauto vo reoaro uvupaiveira vo vukuo iava. Vosa irai oiratoa vai vo
reo siguvareve oreoi raga tapo vo reova vao-ia, oire uva vara rutu-a evara
vuriara oarare Pauto oiso reoroepa vo vukuo-ia, rera Pauto orekerovu
takutakuvureverea rerapa eera oirato. Ra vara iavirava vurivira rutu
siitoka iraoparo.
19 Ora vosa irai oreoroi verareve vo vuku iava vao, Pauto ira ita taru oisi
verareve. Ra viapau oiso aio ouro vo evao iava Tootoopa Ova. Ora viapau
oiso vao-ia rei urui tapo toupareverea ouruia iava vo vukuo oiso purapai.
20 ✡Oire uva Jisas oiso puraroi, *"Oiraopavira rutu, ikauvira urioravere
taru."* Ira-a ro ira varao rutu iava siposiporevora oara vo vukuo-ia toupai.
Ari ita, Turaro Jisas uriou!
21 Vereopa vovou Turaro Jisas vaaro uvuipai ra visii rutu tapo
toupaiverea visii tauvapasa vokiara rutu-ia. Ovoiei.

✡ **22:12:** Ais 40:10; Jer 17:10 ✡ **22:14:** Pro 11:13-31 ✡ **22:18:** Pro 30:5-6; Diu 4:2; Re 15:6
✡ **22:20:** Re 1:2; 2 Ti 4:8; Ro 16:20; 2 Te 3:18

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1–2:12
2	Matyu 2:13–3:6
3	Matyu 3:7–4:11
4	Matyu 4:12-25
5	Matyu 5:1-26
6	Matyu 5:27-48
7	Matyu 6:1-24
8	Matyu 6:25–7:14
9	Matyu 7:15-29
10	Matyu 8:1-17
11	Matyu 8:18-34
12	Matyu 9:1-17
13	Matyu 9:18-38
14	Matyu 10:1-23
15	Matyu 10:24–11:6
16	Matyu 11:7-30
17	Matyu 12:1-21
18	Matyu 12:22-45
19	Matyu 12:46–13:23
20	Matyu 13:24-46
21	Matyu 13:47–14:12
22	Matyu 14:13-36
23	Matyu 15:1-28
24	Matyu 15:29–16:12
25	Matyu 16:13–17:9
26	Matyu 17:10-27
27	Matyu 18:1-22
28	Matyu 18:23–19:12
29	Matyu 19:13-30
30	Matyu 20:1-28
31	Matyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34–23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31–26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69–27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27–12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38–13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31–5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29–6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39–7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36–8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40–9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51–10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38–11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37–12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22–14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19–17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29–22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54–23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44–24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22–4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53–8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54–12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31–14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25–19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37–22:16
4	Aposel 22:17–23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25–3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13–5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15–8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22–10:13
27	Rom 10:14–11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22–16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18–2:5
6	1 Korin 2:6–3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19–10:13
16	1 Korin 10:14–11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27–13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12–2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14–7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17–3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23–4:20
19	Galesia 4:21–5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Efesas 1:1-23
23	Efesas 2:1-22
24	Efesas 3:1-21
25	Efesas 4:1-16
26	Efesas 4:17–5:2
27	Efesas 5:3-33
28	Efesas 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19–3:6
2	Filipai 3:7–4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonaika 1:1–2:9
10	1 Tesalonaika 2:10–3:13
11	1 Tesalonaika 4:1–5:3
12	1 Tesalonaika 5:4-28
13	2 Tesalonaika 1:1-12
14	2 Tesalonaika 2:1-17
15	2 Tesalonaika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitas 1:1-16
27	Taitas 2:1-14
28	Taitas 2:15–3:15
29	Failimon 1:1-25
30	Hibru 1:1-14
31	Hibru 2:1-18

date	Scripture
1	Hibru 3:1-19
2	Hibru 4:1-13
3	Hibru 4:14–5:14
4	Hibru 6:1-20
5	Hibru 7:1-19
6	Hibru 7:20-28
7	Hibru 8:1-13
8	Hibru 9:1-10
9	Hibru 9:11-28
10	Hibru 10:1-18
11	Hibru 10:19-39
12	Hibru 11:1-16
13	Hibru 11:17-31
14	Hibru 11:32–12:13
15	Hibru 12:14-29
16	Hibru 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19–2:17
19	Jems 2:18–3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18–3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Revelesen 1:1-20
10	Revelesen 2:1-17
11	Revelesen 2:18–3:6
12	Revelesen 3:7-22
13	Revelesen 4:1-11
14	Revelesen 5:1-14
15	Revelesen 6:1-17
16	Revelesen 7:1-17
17	Revelesen 8:1-13
18	Revelesen 9:1-21
19	Revelesen 10:1-11
20	Revelesen 11:1-19
21	Revelesen 12:1-18
22	Revelesen 13:1-18
23	Revelesen 14:1-20
24	Revelesen 15:1-8
25	Revelesen 16:1-21
26	Revelesen 17:1-18
27	Revelesen 18:1-24
28	Revelesen 19:1-21
29	Revelesen 20:1-15
30	Revelesen 21:1-27
31	Revelesen 22:1-21

REOARA VITUARO IAVA

aposel (aposel/apostle)
Aposel vaisi oa vituaro oiso toupaiveira, reo kaepa irara. Ovaisi-ia Jisas voeaaro oisoa toupaive katai tau erao (12).

areo uusi (samting olsem driman/vision, revelation)
Pauto areo uusi vatepareveira oiratoapa vo osa rataa pievira uusiparo. Uva va-a vao oa-ia Pauto vaaro kekereve oiso osa Pita vaio (Aposel 10:3) ora Pol (Aposel 16:9), vo uvare Pauto vo tavitaviaro ravotovira ousiva areo uusi-ia, vo osa orekerovu kekesiva rataa pievira uusipaoro.

aveke pero (hap ston/stone tablets, Ten Commandments)
Oa-ia Reo Taisi rigatoreva Pauto Moses vatesa Sinai Pukui-ia (Eksodas 24:12; 2 Korin 3:3).

disaipel (disaipel/disciple)
Disaipel vaisi oa vituaro oiso toupaiveira, vo osa iravu reito oaive vo taraiaro sirova utupaave. Ovaisi-ia Jisas voeaaro oisoa toupaive katai tau erao (12) (Luk 14:33; Jon 8:31).

eravao (alta/altar of sacrifice)
Oira o eravao iria ivara-ia oisoa koruou raro purapaive voeao Jiu Pauto roru piepasa. Uva Jisas ovoiopa tauo (offering) purarevora ora rera-ia oirara rutupa vuriaraaro oaive-ia koruoua puraoro vo evao parikou-ia (Jenesis 8:20; Matyu 23:19; Luk 1:11).

keraria Vo vaisio keraria oa-ia toupaivoi vo peva porearo (mining) oiso,

1. Rovopa vao-ia varao rutu iava oara purareva Pauto oara kekepai vo rasio-ia ora vo vuvuiua-ia (olgeta samting God i bin wokim/creation).
2. Eraopa vao-ia vo osa Jisas pukuia-ia toupareva Moses vaio tapo ora Ilaija. Uva riroa sovara-ia aviavia toupaiva oa rirovira rutu sisikorepaiva voea iava. Oavua vao eraopa oa vaisipaiveira, keraria (lait/light, glory)

(Luk 9:31).

3. Vo pevapa vao vo osa Jisas riroa rutuva keraria toupareveira aue vituaro iava uvare rei vaisitoa rutu rera vao iava rera vo kovoaro (biknem, bikpela namba/glory, honor)

(Revelesen 5:12).

keri vaeapai aue tapo kegi.

kori (kilim/slaughter)
Vo vaisio kori vaisi oa-ia reoreoroepa Jems vao-ia rugoopaoro oirara vo kasipuaro oa purapaivere oirara tekipaoro, voeao oea ora voea ragare rugorugoopaaveira (Jems 5:5).

koruou (ofa/sacrifice)
vaeapai aue tapo tauo (1 Korin 5:7).

kukuvaipa (hat kapa/helmet) (Efesas 6:17).

moni (mani/money)
Voea vaaro Rom-pa irara tuariri (Mak 12:14).

meme rakariaro (skin meme/wineskin)
Vao-ia oa-ia wain ovi kuvuive (Matyu 9:17).

Oirato Oviitoaaro (Pikinini Bilong Man/Son of Man)
Uva rera ora vaisiroepa Jisas oiso, Oirato Oviitoaaro, uvare rera raga Jisas vo vaisi vituaro-ia taraiparoepa. Aue iava uvare Pauto rera roporeva rera aruoro vo rasio iare. Oa iava oiravira kavauroepa, Pauto vo siraoaro kareke piesa oirara rutupa, voeao vo rasio-ia tou irara (Jon 9:35-37).

Onisimas (Onisimas/Onesimus)
Onisimas-pa vaisi-a vao ovaisi porearo oiso toupaivoi, Kovo purato. Ovaisi vituaro-ia rugoopaoro rera-ia rugorugoopaoro Pol reoreoroepa Failimon iare, oreoreoro epao vo Failimon vo pasiaro sovara-ia (Failimon 10).

ora utopa pero (siot kapa/breastplate) (Efesas 6:13).

purapurapa irara (ol ensel/angels)
Purapurapa irara voeao oea vuvuiua-ia toupaiveira Pauto ruvara-ia. Oea rerapa kovopaiveira rera vo reoroaro iava tavitavipaoro (Luk 1:26-38), ora rera-ia vuurapa vaisi purapaiveira rorupaoro (Luk 2:9-14), ora rera vo ruipaaro sirova utupaai rutu. Vo utupaua uva Pauto vo kasipuaro kareke pieiverea voeao-ia vuri irara oea viapau Pauto oirao piepaiveira vo vokio (Revelesen 15:1).
Ari iravu-a ro enselto Seten ira oisoa veaovira toupareve vo vuvuiua-ia. Oire uva voava koveroepa Pauto ruvara iava rara ora vaisiaro rei pieparo ora rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro (Luk 10:18).
Uva Pol voea iava enselpa irara rigatoreva rara voeao Jiu-pa irara voea-ia rirovira rugorugoopaoro ora voea vo lotuaro sirova oisoa utupaave (Kolosi 2:18).

rakari verapa pitupitu (katim skin/circumcision)
Rakari verapa pitupitu oa oisoa toupaive voea ruvara-ia Jiu-pa irara. Uva vo vokio oearovu tapo va purapai kakae vure-ia (Jenesis 17:10-14; Aposel 15:24).

ratau tou irara (ol arapela lain, jentael/gentiles)
Vigei vaisipaiveira oiso, ratau tou irara, aue iava uvare viapau oiso Jiu vo saraaro iava vigei. Ari ratau tou irara voeao oea vaisipaiveira Jentael (Rom 4:11, 9:30).

ravoto kovoro (ol mirakol/miracle)
Okovoroa oisoa purapareve Jisas oirara tauvapaoro. Jisas ravotovira vo kovoro purapareve Pauto vo goruaro iava. Oisi raga aposel irara ravotovira oisoa oirara tauvapaive Pauto vo goruaro kareke piepaoro. Ari ita, uvuipai ra oearovu Seten vo goruaro iava oaravu purapaive ravoto kovoro tapo (Eksodas 7:8-12; Jon 2:1-11; Aposel 4:30).

reo goruro (ol lo/man's laws)
Oirara rutu reo goruro purapaiveira varao oara-ia uvuipaai vara sirova vearo tou purapaive. Osa oisoa Jiu-pa irara oaravu purapaive Reo Taisiva vara takuvupasa (Jems 2:8).

reo ovoi (tok promis, kontrak/promise)
Vosa aitereivu ora reosi ra reo ovoi purasi. Aue iava uvare ovoiei reo rutu purasivoi, oiso rutu osa voari tuariri oisoa Rotokasipa irara reo ovoiei purapaive aveke taku pierei ivara iare aasi ruipaoro (Hibru 6:16).

Reo Taisi (lo bilong Moses/Moses' Law, Ten Commandments)
Vosa Reo Taisi vaisi kekeri, ra taraiu oiso, Pauto vaaro oa vatereva Moses-pa vo Sinai Pukuia-ia (Matyu 22:40).

Rovopa Kepa Tugoropa Kepa (tempel/temple)
Vo kepa oa Jerusalem-ia touva Rovopa Kepa rutu (Matyu 26:61; Mak 11:11).

ruu reo (tok bokis/parable)
Jisas rirovira ruu reoro-ia reoreoroepa rera vo rugorugooroaro vataupaoro voearo asavira oearoa rera vo kovoaro ora rera vo siposipoaro viapau oisoa oirao piepaive (Luk 8:11).

Sara Pauto Vaaro (kingdom bilong God/kingdom of God)
1. Oire va vao-ia Pauto vaaro Sara oa iava rirovira ovoovo reoro purareva Jisas (Mak 1:15).

2. Oirao pie vovou irara Pauto vo Saraaro-ia toupaiveira, aue iava uvare Pauto vaisipaiveira oiso, Aite rera vo ruipaaro sirova utupaoro (Matyu 7:21).
3. Vosa Jisas voreroverea torevoko vovou irara ousa ra koataaverea rera vo tokiaro-ia tousa, vo tokio oa viapau opesia vai, va vao airepa sara voeao vo saraaro oirao pie vovou irara (2 Timoti 4:18).

sisikore vaeapai aue tapo sirusiru.

sopaua Vo peva toupaiveira oiratoa-ia oiso-ia,

1. **varaua** (bodi/body) Rovopa vao varaua oiratoa iava oua uvuipaai ra va kekepaive oirara (Rom 7:25).
2. **sopaua** (bel, tewel/soul) Eraopa vao oirato sopaaro-ia oa toupaiveira vovoua vo uva rugorugooara poupa piroveira, vao oa kovopaiveira vokiara rutu-ia oirato sopaaro-ia. Ora vao oa-ia Pauto vo rugooaro poupa viroveira oirara tavitavipasa vao iava vearoa ora vuria, oiso ra viapau vuria purapareve (Mak 14:34; Luk 1:46).
3. **uraurato** (spirit/ spirit) Uraurato oirara-ia ora riakora-ia toupareveira ira tootooa vatepareveira varauapa (Jon 6:63). Vareo uraurato ora vovoua oarea kataivira toupaiveira.

Tagausapa Vurei (Pasova/Passover)
Rovopa vurei vao Jiu vaaro oa oisoa purapaive voari tuariri ora vo vokio-ia tapo. Oa purapaiveira oovapaoro vo osa voea oureva Pauto Isip iava. Uva Pauto enselto arureva kakae vure avaio kakae rutu uposa vo Isip-ia. Oire voeao oea vo keparoaro-ia revasi kipuro kekepareva varao reesiara, oea-ia tagaupareva putepaoro voeao raga upopaoro Isip-ia ora oearovu oea viapau Pauto vo reoreoaro ira pie reoro oirao piepaiva (Eksodas 12:21-30; Mak 14:12; Hibru 11:28).

Tugoropato Uraurato (Holi Spirit/Holy Spirit)
Jisas ro iava Uraurato tavireva oiso, Visii iare rera aruavere visii tapo toupasa visii tokipaoro. Uva rera vo kovoaro-a vao ro-ia Tugoropato Uraurato, oirara tauvapasa, ora Pauto vo reoroaro aviavi piepasa torevokovira, ora Jisas vo kovoaro oirao piepareveira oirara sopaaro-ia.

uraurato (aviavi pie reoro kekeri vo vaisio iava vao sopaua vaisi).

utave (biugel/trumpet) (1 Korin 15:52)

utuuva geesi (sayor, ofa i gat gutpela switpela smel/herb)
(Matyu 23:23; Efesas 5:2).

uvaruto (ensel/seraphim)
(Hibru 9:5)

varaua (aviavi pie reoro kekeri vo vaisio iava vao sopaua vaisi).

variria (beten, prayer)
Variripaai oirara ora riakora Pautoa tapo ora reopaoro. (Vaeapai aue tapo purea.) (Luk 11:1)

varo kepa (haus lotu sel/tabernacle)
Oa-ia tuariri oisoa lotupaave tariripaoro Jiu-pa irara (Hibru 8:5).

vereopa vovou (marimari/grace)
Pauto vaaro siraoa oa vatepareveira oirarapa akukuvira raga. Oire uva vo sirao-a eva oa purapareveira vereopa vovou akukuvira rutu ora rera vo ruipaaro sirova voea tauvapaoro (Rom 5:21).

vori ou asa kovopa irara (ol wokboi nating/slaves)
Voari tuariri uva oisoa riro moni irara oearovu kovo pieragapaive. Viapau oiso voea voripaive vo kovoro-ia oara oisoa purapaive voeapa. Ari aue raga-ia voea oisoa tokipaive varo, aio, ora oisoa voea tokipaive voea uusi piepaoro kepaara oaive-ia. Viapau oiso uvuipai ra ora voea vo rugorugooroaro sirova utupaave uvarovu avapaoro. Ari oiso rutu oisoa

toupaive, tuukepa irara. Oiso rutu osa vuria oirara tuukepaiveira vearo rugooro purapa arapa (1 Korin 12:13).

vuku viko (buk/scroll)

Tuariri oa-ia oisoa Pauto vo reoroaro rigatopaive (Revelesen 5:1-5).

wit (wit/wheat)

Vao oa oiso rutu toupaiveira osa isiso kou (Matyu 13:3).

yis (yis/yeast)

Yis uverepaiveira oirara aue tapo plaua, ra riropape. Uva yis ora rigapaoro avapapeira vo plaua rutu sovara-ia. Oa-ia reoreoroepa Jisas vuri rugorugooro reesipaoro. Oara uvuipai ra oirara rutu sopaaro vuri piepaoro avapape (Luk 13:21).